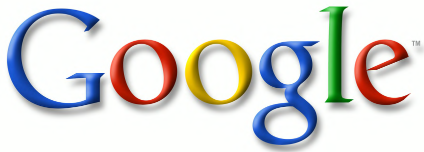

SEAL OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
LET THERE BE LIGHT
1868

NORSKE
RIGS-REGISTRANTER

TILDEELS I UDDRAG.

UDGIVNE

FOR

DET NORSKE HISTORISKE KILDESKRIFTFOND.

ELLEVTE BIND,

1653—1656,

VED

E. A. THOMLE.

CHRISTIANIA.
DET MALLINGSKE BOGTRYKKERI.
1890.

FREDRIK DEN TREDIE.

1648—1670.

1653.

Fredrik Urne fik Brev om nogen Fordring, Søren Christenssøn med flere Bergbetjente hos afgangne Iver Pripes Arvinger søger.

F. III. V. G. t. Eftersom Søren Christenssøn paa sine og flere Bergbetjentes Vegne ved det østerdalske Kobberverk udi vort Rige Norge underdanigst lader hos os andrage og give tilkjende, hvorledes de skal have havt en temmelig Summa Penge at fordre hos afgangne Iver Pripes for Anno 1644 gjort Kulleverants til forne Verk, medens han var Berghopmand, og de efter hans Afgang derfor paa ofte gjorte Ansøgning hos hans Arvinger ingen Betaling haver kundet erlange, saa efterdi de nu haver erfaret, forte Iver Pripes Arvinger, der Afregningen med dem er skeet udi vort Rentekammer, en anseelig Summa Penge at skulle være tilkommen, hvorfor dennem er assigneret Betaling udi Tiendekobberet ved det røroske og gudbrandsdalske Bergverk, dog med slig Condition, at de [de] Bergbetjente, som noget kunde have at fordre for deres Arbeid, skulle betale og Beviis derpaa tage, hvorefter de siden i Bergverkets Regnskaber kunde kvitteres, ere de underdanigst begjerendes, at efterdi af forbete Iver Pripes Arvinger sligt ei er efterkommet, mens aleneste en Andeel Kobber, som ungefehr den tredie Part af deres Betaling kunde bedrage, haver bekommet, vi dennem naadigst vores Befaling til dig vilde meddele, at forne Iver Pripes Arvingers Fordring, andet forne Iver Pripes efterladte Gods og Formue hos Bønderne udi dit Len udestaaende, til andre Creditorer ei maatte bortkomme, mens indtil Arvingerne fremkomme, som sig dermed ville be-

fatte og dennem for deres Fordring og Arbeid contentere, uoptaget forblive. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du for^{te} Søren Christenssøn samt hans interesserede til Rette forhjælper og ei tillader, nogle sig for^{te} Iver Pripes Gods eller Restants hos Bønderne at bemægtige, førend for^{te} Søren Christenssøn med sine interesserede for deres retmæssige Fordring og Tilkrav bliver afbetalt og contenterede. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 1 Juli 1653. T. IX. 101. (Conc. i Rigsarkivet.)

Mogens Arenfeldt at lade Morten Anderssøn, forrige Bygningsskriver, aarligen af Lenets Skatter bekomme 50 Rigsdaler.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst have bevilget og tilladt nærværende Morten Anderssøn, forrige Bygningsskriver paa vor Fæstning Christiansø, for hans lange og tro Tjeneste at maa bekomme aarligen, indtil videre Anordning herom, et halv Hundrede Rigsdaler af, hvis hannem efter hans Betallingsbrev kan restere, hvilke du hannem af Skatterne udi dit Len aarligen haver at lade erlægge, dog at han herefter som tilforn skal lade sig finde flittig og ufortrøden, saa og at have god Tilsyn til de beholdne Materialia, Fæstningens Inventarium og Husenes Varetægt, det dig og saaledes i dit Regnskab paa tilbørlige Steder skal godtgjøres Cum claus. consv. Kjøbenhavn 2 Juli 1653. T. IX. 103.

Ove Bjelke, at accordere med Marselio om nogen Stykke[r] og andet; item at lade Hr. Gregers Krabbe være 300 Bundt Lunter følgagtig.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom vi naadigst erfarer en Andeel Musketter og Bandolerer samt Krud, Piker, Jernskovler, nogle Bundt Lunter saa og Jernstykker med de tilhørige Coperter der paa vort Slot Bergenhuus at skal findes, os elskelige Selio Marselio tilhørende, da bede vi dig og naadigst ville, at du med be^{te} Marselio om saa meget af be^{te} Gevær og Munition, som du os og Kronen tjenlig at være eragter, paa vore Vegne handler og accorderer for ringeste Priis, muligt er, og efter den Caliber og Storlighed, som du det befinder, og siden din underdanigste Forretning herudinden med forderligste i vort Kantselli indskikker. 300 Bundt[er] af de Lunter, som der findes, haver du os elskelige Hr. Gregers Krabbe etc. paa hans Ansøgning at lade bekomme, heller og hannem dennem

med første given Leilighed at tilskikke. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 6 Juli 1653. T. IX. 103. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe: 1. Om Garnisonens Forstærkning paa Akershuus. 2. Item om Arbeide paa Slottens og Byens Fortification 3. Forslag om Middel til samme Arbeide. 4. Om Lunter fra Bergenhuus 5. Om Salpeter.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi efter eders underdanigste Erindring og Forslag naadigst er tilfreds, at et helt Compagni af Gangen af det Akershusiske Regiment maa der paa Slottet udi Garnison henlægges og hverandre afløse, paa det Arbeidet der paa Stedet desto bedre kan fortsættes. Hvad Voldenes Reparation om Christiania By er anlangendes, da maa dertil fornøden Palissader af vor og Kronens næstomliggende Skover hugges, dog paa de Steder, hvor det mindst til Skovskade være kan, og naar Landfolket, som forskrevet staar, compagniviis hverandre afløser, da haver I en Deel af dennem paa Byens Volde ogsaa at arbeide lade og Borgerskabet at tilholde, noget, enhver efter sin Formue at tilhjælpe, hvortil I haver dennem Forslag at gjøre enten ved Grundskat, nemlig en Rigsdaler af hver Hundrede Dalers Værd, som deres Gaarde kan taxeres for og som før i vort Rige Danmark brugeligt, heller og ved anden Middel, hvorved noget kunde tilveiebringes, og naar be{t}o Byens Volder med Palissader og anden Fornødenhed nogenledes er bleven reparerede, haver I en enten af Garnisonen der paa Slottet heller af Borgerskabets Middel at tilforordne, som med dennem kan have Indseende, at de siden forsvarligen bliver vedligeholden. Vi haver naadigst anbefalet os elskelige Ove Bjelke at lade eder følgagtig være tre Hundrede Bundt[er] Lunter af dennem, som der paa vort Slot Bergenhuus er liggendes, os elskelige Selius Marselius tilhørige. Om Salpeters Brug der i Riget at iverkstille, haver I eder med Flid at erkyndige, om ikke nogen, være sig Bønder eller andre, der skulle findes, som sig selv skulle ville paatage paa egen Bekostning Salpeter at eftersøge og syde, naar enhver fik Frihed paa vores og Kronens Eiendom, hvor det fandtes, at grave og det siden for billig Betaling at afhænde, hvorom I og siden med forderligste eders underdanigste Erklæring i vores Kantselli haver at indskikke, derefter vi os siden naadigst videre ville vide at resolvere.

Kjøbenhavn 6 Juli 1653. T. IX. 104. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Aabent Brev om Hjælp til en Kirke paa Quenøe [ɔ: Kvikne] i Østerdalen med [ɔ: ved] Bergverkerne at opbygges.

F. III. G. a. v., at eftersom ved Bergverket paa Quenøe i Østerdalen udi Akershuus Len i vort Rige Norge en Trækirke skal være udi Verk at opbygges, og vi naadigst erfare, den ringe Almue, som der paa Stedet er bosiddende, ei ved deres egen Middel samme begyndte Kirkes Bygning kunde afstedkomme og forferdige, da have vi naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at hver Kirke udi forne Akershuus Len, som Forraad haver, giver en Rigsdaler til samme Kirkes Bygning at fuldferdige, bydendes og befalendes Kirkevergerne eller andre, som med bete Kirker udi Akershuus Len Opsyn have, at de forne 1 Rigsdaler af hver Kirke til forne Trækirkes Bygning med forderligste lader udkomme og følgagtig være. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 8 Juli 1653. R. IX. 337.

Tarald Pederssøn fik Brev, at hans Forseelse med Leiermaal er efterladt.

F. III. G. a. v., at eftersom Tarald Pederssøn paa Jørumb i vort Rige Norge, som sig udi sit Egteskab ved Leiermaal med et Kvindfolk, hannem udi tredie Led beslægtet, skal have forseet, underdanigst lader anholde og begjere, at hannem samme sin Forseelse maa efterlades og tilstedes at blive udi Landet, da have vi paa forne underdanigste Ansøgning og Begjering naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at forne Tarald Pederssøn sin Forseelse denne Gang maa efterlades, dog skal han derfore af yderste Formue aftinge og sig entholde det Stift udi forne vort Rige Norge, hvor forne Forseelse og Forargelse er skeet, saa og sig herefter ikke med deslige finde lade, saafremt han ikke uden al Naade derfore vil straffes, som vedbør. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 8 Juli 1653. R. IX. 338.

Fredrik Urne fik Brev, at hjælpe Otto Lorck til Rette efter sin Supplic[ation].

F. III. V. G. t. Hvad os elskelige Otto Lorck for os underdanigst haver ladet andrage, kan du af hosføiede Supplication videre see og erfare. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du hannem derudinden, saavidt billigt og ret er og

Landslov medfører, til Rette forhjælper, saa at han uden lang Ophold og stor Vidløftighed dermed kan til Ende komme. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 10 Juli 1653. T. IX. 105. (Conc. i Rigsarkivet.)

Nicolaus Rassou fik Styklieutenants Bestalling.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver antaget og bestilt, saa og hermed antager og bestiller nærværende Claus Rassou til at lade sig bruge for en Styklieutenant til Lands og Vands, hvor vi hans Tjeneste kunde fornøden have og behøve og, indtil vi anderledes tilsigendes vorder, paa vor Fæstning Christiansø forblive. Og eftersom han haver lovet og tilsagt at ville være os, vore Riger og Lande huld og tro, dessen Gavn og Bedste af yderste Formue fordre og forfremme, saa og Skade og Afbræk hindre og afverge, og ellers udi alle Maader sig at ville forholde, som det en oprigtig Styklientenant sømmer, egner og anstaar, at [ɔ: og] han agter at forsvare og være bekjendt, da have vi hannem for saadan hans flittig Tjeneste naadigst lovet og tilsagt at ville lade give maanedlig 16 Rigsdaler, som hannem af de Middel. til Militiens Underholding i vort Rige Norge er deputeret, saalænge han er udi vores Tjeneste, skal erlægges og betales, og skal samme hans Besolding begynde og angaa fra den . . . . .[1] og siden continuere, indtil anderledes forordnet vorder. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 11 Juli 1653. R. IX. 338.

Lisse Stadesburgs Beskjærmelsesbrev.

F. III. G. a v., at eftersom nærværende Lisse Stadesburg til sistforleden Herredage er tildømt at forføie sig til vort Rige Norge og der Rigtighed og Regnskab at gjøre for Arendals Jernverk, som han haver været antagen til Forvalter over af afgangne Anders Svenssøn, fordum Borgermester udi vor Kjøbsted Christianshavn, og han sig befrygter Gevalt og Ufred af en Part Bergverksfolk at skulle vederfares, underdanigst derfore begjerendes vores naadigste Beskjærmelsesbrev, at han fri og ubehindret frem og tilbage maatte passere, da have vi af kongelig Gunst og Naade, saa og af Øvrigheds Magt og Myndighed taget og annammet, og nu med dette vort aabne Brev tager og annammer for^{ne} Lisse Stadeburg udi vor kongelige Fred og Beskjærmelse, at han fri og

[1] Aabent Rum.

ubehindret frem og tilbage for al Gevalt og Ufred, hans Regnskab rigtig at forferdige, maa passere. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 11 Juli 1653. R. IX. 339.

Hr. Gregers Krabbe at erklære sig om, der behøves Inspecteur over Skovene nordenfjelds og om Jeremias Boyessøn dertil er dygtig.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom adskillige hos os underdanigst haver ladet anholde og begjere Inspection over vore og Kronens Skove nordenfjelds, thi bede vi eder og naadigst ville, at I med forderligste eder mod os underdanigst erklærer, om I fornøden eragter, at en særdeles Person til samme Inspection antages skulle og om det ei ved Fredrik Boyessøn alene kan forrettes over alt Riget eller og, om I det ikke formener bekvemmeligt ved hannem at kunne skee, om I da eragter be^te^ Fredrik Boyessøns Søn ved Navn Jeremias til be^te^ Skovenes Inspection nordenfjelds dygtig at være, eftersom be^te^ Fredrik Boyessøn erbyder sig for hannem at ville love og cavere, at han sig derudi tro og flittig forholde skal, hvorom I med forderligste eders udførlige Erklæring i vort Kantselli haver at indskikke. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 11 Juli 1653. T. IX. 105. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Daniel Bildt Ottessøn at erklære sig paa, hvis Reier Baardssøn [Rosensværd] og Aamund Baardssøn [Rosensværd] imod hannem angiver.

F. III. V. G. t. Hvad Reier Baardssøn og Aamund Baardssøn imod dig for os underdanigst angiver, kan du af hosføiede deres Supplication videre see og erfare. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du dig derom imod os underdanigst erklærer og samme din Erklæring med forderligste hid udi vores Kantselli indskikker. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 11 Juli 1653. T. IX. 106. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jens Bjelke, at erkynde og til Rette hjælpe Erik Olssøn imod Nils Laurssøn, Landfoged, og hans Fuldmægtig Mats Hanssøn

F. III. V. G. t. Hvad Erik Olssøn imod Nils Laurssøn, Landfoged, og Mats Hanssøn, hans Fuldmægtig, hos os underdanigst angiver, kan du af hosføiede hans Supplication videre see og erfare. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du dig derom med forderligste erkynder og Supplicanten til Rette hjælper, saavidt ret [er], paa det vi for videre hans Overløb kan

være forskaanet. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 11 Juli 1653. T. IX. 106. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, anlangende den Pension af Sæm i Eker [ɔ: sic], som ikke af Povel Leth er erlagt til Marskalk Pentz.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom os elskelige Adam Henrik Pentz til Varlits, vor Mand, Tjener og Hofmarskalk, for os underdanigst haver ladet beklage, hvorledes den hannem af os naadigst forundte Pension af Sæm og Sandvigs Gods i vort Rige Norge paa fem Hundrede Rigsdaler hannem ikke af Povel Leth, som samme Gods i Forpagtning haver, til Philippi Jacobi sidstforleden, som det sig burde, er vorden erlagt, og at han ei heller nogen Rigtighed af hannem derom kan bekomme, thi bede vi eder og naadigst ville, at I be^te Povel Leth alvorligen tilholder, at han værer tiltænkt, strax og uden videre Ophold be^te resterende fem Hundrede Rigsdaler til for^ne vores Marskalk med al derpaa erlidende Skade og Omkostning at erlægge og betale, saafremt han ei derfor vil stande til Rette, som vedbør. Og efterdi vi naadigst erfarer, at be^te Povel Leth sig med samme Forpagtning skal ville afsige, eftersom han skal være bleven Tolder udi vores Kjøbsted Skien, da ville vi og naadigst, at I og eder underdanigst erklærer, om nogen sig hos eder angivet haver, som mod rigtig stillede Caution samme Forpagtning igjen antage ville, eftersom her adskillige findes, som baade for den Andeel, be^te vores Hofmarskalk naadigst forundt er, saavelsom for det, os elskelige Tyge Sandberg etc. nyder af be^te Gods, sig erbyder at ville stille nødvendig Forsikring det til udi rette Tide tilbørligen her i Kjøbenhavn paa deres egen Bekostning at erlægge. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 11 Juli 1653. T. IX. 107. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Lige saadant Brev fik Ove Bjelke.

Ove Bjelke at tilholde Povel Leth at klarere Adam Henrik Pentz de 500 Rigsdaler af Sæm og Sandvigs Gods.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom [o. s. v. ordlydende overensstemmende med forestaaende Brev til Hr. Gregers Krabbe, indtil] saafremt han ei derfor vil stande til Rette, som vedbør. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 11 Juli 1653. T. IX. 107.

Hr. Gregers Krabbe, at tilholde Tobias Sørenssøn nogle Penge at nedskikke, saa og om Hammers Bønder nogle Penge i Retten at deponere.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom Tobias Sørenssøn, som det Hammers Gods udi Forpagtning haver, for os underdanigst haver ladet andrage, hvorledes han af eder skal være befalet, hvis Penge han deraf over de derudinden gjorte Assignationer udi vores eget Kammer skal indlevere, at han dennem med forderligste tilligemed Toldpenge skulde nederskikke, hvortil han og beretter sig overbødig at være med saa Skjel, at han ubehindret maa af Bønderne bekomme og opberge efter den underskrevne og forseglede Jordebog, som hans Formand hannem overleveret haver og som hans Forpagtningsbrev videre forklarer, nemlig af hver Gaard Arbeidspenge 2 ½ Rigsdaler, Fornød 1 Rigsdaler og Foersløf [ɔ: Forlov] ½ Rigsdaler, halve og Ødegaarde á l'advenant, hvilket Bønderne vægre sig udi at ville udgive, endog de til Hjemthing saavel som Lagthing ere tildømt det at betale, hvilke Domme de til førstkommende norske Herredage siden skal have indstevnet, hvorover han intet af dennem kan bekomme, inden endelig Dom derom til samme Herredage forhvervet vorder, hvilket altsammen, efterdi vi af eders underdanigste Erklæring naadigst erfarer sandferdig at være, bede vi eder og naadigst ville, at I be^{te} Tobias Sørenssøn befaler med forderligste efter forrige Ordre de øvrige Penge af be^{te} Gods udi vores eget Kammer at indkomme lade, og paa det han ingen Skade derudover skal lide, haver I be^{te} Hammers Bønder og Tjenere at tilholde, de omtvistige Penge indtil Sagens Uddrag paa en visse Sted at deponere. Dersom da be^{te} Tobias Sørenssøn be^{te} Penge vorder frakjendt, ville vi naadigst lade gjøre den Anordning, at samme Penge, saavidt sig da bedrage kan, hannem udi Forpagtningen skal vorde afkortet og godtgjort, heller ogsaa med rede Penge igjen erlagt og betalt. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 11 Juli 1653. T. IX. 108. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Christopherssøns Confirmation paa Gullbring Gaard med videre dertil liggendes.

F. III. G. a v., at eftersom hos os underdanigst anholdes om Confirmation paa et vores elskelige Hr. Iver Krabbes aabne Brev, lydendes Ord efter andet, som følger:

Iver Krabbe til Jordberg, Ridder og Høvedsmand paa

Baahuus, gjører vitterligt paa Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne at have sted og fæst Fredrik Christopherssøn, Ridefoged over Indlands Fogderi, en Kgl. Maj.s Gaard, kaldet Gullbring, liggendes udi Holte Sogn udi forne Indlands Fogderi, med den Ø Kragerø [ɔ: Kråkerø] og de andre Holmer samt al den Eiendom, Herlighed og tilliggende, som nu tilligger og tilligget haver, baade paa Landet og udi Stranden, som Henrik Jørgenssøn, Gaardsens forrige Besidder, for Afmindelse efter hans skriftlige Opladelsesbrev til Fredrik Christopherssøn, dateret Kongelf 16 Mai 1649, med det kgl. Benaadingsbrev, hans salig Forældre og et deres Børn Gaarden at nyde deres Livstid, dateret Kjøbenhavn den 17 Mai 1613, samt Henrik Jørgenssøns salig Faders til hannem Opladelse-Brev paa samme Gaard og kgl. Benaading, datereret Gullbring den 9 April 1641, saavelsom ogsaa Hr. Hans, Sogneprest i Solberg Gjeld, paa sin Hustrues, Henrik Jørgenssøns Søster, hendes Vegne, hans skriftlige Contract og Forligelsesbrev, for en Summa Penge at have afstaaet den Frihed, forne hans Hustru efter forne kgl. Benaadingsbrev sig kunde tilegne i samme Gaard og efter hver særdeles Breves Formelding under Dag og Dato, som forskrevet staar, til Fredrik Christopherssøn opdragen og overleveret, og derpaa videre Stadfæstelse at søge haver, hvilken forne Gullbring og des tilliggende, som forskrevet staar, forne Fredrik Christopherssøn skal og maa nyde, bruge og beholde sin Livs Tid for den Skat og Rettighed, som der aarligen pleier at afgaa, og skal han føre Kgl. Maj. des Fæste og Førstetage til Regnskab. Til Vitterlighed med egen Haand underskrevet. Baahuus den 16 Mai [sic]. Iver Krabbe Tagessøn (L. S.)

Da have vi forne Brev udi alle des Ord, Clausuler og Punkter naadigst confirmeret, fuldbyrdet, og stadfæst og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 12 Juli 1653. R IX. 340.

Hr. Gregers Krabbe, at hjælpe Laurs Jonssøn til Rette med en Herredagsdom at efterkommes.

F. III. V. s. G. t. Eftersom Laurits Jonssøn paa Kolkind for os underdanigst haver ladet andrage og berette, hvorledes en af hannem til sidste Herredage i vort Rige Norge forhvervet Dom ikke skal være efterkommet, endog I den haver befalet at fyldestgjøres, med underdanigst Begjering derfor, at hannem vores naadigste Befaling til eder derom maatte med-

deles, paa det at han uden videre Forhaling dermed kunde til Ende komme, da bede vi eder og naadigst ville, at I for^{te} Laurits Jonssøn derudinden til Rette forhjælper, saa at forbe^{te} Herredags Dom efter dens Indhold med forderligste vorder fyldestgjort og efterkommet. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 12 Juli 1653. T. IX. 109. (Conc. i Rigsarkivet.)

Mogens Arenfeldt, at hjælpe Catharine, Carsten Grubbens, af Hamburg til Rette.

F. III. V. G. t. Hvad os elskelige Borgermester og Raad af Hamburg ved deres Intercessionalskrivelse hos os paa Catharine, afgangne Carsten Grubben[s], dersammesteds hendes Vegne underdanigst haver anholdt og tilkjendegivet, kan du af hosføiede Copi erfare Thi bede vi dig og naadigst ville, at du hendes Fuldmægtig Peder Jacobssøn, Indvaaner i vor Kjøbsted Christianssand, paa hendes Vegne, saavidt Lov og Ret kan tilstede, til Rette hjælper og al mulig og forderligste Assistents gjører. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 12 Juli 1653. T. IX. 110. (Conc. i Rigsarkivet.)

Mogens Arenfeldt, at betale nogle Officerers Besolding paa Christiansø, som Jens Bay har verbet.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom vi naadigst haver anbefalet os elskelige Major Jens Bay at antage nogle Officerer til vor Fæstning Christiansøs Fornødenhed, nemlig en Lieutenant, en Sergeant, en Capitaine des armes, en Balbier, en Corporal, en Mønsterskriver og en Trommeslager, hvilke du siden maanedlig, saalænge de paa for^{ne} vor Fæstning bliver beliggendes og anden Anordning derudinden skeer, af de Middel, som til Militiens Underholding i dit Len er forordnet, lige med andre Officerer af det Slags lader betale. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 14 Juli 1653. T. IX. 110. (Conc. i Rigsarkivet.)

Johan Fredrik Marschalck fik Brev paa fem Hundrede Rigsdaler aarligen af Bergen[s] Len.

F. III. G. a. v., at vi os elskelige Fredrik Marschalck til Hotlohe, vor Mand, Tjener, for tro og villig Tjeneste, som han os og Riget hidindtil beviist haver og herefter troligen gjøre, bevise maa og skal, naadigst haver bevilget, beregnet fra Philippi Jacobi nu sidstforleden, aarligen, indtil han anderledes af os kan vorde aflagt og betænkt, fem Hundrede Rigsdaler, som hannem aarligen, som forskrevet staar, af vor Lensmand paa vort Slot Bergenhuus, den som nu er eller herefter kommen-

des vorder, af Lenens Indkomst skal vorde erlagt og betalt. Bydendes og befalendes be^{te} vor Lensmand, at han lader forne Johan Fredrik Marschalck forne fem Hundrede Rigsdaler paa hans Ansøgning, som bemeldt er, følgagtig være. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 16 Juli 1653. R. IX. 341.

Ove Bjelke, at Johan Fredrik Marschalck er forundt 500 Rigsdaler af Bergenhuus Len aarligen.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst fra Philippi Jacobi Dag nu sidstforleden have bevilget os elskelige Johan Fredrik Marschalck til Hotlohe, vor Mand, Tjener og Hofjunker, aarligen fem Hundrede Rigsdaler af dit Lens Indkomst, hvilke forne fem Hundrede Rigsdaler du hannem aarligen, indtil anden naadigst Anordning skeer, paa hans Ansøgning haver at lade bekomme og følgagtig være, tagendes derpaa hans Beviis, det dig og saaledes udi dine Regnskaber paa vort Rentekammer skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 16 Juli 1653. T. IX. 111.

Hr. Jens Hanssøn Alsloe, Prestj og Rector i Christianssand, fik Brev paa 30 Tønder Havrekorn af Kgl. Maj.s Tiender udi Lister Len.

F. III. G. a v., at vi af kongelig Gunst og Naade efter underdanigst Anmodning og Begjering naadigst have bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at os elskelige, hæderlig og vellærd Hr. Jens Hanssøn Alsloe, Prest og Rector scholæ udi vor Kjøbsted Christianssand, maa aarligen, indtil vi derom anderledes tilsigendes vorder, nyde og bekomme tredive Tønder Havrekorn af vor og Kronens Tiende udi Lister Len, saavidt Lagmanden paa Agdesiden ei dermed naadigst forlent er. Cum inhib sol. Kjøbenhavn 18 Juli 1653. R. IX. 342.

Hr. Iver Krabbe: 1. Om de Stykker, til Marstrand skikkes. 2. Brandskuder at lade gjøre. 3. At ordinere 4 Falkonetter paa hver af de 7 Skjærbaade. 4. Hvorledes forholdes skal om Landgang.

F. III. V. s. G. t. Vider, at paa de Poster, som I for os underdanigst haver ladet andrage, vores naadigste Villie og Resolution er som følger. Til Marstrands Besætning og Fornødenhed tilskikkes eder otte Jernstykker paa 18 Pund. Dersom og nogen Flaade der udi Havnen skulle indkomme, paa hvilken kunde tvivles, om de som Venner eller Uvenner ankomme, da haver I den Anordning at gjøre, at alle Skibe, som

der ankommer, sig tilforne udenfor Havnen angive, hvorfra de maa komme og hvem de tilhøre. Dersom de det ikke gjøre og haver Commandanten strax, naar han saadanne Skibe at ankomme fornemmer, en Baad til dennem udenfor Havnen at udskikkke og dennem forkynde sig udenfor Havnen at holde, indtil de deres Søbreve, Passer og Certificatser fremviist haver, og paa det Havnen for nogen uformodende fiendtlige Flaade kan forsikres, haver I trende Brandskuder at forferdige lade og der i Beredskab holde. Paa de syv store Skjærbaade, som I underdanigst beretter der i Lenet med forderligste at blive forferdiget, er vi naadigst tilfreds, at I efter eders underdanigste Forslag maa lade anordne paa hver fire Falkonetstykker heller lidet større. Dersom og noget fiendtlig (det Gud dog i sin Naade afvende) skulle paakomme, saa at Grændserne enten ved Landgang eller i andre Maader skulle angribes, da haver I saadan Anordning at gjøre, at Almuen og Landfolket enten ved eder selv heller ved andre udi en Hast kunde vorde samlet og af yderste Magt og Formue Modstand gjøre. Og dersom høi Fornødenhed det udkræver, at I selv eder af Fæstningen skulle begive, haver I dog flittig i Agt at tage, at Fæstningen formedelst eders Fraværelse ingen Skade skulle lide. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 18 Juli 1653. T. IX. 111. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Bagge fik Confirmation paa et Mageskifte.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst søges og anholdes om vores naadigste Confirmation paa et os elskelige Hr. Iver Krabbe til Jordberg etc. hans udgivne Skjøde og Mageskifte til os elskelige Peder Bagge til Holmegaard, hvilken lyder Ord efter andet, som følger:

Jeg, Iver Krabbe etc. gjører vitterligt, at jeg paa Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne og naadigste Ratification haver skjødt og afhændet fra høibe^te^ Kgl. Maj.s og Norges Krone og til ærlig og velbyrdig Mand Peder Bagge til Holmegaard en Plads og Eiendom kaldet Fagtorp [ɔ: Fätorp], liggendes udi Syndervigen og er Foss Kirke tilhørig, som skylder aarligen til for^ne^ Foss Kirke en halv Tønde Malt Landskyld og til Baahuus en Ort Foring med Bygsel, hvorimod velbemeldte Peder Bagge til Norges Krone og forbe^te^ Foss Kirke haver igjen givet tvende hans Eiendomspladser udi Skredsvik Sogn liggendes, nemlig Fronderøe [ɔ: Frannerød], skylder aarligen en Tønde

Malt Landskyld, samt Holmene, skylder aarligen en Rigsdaler, hvorfore forne Plads Fagtorp med Bygsel, Landskyld og Foring herefter frelseligen skal følge velbemeldte Peder Bagge og hans Arvinger til evindelig Eiendom med al des tilliggende Ager og Eng, Skov og Mark, inden Gjærdes og uden, Lotter og Lunder, Fiskevand og Fægang, intet undertagendes i nogen Maader af alt det, som nu tilligger og af Arilds Tid tilligget haver og med Rette bør. Og til Vitterlighed under mit Signet og egen Haand. Actum Braaland 25 Juni 1653.

Iver Krabbe Tagessøn. (L. S.)

Da ville vi forne Skjøde og Mageskifte, eftersom det her oven findes indført, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter naadigst have confirmeret, fuldbyrdet og stadfæstet, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 19 Juli 1653. R. IX. 342.

Henrik Morians og hans Hustrues Arvinger fik Confirmation paa den Anordning om Postverket i Norge.

F. III. G. a. v., at eftersom vores elskelige kjære Hr. Fader, salig og høilovlig Ihukommelse, for nogle Aar siden udi vort Rige Norge et Postverk haver ladet anrette, begge Rigers Indbyggere til mærkelig Gavn og Bedste, og derpaa en visse Postordning ladet forfatte, saa og afgangne Henrik Morian til Postmester derudi Riget forordnet og hannem en visse aarlig Besolding naadigst tilladt [ɔ: tillagt] og med adskillige Privilegier forsynet, som hannem og hans Arvinger paa tyve Aars Tid er extenderet, efter forne Postordnings og bete Henrik Morian derudi givne Privilegiers videre Formelding, da eftersom forne Henrik Morian og hans Hustru begge ved Døden ere afgangen og os elskelige Isach von Geelkercken, vores Ingenieur i bete Norge, som deres Arving paa samtlige deres Arvingers Vegne, vores naadigste Confirmation paa bete Postordning og derudi forundte Privilegier underdanigst er begjerendes, da haver vi naadigst confirmeret og stadfæstet, saa og nu hermed confirmerer og stadfæster alle de Privilegier og Friheder, som høistbete vores elskelige kjære, salig Hr. Fader forbete Henrik Morian og hans Arvinger naadigst haver forundt. I Særdeleshed haver vi samtykt, bevilget og tilladt, at bete Isach von Geelkercken med forne afgangne Henrik Morians og hans Hustrues samtlige Arvinger maa paa tyve Aars Tid, beregnet fra forbete Privilegio Dat. nemlig den 17 Januarii 1647, forne Postme-

sters Bestilling og derhos følgende Privilegier nyde og beholde, dog skal han med bete samtlige Arvinger imidlertid være forpligt, forne Postmesters Bestilling tilbørligen og efter Postordningens Indhold at forrette, saa at derpaa ingen Klage kommer. Og haver vi naadigst bevilget bete Isach von Geelkercken og samtlige Arvinger, imidlertid han med den samme Postmesters Bestilling forvalter, foruden de Brevepenge eller Porto, som dennem efter Postordningens Indholdelse er bevilget, til aarlig Pension og Besolding at ville lade give tre Hundrede Rigsdaler, saavelsom og for de hollandske Postbuder, som gaar imellem dette og vort Slot Baahuus, aarligen fire Hundrede Rigsdaler, hvilke forne syv Hundrede Rigsdaler bete Isach von Geelkercken og de andre samtlige Arvinger paa bete Baahuus Slot af vor Lensmand, den som der nu er eller herefter kommendes vorder, aarligen til gode Rede kvartalsvis skal erlægges og betales, beregnet fra dette vort Brevs Dato, og siden saaledes aarligen forfølges, imidlertid dette naadigste Privilegium varer eller og vi anderledes tilsigendes vorder. Hvorimod forne Geelkercken og samtlige Arvinger skulle være forpligt, imidlertid dette deres Privilegium varer, bete Postverk uden nogen vores videre Omkostning eller Udgift, som det sig bør, at holde vedlige. Thi byde vi og befale vores Lensmand paa forne Baahuus Slot, den som nu er eller herefter kommendes vorder, at forskaffe Isach von Geelkercken med de andre samtlige Henrik Morians Arvinger bete syv Hundrede Rigsdaler, som forskrevet, aarligen til gode Rede lade fornøie og betale. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 20 Juli 1653. R. IX. 344.

Michel Carstens Gribsvold og Oluf Thomessøn Graad at være Archelimestere udi Marstrand.

F. III. G. a. v., at vi naadigst have antaget og bestillet, saa og hermed antager og bestiller nærværende Michel Carstens Gribsvold til at lade sig bruge for en Archelimester. Og eftersom han haver lovet og tilsagt at ville være os, vore Riger og Lande huld og tro, dessen Gavn og Bedste af yderste Formue fordre og fremme, saa og Skade og Afbræk hindre og afverge, som det en oprigtig Archelimester sømmer, egner og vel anstaar og han agter at forsvare og være bekjendt, da have vi hannem for saadan hans flittige Tjeneste naadigst lovet og tilsagt at ville lade give hannem af de Middel, til Militiens Underholding der sammesteds er forordnet, til Løn- og Kost-

penge om Maaneden tolv Rigsdaler, som hannem, saalænge han er udi vores Tjeneste, maanedligen skal gives. Og skal samme hans Besolding begynde og angaa fra den 11 Mai næstforleden og siden continuere, indtil anderledes forordnet vorder. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 21 Juli 1653. R. IX. 346.

Mogens Arenfeldt at betale Jens Bay, hvis hannem af sin Besoldning resterer.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du os elskelige Major Jens Bay, hvis hannem paa hans Besoldning efter hans Brevs Indhold kan restere, med forderligste og efterhaanden af Skatterne udi dit Len betaler, hvilket dig efter rigtig af hannem given Kvittering skal paa behørige Steder blive godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 23 Juli 1653. T. IX. 112. (Conc. i Rigsarkivet.)

Henrik Belovs Forleningsbrev paa Stavanger.

F. III. G. a. v., at vi af synderlig Gunst og Naade, saa og for Troskab og villig Tjeneste, som os elskelige Henrik Belov til Spøtterup, vor Mand og Tjener, den stormægtigste, høibaarne Fyrste og Herre Hr. Christian den fjerde, Danmarks og Norges Konning, vor kjære Hr. Fader, salig og høilovlig Ihukommelse, saa og os og Riget hertil gjort og beviist haver og herefter os og Riget troligen gjøre og bevise maa og skal, have undt og forlenet, og nu med dette vort aabne Brev unde og forlene for^{ne} Henrik Belov med vort og Kronens Len Stavanger samt des tilliggendes Bønder og Tjenere, vist og uvist, intet undertagen, at skulle have, nyde, bruge og beholde, indtil saalænge vi derom anderledes tilsigendes vorder, dog saa at han for den aarlige visse Rente og Indkomst, som for^{ne} Len sig beløber og inddrage kan, skal give os til aarlig Afgift et Tusinde fire Hundrede gode enkende Rigsdaler og dennem paa hans egen Eventyr og Bekostning udi vort Rentekammer aarlig lade levere uden al Afkortelse udi nogen Maader. Desligeste skal han til hver Philippi Jacobi Dag foruden for^{ne} Afgift erlægge paa vort Slot Akershuus tre Hundrede tredsindstyve enkende Rigsdaler uden nogen Afkortning og derimod være fri for Rostjenesten, som skal holdes af for^{ne} Len, og hvis den uvisse Rente og Indkomst anlanger, som sig der udi for^{ne} Len kan tildrage, som er Førstebygsel, Landbohold og Sagefald, derfore skal han aarlig gjøre god Rede og Regnskab, hvoraf vi naadigst haver bevilget hannem den femte

Part at maa nyde og beholde, de øvrige Parter af samme uvisse Rente, samt al hvis Told, Sise, Vrag og anden Rettighed, som der i forne Len sig tildrage kan, skal altsammen efter godt og klart Regnskab komme os alene til Bedste. Og dersom forne Henrik Belov kan formærke eller opspørge nogen Kronens Jord og Eiendom at være kommen derfra med Uret, da skal han være forpligt [den] igjen med Lov, Dom og Ret at indtale, saafremt han derfor ikke vil stande os til Rette. Udi lige Maader skal han fremsende til Kjøbenhavn fem Tusinde Knapholt aarligen strax paa Foraaret, hvilke udi Længden skulle være fuldkommen og til Tønder tjenlig, og føres til Indtægt udi forne Lens Regnskab og tages Beviis af dennem, som sligt paa vore Vegne leveres og skal være tilrede paa Ladestedet strax paa Foraaret, naar vores Skibe kommer derover, saafremt vi ikke skulle foraarsages at befale dennem, som sligt er tilforordnet at annamme, det strax at kjøbe her sammesteds saa dyrt, som det her gjælder, og forne Henrik Belov selv at betale, tilregne og ei Bønderne der udi Lenet, efterdi han paa vore Vegne over dennem haver at byde og befale udi, hvis de var pligtige at gjøre, yde og levere til vort Behov. Han skal og ikke til nogen forpagte Lenet eller des uvisse Indkomst, medens den aarlige visse Indkomst maa han selge og afhænde, hvor han bedst kan, og skal han stedse have sin Fuldmægtige der udi Lenet, som kan forhjælpe Bønderne til Rette udi, hvis de dennem kunde have at besverge, saa og til Lagthinget og andensteds dennem forsvare, som tilbørligt er. Udi lige Maader skal han tilholde hans Foged der sammesteds, at han skal stande til Rette, om Bønderne sig over hannem i nogen Maader haver at beklage. Sammeledes skal han holde Bønderne, der udi Lenet liggendes ere, ved god Hevd og Magt og ved Norges Lov, Skjel og Ret, og ingen af dennem [for]urette imod Loven og Jordebogen eller med nogen ny Indfæstning eller anden usedvanlig Paalæg besverge udi nogen Maader. Ikke hugge eller hugge lade nogen de Skove, dertil liggendes ere, til Upligt eller Skovskade i nogen Maader. Hvilke forne Henrik Belovs Afgifts Regnskab og Forretning skal begynde og angaa fra Philippi Jacobi Dag 1653 og endes til Aarsdagen 1654, og siden fremdeles Aar for Aar forfølge[s], imeden og al den Stund vi hannem med samme Len naadigst forlene ville. Forbydendes alle, hvo de helst ere eller være kan, forte Henrik Belov herimod efter-

som forskrevet staar, at hindre eller i nogen Maader Forfang at gjøre. Under vor Hyldest og Naade. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 28 Juli 1653. R. IX. 346. (Conc. i Rigsarkivet.)

Oluf Brockenhuses Forleningsbrev paa Tune, Vembe, Aabygge og Hvaløer Skibreder.

F. III. G. a. v., at vi af vor synderlig Gunst og Naade, saa og for Troskab og villig Tjeneste, som os elskelige Oluf Brockenhuus til Hjuleberg, vor Mand og Tjener, os og Riget hidindtil gjort og beviist haver og herefter troligen gjøre og bevise maa og skal, have undt og forlenet, og nu med dette vort aabne Brev unde og forlene forbe^{te} Oluf Brockenhuus med vor og Norges Krones Gods og Len, som er Vembe. Tune, Aabygge og Hvaløer Skibreder samt des tilliggendes Bønder, Tjenere og tvende smaa Flomsage med vist og uvist, aldeles intet undertagen i nogen Maader, at skulle have, nyde, bruge og beholde, indtil vi anderledes derom tilsigendes vorder, dog saa at for^{ne} Oluf Brockenhuus skal give os og Kronen for for^{ne} Lens visse og uvisse Rente og Indkomst fire Hundrede gode enkende Rigsdaler til Afgift uden al Afkortelse i nogen Maader. Desligeste skal han til hver Philippi Jacobi Dag foruden for^{ne} Afgift erlægge paa vort Slot Akershuus et Hundrede og tyve Rigsdaler uden nogen Afkortning og derimod være fri for Rostjenesten, som skal holdes af for^{ne} Len og Gods. Og hvis Told, Sise og Vrag, i for^{ne} Lene sig aarligen tildrage kan, ville vi os selv alene efter godt og klart Regnskab fri forbeholdet have, hvilken for^{ne} Afgift og Regnskab for^{ne} Oluf Brockenhuus paa hans egen Eventyr til vort Rentekammer skal fremskikke og lade forklare, og os derfore aldeles ingen Fortæring eller Afkortning tilskrive udi nogen Maader. Og dersom han kan formærke nogen Jord og Eiendom at være kommen derfra med Uret, saa skal han tale det ind igjen med Lov, Dom og Ret, saafremt han ikke selv vil stande os derfore til Rette. Skal han og frede Skovene, til samme Gods liggendes ere, og dennem ikke forhugge eller forhugge lade til Upligt eller Skovskade i nogen Maader. Ei heller Bønderne, paa samme Gods boendes ere, forurette eller tilstedes at forurettes imod Loven og Jordebogen, eller med nogen ny Paalæg besverge udi nogen Maader, medens holde dennem ved Norges Lov, Skjel og Ret. Sammeledes skal han aarligen udi vort Rentekammer indlevere en rigtig Designation, hvorvidt Lene[ne]

rydet er efter forrige derom udgangne Forordning. Hvilken forne hans Afgift og Regnskab skal begynde og angaa fra Philippi Jacobi Dag 1653 og endes Aarsdagen 1654, og siden fremdeles Aar fra Aar forfølges, imeden og al den Stund vi hannem med samme Lene naadigst forlene ville eller vi anderledes derom tilsigendes vorder. Thi forbyde vi vore Fogder, Embedsmænd og alle andre forte Oluf Brockenhuus herimod, eftersom forskrevet staar, at hindre eller i nogen Maader Forfang at gjøre. Under vor Hyldest og Naade. Kjøbenhavn 28 Juli 1653. R. IX. 349. (Conc. i Rigsarkivet.)

Mogens Arenfeldts Forleningsbrev paa Agdesidens Len.

F. III. G. a. v., at vi af vor synderlig Gunst og Naade, saa og for Troskab og villig Tjeneste, som os elskelige Mogens Arenfeldt til Rugaard, vor Mand og Tjener, os og Riget hertil gjort og beviist haver og herefter troligen gjøre og bevise maa og skal, have undt og forlenet, og nu med dette vort aabne Brev unde og forlene forne Mogens Arenfeldt med vore og Norges Krones Len Nedenes, Robyggelaget og Mandals Lene samt Erik Munkes Gods og Lister Len med des tilliggendes Bønder og Tjenere, vist og uvist, intet undertaget, at skulle have, nyde, bruge og beholde, indtil vi anderledes derom tilsigendes vorder, dog saa at han aarligen skal give os af Nedenes, Robyggelaget, Mandals Lene og Erik Munkes Gods aarlige visse Indkomst fem Hundrede gode enkende Rigsdaler til Afgift uden al Afkortelse i nogen Maader. Desligeste skal han til hver Philippi Jacobi Dag foruden forne Afgift erlægge paa vort Slot Akershuus to Hundrede fyrgetyve enkende Rigsdaler uden nogen Afkortning og derimod være fri for Rostjenesten, som skal holdes af forne Lene og Gods, og under fornævnte Afgift maa han nyde og beholde al Avlen og Fordelen af samme Lenes tilliggendes Ladegaarde, kvit og fri, og os derimod paa samme Avl [og] Ladegaarde aldeles ingen Omkostning udi nogen Maader tilskrive, hvilken forne Afgift han paa sin egen Eventyr og Bekostning aarligen skal levere udi paa vort Rentekammer vore Rentemestere der sammesteds paa vore Vegne til Hænde. Medens hvis Lister Lens visse Indkomst sig belanger, derfor skal forne Mogens Arenfeldt gjøre os aarligen gode Rede og Regnskab, os alene til Bedste, saavelsom og for den uvisse Rente og Indkomst, som sig der i alle

for^{ne} Lene og al for^{ne} Gods tildrage kan, som er Gaardbygsel, Landbohold og Sagefald, hvoraf vi naadigst have bevilget hannem den femte Part, de øvrige Parter af samme uvisse Rente, samt al hvis Told, Sise og Vrag, Laxefiskende og Makrelfiskende eller anden Rettighed, sig om Aaret der udi for^{ne} Lene kan tildrage, ville vi efter godt og klart Regnskab os selv alene til Bedste fri forbeholdet have og derimod hvis billig Omkostning, paa samme Fiskende kunde opgange, os udi Regnskabet tilskrive. Desligeste skal for^{ne} Mogens Arenfeldt aarligen til hver Philippi Jacobi Dag levere til os elskelige Jørgen Kaas eller hans Fuldmægtige her udi Kjøbenhavn af for^{ne} Lister Len sex Hundrede gode enkende Rigsdaler udi rede Penge og ingen anden Vare, uden al Afkortning i nogen Maader. Og dersom for^{ne} Mogens Arenfeldt kan formærke eller udspørge nogen Kronens Jord og Eiendom at være kommen fra Kronen med Uret, da skal han være forpligt at tale det ind igjen ved Lov, Dom og Ret, saafremt han ikke selv vil stande os derfor til Rette. Og saafremt der bruges nogen Sager udi Lenene paa vore og Kronens Grund og Eiendom, da hvis Fordeel af dennem komme kan, forbruges os til Bedste dog paa vor Omkostning, som for^{ne} Mogens Arenfeldt med rigtig Regnskab det haver at forklare. Dersom og nogen fremmed Skipper eller Kjøbmand med deres Skib og Gods derunder Lenene indkommer og forseer sig eller falder udi nogen Straf, da skal hvis Bøder og Sagefald, som af fremmede, der ikke have hjemme udi for^{ne} Lene, forbrydes, efter godt og klart Regnskab komme os alene til Bedste. Og maa han ikke tilskrive os nogen Fortæring eller Omkostning paa sig selv, sine egen eller Gaardsens Folk og Tjenere, hvor han eller de her udi Riget eller udi vort Rige Norge med Regnskaberne, Skatter eller udi anden vores Hverv og Bestilling forreisendes vorder. Desligeste skal for^{ne} Mogens Arenfeldt for den geistlige Rente og Stigtens Indkomst saavelsom for Sagefald af Prester og Degne, som aarlig der i Lenet kan falde, gjøre os aarligen godt og rigtigt Regnskab os alene til Bedste. Skal han og have Presterne der i Lenene i Befaling og Forsvar og have flittig Indseende med Kirkens Indkomst, at den Kirkerne alene til Bedste og til des Nytte og Fremtarv anvendt og erlagt bliver, og derfor aarligen særdeles gjør os gode Regnskab udi vort Rentekammer, hvoraf kan erfares, hvad enhver Kirkes aarlige Indkomst og Forraad

er og at dermed retfærdeligen omgaaes. Han skal og forbedre Hovedgaarden til samme Lene, som han selver holder Huus paa, og den ved god Hevd og Magt holde og os ingen Omkostning i Regnskabet derfore tilskrive, ei heller for Vinduerne, Tag, Laase, Døre eller andet sligt Flikkeri mere, meden det selver vedligeholde (og ingen ny Bygning derpaa foretage uden vor egen naadigste Befaling. Han skal ei heller maa lade bygge Skibe der i Lenet, smaa eller store, ikke heller tilstede andre det maa at lade gjøre uden vores naadigste Bevilling. Og maa han aldeles intet hugge eller hugge lade der udi Skovene, enten for sig selv eller andre, uden alene hvis, som vi lader hos hannem bestille til vores Skibsflaader og anden vort Behov, og hvis til Ildebrand og Bygningstømmer paa Gaarden nødtørftig kan behøves. Og skal forne Mogens Arenfeldt have god og rigtig Tilsyn og Opseende, naar vore Breve komme til hannem om Tømmer at lade hugge og bestille, at samme Tømmer uden Forsømmelse vorder betimeligen og til rette Tide hugget og nederført paa Ladestederne, som det kan bedst indtages, saa at naar Skibet derefter kommer, de da uden Fare kunde det indtage, og skal han ikke tilstede Skipperen eller Skibsfolkene at drage fra Skibet og udi Landet enten at bruge deres Kjøbmandskab eller tage anden Forsømmelse derfore, og give hver Skipper en Beviis med sig tilbage paa hvad Dag, han ankom der til Lenet, paa hvad Dag han indtog sin Ladning og hvorledes Skipperen med Skibsfolkene have skikket sig den Stund, de laa der i Havnen, paa det vi altid kunde vide Besked, om noget for deres Forsømmelse bliver efterladt. Og skal forne Mogens Arenfeldt ikke maa tilstede noget Egetømmer at lade udskibes eller udføres der af Lenet, lidet eller meget, uden det skeer med vores egen naadigste Bevilling. Skal han og holde Bønderne der udi Lenet ved Norges Lov, Skjel og Ret og ingen af dennem forurette imod Loven og Jordebogen eller med nogen ny Indfæstning eller anden usedvanlig Paalæg besverge udi nogen Maader. Og have vi naadigst for godt anseet, at Skriverne herefter paa al Udgift udi vore Regnskaber skal tage nøiagtige Kvittantser og Beviser af dennem, som samme Udgift paalyder, hvilke Kvittantser forne Mogens Arenfeldt til ydermere Bevisning med egen Haand skal undertegne, at samme Udgift og Kjøb hannem vitterlig er og af hannem paa vore Vegne samtykt, saafremt samme Udgift i Regnskaberne paa

vore Vegne ellers skal passere og blive godtgjort. Hvilken forne Mogens Arenfeldts Afgift, Regnskab og Forretning skal begynde og angaa fra Philippi Jacobi Dag sidstforleden udi nærværende Aar 1653 og endes til Philippi Jaaobi Dag 1654, og siden saaledes Aar fra Aar forfølges, meden og al den Stund vi hannem med samme Lene naadigst forlene ville. Thi forbyde vi vores Fogder, Embedsmænd og alle andre forne Mogens Arenfeldt herimod, som forskrevet staar, at hindre eller udi nogen Maader Forfang at gjøre. Under vor Hyldest og Naade. Kjøbenhavn 28 Juli 1653. R. IX. 351. (Conc. i i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe med flere Lens[mænd] i Norge fik Brev om Assignationer, Selio Marselio paa Hannibal Sehesteds Vegne i Lenens Skatter haver bekommet.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom vi naadigst have bevilget os elskelige Hr. Hannibal Sehested til Nøraggergaard, Ridder, vor Mand og Tjener, en Summa Penge af Skatterne udi vort Rige Norge at skulle betales, da bede vi eder og naadigst ville, at I til os elskelige Selium Marselium som forne Hr. Hannibal Sehesteds Fuldmægtige udaf næstfølgende Aars først indkommende Contributioner udaf eders Len to Tusinde Rigsdaler lader betale og derpaa tager bete Selii Marselii Beviis, hvorefter det forne Hr. Hannibal Sehested udi sin Fordring hos os og Kronen paa vort Rentekammer skal kortes og afskrives. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 28 Juli 1653. T. IX. 112.

Lige saadan Brev fik Vincents Bildt at betale 1500 Rigsdaler af Tønsberg Len.

Lige saadan Brev fik Mogens Arenfeldt at betale 1500 Rigsdaler.

Lige saadan Brev fik Hr. Sivert Urne paa 1500 Rigsdaler.

Lige saadan Brev fik Ove Bjelke paa 3482 Rigsdaler.

Lige saadan Brev fik Fredrik Urne paa 3500 Rigsdaler.

Hr. Gregers Krabbe fik Brev om Hannibal Sehesteds Assignation i Akershuus Len for 5000 Rigsdaler.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom vi naadigst haver bevilget os elskelige Hr. Hannibal Sehested til Nøraggergaard,

Ridder, vor Mand og Tjener, en Summa Penge af Skatterne udi Norge at skulle betales, da bede vi eder og naadigst ville, at I til forne Hr. Hannibal Sehested eller hans Fuldmægtige udaf næstfølgende Aars først indkommende Contribution udaf eders Len lader betale fem Tusinde Rigsdaler og derpaa tager bete hans Fuldmægtiges Beviis, hvorefter det forne Hr. Hannibal Sehested udi sin Fordring hos os og Kronen paa vort Rentekammer skal kortes og afskrives. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 28 Juli 1653. T. IX. 113. (Orig. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke, at tilholde B[orgermester] og R[aad] i Bergen at lade Morten Søe aflægge sin Ed efter en Herredagsdom.

F. III. V. G. t. Hvad Jørgen Koch af vor Kjøbsted Bergen paa hans Hustrues Faders Vegne ved Navn Morten Søe for os underdanigst haver ladet andrage, kan du af hosføiede hans Supplication videre see og erfare. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du Borgermester og Raad i bete Bergen tilholder, at de efter den derudinden gangen Herredagsdoms Formelding hannem tilsteder, sin Ed efter hans Erbydelse om den hannem tillagte Sag at aflægge, eftersom udi samme Dom ei formeldes om nogen vis Tid, inden hvilken han samme sin Ed at gjøre skulle forpligt være, paa det at han som andre Christne til det høiværdige Alterens Sacramente maatte tillades, saa at han ei længere end som hidindtil derfra holdes skal. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 28 Juli 1653. T. IX. 113. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke, anlangende engelske og andre Skibe, som i Bergen[s] Havne indkommer.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at dersom nogle Skibe der i Havnen for Bergen ankommer, være sig engelske eller andre Kapers, som ville tage og antaste nogle af Skibene, som der for Byen ligger eller sig did retirerer, da haver du den Værn derimod at gjøre, som dig mest muligt er, og Skibene, som der ligger, forsvare. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 29 Juli 1653. T. IX. 114. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Oluf Parsberg fik Kvittantiarum for Baahuus.

F. III. G. a. v., at os elskelige Hr. Oluf Parsberg til Jernet, Ridder, vor Mand, Raad og Befalingsmand over vort og Kronens Len Vestervig Kloster, haver nu endeligen gjort os god Rede og Regnskab for al visse og uvisse Indtægt og

Udgift af vort og Norges Krones Slot og Len Baahuus, hvormed han tilforne af vores elskelige kjære Hr. Fader, salig og høilovlig Ihukommelse, naadigst haver været forlenet, beregnet fra Philippi Jacobi Dag Anno 1642, han først bekom samme Slot og Len udi Befaling og Forsvar næst efter os elskelige Hr. Hannibal Sehested til Nøraggergaard, Ridder, og til Philippi Jacobi Dag Anno 1646, han dermed igjen er kvit bleven og det fra sig til os elskelige Hr. Iver Krabbe til Jordberg, Ridder, vor Mand, Tjener og nu Embedsmand paa forne vort Slot Baahuus, til troer Hænde overleveret haver. Desligeste gjort Regnskab for Afgifterne af Aabygge og Vembes tilliggendes Gods samt en Deel Sagfosser, Laxefiskende udi Gulmaren, Marstrands Borgeres aarlige Byskatter og for hvis adskillige vor og Kronens forbeholden Told, Tredieparten af Commissarietolden og for den til St. Anna og Baadsmænds Vaaningers' Bygningers Fornødenhed her for vor Kjøbsted Kjøbenhavn deputerede Told, han af Toldstæderne der i Baahuus Len annammet haver, end og gjort Regnskab for hvis Unionsskatter, tolv Dalers Pendingeskatter, Officerer Skatter, Rostjenesteskatter, Brandskatter, som af nogle svenske Bønder ved Grændserne udi forleden Krigstid oppebaaren er, desligeste den halve Part af Kirkernes Indkomst og Hovedskatten, som der udi forne Baahuus Len og des underliggendes Kjøbstæder haver været paabuden og udgiven, og ellers fra andre Lene og Kjøbstæder der udi Norge er bleven did forskikket og han paa vore Vegne haver ladet annamme. Sammeledes og nu forklaret Slottens Inventarium og afbetalt hvis Antegnelser, hannem udi forne hans Regnskaber og Skattemandtaller haver været gjort og anslagen, som paa vore Vegne ikke kunde passere eller godtgjøres, imidlertid forskrevet staar, saa og fra sig leveret hans Forleningsbrev, han paa samme Slot og Len havt haver. Og er han os aldeles intet deraf skyldig bleven efter de Regnskaber, Mandtaller og Inventarii Registere samt Kvittantsers og Bevisers Lydelser, han nu fra sig ind udi vort Rentekammer til os elskelige Jørgen Rosenkrands til Kjeldgaard, Peder Vibe og Peder Reedtz til Tygestrup, vore Mænd, Tjenere og Rentemestere, paa vore Vegne leveret og overantvordet haver. Thi lade vi nu herved forne Hr. Oluf Parsberg og hans Arvinger aldeles kvit, fri og kravesløs af os og vore Efterkommere, Konninger udi Danmark, for al yder-

mere Krav, Tiltale og Eftermaning for al Indtægt og Udgift af forne vort og Kronens Slot og Len Baahuus fra den Dag og Tid, han først dermed er bleven forlenet, og til den Dag og Tid, han igjen er kvit bleven, eftersom forskrevet staar udi alle Maader etc. Kjøbenhavn 8 August 1653. R. IX. 355.

Nicolaus Povelssøns Bestalling at være Lagmand til Throndhjem.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Doctor Peder Alfssøn, Lagmand udi vor Kjøbsted Throndhjem udi vort Rige Norge, paa vores naadigste Behag godvilligen haver opdraget til os elskelige Nicolaus Povelssøn, forrige Norges Riges Skriver, Lagstolen udi forne Throndhjem, da have vi af vor synderlig Gunst og Naade samtykt og bevilget, saa og nu med dette vort aabne Brev samtykker og bevilger, at forne Nicolaus Povelssøn maa og skal bekomme og lade oppeberge og have, nyde, bruge og beholde alt hvis Rente og Rettighed, som ligger til forne Throndhjems Lagstol og hans Formand for hannem nydt og oppebaaret haver, imeden og al den Stund han er udi samme Lagmands Bestilling, bedendes og bydendes alle vore kjære og troe Undersaatter udi forbeto Throndhjems Len, at I agte og holde forne Nicolaus Povelssøn for eders Lagmand og hos hannem at søge eders Ret udi de Sager, som for Lagmanden bør at orddeles, og derfor gjøre hannem den Rettighed, I eders Lagmand pligtig er. Han skal igjen være forpligt at hjælpe eder alle og hver saameget, Norges Lov udviser og ret er, som en Lagmand bør at gjøre. Ladendes det ingenlunde. Kjøbenhavn 9 August 1653. R. IX. 357. (Conc. i Rigsarkivet.)

Mester Hans Egidissøn [ɔ: Johannes Ægidius] fik Brev paa Guttestad [ɔ: Gautestad] Præbende i Oslo Stift.

F. III. G. a. v., at eftersom der nu vacerer og ledigt er et Præbende, kaldes Guttestad, udi Oslo Domkirke efter Hr. Hans Laur[its]søn, da have vi af vor synderlig Gunst og Naade undt, bevilget og tilladt, og nu med dette vort aabne Brev unde, bevilge og tillade os elskelige, hæderlig og høilærd Mester Hans Egidissøn, Rector scholæ i vor Kjøbsted Aalborg, at maa samme Præbende udi Oslo Domkirke igjen bekomme, og det med Bønder, Tjenere og al des Rente og rette Tilliggelse, intet undertagen, have, nyde, bruge og beholde, til saalænge vi

anderledes derom tilsigendes vorder. Dog skal han gjøre slig Tynge og Tjeneste som andre residerende Kanniker sammesteds og være den christelige Ordinants, som om Religionen er udgangen og Kapitels Statuter aldeles undergiven. Han skal og holde den Gaard og Residents, han dertil bekommendes vorder, ved god Hevd og Magt og Bønder, dertil liggendes ere, ved Lov, Skjel og Ret og ingen af dem uforrette imod Loven eller med nogen ny Indfæstning eller anden usedvanlig Paalæg besverge, og ikke forhugge eller forhugge lade Skovene, dertil liggendes ere, til Upligt i nogen Maader. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 9 August 1653. R. IX. 358.

Hr. Gregers Krabbe, at erklære sig om Gods, Hans Bjelke til Mageskifte begjerer.

F. III. V. s. G. t. Eftersom os elskelige Hans Bjelke til Saxlundgaard, vor Mand og Tjener, underdanigst til Mageskifte af os haver været begjerendes en vor og Norges Krones Gaard og Gods, liggendes til Ottestad Annexkirke udi Stange Prestegjeld paa Hedemarken udi Akershuus Len ved Navn Guthuus, som skylder aarlig tre Huder, hvorimod han underdanigst erbyder sig til fyldest Vederlag igjen at ville udlægge efterne hans Odelsgaard, nemlig Middelbeye [ɔ: mellem Bryn] udi Rømmedal [ɔ: Romedal] Sogn paa forne Hedemarken, som skylder aarligen fire Huder, hvoraf os og Norges Krone den ene og de andre tre forne Hans Bjelke til Odel, med Bygsel over al Gaarden, skal tilkomme. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I eder med forderligste imod os underdanigst erklærer, om forne Gods, bete Hans Bjelke til Mageskifte er begjerendes, for Beleilighed eller anden Herligheds Skyld fra forne Annexkirke mistes kan imod det, han underdanigst erbyder derfor at ville igjen give, og samme eders underdanigste Erklæring med forderligste udi vort Kantselli indskikker. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 9 August 1653. T. IX. 114. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, anlangende Arbeids-, Fornøds og Forsøuffs [ɔ: Forlovs] Penge, Knud Anderssøn af Hr. Hannibal Sehesteds paa Hedemarken forholdes etc.

F, III. V. s. G. t. Vider, at eftersom os elskelige Knud Anderssøn, forrige Hammers Forpagter, for os underdanigst haver ladet andrage, hvorledes Bønderne og Tjenerne paa Hedemarken, som han under det Hammerske Gods haver havt i For-

pagtning, dennem modvilligen skal anstille, idet de ei hvis Arbeids-, Fornøds- og Foersøuffs Penge, som Jordebogen ommelder, ikke godvilligen haver aflagt og betalt, endog over dennem Lagmandens Dom forhvervet er, at de pligtig ere det at udgive, hvilken Dom de siden til førstkommende norske Herredage skal have indstevnet og der over Pengene saalænge hos dennem agter at indeholde, hvorover han intet af dennem kan bekomme, førend endelig Dom til samme førstkommende Herredage forhvervet vorder, endog han efter Jordebogen Pengene skal have klareret og afbetalt og de nu hannem igjen hos Bønderne skal restere, at vi nu hannem igjen for Bønderne skulle sikre, da efterdi vi af eders underdanigste Erklæring naadigst erfare, saaledes dermed, som af hannem angivet er, at være beskaffen, bede vi eder og naadigst ville, at I be^te Bønder og Tjenere alvorligen tilholder, forskrevne omtvistede Penge indtil Sagens·Uddrag paa en visse Sted at deponere og siden dermed omgaaes, saavidt Lov og Ret er. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 9 August 1653. T. IX. 115. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fru Margrethe Huitfeldt, Thomes Dyres, fik Kvittantiarum for Dragsmarks Klosters Len.

F. III. G. a. v., at os elskelige, ærlig og velbyrdig Frue, Fru Margrethe Huitfeldt, salig Thomes Dyres til Sundsby, haver nu endelig gjort os god Rede og Regnskab for al den uvisse Rente og Indkomst af vort og Norges Krones Len Dragsmark Kloster, hvormed for^ne hendes afgangen Huusbonde af vores elskelige kjære Fader, salig og høilovlig Ihukommelse, og os naadigst haver været forlenet, beregnet fra Philippi Jacobi Dag Anno 1644, han samme Len først udi Befaling næstefter afgangne Nils Hammers dødelige Afgang bekom, og til Philippi Jacobi Dag Anno 1652, han ved Døden var afgangen og os elskelige ærlig og velbyrdig Henrik Villumssøn [Rosenvinge], vor Mand og Tjener, dermed naadigst igjen er bleven forlenet. Sammeledes gjort Regnskab for hvis Rostjeneste-Pendinge af samme Len aarligen skulle udgives fra Philippi Jacobi Dag Anno 1647 og til Philippi Jacobi Dag Anno 1652, desligeste og fra sig leveret samme Klosters Jordebog og andre Inventarii-Breve, saa og de Forleningsbreve, hendes salig Huusbonde paa samme Len havt haver. Og er bemeldte Fru Margrethe Huitfeldt os deraf aldeles intet skyldig bleven efter de Regnskaber, Kvittantser og Bevisers Lydelse, som hun nu [o. s. v.

mutat. mutand. overensstemmende med Kvittantiarum for Hr. Oluf Parsberg paa Baahuus Len, trykt ovfr. S. 23—24¹. Kjøbenhavn 11 August 1653. R. IX. 359.

Hr. Gregers Krabbe anlangende Mastehandel og Tjærebrænden, Fredrik Boyessøn begjerer.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi efter eders saavelsom os elskelige Jens Bjelkes Forslag paa os elskelige Fredrik Boyessøns, vores Generalinspecteur over Skovene i vort Rige Norge søndenfjelds, hans underdanigste Begjering om Mastehandelen i be^te^ Norge anlangendes naadigst tilfreds ere, at samme Mastehandel hannem paa to Aars Tid maa bevilges, dog skal han tilforne for eder navngive, hvem af Christiania Borgere som han til sig udi samme Handel agter at indtage. Han maa og i lige Maade brænde Tjære i vore og Kronens Skove af hvis Stub og Rødder saa og udgangen og unyttige Træer, som ikke til nogen bedre Brug tjenlig eragtes, dog maa han ei dermed betage vore og Kronens Bønder deres Næring, som det begjerer at brænde, eller dennem derudinden hindre, naar de det et Fjerdingaar tilforn tilkjendegiver, paa hvad Sted udi be^te^ Kronens Skove og hvor mange Stubbe, de agter selv at brænde, mens dersom Bønderne dennem ikke efter den Tid efterkommer, maa han af samme Stubbe Tjære brænde, dog skal han sig mod eder tilforn erklære, hvilke Borgere han herudinden til sig tage vil af de Kjøbstæder udi de Lene, som Tjære brændes, hvorefter han og siden herom, saavelsom om det forrige, Mastehandelen anrørende, vores naadigste Ratification underdanigst haver at søge. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 11 August 1653[1]. T. IX. 116. (Orig og Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Timmermand fik Privilegie paa Værtshuus i Christiania.

F. III. G. a. v., at eftersom Fredrik Timmermand, Borger og Indvaaner udi Christiania, hos os underdanigst haver ladet anholde og begjere, hannem naadigst maatte bevilges at holde Værtshuus der sammesteds og alle Slags fremmede Drik at selge og skjænke, eftersom ingen der sammesteds nogen offentlig Værtshuus skal holde, hvor de fremmede og reisende for deres Penge kan logere, da have vi paa samme hans underdanigste Anmodning og Begjering naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at for^te^ Fredrik Tømmermand

[1] »Tegnelser« og Conceptet have: 12 August 1653.

maa herefter som hidindtil holde godt og ustraffelig Værtshuus og de fremmmede eller, hvem det begjerer, for billig Priis logere og tractere, saa og at han maa være priviligeret alene at selge, skjænke og udtappe Viin inden og uden Byen og forsyne alle næstomliggende Kirker med god oprigtig Viin saa ofte, som behøves og Stigtskriveren derom anholder, for billig Betaling. Item maa han være fri for halv Told og Accise lige ved Defensionsskibenes Privilegier og med dennem lade hente hvis Vare eller hvorledes hannem selv synes, dog uden nogen Underslæb med andre Vare og Kjøbmandskab under Straf og Confiscation paa samme Vare og anden behørige Straf paa hans Person, om saa befindes, saa ogsaa være fri for al borgerlig Skat og Tynge og al Byens Bestillinger, saalænge han samme Værtshuus og Viinkjelder saa tilbørligen og forsvarligen holder og underholder, at ingen sig med Rette over hannem kan have at besverge. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 12 August 1653. R. IX. 360. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe anlangende dem, som ville seile paa England.

F. III. V. s. G. t. Eftersom I underdanigst er begjerendes at vide, hvorledes I eder skal forholde imod Undersaatterne i vort Rige Norge, som paa England seile og handle ville, eftersom en stor Deel for deres Nærings Skyld det høiligen skal begjere, da haver I ingen paa vore Vegne dertil at forlove, mens dersom nogen paa egen Eventyr ville did seile, da haver I det saaledes at lade passere og det hverken, indtil videre naadigst Anordning, befale eller forbyde, mens dermed see igjennem Fingre, saafremt de ville selv deres Fare udstande. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 12 August 1653. T. IX. 117. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, at hjælpe Else, Mester Jørgen Froms, til Rette imod Eggert Stockfleths Sønner.

F. III. V. s. G. t. Hvad Else, afgangne Mester Jørgen Froms Efterleverske, for os underdanigst haver ladet andrage imod afgangne Eggert Stockfleths Sønner, kan I af hosføiede hendes underdanigste Supplication videre see og erfare. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I hende derudinden til Rette forhjælper og be^te Eggert Stockfleths Sønner tilholder hende at contentere og betale, saa at hun ei videre skal foraarsage sig over dennem at besverge. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 12 August 1653. T. IX. 117. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, at tage Ed af Nicolas Povelssøn at være Lagmand i Throndhjem.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom vi naadigst haver antaget og bestillet os elskelige Nicolas Povelssøn, forrige Norges Riges Skriver, til at betjene Lagstolen udi vor Kjøbsted Throndhjem, som os elskelige Doctor Peder Alfssøn godvilligen til hannem haver opladt, da bede vi eder og naadigst ville, at I med forderligste af forne Nicolaus Povelssøn den tilbørlig Ed og Pligt tager, paa det han udi forte hans anbetroede Bestilling uden Forhindring kan indtræde. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 13 August 1653. T. IX. 117. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe og Jens Bjelke, om Skifte efter salig Nils Lange.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi naadigst erfarer, hvorledes der skal holdes Skifte med afgangne os elskelige Nils Langes Børn, paa det der kan gjøres fuldkommen Endelighed paa, hvis hver kan tilkomme med Rette, da bede vi eder og naadigst ville, saa og hermed Fuldmagt giver, at I indstevner hvis Creditorer, der kunde findes, og med dennem til Ende gjører, som Bogstaven ommelder, og forsvarligt kan være, og hvis efter rigtig med dennem gjorte Afregning til overs kan være, det Moderen og Børnene imellem skifter, saa og hvis Irring og Tvistighed, Parterne imellem falde kan, enten i Mindelighed afhandler eller ved endelig Dom og Sentents adskiller. Hvis I og herudinden gjørendes eller ved endelig Dom forrettendes vorder, det ville vi naadigst, at I de interesserede under eders Hænder og Signeter skal give beskreven, som I ville ansvare og være bekjendt. Dersom og nogen af Eder for lovlig Forfalds Skyld ikke kan møde, da skal den, som tilstede kommendes vorder, Fuldmagt have, en anden god Mand i den udeblivendes Sted til sig at tage og dog denne vores naadigste Befaling fyldestgjøre og efterkomme. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 13 August 1653. T. IX. 118. (Conc. i Rigsarkivet.)

Vincents Bildt og Sivert Gabrielssøn [Akeleye], at være Nils Langes Børns Verge.

F. III. V. G. t. Eftersom Skifte og Deling efter afgangne Nils Lange med forderligste holdes og foretages skal, da bede vi dig og naadigst ville, at du retter din Leilighed efter paa samme Skifte at være det ene af os elskelige Nils Langes

Børns Verge, havendes Indseende at dennem paa be^te^ Skifte vederfares, det billigt og ret er, og hvis dennem paa Skifte efter rigtig Jævning tilfalde kan, det haver du siden til deres rette Verge, naar Skiftet holdet er, igjen at overlevere. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 13 August 1653. T. IX. 118. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lige saadant et Brev fik Sivert Gabrielssøn [Akeleye] om og at være det andet Barns Verge.

Hr. Gregers Krabbe fik Brev om Christian Fischers Assignation udi Christiania Told.

F III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I lader os elskelige Christian Fischer paa hans Ansøgning bekomme syv Tusinde fem Hundrede og fjorten Rigsdaler 64 Skilling danske af Toldkisten i vor Kjøbsted Christiania af de Penge, som derudi findes at være indkommen fra Martini sidstforleden, foruden dennem, som han allerede tilforn haver bekommet vores naadigste Indvisning paa udi det af Tolden, som os elskelige Johan Gaarman er anbefalet hid neder at føre, hvilke I saaledes paa den med hannem gjorte Afregning haver at lade afskrive, det eder og saaledes paa tilbørlige Steder skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 18 August 1653. T. IX. 119. (Orig. i Rigsarkivet.)

Antoni Knip, om Christian Fischers Indvisning i Christiania Told.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom vi naadigst haver bevilget os elskelige Christian Fischer at maa bekomme syv Tusinde fem Hundrede og fjorten Rigsdaler 64 Skilling danske af Toldkisten i vor Kjøbsted Christiania af de Penge, som derudi findes at være indkommen fra Martini sidstforleden, foruden dennem, som han allerede tilforn haver bekommet vores naadigste Indvisning paa udi det af Tolden, som os elskelige Johan Gaarman er anbefalet hid neder at føre, det vi dig til Efterretning ville vide lade. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 18 August 1653. T. IX. 119.

Peder Jenssøn, Raadmand i Bergen, fik Confirmation paa Maltaccisen.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Jørgen Rosenkrands til Kjeldgaard og Peder Vibe, vore Mænd, Tjenere og Rentemestere, paa vores naadigste Ratification haver bortforpagtet Maltaccisen udi vor Kjøbsted Bergen til os elske-

lige Peder Jenssøn, Raadmand der sammesteds, efter derpaa deres udgivne Forpagtningsbrevs Indhold, hvorpaa vores naadigste Confirmation nu naadigst ansøges og begjeres, og lyder samme Forpagstningsbrev Ord efter andet, som følger:

Jørgen Rosenkrands til Kjeldgaard, Peder Vibe og Peder Reedtz til Tygestrup, Kgl. [Maj.s] Rentemestere, have nu paa høistbe[te] Kgl. Maj.s, vores naadigste Herres, naadigste Behag udi tre Aar forpagtet til ærlig og velforstandig Mand Peder Jenssøn, Raadmand udi Bergen, Maltaccisen, som ibidem falde kan efter den sidste derom udgangen Forordnings Udvisning, hvoraf jeg, for[ne] Peder Jenssøn, lover og bepligter mig aarligen til hver Philippi Jacobi Dag atgive Hs. Kgl. Maj. sex Hundrede og halvtredsindstyve enkende Rigsdaler in specie, hvilke jeg lover til samme Tid at lade levere til Kgl. Maj.s Lensmand dersammesteds ufeilbar under min Forpagtnings Forbrydelse. Og skal samme Forpagtning begynde og angaa fra Philippi Jacobi Dag sidstforleden og endes igjen tredie Aars Dag Anno 1656, hvorpaa han haver Kgl. Maj.s naadigste Confirmation underdanigst at søge. Til Vidnesbyrd under vores Hænder. Actum Kjøbenhavn den 18 Augustii Anno 1653.

Jørgen Rosenkrands. Peder Vibe. Peder Reedtz.

Da have vi forskrevne vore Rentemesteres udgivne Forpagtningsbrev udi alle sine Punkter, Ord og Clausuler, som forskrevet staar, naadigst confirmeret, bevilget og stadfæst, saa og hermed confirmerer, bevilger og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 19 August 1653. R. IX. 361.

Jens Bjelke, om Hans Bekensteen at være Rigens Skriver i Norge.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom Rigens Skrivers Bestilling i vort Rige Norge nu vacerer, da ere vi naadigst tilfreds, at nærværende Hans Bekensteen til samme Bestilling fremfor nogen anden bliver promoveret og forhjulpen. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 19 August 1653. T. IX. 120. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne, anlangende et Mord paa nogle Finlapper, som den svenske Commandant i Herdalen til Sverig begjerer at lide.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst er kommen i Forfaring, hvorledes et Mord skal være begangen paa nogle Fin lapper af nogle vor og Kronens Tjenere udi vort Rige Norge,

og at den svenske Commandant af Herdalen dennem skal have været begjerendes til Sverig derfor at lide (beraabendes sig paa Hendes Kjærligheds Dronningens i Sverig Befaling, saa og Rigens Forbud) der at lade hænde Dom og tilbørlig Execution over dennem, og du derfor vores naadigste Villie, hvorledes dermed skulde forholdes, begjerer at vide, da efterdi der hverken hidindtil har været brugelig eller udi Rigernes Pagter anderledes forafskedet, end om nogen sig forseer, at de da bør at tiltales og lide Straf under det Herskab, som de sig opholde, da haver du Commandanten sligt at lade forstaa og at dig er befalet, vor og Kronens Tjenere at holde tilstede og, hvo dennem vil med Retten tiltale, i alle Maader med Retten være beforderlig og derefter lade skee saadan Execution som Retten udkræver. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 19 August 1653. T. IX. 120. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, at Johan Urne maa nyde den Capitaines Bestilling, han hannem tilforn haver forundt.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom os elskelige Johan Urne ikke nu saa hastig her neder kan accommoderes, da ere vi naadigst tilfreds, at han den Capitaines Bestalling, som han af eder paa vore Vegne bekommet haver, maa nyde og beholde, indtil han med et vacerende Compagni under det Akershusiske Regiment eller i andre Maader kan aflægges. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I hannem Pengene af de Middel, som til Militiens Underholding i vort Rige Norge forordnet er, indtil videre naadigst Anordning, efter Bestallingsbrevs videre Indhold lader erlægge og betale. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 19 August 1653. T. IX. 121. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, at erklære sig, hvad af Hr. Hannibal Sehesteds Forpagtning er tilovers over deri gjorte Assignationer, og Pengene nedskikke.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I eder med forderligste imod os underdanigst erklærer, hvormeget os kan tilkomme af den Forpagtning, som det til os afstaaede Hr. Hannibal Sehesteds Gods er forpagtet for over de Pensioner, som derudi er assignerede, og hvis det sig over be^te^ assignerede Pensioner kan bedrage til Philippi Jacobi sidstforleden, det haver I med forderligste at her nederskikke og i vores

eget Kammer at levere lade, mens dersom I eragter det usikkert Pengene at her nederskikke, ville vi strax efter at eders underdanigste Erklæring herom indkommer, lade gjøre den Anordning, at de sikkerlig og uden Fare kan herneder komme. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 19 August 1653. T. IX. 121. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Vincents Bildt, anlangende Adam Pentz, Marskalk, at Fredrik Boyessøn hannem paa Povel Leths Vegne af Tønsberg Tolds Assignation skal betale.

F. III. V. G. t. Eftersom os elskelige Adam Henrik Pentz til Varlitz, vor Mand, Tjener og Hofmarskalk, hos os paa det underdanigste lader andrage og give tilkjende, hvorledes at os elskelige Fredrik Boyessøn, Generalinspecteur over Skovene i vort Rige Norge, til hannem skal have lovet og godsagt paa Povel Leths Vegne for fem Hundrede Rigsdaler, som han efter vores naadigste Assignation af Sæm og Sandvigs Gods, som han udi Forpagtning haver, til for^{te} vor Hofmarskalk pligtig var at udgive, og efter ofte gjorte Ansøgning ei haver betalt, og for^{ne} Fredrik Boyessøn, som Forlovere og paa hvilken han sig forlod, nu ogsaa med samme Penges Betaling længe over den anlovede Tid skal indeholde, hannem til Skade og Ophold, hvorfor han underdanigst af os haver været begjerende, at han udi hvis Penge, som forbe^{te} Fredrik Boyessøn udi vor Toldkiste i Tønsberg naadigst er assigneret, sig maatte forsikre og gjøre Indførsel, paa det at han ved for^{te} Fredrik Boyessøns Løfte, hvorpaa han lod det bero og ei søgte Povel Leth, ikke skulle lide Skade og komme fra sin Betaling. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du af hvis Penge, som forbe^{te} Fredrik Boyessøn udi vor Toldkiste udi Tønsberg er assigneret forbe^{te} fem Hundrede Rigsdaler indeholder, paa det at, saafremt for^{te} Fredrik Boyessøn vores Hofmarskalk ei vil contentere, han sig da derudi kan gjøre betalt, og Fredrik Boyessøn igjen søge sin Hovedmand. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 19 August 1653. T. IX. 122.

Jacob Ulfeldt fik Brev om Ingeborg Hansdatter, som Mestermanden haver misrettet.

F. III. V. G. t. Eftersom hos os underdanigst andrages, hvorledes at i dit Len et Kvindfolk, ved Navn Ingeborg Hansdatter, som for Barnefødsels hemmelig Medomgjængelse og udi Dølgsmaal er dømt fra Livet og skal have været udført paa

Retterstedet, at staa sin Ret og halshugges, medens Mestermanden at skal have hugget feil og ramt hende i Skulderne, hvorudover hun af den hosværendes gemene Mand er bleven reddet og saaledes hjemført, med underdanigst Begjering om vores naadigste Villie, hvorledes med forbe^te Kvindfolk, som endnu er anholdt, videre skal forholdes, da efterdi vi naadigst erfare, at for^te Kvindfolk engang haver været for Justitien og at hun haver gaaet til sin Død paa, at hendes Barn blev dødfødt og det aleneste i Dølgsmaal at være skeet, ere vi naadigst tilfreds, at for^te Kvindfolk denne Gang videre paa Livet maa benaades. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 22 August 1653. T. IX. 122. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Jørgen Pederssøn Schjelderup fik Confirmation paa et Fredrik Urnes med hannem paa Kgl. Maj.s Vegne gjorte Mageskifte.

F. III. G. a. v., at os elskelige Fredrik Urne til Brentved etc. haver paa vore Vegne og paa vores naadigste Ratification og Behag gjort et Mageskifte med os elskelige, hæderlig og vellærde Hr. Jørgen Pederssøn Schjelderup, Sogneprest til Skougens [ɔ: Skogns] Prestegjeld, hvorpaa nu søges vores naadigste Confirmation, og lyder samme Mageskifte Ord efter andet, som følger:

Jeg, Fredrik Urne til Brentved, Kgl. Maj.s Befalingsmand over Throndhjems Len, gjører vitterligt, at eftersom jeg haver bekommet Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres og Konges, trykte Forordning og særdeles Missive, dateret Akershuus Slot den 31 Augustii Anno 1648, anlangende at Hs. Maj. for godt haver anseet, at jeg med Undersaatterne her udi Throndhjems Len, som underdanigst af Hs. Maj. begjerer Gods til Mageskifte, formedelst lang Reise til Danmark og stor Bekostning paa Hs. Maj.s naadigste Ratification med dennem at maa mageskifte, derhos Hs. Maj.s naadigste Befaling er, at have flittig Indseende med hvad Herlighed, Skov, Fosser, Fiskevand og anden Eiendom Hs. Maj. fraskiftes, at Hs. Maj. derudi ikke skeer for kort, mens at bekomme igjen dobbelt og nøiagtig Vederlag, som høistbe^te Hs. Maj.s Missive og Befaling derom ydermere formelder og indeholder. Og efterdi hæderlig og vellærd Mand, Hr. Jørgen Pederssøn Schjelderup, Sogneprest til Skougens Prestegjeld udi Stjørdals Fogderi, hos mig haver ladet andrage med underdanigst Begjering, hannem maatte forundes og bevil-

ges en Hs. Maj.s og Kronens Gaarde, som ligget haver under Reins Kloster Len udi forne Skougens Gjeld, kaldes Reistad [ɔ: Redstad], fire Øres Leie, som Hs. Kgl. Maj. følger med Bygsel og Herlighed, hvorimod han underdanigst sig erbyder til Hs. Maj. og Kronen at ville udlægge til godt Vederlag og Mageskifte en hans Odelsgaarder og Jordeparter, liggendes udi Verdals Prestegjeld i Halde [ɔ: Hallan] Annex, nemlig Halde [ɔ: Hallan], som skylder aarligen 8 Øres Landskyld med fuld Bygsel over samme Gaard, som er overalt 3 Spand, hvilket beløber sig efter rigtig Likvidering dobbelt Vederlag udi Landskyld og al anden Herlighed og endda Bygsel og Herlighed af en Øres Landskyld tilovers, saa haver jeg paa Hs. Maj.s Vegne med Befaling til ærlig og velagt Mand Jørgen Nilssøn, Foged over Inderøens Len, og Nils Anderssøn Klaaby, Foged over Guldals og Orkedals Fogderi, med flere Dannemænd ladet granske og besigte forne Reistad, som Hr. Jørgen Pederssøn Schjelderup underdanigst af Hs. Maj. og Kronen til Mageskifte begjerendes er, og siden den Gaard, som han sig underdanigst erbyder at ville til Vederlag og Mageskifte udlægge, da befindes efter deres fra dennem underskrevne og forseglede Besigtelse, sub dato den 23 Octob. Anno 1652, at høistbete Kgl. Maj. og Kronen bekommer dobbelt Vederlag med forne 8 Øres Jordegods i Halde og endda Bygsel og Herlighed af en Øres Landskyld tilovers imod forne Reistad, 4 Øres Leie, med Bygsel og Herlighed i alle Maader, og forne Reistad Gaard fra Kgl. Maj. og Kronen for forskrevne Vederlag for Billighed at kan mistes, som Besigtelsen derpaa i sig selv videre indeholder og forklarer. Hvorfore jeg nu hermed paa Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne efter Hs. Kgl. Maj.s naadigste Behag[1] fra høistbete Hs. Maj. og Norges Krone skjøder og aldeles afhænder Kgl. Maj.[s], Kronen[s] og Reins Klosters Len[s] forbete Gaard, som er Reistad, 4 Øres Leie med Bygsel og Herlighed, og til Hr. Jørgen Pederssøn Schjelderup og hans Arvinger at maa nyde, have og beholde med al des underliggendes Lotter og Lunder, til Fjelds og Fjære, som nu tilligger og af Arilds Tid tilligget haver og bør dertil at ligge med Rette, intet i nogen Maader undertagendes, til evindelig Odel og Eiendom, og Hs. Maj. og Kronen ingen ydermere Lod, Deel, Ret eller Rettighed at have til eller udi forbete Reistad, mens paa

[1] »Registre« har i Margen: Nils Kruses Skrift den 20 September 1656.

Hs. Maj.s og Kronens Vegne derfor at have bekommet nøiagtig dobbelt Vederlag, Skjel, Fyldest og fuld Værd for samme forbe^te Gaard. Thi paa høistbe^te Hs. Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne efter Hs. Maj.s naadigste Forordning og Missive og paa Hs. Maj.s naadigste Behag fuldkommeligen hjemler og tilstaar jeg forbe^te Hr. Jørgen Pederssøn Schjelderup og hans Arvinger forbe^te Reistad, 4 Øres Landskyld, eftersom forskrevet staar, for hver Mands Tiltale i alle Maader. Dog skal forbe^te Hr. Jørgen Pederssøn Schjelderup og hans Arvinger underdanigst hos Hs. Kgl. Maj. med forderligste anholde om Hs. Maj.s naadigste Ratification paa dette mit Skjøde at erlange. Til Vitterlighed haver jeg mit Signet her nedenunder trykt og med egen Haand underskrevet. Actum Throndhjems Gaard den 20 December 1652. Fredrik Urne.

Egen Haand. (L. S.)

Da ville vi forbe^te Mageskifte, eftersom det heroven findes indført, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter, som forskrevet staar, naadigst haver confirmeret, fuldbyrdet og stadfæstet, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 23 August 1653. R. IX. 362.

Morten Lauritssøn i Throndhjem fik Confirmation paa 2 Mageskifter, Fredrik Urne med hannem paa Kgl. Maj.s Vegne gjort haver.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Fredrik Urne til Brentved etc. haver paa vore Vegne og paa vores naadigste Ratification og Behag gjort efterskrevne tvende Mageskifter med os elskelige Morten Lauritssøn, Indvaaner i vor Kjøbsted Throndhjem, hvorpaa nu søges vores naadigste Confirmation, hvilken lyder Ord efter andet, som følger:

Jeg, Fredrik Urne til Brentved, Kgl. Maj.s Befalingsmand over Throndhjems Len, gjør vitterligt, at eftersom jeg haver bekommet Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres og Konges, Missive, saa og derforuden en trykt Forordning udgangen, dateret Akershuus Slot den 31 Augusti Anno 1648, anlangendes at Hs. Maj. naadigst for godt haver anseet, at jeg med Undersaatterne herudi Throndhjems Len, som underdanigst begjerer af Hs. Maj.s Gods til Mageskifte, formedelst lang Reise til Danmark og stor Bekostning paa Hs. Maj.s naadigste Ratification med dennem at maa mageskifte, derhos Hs. Maj.s naadigste Befaling er, at have flittig Indseende med hvad Herlig-

hed, Skov, Fosser, Fiskevande og andre Eiendomme Hs. Maj. fraskiftes, at Hs. Maj. ikke derudi skeer for kort, mens bekommer igjen dobbelt og nøiagtig Vederlag, som høistbe^te hans Missive og Befaling derom ydermere formelder og indeholder. Og efterdi ærlig og velagt Mand Morten Lauritssøn, Kgl. Maj.s forrige Foged over Orkedals og Guldals Fogderi, hos mig haver ladet anholde med underdanigst Begjering, hannem maatte forundes og bevilges nogle Smaagaarde og Jordeparter, nemlig Sande, skylder aarlig 2 Øre med Bygsel, Aarling [ɔ: Aarlien], skylder 18 Marklaug med Bygsel, lille Sande, skylder 6 Marklaug med Bygsel, hvilke ere liggendes i Børsen Thinglag udi Strinde Fogderi, item udi Orkedals Fogderi Blaasmo, skylder aarligen en halv Øre med Bygsel, Haugsbak [sic] skylder aarlig 1 Øre med Bygsel, Gumdal, skylder en halv Øre med Bygsel udi 18 Marklaug, Krogdal [ɔ: Kraakdal], skylder 1 Øre med Bygsel, Taleraas, skylder aarlig 18 Marklaug med Bygsel, hvorimod han sig underdanigst erbyder til Hs. Maj. og Kronen at vil til god dobbelt Vederlag og Mageskifte udlægge efterskrevne hans Odelsgaarde og Jordeparter, nemlig Roestad [ɔ: Rødstad] i Inderskougen udi Stjørdals Fogderi, skylder aarlig 1 Spand med Bygsel og Herlighed udi halvtredie Spand, Jopstad [ɔ: Jærpstad] udi Meldalen, skylder aarlig halvtredie Øre med Bygsel udi to Øre 6 Marklaug, Svinsøyen i Orkedal, skylder aarligen et halvt Spand foruden Bygsel, Vaaldum [ɔ: Valøen?] i Faar [ɔ: Forr] Sogn, skylder et halv Spand 8 Marklaug foruden Bygsel, Skain i Sognedal, skylder 2 Øre med Bygsel udi 2 Øre og 6 Marklaug, Skamferd [ɔ: Skamfær] i Rennebo, skylder halvtredie Øre med Bygsel udi 1 Spand, item udi Sivert Skamferds Gaard 6 Marklaug foruden al Bygsel. Saa haver jeg paa Hs. Maj.s Vegne med Dannemænd ladet granske og besigte forbe^te Gaarde, som Morten Lauritssøn underdanigst af Hs. Maj. og Kronen til Mageskifte er begjerendes, og siden de Gaarde, han sig underdanigst erbyder at ville til dobbelt Vederlag og Mageskifte udlægge, da befindes efter deres fra dennem underskreven forseglet Besigtelse, sub dato den 2 Juni 1649, at høistbe^te Hs. Kgl. Maj. og Kronen bekommer dobbelt Vederlag og derforuden 2 Marklaug Landskyld mere med for^ne Morten Lauritssøn Gods imod for^ne Kronens Jorder med Bygsel og Herlighed i alle Maader, og forbe^te Gaarde, nemlig Sande, Aarlin, Lille Sande, Blaas-

mo, Kongsbak [sic], Gumdal, Krogdal og Taleraas fra Kgl. Maj. og Kronen for forskrevne dobbelt Vederlag for Beleiligheds Skyld at kan mistes, som Besigtelsen i sig selv videre indeholder og forklarer. Hvorfor jeg nu hermed paa Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne og efter Hs. Maj.s Anordning og paa Hs. Maj.s naadigste Behag fra høistbete Hs. Kgl. Maj. og Norges [Krone skjøder og aldeles afhænder Kgl. Maj.s og] Kronens forbete Gaarder og Jordeparter, som er: Sande, to Øre, Aarlin, 18 Marklaug, Lille Sande, 6 Marklaug, Blaasmo, 1 Øre, Kongsbak [sic], 1 Øre, Gumdal, en halvt Øre, Krogdal, 1 Øre og Taleraas, 18 Marklaug med Bygsel og Herlighed til Morten Lauritssøn og hans Arvinger at maa have, nyde, bruge og beholde med al des underliggendes Lotter og Lunder, til Fjelds og Fjære, som nu tilligger og af Arilds Tid tilligget haver og bør dertil at ligge med Rette intet undertagendes i nogen Maader, til evindelig Eiendom, og Hs. Maj. og Kronen ingen ydermere Lod, Deel, Ret eller Rettighed at have til eller udi forbete Gaarde og Jordeparter, mens paa høistbete Hs. Maj.s og Kronens Vegne derfor at have bekommet nøiagtig dobbelt Vederlag, Skjel, Fyldest og fuld Værd for forskrevne Gaarde og Jordeparter. Thi paa høistbete Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne efter Hs. Maj.s naadigste Missive og Befaling og paa Hs. Maj.s naadigste Behag fuldkommeligen hjemler og tilstaar jeg forbete Morten Lauritssøn og hans Arvinger forbete Gaarde og Jordeparter, eftersom forskrevet staar, for hver Mands Tiltale, som derpaa kan tale med Rette i nogen Maade, dog skal forbemeldte Morten Lauritssøn underdanigst hos Hs. Maj. med forderligste anholde om Hs. Maj.s naadigste Ratification herpaa. Til Vitterlighed haver jeg mit Signet her nedenundertrykt og med egen Haand underskrevet. Actum Throndhjems Gaard den 18 Mai 1650. Fredrik Urne (L. S.)

Det andet Mageskifte lyder, som efterfølger: Jeg Fredrik Urne til Brentved, Kgl. Maj.s Befalingsmand over Throndhjems Len, gjør vitterligt, at eftersom salig og høilovlig Ihukommelse Kgl. Maj. udi Hs. Maj.s udgivne Brev, dateret Kjøbenhavn den 26 October Anno 1639, til min Formand ærlig og velbyrdig Mand Hr. Oluf Parsberg, da Befalingsmand over Throndhjems Len, udstedt, naadigst maatte tilstedes og overlades at tilskiftes Hs. Maj. og Kronen nogle Odelsgaarde udi Quegnet [ɔ: Kvikne] Annex, som til Bergverkernes Gavn og Fortsæt-

telse kunde være tjenlig, og det for lige Landskyld imod Landskyld, saa haver jeg og bekommet Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres og Konges Missive, dateret Kjøbenhavn den 14 November 1651, indeholdende, at ærlig og velagt Mand Morten Lauritsssøn, Borger og Overformynder udi Throndhjem, underdanigst haver været begjerendes et Mageskifte, som kunde være høistbete Hs. Kgl. Maj. til det Østerdalske Kobber-Bergverkes Gavn og Fortsættelse, for lige Landgilde imod Landgilde, hvilket Mageskifte hannem ogsaa for jævne Landskyld imod Landskyld naadigst forundt og bevilget er, saavidt det kan være Kgl. Maj.s til samme Bergverkes Fortsættelses Gavn og Gode og mig i forbete Hs. Maj.s Missive befales, at jeg hannem paa høistbete Kgl. Maj.s naadigste Ratification derpaa Skjøde skulde meddele. Haver derfor forbete Morten Lauritssøn underdanigst været begjerendes 2 Hs. Kgl. Maj.s og Bakke Klosters Gaarde saaledes til Magelaug maatte bekomme, den ene Gaard kaldes Nervig [ɔ: Neervik], liggendes i Bynes Prestegjeld i Strindens Fogderi, som Morten Lauritssøn selv haver i Brug, skylder aarlig til Kgl. Maj. og Bakke Kloster 2 Spand og et Øre med Bygsel, en anden nemlig Fossen [ɔ: Fosum], som Oluf paabor, i Orkedals Prestegjeld og Fogderi beliggendes, skylder aarlig til Kgl. Maj. og Bakke Kloster med Bygsel halvtredie Øre, forbete tvende Gaarde ere tilsammen i aarlig Landskyld med Bygsel og Herlighed 3 Spand en halv Øre, hvorimod Morten Lauritssøn underdanigst erbyder sig isteden til Kgl. Maj. og Bakke Kloster at vil udlægge en hans Odelsgaard, liggende udi Quegne [ɔ: Kvikne] Annex udi Akershuus Len, nemlig Inset, som Oluf Knudssøn og Halvor tilforn paaboede og nu bruges til Overhopmands Residents, samt og hvis Leiemaal Kgl. Maj.s Hytteverk er opbygt og bestaaendes, og des underliggendes Skove dertil forbruges, skylder aarlig til Morten Lauritssøn til visse Landskyld 3 Spand og en halv Øre med Bygsel udi 3 Spand 1 Øre, saa haver jeg paa forbete Hs. Kgl. Maj.s Vegne ved Dannemænd ladet granske og besigte forbete Gaarde, som Morten Lauritssøn underdanigst af Hs. Maj. og Bakke Klosters Gods til enfechtig Mageskifte er begjerendes, og siden hvis Gaard og Gods, han underdanigst erbyder for lige Landskyld imod Landskyld til Vederlag igjen at ville udlægge, da befindes efter deres fra dennem underskrevne og forseglede Besigtelse, sub dato den 2 Juni 1649, at

høistbe^{te} Hs. Kgl. Maj. og Bakke Kloster bekommer nøiagtig Skjel og Fyldest for hvis, han udi saa Maader for lige Landskyld imod Landskyld bekommendes vorder, imod hvis Gods, han derfor isteden imodlægger, og Bygsel udi halv Øres Leie tilovers foruden anden Herlighed med egne [ɔ: Enge], Sletter, Skov og Mark til langt mere Heste, Kvæg og Fæ at føde end, som paa den anden Part holdes kan, og haver Kgl. Maj.s Hytteverks Mester været forsørget af forbenævnte Gaard Insetes Skove alt siden Verket der sammesteds er kommen udi Brug, og forskrevne tvende Gaarde Bakke Kloster for Beleiligheds Skyld noksom derfra kan mistes, og Inset, Morten Lauritssøns Gaard, til Bergverkens Fortsættelse, Gavn og Fordeel at være ganske umistelig efter Besigtelsens videre Indhold, hvorfor jeg nu hermed paa Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne og efter Hs. Maj.s Missives Formelding og naadigste Behag fra høistbe^{te} Kgl. Maj., Norges Krone og Bakke Kloster skjøder og aldeles afhænder Kgl. Maj.s og Bakke Klosters tvende Gaarde, som er Nervig og Fossen, tilsammen 3 Spand en halv Øre med Bygsel og Herlighed, til Morten Lauritssøn og hans Arvinger at maa have, nyde og beholde med al des underliggendes Lotter og Lunder, være sig Ager og Eng, Skov og Mark, Huus og Bygning og alt andet, til Fjelds og Fjære, som der nu tilligger og af Arilds Tid tilligget haver og bør dertil at ligge med Rette, intet undertagendes i nogen Maader, til evindelig Odel og Eiendom, og Hs. Maj. eller Bakke Kloster ingen ydermere Lod, Deel, Ret eller Rettighed at have til eller udi forbe^{te} Gaarde, mens paa høistbe^{te} Kgl. Maj. og Bakke Klosters Vegne derfor at have bekommet nøiagtig Vederlag, Skjel, Fyldest og fuld Værd. Thi paa høibe^{te} Hs. Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres og Konges, Vegne efter Hs. Maj.s naadigste Missive og Befaling og paa Hs. Maj.s naadigste Behag fuldkommelig hjemler og tilstaar jeg forbe^{te} Morten Lauritssøn og hans Arvinger forbe^{te} tvende Gaarde, eftersom forskrevet staar, for hver Mands Tiltale i alle Maader. Dog skal forbe^{te} Morten Lauritssøn underdanigst hos Hs. Kgl. Maj. med forderligste anholde om Hs. Maj.s naadigste Ratification derpaa. Til Vitterlighed haver jeg mit Signet herneden undertrykt og med egen Haand underskreven. Actum Throndhjems Gaard den 9 Juni Anno 1652. Fredrik Urne.

Egen Haand (L. S.)

Da have vi efter saadan underdanigste Ansøgning og Begjering forskrevne tvende Mageskifter udi alle des Ord, Clausuler og Punkter, som forskrevet staar, naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæstet, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 23 August 1653. T. IX. 365.

Ove Bjelke, at Grethe Berns skal stille Jens Hanssøn, Byfoged, Borgen.

F. III. V. G. t. Eftersom os elskelige Jens Hanssøn, Byfoged i vor Kjøbsted Bergen, hos os paa det underdanigste lader andrage, hvorledes at han haver forhvervet Commisarers Dom over en Kvinde, ved Navn Grethe Berns, at skulle betale hannem fire Tusinde Rigsdaler, hun hannem skyldig var, hvorover forbe^te^ Grethe Berns skal være draget her ned til vort Rige Danmark og erholdet Stevning over hannem til førstkommende Herredage, som skal holdes udi vort Rige Norge, udi Mening at han skulle forskaffe i hendes Bo igjen, hvis han ved Vurdering deraf havde udtaget, med underdanigst Anmodgning og Begjering, at efterdi han formener, hun er en uvederheftig Kvinde og er at befrygte, hun imidlertid saaledes sin Bo maatte forrykke, at han siden ei kunde naa sin Betaling, hun da maatte tilholdes at stille hannem nøiagtig Caution for, hvis han efter be^te^ Commissariers Dom kan tilkomme, thi bede vi dig og naadigst ville, at du forbe^te^ Grethe Berns tilholder indtil Sagens Uddrag, at stille forbe^te^ Jens Hanssøn nøiagtig Caution for, hvis han hos hende retmæssig kan have at fordre efter den udstedte Commissariers Dom. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 23 August 1653. T. IX. 123. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, om de øvrige Penge over Assignationerne i Hr. Hannibal Sehesteds Gods at nedskikke

F. III. V. s. G. t. Eftersom I for nogen Tid siden haver bekommet vores naadigste Befaling med forderligste at skulle erklære eder, hvor meget os kan tilkomme af den Forpagtning, som det til os af Hr. Hannibal Sehested afstanden Gods er forpagtet for over de Pensioner, som derudi ere assignerede, samt hvis det sig over be^te^ assignerede Pensioner kunde bedrage til Philippi Jacobi Dag sidstforleden, med forderligste at herneder sende, thi bede vi eder og naadigst ville, at I med nærværende Bud forbe^te^ Penge, det snareste muligt er, her neder

skikker og, dersom I eragter for Fares Skyld Pengene ei sikre at kunne fremkomme, da haver I for[te] Bud nogle gode og tro Karle, eftersom I nødigt befinder, at medgive, som samme Penge herned kunde convoiere. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 24 August 1653. T. IX. 24. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe fik Brev om Hr. Corfits Ulfeldts Godser og tilstaaendes Gjælds Arrest.

F. III. V. s. G. t. Vi tilskikke eder hosfølgende aabne Brev[1], hvis Indhold I videre deraf kan erfare, og efterdi os for berettes, at Hr. Corfits Ulfeldt skal have noget Gods, beliggendes i vort Rige Norge, og ei vides paa hvilke Steder og under hvad Len det er, bede vi eder og naadigst ville, at I eder erkyndiger, hvor samme hans Gods er beliggende, og for[ne] vores aabent Brev paa de Steder, det findes, lader forkynde, paa det alle, som det vedkommer, sig derefter kunde vide at rette. Desligeste haver I Lensmændene (om mere end en er), under hvis Len det henhører, paa vore Vegne at forstendige, at de for[ne] Hr. Corfits Ulfeldts Gods under deres Forsvar annammer, Fogderne derover tilholder, at gjøre dem Rede og Regnskab derfore og levere dem for[ne] Godses Indkomst; Pengene og Oppebørslen deraf haver de siden til videre Anordning udi god Forvaring at annamme. Dersom og for[ne] Gods eller noget deraf lil vederhæftige Folk kunde forpagtes, eragte vi det bekvemmelig at kunne skee. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 25 August 1653. T. IX. 124. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Sivert Urne, om Henrik Vergers [ɔ: Würgers] Indvisning i Langesunds Told.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I os elskelige Henrik Verger paa hans Ansøgning af Langesunds Told lader følgagtig være 6000 Rigsdaler, tagendes herpaa hans Beviis, det eder og saaledes paa tilbørlige Steder skal blive godtgjort. Cum. claus. consv. Kjøbenhavn 25 August 1653. T. IX. 125.

Antoni Knip, om Henrik Würgers Indvisning udi Langesunds Toldsted.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst haver bevilget os elskelige Henrik Würger 6000 Rigsdaler af Langesunds Told,

[1] »Tegnelser« har i Margen: det aabne Brev findes i Sjæl[anske] Reg[istre] 18 Aug. næst tilforn.

som hannem paa hans Ansøgning skal følgagtig være, det vi dig til Efterretning naadigst ville vide lade Cum claus. consv. Kjøbenhavn 25 August 1653. T. IX. 125.

Mogens Arenfeldt, at tilholde Isach Lauritssøn [Falck] at rette sig efter den Voldgift med Oluf Jørgenssøn.

F. III. V. G. t. Hvad Oluf Jørgenssøn Mæsel hos os underdanigst lader andrage, kan du af medfølgende hans Supplication videre erfare. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du hans Vederpart Isach Lauritssøn i Øster Risør alvorligen tilholder, at efterdi Sagen engang med begge Parternes Samtykke er voldgiven til gode Mænd, han sig da retter efter forne Voldgift og hvis, de derudi haver dømt og kjendt, og lader forte Oluf Jørgenssøn for samme Voldgiftssag videre være umolesteret. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 25 August 1653. T. IX. 125. (Conc. i Rigsarkivet.)

Bispen i Throndhjem, at Hr. Hans Erikssøn i Brynnesund [ɔ: Brønø] igjen maa Prædikeembedet betjene.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi Hr. Hans Erikssøn, Kapellan udi Brynnesund i Norlandene, som sig i Leiermaal haver forseet, paa hans underdanigste Ansøgning og Begjering naadigst haver benaadet og tilladt, at han Prædikeembede maa betræde, dog at det ei skeer der paa Steden, hvor han samme sin Forseelse haver begaaet. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 25 August 1653. T. IX. 126. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Jørgen Kaas til Hastrup fik Forsikring for 600 Rigsdaler, et Aars visse Indkomst, til Omslags-Gjælds Aflæggelse af Lister Len.

F. III. G. a v., at eftersom os elskelige Jørgen Kaas til Hastrup etc. nu til os og Kronen haver paa tre næstforegaaende Aars Tid, hvert Aar den tredie Part, erlagt 600 enkende Rigsdaler, som er et Aars visse Indkomst, som han af Lister Len, han nu er medforlenet, nyder, efter Jordebogens Formelding og Renteritaxt anslagen, som os og Kronen ere bevilgede til Rigens Gjælds Aflæggelse til Omslag, da ville vi hannem for forne 600 enkende Rigsdaler naadigst have kvitteret, saa og bevilget og lovet, at han, hans Hustru og Arvinger eller og Arvinger alene, om ei Hustru lever, skal nyde ligesaameget af hans Efterkommer udi Lenet igjen, om dermed Forandring

skeede i hans levendes Live, og efter hans dødelig Afgang, da skal hans Hustru og Arvinger eller Arvinger alene, om ei Hustru lever, ubehindret nyde et Naadsensaar af forne Lister Len foruden det, som sedvanligt pleier at skee, med lige saadan Condition, som han det havt haver og udi Naadsensaar ellers pleier at skee. Kjøbenhavn 26 August 1653. R. IX. 371. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, om en Deel Master og Tømmer til Flaaden at nedskikke med K[gl.] M[aj.s] Skib.

F. III. V. s. G t. Vi bede eder og naadigst ville, at I gjører den Anordning at med forderligste udi nærværende vores Skib, kaldet den hvide Løve, bliver indladet og dermed herneder skikket efterfølgende Master og Tømmer, som til vores Skibsflaades daglig Fornødenhed erfordres, nemlig gode og rene

Master af 26 Palm	fire Styk.
Master paa 24 Palm	sex Styk.
Master paa 22 Palm	sex Styk.
Master paa 20 Palm	sex Styk.
Master paa 18 Palm	sex Styk.
Master paa 16 Palm	ni Styk.
Master paa 14 Palm	ni Styk.
Master paa 12 Palm	ni Styk.
Spirer paa 10 Palm	ni Styk.

Spirer fra 8 Palmer til 3 Palm[er] sex Tylter, Vindebommer sex Tylter, Aaretræer tolv Tylter, Baadshagstager ti Tylvter. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 27 August 1653. T. IX. 116. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, at gjøre Relation saa og befordre en svenk Undersaat ved Navn Hans Crausbach.

F. III. V. s. G. t. Vi tilskikke eder her en Copi af en svenske Undersaattes, ved Navn Orusbardt [sic], hans Supplication for os andragen, hvis Indhold I videre deraf kan erfare. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I om samme Sags Beskaffenhed med forderligste gjører os underdanigst udførlig Relation og hannem, saavidt Lov og Ret erfordrer, assisterer, at hannem ei mod de Pacta, som Rigerne mellem er, skeer nogen Vold eller Uret. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 1 September 1653. T IX. 126. (Orig. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe, at give Kvittants paa det Korn, Sel[ius] Marsel[ius] i Marstrand efter Contract har leveret.

F. III. V. s. G. t. Eftersom os elskelige Selius Marselius hos os underdanigst giver tilkjende, hvorledes han efter en Contract, som vores Rentemestere paa vores Vegne med hannem gjort haver, skal have leveret en Andeel Korn i vor Kjøbsted Marstrand, som han hos adskillige Borgere efter deres Bevisers Lydelse skal have erlagt og leveret, eftersom Commandanten sammesteds sig intet dermed haver villet befatte og Skibsfolkene ei længere uden deres Skade kunde opholdes. Thi bede vi eder og naadigst ville, at efterdi for^{te} Marstrand under eders Len og Inspection er beliggendes, I de Borgeres Beviser, som forbe^{te} Korn haver annammet, til eder tager og efter deres Lydelse forbe^{te} Selio Marselio for hvis Korn, han leveret haver, giver eders Kvittants, paa det at med hans Afregning paa vores Rentekammer des bedre Rigtighed kan gjøres. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 1 September 1653. T. IX. 127. (Conc. i Rigsarkivet.)

Johan Gaarman, anlangende Selio Marselio og Povel Klingenbergs Indvisninger i nogle Toldsteder i Norge.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom vi haver gjort os elskelige Selio Marselio og Povel Klingenberg Anvisning til efterskrevne Toldsteder udi vort Rige Norge for efterfølgende Summa, nemlig udi Toldkisten paa Moss for 2500 Rigsdaler, paa Sand 2500 Rigsdaler, i lige Maader og udi Toldkisten udi vor Kjøbsted Tønsberg for 3000 Rigsdaler og udi den paa Laurvigen for 2000 Rigsdaler med den tilbørlig Rente deraf, saavidt sig kan bedrage af 6 pro cento, fra dette vort Brevs Dato beregnet. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du dennem eller deres Fuldmægtig paa Ansøgning be^{te} Summer af hver Toldkiste med Renten der[af], som forskrevet staar, saasnart hver Steds Toldkiste vorder aabnet, lader bekomme, tagendes derpaa deres Beviis, det dig og saaledes paa tilbørlige Steder skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 1 September 1653. T. IX. 128.

Hr. Gregers Krabbe, Vincents Bildt og Gregers Friis fik Brev om Sel[ii] Marsel[ii] Indvisning i nogle Toldsteder.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I af første indkommende Penge udi Toldkisten paa Moss lader os elskelige Selio Marselio og Povel Klingenberg eller deres Fuldmægtig paa Ansøgning bekomme to Tusinde og fem Hundrede Rigsdaler, saa og af Toldkisten paa Sand to Tusinde og fem Hundrede Rigsdaler med den tilbørlig Rente deraf, saavidt det sig indtil den Tid af sex pro cento kan bedrage, fra dette vort Brevs Dato beregnet, tagendes derpaa deres Beviis, det eder og saaledes paa tilbørlige Steder skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 1 September 1653. T. IX. 128. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Lige saadant Brev finge Vincents Bildt, at lade dennem bekomme af Toldkisten i vor Kjøbsted Tønsberg 3000 Rigsdaler, nok Gregers Friis at lade dennem bekomme af Laurvig 2000 Rigsdaler.

Antoni Knip, anlangende Selio Marselio og Povel Klingenbergs Indvisninger i nogle Toldsteder i Norge.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst haver anvist os elskelige Selio Marselio og Povel Klingenberg til efterskrevne Toldsteder udi vort Rige Norge for efterfølgende Summer, nemlig paa Moss for 2500 Rigsdaler, paa Sand for 2500 Rigsdaler, udi Toldkisten til vor Kjøbsted Tønsberg for 3000 Rigsdaler og udi den paa Laurvigen for 2000 Rigsdaler, det vi dig til Efterretning ville vide lade. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 1 September 1653. T. IX. 128.

Fredrik Urne, anlangende Reinhold von Hoven om Merø [ɔ: Mære] Gaard.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst haver forundt og bevilget os elskelige Reinold von Hoven, vor Mand, Tjener og Oberstelieutenant, en Gaard kaldet Merø med des tilliggendes Lotter og Lunder for Landekjøb, nemlig et halv Hundrede Rigsdaler for hver Spand, til Eiendom at maa nyde og beholde, da bede vi dig og naadigst ville, at du derfor, saavidt de kan bedrage, Betaling af hannem oppeberger og, hvis du derfor bekommendes vorder, haver du dig siden til Regnskab at føre. Dog ville vi naadigst, at forne Reinold von Hoven Kvinden,

paa forne Gaard boendes, for hendes første udgivne Bygsel og, hvis hun med Rette kan have at prætendere, contenterer og betaler. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 3 September 1653. T. IX. 129. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Rosenkrands fik Forsikring for 393 Rigsdaler 44 Skilling, et Aars Indkomst af Furø Prælatur, til Omslags Gjælds Aflæggelse.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Jørgen Rosenkrands til Kjeldgaard etc. nu til os og Kronen haver paa tre næstforegaaende Aars Tid, hver Aar den tredie Part, erlagt 393 enkende Rigsdaler 44 Skilling, som er et Aars visse Indkomst, som han af det geistliges Godses Indkomst, nemlig Furø Prælatur, han nu er naadigst medforlenet, nyder, efter Jordebogens Formelding og Renteritaxt anslagen, som os og Kronen ere bevilgede til Rigens Gjælds Aflæggelse til Omslag, da ville vi hannem for forne 393 enkende Rigsdaler 44 Skilling naadigst have kvitteret, saa og bevilget og lovet, og hermed naadigst bevilge og love, at han, hans Hustru og Arvinger eller og Arving alene, om Hustru ei lever, skal nyde ligesaa meget af hans Efterkommer udi Lenet igjen, om dermed Forandring skeede udi hans levendes Live, og efter hans dødelige Afgang, da skal hans Hustru og Arvinger eller Arvinger alene, om ei Hustru lever, ubehindret nyde et Naadsens Aar af forbete geistlige Gods foruden det, som sedvanligt pleier at skee, med lige saadan Condition, som han det havt haver og udi Naadsensaar ellers pleier at skee. Kjøbenhavn 5 September 1653. R. IX. 372. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Rosenkrands fik Forsikring for 1273 Rigsdaler 3 Mark og 6 Skilling, et Aars Indkomst af Halsnø Kloster og Hardanger Len, til Omslags Gjæld.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Jørgen Rosenkrands til Kjeldgaard etc. nu til os og Kronen haver paa tre næstforegaaende Aars Tid, hvert Aar den tredie Part, erlagt 1273 enkende Rigsdaler 3 Mark og 6 Skilling, som er et Aars visse Indkomst, som han af Halsnø Klosters og Hardanger Lene, som han nu er naadigst medforlenet, nyder, efter Jordebogens Formelding og Renteritaxt anslagen, som os og Kronen ere bevilgede til Rigens Gjælds Aflæggelse til Omslag, da ville vi hannem for forne 1273 enkende Rigsdaler 3

Mark og 6 Skilling naadigst have kvitteret, saa og bevilget og lovet, og hermed naadigst bevilger og lover [o. s. v. mutat. mutand. overensstemmende med foranstaaende Brev]. Kjøbenhavn 6 September 1653. R. IX. 372. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, anlangende Fredrik Boyessøns Indvisning i Sand og Drøbaks Tolderier for 637 ½ Rigsdaler.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom vi naadigst erfarer, os elskelige Fredrik Boyessøn, Generalinspecteur over Skovene søndenfjelds i vort Rige Norge, ikke at have bekommet de sex Hundrede tredive og halvottende Rigsdaler, som hannem er gjort Anvisning udi af vor Kjøbsted Tønsbergs Byes Told, eftersom be^{te} Told sig ei saa høit haver kundet bedrage, da bede vi eder og naadigst ville, at I be^{te} Fredrik Boyessøn eller hans Fuldmægtig paa hans Ansøgning lader følgagtig være be^{te} sex Hundrede tredive og halvottende Rigsdaler af Sands og Drøbaks Tolderi under eders Len, tagendes derpaa hans Beviis, det eder og saaledes paa tilbørlige Steder skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 9 September 1653. T. IX. 129. (Orig. i Rigsarkivet.)

Antoni Knip, om Fredrik Boyessøns Indvisning i Sand og Drøbaks Tolderier.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom os elskelige Fredrik Boyessøn, Generalinspecteur etc., tilforne er gjort Indvisning udi vor Kjøbsted Tønsberg Byes Told for 637 ½ Rigsdaler og han det ikke har kunnet bekomme af Aarsag, at be^{te} Told sig ei saa høit haver kundet bedrage, da have vi naadigst bevilget, at han bemeldte Sum af Sand og Drøbaks Tolderi under Akershuus Len maa bekomme, det vi dig til Efterretning ville vide lade. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 9 September 1653. T. IX. 130.

Hr. Iver Krabbe, at maa (med Kvittering for det Korn Marsel[ius] i Marstrand har leveret) forblive ved Borgernes Kvittering.

F. III. V. s. G. t. Eftersom I tilforn haver bekommet vores naadigste Befaling anlangende at kvittere os elskelige Selius Marselius for en Andeel Korn, som til vor Kjøbsted Marstrands Proviantering, efter den med hannem oprettede Contract, leveret er, og vi af eders underdanigste Erklæring naadigst erfare de angivne Aarsager, hvorfor I formener eder

ikke derfor at kan kvittere, da ere vi naadigst tilfreds, at det ved de udgivne Borgermestere og Raads saavelsom Borgernes Beviis udi bemeldte Marstrand, udi hvis Huse Kornet leveret er, maa forblive, dog haver I med Borgermester og Raad udi forne Marstrand at handle, at de med forte Korn tilbørlig Indseende haver, at os og Kronen ingen Skade derudinden vederfares, eftersom det deres egen Velfærd er angelegen, hvorimod vi dennem af hver Hundrede Tønder af bete Korn for deres Umage og Besværing naadigst vil have forundt, hvis paa andre Steder udi vore Riger Danmark og Norge brugelig er. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 9 September 1653. T. IX. 130.

Anders Olufssøn, Borgermester i Fredriksstad, fik 6 Aars Tyngefrihed paa en Gaard, kaldet Brangstrup [ɔ: Brandstorp].

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Anders Olufssøn, Borgermester i vor Kjøbsted Fredriksstad, hos os underdanigst lader anholde om Skattefrihed paa den Gaard Brangstrup, liggendes i Skjeberg Prestegjeld udi Ullerø Annex, som han sig paa nogen Tid at bruge haver tilforhandlet, da have vi af synderlig Gunst og Naade naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at forte Anders Olufssøn paa sex Aars Tid kvit og fri for Skat og al anden Tynge maa nyde forbete Gaard Brangstrup, som han sig paa nogen [Tid] at bruge haver tilforhandlet. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 12 September 1653. R. IX. 373.

Ove Bjelke, at hjælpe Jørgen Vackmann til Rette.

F. III. V. G, t. Hvad Jørgen Vackman hos os underdanigst lader andrage, kan du af hosføiede hans Supplication videre see og erfare. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du forne Jørgen Vackman efter hans Begjering til Rette forhjælper, saavidt muligt og med Billighed skee kan. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 12 September 1653. T. IX. 131. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, at Christian Seitten [ɔ: Schnitter] (som besidder en adelig Gaard, Henrik Villumssøn sig har tilhandlet) skal bevise sin adelige Herkomst.

F. III. V. s. G. t. Eftersom os elskelige Henrik Villumssøn Rosenvinge etc. hos os underdanigst haver ladet andrage, hvorledes hans afgangne Broder skal have sig en adelig

Gaard udi vort Rige Norge tilforhandlet og samme Gaard ved eget Arbeide og Umag meget forbedret, og nu af en fremmed og fast ubekjendt, ved Navn Christian Schnitter besiddes, om hvis Herkomst intet vides, da paa det forne Henrik Villumssøn Rosenvinge, som hans afgangne Broders næste Arving udi hans fri Gods og for den Prætention, som han efter Arve og Odelsret til samme udi beto hans Broders samlet Gods kan have, haver han denne vores naadigste Befaling været begjerendes, at bete Schnitter maatte tilholdes sin adelige Herkomst for eder at demonstrere og beviisliggjøre. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I bete Christian Schnitter tilholder, at han sin Extraction og adelig Herkomst med rigtige Documenter med forderligste for eder fremviser saa og skriftlig overleverer, hvilket I siden til videre Efterretning i vores Kantselli haver at indskikke. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 12 September 1653. T. IX. 131. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hans Nilssøn, Lagmand udi Fredriksstad, og Nils Hanssøn, Foged over Ide og Marker Lene, at gjøre Henrik Villumssøn Indførsel hos Fru Berthe Clausdatter [Mylting].

F. III. V. G. t. Vider, at eftersom os elskelige Henrik Villumssøn Rosenvinge etc. hos os underdanigst om denne Befaling til eder, efter den sidste mellem hannem og Fru Birgitte Clausdatter afsagte Herredagsdom, haver ladet anholde. Thi bede vi eder og naadigst befale at I retter eders Leilighed efter med forderligste og paa bete Henrik Villumssøn Rosenvinges, hans Ansøgning gjører hannem Indførsel udi os elskelige Fru Birgitte Clausdatters bedste Gods og Løsøre for, hvis hannem efter Herredagsdom og tvende Dannemænds Taxation kan tilkomme for den af fælles Bo anvendte Bekostning paa Those Gaards Bygning, eller og gjører eders Bedste, dennem derom udi Mindelighed (om bete Fru Birgitte Clausdatter eller hendes Huusbond sig dertil vilde bekvemme) at accordere og imellem forhandle, saavelsom ogsaa for, hvis dennem imellem efter forne Herredagsdom endnu kan staa ulikvideret med dets forfaldende Renter fra den Tid, Skiftet stod, og bete Henrik Villumssøn Rosenvinge formener sig, at han billigen burde at have havt Udlæg for. Hvis I og herudinden forrettendes vorder, det haver I Parterne under eders Hænder og Signeter klarligen fra eder at give beskreven, som I agter at forsvare

og være bekjendt. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 12 September 1653. T. IX. 132. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, at erklære sig om den Arrest, Henrik Villumssøn begjerer paa Fru Berthe Clausdatter Gaard.

F. III. V. s. G. t. Eftersom os elskelige Henrik Villumssøn Rosenvinge etc. hos os underdanigst haver ladet anholde om Arrest paa os elskelige Fru Birgitte Clausdatter og hendes Huusbonds Gods og Formue saavel udi Jordegods som udi Løsøre, efterdi han engang tilforn, førend den derudinden afsagde Herredagsdom, derpaa vores Arrest forhvervet haver, thi bede vi eder og naadigst ville, at I eder om dets Beskaffenhed med Flid erkyndiger og siden herom eders underdanigste udførlig Relation til grundelig Efterretning udi vores Kantselli indskikker. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 12 September 1653. T. IX. 132. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, anlangende Hans Krausbart, en Svenskes, Arrest og hannem at hjælpe til Rette.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom Hendes Kjerligheds, Dronningen udi Sveriges Resident i vor Kjøbsted Helsingør, os elskelige Magnus Durell, indstændig hos os haver ladet anholde, at den svenske Mand, ved Navn Hans Krausbart, maatte af hans Arrest løslades og hid neder komme til Sagens rette Forhør, da dersom bemeldte Krausbart der paa Stedet kan stille hans Vederpart nøiagtig Caution indtil Sagens Uddrag for alt, hvis han af hannem med Rette kan have at prætendere, bede vi eder og naadigst ville, at I gjører eders Bedste til, hannem af Arresten løs at forskaffe, og ellers hannem i andre Maader som en fremmed til Rette forhjælper, saa at han ingen Uret vederfares. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 17 September 1653. T. IX. 133. (Orig. og Conc i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne, anlangende Selio Marseli[i] Indvisning i Throndhjems Skatter for 4377 Rigsdaler for Leverants til Marstrands Garnison.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst haver gjort os elskelige Selio Marselio af vor Kjøbsted Christiania udi vort Rige Norge Indvisning udi Throndhjems Lens Skatter, som nærværende Aar er paabuden, for hvis Leverants, som han til Marstrands Garnisons Fornødenhed underdanigst forstrakt haver, nemlig Rug, Malt og Byg, som bedrager sig udi en Summa

4377 Rigsdaler til 96 Skilling danske, efter den med hannem derom oprettede Contract og siden derefter af vore Rentemester[e] gjorte Afregning. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du be^{te} 4377 Rigsdaler, som forskrevet staar, af be^{te} dit Lens udi nærværende Aar paabudne Skatter til os elskelige Selio Marselio paa hvis [ɔ: hans] Ansøgning imod hans Kvittants lader erlægge og betale, og hvis han deraf udi dette Aars Skatter ikke bekommer, det haver du hannem af for^{te} indkommende Skatter, som udi be^{te} dit Len næstfølgende Aar bliver paabuden, efter rigtig Kvittering at afbetale, det dig og saaledes i dine Regnskaber paa tilbørlige Steder skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 17 September 1653. T. IX. 134.

Vestindiske Participanters Privilegier i Bergen, og fik de i Kjøbenhavn Privilegier den 5 Martii 1653.

F. III. G. a. v., at vi vore Undersaatter, Borgere i vor Kjøbsted Bergen og Participanter, som de Caribiske Øer, liggendes udi Vestindien, herefter agte at beseile, med hvis andre Participanter de til sig tagendes vorder, paa underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst have bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at de paa de tre næstefterfølgende Aars Tid, saafremt de ellers til forbe^{te} Øer Skibe henskikkendes vorder, maa nyde efterskrevne Privilegier: 1. At af hvis Skibe og af alle Vare, hvad det være kan, som hertil af forbe^{te} Bergen behøves at udpassere og hensendes, den tilbørlige Told erlægges skal, undtagen af hvis til forbe^{te} Skibes Behov nødig og ellers udi sig selv er fri for Told kan være [sic] og tilforne indfortoldet ere. 2. Hvis Folk desimidlertid til forbe^{te} Handel fornøden gjøres, maa fri og ubehindret udi Freds saavelsom Feidetid bruges og medfølge. 3. Efter forrettet Reise og beholden Hjemkomst maa de der udi be^{te} vor Kjøbsted Bergen holde deres Nederlage og uden nogen Visitering med Skib og Gods til for^{ne} Bergen fri indpassere, og hvis Vare deraf paa fremmede Steder og Lande udskibes, igjen og fri udlades. Derimod skal de tiltænkt være udi en Summa strax for Reisens Hjemkomst at erlægge ligesaameget, som de for Udgaaende der tilforn gjort haver, efterdi saa Mesteparten af for^{te} Vare, som de derfra bekommer, dog paa fremmede Steder igjen udskibes. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 22 September 1653. R. IX. 373.

Jens Bjelke anlangende Henrik Villumssøn, at hjælpe til Rette, at han og sine Medarvinger kan nyde Udlæg i Tholdzøe [ɔ: Those] Bygning og hos Fru Birgitte Clausdatter.

F. III. V. G. t. Vid, eftersom os elskelige Henrik Villumssøn Rosenvinge etc. for os underdanigst haver ladet andrage, hvorledes du udi hans Fraværelse formedelst vor Tjeneste i Spanien og andensteds, haver efter vores elskelige kjære Hr. Faders, salig og høilovlig Ihukommelses, naadigste Befaling forvaltet og havt udi Administration, hvis hannem imidlertid arveligen efter hans Broder, afgangne Steen Villumssøn til Those, er tilfalden efter Skifte-Registers og tvende dertil forordnede Commissariers derom udstedte Doms ydermere Formelding, paa hvilket Skifte forne Henrik Villumssøn formener sig at være skeet for kort og derover været foraarsaget, forne Commissariers Dom til sidste forleden Herredage udi vort Rige Norge at indstevne, hvorefter vor elskelige Rigens Raad udi deres afsagte Sentents hannem og hans Broder skal have tildømt deres Anpart udi Those Hovedgaardsbygning, som siden efter vores naadigste udgivne Befaling til os elskelige Hans Nilssøn, Lagmand udi vor Kjøbsted Fredriksstad, og Hans Pederssøn, Sorenskriver paa Halden, deres skriftlig Specification paa samme Bygning, paa det billigste skal være anslagen for 6749 og en halv Rigsdaler, da bede vi dig og naadigst ville, at du retter din Leilighed efter og paa merbemeldte Henrik Villumssøns Ansøgning hannem til det Bedste hjælper til Rette og altingest derhen dirigerer, at han og hans Broder uden videre Ophold kan nyde fuldkommen Vederlag og Satisfaction for, hvis dennem endnu baade af forne Bygning saavelsom udi andre Maader hos os elskelige Fru Birgitte Clausdatter efter bete vores Rigens Raads Dom kan tilkomme, og at de efter vor naadigste Befaling (hvoraf dig herhos sendes Gjenpart) til forbete Hans Nilssøn saavelsom Nils Hanssøn, Foged over Ide og Marker Lene, derfor udi hendes bedste Jordepart og Løsøre kan blive indført, hvilket du siden skriftligen under din Haand udi vores Kantselli haver at lade indlægge os til underdanigst Efterretning, hvorledes herudi bliver procederet. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 22 September 1653. T. IX. 134. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Sivert Urne, at erklære sig om de Skibsmøller, Georg Orse ved Brufosstrøm ved Skien vil lade bygge.

F. III. V. s. G. t. Vider, at hos os underdanigst haver ladet anholde og begjere Georg Orse, hannem naadigst maatte bevilges og tillades, at han paa Strømmen, som flyder forbi vor Kjøbsted Skien og kaldes Brufos, maatte anlægge nogle Skibsmøller, hvorpaa han ogsaa Privilegier underdanigst er begjerendes at nyde, som I af hosføiede hans underdanigste skriftlige Memorialer videre kan see og erfare. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I med forderligste eder imod os erklærer, om saadan hans Begjering hannem kan bevilges, desligeste om de Privilegier, han derpaa underdanigst søger, hannem uden nogens Præjudice kan tillades, og samme eders Erklæring med forderligste i vores Kantseli indskikker. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 24 September 1653. T. IX. 135. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke, anlangende nogle Soldaters Løn og Underholdning.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst er tilfreds, at de 150 Mand, som til Indkvartering udi vor Kjøbsted Bergen af Landet ere antagne, maa underholdes af Almuen der i Lenet efter den Anordning, som af dig derom allerede gjort er, hvortil hver af Almuen skal udgive om Ugen ½ Rigsdaler paa hver Person af forne 150 Mand. Du haver og derforuden hver af de 150 Mand, som af Byen i Garnisonen underholdes, aarligen, indtil paa videre naadigst Anordning, til Løn og Klæder af Skatterne udi dit Len at lade bekomme 6 Rigsdaler, det dig og saaledes paa tilbørlige Steder udi Regnskaberne skal godtgjøres. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 24 September 1653. T. IX. 135. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lensmændene i Norge, at handle med Geistligheden og Borgerskabet om noget til Magasin og Flaadens Underholding at bevilges.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom Adelen her udi vort Rige Danmark allerede godvilligen haver bevilget noget anseeligt af deres egne Middel og Indkomst at udgive til Magasin og Flaadens Udrustning og Underholding, hvortil vi ogsaa formoder, at Adelen i vort Rige Norge sig skal bekvemme, da bede vi eder og naadigst ville, at I Geistligheden udi eders

Lene og underliggendes Lene, saavelsom Borgerstanden sammesteds foreholder, at de lige saa vel som Adelen godvilligen ville bevilge noget til Magasin og Flaadens Udrustning og Underholding, anseende det til Rigernes Bedste og Forsvar uforbigjængelig erfordres. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 26 Sepber 1653. T. IX. 136. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe . . . Akershuus.
Hr. Iver Krabbe . . . . . Baahuus.
Ove Bjelke . . . . Bergenhuus.
Fredrik Urne . . . . . . Throndhjem.
Hr. Sivert Urne . . . . . Bratsberg.
Mogens Arenfeldt . . . . Flekkerøen.
Henrik Belov . . . . . . Stavanger.
Vincents Bildt . . . . . Tønsberg.
Gregers Friis . . . . . . Brunla Len.
Preben von Ahn . . . . . Nordlandene.
Jørgen Friis . . . . Vardøhuus.

Hr. Gregers Krabbe og Jens Bjelke, om Adelen i Norge at bevilge noget til Magasin og Flaadens Udredning.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom Adelen her udi vort Rige Danmark allerede godvilligen haver bevilget noget anseeligt af deres egen Middel og Indkomst at udgive til Magasin og Flaadens Udrusting og Underholding, da bede vi eder og naadigst ville, at I med Adelen udi vort Rige Norge handler og dennem foreholder, at de lige saa vel som Adelen udi vort Rige Danmark godvilligen af deres egen Middel ville bevilge noget til Magasin og Flaadens Udrustning og Underholding, anseende det til Rigernes Bedste og Forsvar uforbigjængelig erfordres. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 26 September 1653. T. IX. 136. (Orig. og. Conc. i Rigsarkivet.)

Henrik Villumssøn [Rosenvinge] fik Brev, at maa bortfæste Munkebygaard.

F. III, V. G. t. Eftersom vi af os elskelige Hr. Iver Krabbe til Jordberg etc., hans underdanigste Erklæring om, hvis imellem os elskelige Fru Margrethe Huitfeldt, afgangne Thomes Dyres, og dig er passeret den Gaard Munkeby angaaende, naadigst erfarer, hvorledes samme Gaard ikke skal være den rette Residents til Dragsmark Klosters Len, hvormed vi dig naadigst haver medforlenet, da ere vi efter din

underdanigste Anmodning og Begjering naadigst tilfreds, at du maa til hvem du vil bortfæste samme Gaard Munkeby og, hvis du derfor til Fæste bekommendes vorder, selv beholde, uden os noget deraf til Regnskab at føre. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 26 September 1653. T. IX. 137. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Friis, paa nogen Tid fra Vardøhuus at forløves.

F. III. V. G. t. Vid, at vi efter din underdanigste Anmodning og Begjering naadigst tilfreds er, at du en Tid lang fra vor Fæstning Vardøhuus maa forløves, dog haver du tilforn den Anordning at gjøre, ligesom tilforn før din Tid med Slotsloven brugelig haver været, saa at intet der paa Fæstningen formedelst din Fraværelse vorder forsømmet. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 27 September 1653. T. IX. 137. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, at forpagte Thomes Evertssøn Hammers Gods.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom nærværende Thomes Evertssøn hos os underdanigst haver ladet anholde, vi hannem det store Hammers Gods paa Hedemarken udi Forpagtning ville forunde, da ere vi naadigst tilfreds, med saa Skjel at han eder derfor nøiagtig Caution kan stille, at I hannem samme Gods med des tilliggendes Bønder og Tjenere udi Forpagtning i dens Sted, som det nu haver, maa forunde, naar hans Forpagtningstid er ude, som det nu haver, saafremt I det ikke tilforne til nogen anden forpagtet haver. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 28 September 1653. T. IX. 137. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke, om Huse til Skjærbaade.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom du udi din underdanigste Angivende og Erklæring tjenligst eragter, at de sex Skjærbaade af de næst om Slottet beliggende Fogderier kunde bekvemmelig udi Fredstid forblive ved Slottet, og til deres Bevaring nødvendig eragtes, at et hver Fogderi Huse og Skjul til deres Skjærbaade paa en bekvem Sted næst ved Slottet eller Byen lader opbygge, da bede vi dig og naadigst ville, at du de tvende Fogderier, som vi erfarer ei ligesom de andre Fogderier at have gjort Bekostning paa Huse og Skjul til deres Skjærbaade, foreholder, at de paa de Steder ved Slottet eller Byen, som du bekvemmeligt kan eragte, Huse til forne deres Skjærbaade lader anrette. Desligeste haver du de andre

fire Fogderier at foreholde, som derpaa allerede hjemme haver gjort Bekostning, at de og i lige Maade deres Huse til forne Slot eller By forflytter. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 28 September 1653. T. IX. 138. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe fik Brev om Jørgen Bjørnssøns Indvisning i Svinesunds Told.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I lader os elskelige Jørgen Bjørnssøn, vores Viceadmiral paa Bremerholm, paa hans Ansøgning bekomme to Tusinde Rigsdaler af Svinesunds Toldkiste af de første Penge, som der indkommer efter at disse, som der nu findes, vorder udtagne, tagendes derpaa hans Beviis, hvilket eder og saaledes paa tilbørlige Steder skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 28 September 1653. T. IX. 138. (Orig. i Rigsarkivet.)

Antoni Knip, anlangende Jørgen Bjørnssøns Indvisning i Svinesunds Told.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst haver bevilget os elskelige Jørgen Bjørnssøn etc., at maa bekomme to Tusinde Rigsdaler af Svinesunds Toldkiste af de første Penge, der indkommer, efterat disse, som der nu findes, vorder udtagne, det vi dig til Efterretning ville vide lade. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 28 September 1653. T. IX. 139.

Overberghopmands Bestalling over al Norge.

F. III. G. a. v.. at vi naadigst haver antaget og bestillet, saa og hermed antager og bestiller os elskelige Brostrup Gedde til Tommerup, vor Mand og Tjener, til at være Oberberghopmand over alle Bergverkerne over alt vort Rige Norge, som nu findes eller herefter funden [og] optagen vorder, og skal han ordinaire residere ved Sølvberget og ellers aarligen og saa tit fornøden gjøres besøge alle andre Bergverker, som der findes, og flittig iagttage, at de drives og fortsættes med største Fordeel og mindste Omkostning, skee kunde, og ellers udi alting ramme vores og vore Undersaatters Bedste, Gavn og Fordeel, som en oprigtig og forfaren Overberghopmand vel egner og anstaar efter den Ed, han os derpaa særdeles gjort og aflagt haver. Da have vi for saadan hans tro Tjeneste aarligen tilsagt, saa og hermed tilsiger at ville lade give hannem 2000 Rigsdaler, som hannem kvartaliter skal leveres paa Mynten udi vor Kjøbsted Christiania, nemlig til hver Kvartal 500 Rigsdaler, og skal samme hans Bestilling

begynde og angaa fra den 1 Mai sidstforleden og siden saaledes Aar fra Aar continuere, imeden og al den Stund han samme Bestilling betjener og betræder. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 29 September. 1653. R. IX. 374.

Brostrup Geddes Instruction at være Oberberghopmand udi Norge.

Instruction hvorefter os elskelige Brostrup Gedde sig udi den hannem anbetroede Oberverkhopmands Bestilling over Berghopmand[s]verkerne [sic] i vort Rige Norge haver at forholde:

Skal han først og fornemmelig lade anrette et Bergamt i bemeldte vort Rige Norge med dertil behørige Officerer efter andre lovlige Bergverkers Brug og Sedvane, hvilken vi selv siden efter underdanigst Angivende og befunden Beskaffenhed naadigst ville confirmere og ratificere. Han skal have Overcommando over alle Bergamt og Underofficererne paa Bergverkerne, hvilke alle skulle aflægge deres Ed for hannem i vor Sted, ligesom den i Bergordningen er indført. Han skal og med Oberbergmesteren hvert Aar engang reise paa alle Bergverkerne og der sammesteds have flittig Indseende at altingest der ordentlig tilgaar, saa og at tilbørligen med Skovhug forholdes, og Bergverkerne af yderste Formue med Raad, Daad og al god Geleyd og Fremgang at fortsætte hjælpe, hvad mangelhaftig befindes remedere og efter Fornødenhed 8 eller flere Dage paa Stedet forblive, saa at vor og Krónens Nytte og Gavn i alle Maader vel bliver befordret, og med de andre Underofficerer have tilbørligen Indseende, at de efter Tidens og Leiligheders og Stedernes Beskaffenhed og deres Erfarenhed tilsætter og afskaffer [sic], saavidt deres Embede efter Bergordningen vedkommer. Den ene Bergmester skal aldeles holdes ved Sølvbergverket og af Participanterne der sammesteds underholdes, den anden skal bestilles nordenfjelds og residere paa det østerdalske Kobberbergverk. Dersom nogen muther eller vil optage ny Penge [ɔ: Gjenge] eller gamle Gruber, da skal det af hannem paa vore Vegne tilbørligen forlenes, dog dernæst siden i Bergamtet confirmeres, hvorpaa siden vores naadigste Ratification videre skal søges. Hvorledes bygges skal og Verket paa bedste Maade, os og Riget saavelsom Participanterne til Gavn og Bedste, drives, skal ogsaa af bemeldte vores Oberberghopmand anvises. De gemene Bergfolk og Arbeidere skal han og efter Fornødenhed antage og afskaffe og ellers have flittig Indseende, at altingest ordentlig

tilgaar, hvilket altsammen, som forskrevet staar, med Muthen og Forlene[n] af Overbergmester søndenfjelds i bemeldte vor Oberberghopmands Fraværelse skal iagttages. Han skal og tilholde Hytteforvalteren nordenfjelds at have flittig Indseende og Inspection over Hytteverkerne, at Ertsen med ringeste Bekostning, Kul og anden Tilbehøring oprigtigen smeltes og, hvad Ertsen sig holder, tilbørligen udbrændes. En Geschworen skal holdes nordenfjelds, som hid og did paa Verkerne efter Fornødenhed kan forskikkes, i Synderlighed hvor ny Gjenger eller gamle Gruber optages eller og Strid og Tvistighed forefalder, som og tillige med skal sidde udi Bergamtet. Ved Sølvverket skal derforuden holdes to Geschworne, som af Participanterne der sammesteds skal betales. Bergamtet eller Berg-Collegium skal [holdes] engang hver Aar paa en vis bestemt Tid om Vinteren ved Sølvbergverket eller og i vor Kjøbsted Christiania, hvor udi til et Membrum skal tages Tjenestskrivere[n ɔ: Tiendeskriveren], som ved Mynten i for.ne Christiania residerer, der skal procederes og udføres alle de Sager, som for dennem bliver indstevnet, alle Bergverkerne anrørige, og alting efter Bergordningerne og deres Artikler saaledes dømmes og dijudiceres, som forsvarligt kan være, hvorfra end [ɔ: ei] andensteds hen end for os og vores elskelige Danmarkes Riges Raad skal appelleres. Hos forbe.to Bergamt skal være fuldkommen Inspection og Disposition over alle Skove, Strømme og Almindinger, ved Bergverket nærliggende, item over allehaande metalliske Gange og mineraliske Gruber, Hytter, Hamre, Smedeverk og allehaande Facturer af Metaller, hvad Navn de og have kan, som nu udi Brug ere eller herefter opkomme kunde, saa at alting med bedste Maner og Ordning derpaa drevet og forrettet vorder. Og hvad Privilegier, som efter Omstend[ighed]ernes Beskaffenhed kan eragtes Participanterne at forundes kunde, derover skal af be.te Bergamt os underdanigst Forslag gives. Hos samme Bergamt skal alle Regnskaberne indleveres, igjennemsees og deraf kort Reces forfattes, som udi vores Kantselli eller Renteri indskikkes med underdanigst Beretning derhos om alle Bergverkernes Beskaffenhed, saa og Forslag hvorledes de udi bedste Stand kan bringes. Det øvrige skal udi Amtet forvares med tilbørlig Indseende, at vores og Kronens Interesse ingenlunde forsømmes eller misbruges, mens tilbørligen observeres, og enhvers Ret iagttages, til hvilken Ende udi Amtet ogsaa skal holdes og forferdiges adskillige Berge-

bøger, hvorudi alle Bruge, Gruber og beleilige Strømme, hvad heller de ere bygte eller ubygte, med det Gods, Skove og Leiligheder, som dennem vedkommer og enten allerede er under publikke eller privat Brug bebrevede eller til ny Brug oprettet. Hvis ellers udi Amtet passerer og besluttet vorder, skal af Bergamtskriveren indføres, protokolleres og til vores og Rigens Tjeneste forvares. Hvis Officerer, som i forbe^te^ Bergverket kan behøves, kan forbe^te^ Oberberghopmand for os underdanigst nominere og dertil forskrive, hvilke han dertil bedst og bekvemmest eragter og næst ved Haanden og ved det Sted ere, hvor Bergretten skal holdes. Mens Oberbergmester, Cender og Bergamtsskriver ville vi selver antage og indsætte. Befindes nogen af gemene Bergfolk og Betjente, som sig i sin Bestilling i en eller anden Maade forseet haver, da kan han med de Bergofficerer, som paa Bergverket ere, deres Betænkning lade hannem straffe efter Forseelsens Beskaffenhed, mens Bergofficererne skulle anklages for Bergamtet og af Bergcollegio dømmes til den Straf, de for deres Forseelse meriteret have. Bliver nogen af de høie Officerer ved Dom afsat, da skal vores Oberberghopmand os to eller tre dygtige og forfarne Personer i den afsattes Sted igjen recommandere, de andre gemene Bergbetjente kan han selv sætte, som han dennem dygtige befinder. Han skal og ved Sølvbergverket hver Kvartal, eftersom sluttet er, personlig være tilstede, Regnskabet antage og slutte og hvad med Participanterne eller deres Fuldmægtige eller i andre Sager Bergverket angaaende forafskedet vorder, udi Bergbogen indskrive og Regnskaberne i Bergamtet forvare lade. Han skal og have flittig Indseende, ikke aleneste, at os som en Participant udi Verket, men endogsaa udi Tiende og Sølvkjøbet ingen Uret vederfares. Skulde og nogen ny Indtægt til bemeldte Sølvbergverkes Fortsættelse behøves, ville vi efter underdanigst Erindring gjøre den Anordning, som dertil kan eragtes fornøden og os som en Participant pro Kvota kan tilkomme.

Med vores Mynt skal han have tilbørlig Indseende, at ingen Underslæb med Sølv eller Mynten skeer, men at alting dermed rigtig og forsvarlig tilgaar.

Dersom nogen ny Bergverk optager og hos Bergmesteren muther og siden hos be^te^ Oberberghopmand og Amtet forlenes og af os siden confirmeres, samme Muthsedler skal udi Bergamtsbogen indføres og Participanterne dertil angives.

Naar og Anpart til andre forhandles, skal bemeldte vores Oberberghopmand derom af dennem, som det selger, saa og af dennem, som det kjøbe, tilskrives og derom advares.

Dersom og Irring og Tvist eller[s] udi nogen Bergverkssager kunde for[e]falde, hvorom udi Bergordningen intet meldes, heller og han og Bergamtet med Participanterne ikke kunde forenes, det skal for vores Statholder i vort Rige Norge pro tempore indkomme, som de nærværende eller deres Deputerede, deres Vota rationis og Mening haver at fornemme og det, som per majora bedst og bekvemmeligst til Bergverkernes Fremgang kan eragtes, at forordne eller og Sagen til os at henvise.

Bemeldte vores Bergoverhopmand skal og lade sig være angelegen, at andre ny Bergverker det flittigste, muligt er, opsøges og fortsættes, med saa Skjel den bekvemme Leilighed derhos findes, som til be[te] Bergverks Fortgang behøves, og ei andre, som allerede priviligeret er, derudi præjudiceres.

Han skal og, saavidt muligt er, tilhjælpe, at vores indfødte danske og norske Undersaatter efter deres Forstand bruges, og ellers sig i alle Maader som en betroet Bergoverhopmand og ærlig Adelsmand bedst egner og anstaar, skikke og forholde. Kjøbenhavn 29 September 1653. R. IX. 374.

Brostrup Geddes Ed at være Oberberghopmand.

Eftersom eders Kgl. Maj. naadigst haver antaget og bestillet mig, Brostrup Gedde, for Oberberghopmand over al Norge, saa lover og bepligter jeg at være eders Kgl. Maj. og eders Maj.s Riger og Landes Bedste og Gavn vide og ramme, saa og Skade og Nachdeel af min yderste Formue hindre og afverge. Jeg skal og af al min Magt eders Kgl. Ma.js Bergverker sammesteds hjælpe at opsøge og opspørge, komme i Svang og paa Fode og, saavidt jeg forstaar, hjælpe at drive Eders Maj. til høieste Fordeel med ringeste Bekostning muligt, hvilken at spare jeg al Flid i alle Maader vil anvende. Hos forbe[te] Bergverker skal jeg idelig være tilstede og med al Flid være paa de Steder i samme Bergverk, hvor og naar min Præsens og Nærværelse udkræves og den kan være eders Kgl. Maj. til Gavn og Fordeel. Underhavende Folk, høi og lav, skal jeg tilholde, enhver at føre et christeligt og skikkeligt Levnet og Idret, og at de med Flid deres Bestillinger forretter, saavidt de bør med Rette og efter Bergordningen, derforuden

ingen ny Officierer bestille eller anordne uden særdeles Bevilling. Og skal jeg rette og forholde mig efter andre eders Kgl. Maj.s særdeles naadigste Befalinger saa og min Bestilling og Instrux, mig nu meddeles, indtil saa længe eders Kgl. Maj. nogen særdeles Anordning naadigst givendes vorder, skal jeg rette mig efter den Bergordning, som udi Sachsen og Brunsvig gaar udi Svang, dog at saavidt som med Officerers Anordning skaanes, som muligt kan være, og ellers i eders Kgl. Maj.s Fraværelse være eders Kgl. Maj.s Statholder udi Norge lydig til eders Kgl. Maj.s Tjeneste, saa og i alle Maader mig forholde, som en ærlig Oberberghopmand og oprigtig Adelsmand egner og bør, saasandt hjælpe mig Gud og hans hellige Ord. Kjøbenhavn 29 September 1653. R. IX. 380

Hr. Gregers Krabbe fik Brev om Anders Karlssøn, som imod Fredriksstads Privilegier sig for Procurator lade bruge.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi naadigst kommer udi Forfaring, hvorledes en, ved Navn Anders Karlssøn, forrige Lagthingsskriver udi vor Kjøbsted Fredriksstad, sig skal understaa at lade bruge under for^{ne} Fredriksstads Byes Priviligier for en Procurator, uanseet han hverken der i Byen skal være boende, meget mindre af nogen Øvrighed til edsvoren Procuratorem er forordnet, dertilmed skal han udi forrige vores elskelige kjære Hr. Faders, salig og høilovlig Ihukommelses, Tider efter naadigst Befaling haver været tiltalt og søgt til Doms for lige Procedurer, og det uagtet imod sin da udgivne Revers sig endnu modvilligen skal forholde, da bede vi eder og naadigst ville, at I for^{ne} Anders Karlssøn saavelsom alle andre, som befindes i saa Maader sig for Procuratorer at lade bruge og ei dertil af Øvrigheden ere forordnede, mens for egen Profit og Fordeel Almuen udi Tvist og Klammer imod hinanden indvikler og ved adskillige Kroglove Parterne søger at forvilde, paa vore Vegne alvorligen forbyder, at de herefter sig ei lader bruge udi nogen Sager at begynde eller udføre, saalænge de ei lovligen dertil efter Recessen ere af Øvrigheden kaldet og forordnede, saafremt de, som befindes saaledes sig imod vores naadigste Villie og Forbud at fordriste, ikke derfor ville tiltales og straffes uden al Naade udi Jern paa Bremerholm. Cum claus consv. Kjøbenhavn 2 Oktober 1653. T. IX. 139. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Selio Marselio fik Kvittants for nogle Mangler anlangende nogle Skibes Udredning i sidste svenske Feide.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Selio Marselio, Indvaaner i vor Kjøbsted Christiania, adskillige Mangler er bleven tilstillet anlangende de Skibe St. Anna, St. Catharina og Enhjøringen af vor Kjøbsted Skien, St. Oluf af Drammen og nogle hans egne Skibe, som udi forleden svenske Feide haver været udi Tjeneste, saavelsom en Contract om en Skibsflaade, som han udi for^ne sidst forleden Feide skulde tilveiebringe, efter for^ne Mangelposters videre Indhold, hvilke vi naadigst haver anbefalet vore Rentemestere at igjennemsee og deres underdanigste Betænkende derom efter Posternes Beskaffenhed til os at overlevere, da efterdi be^te vore Rentemestere sig mod os underdanigst erklæret haver, at de hans Gjensvar paa for^ne Mangelsposter nøiagtig befundet haver, eftersom han ved de Hollænders Forbud er bleven forhindret den Contract om Flaaden at efterkomme og de andre Misligheder, som hos for^ne Skibes Afredning befindes, hans Person som en Handelsmand ikke egentlig at vedkomme, da ere vi naadigst dermed fornøiet og vel tilfreds, og ville derfor, at han og hans Arvinger for al videre Tiltale og alle forrige gjorte Mangler og Antegnelser skal være gandske fri og forskaanet. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 4 Oktober 1653. R. IX. 380. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne, om Hr. Christian Friises Assignation for 3000 Rigsdaler i Throndhjems Commissari[e]told.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du os elskelige Hr. Christian Friis til Vorde, Ridder etc., udaf Commissari[e]tolden udi dit Len 3000 Rigsdaler paa hans Ansøgning lader bekomme og følgagtig være for hans resterende Besolding, som hannem for hans Tjeneste tilkommer, det dig og saaledes paa tilbørlige Steder skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 4 Oktober 1653. T. IX. 140.

Selio Marselio Confirmation paa Rentemesternes Afregning.

F. III. G. a. v., at os elskelige Selio Marselio vores naadigste Confirmation underdanigst er begjerendes paa en af vore Rentemestere med hannem gjorte Afregning, lydendes Ord efter andet, som følger:

Anno 1653 den 26 September haver ærlig, forstandig og velfornemme Mand Selius Marselius, Indvaaner og Handelsmand i Christiania udi Norge, indleveret og overgiven her udi vor Hs. Maj.s Rentekammer et hans Register og Fortegnelse, hvorudinden han først til Fordring stiller 19379 Rigsdaler to Ort nitten Skilling efter en Afregning, som han haver sluttet den 30 Aprilis 51 med Villum Mechlenburg, Kgl. Maj.s Landcommissario udi Norge, som er hans endelig Fordring, for hvis hannem og hans Broder Gabriel Marselis, Kgl. Maj.s residerende Commissario udi Amsterdam, underdanigst tilkom for de Skibes Tjeneste under Norge udi forleden Krigstid, saa og Resten af de Betaling, forbe.te Selio skulle have for tvende Fregatter, som hannem til Rigens Tjeneste er afhandlet efter Krigen, saavelsom Resten af hans Betaling for hvis Munition og andre Jernvarer, han efter Ordre haver leveret paa Baahuus Fæstning og paa Throndhjems Gaard, dernæst for adskillig Forstrækning, som han en Deel efter ærlig og velbyrdig Mand, Hr. Hannibal Sehested til Nøraggergaard, Ridder og forrige Statholder udi Norge, som og efter Kgl. Maj.s tilforordnede Landcommissarier sammesteds, deres Anordning og Begjering haver gjort og forstrakt til adskillige høie og nedrige Krigsofficerer og Betjente, naar de deputerede Middel ikke haver været i Forraad, siden sidste svenske Feide, hvilket altsammen er kommen til god Afkortning, sóm enten kvartalsviis eller aarlig kan være holden, efter den indleverede Register og medfølgende Ordre og Beviser og Restsedlers Udvisning og Forklaring, som er beregnet fra den 26 Aprilis 1649 og til ultimo Aprili 1651, beløb tilsammen al hans Fordring 28962 Rigsdaler 2 Ort 17 Skilling. Imod forskrevne Forordning [ɔ: Fordring] haver han igjen annammet den 19 Mai 50 2000 Rigsdaler af ærlig og velbyrdig Mand, Ove Bjelke til Østeraat, Kgl. Maj.s Befalingsmand paa Bergenhuus, saa og omdraget 2000 Rigsdaler, som han af Commissario Villum Mechelborg var bleven contenteret paa velbyrdige Claus Juels Vegne, saa og afkortet 555 Rigsdaler 3 Ort 2 Skilling, for hvis Antegnelser, som udi hans Fordrings Register er bleven gjort og paa Kgl. Maj.s Vegne ikke kunde passere efter samme overgivne og underskrevne Registers videre Formelding, beløb al forskrevne Oppebørsel og Afkortning 45:55 [ɔ: 4555] Rigsdaler 3 Ort 2 Skilling, og saa det ene imod det andet lignet og lagt, da be-

findes forbe^{te} Selii Fordring og Forstrækning høiere og mere end forskrevne Oppebørsel og Afkortning at kunde beløbe 2446 Rigsdaler 3 Ort og 16 Skilling, hver Daler til 96 Skilling beregnet, som han hos Hs. Kgl. Maj. underdanigst haver at fordre. Actum Kjøbenhavn ut supra. Denne Beviis imod indlagte Registers Fortegnelse confirmeret og siden registreret.

Peder Vibe, m. p. p. Peder Pederssøn, min Haand.
Anders Sørenssøn. Indskreven Jens Christenssøn.

Da ville vi forbe[te] Afregning, eftersom den heroven findes indført, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter naadigst have confirmeret, fuldbyrdet og stadfæstet, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 5 Oktober 1653. R. IX. 381.

Hr. Gregers Krabbe, at tilholde Christiania Kapitel at fremskikke Fortegnelse paa, hvormeget hver Capitularis til Omslagsgjælden har udgivet, saa og om en Jordebog.

F. III. V. s. G. t. Eftersom formenes, at Canonici eller Capitulares udi Christiania ikke skal have fuldkommeligen udgivet et Aars Indkomst efter Renteritaxt, som bevilget og paabuden var, udi trende sidstforleden Aar, og enhver dog ikke destomindre prætenderer et fuldkommen Naadsensaar for deres Arvinger, ligesom de det fuldkommeligen erlagt havde, da paa det erfares kan, hvo af Canonicis rigteligen det hele Aars Indkomst af deres Præbende udi trende Aar erlagt haver og derfor Naadsensaar efter forrige naadigste Bevilling billigen bør at nyde, og hvilke dermed endnu resterer, bede vi eder og naadigst ville, at I Kapitlet der sammesteds paa vore Vegne alvorligen tilholder med forderligste i vort Renteri at indskikke en rigtig Fortegnelse paa, hvormeget en hver Canonicus der i Kapitlet af sit geistlig Gods aarligen udi be[te] forgangne trende Aar udgivet haver, saafremt de den bevilgede Naadsensaar derfor agter at nyde, og derhos en rigtig Jordebog under Kapitels Segl paa hver Species af hvert Præbendes eller Kannikedoms aarlige visse Indkomst, hvilket tilforn naadigst ogsaa anbefalet er, men dog endnu ikke efterkommet, paa det at samme Jordebøger med vores Kammerskrivers udgivne Kvittantser tilbørligen kan confereres, efter Renteritaxt overslages, og der af Rigtighed og rette Beskaffenhed erfares. Cum claus.

consv. Kjøbenhavn 5 Oktober 1653. T. IX. 140. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Arent Nilssøn og Nils Nilssøn, Finner, maa have Maren og Margrete Olufsdatter.

F. III. G. a. v., at eftersom Arent Nilssøn, Finner af Alden [ɔ: Alten] udi Nordlandenes Lene udi vort Rige Norge, som sig ved Leiermaal tvende Gange med en Kvindesperson ved Navn Maren Olufsdatter, hannem udi tredie Led beslægtet, skal have forseet, underdanigst lader anholde og begjere, at samme Forseelse dennem maatte efterlades, saa de maatte komme udi Egteskab sammen, da have vi naadigst bevilget og tilladt, saa og bevilge og tillade, at samme Forseelse dennem denne Gang naadigst maa efterlades, saa og at de med hverandre udi Egteskab maa indlade, dog skal de tiltænkt være for samme Benaading til næste Hospital af yderste Formue og Lensmandens Sigelse Penge udgive og derforuden paa tilbørlige Steder beviisliggjøre, at de hverandre ikke nærmere end udi be^{te} tredie Led ere beslægtet og paarører, saafremt de ellers denne vores Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 6 Oktober 1653. R. IX. 383.

Lige saadant et Brev fik Nils Nilssøn, Finne, at maa have Merete Olufsdatter, hvilke i tredie Led ere beslægtede og udi Leiermaal sig forseet.

Hr. Iver Krabbe, at have flittig Indseende med Baahuus Fæstning og Slot, saa og at examinere, hvo der ankommer.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I med altingest, hvis til vor Fæstning og Slot Baahuses Forsikring nødvendig kan eragtes, haver flittig og god Indseende, og særdeles at ingen, som suspect er, tilstedes paa for^{ne} vort Slot og Fæstning at indkomme, mens at enhver, som did ankommer eller igjennem passerer, tilbørligen examineres, hvem han er, hvorfra han kommer og hvorhen han sin Reise vil fortsætte med videre, som I ellers i andre Maader, al hemmelig Attentat dermed at forekomme, kan tjenligt eragte. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 6 Oktober 1653. T. IX. 141. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jens Pederssøn Kruts Bestallung for Stykhopmand ved Akershuus.

F. III. G. a. v., at vi naadigst have antaget og bestillet, saa og hermed antage og bestille nærværende Jens Pederssøn

Krut for en Stykhopmand ved vort Slot Akershuus, indtil anden Anordning skeer, og skal han udi forne sin Bestilling være os, vor Riger og Lande huld og tro, dessen Gavn og Bedste af yderste Formue vide at befordre og fremme, saa og Skade og Nachdeel hindre og afverge, og sig ellers udi alle Maader skikke og forholde, som det en oprigtig og æreelskende Stykhopmand sømmer, egner og vel anstaar, da haver vi for saadan hans tro og flittig Tjeneste naadigst bevilget at ville lade give hannem aarligen til Besolding 300 Rigsdaler, som skal begynde og angaa fra nærværende Dags Dato og endes Aarsdagen dernæstefter, og siden aarligen continuere, medens og al den Stund, han udi samme vores Tjeneste forbliver. Bedendes og bydendes vor Lensmand paa bete vort Slot Akershuus, den som nu er eller herefter kommendes vorder, at de aarligen udi rette Tider lader give forbete Jens Pederssøn Krut paa vore Vegne forne Besolding, ei gjørende hannem derpaa Forhindring i nogen Maader. Kjøbenhavn 7 Oktober 1653. R. IX. 383. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe fik Brev at erklære sig, hvorledes Skie [ɔ: Skee] og Tierne [ɔ: Tjernø] Kirker ere holdte vedlige, siden Hans Nilssøn, Lagmand udi Fredriksstad, har havt Indkomst[en].

F. III. V. s. G. t. Eftersom vores elskelige, kjære Hr. Fader, salig og høilovlig Ihukommelse, naadigst haver bevilget os elskelige Hans Nilssøn, Lagmand udi Fredriksstad, for hans Lagstols ringe Indkomst, sin Livstid at maa nyde Skie og Tierne Kirkers Tiende og aarlig Indkomst udi Baahuus Len, dog at han skulle være tiltænkt, forne Kirker forsvarligen vedlige og Magt at holde, da bede vi eder og naadigst ville, at Imed forderligste forne tvende Kirker lader besigtige, hvorledes de befindes vedlige at være holdte eller forbedrede, siden forne Hans Nilssøn Indkomsten deraf haver havt, og samme eders Forretning med forderligste udi vores Kantselli indskikker. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 7 Oktober 1653. T. IX. 141. (Conc. i Rigsarkivet.)

Claus Rasmussøn fik Privilegier paa et Kobberverk i Holdsaadens [ɔ: Holtaalens] Prestegjeld omtrent i Aaden [ɔ: Aalen] at optage.

F. III. G. a. v., at eftersom vi gjerne see, at Bergverkerne udi vort Rige Norge, hvormed Gud dem rigelig haver

benaadet, vel maatte komme paa Fode, lykkeligen drives og fortsættes til vores og vore Undersaatters Gavn og Bedste, og os elskelige Claus Rasmussøn, forrige Bergskriver ved Røros Verk, med hans Participantere, som han til sig tager, sig nu underdanigst erbyder paa deres egen Bekostning en nyfunden Kobberverk udi Holtaalens Prestegjeld omtrent i Aalen at ville optage, drive og udi Verk anstille, dersom dennem derpaa nogen visse Privilegier maatte forundes, da have vi af kongelig Gunst og Naade forbete Participanter og deres Medconsorter efterskrevne Privilegier og Friheder naadigst undt og bevilget, saa og hermed under og bevilger, at de forbete nyfunden Kobberverk udi forbete Holtaalens Prestegjeld med behøv[e]lige Bergfolk, Mestere og Svende maa lade optage, fundere, ansætte, arbeide, continuere, drive og underholde med Grube[r], Smeltehytter, Dæmninger, Hammermøller og andre Huse, og det for dem og deres Efterkommere [og] Arvinger nyde, bruge og beholde, saalænge de det tilbørligen og forsvarligen efter Bergverkernes sedvanlige Maner bruger og vedligeholder. Dersom de og herefter udi forbete Holtaalens Prestegjeld omtrent i forbete Aalen andre Kobberverker, Svogel [ɔ: Svovel] eller Victriol [ɔ: Vitriol] Verker kunde efter Forordning opsøge, begynde og udi Verk sætte, dog at ingen anden af dennem hindres eller formenes paa forbete Steder Erts at opsøge og optage, maa de det frit og ubehindret gjøre, og det med lige Privilegier, som forberørt, drive og fortsætte. Vore og Kronens Bønder skal dog for alt Arbeide til samme Verk være forskaanet, uden saa er at de bliver godvilligen for nøiagtig Betaling sig dertil ville bruge og bekvemme lade [sic]. Og paa det forte Participanter desto bedre samme Verk udi fuld Svang kunde frembringe og fulddrive, have vi naadigst for godt anseet, saa og dennem hermed bevilge og tillade, at de paa fire Aars Tid, Tiden beregnet fra Michels Dag udi nærværende Aar 1653 og til Aarsdagen igjen, naar vi skrivendes vorder 1657, alt det Kobber, som de paa forbete Steder erobre kan, fri uden al Tiende maa nyde og beholde, dog vores Tolds Rettighed, nemlig 1 Rigsdaler af hver Hundrede Skippund, undtagen og os i forbete fire Aar og ellers altid forbeholden; naar forbete fire Aar ere forløbne, skulle Participanterne strax være tiltænkt udaf alt det Kobber, som af dennem kan erobres og erhverves, at give os aarlig den tiende Part af udi godt Gahrkobber og det ved Smeltehytterne strax at betale

og erlægge. Dersom de og nogen Svogel, Victriol eller anden Erts findendes eller optagendes vorder, skal de i lige Maader deraf, vores Toldrettighed, som forberørt, os altid forbeholden, give os den tredie Part. Alle de, som bruges hos samme Verk og til dets Fortsættelse gjøre nogen Arbeide, skal være fri og forskaanet for al Skat og Udskrivelse. Participanterne maa og fri uforment saa meget Proviant, Vivres og anden Underholdning, som de til samme Bergfolks Fornødenhed mest kunde behøve, did lade henføre uden nogen Told og Rettighed, dog maa de under Prætext ingen anden Kjøbmandsvare til Underslæb did bringe under høieste Straf, saa og deres Vares og Godses Confiscation og Fortabelse. Videre er dennem til forbete Verks bedre Brug og Fortsættelse saa megen Veed forundt, som de til deres Brænde, Grubers og Hytters Bygning kunde behøve, dog at de sig det af Bønderne eller andre, som der omtrent Skove have, for billig og nøiagtig Betaling skal tilforhandle. Dersom saa meget, som de dertil behøve, der omtrent ikke kan tilveiebringes hos Bønderne eller andre, maa de det paa Kronens Skove bekomme, dog i saa Maade at det dennem først ved vores Statholders Ordre og hans Betjente skal udvises og han paa vore Vegne strax derfor betales og fornøies efter den Priis, forbete vores Statholder dennem derpaa sætter. I lige Maader skal de betale Bønderne, som de til Verket bruger, for alt deres Arbeide og Besværing, saa at Bønderne ikke skulle have Aarsag til Klagemaal, eller med dennem noget foretages, hvorved de imod deres Villie skulle lide Skade eller Tvang. Dog dersom Bønderne af Modvillighed ikke ville sig tilforstaa for Penge og god Betaling forbete Participanter med Arbeide og fornøden Veed af deres Skove at tilsætte og til Hjælp komme, skal vores Statholder, naar det hannem tilkjendegives, gjøre den Anordning, som billig og gavnligst kan eragtes. Participanterne maa ingen Steder og Pladser, som de til Smeltehytter og deres Vaaninger at ordne og opbygge behøve, saavelsom Løb og Fosser og Vand nogen, det være sig Kronen, Adelen eller Bonden, til Skade eller Præjudice optage eller bruge, skal dog dennem være uforment Pladser og Vand, hvor det ingen er præjudicerligt, at bruge, nyde og beholde. Saafremt forbete Participanter og tre eller fire Bøndergaarde der omtrent kunde behøve, deres Heste og andet derpaa at sætte og underholde, skal det dennem være tilladt med

Bønderne, som dennem nu besidder, derom at handle og, dersom de med Bøndernes Minde forbe^{te} Gaarde kunde erlange, skal de dog den aarlige og sedvanlige Afgift enhver, som den med Rette bør, til rette Tide forpligt være at erstatte og fornøie være tiltænkt. Udaf alt det Kobber, som erobres, foruden vores Tiender, skal de os ogsaa saadan Anpart og tilbyde og oplade for billig Priis og Markedsgang, som vi aarligen kunde behøve, saa at de til ingen fremmed, som det af Riget forfører, noget deraf selger, førend vi ved vores Statholder dennem forstendiger, hvormeget til vores Brug skal indeholdes og forvares, hvilket de og skal faa at vide paa en vores [ɔ: vis] Tid om Aaret, nemlig naar de deres Tiende af, hvis Kobber de erobre, betaler og erlægger, og saa strax for det, vi beholdendes vorder, efter Markedsgang kontant betales. Dersom de og til samme Tid ikke af vores Statholder derom advaret vorder, maa de det ubehindret til hvem, dennem lyster, selge og udskibe, dog vores Told, som forberørt, os aldeles forbeholden. Naar de forbe^{te} Verk saaledes driver og udi Verk sætter, at vi maa kjende og erfare, dennem ingen Umage og Bekostning at have sparet, ville vi dennem, dersom nogen anden Privilegie til samme Verks bedre Fortsættelse billigen kunde behøves, dermed naadigst betænke. Forbe^{te} Participanter skulle strax og saasnart, mest muligt, saafremt de disse vores naadigste Privilegier agter at nyde og beholde, forbe^{te} Verk angribe begynde og det uden nogen Forsømmelse og Ophold fortsætte, som de det for os agter at forsvare og denne vores Benaading udi alle sine Punkter, Clausuler og Artikler dennem forbyder [sic] under forbe^{te} Privilegiers Fortabelse. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 8 Oktober 1653. R. IX. 384.

Hr. Gregers Krabbe, at Povel Hanssøn, Conrector i Christiania, til et Prestekald maa forfremmes.

F. III. V. s. G. t. Eftersom os elskelige Povel Hanssøn, Conrector udi vor Kjøbsted Christiania, af os underdanigst haver været begjerendes, at han for sin Bestillings Ringheds Skyld maatte promoveres og forfremmes til et Prestekald i vort Rige Norge, da efterdi vi af eders underdanigste Erklæring naadigst erfarer, at han sig flittig og skikkelig udi den hannem anbetroede Conrectores Bestilling forholdet haver, ere vi naadigst tilfreds, at han til et vacerende Prestekald udi eders Len, enten sønden- eller nordenfjelds, af dennem, som vi og

Kronen haver Jus patronatus til, maa vorde forfremmet. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 10 Oktober 1653[1]. T. IX. 141. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, at tilholde Bragernes Besiddere at dømme udi Confiscationssager der sammesteds.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I herefter tilholder Bragernes Besiddere at dømme udi alle de Confiscationssager, som paa Drammens Toldsted falde kan, eftersom samme Toldsted skal høre til Akershuus og ikke til Tønsberg Len. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 10 Oktober 1653. T. IX. 142. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, at tilholde Hans Eggertssøn [Stockfleth] at betale Claus Høniche, som en Arving efter Henrik Biskop, den forrige Assignation i Buskeruds Sage.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom vores elskelige kjære Hr. Fader, salig og høilovlig Ihukommelse, er skyldig bleven Claus Høniche, Borger her i vor Kjøbsted Kjøbenhavn, som en af afgangne Henrik Biskops Arvinger for pommerske Uld et Tusinde Rigsdaler, og vi hannem for samme Sum haver gjort Indvisning udi den Afgift af Buskeruds Sager, som os elskelige Hans Eggertssøn, Borgermester udi vor Kjøbsted Christiania, resterer med fra Anno 1649 til Aarsdagen Anno 1654, efter den af vores Renteri hosfølgende Fortegnelse og Overslag. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I be[te] Hans Eggertssøn paa vore Vegne advarer og tilholder, at han værer tiltænkt be[te] 1000 Rigsdaler til be[te] Claus Høniche eller hans Fuldmægtige at erlægge og betale, tagendes derpaa hans Beviis, det hannem og derefter paa tilbørlige Steder udi for[ne] Sagers Afgift til be[te] Tid skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 10 Oktober 1653. T. IX. 142. (Orig. i Rigsarkivet.)

Hr. Sivert Urne, om Orlogsplanker til Flaaden at forskaffe.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I udi eders Len til vores og Kronens Flaades Fornødenhed forskaffer saa mange Orlogsplanker, som den eder derom tilskikkede Assignation omformelder, og dennem til Ladestedet lader henføre, saa de kan være i Beredskab, naar Skibe derefter

[1] »Tegnelser« og Conceptet have: 8 Oktober 1653.

kommer, dennem at afhente. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 14 Oktober 1653. T. IX. 143. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke, at Johan Fredrik Threibler [ɔ: Treubler] maa forblive 3 Ugers Tid i Bergen.

E. III. V. G. t. Eftersom nærværende Johan Fredrik Threibler af os underdanigst haver været begjerendes, hannem naadigst maatte bevilges tre Ugers Tid i vor Kjøbsted Bergen umolesteret at forblive, der sine magtpaaliggende Hverv at forrette, da ere vi naadigst tilfreds, at han der sammesteds efter hans underdanigste Anmoding og Begjering efter hans Ankomst dertil Byen tre Ugers Tid maa forblive, thi haver du hannem paa vore Vegne imidlertid for al Gevalt og Overlast, som hannem der vederfares kan, at haandhæve og forsvare. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 14 Oktober 1653. T. IX. 142. (Conc. i Rigsarkivet.)

Henrik Belov fik Brev anlangende Hr. Nils Hanssøn, Skibsprestes, Genet af Stavanger Len.

F. III. V. G. t. Eftersom os elskelige Malte Sehested til Ryhave etc. Anno 1650 den 9 September haver bekommet vores naadigste Missive, at os elskelige, hæderlig og vellærd Hr. Nils Hanssøn, vores Skibsprest, af Stavanger Lens uvisse Indkomst aarligen skulle gives til Besolding 130 Curantdaler, indtil saa længe han til noget Kald eller Kapellani kunde blive forfremmet, og forne Hr. Nils Hanssøn nu underdanigst beretter, hannem deraf halvandet Aars Besolding at skal restere, da bede vi dig og naadigst ville, at du hannem den hidindtil resterende Besolding lader give og fornøie, saa og at du hannem aarligen herefter lader bekomme forne 130 Curantdaler af bete Lens uvisse Indkomst, indtil han til nogen Kald eller Leilighed der i Lenet lovligen kan vorde forfremmet. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 14 Oktober 1653. T. IX. 143. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Sivert Urne, at være Fru Merte Gedde, salig Nils Langes, Verge.

F. III. V. s. G. t. Eftersom Skifte og Deling med forderligste efter afgangne Nils Lange til Fritsø holdes og foretages skal, da bede vi eder og naadigst ville, at I retter eders Leilighed efter, at være hans efterladte Hustru, os elskelige Fru Merte Geddes, hendes Verge paa samme Skifte, havendes

Indseende at hende vederfares, hvis billig og Ret er. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 14 Oktober 1653. T. IX. 144. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, om noget Tømmer at lade hugge, som Theodoro Lente til Bygning er forundt at lade nedføre.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom vi efter underdanigst Anmodning og Begjering naadigst haver bevilget os elskelige Theodorus Lenten, holstensk Raad og vores Kammersecretairer, til et Huses Fornødenhed, som han her i vores Kjøbsted Kjøbenhavn agter at lade opbygge, efterskrevne Tømmere, nemlig norske 20 Alen[s] Bjelker halvottende Tylter, atten Alen[s] Bjelker fire Tylter, 16 Alen[s] Bjelker halvfjerde Tylt, 5 Alen lange firskaaren Fyr[re]deler 36 Tylter, fem Alen sagskaaren Skibsbord 10 Tylter, Steenlægter 250. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I gjører den Anordning, at samme Tømmer som forskreven staar, udi bekvemme Tid enten paa vor og Kronens Skove udi tilstundende Vinter vorder hugget eller paa anden god Maner, som I selv bedst eragter, tilveiebragt, og siden med ringeste Bekostning muligt er hid til be[te] vor Kjøbsted Kjøbenhavn nederført, saa at han det først paa Foraaret betimeligen kan bekomme. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 17 Oktober 1653. T. IX. 144. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Preben von Ahn, at indfordre nogle Skatter og andet i sit Len og levere til Fredrik Urne til det øster[dalske] Bergverkes Fornødenhed.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du med forderligste udi dit Len lader indkræve hvis, som endnu af nærværende Aars Skatter og anden vor og Kronens Indkomst udi dit Len hos Almuen kan restere, hvilket du haver til os elskelige Fredrik Urne etc. at overlevere, som det naadigst er anbefalet til det østerdalske Bergverkes Fortsættelse at anvende lade, tagende derpaa hans Beviis, det dig og saaledes derefter paa tilbørlige Steder skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 18 Oktober 1653. T. IX. 145.

Fredrik Urne, at annamme nogle Skatter og andet af Preben von Ahn at forbruge til det øster[dalske] Bergverkes Fortsættelse.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom vi naadigst haver an-

befalet os elskelige Preben von Ahn etc. med forderligste at indkræve hvis, som endnu af nærværende Aars Skatter og anden vor og Kronens Indkomst udi hans Len hos Almuen kan restere, og det til dig mod din Beviis derpaa at overlevere, da bede vi dig og naadigst ville, at du det til dig annammer, hvis han i saa Maader til dig overleverendes vorder, hvilket du og siden hos det østerdalske Bergverk haver at lade forbruge, og derfor paa vore Vegne af Participanterne at kjøbe og betale hvis mere Kobber, som der tilveiebringes kan, end den med dennem oprettede Contract omformelder, og det os siden til rigtig Regnskab saaledes at føre lade. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 18 Oktober 1653. T. IX. 145.

Selio Marselio af Norge, at maa udføre 2000 Skippund Jern i Kugler og Bolte.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst have bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at os elskelige Selius Marselius, Indvaaner i vor Kjøbsted Christiania, maa af vort Rige Norge udføre 2000 Skippund Jern i Kugler og Bolte. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 18 Oktober 1653. R. IX. 387.

Ove Bjelke fik Brev om Sel[ii] Marsel[ii] Indvisning udi Bergenhuus Skatter for 2376 Rigsdaler 15 Skilling.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom os elskelige Selius Marselius, Indvaaner i vor Kjøbsted Christiania, haver gjort Leverants til vor Fæstning Bergenhuses Fornødenhed, hvorfor vi efter den af vore Rentemestere med hannem gjorte Afregning derom er hannem skyldig bleven 2376 Rigsdaler 15 Skilling, Daleren til 96 Skilling danske beregnet, som hannem af Contributionerne i dit Len skal erlægges og betales, thi bede vi dig og naadigst ville, at du hannem eller hans Fuldmægtige paa Ansøgning af nærværende Aars Contributionsskatter udi be[te] dit Len saameget paa for[ne] Sum lader erlægge og betale, som det kan tilstrække, mens hvis nærværende Aars Skatters Behold ikke sig til be[te] fulde Sums Afbetaling kan opløbe, da haver du hannem for det efterstaaende af første indkommende Skatter udi tilkommendes Aar at fornøie med des billig Rente deraf fra den Tid, som han af nærværende Aars Skatter skulde have været betalt, og saavidt det sig bedrage kan til den Tid, som han hans fulde Betaling bekommendes vorder, sex pro cento beregnet

af det, som udi nærværende Aar, som forskrevet staar, ubetalt resterer, tagendes derpaa hans eller hans Fuldmægtiges Beviis, det dig og saaledes derefter paa tilbørlige Steder skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 19 Oktober 1653. T. IX. 145.

Laurents Boyessøn fik Bestalling at være Lagmand i Norge i Skien.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Thomas Jenssøn, Lagmand udi vor Kjøbsted Skien, paa vores naadigste Behag godvilligen for en vis aarlig Summa Penge haver opdraget til os elskelige Laurents Boyessøn, Byfoged udi vor Kjøbsted Christiania, Lagstolen i forbete Skien, da have vi af vores synderlige Gunst og Naade samtykt og bevilget, og nu med dette vort aabne Brev samtykke og bevilge, at forbete Laurents Boyessøn maa og skal bekomme og lade oppeberge og have, nyde, bruge og beholde al hvis Rente og Rettighed, som ligger til forbete Skiens Lagstol og hans Formand for hannem nydt og oppeberget haver, imeden og al den Stund han er udi samme Lagmands Bestilling, bedendes og bydendes alle vore kjære og troe Undersaatter udi Bratsberg Len, at I agter og holder forbete Laurits [sic] Boyessøn for eders Lagmand og hos hannem at søge eders Ret udi de Sager, som forbete Lagmand bør at orddele, og derfor give hannem den Rettighed, I eders Lagmand pligtige ere. Han skal igjen være forpligt at hjælpe eder alle og hver saa meget, Norges Lov udviser og ret er, som en Lagmand bør at gjøre. Ladendes det ingenlunde. Kjøbenhavn 21 Oktober 1653. R. IX. 387.

Hr. Gregers Krabbe, at tage Ed af Lorents Boyessøn at være Lagmand i Skien.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom vi naadigst haver antaget og bestillet os elskelige Lorents Boyessøn, Byfoged udi vor Kjøbsted Christiania, til at betjene Lagstolen udi vor Kjøbsted Skien, som os elskelige Thomes Jenssøn godvilligen til hannem haver opladt, da bede vi eder og naadigst ville, at I med forderligste af forne Lorents Boyessøn den tilbørlige Ed og Pligt tager, paa det han udi forne hans anbetroede Bestilling uden Forhindring kan indtræde. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 21 Oktober 1653. T. IX. 146. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Brostrup Gedde, at befordre Johan Bøchmann til Bergskriver ved Sølvverket i David Sandows Sted.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom vi naadigst erfare, David Sandow, forrige Bergskriver ved Sølvberget i vort Rige Norge, at have opsagt sin Tjeneste og begjert derfra til Nytaarsdag førstkommendes at maa forløves, da ere vi naadigst tilfreds, at du Johan Bøchmann udi hans Sted igjen maa antage og til Bergskriver paa forne Sølvbergverk forordne. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 21 Oktober 1653. T. IX. 146. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne, at erklære sig om de Have i Sølene[ne] imellem Bergen og Throndhjem kan blive Bergen og Throndhjems Byer forundt.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst erfare, Borgerskabet i vor Kjøbsted Throndhjem selv ikke at skal beseile de Have i Sølenene efter gamle Privilegier, og vor Kjøbsted Bergens Indbyggere dennem formener og heller fremmede dennem bevilger, saa vi og Kronen paa vores Rettighed og Undersaatterne derover skeer for kort, da efterdi begge bete vore Kjøbstæder Bergen og Throndhjem paa alle de Have ere priviligerede, som der imellem bete Sølenene findes, og vi formener det billigt at være, at Landsens Indbyggere fremfor fremmede Trafikken der beholder, haver du dig strax imod os underdanigst at erklære, om du ikke bedre at være eragter, at alle Have, som ligger imellem Bergen og Throndhjem, bliver begge bete tvende Byer til fælles forundt, saa at enhver af dennem maa bruge derpaa Seilads, som de bedst kunde, end at de dennem skulle imellem deles og en Part siden deraf ved fremmede beseiles. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 21 Oktober 1653. T. IX. 147. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, at forordne Hr. Nils Jørgenssøn til Prest paa Kongsberg.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi naadigst kommer udi Forfaring, Hr. Peder Müller, forrige Sogneprest paa Kongsberg, ved Døden at være afgangen, da ere vi naadigst tilfreds, at os elskelige, hæderlig og vellærd Hr. Nils Jørgenssøn, som en Tid lang Meningheden der sammesteds som Kapellan haver betjent, hvilken ogsaa Bergbetjenterne og Participanterne, som der ved Stedet ere, selv begjerer, maa igjen til Sogneprest

paa fornævnte Kongsberg forordnes. Thi haver I derfor for^{ne} Hr. Nils Jørgenssøn paa vore Vegne Kaldsbrev at meddele. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 22 Oktober 1653. T. IX. 147. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Mogens Arenfeldt, at befordre nogle amsterdamske Kjøbmænds Fuldmægtig, Just Mandix, efter Staternes Skrivelse.

F. III. V. G. t. Hvad de Generalstater af de forenede Provindser ved deres Intercessionalskrivelse nyligen paa nogle amsterdamske Kjøbmænds Vegne haver anholdt og tilkjendegivet, kan du af hosføiede deres Skrivelse videre see og erfare. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du deres Fuldmægtig, Just Mandixen, saavidt Lov og Ret er, tilrette forhjælper saa og al mulig Assistents gjører, at han dermed uden vidløftig Ophold med forderligste kan til Ende komme. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 22 Oktober 1653. T. IX. 147. (Conc. i Rigsarkivet.)

Johan Fircks og Peder Laurssøn, Lagmand til Tønsberg, fik Befaling om Skifte efter Christian Nettelhorst.

F. III. V. G. t. Eftersom Skifte og Deling efter afgangne Christian Nettelhorst imellem hans efterladte Sødskende og Arvinger med forderligste holdes og foretages skal, da bede vi eder og naadigst ville, saa og hermed Fuldmagt give, at I retter eders Leilighed efter, naar samme Skifte holdes skal, som Commissarier derpaa at være overværendes tilstede, og dersom be^{te} Arvinger paa samme Skifte nogen Tvist kunde imellem indfalde, da haver I dennem derom enten i Mindelighed imellem at forhandle eller og ved endelig Dom og Sentents at adskille. Hvis I og herudiinden enten i Mindelighed forhandlendes eller og ved endelig Dom og Sentents gjørendes og forrettendes vorder, det haver I til Parterne under eders Hænder og Signeter fra eder at give beskrevet, som I ville ansvare og være bekjendt. Og dersom nogen af eder for lovlig Forfalds Skyld til den Tid og Sted, Skiftet berammet vorder, ikke kan møde tilstede, da skal den, som tilstede kommendes vorder, hermed Fuldmagt have, en anden god Mand til sig at tage og alligevel denne vores Befaling fyldestgjøre og efterkomme. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 24 Oktober 1653. T. IX. 148. (Conc. i Rigsarkivet.)

Aaben Forbud, at ingen svenske Lapper udi [ɔ: uden] ordinaire Marked maa komme over Grændserne, Norges Undersaatter til Fortrængsel.

F. III. G. a. v. og helst for dennem, det vedkommer og angaar, at eftersom vi kommer i Forfaring, hvorledes at Lapperne Tid efter anden skal komme over Grændserne fra Sverig og til vort Rige Norge, og fremfor tilforne der holde deres Sommer og Vinter Leger til en Deel vesten for Kjølen og nogle Steder ved Fjordene, hvor vore og Kronens Finner og Bønder boer, da ville vi hermed alvorligen forbudet have, at be.te svenske Lapper ikke maa komme ind over vores og Kronens Grændser, de andre vore og Kronens Undersaatter til Fortrængsel, uden til de ordinaire Markeder, som af Arilds Tid haver været brugeligt og de pleier at gjøre, mens naar Markederne ere holdne og overstandne, haver de sig strax tilbage, igjen med deres Rener over Grændserne til Sverig at begive. Saafremt nogen sig herimod, som forskrevet staar, fordrister at gjøre og dennem noget viderligt skulde vederfares, haver de Skade for Hjemgjæld, hvorefter alle og enhver, som det vedkommer, sig kan vide at rette og for Skade at tage vare. Kjøbenhavn 25 Oktober 1653. R. IX. 388. (Conc. i Rigsarkivet.)

Thomes Jenssøn, forrige Lagmand i Skien, og Peder Laurssøn, Lagmand til Tønsberg, at dømme imellem Casper Henrikssøn, salig Bertel Nilssøns Børns og Arvingers Fuldmægtig, paa den ene og en, ved Navn Hans Pederssøn, saa vel som B[orgermester] Hans Eggertssøn [Stockfleth] og flere etc. paa den anden Side.

F. III. V. G. t. Vider, at eftersom Casper Henrikssøn, afgangne Bertel Nilssøns Børns og Arvingers Fuldmægtig, for os underdanigst klagligen haver ladet andrage, hvorledes han paa bemeldte Børns og Arvingers Vegne skal have citeret en Person, ved Navn Hans Pederssøn, til hans rette Vernething, hvor han da samme Tid var bosat, en stridig Sag med hannem til Endelighed at procedere og udføre, som samme Hans Pederssøn var udi geraadet med samme Børns Moder, ved Navn Kirsten, afgangen Bertel Nilssøns paa Bragernes, anlangendes Rigtighed og Regnskab for hvis Handel og Kjøbmandskab saavelsom Factori Brug paa Sølvberget, hvorudi han haver tjent be.te hendes afgangne Huusbond, og samme sin Tjeneste

foruden nogen rigtig Afsked, Pas eller Regnskabsforklaring siden kvitteret haver, ei heller til sit Værnething be^te^ Casper Henrikssøn paa be^te^ Arvingers Vegne noget udi Hovedsagen villet svare, mens søgt adskillige Udflugter, hvilket han, Casper Henrikssøn, endnu som tilforne saavelsom anden Ophold er befrygtendes, dennem saavelsom Creditorerne ikke til ringe Skade og Nachdeel, hvorfor han denne vores naadigste Befaling til eder haver været begjerendes, paa det at han dermed engang til Endelighed kunde gelange, foruden for^ne^ de umyndiges større eller videre Omkostning, da bede vi eder og naadigst befale, saa og hermed Fuldmagt give, at I retter eders Leilighed efter paa en beleilig Tid og Sted, som I dertil haver at beramme, for eder at indstevne samme Arvingers tvistige Sager, baade mod for^ne^ Hans Pederssøn, saavelsom andre deres rethængende Sager, nemlig med os elskelige Hans Eggertssøn, Borgermester i vor Kjøbsted Christiania, saa og med Nils Jenssøn, forrige Tolder udi Drammen, item Rasmus Christenssøn paa Bragernes og Claus Licht udi Mandal, og dennem samtligen om, hvis tvistigt dennem imellem er, efter de Documenter, som derom for eder irettelagt vorder, enten i Mindelighed imellem at forhandle eller ved endelig Dom og Sentents at adskille, eftersom Lov og Ret gemæs er. Hvis I og i for^ne^ Sager enten i Mindelighed eller ved endelig Dom og Sentents, som forskrevet staar, gjørendes og forrettendes vorder, det haver I til de derudinden interesserede fra eder under eders Hænder og Signeter at give beskrevet, som I ville ansvare og være bekjendt. Ladendes det ingenlunde. Kjøbenhavn 25 Oktober 1653.
T. IX. 148. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lensmændene i Norge anlangende Prester og andre, som Kannike, Kapitels eller anden Gjelds Indkomst nyde, derpaa rigtig Jordebog at fra dem levere.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom vi naadigst kommer udi Forfaring, at der ikke der ved Lenet skal findes rigtige eller rette Jordebøger paa Kirkernes og Prestebolens Landskyld og Indkomst, efter den norske Ordinantses Indhold, pag.: 39, uden hvis, som kan haves af endeel Kirkestole, som mislig og uvist skal være, da bede vi dig og naadigst ville, at du alle Sogneprester eller andre, som nogen Kannike, Kapitels eller anden Gjelds Indkomst udi dit Len nyder eller bruger, paa

vore Vegne alvorligen tilholder, at de eller deres Fuldmægtige, som samme Indkomst annammer og oppeberger, at de værer tiltænkt, inden et halvt Aars Forløb i det allerseneste, til dig under deres Haand og Segl at overlevere en rigtig Jordebog paa hvis Indkomst, som enhver kan nyde af Kirkernes eller Prestebolenes Landskyld og Indkomst, ligesom den nu ved dennem udgives og annammes, og derhos specificere i hvilket Fogderi og Sogn Jorderne eller andet er beliggendes, hvoraf nogen Rettighed gaar, være sig øde eller brugt, saa og ved hvad rette Navn det nævnes, intet undertaget, hvad Kirkerne og Prestebolerne tilkommer og underligger, saafremt at de det ikke vil have forbrudt, om nogen befindes herimod at gjøre og det ikke egentlig og ret, som forskrevet staar, angiver, hvorover du siden en rigtig Copi under din Haand i vores Kantselli haver at nedskikke. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 25 Oktober 1653. T. IX. 150. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Fortegnelse paa de Lensmænd som fik forskrevne Breve:

Hr Gregers Krabbe . . .	Akershuus.
Hr. Iver Krabe	Baahuus.
Henrik Belov	Stavanger.
Mogens Arenfeldt	Agdesiden.
Preben von Ahn	Nordlandene.
Hr. Sivert Urne	Bratsberg.
Jørgen Friis	Vardøhuus.
Vincents Bildt	Tønsberg.
Fredrik Urne	Throndhjem.
Ove Bjelke	Bergenhuus.

Preben von Ahn, om nogle geistlige, som sig vil tilholde Kronens Høihed af Prestegaarder og nogle Baarholts [ɔ: Bordholds] Jorder. Item om de svenske Lappers Overløb over Grændserne.

F. III. V. G. t. Eftersom vi kommer udi Forfaring, hvorledes nogle af de geistlige udi dit Len fornemlig de, som haver saadanne Gjeld, som Kapitlet tilforn haver været underlagt, sig skal tilholde vor og Kronens Høihed med Sigt og Sagefald, saavidt der falder paa Prestegaarden og nogle Jorder, som regnes for Baarholts Jorder, tre eller fire under hver Prestegaard, hvilke og undertiden af Bønder bruges og besiddes. Desligeste og at ville tilholde sig samme Baarholts

Jorder, Tiende og Tynge fri. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du derpaa med Retten taler, om nogen udi dit Len befindes sig at ville tilholde slig Sigt, Sagefald eller andet, som du formener, dennem ikke at være til berettiget. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 25 Oktober 1653. T. IX. 150. (Conc. i Rigsarkivet.)

Post scriptum.

Vi tilskikke dig herhos et vores aabent Brev anlangende Forbud paa de svenske Lappers Overløb over Grændsen, hvilket du paa tilbørlige Steder udi dit Len til alles Efterretning, som det vedkommer, haver at lade læse og forkynde, og siden derover holde, som vedbør.

Preben von Ahn, anlangende de geistlige, som sig Bygselen over den Landskyld, som Kirkerne og Presteboligerne til lige Jævne og Bytte haver.

F. III. V. G. t. Eftersom vi erfare, en Deel geistlige udi dit Len at skal findes, som sig vil tilegne og Tid efter anden sig tiltager Bygselen over den Landskyld, som Kirkerne og Prestebolene udi Jorderne til lige Jævne og Bytte eier og haver, formenendes at, naar de samme Part udi Huse, Ager og Eng lader afbytte, de dermed skal raade Bygselen, uanseet at vi og Kronen haver endmere udi en Deel Gaarder end baade Kirkernes og Prestens kan være, og derfor efter Loven burde alene Bygselen at raade, da bede vi dig og naadigst ville, at dersom du formærker nogen enten geistlige eller verdslig sig deraf mere at ville tilegne, end ret kan eragtes, da haver du paa vores og Kronens Rettighed at tale og Dom derover paa vore Vegne at hænde lade. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 25 Oktober 1653. T. IX. 151. (Conc. i Rigsarkivet.)

Henrik Villumssøn Rosenvinge fik Forsikring for 395 Rigsdaler 42 Skilling, et Aars Afgift af Dragsmark Kloster, til Omslagsgjælds Aflæggelse.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Henrik Villumssøn Rosenvinge til Lysaker etc. nu til os og Kronen haver paa tre næstforegaaende Aars Tid, hver Aar den tredie Part, erlagt 395 enkende Rigsdaler 42 Skilling, som er et Aars visse Indkomst, som han af forbe^te Dragsmarks Kloster Len, han nu er naadigst medforlenet, nyder, efter Jordebogens Formelding og Renteritaxt anslagen, som os og Kronen ere bevilgede til Rigens

Gjælds Aflæggelse til Omslag, da ville vi hannem for forbe^{te} 395 Rigsdaler 42 Skilling naadigst have kvitteret, saa og bevilget og lovet, og hermed naadigst bevilger og lover [o. s. v. mutat. mutand. overensstemmende med den Jørgen Rosenkrands givne Forsikring, dateret 5 September 1653, trykt ovfr. S. 47]. Kjøbenhavn 26 Oktober 1653. R. IX. 388.

Hr. Gregers Krabbe, at Christian Schnitter skal stille Henrik Villumssøn Borgen, før hannem nogen Stevning til Herredag bevilges; item at for^{ne} Schnitter sig herned skal forføie sin Ed at aflægge, om han adelig Privileg[ium] vil nyde.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom os elskelige Henrik Villumssøn Rosenvinge til Lysaker etc. for os underdanigst haver ladet andrage og sig beklage over Christian Schnitter, som han er udi Trætte med geraaden om Those Hovedgaards Bygning, som efter sidstforleden norske Herredag og vores naadigste derpaa følgende Befaling af uvillige Mænd skal være sat og taxeret, hvormed dog Christian Schnitter ikke skal være benøiet, men ikkun til Ophold at skal ville søge Udflugt og samme Hovedgaards Taxering til førstkommende Herredage igjen at ville lade indstevne, hannem, Henrik Villumssøn, til største Ruin og Skade, medmindre at forbe^{te} Schnitter maatte tilholdes at sætte hannem nøiagtig Caution for hvis Skade, som han derover med Rette kan prætendere, om saa er at han, be^{te} Rosenvinge, Sagen mod hannem vindende vorder, da bede vi eder og naadigst ville, at I, der[s]om be^{te} Schnitter eller nogen paa hans Vegne om Stevning i samme Sag til førstkommende Herredag hos eder anholdendes vorder, I da dennem ingen bevilger, førend de nøiagtig haver forsikret for^{ne} Henrik Villumssøn Rosenvinge for hvis Skade, som han sig over samme Dilation eller i andre Maader med Billighed kan tilregne, om han Sagen mod dennem vinder. Og eftersom vi ikke nogen, helst Adelspersoner, er gestendig, sig her i vore Riger og Lande os uafvidendes at nedersætte og danske eller norske adelig Privilegier nyde og bruge, medmindre de sig hos os tilforne haver angivet og deres Troskabs og Huldskabs Ed for os haver aflagt, da haver I for^{ne} Schnitter paa vore Vegne alvorligen at tilholde, at han med forderligste værer tiltænkt, sig hermed til vort Rige Danmark at begive og der sin Ed for os tilbørlig aflægge, efter at han tilforne sin adelig Herkomst og

Extraction med rigtige Documenter nøiagtig beviist haver, saafremt han saadanne Privilegier agter at nyde, som Adelstanden naadigst undt og bevilget er. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 26 Oktober 1653. T. IX. 151. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Henrik Henrikssøn fik Bestalling at exercere Almuen paa Eker.

F. III. G. a. v., at eftersom vi af os elskelige Hr. Gregers Krabbe til Torstedlund etc., hans underdanigste Angivende naadigst erfarer, at det fornøden gjøres, at Bønderne paa Eker i vort Rige Norge, Almuen saavelsom unge Karle, blive exercerede, eftersom nu paa nogle Aars Tid ingen Udskrivning der skal være skeet, hvorover Almuen der uexerceret skal være, da have vi naadigst forordnet, saa og hermed forordner Henrik Henrikssøn Viborg til at exercere og øve Almuen paa forne Eker, og skal hannem derfor, indtil paa videre naadigst Anordning, gives af hver heel Gaard paa bete Eker 8 Skilling danske, og ei derover i nogen Maader besverges. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 27 Oktober 1653. R. IX. 389. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jan Nilssøn fik Bestalling at exercere Almuen i Brunla Len.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver antaget og forordnet, saa og hermed antager og forordner nærværende Jan Nilssøn til at exercere og øve Almuen og de unge Karle udi Brunla Len. Og skal hannem derfore, indtil paa videre naadigst Anordning, aarligen gives af hver heel Gaard udi bete Brunla Len tolv Skilling danske og af hver halv og Ødegaarde a l'advenant, og ei derover i nogen Maader besverges. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 27 Oktober 1653. R. IX. 390. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jacob Jørig [ɔ: Jørgen] Machensee fik Bestallung at exercere Almuen udi Tønsberg Len.

F. III. G. a. v., at vi naadigst have antaget og forordnet, saa og hermed antage og forordne nærværende Jacob Jørig Machensee, til at exercere og øve Almuen udi Tønsberg Len. Og skal hannem derfore, indtil paa videre naadigst Anordning, aarligen gives af hver heel Gaard udi bete Tønsberg Len tolv Skilling danske og hver halv og Ødegaard a l'advenant, og ei perover i nogen Maader besverges. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 27 Oktober 1653. R. IX. 390. (Conc. i Rigsarkivet.)

Nicolaus Ringkjøbing fik Bestallung at exercere Almuen udi Øver Thelemark[en].

F. III. G. a. v. Eftersom os elskelige Nicolaus Ringkjøbing for nogen Tid siden haver forhvervet vores naadigste Bestallung at exercere Almuen udi deres Gevær udi Nedre Thelemarken og Bamble Fogderier udi Bratsberg Len i vort Rige Norge, og han nu underdanigst er begjerendes, at hannem i lige Maader maa bevilges at exercere den anden Part af be[te] Bratsberg Len, som kaldes Øvre Thelemarken, og hannem noget derfor til Underholding og Gage maatte forundes, da have vi naadigst forordnet be[te] Nicolaus Ringkjøbing til at exercere og øve Almuen paa fornævnte Øvre Thelemarken tillige med de andre i Nedre Thelemarken, som han tilforn exerceret haver, og dennem, naar Fornødenhed det udkræver, tilhobe at bruge og anføre til Langesund og Kragerøs Havne, og skal hannem derfor, indtil paa videre naadigst Anordning, gives af hver heel Gaard udi be[te] Øvre Thelemarken tolv Skilling danske og af hver halve eller Ødegaarde a l'advenant, og ei derover i nogen Maade besverges. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 27 Oktober 1653[1]. R. IX. 390. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe anlangende 574 Rigsdaler Forstrækning, Ingvold Carstenssøn i [ɔ: til] Akershuses Garnisons Underhold forstrakt haver.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom Ingvold Carstenssøn for os underdanigst haver ladet andrage, hvorledes han til Garnisonens Fornødenhed paa vort Slot Akershuus skal have forstrakt Vare, som skal bedrage sig ungefehr for fem Hundrede fire og halvfjerdesindstyve Rigsdaler tre Ort 22 Skilling danske, hvorfore han nu søger hans Betaling, da bede vi eder og naadigst ville, at I samme hans Fordring igjennemseer og, dersom I da eragter det, som han nu fordrer, at være kommen til for[ne] Garnisons Fornødenhed paa Akershuus, da haver I hannem, naar Middel dertil vorder af det, som til Garnisonens Underholdning forordnet er, at contentere og afbetale for, hvis han i saa Maader med Rette kan have at fordre, og det siden saaledes Garnisonen, som det bekommet haver, udi des Rest og Fordring til Afkortning at føre lade. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 27 Oktober 1653. T. IX. 153. (Orig. i Rigsarkivet.)

[1] Conceptet har: 28 Oktober 1653.

Hr. Gregers Krabbe og Jens Bjelke om Magasins Anrettelse i Norge.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi Forraad samt og nødvendig eragter Magasin i vores Rige Norge paa fornøden Steder at lade anordne, da bede vi eder og naadigst ville, at I gjører den Anordning, at Magasin anrettes paa de Steder, hvor I det selv bedst og mest fornøden at være eragter, hvorom I os med forderligste eders underdanigste Erklæring til videre Efterretning haver at indskikke, paa hvad Steder I det anordendes vorder. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 27 Oktober 1653. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke, at anordne Iver Pederssøn Skjoldborg at være Stadsmajor til Bergen.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst er tilfreds, at Iver Pederssøn Skjoldborg maa antages til at være Stadsmajor i vor Kjøbsted Bergen. Thi haver du hannem til Stadsmajor der sammesteds, som forskrevet staar, at forordne, og derhos den Anordning at gjøre, at han det samme derfor bekommer, som hans Formænd, Stadsmajorer der sammesteds, havt haver. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 28 Oktober 1653. T. IX. 153. (Conc. i Rigsarkivet.)

Oslo Kapitel, at erklære sig om en Gaard, Johan Gaarman til Mageskifte begjerer.

F. III. V. s. G. t. Eftersom os elskelige Johan Gaarman af os underdanigst haver været begjerendes, at hannem en Oslo Kapitels Gaard, liggendes til Lectoris Canoni der for vor Kjøbsted Christiania, til Mageskifte for lige Vederlag af andet Odelsgods paa Herlighed og Landskyld maatte forundes, da bede vi eder og naadigst ville, at I eder med forderligste imod os underdanigst erklærer, om for^{ne} begjerte Gaard be^{te} Johan Gaarman i mod lige Vederlag, som forskrevet staar, kan forundes, eller og for Beleilighed og anden Herligheds Skyld fra Kapitlet mistes kan, hvorom I med forderligste eders underdanigste Erklæring i vort Kantselli haver at indskikke. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 29 Oktober 1653. T. IX. 154. (Conc. i Rigsarkivet.)

Tønsberg fik Brev om nogen Indkómst, de til deres Hospital haver forordnet.

F. III. G. a. v., at eftersom vi naadigst erfare, Borgerskabet her i vor Kjøbsted Tønsberg fremdeles selv godvilligen

til Hospitalets Formerelse i be^{te} Tønsberg af deres egen Ost- og Vest-Søfart at have bevilget hver Reise af hver Skib en halv Rigsdaler og af en Skude 1 Ort og af den indlændske Fart hver Reise Hælvten saameget, da have vi fremdeles efter underdanigst Anmodning og Begjering til be^{te} Hospitales desto større Forøgelse naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at hvis Penge, som af indlændske og udlændske pleier at gives de fattige udi forbe^{te} Tønsberg og Brunla Lene, maa herefter til forbe^{te} fattiges Underholding udi be^{te} Hospital anvendes, hvilke Tolderne, de som nu er eller herefter kommendes vorder, haver at oppeberge, og dennem siden ved rigtig Mandtal at tilstille og overlevere til hvilken Person, som af Byens Øvrighed dertil forordnet vorder. Og dersom Øvrigheden der i Byen og Borgerskabet, som derudi interesseret er, det ville samtykke, seer vi naadigst gjerne, at hver Skipper og Baadsmænd, som paa nogen af Tønsbergs Borgeres Skibe farer, hver Reise giver en Skilling af hver Rigsdaler, som de til Hyre bekommer, hvilket og til samme Brug og til de fattiges Underholding i be^{te} Tønsbergs Hospital skal forbruges og anvendes. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 2 November 1653. R. IX. 391. (Conc. i Rigsarkivet.)

Mogens Arenfeldt fik Forlov herned til Danmark.

F. III. V. G. t. Vid, at du efter din underdanigste Ansøgning og Begjering maa forløves, dig her ned til vores Rige Danmark at begive og her indtil paa Foraaret at forblive, dine magtpaaliggende Erinder at bestille, derefter du dig kan vide at rette. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 2 November 1653. T. IX. 154. (Conc. i Rigsarkivet.)

Mogens Arenfeldt, om Garnisonens Reformation paa Christiansø.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du saamange af Garnisonen paa vor Fæstning Christiansø med forderligste forløver, som derpaa sidst ere indtagne, saa at samme Garnison ikke der udi nærværende Vinter vorder sterkere end, som ordinarie pleier at være. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 2 November 1653. T. IX. 154. (Conc. i Rigsarkivet.)

Tønsbergs By fik nye Privilegier.

F. III. G. a. v., at vi efter os elskelige Borgermesteres i vor Kjøbsted Tønsberg, deres underdanigste Ansøgning og Be-

gjering til bete Byes Bedste og Tiltagelse haver forundt og bevilget, saa og hermed forunde og bevilge bete Tønsberg By disse efterskrevne Privilegier og Punkter, nemlig:

1. Først at bete Tønsberg By allene paa tre Mile nær Byen ved Søkanten med alle Slags Last eller Vare maa handle, undtagen paa Moss, og skal ingen, være sig enten bete Tønsbergs Borgere selv eller deres Tjenere, langt mindre anden Kjøbsteds Borgere, Bønder eller Bissekræmmere, herefter være tilladt paa Landet i bete Tønsberg Len noget, det være sig hvad det være kan, til Forprang at kjøbe eller selge, mens al slig Handel og Kjøbmandskab udi forne Tønsberg By at drives, dog skal hermed ikke været ment, at Bønderne, som ere udenfore de forbete trende Miles Frihed, jo skal være tilladt at drage med deres Vare til hvilken Kjøbsted eller lovlig Havn, som dennem lyster, at selge eller forhandle.

2. For det andet, skal ingen Borgere, som udi Kjøbsteden residerer, være tilladt paa Havnene nogen Handling af Kjøb og Salg at drive, ei heller nogen Strandsidder sig der imod Norges Lov og vore Skattebreves Indhold at opholde, mens sig til Kjøbsteden at begive og deres Skat og Rettighed til os og Kronen udgive.

3. De Skippere eller Styrmænd, som sig paa Landet eller ved Stranden opholder inden bete tre Miles Frihed, skal tiltænkt være til forne Tønsberg By at indflytte, der bygge og bo, og de andre, som uden Friheden boer, i lige Maade at bortflytte til hvilken Kjøbsted, dennem selv lyster, medens de, som hele, halve eller øde Gaarde besidder, enten inden eller uden Friheden, og ingen Kjøbmandskab til Forprang paa Landet driver, maa paa deres Gaarde besiddendes forblive, mens de, som boer paa Landet og bruger Gaarde og dog selv eier Skuder, maa samme Skuder, som de nu eier, bruge og beholde, saalænge det varer, dog ikke dermed andensteds at henseile end paa vort Rige Danmark, medmindre de af Tønsbergs Byes Borgere blive befragtede. I lige Maader skal og forholdes med dennem paa Tjømø, som haver større Skude[r] end deres forrige Contract omformelder, som imellem dem og bete Tønsberg Byes Borgere derom tilforne er oprettet og af vores elskelige kjære Hr. Fader, salig og høilovlig Ihukommelse, siden confirmeret, mens Strandsiddere, som eier Skuder, skal efter den første Postes Indhold, sig til Kjøbstæderne begive.

4. Til be^te Tønsbergs Byes Brygges saavelsom Tøndens der i Fjorden Vedligeholdelse maa tages og oppeberges af indlændiske saavelsom udlændiske did ankommende Skibe og Skuder, som følger, nemlig af 1 Kreier 1 Rigsort af 1 Skude tolv Skilling og af 1 Jagt sex Skilling.

5. Alle fremmede Kjøbsvende, Sutlere og andre udlændiske Kræmmere, som ikke hører under vore Riger Danmarks eller Norges Krone, skal ikke længere maa handle, kjøbe eller selge der i Lenet end saalænge de Skibe, de ere med ankomne, ere seilferdige, og skal de være tiltænkt med dennem igjen at bortfare, men dersom samme Skibe hastig bortløbe, skal det dennem være tilladt paa fjorten Dages Tid fra den Tid, de ankom og Varerne fortoldet haver, der paa Ladestedet, som de ere ankommen og ikke andensteds i Landet, at forblive eller deres Varer at selge, uden en grosse udi Kjøbsteden eller anden lovlig Fribavn, og ikke udi Alen eller Pottetal uden det kan være Speceri, som de udi smaa Vægt maa afhænde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 3 November 1653. R. IX. 391. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke fik Forsikring for 2060 Rigsdaler 16 Skilling, et Aars Indkomst af Bergenhuus Len, til Omslagsgjælds Aflæggelse.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Ove Bjelke til Østeraat etc. nu til os og Kronen haver paa tre næstforegaaende Aars Tid, hver Aar den tredie Part, erlagt 2060 enkende Rigsdaler 16 Skilling danske, som er et Aars visse Indkomst, som han af for^ne Bergenhuus Len, han nu er naadigst medforlenet, nyder, efter Jordebogens Formelding og Renteritaxt anslagen, som os og Kronen er bevilgede til Rigens Gjælds Aflæggelse til Omslag, da ville vi hannem for for^ne 2060 enkende Rigsdaler 16 Skilling danske naadigst have kvitteret, saa og bevilget og lovet, og hermed naadigst bevilger og lover [o. s. v. mutat. mutand. overensstemmende med den Jørgen Rosenkrands givne Forsikring, dat. 5 September 1653, trykt ovfr. S. 47]. Kjøbenhavn 3 November 1653. R. IX. 393. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hans Nilssøn, Lagmand i Fredriksstad, og Nils Hanssøn, Foged over Ide og Marker Lene, fik Befaling paany anlangende Henrik Villumssøns Indførsel til Fru Birgitte Clausdatter med mere samme Sag angaaende.

F. III. V. G. t. Vider, at eftersom vi naadigst erfare,

hvorledes I efter foregaaende Varsel og Notification om vores til eder naadigst udgangne Befaling, sub dato den 12 Septembris sidstforleden, skal have givet Christian Schnitter og hans Hustru, Fru Birgitte Clausdatter, Respit og Dilation til den 22 Novembris førstkommendes paa den Indførsel, som I paa os elskelige Henrik Villumssøn Rosenvinge etc. og hans Broders og Medarvingers Vegne havde at forrette udi begge deres bedste Gods og Løsøre efter samme vores naadigste Befaling og Herredagsdoms videre Indhold, da bede vi eder og naadigst ville, at I uden videre Dilation og Ophold til samme Tid, nemlig den 22 Novembris førstkommendes, med be^te^ Indførsel fortfarer og til Ende gjører, og derudi paa den Maner procederer, saa at for^ne^ Henrik Villumssøn og hans Medarvinger paa deres retmæssige Tilkrav og des Betaling kan være forsikret, saafremt at be^te^ Christian Schnitter og hans Frue sig herforinden ikke til nogen billig Accord med dennem udi Mindelighed ville bekvemme. Og eftersom for os underdanigst er vorden andraget, hvorledes at be^te^ Schnitter og hans Hustru skal have solgt og pantsat en stor Deel af deres bedste Gods og Formue, uanseet de ikke endnu skal være skilt ved de andre Medarvinger efter afgangne Steen Villumssøn [Rosenvinge], ei heller have af dennem nogen Afkald, uanseet at merbe^te^ Fru Birgitte Clausdatter for nogle Aar siden ved vores offentlige Edikt er bleven advaret og tilholdt, aldeles intet af hendes Gods og Formue at afhænde, førend de andre Medarvinger tilforne billigen blev contenteret, mens dog det uagtet baade før saavelsom siden skal have udsat, solgt og afhændet en stor Deel deraf og fast det bedste. Thi haver I eder med Flid derom at erkyndige og erfare, til hvem og paa hvad Tid samme Gods, det være sig udi Jordegods eller Løsøre, er solgt, pantsat eller i andre Maader afhændet og hvad deraf endnu findes i Behold af hvis, som endnu ikke solgt eller pantsat er, og derpaa en rigtig Fortegnelse under eders Hænder i vores Kantselli at nederskikke. Særdeles haver I udi Agt at tage, at de Breve, som tilforn enten paa det pantsatte eller solgte Gods findes udgiven, for eder ikke anderledes angives, enten paa Summen eller udi Dato forandret, end som de udi Sandhed befindes, hvorom I med forderligste fuldkommen Underretning, som forskrevet staar, under eders Hænder i vores Kantselli haver at

nedskikke. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 4 November 1653. T. IX. 154. (Conc. i Rigsarkivet.)

Preben von Ahn, at befordre Jacob Sniker [ɔ: Sinclair] til et Landcompagni eller Folket at exercere.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du os elskelige Jacob Sinclair accommoderer og befordrer til et Landcompagni eller og til at exercere Landfolket og Almuen, hvorfor du hannem noget af hver Gaard efter des Størrelse haver at tilforordne, som kan være lideligt for Undersaatterne at udgive og os intet derved afgaar. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 5 November 1653. T. IX. 155. (Conc. i Rigsarkivet.)

Selio Marselio fik Indvisning udi Gudbrandsdals Kobberverk udi to Aars Tiendekobber for 1509 ½ Rigsdaler 18 Skilling Mynt.

F. III. G. a. v., at vi for Forstrækning og anden Fordring er skyldig bleven os elskelige Selio Marselio, Indvaaner i vor Kjøbsted Christiania, et Tusinde fem Hundrede halvtiende Rigsdaler atten Skilling, Daleren til 96 Skilling danske beregnet, efter den Afregning, som af vore Rentemestere med hannem derom gjort er, for hvilken forbe^{te} Summa vi naadigst haver gjort hannem Indvisning udi hvis Tiendekobber, som os af Gudbrandsdals Kobberverk kan tilkomme udi tvende Aar, beregnet fra Nytaarsdag 1653 indtil Aarsdagen 1655 dernæst efter, men hvis for^{te} Kobber udi forbe^{te} tvende Aar mindre eller mere, end forbe^{te} hans Fordrings Summa, som forskrevet staar, kan bedrage, det haver han med rigtig Afregning her paa vores Rentekammer at forklare, hver Skippund for 52 Rigsdaler anslagen, for hvilken Priis han det og saavidt, som han deraf i be^{te} tvende Aaringer bekommer i Betaling for forskrevne Summa, skal annamme. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 6 November 1653. R. IX. 394.

Hr. Gregers Krabbe fik Brev, at betale Seli[o] Marsel[io] 300 bemeldte [ɔ: Bundter] Lunter af Akers Contribution.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom os elskelige Selio Marselio, Indvaaner udi vor Kjøbsted Christiania, efter vores naadigste Befaling paa vort Slot Akershuus haver leveret 300 Bundt Lunter, thi bede vi eder og naadigst ville, at I hannem samme 300 Bundt Lunter af eders Lens Contribution med forderligste lader betale, nemlig 4 Rigsdaler for hver Hundrede Skaalpund, tagendes derpaa hans Beviis, det eder og saa-

ledes udi Regnskaberne paa tilbørlige Steder skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 6 November 1653. T. IX. 156. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe fik Brev om Sel[ii] Marsel[ii] Indvisning i Akershuus Skatter for 2585 ½ Rigsdaler 4 Skilling.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom os elskelige Selio Marselio, Indvaaner udi vor Kjøbsted Christiania, haver gjort Leverants til vore Fæstningers Akershuus og Baahuses Fornødenhed, hvorfor vi efter den af vore Rentemestere med hannem derom gjorte Afregning er hannem skyldig bleven 2585 ½ Rigsdaler 4 Skilling, Daleren til 96 Skilling danske beregnet, som hannem af Contributionerne i eders Len skal erlægges og betales, thi bede vi eder og naadigst ville, at I hannem eller hans Fuldmægtige paa Ansøgning af nærværende Aars Contributionsskatter udi be^te^ eders Len saameget paa for^ne^ Sum lader erlægge og betale, som det kan tilstrække, mens hvis nærværende Aars Skatters Behold ikke sig til be^te^ fulde Sums Afbetaling kan opløbe, da haver I hannem for det efterstaaende af første indkommende Skatter udi tilkommende Aar at fornøie med des billig Rente deraf fra den Tid, som han af nærværende Aars Skatter skulde have været betalt, og saavidt det sig bedrage kan til den Tid, som han hans fulde Betaling bekommendes vorder, sex pro cento beregnet af det, som udi nærværende Aar, som forskrevet staar, ubetalt resterer, tagendes derpaa hans Beviis, det eder og saaledes paa tilbørlige Steder skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 6 November 1653. T. IX. 156.

Selius Marselius, at have Inspection med Postvæsenet i Norge.

F. III. V. G. t. Eftersom vi her en general Postverk i vort Rige Danmark haver ladet anrette, hvorefter vi naadigst ville at Postvæsenet i vort Rige Norge, som temmelig urigtig befindes, sig skal rette og overenskomme, da er vores naadigste Villie og Befaling, at du Inspection og Direction over samme norske Postvæsen herefter skal have og saadan Anordning herefter derudinden at gjøre, at Brevene paa alle Steder rigtig fortkommer, og hvis du i saa Maader om for^ne^ norske Postvæsen anordnendes vorder, derefter haver den norske Postmester sig udi alle Maader at rette og forholde. Cum claus. consv.

Kjøbenhavn 6 November 1653. T. IX. 157. (Conc. i Rigsarkivet.)

Thomas Rasmussøn i Christianssand fik Brev paa Tiouswogh [ɔ: Tjørsvaag] og Oustad [ɔ: Osstad] for sig og sine Arvinger at besidde og bruge.

F. III. G. a. v., at eftersom Thomas Rasmussøn af vor Kjøbsted Christianssand af os underdanigst haver været begjerendes, hannem og hans Arvinger til Brug og Besiddelse fri for Arbeid og Fordringsskab naadigst maatte bevilges tvende Gaarde, i vort Rige Norge udi Lister Len udi Nes Sogn liggendes, nemlig Tiouswogh, skylder aarlig 2 Huder eller 2 Daler, nok Oustad, skylder aarlig 1 1/2 Hud eller 1 1/2 Daler, hvorimod han underdanigst erbyder sig at ville afstaa 362 Curantdaler, som hannem hos os og Kronen for Skibscapitaines Bestalling efter den med hannem paa vores Klædekammer gjorte Afregning tilkommer. Da efterdi vi af os elskelige Mo[ge]ns Arenfeldt til Rugaard etc., hans underdanigste Erklæring naadigst erfarer, Supplicantens Begjering uden Lenens Skade hannem at kan bevilges, have vi naadigst forundt og bevilget, saa og hermed forunde og bevilge, at forbe^te Thomas Rasmussøn maa for sig og sine Arvinger nyde og bekomme be^te tvende Gaarde og dennem bruge og besidde, kvit og fri for Arbeid og Fordringsskab, dog skal han derimod efter egen Erbydelse tiltænkt være forbe^te hans Fordring hos os og Kronen, som forskrevet staar, at afstaa og derforuden Bønderne, som der nu paabor, deres første Stedsmaal efter Norges Lov og uvillige Mænds Sigelse igjengive, og over alt dette skal forbe^te Thomas Rasmussøn og hans Arvinger tilforpligt være aarligen og udi rette Tide den tilbørlige Landskyld og Skat og al anden Rettighed og Afgift, som af be^te tvende Gaarde gaar og gives, paa behørige Steder at erlægge og udgive, saafremt de denne vores Benaadning agter at nyde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 7 November 1653. R. IX. 395.

Henrik Belov og Jacob Rasch, Lagmand i Stavanger, fik Brev om en Foged, som med Udskrivning skal have begaaet Underslæb[1].

F. III. V. G. t. Vider, at eftersom vi komme udi Forfaring, hvorledes en Foged udi Stavanger Len skal have brugt Underslæb med Soldaters og Baadsfolks Udskrivning, som sidst-

[1] »Tegnelser« har med anden Haand i Margen: Rasmus Svendssøn.

forleden Foraar skeede, da bede vi eder og naadigst ville, at I eder med Flid derom hos Bønderne og andre, som det beviist er, erkyndiger og eders underdanigste og udførlig Relation om des Beskaffenhed med forderligste i vores Kantselli indskikker. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 7 November 1653. T. IX. 157. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe fik Brev at betale Hans Jacobssøn Schort sin resterende Besolding til denne Tid, saa og fremdeles.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I af eders Lens Skatter lader erlægge og betale til os elskelige Hans Jacobssøn Schort, bestalter Oberst til Fods, hans Besolding, som hannem efter den hannem naadigst givne Bestallings Brev indtil Datum med Rette kan tilkomme, saa og aarligen herefter kvartalsviis, indtil anden Anordning derom skeer, lader hannem samme Besolding bekomme, nemlig hver Kvartal tre Hundrede Rigsdaler, det og saaledes udi Regnskaberne paa tilbørlige Steder skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 8 November 1653. T. IX. 157. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Selio Marselio anlangende hvis Penge, Kongen af England af Gabriel Marselius paa Kgl. Maj.s Vegne i Danmark er forstrakt.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du os med forderligste lader tilstille en rigtig Copi under din Haand af, hvis din Broder, os elskelige Gabriel Marselius, dig sendt og tilskrevet haver anlangende de 24000 Rigsdaler, som Hs. Kjærlighed Kongen af England paa vore Vegne skal være forstrakt. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 8 November 1653. T. IX. 352.

Borgerm[ester] og Raad i Tønsberg fik Brev, at de tillige med Byfogden maa nyde Deling i den tredie Part Sagefald.

F. III. G. a. v., at eftersom underdanigst hos os andrages, hvorledes at Borgermesterene i vor Kjøbsted Tønsberg intet skal være tillagt for deres Bestilling, da have vi dennem naadigst bevilget og forundt, saa og hermed bevilge og forunde, at de tillige med Byfogden der sammesteds maa nyde Deling udi den tredie Part af al Sagefald, som til Byen forbrydes og hannem vedkommer at tale paa, som Byfogden i Christiania

hidindtil alene ellers skal have nydt. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 9 November 1653. R. IX. 395. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne fik Forsikring for 2104 Rigsdaler 1 Ort 1½ Skilling, som er et Aars Afgift af Throndhjems Len, til Omslagsgjælds Aflæggelse.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Fredrik Urne til Brentved nu til os og Kronen haver paa tre næstforegaaende Aars Tid, hver Aar den tredie Part, erlagt 2104 enkende Rigsdaler 1 Ort 1½ Skilling danske [o. s. v. mutat. mutand. overensstemmende med den Jørgen Rosenkrands givne Forsikring, dat. 5 September 1653, trykt ovfr. S. 47]. Kjøbenhavn 9 November 1653. R. IX. 396. (Conc. i Rigsarkivet.)

Mathias Fos, Helmike Struckmeyer, Laurits Henning[ssøn] Muus fik Bestalling at exercere Almuen i Stavanger, Lister og Nedenes Lene.

F. III. G. a. v., at vi naadigst have antaget og forordnet, saa og hermed antage og forordne nærværende Mathias Fos til at exercere Almuen og de unge Karle udi Stavanger Len, og skal han derfor, indtil paa videre naadigst Anordning, aarlig gives af hver heel Gaard udi be^te^ Len 12 Skilling danske og hver halv og Ødegaard a l'advenant, og ei derover i nogen Maader besverges. Kjøbenhavn 10 November 1653. R. IX. 396. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lige saadant et Brev fik Helmike Struckmeyer at exercere Almuen og de unge Karle udi Lister Len.

Item Laurits Henningssøn Muus at exercere Almuen og de unge Karle i Nedenes Len.

Tønsberg By fik Brev anlangende dem, som bo paa Laurvigen og tage Borgerskab i Tønsberg.

F. III. G. a. v., at eftersom vi naadigst komme i Forfaring, hvorledes at i vor Kjøbsted Tønsberg skal forløbe stor Uskikkelighed og Disordre, Byen til største Skade, idet at adskillige paa Laurvigen boendes, som haver sagt Borgerskab og gjort deres Ed udi forbe^te^ Tønsberg, skulle uden det lovligen udi egen Person, som det sig bør, der at opsige, tage Borgerskab andensteds udi vore Kjøbstæder Skien og Fredriksstad, og dog paa Laurvigen blive boendes uden at flytte til de Steder, hvor de tage Borgerskab, da ville vi naadigst ave paabuden, saa og hermed alvorligen paabyde, at ingen

paa Laurvigen boendes, som haver soret Borgerskab udi forbe^te^ Tønsberg, maa tage Borgerskab paa andre Steder, uden at han det der sammesteds i egen Person tilfor^ne^ haver opsagt, og skal han siden være tiltænkt at flytte til de Byer og deres underhørende Ladesteder, som han tager Borgerskab udi igjen, saafremt han Privilegierne agter at nyde paa de Steder, hvor Borgerskabet tages. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 10 November 1653. R. IX. 397. (Conc. i Rigsarkivet.)

Preben von Ahn om Saltdalens Prestekald.

F. III. V. G. t. Eftersom vi tilforn naadigst haver bevilget vore og Norges Krones Undersaatter, boendes udi Saltdalen, at de udi deres afdøde Prestes Sted en anden Prest igjen maa holde for den lange og besværlige Vei og onde Føre, synderlig om Vinteren, som de haver til Skjerstad Kirke, og vi nu naadigst kommer udi Forfaring, derudi hidindtil Ophold at være skeet formedelst nogen Tvistighed og Irring, som sig skal begive imellem for^ne^ Saltdalens Indbyggere og os elskelige, hæderlig og vellærd Hr. Hans Lauritssøn Blix, Sogneprest til Skjerstad Sogn, anlangende Personen til for^ne^ Saltdalen at kalde, da bede vi dig og naadigst ville, at du gjører dit bedste til, Presten saavelsom Menigheden om samme Kald udi Mindelighed imellem at forhandle, at de sig godvilligen paa begge Sider bekvemmer og forener om en Person at kalde, men dersom de imod Forhaabning ikke om samme Kald vil overensstemme, da haver du udi den afdøde Prestes Sted en dygtig og bekvem Person at forordne og hannem paa vore Vegne Kaldsbrev meddele, paa det at Menigheden udi for^ne^ Saltdalen uden længere Ophold kan efter vores naadigste Bevilling tilbørligen blive betjent. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 10 November 1653. T. IX. 158. (Conc. i Rigsarkivet.)

Vincent Bildt fik Brev om Sognepresten i Tønsberg, at maa nyde hvis, som til Vive[l]stads Kirke aarligen foræres.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst kommer udi Erfaring, hvorledes at Presten til St. Laurentii Kirke udi vor Kjøbsted Tønsberg skal have saa ringe Indkomst, at han neppelig deraf kan have Levnets Middel, da have vi naadigst for godt anseet, at samme Prest maa nyde hvis, som til Vive[l]stads Kirke aarligen bliver foræret, eftersom be^te^ Vive[l]stads Kirke dog ellers derforuden skal have god Forraad og vel være holden ved-

lige, indtil at naadigst videre Anordning ved forefaldende Middel derom bliver gjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 10 November 1653. T. IX. 158. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jacob Rasmussøn fik Verksmesters Bestallung paa Christiansø.

F. III. G. a. v., at vi naadigst have antaget og bestillet, saa og hermed antage og bestille nærværende Jacob Rasmussøn til at være Verksmester paa vor Fæstning Christiansø og ellers, hvor vi hans Tjeneste behøve kunde, sig udi Freds og Feidetid at bruge lade, udi hvilken forbet^te hans Bestilling han sig troligen, flittelig og ufortrøden skal lade finde, vores og Rigens Gavn og Bedste af yderste Formue fordre og fremme, saa og Skade og Afbræk hindre og afverge, og ellers Verkerne, som hannem anbefalet vorder, være sig Jord- og Voldarbeide saavelsom Muurverk, føre og forestaa, som han paa enhvers retmæssige Tiltale agter at forsvare og være bekjendt, for hvilken hans Tjeneste vi hannem til aarlig Løn og Besolding naadigst vil have bevilget 150 Rigsdaler, som hannem aarligen af de Middel, til Militiens Underholdning der forordnet er, skal blive erlagt og betalt, hvilken hans Besolding skal begynde og angaa fra den 1 Mai sidstforleden og siden forfølges aarlig, saalænge han i samme Bestilling forbliver eller anderledes forordnet vorder. Kjøbenhavn 11 November 1653. R. IX. 397.

Reinhold von Hoven fik Skjøde paa mere Gods [ɔ: Mære Gaard] til evindelig Eiendom.

F. III. G. a. v., at vi for nøiagtig og fuldkommen Betaling haver skjødet, solgt og afhændt og afstandet, og nu med dette vort aabne Brev skjøder, selger og afhænder og afstaar fra os og vore Efterkommere, Konninger i Danmark og Norge, samt Norges Krone og til os elskelige Reinhold von Hoven til Køikou, vor Mand, Tjener og bestalter Oberstelieutenant, og hans Arvingee en vor og Norges Krones Gaard og Gods, som kaldes Mære, liggendes i Inderøens Fogderi i Sparbo Gjeld udi Throndhjems Len, skylder aarlig i Leding og Landskyld 6 Spand, hvilken forskrevne Gaard og Gods med al dets Eiendom, Landgilde, Herlighed, Rente og rette Tilliggelser, som er af Fosser og Strømme, Ager, Eng, Skov, Mark, Lotter og Lunder, Fiskevand og Fægang, til Fjelds og Fjære, vaadt og tørt, med al anden Rettighed, aldeles intet undertagen i nogen Maader, ved hvad Navn det helst er eller nævnes kan, som der nu tilligger

og af Arilds Tid tilligget haver og bør dertil at ligge med Rette, forbe^te Reinhold von Hoven og hans Arvinger maa og skal have, nyde, bruge og beholde til evindelig Eiendom, saa og kvit og fri for Skat, Leding og al anden Tynge og Paalæg, og kjender vi os og vore Efterkommere, Konger i Danmark og Norge, samt Norges Krone aldeles ingen ydermere Lod, Deel, Ret eller Rettighed at have til eller udi for^ne Gaarde og Gods eller nogen des Eiendom, Landgilde, Herlighed, Rente og rette Tilliggelser efter denne Dag i nogen Maader. Thi bepligte vi os og vore Efterkommere, Konninger i Danmark og Norge, samt Norges Krone at frihjemle og fuldkommeligen tilstaa forbe^te Reinhold von Hoven eller hans Arvinger forbenævnte Gaarde og Gods med al des Eiendom, Landgilde, Herlighed, Rente og rette Tilliggelser for hver Mands Tiltale, som derpaa kan tale med rette i nogen Maader. Og dersom saa skeer, at forskrevne Gaarde og Gods eller nogen des Eiendom, Landgilde, Herlighed, Rente og rette Tilliggelse blev forbe^te Reinhold von Hoven eller hans Arvinger afvunden i nogen Dom eller Rettergang for vores Vanhjemmels Brøsts Skyld, da bepligte vi os og vore Efterkommer, Konninger i Danmark og Norge, samt Norges Krone at vederlægge forbe^te Reinhold von Hoven eller hans Arvinger saa godt Gods igjen baade paa Landgilde, Eiendom, Herlighed og Rente og saa vel beleiligt inden 6 samfelde Uger dernæst efter og holde det hannem og hans Arvinger aldeles uden Skade og skadesløs udi alle Maader. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 11 November 1653[1]. R. IX. 398.

Peder Lauritssøn fik Brev paa Murstad Gaard, at en af hans Arvinger skal nyde den fri for Førstebygsel.

F. III. G. a. v., at eftersom Peder Lauritssøn, boende paa Murstad udi Nordfjord under Bergenhuus Len, for os underdanigst haver ladet andrage, at han til Sinds er, Husene paa samme Gaard, som skal være meget forfaldne, med Bygning, saavelsom Jorden med Rydning at forbedre, underdanigst derfor begjerendes, at hans Arvinger efter hans og hans Hustrues dødelige Afgang maatte være samme Gaard næst at besidde for Førstebygsel, Landskyld og Rettighed, da have vi paa saadan hans underdanigste Anmodning og Begjering naa-

[1] I »Registre« er Brevet, formentlig feilagtig, dateret 1 November 1653; det er indført mellem 2 Breve af 11 November s. A.

digst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at en af forbe^{te} Peder Lauritssøn og hans Hustru, som han nu haver, deres Arvinger maa forbe[te] Gaard Murstad efter begge deres Død for Førstebygsel, Landskyld og Rettighed nyde og bekomme, dog skal den af bemeldte deres Arvinger, som samme Gaard efter deres Død besiddendes vorder, tiltænkt være, den tilbørlig aarlig Landgilde og Rettighed paa tilbørlige Steder aarlig udi rette Tider deraf at udgive, og forbe[te] Peder Lauritssøn derforuden tilforpligt være, samme Murstad Gaard med forsvarlig Bygning at forsyne og vedligeholde, saa og Jorden dertil efter egen Erbydelse med Rydning at forbedre, saafremt de denne vores Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 11 November 1653. R. IX. 399.

Hr. Gregers Krabbe og Jens Bjelke fik Brev om den norske Lov at igjennemsee.

F. III. V. s. G. t. Eftersom for nogen Tid siden vores elskelige kjære Hr. Faders Brev, salig og høilovlig Ihukommelse, er udgangen til os elskelige Hr. Hannibal Sehested til Nøraggergaard, Ridder, vor Mand [og] Tjener, om den norske Lov ved derudi erfarne Mænd at lade igjennemsee og, hvis mørkt derudi kunde være, udtydelig at lade forklare til Rettens bedre Administration, da efterdi vi erfare saadant ei endnu at være gjort til Ende, bede vi eder og naadigst ville, at I Lagmændene samt andre, som I udi de norske Love erfaren eragter udi vort Rige Norge, paa en beleilig Tid forskriver og, hvis udi Loven kunde være at erindre saavelsom hvorvidt Recessen i for[ne] vort Rige Norge er gavnlig at observeres, eders samtlige Betænkende opsætter og, saasnart skee kan, udi vores Kantselli indskikker. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 11 November 1653. T. IX. 158. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Vincents Bildt om St. Laurents Kirkes Bygning i Tønsberg.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst kommer udi Erfaring, hvorledes at St. Laurentii Kirke udi vor Kjøbsted Tønsberg ganske skal være forfalden og brøstfældig, og den selv ingen Middel eller Indkomst at have til samme sin Brøstfældighed at hjælpe, da ere vi naadigst tilfreds, at efterat du samme Kirkes Brøstfældighed af Provsten og sex Lagrettesmænd udi erfarne Haandverksmænds Nærværelse haver ladet besigtige og sætte, der da til den at reparere maa tages af Vive[l]stad Kirkes Behold-

ning to Hundrede Rigsdaler, saavelsom og af vor Frue Kirkes i forbe[te] Tønsberg saameget, som deraf kan mistes, havendes flittig Inspection med, at slig Undsætning til forbe[te] Laurentii Kirkes Nytte og Reparation bliver brugt og anvendt. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 11 November 1653. T. IX. 159. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe, af sit Lens Indkomst at besolde trende Constabler.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi naadigst erfare, at I til vor Fæstning Baahuses Fornødenhed trende Constabler for aarlig Besolding, nemlig Herman Helmenich for 70 Rigsdaler, Daniel Christenssøn og Anders Nilssøn, enhver for 60 Rigsdaler, paa vores naadigste Behag skal have antaget, da ere vi naadigst tilfreds, at I dennem forskrevne tilstandne Besolding af Lenens Indkomst maa lade erlægge og betale, indtil anderledes forordnet vorder, det eder og saaledes udi Regnskaberne paa vores Renteri skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 12 November 1653. T. IX. 159. (Conc. i Rigsarkivet.)

Johan Christian Lepine, at forløves fra Berghopmands Bestilling.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst haver antaget os elskelige Brostrup Gedde etc. for Oberberghopmand over alt vort Rige Norge, hvorfor vi ei din Tjeneste for Oberberghopmand længere behøver, thi ville vi dig hermed fra samme Berghopmands Bestilling og derfor gjorte Ed naadigst have forløvet og entlediget, derefter du dig kan vide at rette. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 13 November 1653. T. IX. 160. (Conc. i Rigsarkivet.)

Christopher Hünecke fik Brev ei længere at være Berghopmand, men at skal bruges for Assessor i Bergamtet.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst have antaget og bestillet os elskelige Brostrup Gedde etc. til Oberberghauptmand over alt vort Rige Norge, hvorfor vi ei din Tjeneste for Oberberghauptmand længere behøve, men vil dig herefter naadigst bruge for Assessor udi Bergamtet, hvorfor vi dig aarligen til Besolding, indtil videre naadigst Anordning, ville lade give sex Hundrede Rigsdaler. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 13 November 1653. T. IX. 160. (Conc. i Rigsarkivet.)

Selio Marselio fik Bevilling toldfri at udføre 37 Master, som skal være Resten af de 50, han forgangne Aar fik Bevilling paa.

F. III. G. a. v., at eftersom vi udi forleden Aar naadigst havde bevilget og tilladt, at os elskelige Selio Marselio, Indvaaner i vor Kjøbsted Christiania, af vort Rige Norge at maatte toldfri udføre 50 Master, over 20 Palmer, efter forbenævnte Bevillings Indhold, sub dato den 28 December 1652, og han nu underdanigst beretter sig ei mere end 13 Stykker efter samme Bevilling at have udbekommet, som ogsaa paa samme Bevillingsbrev findes afskreven, underdanigst derfor begjerendes, hannem naadigst maa bevilges de 37 resterende af samme bevilgede Master efterhaanden, som Leiligheden sig dertil kan begive, at maatte udføre, da have vi efter saadan hans underdanigste Anmodning og Begjering naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at han udi nærværende Aar, beregnet fra dette vort Brevs Dato, efterhaanden og Leiligheden maa af be^{te} vort Rige Norge udføre de begjerte 37 Master, over 20 Palmer, som endnu af de tilforne 50 resterer, saa og at Masterne efter Dag og Datum, som de udføres, paa denne vores naadigste Bevilling vorder afskreven. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 14 November 1653. R. IX. 400.

Mads Bastianssøn og Iver Jenssøn i Skien fik Privilegier paa tvende Sage der ved Skien at anrette.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Hr. Sigvard Urne til Raarup, Ridder, vor Mand, Tjener og Befalingsmand over Bratsberg Len, paa vores naadigste Behag og videre Ratification haver bevilget og samtykt, os elskelige Mads Bastianssøn og Iver Jenssøn, Borger og Indvaaner udi vor Kjøbsted Skien, at maa bygge og oprette ved forbe^{te} By tvende Sage, som han selv haver beseet, og dem efter Begjering udviist paa de Steder, som ikke kan komme enten vores eller Borgernes Sage af forbe^{te} Skien til nogen Hinder eller Skade, og det med efterfølgende Conditioner og Vilkaar, at de forbenævnte Sage selv paa deres egen Bekostning skal opbygge og dertil nyde fri Kjørsel-Vei, Bordlægninger over og neden Sagene, oventil saa nær Sagene paa den nordre Side, at en Stabel Deler kan staa imellem forbe^{te} Sage og Klostersagene,

saavelsom nedenfore saavidt Bordlægning, de behøve, dog saa, at de ikke skal gjøre nogen Forhindring paa de Bordlægninger, nu ere i Brug til forbete Klostersage, samt at have deres fri Kjørsel-Vei paa Klosterbroerne, som nu kjøres Tømmer, og dersom nærmere Kjørsel-Vei kan optænkes, da at være dennem fri tilladt den at gjøre det nyttigste skee kan og ellers videre det, som samme Sage kan være til Fortsættelse, desligeste at maa have deres Sagrende af Dammene den samme Rende, som gaar til Klostersagene, saa at de skal holde Halvparten Renderne vedlige med dennem eller de, som samme Klostersage paa vores Vegne i Brug haver, indtil samme Render skilles ad til hver sine Sage. Og skal de til første Philippi Jacobi Dag, efter at Sagene kommer paa Gang, betale til os og Kronen eller vores Embedsmand over Bratsberg paa vore Vegne, tyve og fire Rigsdaler i Leie og siden, eftersom Sagene bliver driftig til, skal af Dannemænd derpaa sættes Leie. Og maa de og efter deres Død deres Hustru deres Livstid nyde og bruge samme Sage, saalænge de dennem ikke forbryder, som vores naadigste Forordning om Sagbrug og Tømmerdrift omformelder. Da have vi paa underdanigst Ansøgning og Begjering forbete Hr. Sigvard Urnes Forretning, som forskrevet staar, udi alle sine Punkter, Clausuler og Artikler ratificeret, fuldbyrdet og stadfæstet, saa og hermed ratificerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 14 November 1653. R. IX. 401.

Hr. Gregers Krabbe fik Brev, at Selio Marselio maatte nyde to Gaarde, Formo og Aalstand [ɔ: Olstad], saalænge han Gudbrandsdals Verk haver.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom os elskelige Selius Marselius, Indvaaner i vor Kjøbsted Christiania, underdanigst af os haver været begjerendes, hannem naadigst maatte bevilges de to Gaarde Formo og Aalstand kvit og fri for Skat, Landskyld og alle andre Udgifter, saalænge han Gudbrandsdals Kobberverk i Forpagtning haver, saaledes der ved Verket kvit og fri, som forskrevet staar, maatte forblive, da efterdi vi af eders underdanigste Erklæring Sagens Beskaffenhed naadigst erfarer og at intet blev rørt om Landskyld, Skat og Tiende deraf den Tid, Forpagtningen med hannem blev sluttet, mens at forblive ligesom Participanterne dennem tilforne nydt haver, saa og at forne tvende Gaardes aarlig Landskyld og Skat foruden

Tiende kan bedrage sig i Penge ungefehr $15^1/_2$ Rigsdaler, da ere vi naadigst tilfreds, at forne Selius Marselius maa til forne Gudbrandsdals Kobberverk, saalænge han det i Forpagtning haver, nyde og beholde forne tvende Gaarde Formo og Aalstand, hvorfore I Fogden haver at tilholde, at han værer tiltænkt, bete Marselius at igjengive, hvis han til hannem for samme Gaarder udgivet haver. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 14 November 1653. T. IX. 160. (Orig. i Rigsarkivet.)

Preben von Ahn, at maa aarlig give 3000 Rigsdaler for Odels, Leilænding og flere Skatter i hans Len.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom du dig imod os underdanigst erbødet haver, at ville til os og Kronen udgive en visse Sum for dit og Lenens aarlige Skatter og over den Sum, som det aarligen kan bedrage, med saa Skjel du det maa nyde efter Skattebrevenes Indhold og ikke nogen videre Regnskab paa vores Renteri derfor gjøre, da ere vi naadigst tilfreds, at du Odelsskatten, Leilænding, Skipper, Styrmænd, Huusmænd saa og hele og halve Løns Drenge Skatten af bete dit Len, indtil anderledes derom forordnet vorder og saa længe 4 Rigsdaler af hver heel Gaard til Skat skal udgives, maa nyde og beholde aarligen for 3000 Rigsdaler in specie, hvilket du aarligen udi rette Tide, som Skattebrevene ommeldendes vorder, paa forordnede Steder skal lade levere, og siden ei videre om videre Regnskaber for Skatter anmodes, dog skal du derimod tiltænkt være, Skatten ei høiere end Skattebrevenes Indhold Almuen at paalægge, saafremt du ei selv dertil agter at svare, dersom nogen om des Forhøielse sig med Rette kan beklage og saafremt du den Bevilling, som forskrevet staar, agter at nyde. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 15 November 1653. T. IX. 161. (Orig. i Rigsarkivet.)

Jørgen Friis og Manderup Pederssøn [Schønnebøl], at granske nogen Eiendom mellem Preben von Ahn og hans Prest.

F. III. V. G. t. Vider, at eftersom nogen Tvistighed og Irring sig skal bedrage imellem os elskelige Preben von Ahn og hans Sogneprest anlangende Skjel og Grændse imellem Bodø Residents og Bodø Prestegaard og des tilliggende Eiendom, da bede vi eder og naadigst ville, at I med forderligste retter eders Leilighed efter eder at begive til de omtvistede Aasteder,

granskendes og forfarendes forne Bodø Residents og forne Bodø Prestegaard samt Bordholds Jorder og des omliggende og paagrændsende Jorders Eiendom, baade tillands og Vands saa og Skov og Mark. Hvis I og i saa Maader granskendes og forfarendes vorder, haver I under eders Hænder og Signeter til de interesserede fra eder at give beskrevet. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 15 November 1653. T. IX. 161. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke, at tilholde Peder Jenssøn, forrige Byfoged i Bergen, at indfordre nogle Penge til Hospitalet for [ɔ: af] nogle, som har skjænket Viin til deres Bryllupper.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom os elskelige Peder Nilssøn, Hospitalsforstander i vor Kjøbsted Bergen, for os underdanigst haver ladet andrage, hvorledes os elskelige Peder Jenssøn, forrige Byfoged der sammesteds, som for hannem var bete Hospitals Forstander, sig skal vegre, nogle Bøder af nogle, som der udi Byen haver ladet skjænke Viin udi deres Bryllupper, at indfordre, som vare forfalden den Tid, han samme Hospital forestod, enddog Recessen hannem saadant udtrykkelig tilholder, da bede vi dig og naadigst ville, at du forne Peder Jenssøn tilholder, forskrevne Bøder, som i hans Tid forfalden vare, strax at indfordre og hannem paa Hospitalets Vegne derfor rigtig Regnskab at gjøre, saafremt han ikke derfor selv dertil vil svare og til Rette stande. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 16 November 1653. T. IX. 162. (Conc. i Rigsarkivet.)

Preben von Ahn, at levere nærværende Aars Indkomst og Skatter til Fredrik Urne til det østerdalske Bergverk.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du dit Lens Indkomst og Skatter udi nærværende Aar leverer til os elskelige Fredrik Urne etc., som det naadigst er anbefalet til det østerdalske Kobberverks Fortsættelse at anvende lade, tagendes derpaa hans Beviis, det dig og saaledes derefter paa tilbørlig Steder skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 16 November 1653. T. IX. 162.

Ove Bjelke, at Jonas Ludevig skal være Stykhopmand ved Bergen.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst haver opskikket nærværende Jonas Ludevig, at han sig der ved vort Slot Bergenhuus for Stykhopmand skal lade bruge, thi bede vi dig og naa-

digst ville, at du hannem sin Besolding efter det hannem af os naadigst givne Bestallings Brevs Indhold af de Middel, til Militiens Underholding sammesteds forordnet er, herefter, indtil videre naadigst Anordning, lader bekomme, det dig og saaledes udi Regnskaberne skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 16 November 1653. T. IX. 162. (Conc. i Rigsarkivet.)

Achim von Breda fik Forsikring for 796 Rigsdaler, et Aars Indkomst, af Vesteraalen og Laugfoden [ɔ: Lofoten], til Omslagsgjælds Aflæggelse.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Achim von Breda [o. s. v. mutat. mutand. overensstemmende med den Jørgen Rosenkrands givne Forsikring, dat. 5 September 1654, trykt ovfr. S. 47]. Kjøbenhavn 17 November 1653. R. IX. 402. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke fik Brev om adskilligt ved Bergenhuus.

F. III. V. G. t. Vid, at du herefter, indtil anderledes forordnet vorder, udi efterskrevne Poster haver dig at rette og forholde, som følger, nemlig:

1. At Major Dues Compagni, som bestaar af halvanden Hundrede Knegte og underholdes med Kost af Borgerskabet i vor Kjøbsted Bergen, skal forblive der i Garnisonen til Slottens og Byens Defension, og at hver Knegt aarligen skal have til Besolding sex Rigsdaler, hvoraf deres Liberikjoler skal betales. Lieutenanten, tvende Sergianter, en Capitaine d'armes, tre Corporaler, tre Gefreidere og to Trommeslager skal besoldes ligesom andre Officerer under det Akershusiske Regimente.

2. Og eftersom vi naadigst tilforn haver bevilget og forordnet en Captaine og Lieutenant, samt og befalet at antage fornøden Underofficerer til tvende Compagnier af unge Karle der i Lenet til at exercere og holde dennem udi god Disciplin, ville vi naadigst, at forskrevne Captaine og Lieutenant med tvende gode Sergeanter og en Trommeslager, som du dertil haver at antage, skal exercere tre Hundrede unge Karle, som skal være under et Compagni og, naar det behøves, at samme Compagni skal indkaldes af Lenet til Slottens og Byens Defension, maa du dertil antage og besolde to Sergeanter og sex Corporaler, dog ikke længere end som Compagniet holdes der i Tjeneste, og om der alene gjøres Tjeneste med det halve

Compagni, da maa ei besoldes flere end en Sergeant og tre Corporaler. De Underofficerer, som ere blevne antagne den 15de Augustii sidstforleden, haver du ei videre at besolde end som for den Tid Compagniet var inde i Byen.

3. Og eftersom det er brugeligt at Lenet forsynes og bevares i Feidetid af Almuen med lovlig Strandvagt og det befindes Almuen til største Bekostning og Besværing, som bor langt fra, selv at gjøre Strandvagt, saa haver du over forskrevne Strandvagt saaledes at disponere, at naar du bekommer Ordre eller selv tjenligt eragter til Slottets og Lenets Defension det forskrevne hele eller halve Compagni af de 300 unge Karle paa Slottet at indfordre og der bruge paa 2. 3. 4. 5. eller og sex Maaneders Tid og saalænge, som de der behøves, da skal Almuen over det hele Len være om at betale Byen for hver Person om Ugen ½ Rigsdaler, saalænge som de der beliggendes bliver, mens dersom det bliver forlænge og derudover Almuen for besværligt skulde falde, haver du os det underdanigst at tilkjendegive, saa at andre Middel dertil kan berammes, og naar samme Contribution Almuen skal paalægges, ville vi naadigst, at du flittig Indseende haver, at alting dermed gaar ligelig og ret til, hvorpaa du og rigtig Forklaring haver udi vores Renteri at lade indlægge og derfor Kvittering tage.

4. Den gamle Garnison, som haver bestaaet udi 4 Bøsseskytter, tyve Soldater og en Corporal, ere vi naadigst tilfreds at maa amploieres ved Stykkerne efter den Anordning, som derom af dig allerede gjort er, saa og at nyde forrige Besolding og ordinarie Tractament.

5. Og efterdi vi naadigst erfarer, paa Slottet ei flere grove Stykker at skal findes end 4 Attenpunder, 11 Ottepunder og de øvrige ikkun af 3, 4 og Fempunder, og der dog vel skal behøves flere grove, da haver du selv sex halve Kartover af 18 Pund at bestille.

6. Eftersom og ingen Musketkugler der paa Slottet skal have været, hvorfore paa vores naadigste Behag er bleven kjøbt sytten Skippund Bly, da ere vi naadigst dermed tilfreds, saa og at du endnu lader gjøre Provision af mere Bly og Musketkugler, saavidt vel nødvendigt eragtes.

7. De bestilte Stykkugler paa os elskelige Preben von Ahn etc., hans Jernverk nemlig 200 paa 18 Pund, 600 paa 8

Pund, 300 paa 5 Pund, 400 paa 4 Pund og 500 paa elleve Pund, maa du af Skatterne betale lade.

8. Og efterdi ganske intet Undergevær der paa Slottet skal findes, da haver du til Garnisonen selv at lade bestille Undergevær til 450 Mand.

I lige Maade og tre Hundrede gode Flint-Musketter, som altid der ved Slottet skal forblive, hvilket altsammen, som forskrevet staar, efter nøieste Betingning og des befundne Dygtighed, du af be^te dit Lens Skatter maa lade betale og indkjøbe. Dersom og noget videre herforuden udi uformodentlig Tilfælde kunde rekvireres og behøves til Slottens saavelsom Byens og Lenens Defension, hvorom ei saa hastig, som fornøden gjordes, herfra kunde gives nødvendig Ordre eller Befaling, da haver du selv derudinden saadan Anordning at gjøre og udi alle Forefælde saaledes disponere, som du bedst eragte kunde til vor og Kronens Tjeneste at kunde gelinge, og saavidt muligt Middel dertil kunde findes, saasom du for os i sin Tid agter at forsvare ville. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 17 November 1653. T. IX. 163. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke anlangende et Defensionsskib, som Bergens Borgere til deres Trafik ville bruge.

F. III. V. G. t. Vid, at vores naadigste Villie er, at Borgerskabet udi vor Kjøbsted Bergen maa bruge det Skib, som der i Beredskab er, indtil videre naadigst Anordning, til deres Trafik og Handel og deraf den tilbørlig Told efter vores udgangne Toldrulle erlægge, men hvad Toldfriheden paa Defensionsskibe er angaaende, derom ville vi os i Fremtiden siden naadigst vide at resolvere, det du dennem paa vore Vegne kan forstendige lade. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 17 November 1653. T. IX. 163. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne og Ove Bjelke, at tilholde Styrmændene i Romsdalen og Søndmøre, at de for Molde Ladested i be^te Romsdal, indtil Inkvisition skeer, skal ankre.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom vi kommer udi Erfaring, stor Underslæb og Toldsvig tidt og ofte skal foraarsages, idet de udi vort Rige Norge paa Romsdalen i Throndhjems Len seilendes Skibe og Farkoster uinkvirerede, strax de af Søen indkommer, i Fjordene skal indseile og, efter de af Fjordene udkommer, i lige Maader strax at gaa ad Søen, thi bede vi

dig og naadigst ville, at du Styrmændene, i Romsdalen i be^te Throndhjems Len boendes, tilholder, at de værer tiltænkt med alle hvis Skibe eller Farkoster, som af dennem enten ind eller ud af be^te Romsdalen piloteres, først indkommende og sidst udgaaende, for det rette Ladested i forskrevne Romsdal, **Molde** kaldet, at ankre, indtil om Skibenes Ind- og Udførende, saavidt Toldordinantsen og Tractaterne forklarer, kan vorde inkvireret. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 18 November 1653. T. IX. 165. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lige saadant Brev fik **Ove Bjelke**, det samme Styrmændene, paa **Søndmøre** i **Bergenhuus** Len boendes, at tilholde.

Hr. Gregers Krabbe fik Forsikring for 8326 Rigsdaler 2 Ort og 1 1/2 Skilling, et Aars Afgift af Akershuus Len, til Omslagsgjælds Aflæggelse.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Hr. Gregers Krabbe nu til os og Kronen haver paa 3 næstforegaaende Aars Tid, hver Aar den tredie Part, erlagt 8326 enkende Rigsdaler 2 Ort 1 1/2 Skilling, som er et Aars visse Indkomst, som han af for^ne Akershuus Len, han nu er naadigst medforlenet, nyder, efter Jordebogens Formelding og Renteritaxt anslagen, som os og Kronen ere bevilgede til Rigens Gjælds Aflæggelse til Omslag, da ville vi hannem for for^ne 8326 enkende Rigsdaler 2 Ort 1 1/2 Skilling naadigst have kvitteret, saa og bevilget og lovet, og hermed naadigst bevilger og lover, at han, om med Lenet i hans levende Live Forandring skeede, skal nyde lige saa meget af hans Efterkommer udi Lenet igjen. Ellers skal hans Hustru og Arvinger eller Arving allene, om ei Hustru lever, samme Sum, som forskrevet staar, af Efterkommeren til Lenet igjen gives. Kjøbenhavn 19 November 1653. R. IX. 402. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne fik Brev at hjælpe Sidsel Christensdatter til en Gaard i Steden for den, Reinhold von Hoven fra hende har faaet, saa og handle dennem imellem, at hende noget for Bygning paa Mere [ɔ: Mære] Gaard gives.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom Sidsel Christensdatter af os underdanigst haver været begjerendes, hende naadigst maatte

bevilges for billig Bygsel og aarlig Afgift en anden vor og Kronens Gaard derudi Lenet, naar hun den Gaard Mere til os elskelige Reinhold von Hoven etc., eftersom den hannem af os naadigst solgt og skjødt er, paa Foraaret haver rydelig gjort, da bede vi dig og naadigst ville, at du hende, saavidt muligt er, værer behjælplig, at hun en anden Gaard for billig Bygsel og aarlig Afgift der i Lenet kan bekomme, naar der nogen ledig vorder, som hun begjerer, paa det at hun med sin Bohave og Fæmon kan did flytte. Og eftersom hun beklager sig, at hendes afgangne Huusbond saavelsom hun stor Bekostning paa samme Mere Gaards Bygning og i andre Maader anvendt haver, da haver du for^ne^ Reinhold von Hoven og hende imellem at forhandle, saa at han hende noget, hvis billigt og ret kan eragtes, igjen giver af hvis, som kan befindes til Gaardens Bedste af sit at have bekostet og anvendt. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 19 November 1653. T. IX. 166. (Conc. i Rigs-arkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, at gjøre Hans Bjelkes Mageskifte til Ende.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi naadigst af eders underdanigste Erklæring erfarer, at den Odelsgaard ved Navn Middelby [ɔ: mellem Bryn], som os elskelige Hans Bjelke til Saxlund etc. underdanigst erbyder imod en vor og Kronens Gaarde og Gods, liggendes til Attestrup [ɔ: Ottestad] Annex udi Akershuus Len udi vort Rige Norge, ved Navn Guthuus, paa Eiendom ikke at være saa god, som be^te^ Guthuus skal være, efter for^ne^ eders underdanigste Erklærings videre Formelding, da ere vi naadigst tilfreds, at naar be^te^ Hans Bjelke ligesaa megen Eiendom udlægger, som det han underdanigst er begjerendes, saa det be^te^ Annex baade i Landgilde og Eiendom bekommer fuldkommen Skjel og Fyldest, at I da og samme Mageskifte paa videre vores naadigste Ratification til Ende gjører. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 21 November 1653. T. IX. 166. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne, at Hr. Henrik Zachariassøn maa være Prest til Veø Prestekald i sin Faders Sted.

F. III. V. G. t. Hvad os elskelige, hæderlig og vellærd Hr. Henrik Zachariassøn Holck, Capellan til Veø Prestegjeld, paa det underdanigste hos os lader andrage og begjere, kan du af hosføiede hans Supplication videre erfare. Thi ere vi

naadigst tilfreds, at han til samme Prestegjeld udi sin Faders Sted maa kaldes, saafremt vi selv haver Jus vocandi dertil og forne Henrik Zachariassøn til det at forestaae dygtig kan befindes. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 22 November 1653. T. IX. 167. (Conc. i Rigsarkivet.)

Johan Fircks fik Brev at lade Hs. Maj. vide det første Compagni, som under det Baahusiske Regiment ledig vorder, før han det til nogen bortgiver.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du deførste Compagni, som ledig vorder under det Baahusiske Regitment ei til nogen anden bortgiver, førend du det os underdanigst tilkjendegiver. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 22 November 1653. T. IX. 167. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe, at handle imellem Anders Grove og en Bonde om en halv Gaard.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi naadigst tilforn haver forundt og bevilget os elskelige Anders Grove at maa bekomme udi eders Len en halv Gaard, og vi naadigst erfarer den Bonde, som nu paa den Gaard, han begjerer, er boendes, sig ei godvilligen vil bekvemme til at oplade Gaarden for forne Anders Grove, da bede vi eder og naadigst ville, at I bete Anders Grove og bete Bonde imellem handler paa bedste Maner skee kan, at forne Bonde den halve Gaard, han nu paabor, til forne Anders Grove afstaar, naar han hannem hans første Stedsmaal igjengiver, hvorimod vi naadigst er tilfreds, at bete Bonde maa bekomme igjen den første Gaard, der i Fogderiet kan blive ledig. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 22 November 1653. T. IX. 167. (Conc. i Rigsarkivet.)

Mogens Arenfeldt fik Brev at betale Povel Hanssøn for Tømmerleverants paa Holmen 225 Rigsdaler 4 Mark.

F. III. V. G. t. Eftersom vi os elskelige Povel Hanssøn for gjorte Forstrækning af Egetømmer her paa Bremerholm til vores Fornødenhed er skyldig bleven to Hundrede fem og tyve Rigsdaler fire Mark, thi bede vi dig og naadigst ville, at du forne Povel Hanssøn [paa] hans Ansøgning af første indsamlede Contributioner eller Skatter imod Kvittering rigtigen betaler, som dig saaledes paa tilbørlig Steder skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 26 November 1653. T. IX. 167.

Mester Erik Bredal fik Forlov.

F. III. V. s. G. t. Vider, at I efter eders underdanigste Ansøgning og Begjering naadigst maa forløves herned til vort Rige Danmark at begive, eders magtanliggende Erinder at bestille, dog haver I tilforn den Anordning at gjøre, at intet udi eders Stift, som eders Embede vedkommer, formedelst eders Fraværelse forsømt vorder. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 26 November 1653 [1]. T. IX. 168. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hans Hanssøn [Smidt], Lagmand i Bergen, fik Forlov at reise til Danmark.

F. III. V. G. t. Vid, at du efter din underdanigste Ansøgning og Begjering naadigst maa forløves efter første af dig holden Lagthing, efter at du dette vort Brev bekommendes vorder, dig herned til vort Rige Danmark at begive, nogen dine Erinde[r] at forrette, dog haver du tilforn den Anordning at gjøre, at intet, som din Bestilling vedkommer, formedelst din Fraværelse forsømt vorder. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 26 November 1653. T. IX. 168. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe, at erklære sig om Ide og Markers Lens Bønders Arbeide paa Baahuus Fæstning.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom Almuen udi Ide og Marker Lene af os underdanigst supplicando haver været begjerendes, at de for Garnisonen og Arbeide paa vor Fæstning Baahuus, formedelst den lange og besværlige Reise dertil og fra maatte forskaanes, da bede vi eder og naadigst ville, at I eder med forderligste imod os underdanigst erklærer, om I eragter dennem samme Arbeide uden deres Skade og Ruin at kan afstedkomme og om Garnisonen kan stærk nok forblive, om bemeldte Ide og Markers Lenes Almue derfor vorder forskaanet. Siden ville vi os derpaa naadigst videre vide at resolvere. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 28 November 1653. T. IX. 168. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, at betale Knud Frandssøn, som er forordnet at være paa Proviantet paa Akershuus, aarlig 200 Rigsdaler.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom I Knud Frandssøn haver forordnet til at tage vare paa Proviantet paa vort Slot

[1] I Conceptet er 26 November rettet til 25 Novbr. 1653.

Akershuus, som og derfor haver gjort Regnskab fra Martii Maaned Anno 1653, da ere vi naadigst tilfreds, at I hannem for slig hans Umage og Bestilling giver til aarlig Pension, saa længe han den betjener, to Hundrede Rigsdaler, som skal tages af Contributionerne, hvilket eder saaledes paa tilbørlige Steder skal godtgjøres. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 28 November 1653. T. IX. 169. (Orig. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe og Jens Bjelke, at taxere og likvidere salig Nils Langes Gods, Brug og Gjæld.

F. III. V. s. G. t. Eftersom I for nogen Tiden siden haver bekommet vores naadigste Befaling, afgangne os elskelige Nils Langes Creditorer for eder at indstevne og med dennem til Ende gjøre om, hvis enhver efter rigtig Tilkrav hos hans efterladte Hustru og Børn kan have at fordre, og vi af os elskelige Ove Gedde til Tommerup etc., hans underdanigste Foregivende naadigst erfare, bemeldte afgangne Nils Langes Arvinger en meget stor Skade paa deres Gaard Fritsø og des tilliggendes Gods og Brug af en uformodentlig Vandflod at være tilføiet, saa at ei kan vides, om Godset imod Gjælden kan opløbe og Creditorerne kunde komme til deres Betaling, medmindre Boen med Gods og Brug til des Aflæg bliver opbuden, da bede vi eder og naadigst ville, saa og hermed Fuldmagt giver, at I med forderligste retter eders Leilighed efter, forne Gods og Brug at taxere og imod Gjælden likvidere, saa og efter foregaaende lovlig Opbud til Lagthinget Creditorerne for eder til vis Tid og beleilig Sted at indstevne med, hvis de billigen kunde have at fordre, og derefter med dennem afhandle, hvorledes enhver af Godset, Bruget og hvad der findes bekvemmeligst pro Kvota kan contenteres, eftersom for eder indlagt vorder og I billigen eragte kunde, og om hvis Tvistighed Parterne imellem falde kan, enten udi Mindelighed eller ved endelig Dom at adskille. Hvis I og herudinden gjørendes og forrettendes vorder, det haver I til de interesserede fra eder under eders Hænder og Signeter at give beskreven, som I ville ansvare og være bekjendt. Og have vi naadigst anbefalet os elskelige Hr. Sigvard Urne etc. paa samme Forretning at være os elskelige Fru Merte Gedde, afgangen Nils Langes, hendes Verge og os elskelige Sivert Gabriel[søn Akeleye] etc. at være os elskelige Ove Langes Verge og os elskelige

Vincents Bildt at være os elskelige Jomfru Anne Margrethe Langes Verge. Thi haver I dennem derom at advare, paa hvad Tid og Sted I denne vores Befaling foretager og efterkommer, paa det de tillige til den bestemte Tid kan møde tilstede. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 30 November 1653. T. IX. 169. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Sivert Urne, Sivert Gabriel[ssøn Akeleye] og Vincents Bildt, at være Nils Langes Frue, Fru Merte Gedde, og hendes Børns Verge.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi naadigst haver befalet os elskelige Hr. Gregers Krabbe etc. og Jens Bjelke etc. afgangne os elskelige Nils Langes Creditorer for sig at indstevne med hvis lovlig Tilkrav, de hos hans efterladte Hustru og Børn med Rette kunde have, og det imod Godset, Bruget og, hvis i Boet forefindes, efter foregaaende lovlig Opbud til Lagthinget at likvidere efter derom vores naadigst til dennem udgivne Befalings videre Formelding, da bede vi eder og naadigst ville, at I retter eders Leilighed efter, til den Tid og Sted, naar samme Likvidation skal foretages og I derom advares, at møde og paa samme Forretning være os elskelige [Fru Merte Geddes, hendes Verge] og tillige med [hendes Børns] forordnede Verger, som og til samme Tid skal være tilstede, overveie og betænke, om forne Gjæld udi bedre Maader end ved forskrevne Opbydelse dennem til Gavn og Bedste kan være at aflægge, og ellers i andre Maader søge hendes Gavn og Bedste, som billigt og forsvarligt kan være. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 30 November 1653. T. IX. 170. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lige saadan Brev fik Sivert Gabriel[søn] at være Ove Langes Verge.

Lige saadan Brev fik Vincents Bildt at være Jomfru Anne Margrethe Langes Verge.

Udi de Breve til Børnenes Verge[r] blev imellem disse to Tegn sat saaledes [de andre].

Anders Madssøn, Byskriver i Bergen, fik Confirmation paa en Gaard kaldet Øvre Eide i Hammer Sogn.

F. III. G. a. v., eftersom hos os underdanigst søges og begjeres vores naadigste Confirmation paa et os elskelige[1] Ove Bjelke til Østeraat etc., Kgl. Maj.s Befalingsmand over Bergenhuus Slot og Len, gjør vitterligt, at eftersom salig

[1] Her er udeladt en eller flere Linier.

Christen Madssøn, fordum Byskriver her i Bergen, og hans salig Hustru, Gjertrud Rasmusdatter, nu begge ved Døden ere afgangne, efterladende sig en umyndig Søn ved Navn Laurits Christenssøn, som hans Faderbroder, ærlig og velagt Mand, Anders Madssøn, Stiftsskriver over Bergenhuus Len og nu Byskriver i Bergen, er Formynder for, da eftersom de forbeᵗᵉ salig Folk haver havt en af Kgl. Maj.s Gaarde, liggendes her i Hammer Sogn ved Navn Øster [sic] Eide, skyldendes aarlig i Landskyld 2 Rigsdaler, [for] Førstebygsel og for aarlig Landskyld til Slottet, og siden haver de derpaa udlaant til høistbeᵗᵉ Kgl. Maj. 80 Lod Sølv, hvorfor de hidindtil haver havt samme Gaard i Pant, saa haver forbeᵗᵉ Anders Madssøn, efterdi hans Broderssøn endnu er meget ung og umyndig, tilbudet at ville efterlade forbeᵗᵉ udlaante 80 Lod Sølv til høistbeᵗᵉ Kgl. Maj. med de Vilkaar, at han samme Gaard maa strax tiltræde og han og hans Hustru maa nyde den for aarlig Rettighed til Kronen deres Livstid og deres Børn og Efterkommer maa nyde samme Gaard for første Bygsel, aarlig Landskyld og Rettighed efter salig og høilovlig Ihukommelse Konning Christian den 4 derom udgangne Brevs videre Indhold, da efter høistbeᵗᵉ Hs. Kgl. Maj., salig [og] høilovlig Ihukommelses, naadigste Brev og Tilladelse, dateret Kjøbenhavn den 29 Juli 1652 [sic], saaledes formelder, at eftersom Hs. Maj. naadigst er kommen i Forfaring, at en Deel Bønder og Undersaatter udi Norge underdanigst erbyder saa meget at ville udgive til første Bygsel, som deres Gaarde af Kgl. Maj. udi næstforleden Feide og til Rigernes Nødtørft er pantsat for, og saaledes samme deres Pant til Kong[en] og Kronen indløse, da paa det de, som saa godvilligen sig erbyde, saadanne deres underdanig[e] Villighed kunde adnyde, haver Kgl. Maj. naadigst for godt anseet, dennem igjen at bevilge, at de og deres Efterkommere derimod skulle maa for den sedvanlig første Bygsel, naar den siden igjen ledig bliver, saa og anden Rettighed nyde og besidde samme Gaard, imeden nogen af deres Afkomme til ere. Hs. Maj. vil og naadigst enhver og sær med Benaadings aabne Brev derpaa forsikre, naar høistbeᵗᵉ Hs. Kgl. Maj. om denne Indløsning underdanigst andrages etc. Efter hvilken forberørte Leilighed og naadigste Tilladelse jeg forbeᵗᵉ 80 Lod Sølv min itzige allernaadigste Herre og Konning til Gavn og Bedste annammet haver og derimod paa Hs. Kgl. Maj.s naadigste Behag og

Ratification hermed steder og fæster forbe^{te} Anders Madssøn og hans Hustru forbe^{te} Gaard Øvre Eide begge deres Livstid, dog at de aarligen deraf yder den aarlig Landskyld og Rettighed til mig og mine Efterkommere her paa Bergenhuus eller til vore Fogder, item holde Gaarden ved god Hevd og Bygning og i andre Maader efter Norges Lov dermed forholde. I lige Maade skal forbe^{te} Anders Madssøn og hans Hustru, deres Børn og Efterkommer efter hvis høibe^{te} Kgl. Tilladelse nyde samme Gaard frem og frem, dog for første Bygsel og Rettighed, saasom før er meldt, med saadanne Vilkaar og Forraad, at forbe^{te} Anders Madssøn skal igjen levere forbe^{te} 80 Lod Sølv til hans Brodersøn Laurits Christenssøn, naar han kommer til hans Laugalder og tilmed, om han begjerer samme Jord, naar han kommer til Skjelsalder, selv at bruge, da Anders Madssøn eller hans Hustru den for hannem at oplade, naar forbe^{te} Laurits Christenssøn samme 80 Lod Sølv derimod vil kvittere. Det til Vidnesbyrd under mit Signete og egen Haand. Actum Bergenhuus den 29 Juli 1650. Ove Bjelke (L. S.)

Da have vi forbe^{te} udgivne Fæstebrev, eftersom det her ovenfor findes indført, udi alle dets Ord, Clausuler og Punkter naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæstet, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 2 December 1653. R. IX. 403.

Mogens Arenfeldt, at erklære sig om Gods, Fru Karen Lange til Mageskifte begjerer.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom os elskelige Fru Karen Lange, afgangne Christopher Gjøes til Oxholt, af os og Kronen underdanigst til Mageskifte er begjerendes efterfølgende vore og Kronens Gaarde og Gods under dit Len, nemlig udi Mandals Len: Sangesland i Øvrebø Sogn, Vigeland i Vensløv [ɔ: Vennesland] Sogn, Stou[s]land i Søgne Sogn, Soudal [ɔ: Sødal] i Oddernes Sogn, nok i Lister Len: Seyersvold [ɔ: Sigersvold] i Vanse Sogn, nok Vetteland i samme Sogn, nok i bemeldte Mandals Len: en Gaard Øvre Strai, liggendes i Oddernes Sogn, som hun selv underdanigst erbyder sig at ville indløse, eftersom de fra Kronen skal være pantsat, hvorimod hun underdanigst erbyder sig til fyldest Vederlag til os og Kronen igjen at ville udlægge en Gaard i vort Land Skaane, liggendes i Landskrone Len i store Harager, thi bede vi dig og naadigst ville, at du dig med forderligste imod os

underdanigst erklærer, om be[t.e] Godses Beskaffenhed, som hun underdanigst begjerer, og om det for Beleiligheds eller anden Herligheds Skyld uden Lenets Skade fra Kronen kan mistes, og samme din underdanigste Erklæring derom med forderligste i vores Kantselli at indskikke. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 2 December 1653. T. IX. 171. (Conc. i Rigsarkivet.)

Mogens Arenfeldt anlangende Markegang efter Fru Karen Langes Anfordring imellem Buvig og Randvig.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom os elskelige Fru Karen Lange, afgangne Christopher Gjøes til Oxholt, for os underdanigst haver ladet andrage, hvorledes der skal tvistes om et Stykke Godses rette Eiendom imellem Buvig og Randvig, som til en Mand ved Navn Christian Sterche af bemeldte hendes salig Huusbond skal være pantsat, hvor imellem nogle Gange skulde have været gaaet rigtig Markeskjel, mens af den Sorenskriver hende til største Omkostning bleven spilt. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du paa Rettens Vegne tilholder den Sorenskriver eller en anden uvillig Mand i hans Sted at gaa rigtig Markegang imellem forskrevne Buvig og Randvig efter de Documenter, som derom vorder fremlagt, saa som de det agter at forsvare og være bekjendt, givendes fra sig til de interesserede beskrevne under deres Hænder og Signeter hvis, som i saa Maader, som forskrevet staar, samme Markegang angaaende forrettet vorder. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 2 December 1653. T. IX. 171. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jens Hanssøn fik Bestalni[n]g at være Major ved Akershuus.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver antaget og bestillet, saa og hermed antager og bestiller nærværende os elskelige Jens Hanssøn Tombal for at være Major til Fods under os elskelige Hans Jacobssøn Schort etc., og skal han være os og vore Riger og Lande huld og tro, vores og deres Gavn og Bedste udi alle Maader vide, ramme og befordre, saa og al Skade og Fordærv af yderste Evne og Formue hindre og forekomme, hvorimod vi hannem til aarlig Gage og Tractament naadigst haver forundt og bevilget, saa og hermed forunder og bevilger fire Hundrede Rigsdaler, som hannem herefter, fra dette vort Brevs Dato beregnet, og saalænge han samme Majors Bestilling betjener paa vort Slot Akershuus, af de Middel, som

til Militiens Underholding forordnet er, skal erlægges nemlig hver Kvartal Hundrede Rigsdaler, at angaa fra Philippi Jacobi Dag sidstforleden udi nærværende Aar. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 6 December 1653. R. IX. 405. (Conc. i Rigsarkivet.)

Anders Pederssøn fik Beskjærmelsesbrev, indtil Nils Jenssøn, forrige Tolder i Drammen, sine Regnskaber klareret havde.

F. III. G. a. v., at eftersom nærværende Anders Pederssøn for os underdanigst haver ladet andrage, hvorledes han for nogle særdeles Sager skal være geraaden udi Tvist og Uenighed med Nils Jenssøn, forrige Tolder udi Drammen, hvorfor han befrygter sig af be^{te} Nils Jenssøn at skal efterstræbes, medmindre han vores naadigste Beskjærmelse mod hannem bekommendes vorder, da haver vi paa samme Anders Pederssøns underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst taget hannem udi vor kongelig Hevd og Beskjærmelse, saa og hermed, indtil paa videre naadigste Resolution, tager hannem udi vor naadigste Hevd og Beskjærmelse, saa at han maa sikker, fri og af forbe^{te} Nils Jenssøn utiltalt forblive, indtil saalænge at be^{te} Nils Jenssøn hans Toldregnskaber paa vores Renteri rigtig og, som det sig bør, klareret og forklaret haver. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 6 December 1653. R. IX. 405.

Antoni Knip, at tilholde Hans Pederssøn, Toldbetjent i Bergen, at han sig ei begiver fra Strømsøen, førend han Commissarier og salig Bertel Nilssøns Arvinger tilfredsstiller.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom os elskelige, hæderlig og vellærd Hr. Erik Anderssøn, Sogneprest til Gadstrup og Siuff [ɔ: Syv] Sogn paa afgangne Bertel Nilssøns Børns og Arvingers Vegne sig udi adskillige Poster over Hans Pederssøn, Toldbetjent i vor Kjøbsted Bergen, for os underdanigst haver ladet beklage, anlangendes Rigtighed og Regnskab for hvis Handel og Kjøbmandskab saavelsom Factori Brug paa Sølvberget, hvorudi be^{te} Hans Pederssøn skal have tjent be^{te} Bertel Nilssøn, og samme sin Tjeneste foruden nogen rigtig Afskeds Pas eller Regnskabs Forklaring kvitteret haver, ei heller til sit Værnething bemeldte Børns og Arvingers Fuldmægtige udi Hovedsagen noget ville svare, mens søgt adskillige Udflugter, dennem til Ophold, Skade og Pengespilde, hvorover de nyligen

haver forhvervet vores naadigste Befaling til os elskelige Thomes Jenssøn, forrige Lagmand i vor Kjøbsted Skien, saa og Peder Lauritssøn, Lagmand i vor Kjøbsted Tønsberg, forne Hans Pederssøn og deres Fuldmægtige Casper Henrikssøn for sig at indstevne og dennem paa begge Sider om hvis tvistigt, som dennem imellem være kan, enten i Mindelighed imellem at forhandle eller ved endelig Dom og Sentents at adskille, som Lov og Ret gemæs er, med hvis videre samme vores naadigste Befaling formelder og indeholder. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du bemeldte Hans Pederssøn tilholder, at han værer tiltænkt sig til Strømsøen ved Bragernes at begive, hvor han nu skal bo, og ei derfra med sit Gods, rørendes eller urørendes, forflytter eller bortreiser, førend han forbete tvende dertil forordnede Commissarier haver Rigtighed gjort og svaret bete Bertel Nilssøns Arvinger til hvis, han med Rette bør og saavidt, som bete Commissarier hannem og dennem imellem sigendes eller kjendendes vorder. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 6 December 1653. T. IX. 172. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fru Karen Lange fik Bevilling at udføre noget gammelt Tømmer af Norge for 100 Rigsdaler Told.

F. III. G. a. v., at eftersom vi for nogen Tid siden naadigst haver bevilget og tilladt os elskelig Fru Karen Lange, afgangne Christopher Gjøes til Oxholt, af vort Rige Norge at maa lade udføre 50 Tylter Egetømmer, som hun der haver beliggendes tilovers af det, som bete hendes afgangne Huusbond for nogle Aar siden haver ladet indkjøbe til de Skibe, som han til vores elskelige kjære Hr. Fader, salig og høilovlig Ihukommelse, hans Tjeneste der lod bygge, dog at hun for Tømmeret den tilbørlig Told til os og Kronen skulde erlægge og betale, som af forbete Egetømmer pleier og bør at udgives, naar det, som forskrevet staar, af Riget udføres, og hun nu underdanigst for os haver ladet andrage, at samme Tømmer skal være gammelt, og eftersom det en lang Tid haver ligget, en stor Deel deraf forraadnet og utjenligt, hvorfor hun underdanigst erbyder udi en Sum istedetfor Told deraf 100 Rigsdaler at ville udgive, da have vi efter samme hendes underdanigste Erbydelse naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at hun samme 50 Tylter gammelt Egetømmer efter forrige Be-

villing og, som forskrevet staar, af vort Rige Norge [maa] udføre og istedenfor Told deraf erlægge et Hundrede Rigsdaler paa næste Toldsted, hvorfra samme Tømmer udført vorder. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 7 December 1653. R. IX. 406.

Ove Bjelke fik Brev anlangende Hans Pederssøn, som skal være Tolder i Bergen.

F. III. V. G. t. Eftersom vores Generaltoldforvalter udi vort Rige Norge haver antaget og forordnet nærværende Hans Pederssøn til at være Toldbetjent udi vor Kjøbsted Bergen og hannem dertil med Instrux forsynet, da bede vi dig og naadigst ville, at du forbe[te] Hans Pederssøn udi for[ne] sin Toldbetjentes Bestilling udi Bergen paa vores Vegne, saavidt ret og billigt er, haandhæver og forsvarer. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 9 December 1653. T. IX. 172. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe, at bemægtige sig en engelsk Kaper i Karlssund.

F. III. V. s. G. t. Eftersom I for os underdanigst haver ladet andrage, at i Karlssunds Havn skal ligge en engelsk Kaper, da bede vi eder og naadigst ville, at I gjører eders Bedste, om muligt er, samme Kaper eder at bemægtige og os underdanigst siden derom forstendige, ervartendes videre Ordre derom. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 10 December 1653. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke, at gjøre et Mageskifte til Ende med Axel Mouatt paa Kgl. Maj.s Ratification.

E. III. V. G. t. Eftersom os elskelige Axel Mouatt til Hovland underdanigst til Magelaug og evig Eiendom er begjerendes efterskrevne vor og Norges Krones Gaard og Gods, kaldet Bakke paa Kalsøen, hvorimod han underdanigst erbyder sig igjen til nøiagtig Vederlag til os og Kronen at ville udlægge efterskrevne hans Gaard og Gods, nemlig Bakke udi Fusing [ɔ: Fuse] Sogn, da efterdi vi af din underdanigste Erklæring naadigst erfarer, det af hannem begjerte Gods imod det, han underdanigst igjen erbyder sig at ville give, derfra Lenet uden des Skade vel at kunne mistes, bede vi dig og naadigst ville, at du med hannem om samme Mageskifte paa vores naadigste Ratification med forderligste til Ende gjører. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 12 December 1653. T. IX. 173. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe fik Brev om et Provianthuus i Fredriksstad.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi efter eders underdanigste Forslag naadigst tilfreds er, at I maa lade de Bønder ved Fredriksstad udi Smaalenene paalægge at give Huustømmer til et Provianthuus der i be^{te} Fredriksstad at lade bygge, samt og at de næste Bønder i Oplandene, som intet Tømmer yder til vort Slot Akershuus, Tømmer til det Provianthuus paa Eidsvold maa levere, saa og i lige Maader, at hvis som behøves til Deler til samme Provianthuses Tag, Loften og Døren samt Jern til Døre, Hængsler, Laase og andet sligt, saavelsom Arbeidsløn maa tages af de Penge, som det af Adelen saavelsom Geistligheden i Akershuus Len udlovede Magasinkorn kan selges for af det, som ikke duer at komme iblandt i godt Korn eller er tjenlig til at gjemmes. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 13 December 1653[1]. T. IX. 173. (Orig. i Rigsarkivet.)

Hr. Sivert Urne, at Peder Hanssøn er fri for B[orgermester] og Raads Tiltale i Skien.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom Peder Hanssøn, Borger og Indvaaner i vor Kjøbsted Kjøbenhavn, for os underdanigst haver ladet andrage, at hannem af Borgermester og Raad i vor Kjøbsted Skien skal være fradømt sex pro cento udi en Arv, som hannem der skal være tilfalden, som han derfra hidned agter at føre, da efterdi vi naadigst erfarer, at be^{te} Peder Hanssøn haver taget Borgerskab her i vor Kjøbsted Kjøbenhavn, ere vi naadigst tilfreds, at han maa efter hans underdanigste Anmodning og Begjering for be^{te} Borgermester og Raads Tiltale i Skien være fri og entlediget, det I dennem paa vore Vegne haver at forstendige lade. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 13 December 1653. T. IX. 174.

Fredrik Urne, anlangende nogen Fordring, s[alig] M. Jacob Læsemesters Børn i Odense haver hos Doctor Peder Alfssøn i Throndhjem.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom Bendix Laurssøn af vor Kjøbsted Odense for os underdanigst haver ladet andrage paa afgangne M. Jacob Jacobssøn [Wulf], forrige Lector i be^{te} Kjøbsted Odense, hans Datters Vegne, som han er tilforordnet at være Verge for, hvorledes os elskelige etc. Doctor Peder

[1] »Tegnelser« har feilagtig: 13 Februar 1653.

Alfssøn af vor Kjøbsted Throndhjem skal være bleven bete M. Jacob en Summa Penge skyldig, hvilken Gjæld til Daniel Veinholt i vor Kjøbsted Slagelse skal være overdragen for, han der i Boen havde at fordre, mens efterdi bete Daniel efter Anfordring ikke derfor fik Betaling, er bete afgangne M. Jacobs Børn til sidste Herredage her i vort Rige Danmark bleven tildømt selv at betale og haver dog intet andet, hvormed de bete Daniel Veinholt skulle betale end det, som bete Doctor Peder er bleven forne deres afgangne Fader skyldig, haver og ikke de Middel til den langt afliggende Fordring at indkræve og Dom over bete Doctor Peder at hende lade, eftersom han sig ved adskillige Foregivende, mod hans egen Forskrivning, fra Betaling skal undslaa, og derforuden skal den sidste oftbete Doctor Peders Forskrivning om 2 Maaneder blive 20 Aar gammel. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du oftbete Doctor alvorligen tilholder, at han vær[er] tiltænkt efter sin egen Forskrivning sig med Betalingen at indstille, mens dersom han sig ei dertil godvillig bekvemmer, da haver du over hannem paa bete umyndige Børns Vegne Dom at hende lade og det derudinden saavidt at behjælpelig være, som Retten kan medføre. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 16 December 1653. T. IX. 174.

Hr. Gregers Krabbe, Fredrik Urne og Ove Bjelke om hvis Assignationer, Selius Marselius tilforn i deres Lens Skatter bekommet haver.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom os elskelige Selius Marselius, Indvaaner i vor Kjøbsted Christiania, for os underdanigst haver ladet andrage og sig beklage, at han imod sin Forhaabning ganske intet skal have bekommet af den Assignation paa de 2585½ Rigsdaler, som hannem udi eders Lens Skatter var gjort for hvis Forstrækning af Munition, som han til vort Slot Akershuus og som han Baahuses Fornødenhed gjort haver, og hannem med rede Penge Betalingen derfor var tilsagt, hvorover han befrygter sig at skal lide stor Skade hos Kobberverket i Gudbrandsdalen saavelsom hos det Eidsvoldske Jernverk, eftersom han til bete Verkes Fortsættelse samme Penge havde forordnet, og udi vis Forhaabning, at han samme assignerede Penge ufeilbarligen skulde have bekommet, haver han sig i andre Maader for Penge blottet og entlediget, saa at han ingen Middel nu ved til Erts, Kul, Veed og andet bete Verkers

fornøden Forraad, som nu i Tide skal gjøres og ei uden rede Penge kan tilveiebringes, og dersom det nu ikke udi Tide skeer, vil Verkernes total Ruin ufeilbarligen derpaa følge, underdanigst derfor begjerendes, at han bete Penge efter forrige gjorte Assignation til Verkernes Conservation maatte bekomme. Thi bede vi eder endnu fremdeles og naadigst ville, at I gjører eders bedste og yderste Flid til, med forderligste at forskaffe bete Selius Marselius eller hans Fuldmægtige paa Ansøgning saa mange af de tilforne assignerede Penge af eders Lens Skatter, som aller-mest muligt er, om han dennem ikke alle sammen paa en Tid bekomme kan, hvortil I dog al Mulighed haver at anvende, eftersom vi gjerne ser, at bete Verker udi deres Esse forblev, saa at de efterhaanden kunde forbedres og tiltage og ei formedelst Mangel af Penge lide Skade eller forderves. (Cum claus. consv. Kjøbenhavn 17 December 1653. T. IX. 175. (Orig. i Rigsarkivet.)

Lige saadant Brev fik Fredrik Urne om den Assignation, som er gjort paa 14377 Rigsdaler i Throndhjems Lens Skatter for Forstrækning af Rug, Byg og Malt til Marstrand.

Item Ove Bjelke om den Assignation, som er gjort paa 2376 Rigsdaler 15 Skilling [i] Bergenhuus Lens Skatter for Forstrækning af Munition til Bergenhuses Fornødenhed.

Povel Bierch fik Bestalling under det Throndhjemske Regiment for Capitaine.

F. III., G. a. v., at vi naadigst have antaget og bestillet, saa og hermed antage og bestille nærværende os elskelige Povel Bierch til en Capitaine under det Throndhjemske Regimente, og eftersom han haver lovet og sig tilforpligtet udi alle forefaldende Occasioner til vores og Rigets Bedste sig at holde og bruge lade til Lands og Vands, hvor vi hans Tjeneste kan behøve, som det en æreelskende Capitaine sømmer, egner og vel anstaar, og han for os agter at forsvare og være bekjendt, og ellers udi alting at ville af yderste Formue søge vor og Rigens Gavn og Bedste, saa og dets Skade og Afbræk hindre, forekomme og afverge, da haver vi hannem for saadan hans tro og villig Tjeneste naadigst lovet og tilsagt til aarlig Løn og Pension saa meget, som en Capitaine under det Throndhjemske Regimente til aarlig Tractament gives. Thi bede vi og byde Lensmanden paa vort Slot Throndhjem, den som nu er eller

herefter kommendes vorder, at han for^{ne} Capitaine Povel Bierch forbe^{te} aarlig Besolding og Tractament, indtil anden Anordning skeer, udaf de Middel, som til Militiens Underholdning i vort Rige Norge forordnet er, fra dette vort Brevs Dato beregnet, contenterer og betaler. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 20 December 1653. R. IX. 406. (Conc. i Rigsarkivet.)

Selio Marselio fik Confirmation paa en af Rentemesterene med hannem gjort Accord.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst søges og begjeres vores naadigste Confirmation paa en af vore Rentemestere med os elskelige Selio Marselio, Indvaaner i vor Kjøbsted Christiania, gjorde Accord, hvilken lyder Ord efter andet, som følger:

Anno 1653 den 15 December haver ærlig og velfornemme Mand Selius Marselius, Indvaaner i Christiania, indleveret og overgiven her udi Hs. Maj.s Rentekammer et hans Register og Fortegnelse anlangende hans Fodring for gjorte Leverants og Forstrækning, hvorudinden han til Fodring stiller først 10,000 Rigsdaler, som han udi rede Penge haver forstrakt til Kgl. Maj. og Kronen efter derom udgivne og nu igjen indleveret Kvitterings videre Indhold, dateret den 11 December 1653, desligeste efter Kgl. Maj.s naadigste Bevilling leveret udi Kjøbenhavns Slots Viinkjælder 87 Oxehoveder fransk Viin, Oxehovedet for 21 Rigsdaler, 17 Oxehoveder Viineddikke, hvert Oxehoved 14 Rigsdaler, 8 Piber spansk Viin, hver Pibe 110 Rigsdaler og 3 Piber Sæk, hver Pibe 100 Rigsdaler, hvilket gjør tilsammen 3245 Rigsdaler, gjør tilsammen 13245 Rigsdaler, og efterdi han (uformodeligt) ikke til den forsagte Tid kan for forskrevne Summa blive contenteret, der med hannem accorderet, at han skal have til aarlig Rente 6 pro cento, indtil afbetalt bliver, som fra dette Brevs Dato skal begynde og angaa. Sammeledes haver han og nu indleveret en vores udstedte Afregnings Kvittants, sub dato den 26 September 1653, paa 24406 Rigsdaler 3 Ort 16 Skilling, som af Hs. Kgl. Maj. er naadigst ratificeret, saa og paa kgl. Behag til Fordring stillet 5736 Rigsdaler for en Parti Viin, som han til Kgl. Maj.s Behov fra Holland havde forskrevet og af de engelske er bleven optagen i Søen, hvorimod han sin Prætention, som han hos de engelske i Fremtiden kunde have at søge, nu haver afstanden. Efter samme Registers videre Formelding beløb forskrevne tvende

Poster 30142 Rigsdaler 3 Ort 16 Skilling, hvorom med hannem er accorderet derpaa igjen [ↄ: ingen] Rente at skal have, dog derimod lovet med første at skal blive betalt. Imod forskrevne hans Fordring er hannem paa Kgl. Maj.s naadigste Behag lovet Indvisning udi 5 næstefterfølgende Aar, og maa aarligen annamme af den paabudne Contribution udi efterskrevne Lene, nemlig udi Stavanger Len 1000 Rigsdaler, af Mandals og Nedenes Lene 1500 Rigsdaler, af Bratsberg Len 2500 Rigsdaler, af Bergenhuus og Throndhjems Lene, foruden den Indvisning, han der allerede haver, paa hver Sted 2000 Rigsdaler og 500, hvilken Indvisning kan aarlig beløbe 10000 Rigsdaler, hvoraf hannem først skal godtgjøres 794½ Rigsdaler 16 Skilling, som er den aarlig Rente at forskrevne Capital, som forrentes skal, Resten 9205 Rigsdaler 1 Ort og 8 Skilling skal kortes i den Summa, som ikke skal forrentes, i hvilken Maade aarligen skal holdes, indtil han for forskrevne Capital, 30142 Rigsdaler 3 Ort 16 Skilling, betalt bliver, og naar den Summa betalt er, da skal hvis han annammendes vorder, kortes udi den anden Capital og Rente, og dersom han da noget for Tiden eller Aarets Slutning bekommendes vorder, skal det komme Kgl. Maj. tilgode udi Rente, og naar de 5 Aar ere fuldendiget, da skal forbe^te^ Selius Marselius sig til Afregning indstille udi Rentekammeret i Kjøbenhavn, og hvis da befindes, han mere har annammet, end forskrevne Capital og Rente kan beløbe, da fra sig at lægge, og hvis han mindre haver bekommet, da hannem at skee Fyldest enten med rede Penge eller i andre Maader, efter hvilken denne vores Accord han paa det underdanigste haver at anholde om Kgl. Maj.s naadigste Ratification. Actum Kjøbenhavn ut supra.

Denne Beviis er imod indlagte Registers Fortegnelse confereret og siden registreret.

Peder Vibe. Peder Reedtz. Peder Pederssøn.
Anders Sørenssøn.
Indført Jens Christenssøn.

Da haver vi forbe^te^ udgivne Accord udi alle des Ord, Clausuler og Punkter, eftersom forskrevet staar, naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæstet, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 20 December 1653. R. IX. 407.

Morten Mathiassøn i Baahuus Len fik Brev for sig sin Hustru og Børn paa Halleby og tvende underliggendes Ødegaarde.

F. III. G. a. v., at vi Morten Mathiassøn i Halleby paa Indland i Baahuus Len efter underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at han, hans Hustru og et deres Barn forbe^{te} Gaard Halleby med des tvende underliggende Ødegaarde, kaldes Aager og Jordland, som han af ny med stor Bekostning og Arbeide skal have ladet opbygge, maa en efter anden udi deres Livstid nyde og beside. Dog skal de derimod tiltænkt være den fremdeles altid ved god Hevd og Magt at holde, den sedvaanlig aarlig Afgift og Rettighed at udgive, saa og bekvem Logement for reisende Folk der at holde for billig Betaling, eftersom det ved en alfare Landevei skal ligge, og naar det ene af be^{te} deres Børn samme Gaard tiltræder, skal de deraf tilbørlig Fæste til os og Kronenu dgive, saafremt samtlige, som forskrevet staar, denne vores Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 20 December 1653. R. IX. 409.

Hr. Gregers Krabbe anlangende det, som af Stænderne i Norge til Flaadens Udredning haver [o: er] udlovet, skal deroppe forblive.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom vi af eders underdanigste Erklæring naadigst erfare, hvad Adelen i vort Rige Norge til vor og Kronens Flaades Fornødenhed godvilligen udlovet og bevilget haver, saa er vores naadigste Villie og Mening at hvis, som Adelen saavelsom Stænderne der udi Riget godvilligen lovet og til Fædrenelandets Forsvar udgiver, ikke derfra skal nedføres, men til Landens Defension og Fornødenhed der oppe i Riget anvendes og forbruges, det vi eder til Efterretning naadigst ville have forstendiget. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 20 December 1653. T. IX. 176. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe fik Brev anlangende hvorledes forholdes skal, naar for frit Adelsgods bliver Odelsgods der i Lenet tilskiftet.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom I vores naadigste Villie og Mening underdanigst er begjerendes at vide, hvorledes forholdes skal, naar Adelen og andre for frit Adelsgods sig der i Lenet tilskifter Odelsgods, hvoraf vi og Kronen haver

nogen Landskyld, Leding og anden smaa Rettigheder, hvilket de, som det fri Gods sig til Mageskifte igjen paatager af den fri Odelsgaard at udgive, da endog vi af eders underdanigste Erklæring naadigst erfare, os og Kronen intet derved at kan afgaa, naar paa vore Vegne udi Agt haves, at den fri Adelsgaard, som Odelsgaardens Rettighed sig paatager at udgive, er god for den vores forrige Rettighed af Odelsgaarden at erlægge, ville vi dog naadigst, at de, som sig sligt Odelsgods imod frit Adelsgods tilskifter, sig hos eder tilforn skal angive, paa det at I vores og Kronens Gavn og Bedste dermed kan søge, havendes Indseende, at den fri Adelsgaard, som i saa Maader sig Odels Rettigheden paatager, er god for den at udgive, hvorefter I det siden udi Jordebogen haver at forandre og indskrive lade, paa det at os og Kronen i Længden intet derved skal afgaa. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 20 December 1653. T. IX. 176. (Conc. i Rigsarkivet.)

Henrik Belov med flere fik Brev om Selio Marselii Indvisninger i deres Lenes Skatter og Contributioner paa 5 Aars Tid.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom vi have naadigst gjort os elskelige Selius Marselius, Indvaaner i vor Kjøbsted Christiania, Indvisning udi dit Lens paabudne Contributioner at maa aarlig udi efterfølgende 5 Aar deraf bekomme 1000 Rigsdaler, thi bede vi dig og naadigst ville, at du hannem eller hans Fuldmægtige paa Ansøgning lader forne 1000 Rigsdaler udi efterfølgende 5 Aar, som forskrevet staar, aarligen bekomme og følgagtig være. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 20 December 1653. T. IX. 177. (Orig. i Rigsarkivet.)

Lige saadan Brev fik Mogens Arenfeldt paa 1500 Rigsdaler af Mandals og Nedenes Lenes Skatter.

Nok Hr. Sivert Urne paa 2500 Rigsdaler af Bratsberg Lens Skatter.

Ove Bjelke af Bergenhuus Lens Contributioner, foruden den Indvisning, han der allerede haver, paa 2500 Rigsdaler.

Fredrik Urne af Throndhjems Lens Contributioner, foruden den Indvisning, han der allerede haver, paa 2500 Rigsdaler.

Knud Jensson i Akershuus Len, at maa have Merete Olufsdatter.

Knud Olufsson [sic] fik Bevilling at maa sig udi Egteskab indlade med Merete Olufsdatter, som hannem udi tredie

Led var beslægtet, Brevet lyder efter ordinaire Stil, dateret Kjøbenhavn den 21 December 1653. R. IX. 409.

Fredrik Urne, om tvende under det Throndhjemske Regiment under Capitaine Povel Birch, som haver øvet Mutination, saa og to Rod[e]mestere med en falsk Supplication.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom vi naadigst erfare, at have været Mutination under det Romsdalske Compagni af det Throndhjemske Regimente imod deres tilforordnede Capitaine ved Navn Povel Birch, og tvende af Knegterne, som havde slaget og lagt Haand paa hannem, at være paagrebet og ved Krigsretten tilkjendt at straffes paa Livet, med mindre vi dennem naadigst vil benaade, saa endog saadan deres grove Forseelse exemplarisk befindes, ere vi dog naadigst tilfreds, at de denne Gang paa Livet maa benaades, dog at de udi Jern slages til at arbeide ved næste Fæstning. Men de Rod[e]mestere, som du underdanigst haver ladet andrage i samme Mutination at have været interesseret og en falsk Supplication overgivet, ville vi naadigst, at du paa deres Boslod skal lade straffe, saa at de samme deres begangne Forseelse til os af deres yderste Formue soner og aftinger, det du os og saaledes til Regnskab haver at føre lade. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 21 December 1653. T. IX. 177.

Christopher Fredrik von Gerstrop [ɔ: Gersdorff], at maa holde en Profos under det Throndhjemske Regiment.

F. III. V. G. t. Vid, at vi efter din underdanigste Ansøgning og [Begjering] naadigst tilfreds er, at du maa under Regimentet holde en Profos og paa hans Person nyde lige saadan Tractament af de Middel, som til Militiens Underholding forordnet er, som under andre Regimenter i vort Rige Norge brugeligt er, derefter du dig kan vide at rette. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 21 December 1653. T. IX. 178.

Hr. Sivert Urne, at Sel[ius] Marsel[ius] paa Gabriel Marselii Vegne fik Indvisning i Langesunds Told for 6000 Rigsdaler af de Penge, Kgl. Maj. Hertug Ernst Gynther skyldig er, og Hertug Ernst Gynther til Gabriel Marseli skulde erlægge til Omslag.

F. III. V. s. G. t. Vid, at eftersom vi hans Kjærlighed

Hertug Ernst Gynther, vores elskelige kjære Fætter, en Summa Penge skyldig er, hvoraf han er begjerendes at maatte til førstkommende Kieler-Omslag betales til vor Factor udi Amsterdam, os elskelige Gabriel Marselius, 6000 Rigsdalers Capital, hvilke velbe^{te} hans Kjærlighed til be^{te} vores Factor skulle erlægge, da eftersom sex Tusinde Rigsdalers Capital til be^{te} førststaaende Kieler-Omslag ikke kan vorde betalt, haver vi med be^{te} vores Factors Broder, os elskelige Selius Marselius, Indvaaner udi vor Kjøbsted Christiania, om be^{te} sex Tusinde Rigsdaler saaledes . . . .[1] 1654 og 1655 af Langesunds Told i vort Rige Norge aarligen skal betales tre Tusinde Rigsdaler Capital med derpaa beregnede Rente sex pro cento fra dette vores Brevs Dato og indtil saalænge han den fuldkomne Betaling af be^{te} sex Tusinde Rigsdalers Capital med Rente, som forbliffuet [ɔ: forskrevet] staar, bekommendes vorder. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I lader be^{te} Selius Marselius paa hans Ansøgning be^{te} Sum med sin Rente, som forskrevet staar, af Langesunds Told bekomme, og eftersom for^{ne} Selius Marselius skal kvittere for for^{ne} Toldpenge, naar han dennem annammendes vorder, hvilke hans Kvittantser Toldregnskaberne siden skal følge, saa skal samme Kvittantser ikke komme be^{te} Selius Marselius eller hans Broder til Skade i nogen Maader, ikke heller nogen Tid videre af dennem fordres, eftersom be^{te} Selius Marselius imod denne vores naadigste Ordre til eder igjen haver overleveret til velbe^{te} hans Kjærlighed den hans Obligation, som be^{te} Marselius paa samme Penge i Hænde havde. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 30 December 1653. T. IX. 178.

[1] Aabent Rum; der skal formodentlig staa: accorderet, at han.

1654.

Hr. Gregers Krabbe fik Brev, at Christopher Hünicke skal betales af Mynt 600 Rigsdaler for Assessors Bestilling hos Bergverket.

F. III. V. G. t. Vider, at vi naadigst tilfreds er, at de 600 Rigsdaler, som os elskelige Christopher Hünicken til Besolding for Assessors Bestilling i Bergamtet i vort Rige Norge naadigst bevilget er, maa hannem aarligen, indtil paa videre naadigst Anordning, af Mynten i vor Kjøbsted Christiania aarligen gives, beregnet fra vort Brevs Dato, som hannem paa samme Assessors Bestilling naadigst forundt er, hvilket og saaledes i Mynteregnskabet skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 3 Januar 1654. T. IX. 179. (Orig. i Rigsarkivet.)

Selius Marselius paa sin egen og Gabriel Marselii Vegne, item Povel Klingenberge paa Albret Baltasars Arvingers og Leonhart Marselii Vegne fik Confirmation paa Rentemesterenes Afregning og Accord.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst ansøges og begjeres vores naadigste Confirmation paa en vores Rentemesters med os elskelige Selius Marselius paa sin Broder Gabriel Marselii, vores residerende Commissarius udi Amsterdam, hans Vegne og Povel Klingenberge paa Albert Baltasar Bernts Arvinger og Leonhart Marselii, vores residerende Commissarius udi vor Kjøbsted Hamburg, deres Vegne gjorte Afregning og Accord, lyder Ord efter andet, som følger:

Anno 1654 den 3 Januarii haver ærlig og velfornemme Mand Selius Marselius paa sin Broder Gabriel Marselii, Kgl. Maj.s residerende Commissarius i Amsterdam, hans Vegne af [ɔ: og] Povel Klingenberg paa Albret Baltazar Bernts Arvingers og Leonhart Marselii, høistbete Kgl. Maj.s residerende Commissarier [sic] udi Hamburg, deres Vegne indleveret og overgiven her udi Hs. Maj.s Rentekammer et deres Register og Fortegnelse anlan-

gende nogen forfalden Rentepenge fra Octavis Trium Regum 1653 til Aarsdagen i nærværende Aar, hvorudinden til Fordring stilles halvfemte Tusinde Rigsdaler Capital, som velbe^te Commissarier underdanigst haver forskudt til Kgl. Maj.s og Kronens Fornødenhed den 14 December 1648, hvilken Rente er beregnet fra Octavis Trium Regum 1653 til St. Michels Dag næstefter samme Aar, hvilken Tid er betalt paa samme Obligation med engelsk Gods 60000 Rigsdaler, saa og 600 Rigsdaler, som er 1/4 Aars Rente af 40000 Rigsdaler, som paa samme Obligation blev bestaaende, beregnet fra forbe^te St. Michels Dag 1653 til Kieler Omslag nærværende Aar 1654. Desligeste til Fordring stillet 1350 Rigsdaler, som er 3/4 Aars Rente af 30000 Rigsdaler Capital, som Hs. Kgl. Maj. naadigst haver ladet optage af Peder Threppe, Handelsmand udi Amsterdam, som fra Trium Regum 1653 skulle forrentes og til St. Michels Dag næstefter udi forbe^te Aar, da paa samme Obligation er betalt med engelske [Gods?] Fremlæehn [ɔ: femten?] Tusinde Rigsdaler saavelsom 225 Rigsdaler, som er et Fjerdingaars Rente af Resten de andre 15000 Rigsdaler, som er paa forbe^te Obligation ubetalt, beregnet fra St. Michaeli Dag 1653 til Trium Regum 1654. I lige Maade og nu gjort Anfordring om 720 Rigsdaler, som er 3/4 Aars forfalden Rente af 16000 Rigsdaler, som høilovlig Ihukommelse Kgl. Maj. og samtlig Danmarkes Riges Raad haver ladet optage paa Rente hos obenbe^te Gabriel Marselio udi Amsterdam den 21 Mai 1646, hvilken Rente er forfalden fra Trium Regum 1653 til St. Michels Dag dernæstefter, da den med engelske Vare er indløst, og dog nu efter Kgl. Maj.s naadigste Befaling fuldkommen transporteret til Albret Baltasar Bernts Arvinger og Leonhart Marselius udi Hamburg, hvorefter de nu Renten haver at fordre med Capitalen fra Nyaar 1654, efterdi de derimod ligesaa megen Capital haver ladet afskrive og korte paa den forbe^te Obligation paa de 100000 Rigsdaler, gjør saa tilsammen al forskrevne Fordring 7395 Rigsdaler, hver Daler til 96 Skilling danske beregnet, hvilke dennem paa Kgl. Maj.s naadigste Behag er lovet at skal betales med en billig Rente 6 pro cento aarligen, indtil afbetalt vorder, af Kgl. Maj.s og Kronens Tolde, som i Bergen falde og indkomme kan, næstefter at høistbe^te Kgl. Maj.s naadigste Assignation for denne Dato først er fuldgjorte, hvorpaa Selius Marselius og Povel Klingenberg underdanigst haver at anholde om Kgl. Maj.s naadigste Confirmation. Actum Kjøbenhavn ut supra.

Denne Beviis er imod indlagte Registers Fortegnelse confereret og siden registreret.

Peder Vibe. Peder Reedtz. Peder Pederssøn, min Hoff [ɔ: Haand]. Anders Sørenssøn.

Indskreven Jens Christenssøn.

Da have vi forbe^{te} vores Rentemesteres udgivne Afregning og Accord, eftersom den heroven findes indført, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæstet, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 6 Januar 1654. R. IX. 410.

Hr. Gregers Krabbe fik Brev om Christian Fichers forrige Assignation i Christiania Told.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom os elskelige Christian Fischer for nogen Tid siden haver bekommet vores naadigste Assignation paa 7514 Rigsdaler af Tolden i vor Kjøbsted Christiania, og han nu for os underdanigst haver ladet andrage, at han ei mere end de 2700 deraf skal have bekommet, eftersom Tolden sig ei videre den Tid kunde bedrage, underdanigst derfor begjerendes, at han det, som fra den Tid i for^{ne} Christiania Toldkiste er indkommen, som han formener til en fire eller fem Hundrede Rigsdaler kunde bedrage, maatte bekomme, thi bede vi eder og naadigst ville, at I be^{te} Christian Fischer eller hans Fuldmægtige paa Ansøgning lader følgagtig være hvis Penge, som der nu udi Toldkisten kan findes eller efter der udi kan indkomme, indtil de hannem tilforn gjorte Assignationer vorder fuldgjort og ganske afbetalt med Rente af Capitalen fra den Tid, det skulde have været betalt, og indtil Betalingen, eftersom forskrevet staar, efterhaanden skeer, det I og saaledes paa hans Afregning haver at lade afskrive eller hans Beviis derpaa tage, hvorefter det siden paa tilbørlige Steder skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 10 Januar 1654. T. IX. 179. (Orig. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke fik Brev om Sel[ii] Marsel[ii] paa Gabriel Marsel[ii] Vegne Indvisning i Bergen[s] Told for 7395 Rigsdaler.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom vi haver gjort os elskelige Selius Marselius, Indvaaner i vor Kjøbsted Christiania, paa hans Broder, os elskelige Gabriel Marseli, vores residerende Commissarius til Amsterdam, hans Vegne, Indvisning udi vor og Kronens Told, som udi vor Kjøbsted Bergen falde kan, for

7395 Rigsdaler, til 96 Skilling danske beregnet, med 6 pro cento aarlig Rente, indtil samme Capital afbetalt vorder. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du be[te] Selio Marselio eller hans Fuldmægtige paa Ansøgning af Tolden der sammesteds lader bekomme for[ne] Capital med des Rente 6 pro cento, beregnet fra Nytaarsdag sidst forleden 1654 og indtil den Tid, de ganske afbetalt vorder, dog at hvis Assignation, som for dette vort Brevs Dato udi samme Told gjort er, tilforne bliver efterkommet og afbetalt, det dig og saaledes paa tilbørlige Steder udi Regnskaberne skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 12 Januar 1654. T. IX. 180.

Johannes Judelsbach, at begive sig til Christiansø.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du retter din Leilighed efter med forderligste at begive dig til vor Fæstning Christiansø og der paa Fæstningen, indtil paa videre naadigst Anordning, herefter som tilforn Commandant at forblive og rette dig efter din forrige Bestallings Indhold, som en Commandant egner og vel anstaar, som du i sin Tid for os agter at forsvare og bekjendt være. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 13 Januar 1654. T. IX. 180. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lensmændene i Norge finge Breve, at handle med dennem, som have Tiender, at give deraf i tre Aar til Magasin og anden Landens Defension.

F. III, V. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I handler med alle og enhver udi eders Len, være sig af hvad Stand eller Condition det være kan, som nogen Kirketiende der i Lenet fri uden Afgift nyder, være sig enten vor og Kronens eller Kirkens Anpart, at de til Magasin og anden Fædrenelandets Defension udgiver udi tre næstfølgende Aar, hver Aar den tredie Part af deres Indkomst, og de, som haver vor og Kronens Tiender for Afgift udi Fæste, at de deraf giver udi for[ne] tre Aar, hver Aar den femte Part, og de, som med Kirkens Tiende ere forlente, i lige Maade udi for[ne] tre Aar hver Aar den femte Part, saavidt be[te] Indkomst sig kan bedrage over samme Tiendes aarlig Afgift. Dog skal de for saadan tredie eller femte Parter af Tiendens Indkomst at udgive være forskaanet, som til for[ne] til os haver erlagt det hele Aars Indkomst udi trende Aar af hvis, som nogen af Kronen nydet haver, med saa Skjel at

de Tiender, som de nydt haver, udi samme fulde Aars Indkomstes Sum ere bleven medberegnet og anslaget, men dersom det ikke udi samme Sum er bleven indberegnet, haver de nu, som saadanne Tiender nyder, den tredie eller femte Part deraf, som forskrevet staar, at lade udkomme (til hvilken Ende I og haver en rigtig Fortegnelse vores Statholder i vort Rige Norge at tilskikke paa alle dennem, som udi eders Len nogen Kirketiende, enten vor og Kronens eller Kirkens Anpart, nyder, og derhos rigtig specificere hvormeget enhver, som saadanne Tiender nyder, tilkommer for den tredie eller femte Part deraf at udgive, som forskrevet staar, paa det han sig derefter kan vide at rette og fornøden Anordning gjøre lade, paa hvad Steder han nødigt eragter samme tredie eller femte Partes Udgift at skal leveres og annammes)[1]. Vi tvivle ikke paa, at efterdi saadant til Rigernes Bedste og Forsvar er anseet, at enhver god Patriot sig jo dertil godvilligen skal lade finde. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 17 Januar 1654. T. IX. 181. (Orig. i Rigsarkivet.)

De Lensmænd som fik for^{ne} Breve:

Hr. Gregers Krabbe.	Preben von Ahn.
Hr. Iver Krabbe.	Jørgen Friis.
Hr. Sivert Urne.	Vincents Bildt.
Ove Bjelke.	Mogens Arenfeldt.
Fredrik Urne.	Henrik Belov.

Hr. Gregers Krabbe: 1. Anlangende Afgift af Tienderne i Norge til Magasin og andet. 2. At erklære [sig] om af hvad Lene Akershuus Magasinhuse kan hjælpes etc. 3. Om Bygningen paa Akershuus.

F. III. V. s. G. t. Eftersom I underdanigst er begjeren des, at de andre Lenes Contribution til Magasin i vort Rige Norge, som intet synderligt Magasin behøver, maatte komme Magasinhusene udi Akershuus Len til Hjælp, eftersom de farligste Passer der i Lenet skal findes, da ville vi eder til Efterretning naadigst forstendige lade, at vi haver anbefalet vore Lensmænd i be^{te} vort Rige Norge at handle med dennem, som nogen Tiender fri uden Afgift nyder, være sig enten vor og Kronens eller Kirkens Anpart, at de deraf til Magasin udgiver udi tre næstfølgende Aar, hvert Aar den tredie Part, af samme Tiendes Indkomst, og de, som haver vor og Kronens

[1] »Tegnelser« har i Margen: NB. ved dette Tegn skal forandres udi Breve til Statholder selv.

Tiende for Afgift, at de deraf udgiver udi forne trende Aar, dette Aar derudi medberegnet, hvert Aar den femte Part, og de, som med Kirkens Tiende er forlenet, i lige Maade udi bete tre Aar, hvert Aar den femte Part, hvorfore de eder en Fortegnelse haver at tilstille paa dennem, nogen Tiende, som forskrevet staar, nyder og hvorvidt Indkomsten sig deraf kan bedrage, hvilket naar I bekommet haver, haver I strax underdanigst Underretning derom i vores Kantselli at nederskikke og derhos underdanigst Forslag at gjøre, af hvad Lene I eragter bekvemmeligst eders Lens Magasinhuse at kunde hjælpes og undsættes, saa vel som, hvorledes de andre Magasiner, som paa de mest fornødne og farlige Poster og Passer [findes], forsynes kunde, hvorpaa vi os siden naadigst ville vide at resolvere. Hvad Bygningen der paa Slottet sig anbelanger nu tilkommendes Sommer at fortsætte, derpaa skal I og bekomme naadigst videre Ordre, efter at I os først haver tilstillet en Overslag, hvad ungefehrlig dertil kan behøves, med Specification paa hvad Steder I eragter det mest fornøden. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 17 Januar 1654. T. IX. 182. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, at tilholde B[orgermester] og Raad i Christiania at dømme i de Sager anlangende dennem, som sig ved deres Bryllupper imod Recessen forholder.

F. III. V. s. G. t. Eftersom I for os underdanigst haver ladet andrage, hvorledes Byfogden i vor Kjøbsted Christiania skal have indstevnet for Borgermester og Raad der sammesteds adskillige geistlige og verdslige, som sig imod Recessen og Forordningen haver udi deres Bryllupper forseet, hvorpaa bete Borgermester og Raad her til Dags ei haver villet give nogen Dom beskreven, foregivendes at de ikke vidste, om Recessen og slige Forordninger her udi vort Rige Norge skulle observeres, da efterdi sligt, som en skikkelig Erbarhed angaar, lige saa vel i bete Norge som i vort Rige Danmark bør at iagttages, bede vi eder og naadigst ville, at I bete Borgermester og Raad tilholder, at de udi slige Tilfælde retter sig efter Recessen og andre udgangne Forordninger, og derefter dømmer paa de begangne Forseelser udi Brylluppers og andre Overflødigheds Overtrædelser, saa at Hospitalet kan nyde de Bøder, som i saa Maader kan kjendes forbrudt at være. Cum claus.

consv. Kjøbenhavn 17 Januar 1654. T. IX. 183. (Conc. Rigsarkivet.)

Hr. Sivert Urne, at maa leie sig en Gaard i Skien at residere udi.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom vi naadigst erfarer, Kongsgaarden i vor Kjøbsted Skien af skadelig Vandflod at være fordærvet og ganske bortført, saa at I derpaa ei videre kan holde Huus, da ere vi naadigst tilfreds, at I efter underdanigst Ansøgning og Begjering maa, indtil paa videre naadigst Anordning, leie en Gaard der i Byen at holde Huus udi, dog for ringeste Bekostning skee kan, og Huusleien af eders Lens Indkomst betale, det eder og saaledes udi eders Regnskaber paa vores Renteri skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 23 Januar 1654. T. IX. 183. (Conc. i Rigsarkivet.)

Povel Hanssøn fik Brev paa en Gaard, kaldes Bringsfjord [ɔ: Bringsjord] i Lister Len i Norge.

F. III. G. a. v., at eftersom Povel Hanssøn for os underdanigst haver ladet berette, at han af os elskelige Mogens Arenfeldt til Rugaard etc. skal være tilforordnet at have Indseende med hvis Vrag, som kunde strande paa Agdesidens Lene, underdanigst derfor begjerendes, at han for Leie og Landskyld, Egt og Arbeide maatte bevilges en af vor og Kronens Gaarde, liggendes i Lister Len i Langdal [ɔ: Lyngdal] Bringsfjord kaldet, paa det han kunde være ved Stedet, som det bedste Vrag skal falde, erbydendes sig derforuden at ville igjen give Bonden, som der nu paabor, sin Fæste efter den Sorenskriver og sex Mænds Kjendelse, da efterdi vi af be^te Mogens Arenfeldts underdanigste Erklæring naadigst erfarer, samme Gaard uden Skade Supplicanten at kan bevilges, saa og at det skal være os og Kronen i Længden til Gavn og Bedste, haver vi naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at be^te Povel Hanssøn maa nyde og bekomme forbe^te Bringsfjord, dog skal han efter egen Erbydelse tiltænkt være, den tilbørlige Leie og Landskyld, saa og Egt og Arbeide deraf at udgive, og derforuden Bonden, som der nu paabor, sin Fæste igjen efter den Sorenskrivers og sex Mænds Sigelse, saafremt han denne vores naadigste Bevilling agter at nyde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 25 Januar 1654. R. IX. 412. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Jenssøn [ɔ: Jessen] fik Brev at maa kjøbe brugt Sølv og lade mynte[1].

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst have bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at os elskelige Peder Jenssøn, Mynteskriver i vor Kjøbsted Christiania, maa herefter kjøbe og tilforhandle sig alt det brugte Sølv, som tilkjøbs der ved Mynten offereres, og det der paa Mynten paa sin egen Bekostning udi Tomarkstykker lade formynte efter den Ordre, som os elskelige Hr. Gregers Krabbe etc. derom paa vore Vegne gjort og givet haver. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 25 Januar 1654. R. IX. 412.

Hr. Gregers Krabbe fik Brev om Christian Fischers Indvisning i Christiania Toldkiste for 4745 Rigsdaler.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I lader os elskelige Christian Fischer af Toldkisten i vor Kjøbsted Christiania, efterhaanden, som Pengene der udinden kommendes vorder, og efter hans Begjering bekomme fire Tusinde syv Hundrede Rigsdaler fyrgetyve og fem for Rinskviin, som til Hofholdningens Fornødenhed leveret er, med tilbørlige Renter af be[te] Capital, saavidt det sig bedrage kan, fra Nytaarsdag sidstforleden og indtil samme Sum hannem ganske vorder afbetalt, beregnet sex pro cento aarligen, tagendes derpaa hans Beviis, det og saaledes derefter udi be[te] Toldregnskaber skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 26 Januar 1654. T. IX. 183. (Orig. i Rigsarkivet.)

Bergen[s] Kapitel fik Brev at lade M. Pe[de]r Nilssøn Lemmius, Læsemester der ibidem, bekomme Sæde i Kapitlet som sin Formand.

F. III. V. s. G. t. Vider, at for os underdanigst lader andrage os elskelige, hæderlig og høilærd Mester Peder Nilssøn Lemmius, Lector Gymnasii udi vor Kjøbsted Bergen, hvorledes der skal indfalde nogen Tvistighed anlangende hans Session udi Kapitlet sammesteds, da bede vi eder og naadigst ville, at I be[te] Mester Peder Nilssøn Lemmius den samme Plads og Sæde udi Kapitlet tilforordner, som af Arilds Tid befindes hans Formænd, Lectores udi Bergens Kapitel, at have havt. Cum claus.

[1] I Margen staar med en anden Haand: Peder Jessen, Mynteskriver.

consv. Kjøbenhavn 28 Januar 1654. T. IX. 184. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe fik Brev om Albret Itzens Indvisning i Drammens Toldsted for 7359 Rigsdaler 15⅓ Skilling.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom vi naadigst for adskillige Forstrækning er skyldig bleven til os elskelige Albret Itzen, Handelsmand her i vor Kjøbsted Kjøbenhavn, syv Tusinde tre Hundrede halvtredsindstyve og ni Rigsdaler 15⅓ Skilling, hvorfor vi haver gjort hannem naadigst Assignation i Drammens Told, at maa bekomme sin Betaling udi tre næstfølgende Aar efter den hannem derpaa givne Assignations videre Formelding. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I hannem, hans Arvinger eller deres Fuldmægtig eller og hvem samme vores Assignation med deres Minde i Hænde haver til Philippi Jacobi førstkommendes, naar samme Toldkiste aabnes, lader bekomme to Tusinde tre Hundrede halvtredsindstyve og ni Rigsdaler 15⅓ Skilling og siden Aarsdagen derefter, naar man skrivendes vorder 1655, 2800 Rigsdaler og siden endeligen til Philippi Jacobi Dag 1656 2650 Rigsdaler, tagendes hver Gang hans eller deres Beviis, som samme Penge paa hans Vegne annammendes vorder, hvilket og saaledes derefter udi Toldregnskaberne skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 28 Januar 1654. T. IX. 184. (Orig. i Rigsarkivet.)

Albret Itzen fik Confirmation paa Rentemesterenes Contract om hans Fordring og dets Betaling.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst søges og begjeres vores naadigste Confirmation paa en vores Rentemesters med os elskelige Albret Itzen, Indvaaner i vor Kjøbsted Kjøbenhavn[1], indleveret hermed udi Hs. Maj.s Rentekammer et hans Register og Fortegnelse, hvorudinden han til Fordring stiller først efter en kongelig Obligation, dat. den 11 Februarii 1643 paa 700 Rigsdaler Capital, samt derpaa resterende Rente fra Octavis Trium Regum 1644 til Octavis Trium Regum 1654 420 Rigsdaler, desligeste efter høistbe^te^ Hs. Kgl. Maj.s tvende Obligationer, daterede den 16 November 1652 paa 5283 Rigsdaler Capital med 633 Rigsdaler 5 Mark 12 Skilling, som er to Aars resterende Rente, forfalden til Octavis Trium Regum 1654, sammeledes til Fordring stillet 202½ Rigsdaler for endeel

[1] Her mangler flere Linier.

Kramvare, som til Hs. Dronniglige Maj.s Fornødenhed er afhændt den 24 September 1651, hvorpaa igjen [ɔ: ingen] Rente beregnes efter derpaa overlerede Registers og hosfølgende kongelige Obligationers og Bevisers videre Formelding, beløb tilsammen den Capital, som fremdeles fra Octavis Trium Regum 1654 skal forrentes, 5983 Rigsdaler, saa og den forfalden Rente, og den Summa, som ikke skal forrentes, beløber 1256½ Rigsdaler, og er paa Hs. Kgl. Maj.s naadigste Bevilling tilsagt forbe^te Albert Itzen Assignation i Drammens Told at maa bekomme sin Betaling udi 3 næstfølgende Aar, og det er at formode, at Toldkisten ei førend til Philippi Jacobi Dag førstkommende 1654 skulle aabnes, da tilregnes hannem 119½ Rigsdaler 15⅓ Skilling, som er 4 Maaneders Rente af den obenskrevne Capital 5983 Rigsdaler, saa at hans ganske Fordring bliver da 7359 Rigsdaler 15⅓ Skilling, hvorpaa hannem da skal betales 2359 Rigsdaler 15⅓ Skilling, bliver saa igjen 5000 Rigsdaler Capital, som forrentes med 300 Rigsdaler fra Philippi Jacobi Dag 1654 til Aarsdagen 1655, saa at hans Fordring da bestaar udi 5000 Rigsdaler og 300 Rigsdaler, hvorpaa hannem da skal betales 3800 [sic] Rigsdaler, bliver saa igjen 2500, som skal forrentes med 150 Rigsdaler fra forbe^te Philippi Jacobi 1655, gjør saa tilsammen 2650 Bigsdaler, hvilke hannem til Philippi Jacobi Dag 1656 endelig skal vorde der sammesteds aflagt og betalt, hvorpaa forbe^te Albert Itzen underdanigst haver at søge Hs. Kgl. Maj.s naadigste Ratification. Actum Kjøbenhavn ut supra. Denne Beviis er imod indlagte Registers Fortegnelse confereret og siden registreret.

Peder Vibe. Peder Reedtz Peder Pederssøn, min Haand.
Anders Sørenssøn.
Indskreven Jens Christenssøn.

Da have vi forbe^te vore Rentemesteres udgivne Accord og Afregning, eftersom den heroven findes indført, udi alle des Ord Clausuler og Punkter naadigst confirmeret fuldbyrdet og stadfæstet, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 29 Januar 1654. R. IX. 413.

Thomas Hanssøn paa Asdal fik Confirmation paa Rigens [ɔ: Rygene] Fiskeri.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst ansøges og begjeres vores naadigste Confirmation paa et os elskelige Mogens Arenfeldt til Rugaard, vor Mand, Tjener og Be-

falingsmand over Agdesidens Len i vort Rige Norge, hans udgivne Fæstebrev, hvilket lyder Ord efter andet, som følger:

Jeg, Mogens Arenfeldt til Rugaard, Kgl. Maj.s Befalingsmand over Agdesidens Len, gjør vitterligt, at jeg haver sted og fæst til Thomas Hanssøn, boendes paa Asdal, Rygens Fiskeri udi Nedenes Len, hvilket han skal nyde og beholde for sin Livstid med slig Condition, at han deraf aarligen efter Jordebogen skal yde og levere paa Hs. Kgl. Maj.s Provianthuus i Kjøbenhavn udi rette Tid sex Tønder saltet, velforvaret og ustraffelige Lax, ellers det mit Fæstebrev at være forbrudt. Til Vidnesbyrd under min egen Haand. Actum Oddernes Kongsgaard den 26 November 1653. Mo[ge]ns Arenfeldt.

Da have vi forskrevne Fæstebrev udi alle des Ord, Clausuler og Punkter naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 29 Januar 1654. R. IX. 414. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke anlangende Hans Sagt i Bergen og hans Hustru og Søn Jan Eilers at maa lade Sagen stevne til Herredage om det Mord paa en Pige, de er for beskyldt.

F. III. V. G. t. Vid, at vi ere naadigst tilfreds, at Hans Sagt med hans Hustru og Stifsøn Jan Eilers, hvilke for det Mord, de ere beskyldt for at have begaaet paa deres Tjenestepige Bergitte Torbensdatter og ei haver kundet lougverge sig derfore efter Norges Lov, ere tildømte af Borgermester og Raad i vor Kjøbsted Bergen (hvilken Dom siden af Lagmanden er confirmeret) at skulle rømme Landet inden Nat og Dags Forløb, maa blive tilstede og samme Sag til videre Paakjendelse for næstkommende Herredage, som i vores Rige Norge skal holdes, lade indstevne, dog ville vi naadigst, at du imidlertid og indtil Sagsens Uddrag for^{ne} Hans Sagtes saavelsom hans Stifsøns Gods og Bo skal lade registrere og in Sekvestro hensætte og vel forvare. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 31 Januar 1653. T. IX. 184. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, om Tjære og Beg til Flaaden at kjøbe.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I med forderligste til vores og Kronens Flaades Fornødenhed lader indkjøbe for nøieste Kjøb, muligt er, tredive Lester Tjære

og ti Lester Beg. Pengene til des Indkjøb haver I af Drammens Told at lade tage, det og saaledes udi Tolgregnskaberne sammesteds skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 3 Februar 1654. T. IX. 185. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe at erklære sig, hvo de Toldere og Toldbetjente ere, for hvis Skyld Underslæb begaaes.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom vi naadigst erfarer, eder formedelst Overtolders og Toldbetjentes Absens paa en Deel smaa Ladesteder i vort Rige Norge Underslæb paa Tolden at forekomme, at have gjort Anordning om Masters Udførelse forbi Drammens Toldsted, thi bede vi eder og naadigst ville, at I eder med forderligste imod os underdanigst erklærer, hvo de absenterede Toldere og Toldbetjente ere, for hvis Skyld saadan Toldunderslæb begaaes, og eders skriftlige Relation herom med forderligste i vores Kantselli til Efterretning her nedskikker. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 3 Februar 1654. T. IX. 185. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Lensmændene i Norge finge Breve om Skattebreve at forkynde.

F. III. V. s. G. t. . Vider, at vi herhos tilskikke eder vort aabne Brev om hvis Skatter, vi med vores elskelige Danmarks Riges Raads Samtykke naadigst have resolveret udi N.[1] og underliggendes Lene dette Aar at lade paabyde, hvilket I for menige Almue udi be:te Akershuus og underliggende Lene skulle lade læse og forkynde, og derefter Skatten af enhver indkræve og oppeberge, havendes flittig Indseende, at alting derved ganger ligeligen og ret til, og at den udi Tide vorder indleveret og til bestemte Terminer, tagendes vel i Agt, at ingen, som i be:te vore aabne Breve specificeres, blive forskaanet; dog de, som findes saa forarmede, at de [det] ikke formaa at udgive, skal efter rigtig Thingsvinde, som I selv med egen Haand skal paaskrive, være forskaanede for saa meget, rigtigen bevises, at de ikke kunde afstedkomme. Og have vi Skatten

[1] »Tegnelser« har i Margen: NB. Akershuus, Baahuus, Tønsberg, Bratsberg, Bergenhuus, Throndhjem, Stavanger, Vardøhuus, Agdesiden. NB. Kjøbstæderne skal ikkun indføres udi de Bergenhuus, Tønsberg og Stavanger Breve. Lensmændenes Navne: Hr. Gregers Krabbe, Hr. Iver Krabbe, Vincents Bildt, Hr. Sivert Urne, Ove Bjelke, Fredrik Urne, Henrik Belov, Jørgen Friis, Mogens Arenfeldt.

udi eders Len saaledes efter Gaardenes Beskaffenhed naadigst ladet paabyde, som følger, nemlig, at hver Lens Fogder med sorne Skrivere samt de sedvanlige Lægsmænd af hvert Prestegjeld skulle lægge Skatten saaledes over alt vort Rige Norge, at hver fuld Gaard skulle skatte fire Rigsdaler[1], halve og øde [Gaarde] a l'advenant[2], (og det udi Gudbrandsdalen, Hedemarken, Solør og Østerdalen, Øvre Romerike, Hadeland og Valders, Ringerike og Hallingdalen samt Buskerud og Liers Fogderier, saa og paa Eker og udi Sandshverv med Numedal efter halvandet Skippund Tunge eller 2 Skippund Salt saa og tre Huder eller halvfemte Bismerpund Smør og af anden Landskyld a l'advenant at regnes paa en fuld Gaard, og hvis Gaarder, som skylder mere, da deraf at give udi Forhøielse af det øvrige af hver Skippund Tunge 1/2 Rigsdaler og af hver Huud 1 Rigsort. Skulle ogsaa de Gaarde, som skylde tre eller fire Lispund eller Skind ringere end forbe:te 1 1/2 Skippund Landskyld, dog give den fulde Skat, saafremt de af Skriveren og Lægsmændene kan eragtes og kjendes god derfore. Paa Hurum og udi Røken Sogn, item paa Follo, Akers Herred, Nedre Romerike, Heggen og Frøland samt Mosse Fogderi udi for:ne Akershuus Len og underliggende Lene, nemlig Rakkestad, Onsøen, Ide og Marker, Tune med Aabygge og Vembe samt Verne Kloster Lene at regnes for fulde Gaarde, som skylde 1 1/2 Skippund Tunge eller 2 Skippund Salt saa og halvfemte Huder eller halvfemte Bismerpund Smør og af anden Landskyld a l'advenant, og hvis en Gaard skylder mere eller mindre, skal forholdes, som før er meldt). Og eftersom en Deel Odelsgaarder, som besiddes af deres Landdrotter og skatter alene for Leilændinger, skylder meget ringe efter samme Gaarders Brug og Eiendom, da vil det ogsaa haves udi Agt, at samme Odelsgaarder forhøies og sættes udi Skat og Landskyld, som de ere gode til lige ved andre Leilændinger, og derefter give deres Leilændingsskat, dog Odelsmanden derimod at være fri for sin Odelsskat, som er den halve Indkomst af den Gaard, han selv besidder, mens med andre Odelsjorder, som besiddes og bruges af Leilændinger, at forholdes efter vores forrige Breve, saa at

[1] »Tegnelser« har i Margen: NB. Udi Vardøhuus Len gives 2 Rigsdaler.
[2] »Tegnelser« har i Margen: ( ) Imellem disse Tegn skal forandres udi hver Lens Skattebreve, eftersom det findes forandret til hver Len paa det sidste Blad.

Odelsmanden giver sin halve Indkomst af be^{te} Jorder og Leilændingen den aarlig Skat, som hannem af Fogden, Skriveren og Lægsmændene efter Gaardenes Størrelse vorder paasat, paa det os og Kronen ikke udi disse besværlige Tider formeget skal afgaa og Almuen ikke komme udi en vrang Mening, ligesom dennem vederfortes Uret imod vores forrige Resolution og Benaading udi Hyldingen. Og skal for^{ne} 4 Rigsdalers[1] Skat af alle og enhver over for^{ne} vort Rige Norge til tvende Terminer erlægges og betales, den første til St. Johannes, den anden til Michaelis førstkommendes. Eftersom vi og naadigst have forfaret, udi for^{ne} vort Rige Norge stor Underslæb at begaaes udaf vore egne Undersaatter, idet at mange langs Søkanten udi Fiskeleier sig opholde og under det Navn af Strandsiddere give ringe Skat, saasom halv eller heel Rigsdaler aarlig, og dog bruge stor Kjøbmandsskab og Handel, da skulle de herefter tilholdes at tage Borgerskab, skatte og tolde som andre Borgere og ikke under Prætext af Strandsiddere besnilde os vore Rettighed, saafremt de ikke for saadan Utroskab ville stande til Rette, som vedbør. Udi Skatteregistret skal under eders Haand forklares Gaardenes Navn, deres, som bor derpaa, hvad hver giver til Landskyld, hvem der eier Gaarden og raader Bygselen, samt hvad hver Mand haver givet i Skat. Paa det ingen Underslæb skal begaaes, da haver I enhver Sogneprest udi eders Len at tilholde, at han er tiltænkt til eder at levere et rigtig Mandtal, naar I det af hannem begjerer, paa alle og enhver af de Karle og Drenge, som udi hans Sogner ere, og hvilke de tjener eller ere hos enten til Tjeneste eller Huusværelse, hvad heller det er paa Kronens, Adelens eller Geistlighedens Stavn, og det rigtigen med egen Haand underskreven, som han agter at ville forsvare, saa at aldeles ingen bliver forskaanet i denne Skat, uden en Karl hos hver Sogneprest, som efter Ordinantsen for Skat skal være fri, og de, som ere Soldater. (Og eftersom enhver gjerne vil have sin Søn besiddende paa Gaarden efter sin Død, da have vi naadigst for Landsens Dyrkning og Bedste naadigst tjenligt og for godt anseet, at enhver Bondes ældste Søn maa være fri for at blive udskreven til uden Rigets Tjeneste, dersom han ellers findes dygtig af Forældrene at besidde Jor-

[1] »Tegnelser« har i Margen: udi Vardøhuus Len forandres saaledes: 2 Rigsdaler Skat af alle og enhver udi for^{ne} Vardøhuus Len til tvende Terminer etc.

den efter deres Død, eller ogsaa en af deres andre Sønner, som sig tjenstlydig anstiller, og da skal den give aarlig 2 Rigsdaler i Skat og er han halvvoxen 1 Rigsdaler, hvorpaa enhver aarlig skal tage rigtig Beviis af Fogden, mens det vil i Agt tages, at dersom samme Knegte gjøre Tjeneste til Fæstningerne lige ved andre Tjenestedrenge, da de samme at give ikkun Halvparten saameget, eftersom de andre ere ganske fri)[1]. Og naar Skattebrevene ere læste og til Thinge forkyndede, da maa ingen Tjenestekarl eller Dreng begive sig andensteds bort, uden han tilforn leverer sin Huusbonde, hvis han bør, eftersom forbemeldt er at give i denne Skat, eller ogsaa det leverer til den, hvor han har sin Værelse og Ophold, og hvor han siden befindes, da bevise han sig, til hvem han saaledes haver sin Skat betalt, eller og Huusbonden selv at svare til Skatten og den betale, om han hannem lader bortkomme, førend Skatten er udlagt. Og skal denne Skat, det meste muligt er, udgives i Rigsdaler in specie, mens dersom nogen saadanne Dalere ikke kan afstedkomme, da maa annammes for hver Rigsdaler 2 Lod Sølv 14 lødig eller des Værd udi Mynt. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I alle og enhver, saavidt dennem vedkommer, alvorligen paa vore Vegne tilholder, at forne Skat og Landhjælp jo til de Terminer, som forskrevet staar, fremkommer og intet deraf udebliver, saafremt de os ikke derfor vil stande til Rette, som vedbør. Cum claus consv. Kjøbenhavn 4 Februar 1654. T. IX. 186. (Orig. i Rigsarkivet.)

Udi Baahuus Len . . .	efter fire Pund Smør, fire Tønder Malt, Meel eller Korn og to Tønder Havre imod en Tønde Korn.
Udi Tønsberg Len . . .	efter to Skippund Tunge, fire Huder eller sex Bismerpund Smør at regnes paa en fuld Gaard.
Udi Bratsberg Len . .	efter fire Tønder Korn eller fire Huder at regnes paa en fuld Gaard.
Udi Bergenhuus Len .	efter tre Løber Smør at regnes paa en fuld Gaard over alt Lenet, undtagen nogle Kirkesogne under Fjeldene, som efter naadigst Bevilgning regnes efter fire Løber Smør paa en fuld Gaard.

[1] »Tegnelser« har i Margen: Dette skal udelukkes i de Vardøhuus Breve.

Udi Throndhjems Len	og det udi Romsdalens Len, Fosen Fogderi, Inderøens, Størdals og Strinde Fogderi efter halvandet Spand at regnes paa en fuld Gaard og hvis, som samme Gaarde over be^{te} 1½ Spand, da at gives af hver Spand 1½ Ort, og dersom en Gaard skylder ringere end for^{ne} 1½ Spand, da at give mindre udi Skat a l'advenant. Udi Nordmør, Numedals, Guldals og Orkedals Fogderier af hver Spand at gives den fulde paabudne Skat, og hvis Gaarder skylder over, da af hver Spand 3 Ort og de, som skylde ringere end for^{ne} Spand, a l'advenant.
Udi Stavanger Len . .	efter 2 Skippund Korn, 3 Løber Smør eller sex Huder, eller og jævne god Landskyld derimod, en halv Gaard at regnes for 1 Pund Korn, 1½ Løber Smør og ikke regnes, hvad den skylder mere end til tre Løber, og hvis under halvandet Løber, at regnes for Ødegaard.
Udi Vardøhuus Len . .	efter 6 Voger Fisk at regnes paa en heel Gaard.
Udi Agdesidens Len .	efter sex Huder, fem og fire, og en halv Gaard under fire indtil to Huder, og under to Huder en Ødegaard.

Post scriptum.

Eftersom vi og naadigst for raadsomt eragter, at Fæstningerne udi vort Rige Norge bliver tilbørligen tagen i Agt og reparerede, da ville vi naadigst, at af hver Gaard til Fæstningernes Bygning foruden de fire Rigsdalers Skat, som forskrevet staar, skal udi nærværende Aar udgives (udi det Vardøhuus Brev ½ Rigsdaler) 1 Rigsdaler, halve Gaarde og øde a l'advenant, og efterdi sligt Fædernelandets Defension og fælles Conservation angaar, tvivle vi ikke paa, at enhver af be^{te} vore Undersaatter sig jo dertil godvilligen bekvemmer. Datum ut supra.

Aabent Brev om Skat til Nordlandene.

F. III. Hilser eder alle, vore kjære troe Undersaatter, Bønder og menige Almue, ihvo[som]helst I tjene eller tilhøre, som bygge og bo over al Nordlandene, evindeligen med Gud og vor Naade. Vider, at eftersom de forgangne, saavelsom nærværende besværlige Tider haver foraarsaget os og vore Riger en stor Gjæld, til hvilken at aflægge, saa og til forne vore Riger og Landes Conservation og nødtørftig Forsvar udi disse vidtudseende Tider, næst Guds den allerhøiestes naadig Hjælp og Bistând, en anseelig Summa Penge uforbigjængelig behøves, hvorfor vi med vores elskelige Danmarks Riges [Raads] Raad og Samtykke naadigst haver for godt anseet, Skatten udi vort Rige Norge saaledes i Aar at lade forbyde [ɔ: paabyde] og oppeberge udi Nordlandene, nemlig at Fogden med Sorenskriver, samt de sedvanlige Lægsmænd udi hvert Prestegjeld lægger Skatten saaledes, at enhver, som besidder og bruger fuld, halv eller Fjerdings Gaarder, efter den Benaading udi Hyldingen paa Gaardenes Reduction skatter sex Voger Fisk at regne paa en heel Gaard gammel Landskyld, dog ikke at forhøies udi Skatten, om de end skylde høiere, uden saavidt de kunde komme de ringere Gaarde til Hjælp, ei heller skulle de Gaarde, som skylder ringere og altid været regnet for fulde Gaarde, videre forskaanes udi Skatten, end vores udi forleden Hylding naadigst udgangne Breve melder og bør at forstaaes, dersom de ellers af Fogden, Skriveren og Lægsmændene efter Loven og Forordningen med Billighed eragtes at kunne skatte som fulde Gaarde. Og eftersom en Deel Odelsgaarder, som besiddes af deres Landdrotter og skatter alene som Leilændinger, skylder meget ringe efter samme Gaardes Brug og Eiendom, da vil det ogsaa haves i Agt, at samme Odelsgaarde forhøies og sættes i Skat og Landskyld, som de ere gode til, lige ved andre Leilændinger og derefter give deres Leilændingsskat, dog Odelsmanden derimod at være fri for sin Odelsskat, som er den halve Indkomst af den Gaard, han selv besidder, mens med andre Odelsjorder, som besiddes og bruges af Leilændinge, at forholdes efter vore forrige Breve, saaat Odelsmanden giver sin halve Indkomst udaf forne Jorder og Leilændingen den aarlige Skat, som hannem af Lægsmændene efter Gaardenes Størrelse vorder paasat, paa det at os og Kronen ikke udi disse besværlige Tider formeget skal afgaa, og Almuen ikke komme udi [en] vrang Mening

ligesom dennem vederfores Uret imod vores forrige Resolution og Benaading udi Hyldingen. Skal og enhver Huusmand eller Strandsidder give os en Rigsdaler, tre Ort eller en halv Rigsdaler, hver fuld Løns Dreng, som ikke er udskreven, en Rigsdaler og en halv Løns Dreng en halv Rigsdaler, hver Haandverksmand paa Landet to eller en Rigsdaler, ligesom Haandverkene ere gode til, end bruger han Jord, give derfor af sin Avl ligesom en anden Bonde, hver ledig Karl, som ikke er Bonde eller tjener Bønder, ligesaameget, og bruger nogen ringe Handel eller Udroer lige saa meget, eftersom han haver Brug til. Desligeste skal de, som bor ved Søsiden og bruger Fiskeri, give os to Rigsdaler, hvor Fiskeriet er udi sin fulde Gang, men hvor det slap en Rigsdaler. Alle Jagter, i hvo de og tilhøre, skal sættes enten efter Kjøls Længde, Lesters eller Voger Fisks Drægtighed af sex uvillige Mænd, som derpaa kan have Forstand, hvad hver bør at give i Skat, hvorefter dog hver Reise, de gjør, Skatten aarlig skal oppeberges, hver Styrmand skal give halv saa meget, som af Jagten gives, han seiler paa, hver Udroers Karl, som er fuldvoxen, to Rigsdaler og enhver halvvoxen en Rigsdaler. Og naar Skattebrevene ere læste og til Thinge forkyndede, da skal ingen Tjenestekarl eller Dreng begive sig andensteds bort, uden han tilforne haver leveret hans Huusbonde, hvis han bør, eftersom forskrevet er at give i denne Skat, heller og det levere til den, hvor han haver sin Værelse og Ophold, og hvor han siden befindes, da bevise han sig, til hvem han saaledes haver sin Skat betalt, eller og hvis Bonden [ɔ: Huusbonden] selv at svare til Skatten og den betale, om han hannem lader bortkomme, førend Skatten er udlagt. Tiendebord anlangende, som efter vores elskelige kjære Hr. Faders, salig og høilovlig Ihukommelse, naadigste Anordning vedkommer Lenens Afgift, da skulle Sagene udaf Fogderne, Skriverne og sex Mænd aarligen taxeres og sættes for en vis og billig Afgift, som de kunde taale og haver Leilighed af Skov og Vand, men Sagskatten belangende, skal hver Sagmester, eftersom Sagen er god til, give tre, to eller en Rigsdaler og hver Sagdreng halv saameget. Dersom nogen findes foruden Adel samt Lagmænd og andre, som have Sag pro officio, at være privilegeret paa deres Sage, skulle de dog udi denne Tid give deraf Sjetteparten saameget, som de ellers taxeres for. Og skal forne Skat af alle og enhver efter Recessen og For-

ordningen under Straf, som vedbør, endeligen og ufeilbarligen uden al Restants eller Afkortning, som forberørt, erlægges og betales, medmindre nogen høitrængt Nød eller uformodelig Ildebrand eller anden ulykkelig Afgang det kunde foraarsage, hvilket I [sic] da med rigtig Thingsvidne af Fogden og Sorenskriver paaskreven sandt at være, som vores Befalingsmænd siden og selv skal paaskrive, bør at bevises. Og skal samme Skat udgives til tvende Terminer, den første halve Part til St. Johannes og den anden til Michaelis førstkommendes og til os elskelige Preben von Ahn etc. leveres med rigtig Extract af Mandtallet, hvorefter den er lagt og oppebaaren. Og eftersom vi naadigst haver erfaret, hvorledes udi forne vort Rige Norge, stor Underslæb begaaes af vore egne Undersaatter udi Skat og Told, idet at mange langs Søkanten udi Fiskeleier sig opholde og under det Navn af Strandsiddere giver ringe Skat, saasom en Rigsdaler, tre Ort eller en halv Rigsdaler, og dog bruge stor Kjøbmandskab og Handel, da skulle de herefter tilholdes at tage Borgerskab og flytte til Kjøbstæderne, skatte og tolde som andre Borgere og ikke under Prætext af Strandsiddere besnilde os vor Rettighed, saafremt de ikke for saadan Utroskab vil stande til Rette, som vedbør. Udi Skatteregisteret skal under Lensmandens Haand forklares Gaardenes Navn, deres, som bor derpaa, hvad hver giver til Landskyld, hvem der eier Gaarden og raader Bygselen, samt hvad hver Mand haver givet i Skat. Og skal denne Skat det meste, muligt er, udgives udi Rigsdaler in specie, men dersom nogen saadanne Daler ikke kan afstedkomme, da at maa annammes for hver Rigsdaler to Lod Sølv, fjortenlødig, eller dets Værd udi Mynt. Thi bede vi eder og hver særdeles strengelig byde, at I retter eder efter samme Skat, naar den paabydes, I den derefter ogsaa betiden lader yde inden bestemte Tider, som forskrevet staar, og det meste muligt i Rigsdaler in specie kan blive til forne Preben von Ahn erlagt og betalt. Ladendes [det] ingenlunde. Fortrykker sig nogen herimod, da skal vore Befalingsmænd dennem derfor lade tiltale og straffe, som vedbør. Thi ville I eder som troe Undersaatter herudinden godvilligen lade befinde. Vi ville igjen være eder alle og enhver en naadig Herre og Konning og eders Gavn og Bedste udi alle Maader vide at søge og ramme. Kjøbenhavn 4 Februar 1654. T. IX. 197.

Bisperne i Norge anlangende Skattebreve at forkynde.

F. III. V. s. G. t. [Vider], at eftersom disse besværlige Tider haver foraarsaget os [og] vore Riger en stor Gjæld, hvilken at aflægge, saa og be^te vore Riger fremdeles med nødtørftig Defension at forsyne, næst Guds den allerhøiestes Hjælp, en anseelig Summa Penge uforbigjængeligen behøves, da have vi med vores elskelige Danmarks Riges Raads Raad og Betænkende naadigst for godt og raadsomt eragtet, alle Provster og Sogneprester saavel udi Kjøbstæderne som paa Landsbyerne [sic] udi vort Rige Norge om en almindelig Hjælp at lade besøge, eftersom I af hosføiede aabne Brev videre have at erfare. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I hver Provst udi eders Stift rigtig Copi af for^ne vores Brev under eders Hænder og Segl tilstille, desligeste at I med os elskelige etc. . . . .[1], hans Raadføring ligne og lægge Presterne sammesteds imellem efter enhvers Indkomst og Formue, saa den rige hjælper den fattige, og at alting ganger skikkeligen og ret til. Siden haver I samme Skat betimelig at indfordre og til for^ne N.[2] med klar Register og Mandtal paa, hvad hver Prest givet haver, at levere saa betiden, at samme Skat kan være leveret, Halvparten inden St. Johannes og den anden halve Part inden Michaelis førstkommendes, saa skal eder derfor gives nøiagtig Beviis. Desligeste at I tilholder alle Sogneprester udi eders Stift, at de værer tiltænkt til vores Lensmænd at levere et rigtigt Mandtal, naar det af dennem begjeres, paa alle og enhver af de Karle og Drenge, som udi hvers Sogner ere, og hvilke Bønder de tjene eller ere hos enten til Tjeneste eller Huusværelse, hvad heller det er paa Kronens, Adelens eller Geistlighedens Stavn, og det rigtigen med egen Haand underskrevet, som han agter at ville forsvare. Tager derfor ingen Forsømmelse. Kjøbenhavn 4 Februar 1654. T. IX. 200.

Bisperne . { M. Jens Schjelderup af Bergen.
M. Henning Stockfleth af Oslo.
M. Erik Bredal af Throndhjem.
M. Thomas Cortssøn [Wegner] af Stavanger.

[1] »Tegnelser« har i Margen: Ove Bjelke, Hr. Gregers Krabbe, Fredrik Urne, Henrik Belov. [2] »Tegnelser« har i Margen: Ove Bjelke, Hr. Gregers Krabbe, Fredrik Urne, Henrik Belov.

Aabent Brev til Kapitlerne i Norge om Skat.

F. III. Hilse eder alle vore kjære, troe Undersaatter, Prælater Kanniker og menige Kapitel udi N. Domkirke kjærligen med Gud og vor Naade. Vider, at eftersom disse besværlige Tider haver foraarsaget os og vore Riger en stor Gjæld, hvilken at aflægge, saa og vore Riger fremdeles med nødtørftig Defension og Forsvar, næst Guds den allerhøiestes Hjælp, en anseelig Summa Penge uforbigjængelig behøves, da have vi med vores elskelige Danmarks Riges Raads Raad og Betænkende naadigst for godt og raadsomt eragtet, eder saavelsom andre Kapitler, Provster, Prester og menige Clereci udi vort Rige Norge om en mulig Hjælp at lade besøge. Thi bede vi eder og naadigst begjere, at I retter eder efter N. Rigsdaler, og den første halve Part til Johannes og den anden halve Part til Michaelis førstkommendes i det seneste at udgive og til os elskelige . . . .[1] at lade levere udi Rigsdaler in specie efter den Ordre, vi be^te^ . . . .[1] derom givet haver, og at I saaledes selv ligner og deler eder den Udgift imellem, at enhver giver, eftersom han haver Oppebørsel og Indkomst til udi Kapitlet, saa samme Hjælp visseligen og uden al Undskyldning til den Tid og Sted, forskrevet staar, fremkommer. Vi ville det igjen med al kongelig Gunst og Naade erkjende. Kjøbenhavn 4 Februar 1654. R. IX. 201.

Kapitlerne udi Norge [vare]:

Oslo	350 Rigsdaler.
Bergen	300 Rigsdaler.
Stavanger	150 Rigsdaler.

Aabent Brev om Presteskatten i Norge.

F. III. Hilse eder alle vore kjære, troe Undersaatter, Provster og Sogneprester, som bygge og bo over al N. Stift, evindeligen med Gud og vor Naade. Vider, at eftersom disse besværlige Tider haver foraarsaget os og vore Riger en stor Gjæld, hvilken at aflægge, saa og vore Riger fremdeles med nødtørftig Defension at forsyne, næst Guds den allerhøiestes Hjælp, en anseelig Summa Penge uforbigjængeligen behøves, da have vi med vores elskelige Danmarks Riges Raads Raad og Betænkende naadigst for godt og raadsomt eragtet, eder saavelsom andre vore kjære, troe Undersaatter om en mulig Hjælp dertil at lade besøge og det udi saa Maade, som efter

[1] »Tegnelser« har i Margen: Hr. Gregers Krabbe, Ove Bjelke, Henrik Belov.

følger, at enhver Provst og Sogneprest saavel i Kjøbstæderne som paa Landet skal give os i nærværende Aar 12 Rigsdaler in specie*, dog skal os elskelige, hæderlige og høilærde ....[1], hans Nærværelse og med hans Raadføring ligne og lægge eder samme Skat imellem efter enhvers Indkomst og Formue, saa den rige hjælper den fattige og det kan gaa ligelig og ret til, og skal samme Skatter efter Loven og Forordningen under Straf, som vedbør, endeligen og ufeilbarligen uden al Restants og nogen Afkortning være udgiven og forno vor Superintendent saa betimeligen tilstillet, at den halve Part kan være leveret til ....[2] til Johannes og Resten til Michaelis førstkommendes. Vi tvivle ikke paa, at I jo eder herudinden godvilligen og uforsømmeligen lader befinde. Vi ville igjen vide og ramme eders Gavn og Bedste og være eder alle og enhver en naadig Herre og Konning. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 4 Februar 1654. T. IX. 202. (Orig. i Rigsarkivet.)

Dette skal saaledes indføres udi de Throndhjems Breve ved dette Tegn *: Undtagen de i Nordlandene alene, som derimod skal give Halvparten, og de Prester i Finmarken, som ingen Decimas have, skal derfor forskaanes, og de andre, som Decimas haver, give eftersom de have Formue til.

Aabent Skattebrev til Kjøbstæderne i Norge.

F. III. Hilse eder vore kjære, troe Undersaatter, Borgermester, Raadmænd og menige Borgere udi vor Kjøbsted N. N. evindeligen med Gud og vor Naade. Vider, at eftersom disse besværlige Tider haver foraarsaget os og vore Riger en stor Gjæld, hvilken at aflægge, saa og vore Riger fremdeles (næst Guds den allerhøiestes Hjælp) med nødtørftig Defension at forsyne, en anseelig Summa Penge uforbigjængelig behøves, da have vi med vores elskelige Danmarks Riges Raads Raad og Betænkende naadigst for godt anseet, eder saavelsom andre vore Kjøbstæder udi vort Rige Norge om en mulig Hjælp at lade besøge, og have vi naadigst ladet taxere eders By forbete N. N. for N. Rigsdaler in specie. Desligeste skal hver Kjøbsvend

[1] »Tegnelser« har i Margen: M. Henning Stockfleth, Superintendent over Oslo Stift, udi os elskelige Hr. Gregers Krabbe etc., M. Jens Schjelderup, Superintendent over Bergens Stift, udi os elskelige Ove Bjelke etc., M. Thomas Cortssøn [Wegner], Superintendent over Stavanger Stift, udi os elskelige Henrik Belov etc., M. Erik Bredal, Superintendent over Throndhjems Stift, udi os elskelige Fredrik Urne etc. [2] »Tegnelser« har i Margen: Hr. Gregers Krabbe, Ove Bjelke, Henrik Belov, Fredrik Urne.

give os 3 Rigsdaler eller mere efter sin Formue og hver Tjenestedreng 1 Rigsdaler. Thi bede vi eder og hermed byde, at I retter eder efter samme Penge, som I saaledes ere taxerede for, retteligen at ligne eder imellem, saa at den rige hjælper den fattige og enhver giver, som han haver Formue, Handel og Næring til, samt at aldeles ingen Kjøbsvend eller Tjenestedreng, hvo de og tjene eller tilhøre, bliver forskaanet, og I siden samme Skat betaler Halvparten inden Johannes og den anden halve Part inden Michaelis førstkommendes det meste, muligt er, udi Rigsdaler in specie, dog af de[m], som dennem ikke kunde afstedkomme, have vi naadigst bevilget at maa tages 2 Lod Sølv, 14 lødig, eller des Værd udi god gangbar Mynt, og at I med Skatterne til os elskelige . . . .[1] fremsender rigtig Mandtaller paa for[ne] Kjøbsvende og Tjenestedrenge. Ladendes eder herudinden som troe og lydige Undersaatter godvilligen befinde. Vi ville igjen vide at ramme eders Gavn og Bedste og være eder alle og enhver en naadig Herre og Konge. Kjøbenhavn 4 Februar 1654. T. IX. 203. (Orig. i Rigsarkivet.)

Kjøbstæderne i Norge om Skat:

Bergen	1000	Rigsdaler.
Stavanger	300	Rigsdaler.
Tønsberg	215	Rigsdaler.
Christiania	1200	Rigsdaler.

Christian Bistnach [ɔ: Bismarck] fik Bestallung at være Arkelimester paa Christiansø.

F. III. G. a. v., at vi naadigst have antaget og bestillet, saa og hermed antager og bestiller nærværende Christian Bistnach til at lade sig bruge for en Arkelimester udi vor Fæstning Christiansø, og eftersom han haver lovet og tilsagt at ville være os, vore Riger og Lande huld og tro, dessen Gavn og Bedste af yderste Formue fordre og fremme, saa og Skade og Afbræk hindre og afverge, og ellers udi alle Maader sig at ville forholde, som det en oprigtig Arkelimester sømmer, egner og vel anstaar og han agter at forsvare og være bekjendt, da have vi hannem for saadan hans flittig Tjeneste naadigst lovet og tilsagt at ville lade give hannem af de Middel, til Militiens Underholding der sammesteds er forordnet, til Løn og Kostpenge om Maaneden 12 Rigsdaler, som hannem, saalænge han er i vores Tjeneste, maanedlig skal

[1] »Tegnelser« har i Margen: Ove Bjelke, Henrik Belov, Hr. Gregers Krabbe, Vincents Bildt.

gives, og skal samme hans Besolding begynde og angaa fra nærværende Dags Dato og siden continuere, indtil anderledes forordnet vorder. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 5 Februar 1654. R. IX. 415.

Jens Bjelke fik Confirmats paa et Christian IV. til hannem udgivne Brev under [ɔ: paa] hvis Biskops Gods, han er medforlenet, og [ɔ: at] hans Hustru skal beholde det efter hans Død.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst søges og begjeres vores naadigste Confirmation paa et vores elskelige kjære Hr. Faders, salig og høilovlig Ihukommelse, udgivne aabne Brev, hvilket lyder Ord efter andet, som følger:

C. IV. G. a. v., at eftersom os elskelige Jens Bjelke til Østeraat, vor Mand, Tjener, Norges Riges Kantsler og Befalingsmand over Mariæ Kirkes Provsti, hos os underdanigst lader anholde, at vi naadigst ville bevilge, at hans Hustru det Biskops Gods, han herudi for^te vort Rige Norge af os naadigst medforlenet er, efter hans dødelig Afgang hendes Livstid naadigst maa nyde og bekomme, da have vi formedelst tro og villig Tjeneste, som han os og for^ne Norges Rige hidindtil gjort og beviist haver, saa og herefter gjøre [og] bevise maa og skal, naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at for^ne hans Hustru efter hans dødelige Afgang for^ne Biskops Gods hendes Livs Tid for den aarlig og sedvanlig Afgift maa nyde og beholde. Cum inhib. sol. Skibet Trefoldighed 4 August 1646.
Christian
(L. S.).

Da have vi forbe^te udgivne aabent Brev, eftersom det herovén findes indført, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæstet, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 6 Februar 1654. R. IX. 415. (Conc. i Rigsarkivet.)

Axel Mouatt fik Confirmation paa et Mageskifte med Kgl. Maj.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Ove Bjelke paa vores naadigste Ratification haver paa vores Vegne gjort Mageskifte med os elskelige Axel Mouatt etc. lydendes Ord efter andet, som efter følger:

Jeg Ove Bjelke til Østeraat, Kgl. Maj.s Befalingsmand over Bergenhuus Slot og Len, gjør hermed vitterligt, at efter-

som ærlig og velbyrdig Mand Axel Mouatt til Hovland hos Kgl. Maj., min allernaadigste Herre, underdanigst lader anholde om en Hs. Kgl. Maj.s og Kronens Gaard, Bakke kaldet og paa Kalsøen i Søndhordlen liggendes, af Lyse Klosters Gods, skyldendes aarlig med en Laxevred [ɔ: Laxeverp] derunder 4 Rigsdaler med Bygsel, imod andet hans Gods saa godt og beleiligt igjen, nemlig Bakke i Fusing [ɔ: Fuse] Sogn i be^te^ Søndhordlen, skyldendes aarlig 2 Løber Smør og 1 Huud med Bygsel, til Mageskifte underdanigst at maatte bekomme, og han derpaa høistbe^te^ Kgl. Maj.s naadigste Brev og Befaling, dateret Kjøbenhavns Slot den 27 November 1652, til mig forhvervet haver, mig underdanigst skulle erklære, om samme Gaard for Beleiligheds Skyld fra Kronen kunde mistes, og om den Vederlag, han igjen underdanigst erbyder, kan agtes nøiagtig at være, og samme min underdanigste Erklæring med forderligste i Kgl. Maj.s Kantselli at indskikke, da eftersom jeg, efter samme høit anseelige Befaling denne Leilighed ved Besigtelse og i andre Maader flitteligen haver ladet granske og forfare, og min Erklæring derefter for nogen Tid derom i høistbe^te^ Kgl. Maj.s Kantselli indskikket og jeg derefter høistbe^te^ Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Brev og Befaling haver bekommet, om med samme Mageskifte paa Hs. Maj.s naadigste Ratification at gjøre til Endskab, lydendes Ord for Ord, som efter følger:

F. III. V. G. t. Eftersom os elskelige Axel Mouatt til Hovland underdanigst til Magelaug og evig Eiendom er begjerendes efter^ne^ vor og Norges Riges Krones Gaard og Gods, kaldet Bakke paa Kalsøen, hvorimod han underdanigst erbyder sig igjen til nøiagtig Vederlag til os og Kronen at vil udlægge efterskrevne hans Gaard og Gods, nemlig Bakke udi Fusing Sogn, da efterdi vi af din underdanigste Erklæring naadigst erfarer, det af hannem begjerte Gods imod det, han igjen underdanigst erbyder sig at ville give, der fra Lenet uden dets Skade vel at kunde mistes, bede vi dig og naadigst ville, at du med hannem samme Mageskifte paa vores naadigste Ratification med forderligste til Ende gjører. Datum Hafniæ den 12 December 1653. Under vort Signet.

Fredrik.

Derfor haver jeg nu efter høieste anseelig, min allernaadigste Herre og Konges, naadige Befaling og paa Hs. Maj.s naadigste Ratification afstaaet og nu hermed aldeles afstaar fra Kgl. Maj.

og Kronen forbe^{te} Gaard med al sin Herlighed til velbyrdig Axel Mouatt og hans Arvinger imod bemeldte Vederlag, som han til Kgl. Maj. og Kronen igjen udlagt haver efter hans Gjenbrevs videre Indhold og Formelding, og skal velbyrdig Axel Mouatt hermed maa gjøre sig forbe^{te} Gaard saa nyttig og gavnlig, som han bedst gjøre kan i alle Maader. Og bepligter jeg mig paa høistbe^{te} Hs. Kgl. Maj.s Vegne at frihjemle og fuldkommelig tilstaa Axel Mouatt og hans Arvinger forbe^{te} Gaard for hver Mands Tiltale, som derpaa kunde hende at ville tale, og Kgl. Maj. og Kronen nu ingen ydermere Lod, Deel, Ret eller Rettighed at have til forbe^{te} Gaard i nogen Maader. Og dersom saa skeede, som dog ikke formodes, at forbe^{te} Gaard eller nogen dets tilliggende Herlighed blev forbe^{te} Axel Mouatt eller hans Arvinger ved nogen Dom eller Rettergang afvunden, da belover jeg paa Kgl. Maj.s Vegne at forskaffe hannem saa god en Gaard igjen inden sex Uger dernæst efter og holde hannem og hans Arvinger skadesløs i alle Maader. Til Vidnesbyrd haver jeg dette Mageskiftebrev med egen Haand underskrevet og mit Signet hostrykt. Actum Bergenhuus den 10 [sic] Februar 1654. Ove Bjelke

(L. S.)

Underdanigst begjerendes, vi samme Mageskifte naadigst vil confirmere og stadfæste, da haver vi nu hermed forbe^{te} Mageskifte, som forbe^{te} Ove Bjelke i samme Maade paa vores naadigste Ratification gjort haver, confirmeret og stadfæstet, saa og den hermed confirmerer og stadfæster udi alle sine Ord og Punkter, eftersom forskrevet staar. Kjøbenhavn 6 Februar 1654. R. IX. 416.

Hr. Gregers Krabbe fik Brev om Samuel Meyers Indvisning i Sand og Moss Toldsteder for 4729 Rigsdaler 3 Ort 12 Skilling.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi haver gjort os elskelige Samuel Meyer Indvisning udi efterskrevne Toldsteder, nemlig Sand og Moss, for 4729 Rigsdaler 3 Ort 12 Skilling udi hvis Penge, i Toldkisterne der sammesteds findes, det første de aabnet vorder. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I for^{ne} Samuel Meyer af hvis Penge, i for^{ne} Toldkister i nærværende Aar findes kan, lader bekomme og følgagtig være, indtil han tilfulde for for^{ne} Summa afbetalt bliver, og hvis de ei kan tilstrække, haver I hannem siden og efterhaanden, som Pengene derudi indkommer,

Resten at lade betale, indtil for^ne 4729 Rigsdaler 3 Ort 12 Skilling fuldgjort vorder, tagendes derpaa hans eller hans Fuldmægtiges Beviis, hvorefter det udi be^te Toldregnskaber paa tilbørlige Steder skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 6 Februar 1654. T. IX. 203. (Orig. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe fik Brev om Johan Eberhart Speckhan, at være hos Artilleriet i Marstrand, og om hans Gage.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom vi naadigst erfarer, forrige Arkelimester i Marstrand ved en ulykkelig Tilstand med 6 Konstabler at være druknet, hvorfor vi opskikker nærværende Stykhopmand Johan Eberhart Speckhan igjen, der hos Artilleriet at forblive og med Konstablerne der paa Stedet saavelsom andet, Artilleri Folket og hvis andet, som samme hans Bestilling kan vedkomme, den tilbørlig Inspection og Commando at have. Thi haver I hannem, naar han did ankommendes vorder, dertil at forordne og hannem hans Besolding efter hans Bestallingsbrevs Indhold saavelsom til Kostpenge, ligesom han her maanedlig bekommet haver, saalænge som han der forbliver, af de Middel udi eders Len, som dertil forordnet er [sic] og derforuden anden Service, ligesom Stykhopmanden paa vor Fæstning Baahuus. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 7 Februar 1654. T. IX. 204. (Conc. i Rigsarkivet.)

Johannes Skøpping fik Brev at være Skat og Tynge fri i Bergen, for han Børnene der ibidem i Arithmetica og Navigation skal informere.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Johannes Skøpping hos os underdanigst haver ladet andrage og berette, at han udi vor Kjøbsted Bergen sig agter at nedersætte og de[r] Borgernes Børn for billig Betaling i deres Arithmetica saavelsom Navigationen at informere, underdanigst derfor begjerendes, at han naadigst maa for al borgerlig Skat og Tynge blive forskaanet, da haver vi af synderlig Gunst og Naade naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at be^te Johannes Skøpping maa, saalænge han ingen anden borgerlig Næring eller Brug haver, for al borgerlig Skat og Tynge naadigst være forskaanet, dog skal han derimod tiltænkt være, be^te Borgeres Børn i forbe^te Bergen, som til deres Regnekunst og Navigation Lyst haver, for billig Betaling efter egen Erbydelse flittigen at informere, saafremt han denne vores Be-

naading agter at nyde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 8 Februar 1654. R. IX. 418. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne fik Brev, at erklære sig om nogle Poster anlangende et ved Øresund ny funden Kobberverk, som Johan Christian von Lepine begjerer Privilegier paa, og om en Gaard.

F. III. V. G. t. Eftersom os elskelige Johan Christian von Lepine underdanigst hos os supplicando haver ladet anholde om naadigst Privilegier paa det Kobberverk, som skal være Kirkegods og skal ligge ved den Gaard, som han haver udi Fæste, saa og den Skov, som derom ligger, i lige Maade og paa det nyfundne Kobberverk ved Øresund, eftersom han beretter, at det skal være det Røroske Verk uden Skade og kan bekomme fornøden Veed til Graver og Hytten fire Mile Vei derfra, da dersom det sig saaledes, som han underdanigst haver angivet, forholder, ere vi naadigst tilfreds, at hannem Privilegier paa hans underdanigste Ansøgning derpaa maa forundes, hvorfore du dig imod os med forderligste underdanigst haver at erklære, om det saaledes, som han foregiver, befindes at være beskaffen, og dersom det saa befindes, ere vi naadigst tilfreds, at han samme Verker maa bebygge, imidlertid samme din Erklæring derom her nedkommer, at hannem derefter Privilegier derpaa videre kan vorde meddelt. Eftersom han og underdanigst begjerer den Gaard, som han paabor, Inset kaldet, hannem og hans Hustru, begge deres Livstid, naadigst maatte forundes kvit og fri for Arbeide, saa og at maa lade hugge Veed til Kul at brænde og til Hytten at levere efter den Taxt, som du selv derom gjort haver, da haver du dig i lige Maade derpaa med forderligste underdanigst at erklære, om samme hans Begjering uden vor og Kronens Præjudice eller Skade, hannem kan forundes, og samme din underdanigste Erklæring om forbe[te] begge Poster udi vort Kantselli at indskikke. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 8 Februar 1654. T. IX. 204. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe og Jens Bjelke fik Brev, at besigte hvad Skade Haldens Ladested af Tisteds Elv [ɔ: Tistedalselven] tilføies.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom nogle vores Undersaatter paa Haldens Ladested i Ide Len udi vort Rige Norge boendes, underdanigst haver ladet anholde, hvorledes Tisted Elv, som skal have sit Løb igjennem forbe[te] Halden, Aar efter

Aar skal udskylle og borttage en stor Deel Jord saavelsom ogsaa Huse og Søboder, som derved ere byggede, hvoraf dennem stor Skade skulle tilføies, saa at dersom forne Elv ikke med store Brokar og Dæmninger havde været imod bygget, da at skulde Steden Halden ganske have udskyllet og borttagen, og forbete Mænd sig beklager ikke at kunne samme Brokar og Dæmninger aarligen vedligeholde, eftersom de for deres Omkostning intet andet haver end fri Grundleie af de Pladser, de paabor, da bede vi eder og naadigst ville, at I retter eders Leilighed efter, eder med forderligste til samme Haldens Ladested at forføie, der besee og besigtige hvad Skade forne Vandløb og Elv allerede gjort haver og hvad den herefter kunde foraarsage, og efter des befunden Beskaffenhed haver I eder imod os med forderligste underdanigst at erklære, ved hvad Middel I bekvemmeligst eragter, samme Verk herefter kunde vedligeholdes, og samme eders Besigtelse og Erklæring med forderligste udi vores Kantselli at indskikke. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 8 Februar 1654. T. IX. 205. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Jacobssøn, Major, at forestaa Christiansøs Fæstning; item om Johannes Judelsbach.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom Oberstelieutenant Johannes Judelsbach, forrige Commandant paa vor Fæstning Christiansø, er bleven befunden i adskillige grove Forseelser der paa Fæstningen at have beganget, da endog bete Judelsbach sig herfra imod vores naadigste Villie med en vores kongelig Ordre derop igjen skal have begivet, ville vi dog ikke, at du hannem der paa Fæstningen skal indlade eller nogen Commando tilstede, om han der er ankommen, førend denne vores naadigste Befaling fremkommer, mens du haver selv bete vor Fæstning, indtil paa videre naadigst Anordning, saaledes at forestaa, som du for os agter at ansvare og bekjendt være, havendes Indseende, at al Ting der, som det sig bør, tilgaar. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 8 Februar 1654. T. IX. 206. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe og Hr. Sivert Urne, at taxere Those Gaards Bygning paany, saa og om videre Tvistighed imellem Henrik Villumssøn og Christian Schnitter og hans Hustru.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom Irring og Tvist

sig begiver imellem os elskelige Henrik Villumssøn Rosenvinge etc. paa den ene og Christian Schnitter samt hans Frue Birte Clausdatter paa den anden Side om Those Hovedgaards Bygning og des Bekostning item om noget Frøkorn, som efter Gaardsfogdens Regnskab sig skal bedrage af adskillige Slags 147 Tønder, og endeligen om tre Hundrede Rigsdaler in specie med des efterstaaendes Renter siden Anno 1647, efter en til Bergen sidst afsagt Herredagsdom, da paa det samme Stridighed en Gang kan komme til Ende, som mestendeel beror paa forskrevne Gaards og Bygnings Taxation, eftersom bete Christian Schnitter og hans Frue ikke haver været benøiet med den forrige Forretning, som derom af os elskelige Hans Nilssøn, Lagmand udi vor Kjøbsted Fredriksstad, og Hans Pederssøn, Sorenskriver over Ide og Marker Lene, efter naadigst Befaling tilforne gjort er. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I retter eders Leilighed efter paa en beleilig Tid, som I dertil selv haver at beramme, at begive eder til forne Those Gaard, indstevnendes for eder os elskelige Jens Bjelke paa forne Henrik Villumssøns Vegne, eftersom han selv udi vores og Rigens Tjeneste er forhindret, saavelsom bete Christian Schnitter og hans Frue, og udi samtlige deres Nærværelse sætter og taxerer samme Gaards Bygning og, hvad under Bygning kan forstaaes, saa og hvad derpaa af fælles Bo kan befindes at være bekostet og tilforne af forskrevne Mænd kan befindes ikke at være vurderet, og om hvis videre Tvistighed, som Parterne derom imellem indfalde kan, haver I dennem enten i Mindelighed imellem at forhandle eller ved endelig Dom og Sentents at adskille, havendes Indseende, at bete Henrik Villumssøn og hans Medarvinger, hvis Anpart han sig udi forne trende Poster haver tilforhandlet, uden videre Ophold og Udflugt for alle trende Poster, som forskrevet staar, bliver forsikret og contenteret enten udi rede Penge eller ved Indførsel udi forne Christian Schnitters og hans Frues bedste Gods og Løsøre, som ikke til andre befindes at være pantsat, saavidt som hannem efter bete Herredagsdom hos dennem med Rette kan tilkomme og efter forne Christian Schnitters til forne Henrik Villumssøn egen udgivne Forpligt. I lige Maader haver I ogsaa Beviserne paa Frøkornet at igjennemsee og paa dennem, efter deres befunden Beskaffenhed, dømme og censorere, hvorvidt de deraf, efter Commissariernes og Herredagsdoms Formelding bør at betales, saa at Parterne endeligen vorder adskilte.

Hvis og herudinden af eder, enten i Mindelighed eller ved endelig Dom og Sentents, gjørendes og forrettendes vorder, det haver I til de derudinden interesserede under eders Hænder og Signeter fra eder at give beskrevet, som I vil ansvare og være bekjendt. Dersom og en af eder til den Tid, som af eder dertil berammet vorder, for lovlig Forfalds Skyld udebliver, da skal dog den af eder, som tilstede kommendes vorder, Fuldmagt have en anden god Mand til sig at tage og denne vores naadigste Befaling alligevel at fyldestgjøre og efterkomme. Cum. claus. consv. Kjøbenhavn 8 Februar 1654. T. IX. 206. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jens Bjelke fik Brev at være nærværende paa Henrik Villumssøns Vegne anlangende den Taxering paa Those Gaard, saavelsom om Udlæg at have Tilsyn med mere.

F. III. V. G. t. Eftersom du hidindtil fra den Tid, Skiftet er standen efter afgangne Sten Villumssøn, efter naadigst Befaling haver havt Opsyn med, hvis os elskelige Henrik Villumssøn etc. paa samme Skifte udi løst og fast er tilfalden og det havt udi Administration, indtil be^te^ Henrik Villumssøn det selv haver annammet, thi bede vi dig og naadigst ville, at du retter din Leilighed efter, naar du derom af os elskelige Hr. Iver Krabbe og Hr. Sivert Urne etc. advares og Taxationen paa Those Gaards Bygning foretages skal, der at møde tilstede og have Indseende, at be^te^ Henrik Villumssøn i hans Fraværelse, efter som han i vores og Rigens Erinde er forhindret, skeer fuldkommen Fyldest og Udlæg paa hans og hans Broders Vegne, hvis Anpart, han sig haver tilforhandlet, for de trende stridige Poster imellem hannem og Christian Schnitter, og dersom du for andre vigtige Aarsager og Bestillinger til den Tid, som af be^te^ Commissarier berammet vorder, at møde forhindres, da haver du i din Sted dertil at fuldmægtige Nils Hanssøn, Foged over Ide og Marker Lene, eller hvilken anden, du selv dertil dygtig eragter. Cum. claus. consv. Kjøbenhavn 8 Februar 1654. T. IX. 208. (Conc. i Rigsarkivet.)

Laurits Eskildssøn fik Arrest paa Indkomst af noget Gods, Christopher Iverssøn i Norge er medforlenet.

F. III. G. a. v. Eftersom Laurits Eskildssøn, Indvaaner udi vor Kjøbsted Kjøbenhavn, hos os underdanigst haver ladet

andrage, hvorledes at Christopher Iverssøn efter rigtige Bevisers Lydelse skal være hannem skyldig et Tusinde tre Hundrede og fem og halvfjerdsindstyve Rigsdaler 38 Skilling, hvilke forbete Christopher Iverssøn ved foregaaende Borgermester og Raads, samt en Herredags Dom er tilfunden hannem at betale, med underdanigst Ansøgning og Begjering at, efterdi forne Christopher Iverssøn ganske er uvederhæftig og kommen til Agters, han og dertilmed efter sin egen Skrivelses Indhold haver erbødet sig mod forbete Laurits Eskildssøn, at dersom han kunde opspørge noget endnu, som hans var, hvorudi han kunde gjøre sig betalt for sin Tilkrav, han da hannem det gjerne udi Betaling ville have anvist, vi da naadigst ville være tilfreds, at han til sin Betaling for forne Penge maatte gjøre Anholding og Arrest paa Indkomsten af noget vor og Norges Krones Gods, Gjerping [ɔ: Gjerpen] Gjeld kaldet, samt noget andet, liggendes paa Vors i Bergenhuus Len med vor og Kronens Anpart Tiende, som han med er forlenet, da haver vi i slig Betragtning paa forne Laurits Eskildssøns underdanigste Anmodning naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at han, indtil han sig for forbte sin Tilkrav haver gjort betalt, maa gjøre Arrest paa Indkomsten af forbete vor og Kronens Gods og Tiende, som forne Christopher Iverssøn haver og med er forlenet udi vort Rige Norge og som ingen anden tilforn haver nogen Indvisning udi, og det aleneste saalænge og imedens forbete Christopher Iverssøn er i Live, efter hvis Afgang, om han ved Døden afgaar, førend bete Laurits Eskildssøn udi samme Indkomst kan naa sin Betaling, denne Arrest skal ophøre og være magtesløs. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 9 Februar 1654. R. IX. 418. (Conc. i Rigsarkivet.)

Henrik Belov, anlangende Rasmus Svendssøn[s], Foged i Stavanger Len, utilbørlig Forhold med Soldaters Udskrivning.

F. III. V. G. t. Vi tilskikke dig herhos nogle Documenter, hvoraf du Rasmus Svendssøn, Foged udi Stavanger Len, hans utilbørlige Forhold med Soldaters Udskrivning videre kan erfare. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du forne Rasmus Svendssøn, lader paa vore Vegne tiltale, om han ikke for slig sin grove Forseelse bør at lide og stande til Rette saasom den, der sig utroligen udi sin anbefalede Bestilling haver forholdet, og om han ikke bør at erstatte og igjengive dennem, som sig

noget over hannem haver at beklage, alt hvis, som han af dennem i saa Maader ubilligen haver bekommet efter medfølgende Documenters videre Udvisning. Hvis du og kunde formærke eller bære nogen Tvivl paa, at forne Rasmus Svendssøn ikke skulde turde blive tilstede at svare til sin Gjerning, haver du hannem at tilholde, enten at stille nøiagtig Borgen eller og borge for sig selv. Cum. claus. consv. Kjøbenhavn 10 Februar 1654. T. IX. 209. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke fik Kvittantiarum for Bergenshuus Len.

F. III. G. a. v., at os elskelige Ove Bjelke til Østeraat, vor Mand og Tjener og Embedsmand paa vort Slot Bergenhuus, haver nu gjort os god Rede og Regnskab for den aarlige Afgift for den visse Rente og Indkomst af de fire Fogderier, efter hans Forleningsbrevs Indhold, nemlig: Søndhord, Nordhord, Søndfjord og Sogns Fogderier; desligeste for den aarlige Landskyld, Smaatiende og Redegjerde efter Jordebogen af Søndmøre, Nordfjord og Dals Prestegjeld til vort og Kronens Len forbete Bergenhuus liggendes er, hvormed han af os naadigst haver været og endnu er medforlenet, beregnet fra Philippi Jacobi Dag 1648, han først samme Slot og Len i Befaling og Forsvar bekom næst efter os elskelige Henrik Thott til Boltingaard, vor Mand, Tjener og Befalingsmand paa Dronningberg, og til Philippi Jacobi 1653. Sammeledes og nu gjort Rede og Regnskab for den uvisse Rente og Indkomst, der udi Lenet og des underliggende Fogderier er falden og oppebaaren, imidlertid forskrevet staar. I lige Maade haver han og gjort Regnskab for de Unions, Pengeskatter og Rostjeneste Skatter, som han efter vore Befalinger derudi Lenet haver ladet oppeberge. Saa og for hvis Toldpenge, han af Tolderne der udi Byen havde annammet til den ny Toldbods Opbyggelse dersammesteds. End ogsaa nøiagtig forklaret og afbetalt, hvis Antegnelser i samme hans Regnskaber haver været gjort og ikke haver kundet passere imidlertid. Og er han os nu efter de Regnskaber, Mandtaller, Kvittantser og Bevisers Lydelse, som han nu fra sig ind udi vort Rentekammer til os elskelige Peder Vibe og Peder Reedtz, vore Mænd, Tjenere og Rentemestere, paa vore Vegne leveret og overantvordet haver, intet videre skyldig bleven uden aleneste hvis til Fæstningens og Garnisonens Underholdning der ved Slottet efter et forseglet Inventarii-Register bør og skal være udi Forraad, det haver han fremdeles at gjøre

os videre Rede og Regnskab for, naar vi tilsigende vorder, hvorimod hannem efter bete vore Rentemestere, deres udgivne og nu til dennem indleverede Kvittering, dateret den 8 Februar sidstforleden nærværende Aar, underdanigst tilkommer førgetyve ni Rigsdaler 41 Skilling, som han i hans efterfølgende Aars Afgift eller Regnskab kunde have til Udgift skrive. Thi lade vi nu hermed forbete Ove Bjelke og hans Arvinger aldeles kvit, fri og kravesløs af os og vore Efterkommere, Konninger i Danmark, for al ydermere Krav, Tiltale og Eftermaning for forne hans Afgifter, Regnskaber, Mandtals Registere samt al anden Indtægt og Udgift af forne Bergenhuus Slot og Len fra den Dag af, han først haver bekommet samme Len i Befaling og Forsvar, til den Dag og Tid, som forskrevet staar, i alle Maader. Kjøbenhavn 10 Februar 1654.

Denne Kvittantiarum er udi Kgl. Maj.s Rentekammer registreret.

Paa Kgl. Maj.s, vores allernaadigste Herres, naadigste Behag er denne Kvittantiarum paa det underdanigste underskrevet af Kgl. Maj.s underdanige Tjenere

Peder Vibe. Peter Reedtz. Peder Pederssøn.
Anders Sørenssøn. Indskreven: Jens Christenssøn.

R. IX. 422. (Orig. i Rigsarkivet).

Samuel Meyer fik Confirmation paa Rentemesterenes Afregning.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst ansøges og begjeres vores naadigste Confirmation paa en vores Rentemesters med os elskelige Samuel Meyer gjorte Afregning, lydende Ord efter andet, som følger:

Anno 1654 den 9 Februarii haver ærlig og velforstandig Mand Samuel Meyer, Hofapotheker og Indvaaner udi Kjøbenhavn, indleveret og overgiven her udi Hs. Maj.s Rentekammer et hans Register og Fortegnelse anlangende trende underskedlige Afregninger paa hvis adskilligt Confectür og Gewurts, han til Kgl. Maj.s Fornødenhed paa adskillige Tider haver leveret, hvorpaa hannem underdanigst tilkommer: efter den første, som er dateret den 10 Martii 1651, tilkommer hannem 403½ Rigsdaler 11½ Skilling; efter den anden, dateret den 12 Oktober 1653, tilkommer hannem 9491½ Rigsdaler 19 Skilling; efter den tredie, som er dateret den 28 December i forbete Aar, tilkommer hannem 834½ Rigsdaler 6 Skilling, gjør tilsammen ti Tusinde

syv Hundrede og ni [sic] Rigsdaler tre Ort tolv Skilling, hvorimod han til Afkortning stiller 6000 Rigsdaler, som han efter Kgl. Maj.s naadigste Asignation, dateret den 25 Mai 1652, af Drammens Toldsted paa underskedlige Tider haver bekommet, og saa det ene imod det andet lignet og lagt, da befindes forbete Samuel Meyer fremdeles at tilkomme 4729 Ridsdaler 3 Ort og 12 Skilling, hvilke at bekomme hannem paa Kgl. Maj.s naadigste Behag er tilsagt Indvisning i Kgl. Maj.s og Kronens forbeholden Told, som udi Sands og Moss Toldsteder i Norge falde kan dette nærværende Aar 1654, indtil han tilfulde betalt bliver, hvorpaa forbete Samuel Meyer haver at anholde om Kgl. Maj.s Ratification. Actum Kjøbenhavn ut supra.

Denne Beviis er imod indlagte Register confereret og siden registreret.

Peder Vibe. Peder Reedtz. Peder Pederssøn, min Haand.
Anders Sørenssøn. Indskreven: Jens Christenssøn.

Da have vi forbete vore Rentemesters udgivne Afregning, eftersom det heroven findes, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum. inhib. sol. Kjøbenhavn 11 Februar 1654. R. IX. 419.

Antoni Knip fik Brev om forne Jens Gunderssøns Skude.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst er tilfreds, at Jens Gunderssøn, boendes paa Søndmøre, hans Skude, som for nogen Tid siden udaf Toldbetjenterne udi vor Kjøbsted Bergen efter foregaaende Borgermester og Raads Dom skal være confiskeret, maa løslades og forne Jens Gunderssøn følgagtig være, hvilket vi dig til Underretning naadigst ville give tilkjende. Cum. claus. consv. Kjøbenhavn 11 Februar 1654. T. IX. 209. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke fik Brev, at Jens Gunderssøn sin confiskeret Skude maa løslades; item om andre smaa Skuder at være fri, naar de engang om Aaret haver indlagt deres Lastepenge.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom Jens Gunderssøn, Borger udi vor Kjøbsted Bergen og vohnhaftig paa Søndmøre, hos os underdanigst haver ladet andrage og tilkjendegive, hvorledes vore Toldbetjente udi forne vor Kjøbsted Bergen efter foregaaende Borgermester og Raad sammesteds, deres Dom skal have confiskeret en Skude, tolv Lester drægtig og hannem til-

hørig, formedelst han efter Toldordinantsen ind og udseilendes den ikke haver angivet, ikke heller betalt Lastepenge deraf, som han skyldig var for den første Reise om Aaret aarligen at udgive, da haver vi paa forne Jens Gunderssøns, hans underdanigste Ansøgning og Begjering af synderlig Gunst og Naade naadigst bevilget og tilladt, at forne hans Skude maa løslades og hannem følgagtig være. Og ville vi naadigst, at herefter med alle saadanne smaa indlændiske Skuder saaledes skal forholdes, at naar de engang om Aaret haver sig angivet og erlagt deres Lastepenge, maa de siden ubehindret ud og indseile, dog at de med rigtige Sedler beviser, at de sig den første Reise om Aaret haver angivet og erlagt Lastepenge, som forskrevet staar. Cum. claus. consv. Kjøbenhavn 11 Februar 1654. T. IX. 209. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe anlangende Johan Christian Lepines Besolding, saa og deri at kortes, hvis han Kgl. Maj. skyldig bliver.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst tilfreds er, at os elskelige Christian Lepine, forrige Oberberghauptmand, hans Besolding maa hannem godtgjøres indtil den Tid, han af os er bleven aftakket, hvorudinden de 1300 Rigsdaler, som han paa sidste Afregning er bleven os skyldig, efter Likvidation skal kortes og afregnes. Cum. claus. consv. Kjøbenhavn 14 Február 1654. T. IX. 210. (Conc. i Rigsarkivet.)

Daniel Knoff fik Confirmation paa en Bolig paa Strømsøen.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst søges og begjeres vores naadigste Confirmation paa et os elskelige Hr. Gregers Krabbe etc. til os elskelige Daniel Knoff, vores Tolder i Drammen, udgivne Skjøde, hvilket lyder Ord efter andet, som følger:

Jeg, Gregers Krabbe til Torstedlund, Ridder, Danmarks Riges Raad, Statholder i Norge og Høvedsmand paa Akershuus, gjør vitterligt, at eftersom jeg haver bekommet Hs. Kgl. Maj.s naadigste Befaling den Bolig paa Strømsøen, som af Daniel Knoff underdanigst er begjerendes, til Eiendom at maatte forundes for den Priis, nemlig 400 Rigsdaler, som den er taxeret for, saa haver jeg hermed paa høistbete Hs. Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres og Konges, naadigste Behag og videre Ratification skjødet og afhændet, og nu med dette mit aabne Brev aldeles

skjøder og afhænder til ærlig og velagt Mand Daniel Knoff, Kgl. Maj.s Tolder udi Drammen, beⁿᵗᵉ Bolig paa Strømsøen, som han nu selv ibor, liggendes imellem Erik Pederssøn, forrige Foged paa Eker, hans Gaard paa den vestre Ende, og paa den østre Side grændser til en ubebygget og øde Plads, som Hr. Hannibal Sehested skal have bevilget Hans Eggertssøn [Stockfleth], Borgermester udi Christiania, hvor og næst efter følger Peder Haagenssøns Tomt og Vaaning. Paa samme Bolig findes efterskrevne Huse opbygt: [1.] en Stuehuus til Gaden med Kjøkken og tvende Kammere, hvorunder tvende Kjældere med Tømmer forklæd er; 2. et Huus i Gaarden med Brøgges og Bagers udi; 3. et Vedskjul og Stald ved den søndre Ende. Og strækker sig den ganske Tomt i Længden 80 Alen, og ligesaa meget udi Bredden, saa dets ganske Begreb med alle sine fire Kanter, som indhegnet og indplantet er, befindes 320 Alen alt med sjælandsk Maal, og det foruden Kjørevei bag op til Marken og Gaden med sin Fortog neder til Vandet, hvorpaa en Søbod til samme Vaaning staar, hvilken forskrevne Bolig i sin Længde og Bredde, som forskrevet staar, samt derpaa bebygde Huse med beⁿᵗᵉ Søbod, dertil hør, saa vel den Kjørevei, saavidt den sedvanlig og af Arilds Tid brugt er til beⁿᵗᵉ Bolig, forbeⁿᵗᵉ Daniel Knoff hermed til evindelig Eiendom forundes, og det sig saa nyttig, som han bedst kan, at gjøre. Og kjendes hermed paa Hs. Kgl. Maj.s Vegne ingen ydermere Deel eller Rettighed at have dertil, medens derfor paa høistbeⁿᵗᵉ Hs. Kgl. Maj.s Vegne at have oppebaaret Fyldest og fuld Værd. Skeede sig og at forbeⁿᵗᵉ Bolig med noget dets rette Tilliggelse blev forbeⁿᵗᵉ Daniel Knoff for Hs. Maj.s Vanhjemmels Brøsts Skyld udi nogen Proces eller Rettergang afvunden, da forpligtes inden 6 samfelde Uger dernæst efter hannem ligesaa god og velbeleilig Eiendom igjen og holde hannem og hans Arvinger skadesløs i alle Maader, hvorpaa han videre Kgl. Maj.s Ratification, som før er meldt, underdanigst haver at søge. Til ydermere Vidnesbyrd under mit Signet og egen Haand. Datum Akershuus den 22 Februar 1653. Gregers Krabbe. (L. S.)

Da have vi forbeⁿᵗᵉ vores Statholders udgivne Brev, eftersom det heroven findes indført, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæstet, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum. inhib. sol. Kjøbenhavn 15 Februar 1654. R. IX. 420.

Ove Bjelke, anlangende Karen Christophersdatter Glad, Simon Nilssøn[s] i Bergen, hvis Huusbond har gjort Kgl. Maj. til Arving.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom vi naadigst erfarer, afgangne Simon Nilssøn af vor Kjøbsted Bergen at have gjort os for hans dødelig Afgang til sin Arving, thi er vi naadigst tilfreds, at hans Efterleverske Karen Christophersdatter Glad maa, efter hendes underdanigste Anmodning og Begjering, nyde den tiende og fjerdings Gave saavelsom de 300 Rigsdaler af Løsøre, som de hveranden haver med foræret, saa og at hun hendes Livstid maa nyde Halvparten af det faste Jordegods fri for Odelsskat, som de tilsammen havde og dennem selv tilhørte, den Tid be^te^ hendes Huusbond ved Døden afgik, som skal være ungefehr 4 Løber 6 Mark Smør, 1 Huud, 2½ Tønde og 1 Mæle Korn. Herforuden haver vi ogsaa naadigst bevilget, at hun maa beholde det efterladte Løsøre, saavidt deraf os paa be^te^ hendes afgangne Huusbonds Vegne kan tilkomme, efter den Taxering og Vurdering, som af Sorenskriveren og Lagrettesmænd derpaa gjort er, hvilket du os og saaledes haver til Regnskab at føre lade. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 15 Februar 1654. T. IX. 210.

Hr. Gregers Krabbe, at tilholde Peder Jessens Formands Arvinger at nøies med den Restitution, af Sacrist[i] Præbende udgivet er, undtagen det Naadsens Aar.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom vi naadigst erfarer, os elskelige Peder Jessen, vores Myntskriver, som med Sacristi Præbende udi Oslo Kapitel naadigst er bleven forlenet, for os underdanigst lader andrage, at hans Formands Arvinger, som med samme Præbende tilforn haver været forlenet, ikke vil være tilfreds eller fornøiet, at han dennem de Penge igjengive, som samme hans Formand efter vores naadigste Befaling for et Aars Indkomst af samme Præbende udi tre Aar erlagt haver, men formener dennem at nyde et fuldkommen Aars Indkomst, foruden det ordinaire Naadsens Aar, efter vores Bevillings Brevs Indhold, da efterdi vi naadigst erfarer, be^te^ Peder Jessens Formand ikke tilbørligen at have rettet sig efter samme vores Befalings og Bevillingsbrevs Indhold, idet at han ei den tredie Part aarligen udi rette Tide udi de paabudne trende Aar haver erlagt, ei heller saa meget deraf udgivet, som han med Rette burde og som det sig, efter Jordbogen og Renteritaxt anslagen, bedrage

kunde, bede vi eder og naadigst ville, at I bete hans Arvinger tilholder, at de lader sig fornøie med de Penges Restitution, som af samme Præbende udgivet er, uden nogen videre Indkomst af samme Præbende end det ordinaire Naadsens Aar at prætendere, saa at bete Peder Jessen samme Præbende efter bete ordinaire Naadsens Aars Forløb kan tiltræde, naar han dennem de udlagte Penge igjengiver, hvilken vores naadigste Villie I og de residerende Kanniker udi bete Oslo Kapitel haver at forstendige lade, saa at de hannem ingen Forhindring derudi gjører. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 17 Februar 1654. T. IX. 211. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet).

Hr. Oluf Parsberg, at erklære sig anlangende nogle Bønder-Gaarde under Ove Bjelkes Gaarde Østeraat og Tøndelgaard, som for høit skal være sat for Leding.

F. III. V. s. G. t. Eftersom os elskelige Jørgen Bjelke til Østeraat etc. paa hans Broders, os elskelige Ove Bjelkes etc., Vegne haver ladet andrage og berette, at de Bøndergaarde, som ligge paa Ørland til hans Hovedgaard Østeraat og Tøndelgaard, skal være for en megen lang Tid siden forhøiet og sat for høiere Leding end som sedvanligt og lovligt er udi vort Rige Norge, hvorfor og hans Fader os elskelige Jens Bjelke etc. den 2 Martii 1636 skal have forhvervet vores elskelige kjære Hr. Faders, salig og høilovlig Ihukommelse, hans Befaling til eder, som da med Throndhjems Gaard naadigst var forlenet, at I derom skulde forfare og, dersom bete Bønder befandtes med Ledings Udgivelse imod Norges Lov at forurettes, I da ved sex Mænd efter Loven den skulde afsætte og andre Bøndergaarde, saavidt lovlig skee kunde, igjen paasætte lade eller til Afkortning føre, om ikke andre paasættes kunde, efter bete Befalings videre Indhold. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I eder om des Beskaffenhed med forderligste imod os underdanigst erklærer og hvorvidt forrige naadigst Befaling til eder derom er blevet efterkommet, og samme eders Erklæring med forderligste til Efterretning i vort Kantselli indskikker. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 17 Februar 1654. T. IX. 212. (Conc. i Rigsarkivet.)

Henning Hanssøn [Smidt] fik Kvittants af Kgl. Maj. for et Aars Afgift af Giske Len.

Anno 1654 den 18 Februar haver Henning Hanssøn, Foged over Giske Len udi vort Rige Norge, ladet erlægge udi vores

eget Kammer i Penge et Tusinde og sexten Rigsdaler tre Rigsort af be^te^ Giske Lens Afgift, beregnet fra Philippi Jacobi Dag 1653 til Aarsdagen den 1 Mai 1654, for hvilke 1016³/₄ Rigsdaler be^te^ Henning Hanssøn herved kvitteres. Actum Kjøbenhavns Slot ut supra. R. IX. 421. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne fik Brev anlangende den Fisk af Throndhjems By og de Penge af de Geistlige, som til Flaadens Udredning udlovet er.

F. III. V. G. t. Eftersom vi af din underdanigste Angivende naadigst erfarer, en Andeel saltet Fisk af Throndhjems By til Flaadens Udredning at være udlovet, da bede vi dig og naadigst ville, at du dennem, som det udlovet haver, paa vore Vegne forstendiger, at vi gjerne saa, at samme Fisk paa Provianthuset her i vor Kjøbsted Kjøbenhavn med forderligste paa Foraaret leveret blev. Hvad Pengene anbelanger, som af Geistligheden udlovet er, derom haver du os elskeligs Hr. Gregers Krabbe etc. at forstendige og hans Anordning om samme at følge, eftersom de saavelsom hvis Korn, som til Magasin der i Riget udlovet bliver, er ogsaa forordnet til be^te^ Riges Defension at skal anvendes. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 18 Februar 1654. T. IX. 212.

Hr. Gregers Krabbe fik Brev om Bygningen paa Akershuus.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst tilfreds er, at I der paa Fæstningen udi forestaaende Sommer maa lade bygge efter den Afrids, som I os senesten derpaa haver tilskikket af Ingenieur Geelkerck afstukken. Pengene til des Bekostning haver I at tage af den paabudne Rigsdalers Skat af hver Gaard der i Lenet saavelsom underliggendes Lene efter de udgangne Skattebreves videre Indhold. Cum. claus. consv. Kjøbenhavn 18 Februar 1654. T. IX. 213. (Orig. i Rigsarkivet.) [Trykt i Norske Samlinger, I. S. 645].

Hr. Gregers Krabbe af første Skatte[r] at betale Ingvold Carstenssøn for sin Forstrækning til Akershuus Garnison.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom Ingvold Carstenssøn haver tilforn bekommet vores naadigste Befaling til eder, at skulle af det, som til vort Slot Akershuses Garnisons Underholdning forordnet er, contenteres for hvis, han til for^ne^ Garnisons Fornødenhed skal have forstrakt, da bede vi eder og

naadigst ville, at I samme hans Fordring igjennemseer og, dersom I da eragter at det, som han nu fordrer, at være kommen til forbete Garnisons Fornødenhed paa Akershuus, da haver I ham af de første indkommende Skatter til Johannes eller Martini førstkommendes at contentere og afbetale for, hvis han i saa Maade med Rette kan have at fordre, tagendes derpaa hans Beviis, hvilket eder paa tilbørlige Steder igjen skal godtgjøres. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 21 Februar 1654. T. IX. 213. (Orig. i Rigsarkivet.)

Jens Bjelke fik Forsikring for 2352 Rigsdaler, et Aars Afgift af hans Len; til Omslags Gjælds Aflæggelse.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Jens Bjelke til Østeraat etc. til os og Kronen haver paa tre Aars Tid, hver Aar den tredie Part erlagt 2352 enkende Rigsdaler 1 Album, som er et Aars visse Indkomst, som han af forne Rakkestad og Marie Provsti, Nonne Kloster, Biskops Gods og Onsøens Lene, han nu er naadigst medforlenet, nyder, efter Jordebogens Formelding og Renteritaxt anslagen, som os og Kronen ere bevilgede til Rigens Gjælds Aflæggelse til Omslag, da ville vi hannem [o. s. v. mutat. mutand. overensstemmende med den Jørgen Rosenkrands givne Forsikring, dat. 5 September 1653, trykt ovfr. S. 47]. Kjøbenhavn 21 Februar 1654. R. IX. 423. (Conc. i Rigsarkivet).

Knud Hanssøn paa Vors fik Bevilling, at Barbara Andersdatter maa komme til [sin] Fred og have hans Søn.

F. III. G. a. v. Eftersom Knud Hanssøn Hermandsdal paa Vors udi Bergenhuus Len paa en Kvindesperson, ved Navn Barbara Andersdatter, hendes Vegne for os underdanigst haver ladet andrage, hvorledes hun sig med en Person, ved Navn Iver Endressøn, som hende i andet og tredie Led skal have været beslægtet, udi Leiermaal for ungefehr 13 Aar siden forseet haver og derfore tildømt at rømme og undvige, underdanigst begjerendes hende samme Forseelse dennegang nu naadigst maatte efterlades, saa og bevilges igjen tilstede at komme og sig udi Egteskab med en hans Søn, som hende formedelst Slægtskab ei noget skal paarøre, at maatte indlade, da have vi paa saadan underdanigst Ansøgning og Begjering af kongelig Gunst og Naade naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed

bevilge og tillade, at forskrevne Barbara Andersdatters Forseelse maa hende denne Gang være efterladt, saa hun igjen maa tilstede forblive og med forbe^{te} Knud Hanssøns Søn i Egteskab komme, saafremt saadant ei imod de forbudne Led befindes, dog skal be^{te} Knud Hanssøn paa hendes Vegne efter egen Erbydelse tiltænkt være for for^{ne} Benaading efter sin Middel og Formue og Lensmandens Sigelse til næste Hospital Penge udgive, saafremt hun ellers denne vores Benaading skal nyde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 22 Februar 1654. R. IX. 424. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hans Jacobssøn Schort fik Oberstes Bestalling ved Akershuus, item Inspection ved Tyhyset [o: Tøihuset].

F. III. G. a. v., at vi naadigst have antaget og bestillet, saa og med dette vort aabne Brev antager og bestiller os elskelige Hans Jacobssøn Schort for Oberst til Fods over fire Compagnier udi Akershuus Len, nemlig den ene, som altid ligger i Garnisonen paa vort Slot Akershuus, og de tre andre af Landsfolket, som er næst ved forbe^{te} vor Fæstning. Og eftersom han skal forpligt være, at være os, vore Riger og Lande huld og tro, saa og vores og deres Gavn og Bedste vide, ramme og befordre og Skade og Fordærv hindre og forekomme og afverge af hans yderste Magt og Formue, og sig ellers med forbe^{te} fire Compagnier lade bruge flittigen, troligen og ufortrøden inden og uden Fæstningen til Lands og Vands, hvor vi hans Tjeneste kunde behøve, da have vi hannem derfor naadigst til aarlig Løn og Besolding bevilget 1200 Rigsdaler. Herforuden skal Oberste Hans Jacobssøn Schort have særdeles og flittig Indseende med be^{te} Akershuus Fæstning, des Garnison, saa og Inspection have med vort Tøihuus der sammesteds og dets Betjente, at dermed tilbørligen forholdes og vores Gavn i al Ting søges, hvorfor vi hannem foruden ovenbe^{te} 1200 Rigsdaler vil have aarligen bevilget 600 Rigsdaler, som hannem saavelsom de 1200 Rigsdaler, beregnet fra den 1 Mai 1653 aarligen, indtil anden Anordning skeer, af Statholderen i vort Rige Norge skal contenteres og fornøies, men udi Ufredstid skal han lige saadan Besolding som andre gevorbnede Oberster efter Capitulation gives. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 22 Februar 1654. R. IX. 424.

Hr. Iver Krabbe, at hjælpe Falk Olssøn, Borgermester i Slangerup til Rette anlangende to Bønder, hannem er skyldig.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom os elskelige Falk Olufssøn, Borgermester i vor Kjøbsted Slangerup, for os underdanigst haver ladet andrage, at tvende af vores Undersaatter og Bønder, boendes paa vort Land Hisinge under eders Len udi Thorslunde [ɔ: Thorslanda] Sogn, ved Navn Oluf Erikssøn og Anders Erikssøn, skal være hannem en Summa Penge skyldig, hvorfor han dennem forleden Aar 1652 ved Rettens Middel skal have havt i Arrest her i vor Kjøbsted Kjøbenhavn, men dennem siden deraf efter fligtig Ansøgning igjen relaxeret imod deres Forpligt, at de hannem samme Summa Penge paa Terminer skulle betale, hvilket de dog ei skal have efterkommet, hvorfor han denne vores naadigste Befaling til eder haver været begjerendes. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I hannem eller hans Fuldmægtige paa Rettens Vegne til Rette forhjælper og forne tvende Bønder tilholder, at de deres egen Forskrivning og Forpligt efterkommer, med mindre de vil lide og undgjelde, hvis Retten videre kan medføre, hvortil I haver hannem og at befordre, dersom de sig ei godvilligen imod hannem til Betalingen vil indstille. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 22 Februar 1654. T. IX. 213. (Conc. i Rigsarkivet.)

Erik Krag om en Arvepart, Kgl. Maj. haver givet efter Simon Nilssøn i Bergen.

F. III. V. G. t. Vid, at vi dig naadigst ville have givet og forundt den Arvepart, som os efter afgangne Simon Nilssøn i vor Kjøbsted Bergen er tilfalden, eftersom han før sin dødelig Afgang haver gjort os til sin Arving. Thi haver du samme Arvepart hos os elskelige Ove Bjelke etc. at affordre lade, saavidt deraf os med Rette kan befindes at tilkomme, og den dig siden saa nyttig gjøre, som du bedst kan. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 22 Februar 1654. T. IX. 214.

Ove Bjelke, om en Arvepart efter Simon Nilssøn i Bergen at lade Erik Krag være følgagtig.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst haver forundt os elskelige Erik Krag etc. den Arvepart, som os efter afgangne Simon Nilssøn i vor Kjøbsted Bergen er tilfalden, eftersom han før sin dødelig Afgang haver gjort os til sin Arving. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du lader bete Erik Krag samme

Arvepart paa hans Ansøgning bekomme, saavidt os deraf med Rette kan befindes at tilfalde. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 22 Februar 1654. T. IX. 214.

Peder Juel fik Notificationsbrev paa Halsnø Kloster og Hardanger Len.

F. III. V. G. t. Vid, at vi til Philippi Jacobi Dag Anno 1655 dig naadigst vil have forlenet med Halsnø Kloster og Hardanger Len i vort Rige Norge, det vi dig til Efterretning ville vide lade. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 13 Februar 1654[1]. T. IX. 214. (Conc. i Rigsarkivet.)

Forordning om Leiermaal i de forbudne Led udi Norge.

F. III. G. a. v. Eftersom vi naadigst kommer udi Forfaring, at Leiermaal i de forbudne Led i vort Rige Norge gaar alt formeget udi Svang og at de Personer, som sig derudinden forseer, ikke efter vores naadigste Befaling eller Recessens Indhold rømmer Stiftet, efter at Domme over dem gangen er, men skal fordriste sig til at opholde sig hos deres Venner, som dennem skal dølge, og imidlertid holdes fra det høiværdige Alteres Sacramentes Brug og andre deres Saligheds Middel, hvorover de som Bæster deres Levnet uden nogen Gudsfrygt henføre, da eftersom betænkeligt synes saadanne at lade aflive og ei heller kan tilstedes, at de andre til Forargelse skulle være og blive i Stiftet, have vi naadigst for godt og raadsomt befunden, at saadanne Syndere, som sig herefter i vort Rige Norge udi de forbudne Led udi Leiermaal, som forskrevet staar, forseer ikke alene herefter skal dømmes til at straffes og aftinge efter deres yderste Formue og rømme Stiftet, som samme Forseelse er beganget udi, mens endogsaa at begive sig paa to, tre eller flere Aar efter samme begangne Synds Størrelse paa Fiskeleierne nordenfjelds og Bergverkerne søndenfjelds til at arbeide, dog skal i Agt haves, at begge Personer, som samme Synd tilsammen begaar, bliver saavidt fra hverandre hendømt, saa at ingen videre Forargelse kan skee, og førend de i saa Maader henskikkes eller rømmer Stiftet, skal de staa aabenbare Skrifte paa de Steder, Forargelsen skeer, og siden af Presten i samme Fiskeleier eller paa Bergverkerne tilstedes til Christi Legeme og Blods Delagtighed, naar de sig skikkelig derefter forholde,

[1] Skal formentlig være 23 Februar 1654, da Brevet i »Tegnelser« er indført mellem Breve af 22 og 24 Februar.

og føre rigtig Beskeden med sig, at de tilforn, som forskrevet staar, aabenbare Skrifte udstandet have. Og naar saadanne Personer føre rigtig geistlig og verdslig Øvrigheds Vidnesbyrd, at de den over dennem gangen Dom efter des Indhold i saa Maader, som forskrevet staar, paa Fiskeleierne eller Bergverkerne haver efterkommet og sig imidlertid skikkelig forholdet, maa de siden være pardoneret samt bygge og bo, hvor dem lyster, dog at de et gudeligt og christeligt Levnet føre, saafremt de ikke vil lige saadan som den forrige eller haardere Dom dennem igjen skal overgange. Dersom og nogen sig understaar at dølge eller skjule saadanne Syndere, som saadanne Domme overgangen er, da skal de tilbørligen derfor stande til Rette, og dersom de, som saadanne dømte Syndere forborger, efter første og anden Paamindelse ikke forskaffer denne tilstede, som saaledes at rømme tildømt er, at han sin Dom kan efterkomme, da skal han den samme Straf udstaa, som den anden var tildømt, hvorefter Dommerne, Lagmændene og alle andre, som [det] vedkommer, sig haver at rette og forholde. Ladendes det ingenlunde. Kjøbenhavn 24 Februar 1654. R. IX. 425.

Hr. Gregers Krabbe fik Brev, paa Hr. Christian Friises Vegne at betale Erhart Nermand 2000 Rigsdaler af Commissari Tolden.

F. III. V. s. G. t. Eftersom os elskelige Hr. Christian Friis etc. haver bekommet for nogen Tid siden vores naadigste Anvisning udi eders Lens Contributioner paa 2000 Rigsdaler af hans resterende Besolding, hvilket han igjen til Erhart Nermand af Paris i Betaling haver afstaaet, og be^te Erhart Nermand sig beklager, be^te 2000 Rigsdaler ikke endnu at skal have bekommet, det vi og af eders forrige nedskikkede underdanigste Erklæring naadigst erfarer sandfærdigt at være af Aarsag, at Contributionerne sig ei dertil haver kundet forstrække, hvorfor be^te Nermand underdanigst er begjerendes, at hannem nogen anden Anvisning maatte gjøres, paa det han des snarere kunde komme til sin Betaling, eftersom han dog saa lang Tid derefter haver maattet fortøve, da ere vi naadigst tilfreds, at hannem samme 2000 Rigsdaler maa betales af Commissaritolden, som hid til vort Rige Danmark skal nedskikkes. Thi haver I den Anordning at gjøre, at hannem samme 2000 Rigsdaler af be^te Commissari-Told, som i nærværende Aar skal hid nederskikkes, vorder erlagt og betalt, hvorimod hannem igjen skal kortes

den forrige Anvisning udi eders Lens Skatter, som han tilfor[ne] bekommet haver, og hans Beviis paa Pengene, som han annammendes vorder, udgive, hvorefter det siden udi be[te] Commissariregnskaber skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 24 Februar 1654. T. IX. 214. (Orig. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe anl. Magasin Stederne i Norge.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst er tilfreds, at med Magasin Stederne i vort Rige Norge maa forholdes efter eders underdanigst os tilskikkede Forslag, som I med os elskelige Jens Bjelke etc. derom gjort haver. Thi haver I den Anordning at gjøre, at al Ting dermed efter be[te] eders underdanigste Betænkende med forderligste vorder udi Verk stillet, at det kan komme os og Riget i Fremtiden til Gavn og Bedste. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 24 Februar 1654. T. IX. 215. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe fik Brev om Forskaansel for den Commission anlangende Nils Langes Godses Opbud.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom I tilforn haver bekommet vores naadigste Commission at skulle med os elskelige Jens Bjelke etc. være overværendes, naar os elskelige Fru Merete Gedde, afgangne Nils Langes, sit Gods til sine Creditorer opbyder, og vi naadigst erfarer, at I selv foraarsages hende paa vore Vegne at tiltale for en Deel Gods, hun ikke fra sig til os endnu skulde have leveret efter hendes afgangne Huusbonds Revers, da ere vi naadigst tilfreds, at I for saadan vores tilforn udgivne Commission maa fri og entlediget blive. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 24 Februar 1654. T. IX. 215. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke, at lade inventere de Hamborgers Formue og tilstaaendes Gjæld paa Bergens Contor.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du med forderligste rigtig lader inventere al den tilstaaendes Gjæld og Formue, som paa Contoret i vor Kjøbsted Bergen kan befindes Hamborger at tilkomme eller tilhøre, og os en rigtig Fortegnelse derpaa med forderligste i vort Kantselli nederskikker. Cum claus. consv. Kjøbenhavn . .[1] Februar 1654. T. IX. 216. (Conc. i Rigsarkivet.)

[1] Datum er saavel i »Tegnelser« som i Conceptet sat in blanco. I »Tegnelser« er Brevet indført mellem Breve af 24 og 25 Februar og Conceptet har paa Bagsiden følgende Paategning: I Posthuset ved Jørgen Brun d. 25 Feb[ruar].

Nils Trane fik aabent Brev om Indvisning i Nedenes Lens Skatter for 912 Rigsdaler.

F. III. G. a. v., at vi haver gjort os elskelige Nils Trane, vores Foged i Nedenes Len, Indvisning udi forbe^{te} Nedenes Lens Skatter udi tre næstfølgende Aar, fra nærværende Dags Dato at beregne, for 912 Rigsdaler 10 Skilling for Skibstjeneste og Forstrækning, han Kronen i forleden Feidetid gjort haver efter den nu med hannem gjorte Afregnings Indhold. Thi bede vi og byde vore Lensmænd over Agdesidens Lene, den som nu er eller herefter kommendes vorder, at I forbe^{te} Nils Trane eller hans Fuldmægtige for^{ne} 912 Rigsdaler 10 Skilling af for^{ne} Nedenes Lens Skatter udi trende efterfølgende Aaringer, som forskrevet staar, fra dette vort Brevs Dato at beregne, lader bekomme og følgagtig være, indtil samme Summa ganske erlagt og afbetalt vorder, hvorimod forbe^{te} Nils Trane nøiagtig Beviis paa hvis, han i saa Maader aaarligen bekommendes vorder, til for^{ne} vor Lensmand haver at udgive, hvorefter det saaledes i Regnskabet paa tilbørlige Steder skal blive godtgjort. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 25 Februar 1654. R. IX. 426. (Orig. i Rigsarkivet.)

Hr. Bernt Brunsmand i Throndhjem fik Confirmation paa en Sag.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst søges og begjeres vores naadigste Confirmation paa et os elskelig Hr. Fredrik Urnes til Brentved etc. udgivne Brev, hvilket lyder Ord efter andet, som følger:

Jeg, Fredrik Urne til Brentved, Kgl. Maj.s Befalingsmand over Throndhjems Len, g. a. v., at have paa Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne og naadigste Behag efter Dannemænds derpaa tagne Besigtelses Formeldning undt og bevilget, og hermed under og bevilger hæderlig, vellærd Mand Hr. Bernt Brunsmand, Hospitalsforstander udi Throndhjem, at maa lade opbygge en Sag udi Hvalsjøfossen udi Meldalen, en Fjerdingvei fra den Gaard Skaaren, hvilken Sag skal kaldes Hvalsjøsag, og han den at maa nyde, bruge og beholde og sig nyttig gjøre sin Livstid, eftersom forskrevne Besigtelse formelder paa forbe^{te} Sted samme Sag at kan opbygges, andre omkringliggende Sager paa Tømmerhugster uden Hinder eller Forfang i alle Maader, desligeste omkringboende Bønder paa deres Ager og Eng uden Skade og Forhindring, undtagen nogen

ringe Skade, som Tourefaas paa sit Engeslet derudaf kunde tilføies, saa skal bete. Hr. Bernt efter Besigtelsens Indhold hannem derfor tilfreds have stillet, og skal til samme forbete. Hvalsjø Sag bruges de Skove, som bete. Besigtelse omformelder, paa det ikke nogen anden kunde tilføies Skade, som forskrevet staar. Og skal bete. Hr. Bernt aarligen til hver St. Martini Dag under samme Sag og dets Brugs Fortabelse give og levere her udi Throndhjems Gaards Skriverstue til Afgift og Grundleie af samme Sag 5 Rigsdaler in specie, saa og aarligen udi rette Tide at fornøie og betale deraf Kgl. Maj.s paabudne Skatter og andet, som deraf kan paabydes. Og eftersom forbete. Hr. Bernt Brunsmand paa nogle Aars Tid haver ladet sig korte en ganske Deel udi sin Løn, som hannem for samme sin Hospitalsforstanders Bestilling og Umage skulle gives, hvilke kommer de fattige igjen til Gavn og Bedste, og Hospitalens Indkomst derved forhøies, hvorudover saavelsom og i andre Maader nu flere fattige ere indannammet, underholdes og bespises, end nogen Tid tilforn skeet er, som af begge Fundatserne er at forfare, saa hans Umage er bleven des større og besværligere og Indkomsten for hannem er bleven mindre og langt ringere, hvorfor jeg hermed ydermere under og bevilger, at dersom saa skeede, at bete. Hr. Brunsmand ved Døden afgik førend hans Kvinde, han nu haver, ærlig og gudfrygtig Margrethe Mogensdatter, da hun forbete. Sag, des Brug og Skove, som forskrevet staar, udi alle Maader at maa nyde, bruge og beholde efter hans Død hendes Livstid, dog saaledes, at hun forskrevne Afgifter med des Skatter, som er eller kan blive paabuden, med mere, som forbenævnt er, til forskrevne rette Tider klarerer og erlægger under des Fortabelse, som forberørt er, og maa ikke bete. Hr. Bernt, ei heller hans Kvinde, forbete. Margrethe Mogensdatter, tilstede samme oftbete. Sag fra dem til nogen anden at afhændes eller enten offentlig eller hemmeligen af nogen anden at bruges, imeden de med den forundte ere, i lige Maade under Sagens Forbrydelse. Forbydendes alle og enhver forskrevne Hr. Bernt eller hans Hustru, Margarethe Mogensdatter, herimod at hindre eller udi nogen Maader Forfang at gjøre eller gjøre lade. Til Vitterlighed under mit Signet og egen Haand. Actum Throndhjems Gaard den 24 December Anno 1647.

Fredrik Urne.
Egen Haand (L. S.)

Da haver vi forbe^te Fredrik Urnes udgivne Brev, eftersom det her oven findes indført, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæstet, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 25 Februar 1654. R. IX. 427.

Anders Christenssøn og Birgitte Nilsdatter, som er hinanden i tredie Led beslægtet, fik Brev sig med hverandre at maa indlade i Egteskab[1].

F. III. G. a. v., at eftersom Anders Christenssøn og Birgitte Nilsdatter af Lands Prestegjeld udi Akershuus Len i vort Rige Norge, som hverandre udi tredie Led skal være beslægtet, underdanigst lader anholde og begjere, at de sig med hverandre udi Egteskab maa indlade, da have vi paa saadan underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at de udi Egteskab med hverandre maa komme, dog at de paa tilbørlige Steder først beviislig gjører, at de hinanden ikke nærmere end udi for^ne tredie Led paarører, saa og for denne vores naadigste Bevilling til næste Hospital af deres Formue og Lensmandens Sigelse Penge at udgive, saafremt de denne vores Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 25 Februar 1654. R. IX. 428. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne: 1. Om Conrect[ors] Løn af [halve] Lotten af Kirkens Indkomst. 2. Om to Hittebørns Spisning i Hospitalet. 3. Om Hjælp til Skolen.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du med forderligste dig imod os underdanigst erklærer, om Conrector udi Throndhjems Skole udi vort Rige Norge ikke en vis Løn af Halv-Lotten af Kirkernes Indkomst udi Romsdals Provsties trende Gjeld i for^ne Throndhjems Stift haver ligesom Rector scholæ der sammesteds nyder af Romsdals Provsti. Desligeste er vi naadigst tilfreds, at tvende Findebørn maa spises og opholdes i Hospitalet udi for^te vor Kjøbsted Throndhjem, saa og at Prester og andre Godtfolk udi for^ne vort Rige Norge maa besøges om godvillig Hjælp til for^ne Throndhjems Skole (som er forfalden) at holde ved lige. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 25 Februar 1654. T. IX. 216. (Conc. i Rigsarkivet.)

[1] Kun Overskriften findes indført i »Registre«, hvor der tilføies: Efter ordinaire Stil.

Preben von Ahn fik Brev at hjælpe M. Erik Bredal til sin Løn og andet.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du værer os elskelige, hæderlig og høilærd M. Erik Bredal, Biskop udi Throndhjem udi vort Rige Norge, eller og hans Fuldmægtige beforderlig hvis, som i dit Len til hans Løn og Underholding er lagt, maa hannem efter Ordinantsen og hans Bestillings Breve ubehindret følge. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 25 Februar 1654. T. IX. 216. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne og Preben von Ahn, at fatte en vis Maade om geistlige Sagers Stevning, Forhør og andet.

F. III. V. G. t. Vi beder eder og naadigst ville, at I med det første lader Kapitler og Provster i Trondhjems Len og Nordlandene udi vort Rige Norge convocere og forsamle, og at I med deres Betænkende forfatter en vis Maade, hvorledes med geistlige Sagers Stevning, Forhør og Afsigt efter Ordinantsen og Recessen bedst kan forholdes, saa egentlig vides kan, af hvem Stevning skal udstedes, Sagen forhøres og orddeles over Kirkedegne, Skolebørn, Skoletjenere, Capellaner, Prester og Provster, saavelsom ogsaa give eders Betænkende om Capellaner betidigen og lovligen at kalde, og om al Ting, som forskrevet staar, eders underdanigste Relation med forderligste til videre Ratification udi vores Kantselli at indskikke. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 25 Februar 1654. T. IX. 216. (Conc. i Rigsarkivet.)

Johan Gaarman, at lade de Hasselske Jernverks Participanter af Tolden bekomme 1583 Rigsdaler.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du af Toldpengene af vort Rige Norge lader erlægge og betale til det Hassel Jernverks Participanter eller deres Fuldmægtige 1583 Rigsdaler for Ballastjern, som til vores Skibsflaades Fornødenhed leveret er, tagendes derpaa be^{te} deres Fuldmægtiges Beviis, det dig og saaledes udi be^{te} Toldpenges Regnskab paa tilbørlige Steder skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 26 Februar. T. IX. 217.

Hr. Gregers Krabbe, om Lepine 1300 Rigsdaler af Arrest at løsgives og betales.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi af kongelig Gunst og Naade naadigst haver bevilget, at de 1300 Rigsdaler, som Chri-

stian Lepine, forrige Berghauptmand, paa sidste Afregning er os skyldig bleven, maa hannem igjen af den derpaa gjorte Arrest løslades; thi haver I hannem be^{te} 1300 Rigsdaler paa hans Ansøgning at bekomme lade, det og saaledes udi Regnskaberne skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 26 Februar 1654. T. IX. 217. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Lensmændene i Norge fik Brev en Forordning om Leiermaal at forkynde.

F. III. V. G. t. Vid, at vi dig herhos tilskikker en vores trykte Forordning om Leiermaal i de forbudne Led i vort Rige Norge, den vi bede dig og naadigst ville, at du paa tilbørlige Steder udi dit Len lader læse og forkynde, og siden derover holde, som vedbør. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 26 Februar 1654. T. IX. 217. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Johan Fircks, at maa forløves fra Norge til Danmark.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at du efter din underdanigste Ansøgning og Begjering maa imod den 1 Mai forløves fra vort Rige Norge og i vore Fyrstendom Slesvig og Holsten paa fire Ugers Tid forblive, dine magtpaaliggende Bestillinger der at forrette, og haver du saadan Anordning hos din anbetroede Regimente at gjøre lade, at intet i din Fraværelse der forsømmet vorder. Cum claus. consv. Glücksborg 17 Marts 1654. T. IX. 218. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Vibe fik Bevilling paa Buskeruds Gaards og Sages Indkomst imod Gods, han haver afstanden.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Peder Vibe til Gjerdrup Gaard etc. til os og Kronen underdanigst igjen haver afstaaet noget af vort og Kronens Gods, liggendes i Malmøhuus Len udi vort Land Skaane, som til hannem af afgangne Samuel von Sarch er bleven overdraget, eftersom samme Gods til be^{te} Samuel von Sarch i hans Gjælds Betaling til Pant er bleven udlagt og er taxeret for 3300 Rigsdaler, da have vi efter underdanigst Anmodning og Begjering derimod til Vederlag og Betaling for samme Gods med Capital og Renter naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og forunder be^{te} Peder Vibe og hans Arvinger at maa paa vore Vegne [oppebære] Indkomsten og Afgiften af Buskeruds Gaard og dens underliggendes Bøndergods og Sager udi vort Rige Norge udi otte efterfølgendes Aar, beregnet fra Philippi Jacobi Dag førstkommendes

Anno 1654 til Aarsdagen 1662, aarligen be^te otte Aar 550 Rigsdaler, som er et Aars Afgift af be^te Buskeruds Gaard, Gods og Sager, som forskrevet staar, dog hvis af den sidste Aars Afgift fra Philippi Jacobi Dag 1661 til 1662 overbliver, skal komme os og Kronen efter rigtig Afregning til Bedste. Hvilken forbe^te aarlig Afgift, nemlig 550 Rigsdaler, som forskrevet staar, os elskelige Hans Eggertssøn [Stockfleth], Borgermester i vor Kjøbsted Christiania, aarligen herefter fra den Tid, som bemeldt er, til be^te Peder Vibe, hans Arvinger eller deres Fuldmægtige haver at levere, eftersom samme Gods og Sage hannem og hans Hustrues Livstid udi Forpagtning naadigst forundt er. Men dersom be^te Hans Eggertssøn eller hans Hustru herudinden skulde findes forsømmelige, saa at de ikke aarligen i be^te 8 Aar til rette Tide efter den dennem paa be^te Gods og Sage givne Forpagtningsbrevs Indhold samme Afgift til be^te Peder Vibe, hans Arvinger eller deres Fuldmægtige leverede eller levere lade, da skal samme be^te Hans Eggertsøns og hans Hustrues Forpagtningsbrev paa be^te Gods og Sage dermed være forbrudt og be^te Peder Vibe igjen frit fore samme Gods og Sager uden videre Proces selv at maa tiltræde og dennem, med hvis dertil hører, ligesom de og forbe^te Hans Eggertssøn efter Forpagtningsbrevets Indhold forundt ere, at nyde og bruge for den samme Afgift, som be^te Hans Eggertssøn dennem nu nyder og bruger, afkortendes aarligen i be^te 8 Aaringer hvis han, som forskrevet staar, aarligen 550 Rigsdaler i Betaling have skal, og siden Resten, som en Deel er, at levere til den samme Tid og Sted, som forbe^te Hans Eggertssøns Forpagtningsbrev videre formelder og indeholder, og da skal be^te Hans Eggertssøn, hans Hustru eller deres Arvinger tilforpligt være, be^te Gods og Sager med dets Tilhørige udi den Tilstand fra sig at levere, ligesom han efter bemeldte hans Forpagtningsbrev er forbunden og tilforpligt. Dersom og be^te Hans Eggertssøn og hans Hustru ved Døden afginge, førend be^te 8 Aar, som forskrevet staar, vare forløbne, da skal be^te Peder Vibe eller hans Arvinger under samme Conditioner efter forbenævnte Hans Eggertssøns Forpagtningsbrev og samme Gods og Sager tiltræde med dets tilliggendes Jorder og andet Tilhørige, indtil de for forbe^te 8 Aars Afgift, som bemeldt er, ganske afbetalt vorder. Cum inhib. sol. Glücksborg 18 Marts 1654. R. IX. 428.

Daniel Bildt fik Brev, udi Hr. Gregers Krabbes Sted at være Commissarius tillige med Jens Bjelke paa Skifte efter salig Nils Lange.

F. III. V. G. t. Eftersom os elskelige Hr. Gregers Krabbe etc. og Jens Bjelke etc. for nogen Tid siden haver bekommet vores naadigste Befaling er som Commissarier at være over afgangne Nils Langes Børns Skifte og Deling, samt Creditorerne, som noget efter be^te^ afgangne Nils Lange med Rette kunde have at fordre, at indstevne og med dennem, som Bogstaven formelder og som forsvarligt kan være, til Ende at gjøre og, hvis efter rigtig med dennem gjorte Afregning til overs kunde være, det siden da imellem Moder og Børn at skifte, og for^ne^ Hr. Gregers Krabbe sig underdanigst undskylder, at han for adskillige Aarsager ikke til den bestemte Tid og Sted, som be^te^ Skifte og Deling skulle stande paa, kan møde tilstede, thi bede vi dig og naadigst ville, saa og hermed Fuldmagt giver, at du retter din Leilighed efter tillige med be^te^ Jens Bjelke som Commissarius samme Skifte og Deling at overvære og Creditorerne, som der kunde findes, for eder indstevner og med dennem til Ende gjører, som Bogstaven ommelder og forsvarligt kunde være, og hvis efter rigtig med dennem gjorte Afregning tilovers kan være, det Moderen og Børnene imellem skifter, saa og hvis Irring og Tvistighed Parterne imellem falde kan, enten i Mindelighed afhandler eller ved endelig Dom og Sentents adskiller. Hvis I og herudinden gjørendes eller ved endelig Dom forrettendes vorder, det ville vi naadigst, at I de interesserede under eders Hænder og Signeter skulle give beskrevet, som I ville ansvare og være bekjendt. Dersom og en af eder for lovlig Forfalds Skyld ikke kan møde tilstede, da skal den, som tilstede kommendes vorder, Fuldmagt have, en anden god Mand i den udeblivendes Sted til sig at tage og dog denne vores naadigste Befaling at fyldestgjøre og efterkomme. Cum. claus. consv. Glücksborg 18 Marts 1654. T. IX. 218. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe fik Brev, Buskeruds Gaard og dessen underliggende Gaardes og Sagers Indkomst, Peder Vibe er forundt, anl.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom vi naadigst haver undt og bevilget os elskelige Peder Vibe til Gjerdrup etc. udi otte efterfølgende Aar, beregnet fra Philippi Jacobi førstkommendes 1654, den aarlige Afgift af Buskeruds Gaard og des

underliggendes Sager udi Betaling for hvis Gods, som be[te] Peder Vibe til os og Kronen igjen haver afstaaet, efter den hannem derpaa naadigst givne Bevillingsbrevs videre Indhold, hvoraf eder derhos en Copi til Efterretning tilskikkes. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I os elskelige Hans Eggertssøn [Stockfleth], Borgermester udi vor Kjøbsted Christiania, som samme Gods og Sager i Forpagtning haver, tilholder, at han værer tiltænkt samme aarlig Afgift udi for[ne] 8 Aar til be[te] Peder Vibe, hans Arvinger eller deres Fuldmægtige udi rette Tide efter hans Forpagtningsbrevs Indhold erlægger og betaler. Og saafremt han eller hans Hustru derudinden imod samme deres Forpagtningsbrev skulle findes forsømmelig, saa at samme Afgift be[te] Peder Vibe eller hans Arvinger ikke tilbørligen eller udi rette Tide aarligen blev erlagt og betalt, da haver I hannem eller hans Fuldmægtige paa vore Vegne at være beforderlig, at han samme Gods og Sage uden videre Proces selv kan tiltræde og sig derudaf udi værende otte Aar betalt gjøre, til hvilken Ende be[te] Hans Eggertssøn eller hans Hustru, med saa Skjel deres Brøst i saa Maader, som foreskrevet staar, befindes, samme Gods og Sager med alle dessen Tilhørige efter Forpagtningsbrevets Indhold til be[te] Peder Vibe haver at afstaa og aftræde, som dennem siden med lige Conditioner udi værendes otte Aar kan nyde og bruge, ligesom de til for[ne] Hans Eggertssøn og hans Hustru forundt ere og eftersom den til be[te] Peder Vibe udgivne og eder derhos tilskikkede Bevillingsbrev udi sig selv udførligere formelder og indeholder. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 18 Marts 1654. T. IX. 219. (Orig. i Rigsarkivet.)

Jørgen Bjelke, at være Commandant paa Christiansø.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du strax og ufortøvet begiver dig til vor Fæstning Christiansø og det med nødvendig Folk og Garnison enten af Landfolket eller paa hvad Maner, det paa vores og Kronens Omkostning med en Il haves kan, forseer og forsørger, hvor du og, indtil paa videre naadigst Anordning, som Commandant over forbe[te] Fæstning haver at forblive og, saavidt muligt er, efter din Pligt Indseende haver, at vor og Kronens Bedste baade paa for[ne] Fæstning saavelsom andensteds der i Lenet vorder i Agt taget, saa at al fiendtlig Attentat tilbørligen kan forekommes eller afver-

ges. Cum claus. consv. Glücksborg 18 Marts 1654. T. IX. 219. (Conc. i Rigsarkivet.)

Christopher Hünicken fik Brev Magdalene, Peter Hennings, af Slesvig anlangende.

F. III. V. G. t. Hvad Magdalene Peters, afgangne Henning Peters [sic] efterladte Enke af Slesvig, for os underdanigst mod dig haver ladet andrage, kan du af hosføiede hendes underdanigste Supplication videre see og erfare. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du hende eller hendes Fuldmægtige for hvis retmæssige Fordring, hun hos dig have kan, contenterer og fornøier, saa at vi ei videre derom molesteres eller besverges. Cum claus. consv. Glücksborg 28 Marts 1654. T. IX. 220. (Conc. i Rigsarkivet.)

Aaben Brev til Officererne paa Christiansø og andre der i Lenet, Jørgen Bjelke for Commandant sammesteds at holde og hans Ordre lydig være.

F. III. G. a. v., at eftersom vi naadigst haver anbetroet os elskelige Jørgen Bjelke til Østeraat etc., indtil paa videre naadigst Anordning, at være Commandant paa vor Fæstning Christiansø og der paa Fæstningen, saavelsom andensteds der i Lenet vor og Kronens Bedste og Gavn udi Agt at tage. Thi byde vi og hermed befale den nu værende Garnison paa be^te^ Christiansøs Fæstning, saavelsom Almuen i Agdesidens, Nedenes og des underliggendes Lene, at I hannem, indtil paa videre naadigst Anordning, som forskrevet staar, holder for Commandant paa be^te^ Christiansø og hans Ordre paa vore Vegne adlyder og følger, udi hvis han eder til Landets Defension anbefalendes vorder. Ladendes det ingenlunde under Straf, som vedbør. Flensborg[huus] 2 April 1654. T. IX. 220. (Conc. i Rigsarkivet).

[Hr. Gregers Krabbe][1] fik Brev at secundere Jørgen Bjelke om Christiansøs Fæstning.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom vi naadigst haver anbefalet os elskelige Jørgen Bjelke etc. at være Commandant paa vor Fæstning Christiansø og der saavelsom over alt i Lenet vor og Kronens Bedste i Agt at have, om noget fiendtlig skulle forekomme, da bede vi dig og naadigst ville, at du hannem, saavidt muligt er og paa bedste Maner skee kan, af

[1] Aabent Rum i »Tegnelser« og i Conceptet. Originalen til Hr. Gregers Krabbe findes i Rigsarkivet.

dit Len secunderer med saa Skjel, at han af nogen imod Forhaabning fiendtlig attaqueres skulle. Cum claus. consv. Flensborghuus 2 April 1654. T. IX. 221. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Børge Anderssøn fik Bevilling paa en Tomt ved Strømmen i Norge og et Tegn der sammesteds at holde vedlige.

F. III. G. a. v., at eftersom Børge Anderssøn af os underdanigst haver været begjerendes, hannem naadigst maatte forundes hans Livstid (formedelst hans Skude, som er bleven brugt til at optage vores Orlogsskib, Arken kaldet, som udi Strømmen Anno 1650 laa nedsunken, hvorover samme hans Skude skal være bleven fordærvet) den Tomt ved Strømmen, som afgangne Michel Pederssøn paaboede, samt det Tegn at holde vedlige, som udi Strømmen er opreist, hvorefter Skibene igjennemseiler, da efterdi vi af os elskelige Hr. Gregers Krabbe til Torstedlund, Ridder, vor Mand, Raad, Statholder udi vort Rige Norge og Befalingsmand paa vort Slot Akershuus, hans underdanigste Erklæring naadigst erfarer, samme Tomtes Grund os at tilhøre og hannem vel uden nogens Præjudice at kan forundes, have vi naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at han samme Tomt hans Livstid maa nyde og beholde; dog skal han deraf aarligen efter Jordebogen udi Grundleie udgive en halv Rigsdaler og Husene, som derpaa staar, til den, som de med Rette tilhører, betale, saafremt han denne vores Benaading agter at nyde. I lige Maade maa han udi hans Livstid nyde den Tegn, som derhos udi Strømmen er opreist, og andet des tilliggende, hvorimod han flittigt Indseende skal have, at ingen Ballast saa nær enten oven eller neden Strømmen skydes, saa det udi Fremtiden Indløbet sammesteds skulle være skadeligt, og skal han derforuden tiltænkt være samme Tegn, som for den Søfarende i Strømmen er opreist, paa egen Bekostning tilbørligen vedlige at holde og vor og Kronens Skibe op og ud igjennem Strømmen, naar paaeskes, at pilotere og igjennemføre. Cum inhib. sol. Flensborghuus 7 April 1654. R IX. 430. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Jens Villumssøn, Capellan til Sparbo i Norge, fik Tilsagn paa samme Kald efter Sogneprestens Død.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige, hæderlig og vellærd Hr. Jens Villumssøn, Capellan til Sparbo udi Thrond-

hjems Stift, for os underdanigst haver ladet andrage og berette, at han paa 4 Aars Tid skal have famuleret os elskelige, hæderlige og høilærde M. Erik Bredal, Superintendent over be^{te} Throndhjems Stift, og siden tre Aars Tid tjent for en Hører udi Nykjøbing Skole paa vort Land Falster, moxen for ingen Løn, hvorfor han sig til Throndhjem tilbage igjen begivet haver og der siden paa tre Aars Tid tjent os elskelige, hæderlig og vellærd Hr. Jørgen Hanssøn, Sogneprest til be^{te} Sparbo, for en Capellan med saadan Flid og Vindskibelighed, saa at han, be^{te} Hr. Jørgen Hanssøn, saavelsom Sognefolkene med hannem skal være vel tilfreds, underdanigst derfor begjerendes, at han fremfor nogen anden maa nyde forbe^{te} Sparbo Kald efter be^{te} Hr. Jørgen Hanssøns Død, da efterdi vi af be^{te} M. Erik Bredals underdanigste Erklæring naadigst erfarer, hannem i Lærdom, Levnet eller i andre Maader hidindtil ikke at have være beskyldt, mens Tilhørerne sammesteds med hannem at være vel fornøiet, ere vi naadigst tilfreds, at be^{te} Hr. Jens Villumssen efter for^{ne} Hr. Jørgen Hanssøns Død maa fremfor nogen anden befordres til be^{te} Sparbo Kald, saafremt han lovligen og efter Ordinantsen dertil kan vorde kaldet. Cum inhib. sol. Flensborghuus 17 April 1654. R. IX. 431. (Conc. i Rigsarkivet.)

Preben von Ahn, at maa forløves ned til Danmark.

F. III. V. G. t. Vid, at vi efter din underdanigste Anmodning og Begjering naadigst tilfreds er, at du udi denne Sommer maa forløves ned til vort Rige Danmark der dine magtpaaliggende Erinder at bestille, dog haver du tilforn deroppe den Anordning at gjøre, saa at intet i din Fraværelse vorder forsømmet. Cum claus. consv. Flensborghuus 19 April 1654. T. IX. 221. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe fik Brev, at være Claus Simons[søn], Hertug Hanses Factor udi Lübeck, beforderlig udi en Sag mod 2 Borgere i Marstrand.

F. III. V. s. G. t. Eftersom hans Kjærlighed Hertug Hans, Biskop af Lübeck, ved sin Skrivelse haver intercederet hos os for hans Factor ved Navn Claus Simonssøn paa hans Hustrues Moders Vegne, nemlig Berent Peterssøns efterladte Enke, anlangendes en Gjældsfordring hos tvende Borgere i vor Kjøbsted Marstrand, nemlig Johan Plate og Cort Offe, hvorom eder samme Hans Kjærligheds Intercessionalskrivelse til os saavelsom

andre hosfølgende Documenter til Sagens videre Oplysning tilskikkes; thi bede vi eder og naadigst ville, at I forbe[te] Claus Simonssøn eller hans Fuldmægtige paa be[te] hans Hustrues Moders Vegne med samme hendes tvende Creditorer, saavidt muligt er og Retten medfører, til Rette forhjælper, saa at hun dermed uden lang Ophold kan til Ende komme. Cum claus. consv. Flensborghuus 22 April 1654. T. IX. 221. (Conc. i Rigsarkivet.)

Brostrup Gedde fik Brev, med forderligste at begive sig til Norge, Sølvberget igjen til Rette at bringe.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du retter din Leilighed efter strax og saa snart, muligt er, at begive dig op til Sølvberget i vort Rige Norge og det igjen til Rette bringer, saavidt muligt er og til vores saavelsom Participanternes Bedste mest skee kan. Naar du og did ankommer, haver du med os elskelige Hr. Gregers Krabbe etc. at communicere om den Bergordning, som os elskelige Daniel Barth, Bergmester paa be[te] Sølvbergverk, haver forfattet og opsat, paa det vi hans underdanigste Betænkende derom med forderligste kan fornemme. Cum claus. consv. Flensborghuus 22 April 1654. T. IX. 222. (Conc. i Rigsarkivet).

Hr. Gregers Krabbe fik Brev at forestille Brostrup Gedde paa Sølvbergverket og andensteds i Norge, hvor fornøden gjøres.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I selv eller ved eders Fuldmægtige lader forestille os elskelige Brostrup Gedde til Tommerup, vor Mand, Tjener og bestalter Oberberghopmand, paa Sølvbergverket og ellers andre Steder, hvor fornødent gjøres, ligesom hans Formænd, forrige Berghopmænd, tilforn skeet er. Vi haver og naadigst anbefalet be[te] Brostrup Gedde eder at communicere den Bergordning, som os elskelige Daniel Barth, Bergmester paa Sølvbergverket i vort Rige Norge, opsat haver, hvorom I os med forderligste eders underdanigste Betænkende haver at tilstille. Cum claus. consv. Flensborghuus 22 April 1654. T. IX. 222. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, Brostrup Gedde og Christopher Hünicken at erklære sig om Bergamtes Oprettelse og hvad des Forretning og Betjentes Gage skulde være.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I med forderligste giver eders underdanigste Betænkende om Bergamtes Oprettelse i vort Rige Norge og hvad des Forretning bør at være, saa og at gjøre os underdanigst Forslag om de dygtigste Personer, som I eragter der udi at skal bruges, og hvad deres Gage kunde være, hvorom I med forderligste eders underdanigste Erklæring under eders Hænder i vores Kantselli haver at indskikke. Cum claus. consv. Flensborghuus 22 April 1654. T. IX. 222. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe fik Brev, at al extraordinaire Bekostning ved Marstrand bliver indstillet, saa intet videre dertil bliver anvendt, end af Skatten er deputeret.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vores naadigste Villie er, at al extraordinaire Bekostning ved vor Kjøbsted Marstrand, indtil paa videre naadigst Anordning, vorder indstillet, saa til des Reparation aleneste bliver udgivet saavidt, som af os dertil allerede efter vores udgangne Skattebrevs Formelding naadigst deputeret er. Cum claus. consv. Flensborghuus 29 April 1654. T. IX. 223. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke fik Brev, at al extraordinaire Bekostning ved Bergenhuus vorder indstillet, saa intet videre der anvendes, end dertil af Skatten er deputeret. Item Jørgen Bjelke om Christiansø. Item Hr. Gregers Krabbe om Akershuus.

F. III. V. G. t. Vid, at vores naadigste Villie er, at al extraordinaire Bekostning paa vort Slot Bergenhuus, indtil paa videre naadigst Anordning, vorder indstillet, saa at til des Opbyggelse og Reparation alene bliver udgivet saavidt, som af os dertil allerede efter vores udgangne Skattebreves Formelding naadigst deputeret er. Cum claus. consv. Flensborghuus 29 April April 1654. T. IX. 223. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Lige saadan Brev fik Jørgen Bjelke om Flekkerø og Hr. Gregers Krabbe om Akershuus.

Jørgen Bjelke fik Brev, at maintenere Christopher Jacobssøn Nørhassel udi hans Privilegium.

F. III. V. G. t. Eftersom Christopher Jacobssøn paa Nør-

hassel for os underdanigst haver ladet andrage, hvorledes hannem skal skee Indpas imod vores elskelige kjære Hr. Faders, salig og høilovlig Ihukommelse, saavelsom vores derpaa siden udgivne Benaadingsbreve paa Strandfogderi udi Lister Len, som hannem naadigst forundt er, da bede vi dig og naadigst ville, at du dig om des Beskaffenhed med Flid erkyndiger og haver Indseende med, at hannem ingen Uret imod hannem forrige givne Benaadningsbreve vederfares, mens at han ubehindret samme Benaadingsbreve med Strandfogderiet og andet, som de ommelder, imeden og al den Stund han efter hans Angivende søger vores og Kronens Gavn og Bedste og efter egen Erbydelse af samme Strandfogderi gjører vor Lensmand paa vorer Vegne rigtig Rede og Regnskab, som det sig bør. Cum claus. consv. Flensborghuus 2 Mai 1654. T. IX. 223. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke fik Brev, at give paa Holger Vinds Vegne 1000 Rigsdaler til Henning Hanssøn [Smidt].

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst erfare, de 1000 Rigsdaler, som vi naadigst til Pension haver bevilget os elskelige Holger Vind etc., udi vores eget Kammers at være indleveret, thi bede vi dig og naadigst ville, at du enten af Toldene eller af Skatterne, som med forderligste udi dit Len falde kan, samme 1000 Rigsdaler igjen restituerer til os elskelige Henning Hanssøn udi vor Kjøbsted Bergen, paa det at det igjen kunde komme i sin Rigtighed, tagendes derpaa hans Beviis, hvorefter det og paa tilbørlige Steder udi Regnskaberne skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 6 Mai 1654. T. IX. 223.

Villum Lange, Professor i Kjøbenhavn, fik Brev paa et Præbende udi Norge.

F. III. G. a. v., at eftersom der nu vacerer og ledig er et Præbende, kaldes Mariæ Virginis, udi Bergens Domkirke efter afgangne Doctor Oluf Pederssøn, forrige Stads Medicus udi Bergen, da haver vi af synderlig Gunst og Naade, saa og for tro og villig Tjeneste, som os elskelige, hæderlig og høilærd M. Vilhelm Lange, Matheseos Professor publicus udi Kjøbenhavns Universitet, os og Riget hidindtil gjort og beviist haver og os og Riget herfter troligen gjøre og bevise maa og skal, undt og bevilget, saa og med dette vort aabne Brev unde og bevilge, at forne Villum Lange maa efter Kapitels Statuter samme Præbende, som nu vacerer og ledig er, igjen bekomme

og det med Bønder og Tjenere og al dets Rente og rette Tilliggelse have, nyde, bruge og beholde ad gratiam. Dog saa at, naar han ikke er udi vores daglig Tjeneste og Bestilling forhindret, da skal han bo og residere hos forne Bergens Domkirke og gjøre slig Tynge og Tjeneste inden Kirke og uden, som andre residerende Kanniker der sammesteds, og være den geistlige Ordinants, som om Religionen er udgangen, og Kapitels Statuter aldeles undergiven. Skal han og holde hvis Gaarde og Residents, han dertil bekommendes vorder, ved god Hevd og Bygning, saa og Bønderne, dertil liggendes, ved Lov, Skjel og Ret, og ingen af dennem uforrette imod Loven eller med nogen usedvanlig Paalæg besverge, og ei heller forhugge eller forhugge lade nogen de Skove, dertil ligger, til Upligt i nogen Maade. Cum inhib. sol. Flensborghuus 7 Mai 1654. R. IX. 431.

Vilhelm Lange fik Brev, at Kongen hannem med et Præbende i Bergen vil forlene.

F. III. V. G. t. Vider, at eftersom vi naadigst haver lovet og tilsagt eder et geistlig Gods, naar noget ledigt blev, da efterdi vi nu naadigst erfarer, et Præbende i vor Kjøbsted Bergen efter afgangne Doctor Oluf Pederssøn at vacere og ledig være, ville vi eder dermed igjen naadigst forlenet have, hvorpaa vi eder herhos vores naadigste Forleningsbrev fremskikker. Befalendes eder Gud. Flensborghuus 7 Mai 1654. T. IX. 224.

Johan Fircks fik Confirmation paa et Mageskifte, Hr. Iver Krabbe med hannem paa Kongens Vegne gjort haver.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Hr. Iver Krabbe til Jordberg etc. paa vores Vegne og naadigste Behag og Ratification haver gjort et Mageskifte med os elskelige Johan Fircks til Aabygaard, hvorpaa nu søges vores naadigste Confirmation, hvilket lyder Ord efter andet, som følger:

Jeg, Hr. Iver Krabbe til Jordberg, Ridder, Høvedsmand paa Baahuus, gjør hermed vitterligt, at jeg paa Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, naadigste Behag og Ratification haver skjødt og henmageskift, saa og hermed skjøder og henmageskifter fra Hs. Kgl. Maj. og Norges Krone til ærlig og velbyrdig Mand Johan Fircks til Aabygaard, Kgl. Maj.s bestalter Oberste over det Baahusiske Regimente, en Kgl. Maj.s og Norges Krones Gaard og Eiendom, navnlig Aaseby, liggendes udi Søndervigen paa Sotenes i Berffendal Sogn,

som skylder aarligen Malt 2½ Tønde, Foring ½ Daler, hvorimod velbemeldte Johan Fircks fra sig og sine Arvinger til Kgl. Maj. og Norges Krone haver skjødet og igjen udlagt en hans Gaarde, kaldes Sjøbol, liggendes udi forne Søndervigen paa Stangenes i Lyse Sogn, og skylder aarligen Malt 4 Tønder, Foring ½ Daler, samt en Fjerdingsplads i Sorteborg Sogn, kaldes Dueskov, skylder aarligen Smør 1 Pund, hvilket samtligen igjen skal følge Hs. Maj. og Norges Krone med al dets rette Tilliggelser til evindelig Eiendom med videre, samme hans Skjøde ommelder og indeholder, hvorfore forne høistbemeldte Kgl. Maj. og Norges Krones Gaard Aaseby med al sin Eiendom, Skov, Mark, Fiskevand og Fægang, vaadt og tørt, Lotter og Lunder, inden Marks og uden, som der nu forefindes, dertil tilligger og af Arilds Tid tilligget haver, imod ovenbemeldte velbete Johan Fircks Helegaard Sjøbol og den Fjerdingplads Dueskov skal følge hannem og hans Arvinger til evindelig Eiendom. Dog haver han herpaa med forderligste Hs. Kgl. Maj.s naadigste Confirmation at søge, eragtendes velbemeldte Johan Fircks haver udlagt dobbelt igjen efter Hs. Maj.s naadigst derom udgangne Forordning. Des til Vidnesbyrd under mit Signet og egen Haand. Actum Aabygaard den 20 April 1654.

Iver Krabbe Tagessøn (L. S.)

Da have vi nu forne Mageskifte, som forne Hr. Iver Krabbe i saa Maader paa vores naadigste Ratification gjort haver, udi alle sine Ord og Punkter, eftersom forskrevet staar, naadigst confirmeret og stadfæstet, saa og hermed confirmerer og stadfæster. Cum inhib. sol. Flensborghuus 8 Mai 1654. R. IX. 432.

Johan Fircks fik Bevilling at føre adskilligt fra hans Gaard i Norge herned til hans Gaard i Holsten.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Johan Fircks etc. for os underdanigst haver ladet andrage, at han foraarsages til hans Gaard Blandts, udi vor Førstendom Slesvig beliggendes, noget Tømmer, Deler og andet, som til Gaardens Reparation behøves, saa ogsaa noget Ungfæ Gaarden med at besætte, desligeste og Levnetsmidler fra hans Gaard bete Aaby i vort Rige Norge tilvands at nedskikke, underdanigst begjerendes, at det fri igjennem Havnene maatte passere, da have vi naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge tillade, at hvis Vare, som bete Johan Fircks i saa Maade fra hans Gaard Aaby i

be[te] Norge til Blandts i Førstendømmet nedskikkendes vorder, maa fri og ubehindret igjennem vores Have og Strømme passere, dog skal be[te] Johan Fircks en rigtig Specification under sin Haand med samme Varer fremskikke, Tolderne til Underretning paa de Steder, samme Varer ankommer, saa at deraf kan erfares ingen Underslæb dermed begaaes. Cum inhib. sol. Flensborghuus 10 Mai 1654. R. IX. 433. (Conc. i Rigsarkivet.)

Johan Fircks fik General Pas imellem Norge og Fyrstendømmet.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Johan Fircks til Aabygaard etc. foraarsages undertiden at reise imellem vort Rige Norge og vort Fyrstendom Slesvig, thi bede vi og byde vore Fogder, Embedsmænd, Borgermestere, Raadmænd og alle andre, som paa vore Vegne nogen Befaling haver, at de værer ham behjælpelig, at han i Kjøbstæderne saavelsom paa Landsbyerne og Overfærgestederne for Betaling vel befordret afstedkommer, saa at han ei for ubillig Vognleie eller Færgeløn vorder opholden. Ladendes [det ingenlunde]. Flensborghuus 10 Mai 1654. R. IX. 434. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Henrik Bjelke fik Brev at forføie sig til Island.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I retter eders Leilighed efter udi nærværende Sommer at begive eder til vort Land Island, til hvilken Ende vi naadigst haver anbefalet os elskelige Hr. Jochum Gersdorff til Tundbyholm [o: Turebyholm] etc. at gjøre den Anordning, at I til samme Reises Fortsættelse bekommer et af vores og Kronens Orlogsskibe. Cum claus. consv. Flensborghuus 16 Mai 1654. T. IX. 224. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Sivert Urne fik Brev at maa forløves her neder til Danmark.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi efter eders underdanigste Anmodning og Begjering naadigst tilfreds er, at I udi nærværende Sommer maa begive eder her ned til vort Rige Danmark, der eders magtpaaliggende Erinder, indtil videre naadigst Anordning, at bestille. Cum claus. consv. Flensborghuus 16 Mai 1654. T. IX. 224. (Conc. i Rigsarkivet.)

Holger Vind fik Tilsagn paa Brunla Len.

F. III. V. G. t. Vid, at vi dig naadigst ville have forlenet til Philippi Jacobi 1655 med Brunla Len i vort Rige Norge,

hvorimod du igjen skal afstaa de 1000 Rigsdaler, som dig tilforne til Pension naadigst forundt er, derefter du dig kan vide at rette. Koldinghuus den 24 Mai 1654. T. IX. 224. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe fik Brev om en Skandse ved Marstrand.

F. III. V. s. G. t. Eftersom I tilforn haver bekommet vores naadigste Befaling al extraordinaire Bekostning udi Marstrand at indstille, da efterdi vi af eders underdanigste nedskikkede Erindring og Indlæg naadigst erfarer, paa Fiskerholm udi be^te^ Marstrand Havn en Skandse af Muur at være opbygt, som endnu halvfjerde Alen forhøies skulde, hvortil en stor Andeel Steen og Kalk er først udi Forraad, ere vi naadigst tilfreds, at I saadan Forraad paa samme Skandse maa lade forbruge, saa og at samme Skandse maa være besat med 60 Mand, saalænge samme Arbeid varer, men naar Arbeidet bliver fuldferdiget eller haver Ende, da haver I den siden at lade besætte med 40 Mand og 4 Bøsseskytter, saa og paa vore Vegne anbefale den seneste til eder opskikkede Stykhauptmand Johan Eberhart Speckhan udi be^te^ Skandse, indtil paa videre naadigst Anordning, at commandere, og derhos tillige Inspection at have med hvis Stykker og Munition, som der forbliver, eftersom I eragter udi Fredstid, som forskrevet staar, der nogenledes at kan behøves, med saa Skjel I samme Stykker og Munition, som I samme Skandse haver ladet medforsyne, til Fæstningens Fornødenhed derfra igjen behøver, men dersom I ikke samme Stykker og Munition, som paa Skandsen nu findes, haver i Behov til be^te^ Baahuus Fæstnings Fornødenhed, da haver I dennem der at lade forblive eller og andensteds i god Forvaring, indtil Fornødenhed det udkræver, at lade hensætte. Cum claus. consv. Koldinghuus den 26 Mai 1654. T. IX. 225. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hellef Aslakssøn Ørud af Norge, som sig i Leiermaal haver forseet, at maa blive i Landet.

F. III. G. a. v., at vi af synderlig Gunst og Naade efter underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at Hellef Aslakssøn Ørud af Aas Prestegjeld udi Akershuus Len, som sig i Leiermaal forseet haver med Thoran Hellesdatter, som hverandre udi tredie Led skal være beslægtet, maa nyde hans

Fred og blive i Landet, dog skal han nøiagtigen bevisliggjøre, at de hverandre ikke nærmere end, som forskrevet staar, ere beslægtet eller paarører, saa og for samme begangne Forseelse aftinge, hvis det ikke allerede skeet er, saafremt han ellers denne vores Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Koldinghuus 27 Mai 1654. R. IX. 434. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hans Torstenssøn Eg af Norge at være skydsfri hans Livstid.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Ansøgning og Begjering af kongelig Gunst og Naade naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at Oluf Hanssøn Eg, hans Fader, ved Navn Hans Torstenssøn Eg, maa være fri og forskaanet hans Livstid for Skydsfærd at holde. Cum inhib. sol. Koldinghuus 27 Mai 1654. R. IX. 435. (Conc. i Rigsarkivet.)

Nils Ebbessøn fik Bestalling at være Lagmand i Stavanger.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver tilskikket og forordnet os elskelige Nils Ebbessøn at skal være Lagmand i vor Kjøbsted Stavanger udi vort Rige Norge, da haver vi naadigst undt, bevilget og tilladt, saa og hermed under, bevilger og tillader, at for^ne Nils Ebbessøn maa og skal for samme sin Tjeneste og Bestilling bekomme al den Rettighed, Rente og Indkomst, som forordnet og tilliggendes er til Lagstolen i for^ne Stavanger og afgangne Jacob Rasch, forrige Lagmand der sammesteds, havt haver, være sig udi Gods, Landskyld, Leding, Tiendepenges Rente af Stavanger Lagmandsstol og anden visse og uvisse Rente, eftersom for^ne Jacob Rasch for samme sin Bestilling og Tjeneste havt og nydt haver, det i lige Maade at skulle have, nyde, bruge og beholde, imeden og al den Stund han er Lagmand i Stavanger. Cum inhib. sol. Koldinghuus 31 Mai 1654. R. IX. 435.

Jørgen Bjelke paa Christiansø, at erklære sig paa Ditlev Køsters Supplication.

F. III. V. G. t. Hvad Ditlev Køster paa hans egen og hans Sødskendes Vegne for os underdanigst imod Christen Sørenssøn, forrige Foged i Lister Len, klagligen haver ladet andrage, haver du af hosføiede hans Supplication videre at see og erfare. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du dig om be^te hans Supplications Beskaffenhed med Flid erkyndiger og

dig siden imod os underdanigst udførligen erklærer, om du eragter hans Erbydelse os og Kronen til Gavn og Bedste at kan gelange, hvorom du med forderligste din underdanigste og efter Sagens befundne Beskaffenhed udførlige Relation i vort Kantselli haver at indskikke. Cum claus. consv. Koldinghuus 1 Juni 1654. T. IX. 225. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Henrik Bjelke fik Pas paa Pelikanen til Island.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Henrik Bjelke til Ellingaard etc. er nu paa sin Reise med et vores Orlogsskib, kaldes Pelikanen, fra vor Kjøbsted Kjøbenhavn og til be.te vort Land Island sig at begive og siden efter Leiligheden tilbage igjen, thi bede vi kjærligen vore kjære Venner, Naboer og Forvandte, saa og strengeligen byde og befale vores egne Admiraler, Capitainer og Udligger i Søen samt vore Fogder, Embedsmænd og alle andre vore egne Undersaatter, som han paa samme Reise med for.ne vort Skib hænder for at komme, at I hannem uhehindret dermed samt al des Indehavende lader passere og repassere, ei gjørendes hannem derpaa nogen Forhindring i nogen Maader. Og dersom han af Storm og Uveir indtrænges udi nogen eders Havne, I da for billig Betaling ville undsætte hannem med Folk, Fetalie, Anker, Toug og hvis andet, han behøver og eder om anmoder. Det ville vi med forbe.te vore kjære Venner, Naboer og Forvandte udi slige eller andre Maader igjen forskylde og bekjende og af vore egne Undersaatter det saa alvorligen havt have. Koldinghuus 2 Juni 1654. R. IX. 436.

Hr. Gregers Krabbe, at indlægge Kgl. Maj.s Part af 6000 Rigsdaler til Sølvverket.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi naadigst erfarer en Capital paa 6000 Rigsdaler til Sølvverkets Fortsættelse nu strax at behøves, da ere vi naadigst tilfreds, at I paa vores Vegne til samme Capitals Fyldestgjørelse indlægger saa meget, som os pro Kvota deri tilkomme kan, af den Capitals Penge, som staar ved Myntet i vor Kjøbsted Christiania, med saa Skjel at de andre Participanter samme Capitals Summa ogsaa bevilger, saa enhver derudi sin Part i lige Maade pro Kvota indlægge vil. Cum claus. consv. Koldinghuus 2 Juni 1654. T. IX. 226. (Orig. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Mathissøn Tønsberg fik Confirmation paa et Mageskifte.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Vincents Bildt

til Nes, vor Mand, Tjener og Befalingsmand over Tønsberg Len, paa vore Vegne og naadigste Behag og Ratification haver gjort et Mageskifte med os elskelige, hæderlig og vellærd Hr. Nils Mathissøn, Sogneprest til St. Laurentii Kirke udi Tønsberg By, hvorpaa nu søges vores naadigste Confirmation, hvilket lyder Ord efter andet, som følger:

Eftersom den stormægtigste, høibaarne Fyrste og Herre, Hr. Fredrik den Tredie, med Guds Naade etc., alles vores allernaadigste Herre og Konning, haver sit Missive naadigst ladet udgaa sub dato Akershuus den 31 August Anno 1648, at Lensmændene her udi Norge maa handle med høibe^te Hs. Maj.s Undersaatter udi Lenene, som Gods til Mageskifte underdanigst er begjerendes, at de formedelst stor Bekostning til Danmark og tilbage igjen, som de ellers skulde anvende, skulle give dobbelt saa meget til Vederlag til Hs. Kgl. Maj. og Kronen imod det, de bekommer, dog paa høibe^te Hs. Kgl. Maj.s naadigste Ratification, efter merbe^te Hs. Kgl. Maj.s naadigste Missives Indhold. Saa efterdi hæderlig og vellærd Mand, Hr. Nils Mathissøn, Sogneprest til St. Laurentii Kirke udi Tønsberg By, nu haver bebrevet og skjødt til høibe^te Hs. Kgl. Maj. og Norges Krone efterskrevne Gaarder og Gaardeparter i Tønsberg og Brunla Lene beliggendes, navnlig Rustan udi Hof Sogn i for^ne Tønsberg Len, skylder aarligen $^1/_2$ Skippund Meel og $^1/_2$ Daler Fornødspenge med Bygsel udi en Gaard paa Nøterøen, navnlig Ellie Stab [ɔ: Elgestad], 2 Pund Smør uden Bygsel, og en Gaard i Sandherred udi Brunla Len, navnlig Synder Hucherød [ɔ: Haukerød], $^1/_2$ Pund Smør med Bygsel, efter derpaa hans udgivne Skjødes videre Indhold, da haver jeg, Vincents Bildt til Nes, Befalingsmand over Tønsberg Len, efter forberørte høibe^te Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Missive derimod skjødet og bortskiftet, og nu med dette mit aabne Brev skjøder og bortskifter fra høibe^te Hs. Kgl. Maj. og Norges Krone og til for^ne hæderlig og vellærd Mand, Hr. Nils Mathissøn, hans Hustru og deres Arvinger efterskrevne Ødegaard, navnlig Ørsnes, som skylder aarligen Smør 2 Bismerpund med Bygsel, liggendes paa Nøterøen udi be^te Tønsberg Len, med al des Herlighed, Rente og rette Tilliggelse, som er Ager, Eng, Skov, Mark, Fiskevand og Fægang, vaadt og tørt, inden Markeskjel og uden, med Lotter og Lunder, aldeles intet undertagendes i nogen Maader, som der nu tilligger og af Arilds Tid tilligget haver

og bør dertil at ligge med Rette, for^{ne} Hr. Nils Mathissøn, hans Hustru og deres Arvinger skal have, nyde, bruge og beholde, for et evig og uigjenkaldet Odel- og Mageskifte og høibe^{te} Hs. Kgl. Maj. og Norges Krone ingen ydermere Lod, Deel, Ret eller Rettighed at have til eller udi for^{ne} Ørsnes eller noget des Tilliggelser efter denne Dag i nogen Maader. Thi bepligter jeg mig paa høibe^{te} Hs. Kgl. Maj.s og Kronens Vegne efter forberørte Hs. Kgl. Maj.s naadigste Missive at frihjemle og fuldkommeligen tilstaa ovenbe^{te} Hr. Nils Mathissøn, hans Hustru og deres Arvinger for^{ne} Hs. Kgl. Maj.s og Kronens Gaard og Gods med al des Rente og rette Tilliggelse med Bygsel og anden Herlighed, eftersom forskrevet staar, for hver Mands Tiltale, som derpaa kan tale med Rette i nogen Maader. Skeede det saa imod Forhaabning, at for^{ne} Ødegaard Ørsnes blev for^{ne} Hr. Nils Mathissøn, hans Hustru, Børn eller deres Arvinger afvunden ved nogens Dom eller Rettergang formedelst nogens Vanhjemmels Brøst Skyld, da bepligter jeg mig paa høibe^{te} Hs. Kgl. Maj.s Vegne at forskaffe og vederlægge for^{ne} Hr. Nils Mathissøn eller hans Arvinger saa godt og velbeleiligt Gods igjen inden 6 samfelde Uger der næst efter eller og hver sin Anpart uden Hinder eller Forfang igjen at thilliuge [ɔ: tilvige], saa det paa begge Sider skal blive hverandre skadesløs i alle Maader. Til Vidnesbyrd at saaledes fast og uryggeligen holdes skal, som forskrevet staar, saafremt høibe^{te} Hs. Kgl. Maj. for^{ne} Mageskifte naadigst ratificerendes vorder, da haver jeg mit Signet herunder trykt og med egen Haand underskrevet. Actum Kgl. Maj.s Gaard Sæm for Tønsberg den 20 Februar 1654.

Vincents Bildt. Egen Haand (L. S.).

Da haver vi nu for^{ne} Mageskifte, som for^{ne} Vincents Bildt i saa Maader paa vores naadigste Ratification gjort haver, udi alle des Ord og Punkter, som forskrevet staar, naadigst confirmeret og stadfæstet, saa og hermed confirmerer og stadfæster. Koldinghuus 7 Juni 1654. R. IX. 436.

Vincents Bildt, at ligge i Slotslov paa Akershuus.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst paa tre Maaneders Tid haver forløvet os elskelige Hr. Gregers Krabbe til Torstedlund, Ridder, vor Mand, Raad og Statholder udi vort Rige Norge og Embedsmand paa vort Slot Akershuus, herned til vort Rige Danmark sig at maa begive, da bede vi dig og naadigst ville, at du retter din Leilighed efter indtil

hans Tilbagekomst paa be^te vort Slot Akershuus at ligge i Slotsloven, havendes Indseende at intet derpaa Fæstningen i hans Fraværelse vorder forsømmet og ellers imidlertid vores og Kronens Interesse der i Agt haver. Cum claus. consv. Koldinghuus 7 Juni 1654. T. IX. 226. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbes Forlov.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst tilfreds er, at I herneder til vort Rige Danmark paa tre Maaneders Tid maa være forløvet, der eders magtpaaliggende Erinder at forrette, dog haver I tilforne den Anordning at gjøre, at intet der paa Fæstningen udi eders Fraværelse vorder forsømmet. Vi haver og naadigst befalet os elskelige Vincents Bildt etc. indtil eders Tilbagekomst der paa Fæstningen at ligge i Slotsloven og imidlertid vores og Kronens Interesse i Agt at have. Cum claus. consv. Koldinghuus 7 Juni 1654. T. IX. 226. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbes Forlov.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi efter eders underdanigste Ansøgning og Begjering naadigst tilfreds er, at I herned til vort Rige Danmark, der eders magtpaaliggende Erinde at forrette, paa nogen Tid maa forløves, dog haver I den Anordning at gjøre, at intet udi eders Fraværelse der ved Fæstningen eller i andre Maader vorder forsømmet. Vi haver og naadigst befalet os elskelige Johan Fircks til Aabygaard, vor Mand, Tjener etc., indtil eders Tilbagekomst der paa Fæstningen at ligge i Slotsloven og imidlertid vores og Kronens Interesse i Agt at have. Cum claus. consv. Koldinghuus 10 Juni 1654. T. IX. 227. (Conc. i Rigsarkivet.)

Johan Fircks, at ligge i Slotslov paa Baahuus.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naaadigst paa nogen Tid haver forløvet os elskelige Hr. Iver Krabbe etc. sig herned til vort Rige Danmark at maa begive, da bede vi dig og naadigst ville, at du retter din Leilighed efter indtil hans Tilbagekomst paa be^te vort Slot Baahuus at ligge i Slotsloven, havendes Indseende, at intet der paa Fæstningen i hans Fraværelse vorder forsømmet og ellers imidlertid vores og Kronens Interesse der i Agt haver. Cum claus. consv. Koldinghuus 10 Juni 1654. T. IX. 227. (Conc. i Rigsarkivet.)

Oslo Hospitals Fundats.

F. III. G. a. v., at eftersom vi naadigst kommer udi Erfaring, at vores elskelige kjære Forfædre, Konninger, nu udi Herren salige, høilovlig Ihukommelse, haver naadigst bevilget og tillagt vort Hospital udi vor Kjøbsted Oslo udi Norge adskillige Jordegods, Rente og Indkomst til en Deel fattige og forarmede christne Mennesker og Guds Lemmer, da paa det at hvis udi saa Maade Gud til Ære, fattige, nødtørftige Mennesker og Guds Lemmer til Hjælp, Trøst og Underholding udgivet og forordnet er, tilbørligen maa blive brugt og anvendt de fattige til Gavn og Bedste og ikke udi andre Maader unytteligen forødes eller forkommes, have vi naadigst for godt anseet at lade fornye og forbedre denne efterskrevne Fundats, Skik og Forordning, hvorefter vi ville, at Forstanderen udi forbe[te] vort Hospital, som nu er eller herefter kommendes vorder, saavelsom de fattige og syge, som nu udi Hospitalet ere eller herefter indkommendes vorder, desligeste Hospitalets daglige Folk og Tjenere sig aldeles skal have at rette og forholde under Straf, som vedbør:

1. Først skal tilskikkes af Statholderen og Bispen forordnes af Raadet udi Christiania eller af lige Kvalitet en ærlig, from og gudfrygtig Mand til Forstander, som enten er gift med en ærlig Hustru eller ugift og fører et godt, fromt, kydsk og christeligt Liv og Levnet, hvilken med al Vindskibelighed kan forestaa samme vort Hospital, oppeberge al den Rente og Indkomst, visse og uvisse, og anvende til de fattiges Ophold, Behov og nødtørftige Underholding, rammendes og videndes deres Bedste, stedse Gavn og Forbedring.

2. Denne Forstander skal og have grangivelig flittig Indseende, som han det agter for Gud og os at svare og være bekjendt, at al Ting ordentlig til Maadelighed forsynligen og vel uddeles blandt de fattige indlagte Lemmer og ikke til sin egen og sine Venners Nytte eller udi andre Maader utilbørligen de fattiges Indkomst henvende, forkomme eller forkomme lade, og paa det han kan have des større Aarsage med al som største Troskab og Flittighed at betjene de fattige, da skal han have sin nødtørftige Føde og Ophold af Hospitalets Indkomst og aarligen til Løn 30 Rigsdaler, og skal han være tilforpligt aarligen til hver Philippi Jacobi Dag [at] gjøre rigtig Rede og Regnskab paa al den Deel, lidet eller meget, visse og uvisse, intet undertagen, som han af samme Hospitals Rente og Ind-

komst oppebaaret og igjen udspist eller udgivet haver, og samme sit Regnskab levere til vores Statholder paa Akershuus, Superintendenten, menige Kapitel og Borgermesteren udi Christiania, og saafremt Regnskabet efter Fundatsens Formeld befindes rigtigen og nøiagtigen, af Statholderen og Bispen derfore kvitteres og hvis, der efter Regnskabs Aflægning befindes at være forøvret eller ufortæret, det skal blive Hospitalet til Fremtarv og des Huses Forbedring.

3. Der skal altid holdes en Prædikant af menige Kapitel, Borgermesterene og Forstanderen lovligen kaldet, hvilken Prædikant skal den sedvanlige Kirketjeneste der sammesteds udi Hospitalet forrette ved Tid og Klokkeslag paa Søndagen og Fredagen, som til Høimesse udi Christiania holdes. Han skal og, som Fornødenhed udkræver, de fattige udi Sygdom uden Fortræd paa sit Embeds Vegne betjene, saavel Stedens egne Betjente med underliggende Ødegaards Mænd og Tjenere, naar det fornøden begjeres. Han skal og ofte Morgen og Aften selv holde Bøn udi Synderlighed, om ingen af de indlagte Lemmer dertil bekvem [er], hvilke ellers hver Morgen og Aften skulde tilholdes det at gjøre, han skal og ofte, naar Maaltidstimen er og Udspisningen skeer, være tilstede, da altid formane de fattige at de findes Gud og Øvrigheden taknemmelige. Denne Prædikant skal have sin fri Værelse og Residents nær ved Hospitalet og have aarliggen til Kost en Portion af adskillig Slags Victualia, som paa en Person efter Fundatsen er bevilget, og til Løn 50 Rigsdaler. Naar samme Prædikant sig udi sit Embede, Liv og Levnet skikker og forholder, at han eragtes velfortjent, af Hospitalets Inspecteurer og Forstandere et sandfærdigt godt Vidnesbyrd gives, da naar noget Prestekald vacerer, skal han og dertil med Øvrighedens Consens fremfor nogen anden befordres.

4. Skal og forordnes en Degn, udvalgt iblandt Skolens Personer udi Christiania Skole, om hvilken der er god Forhaabning at continuere ved Bogen, som skal tage vare at synge om Søndagen, Fredagen og naar Lig begraves, og haver derfore af Hospitals Indkomst til Løn 15 Rigsdaler aarligen og til Færgepenge 4 Rigsdaler.

5. Hospitalets Rente og Indkomst, som nu saaledes overslagen, at deraf kan underholdes fattige og syge paa Sengene 24 Personer. Og efterdi der til saadan de fattiges Rygte [ɔ: Røgt]

og Hospitals Gjerning behøves Tjenestefolk, da skal Forstanderen lade sig med disse efterskrevne benøie og ikke Hospitalet med flere maa besverge, ei heller til dennem mere til Udgift skrive end deres Kost og Underholding lige ved en af Lemmerne udi Hospitalet, deres Seng og Værelse som Tjener efter Stand bør at have, og til Løn, som vi enhver herudi bevilger og samtykker, som er: først Forstanderens Tjener, som behøves at reise iblandt Bønderne, i den Sted Ridefogden tilforne haver tjent, 12 Rigsdaler, en Fadebordskvinde, hvilken og som en Kjeldersvend udspiser Fetalien til Kokken og den iblandt Lemmerne uddeler, 12 Rigsdaler. Kokken 8 Rigsdaler, Kokkepigen, som og koger for al Hospitalets Folk og Betjente, 7 Rigsdaler, en Brygger og Bagerpige 7 Rigsdaler, to Arbeidsdrenge til at drive Hospitalets Avl, hugge og kjøre Veed og Vand, hver 9 Rigsdaler, en Fæhyrde, som om Vinteren røgter Hospitalets Fæ, 7 Rigsdaler, en Stuekvinde i Hospitalet at betjene alle de indlagte Lemmer, at vaske deres Klæder og Lagen, rede deres Senge og holde Fade, Tallerkener og Skaaler rene, 8 Rigsdaler.

6. Hospitalets Inspecteurer skulle hvert Aar gjøre og sætte en vis Taxt paa Indkomsten efter Jordebogen; hvis deraf bliver solgt for Penge, skal efter Taxten af Forstanderen føres til Regnskab.

7. Naar nogen af de indlagte Lemmer ved Døden afgaar, da maa der ikke indtages nogen for Vild eller Venskab, men de som befindes at have fremdraget deres Liv og Levnet christeligen, ærligen og vel der udi vor Kjøbsted Oslo og nu Christiania, tilmed skattet og skyldet til os og Byen, som ere blevne forarmede og befindes nødtørftige Hospitalslemmer, disse fremfor alle andre skulle med Superintendentens, Borgermesterene og Sogneprestens Consens og Samtykke derind igjen beskikkes og til Livs Ophold forundes, hvilke efter de ere indstedde, skulle ikke siden løbe udi Byen, eller tage sig anden Idræt fore enten med Drik, Rettergang, Letfærdighed eller andet saadant, som rette Hospitalslemmer ikke sømmer, mens de skulle blive inden Hospitalets Grændser og tage til Takke, hvis dennem efter Formue og Tidsens Leilighed bliver til Spise fremskikket, bedendes for al christelig Øvrighed, som saadan deres Underholding saa mildeligen forordnet haver.

8. Ikke nogen af Lemmerne maa sig fordriste at udgaa af Hospitalet, til en eller anden deres Venner at besøge, med mindre det skeer med Forstanderens Villie [og] Vidskab om Forlov maa gives og tilstedes, at slig Udgang skeer uden Forargelse.

9. Dersom nogen sig vil indkjøbe at have sin Livsføde og Ophold udi dette vort Hospital, da maa saadant skee og tillades, og da skal den samme strax levere Forstanderen saa mange rede Penge, at han af Renten kan leve eller des Værd, som med hannem omaccorderet vorder at skal give[s], hvilke Penge strax hos visse Folk imod nøiagtig Caution og Pant skal sættes paa Rente eller og kjøbes derfore fast Jordegods, og da haver den samme Person at nyde den Tractamente og Tjeneste ligesom en de andre Hospitalslemmer, uden saa er han eragtes at maa have sit Bord hos Forstanderen. Mens dersom nogen begjerer sig udi dette vort Hospital at ville have en fri Seng, for dennem og deres Arvinger at raade en Lem at indbestedige, da maa sligt ikke skee uden med vores særlige naadigste Bevilling og Tilladelse, dog saa at den, som indbestediges, er et Hospitalslem og saadan en Summa gives, af hvis Rente samme Lem uden Hospitalets Omkostning vel kan underholdes.

10. Hvis Hospitalslemmer, som før er meldt, med Superintendentens, Borgermesterene og Sogneprestens Samtykke bliver indbevilget, dennem skal Forstanderen nødtørftigen bespise og give dennem til tvende Maaltider om Dagen og til hvert Maaltid tvende gode Retter Mad, og det vel kogt og tilred, og spises med ulasteligt norsk Øl, som Hospitalets Indkomst kan taale og forsvarligt være kan, til hvert Maaltid hver Person en Pot Øl. Udspisningen maa og saaledes skee, at dersom Lemmerne ei kan gaa til Bords til bestemt Tid om Dagen, da skal dennem deres Portion af Brød, Smør og Fisk og af alle Slags gives enten til hver Dag eller hver Uge, saa de det selv kan koge og fortære, naar dennem lyster, mens Kjød og Flesk, saa og Suppemad, Erter, Kaal, Melkemad, Grød eller Velling, Neber og Kallunsuppe, dette skal vel koges og Lemmerne som varm Mad hver Dag gives, eftersom Dagen og Tiden sig begiver, hvormed de og skal lade sig benøie og takke Gud.

11. Og efterdi altid været sedvanligt til besønderlige Fester og Høitider, som ere: St. Michelsdag, Allehelgensdag, St. Mortens Dag, Juledag, Nytaarsdag, Hellig tre Kongers Dag, Kyndelsmesse-

dag, Fastelavns Søndag, Vor Frues Dag udi Fasten, Paaskedag, Himmelfarts Dag, Pintsedag, H. Trefoldigheds Søndag, St. Hansdag, Mariæ Besøgelsesdag at give Lemmerne en Tønde godt Øl og til samme Høitider, som de det selv kalder, Høitidsfisk af Sild, Høstmakrel eller Torsk, og hver Person et Rugbrød, storlig bagt, da eragtes det alene til Overflod, hvorfore det og skal være afskaffet, og Forstanderen sig intet udi saa Maader maa føre udi Regnskabsudgift, uden hvis han til nogen udi Sygdom enten paa saa danne Helligaftener eller andre Tider, som sligt med Taknemmelighed erkjender, vil uddele, det stander hannem frit fore.

12. Den almindelige Udspisning til hver Person aarligen ville vi naadigst have bevilget, som Forstanderen saaledes skal føre til Regnskab og maa godtgjøres, som efterfølger:

[Skippund 6 Daler	Rug, Byg og Blandmeel .	18 Lispund.
	Byg og Blandmalt	1 Skippund 8 Lispund.
Bismerpund 1 Daler	Humle	18 Bismermark.
Tønden 3 Daler	Erter	2 Settinger.
	Havregryn	$\frac{1}{2}$ Setting.
	Byggryn	$1\frac{1}{2}$ Settinger.
Bismerpund 1 Daler	Smør	3 Bismerpund 6 Marker.
Bismerpund 3 Mark	Flesk	1 Bismerpund.
Kroppen 4 Daler	Oxe og Nødkjød. . . .	1 Krop.
1 Mark	Af Faarekjød for . . .	1 Rigsort.
8 Skilling	Gaasekjød St. Martini Aften	$\frac{1}{4}$ Gaas.
Tønden 4 Daler	Saltet Sild	1 Kvarter.
Tønden 4 Daler	Torsk, Makrel .	hver Slags 1 Kvarter $\frac{1}{4}$ Deel Otting.
Tønden 3 Daler	Graasei	
$1\frac{1}{2}$ Mark 18 Skilling	Tørfisk af allehaande Slags spises fornemmeligen udi Fasten .	$1\frac{1}{2}$ Bismerpund.
8 Skilling	Roer eller Neber . . .	8 Skilling.
Tønden 2 Daler [1].	Spansk Salt til salte Kjød og Flesk til al Stedens Fornøden aarlig	5 Tønder.
	Smaat Salt, som dagligen udi Kjøkkenet fornøden, aarligen	$1\frac{1}{2}$ Tønder.
	Urter og Specerier til Kjøkkens Fornøden aarligen .	4 Rigsdaler.

[1] Den første Kolonne fra [, der indeholder Taxten paa hver Sort, er ikke indført i »Registre«.

Til Kirken og Alterets Fornøden aarligen Viin . . . . 1 Anker.
Brød til Alteret . . . . ½ Rdlr.
Voxlys aarligen til Kirkens Fornøden 4½ Rdlr.

Hvis af disse antegnede Species, som ikke udi Jordebogen findes og til Udspisnings Fornøden for Penge maa indkjøbes til de fattiges Underholding, dermed skal forholdes og rette sig efter Landkjøbet og Aarsens Tid, og hvis ved Bryggen kjøbes af allehaande Fisk, Salt og andet til Stedens Fornøden, skulle Christiania Byes Vragere være forpligt at vrage, pakke og cirkelmærke, som Forstanderen efter Markedsgang lideligen skal betale og saaledes til Regnskab føre. Kan og vel med Forstanderen om en visse Penge anordnes for hver Person aarligen, dog Udspisningen at skee, eftersom Fundatsen tilholder og omformelder, og da behøves ingen videre Taxt at sættes paa, hvis Vare indkjøbes enten let eller dyrt.

13. Og eftersom til Stedens Fornøden behøves adskillige Arbeidere og Dagiønnere, fornemligen om Vaaren og Høsten og ellers andre Tider om Aaret, saasom Gjerdefolk, Høstfolk at skjære og slaa Hø og Korn, Hospitalets underliggende Tjenere, som tilhjælper at hugge og kjøre Brændeveed, Slagtere, Tærskere, Bødkere, Skorstensfeiere, hvilke udi Hospitalet i lige Stand, de arbeide, maa bespises med Kost og gives særligen Dagløn, hvorom udi forrige Tider vidtløftigen udi Dage og Uger Kost til Regnskab førtes, da efterdi alt saadant fornøden, maa Forstanderen for alle disse Personer godtgjøres til en Persons Kost og Underholdning og til Løn 12 Rigsdaler og ei videre Hospitalet til Udgift antegne.

14. Hvis Heste og adskillige Hestetøi saa og Vogne, Ploug, Kjærrebeslag med des bebørlige Redskab, Lærred, Strie til Folkenes Senge, til Snedker, Tin og Kobber forslides, Tjære, Muurmestere, Glasmestere, som aarligen til Steden behøves adskilligt at forbedre, skal Forstanderen føre i sit Regnskab, som for lideligst Bekostning skal godtgjøres. Maa og Forstanderen aarligen godtgjøres 20 Rigsdaler til at kjøbe Brændeveed til Hospitalets Behov.

15. Dersom saa kunde hændes, at af alle Slags Fisk ikke kan være i Forraad eller for Penge kan bekommes, da skal de fattige af den Slags, som forhaanden er og for Penge bekommes kan, lige stor Portion udi isteden igjen gives, paa det de ikke skal miste,

eller ogsaa skal dennem med billige Penge betales. Dersom og nogen af Lemmerne vil selge af deres Spise, som dennem efter Fundatsen forundt og de selv ei kan fortære, da skal Forstanderen sligt forstendiges, som dennem med Penge skal betale, paa det ikke skal foraarsages, til de fattige udi Hospitalet at indløbe adskillige fremmede at kjøbe og under slig Indkjøbs Skin adskillig usømmeligt forrette baade inden og uden Hospitalet.

16. Befindes nogen af de indlagte Lemmer utaknemmeligen at være, samt ogsaa knuragtigen, til Drukkenskab eller anden Uskikkelighed begjerlig, den skal en og anden Gang paamindes, dersom saadan Paamindelse ikke hjælper, da maa den igjen udvises og en anden i hans Sted igjen indtages, som bedre kan skjønne paa, hvad Gud og godt Folk hjælper hannem tilgode.

17. Hvad Gaver, som gode Christne af Gudfrygtighed til Hospitalet og de fattiges Underholding givendes vorder, de skulle Forstanderen antvordes, at han det udspiser og til Regnskab fører. Hospitalets Lemmer maa det ikke selv under sig bytte eller efter deres Villie forvexle, undtagen om nogen selv efter Personers Tal uddeler sine Gaver at enhver strax deraf sin Anpart annammer.

18. Saamange, som udi Hospitalet ere og noget med Hænderne kunde arbeide eller noget forrette sig selv eller andre tilgode, de skulle tilholdes det godvilligen og gjerne at gjøre, dersom de det benægter, som det til Gavns kunde gjøre, da er det føie Synd, om man dennem forviser af Hospitalet.

19. Skal og herefter aldeles være afskaffet udi Hospitalets Kirke og udi de fattiges Nærværelse ikke tilstedes nogen Brudevielse, Børnedaab, Kvinders Kirkegang eller nogen at staa Skrifte under Straf, som vedbør, men hvem som slig Tjeneste behøver af Hospitalets egne Betjente eller underliggende Bønder og Tjenere, det skal Hospitalets Prædikant forrette efter Bispens Anordning udi Oslo Domkirke, saalænge den er ved Magt, eller og udi Akers Kirke ved samme Prædikant, men alle, som under Hospitalet ere, skulle give deres Offer til Hospitalets Prædikant paa de høie Fester udi Hospitalets Kirke og dets Alter.

20. Hvis sig nogen udi Hospitalet af egne Betjente eller underliggende Tjenere forseer med Leiermaal eller Slagsmaal, da skulle de som af gammel Sedvane bøde deres Forseelse til Hospitalet, som Forstanderen skal føre til Regnskab.

21. Hospitalets Tjenere saa mange som efter Fundatsens

Tilhold behøves, skulle, saalænge de sig ærligen og vel udi Tjenesten forholder, altid være fri for Skat, og udi Feidetid fri for Udskrivning.

22. Paa en beleilig Plads, saa stor den behøves, ved Stranden skal opbygges en Søbod, hvorudi adskillige Victualia, som indkjøbes, vel kan indbevares, saa og hvis Brændeveed, til Hospitalets Fornøden indkjøbes, samt hvis Deler, paa Hospitalets Saug skjæres, kan opsættes. Ved samme Sted skal bo en Færgemand, som til Hospitalets Fornøden behøves at hente fra Bryggen hvis, som indkjøbes, saavel Søndagen, Fredagen, Høitider og, naar udi Hospitalet skal Lig begraves, til og fra skal overføre Hospitalets Degn med hvis mere udi saa Maader behøves, hvorimod og samme Færgemand skal være fri under Hospitalet, saa Forstanderen udi saa Maader ingen Bekostning skal skrive Hospitalet til Regnskab.

23. Naar saa al Ting efter denne Fundats og Forordning fulddrives, og da over al Udspisning, Bygning og al anden Hospitalets nødtørftige Udgift befindes at være forøvret, da skal det altsammen anvendes udi Penge, imod sikker Caution at sættes paa Rente eller fast Jordegods derfor at kjøbes, dermed Jordebogen at forbedre. Efter denne Fundats og Forordning skal enhver indbrevet og vedkommende aldeles vide dennem at rette og forholde, dog ville vi forbeholden have, herudinden efter Tidsens tilfaldende Leilighed at forandre og forordne, efter som os kan synes bedst og gavnligst at være. Koldinghuus 12 Juni 1654. R. IX. 438. (Conc. i Rigsarkivet.)

Christiania Hospital fik Confirmation paa des Privilegier og tilhørige Gods og Tilliggelser af Arilds Tid.

F. III. G. a. v., at eftersom udi fremfarne høilovlige Kongers Tid udi vort Rige Norge, Gud allermægtigste til Lov og Ære og fattige, syge og vanføre Mennesker til Hjælp og Trøst, er stiftet og funderet et almindeligt Hospital udi vor Kjøbsted Oslo, hvortil er lagt og given adskillige Jordegods, Rente og Indkomst, hvorpaa og af fremfarne Konger, som og særlig af vores elskelige, kjære Hr. Fader, sal. og høilovlig Ihukommelse, er given Brev, samt og rigtig Jordebog forfattet, om hvilket af os elskelige Hr. Gregers Krabbe til Torstedlund, Ridder, Danmarks Riges Raad, Statholder udi vort Rige Norge og Høvedsmand over Akershuus Slot, saavelsom os elskelige Mester Henning Stockfleth, Superintendent over Christiania Stift,

underdanigst anholdes efter Tidens Forandring og itzige Tids Tilstand en ny Fundats naadigst ville give, samt og Jordebogen at ratificere, de fattige Hospitalslemmer til fremdeles Underholding, Hjælp og Trøst. Da have vi af vor synderlig Gunst og Naade, saa og særdeles for den christlig Omsorg, som vi for saadanne christne Guds Lemmer, fattige, syge og skrøbelige Mennesker drage, naadigst bevilget og tilladt, saa og med dette vort aabne Brev naadigst bevilge og tillade, først at alt hvis Jordegods, Rente og Indkomst, som saaledes af fremfarne Konger, høilovlig Ihukommelse, til be^{te} Hospital naadigst er given og tillagt, det skal herefter til forskrevne Hospital og de fattiges Ophold der sammesteds altid forblive. Dernæst, eftersom med vores elskelige kjære Hr. Faders, salig og høilovlig Ihukommelse, naadigste Villie og Tilladelse en Deel af samme Hospitals tilligende Jordegods fra Hospitalet er mageskiftet til os elskelige Hr. Hannibal Sehested i mod andet vederlagt Jordegods, som til Hospitalet igjen er udlagt Anno 1648 og Anno 1649 og af os samtykt og fuldbyrdet, da ville vi, at samme Jordegods, som til Hospitalet igjen er tillagt, skal følge og forblive til Hospitalet med lige saadan Frihed, Herlighed og udi lige Rolighed, som det fra Hospitalet bortskift er, altid været haver af Arildstid, hvilket forskrevne Jordegods tilsammen, først det som af gammelt beholden, dernæst hvis ved før indførte Mageskifte til Hospitalet er igjen udlagt, ville vi naadigst at skal forfattes og indskrives udi en rigtig Jordebog efter den Form og Maade Anno 1603, udi vores sal. kjære Hr. Faders Tid gjort er, hvilken Jordebog af Statholderen udi vort Rige Norge, Superintendenten og Kapitlet udi Christiania skal forsegles og underskrives. Samt og ville vi naadigst, at de smaa Avlspladser Mortensrud, Bogerud, Bøler, Munkehagen med underliggende Saug og Kværn, som af, høilovlig Ihukommelse, Konning Christian den tredie Anno 1550 til Hospitalet naadigst given er, og ligesom de udi den gamle forseglede Jordebog af Anno 1603 ere indførte og specificeret, de skulle herefter kvit og fri til dette vort Hospital følge og forblive og derunder at bruges og lade bruge til de fattiges Gavn og Bedste. Desligste ville vi naadigst, at Hospitalet skal nyde herefter sin Andeel af alt confiskeret Gods, som det tilforn nydt haver efter Recessen, hvilken vores naadigste Bevilling skal begynde og angaa fra dette vort Brevs Dato og siden continuere Aar efter

andet, indtil vi anderledes tilsigendes vorder. Hvilken forskrevne Hospitals Rente efter Jordebogen saavel al anden visse og uvisse Indkomst Forstanderen skal have at annamme og derfore aarligen gjøre god Rede og Regnskab efter den Fundatses Formelding, som vi herhos naadigst givet haver, som vi og naadigst ville, at vores Statholder udi vort Rige Norge og Superintendenten, som nu ere og herefter kommendes vorder, skulle have Indseende med, at over alt forskreven, som vi nu herved naadigst given og fuldkommen ratificeret og confirmeret haver, tilbørligen holdes og efterkommes. Cum inhib. sol. Koldinghuus 12 Juni 1654. R. IX. 446. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe fik Brev, at tilholde M. Kjeld Stub at betale 200 Rigsdaler til Christiania Hospital paa M. Nils Simonssøns Vegne i Glostrup.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi forleden Anno 1651 efter allerunderdanigst Ansøgning naadigst haver givet og bevilget til Hospitalet udi vor Kjøbsted Oslo ved Christiania hvis efterladte Gods, gjort udi Penge, efter afgangne Mester Nils Simonssøn Glostrup, som os udi vores Fordring tilkom, af hvilket forskrevne os elskelige Jacob Brandt, Forstander over forbe^te^ Hospital, sig paa Hospitalets og de fattiges Vegne allerunderdanigst beklager, at skal forentholdes 200 Rigsdaler med deraf, saavelsom hvis af Hovedsummen er betalt en Deel efterstaaendes Rente, som Mester Kjeld Stub, Sogneprest til Ullensaker, til des ikke haver afbetalt, da efterdi de fattige intet bør at miste, det vi udi saa Maade naadigst velundt til Hospitalet og de fattiges Fremtarv givet og bevilget haver, da bede vi eder og naadigst ville, at I forbe^te^ M. Kjeld saaledes tilholder, at han forskr^ne^ 200 Rigsdaler med forberørte efterstaaendes Rente nu strax til Hospitalets Forstander afbetaler, som de og ellers til os og Kronen uden Undskylding længe siden burde været betalt, saa vores naadigste derpaa givne Bevillings Brev uforandret vorder efterkommet uden længere Forhal. Cum claus. consv. Koldinghuus 12 Juni 1654. T. IX. 227. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe fik Brev om Maren Daniels efterladte Formue at komme til Christiania Hospital.

F. III. V. s. G. t. Eftersom os elskelige Jakob Brandt, Forstander over vort Hospital ved Christiania, hos os allerun-

derdanigst andrager, hvorledes en Kvinde, navnlig Maren Daniels, udi be^{te} Hospital været indbevilget til Livs Føde, og derpaa nogen Aars Tid den Almisse som en af de andre indlagte Lemmer efter Fundatsen nydt haver, hvilken samme Maren Daniels af en anden Kvinde, navnlig Birte Grisegaard skal være udraabt og for adskilligt utilbørligt beskyldt, efter hvis Maade forbe^{te} Maren Daniels med Øvrigheds Villie af Forstanderen skal være udaf Hospitalet forløvet, dog med den Condition, indtil hun med sin Vederpart ved Lov og Dom kunde adskilles, hvilket saaledes skal være skeet, at samme Maren Daniels saavidt uskyldig befunden af Borgermester og Raad udi Christiania for hendes Avindskvinde forbe^{te} Birte Grisegaards Beskylding og hendes Tiltale er vorden frikjendt. Og eftersom forbe^{te} Maren Daniels nogen Tid derefter ved Døden afgangen, som ellers, om hun havde levet, burde sin Sted igjen udi Hospitalet tiltrædet, saa formener og Forstanderen, at hendes efterladte Gods og Formue jo billigen bør at komme Hospitalet og de fattige tilgode, da efterdi det ikke synes ubillig at være, da bede vi eder og naadigst ville, at I det derhen befordrer, at for^{ne} Maren Daniels efterladte Gods og Formue, hvor det findes og efterspørges kan, ved hvad Navn det og nævnes, til dette vort Hospital og Forstanderen bliver overantvordet, som det til de fattiges Fremtarv og Hospitalets Gavn haver at anvende og til Regnskab føre. Cum claus. consv. Koldinghuus 12 Juni 1654. T. IX. 228. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet).

Hr. Gregers Krabbe fik Brev anlangende den Registrering efter M. Nils Simonssøn Glostrup at inkvirere og Christiania Skole til nogen Gjæld befordre.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I lader inkvirere, hvorledes med den Registrering og forlorne Overslag paa afgangne Mester Nils Simonssøn Glostrups efterladte Gods og Formue er tilgaaen, eftersom formenes dermed ikke saa lovlig at være omgaaet, som det sig burde, og Christiania Skole, som efter rigtige og ukasserede Haandskrift haver at fordre, derudi er interesseret, og dersom I billigt eragter at samtlige Arvinger for for^{ne} Skolens Krav ikke burde at forskaanes, at I da Skolen til den forskrevne Hovedstol befordrer, paa det Arvingerne siden for videre Tiltale maatte fri være. Cum claus. consv. Koldinghuus 12 Juni 1654. T. IX. 228. (Conc. i Rigsarkivet.)

Antoni Knip, at Christiania er forundt til Hospitalet den fjerde Part af Confiskation nordenfjelds [ɔ: søndenfjelds].

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst haver bevilget Hospitalet udi vor Kjøbsted Christiania, at maa nyde den fjerde Part af alt confiskeret Gods, som kan falde søndenfjelds udi vort Rige Norge, ligesom det den tilforn nydt haver, hvilket vi dig til Underretning naadigst haver villet lade vide, som du og paa Toldstederne haver at lade forkynde. Cum claus. consv. Koldinghuus 12 Juni 1654. T. IX. 229. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe fik Brev anlangende Knud Stephenssøn[s] og Laurs Jørgenssøn[s] Kreier af Koster.

F. III. V. s. G. t. Eftersom Knud Stephenssøn og Laurits Jørgenssøn af Koster for os underdanigst haver ladet andrage, hvorledes deres Kreier dennem skal være arresteret, eftersom de sig ei hos Tolderen haver angivet, uanseet de efter Befaling skal dermed have ført Tømmerlast til Marstrands Blokhuus, da efterdi vi af eders underdanigste Erklæring Sagens Beskaffenhed naadigst erfaret haver, saa at den Forseelse, derudinden er skeet, ikke af dennem er beganget vores Rettighed dermed at besvige, eftersom de dog strax derefter hos Tolderen paa Halden deres Laste og Roers Told klareret og betalt haver, men Aarsagen dertil haver været den Hast og korte Tid, som dennem haver været forelagt med Tømmeret at afseile, ere vi naadigst tilfreds, at den herudinden af Supplicanterne begangne Forseelse maa dennem denne Gang være tilgivet og efterladt, saa at de den derover afsagte Dom uagtet maa igjen bekomme deres Kreier løs af Arresten og dem herefter, som tilforn, til deres Næring uden videre Tiltale for denne Sag fri nyde, bruge og beholde. Cum claus. consv. Koldinghuus 13 Juni 1654. T. IX. 229. (Conc. i Rigsarkivet.)

Troels Asmundssøn fik Efterladelse for Leiermaal i forbuden Led.

F. III. G. a. v., at eftersom Troels Asmundssøn paa Rosøen i Skee Prestegjeld i vort Rige Norge for os underdanigst haver ladet andrage, hvorledes han sig med en Kvindesperson, navnlig Siri Hansdatter, hannem udi tredie Led (dog uafvidendes) beslægtet, udi Leiermaal skal have forseet, underdanigst derfor begjerendes, dennem begge samme Forseelse denne Gang naadigst maatte efterlades, saa og bevilges at komme udi Egte-

skab tilsammen, da have vi paa saadan underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at samme Forseelse dennem denne Gang naadigst maa efterlades, saa de deres Fred maa nyde og udi Egteskab tilsammen komme, dog skal han saavelsom hun tiltænkt være for forskrevne Benaadning efter deres Middel og Formue saavelsom Lensmandens Sigelse til næste Hospital noget udgive og derforuden for Sagen paa behørige Steder aftinge, saafremt de ellers denne vores Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Koldinghuus 16 Juni 1654. R. IX. 448. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe fik Brev, at meddele Jacob Brandt Stevning over Nicolas Povelssøn.

F. III. V. s. G. t. Eftersom os elskelige Jacob Brandt, Hospitalsforstander udi vor Kjøbsted Christiania, hos os underdanigst haver ladet andrage og sig beklage, hvorledes os elskelige Nicolaus Povelssøn, Lagmand udi vor Kjøbsted Throndhjem, Hospitalet dersammesteds saavelsom forne Jacob Brandt udi hans anbetroede Bestilling og paa egen Person skal have forurettet og derved foraarsaget bete Nicolaus Povelssøn ved Rettens Middel at søge og Sagerne paa Aasteden, nemlig til Akers Herredsthing, saavidt den Sorenskriver med tre Gange 12 Lagrettesmænd hver Gang kunde vedkomme udi at kjende og dømme, haver udført, og eftersom bete Nicolaus Povelssøn nu til Throndhjem er henfløt og Jacob Brandt befrygter, at forne Nicolaus Povelssøn til Rettens Forhal sig skulde undslaa ikke at møde, om han hannem end vel lovligen kunde indstevne, som og af bete Jacob Brandt berettes allerede at skal være skeet, da bede vi eder og naadigst ville, at I forne Jacob Brandt endnu en Rigens Stevning udi Sagen over Nicolaus Povelssøn meddeler til at møde i Rette for Lagmanden udi vor Kjøbsted Christiania, hvilken Sagen til en visse Dag efter Stevningens lovlige Forkyndelse haver at foretage, og da efter rigtige foregaaende Domme, Brever og Sandheds Medfør, som udi Retten fremvises, Parterne imellem til Endelighed haver at kjende og dømme. Cum claus. consv. Koldinghuus 17 Juni 1654. T. IX. 229. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne, at løskynde den Contract om det Østerdalske Verk.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst tilsinds er til en anden Brug at gjøre Forandring med vores Østerdalske Kobber-

verk i vort Rige Norge, da bede vi dig og naadigst ville, at du udi rette Tide løskynder den Contract, som du med os elskelige Brostrup Gedde etc. paa vore Vegne med Forpagterne oprettet haver, saa at de sig derefter udi Tide kan vide at rette og forholde og al Ting til Nytaarsdag førstkommendes ved rigtig Inventarium fra sig saaledes at levere, som de efter den med dennem derom oprettede Contract pligtige ere. Cum claus. consv. Koldinghuus 19 Juni 1654. T. IX. 230.

Fredrik Urne, at levere Henrik Müller det Østerdalske Kobberverk.

F. III. V. G. t. Eftersom vi haver afhændet og afstaaet det Østerdalske Kobberverk i vort Rige Norge til os elskelige Henrik Müller, Indvaaner i vor Kjøbsted Kjøbenhavn, efter den Skjødes Indhold, som vi hannem derpaa naadigst givet haver, da bede vi dig og naadigst ville, at du til Nytaarsdag førstkommendes til be.te Henrik Müller eller hans Fuldmægtig leverer be.te Verk med al sin Behold, Inventarium og anden Tillæg, ligesom de nuværende Forpagtere pligtig ere efter den med dennem oprettede Contract fra sig at levere, havendes Indseende at samme deres Contract med des Overlevering i alle Maader fyldestgjøres og efterkommes. Cum claus. consv. Koldinghuus 19 Juni 1654. T. IX. 230.

Henrik Müller fik Skjøde paa det Østerdalske Kobberverk.

F. III. G. a. v., at vi haver solgt, skjødet, afhændet og afstaaet, saa og hermed selger, skjøder, afhænder og afstaar fra os og vore Efterkommere, Konninger til Danmark, og Norges Krone til os elskelige Henrik Müller, Indvaaner i vor Kjøbsted Kjøbenhavn, og hans Arvinger det Østerdalske Kobberverk, liggendes udi vort Rige Norge, med alle de nu tilliggende Gaarde og Skove, som dertil med Rette hører og vi hidindtil dertil brugt haver, saa og Bygninger af Huse, Kulhuse, Hytter og anden Inventarium af Materialier, saasom af Kul, Veed og hvis gevunden Erts, hos Verkerne eller Hytterne kan findes, med al anden Beholding, ligesom de nuværende Forpagtere, efter Inventariums Indhold til sig annammet haver og pligtig ere fra sig igjen at levere, hvilket be.te Kobberverk med al des Beholding og Inventarium, som forskrevet staar, be.te Henrik Müller skal maa annamme til Nytaars Dag førstkommendes, naar man skrivendes vorder Anno 1655, og det siden for sig og sine

Arvinger nyde, bruge og beholde med alle de Privilegier, Friheder og Rettigheder, som vi og Kronen det hidindtil selv nydt og brugt haver, intet aldeles undtaget i nogen Maader, og skal vore og Kronens Bønder i be^te Østerdalen udi Akershuus og Throndhjems Lene herefter som hidindtil forpligtet være, Verket for billig Betaling med Sætteveed og Kul Hugster samt Malmkjørsel, Kobberkjørsel og andet mere nødvendigt uden Forsømmelse og Fortræd betjene, naar de derom i rette og bekvemmelige Tider tilsagt vorder, under Straf, som vedbør. I lige Maade skal de Bønder af Quibo [ɔ: Kvikne], Rennebo og Opdalskov, som tilforn haver lagt under Verket, ogsaa herefter som hidindtil for rigtig Betaling Verket betjene til adskillig gemen Kjørsel, som til Rustveed, Leer, Steen, Deler, Tømmer etc., saa og Bygnings Fornødenhed imellem Gruberne og Verket kan behøves. Inset Gaard og Skov, som vi os til be^te Verkes Brug haver tilmageskiftet, saa og Skovene dernæst omkring beliggendes og saavidt til denne Dag dertil ligget haver og til Verket med Rette hører, skal af ingen, i hvo det være kan, forhugges, men altid til Verket og dets Fortsættelse uden alles Modsigelse forblive, hvorfor alle og enhver forbydes, herimod eller herudinden, som forskrevet staar, hannem og hans Arvinger nogen Indpas eller Forhindring at gjøre eller gjøre lade. Derimod skal be^te Henrik Müller og hans Arvinger til os og Kronen den tilbørlig Tiende udgive af hvis Kobber og andet, som af be^te Verk vundet vorder, og derfor aarligen paa vores Renteri rigtig Regnskab gjøre; derforuden skal den ordinaire Told efter Toldrullens Formelding, som derom allerede udgangen er eller herefter udgaaendes vorder, til os og Kronen erlægges af hvis Kobber og andet, som fra samme Verk uden Riget og paa fremmede Steder udført vorder, ligesom ved andre vore og Kronens Kobberbergverker i be^te Norge gives og fortoldes. Thi kjendes vi os og vore Efterkommer, Konninger udi Danmark og Norge, samt Norges Krone aldeles ingen ydermere Lod, Deel, Ret eller Rettighed at have til eller udi be^te Østerdalske Kobberverk eller nogen des tilliggendes Skove og andet, som der nu tilligger eller hidindtil tilligget haver, mens skal herefter fra førstkommendes Nytaarsdag, som forskrevet staar, følge for^ne Henrik Müller og hans Arvinger, saa de det maa nyde, bruge og beholde til evindelig Eiendom og gjøre sig det saa nyttig, som de bedst kan. Og bepligter vi

os og vore Efterkommere, Konninger udi Danmark og Norge, samt Norges Krone at frihjemle og fuldkommeligen tilstaa be^{te} Henrik Müller, hans Arvinger eller de, som det med deres Minde haver, bemeldte Østerdalske Kobberverk med al des tilliggendes Gaarde og Skover og rette Tilliggelse for hver Mands Tiltale, som derpaa kan tale med Rette i nogen Maade. Og dersom saa skeede, at for^{ne} Østerdalske Kobberverk eller nogen des Skove, Gaarde og rette Tilliggelse bliver be^{te} Henrik Müller, hans Arvinger eller de, som det ved deres Minde haver, afvunden udi nogen Dom og Rettergang for vor Vanhjemmels Brøsts Skyld, da bepligter vi os og vore Efterkommere, Konger udi Danmark [og] Norge, samt Norges Krone at forskaffe for^{ne} Henrik Müller, hans Arvinger eller de, som det med deres Minde haver, lige saa god og nøiagtig Vederlag og saa vel beleiligt inden sex samfelde Uger dernæst efter, og holde det hannem og hans Arvinger eller de, som det med deres Minde haver, aldeles uden Skade og skadesløs udi alle Maader. Cum inhib. sol. Koldinghuus 21 Juni 1654. R. IX. 448.

Jørgen Bjelke fik Brev, Agdesidens Lens Indkomst anlangende.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du nærværende Aars Indkomst saavelsom Skatter af Agdesidens Len paa vore Vegne indfordrer og derfor som Lensmand paa tilbørlige Steder Regnskab gjøre[r]. Af Indkomsten, som Lensmanden med Rette tilkommer, deraf haver du til os elskelige Mogens Arenfeldt etc. at levere 1000 Rigsdaler, det øvrige af hvis Lensmanden kan tilkomme, ere vi naadigst tilfreds, at du for din Umage, indtil paa videre naadigst Anordning maa beholde, mens for Skatterne haver du paa sine tilbørlige og anordnede Steder tilbørlig Rigtighed at gjøre lade. Cum claus. consv. Koldinghuus 21 Juni 1654, T. IX. 231. (Conc. i Rigsarkivet.)

Daniel Knoff og Herman Gaarman finge Bestalling at have Inspection over Toldvæsenet sønden- og nordenfjelds.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver tilforordnet os elskelige Daniel Knoff, vores Tolder udi Drammen, herefter og indtil paa videre naadigst Anordning at skal have Inspection med alle andre vores Toldere og det ganske Toldvæsen over alt søndenfjelds udi vort Rige Norge og særdeles al Ting der-

hen at dirigere, at ingen imod oprettede Pacta forurettes, men at vores og Kronens Interesse tilbørligen og, som det sig bør, uden al Underslæb søges og iagttages. Thi bede vi og byde alle og enhver, som vedkommer, sig herefter at rette og forbyde dennem derimod hannem nogen Indpas udi at gjøre. Under vor Hyldest og Naade. Koldinghuus den 24 Juni 1654. R. IX. 450.

Lige saadant Brev fik Herman Gaarman om Toldvæsenet nordenfjelds.

Ove Bjelke fik Brev anlangende Dirik Busch om Betaling for noget Bolverks Tømmer.

F. III. V. G. t. Eftersom os elskelige Dirik Busch hos os underdanigst nogle Gange haver ladet anholde om Betaling for et Hundrede Tylter Bolverks Tømmer imellem 12 og 16 Alen, som han beretter i sidstforleden Feide til vort Slot Bergenhuses Fornødenhed paa egen Bekostning at have leveret, da efterdi vi nu af os elskelige Georg Reichweins, bestalter Oberst over det Akershusiske Regimente, som samme Tid paa be[te] vort Slot Bergenhuus var beliggendes, hans underdanigste Erklæring naadigst erfarer, at han med hannem derom i Lensmandens Fraværelse accorderet haver, nemlig samme 100 Tylter Bolverks Tømmer at lade hugge, fløde og til Byen paa egen Bekostning lade føre, og for hver Tylt deraf tilsagt tre Rigsdaler, ere vi naadigst tilfreds, at Almuen udi Indre Sogns Fogderi hannem samme 300 Rigsdaler for for[ne] Flaades Bekostning erlægger og betaler, efterdi det befindes til Landsens Defension og menige Mands Gavn og Bedste at være hugget. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du for[ne] Almue udi be[te] Indre Sogns Fogderi tilholder, at de uden videre eller længere Ophold til be[te] Dirik Busch be[te] 300 Rigsdaler for samme Tømmer med forderligste erlægger og betaler. Cum claus. consv. Koldinghuus 24 Juni 1654. T. IX. 231.

Daniel Knoff og Herman Gaarman finge Breve anlangende Inspection over Toldvæsenet.

F. III. V. G. t. Vi tilskikke dig herhos et vores aabent Brev, hvorefter du dig, indtil paa videre naadigst Anordning, nordenfjelds i vort Rige Norge underdanigst haver at rette og forholde. Ladendes det ingenlunde. Koldinghuus 24 Juni 1654. T. IX. 232.

Lige saadant Brev fik Daniel Knoff søndenfjelds.

Antoni Knip f[ik] B[rev] anl. hans Gen[eral] Toldforvalters Bestillings Opsigelse.

F. III. Vores naadigste Ville er, at eftersom du for adskilligt er beskyldt, hvorfor du dig ei endnu saa nøiagtig, som det sig burde, erklæret haver, da ville vi naadigst dig hermed din hidindtil anbetroede Generaltoldforvalters Bestilling i vort Rige Norge opsagt have, indtil paa videre naadigst Anordning og saa længe, at du dig for de dig tillagte utilbørlige Beskyldninger tilbørligen erklæret haver. Koldinghuus 25 Juni 1654. T. IX. 232. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke fik Brev anlangende en Verge til Kirsten, Gjøde Pederssøns Barn, nemlig Diderik Busch.

F. III. V. G. t. Eftersom Kirsten Jacobsdatter, afgangne Gjøde Pederssøns, hos os underdanigst haver ladet anholde og begjere, at os elskelige Diderik Busch af vor Kjøbsted Bergen maatte befales, at være hendes Barns Formynder, da bede vi dig og naadigst ville, at du hannem paa vore Vegne tilholder, sig samme hendes umyndige Barns Formynderskab at paatage og dets Gavn og Bedste vide og ramme, som han i sin Tid igjen agter at forsvare. Cum claus. consv. Koldinghuus 26 Juni 1654. T. IX. 232. (Conc. i Rigsarkivet.)

Diderik Busch, om noget Pantegods udi Indre Sogns Fogderi at maatte indløse.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Diderik Busch af vor Kjøbsted Bergen hos os underdanigst haver ladet anholde og begjere, hannem naadigst maatte tillades, at indløse en Parti vor og Norges Krones Gods, i Indre Sogns Fogderi liggendes, som udi forrige og sidstforleden Feide for Sølvs Forstrækning til en Deel af Almuen udi Pant er bleven udlagt, indtil vi det selv igjen agter at indløse, hvorimod han underdanigst erbyder sig med samme Gods at have Opsyn, i Synderlighed hvor Skov er, saa at det ei skal komme os og Kronen til Skade, i det Sted at de, som det nu nyder og i Pant haver, det som Selveiere, Odelsmænd og ikke som Leilændinge efter Loven skal bruge, da haver vi paa saadan for.ne Diderik Buschs underdanigste Ansøgning og Begjering naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at han for.ne Gods i for.ne Indre Sogns Fogderi maa indløse og indfri, forsaavidt som det tilforn til en Deel Almuen er bleven pantsat. Og dersom

samme Gods i deres Vare, som det i Pant havt haver, er bleven forværret, Skoven forhugget eller og nogen Eiendom derfra kommen, da skal han tiltænkt være, det ved Lov og Ret igjen at lade indtale og det hos sig beholde, indtil det igjen af os og Kronen indløst vorder, da det tilhobe for det samme, som det første Gang fra Kronen pantsat er, skal blive indløst. Cum claus. consv. Koldinghuus 27 Juni 1654. T. IX. 451.

Aabent Brev om Tømmers Længde i Norge.

F. III. G. a. v., at eftersom en Deel af Almuen i vort Rige Norge for os underdanigst haver ladet andrage og Forlindrig begjeret paa det Sagtømmers Længde, nemlig at det som paa 14 Fod var naadigst befalet at skulle hugges, dennem naadigst maatte bevilges paa 11 eller 12 Fod, eftersom Adkomsten og Kjørselen med samme Sagtømmer for des lange og besværlige Vei nu skal være vanskeligere og tungere, end den tilforn været haver, der de Tømmeret nærmere hos sig kunde bekomme, da have vi efter os elskelige Hr. Gregers Krabbe til Torstedlund etc., saa og Vincents Bildts og Fredrik Boyessøns, vores Generalinspecteur over Skovene søndenfjelds, deres underdanigste Betænkende naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at den Længde paa be^te Sagtømmer, nemlig 14 Fod, maa for Almuen forlindres, dog at de, som med Sagtømmer handle, herefter skal tiltænkt være, at hugge Tømmeret paa 13 Fod med Øiet i det Sted, at det tilforn skulde hugges 14 Fod langt, saa at Delerne, naar de bliver skaarne, kunde være fuldkommelig 12 Fod lange efter den Fod og Maal, som tilforn naadigst befalet er, eftersom det er bleven befunden af dennem saaledes at være baade indlændiske og udlændiske tjenlig og Skovene til ringeste Skade. Eftersom og en Deel af be^te Almue langs Søkanten udi be^te Tønsberg Len og derom langs ved Oslo Fjord, som med Tømmer handler, haver ladet tilkjendegive, at naar saadan Længde og Størrelse af Tømmer bliver hugget, som forskrevet staar, da skal tidt og ofte et Stykke blive tilovers, som saadan Maal ikke kunde holde, og dog være dygtig, om de det maatte skjære, udføre og selge til danske Skippere, som sammesteds seile og hos Bønderne stakkede Deler ungefehr 8 Fod lange bestiller og kjøber, som af saadan stakkede Tømmer til deres Fordeel kan skjæres og for ringe Priis afhændes, da efterdi vi af be^te vore gode Mænds tilligemed for^ne Fredrik Boyessøns underdanigste

Erklæring naadigst erfaret haver, bete Almues Begjering at kunne komme dennem til Hjælp og Fordeel, haver vi og i lige Maade naadigst bevilget, saa og hermed, indtil paa videre naadigst Anording, bevilge, at Bønderne ved Søkanten boende maa saadant stakket Tømmer, som til andet ikke kunde tjene og alene skal ligge i Skoven at forraadne, lade skjære, udføre og selge, dog skal saadanne Deler, som deraf skjæres, ikke længere fra forne Søkant end en Miil udføres og alene til Danske selges og afhændes. Cum inhib. sol. Koldinghuus 27 Juni 1654. R. IX. 452. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke fik Brev at forunde Diderik Busch et Prestegjeld i Reg[nskab.]

F. III. V. G. t. Eftersom os elskelige Diderik Busch for os underdanigst haver ladet andrage, at han Fogeds Bestilling i Bergenhuus Len i Indre Sogn en Tid lang betjent haver og sig siden i vor Kjøbsted Bergen nedersat, dog uden nogen borgerlig Næring og Brug, underdanigst begjerendes, at han paa Regnskab maatte nyde et Prestegjeld udi samme Indre Sogn, erbydende sig derimod hver Philippi Jacobi at ville gjøre dig eller din Efterkommer, Lensmænd der paa Slottet, rigtig Rede og Regnskab og ellers sin Skyldighed som en Foged i alle Maader at ville efterkomme, thi ere vi naadigst tilfreds, at du hannem samme Prestegjeld efter hans underdanigste Anmodning og Begjering udi Regnskab maa bekomme lade, med saa Skjel du eragter det uden vor og Kronens Skade eller nogens Præjudice hannem kan forundes. Cum claus. consv. Koldinghuus 27 Juni 1654. T. IX. 233.

Ove Bjelke, at lade Dirik Busch bekomme af Hr. Corfits Ulfeldts Gods først paa Reg[nskab] og siden paa Afgift.

F. III. V. G. t. Eftersom os elskelige Dirik Busch af os underdanigst haver været begjerendes at maatte udi Regnskab eller for aarlig Afgift bekomme det af Hr. Corfits Ulfeldts Gods, som i dit Len er beliggendes, da efterdi os naadigst beret[tet] er, at de Forpagtere, som det hidindtil i Forpagtning havt haver, ingen Rede elles Regnskab endnu for des Indkomst gjort haver, er vi naadigst tilfreds, at du lader bete Diderik Busch samme Gods bekomme første Aar paa Regnskab, og siden fremdeles aarligen, indtil anden Anordning derom skeer, for aarlig Afgift, saalænge han aarligen til hver Philippi Jacobi paa vort

Slot Bergenhuus rigtig erlægger samme Afgift, hvorpaa han siden vores naadigste Ratification underdanigst haver at søge. Cum claus. consv. Kolding[huus] 27 Juni 1654. T. IX. 233.

Lensmændene i Norge saavelsom Tolderen i Bergen og Christiania fik Breve om hollandske Skibes Maalen og Brænden.

F. III. V. G. t. Vid, at vores naadigste Villie er, at ingen hollandske Skibe andensteds nordenfjelds i vort Rige Norge end i vor Kjøbsted Bergen maales og brændes skal, hvorefter du dig haver at rette og fornøden Anordning derom paa tilbørlige Steder til alles Efterretning, som det vedkommer, at gjøre lade. Cum claus. consv. Koldinghuus 28 Juni 1654. T. IX. 234. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Lensmændene, som fik forskreven Breve, nemlig nordenfjelds: Jørgen Friis, Preben von Ahn, Fredrik Urne, Ove Bjelke, Henrik Belov.

I lige Maade fik de søndenfjelds Lensmænd Breve, at hollandske Skibe skal brændes og maales søndenfjelds udi Christiania og Flekkerøen nemlig: Hr. Gregers Krabbe, Vincents Bildt, Hr. Iver Krabbe, Jørgen Bjelke, Hr. Sivert Urne.

[Ligelydende Breve fik Herman Gaarman om det samme nordenfjelds, item Daniel Knoff søndenfjelds.[1]

Hr. Gregers Krabbe, at afbetale Morten Funts og Lisabeth Davidsdatter 1571½ Rigsdaler 19 Skilling af Skatterne i tre Aar.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi af den Afregning, som I med Morten Funte og Lisbeth Davidsdatter efter naadigst Befaling gjort haver, naadigst erfarer, dennem et Tusind fem Hundrede halvfjerdsindstyve og halvanden Rigsdaler 19 Skilling hos os og Kronen at have til Fordring, da ere vi naadigst tilfreds, at I dennem udi det første, andet eller 3 Aar for forno Sum af Akershuus Lens Skatter ganske afbetaler, tagendes derpaa deres Beviis, derefter det og saaledes udi beto Skatter[s] Regnskab paa tilbørlige Steder skal blive godt gjort. Cum claus. consv. Dalum Kloster 1 Juli 1654. T. IX. 334. (Orig. i Rigsarkivet.)

Fredrik Boyessøn og hans Medparticipanter fik Brev paa Tjærebrug i Norge.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Fredrik Boyes-

[1] Fra [mangler i »Tegnelser«.

søn, Generalinspekteur over Skovene søndenfjelds i vort Rige Norge, paa sine egne og sine Medparticipanters Vegne hos os underdanigst haver ladet anholde, dennem naadigst maatte bevilges og tillades et Tjærebrug at optage og begynde i vor og Kronens Skove i be^te vort Rige Norge af unyttige Stubbe og Træer, da efterdi vi af os elskelige Hr. Gregers Krabbe til Torstedlund og Jens Bjelke etc., deres underdanigste Erklæring naadigst erfarer, sligt at være et nyttigt og gavnligt Verk og os og Kronen paa vores Told og Rettighed til Profit, saavelsom Indbyggerne til Fordeel og Næring, haver vi naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade be^te Fredrik Boyessøn og hans Medparticipanter samme Tjærebrug at maa optage og, indtil vi anderledes derom tilsigendes vorder, Tjære brænde og bruge lade af hvis Stubbe og Rødder, saa og udgangne og unyttige Træer, som ikke til nogen anden Brug tjenlig eragtes, søndenfjelds udi be^te vores og Kronens Skove saavelsom Provsti, Kanoni, Præstebole og andre Skove, ved hvad Navn det nævnes kan, i lige Maade og udi Adels [Odels] Skove, hvor Mængden af saadanne Stubbe og Rødder kan findes og Bønderne dennem selv ikke vil bruge og brænde Tjære deraf, med saa Skjel det kan haves med be^te Adelsmænds [sic] Villie og Minde; dog skal dermed ei betages Bønderne deres Næring, som det selv med deres egne Middel vil drive eller gjøre, dog de Bønder, som i saa Maader af deres eget Tjære brændende vorder, skal tiltænkt være be^te Fredrik Boyessøn og hans Medconsorter i samme Verk det, som i saa Maade virket og brændt vorder, først at tilbyde for rigtig og billig Betaling, eftersom Landkjøbet i sig selv er eller bliver, eller og eftersom han med dennem derom forenes kan, men dersom de ikke om Kjøbet kan forenes eller og det ikke begjeres eller beholdes, skal det være be^te Bønder frit fore til andre og hvem dem lyster at selge og afhænde. Cum inhib. sol. Koldinghuus 7 Juli 1654. R. IX. 453.

Jens Jenssøn fik Brev at stedes til Prestekald, endog han ei er 25 Aar.

F. III. G. a. v., at eftersom nærværende Studiosus ved Navn Jens Jenssøn Friis, Hører i Throndhjems Skole, hos os underdanigst lader anholde, at han til et Prestekald lovlig kunde blive voceret og kaldet, endog han sine fulde 25 Aar ei fuldendt haver, underdanigst derfor begjerendes hannem naadigst maatte bevilges, sig til samme Kald at maa lade kalde, uanseet at han

ei be^te sine fulde 25 Aar efter Forordningen fuldendt haver; da efterdi vi af os elskelige Fredrik Urne til Brentved etc. saa og hæderlig og høilærd M. Erik Bredal, Superintendent over Trondhjems Stift, deres underdanigste Erklæring naadigst erfarer, for^ne Jens Jenssøn ikke aleneste paa Academiet i vor Kjøbsted Kjøbenhavn, mens end og siden hannem for^ne Skoletjeneste blev betroet, sig altid skikkelig og vel at have forholdet, saa haver vi naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at for^ne Jens Jenssøn, uanseet han ei sine 25 Aar haver naaet, alligevel til Prestekald maa stedes, hvor han lovligen efter Ordinantsen og andre om Prestekald udgangne Forordninger kan vorde kaldet. Kolding[huus] 10 Juli 1654. R. IX. 454. (Conc. i Rigsarkivet.)

Selius Marselius fik Confirmation paa adskilligt til Holmen at levere.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst ansøges og begjeres vores naadigste Confirmation paa en vores Rentemesteres med os elskelige Selio Marselio, Indvaaner i vor Kjøbsted Christiania, paa vore Vegne gjorte Contract, lydendes Ord efter andet, som følger:

Peder [Vibe til Gjerdrup] og Peder Reedtz til Tygestrup, Kgl. Maj.s Rentemestere, paa høibe^te Kgl. Maj.s, vores naadigste Herres, Vegne paa den ene og ærlig og velfornemme Mand Selio Marselio af Christiania udi Norge paa den anden Side, haver idag oprettet og sluttet denne Contract, som følger: At jeg, Selius Marselius, lover at levere til Hs. Kgl. Maj.s og Kronens Fornødenhed her paa Bremerholm paa min egen Eventyr og Bekostning inden Juni Maaneds Udgang førstkommendes i det seneste efterskrevne Vare, nemlig grov firkantet Stangjern til Ankere 150 Skippund, gemen Stangjern, Halvparten firkant og den anden halve Part plat, i 250 Skippund; Overløbspiger 4 Skippund; Middelspiger 1 Skippund, 4tom Spiger 7 Skippund, 5tom 6 Skippund, 6tom 6 Skippund, 7tom 10 Skippund og 8tom Spiger 10 Skippund, Jernbolte 50 Skippund, hvorfore hannem hermed loves og tilsiges for hver Skippund af begge forskrevne Slags Stangjern til Skibsankere, som skal være smede[de] efter de Modeller, som af M. Hans Svidtzer er overgiven, 9 Rigsdaler; for et Hundrede eller 5 Snese Olouffs [sic] og Middelspiger 1 Rigsort, for hver Skippund af de 4, 5, 6, 7 og 8tom Spiger 20 Rdlr., for et Skippund Bolter 16 Rdlr., som

hannem saaledes af den anden Termins Subsidiepenge, som i dette Aar falder, skal blive betalt eller og, dersom samme Subsidiepenge imod Forhaabning ikke blev udgivne og mankerede, da skal hannem gives Hs. Maj.s naadigste Indvisning udi Drammens Toldsted udi Norge, hvor han den halve Betaling skal bekomme, og Resten af Svinesunds og Fredriksstads Toldsteder at betales. Til Vitterlighed haver vi tvende enslydende Contracter oprettet, hvoraf den ene herudi Kgl. Maj.s Rentekammer forbliver og den anden Selio Marselio leveret, som af os samtlige findes forseglet og underskrevet. Actum Kjøbenhavn 3 Januar Ao. 1654.

(L. S.) Peder Vibe Paa Silii Marsellii Vegne, (L. S.)
Peter Reedtz (L. S.) Herman Isenbierig m. p. p.

Da haver vi forskrevne vore Rentemesteres Contract med be[te] Selio Marselio oprettet i alle des Ord, Clausuler og Punkter, som den heroven findes indført, naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum. inhib. sol. Koldinghuus 11 Juli 1654. R. IX. 454.

Lensmændene i Norge fik Befaling om aabne Brev om Sagtømmers Længde at forkynde.

F. III. V. G. t. Vi tilskikke dig herhos et vores aabent Brev om Sagtømmers Længde i vort Rige Norge, det vi bede dig og naadigst ville, at du paa tilbørlige Steder i dit Len lader læse og forkynde, og siden derover holder, som vedbør. Cum claus. consv. Kolding[huus] 11 Juli 1654. T. IX. 234. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe, at levere til Officererne paa Baahuus og Marstrand i deres Betaling, hvis overbleven Korn aflades kan, og om nogle Stykker.

F. III. V. s. G. t. Efter eders underdanigste overleverede Memorial ere vi naadigst tilfreds, at I det Bahusiske Regimentes Officerer samt Fæstningens saavelsom Marstrands Garnison for nærværende Aar maa betale, og dennem deres Besolding fornøie af Baahuus Lens Skatter udi samme nærværende Aar paabudne, saavidt det kan tilstrække. Paa det øvrige, som derpaa ubetalt kan restere, ville vi os videre naadigst resolvere, naar vi af eder vorder forstendiget, hvorvidt be[te] Skatter og det øvrige, som af Besoldingen ubetalt bliver, sig kan bedrage. Og eftersom be[te] Regimentes Officerer for forleden Aar 1653

paa deres Besolding paa samme Aar endnu skal restere 6374½ Rigsdaler, da haver I be^te Officerer for samme deres Rest udi Betaling at udgive, hvis Rug, Byg, Malt og Humle, som tilovers til be^te Fæstnings saavelsom Marstrands Proviantering er opskikket for den Priis, som Landkjøbet der i Riget erholder og som I det selv billigt og lideligt efter denne Tids Kjøb eragte kan, dog at be^te tvende Steder ikke ganske derfor vorder blottet eller entlediget. De femten gamle Jernstykker, som udi Marstrand findes, haver I der, indtil paa videre naadigst Anordning, i Forvaring at lade forblive. Cum claus. consv. Flensborghuus 19 Juli 1654. T. IX. 235. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Sivert Urne, at lade Selius Marselius bekomme af Langesunds Told 6484 Rigsdaler 3 ℳ 10 ß.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I af Langesunds Told lader os elskelige Selius Marselius, Indvaaner i vor Kjøbsted Christiania, paa hans Ansøgning bekomme sex Tusinde fire Hundrede firsindstyve og fire Rigsdaler tre Mark ti Skilling med derpaa beregnede Rente sex pro cento, fra dette vort Brevs Dato, efterat de forrige Assignationer, som for dette be^te vort Brevs Dato derpaa givet er, af samme Told erlagt og betalt er. Og dersom be^te Told udi nærværende Aar ikke sig til for^ne ganske Sums Afbetaling kan tilstrække, da haver I det øvrige af for^ne Capital, som ubetalt bliver, med des Rente, som forskrevet staar, af tilkommende Aars Toldpenge udi for^ne Langesunds Toldkiste at klarere og afbetale tagendes derpaa be^te Selii Marsellii eller hans Fuldmægtiges Beviis, derefter det og saaledes, som forskrevet staar, udi be^te Toldregnskaber paa vores Renteri skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Flensborghuus 19 Juli 1654. T. IX. 235.

Hr. Iver Krabbe, at lade en Konstabel for hans Forseelse arbeide i Jern paa Fæstningen.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi naadigst erfarer, en Konstabel udi vor Kjøbsted Marstrand, ved Navn Jacob Knoff, for hans begangne Forseelse ved Krigsretten at være dømt til at hænges, da ere vi naadigst tilfreds, at han denne Gang paa Livet bliver forskaanet, men at han i Jern bliver slagen, til at arbeide der paa Fæstningen og indtil paa videre naadigst Anordning. Flensborghuus 20 Juli 1654. T. IX. 236. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe, at hjælpe Johan Hennings til Rette imod Mathias Strokerck.

F. III. V. G. t. Hvad os elskelige Johan Hennings, Raadmand af vor Kjøbsted Rendsborg, for os underdanigst imod Mathias Strokerck, som sig nu skal opholde udi vor Kjøbsted Kongelf, haver ladet andrage, kan I af hosføiede Documenter videre see og erfare. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I be{te} Johan Hennings paa hans Ansøgning derudinden til Rette forhjælper, saa at hannem uden lang Ophold vederfares, hvis billigt og Ret er, og at han kan komme til sin retmæssige Betaling. Cum claus. consv. Flensborghuus 20 Juli 1654. T. IX. 236. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe fik Brev, at erklære sig om Vorderøes [ɔ: Väderø] Indvaanere under Baahuus Len, hvad enhver særdeles aarlig til Kronen skylder.

F. III. V. s. G. t. Af den fra eder nedskikkede Lagthingsdom udi eders Len haver vi naadigst erfaret, hvorledes med den Ø Vorderøe under be{te} eders Len udi en Tid lang handlet er, thi bede vi eder og naadigst ville, at I eders underdanigste Betænkende med forderligste i vores Kantselli indskikker, hvad I eragter samme Øes Indvaanere aarligen af hver Gaard at kan udgive og udi Jordebogen indskrives for, saa og hvad I eragter enhver af dennem til os og Kronen at kan give, fordi de saa lang Tid uden nogen Forlov eller Kjendelse samme Ø hidindtil haver paaboet og derpaa foruden Bevilling Gaarde og Huse bygge ladet. Cum claus. consv. Flensborghuus 20 Juli 1654. T. IX. 236. (Conc. i Rigsarkivet.)

Selius Marselius maa udføre 50 Master af Norge toldfri.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Selius Marselius, Indvaaner i vor Kjøbsted Christiania, hos os underdanigst haver ladet anholde og begjere, hannem naadigst maatte bevilges 50 Master over 20 Palm[er] af vort Rige Norge at udføre over dennem, som hannem tilforne naadigst haver været bevilget, hvilke han hos nogle særdeles Folk sig vil- tilforhandle, som dennem udi deres egne Skove haver ladet hugge, da have vi efter samme hans underdanigste Anmodning og Begjering naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at han endnu fremdeles foruden dennem, som hannem tilforne naadigst haver været bevilget, af be{te} vort Rige Norge maa toldfri udføre eller ud-

føre lade 50 Master, hver over 20 Palmer, dog haver han det hos Tolderen paa de Steder, hvor samme Master udført vorder, at angive og det paa denne vores hannem naadigst given Bevilling antegne og afskrive lade, paa det vides kan, at ingen Underslæb dermed begaaes. Cum inhib. sol. Flensborghuus 21 Juli 1654. R. IX. 455.

Eiler Jenssøn Visborg at være Major i Norge.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver antaget og bestillet, og hermed antager og bestiller os elskelige Eiler Jenssøn Visborg til at være Major til Fods i vort Rige Norge i afgangne Major Iver Dues Sted, og skal han være os, vore Riger og Lande huld og tro, vores og dessen Gavn i alle Maader vide og ramme, Skade og Fordærv derimod af yderste Magt og Formue hindre og afverge. Han skal og for samme Bestilling nyde og beholde den samme aarlige Tractament, som be^te^ afgangne Iver Due for hannem havt haver, som skal begynde og angaa fra dette vort Brevs Dato og saaledes aarligen continuere, saa længe han samme Bestilling betjener eller vi anderledes derom tilsigendes vorder. Cum inhib. sol. Flensborghuus 21 Juli 1654. R. IX. 456. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe fik Brev, at lade bero med Tiltale til Henrik Rasmussøn, Sorenskriver paa Indland, for sin Odels Skat.

F. III. V. s. G. t. Vider, at Henrik Rasmussøn, Sorenrenskriver paa Indland i Bahuus Len, for os underdanigst haver ladet andrage, at han af eder skal tiltales for hans Odelsskat af sex Gaarder, som han en Tid lang haver indeholdet, formenendes at han derfor var forskaanet efter et vores hannem given Benaadingsbrev, formeldende at han udi Fredstid maa nyde heel Skattefrihed saavidt den sex Dalers Skat angaar paa be^te^ hans sex fulde Odelsgaarde, eftersom han beretter sig ei mere med den halve Opbørsel, nemlig den indholdte Odelsskat af samme Gaarde, at have bekommet end forskrevne sex Rigsdaler sig kunde beløbe. Da endog ved samme vores hannem givne Benaadingsbrev ei videre Frihed paa be^te^ Odelsgaarde forstaaes end den ordinaire Contributionsskat, ere vi dog naadigst tilfreds, at den indeholdte Odelsskat af samme Gaarde, som han resterer med, maa hannem denne Gang efterlades, saa han for Tiltale derfor maa være fri og forskaanet, eftersom vi af eders underdanigste Erklæring naadigst erfarer hans gode Forhold

til vor og Kronens Tjeneste, saa og at den af hannem dermed begangne Forseelse ikke er skeet os og Kronen dermed noget at frasnige, men af Misforstand, i Mening at Odelsskatten udi de sex Rigsdaler skulde indberegnes, som samme vores Benaadingsbrev omformelder, efterdi han dennem ei anderledes af Gaardene kunde bekomme, dog skal han herefter tiltænkt være, Odelsskatten af be^te^ sex Gaarde aarligen at udgive, saafremt han samme vores Benaading paa den hannem forundte Frihed for Contributionsskatter af samme Gaarde agter at nyde. Flensborghuus 21 Juli 1654. T. IX. 237. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peter Bloch, at have Inspection med Tolden nordenfjelds tilligemed Herman Gaarman.

F. III G. a. v., at vi herefter, indtil paa videre naadigst Anordning, haver tilforordnet os elskelige Peter Bloch tilligemed os elskelige Herman Gaarman, Tolder i vor Kjøbsted Bergen, at have Inspection med Toldvæsenet nordenfjelds i vort Rige Norge, saa at alting dermed efter de allerede udgangne Patenter, Forordninger og Toldruller rigtig tilgaar, og hvis han tilligemed be^te^ Herman Gaarman eller Tolderne der sammesteds nogen fornøden Forandring udi et eller andet kunde optænke til vores og Kronens Gavn og Bedste, da haver de derom deres underdanigst Relation i vores Kantselli at nedskikke og efter naadigst Betænkning vores Resolution derpaa videre ervarte. Vi ville ogsaa herefter, indtil vi anderledes derom tilsigendes vorder, til samtlige Toldbetjentenes Løn have forordnet tre pro cento af hvis, som paa hver Sted i Tolden indkommer. Og dersom nogen udygtige Personer ved be^te^ Toldvæsen nordenfjelds befindes, da skal be^te^ Peter de Bloch tilligemed be^te^ Herman Gaarman Magt have, saadanne at afskaffe og dygtigere igjen at indsætte og paa vores naadigste Ratification dennem efter Stedernes Beskaffenhed visse Løn at tilforordne, og sig ellers udi alt forefaldende ved bemeldte Toldvæsen nordenfjelds søge vor og Kronens Fordeel og Bedste. Cum inhib. sol. Flensborg 28 Juli 1654. R. IX. 456.

Jon Aagessøn og Marike Lauritsdatter af Stavanger Len at maa komme i Egteskab sammen.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at Jon Aagessøn og Marike Lauritsdatter Haagenvig af Stavanger Len, hvilke hverandre udi tredie

Led skal være beslægtet, maa sig udi Egteskab med hverandre indlade, dog skal de tiltænkt være for be^te Benaading til næste Hospital noget efter deres Formue og Lensmandens Sigelse at udgive, saa og derforuden paa tilbørlige Steder nøiagtig beviisliggjøre, at de hverandre ikke nærmere end, som forskrevet staar, ere beslægtet eller paarører, saafremt de ellers denne vores Benaading agter at nyde. Flensborghuus 1 August 1654. R. IX. 457. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Grand Arnessøn af Lister Len, at maa pardonneres for et Leiermaal.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at Grand Arnessøn øvre Mæsel, som sig ved Leiermaal med Ragnild Stiansdatter, hverandre udi andet og tredie Led beslægtet, skal have forseet, og derfore tildømt at rømme Landet, maa samme Forseelse denne Gang saavidt naadigst efterlades, saa at han maa blive i Landet, dog skal han tiltænkt være for samme Benaading noget efter hans Formue til Kirken udi vor Kjøbsted Christiania at udgive, saa derforuden andre til Exempel paa et halvt Aars Tid arbeide paa Laurvigs Jenverk i Brunla Len fra den Tid beregnet, han af os elskelige Jørgen Bjelke til Østeraat etc. derhen forskikket vorder, saafremt han ellers denne vores Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Flensborg 1 August 1654. R. IX. 457. (Conc. i Rigsarkivet.)

Henning Hanssøn [Smidt] fik Prolongation tre Aar Giske Godses Forpagtning.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Henning Hanssøn, Foged paa vor Gaard Giske, hos os underdanigst haver ladet anholde, at han naadigst udi Forpagtning maa beholde be^te Giske Gaard og Gods fra Philippi Jacobi førstkommendes 1655, da hans forrige Forpagtning haver endt, da haver vi naadigst undt, bevilget og tilladt, saa og hermed unde, bevilge og tillade, at be^te Henning Hanssøn udi næstfølgende tre Aar, beregnet fra Philippi Jacobi 1655 og til Philippi Jacobi 1658, maa annamme og opberge al for^ne Giske Gaards tilliggende Bønders og Tjeneres visse Leding og Landskyld, samt de aarlige Skatter, Arbeids og Fornøds Penge paa den samme Vis, som han det hidindtil udi Forpagtning havt haver, efter den forfattede og forseglede Jordebogs Lydelse, som Hr. Hannibal

Sehested derom til os overleveret haver, sammeledes den uvisse Indkomst, som er første og tredie Aars Bygsel, Sigt og Sagefald, som aarligen tildrage kan, desligeste maa han bruge og beholde sig selv til Bedste al den Fordeel, som af Gaardsens Avling falde kan, og os derimod ingen Bekostning tilskrive udi nogen Maader. I lige Maade maa og skal Bønderne drive og forrette al Gaardsens Avl og Høst, item Gjerder at lukke og vedlige at holde, sammeledes deres Landgilde og Rettighed paa sedvanlige Pladser i rette Tide at fremføre og levere med hvis andet, de efter Jordebogen pligtig er og hidindtil gjort haver, hvorimod for^{ne} Henning Hanssøn eller hans Arvinger skulle forpligt være, for saadan vores Benaading og Bevilling aarligen til hver Philippi Jacobi Dag paa hans egen Bekostning at erlægge paa vort Slot Bergenhuus 1160 Rigsdaler, dog dersom vi naadigst tilsinds vorder at gjøre nogen Forlindring udi des tilliggendes Tjeneres Skatter, Arbeids og Fornøds Penge, da skal det komme for^{ne} Henning Hanssøn til god Afkortning i forskrevne Afgift, saavidt som billigt og ret kan eragtes, hannem uden Skade udi alle Maader, mens hvad vor og Kronens Tiende anbelanger udi for^{ne} Giske Gaards Hovedsogn og tilliggende Annex, som Hr. Hannibal Sehested haver havt Jus patronatus til og der paa Giske Gaard aarligen ydes og leveres, samt al Vrag og strandet Gods, som paa des Grunder og Eiendommer falde kan, dette ville vi os efter godt og klart Regnskab forbeholdet have. Han skal og være forpligt, at holde Hovedgaardens Bygning og Indhegning ved god Magt, saasom det nu forefindes, og intet udi Skovene til Upligt lade hugge, Bønderne skal han og maa han ei heller med nogen Arbeid eller Upligt imod Jordebogen besverge, mens dennem haandhæve og ved Magt holde, og i alle Maader rette sig efter Norges Lov og Ret samt kongelige Forordninger. Cum inhib. sol. Flensborghuus 5 August 1654. R. IX. 458. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke, at tilholde B[orgermester] og Raad i Bergen, at dømme endelig udi en Sag Peder Christenssøn af Throndhjem anlangende.

F. III. V. G. t. Hvad Peder Christenssøn af vor Kjøbsted Throndhjem paa sin egen og hans Medinteresseredes Vegne for os underdanigst atter igjen haver ladet andrage og sig over tvende os elskelige Borgermester og Raads afsagte Domme i

vor Kjøbsted Bergen besverget, kan du af hosføiede hans underdanigste Supplication og medfølgende Domme videre see og erfare. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du be^{te} Borgermester og Raad endnu fremdeles paa vore Vegne alvorligen tilholder, at de uden videre Udflugt eller Ophold i samme Sag endeligen kjender og dømmer, eftersom de som første Dommere udi Sagen categorice derudinden bør at dømme, om endskjønt de det fra dennem til høiere Ret synes at ville henvise. Cum claus. consv. Flensborghuus 9 August 1654. T. IX. 238. (Conc. i Rigsarkivet.)

Anordning anl. Bergens Contor.

F. III. G. a. v. Eftersom Borgermester og Raad af Lübeck for sig og alle de andre interesserede udi de Hansestæder udi det Bergenske Contor udi vort Rige Norge for os underdanigst haver ladet andrage og sig beklage, at efterskrevne skadelige Uordninger og Misbrug en Tid lang udi be^{te} Contor sig haver formeret og tiltaget nemlig: for det første, at en Deel af de contoriske Kjøbsvende skal imod deres Herrers og Principalers Villie og Videnskab, ja uden nogen Nød eller Tvang, langt mindre til deres Principalers Gavn og Bedste, med List og Underfundighed Penge laane og optage, hvor de dennem bekomme kan, hvilket de og i Synderlighed skal gjøre, naar de ved et forargerligt og utilbørligt Levnet deres Herrers Gods og Formue skammeligen skal have fordøiet og unyttigt forsat, befrygtendes sig at de siden ganske skal komme af Handelen, uanseet at det ganske og udtrykkelig skal være imod Bogstaven og deres Tjeneste Certers Indhold, under et Skin at saadant skeer deres Herres og dessen Handel til Bedste eftersom alt saadant skeer under be^{te} deres Herrers Staven eller Handels Signet, som dennem er fortroede, og derunder udgiver Haandskrifter, ja og saa under retmæssig samme deres Stavens og Handels Pantsættelse for Borgermester og Raad der sammesteds [sic], hvorover de deres Herrer og Principaler tidt og ofte uvidendes og mod Forhaabning udi stor Gjæld skal føre, og vel om al deres Velfærd og Handel, ja med Hustru og Børn udi yderste Armod og Elendighed. For det andet skal en Deel af be^{te} contoriske Kjøbsvende imod deres egen underskrevne Tjeneste Certer saavelsom imod de contoriske brugelige Statuter ja imod des Ed og Pligt, som de Contoret skyldig er, sig ikke til nogen Regnskab enten i be^{te} Lübeck eller andensteds i for^{ne} interesserede

Hansestæder for deres Herrer og Principaler ville indstille ei heller til nogen Rigtighed sig bekvemme, om deres førte Handel og Vandel eller hvad deraf dependerer, men aleneste en skriftlig Regnskab indskikke, hvoraf en Principal ikke egentlig heller i det ringeste kan formærke hans Handels Tilstand, uden mundtlig Information og Underretning derom, foruden hvis anden stor Bedrageri og Falskhed, som derunder ofte kan bliver brugt. For det tredie, naar og nogen saadan Tjeners og Fordøieres Regnskab af deres Herrer eller dertil forordnede Mand i forne Hansestæder efter des befundne Beskaffenhed ikke kan godtgjøres eller approberes, deres Salarium ei heller dennem kan følge, inden de faar gjort tilbørlig Rigtighed, skal de dog imod deres Tjeneste Certer og det contoriske Brug og Ret ikke for deres ordentlige Øvrighed i Hansestæderne mens for Borgermester og Raad udi Bergen sig besverge over deres Herrer, saa at i Steden, de skulde skyldig være at svare deres Herrer til deres Regnskaber, ville de tvinge forne deres Herrer til en usedvanlig og fremmed Proces og Rettergang. For det fjerde, naar en gammel, forskyldet og øde Stave efter Opbud bliver solgt eller forhandlet og af dennem, som den kjøber, igjen repareret og med god Handling igjen indrettet og i Esse sat, skal mange gamle Creditorer og Skyldener, som ellers deres Fordring aldrig havde formodet, førend nu de seer at saadan en Stave endog ved en anden Eiermand igjen kommer paa Fode og i god Velstand, samme ny Eiermand igjen antaste og med adskillige besværlige og undertiden ubillige Processer molestere og til hans yderste Fordærv ombringe, uanseet at de sig ei tilforn, da de forgangne Bud skeet er, lovlig skal have angivet, underdanigst derfore begjerendes vi naadigst ville bevilge og samtykke, at forne Misbrug, som forskrevet staar, maatte paa efterskrevne Maner Interessenterne til Bedste forekommes og afskaffes, nemlig først, at naar en Kjøbsvend herefter paa bete Contor til hans Herres og Huusbondes Handel desto bedre at fortsætte, er foraarsaget Penge der sammesteds at optage og derimod Obligationes at udgive under bete hans Herres Stavns Signet og Indsegl heller og Stavnen for Borgermester og Raad til Bergen paa lovlig Maner at forpante, da skal samme Kjøbsvend tilforpligt være, saadant Aldermændene, Secretairen og Achtsehen der ved Contoret tilforn at tilkjendegive og Aarsagen saavelsom Fornødenheden dertil for

dennem demonstrere, eftersom Principalerne af de interesserede Steder ere langt derfra, og efter at det af dennem, som forskrevet staar, samtykt er, skal Obligationen af den contoriske Secretairer til videre Vished og Bekræftelse tilligemed underskrives, men paa Pant skal forfattes et skriftlig Instrument under Contorets Segl og Secretairens Underskrivelse, hvilket tilbørligen siden for Raadet skal fremvises, ellers haver Borgermester og Raad herefter ei nogen Hypothecation, Pant eller Obligation at paakjende, eller til Betaling dømme, med mindre dermed saaledes, som nu er meldt, er omgaaet. For det andet, at naar en contoriske Kjøbsvend sig ei udi Person for sine Principaler udi de interesserede Steder til Regnskab vil indstille, men aleneste fremskikke et blot og bart skreven Regnskab og imidlertid formener sig i be^{te} Bergens By at nedersætte og dog sin Herre til Likvidation henfordre eller og for Retten at didstevne, paa det at han ved saadan Omsvøb kan tvinge hans Herre til hans prætenderede Løn og Kvittering for hans Handels Forvaltning, omendskjønt han det ilde forestaaet haver, med saa Skjel at be^{te} hans Herre og Principal hans Salarium og Løn ikke vil følge lade, førend Tjeneren, som forskrevet staar, efter sin Tjeneste Certer og gammel Brug selv tilstede kommer og Regnskabet klartgjører, da haver Raadet saadan en under deres Gemene eller der i Byen ei at fordrage, men sig hos det contoriske Kjøbmænds Raad om saadan ens Forhold erkyndige, henvisendes den efter hans Tjeneste Certer til hans retmæssige Herre og til det Forum udi de interesserede Steder, hvor han henhører. For det tredie, at naar Opbud skeer udi en forgjældet Stafven paa Contoret, der da saavel hos Borgermester og Raad der i Byen, som hos Kjøbmandsraadet paa Contoret maatte præscriberes og foresættes en vis Tid, saasom for Indvaanerne et halvt Aar og for de fremmede et helt Aar, og at de, som sig inden den præscriberede Tid ei tilbørligen angav, ikke siden derefter noget skulle have at fordre, mens dermed sin Fordring forspildt, eftersom de sig ei inden den foreslaaede Tid angivet haver. Thi ere vi og naadigst tilfreds, at herefter saaledes, som forskrevet staar, med forbe^{te} Kjøbsvendes Obligationer, Stavenes Hypothecationer, Kjøbsvendenes Henvisning til deres Regnskaber at clarere, saa og de forgjældede Stavens Opbud paa Contoret i be^{te} vor Kjøbsted Bergen maa vorde forholdet, dog skal hermed ikke være ment alt, hvis som hidind-

til anderledes, end herudi meldes eller som hidindtil haver været brugeligt, skeet og passeret er, enten med Obligationer, Hypothecationer eller Stavens Opbud eller i andre Maader skulde dermed være casseret, men at dermed vorder forholdet, som hidindtil brugeligt haver været, saa at ingen derefter skulde lide Skade, hvorefter alle og enhver, som vedkommer, sig kan vide at rette og for Skade at tage Vare. Cum inhib. sol. Flensborghuus 14 August 1654. R. IX. 459. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke fik Brev fremdeles at forordne Jørgen Anderssøn Brochmand til Lieutenant over Søndmøre Fogderi for billig Løn af Almuen.

F. III. V. G. t. Eftersom Jørgen Anderssøn Brochmand, som af dig haver været forordnet at være Lieutenant udi Søndmøre Fogderi og der hos Almuen at have Indseende med Skyttebaadene og i andre Maader til Landsværn, hos os underdanigst haver ladet anholde og begjere, at han herefter maatte forblive, i Tjenesten baade i Freds og Feidetid for en billig Løn af Almuen i be^{te} Søndmøre, foregivendes at be^{te} Almue dermed vel skulde være tilfreds, thi bede vi dig og naadigst ville, at du hos be^{te} Søndmøres Almue fornemmer, om de hannem til Officer fremdeles, som han foregiver, begjerer at beholde og, dersom de hannem noget til en billig og aarlig Løn godvilligen vil forunde, ere vi naadigst tilfreds, at han fremdeles og indtil paa videre naadigst Anordning, i vores og Kronens Tjeneste over be^{te} Søndmøre Fogderi maa forblive. Cum claus. consv. Flensborghuus 14 August 1654. T. IX. 238. (Conc. i Rigsarkivet.)

Brostrup Gedde, at accommodere Jacob Leinebach, Minerer, ved Bergverkerne.

F. III. V. G. t. Eftersom nærværende Jacob Leinbach sig for en Minerer hos os underdanigst haver angivet og hannem nu derfore her ei i Riget kan accommoderes, da bede vi dig og naadigst ville, at du hannem i vort Rige Norge hos Bergverkerne, som du eragter bekvemmeligst skee kan, indtil paa videre naadigst Anordning, accommoderer, uanseet at nogle af de andre Bergfolk skulle findes, som dermed ei skulde være tilfreds, paa det at han kunde være ved Haanden og i vores Tjeneste, om vi hannem engang i sin Tid skulle kunde behøve. Cum claus. consv. Flensborghuus 14 August 1654. T. IX. 239. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke fik Brev [anl.] en Hs. Maj.s Forordning, som han for Borgermester og Raad saavelsom Contoret der sammesteds haver at lade læse og forkynde.

F. III. V. G. t. Vi tilskikke dig herhos en vores naadigste Forordning, Contoret i vor Kjøbsted Bergen anlangendes, hvilke[n] du paa tilbørlige Steder for Borgermester og Raad saavelsom paa Contoret der sammesteds til alles Efterretning haver at lade læse og forkynde. Cum claus. consv. Flensborghuus 14 August 1654. T. IX. 239. (Conc. i Rigsarkivet.)

Daniel Barth, at være Ober-Bergmester i Norge.

F. III. G. a. v., at vi haver antaget og bestillet, saa og hermed antager og bestiller os elskelige Daniel Barth til Ober-Bergmester i vort Rige Norge, thi skal han være og blive os, vore Riger og Lande huld og tro, dessen Gavn og Bedste af yderste Magt og Formue vide og ramme, Skade og Fordærv derimod hindre og afverge og vores Bergordning i alle des Ord, Punkter og Artikler, saavidt hannem vedkommer, fast og ubrødeligen holde og efterkomme, i Synderlighed skal han forpligt være hos Sølvberget paa Kongsberg at blive og hver Aar engang tilligemed vores Oberberghopmand, os elskelige Brostrup Gedde etc. paa de andre Bergverker der i Riget at reise, dennem besee, erforske hvis Mangel, som derhos findes, remedere og i Synderlighed Indseende have, at tro og forstandige Amtsleute og Underofficerer paa vores Bergverker vorder bestilte og forordnede, saa at der tilbørlig vorder bygt og smeltet, øvet Retfærdighed og vores kongelig Bergordning bliver ubrødeligen holden, al Bedrageri, Utroskab og Uret afskaffer og, dersom det befindes, at det da alvorligen vorder straffet, saa at alle deres Gavn og Bedste kan vorde søgt og befordret, som Bergverkerne nyder, mens hvis, som bemeldte Oberbergmester tilligemed be^te^ vor Oberberghauptmand ikke alene kan remedere, det skal for Oberbergamtet indkomme og der med de andre tilstedeværende Collegis beraadslages, resolveres og ordentlig forafskedes, til hvilken Ende vi en sær Instruction i bemeldte Bergamt haver ladet udgive og herefter videre til Fornødenhed udgive ville. Og skal hellers be^te^ vores Oberbergmester af hans yderste Forstand, Magt og Formue, uden al Argelist søge, fordre og fremme alt hvis, som til Bergverkets Fortgang og Fremgang kan gelinge og til vores Tiendes

og Indkomstes Formerelse geraade, saasom det en tro Oberbergmester egner og vel anstaar efter den Ed og Pligt, som han os derpaa gjort og aflagt haver. Derimod og for saadan hans tro Tjeneste haver vi naadigst aarligen lovet og tilsagt, at ville give hannem til Besolding 600 Rigsdaler, som hannem af vor Tiendeskriver, den som nu er eller herefter kommendes vorder, aarligen skal erlægges og betales, og begynde og angaa fra dette vort Brevs Dato og siden aarligen continuere, saalænge han samme Oberbergmesters Bestilling betjenendes vorder. Cum inhib. sol. Flensborghuus 16 August 1654. R. IX. 463. (Conc. i Rigsarkivet.)

Johan Barth, at være Bergamtskriver i Norge.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver antaget og bestillet, og hermed antager og bestiller os elskelige Johan Barth til at være Bergamtskriver i vort Rige Norge, thi skal han være og blive os, vore Riger og Lande huld og tro, dessen Gavn og Bedste af yderste Magt og Formue vide og ramme, Skade og Fordærv derimod hindre og afverge og vores Bergordning i alle dens Ord, Punkter og Artikler, saavidt hannem vedkommer, fast og ubrødeligen holde, særdeles skal han altid være tilstede hos Oberbergamtet med hans anfortroede og nødvendige forordnede Bergbøger og der udi Oberbergamtsofficererne, deres Nærværelse eller og efter deres Befaling rigtig og trolig registrere og indskrive alle muthede gamle og ny Gruber, saa og ved hvem, hvorledes og paa hvad Maner, paa hvilken Tid, paa hvilke Berge, paa hvad Gang, Kløft og Geschicht, i lige Maade og med hvad Forandring og Omstændighed, hvorlænge, naar, med hvem og paa hvilken Tid samme Muthing, Forlening og Stadfæstelse er bleven given, desligeste og hvorledes alle Verksschaft befindes og ere paa enhver Verk, hvad for Privilegier de haver og bekommer, alle Bergparter, naar de blive forhandlet skal han og rigtig copiere og indskrive, saavelsom og alle Forligelsemaal og Fordrage og ellers alt hvis, som i Amtet passerer og hannem af hans Øvrighed bliver anbefalet, rigtig at protocollere og i Pennen forfatte, hvilke be¹ᵉ hans Øvrighed og Oberbergamtsofficerer han i alle forefaldende Amtets Bestillinger, saavidt muligt er, haver at secundere og tilhjælpe, at vores Bergordning ubrødeligen bliver holdt, al Bedrageri, Utroskab og Uret afskaffet, uden al Argelist i nogen Maade, eftersom det en tro Bergamtskriver egner og vel anstaar efter den Ed og Pligt,

han os derpaa gjort og aflagt haver, derimod og for saadan hans tro Tjeneste haver vi aarligen lovet og tilsagt at ville lade give hannem til Besolding 250 Rigsdaler, som hannem af vor Tiendeskriver, den som nu er eller efter kommendes vorder, aarligen skal erlægges og betales, og begynde og angaa fra dette vort Brevs Dato og siden aarligen continuere, saalænge han samme Bergamts Bestilling betjenendes vorder. Cum inhib. sol. Flensborghuus 16 August 1654. R. IX. 464. (Conc. i Rigsarkivet.)

Sebastian Span, at være Bergamts[for]valter udi Norge.

F. III. G. a. v., at vi haver antaget og bestillet, saa og hermed antager og bestiller os elskelige Sebastian Span til at være Bergamtsforvalter i vort Rige Norge, og skal han være og blive os, vore Riger og Lande huld og tro, dessen Gavn og Bedste af yderste Magt og Formue vide og ramme, Skade og Fordærv derhos hindre og afverge og vores Bergordning i alle des Ord, Punkter og Artikler, saavidt hannem vedkommer, fast og ubrødeligen holde, i Synderlighed skal han forpligt være paa Sølvberget eller i vor Kjøbsted Christiania at blive, og naar vores Oberberghauptmand med Oberbergmesteren og de andre, som til Oberbergamtet hører, tilsammen kommer, tilstede være og der da tilligemed dennem Bergverkens Nødtørftighed flittig overveie og betragte og tilhjælpe, at bedre Anordning vorder gjort udi hvis, som fornøden befindes, og ellers i alle Maader Indseende have, at tro og forstandige Amtsleute og Underofficerer paa vore Bergverker vorder bestilte og forordnede, saa og at Fred, Retfærdighed og vores kongelige Bergordning ubrødeligen bliver holden, al Bedrageri, Utroskab og Uret derimod afskaffet, og dersom det befindes, at det da alvorligen vorder straffet, saa at alle deres Gavn og Bedste kan vorde søgt og befordret, som Bergverkerne nyder, og hvad som i saa Maade i Bergamtet indkommer, forebringes, beraadslages, forhandles og resolveres, det skal han paa vore Vegne antage og det ved Bergamtskriveren ordentlig udi en dertil forordnede Bog indskrive lade og det siden til vores og Kronens Tjeneste forvare og intet efterlade af hvis, som kan komme Bergverket til Styrke og vores kgl. Tiende og Indkomst til Formerelse, men det efter hans yderste Forstand, Magt og Formue beskjærme, fordre og fremme uden al Argelist i nogen Maader, som det en flittig og tro Bergamts-

forvalter egner og vel anstaar efter den Ed og Pligt, som han os derpaa gjort og tilsagt haver, derimod og for saadan hans tro Tjeneste haver vi hannem aarligen lovet og tilsagt at ville lade give hannem til Besolding 400 Rigsdaler, som hannem af vor Tiendeskriver, den som nu er eller efter kommendes vorder, aarligen skal erlægges og betales, og skal begynde og angaa fra dette vort Brevs Dato og siden aarligen continuere, saalænge han samme Bergamtsforvalters Bestilling betjenendes vorder. Cum inhib. sol. Flensborghuus 16 August 1654. R. IX. 464. (Conc. i Rigsarkivet.)

Bergamts Anording og Oprettelse.

F. III. G. a. v., at vi for nødvendigt og godt haver anseet et Bergamt udi vort Rige Norge at lade anrette, saasom vi og det hermed anretter, hvor efter Bergordningen skal procederes, dømmes og udføres alle de Bergverkssager, som for samme Amt indstevnet bliver, og skal derfra ei andensteds hen end for os og vores elskelige Danmarks Riges Raad appelleres. Bemeldte Bergamt skal have fuldkommen Inspection og Disposition over alle Skovenes Hugst, Strømme og Almindinger, ved Bergverket nærliggende, saavidt Norges Lov tilsteder og andre dertil berettiget uden Skade, i lige Maade ogsaa over allehaande metalliske Gjenge og mineraliske Gruber, Hytter, Hamre, Smedverk og allehaande Facturer af Metaller, hvad Navn de og have kan, som nu udi Brug ere eller herefter opkomme kunde, saa at alting med bedste Maner og Ordning derpaa drevet og forrettet vorder; og hvad Privilegier, som efter Omstændighedernes Beskaffenhed kan eragtes Participanterne at forunde, derom kan os af be^te Bergamt underdanigst Forslag gives. Fra be^te Bergamt skal aarligen underdanigst Beretning i vores Kantselli indskikkes om alle Bergverkernes Beskaffenheder saa og Forslag, hvorledes de udi bedre Stand kan bringes, havendes tilbørlig Indseende, vores og Kronens Interesse ingenlunde forsømmes eller misbruges, mens tilbørligen observeres og enhvers Ret udi Agt tages, til hvilken Ende udi Amtet ogsaa skal holdes og forferdiges adskillige Bergbøger, hvorudi alle Bruge, Gruber og beleilige Strømme, hvad heller de ere bygde eller ubygde, med det Gods, Skove og Leilighed, som dennem vedkommer og enten allerede ere under publik eller privat Brug bebrevede eller til ny Brug oprettes, og hvis eller[s] udi Amtet

passerer og besluttet vorder, skal af Bergamtskriveren indføres, protocolleres og til vores og Rigens Tjeneste forvares.

Dersom ny Bergverker optages, hos Oberbergmester muthes og af hannem forlenes, det skal af Oberberghauptmanden og Bergamtet confirmeres. Samme Muthsedler skal udi lige Maader udi Bergamtsbogen indføres og Participanterne dertil angives, som Bergordningen videre formelder.

Naar og Anpart til andre forhandles, skal det udi be^te^ Oberbergamt tilkjendegives, saa at de, som selge, kan afskrives, og de, som det kjøbe, igjen i Bergbogen indtegnes, medmindre samme Handel skal være kraftesløs.

Dersom ogsaa Irring og Tvist udi nogen Bergverkssager kunde forefalde, hvorom udi Bergordningen intet meldes, eller og Oberberghauptmanden med Participanterne ikke kunde forenes, det skal for vor Statholder udi be^te^ Norge pro tempore indkomme, som de nærværende eller deres Deputerede Vota, Rationes, Mening haver at fornemme og det, som per majora bedst og bekvemmeligst til Bergverkernes Fremgang kan eragtes, at forordne eller og Sagen til os at henvise.

Forbe^te^ Bergamt eller Collegium skal have sin Tilsammenkomst hvert Aar en Gang eller to, efter Fornødenhed, fornemmeligst naar der er Marked udi vor Kjøbsted Christiania og paa samme Sted forrette, hvad dennem efter Bergordningen og deres Instruction vedkommer, og skal samme Oberbergamt udi efterfølgende Personer bestaa, nemlig en vores Oberberghauptmand, en Assessor, en Oberbergmester, en Bergamtsforvalter, en Tiendeskriver, en Hytteforvalter, en Bergmester fra Sølvberget, en Bergamtskriver, to Geschworne, en nordenfjelds derudi beregnet.

Dog ville vi os have forbeholden udi denne Oberbergamts Anrettelse efter Tid og Leilighed at forandre, tilsætte og fratage, eftersom vi naadigst kan eragte til vores og Kronens Gavn og Bedste at kan geraade.

Thi byde vi og befale alle og enhver, som herudinden benævnet er eller vedkommer, sig herefter, som forskrevet staar, med og udi be^te^ Bergamt at rette og forholde. Under vor Hyldest og Naade. Ladendes det ingenlunde. Flensborghuus 16 August 1654. R. IX. 465.

Selius Marselius, fremdeles at beholde Directionen over Postvæsenet i Norge og derfor at nyde sine egne Breve fri for Brevepenge.

F. III. V. G. t. Eftersom vi af vore dertil forordnede Commissarier, deres underdanigste Relation naadigst erfarer, vores Ingenieur udi vort Rige Norge, ved Navn Geelkerck, uden Aarsag at have beskyldet den dig anbetroede Direction over Postvæsenet i vort Rige Norge, da ville vi naadigst, at du endnu fremdeles samme dig tilforne anbefalede Direction over Postvæsenet der sammesteds skal føre, havendes Indseende at alting dermed, som det sig bør, tilgaar, og for samme din Umag ville vi naadigst have dig bevilget, at du maa nyde dine egne Breve fri for Brevepenge, hvilket vi og naadigst haver anbefalet os elskelige Hr. Gregers Krabbe be[te] Geelkerck paa vore Vegne at forstendige og hannem tilholde, sig med Postvæsenet herefter uden videre Modsigelse efter din Direction at forholde, derefter du kan vide dig at rette. Cum claus. consv. Flensborghuus 16 August 1654. T. IX. 239.

Hr. Gregers Krabbe, at tilholde Ingenieuren N. Geelkerck at rette sig efter Marsel., hans Direction over Postvæsenet.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi af vore dertil forordnede Commissarier, deres underdanigste Relation naadigst erfarer, vores Ingenieur i vort Rige, Norge ved Navn [Isak] Geelkerck, uden Aarsag at have beskyldet den af os elskelige Selius Marselius, Indvaaner i vor Kjøbsted Christiania, førte Direction over Postvæsenet i vort Rige Norge, da bede vi eder og naadigst ville, at I be[te] Geelkerck alvorligen paa vore Vegne advarer og tilholder, at han uden videre Modsigelse retter sig efter den Direction og Ordre, som be[te] Selius Marselius efter vores forrige naadigste Befaling udi Postvæsenet gjørendes vorder, saafremt be[te] Geelkerck med de andre samtlige afgangne Morians Arvinger vores forrige dennem forundte Bevilling agter at nyde, og haver vi naadigst bevilget, at be[te] Selius Marselius, for samme hans Direction og Umage maa nyde sine Breve fri for Brevepenge, det I be[te] Geelkerck til Efterretning haver at forstendige lade. Cum claus. consv. Flensborghuus 16 August 1654. T. IX. 240.

Jørgen Bjelke, at maa i Fredstid gjøre nogen korte Reiser sønden- og nordenfjelds.

F. III. V. G. t. Vid, at vi efter din underdanigste Ansøgning og Begjering naadigst tilfreds er, at du udi Fredstider, naar alting paa Fæstningen og udi Lenet vel ere anordnede, maa gjøre nogen korte Reiser om i Landet sønden- og nordenfjelds. Befalendes dig Gud. Flensborghuus 16 August 1654. T. IX. 240. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Bjelke fik Brev anlangende Christen Sørenssøns Kvinde og Ditlev Koster og hans Broder.

F. III. V. G. t. Af den os af dig tilskikkede Margrethe, afgangne Christen Sørenssøns, underdanigste Erklæring imod de Anabels Karle haver vi al Sagens Beskaffenhed naadigst erfaret, thi bede vi dig og naadigst ville, at du vores og Kronens Gavn og Bedste derudinden søger og dennem samtlige tilholder, at de paa begge Sider deres Erbydelse efterkommer, men dersom Ditlev Koster med sin Broder deres underdanigst gjorte Tilbud ikke vil efterkomme, saa at du deraf kan erfare saadan deres Angivelse vrang at være og alene til Underfundighed henseet, for at besidde Gaarden i Aar og saaledes imod Lov og Ret samt vores udgivne Bevilling Tiden at forhale, da haver du dennem baade derfor med Retten at søge, saa ogsaa for deres overgivne Bedrifter, baade med dennem selv indbyrdes og andre, som de berettes utilbørligen at skal have overfaldet. Cum. claus. consv. Flensborghuus 16 August 1654. T. IX. 241. (Conc. i Rigsarkivet.)

Brostrup Gedde, at lade Bergordningen forkynde og videre derover holde.

F. III. V. G. t. Vi tilskikke dig herhos en Forordning om Bergamtet i vort Rige Norge, thi bede vi dig og naadigst ville, at du med forderligste be^{te} Bergamt derefter lader anrette og for^{ne} vores Forordning til alles Efterretning, som vedkommer, i be^{te} Bergamt lader læse og forkynde, paa det at bemeldte Bergamts Forordning udi alle Forefald siden kan holdes og efterkommes, som vedbør. Cum claus. consv. Flensborghuus 16 August 1654. T. IX. 241. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe fik Brev anlangende at lade gjøre et Indsegl med det norske Vaaben udi, saa og en Schlägel og Eisen med en Krone over.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi fornøden eragter, at et sær

Indsegl skal gjøres, hvormed Domme og hvis andet, som for Retten i det nylig oprettede Bergamt i vort Rige Norge forhandles og bør at gives beskreven, kunde forsegles, da ville vi naadigst, at I til samme Brug lader gjøre et Indsegl med det norske Vaaben udi en og Schlägel og Eisen i en anden Felt med en Krone over, som af tvende Bergmænd holdes. Cum claus. consv. Flensborghuus 16 August 1654. T. IX. 241. (Orig. og Conc. i Rgsarkivet.)

Jørgen Bjelke fik Brev, at intet Egetømmer skal hugges i Agdesidens Len i tilstundende Høst.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst erfarer, en stor Kvantitet af Tømmer udi Agdesidens Lene at skal findes hugget, da bede vi dig og naadigst ville, at du paa vore Vegne Forbud gjører, at intet Tømmer i be^te Agdesidens og des underliggendes Lene i denne nærværende Høst vorder hugget, havendes Indseende med, at al Ting efter Landsloven dermed tilgaar. Cum claus. consv. Flensborghuus 18 August 1654. T. IX. 242. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Bjelke fik Brev, at Jens Bay, Major, maa være Commandant paa Christiansø.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at os elskelige Major Jens Bay maa, indtil videre naadigst Anordning, være Commandant paa vor Fæstning Christiansø, paa det at du desbedre der i Lenet kan gjøre os og Kronen den tilbørlige Tjeneste, saa og at han der af Lenets aarlige Indkomst maa nyde den hannem forundte Pension og Besolding efter vores hannem givne Bevillingsbrev, dog haver du derhos med Fæstningen efter vores forrige naadigste Befaling, den behørige Inspection at have, saa at alting, som det sig bør, der tilgaar. Flensborghuus 21 August 1654. T. IX. 242. (Conc. i Rigsarkivet.)

Nils Jenssøn, Raadmand udi Christianssand, fik Bevilling paa tvende Sage udi Topdal at lade opbygge.

F. III. G. a. v., at eftersom Nils Jenssøn, Raadmand udi vor Kjøbsted Christianssand udi vort Rige Norge, for os underdanigst haver ladet andrage, at han for nogen Tid siden sig skal have tilforhandlet tvende Sagmøller, udi Topdal liggendes, af os elskelige Ove Skade etc. og da Befalingsmand over Agdesidens Len, hvilke Sage udi næstforleden Aar af Vandflod ganske og udi Grunde skal være bleven fordærvet og bortdreven, underdanigst derfor begjerendes, hannem naadigst maatte

bevilges samme Sagmøller for den sedvanlige aarlige Afgift til os og Kronen igjen at lade opbygge og forferdige, da haver vi efter samme hans underdanigste Anmodning og Begjering naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at han, be^te^ Nils Jenssøn, samme Sage paa egen Bekostning igjen maa lade opbygge og dennem siden for den sedvanlige aarlige Afgift til os og Kronen nyde og beholde, saalænge Lensmanden der paa Steden dennem ikke selv bruger og begjerer. Men dersom nogen Lensmand over be^te^ Agdesidens Len samme Møller, efterat de af hannem ere opbyggede, selv at have og bruge begjerer, skal han tilforpligt være dennem igjen at afstaa, naar Lensmanden hannem igjen giver, hvis han paa samme Møllers Reparation og Opbyggelse kan befindes at have anvendt, eller og eftersom Bygningen da efter uvillige Mænds Kjendelse kan befindes at være værd, dersom de sig ellers selv derom ei anderledes kan forene. Flensborghuus 29 August 1654. R. IX. 467.

Hr. Gregers Krabbe fik Brev, at de som nyde Tiender, Bona communia udi Christiania Kapitel, maa for sidste Contribution være forskaanet.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi naadigst erfare, nogle Tiender at ligge til Kapitler i vor Kjøbsted Christiania, Bona cummunia kaldet, hvoraf Kirke- og Skoletjenere skal lønnes, hvis Løn derforuden er ringe, hvorfor de, som samme Tiender eller Bona communia nyder, underdanigst er begjerendes, at de for den sidste Contribution af Tienderne maa være forskaanede, da ere vi naadigst tilfreds, at I dermed maa lade bero og, ind til paa videre naadigst Anordning, see gjennem Fingre, saa at ei derpaa vorder gjort Anfordring. Cum claus. consv. Flensborghuus 29 August 1654. T. IX. 242. (Orig. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe anlangende Hr. Corfits Ulfeldts og Hr. Hannibal Sehesteds Gods i Norge, saa og om Oslo Kirkes Rep'aration.

F. III. V. s. G. t. Eftersom I underdanigst er begjerendes at vide, hvorledes skal forholdes med Hr. Corfits Ulfeldts Gods der i Riget, da haver I saameget af Indkomsten at lade fordre og opberge, som deraf bekommes kan, men med Renten af hvis Penge, som han der i Riget haver udstaaendes, kan I lade bero, indtil paa videre naadigst Anordning. Hvis adskilligt gammel Inventarium og Boskab, som findes paa nogle af de Gaarde, os elskelige Hr. Hannibal Sehested til Nøraggergaard,

Ridder, vor Mand og Tjener, til os afstaaet haver, er vi naadigst tilfreds, at maa selges og des til Regnskab føres, saa og at den gammel forfalden Capel ved Oslo Kirke maa selges til hvem, Stenene vil kjøbe, og Pengene til Kirkens Reparation siden anvendes. Cum claus. consv. Flensborghuus 29 August 1654. T. IX. 243.

Hr. Gregers Krabbe, at tilholde Fru Merte Gedde at efterkomme den Dom, over hende er hændet anlangende noget Gods efter hendes afgangne Huusbonds Revers.

F. III. V. s. G. t. Eftersom I underdanigst er begjerendes at vide, hvorledes skal forholdes med det Gods, som os elskelige Fru Merte Gedde, afgangne Nils Langes til etc., resterer med og ikke efter be^te hendes afgangne Husbondes Revers fra sig leveret haver, da haver I hende paa vore Vegne at advare, at hun værer tiltænkt efter den over hende hændede Dom hos eder Rigtighed at gjøre, enten be^te Gods er pantsat eller ikke, og samme Revers at efterkomme, saafremt vi ei skal nødes til andre Middel dertil at lade bruge. Cum claus. consv. Flensborghuus 29 August 1654. T. IX. 243. (Orig. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, at maa opberge af de andre Lenes Skatter, om noget fiendtlig paakom, at Passen blev betagen.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst tilfreds er, at I maa lade opberge Skatterne udi de andre Lene i vort Rige Norge, om noget fiendtlig, det Gud maa forbyde, skulle paakomme, saa at Passerne udi en Hast baade til Lands og Vands skulle betages, at I ikke fra os kunde faa fornøden Ordre om hvis, til Defensionsverk kunde behøves, derefter I eder udi slige Tilfælde, som forskrevet staar, kan vide at rette. Flensborghuus 29 August 1654. T. IX. 243. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe at være forløvet i Danmark til mod Vinter.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi efter eders underdanigste Anmodning og Begjering naadigst tilfreds er, at I maa være forløvet neder i vort Rige Danmark at forblive, indtil imod Vinteren paa Føre. Cum claus. consv. Flensborghuus 29 August 1654. T. IX. 244. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe fik Brev anlangende Gevær paa Akershuus.

F. III. V. s. G. t. Eftersom I for os underdanigst haver ladet andrage, at der skal findes en temmelig Parti Musqueter og Sidegevær paa vor Fæstning Akershuus, saavelsom og en Parti Snaphaner, Pistoler, Fyrrør og Bandolerer, som skal findes uferdige og ubrugelige, thi haver I samme gammel og ubrugelig Gevær med mindste Bekostning, skee kan, at lade reparere og hvis, som ikke uden stor Bekostning kan forferdiges, det haver I paa Manufacturene at lade forvexle eller og med os elskelige Selio Marselio etc. derom at handle og paa bedste Maner, skee kan, accordere, at han det gamle Gevær til sig annammer og i des Sted nyt, godt og brugeligt Gevær forskaffer imod en billig Betaling, for hvis det sig videre end det gamle kan bedrage. Hvis Bandolerer og Gehænger, I foregiver der behøves, dennem haver I og at lade forskrive, om de ei anderledes haves kan, og for ringeste Priis, muligt er, at lade indkjøbe. Cum claus. consv. Flensborghuus 29 August 1654. T. IX. 244. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe fik Brev om en tydsk Capellan ved Kongsberg skal forordnes.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst tilfreds er, at en tydsk Capellan maa forordnes til Kongsberg, efterdi en dansk Sogneprest efter de Norskes forrige underdanigste Supplication der er bevilget. Cum. claus. consv. Flensborghuus 29 August 1654. T. IX. 444. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe fik Brev, at maa til Akershuus Len annamme Magasin og det bevilgede Korn af Tønsberg, Bratsberg og Stavanger Lene.

F. III. V. s. G. t. Efterdi vi af eders underdanigste Angivende naadigst erfarer, ingen Magasinhuse udi Tønsberg, Bratsberg og Stavanger Lene, ikke heller Passer imod Sverig udi be^te^ Lene at skal findes, mens de fleste og farligste Passer i Akershuus Len at findes, hvorfor og Magasinhuse der i Lenet ere anrettede, da haver I den Anordning at gjøre, at den sidste paabudne Contribution, af verdslige og geistlige udlovet til Magasin og Flaadens Udrustning i ovenbe^te^ Lener, vorder leveret i be^te^ Akershuus Len og paa de Steder, hvor I det fornøden eragter. Cum claus. consv. Flensborghuus 29 August 1654. T. IX. 244. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, at maa lade hverve til Akershuus 12 Konstabler over de, som der nu findes.

F. III. V. s. G. t. Eftersom I for os underdanigst haver ladet andrage, at ved de Stykker, som I der paa Slottet haver, ei findes fornøden dygtige Bøsseskytter, hvorfor I underdanigst er begjerendes, at eder flere maatte bevilges, da ere vi naadigst tilfreds, at I endnu 12 gode Konstabler over dennem, som der nu findes, eller og saa mange, som der uforbigjængeligen behøves, selv maa hverve og antage for ringeste aarlig Løn, muligt er, og hvad I dennem i saa Maader tilsigendes vorder, det vil vi naadigst efter underdanigst Begjering ratificere. Befalendes eder Gud. Flensborghuus 30 August 1654. T. IX. 245. (Orig. i Rigsarkivet.)

Jens Bjelke fik Opreisning udi en Sag mellem hannem og Venniche Simonsdatter af Bergen.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Jens Bjelke etc. for os underdanigst haver ladet andrage, at han tilsinds er ved Retten at ville søge Venniche Simonsdatter af vor Kjøbsted Bergen til hendes Vernething for Kost og Tæring udi en Sag, som til Herredagen Anno 1646 er passeret og gangen Dom udi, hvortil han formener, at han vores naadigste Opreisning i samme Sag behøver, paa det at hun ei skal afvise hannem for samme Søgning, eftersom samme Sag er saalænge forlagt og upaatalt, som forskrevet staar, da have vi af kongelig Magt og Myndighed samme Sag reist og fornyet, og hermed reiser og fornyer, saa at bemeldte Jens Bjelke den maa lade paatale og ved Lands Lov og ordentlig Proces paa tilbørlige Steder udføre, ligesom den nyligen skeet var. Cum inhib. sol. Flensborghuus 1 September 1654. R. IX. 468. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, at give Jørgen Nilssøn, forrige Toldskriver, aarligen af Kirkernes Beholding i Oslo Stift 30 Rigsdaler.

F. III. V. s. G. t. Eftersom Jørgen Nilssøn for os underdanigst haver ladet andrage, at han paa 30 Aars Tid skal have tjent vores elskelige kjære Hr. Fader, salig og høilovlig Ihukommelse, saavelsom os for en Toldskriver i vort Rige Norge, indtil han tilligemed alle andre Toldskrivere sammesteds er bleven afskaffet, underdanigst derfor begjerendes, at hannem udi hans høie Alderdom for samme hans lange Tjeneste noget til nødtørftig Underholding maatte bevilges, da ere vi naadigst

tilfreds, at hannem aarligen, hans Livstid, af Kirkernes Beholding udi Oslo Stift maa forundes 30 Rigsdaler, med saa Skjel at de fra be^{te} Kirke kan mistes eller og saa mange kan overblive, naar alle Reparationer og Assignationer til adskillige Kirkers Opbyggelse anordnet er. Cum claus. consv. Flensborghuus 1 September 1654. T. IX. 245. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe fik Brev om Hedemarke[n]s Bønder og Tobias Sørenssøns Arbeidspenge anlangende.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi af Tobias Sørenssøns underdanigste overleverede Supplication naadigst erfaret haver, at Hammers Gaards tilliggende Bønder paa Hedemarken ikke endnu haver villet deponere de omtvistede Arbeidspenge efter vores forrige naadigste Befaling derom til eder, uanseet at de af eder dertil alvorligen skal være tilholdet, hvorudover be^{te} Tobias Sørenssøn foregiver sig at have maattet optage Penge paa Rente til at betale Afgiften med istedetfor be^{te} Bønders resterende Arbeidspenge, da bede vi eder og naadigst ville, at I be^{te} Hammer Gaards tilliggende Bønder endnu fremdeles paa vore Vegne alvorligen lader tilholde, at de værer betænkt, vores forrige naadigste Befaling at efterkomme og for^{ne} Arbeidspenge, som de kan restere med, indtil Sagens Uddrag til førstkommende Herredage at deponere, og fra dennem, som sig modvillig anstiller og det ikke gjøre ville, haver I ved Rettens Middel at lade tage og vurdere saameget af deres Boskab, som deres Anpart kan bedrage af be^{te} Arbeidspenge, og det in Sekvestro indtil Sagens Uddrag til be^{te} førstkommendes Herredage, som forskrevet staar, at lade forvare og hensætte. Cum claus. consv. Flensborghuus 1 September 1654. T. IX. 246. (Conc. i Rigsarkivet.)

Daniel Knoff at give Jørgen Lang 400 Rigsdaler godt for Fragt af et Skib, som førte Gesandters Folk af England.

F. III. V. G. t. Eftersom Jørgen Lang paa Bragernes for os underdanigst haver ladet andrage, at han med sit Skib skal have tilbage ført vores Gesandter nemlig os elskelige Erik Rosenkrands og Peder Reedtz etc., deres Folk og Bagage fra England og til vort Rige Danmark, underdanigst derfor begjerendes, at hannem en billig Fragt, efter for^{ne} vores

Gesandters Tilsagn, maatte forundes, da ere vi naadigst tilfreds, at hannem for samme Reise maa forundes til Fragt 400 Rigsdaler, hvilke du hannem saaledes efterhaanden haver at decortere udi hvis Told, han med Rette og efter Toldrullen kan tilkomme at udgive udi Drammen for hvis, han med samme Skib ind- og udførendes vorder, indtil be^te 400 Rigsdalers Sum i saa Maade, som forskrevet staar, ganske vorder fyldestgjort og afbetalt, havendes Indseende, at ingen Underslæb dermed skeer, det dig og saaledes udi be^te dine Toldregnskaber, efter des rigtig befunden Beskaffenhed, paa tilbørlige Steder skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Flensborghuus 1 September 1654. T. IX. 246. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe og Jens Bjelke at gjøre Anordning anlangende Arveskifte udi Norge.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi naadigst erfare, stor Urigtighed i vort Rige Norge med Arveskifter at begaaes, idet at naar en Mand eller Kvinde ved Døden afgaar, som haver avlet Børn sammen, da skal den eller de, som igjenlever og er umyndiges Verge, ei lade rigtig skifte hvad samme Børn med Rette kan tilkomme, saaat derpaa lovlig Designation kunde forfattes og Børnene til Efterretning forvares af dennem, som det med Rette bør, mens aldeles samme Børns Arv uskiftet nyder og beholder, endog at de dennem derefter udi Egteskab anden og tredie Gang haver indladt og derudi andet Kuld Børn avlet, siden aflægger de til hver Kuld af Børn hvis dennem godt synes, hvorover de umyndige deres retmæssige Arv forsnildes og efter langvarig Trætte endda ikke kan faa ret Sandhed for Lyset. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I derom gjører fornøden Anordning, hvorledes I bedst og ordentlig formener, enten efter Landsloven eller og, som i vort Rige Danmark brugeligt er, med for^ne Arveskifter kan forholdes og omgaaes, hvorom I og eders underdanigste Betænkende, i vores Kantselli haver at indskikke, naar eders Forretning om Landsloven, efter forrige naadigste Befaling, fremkommer, saa at begge Dele efter des befundne Beskaffenhed af os paa een Tid kunde vorde approberet og ratificeret. Cum claus. consv. Flensborghuus 2 September 1654. T. IX. 147. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Confirmation paa en Forhandling imellem Kapitlet i Christiania og Borgermester Hans Eggertssøn [Stockfleth] sammesteds.

F. III. G. a. v., at eftersom vi naadigst erfaret haver, at os elskelige Hans Eggertssøn, Borgermester i vor Kjøbsted Christiania, sig imod Kapitlet der sammesteds erbødet haver at give otte Hundrede Rigsdaler i Steden for Skoden og Lunke Gaarde udi Gudbrandsdalen, eftersom be^te Kapitel sig besverget haver, at de ei af samme Gaarde kan bekomme de otte og fyrgetyve Rigsdalers aarlig Rente, som de tvende Tiender paa Rygge og Hvaløer Sogner sig bedrage, hvilke for^ne Tiender os elskelige Hr. Hannibal Sehested til Nøraggergaard, Ridder, vor Mand og Tjener, af for^ne Kapitel til Mageskifte tilforn imod be^te tvende Gaarders Vederlag bekommet haver, med hvilken for^ne Hans Eggertssøns Tilbud Kapitlet ogsaa paa vores naadigste Behag haver været fornøiet, nemlig be^te otte Hundrede Rigsdaler at annamme og derfor selv at kjøbe Gods med Bygsel og anden Herlighed, da haver vi be^te Forhandling imellem for^ne Kapitel og Hans Eggertssøn naadigst confirmeret, ratificeret og stadfæst, som vi den og hermed confirmerer, ratificerer og stadfæster, saa at be^te Skoden og Lunke Gaarder maa herefter følge be^te Hans Eggertssøn og hans Arvinger efter at han allerede derimod til Kapitlet i for^ne Christiania de otte Hundrede Rigsdaler efter egen Erbydelse, som før er meldt, erlagt og udgivet haver. Thi forbyde vi alle og enhver herimod, eftersom forskrevet staar, at hindre eller i nogen Maade Forfang at gjøre. Under vor Hyldest og Naade. Flensborghuus 5 September 1654. R. IX. 469. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Bremer, Tolder i Christiania, at maa forreise derfra for Sygdom.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at du efter din underdanigste Anmodning og Begjering maa for den grasserende Sygdoms Skyld begive dig fra vor Kjøbsted Christiania, dog haver du den Anordning at gjøre, at os intet udi vores Told-Rettighed der sammesteds formedelst din Fraværelse skeer for kort, som du agter at ansvare og bekjendt være. Cum claus. consv. Flensborghuus 6 September 1654. T. IX. 247. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Christian Friis fik Brev om noget Vrag i Brunla Len, salig Gregers Friis's Arvinger anl.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi af eders underdanigste Angivende naadigst erfarer, noget Vrag at skal være falden kort for Philippi Jacobi sidst forleden under Brunla Len i vort Rige Norge, som eders Broder, afgangne Gregers Friis, haver været medforlenet, hvorfor I underdanigst er begjerendes at vide, hvorledes med samme Vrag forholdes skal, da ere vi naadigst tilfreds, at samme Vrag, saameget os deraf med Rette kan tilkomme, vorder solgt for hvis, det af [u]villige Mænd befindes at kan være værd, og os siden iblandt andet uvist af for^{ne} Len rigtig til Regnskab ført. Cum claus. consv. Flensborghuus 7 September 1654. T. IX. 248. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Bjelke, at være Fru Karen Lange behjælpelig efter hendes Begjering.

F. III. V. G. t. Hvad os elskelige Fru Karen Lange, afgangen Christopher Gjøes, af os underdanigst haver været begjerendes, kan du af hosføiede hendes underdanigste Supplication videre see og erfare. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du hende i samme Sag efter hendes Begjering, saavidt Norges Lov og Ret gemæs er, værer behjælplig, og hende den begjerte Stevning for Lagmanden om den gjorte Markegang meddeler. Udi det øvrige haver du hende hos Lagmanden at behjælpelig være, at han lader hende vederfares, hvis billigt og Ret er, saasom han agter at forsvare og bekjendt være. Cum claus. consv. Flensborghuus 14 September 1654. T. IX. 248. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jacob Due, at være Oberstelieutenant i Bergenhuus Len.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver antaget og bestillet, saa og hermed, indtil paa videre naadigst Anordning, antager og bestiller os elskelige Jacob Due til at være Oberstelieutenant til Fods i Bergenhuus Len og By, udi hvilken Tjeneste han skal forpligt være af yderste Formue at søge vores og vore Rigers Gavn og Bedste, des Skade derimod at hindre og afverge og ellers der i Lenet og Byen, saavelsom alle andre Steder til Lands og Vands, hvor vi hans Tjeneste behøve kan i alle Occasioner sin Skyldighed efterkomme, som en oprigtig Oberstelieutenant vel egner og anstaar. Cum inhib. sol. Flensborghuus 20 September 1654. R. IX. 470. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke fik Brev Jacob Due anlangendes.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst haver antaget os elskelige Jacob Due til at være Oberstelieutenant i Bergenhuus Len og By, hvor han haver Almuen med de dertil forordnede Officerer og, som det sig bør, flitteligen at lade exercere, da ere vi naadigst tilfreds, at han, foruden den hannem af os forrige forundte Besolding, af Bønderne der i Lenet, indtil paa videre naadigst Anordning, maa nyde, hvis de hannem aarligen selv godvilligen for samme hans Umage vil bevilge og give, saa og en Bondegaard der i Lenet efter vores forrige derom udgangne Befaling, naar dertil en ledig vorde[r], eftersom han beretter sig endnu ingen Gaard at have bekommet. Cum claus. consv. Flensborghuus 20 September 1654. T. IX. 249. (Conc. i Rigsarkivet.)

Vincents Bildt fik Brev, at være Jomfru Anne Margrethe Langes Verge paa Skifte efter hendes Fader; desligeste Hr. Iver Krabbe at være Ove Langes Verge.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du retter din Leilighed efter at være os elskelige Jomfru Anne Margrethe Langes Verge paa Skifte efter hendes afgangne Fader, havendes Indseende, at hende vederfares, hvis billigt og Ret er. Flensborghuus 25 September 1654. T. IX. 249. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lige saadant Brev fik Hr. Iver Krabbe at være Ove Langes Verge.

Georg Orse fik Privilegier paa Skibsmøller ved Skien at anrette.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Georg Orse for os underdanigst haver ladet andrage, at han tilsinds er i Strømmen ovenfor Brofos ved vor Kjøbsted Skien paa egen Bekostning at lade anlægge en eller flere Skibsmøller, da efterdi vi af os elskelige Hr. Sigvard Urne til Raarup etc., hans underdanigste Erklæring naadigst erfarer, at det uden vores saavelsom Lenens og Byens Skade kan skee, haver vi, efter hans underdanigste Anmodning og Begjering, hannem derpaa efterskrevne Privilegier forundt og bevilget, saa og hannem hermed under og bevilger, nemlig [1.] at han maa bygge eller bygge lade saamange af be^te^ Skibsmøller ved be^te^ Skien, som hannem lyster og der fornøden gjøres kan, og dennem ovenfor Brofos paa

Strømmen henlægge lade; 2. at han langs ved Landet, saavidt vor og Kronens Eiendom sig strækker, hvor det bekvemmeligst falde kan, maa gjøre Landtougene fast saa og Jernringe, Kjæder og andet, som til bé^te^ Mølle[r] nødigt eragtes, henlægge, og dersom Stenkar behøves, da maa han og dennem lade henlægge, dog uden Strømmens Skade og Fordærvelse; 3. maa hannem forundes en fri Møllevei over Broen og Klosterøen, saa og en Plads paa Landet ved Møllen paa Siden af Revieren, hvor han et Huus paa egen Bekostning til Møllens og anden hans Fornødenhed kan lade hensætte og opbygge; 4. imidlertid at han samme Mølle lader bygge, skal han være fri for al Besværing, Paalæg eller Udgift, indtil saalænge at bemeldte Møller kommer i deres fulde Gang, da skal han af hver Mølle, som han i saa Maader byggendes vorder, til os og Kronen aarligen udgive 10 Rigsdaler og siden for al anden Besværing og Paalæg at være fri og forskaanet, hvorfor han sig og udi Jordebogen skal lade indskrive, saafremt han denne vores naadigste Bevilling agter at nyde,, og skal han [og] hans Arvinger Møller[ne] med forskrevne samme Privilegier til Arv og evindelig Eiendom beholde eller dennem selge til andre og afhænde, og gjøre sig dennem saa nyttig, som de bedst vil og kan. Cum inhib. sol. Flensborghuus 26 September 1654. R. IX. 470.

Christopher Nordhassel, at maa nyde hans forrige Strandfogderis Bestilling i Lister Len.

F. III. G. a. v., at eftersom Christopher Nordhassel af os underdanigst haver været begjerendes, at han igjen maa forestaa Strandfogderies Bestilling for Lister i vort Rige Norge, som han en Tid lang forvaltet haver og en anden siden, ved Navn Povel Hanssøn, i hans Sted er bleven forordnet, da efterdi vi af os elskelige Jørgen Bjelke etc., hans underdanigste Erklæring naadigst erfarer, at han samme Bestilling derpaa Stedet vel kan betjene, eftersom Gaarden han paabor ligger nær ved Haanden, naar han haver paa Lensmandens Vegne Fogden til at befordre sig til lovlig Procedur og Forhold med Vraget, som i be^te^ Lister Len falde kan, da haver vi naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at be^te^ Christopher Nordhassel maa efter vores forrige naadigste Bevilling nyde den Gaard, han paabor, saa og Strandfogderiet i be^te^ Lister Len, saalænge og al den Stund han gjører os eller vores Lensmand paa vores Vegne god Rede og Regnskab af

forne Strandfogderi heller og vi derom anderledes tilsigendes vorder, dog skal Fogden, som hos hannem paa Landet bor, paa Lensmandens Vegne have Indseende med, at med Vraget, som der falde kan, tilbørligen omgaaes, saa at baade vi saavelsom Rhederne formedelst des lovlige Medfart vederfares, hvis Ret er. Cum inhib. sol. Flensborghuus 27 September 1654. R. IX. 468. (Conc. i Rigsarkivet.)

Christopher Nordhassel, at maa fange Hønsehøge ved hans Gaard i Norge.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at Christopher Nordhassel maa, efter hans underdanigste Anmodning og Begjering, indtil vi derom anderledes tilsigendes vorder, fange eller fange lade alle de Hønsehøge, som han en Miil fra hans Gaard, han nu paabor, bekomme kan, dog at det skeer uden deres Skade, som paa Falkefangeriet der sammesteds ere priviligerede. Cum inhib. sol. Flensborghuus 27 September 1654. R. IX. 469. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Bjelke, at forordne Christopher Nordhassel til Strandfoged i Lister Len igjen og at afskaffe den General-Strandfoged i Agdesidens Len.

F. III. V. G. t. Eftersom vi af din underdanigste Erklæring naadigst erfarer, ingen Utroskab Christopher Nordhassel udi hans forrige anbetroede Strandfogderies Bestilling at være bleven overbeviist, mens hans Hastighed og Gjenstridighed at have været Aarsag til, at han med samme hans Bestilling er bleven afsat, da haver vi af synderlig Gunst og Naade efter hans underdanigste Anmodning og Begjering hannem samme forrige Strandfogderies Bestilling i Lister Len anfortroet efter den vores hannem derpaa givne Bevillingsbrevs videre Indhold, helst efterdi at vi af din underdanigste Erklæring naadigst fornummet haver, at hans Gaard ligger nær ved Haanden, hvorfor han samme Bestilling desto bekvemmeligere kan betjene. Thi haver du hannem til samme Strandfogderies Bestilling i Lister Len igjen at forordne og den General-Strandfoged udi Agdesidens Len paa vore Vegne igjen at afskaffe, eftersom vi unfornøden eragter, nogen General vidt afliggendes Strandfoged at skal holdes, naar du ved Fogderne der i Lenet lader have tilbørlig Indseende, at med Vraget, som der falde kan, til vores og Kronens Gavn og Bedste uden Rhedernes Skade tilbørligen

omgaaes. Flensborghuus 27 September 1654. T. IX. 249. (Conc. i Rigsarkivet.)

Daniel Knoff fik Brev om Toldkisterne søndenfjelds, som skal aabnes. Item Herman Gaarman og Peder Bloch nordenfjelds.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst haver anbefalet vore Lensmænd søndenfjelds i vort Rige Norge at lade aabne Toldkisterne i deres Lene og Penge, som derudi findes, og ikke allerede efter Assignation eller Ordre er udgivet, strax lade nederskikke til vort Rige Danmark ved den, som os elskelige Peder Vibe etc. haver forordnet dennem at nedføre med Marselii Galliot, som bestilt er, hvilket vi dig til Efterretning ville vide lade. Cum claus. consv. Flensborghuus 3 Oktober 1654. T. IX. 250. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Lige saadant Brev fik Herman Gaarman og Peder Bloch nordenfjelds.

Lensmændene i Norge at lade aabne Toldkisterne og Pengene efter Peder Vibes Ordre at nedskikke.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du med forderligste lader aabne Toldkisterne udi dit Len og Pengene, som derudi findes og ikke allerede efter Assignation eller Ordre er udgivet, strax lader nederskikke til vort Rige Danmark ved den, som os elskelige Peder Vibe etc. haver forordnet dennem at nedføre ved Marselii Galliot, som dertil bestilt er. Cum claus. consv. Flensborghuus 3 Oktober 1654. T. IX. 250. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke fik Brev, og [ɔ: at] Stykhauptmanden [ɔ: Jonas Ludevig] og Christian Holberg, Lieutenant, maa fremdeles blive i Tjenesten.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at Stykhauptmand Jonas Ludevich og Lieutenant Christian Holberg, maa, indtil paa videre naadigst Anordning, udi vores og Kronens Tjeneste der ved Stedet forblive og herefter som tilforn deres forundte Tractament nyde og beholde, derefter du dig kan vide at rette og forholde. Cum claus. consv. Flensborghuus 6 Oktober 1654. T. IX. 250. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Henrik Bjelke at lade tage Dom over et Priis-Skib, han haver tagen under Island.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi naadigst erfarer, eder

med nogle af vores medgivne Skibsfolk samt Islænder at have taget en Skipper fra Harlingen i Friesland, ved Navn Jochum Pederssøn, som med et Skiberum ved Navn Egernet udi Island vilde fiske Tørfisk imod Compagniets Privilegier. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I paa samme Skib og indehavende Gods paa tilbørlige Steder lader hænde Dom. Hvorledes vi siden dermed vil have forholdet, haver vi os elskelige Jochum Gersdorff etc. naadigst forstendiget, at han eder vores naadigste Villie derom videre kan forstendige. Cum claus. consv. Flensborghuus 6 Oktober 1654. T. IX. 250. (Conc. i Rigsarkivet.)

Brostrup Gedde fik Brev anlangende det Østerdalske Kobberverk, Henrik Müller er forundt.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst haver afstaaet til os elskelige Henrik Müller etc. det Østerdalske Kobberverk i vort Rige Norge, saa han det førstkommende Nytaarsdag af Forpagterne, som det nu haver, maa annamme lade, hvorom vi for nogen Tid siden naadigst haver anbefalet os elskelige Fredrik Urne etc., at han be^te^ Forpagtere skulle tilholde, at de samme Verk med des Inventarium efter deres Forpligtes Indhold til be^te^ Henrik Müller eller hans Fuldmægtige til den Tid, som forskrevet staar, skulle overlevere. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du be^te^ Henrik Müller eller hans Fuldmægtige værer behjælpelig udi alt, hvis han til Verkets Gavn og Fortsættelse din Assistents kan behøve, havendes Indseende at hannem af be^te^ Forpagtere udi be^te^ Kobberverkes og des Inventariums Overlevering med alt, hvis dertil hører, ingen Uret vederfares, mens at han det bekommer og nyder, ligesom det hannem efter vores naadigste derpaa udgiven Bevillingsbrev forundt er. Cum claus. consv. Flensborghuus 11 Oktober 1654. T. IX. 251. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe, at maa godtgjøre Tønne Huitfeldt hans Besolding hos hans Compagni i Norge, uagtet han i Danmark haver bekommet.

F. III. V. s. G. t. Eftersom os elskelige Tønne Huitfeldt, vor Mand, Tjener og Capitaine under det Baahusiske Regimente, af os underdanigst haver været begjerendes, at hannem naadigst maatte forundes og godtgjøres hans Gage, som hos hans Compagni udi vort Rige Norge kan falde, bedragendes sig aarligen 200 Rigsdaler, fra den Tid han til vort Rige Danmark med det commanderede Folk er nedkommen, da ere vi naadigst

tilfreds, at han samme hans Besolding, saavidt som hannem hos bemeldte hans Compagni i be^te vort Rige Norge med Rette kan tilkomme, maa nyde og bekomme, uagtet hvis han i be^te vort Rige Danmark for den Tjeneste, han der gjør, til Tractament bekommet haver, det vi eder til Efterretning ville vide lade, derefter det og saaledes udi Regnskaberne paa tilbørlige Steder skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Flensborghuus 14 Oktober 1654. T. IX. 251. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, at betale Johan Lorents af Christiania 492 Rigsdaler.

F. III. V. s. G. t. Eftersom Johan Lorents[1] Borger i vor Kjøbsted Christiania, for os underdanigst haver ladet andrage, hvorledes han Anno 1650 efter os elskelige Hans Jacobssøn Schørt, Oberste og Commandant paa vort Slot Akershuus, til Garnisonens Fornødenheder sammesteds skal have forstrakt Kramvare for 492 Rigsdaler, underdanigst derfor begjerendes, at han for samme Fordring til hans Credits Erholdelse maa bekomme sin Betaling, da efterdi vi af eders underdanigste Erklæring naadigst erfare, det sig saaledes at forholde, at be^te Oberste Hans Jacobssøn udi os elskelige Hr. Hannibal Sehesteds etc., hans Tid hos Supplicanten haver udtaget Vare for for^ne Penge og til Garnisonens Fornødenhed anvendt, hvorefter Commissarierne og haver gjort Afregning, da ere vi naadigst tilfreds, at I be^te Johan Lorents[1], naar Middel dertil findes, for samme hans Fordring maa contentere og afbetale, hvilket I de Personer af Garnisonen, som samme Vare bekommet haver, udi deres Besolding igjen haver at decortere og afkorte, om det ikke allerede skeet er. Cum claus. consv. Flensborghuus 17 Oktober 1654. T. IX. 252. (Orig. i Rigsarkivet.)

Hr. Jokum Gersdorff fik Brev, at Skatten af Smaalenene udi Norge maa anvendes til Baahuus Lenes Officerer og Garnison.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I gjører den Anordning, at Skatterne af Smaalenene udi vort Rige Norge saavelsom hvis andet, som udi forrige Aarringer til samme Brug er bleven deputeret, vorder udi nærværende Aar assigneret til Officerernes Besolding udi Baahuus Len og Garnison, hvorefter det og paa tilbørlige Steder skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Flensborghuus 21 Oktober 1654. T. IX. 252. (Conc. i Rigsarkivet.)

[1] »Tegnelser« har: Jokum Lorents.

Hr. Iver Krabbe, at fremskikke en rigtig Rulle paa de Bahuske Officerer.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I med forderligste fremskikker en rigtig Rulle paa alle de Baahuske Officerer med Fortegnelse derhos paa deres aarlige Gage, paa det at derefter kan gjøres en visse aarlig og uforanderlig Overslag, hvorefter og Besoldingen rigtig kan følge. Cum claus. consv. Flensborghuus 28 Oktober 1654. T. IX. 253. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Paasche af Bergen fik Opreisning at stedes til Kald.

F. III. G. a. v., at eftersom Jørgen Paasche for os underdanigst klageligen haver ladet andrage, at han sig af menneskelig Skrøbelighed skal have forseet, saa at hans Kvinde er kommen noget for tidlig, underdanigst derfor vores naadigste Opreisning begjerendes, saa at han maatte søge sin Befordring og Lykke, hvor han lovligen dertil kunde vorde kaldet, da efterdi vi af os elskelige Ove Bjelke etc. saavelsom hæderlig og høilærd M. Jens Schjelderup, Superintendent over Bergens Stift, deres underdanigste Erklæring naadigst erfarer, at be[te] Jørgen Paasche paa 8 Aars Tid haver tjent og været øverste Hører udi for[ne] Bergens Skole, udi hvilken hans Tjeneste han sig flittig og vel forholdet haver og, saavidt dennem er bevidst, i ingen Maade uden i dette Tilfælde sig haver forseet, have vi naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at samme hans Forseelse maa hannem dennegang saavidt vorde efterladt, at han igjen maa lade sig kalde til hvilket Kald i Kjøbstæden eller paa Landsbyen, hvor og naar han herefter dertil lovligen kan blive kaldet, dog at dermed vorder forholdet efter Ordinantsen og andre om Kald udgangne kgl. Mandater og Forordninger. Cum inhib. sol. Flensborghuus 2 November 1654. R. IX. 471. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jochum Ibo von Wackerbart at ligge i Slotsloven paa Baahuus.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom vi naadigst haver forløvet os elskelige Johan Fircks til Aabygaard, vor Mand, Tjener og bestalter Oberste over det Baahusiske Regimente, fra Slotsloven paa vort Slot Baahuus, da bede vi dig og naadigst ville, at du retter din Leilighed efter udi os elskelige Hr. Iver Krabbe etc., hans Fraværelse der sammesteds at ligge i Slots-

loven, havendes Indseende at intet imidlertid der vorder forsømmet. Cum claus. consv. Flensborghuus 10 November 1654. T. IX. 253. (Conc. i Rigsarkivet.)

Johan Fircks, at forløves fra Slotsloven paa Baahuus.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at du efter din underdanigste Anmodning og Begjering maa forløves fra Slotsloven paa vort Slot Baahuus, saa at du dig ud paa Landet til dit Gods igjen maa begive, dog haver vi naadigst anbefalet os elskelige Jochum Ibo von Wackerbart, vor Mand og Tjener, bestalter Oberste-Lieutenant og Commandant der sammesteds, i dit Sted der igjen i Slotsloven at ligge og Indseende have, at intet i os elskelige Hr. Iver Krabbe etc., hans Fraværelse der vorder forsømmet. Cum claus. consv. Flensborghuus 10 November 1654. T. IX. 253. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Bjelke, at erkyndige sig om et Barn, Antoni Knip haver avlet med en Kvindesperson i Agdesidens Len.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du med Flid lader inkvirere om et Barn, som Antoni Knip ved en Amme der udi Agdesidens Len skal have avlet, og hvis Kundskab, som derom findes eller haves kan, det haver du os med forderligste at tilstille lade. Cum claus. consv. Flensborghuus 11 November 1654. T. IX. 254. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke fik Brev, at forordne Gøde Gødessøn en Formynder udi Didrik Buskes Sted.

F. III. V. G. t. Eftersom Kirsten Jacobsdatter, afgangne Gøde Pederssøns, for nogen Tid siden for os underdanigst haver ladet andrage, at hendes Barn, ved Navn Gøde Gødessøn, ingen Formyder haver havt, som sig hans afgangne Faders efterladte Arv haver kunnet paatage og hans Gode i Fremtiden vide at søge og ramme, hvorfor hun underdanigst haver været begjerendes, at os elskelige Didrik Busk, Borger og Indvaaner i vor Kjøbsted Bergen, naadigst maatte anbefales sig samme hendes Barns Formynderskab at paatage, eftersom hun foregav, at du det af hannem allerede tilforn skal have været begjerendes, efter hvilken hendes Begjering hun og vores naadigste Befaling til dig haver forhvervet, sub dato Koldinghuus den 26 Juni sidstforleden, men eftersom os siden er bleven forebragt, at be[te] Didrik Busk ei skal være saa vederheftig, at

han samme Vergemaal til Barnets Bedste kan forestaa, bede vi dig og naadigst ville, at du dig om des Beskaffenhed erkyndiger og, dersom du ei eragter hannem saa suffisant, at han til samme Vergemaal nøiagtig kan svare, da haver du i be^{te} Didrik Buskes Sted en anden vederheftig Mand til be^{te} Barns Formynder at forordne, som med samme Barns Formue kan have tilbørlig Indseende og dets Gavn og Bedste søge og ramme, som i sin Tid forsvarlig kan være. Cum claus. consv. Flensborghuus 14 November 1654. T. IX. 254. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lensmændene i Norge, at levere de overblevne Contributioner og Skatter til Johan Gaarman.

F. III. V. s. G. t. Dersom noget udaf dine Lens Contributioner og Skatter findes tilovers udi dette nærværende eller forleden Aar, som ei til anden Brug er assigneret eller forordnet, da bede vi dig og naadigst ville, at du saadan øvrige Rest af be^{te} dit Lens paabudne Contributioner for forbe^{te} tvende Aaringer med forderligste til os elskelige Johan Gaarman, Contributions-Forvalter i vort Rige Norge, overleverer lader, at han det paa vores Renteri igjen kan erlægge, det dig og saaledes udi dine Regnskaber paa bemeldte vores Renteri skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Flensborghuus 22 November 1654. T. IX. 255. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Lensmændene i Norge:

Hr. Gregers Krabbe.	Hr. Iver Krabbe.
Hr. Sivert Urne.	Henrik Belov.
Vincents Bildt.	Jørgen Bjelke.
Ove Bjelke.	Preben von Ahn.
Fredrik Urne.	Jørgen Friis.

Peder Jenssøn af Bergen fik Confirmation paa en Christian IV. Bevilling paa en Gaard, Unneland kaldet.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst søges og begjeres vores naadigste Confirmation paa en vores elskelige kjære Hr. Faders, salig og høilovlig Ihukommelse, udgivne aabne Brev, hvilket lyder Ord for andet, som følger: [dat. Bergenhuus 2 Juli 1641, trykt i Bind VIII., S. 66—67.]

Da have vi be^{te} vores elskelige kjære Hr. Faders udgivne aabne Brev udi alle des Ord, Clausuler og Punkter, eftersom forskrevet staar, naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og den

hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Flensborghuus den 22 November 1654. R. IX. 471.

Hr. Gregers Krabbe, at befale Bønderne at arbeide til Østerdalske Kobberverk og ellers hjælpe Henrik Müller til Rette dermed.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi naadigst haver afhændet og afstaaet Østerdals Kobberverk, liggendes i vort Rige Norge, til os elskelige Henrik Müller etc. og hans Arvinger, efter vores derpaa udgivne Skjødes videre Formelding, da bede vi eder og naadigst ville, at I gjører den Anordning, at Bønderne herefter som hidindtil efter be^{te} Skjødes Indhold tilholdes at kjøre Malm og Sætteveed til Kvikne Verk. Herforuden haver I og be^{te} Henrik Müller eller hans Fuldmægtige paa Ansøgning udi alt nødvendigt til Verkets Bedste og efter be^{te} vores Skjødes Formelding at assistere og behjælpelig være. Cum claus. consv. Flensborghuus 24 November 1654. T. IX. 255. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hübert Ombs alene at maa fange Falke i Norge paa tre Aars Tid.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at Hübert Ombs, Falkefænger, maa alene paa tre Aars Tid fange Falke i vort Rige Norge og dennem derfra udføre, beregnet fra den 1 Januar førstkommendes, dog skal han derimod tiltænkt være aarligen paa be^{te} tre Aars Tid for be^{te} Benaading til os og Kronen uden nogen Afkortning udi vor Kjøbsted Kjøbenhavn at erlægge og betale 400 Rigsdaler, saafremt han ellers denne vores Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Flensborghuus 25 November 1654. R. IX. 473. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Friis, at erklære sig paa Bergens Borgeres Angivende.

F. III. V. G. t. Hvad os elskelige Borgermester og Raad af vor Kjøbsted Bergen paa en Deel Borgerskabs Vegne der sammesteds for os underdanigst mod dig haver ladet andrage, kan du af hosføiede Supplications Copi videre see og erfare. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du dig med forderligste om des Beskaffenhed mod os underdanigst erklærer, og hvad ny Paalæg det er, som de angiver, saa og af hvad Aarsag de sig derover besverger og os samme din underdanigste udførlige Erklæring derom med forderligste tilstiller. I lige Maade haver du

dig underdanigst at erklære paa hosfølgende ni Poster, som de af os underdanigst haver været begjerendes at maatte dennem bevilges, derefter vi os siden naadigst ville vide at resolvere. Cum claus. consv. Flensborghuus 26 November 1654. T. IX. 255. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lensmændene i Norge fik Brev Hübert Ombs, Falkefænger, anlangende.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi naadigst haver bevilget Hübert Ombs paa tre Aars Tid alene at maa fange Falke i vort Rige Norge efter vores hannem derpaa givne Bevillingsbrevs videre Formelding, thi bede vi eder og naadigst ville, at I udi eders Len lader have Indseende, at hannem af fremmede Falkefængere derimod ingen Indpas skeer under Falkenes Fortabelse, om nogen derimod at gjøre betrædes. Cum claus. consv. Flensborghuus 27 November 1654. T. IX. 256. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke.	Hr. Gregers Krabbe.
Jørgen Bjelke.	Hr. Sivert Urne.
Preben von Ahn	Jørgen Friis.
Fredrik Urne.	Henrik Belov.
Vincents Bildt.	Hr. Iver Krabbe.

Fredrik Urne, at forløves til Danmark paa sex Ugers Tid.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at du efter din underdanigste Anmodning og Begjering paa Foraaret maa forløves at begive dig ned til vort Rige Danmark og der paa sex Ugers Tid forblive, dine magtpaaliggende Ærinder at bestille. Cum claus. consv. Flensborghuus 29 November 1654[1]. T. IX. 256. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, at maa blive herneder til paa Foraaret.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi efter eders underdanigste Anmodning og Begjering naadigst tilfreds er, at I maa være forløvet at forblive neder i vort Rige Danmark, indtil paa Foraaret Vandet bliver aabent. Cum claus. consv. Flensborghuus 3 December 1654. T. IX. 256. (Conc. i Rigsarkivet.)

[1] I »Tegnelser« er Brevet dateret 26 November 1654, men findes indført mellem Breve af 27de November og 3 December s. A.

Brostrup Gedde fik Brev om Anordning at gjøre imellem det Øresundske og Rødhammers saavelsom det Røroske [Verks] Participanter.

F. III. V. G. t. Eftersom Claus Rasmussøn paa sine egne og sine Medparticipanters Vegne udi det Øresundske og Rødhammers Kobberverk for os underdanigst haver ladet andrage, at dennem udi be^te Verkes Fortsættelse af de Røroske Participanter skal være skeet stor Indpas, Vold og Forhindring, os og Kronen paa vores Tiende og Toldrettighed til Skade og Afbræk, idet dennem ikke maa tilstedes det vundne Erts udi Gahrkobber at forferdige, inden derudinden ved Bergretten vorder kjendt, da bede vi dig og naadigst ville, at du gjører den Anordning, at be^te Øresunds og Rødhammers Participanter ingen Hinder eller Indpas skeer med hvis Erts, som allerede der ved Verket vunden og i Forraad er, mens at være dennem frit og ubehindret samme Erts til Hytten at føre, forarbeide og selge lade, saa som de det bekvemmeligst eragter, imod vor Rettigheds Erlæggelse deraf. Saa og at de fremdeles Arbeidet kan continuere, indtil Bergretten endelig haver kjendt og dømt imellem be^te Participanter og dennem af det Røroske, saa at de da de Privilegier derpaa kan bekomme, som fornøden og billig eragtes kan, havendes Indseende at vor og Kronens Fordeel, Gavn og Bedste derudinden søges. Cum claus. consv. Flensborghuus 20 December 1654. T. IX. 256. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jost von Hoven fik Majors Bestalling over det Akershusiske Regiment.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver antaget og bestillet, saa og hermed antager og bestiller os elskelige Jost von Hoven til at være Major til Fods udi afgangne Jens Hanssøn, forrige Major over det Akershusiske Regimente i vort Rige Norge, hans Sted, og skal han i samme sin Majors Bestilling være tilforpligt at være os, vore Riger og Lande huld og tro, vores og dessen Gavn og Bedste af yderste Forstand, Magt og Formue vide, ramme og befordre, Skade og Forderv derimod hindre, forekomme og afverge og i alle Occasioner sig lade bruge ufortrøden, flittig og trolig til Lands og Vands, hvor og naar vi hannem tilsiger, behøver eller bruge ville, hvorimod vi hannem for samme hans Tjeneste naadigst haver bevilget ligesaa meget til aarlig Tractament, som be^te hans Formand før hannem havt haver, som skal begynde og angaa fra dette vort Brevs Dato og

siden aarligen continuere og af de Middel paa de Steder erlægges, hvor de andre Regiments Officerer deres Besolding bekommendes vorder, saalænge han samme Majors Bestilling betjener. Cum inhib. sol. Flensborghuus 23 December 1654. R. IX. 473. (Conc. i Rigsarkivet.)

Reinhold von Hoven fik Bevilling at løse til sig fra Selio Marselio det Gods i Romsdalen, hannem er pantsat.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Anmodning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at os elskelige Reinhold von Hoven maa løse og sig tilforhandle det vort og Kronens Gods, liggendes udi Romsdalen i vort Rige Norge, som os elskelige Selius Marselius af Kronen udi Pant haver, hvilket han igjen maa i Pant beholde med lige saadanne Conditioner, som andre af Adel Kronens Pantegods der i Riget nyder, indtil det af os eller vores Efterkommere, Konninger i Danmark, og Kronen indløst vorder, med saa Skjel at be^{te} Selius Marselius samme Gods for den samme Priis, som det hannem pantsat er, vil afstaa. Cum inhib. sol. Flensborghuus 24 December 1654. R. IX. 474.

Hr. Gregers Krabbe fik Brev, at Jost von Hoven er antagen til Majors Bestilling over det Akershusiske Regimente.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst haver antaget og bestillet os elskelige Jost von Hoven til at være Major til Fods over det Akershusiske Regimente i afgangne Major Jens Hansssøns Sted, det vi eder til Efterretning naadigst ville vide lade. Cum claus. consv. Flensborghuus 24 December 1654. T. IX. 257. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Selius Marselius, anlangende det Romsdalske Gods i Norge, som han i Pant haver.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst haver bevilget os elskelige Reinhold von Hoven, vor Mand, Tjener og Oberstelieutenant over [det] Throndhjemske Regimente, at maa fra dig indløse det vor og Kronens Gods udi Romsdalen, som du i Pant haver, med saa Skjel at du samme Gods for den samme Priis, som det dig er pantsat, vil afstaa. Derefter du dig kan vide at rette. Cum claus. consv. Flensborghuus 24 December 1654. T. IX. 257.

Philip Moths fik Bestalling at være Apotheker udi Christiania.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver undt, bevilget og tilladt, saa og hermed unde, bevilge og tillade denne Brevviser, Philip Moths, at maa være Apotheker udi vor Kjøbsted Christiania i vort Rige Norge og der at maa have og holde et godt, velbeskikket og ustraffeligt Apothek, dog skal han tilforpligt være, derudi altid at holde gode friske Urter, Specerie, Confect og alt andet, som bør at være udi et fuldkommeligt Apothek, saa at det kan være ustraffeligt i alle Maader, og hvis Urter eller andet, som af hannem selges og kjøbes, skal han være forpligt at selge og og aflade for et skjelligt og billigt Verd og Kjøb, saa at ingen med Billighed sig derover skal have at besverge, og paa det han desto bedre kan holde forne Apothek vel ved Magt, maa og skal han alene være priviligeret der i Byen at handle med de Species, som en velbeskikket Apotheker tilhører at holde, saa at aldeles ingen maa tilstedes hannem nogen Indpas derudinden at gjøre under Straf, som vedbør. Han skal og maa være og blive kvit og fri for al kongelig, borgerlig og Byes Tynge og Besværing, saalænge og al den Stund han samme Apothek forsvarlig og, som det sig bør, vedligeholder, saa at alle og enhver for Betaling kan bekomme hvis Medicament, som de til Nødtørft behøver. Cum inhib. sol. Flensborghuus 29 December 1654. R. IX. 474. (Conc. i Rigsarkivet.)

En Deel Lensmænd i Norge fik Befaling at levere paa Akershuus, hvis de af deres Lenes Indkomst resterer med fra Philippi 1653—54.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du med forderligste lader levere paa vort Slot Akershuus hvis Penge, som du af dit Lens Indkomst resterer med at gjøre Regnskab for paa vores Renteri fra Philippi Jacobi 1653 til Aarsdagen 1654, eftersom den hidindtil grasserende Sygdom i vort Rige Danmark haver forhindret, at det ei paa vores Renteri tilforne er bleven klareret. Hvis du og i saa Maader paa bete vort Slot Akershuus med rigtig Kvittering leverendes vorder, skal dig siden udi bete dit Lens Regnskaber paa vores Renteri blive godtgjort. Flensborghuus 31 December 1654. T. IX. 257.

Lige saadan Brev fik Hr. Sivert Urne, nok afgangne

Gregers Frises Frue og Arvinger af Brunla Lens Indkomst, Mogens Arenfeldt om Agdesidens Lens Indkomst.

Hr. Gregers Krabbe, at annamme af en Deel norske Lensmænd hvis Penge, de efter Befaling paa Akershuus skal levere, og derfor kvittere.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi naadigst haver anbefalet en Deel vore Lensmænd i vort Rige Norge paa vort Slot Akershuus at lade levere, hvis de af deres Lenes Indkomst resterer med fra Philippi Jacobi 1653 til Aarsdagen 1654, da bede vi eder og naadigst ville, at I gjører den Anordning, at hvis udi eders Fraværelse saaledes leveret vorder, imod rigtig Kvittering kan blive annammet. Siden haver I en rigtig Spicification i vores Kantselli at nedskikke paa hvormeget, fra enhver Len indkommen er, og derom vores naadigste Villie og Ordre videre at ervarte. Flensborghuus 31 December 1654. T. IX. 258. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

1655.

Christopher Gabels Forpagtningsbrev paa Færø[1].

F. III. G. a. v., at vi naadigst have undt og forpagtet, saa og hermed unde og forpagte os elskelige Christopher Gabel, vores Kammerskriver, al vores og Kronens visse og uvisse Indkomst af vor Land Færø fra Philippi Jacobi Dag førstkommendes og den siden hans Livstid nyde og beholde, dog skal han aarligen deraf til os og Kronen give 1000 Rigsdaler, som han aarligen udi rette Tide paa vores Rentekammer skal lade levere og derforuden aarligen lade følge til Skolen der paa Landet, hvis dertil givet og perpetueret er. Nok skal han aarligen der paa Landet udgive til de fattige 100 Gylden, til Constabelen 20 Gylden, til Skriveren 6 Gylden, saa og til Skarpretteren 6 Gylden og os aldeles ingen Afkortning derfor udi be^te^ 1000 Rigsdalers Afgift tilskrive, hvorimod han maa igjen gjøre sig be^te^ Lands visse og uvisse Indkomst, som forskrevet staar, saa nyttig, som han bedst veed og kan. Cum inhib, sol. Flensborg[huus] 6 Januar 1655. R. IX. 476.

Fredrik Villumssøn [Rosenvinge] at kvittere Færø og derimod aarligen at skal nyde til Pension 1000 Rigsdaler.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst agter til Philippi Jacobi førstkommendes at lade gjøre Forandring med vort Land Færø og det til en anden at forpagte, hvorimod vi dig fra samme Tid, indtil paa videre naadigst Anordning, aarligen vil bevilge 1000 Rigsdaler til Pension efter det vores naadigste Bevillingsbrev derpaa, som vi dig herhos tilskikker, derefter

[1] »Registre« har i Margen: Jens Rodsteens Skrift Anno 1656 17 Juni.

du dig kan vide at rette. Cum claus. consv. Flensborghuus 8 Januar 1655. T. IX. 258.

Hr. Henning Walkendorff at kvittere St. Hans Kloster og derimod igjen at være forlenet med Bratsberg Len.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I retter eders Leilighed efter til den 1 Mai førstkommendes fra eder at levere vor og Kronens Gaard og Len St. Hans Kloster til os elskelige Hr. Sivert Urne til Raarup etc. med hvis Inventarium, Register og andet, som dertil hører og bør at lades og overantvordes; derimod ville vi eder igjen til samme Tid naadigst have forlenet med Bratsberg Len i vort Rige Norge, hvorefter I eder kan vide at rette og forholde. Cum claus. consv. Flensborghuus 8 Januar 1655. T. IX. 259. (Conc. i Rigsarkivet.)

Nils Nilssøn, forrige Foged over Mandals Len, hans Bevilling at bosætte sig paa Lund.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Anmodning og Begjering naadigst have bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at Nils Nilssøn, forrige Foged udi Mandals Len, maa sig bosætte og blive paa Lund i be^te Mandals Len, i Adenes [o: Oddernes] Sogn i vort Rige Norge, indtil han sin Restants hos Bønderne kan faa indkrævet, og imidlertid bruge nogen ringe Kjøbmandsskab med hvis Vare, som han udi samme Restantses Fordring eller i andre Maader bekomme kan. Dog skal han derimod tiltænkt være til vor Kjøbsted Christianssand af samme Handel efter Billighed at udgive, saavidt som en anden Skatteborger der sammesteds af lige Handel med Rette kan tilkomme, og intet gjøre imod be^te Byes Privilegier, de som allerede givne ere eller herefter gives kan. I lige Maade have vi og naadigst bevilget, at be^te Nils Nilssøn, efterat han samme hans Restants i Mandals Len haver indbekommet, maa bo og blive paa hvilken lovlig og uforbudne Havn eller Plads i vort Rige Norge, hvor hannem lyster og sin retmæssige Næring søge kan. Dog skal han derimod af sin Handel, som han der drivendes vorder, til den Kjøbsteds sammesteds Privilegier tilhøre [sic] tilbørligen udgive saavidt, som hannem med Rette efter samme hans Handels Beskaffenhed tilkomme kan, og sig i alle Maader efter samme Steds Privilegier, hvori han bygger og bor, som forskrevet, at rette og forholde, uden vor

og Kronens Tolds og Rettigheds Forkrænkelse, saafremt han denne vores Benaadning agter at nyde. Cum inhib. sol. Flensborghuus 19 Januar 1655. R. IX. 476. (Conc. i Rigsarkivet.)

Henrik Belov fik Brev anlangende Sorenskriveren over Jæderen og Dalerne, hans Afsoning.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst erfare, af Lagmanden i Stavanger at være dømt udi Rasmus Svendssøns Sag, Sorenskriver over Jæderen og Dalerne, som er beskyldt for at have taget Penge for Baadsfolk at udskrive, da bede vi dig og naadigst ville, at du samme Lagmands Dom til førstkommendes Herredage i vort Rige Norge paa vore Vegne til videre Paakjendelse lader indstevne, dog haver du imidlertid de Vidnesbyrd, som udi be^{te} Lagmands Dom ikke nøiagtig er bleven kjendt, af Aarsag at be^{te} Rasmus Svendssøn ikke dertil haver været stevnet eller kaldet, lovligen og paa ny igjen at føre lade, men dersom be^{te} Rasmus Svendssøn af hans yderste Formue for den af hannem begangne Forseelse bøde vil, da ere vi naadigst tilfreds, at du efter hans Formues befundne Beskaffenhed paa vore Vegne med hannem maa aftinge, og naar vi derom af dig vorder forstendiget, hvad han til Afsoning give vil, ville vi os videre resolvere, hvorledes vi dermed ville have forholdet, eftersom vi ei tilsinds er, Sagen upaatalt at lade hengaa, men de andre til Afsky og Exempel ved Retten udføre, med mindre han samme af hannem grove begangne Forseelse ved en Summa Penge vil sone og aftinge. Cum claus. consv. Flensborghuus 19 Januar 1655. T. IX. 259. (Conc. i Rigsarkivet).

Jørgen Bjelke, at være forlenet med Agdesidens Len til Philippi Jacobi førstkommendes.

F. III. V. G. t. Vid, at vi dig naadigst til Philippi Jacobi førstkommendes vil have forlenet med Agdesidens Len i vort Rige Norge, derefter du dig kan vide at rette. Cum claus. consv. Flensborghuus 19 Januar 1655. T. IX. 260. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke, at erklære sig om Jørgen Koches Sags Beskaffenhed af Bergen.

F. III. V. G. t. Hvad Jørgen Koch af Bergen af os underdanigst haver været begjerendes, kan du af hosføiede hans underdanigste Supplication videre see og erfare. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du dig med forderligste om des Be-

skaffenhed imod os underdanigst erklærer, saa og om noget af den specificerede og arresterede Bo og Gods i Beholding findes eller og om det os allerede er til Regnskab ført, derefter vi os siden naadigst videre ville vide at resolvere. Cum claus. consv. Flensborghuus 21 Januar 1655. T. IX. 260. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jon Jonssøn og Gudrun Henriksdatter paa Island [der var i tredie Led beslægtede] fik Bevilling at komme i Egteskab tilsammmen. Flensborghuus 22 Januar 1655. R. IX. 477.

Henrik Belov og Jørgen Bjelke, at være Commissarier over Irring, som indfalder imellem Jørgen Friis og Bergen[s] Borgere.

F. III. Hilser eder kjærligen med Gud og vor Naade. Eftersom der begiver sig Irring og Tvistighed imellem os elskelige Jørgen Friis etc. paa den ene og Borgerskabet i vor Kjøbsted Bergen paa den anden Side om be^te Bergens Byes Privilegier udi Finmarkens og Vardøhuus Len, thi bede vi eder og naadigst befaler, saa og hermed Fuldmagt giver, at I retter eders Leilighed efter paa en beleilig Sted enten i be^te Bergens By eller, hvor I det bekvemmeligst at skee kan eragte, be^te tvende stridige Parter for eder indstevner til en vis Tid, som I selv dertil haver at beramme, og alle deres stridige Poster, som begge Partér kan have at angive, for eder tager, dennem med Flid igjennemseer, overveier og efter des befunden Beskaffenhed dennem enten derom i Mindelighed imellem forhandler eller ved endelig Dom og Sentents adskiller, som I ville ansvare og være bekjendt. Dersom og noget eder skulle forekomme eller for eder fremlægges, enten kgl. Privilegier, Bevillinger eller andet saadant, hvorpaa I ikke kunde skille eller dømme, da haver I eder dog om Sagens rette og egentlige Beskaffenhed at erkyndige og upartisk Relation med forderligste os derom til Efterretning at tilstille. Hvis I og udi saa Maader enten i Mindelighed eller ved endelig Dom og Sentents gjørendes og forrettendes vorder, det haver I til de derudinden interesserede fra eder under eders Hænder og Signeter at give beskrevet, som I ville ansvare og bekjendt være, mens eders underdanigste Relation, som forskrevet staar, i vores Kantselli at indskikke. Ladendes det ingenlunde. Flensborghuus 23 Januar 1655. T. IX. 260. (Conc. i Rigsarkivet.)

Preben von Ahn fik Brev anlangende en Gaard Kurøen i Nordlandene, Jacob Sinclair begjerer.

F. III. V. G. t. Eftersom os elskelige Jacob Sinclair, vor Mand og Tjener, af os underdanigst haver været begjerendes, hannem naadigst maatte forundes den Gaard Kurøen i Nordlandene skydsfri, erbydendes sig derimod underdanigst Bonden, som der nu paabor, at ville tilfredsstille og derforuden til os og Kronen aarligen at udgive hvis, som af for^ne Gaard bør at gaa, Skydsfriheden alene undtagen, da ere vi naadigst tilfreds, at han samme Gaard efter Bondens Død, som der nu paabor, med saa Skjel han hannem ei tilforne udvinde kan, maa nyde, dog at os og Kronen intet derved afgaar uden den Skydsfrihed alene, som forskrevet staar. Flensborghuus 24 Januar 1655. T. IX. 261. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Bjelke, at være Hugo Lenten af Lübeck beforderlig udi hans Gjældsfordring efter [ɔ: hos] Henrik Stephenssøns i Christianssand.

F. III. V. G. t. Eftersom Hugo Lenten af Lübeck for os underdanigst haver ladet andrage, at hans Svoger Henrik Stephenssøn, som ved Toldvæsenet udi vor Kjøbsted Christianssand haver været Betjent, nu ved Døden skal være afgaaet og hannem over 500 Rigsdaler for tilskikkede Kjøbmandsvarer skal være skyldig bleven, underdanigst derfor begjerendes denne vores naadigste Befaling til dig, at hans Fuldmægtige til samme hans retmæssige Gjældsfordring udi be^te afgangne Stephens[søn]s Bo og Løsøre og anden tilstaaendes Gjæld maatte til rette forhjælpes, thi bede vi dig og naadigst ville, at du be^te Lentens Fuldmægtige, saavidt muligt er, værer behjælpelig, saa og Borgermester og Raad i be^te Christianssand tilholder, rigtig at lade inventere og registrere be^te Stephens[søn]s efterladte Varer, Løsøre, udestaaende Gjæld og hvis hannem ellers kan befindes at tilhøre, og det siden til hans Creditorers retmæssige Afbetaling lader forvare. Fornævnte Fuldmægtige haver du og, saavidt han din Hjælp til Retten behøver, at assistere udi for^te Stephens[søn]s udestaaende Gjæld at indkræve, paa det at be^te Lenten med andre den afdødes Creditorer derved kan komme til deres Betaling for hvis, de med Rette efter hannem kan have at fordre. Cum claus. consv. Flensborghuus 31 Januar 1655. T. IX. 261. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peter Stephenssøn at være Foged over Lister Len hans Livstid, saa og at exercere Almuen og de udskrevne Knegte sammesteds[1].

F. III. G. a. v., at eftersom Peter Stephenssøn underdanigst sig erbødet haver at exercere Almuen i Lister Len i vort Rige Norge, naar Skattething holdes og ellers naar Vaabenthing eller anden Almuens Forsamling der i Fogderiet skeer, desligeste og at ville undervise de unge udskrevne Knegte der i Lenet tilligemed Almuen i bete deres Krigsexercitie, saa at de, naar Behov gjordes, paa vor Fæstning Christiansø til Garnison kunde indlægges, og da, naar de med rigtige Ruller af Fogden til bete Fæstning bleve indskikkede, ei videre Officerer skulle behøves end de, som der allerede over den gamle Garnison commanderer, og til Underofficerer de gamle Soldater, underdanigst derimod begjerendes, hannem noget af den forrige Capitain-Lieutenants Tractament, som Almuen der i Lenet udgivet haver, naadigst maatte bevilges, saa og hannem naadigst maatte forundes Lister Lens Fogderi hans Livstid og saalænge at nyde, som han det med Vindskibelighed og uden Klagemaal betjente og forestod, da efterdi vi af os elskelige Jørgen Bjelke etc., hans underdanigste Erklæring naadigst erfarer, bete Supplicantens Forslag at være os og Lenet til Tjeneste, have vi naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at bete Peter Stephenssøn maa nyde og heholde hans Livstid Lister Lens Fogderi, saalænge han det uden nogens Klagemaal kan betjene og forestaa, og derforuden nyde den halve Tractament, som Bønderne udgiver, nemlig 30 Rigsdaler til en Underofficerer at holde, dog skal han derimod tiltænkt være, hans underdanigste Erbydelse, som forskrevet staar, at holde, og derforuden at findes tro og flittig til at lade sig bruge i Agdesidens Lene, naar og udi hvad Occasion hannem paa vore Vegne anbefalet vorder, saafremt han ellers denne vores Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Flensborghuus 2 Februar 1655. R. IX. 477. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hans Jacob[ssøn] Schørt at være Assessor udi Bergamtet i Norge.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst erfarer Christopher Høniken, forrige Beramts-Assessor i vort Rige Norge, ved Døden

[1] »Registre« har i Margen: Erik Rodsteens Skrift den 17 September.

at være afgangen, da ville vi dig naadigst udi hans Sted bruge for Assessor udi be^{te} Bergamt, hvorfor vi dig aarlig til Besolding, indtil videre naadigst Anordning, vil lade give 600 Rigsdaler. Cum claus. consv. Flensborghuus 2 Februar 1655. T. IX. 262.

Jørgen Bjelke fik Brev, at Peder Stephenssøn maa nyde 30 Daler for Bønderne i Lister Len at exercere, med mere.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom vi efter Peder Stephenssøn, hans underdanigste Anmodning og Begjering og din underdanigste Erklæring naadigst haver bevilget hannem 30 Rigsdaler af de 3 Skilling af Huden, som Bønderne i Lister Len til en Officer udgivet haver, efter vort Benaadingsbrevs videre Formelding, hvormed han en Underofficer skal holde til Landfolket desto bedre efter sin Erbydelse at exercere. Resten, saavidt bemeldte 3 Skilling af Huden sig bedrage kan, haver du at lade indfordre til en god Underofficers ordinaire Tractament der paa Fæstningen. Ellers haver du be^{te} Peder Stephenssøn at tilholde, en god Landkort over be^{te} Lister Len efter hans Løfte at forferdige og os den med forderligste at tilstille. Hvorledes vi i de andre Fogderier med Landfolkets Exercering ville have forholdet, derpaa ville vi os naadigst videre vide at resolvere, efter at du din underdanigste Erklæring og Betænkende i vores Kantselli haver indskikket, hvorledes du bedst eragter det at kan skee til Landets Defension og med vores og Kronens ringeste Bekostning. Cum claus. consv. Flensborghuus 2 Februar 1655. T. IX. 262. (Conc. i Rigsarkivet.)

Brostrup Gedde forstendiges, at Hans Jacob[ssøn] Schort skal være Assessor udi Bergamtet.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst erfarer, Christopher Hønicken, forrige Bergamtsassessor udi vort Rige Norge, ved Døden at være afgangen, da have vi naadigst udi hans Sted til Assessor udi be^{te} Bergamt igjen bestillet os elskelige Hans Jacob[ssøn] Schørt, vores bestalter Oberste til Fods og Commandant paa vort Slot Akershuus, det vi dig til Efterretning ville vide lade. Cum claus. consv. Flensborghuus 2 Februar 1655. T. IX. 263. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fru Dorethe Bjelkes Mageskifte med Kgl. Maj.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Fru Dorethe Bjelke, afgangne Daniel Bildts Efterleverske, nu for Magelaug og

evig Eiendom underdanigst haver udlagt til os og vore Efterkommere, Konninger i Danmark og Norge, samt Norges Krone efterskrevne hendes Gaarde og Gods af hendes Jordegods, liggendes udi for^{te}. vort Rige Norge udi Baahuus Len, nemlig i Køberød paa Ryren, skylder aarligen Smør 4 Pund, Fornødspenge 1 Rigsdaler, Foring $^1/_2$ Rigsdaler med Bygselen. Nok Halvparten i en Halvgaard, kaldet Brechetorp i Spekerød Sogn, skylder aarligen 1 Pund Smør, Foring 6 Skilling med al for^{ne} Godses og Gaardspart, Eiendom, Herlighed, Rente og rette Tilliggelse, aldeles intet undtagen i nogen Maader, eftersom det Brev, for^{ne}. Fru Dorethe Bjelke os og Norges Krone derpaa givet haver, ydermere formelder og udviser, da have vi derimod til fyldest Vederlag naadigst igjen udlagt til for^{ne}. Fru Dorethe Bjelke og hendes Arvinger efterskrevne vor og Norges Krones Anpart udi for^{ne}. Fru Dorethe Bjelkes Hovedgaard Strøm, liggendes udi for^{ne}. vort Rige Norge udi for^{ne}. Baahuus Len, hvoraf ganger aarligen til Landgilde 4 Pund Smør, Foringsheste 8, hvilken for^{ne} Gaardens Eiendom, med dens Eiendom, Herlighed, Rente og rette Tilliggelse af Fosser og Strømme, Ager, Eng, Skov, Mark, Lotter og Lunder, Fiskevand og Fægang, til Fjelds og til Fjære, vaadt og tørt, med al anden Rettighed, aldeles intet undertagen i nogen Maade ved hvad Navn det helst er eller nævnes kan, som der nu tilligger og af Arilds Tid tilligget haver og bør dertil at ligge med Rette, for^{ne}. Fru Dorethe Bjelke og hendes Arvinger maa og skulle have, nyde, bruge og beholde for evindelig Eiendom, og kjendes vi os og vores Efterkommere, Konninger i Danmark og Norge, samt Norges Krone aldeles ingen ydermere Lod, Deel, Ret eller Rettighed at have til eller udi for^{ne}. Gaard eller nogen des Eiendom, Herlighed, Landgilde, Rente og rette Tilliggelse, som forskrevet staar, efter denne Dag i nogen Maader. Thi bepligte vi os og vore Efterkommere, Konninger i Danmark, og Norges Krone at frihjemle og fuldkommeligen tilstaa for^{ne}. Fru Dorethe Bjelke og hendes Arvinger for^{ne}. vores og Norges Krones Anpart udi for^{ne}. Gaard Strøm med al des Rente og rette Tilliggelse for hver Mands Tiltale, som derpaa kan tale med Rette i nogen Maader. Og dersom saa skeede, at for^{ne}. Gaardspart eller nogen des Eiendom, Rente eller rette Tilliggelse blev for^{ne}. Fru Dorethe Bjelke eller hendes Arvinger afvunden udi nogen Dom eller Rettergang for vor Vanhjemmels Brøsts Skyld, da bepligte vi os og vore

Efterkommere, Konninger i Danmark, og Norges Krone at vederlægge for.ne Fru Dorethe Bjelke og hendes Arvinger saa godt Gods igjen baade paa Landskyld, Eiendom Herlighed og Rente og saa vel beleiligt inden sex samfelde Uger dernest efter, og holde det hende og hendes Arvinger skadesløs i alle Maader. Flensborg[huus] 5 Februar 1655. R. IX. 477.

Fru Dorethe Bjelkes Gjenbrev [til Vitterlighed underskrevet og beseglet af ærlige og velbyrdige Mænd Erik Krag til Bramminge og Jacob Rodsteen, Kgl. Maj.s Secretairer]. Flensborg[huus] 5 Februar 1655. R. IX. 479.

Lensmændene i Norge fik Brev, at tilholde Tolderne at levere Antoni Knip[s] Kvota af Tolden til Johan Gaarman.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du paa vore Vegne Tolderne udi dit Len anbefaler, at de strax og med forderligste fra dennem leverer til os elskelige Johan Gaarman, Contributionsforvalter i vort Rige Norge, hvis Beholding, som hos dennem findes af Antoni Knip, forrige Generaltoldforvalter i vort Rige Norge, hans Kvota af Tolden, beregnet fra den 1 Mai 1654 indtil hans Suspensions Datum, nemlig in Junio udi samme Aar. I lige Maader haver du og paa vore Vegne den Anordning at gjøre, naar Toldkisterne herefter vorder først aabnet, at da deraf vorder udtaget to af hver Hundrede, saavidt Tolden sig haver kunnet bedrage fra be.te Antoni Knips Suspensions Dato, som forskrevet staar, og til den 1 Mai førstkommendes 1655, hvilket og med det forrige, som ovenbemeldt er, til be.te Johan Gaarman leveres skal, som derom haver bekommet vores naadigste Befaling, hvorledes han sig dermed skal forholde. Flensborghuus 7 Februar 1655. T. IX. 263. (Orig. i Rigsarkivet.)

Johan Gaarman, at annamme fra Tolderne i Norge Beholdingen af Antoni Knips Kvota af Tolden.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom vi naadigst haver anbefalet vore Lensmænd i vort Rige Norge til dig at lade levere hvis Beholdning, som hos Tolderne findes af Antoni Knip, forrige Generaltoldforvalter i be.te vort Rige Norge, hans Kvota af Tolden, beregnet fra den 1ste Mai 1654 indtil hans Suspensions Datum, nemlig in Junio udi samme Aar, i lige Maader og to af Hundrede af Tolden, naar Toldkisterne herefter først vorder aabnet, af hvis Tolden sig haver kunnet bedrage fra

be[te] Antoni Knips Suspensions Dato, som forskrevet staar, og til den 1ste Mai 1655. Thi haver du begge Dele, som forskrevet staar, til dig at annamme og en rigtig Fortegnelse derpaa med forderligste i vores Kantselli at indskikke, hvor høit det sig bedrage kan, derefter du siden om vores naadigste Villie og Anordning skal vorde forstendiget, hvorledes vi videre med samme Penge ville have forholdet. Flensborghuus 7 Februar 1655. T. IX. 263.

Herman Gaarman og Peter de Bloch, at erklære sig om Toldens Op[pe]børsel ved Hr. Iver Vinds Gaard Kopanger.

F. III. V. G. t. Eftersom os elskelige Hr. Iver Vind til Nørholm etc. af os underdanigst haver været begjerendes, at Fogden udi Sogns Fogderi i vort Rige Norge eller en anden vederheftig Mand der i Nabolaget maatte tilforordnes, Skibene ved hans Gaard Kopanger i be[te] Norge at visitere og Tolden at annamme af hans Fuldmægtige eller fremmede af hvis Vare, som derfra ind- eller udskibes, eftersom han besverger sig over den lange Seilads derfra og til vor Kjøbsted Bergen til at fortolde og visiteres, hvorover Reisen ofte formedelst contrari Vind opholdes og hannem til Skade forlænges. Da bede vi eder og naadigst ville, at I eder om des Beskaffenhed imod os underdanigst erklærer, saa og hvorledes I eragter, at samme hans Begjering uden vor og Kronens Skade eller Toldens Underslæb hannem forundes og bevilges kan. Siden ville vi os naadigst videre derpaa vide at resolvere. Cum claus. consv. Flensborghuus 7 Februar 1655. T. IX. 264. (Conc. i Rigsarkivet.)

Daniel Knoff, Herman Gaarman og Peter de Bloch fik Brev anlangende Antoni Knips Kvota af Tolden i forleden Aar.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst haver anbefalet vore Lensmænd i vort Rige Norge at lade levere til os elskelige Johan Gaarman, Contributionsforvalter udi be[te] vort Rige Norge etc., hvis Beholding, som hos Tolderne findes af Antoni Knip, forrige Generaltoldforvalter i be[te] vort Rige Norge, hans Kvota af Tolden, beregnet fra 1 Mai 1654 indtil hans Suspensions Datum, nemlig in Junio udi samme Aar, i lige Maader og to af hver Hundrede af Tolden, naar Toldkisterne herefter først vorder aabnet, af hvis Tolden sig haver kunnet bedrage fra be[te] Antoni Knips Suspensions Dato, som forskrevet staar, og

til den 1 Mai 1655, det vi dig til Efterretning ville vide lade, gjørendes dit Bedste til at forskaffe os en rigtig Fortegnelse paa, hvor høit det sig, som forskrevet staar, søndenfjelds bedrage kan, og den med forderligste i vort Kantselli til videre Efterretning at indskikke. Flensborg[huus] 7 Februar 1655. T. IX. 265.

Lige saadan Brev fik Herman Gaarman og Peter de Bloch nordenfjelds.

Baltzer Jacobssøn fik Lagmands Bestilling paa Færø.

F. III. G. a. v., at eftersom vi naadigst erfare, at Lagmanden paa vort Land Færø ved Døden skal være afgangen, da have vi naadigst skikket og forordnet, og nu med dette vort aabne Brev skikke og forordne denne Brevviser, Baltzer Jacobssøn, i hans Sted paa for^{ne} Færø igjen at skal være Lagmand og med Lagrettesmændene sidde Dom og Ret der paa Landet paa sedvanlige, lovlige og forordnede Tider og forhjælpe alle og enhver, fattige og rige, som for Dom og Ret hænder for dem at indkomme, hvis Norges Lov og Ret er. Thi bede vi alle vore Undersaatter, Bønder og menige Almue paa for^{ne} vort Land Færø, at I retter eder efter at annamme, kjende og holde for^{ne} Baltzer Jacobssøn for eders Lagmand, og hos hannem som eders forordnede Dommer paa vore Vegne at søge eders Ret udi hvis Sager, I haver for Retten at indføre, og at I efter hvis han dømmendes og for Retten afsigendes vorder, vider eder aldeles at rette. Dog dersom nogen, siden han efter for^{ne} Lagmands Dom haver rettet for sig, finder sig besverget over hans Domme, da maa de indfordre samme Sager for sedvanlige Overdommere, som det af Arilds Tid brugeligt været haver. Desligeste bede vi og byde alle Lagrettesmændene der paa Landet, at de retter dennem efter at være tilstede hos Lagmanden, naar han holder Dom, og med hannem tilhjælpe, at hvis Sager, som forekommer, maa retteligen forhøres og orddeles, og ikke derfra dennem undslaa eller entholde under deres Faldsmaal efter Loven. Hvorefter alle og enhver for^{ne} vore Undersatter paa for^{ne} vort Land Færø sig underdanigst haver at rette og forholde. Ladendes det ingenlunde. Flensborghuus 10 Februar 1655. R. IX. 480.

Axel Sehested fik aaben Befaling angaaende Munkeliv Kloster[s] Bønder og Tjenere, deres Ulydighed.

F. III. Hilser eder alle vore og Norges Krones Bønder og Tjenere, som ligge og tjene til Munkeliv Kloster, evindelig med Gud og vor Naade. Vider, at os elskelige Volkvart Broderssøn [Riisbrich] paa os elskelige Axel Sehested etc., som med for^ne Munkeliv Kloster naadigst forlenet er, hans Vegne for os underdanigst haver ladet andrage og sig beklage, at en Deel af eder sig modvillig skal anstille til at gjøre den Pligt og Rettighed, som af Arilds Tid der haver været brugeligt. Thi bede vi eder alle og hver særdeles alvorlig befale, at I gjører be^te Axel Sehesteds Fuldmægtige hvis billigt er og den Rettighed, som I af Arilds Tid gjort haver og pligtig ere efter Norges Lov, saafremt I ei derfor ville tiltales og straffes, som vedbør. Ladendes det ingenlunde. Flensborghuus 11 Februar 1655. T. IX. 265. (Conc. i Rigsarkivet.)

Preben von Ahn, at indstevne en geistlig Landemodes Dom for sin Overdommere, Kirke[n]s Jorders Første-Bygsel og Holding i Nordlandene anlangendes.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du for sin tilbørlige Overdommere indstevner til videre Paakjendelse den Dom, som er gaaen til det geistlige Landemode i vor Kjøbsted Throndhjem, hvorved Kirkens Jorders Første-Bygsel og Holding er Kirken fra og Presten tildømt, eftersom du formener samme Landemodes Dom os og Kronen saavelsom Kirkerne præjudicerlig at være. Flensborghuus 13 Februar 1655. T. IX. 266. (Conc. i Rigsarkivet).

Preben von Ahn fik Brev, at Bønderne i Nordlandene maa være fri for Compagniers Anrettelse i Fredstid.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at Almuen udi Nordlandene under dit Len maa, indtil paa videre naadigst Anordning, udi Fredstid være forskaanet for Compagniers Anrettelse. Dog haver du den Anordning at gjøre, at be^te Almue dog uden deres Skade eller Nærings Forhindring ved Fogderne eller andre der i Lenet paa beleilige Tider og Steder nogenledes vorder exercerede, saa at de, naar Fornødenhed det udkræver, med deres Gevær kan vide at omgaaes, dog skal de ganske være fri for Udgift til Officerer eller

andre derfor at udgive. Cum claus. consv. Flensborghuus 13 Februar 1655. T. IX. 266. (Conc. i Rigsarkivet.)

Oberstelieutenant Joan Jaques de Lüneberg at være Commandant paa Christiansø.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver antaget og bestillet, og nu med dette vort aabne Brev antage og bestille os elskelige Oberstelieutenant Joan Jaques de Lüneberg til at være Commandant paa vor Fæstning Christiansø udi Flekkerø, indtil vi derom anderledes tilsigendes vorder. Og skal han i samme sin Bestilling være tilforpligt at være os, vore Riger og Lande tro og huld, vor og dessen Gavn og Bedste af yderste Forstand, Magt og Formue vide, ramme og befordre, Skade og Forderv derimod hindre, forekomme og afverge, sig der paa Fæstningen lade bruge ufortrøden, flittig og trolig udi hvis, vi hannem lader tilsige, og være vores Lensmand paa Agdesiden, den som nu er eller herefter kommendes vorder, hørig og lydig udi hvis, han hannem udi vores og Rigens Tjeneste commanderendes vorder. Hvorimod vi hannem for samme hans Tjeneste naadigst haver bevilget til aarlig Tractament 400 Rigsdaler, som hannem aarligen af de Middel, som til Militiens Underholding der i Lenet forordnet er, skal erlægges og angaa fra dette vort Brevs Dato og siden aarligen continuere, saalænge han samme Bestilling betjenendes vorder. Thi byde vi og befale alle Officerer, saavelsom gemene Knegte der paa Fæstningen, at holde be^te^ Oberstelieutenant de Lüneberg for Commandant der sammesteds, indtil anden Anordning derom skeer, gjørende og udrettende alt, hvis han dennem paa vore Vegne commanderendes og befalendes vorder, saafremt de derfor ikke ville straffes og stande til Rette, som vedbør. Flensborg[huus] 18 Februar 1655. R. IX. 481.

Hans Jacobssøn Schørt at være Assessor udi Bergamtet udi Norge[1].

F. III. G. a. v., at vi naadigst have antaget og bestillet, saa og hermed antage og bestille os elskelige Hans Jacobssøn Schørt, vores bestalter Oberste og Commandant paa vort Slot Akershuus, til at være, hos hans forrige Bestilling, Assessor udi Bergamtet i vort Rige Norge i afgangne Christopher

[1] »Registre« har i Margen: NB. Dette blev i Kantselliet igjen indlev[eret] og kass[eret] den 11 Janu[ar] 1657, der han samme Tid fik Bergamtsraads Bestalling.

Hünichens Sted, og skal han i samme Bestilling være os, vore Riger og Lande huld og tro, dessen Gavn og Bedste af yderste Magt og Formue vide at ramme, Skade og Forderv derimod hindre og afverge, hvorimod vi for samme hans Tjeneste haver lovet og tilsagt at ville lade give hannem til aarlig Besolding 600 Rigsdaler, som hannem kvartalsviis af vores Mynsterskriver, den som er eller herefter kommendes vorder, skal erlægges og betales, og begynde og angaa fra den første Februar sidstforleden og siden aarligen continuere, saalænge han samme Assessors Bestilling betjenendes vorder. Cum inhib. sol. Flensborg[huus] 18 Februar 1655. R. IX. 481.

Jørgen Bjelke notificeres, at Lüneberg er antagen for Commandant paa Christiansø.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst have antaget og bestillet os elskelige Oberstelieutenant Johan Jaques de Lüneberg til at være Commandant paa vor Fæstning Christiansø. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du gjører den Anordning, at han aarligen af de Middel, som til Militiens Underholding der i Lenet forordnet er, bekommer den Tractament, som vi hannem efter den derpaa givne Bestallingsbrevs videre Indhold naadigst bevilget haver, det og saaledes paa tilbørlige Steder igjen skal vorde godtgjort. Flensborghuus 18 Februar 1655. T. IX. 266. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lensmændene i Norge fik Breve om Skatter at forkynde.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi herhos tilskikke eder vort aabne Brev om hvis Skatter, vi med vores elskelige Danmarks Riges Raads Samtykke naadigst haver resolveret udi N.[1] og underliggendes Lene dette Aar at lade paabyde, hvilket I udi Kjøbstæderne saa og for menige Almue udi be[te] Akershuus og underliggende Lene skulle lade læse og forkynde, og derefter Skatten af enhver indkræve og oppeberge, havendes flittig Indseende, at alting derved ganger ligeligen og ret til, og at den udi Tide vorder indleveret og til bestemte Terminer, tagendes vel i Agt, at

[1] »Tegnelser« har i Margen: NB. Akershuus, Hr. Gregers Krabbe, Baahuus, Hr. Iver Krabbe, Tønsberg, Vincents Bildt, Bergenhuus, Ove Bjelke, Throndhjem, Fredrik Urne, Stavanger, Henrik Belov, Vardøhuus, Jørgen Friis, Agdesiden, Jørgen Bjelke, Bratsberg, Hr. Henning Walkendorf. Lensmændenes Navne: Hr. Gregers Krabbe, Hr. Iver Krabbe, Vincents Bildt, Ove Bjelke, Fredrik Urne, Henrik Belov, Jørgen Friis, Jørgen Bjelke, Hr. Henning Walkendorf.

ingen, som i be^te vore aabne Breve specificeres, blive forskaanet; dog de, som findes saa forarmede, at de [det] ikke formaa at udgive, skal efter rigtig Thingsvinde, som I selv med egen Haand skal paaskrive, være forskaanede for saa meget, rigtigen bevises, at de ikke kunde afstedkomme. Og have vi Skatten udi eders Len saaledes efter Gaardenes Beskaffenhed naadigst ladet paabyde, som følger, nemlig at hver Lens Fogder med de soren Skrivere samt de sedvanlige Lægsmænd af hvert Prestegjeld skulle lægge Skatten saaledes over alt vort Rige Norge, at hver fuld Gaard skulle skatte fire Rigsdaler[1], halve og øde a l'advenant[2], (og det udi Gudbrandsdalen, Hedemarken, Solør og Østerdalen, Øvre Romerike, Hadeland og Valders, Ringerike og Hallingdalen samt Buskerud og Liers Fogderier, saa og paa Eker og udi Sandshverv med Numedal efter halvandet Skippund Tunge eller 2 Skippund Salt saa og tre Huder eller halvfemte Bismerpund Smør og af anden Landskyld a l'advenant at regnes paa en fuld Gaard, og hvis Gaarder, som skylder mere, da deraf at give udi Forhøielse af det øvrige af hver Skippund Tunge 1/2 Rigsdaler og af hver Huud 1 Rigsort. Skulle ogsaa de Gaarde, som skylde tre eller fire Lispund eller Skind ringere end forbe^te 1 1/2 Skippund Landskyld, dog give den fulde Skat, saafremt de af Skriveren og Lægsmændene kan eragtes og kjendes god derfore. Paa Hurum og udi Røken Sogn, item paa Follo, Akers Herred, Nedre Romerike, Heggen og Frøland samt Mosse Fogderi udi for^ne Akershuus Len og underliggende Lene, nemlig Rakkestad, Onsøen, Ide og Marker, Tune med Aabygge og Vembe samt Verne Kloster Lene at regnes for fulde Gaarde, som skylde 1 1/2 Skippund Tunge eller 2 Skippund Salt saa og halvfemte Huder eller halvfemte Bismerpund Smør og af anden Landskyld a l'advenant, og hvis en Gaard skylder mere eller mindre, skal forholdes, som før er meldt). Og eftersom en Deel Odelsgaarder, som besiddes af deres Landdrotter og skatter alene som Leilændinger, skylder meget ringe efter samme Gaarders Brug og Eiendom, da vil det ogsaa haves udi Agt, at samme Odelsgaarder forhøies og sættes udi Skat og Land-

[1] »Tegnelser« har i Margen: NB. Udi Vardøhuus Len gives 2 Rigsdaler.
[2] »Tegnelser« har i Margen: ( ) Imellem disse Tegn skal forandres udi hver Lens Skattebreve, eftersom det findes forandret paa det sidste Blad til hver Len særdeles.

skyld, som de ere gode til lige ved andre Leilændinger, og derefter give deres Leilændingsskat, dog Odelsmanden derimod at være fri for sin Odelsskat, som er den halve Indkomst af den Gaard, han selv besidder, mens med andre Odelsjorder, som besiddes og bruges af Leilændinger, at forholdes efter vore forrige Breve, saa at Odelsmanden giver sin halve Indkomst af be^te^ Jorder og Leilændingen den aarlige Skat, som hannem af Fogden, Skriveren og Lægsmændene efter Gaardenes Størrelse vorder paasat, paa det at os og Kronen ikke udi disse besværlige Tider formeget skal afgaa og Almuen ikke komme udi en vrang Mening, ligesom dennem vederfortes Uret imod vores forrige Resolution og Benaading udi Hyldingen. Og skal for^ne^ 4 Rigsdalers[1] Skat af alle og enhver over for^ne^ vort Rige Norge til tvende Terminer erlægges og betales, den første til St. Johannes, den anden til Michaelis førstkommendes. Eftersom vi og naadigst have forfaret, udi for^ne^ vort Rige Norge stor Underslæb at begaaes udaf vore egne Undersaatter, idet at mange langs Søkanten udi Fiskeleier sig opholde og under det Navn af Strandsiddere give ringe Skat, saasom halv eller heel Rigsdaler aarligen og dog bruge stor Kjøbmandsskab og Handel, da skulle de herefter tilholdes at tage Borgerskab, skatte og tolde som andre Borgere, og ikke under Prætext af Strandsiddere besnilde os vore Rettigheder, saafremt de ikke for saadan Utroskab ville stande tilrette, som vedbør. Udi Skatteregistret skal under eders Haand forklares Gaardenes Navn, deres, som bor derpaa, hvad hver giver til Landskyld, hvem der eier Gaarden og raader Bygselen, samt hvad hver Mand haver givet i Skat. Paa det ingen Underslæb skal begaaes, da haver I enhver Sognepræst udi eders Len at tilholde, at han er tiltænkt til eder at levere et rigtigt Mandtal, naar I det af hannem begjerer, paa alle og enhver af de Karle og Drenge, som udi hans Sogne ere, og hvilke de tjener eller ere hos enten til Tjeneste eller Huusværelse, hvad heller det er paa Kronens, Adelens eller Geistlighedens Stavn, og det rigtigen med egen Haand underskreven, som han agter at ville forsvare, saa at aldeles ingen bliver forskaanet i denne Skat, uden en Karl hos hver Sogneprest, som efter Ordinantsen for Skat skal

[1] »Tegnelser« har i Margen: Udi Vardøhuus Breve skal saaledes forandres: 2 Rigsdaler Skat af alle og enhver udi for^ne^ Vardøhuus Len til tvende Terminer etc.

være fri, og de, som ere Soldater. (Og eftersom enhver gjerne vil have sin Søn bosiddendes paa Gaarden efter sin Død, da have vi naadigst for Landsens Dyrkning og Bedste tjenligt og for godt anseet, at enhver Bondes ældste Søn maa være fri for at blive udskreven til uden Rigets Tjeneste, dersom han ellers findes dygtig af Forældrene at besidde Jorden efter deres Død, eller ogsaa en af deres andre Sønner, som sig tjenstlydig anstiller, og da skal den give aarlig 2 Rigsdaler i Skat og er han halvvoxen 1 Rigsdaler, hvorpaa enhver aarlig skal tage rigtig Beviis af Fogden, mens det vil i Agt tages, at dersom samme Knegte gjør Tjeneste til Fæstningerne lige ved andre Tjenestedrenge, da de samme at give ikkun Halvparten saameget, eftersom de andre ere ganske fri)[1]. Eftersom vi og naadigst for raadsomt eragter, at Fæstningerne udi vort Rige Norge bliver tilbørligen tagen i Agt og reparerede, da ville vi naadigst, at af hver Gaard til Fæstningernes Bygning foruden de fire Rigsdalers Skat, som forskrevet staar, skal udi nærværende Aar udgive 1 Rigsdaler[2], halve Gaarde og øde a l'advenant, og efterdi sligt Fædernelandets Defension og fælles Conservation angaar, tvivle vi ikke paa, at enhver af be^te^ vore Undersaatter sig jo dertil godvilligen bekvemmer. Og naar Skattebrevene ere læste og til Thinge forkyndede, da maa ingen Tjenestekarl eller Dreng begive sig andensteds bort, uden han tilforn leverer sin Huusbonde, hvis han bør, eftersom forbemeldt er at give i denne Skat, eller ogsaa det leverer til den, hvor han har sin Værelse og Ophold, og hvor han siden befindes, da bevise han sig, til hvem han saaledes haver sin Skat betalt, eller og Huusbonden selv at svare til Skatten og den betale, om han hannem lader bortkomme, førend Skatten er udlagt. Og skal denne Skat, det meste muligt er, udgives i Rigsdaler in specie, mens dersom nogen saadanne Dalere ikke kan afstedkomme, da maa annammes for hver Rigsdaler 2 Lod Sølv 14 lødig eller des Værd udi Mynt. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I alle og enhver, saavidt dennem vedkommer, alvorligen paa vore Vegne tilholder, at for^ne^ Skat og Landhjælp jo til de Terminer, som forskrevet staar, fremkommer og intet deraf udebliver, saafremt de os ikke derfor vil stande til Rette,

[1] »Tegnelser« har i Margen: Dette imellem disse Tegn skal udelukkes udi de Vardøhuus Lene (sic). [2] Udi Vardøhuus Breve ½ Rigsdaler.

som vedbør. Cum claus. consv. Flensborghuus 20 Februar 1655. T. IX. 267. (Orig. i Rigsarkivet.)

Udi Baahuus Len	efter fire Pund Smør, fire Tønder Malt, Meel eller Korn og to Tønder Havre imod en Tønde Korn at regnes paa en fuld Gaard.
Udi Tønsbergs Len	efter to Skippund Tunge, fire Huder eller sex Bismerpund Smør at regnes paa en fuld Gaard.
Bergenhuus Len	efter tre Løber Smør at regnes paa en fuld Gaard over alt Lenet, undtagen nogle Kirkesogne under Fjeldene, som efter naadigst Bevilling regnes efter fire Løber Smør paa en fuld Gaard.
Throndhjems Len	og det udi Romsdalens Len, Fosen Fogderi, Inderøens, Størdals og Strinde Fogderi efter halvandet Spand at regnes paa en fuld Gaard og hvis, som samme Gaarde skylder over be^{te} $1^1/_2$ Spand, da at gives af hver Spand $1^1/_2$ Ort, og dersom en Gaard skylder ringere end for^{ne} $1^1/_2$ Spand, da at give mindre udi Skat a l'advenant. Udi Nordmør, Numedals, Guldals og Orkedals Fogderier af hver Spand at gives den fulde paabuden Skat, og hvis Gaarder skylder over, da af hver Spand 3 Ort og de, som skylde ringere end for^{ne} Spand, a l'advenant.
Stavanger Len . .	efter to Skippund Korn, tre Løber Smør eller sex Huder, eller og jævne god Landskyld derimod, en halv Gaard at regnes for 1 Pund Korn, $1^1/_2$ Løber Smør og ikke regnes, hvad den skylder mere end til tre Løber, og hvis under halvandet Løber, at regnes for Ødegaard.
Vardøhuus Len .	efter 6 Voger Fisk at regnes paa en halv [ɔ: heel] Gaard.
Agdesidens Len .	efter sex Huder, fem og fire, og en halv Gaard under fire indtil to Huder, og under to Huder en Ødegaard.

Bratsberg Len . .	efter fire Tønder Korn eller fire Huder at regnes paa en fuld Gaard.

NB. Den 9 Julii næstefter udgik Missive til Fredrik Urne at Numedals Bønder herefter, indtil anden Anordning skeer, maa være fri for halv Skat efter den Benaading udi Hyldingen skeet er. Item formelder samme Brev, at Throndhjems Lens Bønder skal være fri for Udskrivningspenge for det Smør [ɔ: deres Sønner] iaar.

Aabent Skattebrev til Bønderne i Norge.

F. III. Hilser eder alle [etc. ordlydende overensstemmende[1] med aabne Skattebreve til Bønder og menige Almue i Norge dat. Kjøbenhavn 4 Februar 1654, trykt foran S. 146—151, indtil] da at give ikkun Halvparten saameget, eftersom de andre ere ganske fri.) Eftersom vi og naadigst for raadsomt eragter, at Fæstningerne udi vort Rige Norge bliver tilbørligen tagen i Agt og reparerede, da ville vi naadigst, at hver Gaard til Fæstningernes Bygning foruden de fire Rigsdalers Skat, som forskrevet staar, skal udi nærværende Aar udgive 1 Rigsdaler, halve Gaarde og øde a l'advenant, og efterdi sligt Fædernelandets Defension og fælles Conservation angaar, tvivle vi ikke paa, at enhver af be^{te} vore Undersaatter sig jo dertil godvilligen bekvemmer. Og skal denne Skat [o. s. v. til Enden]. Flensborghuus 20 Februar 1655. T. IX. 271. (Orig. i Rigsarkivet.)

Udi Baahuus Len	efter fire Pund Smør, fire Tønder Malt, Meel eller Korn og to Tønder Havre imod en Tønde Korn at regnes paa en fuld Gaard.
Udi Tønsberg Len	efter to Skippund Tunge, fire Huder eller sex Bismerpund Smør at regnes paa en fuld Gaard.
Bergenhuus Len	efter tre Løber Smør at regnes paa en fuld Gaard over alt Lenet, undtagen nogle Kirkesogne under Fjeldene, som efter naadigst Bevilling regnes efter fire Løber Smør paa en fuld Gaard.

[1] Ogsaa Noterne ere de samme, som i det foran trykte Skattebrev, dog tildels med en lidt anden Redaction. Lensmændenes Navne opregnes saaledes: Hr. Gregers Krabbe, Hr. Iver Krabbe, Vincents Bildt, Ove Bjelke, Fredrik Urne, Henrik Belov, Jørgen Friis, Jørgen Bjelke, Hr. Henning Walkendorf.

Throndhjems Len	og det udi Romsdalens Len, Fosen Fogderi, Inderøens, Størdals og Strinde Fogderi efter halvandet Spand at regnes paa en fuld Gaard og, hvis som samme Gaarde skylde over be^{te} $1^1/_2$ Spand, da at gives af hver Spand $1^1/_2$ Ort, og dersom en Gaard skylder ringere end for^{ne} $1^1/_2$ Spand, da at give mindre udi Skat a l'advenant. Udi Nordmør, Numedals, Guldals og Orkedals Fogderier af hver Spand at gives den fulde paabudne Skat, og hvis Gaarder skylder over, da af hver Spand 3 Ort og de, som skylde ringere end for^{ne} Spand, a l'advenant.
Stavanger Len . .	efter 2 Skippund Korn, 3 Løber Smør eller sex Huder eller og jævne god Landskyld derimod, en halv Gaard at regnes for 1 Pund Korn, $1^1/_2$ Løber Smør og ikke regnes, hvad den skylder mere end til tre Løber, og hvis under halvandet Løb er at regnes for Ødegaard.
Vardøhuus Len .	efter 6 Voger Fisk at regnes paa en heel Gaard.
Agdesidens Len .	efter sex Huder, fem og fire, og en halv Gaard under fire indtil to Huder, og under to Huder en Ødegaard.
Bratsberg Len . .	efter fire Tønder Korn eller fire Huder at regnes paa en fuld Gaard.

NB. Den 9 Julii næstefter udgik Missive til Fredrik Urne, at Numedals Bønder herefter, indtil anden Anordning skeer, maa være fri for halv Skat efter den Benaading, udi Hyldingen skeet er. Item formelder samme Brev, at Throndhjems Lens Bønder skal være fri for Udskrivningspenge for deres Sønner iaar.

Preben von Ahn fik Brev at lade Skattebrev forkynde i Nordlandene.

F. III. V. G. t. Vid, at vi herhos tilskikker dig vort aabne Brev om hvis Skatter, vi med vores elskelige Danmarks Riges Raads Samtykke naadigst haver resolveret udi Nordlandene dette Aar at paabyde [o. s. v. overensstemmende med Brev til Preben

v. Ahn at forkynde Skattebrev i Nordlandene, dat. 4 Februar 1654, trykt ovfr. S. 144 ff., indtil] og paa det ingen Underslæb skal begaaes, da haver du enhver Sogneprest udi dit Len at tilholde, at han værer tiltænkt dig at levere rigtig Mandtal, naar du det af hannem begjerer, paa alle og enhver af de Karle og Drenge, som udi hans Sogn ere, og hvilke de tjene og ere hos enten til Tjeneste eller Huusværelse, hvad heller det er paa Kronens, Adelens eller Geistlighedens Stavn og det rigtigen med egen Haand underskrevet, som han agter at vil forsvare, saa at aldeles ingen bliver forskaanet i denne Skat uden en Karl hos hver Sogneprest, som efter Ordinantsen for Skat [skal] være fri, og de som ere Soldater. Eftersom vi og naadigst for raadsomt eragter, at Fæstningerne udi bemeldte vort Rige Norge bliver tilbørligen tagen udi Agt og reparerede, da ville vi naadigst, at af hver Gaard til Fæstningernes Bygning foruden den paabudne Skat, som forskrevet staar, skal udi nærværende Aar udgives en halv Rigsdaler, halve Gaarde og Ødegaarde à l'advenant, og efterdi sligt Fædrenelandets Defension og fælles Conservation angaar, tvivle vi ikke paa, at enhver af be.te vore Undersaatter sig jo dertil godvilligen bekvemmer. Og naar Skattebrevene ere læste og til Thinge forkyndede, da maa [o. s. v. som ovennævnte Brev]. Cum claus. consv. Flensborghuus 20 Februar 1655. T. IX. 276.

Aabent Skattebrev til Nordlandene.

F. III. Hilser eder alle vore tro Undersaatter, [o. s. v. ordlydende overensstemmende med aabent Brev om Skat til Nordlandene, dat. Kjøbenhavn 4 Febr. 1654, trykt ovfr. S. 152 ff., indtil]. Udi Skatteregisteret skal under Lensmændenes Haand forklares Gaardenes Navn, deres som bor derpaa, hvad hver giver til Landskyld, hvem der eier Gaarden og raader Bygselen, samt hvad hver Mand haver givet i Skat. Eftersom vi og naadigst for raadsomt eragter, at Fæstningerne udi be.te vort Rige Norge bliver tilbørligen tagen udi Agt og reparerede, da ville vi naadigst, at af hver Gaard til Fæstningernes Bygning, foruden den paabudne Skat, som forskrevet staar, udi nærværende Aar udgives 1/2 Rdl., halve Gaarde og øde à l'advenant, og efterdi sligt Fædrenelandets Defension og fælles Conservation angaar, tvivle vi ikke paa at enhver af be.te vore Undersaatter sig dertil godvilligen bekvemmer. Og skal denne Skat, det meste muligt er, udgives udi Rdl. in specie

[o. s. v. som det ovennævnte Brev.] Flensborghuus 20 Februar 1655. T. IX. 279.

Bisperne i Bergen, Oslo og Trondhjem fik Breve om Presteskatten.

F. III. V. s. G. t. Eftersom disse besværlige Tider [o. s. v. ordlydende overensstemmende med Brev til Bisperne anlangende Skattebreve at forkynde, dat. 4 Februar 1654. trykt ovfr. S. 155]. Flensborghuus 20 Februar 1655. T. IX. 282.

Bisperne udi Norge { M. Jens Schjelderup udi Bergen.
M. Henning Stockfleth udi Oslo.
M. Erik Bredal udi Throndhjem.

Henrik Belov fik Brev udi Bispens Sted i Stavanger om Presteskatten.

F. III. V. G. t. Eftersom disse besværlige Tider haver foraarsaget [o. s. v. som i foregaaende Brev indtil] eftersom du af hosføiede aabne Brev videre haver at erfare. Da efterdi der udi Stavanger Stift endnu ingen til Superintendent udi afgangne M. Thomas Cortsens [Wegners] Sted er ordineret, bede vi dig og naadigst ville, at du den ældste Provst der udi Stiftet, eller hvilken du bedst og dygtigst iblandt Provsterne dertil eragter, hosføiede vores naadigste aabne Brev tilstiller, som derefter en rigtig Copi til enhver Provst derudi Stiftet haver at meddele, desligeste at du hannem foreholder, at han med din Raadføring ligner og lægger Presterne imellem efter enhvers Indkomst og Formue, saa den rige hjælper den fattige og Altingest ganger skikkelig og vel til og at samme Skat betimeligen af hannem bliver indfordret og til dig leveret med klar Register og Mandtal, paa hvad hver Prest givet haver, saa betiden, at samme Skat kan være leveret Halvparten inden St. Johannes og den anden halve Part inden Michaelis førstkommendes, hvorpaa du da hannem nøiagtig Beviis skal give. Desligeste skal han og tilholde alle Sognepreste udi for^{ne} Stift, at de værer tiltænkt til dig at levere en rigtig Mandtal, naar det af dennem begjeres, paa alle og hver af de Karle og Drenge, som udi hvers Sogn ere, og hvilke Bønder de tjene og er hos enten til Tjeneste eller Huusværelse, hvad heller det er paa Kronens, Adelens eller Geistlighedens Stavn og det rigtigen med egen Hænder underskrevet, som de agter at ville forsvare. Flensborghuus 20 Februar 1655. T. IX. 283.

Kapitlerne i Norge fik aabne Skattebreve.

F. III. Hilser eder alle [o. s. v. ordlydende overensstemmende med aabent Brev til Kapitlerne i Norge om Skat, dat. 4 Februar 1654, trykt ovfr. S. 156]. Flensborg[huus] 20 Februar 1655. T. IX. 284.

Aabent Brev om Presteskatten i Oslo, Bergen og Throndhjems Stifter.

F. III. Hilser eder alle [o. s. v. ordlydende overensstemmende med aabent Brev om Presteskatten i Norge, dat. 4 Februar 1654, trykt ovenfor S. 156 f.]. Flensborghuus 20 Februar 1655. T. IX. 285. (Orig. i Rigsarkivet).

Aabent Brev om Presteskatten i Stavanger Stift.

F. III. Hilser eder alle vore kjære tro Undersaatter, Provster og Sogneprester, som bygge og bo over alt Stavanger Stift, evindeligen med Gud og vor Naade. Vider, at eftersom disse besværlige Tider haver foraarsaget os og vore Riger en stor Gjæld, hvilken at aflægge, saa og vore Riger fremdeles med nødtørftig Defension at forsyne, næst Guds den allerhøiestes Hjælp, en anseelig Summa Penge uforbigjængeligen behøves, da haver vi med vores elskelige Danmarks Riges Raads Raad og Betænkende naadigst for godt og raadsomt eragtet, eder saavelsom andre vore kjære tro Undersaatter om en mulig Hjælp dertil at lade besøge og det udi saa Maade, som følger, at enhver Provst og Sogneprest saavel i Kjøbstæderne som paa Landet skal give os i nærværende Aar tolv Rdl. in specie, dog skal den af Provsterne, som af os elskelige Henrik Belov til Hvidstedgaard, vor Mand, Tjener og Befalingsmand over Stavanger Len, bliver dertil forordnet, udi be^te^ Henrik Belov, hans Nærværelse og med hans Raadføring ligne og lægge eder samme Skat imellem efter enhvers Indkomst og Formue, saa den rige hjælper den fattige og det kan gaa ligelig og ret til. Og skal samme Skatter efter Loven og Forordningen under Straf, som vedbør, endeligen og ufeilbarligen, uden al Restants og Afkortning, være udgiven og den, som dertil forordnet vorder, saa betimeligen tilstillet, at den halve Part kan være leveret til be^te^ Henrik Belov til St. Johannes og Resten til Michaelis førstkommendes, Vi tvivle ikke paa, at I eder herudinden godvilligen og uforsømmeligen lader befinde. Vi ville igjen vide og ramme eders Gavn og Bedste og

og være eder alle og enhver en naadig Herre og Konge. Cum. claus. consv. Flensborg[huus] 20 Februar 1655. T. IX. 286.

Kjøbstæderne i Norge fik Skattebrev.

F. III. Hilser eder vore kjære, tro Undersaatter, Borgermester og Raadmænd og menige Borgere udi vor Kjøbsted N. N. evindeligen med Gud og vor Naade. Vider, at eftersom disse besværlige [o. s. v. ordlydende overensstemmende med Skattebrev til Kjøbstæderne i Norge, dat. 4 Februar 1654, trykt ovfr. S. 257 f.]. Flensborg[huus] 20 Februar 1655. T. IX. 286. (Orig. i Rigsarkivet.)

Kjøbstæderne, som fik Skattebreve i Norge:

Bergen	2000	Rigsdaler.
Stavanger . . .	300	Rigsdaler.
Fredriksstad .	300	Rigsdaler.
Skien	300	Rigsdaler.
Tønsberg . . .	225	Rigsdaler.
Christiania . .	1200	Rigsdaler.
Oddevald . . .	75	Rigsdaler.
Kongelf . . .	150	Rigsdaler.

Christianssand fik ingen Brev, eftersom den ei endnu er taxeret for Skat, uanseet deres Frihed i Aar er ude.

Throndhjem fri den 15 Martii Anno 1651 i fem Aar.

Marstrand fri den 21 Junii 1651 i 10 Aar.

Gabriel Marselius fik Assignation udi Hr. Hannibal Sehesteds Godses Indkomst i Norge, som til Hs. Maj. afstaaet er, for 20032 Rigsdaler.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver gjort os elskelige Gabriel Marselius, vores Factor til Amsterdam, Assignation og Indvisning udi det til os afstaaede Hr. Hannibal Sehesteds Godses Indkomst i vort Rige Norge for tyve Tusinde tredive og to Rigsdaler med Renten, beregnet 6 pro cento, saavidt det sig bedrage kan fra Octavis Trium Regum sidstforleden til den Tid, som han Penge er bekommendes vorder [sic], hvilke hannem af os elskelige Hr. Gregers Krabbe til Torstedlund etc. af be[te] Godses Indkomst, som forskrevet staar, paa vore Vegne erlægge skal, og derimod denne hannem givne Assignation indløse eller og derpaa efterhaanden lade afskrive, hvis herpaa af forskrevne Sum med des Rente betalt bliver, med saa Skjel at samme Godses Indkomst sig ei paa en Termin til den fulde Sum kan tilstrække, indtil Summen ganske med des forfaldne

Rente til Betalingens Datum, som forskrevet staar, vorder fyldestgjort, det og saaledes paa tilbørlige Steder igjen skal vorde godtgjort. Flensborg[huus] 21 Februar 1655. R. IX. 482.

Hr. Gregers Krabbe, at lade Gabriel Marselius af Amsterdam bekomme 20032 Rigsdaler af Hr. Hannibal Sehesteds Godses Indkomst.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst haver gjort os elskelige Gabriel Marselius, vores Factor til Amsterdam, Indvisning udi det til os afstaaede Hr. Hannibal Sehesteds Godses Indkomst for tyve Tusinde og to og tredive Rigsdaler med Renten, beregnet sex pro cento, saavidt det sig bedrage kan fra Octavis Trium Regum sidstforleden til den Tid, som han Pengene bekommendes vorder. Thi haver I hannem eller hans Fuldmægtige samme 20032 Rigsdaler med des Rente af samme Godses Indkomst, som foreskrevet staar, paa Ansøgning at lade bekomme og følgagtig være og derimod haver I den hannem af os herpaa givne Assignation til eder at indløse eller derpaa efterhaanden lade afskrive, hvis derpaa af forne Sum med des Rente betalt bliver, med saa Skjel at samme Godses Indkomst sig ei paa en Termin til den fulde Sum kan tilstrække, indtil Summen ganske med des forfalden Rente til Betalingens Datum, som forskrevet staar, vorder fyldestgjort, det eder og saaledes siden udi bete Godses Regnskab paa tilbørlige Steder skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Flensborghuus 21 Februar 1655 T. IX. 288. (Orig. i Rigsarkivet.)

Christopher Gabel at aftakke Fogden paa Færø.

F. III. V. G. t. Eftersom vi dig naadigst din Livstid til Forpagtning haver forundt vor og Kronens visse og uvisse Indkomst af vort Land Færø, efter den dig derpaa givne Forpagtningsbrevs videre Indhold, da ere vi naadigst tilfreds, at du vores Foged der paa Landet til Philippi Jacobi førstkommendes maa aftakke, eftersom vi hans Tjeneste ei længere der behøver og ei heller nogen Afkortning for hans Løn ville have udi de Penge, som du os af bete Land give skal, derefter du dig kan vide at rette. Flensborghuus 23 Februar 1655. T. IX. 289.

Befaling til Fogden paa Færø, at levere til Christopher Gabel Jordebøger og Inventarier der paa Landet.

Vores hidindtil værende Foged paa vort Land Færø haver til førstkommende Philippi Jacobi fra sig at levere til os elske-

lige Christopher Gabel, vores Kammerskriver, eller hans Fuldmægtige hvis Jordebøger, Inventarier og andet, som han hidindtil paa vore Vegne i Forvaring havt haver og bør igjen fra sig til Efterretning der paa Landet at levere. Ladendes det ingenlunde. Flensborghuus 24 Februar 1655. T. IX. 289.

Hr. Iver Krabbe fik Brev, at Oberstelieutenant Johan Vitberg maa forløves at reise til Øsel.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst tilfreds ere, at os elskelige Johan Vitberg, Oberstelieutenant under det Baahusiske Regimente, maa efter hans underdanigste Anmodning og Begjering naadigst forløves paa førstkommendes Foraar at begive sig til Øsel, der sine magtpaaliggende Erinder at bestille, dog at han sig siden igjen til en visse Tid, som I hannem haver at forelægge, indstiller. Flensborghuus 25 Februar 1655. T. IX. 289. (Conc. i Rigsarkivet.)

Brostrup Gedde at forløves her ned til Danmark.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at du efter din underdanigste Anmodning og Begjering maa forløves i Aprili Maaned førstkommendes, at begive dig paa en Maanedstid ned til os i vort Rige Danmark. Flensborghuus 25 Februar 1655. T. IX. 289. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jens Bjelke fik Kvittering paa de tre Parter af hans geistlig Godses Indkomst.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Jens Bjelke til Østeraat, vores Mand, Tjener, Norges Riges Kantsler og Befalingsmand over Rakkestad og Marie Provsti, Nonnekloster Biskopsgods og Onsøens Lene i vort Rige Norge, til os og Kronen haver erlagt paa tre Aars Tid, hver Aar den tredie Part, nemlig fire Hundrede firesindstyve og tre Rigsdaler 1 Ort 18 Skilling, som er et Aars visse Indkomst af hans geistlig Gods, nemlig et Kanonikat og tre Præbender, som han nu naadigst er medforlenet, efter Jordebogens Formelding og Renteritaxt anslagen, som os og Kronen ere bevilget til Rigens Gjælds Aflæggelse til Omslag, saa han derpaa aldeles intet er skyldig bleven, da ville vi hannem for forne 483 Rigsdaler 1 Ort 18 Skilling naadigst have kvitteret, saa og bevilget og lovet, og hermed naadigst bevilger og lover, at hans Hustru og Arvinger eller og Arving alene, om ei Hustru lever, skal ubehindret nyde et Naadsens Aar af forbete geistlig Gods foruden det, som pleier sedvanligt at være, med ligesaadan Condition, som udi

Naadsens Aar ellers pleier at skee. Flensborghuus 26 Februar 1655. R. IX. 482. (Conc. i Rigsarkivet.)

Johan Barth, at være Guardein paa Mynten i Norge.

F. III. G. a. v., at vi naadigst have antaget og bestillet, og hermed antager og bestiller os elskelige Johan Barth til at være Guardein paa Mynten i vor Kjøbsted Christiania. Thi skal han tilforpligt være, at være os, vore Riger og Lande huld og tro, dessen Gavn og Bedste af yderste Forstand, Magt og Formue vide og ramme, Skade og Forderv derimod hindre og afverge og i alle Maader trolig og flittig Mynt-Ordningen i Agt tage, saasom den nu holdes eller herefter forandret vorder, hvoraf hannem altid en ordinerte [ɔ: vidimeret] Copi skal tilstilles udi alle de Punkter, saavidt hannem eller samme hans Bestilling kan angaa. I Synderlighed skal han flittig probere alt hvis Guld og Sølv, som paa Mynteriet bliver ført og, førend han de myntede Penge lader udgaa, skal han dennem i Ild og Vand examinere, veie og flittig tilsee, at de udi Skrot og Korn ret befindes. Men dersom det befindes at overgaa, da det at advare og tilsige, og at af enhver Verk myntes hele og halve Daler og Ortsdaler, ikke mere end et Stykke at tage, det samme at sønderslaa og den ene Deel deraf probere, men det andet udi et Stykke Papir forvare og derpaa egentlig skrive Dagen, naar saadant Verk er gjort og Udgangen, hvad det haver veiet og holdet, hvilken Prøve, som forskrevet staar, udi Papiret indviklet, han udi Farbøssen skal indlægge og forvare. Udi det øvrige skal han sig rette og forholde efter Forordningen og andre lovlige Myntverkers Brug og Sedvane, men dersom han fornemmer, at en Verk ikke skal findes rigtig, som det sig bør, skal han det ikke uden vores Statholder i vort Rige Norge, den som nu er eller kommendes vorder, hans Befaling af Mynten lade udkomme, dog skal han tilforne slaa og urgere paa det ordentlig Middel og Remedium. Desligeste skal han og ikke have nogen hemmelig Correspondents eller synderlig Fortrolighed med Myntmesteren og Myntamen [sic.] og ingen Skjenk eller Foræring, ved hvad Navn det nævnes eller optænkes kan, ved hannem selv eller nogen anden paa hans Vegne annamme eller annamme lade. Kvartal Regnskaberne, som han billigen bør at holde, skal han flittig og dobbelt forferdige og en deraf til Oberberghauptmanden i Bergamtet indlevere. Han skal og endelig efter hans bedste Forstand, Magt og Formue uden al

Argelist haandhæve, fordre og forfremme alt hvis, som hannem af vores Statholder og Oberberghauptmand anbefalet bliver, eftersom det sig efter denne hans Bestalling egne og bekvemme vil, saasom det en oprigtig, redelig og tro Guardein sømmer og vel anstaar efter den Ed og Pligt, som han derpaa gjort og aflagt haver. Derimod og for saadan hans tro Tjeneste haver vi aarligen lovet og tilsagt at ville lade give hannem til Besolding 300 Rigsdaler, som hannem af vores Tiendeskriver, den som nu er eller herefter kommendes vorder, aarligen skal erlægges og betales, og begynde og angaa fra dette vort Brevs Dato og siden aarligen continuere, saalænge han samme Guardeins Bestilling betjenendes vorder. Cum. inhib. sol. Flensborghuus 26 Februar 1655. R. IX. 483.

Jens Bjelke at være fri for alle kgl. Commissioner og Befalinger.

F. III. G. a. v., at vi naadigst have bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at os elskelige Jens Bjelke etc. maa herefter være fri og forskaanet for alle kgl. Commissioner og Befalinger. Flensborghuus 27 Februar 1655. R. IX. 484. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, at meddele Daniel Bildt Stevning til førstkommendes Herredage i Norge over Reier Baardssøn [Rosensværd.]

F. III. V. s. G. t. Eftersom os elskelige Daniel Bildt etc. for os underdanigst haver ladet andrage, at han tilsinds er til førstkommendes Herredage i vort Rige Norge at lade indstevne Reier Baardssøn af Skjeberg Sogn paa Tueder [ɔ: Thveiter] vohnhaftig, for adskilligt, som han mod hannem haver, da bede vi eder og naadigst ville, at I meddeler be^te^ Daniel Bildt Stevning til førstkommendes Herredage, som i be^te^ vort Rige Norge holdet vorder, naar han det er begjerendes, udi alle de Sager, som han imod be^te^ Reier Baardssøn have kan, saavidt Landsloven og Recessen gemæs er. Cum. claus. consv. Flensborghuus 28 Februar 1655. T. IX. 289. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe fik Brev, at Stykhauptmanden paa Baahuus Anders Grove maa paa nogen Tid forløves til England.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst tilfreds er, at Stykhauptmanden paa vor Fæstning Baahuus, ved Navn Anders Grove, maa efter underdanigst Ansøgning og Begjering

paa en kort Tid forløves der fra Fæstningen til England, dog at han sig igjen, saa snart muligt er, indstiller. Cum. claus. consv. Flensborghuus 2 Marts 1655. T. IX. 290. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, at forblive i Danmark til Paaske og indtil Fjordene i Norge bliver fri for Is.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst tilfreds er, at I efter underdanigst Anmodning og Begjering maa forblive neder i vort Rige Danmark til Paaske førstkommendes og indtil saalænge, at Fjordene under vort Rige Norge for Is kan være fri, og entlediget, derefter I eder kan vide at rette. Flensborghuus 3 Marts 1655. T. IX. 290. (Conc. i Rigsarkivet.)

Knud von Hadelen at være Capitaine under det Throndhjemske Regimente.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver antaget og bestillet og nu med dette vort aabne Brev antager og bestiller os elskelige Knud von Hadelen etc. for Capitaine under det Throndhjemske Regimente i afgangne Jochum Ernst Graaboe, hans Sted, at skal lade sig bruge til Lands og til Vands, hvor vi hans Tjeneste behøver eller tilsigendes vorder, og skal han være os, vore Riger og Lande huld og tro, vores og dessen Gavn og Bedste vide og ramme, Skade og Forderv derimod hindre, forekomme og af hans yderste Formue og Forstand afverge. Og haver vi for slig hans underdanigste tro og villig Tjeneste naadigst bevilget at lade give hannem til aarlig Besolding ligesaa meget, som be^te hans Formand for hannem havt haver, som skal begynde og angaa fra dette vort Brevs Dato og siden aarligen continuere, saalænge han samme Capitains Bestilling betjenendes vorder eller vi anderledes derom tilsigendes vorder. Cum. inhib. sol. Flensborghuus 4 Marts 1651. R. IX. 484. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jens Lassen, at maa udføre et halvthundrede Master af Norge.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at os elskelige Jens Lassen, vores Renteskriver, maa efter underdanigst Anmodning og Begjering, naar hannem lyster, af vort Rige Norge udføre eller udføre lade et halvthundrede Master, som er over det ordinaire og satte Maal, dog skal han deraf til os og Kronen erlægge til Told en Skilling danske af hver Palme paa de Steder, hvorfra

samme Master udføres, og derforuden paa denne vores naadigste Bevillingsbrev lade afskrive paa hver Sted og hver Gang, samme Master udført vorder, indtil saalænge den fulde Sum, som forskrevet staar, ganske vorder fyldestgjort, saa at dermed ingen Underslæb begaaes, saafremt han denne vores Benaading ellers agter at nyde. Cum. inhib. sol. Flensborghuus 6 Marts 1655. R. IX. 484.

Aabent Brev til Bønder og menige Almue paa Færø om Lagmandens, Sorenskriverens, en Constabel og en Barberers aarlige Løn.

F. III. Hilser eder menige Almue og Indbyggere paa vort Land Færø evindelig med Gud og vor Naade. Vider, at vi efter underdanigst Anmodning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at den Pension og Afgift, som I hidindtil og af Arilds Tid udgivet haver til Lagmanden der paa Landet saavelsom Sorenskriveren der sammesteds, i lige Maader og til en Constabel og en Barberer, maa herefter aarligen af eder udgives tillige, naar vores og Kronens Rettighed af eder erlagt vorder, saa at de, som samme aarlig Pension herefter af eder have skal, ei skal foraarsages derefter at omreise og dermed Bekostning søge. Thi byde vi eder og enhver særdeles hermed befaler, at I retter eders Leilighed efter samme aarlig Pension, som I hidindtil af Arilds Tid udgivet haver, til hver af de Personer, som forskrevet staar, aarligen erlægger og betaler til den samme Tid om Aaret, naar I vor og Kronens Rettighed yder og udgiver. Ladendes det ingenlunde. Flensborghuus 13 Marts 1655. R. IX. 485.

Fredrik Urne, at blive ved sit Len og ikke efter forrige Forlov begive sig til Danmark.

F. III. V. G. t. Eftersom vi for nogen Tid siden haver forløvet dig at begive dig her neder til vort Rige Danmark, da efterdi vi naadigst eragter din Nærværelse der i Lenet i disse Tider at behøves, bede vi dig og naadigst ville, at du retter din Leilighed efter der en Tid lang at forblive og dig ei der fra efter den forrige dig givne Forlov, førend paa videre naadigst Anordning, herneder begiver. Cum. claus. consv. Flensborghuus 17 Marts 1655. T. IX. 290. (Conc. i Rigsarkivet.)

paa en kort Tid forl… …ik Müller paa Ansøg-
at han sig igjen… …gene udi Flekkerø
consv. Fle… …ations Indhold.
Rigsark… … dig og naadigst ville, at du
H… …üller, Indvaaner i vor Kjøbsted
… efter vores hannem naadigst givne
…oldpenge i Flekkerøen, som hannem
…kisterne herefter vorder aabnet. Flens-
…. T. IX. 291.

…ustad [ɔ: Osstad] og Anders Finds- …aag [ɔ: Tjørsvaag] udi Nes Sogn i …k hver Brev paa en Gaard for sig, sine Børn og Arvinger.

…a. v., at vi efter underdanigst Anmodning og Begjer… …ligst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og …lade, at Jon Nilssøn, boendes paa Oustad udi Nes Sogn i Listerlen i vort Rige Norge, maa for sig, sine Børn og Arvinger nyde, bruge og beholde be^{te} vor og Kronens Gaard for Bygsel, Landskyld, Skat og al anden Rettighed, som deraf til os og Kronen aarligen udgives bør, med hvad Navn det nævnes kan, aldeles intet undertagen, hvilket udi tilbørlig og rette Tide aarligen paa behørige Steder leveres skal under dette vort Benaadingsbrevs Fortabelse. Cum. inhib. sol. Riberhuus 30 Marts 1655. R. IX. 485. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lige saadan Bevilling fik Anders Findssøn Tjørsvaag paa hans Gaard Tiousvaag udi Nes Sogn i Listerlen i Norge.

Jørgen Bjelke, at Paul Hanssøn maa nyde Strandfogderiet udi Nedenes og Mandals Lene.

F. III. V. G. t. Eftersom Paul Hanssøn af os underdanigst haver været begjerendes, at han fremdeles maa nyde den Gaard i Lister Len i Lyngdal, Bringsfjord [ɔ: Bringsjord] kaldet, som han haver bekommet vores naadigste Bevilling paa, der han var tilforordnet Strandfoged i Agdesidens Lene, da efterdi vi af din underdanigste Erklæring naadigst erfarer, at han i samme sin anbetroede Bestilling sig tro [og] flitteligen haver forholdet, ere vi naadigst tilfreds, at han fremdeles samme hannem bevilgede Gaard, Bringsfjord, efter be^{te} vores hannem givne Bevillingsbrevs videre Indhold maa beholde, saa og at han saalænge, som han sig tilbørligen anstiller,

maa nyde den af dig hannem anfortroede Strandfogeds Bestilling i Nedenes og Mandals Lene, dog Lister Len undtagen, som Christopher Nordhassel tilforn naadigst er bleven bevilget. Riberhuus 30 Marts 1655. T. IX. 291. (Conc. i Rigsarkivet.)

Sigvard Gabrielssøn [Akeleye] og Vincents Bildt at levere Holger Vind Brunla Len.

F. III. Hilser eder os elskelige Sigvard Gabrielssøn til Kambo etc. og Vincents Bildt til Nes, Vernø Kloster og Tønsberg Len etc., kjærligen med Gud og vor Naade. Vider, at eftersom vi naadigst haver forlenet os elskelige Holger Vind til Gundestrup etc. med vort og Kronens Len Brunla i vort Rige Norge, da bede vi eder og naadigst befale, saa og hermed Fuldmagt give, at naar os elskelige Frue Lisbet Sophie Urne, afgangne Gregers Friises til Aalstrup, fra sig leverer for[ne] Brunla Len, I da ere overværendes tilstede og til for[ne] Holger Vind eller hans Fuldmægtige overantvorder hvis Inventarium, Brever, Registre, Jordbøger og alt andet, som hos for[ne] Len findes og bør at lades og overantvordes, saa og begiver eder til Skovene, til for[ne] Len liggendes ere, granskendes og forfarendes, hvorledes de ere fre[dede] og ved Magt holdne, givendes det klarligen fra eder under eders Hænder og Signeter beskrevet, som I ville ansvare og være bekjendt, og det siden til be[te] Holger Vind eller hans Fuldmægtige overantvorder. Ladendes det ingenlunde. Riberhuus 31 Marts 1655. R. IX. 485. (Conc. i Rigsarkivet.)

Følgebrev til Brunla Lens Bønder at svare Holger Vind.

F. III. Hilser eder alle vores og Norges Krones Bønder og Tjenere, som ligger og tjener til Brunla Len i vort Rige Norge, evindeligen med Gud og vor Naade. Vi bede eder alle og hver særdeles strengeligen byde og befale, at I retter eder efter nu til Philippi Jacobi Dag førstkommendes at svare os elskelige Holger Vind til Gundestrup, vor Mand og Tjener, givendes og gjørendes hannem og ingen anden paa vore Vegne eders aarlige Landskyld og al anden Rente, Herlighed og Rettighed, som I pleier og pligtig ere at gjøre og give og I af Arilds Tid til os og Norges Krone gjort og givet haver, indtil saalænge vi derom anderledes tilsigendes vorder. Han skal igjen holde eder alle og enhver særdeles med Lov, Skjel og Ret og ingen af eder

tilstede at forurettes udi nogen Maade. Ladendes det ingenlunde. Riberhuus 31 Marts 1655. R. IX. 485. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne, at maa være i Danmark til Pintsedag.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at du her neder i vort Rige Danmark maa forblive indtil imod Pintsedag førstkommendes, dine magtpaaliggende Erinder at bestille, dog haver du den Anordning at gjøre, at intet imidlertid udi Throndhjems Len i din Fraværelse vorder forsømt. Riberhuus 31 Marts 1655. T. IX. 291. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Bjelke, at forunde Thomas Rasmussøn Gastgeberiet udi Mandal.

F. III. V. G. t. Eftersom Thomas Rasmussøn af os underdanigst haver været begjerendes, at hannem naadigst maatte bevilges det Gastgiveri i Mandal i vort Rige Norge, som nu skal være ledig formedelst Anders Leth og Mette Leths, deres dødelig Afgang, som derpaa tilforn Privilegier havde, thi bede vi dig og naadigst ville, at du dig med forderligste imod os om des Beskaffenhed underdanigst erklærer og hvad deraf til os og Kronen aarligen udgives. Dersom og samme Gastgiveri ei nogen anden forundt er, ere vi naadigst tilfreds, at han den fremfor nogen anden maa bekomme, hvorpaa han og siden vores naadigste Confirmation videre haver at søge. Riberhuus 31 Marts 1655. T. IX. 292. (Conc. i Rigsarkivet.)

Brostrup Gedde fik Brev en Bergordning at forfatte lade.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst eragter en Bergordning i vort Rige Norge høilig fornøden at være, hvorefter alle stridige og tvistige Sager saavelsom alt hvis andet, som i Berg Sager forefalder, kan decideres og til Ende føres, da bede vi dig og naadigst ville, at du med det allerforderligste med det ganske Bergamt derover consulterer, hvorledes saadan en Bergordning paa danske Sprog til alles Efterretning bedst kan forfattes, som efter Landsloven gemæs er og saavidt muligt kan overenskomme, hvorom du og siden med os elskelige Hr. Gregers Krabbe og andre vore Lensmænd saa vel og med enhver Verkes Participanter haver at communicere, paa det at ingen sig med Rette derover skal kunne have at besverge. Og naar den saaledes, som forskrevet staar, begyndt og udkastet er, haver du den siden strax udi vores Kantselli til vores Dejudication at nedskikke, hvorpaa vi os siden efter des befundne

Beskaffenhed videre vil resolvere. Cum claus. consv. Flensborghuus [ɔ: Riberhuus] 4 April 1655[1]. T. IX. 292. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lensmændene i Norge fik Brev om Baadsmænds Udskrivelse.

F. III. V. G. t. Eftersom vi til Flaadens Fornødenhed og Udrustning med forderligste uforbigjængeligen behøver en stor Andeel Baadsfolk og til den Ende naadigst haver for godt anseet udi vor Kjøbsted Bergen samt dit og des underliggende Lene dertil at lade udskrive 400, da bede vi dig og naadigst ville, at du udi egen Person udi Capitaine Vit Janssøns Nærværelse 400 Mand af de dygtigste og erfarneste, der i Byen og paa Lenet bekommes kan, straxen lader udskrive og med forderligste til vor Kjøbsted Kjøbenhavn fremskikke, havendes vel udi Agt at herudinden ingen Underslæb skeer, men at de bedste søfarne Baadsfolk udtages og didskikkes, som du det agter at forsvare. Herforuden haver du og rigtig Mandtal at forferdige lade paa hvis videre Baadsfolk, som ikke paa Hyre seiler og der bekommes kan, om Fornødenhed det udkræver, og os uforsømmet det tilskikke, dog ingen dermed forment sin Handel og Vandel at fortsætte og at seile paa Hyre eller Fiskeri. Riberhuus 4 April 1655. T. IX. 293. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Cornelius Kruse, Capitaine, Akershuus og underliggende Lene		200.
Jørgen Ritter, Capitaine, Baahuus Len		300.
Cornelius Kruse, Capitaine	Tønsberg	250.
	Bratsberg	100.
Oluf Rasmussøn, Lieutenant	Agdesiden	300.
	Stavanger	200.
Laurents Peterssøn, Lieutenant, Throndhjem		200.
Vit Janssøn, Capitaine, Bergen		400.

At udskrive i deres Len og underliggende Kjøbstæder: Ove Bjelke. Hr. Gregers Krabbe. Vincents Bildt. Jørgen Bjelke. Stavanger: Hans [ɔ: Henrik] Belov. Fredrik Urne.

Sigvard Gabrielssøn [Akeleye] og Vincents Bildt at levere Bratsberg Len til Hr. Henning Walkendorf.

F. III. Hilser eder os elskelige Sigvard Gabrielssøn til Kambo etc. og Vincents Bildt til Nes, Befalingsmænd over Vernø Kloster og Tønsberg Lene, vore Mænd og Tjenere, kjær-

[1] »Tegnelser« har 4 Mai 1655.

ligen med Gud og vor Naade. Vider, at eftersom vi naadigst haver forlenet os elskelige Hr. Henning Walkendorf til Glorup, Ridder etc., til Philippi Jacobi førstkommendes med vor og Norges Krones Len Bratsberg, da bede vi eder og naadigst befale, saa og hermed Fuldmagt giver, et naar os elskelige Hr. Sigvard Urne til Raarup etc. fra sig leverer forne Len, I da ere overværendes tilstede og til bete Hr. Henning Walkendorf overantvorder hvis Inventarium, Breve, Registre og alt andet, som hos forne Len findes og bør at lades og overantvordes, desligeste at I og besigter Bygningen paa hvis Gaard og Residents saavelsom tilliggendes Ladegaard, til bete Len findes, hvorledes den nu forefindes og er ved Magt holden, saa og begiver eder til Skovene, til forne Len liggendes ere, granskendes og forfarendes, hvorledes ere frede[de] og ved Magt holdne, givendes det klarligen fra eder under eders Hænder og Signeter beskrevet, som I ville ansvare og bekjendt være, og det siden til bete Hr. Henning Walkendorf overantvorder. Ladendes det ingenlunde. Flensborghuus 8 April 1655. R. IX. 486. (Conc. i Rigsarkivet.)

Følgebrev til Bønderne i Bratsberg Len at svare Hr. Henning Walkendorf.

F. III. Hilser eder alle vore og Norges Krones Bønder og Tjenere, som ligge og tjene til vor og Norges Krones Len Bratsberg, evindelig med Gud og vor Naade. Vi bede eder alle [etc. mutat. mutand. som Følgebrev til Brunla Lens Bønder, dat. 31 Marts 1655, trykt foran S. 301 f.]. Flensborghuus 8 April 1655. R. IX. 486. (Conc. i Rigsarkivet.)

En Deel Skibscapitainer og Lieutenanter fik Pas at udskrive Baadsmænd i Norge.

F. III. G. a. v. At eftersom os elskelige Cornelius Kruse, vores Skibscapitaine, er afferdiget fra vor Kjøbsted Kjøbenhavn til Akershuus, Tønsberg og Bratsberg Lene i vort Rige Norge, Baadsfolk til vor og Kronens Flaades Fornødenhed at udskrive og siden til bete Kjøbenhavn fremføre, da bede vi og byde vore Fogder, Embedsmænd og alle andre, som paa vore Vegne i bete vort Rige Norge nogen Befaling haver, at de forskaffer hannem fornødne Skydsheste og Fløtningsbaade med tilhørende Udroersfolk, saa han vel befordret og uden Ophold i samme hannem anbefalede Forretning kan afsted

komme. Ladendes det ingenlunde. Flensborghuus 8 April 1655. R. IX. 487. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lige saadan Pas fik Lieutenant Oluf Rasmussøn til Agdesiden og Stavanger Lene. Nok Lauritz Pederssøn, Lieutenant, til Throndhjem, Capitaine Fit Janssøn til Bergen, Capitaine Jørgen Rytter til Baahuus.

Daniel Knoffes Reisepas.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Daniel Knoff, vores Toldforvalter søndenfjelds i vort Rige Norge og Tolder udi Drammen, tidt og ofte foraarsages udi den hannem anbetroede Toldforvalters Bestilling paa adskillige Steder frem og tilbage i be^{te} vort Rige Norge at forreise. Thi bede vi og byde vore Fogder, Embedsmænd og alle andre, som paa vore Vegne nogen Befaling haver, at de forskaffer be^{te} Daniel Knoff, saa ofte han i vores Erinde samme hans Bestilling vedkommende foraarsages at reise, fornøden Skydsheste og Fløtningsbaade med tilhørige Udroersfolk, saa han til Lands og Vands uden al Ophold kan afsted komme. Ladendes det ingenlunde. Flensborghuus 8 April 1655. R. IX. 487. (Conc. i Rigsarkivet.)

Daniel Knoff, at begive sig til den Hag [ɔ: Haag] udi Holland, adskilligt med Residenten Carisio at conferere.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du retter din Leilighed efter med forderligste og med først givne Leilighed at begive dig herfra til den Hag udi Holland til vores Resident os elskelige Petrum Carisium og med hannem at conferere om den daglig Underslæb, som udi vort Rige Norge forløber med de Nederlandiske maalte og brændte Skibe, imod de oprettede Tractaters Intention og Mening, og efter at du hannem fuldkommeligen demonstreret haver, hvorudi samme Underslæb bestaar, haver I begge paa Middel og Veie at betænkt være og overlægge, hvorledes I eragter det paa bedste Maner uden Tractaternes Præjudice at kunne remedieres og afskaffes, saa at be^{te} Tractater uden al Underslæb paa nogen af Siderne ubrødeligen kan vorde holdne og efterkomne. Flensborghuus 8 April 1655. T. IX. 294. (Conc. i Rigsarkivet.)

Petro Carisio fik Brev adskilligt med Daniel Knoff at conferere.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst haver anbefalet os elskelige Daniel Knoff, vores Toldforvalter søndenfjelds i vort

Rige Norge, sig til dig at begive og demonstrere dig den daglig Underslæb, som i bete Norge forløber med de Hollandske maalte og brændte Skibe, os til Skade og Afbræk paa vores Told-Rettighed, imod Tractaternes rette Intention og Mening. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du med bete Daniel Knoff derom confererer og, efter at du uformærkt saa som af dig selv erfaret haver os elskelige Gabriel Marselii, hans Mening derom, kan du med god Manering, saasom os uafvidendes, for Pensionario de Witt eller andre af Generalstaterne, hvilke du selv eragter, lade dig mærke at vi os nabovenligen tilforseer, at de som gode allierede og fortroede Naboer ville sig bekvemme og deres Undersaatter til hvis billigt og Ret er tilholde, saa at al Underslæb, som os til Skade imod oprettede Tractater begaaes, maa afskaffes; hvorledes du og dennem inclineret befinder, derom haver du os med forderligste din underdanigste Relation at tilskikke og derefter siden vores naadigste Villie videre ervarte. Flensborghuus 8 April 1655. T. IX. 294. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, Hr. Henning Walkendorf og Jørgen Bjelke med flere at lade publicere, hvis imellem England og Danmark sluttet er, saa og Tolderne befale i Daniel Knoffs Fraværelse med Engelske at handle.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I paa de Steder udi eders Len, hvor de Engelske trafikerer, lader publicere hvis, som med os og England tracteret og sluttet er, saavidt Comercien angaar, paa det at saadant tilbørlig kan efterkommes og siden derover holdes. I lige Maade haver I og Tolderne paa de Havne, hvor de Engelske seile, at lade forstaa, at imidlertid os elskelige Daniel Knoff etc. ikke er tilstede, som med Skibes Maaling er befalet at have Indseende, de da skulle lade de Engelske, som der ankommer, tilbørligen deres Skibes Drægtighed selv ansige, som forsvarligt kan være, og derefter lige, som i de hollandske Tractater formeldes, fortolde, indtil Skibene kan blive maalte og brændte. Flensborghuus 8 April 1655. T. IX. 295. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Lige saadan Brev finge Hr. Henning Walkendorf og Jørgen Bjelke saavelsom Hr. Iver Krabbe, Vincents Bildt og Holger Vind.

Susanna, Thomes Pederssøns af Christianssand, at maa tale paa en Sag.

F. III. G. a. v., at eftersom Susanna, Thomes Pederssøns, for os underdanigst haver ladet andrage, at hendes forrige Huusbond Christen Anderssøns Tjener, ved Navn Jacob Boyessøn, sig ei til Regnskab og Rigtighed mod hende skal ville indstille for hvis, som han for bete hendes afgangne Huusbond haver havt under Hænder, som sig til en temmelig Summa skal bedrage, uanseet vores elskelige kjære Hr. Faders, salig og høilovlig Ihukommelse, hans naadigste Befaling derom tilforn til afgangne Palle Rosenkrands til Vesløsgaard, da Befalingsmand over Agdesidens Len, skal være udgivet, at han hannem skulde tilholde bete sine Regnskaber tilbørligen at clarere, hvorfor hun denne vores naadigste Tilladelse underdanigst haver været begjerendes, at hun samme Sag mod forne Jacob Boyessøn paany igjen maa lade paatale og ved Lov og Ret udi vort Rige Norge udføre. Da haver vi efter saadan hendes underdanigste Anmodning og Begjering naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at hun forne Sag imod bete Jacob Boyessøn paany igjen maa lade paatale og ved Lov og Ret paa behørige Steder tilbørligen udføre. Cum inhib. sol. Flensborghuus 10 April 1655. R. IX. 487. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lensmændene i Norge at aabne Toldkisterne til Philippi Jacobi.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I til Philippi Jacobi førstkommendes lader aabne Toldkisterne udi eders Len, og Pengene deraf leverer til os elskelige Johan Gaarman etc., uanseet hvad Assignation derpaa kan være given. Cum claus. consv. Flensborghuus 10 April 1655. T. IX. 295. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Lensmændene i Norge: Hr. Gregers Krabbe, Hr. Henning Walkendorf, Fredrik Urne, Jørgen Bjelke, Hr. Iver Krabbe, Ove Bjelke, Henrik Belov, Vincents Bildt.

Hr. Gregers Krabbe, at lade betale af det Strømsø Godses Afgift 24 Rigsdaler for Huusleie af det Huus paa bete Strømsø, som Daniel Knoff haver havt Toldkisten udi.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi naadigst erfarer, os elske-

lige Daniel Knoff etc. at være tildømt at betale 24 Rigsdaler for Huusleie af det Huus paa Strømsøen, som hannem naadigst var anbefalet at være udi med Toldkisten, imidlertid den ny Toldbod ved Drammen blev opbygt; thi ere vi naadigst tilfreds, at samme 24 Rigsdaler vorder Fogden, som samme Strømsø Gods i Forpagtning havt haver, udi hans Afgift godtgjort, saa at for^{ne} Daniel Knoff for des Udgift kan vorde fri og forskaanet, det og saaledes paa behørige Steder igjen skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Flensborghuus 10 April 1655. T. IX. 295. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Daniel Knoff, at maa nyde 3 pro cento fra Knips Suspension til Philippi.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at du til din egen og samtlige Toldbetjenternes Løn søndenfjelds i vort Rige Norge maa nyde tre pro cento af hvis, som paa hver Sted i Tolden sammesteds befindes at være indkommet, beregnet fra den Tid, Antoni Knip fra hans Generaltoldforvalters Bestilling er bleven suspenderet, og til Philippi Jacobi Dag førstkommendes, det og saaledes udi be^{te} Toldregnskaber paa tilbørlige Steder skal vorde godtgjort. Flensborghuus 10 April 1655. T. IX. 296. (Orig. i Rigsarkivet.)

Lensmændene i Norge fik Brev om Tømmerhugsts Forbud, undtagen Preben von Ahn og Jørgen Friis.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi kommer udi naadigst Forfaring, at der skal være stor Forraad paa huggen Tømmer udi vort Rige Norge, da haver vi naadigst for raadsomt eragtet, at ei videre ny Tømmer i be^{te} Norge vorder hugget, førend be^{te} gammel og allerede huggen Tømmer vorder solgt og afhændet. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I paa behørige Steder udi eders Len paa vore Vegne alvorligen lader forbyde, at intet Tømmer paa sexten Skovalen der i Lenet vorder hugget, indtil anden Anordning derom skeer og indtil vi fornemmer, det at være forhandlet, som allerede hugget er, og derhos tilbørlig Indseende lader have, at for^{ne} sexten Skovalen Tømmer desimidlertid selges for billig Priis, saa og at Undersaatterne paa anden Lastes Kjøb og Salg herved ikke skeer nogen Forfang. Flensborghuus 10 April 1655. T. IX. 296. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

M. Jens Schjelderup at forløves til Danmark.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst tilfreds er, at I

efter eders underdanigste Anmodning og Begjering maa forløves ned til vort Rige Danmark, eders magtpaaliggende Erinder at bestille. Flensborghuus 14 April 1655. T. IX. 297. (Conc. i Rigsarkivet.)

Johan Gaarman, at annamme de norske Toldpenge af Toldkisten.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst haver anbefalet vore Lensmænd i vort Rige Norge til dig at levere alle Toldpengene, uden nogen Afkortning, som i Toldkisterne findes, naar de til den 1ste Mai førstkommendes vorder aabnet. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du samme Penge til dig annammer, saa at de med forderligste derefter til vor Kjøbsted Kjøbenhavn nedkommer. Cum claus. consv. Flensborghuus 15 April 1655. T. IX. 297. (Conc. i Rigsarkivet.)

Daniel Knoff, Herman Gaarman og Peter de Bloch fik Brev om norske Toldkisternes Aabning sammesteds.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst haver anbefalet vore Lensmænd søndenfjelds i vort Rige Norge til den 1 Mai førstkommendes at lade aabne Toldkisterne i deres Lene og Pengene, som derudi findes, uanseet til hvem de og kan være assignerede, at levere til os elskelige Johan Gaarman, saa at de med forderligste derefter kan vorde til vort Rige Danmark nedskikket, det vi dig til Efterretning ville vide lade. Flensborghuus 15 April 1655. T. IX. 297. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lige saadan Brev fik Herman Gaarman og Peter de Bloch nordenfjelds.

Befaling til Bønderne i Agdesidens Lene at svare Jørgen Bjelke.

F. III. Hilser eder alle, vore og Norges Krones Bønder og Tjenere udi Mandals, Nedenes og Robyggelaget samt Lister Lene, som os elskelige Mogens Arenfeldt etc. til des udi Verge og Forsvar havt haver, evindeligen med Gud og vor Naade. Vi bede eder alle [etc. mutat. mutand. som Følgebrev til Bønderne i Brunla Len, dat. 31 Marts 1655, trykt foran S. 301 f.] Flensborghuus 19 April 1655. R. IX. 488. (Conc. i Rigsarkivet.)

Befaling til gode Mænd at levere Jørgen Bjelke Agdesiden.

F. III. Hilser eder os elskelige Trond Teiste, vor Mand

og Tjener, og Augustinus Olssøn [Wroe], Lagmand paa Agdesiden, kjærligen med Gud og vor Naade. Vider [etc. mutat. mutand. som aabent Brev, dat. 8 April 1655, trykt foran S. 303 f.] Flensborghuus 19 April 1655. R. IX. 488. (Conc. i Rigsarkivet.)

Følgebrev til Bønderne under Ide og Marker Lene at svare Johan Christopher Kørbitz til Philippi Jacobi førstkommendes.

F. III. Hilser eder alle vore og Norges Krones Bønder og Tjenere under Ide og Marker Len, som os elskelige Jørgen Bjelke til Østeraat etc. til des udi Verge og Forsvar havt haver, evindelig med Gud og vor Naade. Thi bede vi eder alle [etc. mutat. mutand. som Følgebrevet til Bønderne i Brunla Len, dat. 31 Marts 1655, trykt foran S. 301 f.) Flensborghuus 21 April 1655. R. IX. 489. (Conc. i Rigsarkivet.)

Johan Christopher von Kørbitz at forlenes med Ide og Marker Lene.

F. III. V. G. t. Vid, at vi dig naadigst til førstkommendes Philippi Jacobi vil have forlenet med Ide og Marker Lene, liggendes i vort Rige Norge, derefter du dig kan vide at rette. Befalendes dig Gud. Flensborghuus 21 April 1655. T. IX. 297. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Bjelke, at levere Ide og Marker Lene til Johan Christopher von Kørbitz.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du til den 1 Mai førstkommendes fra dig leverer Ide og Marker Lene til os elskeligs Johan Christopher von Kørbitz til Hellerup, vor Mand og Tjener, med hvis Inventarium, Registere, Breve og andet, som dertil hører og bør at lades og overantvordes. Cum claus. consv. Flensborghuus 21 April 1655. T. IX. 298. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Jessen fik Forleningsbrev paa et Præbende i Oslo Kapitel.

F. III. G. a. v., at eftersom nu vacerer og ledig er et Præbende udi Oslo Domkirke, Ottestad Præbende kaldet, efter afgangne Arnt Hanssøn, forrige Borgermester udi vor Kjøbsted Christiania, da haver vi af synderlig Gunst og Naade, saa og for tro og flittig Tjeneste, som os elskelige Peder Jessen, vores Mynt- og Bergtiendeskriver i vort Rige Norge, os og Riget hertil gjort og bevist haver og herefter

gjøre og bevise maa og skal, undt og bevilget, og nu med dette vort aabne Brev under og bevilger, at forne Peder Jessen maa efter Kapitels Statuter [Ottestad Præbende], som nu vacerer og ledig er, igjen bekomme og det med Bønder og Tjenere og al des Rente og rette Tilliggelse have, nyde, bruge og beholde ad gratiam, dog saa, at naar han ikke er udi vor daglig Tjeneste og Bestilling forhindret, da skal han bo og residere hos bete Oslo Domkirke og gjøre slig Tynge og Tjeneste inden Kirken og uden, som andre residerende Kanniker der sammesteds og være den geistlig Ordinants, som om Religionen er udgangen, og Kapitels Statuter aldeles undergiven. Han skal og holde hvis Gaarde og Residents, han dertil bekommendes vorder, ved god Hevd og Bygning saa og Bønderne, dertil liggendes, ved Lov, Skjel og Ret og ingen af dennem forurette imod Loven eller med nogen usedvanlig Paalæg besverge, og ei heller forhugge eller forhugge lade nogen de Skove, dertil ligge, til Upligt i nogen Maade. Cum claus. inhib. Flensborghuus 22 April 1655. R. IX. 489.

Hr. Henning Walkendorf at være Fru Merte Geddes Verge paa Skifte efter hendes Huusbonde Nils Lange.

F. III. V. s. G. t. Eftersom Skifte og Deling efter afgangne Nils Lange til Fritsø med forderligste holdes og foretages skal, da bede vi eder og naadigst ville, at I retter eders Leilighed efter paa samme Skifte at være hans efterladte Hustru, os elskelige Fru Merte Gedde, hendes Verge, havendes Indseende, at hende derpaa vederfares, hvis billigt og Ret er. Flensborghuus 22 April 1655. T. IX. 298. (Conc. i Rigsarkivet.)

Herman Gaarman og Peter de Bloch fik Brev Visiteringens og Toldens Forhold af hvis Vare, ved Iver Vinds Gaard Kopanger udskibes.

F. III. V. G. t. Vider, at vi efter os elskelige Hr. Iver Vind etc., hans underdanigste Anmodning og Begjering, indtil paa videre Anordning, naadigst haver bevilget, at hvis Last af Tømmer saavelsom Avling og Landskyld, desligeste ogsaa hvis Tjære, som kan falde paa hans egen Godses Grund og Eiendom ved Kopanger i Sogn i Bergenhuus Len, maa ved bete Kopanger Gaard udskibes og der visiteres og fortoldes, dog at han aarligen først skal lade tilbyde Bergens Borgere

samme hans Varer, som ved be^{te} Kopanger falde kan, saa at de ere dertil de næste, om de derfor ville give som andre, saa og at de Skibe, som samme Ladning der ved Gaarden indtager, ere baglastede Skibe, som ingen andre Varer eller Last til Forfang didfører eller andet derfra indlader, end som be^{te} Hr. Iver Vind, som forskrevet staar, af Tømmer, Avling, Landskyld eller Tjære selv tilkommer. Thi haver I, naar nogen baglastet Skibe være sig indlændiske eller udlændiske til be^{te} Kopanger ankommer, bemeldte Iver Vinds Varer, som ovenbemeldt er, at afhente, og I derom advares, en Toldbetjent at didskikke, som kan antegne hvad derudi bliver indladet og Tolden derefter efter Toldrullen at annamme, havendes derhos tilbørlig Indseende at ingen Kjøblast eller Vare videre der indtages, end be^{te} Hr. Iver Vind selv tilhører, eller noget med de did ankommende Skibe henføres Borgerskabet i be^{te} Bergen paa deres Privilegier til Forhindring eller Indpas i nogen Maade. Flensborghuus 30 April 1655. T. IX. 298. (Conc. i Rigsarkivet.)

Aaben Brev til alle Lensmændene i Norge at assistere Oberbergamtet.

F. III. Hilser eder os elskelige Riddere og Riddermændsmænd, vores og Norges Krones Lensmænd, evindelig med Gud og vor Naade. Eftersom adskillige Sager og Tvistigheder tidt og ofte kan indfalde, hvorudi Oberbergamtet i vores Rige Norge eders Hjælp og Assistents behøve kan, da ville vi naadigst, at alle og enhver af be^{te} vores og Kronens Lensmænd, udi hvis Len nogen saadan Bergsager kan indfalde, gjører be^{te} Oberbergamt al den Behjælpning, som billigt og efter Landsloven retmæssig eragtes kan, saa at al Vidtløftighed, saavidt muligt er, formedelst begge eders Hjælp kan hindres og forekommes. Ladendes det ingenlunde. Flensborghuus 3 Mai 1655. R. IX. 489. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, at erkyndige sig om Luft Stube [ɔ: Loftstue] Sager, saa og Dahl og Sølvcompagniets Sag i Vitting kan afskaffes, som er Sølvbergverket til Skade.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi naadigst erfarer, Luftstube Sager saa og Dahl og Sølvcompagniets Sager i Vitting at skal være Sølvbergverket paa Kongsberg til Skade og Forhindring, da bede vi eder og naadigst ville, at i eder med Flid erkyndiger, om be^{te} Sager bekvemmeligen og uden nogens Præjudice

kan afskaffes eller hvorledes I eragter, den Skade, som be^{te} Sølvbergverk af for^{ne} Sager tilføres, bedst at kan præcaveres og forekommes, og eders underdanigste Erklæring herom med forderligste i vort Kantselli til Efterretning indskikke. Flensborgshuus 3 Mai 1655. T. IX. 299. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe og Jørgen Bjelke fik Befaling anlangende Nils Langes efterladte Formue og Arvinger.

F. III. Hilser eder os elskelige etc. kjærligen med Gud og vor Naade. Vi bede eder og naadigst befale, saa og hermed Fuldmagt giver, at dersom Vergerne for afgangne Nils Langes efterladte Enke og Børn eragter Gjælden ei anderledes end ved Opbud at kunne aflægges formedelst den store Skade, Vandfloden paa Gaard og Gods dennem haver tilføiet, I da Arvingerne, saavelsom Gjælderne og Creditorerne for eder paa en visse Tid i Laurvigen indstevner og be^{te} Arvinger og Creditorer imellem midler og siger, og dersom siden noget overbliver, da haver I det Moderen og Børnene at imellem skifte, som I det billigst eragte kan Hvis I og herudinden midlendes og gjørendes vorder, det haver I til de derudinden interesserede fra eder under eders Hænder og Signeter at give beskrevet, som I ville ansvare og være bekjendt. Dersom og en af eder for lovlig Forfalds Skyld udebliver og ikke til den Tid, som dertil af eder berammet vorder, kan møde tilstede, da skal den af eder, som tilstede kommendes vorder, Fuldmagt have, en anden god Mand i den udeblivendes Sted til sig at tage og denne vores naadigste Befaling alligevel at fyldestgjøre og efterkomme. Ladendes det ingenlunde. Flensborghuus 3 Mai 1655. T. IX. 299. (Conc. i Rigsarkivet.)

Brostrup Gedde, at tage Johan Barth udi Ed for Guardein ved Mynten i Christiania.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at os elskelige Johan Barth, Oberbergamtskriver i vort Rige Norge, tilligemed hans forrige Bestilling bliver Guardein paa Mynten i vor Kjøbsted Christiania, til hvilken Ende du haver hannem paa vore Vegne til samme Bestilling tilbørligen udi Ed at tage og siden, foruden hans forrige Oberbergamtskrivers Besolding, lader hannem nyde tre Hundrede Rigsdaler aarligen for samme Guardeins Bestilling, indtil vi anderledes derom tilsigendes vorder, det og saaledes paa tilbørlige Steder skal vorde

godtgjort. Cum claus. consv. Flensborghuus 3 Mai 1655. T. IX. 300. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe fik Brev at erklære sig, om de Bønder af Thottum [ɔ: Thoten] ikke kan komme Bønderne under Skrøen [ɔ: Skreifjeldet] til Hjælp med Sætteveed til Bergverkerne.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi af os elskelige Brostrup Gedde etc. med en Deel af de andre Oberbergamts Officerer, deres underdanigste Erindring naadigst erfarer, at de faa Bønder, som ligger under det Berg Skrøen i vort Rige Norge, ere alt for svage til at forskaffe saa meget Sætteveed, som til det Eidsvoldiske, Huils Rädisk [ɔ: Julsrudske] og vugesk [ɔ: Vigske] Jernverks Fornødenhed herefter aarligen vil behøves, med saa Skjel af be^{te} Verkes Gruber skal paa bergmandsk [sic] bygges og bestandig underholdes, eftersom be^{te} Sætteveed vidt skal hentes og aarlig beløber sig til 4000 Favne, hvorover er at befrygte at Verket inden kort Tid skal blive liggendes. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I eder imod os underdanigst erklærer, om I ikke eragter, at de Bønder af Thotum uden deres Skade kan tilholdes for billig Betaling til for^{ne} Verk aarlig at henføre 2000 Favne Sætteveed, eftersom be^{te} Bønder nogle Mile derfra skal være beliggendes, og naar eders underdanigste Erklæring herom i vores Kantselli indkommer, vil vi os derpaa naadigst videre vide at resolvere. Cum claus. consv. Flensborghuus 3 Mai 1655. T. IX. 300. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe fik Brev at tilholde Tolderen paa Bragernes at lade Victualier til Bergverkernes Fornødenhed toldfri passere.

F. III. V. s. G. t. Eftersom os elskelige Brostrup Gedde etc. med de andre Oberbergamtsofficerer for os underdanigst haver ladet andrage, at vores Tolder paa Bragernes en Tid lang skal have vegret sig toldfri at lade passere hvis Victualier og Materialier, som til Sølvbergverkets paa Kongsberg Fornødenhed i vort Rige Norge indføres, da efterdi vi naadigst erfarer, saadant at skee be^{te} Bergverk saavelsom de gemene Bergfolk til største Skade og Nachdeel, bede vi eder og naadigst ville, at I udi eders Lehns underliggende Havne Tolderne tilholde, at de lader toldfri indpassere alle Victualier af alle Slags Proviant saa og Materialier af alle Slags Materier, som

rigtig angives og bevises at skal forbruges til for^{ne} Bergverks Fornødenhed, havendes dog Indseende, at ingen Underslæb under den Prætext med andre Varers Indførsel toldfri passerer, men at af alle Slags Varer, foruden de oven be^{te} Victualier og Materialier, som til for^{ne} Sølvbergverk opføres og der forbruges, skal tilbørlig Told tages, enten samme Vare til for^{ne} Sølvbergverk eller andensteds indføres skal. Cum claus. consv. Flensborghuus 3 Mai 1655. T. IX. 301. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe fik Brev anlangendes Kulhængsel i Lavstrøm.

F. III. V. s. G. t. Eftersom en Deel af Oberbergamtets Officerer i vort Rige Norge for os underdanigst haver ladet andrage, at Participanterne udi Sølvbergverket paa Kongsberg aarligen betaler 100 Rigsdaler for den Kulhængsel paa Lavstrøm, hvilket de og udi ni Aar aarligen continueret haver, men eftersom adskillige Sagtømmer fra Numedal paa samme Strøm nedkommer og igjennem samme Kulhængsel af Kulbrænderne igjennem stikkes og derfor af Participanterne for^{ne} 100 Rigsdaler betales, hvorfor billigt eragtes at de, som samme Tømmer tilhører, ogsaa noget aarligen til samme Kulhængsels Vedligeholdelse, Participanterne til Forlindring, udgiver. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I enten lader handle med dennem, som Tømmer igjennem for^{ne} Hængsel allerede haver ladet nedføre eller ogsaa herefter medførendes vorder, at de noget derfor aarligen udgiver enten paa en eller anden Maner, hvorledes I det selv bedst eragter, eller og, dersom de sig ei til noget godvillig bekvemme vil, da haver I en visse Anordning at gjøre, hvor meget enhver udgive skal efter advenant paa det Tømmer, som de igjennem be^{te} Hængsel førendes vorder, saa og at noget vist engang for alle udgives for det Tømmer, som hidindtil igjennem be^{te} Hængsel er bleven ført, eftersom I selv billigt eragter, paa det at Participanterne ei alene skal have Omkostningerne og andre tilligemed dennem foruden nogen Bekostning den Gavn og Nytte, som hos for^{ne} Hængsel være kan. Cum claus. consv. Flensborghuus 3 Mai 1655. T. IX. 301. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Brostrup Gedde fik Brev, at Ebbe Pederssøn og Anders Pederssøn maa afsone haver paa 100 Rigsdaler og siden for videre Tiltale være fri.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi naadigst erfarer, at tvende Personer ved Navn Ebbe Pederssøn, som tilforn haver været Hytteskriver paa det Røresiske Kobberverk, saa og Anders Pederssøn, Kulbrænder der sammesteds, for nogen Tid siden skal have begaaet adskillige grove Forseelser paa be[te] Røroske Kobberverk, som de og selv skal være bestendig, da ere vi naadigst tilfreds, at de denne Gang for samme Forseelse maa straffes hver paa 100 Rigsdaler og siden for al anden videre Tiltale være fri og forskaanet. Cum claus. consv. Flensborghuus 3 Mai 1655. T. IX. 302.

Brostrup Gedde, at tilforordne Henrik Sigismund Hassius at være Bergmester nordenfjelds.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at Henrik Sigismund Hassius, Hytteforvalter nordenfjelds i vort Rige Norge, maa, indtil paa videre naadigst Anordning, tillige være Bergmester nordenfjelds, og haver du hannem derfore tilbørligen i Ed at tage og siden hans aarlige Tractament over det forrige, som han for Hytteforvalters Bestilling havt haver, paa 150 Rigsdaler at forbedre lade, det og saaledes paa tilbørlige Steder skal vorde godtgjort. Flensborghuus 3 Mai 1655. T. IX. 302. (Conc. i Rigsarkivet.)

Brostrup Gedde, at tilholde den eller de, paa hvis Grund Jernmalm i Arendal brydes, Kongen noget til Rettighed deraf at give.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst erfarer, at ingen Tiende hidindtil erlagt er af hvis Jernmalm, som i Arendal brydes og til Laurvigs Jernverk forføres til at forarbeides, eftersom samme Jernmalm ikke der paa Stedet kan forbruges, af Aarsag ingen Middel dertil findes, da ville vi naadigst, at du den eller de tilholder, paa hvis Grund samme Malm brydes, at de fra den Tid, som dermed begyndt er, værer tiltænkt til os og Kronen noget derfor til Rettighed at give og det siden altid herefter continuerer, eftersom du med Oberbergamtet det eragter udi sig selv og efter Bergmaner brugeligt at være. Cum claus. consv. Flensborghuus 3 Mai 1655. T. IX. 303. (Conc. i Rigsarkivet.)

Thorkil Arngrim Vidal[in] fik Pas at søge efter adskilligt der paa Landet [ɔ: Island]. Flensborghuus 4 Mai 1655. R. IX. 490. [Trykt hos M. Ketilson, Forord. t. Island, III S. 58.]

Daniel Barth, at maa nyde Kolberg Gaard hans Livstid kvit og fri.

F. III. G. a. v., at vi for tro og villig Tjeneste, som os elskelige Daniel Barth, vores Oberbergmester i vort Rige Norge, os og Riget hidindtil gjort og beviist haver og herefter troligen gjøre og bevise maa og skal, naadigst haver undt og bevilget, saa og hermed under og bevilger, at han hans Livstid kvit og fri maa nyde og beholde den vor og Norges Krones Gaard Kolberg kaldet paa Eker liggendes, som Tobias Kupfer, forrige Bergmester, før hannem havt haver og nu er fradød. Cum inhib. sol. Flensborghuus 4 Mai 1655. R. IX. 490. (Conc. i Rigsarkivet.)

Brostrup Gedde, at maa nyde 1000 Rigsdaler til sin Besoldings Forbedring.

F. III. G. a. v., at vi af kongelig Gunst og Naade haver bevilget og forundt, saa og hermed bevilger og forunder os elskelige Brostrup Gedde etc. hans Besoldings Forbedring paa 1000 Rigsdaler, saa at han aarligen herefter, indtil paa videre naadigst Anordning, til Besolding maa bekomme tre Tusinde Rigsdaler, som hannem af vor Mynt i vor Kjøbsted Christiania aarligen erlægges og betales skal, hvorefter Mynteskriveren sammesteds, den som nu er eller herefter kommendes vorder, sig kan vide at rette og forholde. Cum inhib. sol. Flensborghuus 4 Mai 1655 R. IX. 490.

Henrik Geisler fik Befaling at være Fiskal udi Oberbergamtet.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver antaget og bestillet, og hermed antager og bestiller Henrik Geisler til at være Fiskal ved Oberbergamtet i vort Rige Norge, og skal han i samme sin Bestilling være os, vore Riger og Lande huld og tro, dessen Gavn og Bedste af yderste Magt og Formue vide og ramme, Skade og Forderv derimod hindre og afverge og sig saaledes i alle Maader anstille, som en tro, flittig og oprigtig Fiskal vel egner og anstaar. Derimod og for saadan hans Tjeneste haver vi naadigst lovet og tilsagt at ville lade give hannem aarligen til Besolding 100 Rigsdaler, som hannem af vor

Tiendeskriver i be^te vort Rige Norge, den som nu er eller herefter kommendes vorder, aarligen skal erlægges og betales og begynde og angaa fra dette Brevs Dato og siden aarligen continuere, saalænge han be^te Fiskals Bestilling betjenendes vorder; derforuden maa han nyde den tiende Penge af alt hvis Straf eller Forbrydelses Penge, i be^te Oberbergamt falde kan. Cum inhib. sol. Flensborghuus 4 Mai 1655. R. IX. 490. (Conc. i Rigsarkivet.)

Selius Marselius fik Brev, at Posten skal føre Breve fra og til Kongsberg, som Bergofficererne tilkommer.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du gjører den Anordning, at Posten bliver anbefalet at gaa fra Bragernes paa Kongsberg engang hver otte Dage og derhen og fra føre hvis Breve og andet, som Oberbergamtet eller des Officerer kan tilkomme. Flensborghuus 4 Mai 1655. T. IX. 303. (Conc. i Rigsarkivet.)

Brostrup Gedde, at medgive Thorkil Arngrim Vidal[in] af Island en Bergmand til at søge efter Mineralier paa be^te Island.

F. III. V. G. t. Eftersom Thorkil Arngrim Vidal af vort Land Island for os underdanigst haver ladet andrage adskillige Curiositeter af Mineralier paa vort Land Island at ville opsøge, da bede vi dig og naadigst ville, at du hannem en god Bergmand tilforordner, som tillige ogsaa er en Rottengenger, hvilken du og haver saameget til Besolding at bekomme lade, som han efter hans Kvaliteter tilkomme kan for den Tid, han i saa Maade reisendes vorder, og dennem derhos Instruction medgive, hvorefter de sig rette og forholde skal. Flensborghuus 4 Mai 1655. T. IX. 303. (Conc. i Rigsarkivet.)

Brostrup Gedde, at tage Henrik Geisler udi Ed for Fiskal ved Bergverket.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst haver antaget og tilforordnet Henrik Geisler til at være Fiskal udi Oberbergamtet og hannem derfor bevilget til aarlig Besolding 100 Rigsdaler, saa og den tiende Penge af hvis Strafpenge, som der udi Bergamtet falde kan. Thi haver du hannem for samme Bestilling tilbørligen udi Ed at tage, havendes Indseende at han samme sin Bestilling til vores og Kronens Bedste forsvarligen fore-

staar. Flensborghuus 4 Mai 1655. T. IX. 303. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Henrik Bjelke, at give Thorkil Arngrim Vidal[in] [der agter adskilligt paa Island at optage, til Underhold] 100 Rigsdaler. Flensborghuus 4 Mai 1655. T. IX. 304. (Conc. i Rigsarkivet.) [Trykt hos M. Ketilson, Forord. t. Island, III. S. 59.]

Brostrup Gedde og Daniel Barth fik Reisepas i Norge.

F. III. G. a. v. Eftersom os elskelige Brostrup Gedde etc. tidt og ofte foraarsages udi vor og Kronens Erinde den hannem anbetroede Oberberghauptmands Charge angaaende paa adskillige Steder og Bergverker i vort Rige Norge at forreise, thi bede vi og byde vore Fogder, Embedsmænd og alle andre, som paa vore Vegne nogen Befaling haver, at de forskaffer hannem, saa ofte han dennem udi vores og Kronens Erinde, som forskrevet staar, hermed besøgendes vorder, fornøden Skydsheste og Fløtningsbaade med behørige Udroersfolk, saa han vel befordret og uden al Ophold til Lands og Vands kunde afsted komme. Ladendes det ingenlunde. Flensborghuus 5 Mai 1655. B. IX. 491. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ligesaadan Pas fik Daniel Barth, Oberbergmester.

Følgebrev til Bønderne paa Færø at svare Christopher Gabel.

F. III. Hilser eder [mutat. mutand. overensstemmende med Følgebrev til Bønderne i Brunla Len, dat. 31 Marts 1655, trykt foran S. 301 f.]. Flensborghuus 9 Mai 1655. R. IX. 491. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Henrik Bjelke fik Brev om [med Bisperne, Lagmændene og 24 af de bedste Mænd at overlægge, hvorledes Almuen noget pro Kvota aarligen kan paalægges til] Spedalskes Hospitalers Underholding paa Island. Flensborghuus 9 Mai 1655. T. IX. 304. (Conc. i Rigsarkivet.) [Trykt hos M. Ketilson, Forord. t. Island, III. 59—60, og hos O. Stephensen og J. Sigurdsson, Lovsaml. for Island, I. S. 249.]

Johan Fircks Frihedsbrev paa sit Gods i Norge.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Johan Fircks etc. os underdanigst haver tilkjendegivet, at han for en Tid siden det adelige Gods Aaby i vort Rige Norge i Baahuus Len i Søndervigen udi Thostene [o: Taasene] Sogn med al des tilliggendes Gods af os elskelige Gabriel og Selio Marselio

haver kjøbt og sig tilforhandlet, hvorpaa han underdanigst vores naadigste Confirmation haver været begjerendes. Thi haver vi efter samme hans underdanigste Begjering samme Kjøb naadigst confirmeret og stadfæstet, saasom vi og hermed naadigst confirmerer og stadfæster, at han og hans Arvinger samme Gods ligesaa frit som vores andre indfødte Adel i Norge maa nyde og bruge. I lige Maade ville vi hermed naadigst bevilget have, at dersom be[te] Johan Fircks sig noget mere Gods af Odels eller Skattegods, enten ved Mageskifte eller Kjøb, tilforhandlendes vorder enten inden eller uden Sognet, saameget som ti hele Gaarde bedrager, være sig enten det inden eller uden Sognet er beliggendes, at det da ligesaa frit som det andet hans Gods maa besiddes og bruges, dog saavidt deraf til os og Kronen efter Jordebogen afgaar, det aarligen som tilforne at erlægges og udgives. Forbydendes derfor hermed alle og enhver vores Lensmænd, Fogder og alle andre for[ne] Johan Fircks eller hans Arvinger herimod Hinder, Skade eller Ulempe at tilføie under vor Hyldest og Naade, mens meget mere efter vores naadigste Befaling hannem derudi haandhæve og forsvare. Kjøbenhavn 10 Mai 1655. R. IX. 645.

Hr. Henrik Bjelke, at lade Falkefængerne bekomme deres Underholdning paa Reisen til Island som tilforn.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi naadigst haver anbefalet vores Falkefænger Jacob von Hübe med hans underhavende Falkefængere at begive sig til vort Land Island, der Falke at fange. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I lader dennem bekomme den samme Underholding paa Reisen frem og tilbage, som de pleie at have. Cum claus. consv. Flensborghuus 10 Mai 1655. T. IX. 304. (Conc. i Rigsarkivet.)

Preben von Ahn fik Brev anlangende Kjældere og Boder i Bergen at kjøbe til Kronens Rettighed at udi forvare.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at de Kjældere og Boder i Bergens By, som din nedskikkede Specification omformelder, bliver igjen kjøbt at lægge og forvare vor og Kronens Rettighed udi, og dersom Almuen efter din underdanigste Forslag til des Betaling kan tilbringes, da haver du derudi din bedste at gjøre og din underdanigste Forslag derom med forderligste til Efterretning i vort Kantselli at nedskikke, hvorle-

des dermed er omgangen og hvad enhver dertil giver. Cum claus. consv. Flensborghuus 10 Mai 1655. T. IX. 305. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke, at lade Henrik Vürger bekomme 5000 Rigsdaler af Bergens Told efter hans derpaa givne Assignation.

F. III. V. G. t. Eftersom du tilforne haver bekommet vores naadigste Befaling at nedskikke alle Toldpengene fra vor Kjøbsted Bergen, uanseet hvad Assignation derudi kan være skeet, saa ere vi dog naadigst tilfreds, at os elskelige Henrik Vürger, vores Factor til Lübeck, bekommer den Assignation paa de 5000 Rigsdaler, som hannem udi be^te^ Told gjort er. Cum claus. consv. Flensborghuus 11 Mai 1655. T. IX. 305.

Johan Gaarman, at nedføre de to og tre Procento af den norske Told med de andre Toldpenge.

F. III. V. G. t. Eftersom du tilforne haver bekommet vores naadigste Befaling tillige at annamme den Besolding, som hos Tolderne i vort Rige Norge findes af Antoni Knip, forrige Generaltoldforvalter sammesteds, hans Kvota af Tolden, beregnet fra den 1 Mai 1654 og indtil hans Suspensions Datum, i lige Maader og to af hvert Hundrede af hvis, be^te^ Told sig haver kunnet bedrage fra be^te^ Knipes Suspensions Dato og til 1 Mai 1655. Thi ville vi naadigst, at du begge Dele, som forskrevet staar, naar du det annammet haver, tillige med den anden Told til vor Kjøbsted Kjøbenhavn nederfører og derpaa en rigtig Fortegnelse i vort Kantselli indleverer, hvorefter du vores naadigste Villie og Anordning haver at fornemme. Cum claus. consv. Flensborghuus 11 Mai 1655. T. IX. 305.

Bjørn Povelssøn og Ragind [ɔ: Ragnhild] Magnusdatter af Island [der vare hinanden i 2det og 3die Led beslægtede] at maa komme i Egteskab sammen [mod at erlægge 100 Rigsdaler.] Flensborghuus 12 Mai 1655. R. IX. 491.

Hr. Henrik Bjelke fik Brev Bessestad Kirke paa Island anlangendes [til dens Reparation at lade anvende 100 Rigsdaler, som Bjørn Povelssøn er befalet at udgive for det Egteskab, udi hvilket han sig agter at indlade med Ragnhild Magnusdatter]. Flensborghuus 12 Mai 1655. T. IX. 306. (Conc. i Rigsarkivet.) [Trykt hos M. Ketilson, Forord. til Island, III. S. 60—61.]

Henrik Belov fik Brev at maa forløves her neder til Danmark.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at du efter din underdanigste Anmodning og Begjering maa forløves at begive dig ned til vort Rige Danmark, der dine magtpaaliggende Erinder at forrette. Dog haver du den Anordning at gjøre, at intet udi din Fraværelse udi Lenet vorder forsømmet. Flensborghuus 13 Mai 1655. T. IX. 306. (Conc. i Rigsarkivet.)

Daniel Knoff fik Brev om Underslæb, som begaaes ved Trælastens Udførsel.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst erfarer, adskillige Exorbitantser og Underslæbe med Trælastens Udførsel fra vort Rige Norge paa fremmede Steder at forløbe, da bede vi dig og naadigst ville, at du paa Middel og Veie værer betænkt, hvorved saadan Underslæb forekommes kan, og med vore og Kronens Undersaatter tilbørlig Indseende haver, at sligt, som til vores og Kronens Tolds Forringelse begaaes, tilbørligen vorder corrigeret og forandret. Siden haver du med de fremmede, som i lige Underslæbs Forseelse betrædes, dig at forholde, eftersom de derom oprettede Tractater udviser, havendes Indseende at os og Kronen saavel af vore egne Undersaatter som fremmede og udlændiske efter Tractaternes Formelding med Trælastens Udføring skeer, hvis Ret og billigt er. Flensborghuus 23 Mai 1655. T. IX. 306. (Conc. i Rigsarkivet.)

Johan Fircks fik Confirmation paa en Fæstebrev, Hr. Iver Krabbe til hannem haver udgivet paa en Tiende i Baahuus Len, udi hans og hans Datters Livstid at nyde.

F. III. G. a. v., at eftersom es elskelige Johan Fircks til Aabygaard, vor Mand, Tjener og bestalter Oberste over det Baahusiske Regimente, hos os underdanigst haver ladet anholde om vores naadigste Confirmation paa en os elskelige Hr. Iver Krabbe til Jordberg etc. til hannem udgiven Fæstebrev, hvilken lyder Ord efter andet, som følger:

Jeg, Iver Krabbe til Jordberg, Ridder og Høvedsmand over Baahuus Slot og Len, gjør vitterligt, at jeg paa Hs Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne haver sted og fæst til ærlig og velbyrdig Mand Johan Fircks til Aabygaard, Hs Maj.s velbestalter Oberste over det Baahusiske Regimente, Kgl. Maj.s Anpart Biskopstiende af Stangenes Prestegjeld hans Livstid,

hvoraf han aarligen til Kgl. Maj. skal udgive Penge tredive og otte Rigsdaler in specie og det inden hver Philippi Jacobi i det seneste, hvorfor jeg paa høistbete Kgl. Maj.s Vegne vil have anbefalet Almuen udi forne Stangenes Prestegjeld at I aarligen til hannem i rette Tid yder og overleverer eders Tiende, som ret og forsvarligt kan være, under Straf som vedbør. Til Vidnesbyrd [har jeg] trykt mit Signet her nedenunder og med egen Haand hosskrevet. Baahuus den 20 September 1651. Iver Krabbe Tagessøn (L. S.)

Med underdanigst Begjering derhos, at bete Tiende hans Datter, os elskelige Jomfru Fircks, efter hans dødelige Afgang med lige Condition, som forskrevet staar, hendes Livstid maatte forundes. Da have vi efter bete Johan Fircks, hans underdanigste Anmodning og Begjering bete Fæstebrev udi alle des Ord Clausuler og Punkter, eftersom forskrevet staar, naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, og den hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster, saa og bevilget og tilladt, at bete hans Datter, Jomfru Fircks, bete Stangenes Tiende efter hans dødelige Afgang for tilbørlig Afgift, som forskrevet staar, hendes Livstid maa nyde og beholde. Cum inhib. sol. Flensborghuus 26 Mai 1655. R. IX. 491.

Hr. Bendt Pederssøn [Amdal] fik Brev at maa kaldes til Prestekald igjen.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Hr. Bendt Pederssøn for os underdanigst supplicando haver ladet andrage og berette, hvorledes han før Tiden haver søgt Seng med sin trolovede Fæstekvinde, Elene Christensdatter, som han siden er kommen udi Egteskab med, for hvilken sin Forseelse han skal være dømt fra sit Kald, med underdanigst Anmodning og Begjering hannem naadigst maatte bevilges og tillades til et andet Kald igjen at befordres, hvor han lovligen kunde blive kaldet, da have vi naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at forne Hr. Bendt Pederssøn maa igjen lade sig kalde. til hvilket Kald, han lovligen kan vorde kaldet. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 6 Juni 1655. R. IX. 492. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke, at Grethe Berns skal stille Jens Hanssøn Borgen.

F. III. V. G. t. Eftersom os elskelige Jens Hanssøn, Byfoged i vor Kjøbsted Bergen, for os underdanigst haver ladet

andrage, hvorledes han skal have forhvervet Commissariers Dom over en Kvinde ved Navn Grethe Berns til Betaling for 4000 Rigsdaler, hun hannem skyldig var, og derforuden til dig bekommet vores naadigste Befaling sub dato den 23 Augusti 1653 at tilholde be^{te} Grethe Berns, indtil Sagens Uddrag, at stille for^{ne} Jens Hanssøn nøiagtig Caution for hvis, han hos hende retmæssig kunde have at fordre efter be^{te} udstedte Commissariers Dom, hvorefter be^{te} Jens Hanssøn siden videre over hende skal have forhvervet baade Bythings saavelsom Lagthings Domme, hvilket dog, alt sammen uagtet, be^{te} Grethe Berns ei heller haver villet sig bekvemme hannem nogen Caution at stille formedelst en Stevning, som hun til næste Herredage i vort Rige Norge i for^{ne} Sag skal have tagen, hvorudinden hun skal have ladet indføre, at ingen hende videre skulle molestere, førend samme Sag til be^{te} Herredag paakjendt vorder. Da eftersom vi naadigst eragte billigt og ret, at hun forsikrer be^{te} Jens Hanssøn for hvis, han hos hende med Rette kan have at prætendere, uanseet hvis hun i saa Maade i samme Stevning kan have indført, eftersom befrygtes, at hun sin Bo saaledes imidlertid maatte forrykke, at hun skulde blive uvederheftig, saa at han ei siden hos hende kunde naa sin Betaling. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du be^{te} Grethe Berns paa vore Vegne tilholder, at hun uden nogen Undskyldning værer tiltænkt, indtil Sagens Uddrag til førstkommendes Herredage, at stille for^{ne} Jens Hanssøn nøiagtig Caution for hvis, han hos hende retmæssig kan have at fordre. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 9 Juni 1655. T. IX. 307. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Jenssøn, Borgermester i Bergen, fik Brev paa Vaags [ɔ: Vangens] Kirketiende sin, sin Hustrues og et deres Børns Livstid.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Ove Bjelke til Østeraat, vor Mand, Tjener og Befalingsmand etc., haver sted og fæst os elskelige Ove Jenssøn, Borgermester i vor Kjøbsted Bergen, Vangs Kirkers visse og uvisse Indkomst paa Vors aarligen at nyde og oppeberge for Capitels almindelig Kjøb, som Kirkernes Indkomst der i Lenet taxeres for, efter den af be^{te} Ove Bjelke derpaa udgivne Brevs Indhold, dateret Bergenhuus den 23 Martii Anno 1649, hvorpaa for^{ne} Ove Jenssøn vores naadigste Confirmation søgt haver med underdanigst Begjering derhos, at vi naadigst vilde bevilge og tillade, at han

samme Kirketiende for den Taxt, som andre Kirkers Indkomst udi Stigtet taxeres for, uden Forhøielse og som sedvanligt for sig og sin Hustru, deres Livstid maatte nyde og efter deres dødelige Afgang et af hans Børn. Da have vi forne Ove Bjelkes udgivne Fæstebrev naadigst confirmeret og stadfæst, saa og hermed confirmerer og stadfæster, desligeste hermed bevilge og tillade, at forne Ove Jenssøn og hans Hustru, begge deres Livstid, og efter dennem et af hans Børn maa forne Kirketiende nyde og beholde for den Taxt, som bemeldt er, dog at de Afgiften, som forskrevet staar, af forne Tiende paa behørige Steder udi rette Tide lader yde og fremkomme, saafremt de denne vores Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 11 Juni 1655. R. IX. 492.

Ove Jenssøn, Borgermester i Bergen, fik Brev paa 200 Rigsdaler aarligen at nyde af Lastepengene.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Ove Jenssøn, Borgermester i vor Kjøbsted Bergen, underdanigst lader anholde og begjere, at hannem for hans lange Tjeneste og Besværing udi adskillige forrige, saavelsom den itsige Borgermesters Bestilling og den Forsømmelse udi hans egen Næring og Brug, som forbete Bestilling medbringer, noget maatte tillægges og forundes, da have vi paa forbete hans underdanigste Ansøgning og Begjering naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at hannem for hans Person 200 Rigsdaler aarligen af forbete Bergen Byes Lastepenge fra dette vort Brevs Dato, indtil anden Anordning skeer, maa bevilges og forundes for den Umag og Besværing, han paa forbete Bergens Byes Vegne haver. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 11 Juni 1655. R. IX. 493.

Hr. Iver Krabbe fik Forlov paa fire Ugers Tid at begive sig her ned til Danmark, sine magtpaaliggende Erinder at forrette.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst tilfreds er, at I paa en Maaneds Tid maa forløves her neder til vort Rige Danmark, der eders nødvendige Erinder at bestille; dog haver I den Anordning der paa Fæstningen at gjøre, at intet i eders Fraværelse vorder forsømmet. Vi have og naadigst anbefalet os elskelige Jokum Ibo von Vackerbart, vor Mand, Tjener og bestalter Oberstelieutenant og Commandant der sammesteds, udi eders Fraværelse der paa Fæstningen at ligge udi Slots-

loven, derefter I eder kan vide at rette. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 11 Juni 1655. T. IX. 308 (Conc. i Rigsarkivet.)

Jochum Ibo von Vackerbart at ligge i Slotsloven paa Baahuus.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst haver forløvet os elskelige Hr. Iver Krabbe til Jordberg, Ridder, vor Mand, Tjener og Befalingsmand paa vort Slot Baahuus, paa fire Ugers Tid at begive sig herned til vort Rige Danmark, der sine magtpaaliggende Erindringer at bestille, da bede vi dig og naadigst ville, at du retter din Leilighed efter der paa Fæstningen i hans Fraværelse denne Gang at ligge i Slotsloven, havendes Indseende at alting tilbørligen tilgaar, som du agter at ansvare og bekjendt være. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 11 Juni 1655. T. IX. 308. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Bjelke, at lade Fæstningen Christiansø, næst omkring Huset, paa ringeste Bekostning, muligt er, reparere og forferdige

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at du af Lenets Indkomst med ringeste Bekostning, muligt er, maa lade til Defension reparere Fæstningen Christiansø, næst omkring Huset, efter den Afridsning, som os elskelige Isak von Geelkerck, vores Ingenieur, derom gjort haver, og hvis du derpaa anvendendes vorder, skal dig siden udi Lenens Regnskaber igjen vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 11 Juni 1655. T. IX. 311. (Conc. i Rigsarkivet.)

Borgermester og Raad i Oddevald fik Bevilling at maa besøge Godtfolk i Danmark og Norge om Hjælp til deres afbrændte Kirke.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Borgermester og Raad i vor Kjøbsted Oddevald for os underdanigst lader andrage, hvorledes deres Kirke tilligemed Byen udi sidst forleden Feide formedelst uformodentlig fiendtlig Overfald ganske skal være ruineret og slet afbrændt, og de nu igjen en ny Kirke at lade opbygge allerede anfanget haver, hvilken Bekostning de af deres egen Middel og Formue ei skal kunne afstedkomme, underdanigst derfor begjerendes, vi naadigst ville bevilge, at de vores Undersaatter udi vore Riger Danmark og Norge om Hjælp og Undsætning til samme forehavende Verk at fuldbringe maatte besøge. Da efterdi vi af os elskelige Hr. Iver Krabbe, hans underdanigste Erklæring naadigst erfarer, saadan deres An-

givende sandferdig at være, have vi naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at de udi vore Riger Danmark og Norge om Hjælp til forskrevne deres Kirkes Opbyggelse Godtfolk maa besøge lade. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 12 Juni 1655. R. IX. 493. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Jenssøn fik Confirmation paa en Gaard, Øye kaldet, sin og sin Hustrues Livstid.

F. III. G. a. v., at eftersom vores elskelige, kjære Hr. Fader, salig og høilovlig Ihukommelse, Anno 1633 den 10 Juli naadigst haver forundt nærværende Peder Jenssøn en vores Gaarde i Trondhjems Len, kaldes Øye, liggendes i Guldals Fogderi i Melhuus Sogn, som han sted og fæst haver, sin og sin Hustrues Livstid at nyde og beholde, hvorpaa han nu vores naadigste Confirmation underdanigst ansøger. Da have vi forne vores elskelige, kjære Hr. Faders udgivne Brev naadigst confirmeret og stadfæst, saa og hermed confirmerer og stadfæster, saa at forno Peder Jenssøn forne Gaard sin og sin Hustrues, nemlig Margrethe Olufsdatter, som han nu haver, deres Livstid maa nyde og beholde, dog at de udgive til os og Kronen deraf Leding, Landskyld og al anden Rettighed, som deraf bør at gange, og Gaarden forbedrer, saafremt de denne vores Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 15 Juni 1655. R. IX. 494. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hans Hanssøn [Smidt] og Nils Ebbessøn, Lagmænd i Bergen og Stavanger, anlangende Tvistighed imellem Jens Ibssøn i Bergen og Erik Ottessøns [Ornings] Arvinger.

F. III. V. G. t. Eftersom Jens Ibssøn af vor Kjøbsted Bergen for os underdanigst haver ladet andrage, at vores naadigste Befaling til os elskelige Nils Hanssøn, Lagmand udi Christiania, saa og Jacob Rasch, forrige Lagmand over Stavanger Lagstol, ei skal være efterkommet, formedelst den enes dødelige Afgang og den andens Svaghed, efter en Herredagsdom til Bergen og Parternes Vedtegt at til Ende gjøre hvis Tvistighed, beto Jens Ibssøn og afgangne Erik Ottessøns Arvinger imellem er for en Forløfte, som beto Erik Ottessøn skal have gjort for forne Jens Ibssøn til afgangne Hr. Axel Arenfeldt. Thi bede vi eder og naadigst ville, saa og hermed Fuldmagt give, at I rette eders Leilighed efter udi forbeto tvistige Sag imellem forne Erik Ottessøns Arvinger og forbeto Jens Ibs-

søn, samme Forløfte angaaende, endeligen at kjende og dømme eller og dennem derom i Mindelighed imellem at forhandle, saa at samme Sag kunde komme til Endskab. Hvis I og be:te Interesserede herudinden imellem forrettendes vorder, det haver I til dennem fra eder under eders Hænder og Signeter klarligen at give beskrevet, som I ville ansvare og bekjendt være. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 15 Juni 1655. T. IX. 308. (Conc. i Rigsarkivet.)

Confirmation paa en Gaard anlangende Jon Anderssøn og Anfin Thorgenssøn [ɔ: Thorgrimssøn.]

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst søges og begjeres vores naadigste Confirmation paa en vores elskelige, kjære Hr. Faders, salig og høilovlig Ihukommelse, udgivne aabne Brev, hvilken lyder Ord efter andet, som følger: [dateret Koldinghuus den 27 Januar 1641, trykt i Bind VIII, S. 22—23]. Da have vi for:ne aabne Brev udi alle des Ord, Clausuler og Punkter, eftersom forskrevet staar, naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 18 Juni 1655. R. IX. 494. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Peder Erikssøn i Bøxnes [ɔ: Buksnes] af Nordlandene at stedes igjen til Kald.

F. III. G. a. v., at eftersom nærværende Hr. Peder Erikssøn, fordum Prest udi Bøxnes Prestegjeld udi Nordlandene, underdanigst lader andrage, hvorledes han sig med Leiermaal skal have forseet og derover fra Embedet skal være removeret, underdanigst derhos begjerendes, at han igjen til nogen Kald maa forfremmes. Da have vi efter saadan hans underdanigste Anmodning naadigst bevilget og tilladt, at han, for:ne Hr. Peder Erikssøn, maa befordres igjen til hvilket Kald, han der i Nordlandene først kan blive kaldet, dog at det skeer lovlig efter Ordinantsen og andre kongelige om Kald udgangne Forordninger. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 19 Juni 1655. R. IX. 495. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Nilssøn, Ridefoged, fik Confirmation paa 3 Fæstebreve anlangende 2 Kværne, 1 Gaard og et Laxefiskende.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst søges og begjeres vores naadigste Confirmation paa efterfølgende trende

udgivne Fæstebreve, [hvilke lyde Ord efter andet, som følger[1], nemlig det første:

Jeg, Thomas Dyre til Sundsby, Kgl. Maj.s. Befalingsmand over Dragsmarks Klosters Len, kjender og gjør hermed vitterligt, at jeg paa Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne haver forundt og bevilget ærlig, velagt og forstandig Karl Peder Nilssøn, Ridefoged over Søndervigen, tvende af Dragsmark Klosters Kværne, som Maren salig Hr. Jens Jenssøns Efterleverske udi Brug haver og som altid haver ligget under den Gaard store Broland i Fos Sogn, som kaldes Frukværner, for des Rettighed, deraf aarligen bør at udgives efter Jordebogens Indhold, hvilke forno tvende Kværne bete Peder Nilssøn nu herefter maa og skal have, bruge og beholde sin Livstid, som forskrevet staar. Des til Vitterlighed under min Haand og Signet. Actum Sundsby den 20 September Anno 1649. Thomes Dyre.
Egen Haand.

Det andet: Jeg, Iver Krabbe til Jordberg, Ridder og Kgl. Maj.s Befalingsmand paa Baahuus, gjør vitterligt, at jeg paa Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne haver sted og fæst til Peder Nilssøn, Foged over Søndervigens Fogderi, den Gaard Braaland, som Maren, salig Hr. Jens Jenssøns, nu paaboet haver, for hvilken han til ovenbete Kvinde haver til Amindelse en Summa Penge givet, samt og en Ødegaard Kongsmark, hvilken han skal nyde, bruge og beholde tilsammen hans Livstid med al des tilliggendes Eiendom, som der nu tilligger og af Arilds Tid tilligget haver, al den Stund han aarligen i rette Tide deraf udgiver, hvis deraf med Rette bør at udgives. Og skal han samme Gaard, som slet er forfalden, opbygge lade og siden skal han den nyde, bruge og beholde. som forskrevet staar, udi hans Livstid. Til Vitterlighed under min egen Haand og Signet. Baahuus den 12 September 1649. Iver Krabbe Tagesen. (L. S.)

Det tredie: Jeg, Iver Krabbe til Jordberg, Ridder, Kgl. Maj.s Befalingsmand paa Baahuus, kjendes og gjør hermed vitterligt, at jeg paa Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne haver sted og fæst, saa og nu hermed steder og fæster velagt Peder Nilssøn, Ridefoged i Søndervigen, Kgl. Maj.s Laxefiskende i Kvistrumbroes Elv i Fos Sogn udi Søndervigens Fogderi i Baahuus Len beliggendes, hvoraf han

[1] Fra [mangler i »Registre«.

til Fæste til Kgl. Maj. skal give tyve Rigsdaler [1], som han sig haver Kgl. Maj. til Regnskab at føre udi dette Aars Regnskab, og derforuden aarlig til Afgift til høistbe^te^ Kgl. Maj. skal give tredive Rigsdaler, for hvilke for^ne^ 30 Rigsdaler aarlig Afgift be^te^ Peder Nilssøn hermed for^ne^ Laxefiskende skal og maa fuldkommeligen nyde, bruge og beholde sin Livstid, saavidt som hans Formænd for hannem med Rette brugt haver, al den Stund be^te^ Peder Nilssøn for^ne^ tredive Rigsdaler aarlig Afgift (som aarlig inden hver Philippi Jacobi skal være erlagt) rigtig afklarerer under dette Stedsmaalsbrevs Fortabelse. Til Vidnesbyrd under mit Signet og egen Haand. Datum Baahuus den 16 Januarii Anno 1652. Iver Krabbe Tagessøn (L. S.)

Da have vi for^ne^ udgivne Fæstebrev, eftersom det her oven findes indført, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 23 Juni 1655. R. IX. 495. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hans Frantssøn, Lagmand i Norge i Baahuus Len, fik Confirmation paa en Tiende.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst anholdes og begjeres vores naadigste Confirmation paa et os elskelige Hr. Iver Krabbe til Jordberg etc., hans udgivne Fæstebrev, hvilket lyder Ord efter andet, som følger:

Jeg, Iver Krabbe etc., gjør hermed vitterligt, at jeg paa Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres naadigste Behag haver undt og bevilget, saa og hermed under og bevilger Hans Frantssøn, Lagmand udi Baahuus Len og Viken, samt hans Hustru Margrethe Thorgiersdatter, Kgl. Maj.s Anpart Biskoptiende af Hisinge, hvoraf han eller hans Hustru aarligen skal give til høibe^te^ Kgl. Maj. den sedvanlige Afgift, nemlig tredive og sex Rigsdaler in specie, hvilken for^ne^ Afgift aarligen til Baahuus Skriverstue skal erlægges. Derimod skal be^te^ Hans Frantssøn og hans Hustru nyde og beholde for^ne^ Biskopstiende deres Livstid. Thi bydes og befales hermed paa Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne menige Almue, som bygge og bo paa for^ne^ Hisingen, at I dennem retferdeligen tiender, som I agte at forsvare, og ingen Forfang herudinden at gjøre. Des til Vitterlighed under mit Signet og egen Haand. Actum Baahuus den 1 Mai 1651. Iver Krabbe Tagessøn (L. S.).

[1] »Registre« har: tredive Rigsdaler.

Da have vi forne udgivne Fæstebrev, eftersom det heroven findes indført, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 23 Juni 1655. R. IX. 496.

Vincents Bildt fik Brev anl. Daniel Knoff om Tønsberg Borgere, som besverge sig over Told af Skibe under 50 Lester.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom os elskelige Daniel Knoff, vores Toldforvalter udi vort Rige Norge søndenfjelds, for os underdanigst lader andrage og berette, hvorledes Borgerskabet udi vor Kjøbsted Tønsberg sig skal besverge, at af Skiberum under 50 Lester drægtige herefter specialiter skal fortoldes og dennem ikke Maaling eller Brænding tilstedes, uanseet at andre vores Undersaatter der udi vort Rige Norge saavelsom fremmede baade af Engelske og Hollandske sig dertil haver ladet bekvemme, da bede vi dig og naadigst ville, at du dennem paa vore Vegne alvorligen tilholder, at de tillige med andre vores Undersaatter saavelsom fremmede saadan vores naadigste Villie og Anordning efterkomme, saafremt de ikke derfor vil stande os til Rette, som vedbør. Kjøbenhavn 23 Juni 1655. T. IX. 309. (Conc. i Rigsarkivet).

Christopher Gabel, at erlægge 1000 Rigsdaler til Fredrik Willumssøn [Rosenvinge] af Færøs Indkomst.

F. III. V. G. t. Eftersom os elskelige Fredrik Villumssøn etc. hos os underdanigst haver ladet anholde og begjere, at du til hannem maatte erlægge 1000 Rigsdaler, som du af vort Land Færø udi nærværende Aar give skal, da ere vi naadigst tilfreds, at du til hannem samme 1000 Rigsdaler maa erlægge, tagendes derpaa hans Beviis, det og saaledes paa vores Renteri udi nærværende Aars Afgift skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 26 Juni 1655. T. IX. 309.

Henrik Belov, at erlægge til Nils Ebbessøn aarligen 100 Rigsdaler udi tre Aar at regne.

F. III. V. G. t. Vid, at vi efter underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst haver forundt os elskelige Nils Ebbessøn, Lagmand over Stavanger Lagstol, til aarlig Pension udi trende Aar, beregnet fra Paaske 1654, aarligen 100 Rigsdaler. Thi haver du hannem aarligen, som forskrevet staar, udi værende trende Aar af dit Lens Indkomst at lade erlægge

bete 100 Rigsdaler, tagendes derpaa hans Beviis, derefter det dig og igjen saaledes paa vores Renteri skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 26 Juni 1655. T. IX. 309. (Orig. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, at hjælpe William Simson til hans Betaling hos Fredrik Boyessøn.

F. III. V. s. G. t. Hvad William Simson for os underdanigst imod os elskelige Fredrik Boyessøn, Generalinspecteur over Skovene i vort Rige Norge, haver ladet andrage, kan I af hosføiede hans underdanigste Supplication videre see og erfare. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I eder om des Beskaffenhed erkyndiger og hannem siden, saavidt billigt og Ret er, til hans Betaling forhjælper. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 30 Juni 1655. T. IX. 310. (Orig.[1] og Conc. i Rigsarkivet.)

Johan Christopher Kørbitz Forleningsbrev paa Ide og Marker Skibreder.

F. III. G. a. v., at vi af vor synderlig Gunst og Naade, saa og for Troskab og villig Tjeneste, som os elskelige Johan Christopher von Kørbitz til Hellerup etc., os og Riget hertil gjort og beviist haver og herefter os og Riget troligen gjøre og bevise maa og skal, have undt og forlenet, og nu med dette vort aabne Brev under og forlener forne Johan Christopher von Kørbitz med vor og Norges Krones Len, Ide og Marker Skibreder, samt des tilliggende Bønder og Tjenere, vist og uvist, intet undertagen, at skulle have og nyde, bruge og beholde, kvit og fri foruden nogen Afgift, indtil saalænge vi anderledes derom tilsigendes vorder, dog for al vor og Kronens Told og Sise, som oppeberges af Indlændiske og Udlændiske, som handler og vandler der udi Lenet, skal han aarligen gjøre god Rede og Regnskab udi vort Rentekammer, os allene til Bedste, og med samme Told udi alle Maader forholde sig efter den Rulle og Skik, vi naadigst der udi vort Rige Norge haver ladet gjøre og udgaa, og dermed have tilbørlig Indseende, at os vederfares hvis Ret og billigt er. Sammeledes ville vi os selv til Bedste alt hvis Vrag, sig der udi Lenet aarligen tildrage kan, efter godt og klart Regnskab forbeholdet have. I lige Maade skal han tjene os og Riget med en gerust Hest af samme Len, inden Riget paa hans egen og uden Riget paa vores Bekostning. Naar han derom bliver tilsagt, skal han og have god Opsyn

[1] Originalen er — som det synes ved en senere Tilførsel — dateret 4 Juni 1655.

til vor og Kronens Jorder og Eiendom der udi Lenet, at den ikke med Uret derfra hevdes eller forvendes, og dersom han kan formærke eller opspørge nogen Kronens Jord og Eiendom, lidet eller meget, at være kommen derfra Lenet med Uret, da skal han være forpligt det med Lov, Dom og Ret igjen at lade indtale, saafremt han ikke selv derfore vil stande os til Rette. Han skal og holde Godset ved god Hevd og Magt og Bønderne, dertil liggendes ere, ved Norges Lov, Skjel og Ret, og ingen af dennem imod Loven og Jordebogen forurette eller tilstede at forurettes, ei heller med nogen ny Indstevning eller usedvanlig Paalæg besverge udi nogen Maader; ikke heller forhugge lade nogen de Skove, dertil ligger, til Upligt eller Skovskade i nogen Maader. Saa og aarligen indskikke udi vort Rentekammer en rigtig Designation, hvor vidt der udi Lenet ryddet er efter forrige derom udgivne Forordning. Hvilken forne hans Regnskab og Forretning skal begynde og angaa fra Philippi Jacobi Dag 1655 og endes til Philippi Jacobi Dag 1656 og siden fremdeles Aar fra Aar forfølges, imeden og al den Stund, vi hannem samme Len naadigst forlene ville eller vi anderledes derom lader tilsige. Thi forbyde vi vore Fogder, Embedsmænd og alle andre forne Johan Christopher von Körbitz herimod, efter som forskrevet, at hindre eller udi nogen Maader Forfang at gjøre. Under vor Hyldest og Naade. Kjøbenhavn 8 Juli 1655. R. IX. 496. (Conc. i Rigsarkivet.)

Oluf Baardssøn Storesvend [ɔ: Storesund] om Egteskab.

F. III. G. a. v., at eftersom Oluf Baardssøn Storesund af Stavanger Len hos os underdanigst lader anholde og begjere, at han sig udi Egteskab med en Pige ved Navn Astrid Halvorsdatter Møglebust, som hans afgangne Hustru udi tredie Led skal have været beslægtet, maatte indlade, da have vi paa saadan underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at bete Oluf Baardssøn og Astrid Halvorsdatter udi Egteskab maa sammen komme, dog paa tilbørlige Steder først nøiagtig at beviisliggjøre, at hun hans forrige Hustru ei nærmere end i forne tredie Led paarører, og derforuden til Stavanger Kirke af deres Formue efter Lensmandens Sigelse noget at udgive, saafremt de ellers denne vores Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 9 Juli 1655. R. IX. 497. (Conc. i Rigsarkivet.)

Knud Olssøn i Atletved [ɔ: Atletveit] om Egteskab.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Anmodning og Begjering naadigst have bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at Knud Olssøn i Atletved under Stavanger Len og Anne Olsdatter Nedre-Fister, som hverandre udi tredie Led skal være beslægtet, maa sig med hverandre udi Egteskab indlade, dog skal de derimod tiltænkt være efter Lensmandens Sigelse til Stavanger Kirke af deres Formue noget at udgive og derforuden paa tilbørlige Steder beviisliggjøre, at de hverandre ikke nærmere, end som forskrevet staar, paarører, saafremt de ellers denne vores Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 9 Juli 1655. R. IX. 498. (Conc. i Rigsarkivet.)

Throndhjems Lens Bønder fik Efterladelse for Nathold, Thinghold og Kostholdspenge og Fogder derimod Tiendepenge.

F. III. G. a. v., at eftersom paa menige Bønders Vegne udi Throndhjems Len hos os underdanigst anholdes og begjeres, at de for Nathold, Kosthold og Thingholdspenge, efter vores elskelige, kjære Hr. Faders, salig og høilovlig Ihukommelses, tilforn udgivne Benaadingsbrevs Formelding maatte forskaanes, da have vi naadigst for godt anseet, at saadan Nathold, Kosthold og Thingholdspenge hermed skal være afskaffet, indtil anderledes forordnet vorder, hvorimod vi naadigst ville have bevilget Fogderne at maa nyde den Tiendepenge af alt det Uvisse, som falde kan, ligesom Fogderne her udi vort Rige Danmark bekommer. Bydendes og befalendes vor Befalingsmand, at han flittig Indseende haver, at Fogderne lader sig nøie med samme Tiendepenge og ikke besverger Bønderne efter denne Dag med nogen Nathold, Kosthold eller Thingholdspenge. Dersom nogen befindes herimod at gjøre, da at lade dennem straffe, som vedbør, hvorefter alle og enhver, som vedkommer, haver sig at rette og forholde. Kjøbenhavn 9 Juli 1655. R. IX. 498. (Conc. i Rigsarkivet)

Gjest Knudssøns Leiermaalsforseelse efterladt.

F. III. G. a. v., at eftersom nærværende Gjest Knudssøn sig udi Leiermaal med et Kvindfolk, ved Navn Aase Slevig, udi forbuden Led haver forseet, underdanigst derfor begjerendes, vi hannem naadigst samme hans Forseelse ville efterlade, saa han maatte blive i Landet, da have vi samme hans For-

seelse af synderlig Gunst og Naade naadigst tilgivet og efterladt, saa og med dette vort aabne Brev tilgive og efterlade, saa at han maa blive i Landet, dog at han herefter ikke mere slig Forseelse begaar, og skal han forpligt være noget efter hans Formue til næste Hospital at udgive, saafremt han denne vores naadigste Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 9 Juli 1655. R. IX. 498. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne, at Numedals Bønder maa være herefter fri for halv Skat, som udi Nordlandene; item udi Throndhjem Len i Aar at være fri for Penge for Udskrivning.

F. III. V. G. t. Vider, at eftersom vi naadigst kommer udi Forfaring, vore og Norges Krones Tjenere og Undersaatter udi Numedals Fogderi udi Throndhjems Len efter Skattebrevenes Formelding at være tilholdt at give fuld Skat, endog de udi Hyldingen paa halv Skat lige med Nordlandene skal være benaadiget, da ere vi naadigst tilfreds, at de det herefter, indtil videre Anordning skeer, paa halv Skat maa nyde efter den Benaading, udi Hyldingen skeet er. Og eftersom sidste udgangne Skattebreve omformelder, at Bønderne udi vort Rige Norge skal give Penge for deres Sønners Udskrivelse, da ere vi ogsaa tilfreds, at vore Undersaatter udi Throndhjems Len for samme Penges Udgift udi nærværende Aar maa være forskaanet, efterdi der udi Lenet allerede Udskrivning skeet er, hvilket dig saaledes paa tilbørlige Steder skal vorde godtgjort, hvorefter du kan vide dig at rette og forholde. Kjøbenhavn 9 Juli 1655. T. IX. 310.

Hr. Iver Krabbe fik Brev anlangende Gods, Marcus Lauritssøn til Mageskifte begjerer.

F. III. V. s. G. t. Eftersom os elskelige Marcus Lauritssøn, forrige Ridefoged i Fjæreherred, hos os underdanigst haver ladet anholde og begjere, at hannem istedenfor det Gods, han for Forstrækning i forleden Feidetid gjort, haver i Pant bekommet udi Christianopels Len, som bedrager sig til 1003 Rigsdaler 42 Skil.[1], naadigst maatte udlægges Gods igjen udi Baahuus Len, da bede vi eder og naadigst ville, at I lader hannem til Pant bekomme saa meget Gods der i Lenet, som I agter sig til forne Sum at kan bedrage, dog paa de Steder, hvor I bedst eragter det uden vor og Lenens Skade at kan skee, hvorpaa han siden vores naadigste Confirmation underdanigst

[1] Tegnelser har: 100 og 3 Rigsdaler.

haver at søge og det derimod igjen afstaa, som han hidindtil i be^te^ Christianopels Len, som forskrevet staar, udi Pant og Brug havt haver. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 9 Juli 1655. T. IX. 311. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe, at erklære sig om et Begravelsested i Fos Kirke, Peder Bagge begjerendes er.

F. III. V. s. G. t. Eftersom os elskelige Peder Bagge etc. for os underdanigst haver ladet andrage, hvorledes der ved hans Sognekirke, Fos Kirke i Søndervigen udi eders Len, ved hans Gaard Torreby beliggendes, et udbygget, muret Kapel skal findes, som til ingen anden Kirkens Fornødenhed, end Kalk derudi at hege[1], skal bruges, hvilket I af Provsten, Stigtsskriveren og flere skal have ladet besigte, med underdanigste Begjering vi naadigst ville bevilge, at hannem samme Kapel til Begravelse maatte forundes, hvorimod han sig underdanigst erbyder et Træhuus der ved Kirken til et Kalkhuus isteden igjen at vil lade opbygge og af hannem og hans Arvinger siden at vedligeholdes, da bede vi eder og naadigst ville, at I eder herom med forderligste imod os underdanigst erklærer, om I eragter forskrevne Kapel be^te^ Peder Bagge og hans Arvinger, til Begravelse at kunde forundes med de Conditioner, som forskrevet staar. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 9 Juli 1655. T. IX. 311. (Conc. i Rigsarkivet.)

Iver Nilssøn i Stavanger fik Confirmation paa et Henrik Belovs med hannem gjort Mageskifte.

F. III. G. a. v. Eftersom os elskelige Henrik Belov til Hvidstedgaard etc. paa vore Vegne og naadigst Ratification et Mageskifte med Iver Nilssøn, boendes i Stavanger, gjort haver, hvorpaa nu vores naadigste Confirmation søges, og lyder samme Mageskifte Ord fra Ord, som efterfølger:

Jeg, Henrik Belov til Hvidstedgaard, Kgl. Maj.s Befalingsmand over Stavanger Len, kjendes og hermed vitterlig gjør, at eftersom med hans Kgl. Maj., min allernaadigste Herre, ærlig, velagt og velforstandig Mand Iver Nilssøn, boendes i Stavanger, til sig at ville mageskifte en Jordpart, liggendes i Karmsund i Ryfylke udi Stangelands Skibrede, nemlig Stangeland, som han selv eier Part udi og skylder til Kronen aarligen halvanden Pund Are Korn, underdanigst haver andraget; hvorimod til Kgl. Maj. og Kronen han for ævig Magelaug igjen udlægger

[1] Tegnelser har: legge.

fire hans Gaardeparter og Jorder, som Hs Kgl. Maj. selv raader Bygslen udi, nemlig Rørtved, liggendes i Vigedals Skibrede og Imsland Sogn, skylder aarligen til hannem halvanden Løber Smør og Arbeidspenge en halv Rigsdaler, dernæst Finnvig i Itsø Skibrede og Imsland Sogn beliggendes, skylder aarligen en halv Løb Smør, Arbeidspenge en Ort, samt og Vagshuus [ɔ: Vatshuus] i Suldal Skibrede, en halv Løb og sex Marker Smør, Arbeidspenge en Ort, end og Barqved [ɔ: Barkve] i Idse Skibrede og Strandsogn beliggendes, skylder aarligen en halv Løb Smør, da haver jeg (efter den Fuldmagt og kgl. Befaling, her paa Kongegaarden findes anlangende Mageskifte paa Gods her i Norge med enhver at maa bevilges, naar de giver dobbelt igjen og Hs Maj. ellers i andre Maader, hvad Herligheden sig belanger, skeer Fyldest, som det sig bør) paa høistbe^te^ Kgl. Maj.s Vegne og hans Maj.s naadigste gode Behag og videre Ratification skjødt og magelagt, og nu med dette mit aabne Brev skjøder og mageskifter fra høistbe^te^ Kgl. Maj. og Norges Krone til velbe^te^ ærlig, velagt og vel forstandig Mand Iver Nilssøn, hans Hustru og begge deres Arvinger for^ne^ Kgl. Maj.s og Kronens Jordepart, liggendes i Karmsund i Ryfylke i Stangelands Skibrede ved Navn Stangeland, som skylder aarligen til Kronen halvanden Pund Are Korn, hvilken forskreven Gaard og Jordepart med sin Bygsel, Aabod, Landskyld, Arbeid og al anden Herlighed, som deraf aarligen til Landdrotten pleier at udgives, ved hvad Navn det nævnes eller være kan, desligeste med al des rette Tilliggelser, Lotter og Lunder, være sig i Skov og Mark, Ager og Eng, Fiskevand, Skytteri, Veidestrand og Fægang med Rydning og Bygning, lidet og stort, Fosser, Kværner og Kværnested, fra Fjeld til Fjære, vaadt og tørt, inden og udengjerdes, intet med alle undertagendes i nogen Maade, saavidt af Arilds Tid til samme Jordpart tilligget haver eller bør at tilligge med Rette, for^ne^ Iver Nilssøn, hans Hustru, Børn og Arvinger herefter skal have og nyde til evindelig Odel og Eie og efter denne Dag at gjøre sig det saa nyttig, som han eller hans Arvinger bedst kan, og kjender jeg Kgl. Maj. og Kronen aldeles ingen ydermere Del, Lod eller Rettighed at have udi eller til forskrevne Gaard og Jordepart efter denne Dag i nogen Maader, mens paa høistbe^te^ Kgl. Maj.s og Norges Krones Vegne efter den Befaling og Fuldmagt, derom til Kgl. Maj.s Befalingsmænd her i Norge

udgangen er, at have bekommet fuld Værd og Vederlag. Thi bepligter jeg mig paa Kgl. Maj.s Vegne at frifrelse, hjemle og fuldkommeligen tilstaa velbemeldte Iver Nilssøn, hans Hustru og Arvinger forskrevne Jordepart i efterbemeldte Gaard Stangeland for hver Mands Tiltale, som derpaa vil eller tale kan med Rette udi nogen Maade, og dersom saa kunde hænde eller skee (som jeg dog ikke formoder) at forskrevne Jordepart eller des Bygsel, Rente eller rette Tilliggelse blev forne Iver Nilssøn, hans Hustru eller Arvinger udi nogen Dom eller Rettergang afvunden, da skal hannem eller hans Arvinger lige saa godt af Kronens Gods baade paa Landskyld og anden Herlighed og saa vel beleiligt inden sex Maaneders Dag, efter saadant bliver tilkjendegivet, igjen derfor vederlægges og erstattes, saa alting skal være og blive forne Iver Nilssøn, hans Hustru og Arvinger skadesløs i alle Maader. Des til videre Stadfæstelse haver jeg dette Brev med mit Signet og egen Haand, underskrevet [og] bekræftiget — Actum Stavanger Kongsgaard den 17 Mai Anno 1655 (L. S.) Henrik Belov.

Da ville vi forskrevne Mageskifte, eftersom det heroven findes indført, i alle des Clausuler og Punkter, som forskrevet staar, naadigst have confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 11 Juli 1655. R. IX. 498. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Jenssøn, Raadmand i Bergen, fik Confirmation paa et Ove Bjelkes med hannem gjort Mageskifte.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Ove Bjelke til Østeraat etc. paa vore Vegne og naadigste Ratification et Mageskifte med Peder Jenssøn, Raadmand i vor Kjøbsted Bergen, gjort haver, hvorpaa nu vores naadigste Confirmation søges, og lyder samme Mageskifte Ord fra Ord, som efterfølger:

Jeg, Ove Bjelke til Østeraat etc., gjør hermed alle vitterligt, at eftersom her til Bergenhuus er ankommen Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, aabne Brev og Mandat, dateret Akershuus den 31 Augusti 1648, som indeholder og tillader, at hvem noget Gods til Mageskifte fra Kgl. Maj. og Kronen underdanigst begjerer og dobbelt for enkelt erbyder, da maa saadanne Mageskifte[r] efter foregaaende rigtig Besigtelse af mig herudi Bergenhuus Len paa Kgl. Maj.s naadigste Ratification udstedes, derfor efterdi ærlig og velforstandig Mand, Peder Jenssøn, Raadmand i Bergen, begjerer en ringe Kirketeig, som skylder

aarligen 2 Slettemark til Alffuesunds [ɔ: Alversunds] Kirke i Hammers Prestegjeld, hvorimod han erbyder at ville igjengive til Kirken af hans eget Odelsgods, liggendes i Sognen [ɔ: Sogn] her i Bergenhuus Len i Kleffuidts [ɔ: Klævolds] Skibrede i Vademsfjorden, nemlig Axens [ɔ: Afsnes] som er sat for aarlig Landskyld 1 Pd. Smør, derfor efterdi jeg eragter Kirkernes Gods at være Kronens Gods og for^{ne} Peder Jenssøn erbyder at igjen give af sit eget Odelsgods mere end dobbelt imod, hvis han bekommer, da haver jeg nu paa Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne og paa Hs Kgl. Maj.s naadigste Ratification hermed mageskift fra for^{ne} Alffuesunds Kirke og fra Kronen for^{ne} Kirketeig, liggendes i Alffuesunds Sogn, med al sin Herlighed til merbemeldte Peder Jenssøn og hans Arvinger imod bemeldte Vederlag, som før er rørt, som han til for^{ne} Kirke igjen haver udlagt, efter hans Gjenbrevs videre Indhold og Formelding. Og skal for^{ne} Peder Jenssøn herefter maa gjøre sig for^{ne} Teig saa nyttig og gavnlig, som han bedst gjøre kan i alle Maader. Og bepligter jeg mig paa høibe^{te} Kgl. Maj.s Vegne at frihjemle og fuldkommeligen tilstaa for^{ne} Peder Jenssøn og hans Arvinger for^{ne} Engeteig for hver Mands Tiltale, som derpaa kunde hænde at ville tale, og Kirken, Kgl. Maj. og Kronen nu ingen ydermere Lod, Del eller Rettighed at have til for^{ne} Teig i nogen Maader. Og om saa skeede, hvilket ikke formodes, at for^{ne} Teig og Helm eller nogen des tilliggendes Herlighed blev for^{ne} Peder Jenssøn eller hans Arvinger udi nogen Dom eller Rettergang afvunden, da lover jeg paa Kgl. Maj.s Vegne at forskaffe be^{te} Peder Jenssøn saa god Herlighed igjen, som han mister, inden 6 Uger der næstefter, og holde hannem og hans Arvinger skadesløs i alle Maader. Det til Vidnesbyrd haver jeg dette Mageskiftebrev med egen Haand underskrevet og mit Signet her nedenfor trykt. Actum Bergenhuus den 18 Mai 1655. (L. S.) Ove Bjelke.

Da ville vi for^{ne} Mageskifte, eftersom det heroven findes indført, udi alle des Clausuler og Punkter, som forskrevet staar, naadigst have confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 11 Juli 1655. R. IX. 500.

Peder Jenssøn, Raadmand i Bergen, at maa beholde Maltaccisen ibidem til Philippi Jacobi 1658.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Peder Jenssøn,

Raadmand i vor Kjøbsted Bergen, underdanigst hos os haver ladet anholde, at han den Maltaccise sammesteds, som til Philippi Jacobi 1656 forfalden er, endnu tvende næstfølgende Aar derefter maatte beholde, da have vi hannem naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at han for^{ne} Maltaccise endnu tvende Aar, beregnet fra for^{ne} Philippi Jacobi 1656 og til Philippi Jacobi 1658, maa beholde, og skal han derudaf efter vores udgivne Brevs Indhold aarligen give 650 enkende Rigsdaler in specie og dennem til Lensmanden der sammesteds lade levere. Kjøbenhavn 12 Juli 1655. R. IX. 500.

Ove Skade fik Kvittantiarum for Mandal, Nedenes og Robyggelagets Lene.

F. III. G. a. v., at os elskelige, ærlige og velbyrdige Mand Ove Skade til Kjærbygaard, vor Mand, Tjenere, Hofmester hos vores elskelige kjære Søn Prindsen og Befalingsmand over Nykjøbings Len udi Falster, haver nu endeligen gjort os gode Rede og Regnskab for hans Afgifter for den aarlige visse Indkomst, til vort og Norges Krones Len Mandal, Nedenes samt Robyggelaget liggendes er, hvormed han tilforne udi to Aar af os naadigst haver været forlenet, beregnet fra Philippi Jacobi Dag Anno 1651, til hvilken Tid han først bekom samme Lene udi Befaling og Forsvar næstefter os elskelige Jørgen Seefeldt til Visborg, og til Philippi Jacobi Dag Ao. 1653, han derfra igjen er bleven entlediget og det til os elskelige Mogens Arenfeldt leveret. Sammeledes haver han og nu endeligen gjort os Rede og Regnskab for den aarlige visse Indkomst, til vort og Norges Krones Len Lister liggendes er, som han udi lige Maader af os naadigst haver været medforlenet, imidlertid for berørt. Udi lige Maader gjort Regnskab for den uvisse Indkomst, udi for^{ne} Lene falden og oppebaaret er, desligeste gjort os Besked for hvis Pendingeskatter, som han udi for^{ne} Lene efter vores Befaling, imidlertid forskrevet staar, haver ladet lægge, skrive, oppeberge og igjen paa anordnede Steder udgivet og leveret. Sammeledes for hvis til Garnisonen udi vor Befæstning Christiansø er befalet, desligeste for Ammunition og Bygningen der sammesteds, midlertidig forberørt. Saa og forklaret Kongsgaardene der sammesteds des Inventarium, item hvis Antegnelser hannem udi for^{ne} hans Regnskaber paa vores Rentekammer var gjort og anslagen og ellers, hvis han pligtig

var os at svare til af for^{ne} Lene, og er han hos deraf aldeles intet skyldig efter de Regnskaber, Mandtals Registre, Kvittantser og Bevisers Lydelse, som han fra sig ind udi vort Rentekammer til os elskelige Peder Vibe til Gjerdrup og Peder Reedtz til Tygestrup, vore Mænd, Tjenere og Rentemestere, paa vore Vegne leveret og overantvordet have. Thi lade vi nu hermed for^{ne} Ove Skade og hans Arvinger aldeles kvit, fri, ledig og kravesløs af os og vores Efterkommere, Konninger udi Danmark, for al ydermere Krav, Tiltale og Eftermaning for for^{ne} Afgifter, Regnskaber, Inventario samt Indtægt og Udgift af for^{ne} Mandal, Nedenes samt Robyggelaget og Lister Lene fra den Dag og Tid, han dermed først blev forlenet, og til den Tid, han dennem igjen er kvit bleven, eftersom forskrevet staar udi alle Maader. Kjøbenhavn 12 Juli 1655[1]. R. IX. 501. (Orig. i Rigsarchivet.)

Nicolaus Povelssøn med flere fik Befaling anlangende Claus Rasmussøn paa sine egne og de Rødhammer og Øresundske Participanters Vegne.

F. III. Hilse eders os elskelige Nicolaus Povelssøn, Lagmand udi vor Kjøbsted Throndhjem, Andreas Christopherssøn, Foged over Bakke Klosters Gods, Jens Jacobssøn Bang, Foged over Solør og Østerdalen, Hans Carstenssøn [Tanke], Sorenskriver sammesteds, evindeligen med Gud og vor Naade. Vider, at for os underdanigst haver ladet berette os elskelige Claus Rasmussøn paa sine og sine Medinteresserede, deres Vegne, hvorledes han af Oberbergamtet imod vores naadigste Tilladelse at maatte de nyligen optagne Kobbergjænge, nemlig Øresund og Rødshammer, continuere fra forskrevne Verk med alle skal være fradømt, og skal samme deres Dom funderet have paa Mangel af Skove, at der ikke skulde være Skovmark til baade disse saa og det Rørosiske Verk at drive, dog Skovene ikke der skal være besigtiget, eftersom det ikke om Vinteren skee kunde, hvilken for^{ne} Oberbergamtets Dom han til første norske Herredage haver indstevnet. Da paa det Sagens egentlige Beskaffenhed desto bedre kan erfares, bede vi eder og naadigst befale, saa og hermed Fuldmagt giver, at I med 12 Lagrettesmænd af Tønsets Prestegjæld retter eders Leilighed, det første muligt er, udi nærværende Sommer, begge Verkers om-

[1] Originalen er dateret 30 Juni 1655, med Paaskriften paa sammes Bagside har ligesom »Registre« 12 Juli 1655.

kringliggende Skove med Flid at besigtige, nemlig Skovene ved Øresund Sø paa begge Sider Erlin [ɔ: Erlien], Dybsøelin [ɔ: Dybsølien], Hitterdalen, Haadalen, Skovene, som er langs med Glommen fra Grønner Aasen og nogle mileveis udi Sønder til Nierdalen [ɔ: Nardalen?], derfra langs Nøndalen [ɔ: Nardalen?] igjennem paa nogle mileveis, nok sønden fra Nourenes [ɔ: Nørens] Hytte nogle mileveis paa begge Sider Glommen, og eders underdanigste Betænkende fra eder giver beskrevet, hvilke af forne Skove I bekvemmeligen eragter at kunne blive brugte til det Røroske og hvilke til ovenbete Øresundiske Verk og begges Hytter. Og hvis I herudinden synendes og granskendes vorder, det have I under eders Hænder og Signeter udi vort Kantselli til underdanigst Underretning beskrevet at indskikke. Ladendes det ingenlunde. Kjøbenhavn 12 Juli 1655. T. IX. 312. (Conc. i Rigsarchivet.)

Jacob Hanssøn Nørring fik Confirmation paa et Hr. Iver Krabbes med hannem gjort Mageskifte.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Hr. Iver Krabbe til Jordberg etc. haver paa vore Vegne og vores naadigste Ratification gjort et Magelaug med Jacob Hanssøn Nørring, Ridefoged over Ourost og Tjørn udi forne Baahuus Len, hvorpaa nu søges vores naadigste Confirmation, og lyder samme Mageskifte Ord efter andet, som følger:

Jeg, Iver Krabbe til Jordberg etc. gjør vitterligt, at eftersom ærlig og velforstandig Mand, Jacob Hanssøn Nørring, Ridefoged over Ourost og Tjørn, underdanigst til Magelaug haver været begjerendes Kgl. Maj.s Skat og Rettighed, som hidindtil haver ganget til Baahuus af den Odelsgaard udi Sønder Hjelmvig, som Oluf Christopherssøn og Olaf Reerssøn bruger, liggendes udi Stakle Sogn paa Ourost, nemlig 4 Pund Skatte Smør, en Tønde Are, 16½ Marker Ledings Smør, 2½ Skippund 2 Skrul Ledings-Mel, 4 Alb. Arbeidspenge, 2 Alb. Landskyld, 2 Alb. Leding. Hvorimod han sig igjen erbyder paa det underdanigste at ville udlægge efterskrevne Skat og Rettighed udi tvende Frelsegaarde, liggendes udi Stenkirke Sogn paa Tjørn, nemlig Stordal, gamle og unge Oluf Anderssøn eier og paabor, herefter aarligen at betale til Kronens Slot Baahuus 4 Pund Smør, Udeng, Oluf Olufssøn og Peder Rasmussøn eier og besidder, herefter og i lige Maade aarligen til Baahuus at betale 1 Tønde Are, 16½ Mark Ledings-Smør, 2½ Skjep-

per 2 Skrul Ledings-Mel, 4 Alb. Arbeidspenge, 2 Alb. Landskyld, 2 Alb. Leding. Da eftersom Hs Kgl. Maj.s naadigste Missive, sub. dato Kjøbenhavn den 20 December 1653, formelder, at de, som sig sligt tilmageskifte, det har Kgl. Maj.s Lensmand der paa Stedet at skulle angive, paa det at Hs Kgl. Maj.s og Kronens Gavn dermed kunde søges og Lensmanden Indseende at have, at den fri Odelsgaard, som i saa Maader sig Odelsrettighed paatager, er god for den at udgive, da haver jeg derom den Sorenskriver med Lagrettet befalet, at de sig paa forne Aasteder skulde begive og grangiveligen besigtige og forfare, om ovenbete tvende Frelsegaarde ere gode for den Skat og Rettighed aarligen at udgive, som de sig paataget haver, hvorefter de deres Besigtelse og Granskning udførligen fra dennem haver givet beskreven og derudi indført, forskrevne tvende Frelsegaarde noksom at være gode for samme Skat og Rettighed aarligen til Baahuus at kan udgive med mere, deres Besigtelse indeholder. Og efterdi, som ovenbemeldt er, det noksom befindes samme tvende Frelsegaarde gode og dygtige at være samme Kronens Rettighed at udgive, saa at Kronen intet deraf kan afgaa, da paa Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres og Konges, naadigste Behag haver jeg dette forskrevne bevilget, saa at bete Jacob Hanssøn Nørring og hans Arvinger skal følge Kronens Rettighed udi forne Gaard Hjelmvig, hvorimod Kronen igjen des Rettighed oppeberger udaf obenbete Stordal og Udeng, som Lagmandens derom udi Baahuus Skriverstue indleverede Certification videre formelder. Des til Vidnesbyrd under mit Signet og egen Haand. Actum Baahuus den 25 Februar 1654. (L. S.). Iver Krabbe m. p. p.

Da ville vi forne Hr. Iver Krabbes Forretning herom, eftersom det her oven findes indført, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter, som forskrevet staar, naadigst have confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 13 Juli 1655. R. IX. 502.

Peder Bagge fik Brev paa et muret Kapel hos hans Sognekirke, Fos Kirke, til en Begravelse.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Peder Bagge til Holmegaard etc. hos os underdanigst lader anholde og begjere, at han et udbygget Kapel ved hans Sognekirke, Fos Kirke i Søndervigen liggendes, som hidindtil ei til andet end

Kalk derudi at lægge skal have været brugt, til en Begravelse hos hans Gaard Torreby naadigst maa forundes, da efterdi vi af os elskelige Hr. Iver Krabbe etc., hans underdanigste Erklæring naadigst erfarer, saadant uden Kirkens Skade og Afbræk skee kan, have vi naadigst bevilget og forundt, saa og hermed bevilge og forunde, at forne Peder Bagge forskrevne Kapel ved forne sin Sognekirke til en Begravelse hos forskrevne sin Gaard Torreby at maa nyde, dog skal han derimod tiltænkt være, et andet Træhuus til et Kalkhuus i Stedet igjen at lade opbygge og af hannem og hans Efterkommere vedlige at holdes. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 13 Juli 1655. R. IX. 503.

Fredrik Urne fik Brev Guillaume Mariette fra Dünkircken anlangende.

F. III. V. G. t. Eftersom Guillaume Mariette fra Dünkircken for os underdanigst klageligen haver ladet andrage, hvorledes han af Toldbetjent Jens Pederssøn høiligen skal være forurettet, hvilket han med derom afsagte Lagmands Dom og Documenter haver at beviise, hvorover han beklager sig ganske at være kommen til Agters og Nærings Forsvækkelse. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du bete Jens Pederssøn alvorligen tilholder, at han værer tiltænkt bete Guillaume Mariette efter Dommens Indhold tilbørligen at contentere og fornøie for hvis Skade, han hannem tilføiet haver. Men dersom bete Jens Pederssøn begjerer udi Sagen til Herredage at appellere, da haver du hannem at lade forstaa, at han skal være tiltænkt at stille forne Mariette nøiagtig Caution for hvis, han hos hannem retmæssig kan have at prætendere, med saa Skjel at bete Jens Pederssøn Sagen da tabendes vorder. Kjøbenhavn 13 Juli 1655. T. IX. 313. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peter de Bloch at maa forløves her ned til Danmark.

F. III. V. G. t. Vid, at vi efter din underdanigste Anmodning og Begjering naadigst tilfreds er, at du maa forløves dig her ned til vor Kjøbsted Kjøbenhavn at begive, der dine Erinder at forrette. Befalendes dig Gud. Kjøbenhavn 14 Juli 1655. T. IX. 313. (Conc. i Rigsarchivet.)

Hr. Iver Krabbe, at maa forblive her udi Danmark til Prindsens Hylding er overstanden.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi efter eders underdanigste Anmodning og Begjering naadigst tilfreds er, at I maa forløves her neder i vort Rige Danmark fra vort Slot Baahuus

at forblive, eders magtpaaliggende Erinder at bestille og forrette, indtil vores elskelige kjære Søns Prindsens Hylding her i vor Kjøbsted Kjøbenhavn overstanden er. Befalendes eder Gud. Kjøbenhavn 14 Juli 1655. T. IX. 313. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle med flere anlangende Peder Vibes Commissariats Regnskaber i Norge.

F. III. Hilse eder os elskelige Hr. Nils Trolle etc., Henrik Rantzau etc., Erik Juel etc., Otto Krag, Kjærligen med Gud og vor Naade. Vider, at eftersom for os underdanigst haver ladet andrage os elskelige Peder Vibe til Gjerdrup, vor Mand, Tjener og Rentemester, hvorledes han skal være pro Kvota interesseret udi de Regnskabers Clarering for den Commissariats Bestilling, han efter vores elskelige kjære Hr. Faders, salig og høilovlig Ihukommelse, hans Anordning med afgangne Nils Lange og os elskelige Jacob Ulfeldt til etc. paa tre Aars Tid udi vort Rige Norge forestaaet haver, og for adskillige Forhindringer ikke endnu er bleven clareret, underdanigst derfor begjerendes denne vores naadigste Befaling til eder. Da bede vi eder og naadigst befale, saa og hermed Fuldmagt giver, at I retter eders Leilighed, det første muligt er, de forbe^{te} Commissariers trende Aars Regnskaber med Flid at igjennemsee og efter des befundne Beskaffenhed at clarere og kvittere. Ladendes det ingenlunde. Kjøbenhavn 14 Juli 1655. T. IX. 314. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne med flere fik Befaling anlangende Bergen og Throndhjems Borgere om Handelen paa Sølenene.

F. III. Hilse eder os elskelige Fredrik Urne til Brentved, Preben von Ahn til Fosnes Ove Bjelke til Østeraat og Henrik Belov til Hvidstedgaard, vore Mænd, Tjenere og Befalingsmænd over Throndhjems Gaard, Nordlandene, Bergenhuus og Stavangers Lene, kjærligen med Gud og vor Naade. Vider, at for os underdanigst haver ladet andrage og berette os elskelige Borgermester og Raad paa menige Borgerskabs Vegne udi vor Kjøbsted Bergen, hvorledes de nogen Tid haver været forhindret udi den fælles Handel, dennem efter deres Byes Privilegier med Borgerskabet udi vor Kjøbsted Throndhjem paa de fire Sølene, nemlig: Romsdal, Nordmøre, Fosen og Numedal, skal være forundt, hvorved

dog Næringen paa begge Sider synes at kunde tiltage. Da bede vi eder og naadigst ville, at I retter eders Leilighed efter paa en beleilig Tid og Sted, som I selv dertil med forderligste haver at beramme, at møde, indstevnendes for eder be^{te} tvende Byers Fuldmægtige, og Sagen til at overveie i deres Nærværelse for eder at tage, uagtet hvis Domme og andet, som for eder fremlægges kan og derudi tilforne passeret er, og os om dessen Beskaffenhed upartiske Relation med forderligste at tilstille, hvorledes I bedst eragter, be^{te} tvende Byer paa de omtvistede Steder at kan have deres Handel, saa at det begge Parter kan være upræjudicerligt og uden Skade, hvorpaa vi os siden videre kunde vide at resolvere; og dersom nogen af eder for lovlig Forfalds Skyld til den berammede Tid og Sted ei kan møde tilstede, da skal de andre hermed Fuldmagt have udi den udeblivendes Sted en anden god Mand at tage og dermed denne vores naadigste Befaling efterkomme. Ladendes det ingenlunde. Kjøbenhavn 14 Juli 1655. T. IX. 314. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Jon Erikssøn fik Confirmation paa et Fredrik Urnes med hannem gjort Mageskifte.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst søges og begjeres vores naadigste Confirmation paa et Mageskifte, som os elskelige Fredrik Urne til Brentved etc. paa vores naadigste Ratification og Behag haver gjort med os elskelige, hæderlig og vellærd Hr. Jon Erikssøn, Sogneprest til Fosnes Gjeld i Numedal i vort Rige Norge, hvilket Mageskifte lyder Ord efter andet, som følger:

Jeg, Fredrik Urne til Brentved etc. gjør vitterligt, at eftersom jeg haver bekommet Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres og Konges Missive, saa og derforuden en trykt Forordning udgaaet, dateret Akershuus Slot den 31 Augusti Ao. 1648, anbelangende at Hs Maj. naadigst for godt haver anseet, at jeg med Undersaatterne her i Throndhjems Len, som underdanigst begjerer af Hs Maj.s Gods til Mageskifte (formedelst lang Reisen til Danmark og stor Bekostning), paa Hs Maj.s naadigste Ratification med dennem at maa mageskifte, derhos Hs Maj.s naadigste Befaling er, at have flittig Indseende med hvad Herlighed, Skov, Fosser, Fiskevand og andre Eiendomme, Hs Maj. fraskiftes, at Hs Maj. ikke skeer udi for kort, mens bekommer igjen dobbelt og nøiagtigt Vederlag, som høibe^{te} Hs

Maj.s Missive og Befaling derom ydermere formelder og indeholder. Og efterdi hæderlig og vellærd Mand Hr. Jon Erikssøn, nu Pastor til Fosnes Gjeld udi Numedal, hos mig haver ladet anholde med underdanigst Begjering, hannem maatte forundes og bevilges en liden Gaard, kaldes Moldvig, skylder til Presten paa for^{ne} Fosnes ad mensam en halv Øre med Bygsel og Herlighed, hvorimod han sig underdanigst erbyder til for^{ne} Fosnes Prest ad mensam at ville til god dobbelt Vederlag og Mageskifte udlægge en hans Odelsgaard og Jordepart, liggendes i be^{te} Prestegjeld, kaldet Veterhuus, som skylder aarligen en Øre med Bygsel og Herlighed udi et halvt Spand sex Marklaug, saa haver jeg paa Hs Maj.s Vegne ved Dannemænd ladet granske og besigte for^{ne} Moldvig, som Hr. Jon Erikssøn underdanigst til Mageskifte er begjerendes, og siden den Gaard, som han sig underdanigst erbyder at ville til dobbelt Vederlag og Mageskifte udlægge, da befindes efter deres fra dennem underskrevne og forseglet Besigtelse, sub dato den 30 April 1650, at Fosnes Prest ad mensam bekommer dobbelt Vederlag med for^{ne} Øre udi Veterhuus imod for^{ne} halve Øres Leie udi Moldvig og Bygsel udi et halvt Spand sex Marklaug, Sognepresten herefter tilgode i alle Maader, og for^{ne} Gaard Moldvig fra Prestens Bordhold for dobbelt Vederlag og Herlighed noksom at kan mistes, som Besigtelsen i sig selv videre indeholder og forklarer. Hvorfor jeg nu hermed paa Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne og efter Hs Maj.s naadigste Anordning og paa Hs Maj.s naadigste Behag fra be^{te} Fosnes Sogneprest ad mensam aldeles skjøder og afhænder forbe^{te} Gaard og Jordepart, som er en halv Øres Leie med Bygsel, til Hr. Jon Erikssøn og hans Arvinger, at maa have, nyde og beholde med al des underliggendes Lotter og Lunder til Fjelds og Fjære, som nu tilligger og af Arilds Tid tilligget haver og bør dertil at ligge med Rette, intet i nogen Maader undertaget, til evindelig Eiendom, og oftbe^{te} Fosnes Prest ingen ydermere Lod, Del, Ret heller Rettighed at have til heller udi for^{ne} Moldvig, eftersom Presten ad mensam derfor at have bekommet nøiagtigt dobbelt Vederlag udi forskrevne Veterhuus, Skjel, Fyldest og fuld Værd for samme for^{ne} Gaard og Jordepart. Thi paa høibe^{te} Kgl. Maj.s Vegne efter Hs Maj.s naadigste Missive og Befaling og paa Hs Maj.s naadigste Behag fuldkommeligen hjemler og tilstaar jeg for^{ne} Hr. Jon Erikssøn og hans Arvinger for^{ne} Moldvig,

som er en halv Øre Landskyld, eftersom forskrevet staar, for hver Mands Tiltale i alle Maader. Dog skal for^ne^ Hr. Jon Erikssøn underdanigst hos Hs Maj. med forderligste anholde om Hs Maj.s naadigste Ratification herpaa. Til Vitterlighed haver jeg mit Signet herneden trykt og med egen Haand underskrevet. Actum Throndhjems Gaard den 1 Augusti Ao. 1650. (L. S.) Fredrik Urne, egen Haand.

Da have vi for^ne^ Mageskiftebrev, som det heroven findes indført, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 16 Juli 1655. R. IX. 503.

Margrethe Thomasdatter af Bergen fik Bevilling at maa søge Godtfolk om Hjælp i Danmark til sin Huusbonds Rantzon af Tyrkiet.

F. III. G. a. v., at vi Margrethe Thomasdatter af vor Kjøbsted Bergen paa underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at hun til sin Huusbonds Rantzon, som udi Tyrkiet for halvandet Aar siden er fangen, Godtfolk om Hjælp her udi vort Rige Danmark maa besøge lade. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 16 Juli 1655. R. IX. 504. (Conc. i Rigsarchivet.)

Vittekind Huuses Bestalling for at være Lagmand udi Christiania.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver forordnet og tilskikket os elskelige Vittekind Huus at være fuldmægtige Lagmand udi vor Kjøbsted Christiania, til saalænge vi derom anderledes tilsigendes vorder, og der at skulle skikke hver Mand, fattig og rig, Lov, Skjel og Ret efter Norges Lov, for hvilken hans Tjeneste han maa og skal opberge alt, hvis til Lagstolen udi for^ne^ Oslo tillagt er og som hans Formand, som samme Lagmands Bestilling hertildags forestaaet haver for hannem, havt haver, dog hvis hans Formand pro persona kan være med forlenet, ikke hermed at være ment. Bedendes og bydendes derfor alle vore Undersaatter, som bygge og bo under for^ne^ Lagstol, at I retter eder efter at annamme for^ne^ Vittikind Huusen for eders rette Lagmand, gjørendes og givendes hannem hvis Rettighed, som I hans Formand for hannem gjort og givet haver og I eders Lagmand med Rette pligtig ere. Han skal igjen skikke eder alle og hver særdeles Lov og Ret og Skjel efter

Norges Lov. Thi lader etc. Kjøbenhavn 17 Juli 1655. R. IX. 505.

Hr. Gregers Krabbe, at tage den tilbørlige Ed og Pligt af Vittekind Huus for sin Lagmands Bestilling i Christiania.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom vi naadigst haver antaget og bestillet os elskelige Vittekind Huus til at være Lagmand udi vor Kjøbsted Christiania efter afgangne Nils Hanssøn, da bede vi eder og naadigst ville, at I med forderligste af forne Vittekind Huus den tilbørlig Ed og Pligt tager, paa det han udi forne hans anbetroede Bestilling uden Forhindring kan indtræde. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 17 Juli 1655. T. IX. 315. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Povel Hanssøn, at maa holde en Lygte og Fyr paa Lundesnes [ɔ: Lindesnes.]

F. III. G. a. v., at eftersom vi for godt og nødvendigt eragtet haver efter en stor Deel saavel fremmede som indlændiske Søfarende og Trafikerende, deres Forebringende og Bevilgning [ɔ: Begjering] til Søfartens Befordring, og ved Guds Naades Hjælp, al Skades og Ulykkes Afvergelse paa Lindesnes en Lygte og Fyr skulde anrettes, hvilket udi Verk at stille og fremdeles at forestaa vi naadigst haver anbetroet os elskelige Povel Hanssøn, Borger og Indvaaner udi Christianssand, hans Livstid at beholde, da haver vi til des Fortsættelse og Vedligeholdelse naadigst for godt anseet, at af alle Skibe, Skuder og Farkoster, som losser eller lader udi vor Kjøbsted Bergen og derfra paa alle Ladepladser og Steder øster med Landet indtil Baahuus, af hver Lestes Drægtighed skal gives 2 Skilling danske, som af Tolderen paa enhver Toldsted, som de losser eller lader, derpaa Stedet skal annammes, saa at de efter rigtig Regnskab til hver Martini Dag kan vorde vores Lensmand over Agdesidens Lene, den som nu er eller herefter kommendes vorder, leveret, hvilken dennem igjen til forne Povel Hanssøn imod nøiagtig Beviis for anvendte Bekostning og Umage aarligen skal tilstille. Og naar hans Bekostning er afbetalt, da hannem til Fyringens Vedligeholdelse noget vist at tillægges, eftersom erfares hvad samme Told aarligen kan indbringe. Og eftersom vi naadigst haver bevilget og tilladt denne vores Befaling at maa følge forne Povel Hanssøn hans Livstid uden nogen Fortrængsel, saa skal han være tiltænkt til forne Fyring at forskaffe alt, hvis

dertil hører, saa der aldeles intet skal fattes eller forsømmes, saafremt han agter denne vores Benaading at nyde, og han [for] den Skade, som ved Forsømmelsen kan tilkomme, ikke vil stande til Rette, som vedbør. Saa skal han og under denne Benaadings Forlust være forpligt for^{ne} Lygte og Fyr at antænde aarligen paa den 10 Augusti og det saaledes continuere indtil den 10 Martii næstefterfølgende. Hvorefter alle og enhver, som vedkommer, sig kunne vide at rette og forholde. Kjøbenhavn 18 Juli 1655. R. IX. 505.

Ove Bjelke fik Brev, at ingen Skibe, som kommer fra tydske Stæder, med [ɔ: ved] Contoiret i Bergen maa anlægge imod Borgernes Privilegier.

F. III. V. G. t. Vid, at for os underdanigst haver ladet andrage og berette Borgermester og Raad udi vor Kjøbsted Bergen paa menige Borgerskabs Vegne, hvorledes dennem udi adskillige Poster, deres Privilegier vedkommende, skal skee stor Indpas, dennem udi deres Næring og Handel ikke til ringe Forhindring, da ville vi derom saaledes have forordnet, at ingen fremmede Skibe, som kommer fra tydske Stæder, som de Contorske selv ikke vedkommer eller tilhører, ved Contoiret maa anlægge, førend de paa Bergens Vaag deres Gods haver solgt og losset efter Privilegiernes Indhold. Skal ogsaa haves udi Agt, at al Styrtegods maales ved Byens edsvorne Maalere. Herforuden skulle de Contorske sig ikke med usedvanlig Skibsfragtning, paa Holland og Spanien, og med Factori og fremmede Handel sig befatte videre end vores naadigste Bevillinger og Friheder dennem egentlig tillader. I lige Maader skal og ingen Geseller tilstedes ved Contoiret sig at opholde og Handel brûge, som ikke haver rigtig Testificats fra de Steder, som deres Herskab boer, at fremvise, hvem de tjene og tilhøre under Straf, som vedbør. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du hermed haver god og flittig Indseende, at denne vores naadigste Villie udi alle Maader efterkommes, paa det at vores Undersaatter ei sig derover med Rette skulde kunne have at besverge. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 18 Juli 1655. T. IX. 315. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe med flere fik Befaling anlangende Tvistighed imellem Tønsberg og Skien paa den ene og Christianssand paa den anden Side.

F. III. Hilser eder os elskelige Hr. Gregers Krabbe til

Torstedlund, Ridder, vor Mand, Raad og Statholder udi vort Rige Norge, Hr. Henning Walkendorf til Glorup, Ridder, Vincents Bildt til Nes og Jørgen Bjelke til Østeraat, vore Mænd, Tjenere og Befalingsmænd over Akershuus, Bratsberg, Tønsberg og Agdesidens Lene, kjærligen med Gud og vor Naade. Vider, at eftersom Borgermester og Raad udi vore Kjøbsteder Tønsberg og Skien sig underdanigst beklager, at dennem imod deres Privilegier skal skee nogen Indpas udi deres Handel og Næring af Borgerskabet udi vor Kjøbsted Christianssand, da bede vi eder og naadigst ville, at I med forderligste paa en beleilig Tid og Sted forne Borgermester og Raad, saavel af bete Tønsberg og Skien som Christianssand, for eder fordrer med deres Privilegier og dennem derpaa alle siden herom med Flid forhører og siden efter forne Byers Privilegiers Indhold udi forbete tvistige Poster, som dennem om deres Handel og Trafik imellem er, træffer saadan Lighed, at den ene saavelsom den anden By kan blive ved Magt. Hvis I og herudinden forrettendes vorder, derom ville vi naadigst, at I udi vores Kantselli eders underdanigste Relation skal indskikke, at vi derefter siden herudinden kan lade gjøre saadan Anordning, som tjenstligst og bedst kan eragtes. Ladendes det ingenlunde. Kjøbenhavn 20 Juli 1655. T. IX. 316. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne, at blive her neder til Prindsens Hylding.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at du efter din underdanigste Anmodning og Begjering maa forløves at forblive her neder i vort Rige Danmark, der dine magtpaaliggende Erinder at forrette, indtil vores elskelige kjære Søns Prindsens Hylding her i vor Kjøbsted Kjøbenhavn overstanden er. Kjøbenhavn 21 Juli 1655. T. IX. 317. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Friis [fik] Forlov til paa Foraaret.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at du efter din underdanigste Anmodning og Begjering maa forløves her neder i vort Rige Danmark indtil paa Foraaret at forblive, der dine magtpaaliggende Erinder at forrette. Kjøbenhavn 21 Juli 1655. T. IX. 317. (Conc. i Rigsarkivet.)

Brostrup Gedde fik Brev anlangende Claus Rasmussøn paa sin egen og de Øresundske og Rødhammerske Participanters Vegne.

F. III. V. G. t. Eftersom Claus Rasmussøn og hans Med-

participanter udi det Øresundske og Rødhammerske Kobberverker til første Herredage udi vort Rige Norge haver indstevnet den imellem dennem og de Røroske Participanter afsagte Obergamtsdom, da ere vi naadigst tilfreds, at be.te Rødhammerske og Øresundske Participanter maa deres Arbeid ved samme Verk fortsætte med hvis Erts, som allerede vunden er eller herefter vindes kan, indtil be.te Sags endelige Uddrag til for.ne Herredage, da enhver videre skal vederfares, hvis billigt og ret eragtes kan, derefter du dig kan vide at rette og forholde. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 21 Juli 1655. T. IX. 317. (Conc. i Rigsarkivet.)

Erik Banner, om 500 Rigsdaler af Giske Gods i Norge.

F. III. V. G. t. Vid, at vi dig naadigst vil have forundt, beregnet fra Philippi Jacobi sidstforleden, aarligen, indtil anden Anordning skeer, 500 Rigsdaler af Giske Gods i vort Rige Norge, som dig af samme Godses Forpagtere aarligen, som forskrevet staar, skal vorde erlagt. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 21 Juli 1655. T. IX. 318.

Hr. Gregers Krabbe, at Erik Banner aarligen maa bekomme 500 Rigsdaler af Giske Godses Forpagtere.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst haver forundt og bevilget at os elskelige Erik Banner til Boserup, vor Mand og Tjener, maa bekomme af Giske Godses Forpagtning 500 Rigsdaler, det vi eder til Efterretning ville vide lade, at I dennem, som for.ne Gods udi Forpagtning haver, kan tilholde. at hannem aarligen, indtil anden Anordning skeer, for.ne Penge i rette Tide erlægges og fornøies. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 22 Juli 1655. T. IX. 318. (Orig. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne, at betale Selius Marselius 3000 Rigsdaler af Lenets Indkomst af de Penge, Kongen var Hertug Ernst Gynther skyldig, eftersom de ei efter forrige Indvisning i Langesunds Told kan bekommes.

F. III. V. G. t. Eftersom os elskelige Selius Marselius, Indvaaner i vor Kjøbsted Christiania, haver tilforn bekommet vores naadigste Befaling til os elskelige Hr. Sivert Urne etc., sub dato 30 December 1653, paa 6000 Rigsdaler, som hannem var gjort Indvisning for udi Langesunds Told af de Penge, som vi Hs Kjærlighed Hertug Ernst Gynther, Hertug til Slesvig-Holsten etc., vores elskelige kjære Fætter, skyldig er, og til forleden Kiler Omslag 1654 skulde have været betalt, da

efterdi be^te^ Selius Marselius for os underdanigst haver ladet andrage, at han ei mere af samme Assignation end 3000 Rigsdaler med derpaa løbende Rente bekommet haver, underdanigst derfor begjerendes, at han de øvrige 3000 Rigsdaler med sin paaløbende Rente fra [vort] Brevs Dato, som forskrevet staar, af eders Len maatte bekomme, da ere vi naadigst tilfreds, at du be^te^ Selius Marselius paa hans Ansøgning af dit Lens visse og uvisse Indkomst udi nærværende Aar maa lade bekomme de 3000 Rigsdaler med des paaløbende Rente, sex pro cento, beregnet fra den 30 December 1653, som forskrevet staar, tagendes derpaa hans Beviis, derefter det dig og saaledes udi dit Lens Regnskab paa vores Renteri skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 23 Juli 1655. T. IX. 318.

M. Marcus Christenssøn [Humble] fik Bestalling at være Bisp udi Stavanger.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige, hæderlig og høilærde Mester Marcus Christenssøn er nu retteligen udvalgt og kaldet til Superintendent at være udi Stavanger Stift efter afgangne Mester Thomas Cortssøn [Wegner] og nu haver gjort sin Eed, samme sit Embede og Kald af hans yderste Formue christeligen, troligen og gudfrygteligen at skulle forestaa, da have vi af vor synderlig Gunst og Naade bevilget, samtykt og stadfæst, og nu med dette vort aabne Brev bevilger, samtykker og stadfæster for^ne^ Mester Marcus Christenssøn Superintendent at være udi for^ne^ Stavanger Stift og til samme hans Bestilling at skulle have, nyde, bruge og beholde al hvis Rente og Rettighed, en Superintendent der sammesteds er tillagt og dertil bør at ligge med Rette. Og skal han derimod være forpligt sit Embed og Kald troligen og retteligen at forestaa, som en christelig Superintendent bør at gjøre, og have flittig Indseende med, at Guds Ord prædikes og læres rent og purt allevegne der udi Stiftet; desligeste at Skolerne med gode skikkelige Personer til Skolemestere, som Ungdommen udi Gudsfrygt og boglige Kunster retteligen kan opdrage, bliver forsørget og at altingest med Religionen ganger skikkeligen til efter Ordinantsens Lydelse, og udi Visitats og anden Bestilling, som hans Embede udfordrer, sig flitteligen og uforsømmelig lader befinde. Thi bede vi og byde alle Provster og Prester udi for^ne^ Stigter, at I retter eder efter at kjende og holde for^ne^ Mester Marcus Christenssøn for eders Superintendent og værer hannem

hørige og lydige. Sammeledes befale vi vore Fogder og Embedsmænd der sammesteds, at I hannem paa vore Vegne til Rette forsvarer og haandhæver, ei tilstedendes hannem at uforrettes eller Forfang at skee udi nogen Maader. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 24 Juli 1655. R. IX. 506. (Conc. i Rigsarkivet.)

Aaben[t] Brev til alle Stænder udi Stavanger Stift at være M. Marcus Christenssøn [Humble] beforderlig udi sit Bispe-Embede.

F. III. Hilse eder alle vore kjære, troe Undersaatter, menige Adel og Ridderskab, Fogder og Lensmænd, som bygge og bo over al Stavanger Stift udi vort Rige Norge, kjærligen og evindeligen med Gud og vor Naade. Vider, at eftersom os elskelig, hæderlig og høilærd Mester Marcus Christenssøn nu rettelig udvalgt og kaldet, saa og tilforordnet til Superintendent at være udi forne Stavanger Stift efter afgangne Mester Thomas Cortssøn [Wegner] og forne Mester Marcus Chrisenssøn nu haver gjort os sin Eed, samme sit Embede og Kald troligen og retteligen af hans yderste og høieste Magt og Formue at skulle forestaa, hvortil Gud hannem sin Naade forlene, da hvis som forne M. Marcus Christenssøn nogen eders Hjælp og Bistand behov haver udi de Sager, hans Embede er anrørendes, bede vi eder alle og hver særdeles strengeligen befale, at I hannem paa vore Vegne derudinden ere bestandige og hannem derhos haandhæver og beskjermer. Ladendes det ingenlunde. Kjøbenhavn 24 Juli 1655. R. IX. 506. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe fik Brev anlangende Oluf Knudssøn Rolfstad, som et Kvindfolk haver besovet.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi af eders underdanigste Angivende naadigst kommer udi Forfaring, hvorledes en ung Karl udi Gudbrandsdalen, ved Navn Oluf Knudssøn Rolfstad, skal være beskyldt for at have besovet en Mands Datter sammesteds, hvorfore Dom over hannem skal være forhvervet efter Kvindfolkets Sigtelse til Leiermaals Bøder at udgive og staa aabenbare Skrifte, og efterdi forne Oluf Knudssøn høiligen skal benegte sig at være hendes Barns Fader og derfor ei med god Samvittighed paa en løgnagtig Bekjendelse skulle kunne udstaa Kirkens Disciplin, som dog indstændig skal begjere at tilstedes at komme til Guds Bord, da have vi ikke billigt kunnet eragte, at forne Oluf Knudssøn efter saa høi Benegtelse

skulle nødes til offentlig Absolution, men ere naadigst tilfreds, at han til hemmelig Absolution tilstedes og det som en særdeles Benaading for sine Aarsager at optages. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 24 Juli 1655. T. IX. 319. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, at forsvare sig med Lov og Ret imod en Prest af Norge ved Navn Hr. Jonas Pederssøn.

F. III. V. s. G. t. Hvad den Prest af Norge, ved Navn Hr. Jonas Pederssøn, for os underdanigst imod eder haver ladet andrage, kan I af hosføiede hans overgivne Supplication og Documenter videre see og erfare. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I eder for hans Angivelse ved Lov og Ret imod hannem tilbørlig forsvarer og Dommen siden til videre Efterretning i vores Kantselli nederskikker. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 25 Juli 1655. T. IX. 319. (Conc. i Rigsarkivet.)

Anders Jenssøn Hellekande fik Brev at nyde sine Bestillinger til en Sag til Herredag er dømt.

F. III. G. a. v., at eftersom Anders Jenssøn Hellekande, Borgermester i vor Kjøbsted Throndhjem, for os underdanigst klageligen haver ladet andrage, at han af Lagmanden i vor Kjøbsted Throndhjem skal være dømt fra sin Fred af Aarsag, at han ikke hans Dom strax efter forelagte Tider med Betaling haver villet efterkomme, uanseet at han skal have begjeret Dilation, indtil han efter Stevnings Forkyndelse til første Herredage i vort Rige Norge samme Sag havde indstevnet, haver og derforuden skriftlig og mundtlig tilbødet at stille Borgen og Caution indtil Sagens Uddrag eller og Capitalen udi god Forvaring at deponere og nedersætte, hvilket altsammen dog ei er bleven agtet eller anseet, underdanigst derfor begjerendes, at han for samme Lagmands Dom paa hans Fred maa være forskaanet indtil Sagens Uddrag til be^{te} Herredage, saa at han imidlertid sine Bestillinger tilbørligen kan forestaa, da have vi paa saadan hans underdanigste Anmodning og Begjering naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at for^{ne} Anders Jenssøn Hellekand maa nyde sin Fred, saa at be^{te} Lagmands afsagte Dom ikke skal komme hannem til nogen Forhindring paa Æren i nogen Maader, men skal og maa herefter som tilforn, indtil Sagens endelig Uddrag til Herredage, sine Bestillinger for den Sag nyde og betjene. Kjøbenhavn 26 Juli 1655. R. IX. 507. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe fik Brev anlangende Morten Laur[it]ssøn [ɔ: Sand] om en Mølle paa Strømseie [ɔ: Strømsø].

F. III. V. s. G. t. Eftersom Morten Lauritssøn for os underdanigst haver ladet andrage, at hannem skal være bevilget og tilladt af os elskelige Hr. Christopher Urne til Aasmark, Ridder, vor Mand, Raad, Rigens Kantsler og Embedsmand paa vort Slot Dragsholm, at lade opbygge en Vandmølle paa Strømseie ved Bragernes i Elvens Stryd [ɔ: Stryk?], hvor det beleiligst skee kunde, og naar be^te^ Mølle blev forferdiget, opbygt og kom til Brug, da skulde han den ved en Sorenskriver og sex Mænd lade sætte og taxere, hvad han deraf aarligen skulde give i Landskyld efter be^te^ Hr. Christopher Urnes udgivne Brevs videre Formelding, underdanigst derfor begjerendes, at det hannem nu maatte forundes for den Landskyld, som for^ne^ Mølle er taxeret for af Sorenskriveren og sex Mænd, nemlig aarligen sex Ort. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I eder om des Beskaffenhed med Flid erkyndiger og, dersom I eragter, at be^te^ Morten Lauritssøn ei mere af samme Mølle til aarlig Landskyld kan udgive end, som forskrevet staar, da ere vi naadigst tilfreds, at I hannem det derfor forunder, men dersom han mere deraf give kan, da haver I med hannem at handle og paa vores naadigste Ratification til Ende gjøre, hvad aarligen af samme Mølle til Landskyld udgives skal. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 26 Juli 1655. T. IX. 319. (Orig. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke fik Brev, at Guillaume Mariette maa igjen bekomme de Penge, som han haver deponeret for hans Skib i Bergen.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at Guillaume Mariette af Dunkerken maa igjen bekomme de Penge, som han befindes at have deponeret i vor Kjøbsted Bergen for hans Skib, som af Toldbetjenten der sammesteds for nogen Tid siden er bleven udi Arrest tagen. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 26 Juli 1655. T. IX. 320. (Conc. i Rigsarkivet.)

Claus Anderssøn at være Stigtskriver over Bratsberg Len.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst søges og begjeres vores naadigste Confirmation paa et os elskelige Hr.

Sigvard Urne til Raarup etc., hans udgivne Brev til Claus Anderssøn at være Stigtskriver over Bratsberg Len, hvilket lyder Ord efter andet, som følger:

Jeg, Sigvard Urne til Raarup etc., kjendes og gjør hermed vitterligt, at have paa høibet.e Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne antaget og tilbetroet, og nu hermed antager og tilbetroer ærlig og velagt Mand Claus Anderssøn, Kgl. Maj.s forrige Foged over Thelemarkens Fogderi, at være Stigtskriver over Bratsberg Len, og eftersom Stigtskriveren her i Norge over al Søndenfjelds er befalet at have Opsigt med Kirkernes Gaarde og Gods, item samme Gaarde og Jorde i Førstebygsel og Tredieaarstage bortleier, naar de ledig falder, da haver jeg paa merhøibet.e Kgl. Maj.s naadigste Behag forn.e Claus Anderssøn Stigtskriveriet paa samme Maner her i Lenet befalet at antræde til Philippi Jacobi Dag førstkommendes og sin Livstid betjene, om han sig med Kirkernes Regnskab efter derom Kgl. Maj.s Forordning retter og ellers til hver Philippi Jacobi Dag leverer til Kgl. Maj.s Lensmand her paa Stedet, hvis Penge [han] i Førstebygsel og Tredieaarstage annammer, med derpaa rigtig Regnskab, hvoraf han for hans Tjeneste nyder den Tiende Penge, som Kgl. Maj. Fogderne naadigst haver forundt, og ellers den Løn af Kirkerne, som Recessen hannem tilholder og hans Formand efter Kgl. Maj.s naadigste Bevilling fulgt haver, hvorimod han haver flittig at tage i Agt Kirkernes Regnskab, Bygninger, Reparering, Ornamenter og des Indkomst og Tillæg i alle Maader, som han agter at forsvare. Befaler derfor alle og enhver, som Kirkernes Gaarder og Jorde nu bruger og herefter til Brugs bekommer, og er [ɔ: at være] forn.e Claus Anderssøn paa Kgl. Maj.s Vegne hørig og lydig og hannem til rette Tid betaler Førstebygsel og Tredieaars Holding og til Kirkevergerne den aarlig Landskyld af samme Gaarde. Item befales Kirkevergerne, som nu er og herefter vorder, at I ogsaa er hannem hørig og lydig og til de Terminer, han eder foreskriver, med eders Regnskaber og Maalsbreve indstiller. Hvorefter alle Vedkommende sig haver at rette under tilbørlig Straf. Actum Skien den 24 December Ao. 1654. (L. S.)* Sivert Urne.

Da have vi forn.e udgivne Brev udi alle des Ord, Clausuler og Punkter, som foreskrevet staar, naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder

og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 27 Juli 1655. R. IX. 507.

Hr. Haaken Olssøn Ringsaker fik Bevilling at maa befordres til Kald, hvor han lovligen kan vorde kaldet.

F. III, G. a. v., at eftersom nærværende Hr. Haaken Olssøn Ringsaker, Prest til Tønset i Østerdalen i vort Rige Norge, for os underdanigst lader andrage og klageligen give tilkjende, hvorledes han ungefehr for 4 Aar siden sig udi Leiermaal med et Kvindfolk forseet haver, hvorfor han fra Kaldet entlediget er, underdanigst begjerendes vi hannem samme sin Forseelse naadigst ville efterlade og igjen [til] det Kald, hvor det lovligen skee kan, at maatte befordres, da efterdi vi af forne Hr. Haaken Olssøn for os fremviste Skudsmaal og skriftlig Kundskab naadigst erfarer, at han sig baade, førend han forskrevne Forseelse begangen haver, saavelsom siden skikkeligen og vel forholdet haver, da haver vi hannem samme Forseelse naadigst eftergivet, saa og bevilget og tilladt, at han igjen til Prestekald maa befordres, hvor det i vore Riger Danmark og Norge efter Ordinantsen og andre om Kald udgangne Forordninger lovligen skee kan, dog skal han tiltænkt være sig ei mere udi slige eller andre Forseelser at lade befinde, saafremt denne vores Benaadning ei skal være forbrudt og derforuden straffes, som vedbør. Kjøbenhavn 27 Juli 1655. R. IX. 508. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke, at hjælpe Johan Hermandssøn, Messingslager, til Rette hos Borgermester og Raad i Bergen efter hans Supplications Indhold.

F. III. V. G. t. Hvad Johan Hermandssøn, Messingslager, hos os underdanigst supplicando haver ladet andrage, kan du af hosføiede hans Supplication videre see og erfare. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du tilholder os elskelige Borgermester og Raad udi vor Kjøbsted Bergen, at de hannem derudi, hvis Ret og forsvarligt kan være, lader vederfares. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 27 Juli 1655. T. IX. 320. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe fik Brev anlangende at Jacob Knoff maa af Fængsel løslades.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst tilfreds er, at Jacob Knoff, som paa vort Slot Baahuus over et Aar udi

Fængsel haver været anholden for hans grove begangne Forseelse, maa denne Gang benaades og af hans Fængsel løslades, dog skal han sig tilforpligte, ei mere udi slige grove Forseelser at finde lade under høiere og større Straf. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 27 Juli 1655. T. IX. 321. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe om M. Troels Nilssøn og Rector scholæ i Christiania om et Aars Afgift af hans geistlige Gods, han med resterer.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi naadigst erfarer, hvorledes Sognepresten udi vor Kjøbsted Christiania, Mester Troels Nilssøn, saavelsom Rector scholæ, endnu skal staa tilbage med det fulde Aars Indkomst af deres geistlige Gods udi Kapitlet, som af alle og enhver over begge Rigerne, som nogen Beneficia nyder, udi trende Aar var bevilget at udgives, hvilket de andre vore troe og lydige Undersaatter kunde give ondt Exempel, besynderligt efterdi deres Indkomst skal være med de største udi Kapitlet. Da bede vi eder og naadigst ville, at I forne M. Troels Nilssøn saavelsom Rectorem scholæ lader tiltale, om de ei ligesaavel, som andre vore Undersaatter pligtig ere, den udlovede et Aars Indkomst af deres geistlig Gods strax at erlægge og for Forsømmelse at stande til Rette. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 28 Juli 1655. T. IX. 321. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Anders Madssøn, Borgermester, fik Confirmation paa et Vincents Bildt med hannem gjort Mageskifte.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Vincents Bildt etc. haver paa vore Vegne og vores naadigste Ratification gjort et Magelaug med os elskelige Anders Madssøn, Borgermester udi vor Kjøbsted Tønsberg, hvorpaa nu søges vores naadigste Confirmation, og lyder samme Mageskifte Ord efter andet, som følger:

Eftersom den stormægtigste og høibaarne Fyrste og Herre, Hr. Fredrik den Tredie etc., alles vores allernaadigste Herre og Konning, haver sin Missive naadigst ladet udgaa, sub dato Akershuus den 31 Augusti 1648, at Lensmændene her udi Norge maa handle med høibete Kgl. Maj.s Undersaatter her i Lenene, som Gods til Mageskifte underdanigst ere begjerendes, at de formedelst stor Bekostning til Danmark og tilbage igjen, som de ellers skulde anvende, skulde give dobbelt saameget til Vederlag til Hs Kgl. Maj. og Kronen imod det, de bekomme,

dog paa høibe^{te} Hs Kgl. Maj.s naadigste Ratification, efter mere høibe^{te} Hs Kgl. Maj.s Missives Indhold, saa efterdi ærlig, viis og velforstandig Mand, Anders Madssøn, Borgermester udi Tønsberg, haver bebrevet og skjødet til høibe^{te} Hs Kgl. Maj. og Norges Krone 3 Bismerpund Smør udi en Gaard, navnlig Engøen liggendes paa Tjømø udi Brunla Len, med Bygsel efter derpaa hans udgivne Skjødes videre Indhold, da haver jeg, Vincents Bildt til Nes etc., efter forberørte Hs Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Missive derimod skjødet og bortskiftet, og nu med dette mit aabne Brev skjøder og bortskifter fra høibe^{te} Hs Kgl. Maj. og Norges Krone og til for^{ne} ærlig, viis og velforstandig Mand, Anders Madssøn, hans Hustru Karen Olufsdatter [Stranger] og deres Arvinger efterskrevne ubygt Ødegaard, Jakobsrød, skylder aarligen Smør $1^{1}/_{2}$ Bismerpund med Bygsel, liggendes paa Nøterøen udi for^{ne} Tønsberg Len, med al des Herlighed, Rente og rette Tilliggelser, som er Eng, Skov og Mark, Fiskevand og Fægang, vaadt og tørt, inden Markeskjel og uden, med Lotter og Lunder, aldeles intet undertagendes i nogen Maader, som der nu tilligger og af Arilds Tid tilligget haver og bør dertil at ligge med Rette, for^{ne} Borgermester Anders Madssøn, hans Hustru og deres Arvinger skal have, bruge og beholde for et evigt ugjenkaldendes Odel og Mageskifte og høibe^{te} Hs Kgl. Maj. og Norges Krone ingen ydermere Lod, Del eller Rettighed at have til eller udi for^{ne} Jakobsrød eller noget af des Tilliggende efter denne Dag udi nogen Maade. Thi bepligter jeg mig paa høibe^{te} Hs Kgl. Maj.s og Kronens Vegne efter forberørte Hs Kgl. Maj.s naadigste Missive at frihjemle og fuldkommeligen tilstaa be^{te} Anders Madssøn, hans Hustru og deres Arvinger forbe^{te} Kgl. Maj.s og Kronens Gaard og Gods med al des Rente og rette Tilliggelse samt Bygsel og anden Herlighed, eftersom forskrevet staar, for hver Mands Tiltale, som derpaa kan tale med Rette udi nogen Maader. Skeede det saa imod Forhaabning, at for^{ne} Ødegaard Jakobsrød eller noget des Tilliggende blev forbe^{te} Anders Madssøn, hans Hustru eller deres Arvinger afvunden udi nogen Dom eller Rettergang formedelst nogen Vanhjemmels Brøsts Skyld, da bepligter jeg mig paa høibe^{te} Hs Kgl. Maj.s og Kronens Vegne at forskaffe og vederlægge forbe^{te} Borgermester eller hans Arvinger saa godt og velbeleiligt Gods igjen inden 6 samfulde Uger dernæstefter eller og hver sin forrige Anpart uden Hin-

der eller Forfang igjen at tilvige, saa det paa begge Sider skal blive holdet hveranden skadesløs i alle Maader. Til Vidnesbyrd, at saaledes fast og uryggeligen holdes skal, som forskrevet staar, saafremt høibete Hs Kgl. Maj. forne Mageskifte naadigst ratificerendes vorder, da haver jeg mit Signet herneden trykt og med egen Haand underskrevet. Actnm Kgl. Maj.s Gaard Sem for Tønsberg Len den 13 Juni Ao. 1654

(L. S.). Vincents Bildt, egen Haand.

Da ville vi forne Vincents Bildts Forretning herom, eftersom det heroven findes indført, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter, som forskrevet staar, naadigst have confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 2 August 1655. R. IX. 508.

Nogle Lensmænd fik Breve anl. dennem, som vægrer sig specialiter at tolde af de Skuder, som er under 50 Lester.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom hos os underdanigst andrages og berettes, hvorledes nogle af Borgerskabet saa og fremmede paa en Del Toldsteder i vort Rige Norge sig skal besverge, at af Skiberumme under 50 Lesters Drægtighed herefter specialiter at skulle fortoldes, da efterdi at andre vores Undersaatter derudi vort Rige Norge saavelsom fremmede baade af Engelske og Hollænder sig dertil bekvemme, da bede vi eder og naadigst ville, at I dennem udi eders Len, som sig herimod sætter, alvorligen tilholder, at de tillige med andre vores Undersaatter saavelsom fremmede saadan vores naadigste Villie og Anordning efterkommer, saafremt de ikke derfor vil stande til Rette, som vedbør. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 2 August 1655. T. IX. 321. (Orig. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe. Hr. Iver Krabbe. Hr. Henning Walkendorf. Jørgen Bjelke. Holger Vind.

Borgermester Anders Madssøn fik Confirmation paa et Mageskifte med Kirken der sammesteds.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst søges og begjeres vores naadigste Confirmation paa et os elskelige Borgermester og Raad udi vor Kjøbsted Tønsberg, deres Mageskiftebrev til os elskelige Anders Madssøn, Borgermester der sammesteds, udgivet, som lyder Ord efter andet, som følger:

Borgermester og Raad udi Tønsberg kjendes og hermed

gjør vitterligt for alle, at eftersom den Dannemand, Anders Madssøn, Borgermester sammesteds, nogen Tid lang haver havt og fulgt et lidet Stykke Jord eller Løkke, kaldes Kirkeløkken, næst ovenfor St. Peters Kirkegaard her sammesteds, nu vor Frue Kirke tilhørig, skylder aarligen en Rigsort, hvilken forbete Anders Madssøn, Borgermester, haver søgt og begjeret fra Kirken for nøiagtig Vederlag sig at maatte forundes, hvorimod han sig erbød til fuldkommen Vederlag at ville give og Kirken udlægge 18 Bismermarker Smør aarlig Landsskyld udi en Gaard, Gutterød kaldet, her udi Slagen Sogn næst ved Byen beliggende, som han for Odel og Eiendom kjøbt og sig tilforhandlet haver, da efterdi saadan hans Begjering ingenlunde er eller kan være Kirken skadelig, mens mere gavnlig, idet ikke alene gives dobbelt mens langt mere end dobbelt, have vi, som dette Steds uværdige Øvrighed og Kirkens Forsvar saadan hans Begjering ei vidst at vægre, mens hannem samme Mageskifte paa Kgl. Maj.s, vor allernaadigste Herres, og den gunstige høie Øvrigheds naadigste og gunstigste Behag consenteret og bevilget, saa han forbete begjerte Kirkeløkken herefter for sig og sine Arvinger fri og frelselig skal følge, nyde og beholde og Kirken derimod udi lige Maader til evindelig Eiendom følge og have de 18 Bismermarker Smør aarlig Landskyld udi forbete Gaard Gutterød, dog bete Anders Madssøn derpaa selv at forskaffe Kgl. Maj.s naadigste Ratification. Des til ydermere Vidnesbyrd under paatrykt vores Stads Sekret og til videre Sandheds Vidskab forseglet og underskrevet af os efternævnte: Jacob Christenssøn, Laurits Tuurmand, Simmen Christenssøn, Henrik Claussøn og Mogens Henrikssøn [Stoltenberg], Raadmænd og Kirkens Forstandere. Actum Tønsberg den 28 November Ao. 1654. Jacob Christenssøn, egen Haand (L. S.). (L. S.) Laurits Tuurmand, (L. S.). Simmen Christenssøn egen Haand (L. S.). (L. S.) Mogens Henrikssøn egen Haand.

Da efterdi vi af os elskelige Vincents Bildt til Nes, hans underdanigste Erklæring naadigst erfarer, forne Mageskifte at være Kirken gavnlig og ikke skadelig, haver vi det i alle des Ord, Clausuler og Punkter, som det heroven findes indført, confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 3 August 1655. R. IX. 510.

Johan Martinus Stobeus fik Bevilling at maatte aarligen tvende Oxehoveder Frants [ɔ: Fransk] Viin, tvende Oxehoveder Brændeviin og et Oxehoved Viinedikke toldfri indføre.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at Johannes Martinus Stobeus, Medicus paa vort Slot Baahuus, maa aarligen til hans Apotheks Underholdning nyde Toldfrihed paa tvende Oxehoveder Brændeviin, tvende Oxehoveder Fransk Viin og et Oxehoved Edikke. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 3 August 1655. R. IX. 511.

Hr. Henning Walkendorf, at lade Selius Marselius bekomme af Langesunds Toldkiste 2391 Rigsdaler 7 Skilling, naar den først bliver aabnet.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I lader os elskelige Selius Marselius, Indvaaner i vor Kjøbsted Christiania, eller hans Fuldmægtige paa Ansøgning bekomme 2391 Rigsdaler 7 Skilling af Langesunds Told, naar Toldkisten der sammesteds først herefter vorder aabnet, for Stangjern, som han til vores Fornødenhed paa Bremerholm leveret haver, tagendes derpaa hans Beviis, derefter det og saaledes paa tilbørlige Steder udi Toldregnskaberne skal vorde godtgjort. Kjøbenhavn 3 August 1653. T. IX. 322.

Johan Gaarman fik Brev Hugo Lente anlangende.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du af Toldpengene i vort Rige Norge lader erlægge til Hugo Lente af Lübeck eller hans Fuldmægtige fem Tusinde Rigsdaler imellem Martini og Juul førstkommendes, saa og imellem Mai og St. Hansdag tilkommendes Aar 1656 3638 Ridsdaler 3 Ort 14 Skilling, nok imellem Martini og Juul i samme Aar 5000 Rigsdaler og siden imellem Mai og St. Hansdag 1657 3000 Rigsdaler, hvilket du i saa Maader paa den med ham gjorte Contract haver at afskrive, indtil saalænge at den Sum, som samme Contract omformelder og omforskrevet staar, ganske er afbetalt. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 4 August 1655. T. IX. 322.

Holger Vind fik Brev om nogle Egeplanker af den forrige Foged at annamme.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du lader annamme de Egeplanker af den forrige Foged i Brunla Len, som for nogen Tid siden der er bleven strandet, og dennem

siden paa en beleilig Sted lader henlægge, hvor de med forderligste kan afhentes med det Skib, som dertil af os elskelige Hr. Jochum Gersdorff etc. vorder opskikket. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 4 August 1655. T. IX. 322. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne, af sit Lens Indkomst at betale Christopher Gabel 702 Rigsdaler for Viin til Hofhalting.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du af dit Lens visse og uvisse Indkomst i nærværende Aar lader levere os elskelige Christopher Gabel, vores Kammerskriver, 702 Rigsdaler for Viin, som til vores Hofhaltings Fornødenhed er bleven leveret, tagendes derpaa hans Beviis, derefter det dig og saaledes udi be[te] dit Lens Regnskaber paa vores Renteri skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 7 August 1655. T. IX. 323.

Fredrik Urne, at betale Jan Michelssøn af sit Lens Indkomst 2000 Rigsdaler.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du af dit Lens visse og uvisse Indkomst i nærværende Aar lader levere til Jan Michelssøn, Borger og Indvaaner i vor Kjøbsted Kjøbenhavn, 2000 Rigsdaler, tagendes derpaa hans Beviis, det dig og saaledes udi be[te] dit Lens Regnskaber paa behørige Steder skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 7 August 1655. T. IX. 323.

Fredrik Urne, at nedskikke den Dalers paabud[ne] Bygningsskat i sit Len.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du med forderligste hid nedskikker og paa vores Renteri levere lader den ene Dalers paabudne Bygningsskat udi dit Len, beregnet fra Philippi Jacobi 1654 til Aarsdagen 1656. Kjøbenhavn 7 August 1655. T. IX. 323. (Conc. i Rigsarkivet.)

Selius Marselius fik Confirmation paa Rentemesterens Contract, om hvis han paa Holmen har leveret.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Selius Marselius, Indvaaner udi vor Kjøbsted Christiania, hos os underdanigst haver ladet anholde og begjere vores naadigste Confirmation paa en af vore Rentemestere med hannem gjorde Afregning, hvilken lyder Ord efter andet, som følger:

Anno 1654 den 5 Augusti haver ærlig og velfornemme

Mand Selius Marselius, Indvaaner udi Christiania i Norge, indleveret og overgivet her udi Hs Maj.s Rentekammer et hans Register og Fortegnelse anlangende hvis Jern og Søm, som han efter oprettede Contract, dateret 3 Januarii 1654, haver leveret paa Bremerholm, hvorudinden han beviser sig at have leveret til ærlig og velfornemme Mand Hans Mandixen, Kgl. Maj.s velbetroede Materialskriver samme Sted, 379 Skippund 3 Lispund Stangjern, à Skippund 9 Rigsdaler, 58 Skippund 11½ Lispund Boltejern, à Skippund 16 Rigsdaler, 93 Skippund 6 Lispund adskillige Slags Søm fra 4 til 10 Tom, hver Skippund 20 Rigsdaler, 96100 Orlogs- og Middelsøm, à 100 1 Ort; derforuden haver han og nu leveret, som udi forne Contract ikke var benævnt, men nu, efterdi det fornøden gjordes, med hannem accorderet, som han allerede haver leveret, 16 Skippund 7 Lispund Knipjern, à Skippund 12 Rigsdaler, 6000 Lapper Søm, hver 100 26 Skilling, og et Par Roder Hager, som til en Proba er leveret, veier 1 Skippund 8 Lispund, Skippundet beregnet for 20 Rigsdaler, efter derpaa overleverede Registers og forne Hans Mandixens tvende Bevisers videre Formelding, som er beregnet fra 8 Februar til 2 August nærværende Aar, beløber al hans Fordring 6686 Rigsdaler 3 Ort 23½ Skilling, for hvilken Summa forne Selius Marselius efter Contractens Indhold underdanigst haver at søge Kgl. Maj.s naadigste Indvisning udi Drammens og Svinsunds Toldsteder, hvor han sin Betaling paa visse Terminer uden Rente haver at forvente af Kronens første indkommende Tolde, efterat de foregaaende Assignation[er] først ere fuldgjorte. Actum Kronborg ut supra. Kvittantser er imod indlagte Register confereret, siden registreret og indskrevet. Peder Vibe. Peder Reedtz. Tomes Tomessøn. Jørgen Carstenssøn. Anders Sørenssøn.

Da have vi forne Afregning, eftersom den heroven findes indført, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og den hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Og eftersom samme Penge endnu ikke betalt er, ere vi naadigst tilfreds, at hannem paa forne Capital maa betales et Aars Rente, saavidt det sig bedrage kan 6 pro cento, tillige med Capitalet, som forskrevet staar, af Drammens Told, hvorefter de, som vedkommer, sig haver at rette, det og saaledes paa behørige Steder udi forne Toldregnskaber skal vorde godtgjort. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 8 August 1655. R. IX. 511.

Jørgen Bjelke fik Brev at lade Henrik Müller være følgagtig, hvis hannem udi dit Lens Toldsteder assigneret er.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du lader os elskelige Henrik Müller etc. eller hans Fuldmægtige paa Ansøgning bekomme og følgagtig være hvis Told, som udi de hannem assignerede Toldsteder udi dit Len fra Philippi Jacobi sidsforleden indkommer og siden efterhaanden til Martini førstkommendes derudi kan indkomme, tagendes derpaa hans Beviis, det og saaledes udi be[te] Toldregnskaber paa tilbørlige Steder skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 9 August 1655. T. IX. 324.

Fredrik Urne at hjælpe Nils Thomessøn til Rette efter hans Supplication imod Peder Erlandssøn.

F. III. V. G. t. Hvad Nils Thomessøn Vorns for os underdanigst imod Peder Erlandssøn udi dit Len haver ladet andrage, kan du af hosføiede hans underdanigste Supplication videre see og erfare. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du hannem, saavidt billigt og Ret er, til Rette forhjælper, saa vi for videre hans Overløb kan vorde fri og forskaanet. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 10 August 1655. T. IX. 324. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke, at tiltale Bernt Orning for adskilligt, som Bispen i Bergen over hannem haver angivet, og Sagen siden til Herredag indstevne.

F. III. V. G. t. Vi tilskikke dig hosføiede os elskelige M. Jens Schjelderup, Superintendent over Bergen Stift, hans overgivne Memorial anlangende nogle Beskyldninger, som os elskelige Bernt Orning angives fore, thi bede vi dig og naadigst ville, at du for[ne] Bernt Orning lader tiltale og udi Sagen lader Vidner føre og hannem siden til førstkommendes Herredag, som skal holdes udi vort Rige Norge, indstevner. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 10 August 1655. T. IX. 324. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke og Fredrik Urne anl. de at forkynde, hvis med de Engelske er sluttet, saa og Tolderne at forstendige det, de Engelske selv deres Skibes Drægtighed maa ansige.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du paa de Steder udi dit Len, hvor de Engelske trafikerer, lader

publicere hvis, som med os og England tracteret og sluttet er, saavidt Commercia angaar, paa det at saadant tilbørlig kan efterkommes og siden derover holdes. I lige Maader haver du og Tolderne paa de Havne, hvor de Engelske seile, at lade forstaa, at de skulle lade de Engelske, som der ankommer, tilbørligen deres Skibes Drægtighed selv ansige, som forsvarligt kan være og derefter ligesom i de Hollandske Tractater formeldes, fortolde, indtil Skibene kan blive maalte og brændte. Cum claus, consv. Kjøbenhavn 10 August 1655. T. IX. 324. (Conc. i Rigsarkivet.)

Morten Laur[it]ssøn [ɔ: Sand.], Tolder over Bragernes, fik Brev paa tvende Fosser, kaldet Over- og Neder-Fossen, sin og sin Hustrues Livstid.

F. III. G. a. v., at eftersom vores elskelige kjære Hr. Fader, salig og høilovlig Ihukommelse, Anno 1648 den 2den Februarii naadigst haver bevilget os elskelige Morten Lauritssøn, vores Tolder over Bragernes og Follo Fogderi i vort Rige Norge, saa og at afgangne Laurits Knudssøn at [sic.] maatte nyde og dennem til Nytte bruge tvende Fosser, kaldes Over og Neder Heigeren Fosser, hvorudi de tvende Flomsager haver ladet opbygge, og nu angives og befindes, at forne Morten Lauritssøn sig den Part, som forne Laurits Knudssøn derudi tilhørte, at have sig tilforhandlet, hvorpaa han vores naadigste Confirmation for sig og sin Hustru, deres Livstid underdanigst ansøger og begjerer, da have vi naadigst confirmeret, stadfæst og bevilget, saa og hermed confirmerer, stadfæster og bevilger, at forne Morten Lauritssøn og hans Hustru, deres Livstid samme forne tvende Fosser med de derpaa bygte tvende Flomsager at maa nyde, bruge og beholde, dog saa at de dermed ikke gjøre os eller nogen anden mod Billighed paa Skov, Eiendom eller anden Tilhør nogen Forhindring, saa og at de hvis Skatter og Rettighed, samme Sagbrug efter lovlig Taxering er bleven kjendt god og dygtig for og deraf med Rette bør at gives, til os og Kronen betimelig udreder og fornøier. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 13 August 1655. R. IX. 512.

Hr. Gregers Krabbe at lade Dr. Jacobus Janus bekomme 1000 Rigsdaler af Akershuus Lens Indkomst.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I med forderligste lader erlægge til os elskelige hæderlig og høilærd Dr. Jacobus Janus, vores Hofmedicus, et Tusinde Rigsda-

ler af eders Lens Contribution udi nærværende Aar, tagendes derpaa hans Beviis, derefter det eder udi be[te] eders Lens Regnskaber paa tilbørlige Steder skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 14 August 1655. T. IX. 325. (Orig. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne fik Brev anl. dennem, som med M. Erik Bredal og M. Mogens Blix haver at bestille.

F. III. V. G. t. Eftersom Geistligheden udi Throndhjems Stift sig over Bispen M. Erik Bredal udi adskillige Maader besverger, han og adskilligt om deres Forhold til sin Erklæring foregiver saavelsom ogsaa over M. Mogens Blix af Bispen klages og adskilligt forevendes, hvorfor han ikke det vacerende Conrectors Bestilling der i Byen kunde betroes, da bede vi dig og naadigst ville, at du dennem samtlige for dig fordrer til at fornemme, hvis paa begge Sider angives, hvorom du med forderligste med dit Betænkende haver fuldkommen Efterretning i vort Kantselli at indskikke. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 14 August 1655. T. IX. 325. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Christenssøn af Throndhjem fik Opreisning.

F. III. G. a. v., at eftersom Peder Christenssøn, Borger udi vor Kjøbsted Throndhjem, hos os klageligen lader andrage, hvorledes han af Lagmanden der sammesteds skal være fredløs dømt, formedelst han ei en hans Dom, imellem hannem og Otto Lorck afsagt, haver efterkommet og sig med Betaling indstillet, uanseet han Sagen ved Rigens Stevning til første Herredage indstevnet haver, saavelsom og en nøiagtig Caution eller rede Betaling udi Retten erbødet, om hans Vederpart derimod kunde have gjort Forsikring, hvilket altsammen dog ei er bleven agtet eller anseet, underdanigst derfor begjerendes, at han for samme Lagmands Dom paa hans Fred maa være forskaanet indtil Sagens Uddrag til Herredage, da haver vi paa saadan hans underdanigste Ansøgning og Begjering naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at for[ne] Peder Christenssøn maa nyde sin Fred, saa at bemeldte Lagmandsdom hannem ei til Forhindring i nogen Maader skal komme førend Sagens endelig Uddrag til Herredage. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 15 August 1655[1]. R. IX. 512. (Conc. i Rigsarkivet.)

[1] «Registre» har 5 August, men Brevet er indført mellem Breve af 13 og 23 August 1655.

Hr. Iver Krabbe fik Brev at betale Jochum Ibo von Wackerbart 3079 Rigsdaler af Skatterne for Tjeneste, i forleden Feidetid gjort.

F. III. V. s. G. t. Eftersom os elskelige Jochum Ibo von Wackerbart, vores bestalter Oberstelieutenant og Commandant paa vor Fæstning Baahuus, af os underdanigst haver været begjerendes, at han maatte bekomme Betaling for 3079 Rigsdaler, som hannem tilkommer for Tjeneste, i forleden Feidetid gjort, da ere vi naadigst tilfreds, at I hannem efterhaanden samme Sum afbetaler, naar noget kan overblive af de Skatter, som til det Baahusiske Regimentes Officerer saavelsom Fæstningens Garnison assigneret er, efterat be^te^ Officerer saavel som Garnison først deres Tractament bekommet haver. Kjøbenhavn 15 August 1655. T. IX. 325.

Jørgen Bjelke, at lade Georg Hauptmand aarlig bekomme af hans Lens Skatter 600 Rigsdaler.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst haver bevilget og forundt os elskelige Georg Hauptmand 600 Rigsdaler til aarlig Pension, da bede vi dig og naadigst ville, at du hannem aarligen, indtil paa videre naadigst Anordning, beregnet fra den 30 Augusti udi nærværende Aar, af dit Lens Skatter lader erlægge og betale samme Pension, tagendes derpaa hans Beviis, derefter det ogsaa udi be^te^ Skatters Regnskaber paa tilbørlige Steder skal blive godtgjort. Fredriksborg 17 August 1655. T. IX. 326.

Statholderen og Vincents Bille [ɔ: Bildt] fik Befaling at erklære sig paa nogle Posters Beskaffenhed anlangende Tønsberg By.

F. III. V. s. G. t. Hvad Borgermester og Raad samt menige Borgerskab af vor Kjøbsted Tønsberg for os underdanigst haver ladet andrage, kan I af hosføiede deres underdanigste Supplication videre see og erfare. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I eders underdanigste og udførlige Erklæring om hver Postes Beskaffenhed med forderligste i vores Kantselli nederskikker, hvorefter vi os siden naadigst videre ville vide at resolvere. Fredriksborg 18 August 1655. T. IX. 326. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, at lade Peder Jenssøn [ɔ: Jessøn], Mynteskriver, bekomme af hans Lens Contributioner 247 Rigsdaler.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I

erlægger og betaler til os elskelige Peder Jessøn, vores Tiende- og Mynteskriver, 247 Rigsdaler af Akershuus Lens Contributioner, efter at de andre forrige Assignationer, som udi samme Contribution allerede gjort er, først vorder afbetalt, tagendes derpaa hans Beviis, derefter det og udi be^te^ Contributionsregnskaber paa behørige Steder skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Fredriksborg 19 August 1655. T. IX. 326. (Orig. i Rigsarkivet.)

Henrik Belov, at lade aarlig erlægge af hans Lens Afgift til Caspar Gersdorff 1000 Rigsdaler.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du aarligen, beregnet fra den 1 Mai sidstforleden, indtil paa videre naadigst Anordning, lader erlægge til os elskelige Caspar Gersdorff etc. 1000 Rigsdaler af Stavanger Lens Afgift, tagendes derpaa hans Beviis, derefter det dig og saaledes udi dit Lens Afgift paa vores Renteri skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Fredriksborg 19 August 1655. T. IX. 326.

Fredrik Urne fik Brev anlang. Albert Baltzer Bernts og Leonard Marselii Indvisning udi Throndhjems Lens Afgift saavelsom des underliggendes Toldsteder.

F. III. V. G. t. Eftersom vi aarligen haver gjort os elskelige Albert Baltzer Bernts Arvinger og Leonard Marselius i vor Kjøbsted Hamburg Indvisning udi Throndhjems, Nordmøres og Romsdals Tolde aarligen for 13000 Rigsdaler, saa og udi be. Throndhjems Lens Afgift for 5000 Rigsdaler fra den 1 Mai sidstforleden, indtil de for Capitalen og paaløbende Rente, hvorfor de samme Indvisning bekommet haver, ganske bliver afbetalt, da bede vi dig og naadigst ville, at du aarligen, saalænge at de samme Indvis nyder, som forskrevet staar, lader aabne for^ne^ Toldkister tvende Gange om Aaret, saa at de eller deres Fuldmægtige deraf aarligen ovenbe^te^ Summa saavelsom de 5000 Rigsdaler af Lenets Indkomst imod nøiagtig Kvittering bekommer, derefter det og saaledes paa behørige Steder skal vorde godtgjort. Fredriksborg 19 August 1655. T. IX. 327.

Albert Baltzers Arvinger og Leonhard Marselius fik Indvisning i Østerdals og Røros Tiende-Kobber for 42774 Rigsdaler.

F. III. G. a. v., at eftersom afgangne Albert Baltzer Bernts Arvinger og os elskelige Leonhard Marselius, Indvaa-

ner i vor Kjøbsted Hamburg, for nogen Tid siden haver bekommet vores naadigste Confirmation, dateret Kjøbenhavn den 8 Januari 1653, paa en af den Tid værende Rentemestere med dennem oprettet Contract om nogle Metalstykker, som de til vores og Kronens Fornødenhed leveret haver, hvorimod dennem er bleven lovet og tilsagt udi fire næstfølgende Aar at annamme deres Betaling udaf Kobbertienden udaf Røros Kobberverk i vort Rige Norge for saamange Penge, som forne Stykker in Summa kan beløbe, saavelsom Renten af samme Capital fra den Dag, Leverantsen er skeet og indtil saalænge forskrevne Hovedsum afbetalt bliver, nemlig 6 pro cento. I lige Maader er dennem og samme Tid tilsagt, at de udi bete Kobberverk, saavelsom det Østerdalske Kobberverk maa bekomme Betaling for hvis Stykker, som de til vor Fornødenhed udi vor Fæstning Glückstad leveret haver, som da bedrog sig 15000 Rigsdalers Capital, saavelsom for Renten af samme Summa fra den 1 Januari 1653 nok for 2700 Rigsdaler, som de til Festbudmes [sic] Laug udi ni Aar udlagt haver, nemlig fra 1643 til Aarsdagen 1652, med derpaa løbende Rente 6 pro cento, som forskrevet staar, eftersom den vores naadigste Confirmation, som paa den med dennem oprettede Contract udgiven er, videre indeholder. Da efterdi dennem endnu af forne Summa resterer, beregnet til den 1 Juli sidstforleden, 42774 Rigsdaler 42 Skilling Lybsk efter den Afregning, som paa vores Renteri med dennem herom gjort er, haver vi efter underdanigst Anmodning og Begjering naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at bete Albert Baltzers Bernts Arvinger og Leonhard Marselius maa bekomme deres Betaling for forne 42774 Rigsdaler 42 Skilling Lybsk med sin tilbørlig Rente deraf 6 pro cento, beregnet fra sidst forleden 7 Juli, som forskrevet staar, af Tienderne, som af forne Røros saavelsom Østerdals Kobberverk og andre Kobbertiender udi vort Rige Norge, som enten allerede udgives eller herefter udgives skal, Gudbrands Kobberverk alene undertagen, herefter gives, indtil de for forne Capital og Rente fuldkommeligen og ganske afbetalt er, hvilket aarligen efter rigtig Afregning skal decorteres og paa Contracten, efter des videre Indhold, afskrives. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 23 August 1655. R. IX. 512.

Fredrik Urne, at hjælpe Frants Svendssøn paa Molde til Rette efter hans Supplication.

F. III. V. G. t. Hvad Frants Svendssøn paa Molde i Romsdalen for os underdanigst haver ladet andrage, kan du af hosføiede hans underdanigste Supplication videre see og erfare. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du hannem udi hans Gastgebers-Bestilling, saavidt billigt og Ret er, til Rette forhjælper, saa at han ei skal have Aarsag sig med Rette at beklage. Hvad de andre Poster af be[te] hans Supplication sig belanger, derom haver du din underdanigste Erklæring om des Beskaffenhed med forderligste udi vores Kantselli at nederskikke, hvorefter vi os siden naadigst videre ville vide at resolvere. Kjøbenhavn 24 August 1655. T. IX. 327. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne fik Brev om en Trækirke, Almuen paa Molde begjerer, at opbygge.

F. III. V. G. t. Hvad paa Almuens Vegne paa Molde i Romsdalen hos os underdanigst anholdes og begjeres, kan du af hosføiede deres underdanigste Supplication videre see og erfare. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du dig om des Beskaffenhed med Flid erkyndiger og, dersom du eragter den begjerede Trækirke bekvemmeligen og uden nogens Præjudice at kan bevilges, ere vi naadigst tilfreds, at de efter deres egen Erbydelse den paa deres egen Omkostning og af hvis, Godtfolk dertil vil give, maa lade opbygge, og den siden forsvarligen vedligeholde, hvorom du dig med forderligste til videre Efterretning imod os underdanigst haver at erklære. Cum claus. consv. Kjøbenhavn [24] [1] August 1655. T. IX. 327. (Conc. i Rigsarkivet.)

Petrus Carisius anl. Tønsberg Borgere om det udi forleden engelske Krig opbragte Skib.

F. III. V. G. t. Eftersom Borgermester og Raad i vor Kjøbsted Tønsberg paa deres egne og de interesseredes Vegne for os underdanigst haver ladet andrage, at de endnu ingen Effect hos de Herren Stater General [sic.] haver fornummet, efter vores fremskikkede Promotorialskrivelse om deres opbragte Skib og des Udplyndring, som med Last og Ladning i forleden engelske Krig er bleven til Pris gjort, uanseet de en stor Del ved Proces for des Befrielse skal have anvendt. Thi bede vi

[1] Datum mangler saavel i Conceptet som i »Tegnelser«, hvor Brevet imidlertid findes indført mellem 2 Breve af 24 August 1655.

dig og naadigst ville, at du paa behørige Steder værer be[te] vores Undersaatter behjælpelig, saa at de nogen Erstatning for deres erlidene Skade kunde bekomme. Cum claus consv. Kjøbenhavn 24 August 1655. T. IX. 328. (Conc. i Rigsarkivet.)

Oluf Henrikssøn af Baahuus Len, som sig med Leiermaal haver forseet og tildømt til Fiskeriet i tre Aar nordenfjelds, at maa være fri derfor.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Anmodning og Begjering af kgl. Gunst og Naade naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at Oluf Henrikssøn af Quie [ɔ: Kville] Sogn udi Baahuus Len i vort Rige Norge, som sig i Leiermaal med en Kvindesperson (hvilken tilforn skal have avlet et Barn med en Person, hannem udi tredie Led beslægtet) skal have forseet og derfor dømt til Fiskeriet 3 Aar nordenfjelds i be[te] vort Rige Norge, maa for samme sin Forseelse denne Gang være tilgivet og efterladt og over [ɔ: for] be[te] over hannem afsagte Dom være fri og entlediget, dog skal han derimod tiltænkt være noget til de fattige i næste Hospital efter sin Formue at udgive, saafremt han denne vores Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 25 August 1655. R. IX. 513.

Fredrik Urne fik Brev, at Major von der Linde maa nyde de 600 Rigsdaler, hans Bestallingsbrev omformelder.

F. III. V. G. t. Vid, at vi os elskelige von der Linde, Major over det Throndhjemske Regimente, paa hans underdanigste Ansøgning og Begjering naadigst fra dette vort Brevs Dato, indtil vi anderledes derom tilsigendes vorder, haver forundt herefter at maa nyde de 600 Rigsdaler, som hans Bestillingsbrev omformelder, hvorefter du dig kan vide at forholde. Kjøbenhavn 27 August 1655. T. IX. 328.

Vittekind Huus, Lagmand i Norge i Christiania, fik Brev paa tvende Præbender i samme Stift.

F. III. G. a. v., at efterdi der nu efter afgangne Nils Hanssøn, fordum Lagmand udi vor Kjøbsted Christiania, vacerer og ledig ere tvende Præbender udi Hamar Stigt der udi vort Rige Norge, kaldes St. Catharina Alters Rente og Alms Præbende, da haver vi af vor synderlig Gunst og Naade undt, bevilget og tilladt, og nu med dette vort aabne Brev under, bevilger og tillader, at os elskelige Vittekind Huus,

nu Lagmand udi for^ne^ vor Kjøbsted Christiania, maa samme Præbender igjen bekomme og det med Bønder, Tjenere og al des Rente og rette Tilliggelse, aldeles intet undertagen, nyde, bruge og beholde, til saalænge vi dennem anderledes tilsigendes vorder. Dog skal han den christelige Ordinants, som om Religionen er udgangen, og Kapitels Statuter aldeles [være] undergiven og gjøre slig Tynge og Tjeneste inden og uden Kirken, som andre residerendes Kanniker der sammesteds, og skal han holde Godset, dertil liggendes er[1], ved Norges Lov og Ret og ingen af dennem tilstede at forurettes imod Loven i nogen Maader og Skovene, dertil liggendes er, ei til Upligt forhugge eller forhugge lade. Thi forbyde vi etc. Kjøbenhavn 28 August 1655. R. IX. 514.

Jacob Jørgenssøn, Tolder i Tønsberg, at clarere salig Hans Hvids tvende Aars Regnskaber.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Jacob Jørgenssøn, Tolder udi vor Kjøbsted Tønsberg, hos os underdanigst haver ladet andrage, hvorledes hans Formand, afgangne Hans Hvid, skal have efterladt sig tvende Aars uclarerede Regnskaber, hvilket foraarsager at hans efterladte Bo og Formue endnu skal være uskift, saa derover Børnene ei kan vide, hvad dennem kan tilkomme, ei heller Creditorerne ved Udlæg kan vorde contenteret, og efterdi for^ne^ Regnskabers Clarering billig paa den fælles Boes Bekostning bør at skee, da ville vi naadigst for^ne^ Jacob Jørgenssøn hermed befalet have, for^ne^ tvende Aars Regnskaber paa for^ne^ Hans Hvids efterladte Børns Bekostning med forderligste at clarere, paa det at siden af det øvrige udi Boen retmæssig Skifte kunde vorde foretaget, saa at enhver saavel Børnene særdeles som Creditorerne kunde vide, hvad dennem derpaa kan tilkomme. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 29 August 1655. R. IX. 544.

Fredrik Urne fik Brev anlangende Dr. Witzleben paa Soer og Samuel Meyer i Kjøbenhavn om Dr. Johan Jürgens.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom for os underdanigst haver ladet andrage os elskelige Dr. Georg Witzleben, Theologiæ Professor paa det kgl. adelige Akademi Sorø, saa og Samuel Meyer,

[1] Her maa være udeglemt: ved god Hevd og Magt og Bønderne, dertil liggendes ere etc.

vores Hofapotheker udi vor Kjøbsted Kjøbenhavn, hvorledes dennem efter afgangne Dr. Henningum Arniseum en Del Penge og Gods arveligen skal tilkomme, derhos ogsaa underdanigst foregiver, at deres Medarvinger, nemlig Dr. Johan Jürgens og Christian Arniseus, som en Del af forne Haandskrifter og Documenter haver havt udi Hænde, ikke skulle ville lade sig bekvemme efter venlig Ansøgning derom nogen endelig Rigtighed med dennem at gjøre, da bede vi dig og naadigst ville, at du forne Dr. Johan Jürgens saavelsom Christian Arniseum alvorligen tilholder, at de inden førstkommendes Michaelis baade Obligationer og andre Documenter, forne Arv vedkommende, til forne Samuel Meyer her til vor Kjøbsted Kjøbenhavn nedsender og hos hannem deponerer, saavelsom ogsaa enten udi egen Person til forne Tid og Sted møder tilstede eller deres Fuldmægtige fremsender, paa det de dermed en Gang for alle kunde komme til Ende. Befalendes dig Gud. Kjøbenhavn 29 August 1655. T. IX. 328. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, at forordne Christen Nilssøn Juell til Proviantmester over Fredriksstads og Eidsvolds Provianthuse.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst er tilfreds, at Christen Nilssøn Juell til Proviantmester over Fredriksstads og Eidsvolds Provianthuse maa antages og forordnes. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I paa vores naadigste Ratification med hannem handler og accordere efter eders Betænkende derom, som I os underdanigst tilskikket haver sub dato Akershuus 19 August 1655. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 29 August 1655. T. IX. 329. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe og Hr. Iver Krabbe finge Breve Marstrands Borgere anlangende.

F. III. V. s. G. t. Eftersom os elskelige Borgermester og Raad samt menige Borgerskab udi vor Kjøbsted Marstrand underdanigst for os haver ladet anholde og begjere, at maatte aldeles afskaffes og forment blive de Øboer og Strandsiddere, som langs Søkanten udi Skjærene boende ere, samt alle andre, som understaar sig at bruge borgerlig Handel og Kjøbmandsskab med Seilads, Landkjøb og anden Kjøbmandsnæring, som imod Norges Lov og andre kongelige Privilegier og udgivne Friheder begaaes, dennem til allerstørste Præjudice og Byen til mærkelig Forsvækkelse, mens at de, som slig Handel og Næring bru-

ger, skulde tilfortænkt være at forføie sig til Byen og der sammesteds bo og sig nedsætte, paa det de Ødepladser igjen [maatte bebygges, som i Fremtiden[1] kunde udstaa, hvis Contributioner og kgl. Tynge, Byen kunde foraarsages at paalægges, saa og at saadanne Strandsiddere maatte formenes at tage Borgerskab i Oddevald eller andre Steder under sær Prætext eller Skin og dog alligevel blive bosiddende herefter som tilforn udi Skjærene, Kjøbmandshandel og borgerlig Næring at drive, Byen til største Fordærvelse, eftersom be^{te} By moxen ingen anden Næring af Landet saa som andre landfaste Steder haver. I lige Maade haver de anholden, at hvis saltet og Tørfisk med anden Kjøbmandsvare, som Strandsidderne saaledes baade inden og uden Riget understaar sig at henføre, maatte og aldeles formentes og afskaffes og til næste Kjøbsted at sælge og hvis, de i saa Maader kan tilveiebringe, at afhænde, som af Arilds Tid brugeligt haver været, som Loven og Privilegierne tilholder og forklarer. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I eder om be^{te} Posters rette Beskaffenhed med Flid erkyndiger og eder siden derom udførligen imod os erklærer og samme eders Erklæring med forderligste i vores Kantselli indskikker. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 31 August 1655. T. IX. 329. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hans Frantssøn, Lagmand i Viken, fik Forskaansel for 600 Rigsdalers Afgift af Barbos Verk og derimod give 1 Rigsort af hver Skippund Jern.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Hans Frantssøn, Lagmand ved Baahuus Lagstol, for os underdanigst haver ladet andrage det Barboske Jernbrugs slette Tilstand, underdanigst derfor begjerendes, at han for den aarlige Afgift af samme Verk, nemlig 600 Rigsdaler, naadigst maatte forskaanes, da efterdi vi af os elskelige Brostrup Gedde etc., hans underdanigste Erklæring og Beretning naadigst erfare, samme Verks Tilstand saaledes at være, at be^{te} Afgift uden Participanternes Skade ikke kan afstedkommes, da have vi naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at be^{te} Verks Participanter maa her[efter] for den udlovede Afgift af samme Verk være forskaanet og aleneste udgive 1 Rigsort af hver Skippund Jern, som der tilveiebringes kan, hvilket saaledes hos vores Tiende-

[1] Fra [udeladt i »Tegnelser«.

skriver aarlig skal clareres. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 1 September 1655. R. IX. 514.

Gabriel Marsel[ius] fik Indvisning i Throndhjems Lens uvisse Indkomst for 15000 Rigsdaler af hvis Gjæld, han paa Kgl. Maj.s Vegne til Peiter Trip betalt haver, med Rente fra Octavis trium regum [16]54.

F. III. G. a. v. Eftersom Peiter Trip af Amsterdam haver havt vores naadigste Obligation og Forsikring paa 30000 Rigsdaler, hvilken os elskelige Gabriel Marselius, vores Factor til Amsterdam, samme Obligation paa vore Vegne haver indløst, hvorpaa vi siden haver ladet betale 15000 Rigsdalers Capital, mens eftersom paa samme Hovedbrev endnu ubetalt resterer 15000 Rigsdaler og be^{te} Marselius sig beklager, at Brevet er blevet forlagt, underdanigst derfor begjerendes, at hannem maatte nogen Assignation bevilges til Betaling for be^{te} resterende ubetalte 15000 Rigsdalers Capital og paaløbende Rente, da have vi naadigst gjort be^{te} Marselius Assignation og Indvisning udi Throndhjems Lens uvisse Indkomst, som ikke til andre assignerede ere, for forbe^{te} 15000 Rigsdalers Capital med Renten, nemlig 6 pro cento, saavidt det sig bedrage kan fra Octavis trium regum sidstforleden 1654 til den Tid, som han Pengene bekommendes vorder, hvilket vores Lensmand paa vores Gaard udi Throndhjem, den som nu er eller herefter kommendes vorder, hannem aarligen af be^{te} uvisse Afgift, som forskrevet staar, paa vore Vegne haver at erlægge og derimod paa denne hannem givne Assignation efterhaanden afskrive lade, hvis herpaa af for^{ne} Sum med des Rente betalt bliver, indtil Summen ganske med des Rente, som forskrevet staar, vorder fyldestgjort. Dog skal be^{te} Hovedbrev paa 30000 Rigsdaler, som før er meldt, om den igjen bliver befunden, intet mere gjelde eller derfor fordres, eftersom den hermed er ganske afbetalt. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 1 September 1655. T. IX. 515.

Hr. Gregers Krabbe, at tilholde Lorents Boyessøn, Lagmand i Skien, at clarere sine Mynte-Regnskaber.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I alvorligen tilholder Lorents Boyessøn, Lagmand ved Skiens Lagstol, at han strax og ufortøvet værer tiltænkt paa vores Renteri at clarere sine Mynteregnskaber for den Tid, han Mynte-

skrivers Bestilling betjent haver, saafremt han ikke derfore tilbørligen vil stande til Rette, om han længere derudi forsømmelig befindes. Cum claus consv. Kjøbenhavn 1 September 1655. T. IX. 330. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Brostrup Gedde fik Brev anl. Hans Frantssøn, Lagmand, om 1 Rigsort af hvert Skippund Jern ved Barbos Verk.

F. III. V. G. t. Eftersom os elskelige Hans Frantssøn, Lagmand ved Baahuus Lagstol, for os underdanigst haver ladet andrage den slette Tilstand ved det Barboske Jernverk, saa at Participanterne den udlovede Afgift ei kan afstedkomme. Da ere vi naadigst tilfreds, at aarligen herefter, indtil paa videre naadigst Anordning, af hvert Skippund Jern, som ved be^te^ Verk kan bringes tilveie, maa udgives 1 Rigsort efter din underdanigste Forslag, hvorfor aarligen hos vores Tiendeskriver skal gjøres tilbørlig Rigtighed. Det vi dig til Efterretning ville vide lade. Kjøbenhavn 1 September 1655. T. IX. 330.

Fredrik Urne fik Brev anlang. Albert Baltzers Arvinger og Leonhard Marselii Indvisning i Røros og Østerdals Kobberverkers Tiender for 42774 Rigsdaler.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom vi haver gjort afgangne Albert Baltzer Bernts Arvinger og os elskelige Leonhard Marselius Indvisning udi Tienden af Røros og Østerdals Kobberverker for 42774 Rigsdaler 42 Skilling Lybsk med sin tilbørlige Rente deraf 6 pro cento, beregnet fra sidstforleden 1 Juli. Da bede vi dig og naadigst ville, at du for^ne^ Albert Baltzer Bernts Arvinger og Leonhard Marselius af for^ne^ Kobberverkers Tiender efterhaanden paa for^ne^ deres Fordringers Summa aarligen afbetaler efter deres Indvisningsbrevs videre Formelding, hvilket ogsaa aarligen paa Contracten skal afskrives. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 1 September 1655. T. IX. 330.

Fredrik Urne, anl. Gabriel Henrik de Medina[s] Indvisning.

F. III. V. G. t. Eftersom Gabriel Henrik de Medina haver bekommet vores naadigste Assignation til Betaling paa Throndhjems, Nordmøres og Romsdals Tolde (over hvis samme Told sig bedrage kan mere end de 13000 Rigsdaler, som os elskelige Albert Baltzer Bernts Arvinger og Leon-

hard Marselius derudi tilforn bekommet haver), saa og udi Contributionen udi Nordlandene. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du lader hannem eller hans Fuldmægtige samme Assignation ufeilbarligen og uden nogen Ophold, naar Pengene falder, bekomme, tagendes derpaa hans Beviis, derefter det og siden paa vores Renteri saaledes skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 1 September 1655. T. IX. 331.

Fredrik Urne, at hjælpe Peder Christenssøn i Throndhjem til Rette imod hans Vederpart efter hans Supplication.

F. III. V. G. t. Hvad Peder Christenssøn, Borger og Indvaaner i vor Kjøbsted Throndhjem, for os underdanigst haver ladet andrage, kan du af hosføiede hans underdanigste Supplication videre see og erfare. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du hannem, saavidt muligt er, til Rette forhjælper, helst efterdi han erbyder sig til Sagens endelige Uddrag at ville stille hans Vederpart nøiagtig Caution. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 2 September 1655. T. IX. 331. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Christen Svenni[n]gssøn fik Bevilling at maa lade kalde sig til Kald.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige hæderlig og vellærd Hr. Christen Svenningssøn for os underdanigst haver ladet andrage, at hans Hustru er kommen 8 Uger for tidligt med hendes første Barn, hvorfor han sig fra sit Kald haver entholdet, underdanigst derfor begjerendes at samme Forseelse hannem denne Gang maatte efterlades, saa at han igjen maa søge Kald og dertil lade sig kalde. Da efterdi vi af hans fremviste Testimoniis naadigst erfarer, at han imidlertid han fra Kaldet haver været, sig skikkeligen, christeligen og vel at have forholdet, haver vi naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at han igjen maa lade sig kalde til hvilken Kald, han lovlig kan vorde kaldet, dog at alting tilgaar efter Ordinantsen og andre om Kald udgangne Forordninger. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 3 September 1655. R IX. 515. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ulrik Christian fik 2000 Rigsdaler aarlig Pension af de norske Skatter.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver forundt og bevilget, saa og hermed forunder og bevilger os elskelige Generalmajor Ulrik Christian Gyldenløve til Ulriksholm, vor Mand og

Tjener, 2000 Rigsdaler til aarlig Pension, som hannem aarligen af Skatterne i vort Rige Norge skal erlægges, og begynde og angaa frà 1 Mai sidstforleden udi nærværende Aar og saaledes aarligen continuere, indtil vi derom anderledes tilsigendes vorder. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 3 September 1655. R. IX. 516.

Hr. Henning Walkendorf at være Fru Merte Geddes Verge.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi naadigst haver befalet os elskelige Hr. Iver Krabbe etc. og Jørgen Bjelke etc. afgangne Nils Langes Creditorer for sig at indstevne med hvis lovlige Tilkrav, de hos hans efterladte Hustru og Børn med Rette kunne have, og det imod Godset, Brugen og hvis, i Boen forefindes, efter foregaaende lovlig Opbud til Lagthinget at likvidere efter vores derom til dennem udgivne Befalings videre Formelding. Da bede vi eder og naadigst ville, at I retter eders Leilighed efter til den Tid og Sted, naar Godset og Gjælds Beskaffenhed skal foretages, at være os elskelige Fru Merete Geddes Verge og tilligemed hendes Børns forordnede Verger, som til samme Tid skal være tilstede, overveie og betænke, om foreskrevne Gjæld udi bedre Maader end ved forskrevne Opbydelse, dennem til Gavn og Bedste, kan være at aflægge. Siden haver du og til den Tid, naar be^{te} Commissarier indstevner Creditorerne, da at møde tilstede og søge hendes Gavn og Bedste, som billigt og forsvarligt kan være. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 4 September 1655. T. IX. 331. (Conc. i Rigsarkivet.)

Henrik Belov at være Ove Langes Verge.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi naadigst [o. s. v. ordlydende overensstemmende med foregaaende Brev indtil], da bede vi dig og naadigst ville, at du retter din Leilighed efter til den Tid og Sted, naar Godset og Gjælds Beskaffenhed skal foretages, at være hans Søns, os elskelige Ove Langes Verge og tilligemed hans Moder, os elskelige Fru Merete Gedde, hendes forordnede Verge, som til samme Tid skulle møde tilstede, overveie og betænke, om forskrevne Gjæld udi bedre Maader end ved forskrevne Opbydelse, dennem til Gavn og Bedste, kan være at aflægge, og siden til den Tid, naar forbe^{te} Commissarier indstevner Creditorerne, da haver du og at møde tilstede og søge be. Ove Langes Gavn og Bedste, som billigt og forsvarligt

kan være. Kjøbenhavn 4 September 1655. T. IX. 332. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Bjelke fik Brev at maa afbetale Anne, Kay Kruses, hendes Fordring af Agdesidens Contributioner.

F. III. V. s. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at du maa afbetale Anne Rasmusdatter, afgangne Kay Kruses, hvis hendes afgangne Huusbond hos os og Kronen haver at fordre, saa at hun bekommer Halvparten deraf af nærværende Aars og den anden halve Part af tilkommende Aars Contributioner udi dit Len, tagendes derpaa hendes Beviis, derefter det og saaledes udi be[te] Contributionsregnskab paa tilbørlig Steder skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 4 September 1655. T. IX. 332. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Johan Gaarman, at levere Christopher Gabel de 4175 Rigsdaler af de hid med sig førte 5 og 2 Procento til og fra Knipes Suspensions Dato.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du til os elskelige Christopher Gabel leverer de 4175 Rdrsßgd [sic.] af de Penge, som du efter naadigst Befaling af Tolden i vort Rige Norge med sig [ɔ: dig] hid nedført haver af de fem pro cento, beregnet fra den 1 Mai 1654 indtil Antoni Knips Suspensions Datum, saa og af de to pro cento, som udi be[te] Told er afkortet fra be[te] hans Suspensions Dato, beregnet til den 1 Mai sidstforleden 1655, tagendes derpaa be[te] Christopher Gabels Beviis, derefter det dig og saaledes paa tilbørlige Steder skal blive godtgjort. Kjøbenhavn 4 September 1655. T. IX. 333.

Hr. Gregers Krabbe, Brostrup Gedde og Hans Jacobssøn [Schort], at forsøge at accordere med Selio Marselio.

F. III. V. s. G. t. Hvad os elskelige Selius Marselius, Indvaaner i vor Kjøbsted Christiania, for os underdanigst haver ladet andrage, kan I af hosføiede hans underdanigste Supplication videre see og erfare. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I forsøger om I ikke med hannem paa nogle Aars Tid fremdeles kan accordere, men dersom det ikke skee kan, da haver I paa Middel og Veie at være betænkt, hvorledes de Forraad, som findes af Erts, Kul, Materialier og andet, hannem igjen kan vorde betalt, hvorom I eders underdanigste og udførlige Relation i vores Kantselli haver at indskikke. Cum claus.

consv. Kjøbenhavn 4 September 1655. T. IX. 333. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Mads Olssøn Ingelstrup [ɔ: Engelstrup] fik Brev anl. et Prestebol, kaldes Øvre Bynde [ɔ: Øvre Bonden].

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige hæderlig og vellærd Hr. Mads Olufssøn Ingelstrup af os underdanigst haver været begjerendes en af de Gaarder, som Sande Prestebol og Kirketieneres Ophold af gammel Tid haver været tillagt, maatte hannem bevilges til Kapelanens Residents at nyde, da efterdi vi af os elskelige Hr. Gregers Krabbe etc., hans underdanigste Erklæring naadigst erfarer, at den beleiligste Prestebol dertil skal være en Gaard, kaldes Øvre Bønde, hvoraf den halve Part ligger til Sogneprestens egen Løn og Underholding og den anden halve Part, dog uden Bygsel, til en Odelsbonde, mens eftersom nuværende Sogneprest Hr. Bertel Pederssøn [Normann] selv er tilfreds med sin Livstid til be^{te} Hr. Mads sin halve Part af samme Gaard godvilligen at afstaa, have vi naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at be^te^ Hr. Mads maa nyde udi Hr. Bertels Livstid den halve Part af be^te^ Øvre Bønde, dog skal den til Presteenken efter Sogneprestens dødelige Afgang igjen afstaaes. Den anden halve Part af for^ne^ Prestebol, som den Odelsbonde tilkommer, som forskrevet staar, skal be^te^ Hr. Mads ogsaa maa bekomme med saa Skjel, han det udi Bondens Minde, som der nu paabor, kan have, dog skal han den sedvanlige aarlige Rettighed saavelsom Skat og andet, hvis deraf til os og Kronen udgives skal, udi tilbørlige Tider og paa behørige Steder erlægge lade, saafremt han ellers denne vores Benaadning agter at nyde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 5 September 1655. R. IX. 516. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Peder, Sogneprest i Kongelf, fik Brev paa en Gaard paa Hisingen for sig, sin Hustru og Børn.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Anmodning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at os elskelig hæderlig og vellærde Mand Hr. Peder Sørenssøn [Strøm], Sogneprest i Kongelf under Baahuus Len, maa for sig, hans Hustru og Børn nyde og bekomme den Gaard paa vort Land Hisinge, Agerø kaldet, dog skal han den aarlig Rettighed efter Jordebogen og andre

kongelige Befalinger deraf udgive og derforuden Bonden, som den nu paabor, tilfredsstille, saafremt han denne vores Benaadning agter at nyde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 5 September 1655. R. IX. 516.

Hr. Gregers Krabbe fik Brev, af Contributionerne udi dette og tilkommende Aar at betale Christian Farenholtz 7065 Rigsdaler.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst tilfreds er, at I udaf dette nærværende og tilkommendes Aars Contributioner udi eders Len maa betale Christian Farenholtz syv Tusinde fem og tredsindstyve Rigsdaler, som hannem for hans Generalauditeurs Bestilling endnu ubetalt resterer, aarligen udi varende tvende Aar den halve Part af forne Summa, tagendes derpaa hans Beviis, derefter det og saaledes paa tilbørlige Steder i bete Contributions Regnskaber skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 5 September 1655. T. IX. 333. (Orig. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe fik Brev anl. en Gaard Appelsøe [ɔ: Abildsø], som Selius Marselius angiver.

F. III. V. s. G. t. Hvad os elskelige Selius Marselius etc. af os underdanigst haver været begjerendes angaaende den Gaard Appelsøe, kan I af hosføiede hans underdanigste Suplication videre see og erfare. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I eder imod os underdanigst erklærer, om samme Gaard hannem uden Lenens Skade kan forundes og hvad I eragter hannem deraf aarligen for Skat, Skyds og anden Udgift aarligen at kan give, om den hannem for aarlig Afgift kan bevilges. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 5 September 1655. T. IX. 334. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne, at lade Ulrik Christian Gyldenløve aarligen herefter bekomme 2000 Rigsdaler af sit Lens Contributioner.

F. III. V. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I lader os elskelige Generalmajor Ulrik Christian Gyldenløve til Ulriksholm etc. aarligen herefter, indtil paa videre naadigst Anordning, bekomme 2000 Rigsdaler af dit Lens Contributioner, beregnet fra Philippi Jacobi sidstforleden, tagendes derpaa hans Beviis, derefter det og saaledes paa tilbørlige Steder skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 5 September 1655. T. IX. 334.

Henrik Belov fik Brev, at lade [Gabriel] Henrik de Medina aarlig bekomme af sit Lens Contributioner 2600 Rigsdaler.

F. III. V. G. t. Eftersom Gabriel Henrik de Madina haver bekommet vores naadigste Assignation paa to Tusinde sex Hundrede Rigsdaler aarligen, indtil paa videre naadigst Anordning, af dit Lens Contributioner. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du lader hannem eller hans Fuldmægtige samme Assignation ufeilbarligen og uden Ophold, naar Pengene falder, bekomme, tagendes derpaa hans Beviis, derefter det og saaledes paa vores Renteri skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 5 September 1655. T. IX. 334. (Orig. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe fik Brev anl. Hamars Bønder, at skal deponere i Retten hvis Arbeids- og Fornødspenge, de med rester til Maren, Knud Anderssøns, indtil Sagens Uddrag til Herredag.

F. III. V. s. G. t. Eftersom Maren, afgangne Knud Anderssøns, for os underdanigst haver ladet andrage, at Hamars underliggende Bønder sig modvillige haver imodsat at ville udgive de dennem paalagte Arbeids- og Fornødspenge, endog de dertil ved Lagmandens Dom er tilkjendt eller derfor at lide Vurdering efter Loven, hvilken Dom de til førstkommendes Herredage i vort Rige Norge haver indstevnet, hvorover hun sig befrygter at ville falde besværligt baade for dennem paa en Tid saamange Aars Rettighed at udlægge saavelsom ogsaa for hende det hos dennem at bekomme, naar endelig Dom i Sagen bliver afsagt, underdanigst derfor begjerendes, at den skyldige Rest, som be^te^ Bønder ere tildømt at erlægge, maa hos dennem ved Vurdering udsøges og enten paa Hamar Gaard eller et andet Sted udi god Forvaring, indtil Sagens Uddrag, deponeres. Da efterdi vi af eders underdanigste Erklæring naadigst erfarer, be^te^ Knud Anderssøn at have gjort Rigtighed for be^te^ Arbeids- og Fornødspenge, bede vi eder og naadigst ville, at I be^te^ Hamars Bønder paa vore Vegne alvorligen lader tilholde, at de værer tiltænkt vores forrige naadigste Befaling at efterkomme og for^ne^ Arbeids- og Fornødspenge, som de kan restere med, indtil Sagens Uddrag til førstkommendes Herredage, at deponere, og fra dennem, som sig modvillig anstiller og det ikke gjøre ville, haver I ved Rettens Middel at lade vurdere saa meget af deres Boskab, som deres

Anpart kan bedrage af be^te Arbeids- og Fornødspenge, og det in sequestro, indtil Sagens Uddrag til be^te førstkommendes Herredage, som forskrevet staar, udi god Forvaring hensætte lade. Kjøbenhavn 5 September 1655. T. IX. 334. (Conc. i Rigsarkivet.)

Christopher Vitbergs Forlov.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver forløvet os elskelige Christopher Vitberg, Lieutenant under det Baahusiske Regimente, at maa en Tid lang forløves at reise ud af Landet og sig paa fremmede Steder forsøge, dog skal han tilforpligt være sig igjen at indstille, naar hannem derom tilsagt vorder. Kjøbenhavn 7 September 1655. R. IX. 517.

Oluf Flake af Throndhjems Len at maa bekomme sin Fred.

F. III. G. a. v., at eftersom Oluf Flake af Throndhjems Len for os underdanigst lader andrage, hvorledes han af Lagmanden der sammesteds er fredløs dømt formedelst, han ei en Lagthingsdom, imellem hannem og Hr. Anders Jacobssøn paa Gravrok afsagt anlangende en Gjældsfordring, skal have efterkommet eller med Betaling efter forelagte Salledage indstillet, og dog, efter at den sidste Dom paa hans Fred er dømt, Pengene til hannem skal have erlagt og Kvittering bekommet, underdanigst derfor begjerendes, vi hannem sin Fred igjen naadigst forunde ville, da have vi af synderlig Gunst og Naade naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at for^ne Oluf Flake sin Fred igjen maa nyde, saa og i Riget, hvor hannem lyster, bo og blive. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 7 September 1655. R. IX. 517. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, at erklære sig om et Stipendium, M. Jens Dolmer begjerer af Oslo Stifts Kirker.

F. III. V. s. G. t. Eftersom os elskelige, hæderlig og vellærd M. Jens Dolmer af os underdanigst haver været begjerendes hannem, indtil paa videre naadigst Anordning, maatte forundes til Underholding det Stipendium af Kirkerne udi Oslo Stift, som Professorerne udi det Gymnasio udi vor Kjøbsted Christiania haver havt, indtil de med Præbender er bleven aflagt. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I eder med forderligste imod os underdanigst erklærer, om samme Stipendii Beskaffenhed og om Kirkerne den Formue haver, at de den kan udgive, og samme eders underdanigste Er-

klæring herom med forderligste i vores Kantselli at indskikke. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 7 September 1655. T. IX. 335 (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Oluf Torstenssøn fik Brev paa Vester Skipfior [ɔ: Skougsfjord] for sig og sine Arvinger.

F. III. G. a. v., at eftersom Oluf Torstenssøn, boendes paa Vester Skogsfjord i Mandals Len i vort Rige Norge, af os underdanigst haver været begjerendes, at hannem og hans Arvinger, en efter anden, naadigst maatte bevilges be^te Gaard Vester Skogsfjord med underliggende Ødegaard Tørrisager, som han skal have havt for Fæste og Afgift, maatte nyde og beholde, eftersom han tilforn paa samme Gaard, Vester Skogsfjord, skal have havt vores elskelig, kjære Hr. Faders, salig og høilovlig Ihukommelses, Bevillingsbrev. Da efterdi vi af os elskelige Jørgen Bjelke til Østeraat etc., hans underdanigste Erklæring naadigst erfarer, at Supplicanten ved denne hans Begjering eller den Benaadning, hannem tilforn naadigst given er, ikke haver søgt Kronens Rettighed at forringe, efterdi han for sig og sine Arvinger med Førstefæste og al anden Rettighed til Kronen efter Landsloven at give sig erbyder, have vi naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at be^te Oluf Torstenssøn og hans Arvinger, en efter anden, maa be^te Gaard, Vester Skogsfjord, med underliggende Ødegaard Tørrisager for Fæste og Afgift nyde og beholde, dog skal de være tiltænkt den sedvanlige Førstefæste og al anden Rettighed til os og Norges Krone efter Norges Lov og egen Erbydelse i rette Tide at udgive, saafremt de ellers denne vores Benaadning agter at nyde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 8 September 1655. R. IX. 518. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Christenssøn af Throndhjem fik Pas og Befordring sin Restants og Gjæld at indfordre.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Peder Christenssøn af Throndhjem, forrige Skriver paa vor Gaard der sammesteds, foraarsages selv eller ved sin Fuldmægtig paa adskillige Steder i vort Rige Norge at forreise, sin Restants og tilstaaendes Gjæld at indfordre. Da bede vi og byde vore Fogder, Embedsmænd og alle andre, som i saa Maade herom besøgendes vorder, at I hannem eller hans Fuldmægtig herudi al mulig Hjælp beviser, paa det han uden Vitløftighed, saavidt billigt er, dermed kunde til Ende komme, saa og at forskaffe hannem

fri Fordringskab med tre Skydsheste og Fløtningsbaade samt tilhørige Roersfolk, hvor hans Reise derom falde kan. Ladendes det ingenlunde etc. Kjøbenhavn 9 September 1655. R. IX. 518. (Conc. i Rigsarkivet.)

Borgermester Ove Jenssøn i Bergen, at hans Børn maa nyde Kykkelvig Gaard efter hans Død.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Anmodning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at os elskelige Ove Jenssøn, Borgermester i vor Kjøbsted Bergen, hans Børn og Efterkommere maa efter hans Død i Fremtiden være næst til i Brug og Besiddelse for sedvanlig aarlig Landskyld og Rettighed at nyde den Gaard Kykkelvig i Allehelgens Len, som skylder aarlig en Løb Smør, en Huud, hvorpaa be^te^ Ove Jenssøn sig Aasædet haver tilkjøbt, dog skal de derimod tiltænkt være den aarlige Landgilde, som forskrevet staar, og andre ordinaire Paalæg uden al anden og videre Besværing at udgive, saafremt de denne vores Benaadning agter at nyde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 10 September 1655. R. IX. 519. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Bjelke, at afhandle Anne, Kay Kruses, et Huus i Arendal til et Posthuus [sic].

F. III. V. G. t. Eftersom Anne Rasmusdatter, afgangne Kay Kruses, for os underdanigst haver ladet andrage, at be^te^ hendes afgangne Husbonde skal have ladet opsætte et nyt Huus i Arendal, som skal være beleilig og bekvem til en Toldbod der sammesteds. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du dig om des Beskaffenhed med Flid erkyndiger og dersom du eragter, samme Huus til en Toldbod at være tjenlig, da haver du med hende derom paa vore Vegne for hvis, billigt og Ret er, at accordere og hvis, du hende for samme Huus udi det ringeste udlover, det haver du af dit Lens Indkomst udi nærværende Aar at betale og fornøie lade, det dig og saaledes udi be^te^ dit Lens Regnskaber paa vores Renteri skal blive godtgjort. Kjøbenhavn 10 September 1655. T. IX. 336. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe anl. Helniche Velde, Postmester i Bergen, som Geelkerck haver afsat, med videre om Postvæsenet.

F. III. V. s. G. t. Eftersom Helniche Velding for os underdanigst haver ladet andrage, at han af Generalpostmesteren

Geelkerck i vort Rige Norge af hans Postmesters Bestilling i vor Kjøbsted Bergen uden nogen billig Aarsag skal være afsat og en anden igjen udi hans Sted imod vore Lensmænds saavelsom Stadsøvrigheds der paa Stedet, deres Consens indsat, hvilket vi formener at være skeet imod den be^te^ Generalpostmesters givne Instrux. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I eder med Flid erkyndiger, for hvad Aarsag han be^te^ Helniche Velding, som forskrevet staar, afsat haver, og om I eragter de Beskyldninger, som be^te^ Geelkerck imod hannem have kan, at være saa vigtige, at han dermed sin Bestilling forbrudt haver, da haver I eders underdanigste Erklæring med forderligste derom i vores Kantselli at indskikke, men dersom han sig ikke saa groveligen forseet haver, at I formener hannem ikke billigen derfor sin Bestilling bør at miste, da haver I be^te^ Geelkerck paa vore Vegne at advare, at han værer tiltænkt samme Velding igjen udi sin Bestilling at indsætte, eftersom vi ikke vil, at han efter hans egen Tykke maa til Postmester indsætte eller forordne, hvem hannem lyster, men at han sig retter efter den hannem derpaa givne Instructions videre Formelding, saafremt han agter den hannem forundte Benaading paa Postverket fremdeles at nyde, og naar nogen Under-Postmester nogensteds sig herefter saaledes forseer, at han derfor afsættes skal, da skal han os elskelige Selius Marselius som Directeur over Postverket det tilkjendegive, som videre med Lensmændenes og Øvrighedens Vidskab der paa Stedet efter Sagens befunden Beskaffenhed kan gjøre saadan Anordning, som forsvarligt kan være og Sagen selv kan udkræve. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 11 September 1655. T. IX. 336. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Selius Marselius fik Brev om Post imellem Bergen og Trondhjem at forordnes.

F. III. V. G. t. Vid, at vi til Borgerskabets Gavn og Bedste i vore Kjøbstæder Bergen og Throndhjem naadigst tilfreds er, at der vorder forordnet en ordinaire Post imellem be^te^ tvende Steder. Thi haver du paa Middel og Veie at være betænkt, at be^te^ Post imellem for^no^ Steder kan vorde lagt, dog uden vor og Kronens Afgang eller Skade, til hvilken Ende vi og naadigst haver anbefalet vore Lensmænd paa Bergenhuus og udi Throndhjem fornøden Postbønder hver udi sit Len at

udvise og forordne. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 11 September 1655. T. IX. 337. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne og Ove Bjelke, at forordne Postbønder imellem Bergen og Throndhjem.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst haver anbefalet os elskelige Selius Marselius etc. at forordne ordinaire Post imellem vore Kjøbstæder Bergen og Throndhjem til Borgerskabets Gavn og Bedste der sammesteds, da bede vi dig og naadigst ville, at du fornøden Postbønder der i Lenet udviser og tilforordner paa de nærmeste Steder, hvor be^te Post skal forbigaa, havendes derhos Indseende at os og Kronen ved saadan Postordning intet afgaar. Kjøbenhavn 11 September 1655. T. IX. 337. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lige saadant Brev fik Ove Bjelke om Potbønder i hans Len.

Hr. Iver Krabbe med flere fik Befaling, at haandhæve Postbønderne med deres Privilegier og desligesaa Postbonden tilholde, i rette Tid Postsækken at fremføre.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I haver tilbørlig Indseende med, at de under eders Len boende Postbønder forsvarligen bliver haandhævet ved de dennem givne Privilegier, saa at de ikke derimod i nogen Maader enten af eders Fogder eller andre blive besverget. Men dersom nogen Forandring efter Postmestrens Begjering med dennem skal foretages, da haver I det selv med os elskelige Selius Marselius etc., som Postverkets Directeur, hans Videnskab at gjøre og forrette. Dog haver I den Anordning at gjøre og be^te Postbønder alvorligen tilholde, at enhver tilbørligen møder tilstede til den forordnede Tid, saa at baade Manden og Hesten kan være i Beredskab, naar Postsækken fremskikkes. Siden skal samme Postsæk strax uden al Forsømmelse, Undskyldning eller Ophold fremføres under alvorlig og tilbørlig Straf, som skal være første Gang fire Rigsdaler for den, som udi slige Forsømmelse betrædes, anden Gang otte Rigsdaler, men dersom nogen tredie Gang derudi befindes, da skal Postbonden, som det angaar, paa hans Boeslod søges og betales. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 11 September 1655. T. IX. 338. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Lige saadant et Brev fik Hr. Gregers Krabbe, Hr.

Henning Walkendorf, Jørgen Bjelke, Henrik Belov, Ove Bjelke og Fredrik Urne.

Ove Bjelke fik Brev Postbønderne paa Fullefjeld [ɔ: Filefjeld] anlangendes.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst erfarer, Postbønderne paa Fullefjeld at skal have saa lang og besværlig en Vei med Postsækken, saa at det er at befrygte, at de formedelst deres Armod og den lange Vei ganske skal komme til Agters, medmindre de nogen Hjælp bekommer, som de høiligen skal behøve, da bede vi dig og naadigst ville, at du gjører den fornøden Anordning, at be^{te} Postbønder af de andre der i Lenet noget billigt tillægges, som dennem kan være til Hjælp og de andre uden for stor Besværing, paa det at den gemene Bedste ved Postvæsenet ikke i Længden skulle forsømmes eller ganske blive liggendes. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 11 September 1655. T. IX. 338. (Conc. i Rigsarkivet.)

Selius Marselius fik Inspection og Direction over Postvæsenet i Norge til sin Søn Gabriel Marselius.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Selius Marselius etc. for nogen Tid siden af os naadigst er anbefalet at have Inspection og Direction over det norske Postvæsen og han nu haver lovet den Anordning at ville gjøre, at Posten udi Krigstid lige saa rigtig skal komme og gaa en Gang hver Uge imellem begge vore Riger Danmark og Norge, som det nu skeer udi Fredstid, med saa Skjel at hans Søn, os elskelige Gabriel Marselius, maatte efter hannem nyde samme Post-Inspection og Direction og derforuden være forsikret, at be^{te} hans Søn maa nyde det ganske Postvæsen som Generalpostmester over be^{te} Norges Rige, efterat de Privilegier ere endte, som afgangne Henrik Morians Børn og Arvinger derpaa haver og nu nyde. Da have vi efter saadan hans underdanigste Anmodning og Begjering naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at be^{te} Selii Marselii Søn, nemlig Gabriel Marselius, maa efter be^{te} hans Fader nyde den samme specificerte Inspection og Direction over Postvæsenet i be^{te} Norge, indtil de priviligerede Aar ere ude, som be. Morians Arvinger paa Postvæsenet nu haver, da han eller hans Arvinger skal og maa paa næstfølgende 20 Aars Tid som Generalpostmester bekomme det ganske Postvæsen over alt Riget med alle de Conditioner og Privilegier, som be^{te} Morians Arvinger det nu nyde og have

efter den Instruction, som allerede derpaa given er eller herefter udgives kan. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 12 September 1655. R. IX. 519.

Instruction for Toldforvalteren Daniel Knoff søndenfjelds i Norge.

F. III. Instruction, hvorefter os elskelige Daniel Knoff, vores Toldforvalter søndenfjelds i vort Rige Norge, sig udi Toldens Inspection og Direction skal have at rette, foruden hans Toldbestilling i Drammen, som hannem derforuden naadigst anbetroet er.

1. Skal han have tilbørlig Indseende, at alting efter den udgangen publicerede Toldrulle og Ordinantse i vort Rige Norge holdes og efterkommes, indtil anderledes derom forordnet vorder, og dersom han noget kan eragte og optænke, som kan komme Commercien eller Navigationen til Forbedring eller Forhindring, skal han sin underdanigste Relation derom i vores Kantselli indskikke og siden vores naadigste Resolution derom videre ervarte.
2. Skal han ikke tilstede, at os og Kronen noget skulle forkortes paa vores Indkomst eller Toldrettighed, under hvad Prætext det og være kan, mens naar nogen befindes forbuden Trælast paa Elvene eller paa Landet ved Vandet, hvor Skibene anlægger, at have henført, hvorpaa ingen Mærke findes, da skal det maa antastes og derpaa Dom hændes, ligesaavel som det ved Skibsborde blev optaget, efterdi den, som det hugget haver, sin Mærke ikke tør være bekjendt og Skovfogderne ikke længer dermed kan have Opsyn end, da det bliver hugget, tilgjort og udkjørt.
3. Paa de Steder, hvor ingen Toldbod og Pakhuus findes og Varerne herefter skal indføres og eftersees, derom skal be^te^ vores Toldforvalter forstendige vores Statholder i be^te^ vort Rige Norge, saa at derom kan gjøres fornøden Anordning, paa det at Skipperne saavelsom andre Trafikerende sig derhen kan begive og der hvis Vare, som ind- og udføres, under deres Haand angive og derfor Rigtighed gjøre, til hvilken Ende og Tolderen paa sine visse Tider da skal være tilstede og Toldbetjenten ved Haanden, saa at den Trafikerende sig ikke med Rette over Ophold skal have at besverge.
4. Dersom nogen betrædes sin Accise-Frihed eller anden sær

givne Benaadinger at misbruge, da skal han Lensmændene paa hver Sted det skriftligen tilkjendegive, saa at derpaa tilbørlig Straf efter Sagen[s] befunden Beskaffenhed kan følge.

5. De fattiges Anpart af hvis Gods, som lauglegs [ɔ: lovligen?] confiskeret vorder, skal be^te^ vores Toldforvalter til sig annamme og aarligen udi vores Admiralitet mod rigtig Kvittering levere.

6. Paa de Havner ved Kjøbstæder eller ordinarie Ladepladser, hvor ingen Havnefogder allerede forordnet ere, skal han saadan Lensmanden angive, at dertil bekvemme og flittige Personer kan tilsættes, som med Skipperne kan have tilbørlig Indseende, at de skyder deres Baglast paa tilbørlige Steder, saa at Havnen af Strømmen ikke derover skal stoppes og ganske forderves, og skal saadanne Havnefogder for saadan deres Umag af hver Skib nyde, som hidindtil sedvanligt været haver, men paa de Steder, hvor uflittige og nachlässige Havnefogder findes, dennem haver Lensmanden at afskaffe og andre dygtige i deres Sted igjen tilforordne.

7. Paa de Steder, hvor ingen soren Maalere er, der maa be^te^ vores Toldforvalter med hver Byes Øvrighed anordne og indsætte soren Maalere, hvor Fornødenhed det udkræver.

8. Ved Vrageren skal be^te^ vores Toldforvalter og have Indseende, at ingen Underslæb af dennem begaaes med den Toldfrihed, som paa den Sild og Fisk naadigst bevilget er, som ikke er Kjøbmandsgods og af Bønderne i Norge consumeres, saa at intet for saadant Bondegods kjendes eller passerer uden det, som saaledes i Sandhed befindes, mens paa de Steder, hvor saadanne Vragere udygtige og forsømmelige befindes, dennem skal han med det Steds Øvrighed afsætte og andre dygtige igjen i deres Sted tilforordne, saavel som paa de Steder dennem beskikke, hvor fornøden gjøres og ingen tilforne findes.

9. Naar nogen Tolder afgaar, da skal han en anden bekvem Person og, som han dertil dygtig og tjenlig eragter, dertil igjen forordne, og siden om samme Person hans underdanigste Relation i vort Kantselli indskikke, hvorefter han siden vores naadigste Villie haver at ervarte, om den af hannem navngivne Person derved skal forblive eller om vi en anden dertil vil have forordnet, og naar han i saa Maade om vores naadigste Villie vorder forstendiget, skal

han saadan Person tilbørlig udi Agt tage imod nøiagtig Caution paa efterfølgende Maner: Kjendes jeg underskrevne og hermed vitterlig gjør, at eftersom jeg er tilbetroet og forordnet at være Tolder udi N., da haver jeg hermed udi samme min Bestilling mig troligen og flittigen at forholde, ingen mod Rigens Afsked eller Pacta at gravere, mens Tolden rigtig at opberge, udi Toldkisten strax indlægge og ei imod Toldretten eller Toldordinantsen i nogen Maade at handle, desligeste ogsaa Toldforvalteren lydig at være udi alt, hvis han mig paa Kgl. Maj.s Vegne befaler. Og til des ydermere Forsikring og bedre Forvaring, da tilforpligter jeg mig N. for mig og mine Arvinger tilligemed forne N. og hans Arvinger, en for alle og alle for en, uden al anden Argelist eller Undskyldning at svare til bete N. Forretning udi bete Tolders Bestilling, saa at høistbete Hs Maj. og Kronen aldeles ingen Skade for hans Person udi sin Toldrettighed skal lide, og ingen ei heller hverken Toldforvalteren eller andre sig over hannem med Rette skal kunne have at besverge; haver og til den Ende og desto bedre Bekræftelse denne Forpligt begge forseglet og underskrevet. Datum etc. Af de Toldere, som allerede udi Bestillingen findes, haver han og i lige Maade Caution at tage, med saa Skjel det ikke tilforn skeet er.

10. Bete vores Toldforvalter skal Tolderne tilbørligen instruere om Toldbøgerne paa en Stil, Form og Maade over al søndenfjelds at forferdige, saa at Tolden efter Toldrulle paa alle Toldstederne paa en Maner oppeberges, mens Tolderen saavelsom Toldbetjentene skal han efter hver Steds sær Beskaffenhed skriftligen instruere, og hannem være tilladt Toldbøgerne, naar han det fornøden eragter eller begjerer, paa Toldboden at igjennemsee; bete Toldbøger skal os elskelige Johan Gaarman etc. efter hans Bestallingsbrev til sig annamme og til vores Renteri nedføre, dog skal de først Toldforvalteren aarligen tilstilles, at de af hannem, dog uden Ophold, kan igjennemsees og med Maaneds-Extracterne confereres.

11. Dersom Tolderen og Toldbetjenten nogen Tvistighed udi deres Bestillinger imellem kan indfalde, da haver de det for Toldforvalteren først at angive, som skal gjøre sit Bedste til dennem til vor og Kronens Tjeneste, saavidt muligt er,

at forlige eller til god Enighed raade, men dersom Parterne dermed ikke ville være fornøiet, da at stande enhver frit for sin Sag ved Lands Lov og Ret at udføre.

12. Toldkisterne skal aarligen tvende Gange om Aaret aabnes, nemlig til Philippi og Martini, hvortil skal være tre Nøgler, af hvilke vore Lensmænd den ene skal have, Toldforvalteren den anden og Tolderen den tredie. Og skal det være bete vore Lensmænd frit fore, saa ofte det fornøden gjøres, Toldkisterne at aabne, Pengene at tælle og imod Toldbøgerne conferere og dennem strax siden igjen i Toldkisten nedkaste, hvorom Toldforvalteren betimeligen skal advares, at saadant udi hans eller hans Fuldmægtiges Overværelse skee kan. Naar bete Toldkiste til de tvende Tider om Aaret, som forskrevet staar, aabnes, skal det [sic.] oftbete vores Toldforvalter de 3 pro cento af den fulde Summa, Kronens saavelsom Commiss[arie]-Told, udtage, hvoraf han og alle hans Underhavende skal lønne og betale.

13. Tolderen skal være tilforpligtet Toldforvalteren en rigtig Maanedsextract af den forseglede Toldbog at levere, paa det at han os derom, naar det begjeres, kan gjøre tilbørlig Relation, hvad udi Forraad findes, og derforuden tilholde Tolderen udi de forseglede og numererede Toldbøger alting rigtigen at indskrive.

14. De Skibe, som anderledes ere bygte, end da brugeligt var, den Tid de oprettede Pacta med de Herren Staten af de forenigte Nederlande blev sluttet, saavelsom de, der paatvivles, at de ikke rigtig maalte eller brændte ere, dennem skal bete vores Toldforvalter paa de forordnede Steder rigtigen maale og brænde efter Pacternes videre Indhold, men de, som under 50 Lester drægtig ere, deraf skal fortoldes à l'advenant, efter Skibenes Drægtighed paa Tømmerlast beregnet, dog at ingen Fedevarer derunder udføres; hvis videre herefter indfalde kan og hannem kan befales, skal han ligesaa fuldkommeligen efterkomme, som det herudinden indført var. Kjøbenhavn 13 September 1655. R. IX. 519.

Daniel Knoff, at accommodere Herman Christopherssøn hos Toldvæsenet søndenfjelds.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du hos Toldvæsenet søndenfjelds accommoderer nærværende Herman

Christopherssøn, eftersom hans Person os selv er bekjendt. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 14 September 1655. T. IX. 339. (Conc. i Rigsarkivet.)

Johan Gaarman fik Brev mod [ɔ: om] Toldpengenes Nederførsel paa de hannem anbefalede Steder, at annamme Toldernes Regnskaber og des Forklaring og Tolderne derefter Rigtighed gjøre.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du aarligen med Toldpengenes Nederførsel fra vort Rige Norge retter dig efter din Bestallingsbrevs Indhold og dennem paa de Steder, dig anbefalet bliver, lader levere, og siden for des Levering udi vores Renteri rigtig Regnskab gjører, tagendes derfor tilbørlig Kvittering. I lige Maader haver du og efter din Bestallings Indhold at annamme alle Toldernes Regnskaber i be^te^ vort Rige Norge og dennem paa be^te^ vores Renteri at lade indlevere og forklare, dog Tolderne selv at svare til hvis Mangel som derudi kan findes, for hvilken de inden to Maaneder derefter skal være forpligt tilbørlig Rigtighed at gjøre under Straf, som vedbør. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 14 September 1655. T. IX. 339.

Hr. Gregers Krabbe fik Brev, at Bragernes Sogn ei maa separeres fra Lier, men M. Poul Hanssøn [Paus] at forordnes til Prest.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi af eders underdanigste skriftlige Relation naadigst erfarer, at Bragernes Besidder af eder haver været begjerendes, at be^te^ Bragernes Sogn maatte separeres fra Lier, erbydende sig derimod selver at ville holde en Prest, da er vores naadigste Villie, at vi dermed uden nogen Separation ville have forholdet, som det hidindtil været haver. Thi haver I efter den jus patronatus, som vi til samme vacerende Kald haver, paa vore Vegne at indsætte den specificerede Person, nemlig os elskelige, hæderlig og høilærd M. Poul Hanssøn, Conrector i vor Kjøbsted Christiania Skole, saa at han til Prest der sammesteds med forderligste kan vorde ordineret. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 14 September 1655. T. IX. 339. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Jens Pederssøn fik Confirmation paa sin Bestalling at være Tolder i Flekkerøen.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst anholdes om Confirmation paa en af os elskelige Daniel Knoff, vores

Toldforvalter søndenfjelds i vort Rige Norge og Tolder udi Drammen, udgivne Bestallingsbrev til Jens Pederssøn paa Tolders Bestilling og des underliggendes Ladepladser udi Flekkerøen, hvilken lyder Ord efter andet, som følger:

Daniel Knoff, Kgl. Maj.s bestalter Toldforvalter over Tolddirectionen søndenfjelds udi Norge, gjør vitterligt, at eftersom Generaltoldforvalter Hr. Antoni Knip tilforn haver anordnet og alene ved en Misive befalet ærlig, velagt og velforstandig Mand Jens Pederssøn udi Johan Vibes Absents indtil videre at forvalte Tolders Bestilling udi Flekkerøen og Mandal med des underliggende Ladepladser, da, efterdi be^te Johan Vibe efter Øvrighedens Beretning med alle resignerer samme Bestilling, haver jeg derfore paa den gunstige høie Øvrigheds videre Ratification fremdeles antaget, constitueret og beskikket, saa og hermed nu antager, constituerer og beskikker velbe^te Jens Pederssøn herefter at være Kgl. Maj.s Tolder over Flekkerøen og dessen underliggende Ladepladser (Mandal exempt.), der sammesteds Hs Kgl. Maj.s Indtrader og Toldrettighed at beobagte, udi hvilken sin anbetroede Bestilling han nu haver lovet, soret og sig tilforpligtet efter Toldordinantsens Ord og Bogstaver sig trolig og flittig til Hs Kgl. Maj.s Gavn af yderste Evne saaledes at vil skikke og forholde, saa ingen med Billighed sig over hannem skal kunde have at besverge, og derfor til Forsikring om hans Troskab og Flid nøiagtig Caution stillet, hvoraf Lensherren en ligelydende Gjenpart er tilstillet. Imod saadan hans Tjeneste og Flid jeg indtil videre Anordning, at en visse Løns Tillæg hannem og enhver Tolder pro officio naadigst deputeret vorder, paa Øvrighedens gunstige Behag haver belovet og samtykt, saa og hermed lover og samtykker hannem saadan Løn, som hans Formand i samme Bestilling nydet haver og udi Hs Maj.s Rentekammer er godtgjort. Til Vidnesbyrd under mit Signet og egen Haand. Actum Christianssand den 5 Juni 1655. Daniel Knoff. (L. S.)

Da ville vi for^ne Bestallingsbrev udi alle des Ord, Clausuler og Punkter, eftersom forskrevet staar, naadigst have confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 15 September 1655. R. IX. 516.

Ove Bjelke anl. Toldkistens Aabning i Bergen.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du med

forderligste lader aabne Toldkisten i vor Kjøbsted Bergen, og deraf udtage 10000 Rigsdaler, hvilke du til os elskelige Herman Gaarman, vores Toldforvalter nordenfjelds og Tolder i Bergen, haver at lade levere, saa de med forderligste paa Vexel her neder til vor Kjøbsted Kjøbenhavn kan gjøres. Kjøbenhavn 15 September 1655. T. IX. 340. (Conc. i Rigsarkivet.)

Isack von Geelkerck anl. Daniel Knoffs Breve om Toldvæsenet at være fri for Postpenge.

F. III. V. G. t. Eftersom os elskelige Daniel Knoff, vores Toldforvalter søndenfjelds i vort Rige Norge og Tolder udi Drammen, foraarsages adskillige Breve om Toldvæsenet med Tolderne og andre, saavel i vort Rige Danmark som der oppe i Norge, at vexle. Da bede vi dig og naadigst ville, at du gjører den Anordning, at alle de Breve, som hannem i saa Maader om Toldvæsenet fremskikker eller hannem tilskikkes, uden nogen Breveløn udi Posten annammes og ubehindret fremkommer, som du selv agter at svare til. Kjøbenhavn 15 September 1655. T. IX. 340. (Conc. i Rigsarkivet.)

Daniel Knoff, Toldforvalter søndenfjelds, Reisepas sammesteds.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Daniel Knoff, vores Toldforvalter søndenfjelds i vort Rige Norge, foraarsages ofte i sin anbetroede Toldforvalters Bestilling paa vore Vegne der sammesteds adskillige Reiser at gjøre, bede vi og byde vore Lensmænd, Fogder og alle andre, som søndenfjelds i bete vort Rige Norge nogen Befaling haver, at I hannem, saa ofte han udi forne sin Toldforvalters Forretning eder hermed besøgendes vorder, forskaffer fornøden Skydsheste og Fløtningsbaade med tilbehørige Roersfolk, saa han velbefordret og uden al Ophold og Forsømmelse kan afsted komme. Ladendes det ingenlunde. Kjøbenhavn 16 September 1655. R. IX. 522. (Conc. i Rigsarkivet.)

Henrik Villumssøn [Rosenvinge] at maa nyde Dragsmarks Klosters Len frit Rostieneste i Krigstid [sic].

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at du for Rostienestepenge af Dragsmarks Kloster udi Fredstid maa være forskaanet fra den Tid, du dermed naadigst er bleven forlenet og indtil vi anderledes derom tilsigendes vorder, det vi dig til

Efterretning ville vide lade. Befalendes etc. Kjøoenhavn 16 September 1655. T. IX. 240.

Thomas Rasmussøn fik Brev paa et Gastgeberi i Mandal efter Mette Lethes.

F. III. G. a. v., at eftersom vi af os elskelige Jørgen Bjelkes underdanigste Erklæring naadigst erfare, at et Gastgeberi i Mandal ledig er formedelst Anders Leth og Mette Lethes dødelige Afgang, som derpaa Privilegier havde, da have vi efter underdanigst Anmodning og Begjering naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at Thomas Rasmussøn og hans Hustru, som han nu haver, igjen maa nyde samme Gjæstgiveri og der alene Gastgeber forblive, dog skal de derimod tiltænkt være, samme Gastgeberi at holde paa det Sted, som den fremmede kan have Tjeneste af og hvor be^{te} vores Lensmand befalet haver Borgere og Bønder deres Last at føre og selge, saafremt de denne vores Benaadning agter at nyde. Cum inhib. sol. Kjøbenbavn 17 September 1655. R. IX. 522. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lensmændene i Norge (undtagen Fredrik Urne og Jørgen Bjelke) fik Lou [ɔ: Brev] Toldkisterne at aabne og Pengene til Johan Gaarman at levere.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du med forderligste lader aabne alle Toldkisterne udi dit Len og Pengene, som derudi findes, til os elskelige Johan Gaarman etc. leverer, som dennem med forderligste hid til vor Kjøbsted Kjøbenhavn kan nedføre. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 19 September 1655. T. IX. 340. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Preben von Ahn og Jørgen Friis finge Breve.

Daniel Knoff søndenfjelds og Herman Gaarman og Peder Bloch nordenfjelds forstendiges Toldkisternes Aabning.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst haver anbefalet vore Lensmænd søndenfjelds i vort Rige Norge alle Toldkisterne udi deres Len med forderligste at lade aabne, os elskelige Jørgen Bjelke etc. undtagen, eftersom udi hans Lens Toldkister allerede Assignation skeet er, og Pengene, som derudi findes, til os elskelige Johan Gaarman at levere, saa at de med forderligste hid til vor Kjøbsted Kjøbenhavn kan blive nedskikket, det vi dig til Efterretning ville vide lade.

Kjøbenhavn 19 September 1655. T. IX. 341. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lige saadan Brev fik Herman Gaarman og Peter de Bloch om Lensmændene nordenfjelds, Fredrik Urne undtagen.

Johan Gaarman fik Brev, at Lensmændene i Norge Toldkisterne i Norge skal lade aabne og Pegene til hannem at levere, undtagen Fredrik Urne og Jørgen Bjelke.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst haver anbefalet vore Lensmænd i vort Rige Norge, os elskelige Fredrik Urne og Jørgen Bjelke undtagen, til dig at levere alle Toldpengene, som i Toldkisterne findes. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du samme Penge til dig annammer og dennem med forderligste hid ned til vor Kjøbsted Kjøbenhavn forskaffer. Kjøbenhavn 19 September 1655. T. IX. 341. (Conc. i Rigsarkivet.)

Confirmation paa et Pergaments-Skjøde, udgiven til Gabriel Marselius, anl. Jomfruland.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst ansøges og begjeres vores naadigste Confirmation paa et vores elskelige kjære Hr. Faders, salig og høilovlig Ihukommelse, udgivne Brev, hvilket lyder Ord efter andet, som følger [dat. Kjøbenhavn 18 November 1647, trykt i Bind VIII. S. 587 f. [1]]. Da have vi forne vores kjære Hr. Faders udgivne Brev, eftersom det her oven findes indført, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 20 September 1655. R. IX. 523.

Vincents Bildt med flere finge Breve anl. Indvisninger udi deres Lens Contributioner, om de afbetalt er eller ikke, som Hannibal Sehested bekommet haver.

F. III. V. G. t. Eftersom du tilforne haver bekommet vores naadigste Befaling, dateret Kjøbenhavns Slot den 28 Juli Ao. 1653, at betale os elskelige Hr. Hannibal Sehested eller hans Fuldmægtige et Tusinde 500 Rigsdaler af dit Lens Contributioner og ingen Rigtighed i vores Renteri findes, om samme Penge hannem erlagt er, da bede vi dig og naadigst

[1] De tre sidste Linier i det der trykte Brev, fra: Er ogsaa derhos etc., findes ikke indtaget i det her meddelte Confirmationsbrev.

ville, at du dig med forderligste mod os underdanigst erklærer, om be^{te} Sum hannem ganske afbetalt er eller om noget endnu derpaa ubetalt resterer, og samme din underdanigste Erklæring herom i vort Kantselli indskikker. Kjøbenhavn 23 September 1655. T. IX. 341.

Nok til Jørgen Bjelke om 1500 Rigsdaler af hans Lens Contributioner, hvorom Befaling til Mogens Arenfeldt tilforn er udgangen.

Hr. Henning Walkendorf paa 1500 Rigsdaler af hans Lens Contributioner, hvor[om] tilforn Befaling er udgangen til Hr. Sivert Urne.

Ove Bjelke fik Brev anl. Hr. Hannibal Sehesteds Indvisning udi Bergenhuus Len 3482 Rigsdaler, om de afbetalt er eller ikke.

F. III. V. G. t. Eftersom du tilforne haver bekommet vores naadigste Befaling at betale os elskelige Hr. Hannibal Sehested eller hans Fuldmægtige tre Tusinde fire Hundrede firsindstyve og to Rigsdaler af dit Lens Contributioner, saa og aarligen, indtil paa videre naadigst Anordning, at betale hannem Renten af 46000 Rigsdaler, og ingen Rigtighed i vores Renteri findes, om samme Penge hannem erlagt er eller til hvilken Tid Renten af be^{te} Sum betalt er. Da bede vi dig og naadigst ville, at du dig med forderligste imod os underdanigst erklærer, om ovenskrevne Sum paa 3482 Rigsdaler hannem ganske afbetalt er eller om noget endnu ubetalt resterer, saa og til hvilken Tid Renten af forskrevne 46000 Rigsdalers Capital betalt er og hvormeget, hvorom du din udførlige Erklæring i vores Kantselli haver at indskikke, paa det at hannem [det], derpaa resterer, derefter kan blive hannem godtgjort. Kjøbenhavn 23 September 1655. T. IX. 342.

En Del Lensmænd anl., at Toldernes Regnskaber og Antoni Knipes 5 og 2 pro cento til Johan Gaarman at leveres.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I Tolderne udi eders Len tilholder, at de herefter værer tiltænkt deres Toldregnskaber til os elskelige Johan Gaarman etc. at overlevere, som naadigst er anbefalet dennem at annamme, paa vores Renteri at levere og dennem der sammesteds at forklare, dog Tolderne selv at svare til og inden to Maaneders Forløb at clarere hvis Mangler, som derudi kan findes, under Straf,

som vedbør. I lige Maader haver I ogsaa Tolderne at forstendige vores naadigste Villie at være, at de efter forrige Ordre med forderligste uden al Undskyldning og Indvending til be^{te} Johan Gaarman leverer, om det ikke allerede skeet er, de resterende 5 pro cento af Antoni Knipes bevilgede Besolding til hans Suspensions Datum, saa og de 2 pro cento fra be[te] hans Suspensions Dato til Philippi Jacobi sidstforleden, saafremt de ei selv dertil i sin Tid agter at svare. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 26 September 1655. T. IX. 342. (Orig. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, Hr. Iver Krabbe, Hr. Henning Walkendorf, Ove Bjelke, Fredrik Urne, Henrik Belov, Jørgen Bjelke, Vincents Bildt.

Johan Gaarman fik Brev anl. Toldernes Regnskaber samt Antoni Knipes 5 og 2 pro cento, som til hannem leveres.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst haver anbefalet vore Lensmænd i vort Rige Norge Tolderne udi deres Len alvorligen at tilholde, at de efter forrige vores Befaling med forderligste uden al Undskyldning eller Indvending skulle være tiltænkt til dig at levere, om det ei allerede skeet er, de resterende 5 pro cento af Antoni Knipes bevilgede Besolding til hans Suspensions Datum, saa og de 2 pro cento fra be[te] hans Suspensions Dato til Philippi Jacobi sidstforleden. Thi haver du samme Penge af Tolderne, som forskrevet staar, til dig at annamme og dennem siden til os elskelige Christopher Gabel etc. at levere lade, tagendes derpaa hans Beviis, derefter det dig og siden paa tilbørlige Steder skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 26 September 1655. T. IX. 343.

Hr. Gregers Krabbe, at erkyndige sig anl. den Mangel for Tømmerskov ved Kronens Sage udi Hougfoselven, formedelst andre forbudne og afdømte Sage, og Kronens Bedste at søge.

F. III. V. s. G. t. Eftersom hos os underdanigst andrages den Mangel for Tømmerskov, som skal findes ved vor og Kronens Sage udi Hougfoselv formedelst de mange andre Sage der sammesteds, som af Prester, Borger og Bønder bruges imod det Forbud, som udi vores elskelige kjære Hr. Faders, salig og høilovlig Ihukommelses, Tid skal være gjort, og samme Sage

da formedelst Skovenes Forhuggelse afdømt. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I eder om des Beskaffenhed med Flid erkyndiger og derudinden vor og Kronens Gavn og Bedste søger og rammer. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 1 Oktober 1655. T. IX. 343. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Lensmændene i Norge finge Breve om nye Toldruller at forkynde.

F. III. V. G. t. Vi tilskikke dig herhos en ny Toldrulle, hvorefter vi Tolden i vort Rige Norge, indtil paa videre naadigst Anordning, vil have opbaaret. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du be^te^ Toldrulle paa alle dit Lens underliggende Toldsteder til alles Efterretning lader forkynde og anslage, og Tolderne derhos tilholder, at de Tolden derefter, som forskrevet staar, opberge. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 6 Oktober 1655 T. IX. 344. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Christopher Thorssøn i Holm i Baahuuslen og Børte Clemensdatter at maa komme sammen i Egteskab.

F. III. G. a. v., at vi paa underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at Christopher Thorssøn i Holm i Norum Sogn udi Baahuus Len sig at maa indlade udi Egteskab med Børte Clemensdatter, som hans afgangne Hustru udi tredie Led skal være beslægtet, dog skal beviisliggjøres, at be^te^ Børte Clemensdatter hans afgangne Hustru ikke nærmere end, som forbemeldt, paarører, saa og derforuden noget til næste Hospital efter deres Formue og Lensmandens billig Sigelse udgive, saafremt de denne vores Benaadning agter at nyde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 15 Oktober 1655. R. IX. 525.

Jesper Hanssøn fik Confirmation paa Fogeds Bestilling over Helgeland.

F. III. G. a v., at eftersom hos os underdanigst ansøges og begjeres vores naadigste Confirmation paa et Brev, givet Jesper Hanssøn paa Fogderiet over Helgelands Len af os elskelige Mogens Friis etc. og lyder samme Brev Ord fra Ord, som efter følger:

Jeg, Mogens Friis til Farskov, Kgl. Maj.s Befalingsmand over Helgeland, gjør vitterligt, at jeg haver betroet og forundt ærlig og velforstandig Mand Jesper Hanssøn Fogderiet over al Helgelands Len, udi Nordlandene liggendes, som han skal nyde og beholde, medens og al den Stund han

det forsvarligen forestaar og betjener. Thi befales hermed menige Almue og Indbyggere, geistlige og verdslige, som bygge og bo over al forne Helgelands Len, at I agter og holder forne Jesper Hanssøn for Foged der over Lenet, hvorefter alle og enhver sig kan vide at rette. Til Vitterlighed under min egen Haand. Datum Farskov den 28 September 1655.

Mogens Friis.
Egen Haand.

Da have vi paa saadan forne Jesper Hanssøns underdanigste Ansøgning forne Brev, hannem paa Fogderiet over vort Land Helgeland af forne vor Lensmand sammesteds givet er, naadigst confirmeret og stadfæst, saa og hermed udi alle sine Ord og Punkter naadigst confirmerer og stadfæster, saa at han maa, som forskrevet staar, nyde og beholde forne Fogderi over al Helgelands Len, saalænge han det forsvarligen forestaar. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 16 Oktober 1655. R. IX. 524. (Conc. i Rigsarkivet.)

Daniel Knoff (søndenfjelds) og Herman Gaarman og Peter de Bloch (nordenfjelds) finge Breve anl. den nye Toldrulle.

F. III. V. G. t. Vi tilskikke dig herhos en ny og forandret Toldrulle, hvorefter du dig med Toldens Oppebørsel søndenfjelds der i vort Rige Norge haver at rette og forholde. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 17 Oktober 1655. T. IX. 344. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lige saadant et Brev fik Herman Gaarman og Peter de Bloch nordenfjelds.

Jens Jenssøn Friis fik Befordring til Kald udi Throndhjems Len.

F. III. G. a. v., at vi os elskelige, hæderlig og vellærde Jens Jenssøn Friis paa hans underdanigste Anmodning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at han maa lade sig høre til hvilket Kald udi Throndhjems Stift, som kan vacere og han er begjerendes, og dertil lovligen lade sig kalde, dog at alting tilbørligen efter Ordinantsen samt andre kongelige om Kald udgangne Forordninger tilgaar. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 18 Oktober 1655. R. IX. 524. (Conc. i Rigsarkivet.)

Georg Reichwein fik Adelsbrev.

F. III. G. a. v., at eftersom det altid billigen haver været

iagttaget, at de, som deres Herre og Fædreneland Tjeneste beviist haver, og derfore tilbørligen, andre til Exempel til at gjøre det samme, skulle befordres og forfremmes, da efterdi vi os vel haver ladet befalde os elskelige Jørgen Reichwein, hans hidindtil os og Riget beviste Tjeneste baade imod Rigens Fiender saavelsom udi andre givne Occasioner, er og derforuden om hans Person naadigst informeret, at han udi samme Intention sig altid fremdeles skal forblive og villig lade finde til vores og vor Riges Tjeneste videre at fortsætte, da have vi med vores elskelige Danmarks Riges Raads Raad, Villie og Samtykke for godt anseet be^to^ Jørgen Reichwein den Naade at beviise, at vi hannem og hans egte Børn med den Hustru, som han nu haver, vil have undt og givet, saasom vi og med dette vort aabne Brev [unde og give] hannem og hans egte Børn og rette Afkomme, fødte og ufødte, ved den Frue, han nu haver, som forskrevet staar, fri Frelse og saadanne adelige Privilegier og Friheder, som andre Riddere og Svende haver udi vore Riger Danmark og Norge, med Skjold og Hjelm, som er en væbnet Arm, holdendes en rød Vindrueklase udi et blaat Felt og ovenpaa det aaben Hjelm trende røde Faner med et hvidt Kors, af hvilke de tvende yderste ere ganske udslagne, mens det mellemste og tredie er sammenviklet og stander lige op; ellers er Farverne omkring dette Vaaben blaat og gult, eftersom det udi dette vort aabne Brev malet stander. Thi forbyde vi alle, ihvo de helst ere eller være kunne, særdeles vore Fogder, Embedsmænd og alle andre for^ne^ Jørgen Reichwein eller hans egte Livsarvinger og Afkomme, som forskrevet staar, herimod til evig Tid at hindre eller udi nogen Maader Forfang at gjøre. Under vor Hyldest og Naade. Kjøbenhavn 18 Oktober 1655. R. IX. 524. (Conc. i Rigsarkivet.)

Christen Nilssøn Juell, Proviantmester over Fredriksstad og Eidsvolds Provianthuse, fik Confirmation paa Statholders Contract.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Gregers Krabbe til Torstedlund, Ridder, vor Mand, Raad, Statholder udi vort Rige Norge og Befalingsmand paa vort Slot Akershuus, haver gjort en Forhandling med Christen Nilssøn Juell til at være Proviantmester over Fredriksstad og Eidsvolds Provianthuse i vort Rige Norge, hvorpaa nu søges vores naadigste Con-

firmation, og lyder samme Forhandling Ord efter andet, som følger:

Paa Hs Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres og Konges, naadigste Behag og videre Ratification haver jeg underskrevne bestillet og antaget Christen Nilssøn Juell til Proviantmester over Fredriksstads og Eidsvolds Provianthuse, som sig i alle Maader efter efterskrevne Poster haver at rette og forholde.

1. Proviantmesteren Christen Nilssøn Juell skal uden al Løn for sig og sine Folk ved Landsens rette Maal, Vegt, Værd og Tal annamme og uskadt forvare hvis Korn, der findes udi Provianthusene leveret, og hvis mere Korn, herefter i Provianthusene indleveret bliver, samt andet Mad og Drikke Vare og han med sine Forlovere det forestaa, at det ikke for deres Forsømmelses Skyld kommer til Skade.
2. Provianthusene skal af Hs Kgl. Maj. holdes vedlige og Magt, uden og inden til.
3. Skal han og uden Betaling og Kornets Afkortning lade maale alle Slags Korn, eftersom fornøden findes, en Del til Mel og Gryn og en Del gjøre udi Malt og selv tage den Skade for hvis, Muus og Rotter fortærer og af hemmelig Tyve bortstjæles eller hvis i andre Maader for hans og Folkenes Skyld forderves, og derfore skal være om Kornet hver andet eller tredie Aar ganske at forvexle, saavelsom og andet Proviant, eftersom fornøden gjøres, saa at, naar det betimeligen tilsiges, skal Provianthusene imellem Martini og Juul eller føre, om Fornødenhed udkræver, vel være med lige meget og lige godt forsørget, ei heller alt Kornet paa en Tid at bortselges, medens alene saavidt hver Gang, som bevilget bliver.
4. Det maa staa Proviantmesteren og hans Forlover frit for, paa Landet og Havnene der omkring at indkjøbe slige Vare[r] og saa meget, som til Magasinhusene og Proviantmesternes Underholdning kunde behøves og af det gamle afhændet kan være.
5. Fire Møllers Brug enten paa Landet, Pramme eller Flaader maa for^ne^ Proviantmester eller hans Forlover paa deres egen Bekostning paa Hs Kgl. Maj.s Grunde og Strømme opbygge lade, de tvende det næste Provianthuset, muligt er, den tredie under Bingen og den fjerde ved Bragernes. Skal og Bækkekværne paa en Miil nær for^ne^ fire

Møller ganske være afskaffet, saafremt for^{ne} priviligerede Møller ellers Byerne og Landet deromkring med Maaling uden billig Klagemaal kan forsørge, medens de Møller, som ere særdeles priviligerede og deraf aarlig Afgift udredes samt gamle Aargangskværne saavelsom fri Odels-Møller og hermed uformente deres Kværne at bruge. Gamle Bækkekværne maa og vel for sig selv og til deres egen Huses Fornødenhed maale, mens ikke for andre under Kornets, Malt, Mel og Gryns Confiscation, halve Parten til Hs Kgl. Maj. og Kronen og den anden halve Part til Proviantmesteren og hans Forlover.

6. Tre Pramme eller Flaadesage maa han og hans Forlover lægge paa store Strømme, nemlig det nærmeste Stalsberg, Fredriksstad og Bragernes, som muligt er, hvor bedst findes beleiligt, ingen, som Grunden tilkommer, til Præjudice, og dertil have frit og ubehindret Tømmerkjøb paa de Steder, Borgerne, som samme privilegerede Sage næst ere bosiddende, maa kjøbe samt Lasten, uden saavelsom inden Riget, som det dennem nyttigst synes, forhandle og deraf give kongelig Told paa Ladestederne saavelsom halv Sagskat.

7. For^{ne} trende Sage saa og Møllerne maa ikke lægges paa de Steder paa Strømmene, som Seiladsen og alle Slags Tømmer Flaaden kan forhindre.

8. Proviantmesteren og hans Forlovere maa i lige Maade bruge af hvis Tømmer, som under Sarpsfossen og udi Drammen udløber, imod Eiermandens Villie og som Eiermanden ikke tilforne haver solgt, og det for en billig Pris beholde og bruge, dog hvis, af Hs Kgl. Maj.s Master eller Tømmer berges, at have en billig Bergeløn for.

9. Alle for^{ne} Punkter, Provianthusenes Forvaltning anrørendes, haver Proviantmesteren og hans Forlovere i alle Maader efter deres Reverses Formelding at holde og efterkomme. Sammeledes haver de og deres Arvinger, om nogen af dennem inden de priviligerede Aaringers Forløb ved Døden afgaar, for^{ne} Friheder, som før er meldt, udi tolv Aar at nyde, saa alting herefter af begge Parter uryggeligen holdes og efterkommes, medmindre Hs Kgl. Maj. selv naadigst efter underdanigst Ansøgning det ville forandre. Akershuus den 1 Oktober 1655. Gregers Krabbe, m. p. p.

Da have vi forne Forhandling udi alle des Ord, Clausuler og Punkter, eftersom forskrevet staar, naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og den hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 18 Oktober 1655. R. IX. 525. (Orig. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, om Postbønderne og Adelens Tjenere at give den Dalers Bygningsskat; item om Lighed og des Forhold imellem Bønderne anl. Tømmer til Hovedstangens [ɔ: Hovedtangens] Fortification at tage.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vores naadigste Villie og Mening er, at Postbønderne udi eders Len saavelsom over alt vort Rige Norge skal udgive den paabudne Dalers Bygningsskat[1] lige med de andre fire Dalers Skatter, eftersom de ikke derfra ved den dennem forundte Postfrihed kan forskaanes, ikke heller kan Adelens Tjenere holdes fri for den bete Bygningsskat, som over det hele Rige er paabuden. Og eftersom vi naadigst erfarer, at en stor Part Bygningstømmer udi nærværende Aar vil gjøres fornøden til den begyndte Hovedstangens Fortification der for Slottet. Thi ere vi naadigst tilfreds, at en Lighed med Bønderne efter eders underdaningste Forslag maa anordnes[2] med Tømmer dertil at udgive i saa Maader, at Bønderne udi Oplandene og Solør, hvor de kan komme til Elvene, maa paalægges to eller tre Stykker mere eller mindre, eftersom fornøden kan gjøres, af en fuld Gaard, halv og Ødegaard a l'advenant, at udgive og fløde det neder til Stalsberg, hvorimod de Bønder paa Nedre og Øvre Romerike kan være fri for Skattetømmer at yde og i dets Sted tage bete oplandske Tømmer ved forne Stalsberg og kjøre det om Vinteren paa Føret til vort Slot Akershuus. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 18 Oktober 1655. T. IX. 344. (Orig. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe fik Brev anl. Skatternes Ulighed udi Gudbrandsdalen.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi naadigst erfarer, stor Ulighed udi Gudbrandsdalens Fogderi at skal findes med Skattens Opbørsel efter Skattebrevene, idet at en Del Ødegaarder der sammesteds, som skylder til halvanden Huud, skulle formedelst Landskyldens Storhed skatte for halve Gaarde efter Skattebre-

[1] »Tegnelser« har i Margen: Postbønder og Adelens Tjenere Bygningsskat.

[2] »Tegnelser« har i Margen: Lighed om Tømmer til Hovedstangen.

vene, som de dog ikke ere gode fore, saafremt de ikke ganske skal forarmes og gaa fra Gaardene, helst efterdi de ikke kan kjendes for bedre end for Ødegaarde; desligeste skal der og findes de halve Gaarde, som skylde til tre Huder og derover, hvilke ikke heller kan befindes at være bedre end til halve Gaarders Skat at udgive efter Skriverens og sex Mænds Besigtelse, kan og ikke af dennem bekommes videre end halv Gaards Skat uden deres største Forarmelse; derimod skal der findes de halve Gaarde af ringe Landskyld, som baade efter Eiendom og deres Formue kan kjendes gode for fulde Gaarde, i lige Maader Ødegaarder, som kan kjendes gode for halve Gaarde; herforuden skal der og findes nogen fulde og halve Gaarde, som ikke skylder til tre eller halvanden Huder, hvorover de formene sig at skee forkort imod Skattebrevene, som formelder, at en fuld Gaards Skat skal efter tre Huder og halv Gaards Skat efter halvanden Huder Landskyld opberges. Da ere vi naadigst tilfreds, at I saadan Ulighed ved en retmæssig Besigtelse af Skriveren og sex Lagrettesmænd maa lade forandre, saa at sidste paabuden Skat denne Gang kan opberges, efter som Gaardene ved samme Besigtelse kan kjendes at være god, enten det kan være Kronens, Geistlighedens, Prestebols eller andre Odelsmænds Gods, dog saa at os og Kronen intet derved udi samme Skat afgaar. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 18 Oktober 1655. T. IX. 345. (Orig. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke fik Brev, at lade Leonhard Marselis og Albert Baltzer Bernts Arvinger bekomme 13786 Rigsdaler af nærværende Aars Skatter med 3 pro cento af be^{te} Sum.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du til os elskelige afgangne Albert Baltzer Bernts Arvinger og Leonhard Marselis eller deres Fuldmægtig paa Ansøgning leverer 13786 Rigsdaler af dit Lens Skatter udi nærværende Aar med tre pro cento af be^{te} Sum fremfor alle andre Assignationer, som udi be^{te} Skatter tilforne kan være gjort, at de igjen paa anordnede Steder kan forskaffes, tagendes derpaa tilbørlig Beviis, derefter det og paa behørige Steder udi be^{te} Lens Skatter skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 18 Oktober 1655. T. IX. 345.

Hr. Henning Walkendorf anl. hans Lens Residents.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi naadigst erfarer, Resident-

sen der til Lenet ved stor Vandflod at være ruineret, da ere vi naadigst tilfreds, at I efter eders egen Forslag maa lade bygge en anden Residents paa en Plads, som kaldes Gimsø Kloster og dertil selge den Plads, som kaldes Søboen, som forrige Residents paabygt var, saavelsom at bruge de 430 Rigsdaler Vagtpenge, som i forrige Ufredstid var indsanket, desligeste Bønderne til Bygningen fornøden Tømmer at lade hugge. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 21 Oktober 1655. T. IX. 346. (Conc. i Rigsarkivet.)

Laurits Anderssøn [Undal] fik Lagmands Bestilling i Agdesidens Len, som Augustinus Olssøn [Wroe] for hannem godvilligen har opladt.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelig Augustinus Olssøn, Lagmand under Agdesiden i vort Rige Norge, paa vores naadigste Behag godvilligen haver opdraget til os elskelige Laurits Anderssøn Lagstolen i forne Agdesidens Lene med al des visse og uvisse Indkomst, intet aldeles undertaget, da haver vi naadigst samtykket, tilskikket og forordnet, og nu med dette vort aabne Brev samtykker, tilskikker og forordner forne Laurits Anderssøn til at være fuldmægtig Lagmand under forne Agdesiden, indtil saalænge vi anderledes tilsigendes vorder, og der at skikke hver Mand, fattige og rige, Lov, Skjel og Ret efter Norges Lov, hvorfore vi af synderlig Gunst og Naade haver bevilget og forundt, saa og hermed bevilger og forunder hannem til Lagmandens Løn al den aarlige Løn og Indkomst, som bete hans Formand for hannem havt haver og til samme Bestilling altid ligget haver, aldeles intet undertagen, samt og den Gaard, som til samme Bestilling altid udi forne hans Formands Tid ligget haver. Og skal han være os og vore Efterkommere, Konninger udi Danmark og Norge, huld og tro, saavelsom og være vore Befalingsmænd, de som nu paa de Steder have at befale eller efter dennem kommendes vorder, hørig, lydig og følgagtig udi hvis Maade, de hannem paa vore Vegne tilsigendes vorder, og holde Bønderne, som til forne Lagstol liggendes ere, ved Lov, Skjel og Ret, og ingen af dennem at forurette imod Norges Lov i nogen Maader. Bedendes og bydendes derfor alle vore Undersaatter, som bygge og bo under Agdesiden og til samme Lagstol hører, at I retter eder efter at annamme forne Laurits Anderssøn for eders rette Lagmand gjørendes og givendes hannem hvis Rettighed, som I hans For-

mand for hannem gjort og givet haver og I eders Lagmand med Rette pligtige ere. Han skal igjen skikke eder alle og enhver særdeles Lov og Ret. Ladendes det ingenlunde. Kjøbenhavn 25 Oktober 1655. R. IX. 527.

Hr. Gregers Krabbe, at lade Laurits Knudssøn bekomme 100 Rigsdaler af Akershuus Lens Skatter, som Georg Reichwein til hannem haver afstaaet.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I af eders Lens Skatter udi nærværende Aar lader afbetale Laurits Knudssøn et Hundrede Rigsdaler, som af os elskelige Georg Reichwein, vor Mand, Tjener og bestalter Oberste, af hans Besolding til hannem afstaaet haver, tagendes derpaa hans Beviis, derefter det og saaledes paa tilbørlige Steder udi be^{te} Skatters Regnskaber skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 26 Oktober 1655. T. IX. 346. (Orig. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe og Peder Bagge, at besigte Gods imellem Kgl. Maj. og [Jom]fru Ide Lange.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom os elskelige Jomfru Ide Lange Gundesdatter underdanigst til Magelaug og evig Eiendom er begjerendes efter^{ne} vort og Kronens saavelsom Provsti Gods udi vort Rige Norge, under Tønsberg Len udi Borre og Nykirke Sogne liggendes, nemlig af Kronens Gods: Henrik Vegge med Bygsel, [Glør Vegge med Bygsel, Erik Aasen med Bygsel[1], Unuld [ɔ: Unnulv] Vivelsrød [ɔ: Viulsrød] med Bygsel, [Oluf Sande med Bygsel, nok Gousen uden Bygsel, Soffue [ɔ: Sova] med Bygsel; item Provsti Gods udi be^{te} Borre Sogn: Gullik Vik med Bygsel, Tjøstel Korterud [ɔ: Korterød] med Bygsel,[1] Søren Løss [ɔ: Løs] med Bygsel og Enken Skoufli [ɔ: Skavli] med Bygsel, hvorimod forbe^{te} Jomfru Ide Lange underdanigst sig erbyder igjen til os og Kronen at ville udlægge efter^{ne} hendes Gaarde og Gods af hendes Jordegods, beliggendes i be^{te} vort Rige Norge udi Sems Sogn, nemlig Oluf Fritsø med Bygsel, Nils Ekeberg med Bygsel, [Oluf Hem med Bygsel, Christen og Helge Nordtorp med Bygsel,[1] nok uden Bygsel Povel Berg, Peder og Thord Audal uden Bygsel; nok til be^{te} Provsti udi Vaale og Vatsaas Sogne Christopher Holm med Bygsel, Helge Holm med Bygsel, Hans og Jørgen Tørklep med Bygsel, da bede vi eder og naadigst befale, saa

[1] Fra [mangler i »Tegnelser.«

og hermed Fuldmagt giver, at I eder med forderligste begiver til forne Gaarde og Gods, saavel til det, forne Jomfru Ide Lange underdanigst er begjerendes, som til det, hun derimod vil udlægge, gransker og grangivelig forfarer samme Godses Eiendom, Landgilde, Bygsel, Ager, Eng, Skov, Mark og Fiskeri saa og anden Herlighed, Rente- og Tilliggelse, og siden ligner og lægger det ene Gods imod det andet, saa at os, Kronen og Provstiet saavelsom forne Jomfru Ide Lange udi alle Maader, særdeles for Eiendom og særdeles for Landgilde og Bygsel, skeer fuldkommeligen Skjel og Fyldest, anseendes vi endelig vil have saameget Landgilde og Bygsel igjen, som det vi bortskifter, dog hvad Skovene sig belanger, dermed skal forholdes som sedvanligt er, at derfor paa begge Sider kan skee Udlæg baade i Landgilde, Bygsel og Eiendom, dog hvad vore og Kronens Skat af bete Gods, som bete Jomfru Ide Lange til Magelaug begjerer, er angaaendes, ville vi naadigst, at den herefter som tilforne til os og Kronen, indtil paa videre naadigst Anordning, skal udgives, omendskjønt at samme Gods kunde lægges til Brugs under hendes Gaard. Og hvis I udi saa Maader granskendes, forfarendes, saavelsom det ene Gods imod det andet lignendes og læggendes vorder, det ville vi naadigst, at I under eders Hænder og Signeter fra eder skal give beskrevet, som I det agter at ansvare og være bekjendt, saa at os, Kronen og Provstiet udi forbete Skifte skeer fuldkommen Skjel og Fyldest, saafremt Kronen og Provstiet udi nogen Maader for eders Forsømmelses Skyld skeer forkort, I da ikke derfore vil stande os til Rette, og siden samme eders Besigtelse med forderligste udi vores Kantselli at indskikke. Og haver vi naadigst befalet os elskelige Vincents Bildt til Nes, vor Mand, Tjener og Embedsmand over Tønsberg Len, at skulle møde tilstede, skal I og hannem derom advare, naar samme Besigtelse af eder foretages, paa det han da tilligemed eder kan forsegle og underskrive. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 26 Oktober 1655. T. IX. 346. (Conc. i Rigsarkivet.)

Vincents Bildt, at være overværendes paa Jomfru Ide Langes Mageskifte.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst haver befalet os elskelige Hr. Iver Krabbe til Jordberg, Ridder og Befalingsmand paa vort Slot Baahuus, og Peder Bagge til Holmegaard, vore Mænd og Tjenere, Gods imellem os samt Tønsberg

Provsti og os elskelige Jomfru Ide Lange Gundesdatter at ligne og lægge. Thi bede vi dig og naadigst ville, at naar samme Lignelse foretages og du derom advares, at du da møder tilstede og foregiver, hvis du derudinden paa vore og Provstiets Vegne kan have at sige, saa og have Indseende, at os og Provstiet skeer Skjel og Fyldest, og siden tillige med for^{ne} vore gode Mænd forsegle og underskrive. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 26 Oktober 1655. T. IX. 247. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, om Vragmaster og Vragtømmer at indkjøbe.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I med forderligste efter sedvanlig Landkjøb lader indkjøbe 300 Vragmaster og 40 Tylter lang Vragsagtømmer, saa det imod Pintsedag førstkommendes kunde ligge i Beredskab, og hvor meget af hver Slags paa hver Ladested findes, derom haver I imidlertid eders underdanigste Beretning i vores Kantselli at indskikke. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 30 Oktober 1655. T. IX. 348. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe fik Brev, at tilholde de Lensmænd, som Hr. Corfits Ulfeldts Gods underligger, at levere til hannem, hvis af des Opbørsel er gjort i Penge saavelsom Renten af hans Penge, og det siden til Commissarierne i Skaane fremskikke.

F. III. V. s. G. t. Eftersom I tilforne haver bekommet vores naadigste Befaling at forstendige de Lensmænd i vort Rige Norge, under hvis Lene noget af Hr. Corfits Ulfeldts Gods var beliggendes, samme Gods at annamme under deres Forsvar og Fogderne derover at tilholde, at gjøre dennem Rede og Regnskab for be^{te} Godses Indkomst, og Pengene udi god Forvaring, indtil paa videre naadigst Anordning, at annamme efter samme Missives videre Indhold. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I be^{te} Lensmænd paa vore Vegne nu fremdeles forstendiger, at de til eder leverer hvis, af be^{te} Hr. Corfits Ulfeldts Godses Opbørsel i saa Maader er gjort udi Penge og annammet; i lige Maader haver I ogsaa de i be^{te} Norge, som nogen af Hr. Corfits Ulfeltds[1] Penge paa Rente haver, at de Renten til eder fremskikker, hvilket alt sammen I tillige med eders eget, om I noget af samme Gods under eders Len haver, til Landcommissarierne i vort Land Skaane haver at lade frem-

[1] Mangler i Conceptet.

skikke og til dennem imod tilbørlig Kvittering at levere. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 2 November 1655. T. IX. 348. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne og Peder Vibe anl. deres Lenes Forandring.

F. III. V. G. t. Vid, at vi til Philippi Jacobi førstkommendes agter at gjøre Forandring med Throndhjems Len, hvorefter du dig kan have at rette. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 2 November 1655. T. IX. 349. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lige saadant Brev fik Peder Vibe om Forandring med Herrevads Kloster.

Peder Vibe og Fredrik Urne anl. Throndhjems og Herrevads Klosters Forlening.

F. III. V. G. t. Vid, at vi dig naadigst til Philippi Jacobi førstkommendes vil have forlenet med Throndhjems Len i vort Rige Norge, derefter du dig kan vide at rette. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 3 November 1655. T. IX. 349. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lige saadant et Brev fik Fredrik Urne om Herrevads Klosters Len. Kjøbenhavn 3 November 1655.

Selio Marselio anlangende hvis Penge, Kongen af England af Gabriel Marselius paa Kgl. Maj.s [Vegne] i Danmark er forstrakt.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du os med forderligste lader tilstille en rigtig Copi under din Haand af hvis din Broder, os elskelige Gabriel Marselius, dig sendt og tilskrevet haver anlangende 24000 Rigsdaler, som hans Kjærlighed Kongen af England paa vore Vegne skal være forstrakt. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 8 November 1653[1]. T. IX. 352.

Hr. Nils Trolle, Otto Krag, Hr. Axel Urup fik Befaling anl. Peder Vibes Commissariats-Regnskaber at forhøre.

F. III. Hilse eder os elskelige Hr. Nils Trolle til Trolholm, Ridder, Otto Krag til Voldberg og Hr. Axel Urup til Belteberg, Ridder, vore Mænd, Raad og Befalingsmænd paa vor Gaard udi Roskilde, paa vort Slot Riberhuus og paa vort Land Møen, kjærligen med Gud og vor Naade. Eftersom os elskelige Peder Vibe til Gjerdrup, vor Mand [og Befa-

[1] »Tegnelser« har i Margen: NB. Denne Copi skulle tilforn været indført A. 1653.

lingsmand[1] udi Herrevads Kloster, af os underdanigst haver været begjerendes, at hans Commissari Regnskaber af eder med forderligste maatte foretages og igjennemsees, eftersom en Del af de andre gode Mænd, som tilforne haver bekommet vores naadigste Befaling, ei saa hastig formedelst deres Fraværelse det forrette kan. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I retter eders Leilighed efter, at gjøre en Begyndelse be[te] Commissariers trende Aars Regnskaber, udi de andre deres Fraværelse, med Flid at igjennemsee og siden med be[te] andre gode Mænd, som udi samme Commission med eder ere, derom at conferere, saa at be[te] Peder Vibe og de andre, som med hannem udi samme Regnskaber interesseret ere, derfore tilbørligen kan vorde kvitteret. Ladendes det ingenlunde. Kjøbenhavn 9 November 1655. T. IX. 349. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, at de $2652^1/_2$ Rigsdaler Smaalenes Skatter af andre Middel bliver Hr. Iver Krabbe leveret.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi naadigst erfarer, to Tusinde sex Hundrede halvtredsindstyve og halvtredie Rigsdaler af Smaalenenes Skatter i vort Rige Norge, som til vor Fæstning Baahuses Fornødenhed deputeret er, at være leveret paa vort Slot Akershuus og der til Fæstningens Fornødenhed anvendt, da bede vi eder og naadigst ville, at I gjører eders Bedste til samme Sum, som forskrevet staar, enten af eders Lens Skatter eller af andre Middel igjen tilveiebringer, saa at de med forderligste til os elskelige Hr. Iver Krabbe til Jordberg, Ridder, vor Mand, Tjener og Befalingsmand paa vort Slot Baahuus, kan vorde leveret, eftersom samme Smaalenenes Skatter ere forordnede aarlig herefter, indtil paa videre naadigst Anordning, til be[te] Baahuus og des Garnisons Fornødenhed at skal bruges. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 10 November 1655. T. IX. 349. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe fik Brev anl. de $2652^1/_2$ Rigsdaler Akershuus Smaalenes Skatter, hannem af andre Middel at skal leveres.

F. III. V. s. G. t. Vidor, at vi naadigst haver anbefalet os elskelige Hr. Gregers Krabbe etc. de $2652^1/_2$ Rigsdaler, som af Smaalenenes Skatter paa Akershuus leveret er, af andre Middel der udi Lenet igjen at tilveiebringe og til

[1] Mangler i »Tegnelser.«

eder levere. Det vi eder til Efterretning ville vide lade. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 10 November 1655. T. IX. 350. (Conc. i Rigsarkivet.)

Holger Vind fik Forleningsbrev paa Brunla Len.

F. III. G. a. v., at vi af vor synderlig Gunst og Naade, saa og for Troskab og villig Tjeneste, som os elskelige Holger Vind til Gundestrup, vor Mand og Tjener, os og Riget hertil gjort og beviist haver, og herefter troligen gjøre og beviise maa og skal, have undt og forlenet og nu med dette vort aabne Brev unde og forlene forne Holger Vind med vort og Norges Krones Len Brunla samt noget vort og Kronens Gods, som afgangne Fru Gyrvhild Fadersdatter [Gyldensparre] til Kronen givet haver, med des tilliggende Bønder og Tjenere, vist og uvist, aldeles intet undertaget, at skal have, nyde, bruge og beholde, indtil saalænge vi anderledes derom tilsigendes vorder, dog saa at forne Holger Vind skal give os til aarlig Afgift for den visse Indkomst efter Brunla Lens Jordebogs Formelding saavelsom af forne Fru Gyrvhilds Fadersdatters Gods to Hundrede Tredive og syv enkende Rigsdaler og forne Afgift aarligen til hver Philippi Jacobi Dag udi vort Rentekammer paa hans egen Eventyr og Omkostning levere uden al Afkortelse i nogen Maader; desligeste skal han til hver Philippi Jacobi Dag, foruden forne Afgift, erlægge paa vort Slot Akershuus 120 enkende Rigsdaler uden nogen Afkortning og derimod være forskaanet for Rostjenesten, som skal holdes af samme Len, medens hvis den uvisse Rente og Indkomst udi forne Len anlanger, saa og forne Fru Gyrvhilds Gods falde kan, som er Gaardbygsel, Landbohold og Sagefald, derfor skal han aarligen gjøre os god Rede og Regnskab, hvoraf vi naadigst haver bevilget forne Holger Vind for hans Umage at maa nyde og beholde den femte Part. De øvrige Parter af samme uvisse Rente samt al hvis Told, Sise og Vrag, der udi og under Lenet aarlig falde kan, skal efter godt og klart Regnskab komme os alene til Bedste. Og dersom forne Holger Vind kan formærke eller opsøge nogen Kronens Jord og Eiendom, lidet eller meget, at være kommet derfra Lenet med Uret, da skal han være forpligt det med Lov, Dom og Ret igjen at indtale, saafremt han ikke selv vil stande os derfor til Rette. Skal han og frede Skovene der udi Lenet og aldeles intet lade hugge der udi til Upligt eller Skovskade i nogen Maader. Desligeste

skal han aarlig hos Regnskabet indlægge en rigtig Designation, hvorvidt i hans Len ryddet er, efter forrige derom udgangne Forordninger, og holde Godset ved god Heyd og Magt og Bønderne, dertil liggendes ere, ved Norges Lov, Skjel og Ret og ingen af dennem imod Loven og Jordebogen uforrette eller tilstede at vorde uforrettet, ei heller dennem med nogen ny Indfæstning eller anden usedvanlig Paalæg besverge udi nogen Maader. Hvilke for$_{ne}$ Holger Vinds Afgift, Regnskab og Forretning skal begynde og angaa fra Philippi Jacobi Dag Anno 1655 og endes til Philippi Jacobi Dag Anno 1656 og siden fremdeles Aar fra Aar forfølges, imeden og al den Stund vi hannem med samme Len og Gods naadigst forlene ville. Thi forbyde vi [vore Fogder, Embedsmænd og alle andre for Holger Vind herimod, som forskrevet staar, at hindre eller i nogen Maader Forfang at gjøre under vor Hyldest og Naade[1]. Kjøbenhavn 14 November 1655. R. IX. 528. (Conc. i Rigsarkivet.)

Holger Vind, at nyde Brunla Len kvit og fri.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at du fra Philippi Jacobi sidstforleden, indtil paa videre naadigst Anordning, maa nyde og beholde Brunla Len, som du naadigst medforlenet er, kvit og fri, derefter du dig kan vide at rette. Befalendes dig Gud. Kjøbenhavn 14 November 1655. T. IX. 350.

Hr. Iver Krabbe anlangende de hjemforlovede Baadsfolk, som forleden Sommer i Baahuus Len er udskreven.

F. III. V. s. G. t. Vi tilskikke eder derhos Rullen og Mandtallet paa det Baadfolk, som nu er bleven hjemforløvet af det, som forleden Sommer udi Baahuus Len er bleven udskrevet. Thi haver I den Anordning at gjøre, dog uformærkt til hvad Intention, at I kan være forsikret, hvor enhver af dennem er at finde, om man dennem igjen kan behøve til at complettere det Baahusiske Regimente, med saa Skjel vi tilsinds vorder nogle af de dueligste og bedste Knegte, som der under Regimentet nu findes, at ville bruge udi forestaaendes Foraar til vores Skibsflaades fornøden Udrustning. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 21 November 1655. T. IX. 350. (Conc. i Rigsarkivet.)

[1] Fra [mangler i »Registre.«

Hr. Nils Trolle, Otto Krag med flere fik Befaling anlangende Peder Vibes Commissariats-Regnskaber.

F. III. Hilser eder os elskelige Hr. Nils Trolle til Trolholm, Ridder, Otto Krag til Voldberg og Hr. Axel Urup til Belteberg, Ridder, vore Mænd, Raad og Befalingsmænd paa vor Gaard i Roskild, paa vort Slot Riberhuus og paa vort Land Møen, kjærligen med Gud og vor Naade. Eftersom os elskelige Peder Vibe til Gjerdrup, vor Mand, Tjener, Rentemester og Befalingsmand udi Herrevads Kloster, er foraarsaget til Philippi Jacobi førstkommendes at begive sig herfra til Throndhjems Len udi vort Rige Norge, som vi hannem naadigst haver medforlenet, og han underdanigst haver været begjerendes, at hans Commissarie Regnskaber med forderligste maatte foretages og gjennemsees, saa han derfor tilbørligen herforinden kunde vorde kvitteret, da bede vi eder og naadigst ville, at I retter eders Leilighed efter forne Peder Vibes trende Aars Commissarie Regnskaber med forderligste for eder at tage, dennem med Flid at gjennemsee og efter des befundne Beskaffenhed hannem derfor tilbørligen at kvittere. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 23 November 1655. T. IX. 351. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne fik Brev anlangende Kobbertolden og Albert Baltzer Bernts Arvinger.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du gjører den Anordning, at Kobbertolden udi dit Len bliver separeret fra den anden Told og særdeles forvaret, saa at samme Told ligesom den indkommer bliver afgangne Baltzer Bernts Arvinger eller deres Fuldmægtige paa Ansøgning; indtil paa videre naadigst Anordning, leveret foruden de 13000 Rigsdaler, hvorpaa de tilforne haver bekommet vores naadigste Assignation udi Throndhjems Toldkiste, og særdeles paa deres Fordring efterhaanden, som det leveret vorder, afskrevet, hvorefter det siden paa tilbørlige Steder kan vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 24 November 1655. T. IX. 351.

Ditlev Boyessøn i Skien fik Arrest paa en Skipper ved Navn Sirach Janssøn anl. et Skib, kaldes St. Anna.

F. III. G. a. v., at eftersom Hans Nilssøn, Fuldmægtig paa Ditlev Boyessøn, Borger i vor Kjøbsted Skien, hans Vegne, for os underdanigst haver ladet andrage, hvorledes en Skipper

ved Navn Sirach Janssøn de Buer af Emden skal have ført et Skib, tilforne St. Anna og nu af hannem Kong David kaldet, hvorudi forne Ditlev Boyessøn en Tolvtepart skal tilhøre, for hvilken Part Skipperen Anno 1650 den 4 Oktober er tilfunden Satisfaction at gjøre, før han af Havnen udseilede, efter hvilken Dom han og accorderet haver og derudi sig bepligtet, med samme Skib næste Foraar Anno 1651 at ankomme og Rigtighed at skaffe, det han dog ikke haver efterkommet, men nu paa fire Aars Tid forne Ditlev Boyessøn til allerstørste Skade opholdet og med samme Skib paa fremmede Steder faret, underdanigst derfor begjerendes vores naadigste Tilladelse, at forne Ditlev Boyessøn eller hans Fuldmægtig forne Skib, hvor det i vore Strømme eller Havne antræffes kunde, maatte arrestere eller arrestere lade, indtil han tilbørlig tilfredsstillet vorder. Da have vi naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at forne Ditlev Boyessøn eller hans Fuldmægtig efter underdanigst Anmodning og Begjering forne Skib, tilforne St. Anna og nu Kong David kaldet, som han for en tolvte Part udi interesseret er, maa, hvor det udi vores Strømme og Havne udi vort Rige Norge antræffes kan, lade arrestere, hvor det og indtil Sagens Uddrag skal tilstede forblive; dog skal Ditlev Boyessøn eller hans Fuldmægtig tiltænkt være, Sagen ved lovlig Proces paa de Steder i vort Rige Norge, hvor samme Skib anholdt vorder, strax at udføre, saa og derforuden hvis Bekostning og anden Eventyr, deraf følge kan, selv at udstaa, om bete hans Vederpart med Rette sig over hannem kan have at beklage eller paa behørige Steder Sagen mod hannem vindendes vorder. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 25 November 1655. R. IX. 329. (Conc. i Rigsarkivet.)

Vincents Bildt, at være Jomfru Mette Bildtes Verge.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du retter din Leilighed efter at være os elskelige Jomfru Mette Bildtes Verge og Forsvar udi hvis Tvistighed, sig imellem os elskelige Jens Bjelke etc. paa den ene og hende paa den anden Side anlangende en deres fælles Gaards Eiendom, ved Navn Herrebrøden, skal begive, havendes flittig Indseende at hende ingen Uret i nogen Maader vederfares, som du vil ansvare og bekjendt være. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 25 November 1655. T. IX. 351. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hvalfiskfangst Compagniets Participanters Privilegier.

F. III. G. a. v., at efter Dorethe afgangne Gødert Brams [ɔ: Braems] haver afstaaet de Privilegier til Hvalfiskeriets Compagni i vor Kjøbsted Kjøbenhavn, som be^te^ hendes afgangne Huusbonde paa Hvalfangst under Nord og Grinland [ɔ: Grønland] naadigst haver været forundt, da haver vi naadigst undt og givet, saa og hermed unde og give be^te^ Hvalfiskeriets Compagni her sammesteds for dennem og deres Arvinger samme Privilegium, saa at de alene paa ti Aars Tid maa bruge samme Hvalfang og anden Sømonsters Fiskeri paa vore Strømme under Nord og Grinland, Christiansborg og alle andre omliggendes Øer, saa og der paa Landene af Hvalspekket Tran at maa syde med mere, som be^te^ afgangne Gødert Brams forundte Privilegier ydermere formelder og udviser, saa og at be^te^ Compagni alene maa beseile be^te^ vore Strømme og Lande fra den 67 grad. elev. poli beregnet indtil Nordpolen, saavel udi Søen levendes Hvalfisk at fange, som de, der døde ere, at oplede og ellers udi alle Maader nyde og beholde be^te^ Privilegier, som for^ne^ Gødert Braem eller hans Broder Johan Braem tilforne haver været forundt, indtil man skrivendes vorder 1667. Og vil vi dennem efter underdanigst Anfordring vores dertil hørige Passer af vores Kantselli aarlig naadigst lade give. I lige Maader skal og de fremmede Skibsbaadsfolk saavelsom Styrmænd, Tømmermænd eller andre, som de hid i Riget til deres Skibsbygning eller Fornødenhed forskrivendes vorder, samt deres Folk og Svende være frit for vort Arbeide, saa længe de paa be^te^ Compagniens Skibe haver at arbeide, med mindre os og Riget nogen mærkelig Trang kunde paakomme, saa at slig Folk endeligen til vores Tjeneste skulde kunne behøves. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 29 November 1655. R. IX. 529.

Hr. Henning Walkendorf fik Brev anl. Anders Madssøn, forrige Borgermester i Tønsbergs Indvisning.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom os elskelige Hr. Sivert Urne etc. tilforne haver bekommet vores naadigste Befaling, dateret den 16 Mai 1653, at lade os elskelige Anders Madssøn, Borgermester i vor Kjøbsted Tønsberg, eller hans Fuldmægtige paa Ansøgning og efter rigtig Kvittering der af

Bratsberg Lens Contributionsskatter udi fire efterfølgendes Aar, beregnet fra Philippi Jacobi Dag 1654, erlægge og betale 5115 Rigsdaler, nemlig aarligen saameget, som en Fjerdepart deraf kan beløbe, som vi og Kronen efter den af vores Rentemester med hannem gjorte Afregning for det Skib St. Sophia af Tønsberg, som i sidstforleden Feide haver været udi vores elskelige kjære Hr. Faders, salig og høilovlig Ihukommelses, Tjeneste, hannem er skyldig bleven. Da eftersom I nu med forne Bratsberg Len naadigst forlenet er, bede vi eder og naadigst ville, at I lader forne Anders Madssøn forne Summa, saavidt deraf endnu ubetalt resterer, saaledes som forskrevet staar, af samme Lens Contributionsskatter bekomme og paa tilbørlig Kvittering følgagtig være, derefter det eder og saaledes udi eders Lens Regnskaber paa vores Renteri skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 29 November 1655. T. IX. 352.

Hr. Iver Krabbe, at hjælpe Hans Justssøn til Rette efter hans Supplication.

F. III. V. s. G. t. Hvad Hans Justssøn hos os underdanigst haver ladet andrage, kan I af hosføiede hans underdanigste Supplication videre see og erfare. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I hannem eller hans Fuldmægtige, saavidt billigt og Ret er, til Rette forhjælper. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 9 December. 1655. T. IX. 352. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Gregers Krabbe, at lade Peder Vibe være nogle Copier følgagtig.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I lader os elskelige Peder Vibe etc. paa Ansøgning følgagtig være authoriserede Copier af hvis, som han begjerer af det, som os elskelige Hannibal Sehested der paa Slottet til Inventarium haver efterladt, dersom han nogle Documenter deraf til sine og sine Medkammeraters Commissarii Regnskabers Forklaring kunde behøve. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 15 December 1655. T. IX.. 353. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe, at erklære sig om en Gaard, som Hs Maj. kunde aflægge Oberstelieutenant Johan Vitberg med for sin lange Tjeneste.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom os elskelige Johan Vitberg, Oberstelieutenant over det Baahusiske Regimente, underdanigst af os haver været begjerendes, vi hannem for hans lange og flittige Tjeneste med noget til at leve af vilde

betænke, helst efterdi han sig fremdeles herefter tro og flittig udi vores og Rigernes Tjeneste at ville bruge lade sig erbyder. Da efterdi vi for saadan hans hidindtil gjorte Tjeneste naadigst ere vel tilfreds, vi ogsaa hans underdanigste Erbydelse haver ladet os vel befalde, bede vi eder og naadigst ville, at I eder med forderligste imod os underdanigst erklærer, om en eller flere Bøndergaarde udi eders Len kunde findes, hvormed vi hannem for saadan hans Tjeneste naadigst kunde aflægge og han kunde være tjent med, dog at os og Kronen det mindste, muligt er, derved kunde afgaa paa vores Indkomst, hvorom vi os siden videre ville resolvere. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 17 December 1655. T. IX. 353. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ditlev Boyessøn af Skien fik Arrest paa Sirach Janssøn, hollandske Skip[per].

F. III. G. a. v., at eftersom Hans Nilssøn, Fuldmægtig paa Ditlev Boyessøn, Indvaaner i vor Kjøbsted Skien, hans Vegne, for os underdanigst haver ladet andrage, hvorledes en Skipper ved Navn Sirach Janssøn de Buer af Emden skal have ført et Skib [etc., ordlydende overensstemmende med aabent Brev dat. Kjøbenhavn 25 November 1655, trykt foran S. 417, indtil:] men nu desuagtet paa fire Aars Tid opholdet og med samme Skib paa fremmede Steder faret, indtil det derefter paa det sidste skal være med alle forkommen og bortebleven, underdanigst derfor begjerendes vores naadigste Tilladelse, at for^{ne} Ditlev Boyessøn eller hans Fuldmægtig for^{ne} Skipper Sirach Janssøn, hvor han antræffes kunde, paa hans Person maa anholde og Arrest gjøre, indtil han hannem for for^{ne} Skibspart nøiagtig contenteret haver. Da have vi naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at for^{ne} Ditlev Boyessøn eller hans Fuldmægtig efter underdanigst Anmodning og Begjering for^{ne} Sirach Janssøn, hvor han udi vort Rige Norge antræffes kan, maa anholde og arrestere lade, indtil han hannem, som det sig bør, tilfredsstillet haver. Dog skal Ditlev Boyessøn derimod tiltænkt være, Sagen paa de Steder, Arresten skeer, strax at lade udføre og selv udstaa hvis Eventyr og Fare, som deraf følge kan, om be^{te} hans Vederpart med Rette sig over hannem kan have at besverge og Sagen vindendes vorder. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 18 December 1655. R. IX. 530. (Conc i Rigsarkivet.)

Proclama til Norge om det Ostindiske Compagni.

F. III. G. a. v., at eftersom det ostindiske Compagni, som

i vores elskelige kjære Hr. Faders, salig og høilovlig Ihukommelses, Tid tilforne her i Riget haver været oprettet, paa nogle Aars Tid at være kommet til Agters, saa at samme Compagni formedelst vanskelige indfaldne Tiders Skyld ikke saaledes er bleven drevet, som det sig burde, og vi naadigst gjerne seer, at be^te^ Compagni igjen paa Fode kommer og samtlige Participantere til Bedste udi Verk sættes, hvilket ingenlunde kan skee uden nye Indlæg af en anseelig Capital, da efterdi vi nyligen er kommet udi fuldkommen Forfaring om be^te^ Compagnies itsige Tilstand, ville vi hermed alle og enhver have advaret og tilkjendegivet, som bygge og bo udi N. Len [1] og des underliggende Lene og udi for^ne^ ostindiske Compagni participerer og noget indlagt haver, at de retter deres Leilighed efter, sig inden Paaske førstkommendes at erklære, hvad enhver til samme Compagnies Erholdelse agter at indlægge, hvorved det igjen kunde komme paa Fode, mens saafremt nogen af forrige Participanter inden den Tid, som forskrevet staar, sig ikke vil tilkjendegive eller pro Kvota fremdeles erklære til samme Compagnies Fornødenhed og Assistence, da have de sig selv at tilskrive, om man foraarsages dertil andre Middel at søge, hvorefter alle og enhver, som dette vedkommer, sig haver at rette og for Skade at tage vare. Kjøbenhavn 20 December 1655. R. IX. 531. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Missive til Lensmændene i Norge om Skatten.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi herhos tilskikke eder vort aabne Brev om hvis Skatter, vi med vores elskelige Danmarks Riges Raads Samtykke naadigst haver resolveret udi N.[2] og underliggendes Lene dette Aar at lade paabyde, hvilket I udi Kjøbstæderne saa og for menige Almue udi be^te^ Akershuus og underliggende Lene skulle lade læse og forkynde, og derefter Skatten af enhver indkræve og oppeberge, havendes flittig Indseende, at alting derved ganger ligeligen og ret til og at den udi Tide vorder indleveret og til bestemte Terminer, tagendes vel i Agt, at ingen, som i be^te^ vore aabne Breve specifice-

[1] NB. Akershuus, Baahuus, Bergenhuus, Throndhjem, Stavanger, Nordesnes [ɔ: Nedenes], Agdesiden, Bratsberg, Tønsberg og Nordlandene.

[2] »Tegnelser« har i Margen: NB. Akershuus 1., Hr. Gregers Krabbe, Baahuus 2., Hr. Iver Krabbe, Tønsberg 3., Vincents Bildt, Bergenhuus 4., Ove Bjelke, Throndhjem 5., Peder Vibe. Stavanger 6., Henrik Belov, Vardøhuus 7., Jørgen Friis, Agdesiden 8., Jørgen Bjelke, Bratsberg 9., Hr. Henning Walkendorf.

res, blive forskaanet, dog de, som findes saa forarmede, at de [det] ikke formaa at udgive, skal efter rigtig Thingsvinde, som I selv med egen Haand skal paaskrive, være forskaanede for saa meget, rigtigen bevises, at de ikke kunde afstedkomme. Og have vi Skatten udi eders Len saaledes efter Gaardenes Beskaffenhed naadigst ladet paabyde, som følger, nemlig at hver Lens Fogder med de soren Skrivere samt de sedvanlige Lægsmænd af hvert Prestegjeld skulle lægge Skatten saaledes over alt vort Rige Norge, at hver fuld Gaard skulle skatte fem Rigsdaler[1], halve og øde a l'advenant[2], (og det udi Gudrandsdalen, Hedemarken, Solør og Østerdalen, Øvre Romerike, Hadeland og Valders, Ringerike og Hallingdalen samt Buskerud og Liers Fogderier, saa og paa Eker og udi Sandshverv med Numedal efter halvandet Skippund Tunge eller 2 Skippund Salt saa og tre Huder eller halvfemte Bismerpund Smør og af anden Landskyld a l'advenant at regnes paa en fuld Gaard, og hvis Gaarde, som skylder mere, da deraf at give udi Forhøielse af det øvrige af hver Skippund Tunge ½ Rigsdaler og af hver Huud 1 Rigsort. Skal ogsaa de Gaarde, som skylde tre eller fire Lispund eller Skind ringere end forbete 1½ Skippund Landskyld, dog give den fulde Skat, saafremt de af Skriveren og Lægsmændene kan eragtes og kjendes god derfore. Paa Hurum og udi Røken Sogn, item paa Follo, Akers Herred, Nedre Romerike, Heggen og Frøland samt Mosse Fogderi udi forne Akershuus Len og underliggende Lene, nemlig Rakkestad, Onsøen, Ide og Marker, Tune med Aabygge og Vembe samt Verne Kloster Lene, at regnes for fulde Gaarde, som skylde 1½ Skippund Tunge eller 2 Skippund Salt, saa og halvfemte Huder eller halvfemte Bismerpund Smør og af anden Landskyld a l'advenant, og hvis en Gaard skylder mere eller mindre, skal forholdes, som før er meldt. Og eftersom vi naadigst erfarer stor Ulighed udi Gudbrandsdalens Fogderi at skal findes med Skatternes Opbørsel, idet at en Del Ødegaarder der sammesteds, som skylder til halvanden Huud, skal skatte for halve Gaarde, som de dog ikke skal være gode fore; desligeste skal der og findes de halve Gaarde, som skylder til tre Huder og derover, hvilke ikke

[1] »Tegnelser« har i Margen: NB. Udi Vardøhuus Len gives 2½ Rigsdaleri
[2] »Tegnelser« har i Margen: ( ) Imellem disse to Tegn skal forandres ud. hver Lens Skattebreve, eftersom det findes forandret paa det sidste Blad til hver Len særdeles.

heller skal være bedre end til halve Gaardes Skat at udgive; derimod skal findes de halve Gaarde af ringe Landskyld, som baade efter Eiendommen og deres Formue kan kjendes gode for fulde Gaarde, i lige Maade Ødegaarde, som kan kjendes gode for halve Gaarde, saa endogsaa fulde og halve Gaarde, som ikke skylder til tre eller halvanden Huder. Da ere vi naadigst tilfreds, at saadan Ulighed ved retmæssig Besigtelse af Skriveren og sex Lagrettesmænd maa hjælpes, saa at Skatten kan opberges, eftersom Gaardene ved samme Besigtelse kan kjendes at være gode, enten det kan være Kronens, Geistlighedens, Prestebolens eller andre Odelsmænds Gods, dog saa at os og Kronen intet ved samme Skatters Læggelse afgaar.) Og eftersom en Del Odelsgaarder, som besiddes af deres Landdrotter og skatter alene som Leilændinge, skylder meget ringe efter samme Gaardes Brug og Eiendom, da vil det ogsaa haves udi Agt, at samme Odelsgaarde forhøies og sættes udi Skat og Skyld, som de ere gode til lige ved andre Leilændinger, og derefter give deres Leilændingsskat, dog Odelsmanden derimod at være fri for sin Odelsskat, som er den halve Indkomst af den Gaard, han selv besidder, mens med andre Odelsjorder, som besiddes og bruges af Leilændinge, at forholdes efter vore forrige Breve, saa at Odelsmanden giver sin halve Indkomst af be^te^ Jorder og Leilændingen den aarlige Skat, som hannem af Fogden, Skriveren og Lægsmændene efter Gaardenes Størrelse vorder paasat, paa det at os og Kronen ikke udi disse besværlige Tider formeget skal afgaa og Almuen ikke komme udi en vrang Mening, ligesom dennem vederfortes Uret imod vores forrige Resolution og Benaading udi Hyldingen. Og skal for^no^ fem Rigsdalers[1] Skat af alle og enhver over for^ne^ vort Rige Norge til tvende Terminer erlægges og betales, den første til St. Johannes, den anden til Michaelis førstkommendes. Eftersom vi og naadigst haver forfaret, udi for^no^ vort Rige Norge stor Underslæb at begaaes udaf vore egne Undersaatter, idet at mange langs Søkanten udi Fiskeleier sig opholde og under det Navn af Strandsiddere give ringe Skat, saasom halv eller hel Rigsdaler aarligen og dog bruger stor Kjøbmandsskab og Handel, da skulle de herefter tilholdes at tage Borgerskab, skatte og

[1] »Tegnelser« har i Margen: Udi Vardøhuus Breve skal saaledes forandres: $2^1/_2$ Rigsdaler Skat af alle og enhver udi for^ne^ Vardøhuus Len til tvende Terminer etc.

tolde som andre Borgere, og ikke under Prætext af Strandsiddere besnilde os vor Rettighed, saafremt de ikke for saadan Utroskab ville stande tilrette, som vedbør. Udi Skatteregisteret skal under eders Haand forklares Gaardenes Navn, deres, som bor derpaa, hvad hver giver til Landskyld, hvem der eier Gaarden og raader Bygselen, samt hvad hver Mand haver givet i Skat. Og paa det ingen Underslæb skal begaaes, da haver I enhver Sogneprest udi eders Len at tilholde, at han er tiltænkt til eder at levere et rigtigt Mandtal, naar I det af hannem begjerer, paa alle og enhver af de Karle og Drenge, som udi hans Sogne ere, og hvilke de tjener eller ere hos enten til Tjeneste eller Huusværelse, hvad heller det er paa Kronens, Adelens eller Geistlighedens Stavn, og det rigtigen med egen Haand underskreven, som han agter at ville forsvare, saa at aldeles ingen bliver forskaanet i denne Skat, uden en Karl hos hver Sogneprest, som efter Ordinantsen for Skat skal være fri, og de, som ere Soldater. (Og eftersom enhver gjerne vil have sin Søn bosiddende paa Gaarden efter sin Død, da have vi naadigst for Landsens Dyrkning og Bedste tjenligt og for godt anseet, at enhver Bondes ældste Søn maa være fri for at blive udskreven til uden Rigets Tjeneste, dersom han ellers findes dygtig af Forældrene at besidde Jorden efter deres Død, eller ogsaa en af deres andre Sønner, som sig tjenstlydig anstiller, og da skal den give aarlig 2 Rigsdaler i Skat og, er han halvvoxen, 1 Rigsdaler, hvorpaa enhver aarlig skal tage rigtig Beviis af Fogden, mens det vil i Agt tages, at dersom samme Knegte gjør Tjeneste til Fæstningerne lige ved andre Tjenestedrenge, da de samme at give ikkun Halvparten saameget, eftersom de andre ere ganske fri)[1]. Og naar Skattebrevene er læste og til Thinge forkyndede, da maa ingen Tjenestekarl eller Dreng begive sig andetsteds bort, uden han tilforn leverer sin Huusbonde, hvis han bør, eftersom forbemeldt er at give i denne Skat, eller ogsaa det leverer til den, hvor han har sin Værelse og Ophold, og hvor han siden befindes, da beviise han sig, til hvem han saaledes haver sin Skat betalt, eller og Huusbonden selv at svare til Skatten og den betale, om han hannem lader bortkomme, førend Skatten er udlagt. Og skal denne Skat, det meste muligt er, udgives i Rigsdaler in specie,

[1] »Tegnelser« har i Margen: ( ) Dette imellem disse to Tegn skal udelukkes udi de Vardøhuus Breve.

mens dersom nogen saadanne Dalere ikke kan afstedkomme, da maa annammes for hver Rigsdaler 2 Lod Sølv, 14 lødig, eller des Værd udi Mynt. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I alle og enhver, saavidt dennem vedkommer, alvorligen paa vore Vegne tilholder, at forne Skat og Landhjælp jo til de Terminer, som forskrevet staar, fremkommer og intet deraf udebliver, saafremt de os ikke derfor vil stande til Rette, som vedbør. Cum claus. consv. Flensborghus 20 December 1655. T. IX. 353. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Udi Baahuus Len	efter fire Pund Smør, fire Tønder Malt, Mel eller Korn, og to Tønder Havre imod en Tønde Korn at regnes paa en fuld Gaard.
Udi Tønsberg Len	efter to Skippund Tunge, fire Huder eller sex Bismerpund Smør at regnes paa en fuld Gaard.
Bergenhuus Len	efter tre Løber Smør at regnes paa en fuld Gaard over alt Lenet, undtagen nogle Kirkesogne under Fjeldene, som efter naadigst Bevilling regnes efter fire Løber Smør paa en fuld Gaard.
Throndhjems Len	og det udi Romsdalens Len, Fosen Fogderi, Inderøens, Størdals og Strinde Fogderi efter halvandet Spand at regnes paa en fuld Gaard og hvis, som samme Gaarde skylder over beto 1½ Spand, da at gives af hver Spand 1½ Ort, og dersom en Gaard skylder ringere end forne 1½ Spand, da at give mindre udi Skat a l'advenant. Udi Nordmør, Guldals og Orkedals Fogderier af hver Spand at gives den fulde paabuden Skat og, hvis Gaarde skylder over, da af hver Spand 3 Ort og de, som skylde ringere end forne Spand, a l'advenant.
	Mens udi Numedals Fogderi efter den Benaading, udi Hyldingen skeet er, indtil videre naadigst Anordning, paa halv Skat at være forskaanet.

Stavanger Len { efter to Skippund Korn, tre Løber Smør eller sex Huder, eller og give [ɔ: jævne] god Landskyld derimod, en halv Gaard at regnes for 1 Pund Korn, 1½ Løber Smør og ikke regnes, hvad han skylder mere end til tre Løber, og hvis under halvandet Løber, at regnes for Ødegaard.

Vardøhuus Len { efter 6 Voger Fisk, at regnes paa en hel Gaard.

Agdesidens Len { efter sex Huder, fem og fire, og en halv Gaard under fire indtil to Huder, og under to Huder en Ødegaard,

Bratsberg Len { efter fire Tønder Korn eller fire Huder at regnes paa en fuld Gaard.

Aabne Breve til menige Almue i Norge om Skatten.

F. III. Hilse eder alle vore kjære, troe Undersaatter, Bønder og menige Almue, ihvosomhelst I tjene eller tilhøre, som bygge og bo over al NB. [1] og des underliggendes Lene, evindeligen med Gud og vor Naade. Vider, at eftersom de forgangne saavelsom nærværende besværlige Tider have foraarsaget os og vore Riger en stor Gjæld, til hvilken at aflægge, saa og til forne vore Rigers og Landes Conservation og nødtørftig Forsvar udi disse vidtudseende Tider vi, næst Guds den allerhøiestes naadige Hjælp og Bistand, en anseelig Summa Penge uforbigjængeligen behøve, hvorfore vi med vores elskelige Danmarks Riges Raads Raad og Samtykke naadigst have for godt anseet, Skatten udi vort Rige Norge saaledes udi Aar at lade paabyde og opberge udi Akershuus * [2] og des underliggende Lene, nemlig at Fogderne med de soren Skrivere samt de sedvanlige Lægsmænd udi hvert Prestegjeld lægge Skatten saaledes, at hver fuld Gaard skatter fem NB.[3] Rigsdaler, halve og øde a l'advenant [4] (og det udi Gudbrandsdalen, Hedemarken, Solør og Østerdalen, Øvre Romerike, Hadeland og Valders, Ringerike og Hallingdal samt Buskerud og

[1] »Tegnelser« har i Margen: NB. Akershuus, Baahuus, Tønsberg, Bergenhuus, Throndhjem, Stavanger, Vardøhuus, Agdesiden, Bratsberg. [2] »Tegnelser« har i Margen: * Akershuus, Baahuus, Tønsberg, Bergenhuus, Throndhjem, Stavanger, Vardøhuus. Agdesiden, Bratsberg. [3] NB. Vardøhuus Lenes Breve skal lyde paa halv Skat, nemlig 2½ Rigsdaler. [4] ( ) Imellem disse Tegn skal forandres udi hver Lens Skattebreve efter den Forandring, som findes indført paa det sidste Blad til hver Len særdeles.

Lier Fogderier, saa og paa Eker og udi Sandshverv med Numedal efter halvandet Skippund Tunge eller to Skippund Salt, saa og tre Huder eller halvfemte Bismerpund Smør og af anden Landskyld a l'advenant, at regnes paa en fuld Gaard, og hvis Gaarde, som skylder mere, da deraf at give udi Forhøielse af det øvrige af hver Skippund Tunge ½ Rigsdaler og af hver Huud 1 Rigsort. Skulle ogsaa de Gaarde, som skylder tre eller fire Lispund eller Skind ringere end forne halvanden Skippund Landskyld, dog give den fulde Skat, saafremt de af Skriveren og Lægsmændene kan eragtes og kjendes gode derfore. Paa Hurum og udi Røken Sogn, item paa Follo, Akers Herred, Nedre Romerike, Hegen og Frøland samt Mosse Fogderi udi forne Akershuus Len og underliggende Lene, nemlig Rakkestad, Onsøen, Ide og Marker, Tune med Aabygge, Vembe samt Verne Klosters Lene, at regnes for fulde Gaarde, som skylder halvanden Skippund Tunge eller to Skippund Salt, saa og halvfemte Huder eller halvfemte Bismerpund Smør og af anden Landskyld a l'advenant, og hvis en Gaard skylder mere eller mindre, skal forholdes som før er meldt. Og eftersom vi naadigst erfarer stor Ulighed udi Gudbrandsdalens Fogderi at skal findes med Skatternes Opbørsel, idet at en Del Ødegaarde der sammesteds, som skylder til halvanden Huud, skal skatte for halve Gaarde, som de dog ikke skal være gode fore; desligeste skal der og findes de halve Gaarde, som skylder til tre Huder og derover, hvilke ikke heller skal være bedre end til halve Gaardes Skat at udgive; derimod skal findes de halve Gaarde af ringe Landskyld, som baade efter Eiendommen og deres Formue kan kjendes gode for fulde Gaarde, i lige Maade Ødegaarde, som kan kjendes gode for halve Gaarde, saa endogsaa fulde og halve Gaarde, som ikke skylder til tre eller halvanden Huder. Da ere vi naadigst tilfreds, at saadan Ulighed ved retmæssig Besigtelse af Skriveren og sex Lagrettesmænd maa hjælpes, saa at Skatten kan opberges, eftersom Gaardene ved samme Besigtelse kan kjendes at være gode, enten det kan være Kronens, Geistlighedens, Prestebolens eller andre Odelsmænds Gods, dog saa at os og Kronen intet ved samme Skattes Læggelse afgaar.) Og eftersom en Del Odelsgaarder, som besiddes af deres Landdrotter, og skatter alene for Leilændinge, skylde meget ringe efter samme Gaardes Brug og Eiendom, da vil det ogsaa haves udi

Agt, at samme Odelsgaarde forhøies og sættes udi Skat og Landskyld, som de ere gode til lige ved andre Leilændinge, og derefter give deres Leilændingsskat, dog Odelsmanden derimod at være fri for sin Odelsskat, som er den halve Indkomst af den Gaard, som han selv besidder, mens med andre Odelsjorder, som besiddes og bruges af Leilændinge, at forholdes efter vores forrige Breve, saa at Odelsmanden giver sin halve Indkomst af forne Jorder og Leilændingen den aarlige Skat, som hannem af Fogden, Skriveren og Lægsmændene efter Gaardenes Størrelse vorder paasat, paa det os og Kronen ikke udi disse besværlige Tider formeget skal afgaa og Almuen ikke komme udi en vrang Mening, ligesom dennem vederfortes Uret imod vores forrige Resolution og Benaading udi Hyldingen. Skal og hver Huusmand eller Strandsidder give os en [1] Rigsdaler, hver Dreng, som ikke er udskreven, ligesaameget; hver Haandværkssvend paa Landet 2 Rigsdaler [2], end bruger han Jord, giver derfore af sin Avl ligesom en anden Bonde; hver ledig Karl, som ikke er Bonde eller tjener Bønder, 2 Rigsdaler [3]. Desligeste skal hver Mand, som bor ved Søsiden og bruger Fiskeri, give os 3 Rigsdaler [4], hvor Fiskeriet er udi sin fulde Gang og Næring, medens hvor det er slap, alene 1½ Rigsdaler [5]. Item skal hver Udroerskarl, som er kommen til sin Lavalder, give 2 Rigsdaler [6]. Og naar Skattebrevene ere læste og til Thinge forkyndede, da skal ingen Tjenestekarl eller Dreng begive sig andetsteds bort, uden han tilforne haver leveret sin Huusbonde, hvis han bør, eftersom forbemeldte er at give i denne Skat, eller ogsaa det levere til den, hvor han haver sin Værelse og Ophold, og hvor han siden befindes, da bevise han sig, til hvem han saaledes sin Skat haver betalt, eller og Huusbonden selv at svare til Skatten og den betale, om han hannem lader bortkomme før Skatten er udlagt. Tiendebord anlangende, som efter vores elskelige, kjære Hr. Faders, salig og høilovlig Ihukommelses, naadigste Anordning vedkommer Lenenes Afgift, da skulle Sagene udaf Fogden, Skriveren og sex Mænd aarligen taxeres og sættes for en vis og billig Afgift, som de kunde

[1] »Tegnelser« har i Margen: Udi Vardøhuus Len gives 1½ Rigsdaler. [2] »Tegnelser« har i Margen: Udi Vardøhuus Len gives 1 Rigsdaler. [3] »Tegnelser« har i Margen: Udi Vardøhuus Len 1 Rigsdaler. [4] »Tegnelser« har i Margen: Udi Vardøhuus Len 1½ Rigsdaler. [5] »Tegnelser« har i Margen: Udi Vardøhuus Len 3 Rigsort. [6] »Tegnelser« har i Margen: Udi Vardøhuus Len 1 Rigsdaler.

taale og have Leilighed af Skov og Vand, mens Sagskatten anlangende, skal hver Sagmester, eftersom Sagen er god til, give[1] 6, 4 eller 2 Rigsdaler, hver Sagdreng halv saa meget. Dersom nogen findes foruden Adel samt Lagmænd og andre, som have Sag pro officio, at være priviligeret paa deres Sage, [skulle de dog udi denne Tid give deraf[2] Tredieparten saa meget, som de ellers taxeres for. Og skal forne[3] 5 Rigsdalers Skat af alle og enhver (over al forne vort Rige Norge efter Recessen og Forordningen)[4] under Straf, som vedbør, endeligen og ufeilbarligen uden al Restants, som forberørt er, erlægges og betales uden nogen Afkortning, medmindre nogen høi trængende Nød eller uformodelig Ildebrand eller anden ulykkelig Afgang det kunde foraarsage, hvilket da med Thingsvinde, af vores Befalingsmand selv paaskreven, bør at bevises. Og skal samme Skat udgives til tvende Terminer, de halvtredie første Daler til St. Johannes, de andre halvtredie Rigsdaler til Michaelis førstkommendes, og til os elskelige[5] Hr. Gregers Krabbe etc. leveres med rigtig Extract af Mandtallet, hvorefter den er lagt og oppebaaret, dog herhos at agte, at vi naadigst have samtykt og bevilget dennem i Særdeleshed under Dovrefjeld udi Akershuus Len samt de under Filefjeld, som bære Postsækken til Bergen, at være fri for halv Skat, item Almuen af Breden og Sels Bygdelag samt Vangs Prestegjeld og Renlidens Annex, desligeste Almuen af Østmarken, Vinger og Solør samt Flesberg udi Sølvbergets Len og de af Hollebech [ɔ: Kollebo] Annex samt Almuen af Brandebo og Bude [ɔ: Lunder] Fjerding en Dalers Forlindring udi Skatten. Og eftersom vi naadigst have erfaret, hvorledes udi forne vort Rige Norge stort Underslæb begaaes udaf vore egne Undersaatter udi Skat og Told, idet at mange langs Søkanten udi Fiskerleier sig opholder og under det Navn af Strandsiddere give ringe Skat, saasom halv eller hel Rigsdaler aarligen og dog bruge stor Kjøbmandshandel, da skal de herefter tilholdes at tage Borgerskab, skatte og tolde som andre

[1] »Tegnelser« har i Margen: Udi Vardøhuus Len 3, 2 eller 1 Rigsdaler. [2] Fra [mangler i »Tegnelser«, der i Margen har: Udi Vardøhuus Len Sjetteparten. [3] Udi Vardøhuus Len 2½ Rigsdaler. [4] »Tegnelser« har i Margen: ( ) Imellem disse to Tegn skal udelukkes i de Vardøhuus Breve og i Steden indføres (udi forne Vardøhuus Len efter Recessen og Forordningen). [5] »Tegnelser« har i Margen: Hr. Gregers Krabbe, Hr. Iver Krabbe, Vincents Bildt, Ove Bjelke, Peder Vibe, Henrik Belov, Jørgen Friis, Jørgen Bjelke, Hr. Henning Walkendorf.

Borgere og ikke under Prætext af Strandsiddere besnilde os vor Rettighed, saafremt de ikke for saadan Utroskab ville stande os tilrette, som vedbør. Udi Skatteregisteret skal under Lensmandens Haand forklares Gaardenes Navne, deres, som bo derpaa, hvad hver giver til Landskyld, hvem der eier Gaarden og raader Bygselen, samt hvad hver Mand giver i Skat.[1] (Og eftersom enhver gjerne vil have sin Søn bosiddende paa Gaarden efter sin Død, da have vi for Landsens Dyrkning og Bedste naadigst for godt anseet, at enhver Bondes ældste Søn maa være fri for at blive udskreven til uden Rigets Tjeneste, dersom han ellers kjendes dygtig af Forældrene at besidde Jorden efter deres Død, eller ogsaa en af de andre Sønner, som sig tjenstlydig anstiller, og den da at give aarlig to Rigsdaler i Skat, og er han halvvoxen, 1 Rigsdaler, hvorpaa enhver skal tage rigtig Beviis af Fogden, dog vil haves i Agt, at dersom samme Knegte gjør Tjeneste til Fæstningerne lige ved andre Tjenestedrenge, da at give ikkun Halvparten saameget, eftersom de andre er ganske fri.) Og skal denne Skat det meste, muligt er, udgives i Rigsdaler in specie, mens dersom nogen saadan Daler ikke kan afstedkomme, da at maa annammes for hver Rigsdaler to Lod Sølv, fjorten lødig, eller des Værd udi Mynt. Thi bede vi eder og hver særdeles strengeligen byde, at I retter eder efter samme Skat, naar den paabydes, I den derefter ogsaa betiden lader yde inden bestemte Tider, som forskrevet staar, og det mest muligt i Rigsdaler in specie kan blive[2] erlagt og betalt. Ladendes det ingenlunde. Fortrykker nogen sig herimod, da skal vore Befalingsmænd dennem derfore lade tiltale og straffe, som vedbør. Thi ville I eder som troe Undersaatter herudinden godvilligen lade befinde, vi ville igjen være eder alle og enhver en naadig Herre og Konning og eders Gavn og Bedste udi alle Maader vide at søge og ramme. Kjøbenhavn 20 December 1655. IX. 357.

Udi Baahuus Len	efter fire Pund Smør, fire Tønder Malt, Mel eller Korn og to Tønder Havre imod en Tønde Korn at regnes paa en fuld Gaard.

[1] »Tegnelser« har i Margen: Dette imellem disse to Tegn skal udelukkes i de Vardøhuus Skattebreve. [2] »Tegnelser« har i Margen: Til bete Hr. Gregers Krabbe, Hr. Iver Krabbe, Vincents Bildt, Ove Bjelke, Peder Vibe, Henrik Belov, Jørgen Friis, Jørgen Bjelke, Hr. Henning Walkendorf.

Udi Tønsberg Len . .	efter to Skippund Tunge, fire Huder eller sex Bismerpund Smør at regnes paa en fuld Gaard.
Bergenhuus Len . . .	efter tre Løber Smør at regnes paa en fuld Gaard over alt Lenet, undtagen nogle Kirkesogne under Fjeldene, som efter naadigst Bevilgning regnes efter fire Løber Smør paa en fuld Gaard.
Throndhjems Len . .	og det udi Romsdalens Len, Fosen Fogderi, Inderøens, Størdals og Strinde Fogderi efter halvandet Spand at regnes paa en fuld Gaard og hvis, som samme Gaarde skylde over be^{to} $1^{1}/_{2}$ Spand, da at gives af hver Spand $1^{1}/_{2}$ Ort, og dersom en Gaard skylder ringere end for^{ne} $1^{1}/_{2}$ Spand, da at give mindre udi Skat a l'advenant. Udi Nordmør, Guldals og Orkedals Fogderier af hver Spand at gives den fulde paabudne Skat, og hvis Gaarde, skylder over, da af hver Spand 3 Ort og de, som skylde ringere end for^{ne} Spand, a l'advenant. Mens de udi Numedals Fogderi, efter den Benaading udi Hyldingen skeet er, indtil videre naadigst Anordning, paa halv Skat at være forskaanet.
Stavanger Len	efter 2 Skippund Korn, 3 Løber Smør eller sex Huder, eller og jævne god Landskyld derimod, en halv Gaard at regnes for 1 Pund Korn, $1^{1}/_{2}$ Løber Smør og ikke regnes, hvad den skylder mere end til tre Løber, og hvis under halvandet Løber, at regnes for Ødegaard.
Vardøhuus Len	efter 6 Voger Fisk at regnes paa en hel Gaard.

Agdesidens Len	efter sex Huder, fem og fire, og en halv Gaard under fire indtil to Huder, og under to Huder en Ødegaard.
Bratsbergs Len	efter fire Tønder Korn eller fire Huder at regnes paa en fuld Gaard.

Preben von Ahn fik Missive anlangende Skatterne i Nordlandene.

F. III. V. G. t. Vid, at vi herhos tilskikke dig vort aabne Brev om hvis Skatter, vi med vores elskelige Danmarkes Riges Raads Samtykke naadigst haver resolveret udi Nordlandene dette Aar at lade paabyde, hvilket du for menige Almue udi forbete Nordlandene skulle lade læse og forkynde, og derefter Skatten af enhver indkræve og oppeberge, havendes flittig Indseende at altingest dermed ganger ligeligen og ret til og at den udi Tide og til bestemte Terminer vorder leveret, tagendes vel i Agt, at ingen, som i bete vore Breve specificeres, bliver forskaanet, dog de, som findes saa forarmede, at de det ikke formaa at udgive, skal efter rigtig Thingsvinde, af Fogden og Sorenskriver og endeligen af dig selv paaskrevet, være forskaanede for saa meget, rigtigen bevises, at de ikke kan afstedkomme. Og haver vi Skatten udi dit Len saaledes efter Gaardenes Beskaffenhed naadigst ladet paabyde, som følger, efter derom udi vores forleden Hylding udi Norge naadigst givet Resolution, nemlig at de sedvanlige Lægsmænd af hvert Prestegjeld skulle lægge Skatten saaledes, at enhver, som besidder og bruger fulde, halve eller Fjerdingsgaarde, skatter tre, halvtredie, to, en eller en halv Rigsdaler, dog saaledes at den Benaading udi Hyldingen paa Gaardenes Reduction haves udi Agt, at regnes paa en hel Gaard sex Voger Fisk og saa fremdeles udaf anden Landskyld efter afgangne Jens Juels og os elskelige Jens Bjelkes Taxt anslagen, og ingen Gaarde at forhøies udi Skat, om de end skylder høiere, uden saavidt de kunne komme de ringere Gaarde til Hjælp. Ei heller skulle de Gaarde, som skylde ringere og altid været regnet for fulde Gaarde, videre forskaanes udi Skatten, end vores udi forleden Hylding naadigst udgangne Breve melder og bør at forstaaes, dersom de ellers af Fogden, Skriveren og Lægsmændene efter Loven og Forordningen med Billighed eragtes at kunne skatte som de fulde Gaarde. Og eftersom en Del Odelsgaarde, som besiddes af deres Landdrotter og skatter alene som Leilændin-

ger, skylder meget ringe efter samme Gaardes Brug og Eiendom, da vil det og haves udi Agt, at samme Odelsgaarde forhøies og sættes udi Skat og Landskyld, som de ere gode til lige ved andre Leilændinger, og derefter give deres Leilændingsskat og Odelsmanden derimod at være fri for sin Odelsskat, som er den halve Indkomst af den Gaard, han selv besidder, mens med andre Jorder, som besiddes og bruges af Leilændinger, at forholdes efter vores forrige Breve, saa at Odelsmanden giver sin halve Indkomst af be^te^ Jorder og Leilændingen den aarlig Skat, som hannem af Lægsmændene efter Gaardenes Størrelse vorder paasat, paa det at os og Kronen ikke udi disse besværlige Tider formeget skal afgaa og Almuen ikke komme udi en vrang Mening ligesom dennem vederfortes Uret imod vores forrige Resolution og Benaading udi Hyldingen. Og skal for^ne^ Skat af alle og enhver til tvende Terminer erlægges og betales, den første halve Part til St. Johannes og den anden til Michaelis førstkommendes uden nogen Afkortning udi nogen Maader. Eftersom vi og naadigst haver forfaret, udi for^ne^ vort Rige Norge stor Underslæb at begaaes udaf vore egne Undersaatter udi Skat og Told, idet at mange langs Søkanten udi Fiskerleier sig opholder og under det Navn af Strandsiddere give ringe Skat, saasom en Rigsdaler, 3 Ort eller en halv Rigsdaler, og dog bruger stor Kjøbmandskab og Handel, da skulle de herefter tilholdes at tage Borgerskab og flytte til Kjøbstæderne, skatte og tolde som andre Borgere og ikke under Prætext af Strandsiddere besnilde os vor Rettighed, saafremt de ikke for saadan Utroskab vil stande til Rette, som vedbør. Udi Skatteregisteret skal under hans Haand forklares Gaardenes Navn, deres, som bor derpaa, hvad hver giver til Landskyld, hvem der eier Gaarden og raader Bygselen samt hvad hver Mand haver givet udi Skat. Og paa det ingen Underslæb skal begaaes, da haver du enhver Sogneprest udi dit Len at tilholde, at han værer tiltænkt dig at levere rigtig Mandtal, naar du det af hannem begjerer, paa alle og enhver af de Karle og Drenge, som udi hans Sogn ere og hvilke de tjene eller ere hos enten til Tjeneste eller Husværelse, hvad heller de ere paa Kronens, Adelens eller Geistlighedens Stavn, og det rigtigen med egen Haand underskrevet, som han agter at vil forsvare, saa at aldeles ingen bliver forskaanet i denne Skat uden en Karl hos hver Sogneprest, som efter Ordinantsen for

Skat skal være fri, og de, som ere Soldater. Og naar Skattebrevene ere læste og til Thinge forkyndede, da maa ingen Tjenestekarl eller Dreng begive sig andetsteds bort, førend han tilforne leveret sin Husbond, hvis han bør, eftersom forskrevet er at give i denne Skat, eller og det levere til den, hvor han haver sin Værelse og Ophold, og hvor han siden befindes, da bevise han sig, til hvem han saaledes haver sin Skat betalt, eller og Husbonden selv at svare til Skatten og den betale, om han hannem lader bortkomme, førend Skatten er udlagt. Og skal denne Skat det meste, muligt er, udgives udi Rigsdaler in specie, mens dersom nogen ikke saadanne Daler kan afstedkomme, da maa annammes for hver Rigsdaler to Lod Sølv, fjorten lødig, eller des Værd udi Mynt. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du alle og enhver, saavidt dennem vedkommer, alvorligen paa vore Vegne tilholder, at forne Skat og Landhjælp jo til de Terminer, som forskrevet staar, fremkommer og intet deraf udebliver, saafremt de ikke derfore vil stande os til Rette, som vedbør. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 20 December 1655. T. IX. 361. (Conc. i Rigsarkivet.)

Aabne Breve til Nordlandene om Skatten.

F. III. Hilse eder alle vore kjære, troe Undersaatter, Bønder og menige Almue, ihvohelst I tjene eller tilhøre, som bygge og bo over al Nordlandene, evindelig med Gud og vor Naade. Vider, at eftersom de forgangne saavelsom nærværende besværlige Tider have foraarsaget os og vore Riger en stor Gjæld, til hvilken at aflægge, saa og til forne vore Rigers og Landes Conservation og nødtørftige Forsvar udi disse vidtudseende Tider, næst Guds den allerhøiestes naadige Hjælp og Bistand, en anseelig Summa Penge uforbigjængeligen behøves, hvorfor vi med vores elskelige Danmarks Riges Raads Raad og Samtykke naadigst haver for godt anseet, Skatten udi vort Rige Norge saaledes udi Aar at lade paabyde og oppeberge udi Nordlandene, nemlig at Fogden med Sorenskriveren samt de sedvanlige Lægsmænd udi ethvert Prestegjeld lægger Skatten saaledes, at enhver, som besidder og bruger fulde, halve eller Fjerdings Gaarde, efter den Benaading udi Hyldingen paa Gaardenes Reduction, skatter tre, halvtredie, to, en eller en halv Rigsdaler, sex Voger Fisk at regnes paa en hel Gaard gammel Landskyld, dog ikke at forhøies udi Skatten, om de end skyl-

der høiere, uden saavidt de [kunne komme de[1] ringere Gaarde til Hjælp. Ei heller skulle de Gaarde, som skylder ringere og altid været regnet for fulde Gaarde, videre forskaanes udi Skatten, end vores [udi[1] forleden Hylding naadigst udgangne Breve melder og bør at forstaaes, dersom de ellers af Fogden, Skriveren og Lægsmændene efter Loven og Forordningen med Billighed eragtes at kunne skatte for fulde Gaarde. Og eftersom en Del Odelsgaarder, som besiddes af deres Landdrotter og skatter alene som Leilændinger, skylder meget ringe efter samme Gaardes Brug og Eiendom, da vil det ogsaa haves i Agt, at samme Odelsgaarde forhøies og sættes i Skat og Landskyld, som de ere gode til, lige ved andre Leilændinger, og derefter give deres Leilændingsskat, dog Odelsmanden derimod at være fri for sin Odelsskat, som er den halve Indkomst af den Gaard, han selv besidder, mens med andre Odelsjorder, som besiddes og bruges af Leilændinge, at forholdes efter vores forrige Breve, saa at Odelsmanden giver sin halve Indkomst af forne Jorder og Leilændingene den aarlige Skat, som hannem af Lensmændene efter Gaardenes Størrelse vorder paasat, paa det at os og Kronen ikke udi disse besværlige Tider formeget skal afgaa og Almuen ikke komme udi vrang Mening, ligesom dennem vederfortes Uret imod vores forrige Resolution og Benaadning udi Hyldingen. Skal og enhver Husmand eller Strandsidder give os en Rigsdaler, tre Ort eller en halv Rigsdaler, hver fuld Løns Dreng, som ikke er udskreven, en Rigsdaler og en halv Løns Dreng en halv Rigsdaler, hver Haandverksmand paa Landet to eller en Rigsdaler, ligesom Haandverkene ere gode til, end bruger han Jord, give der[for] af sin Avl ligesom en anden Bonde, hver ledig Karl, som ikke er Bonde eller tjener Bønder, lige saa meget, og bruger nogen ringe Handel eller Udroer lige saa meget, eftersom han haver Brug til. Desligeste skal de, som bor ved Søsiden og bruger Fiskeri, give os to Rigsdaler, hvor Fiskeriet er udi sin fulde Gang, men hvor det er slap, en Rigsdaler. Alle Jagter, i hvo de og tilhøre, skal sættes enten efter Kjøls Længde, Lesters eller Voger Fisks Drægtighed af sex uvillige Mænd, som derpaa kan have Forstand, hvad hver bør at give i Skat, [hvorefter og hver Reise de gjøre, Skatten aarlig skal oppeberges, hver Styrmand skal give halv saa meget, som af Jagten gives, han seiler paa, hver Udroers

[1] Fra [mangler i »Tegnelser«.

karl, som er fuldvoxen, to Rigsdaler og enhver halvvoxen en Rigsdaler. Og naar Skattebrevene ere læste og til Thinge forkyndede, da skal ingen Tjenestekarl eller Dreng begive sig andetsteds bort, uden han tilforne haver leveret hans Husbonde, hvis han bør, eftersom forskrevet er at give i denne Skat, eller og det levere til den, hvor han haver sin Værelse og Ophold, og hvor han siden befindes, da bevise han sig, til hvem han saaledes haver sin Skat betalt, eller og Husbonden selv at svare til Skatten og den betale, om han hannem lader bortkomme, førend Skatten er udlagt. Tiendebord anlangende, som efter vores elskelige kjære Hr. Faders, salig og høilovlig Ihukommelse, naadigste Anordning vedkommer Lenens Afgift,[1] da skulle Sagene udaf Fogderne, Skriverne og sex Mænd aarligen taxeres og sættes for en vis og billig Afgift, som de kunde taale og have Leilighed af Skov og Vand, men Sagskatten belangende, skal hver Sagmester, eftersom Sagen er god til, give tre, to eller en Rigsdaler og hver Sagdreng halv saameget. Dersom nogen findes foruden Adel samt Lagmænd og andre, som have Sag pro officio, at være privilegeret paa deres Sage, skulle de dog udi denne Tid give deraf Sjetteparten saameget, som de ellers taxeres for. Og skal forne Skat af alle og enhver efter Recessen og Forordningen under Straf, som vedbør, endeligen og ufeilbarligen uden al Restants eller Afkortning, som forberørt, erlægges og betales, medmindre nogen høitrængt Nød eller uformodelig Ildebrand eller anden ulykkelig Afgang det kunde foraarsage, hvilket I da med rigtig Thingsvidne af Fogderne og Sorenskriver paaskreven sandt at være, som vores Befalingsmand siden og selv skal paaskrive, bør at bevise. Og skal samme Skat udgives til tvende Terminer, den første halve Part til St. Johannes og den anden til Michaelis førstkommendes og til os elskelige Preben von Ahn etc. leveres med rigtig Extract af Mandtallet, hvorefter den er lagt og oppebaaren. Og eftersom vi naadigst haver erfaret, hvorledes udi forne vort Rige Norge stor Underslæb begaaes af vore egne Undersaatter udi Skat og Tolde, idet at mange langs Søkanten udi Fiskerleier sig opholde og under det Navn af Strandsiddere give ringe Skat, saasom en Rigsdaler, tre Ort eller en halv Rigsdaler, og dog bruge stor Kjøbmandsskab og Handel, da skulle de herefter tilholdes at tage Borgerskab

[1] Fra [mangler i »Tegnelser«.

og flytte til Kjøbstæderne, skatte og tolde som andre Borgere og ikke under Prætext af Strandsiddere besnilde os vor Rettighed, saafremt de ikke for saadan Utroskab vil stande til Rette, som vedbør. Udi Skatteregisteret skal under Lensmandens Haand forklares Gaardenes Navn, deres, som bor derpaa, hvad hver giver til Landskyld, hvem der eier Gaarden og raader Bygselen, samt hvad hver Mand haver givet i Skat. Og skal denne Skat det meste, muligt er, udgives udi Rigsdaler in specie, men dersom nogen saadan Daler ikke kan afstedkomme, da at maa annammes for hver Rigsdaler, to Lod Sølv, fjorten lødig, eller dets Værd udi Mynt. Thi bede vi eder og hver særdeles strengelig byde, at I retter eder efter samme Skat, naar den paabydes, I den derefter ogsaa betiden lader yde inden bestemte Tider, som forskrevet staar, og det meste mulig i Rigsdaler in specie kan blive til forne Preben von Ahn erlagt og betalt. Ladendes [det] ingenlunde. Fortrykker sig nogen herimod, da skal vore Befalingsmænd dennem derfor lade tiltale og straffe, som vedbør. Thi ville I eder som troe Undersaatter herudinden godvilligen lade befinde. Vi ville igjen være eder alle og enhver en naadig Herre og Konning og eders Gavn og Bedste udi alle Maader vide at søge og ramme. Kjøbenhavn 20 December 1655. T. IX. 363. (Conc. i Rigsarkivet.)

Missive til Bisperne i Norge om Skatten.

F. III. V. s. G. t. [Vider, at] eftersom disse besværlige Tider haver foraarsaget os og vore Riger en stor Gjæld, hvilken at aflægge, saa og bete vore Riger fremdeles med nødtørftig Defension at forsyne, næst Guds den allerhøiestes Hjælp, en anseelig Summa Penge uforbigjængeligen behøves, da have vi med vores elskelige Danmarks Riges Raads Raad og Betænkende naadigst for godt og raadsomt eragtet, alle Provster og Sogneprester saavel udi Kjøbstæderne som paa Landsbyerne [sic] udi vort Rige Norge om en almindelig Hjælp at lade besøge, eftersom I af hosføiede aabne Brev videre have at erfare. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I hver Provst udi eders Stift rigtig Copi af forne vores Brev under eders Hænder og Segl tilstille, desligeste at I med os elskelige . . . . .[1], hans Raadføring ligne og lægge Presterne sammesteds imellem efter enhvers Indkomst og Formue, saa den rige hjælper den fattige,

[1] »Tegnelser« har i Margen: Ove Bjelke, Hr Gregers Krabbe, Peder Vibe, Henrik Belov.

og alting ganger skikkeligen og ret til. Siden haver I samme Skat betimelig at indfordre og til forne NB.[1] med klar Register og Mandtal paa, hvad hver Prest givet haver, at levere saa betiden, at samme Skat kan være leveret, Halvparten inden St. Johannes og den anden halve Part inden Michaelis førstkommendes, saa skal eder derfor gives nøiagtig Beviis. Desligeste at I tilholder alle Sogneprester udi eders Stift, at de værer tiltænkt til vores Lensmænd at levere et rigtigt Mandtal, naar det af dennem begjeres, paa alle og enhver af de Karle og Drenge, som udi hvers Sogne ere, og hvilke Bønder de tjene eller ere hos enten til Tjeneste eller Husværelse, hvad heller det er paa Kronens, Adelens eller Geistlighedens Stavn, og det rigtigen med egen Haand underskrevet, som han agter at ville forsvare. Tager derfor ingen Forsømmelse. Kjøbenhavn 20 December 1655. T. IX. 200. (Conc. i Rigsarkivet.)

Bisperne i Norge . {
M. Jens Schjelderup udi Bergen.
M. Henning Stockfleth udi Oslo.
M. Erik Bredal udi Throndhjem.
M. Marcus Christenssøn [Humble] udi Stavanger.

Aabne Breve til Kapitlerne i Norge om Skatten.

F. III. Hilse eder alle vore kjære, troe Undersaatter, Prælater, Kanniker og menige Kapitel udi N. Domkirke kjærligen med Gud og vor Naade. Vider, at eftersom disse besværlige Tider haver foraarsaget os og vore Riger en stor Gjæld, hvilken at aflægge, saa og vore Riger fremdeles med nødtørftig Defension og Forsvar, næst Guds den allerhøiestes Hjælp, en anseelig Summa Penge uforbigjængelig behøves, da have vi med vores elskelige Danmarks Riges Raads Raad og Betænkende naadigst for godt og raadsomt eragtet, eder saavelsom andre Kapitler, Provster, Prester og menige Clereci udi vort Rige Norge om en mulig Hjælp at lade besøge. Thi bede vi eder og naadigst begjere, at I retter eder efter N. Rigsdaler, og den første halve Part til Johannes og den anden halve Part til Michaelis førstkommendes i det seneste at udgive og til os elskelige . . . .[2] at lade levere udi Rigsdaler in specie efter den Ordre, vi bete . . . .[2] derom givet haver, og at I saaledes selv

[1] »Tegnelser« har i Margen: Ove Bjelke, Hr. Gregers Krabbe, Peder Vibe, Henrik Belov.
[2] »Tegnelser« har i Margen: Hr. Gregers Krabbe, Ove Bjelke, Henrik Belov.

ligner og deler eder den Udgift imellem, at enhver giver, eftersom han haver Oppebørsel og Indkomst til udi Kapitlet, saa samme Hjælp visseligen og uden al Undskyldning til den Tid og Sted, forskrevet staar, fremkommer. Vi ville det igjen med al kongelig Gunst og Naade erkjende. Kjøbenhavn 20 December 1655. T. IX. 355. (Conc. i Rigsarkivet.)

[Kapitlerne udi Norge vare]:

Oslo . . . . 350 Rigsdaler.
Bergen . . . . 300 Rigsdaler.
Stavanger . . . . 150 Rigsdaler.
Throndhjem fri Anno 1651 den . Martii i fem Aar.

Aabne Breve om Presteskatten i Norge.

F. III. Hilse eder alle vore kjære, troe Undersaatter, Provster og Sogneprester, som bygge og bo over al N. Stift, evindeligen med Gud og vor Naade. Vider, at eftersom disse besværlige Tider haver foraarsaget os og vore Riger en stor Gjæld, hvilken at aflægge, saa og vore Riger fremdeles med nødtørftig Defension at forsyne, næst Guds den allerhøiestes Hjælp, en anseelig Summa Penge uforbigjængeligen behøves, da have vi med vores elskelige Danmarks Riges Raads Raad og Betænkende naadigst for godt og raadsomt eragtet, eder saavelsom andre vore kjære, troe Undersaatter om en mulig Hjælp dertil at lade besøge og det udi saa Maade, som efter følger, at enhver Provst og Sogneprest, saavel i Kjøbstæderne som paa Landet, skal give os i nærværende Aar 12 Rigsdaler in specie*, dog skal os elskelige, hæderlige og høilærde etc. [1], hans Nærværelse og med hans Raadføring ligne og lægge eder samme Skat imellem efter enhvers Indkomst og Formue, saa den rige hjælper den fattige og det kan gaa ligelig og ret til, og skal samme Skatter efter Loven og Forordningen under Straf, som vedbør, endeligen og ufeilbarligen uden al Restants og nogen Afkortning være udgiven og forne vor Superintendent saa betimelig tilstillet, at den halve Part kan være leveret til . . . .[2] til Johannes og Resten til Michaelis førstkommendes. Vi tvivle

[1] »Tegnelser« har i Margen: M. Henning Stockfleth, Superintendent over Oslo Stift, udi os elskelige Hr. Gregers Krabbes etc., M. Jens Schjelderup, Superintendent over Bergens Stift, udi os elskelige Ove Bjelkes etc., M. Erik Bredal, Superintendent over Throndhjems Stift, udi os elskelige Peder Vibes etc., M. Marcus Christenssøn [Humble], Superintendent over Stavanger Stift, udi os elskelige Henrik Belov etc. [2] »Tegnelser« har i Margen: bete Hr. Gregers Krabbe, Ove Bjelke, Peder Vibe, Henrik Belov.

ikke paa, at I jo eder herudinden godvilligen og uforsømmeligen lader befinde. Vi ville igjen vide og ramme eders Gavn og Bedste og være eder alle og enhver en naadig Herre og Konning. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 20 December 1655. T. IX. 366. (Conc. i Rigsarkivet.)

Dette skal alene indføres udi de Throndhjems Breve ved dette Tegn *: Undtagen de i Nordlandene alene, som derimod skal give Halvparten, og de Prester i Finmarken, som ingen Decimas have, skal derfor forskaanes, og de andre, som Decimas haver, give eftersom de have Formue til.

Aabne Breve til Kjøbstæderne i Norge om Skat.

F. III. Hilse eder vore kjære, troe Undersaatter, Borgermester, Raadmænd og menige Borgere udi vor Kjøbsted N. N. evindeligen med Gud og vor Naade. Vider, at eftersom disse besværlige Tider haver foraarsaget os og vore Riger en stor Gjæld, hvilken at aflægge, saa og vore Riger fremdeles, næst Guds den allerhøiestes Hjælp, med nødtørftig Defension at forsyne, en anseelig Summa Penge uforbigjængeligen behøves, da have vi med vores elskelige Danmarks Riges Raads Raad og Betænkende naadigst for godt anseet, eder saavelsom andre vore Kjøbstæder udi vort Rige Norge om en mulig Hjælp at lade besøge, og have vi naadigst ladet taxere eders By forbe^to^ N. N. for N. Rigsdaler in specie. Desligeste skal hver Kjøbsvend give os 3 Rigsdaler eller mere efter sin Formue og hver Tjenestedreng 1 Rigsdaler. Thi bede vi eder og hermed byde, at I retter eder efter samme Penge, som I saaledes ere taxerede fore, retteligen at ligne eder imellem, saa at den rige hjælper den fattige og enhver giver, som han haver Formue, Handel og Næring til, samt at aldeles ingen Kjøbsvend eller Tjenestedreng, hvo de og tjene eller tilhøre, bliver forskaanet, og I siden samme Skat betaler, Halvparten inden Johannes og den anden halve Part inden Michaelis førstkommendes, det meste, muligt er, udi Rigsdaler in specie, dog af de[m], som dennem ikke kunde afstedkomme, have vi naadigst bevilget at maa tages 2 Lod Sølv, 14 lødig, eller des Værd udi god gangbar Mynt, og at I med Skatterne til os elskelige NB. fremsender rigtig Mandtaller paa forne Kjøbsvende og Tjenestedrenge. Ladendes eder herudinden som troe og lydige Undersaatter godvilligen befinde. Vi ville igjen vide og ramme eders Gavn og Bedste

og være eder alle og enhver en naadig Herre og Konge. Kjøbenhavn 20 December 1655. T. IX. 367. (Conc. i Rigssarkivet.)

Kjøbstæderne i Norge, som fik forne Skattebreve, ere:

Bergen	2000 Rigsdaler at leveres til	Ove Bjelke.
Stavanger	300 Rigsdaler , . .	Henrik Belov.
Fredriksstad	300 Rigsdaler. . .	Hr. Gregers Krabbe.
Christiania	1200 Rigsdaler. . .	Hr. Gregers Krabbe.
Skien	300 Rigsdaler. . .	Hr. Henning Walkendorf.
Tønsberg	225 Rigsdaler. . .	Vincents Bildt.
Oddevald	75 Rigsdaler. . .	Hr. Iver Krabbe.
Kongelf	150 Rigsdaler. . .	Hr. Iver Krabbe.

Christianssand fik ingen Brev eftersom de ei endnu er taxeret for Skat, uanseet deres Friaar er ude i nærværende Aar 1655.

Throndhjem fri den 15 Martii 1651 i fem Aar.

Marstrand fri den 21 Juni 1651 i 20 Aar[1].

Lensmændene i Norge fik Breve om, Proclama at lade forkynde anlangende det Ostindiske Compagni.

F. III. V. G. t. Vi tilskikke dig herhos et vores Proclama, hvilken du paa behørige Steder udi dit Len til alles Efterretning haver at læse og forkynde og siden udi Forvaring henlægge. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 20 December 1655.[2] T. IX. 368. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke fik Brev anlangende Albert Baltzers Arvinger og Leonhard Marseli forrige Indvisning i Bergens Skatter for 13778 Rigsdaler.

F. III. V. G. t. Eftersom du tilforne haver bekommet vores naadigste Befaling anlangende, 13778 Rigsdaler med tre pro cento at lade erlægge til afgangne Albert Baltzer Bernts Arvinger og Leonhard Marselius udi Hamburg af dit Lens Skatter, og vi erfarer, det ikke at være skeet, men andre Pengene tilforn at have bekommet, som derpaa Assignation havde, da vores naadigste Befaling dog formelder, at bete Sum fremfor alle andre Assignationer ud af bete Skatter skulde erlægges, saa bede vi dig og naadigst ville, at du med forderligste bete Sum, som forskrevet staar, alle andre Assignationer uagtet, lader erlægge og betale af først indkommende Skatter, eftersom

[1] »Tegnelser« har 10 Aar.
[2] »Tegnelser« har 2 December 1655.

høieste Magt derpaa er anliggendes, og at ingen herefter bekommer nogen Penge af be^te^ Skatter, hvad Assignation de og kan have at fremvise, førend du videre bekommer vores naadigste Anordning derom. Kjøbenhavn 28 December 1655. T. IX. 368.

Nogle Borger[e] i Kongelf, om et Skib at maa selge,

F. III. G. a. v., at eftersom nogle af Kongelfs Borgere for os underdanigst haver ladet andrage, at de et Skib der for deres By skal have ladet bygge til at seile paa Spanien og andre Steder med, mens eftersom samme Skib af Forseelse til Seilads skal være bleven ganske udygtig, haver de af os underdanigst været begjerendes, at de samme deres Skib til de fremmede maatte selge og afhænde, da have vi [efter] Sagens befunden Beskaffenhed naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at be^te^ Kongelfs Borgere, som det specificerede Skib haver ladet bygge, maa det uden Riget, hvor de bedst kan, selge og afhænde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 29 December 1655. R. IX. 531. (Conc. i Rigsarkivet.)

Salig Hr. Gregers Krabbes Begravelse anl.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Anmodning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at vores forrige Statholders afgangne Hr. Gregers Krabbes Begravelse maa opsættes saalænge, som hans efterladte Enke, os elskelige Fru Dorthe Daa det selv begjerer, saa og at samme hans Begravelse maa holdes og gjøres paa vort Slot Akershuus. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 29 December 1655. R. IX. 532. (Conc. i Rigsarkivet.)

Vincents Bildt, at ligge i Slotsloven paa Akershuus; item om det Tømmer til Fæstningens Bygning.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst erfarer, Hr. Gregers Krabbe, vores forrige Statholder i vort Rige Norge, ved Døden at være afgangen, da bede vi dig og naadigst ville, at du retter din Leilighed efter, indtil paa videre naadigst Anordning, paa vort Slot Akershuus at ligge udi Slotsloven, gjørendes den Anordning at det Tømmer, som til Fæstningens Bygning af be^te^ Hr. Gregers Krabbe før hans dødelige Afgang anordnet var, paa Føret udi forestaaendes Vinter bliver fremført og al Ting saaledes i Agt tages, at der paa Fæstningen intet forsømt vorder, indtil saalænge den anden Statholder igjen did opkommer. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 29 December 1655. T. IX. 368. (Conc. i Rigsarkivet.)

1656.

Peder Maaneskjold fik Capitaines Bestalling under det Baahusiske Regimente.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver antaget og beskikket, saa og hermed antager og beskikker os elskelige Peder Maaneskjold til en Capitaine under det Baahusiske Regimente, og eftersom han haver lovet og sig tilforpligtet udi alle forefaldende Occasioner til vores og Rigets Tjeneste sig at holde og bruge lade til Lands og Vands, hvor vi hans Tjeneste kan behøve, som det en æreelskende Capitaine sømmer, egner og vel anstaar og han for os agter at forsvare og være bekjendt, og ellers udi alting at ville af yderste Formue søge vor og Rigets Gavn og Bedste, saa og des Skade og Afbræk hindre, forekomme og afverge. Da have vi hannem for saadan hans tro og villige Tjeneste naadigst lovet og tilsagt til aarlig Løn og Pension saa meget, som hans Formand Peder Svale til aarlig Tractament er givet. Thi bede vi og byde Lensmanden paa vort Slot Baahuus, den som nu er eller herefter kommendes vorder, at han for^ne^ Capitaine Peder Maaneskjold for^ne^ aarlig Besolding og Tractament, indtil anden Anordning skeer, udaf de Middel, som til Militiens Underholdning i vort Rige Norge forordnet er, fra dette vort Brevs Dato beregnet, contenterer og betaler. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 3 Januar 1656. R. IX. 532.

Ove Bjelke, at forordne Jørgen Knag til Lieutenant i Søndmør Len.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst erfarer, at Jørgen Anderssøn Brochmann, forrige Lieutenant over Søndmørs Fogderi, ved Døden at være afgangen, og Jørgen Knag nu underdanigst lader anholde, at han samme Plads igjen maatte bekomme, da efterdi vi af din underdanigste Angivende naadigst

fornemmer, forne Jørgen Knag dertil dygtig og bekvem at være, ere vi naadigst tilfreds, at du hannem til samme Plads i forne Jørgen Anderssøns Sted maa forordne, saa og hannem hos Almuen der sammesteds forhjælper, at de hannem noget billig Løn ligesom hans Formand forunder. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 3 Januar 1656. T. IX. 369. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne fik Brev, at Jørgen Jæger maa blive i Throndhjem til Herredag.

F. III. V. G. t. Hvad Jørgen Jæger for os underdanigst haver ladet andrage, kan du af hosfølgende hans underdanigste Supplication videre see og erfare, og have vi efter samme hans underdanigste Supplications Indhold og Begjering, efterdi han Sagen til forestaaende Herredag haver indstevnet, naadigst bevilget, at han sig der i Byen, indtil Sagens endelige Uddrag til bete Herredage, maa opholde, dog at han uden videre Forargelse desimidlertid lever og sig ei lader finde udi Hans Bundtmagers Huus eller paa de Steder, som nogen Mistanke til videre Omgjængelse kan gives imellem hannem og bete Hans Bundtmagers Hustru, hvilket du ogsaa Borgermester og Raad der udi Byen til Efterretning haver at forstendige. Befalendes dig Gud. Kjøbenhavn 4 Januar 1656. T. IX. 369. (Conc. i Rigsarkivet.)

Otto Lorck fik Confirmation anlangende Sagshaugs Kirkes Indkomst.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Otto Lorck hos os underdanigst lader ansøge og begjere Confirmation paa et vores elskelige kjære Hr. Faders, salig og høilovlig Ihukommelse, udgivne aabent Brev, hvilket lyder Ord efter andet, som følger: [dat. Kjøbenhavn 6 Juni 1640, trykt i Bind VII. S. 730 f.]. Da have vi forne Brev, eftersom det her oven findes indført, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter naadigst con firmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Kjøbenhavn 7 Januar 1656. R. IX. 533. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne fik Brev anl. Otto Lorck, at Jochum Jørgens [ɔ: Irgens] og hans Participanter skal stille Caution for hvis Kobber, de udfører.

F. III. V. G. t. Eftersom Otto Lorck for os underdanigst haver ladet andrage og sig beklage, hannem stor Uret at skal være vederfaret af Jochum Jørgens af Amsterdam, idet at han

med sine Participanter skal have muthet det Røroske Kobberverk i vort Rige Norge, endog at be^te Lorck først samme Verk skulle have fundet og begjeret at muthe, og endog at han samme Sag af de dertil forordnede Commissarier haver ladet paakjende, skal dog derpaa ikke saa endeligen være dømt, som det sig burde, hvorfor han samme Commissariers Dom til forestaaende Herredage i be^te vort Rige Norge haver ladet indstevne, underdanigst derfor begjerendes at hvis Kobber, som af samme Røroske Verk nu kan findes at være udi Beredskab, be^te Jochum Jørgens og hans Medparticipanter, hvo de er eller være kunde, tilhørige, hvor det er eller findes kan at være tilveiebragt eller herefter ved samme Verk erhverves eller tilveiebringes kunde, maatte arresteres og in Sekvestro forblive, indtil Sagens endelige Uddrag til be^te norske Herredage. Da eftersom be^te Otto Lorckes Begjering ei synes at være uretmæssig, bede vi dig og naadigst ville, at du be^te Jochum Jørgens eller hans Medparticipanter tilholder, at de stille dig nøiagtig Caution for hvis Kobber, som han eller de fra be^te Røroske Verk agter at udføre, medmindre at de Kobberet der, indtil Sagens endelig Uddrag, vil lade blive in Sekvestro, eftersom han haver her stillet nøiagtig Caution og Forsikring for hvis Skade, som be^te Jochum Jørgens eller hans Medparticipanter sig med Rette kan tilregne over den Caution, som de i saa Maader paa Kobberet gjøre skal, med saa Skjel at de Sagen til be^te Herredage vindendes vorder, af hvilken Caution dig herhos Copia til videre Efterretning fremskikkes. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 7 Januar 1656. T. IX. 369. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne, at forhjælpe Otto Lorck til Rette efter hans Supplica[tion].

F. III. V. G. t. Hvad Otto Lorck for os underdanigst haver ladet andrage, kan du af hosføiede hans underdanigste Supplication videre see og erfare. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du hannem, saavidt billigt og Ret er, til Rette forhjælper, saa at han sig ei med Rette skal kunne have at beklage. Kjøbenhavn 8 Januar 1656. T. IX. 370. (Conc. i Rigsarkivet.)

Vincents Bildt, [at] være J[omfru] Mette Krabbes Verge, imeden Hr. Gregers Krabbes Bo aabnes.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du retter din Leilighed efter, paa os elskelige Mette Krabbes Vegne

at være overværendes tilstede, naar afgangne Hr. Gregers Krabbes Bo aabnes og deraf udtages, hvis til hans Begravelse behøves, indtil den igjen vorder forseglet. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 8 Januar 1656. T. IX. 370. (Conc. i Rigsarkivet.)

Henning Hanssøn [Smidt] fik Confirmation paa Fru Anne Rosenkrandses Brev anl. Sandvigs Mølle.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Henning Hanssøn for os underdanigst haver ladet andrage, hvorledes han efter hans Hustrues Fader[1] afgangne Rasmus Lauritssøn [Stoud], fordum Borgermester i Bergen, arveligen skal være tilfalden en Anpart udi Sandvigs Mølle og Eiendom, som be^{te} hans Hustrues Fader sig af afgangne Fru Anne Rosenkrands, Frants Ranzaus Efterleverske til Søholm, skal have tilforhandlet, og for^{ne} Henning Hanssøn skal have afkjøbt samtlige hans Arvinger al deres Anpart udi be^{te} Mølle, saa han nu alene er samme Mølle og Eiendom raadig og bruger, ligesom be^{te} hans Hustrues Fader for hannem havt og brugt haver, og efterdi samme Mølle iblandt andet Sandvig Gods, som be^{te} Fru Anne Rosenkrands da haver tilhørt, nu til os er afstanden, haver be^{te} Henning Hanssøn underdanigst været begjerendes, at han og hans Arvinger samme Mølle maatte beholde efter den Bevilling, som be^{te} Fru Anne Rosenkrands for^{ne} Rasmus Lauritssøn derpaa givet haver, hvilken lyder Ord efter andet, som følger:

Anne Rosenkrands, salig Frants Rantzaus til Søholm, gjør vitterligt, eftersom jeg nogen Tid forleden haver bevilget ærlig og velagt Mand Rasmus Lauritssøn, Raadmand udi Bergen, at bebygge den Elv, som udi Sandvig nedergaar, med Møllehuus og anden nyttig Bygning, som hannem bedst kan bekvemme, saa for^{ne} mit Brev og Segl, jeg hannem derpaa tilforne givet haver, fuldkommelig hermed vil have stadfæst og for^{ne} Rasmus Lauritssøn at være frit fore, at maa samme Elv lade forbedre udi sit Tilløb, hvor han det bedst gjøre kan, siden den at bebygge med Møller, Bryggerhuus og anden nyttig Bygning, eftersom hannem gavnligt og bedst synes. Dog, naarsomhelst han saaledes fanger sit Arbeide fuldferdig, skal han foruden de fem Daler, han af den nederste Mølle tilforne haver udlovet, give mig af den anden Bygning, han herefter udi eller ved for^{ne} Elv lader oprette, aarligen give mig tre Rigsdaler, saa der af Elven herefter aarligen skal gaa otte Rigsdaler; derimod skal

[1] Mangler i »Registre.«

forne Rasmus Lauritssøn, hans Hustru og deres Arvinger samme Bygning til Brugs nyde og beholde efter bete mit forrige udgivne Brev uforhindret af mig eller mine Arvinger udi alle Maader, dog han derimod aarligen til mig og mine Arvinger betale og fornøie udi Kjøbenhavn forne 8 Rigsdaler. Sammeledes, dersom saa kunde hænde, at samme Bygning skulde selges eller afhændes, skal forne Rasmus Lauritssøn eller hans Arvinger det først tilbyde mig eller mine Arvinger, om vi det for billigt Værd vilde kjøbe og beholde. Til Vidnesbyrd haver [jeg] trykt mit Signet her nedenfor og med egen Haand underskrevet. Actum Kjøge den 14 September Ao. 1617.

Anne Rosenkrands, salig Frants Rantzaus.
Min egen Haand (L. S.)

Da have vi naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at bete Henning Hanssøn og hans Arvinger maa nyde og beholde samme Mølle med de Conditioner, som forskrevet staar og eftersom den hans Formand bete Rasmus Lauritssøn af bete Fru Anne Rosenkrands haver været forundt, saa at vi hendes udgivne og oven indførte Brev udi alle sine Ord, Clausuler og Punkter, som før er meldt, hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 11 Januar 1656. R. IX. 534. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne anl. hvis Tvist, der er imellem M. Erik [Bredal], Bisp i Throndhjem, og de Geistlige, derom til første Herredage at møde.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst erfarer af hvis, du underdanigst haver hidskikket, hvorledes en Part af Geistligheden udi Throndhjems Stift adskillige Klagter imod os elskelige M. Erik Bredal, Superintendent der sammesteds, haver indlagt, han og derimod med sin Erklæring indkommen, saa efterdi saadan forargerlig Uenighed haver videre Udseende og i Tide alle onde Consekventser, som deraf kan følge, bør at forekommes og de, til saadant Aarsag give, fornøden ere at sættes til Rette, da bede vi dig og naadigst ville, at saafremt Parterne ikke des midlertid kunde i Mindelighed forenes, du da dennem tilhobe advarer og befaler, at de med hvis lovlig Bevisninger, enhver til sin angivendes Forklaring kunde have, til førstkommendes Herredag i vort Rige Norge møder tilstede, der at ervarte, hvis vi efter Sagens videre Forhør naadigst forgodt anser at forordne, og desimidlertid forne M. Erik imod Geistlig-

heden og Geistligheden imod hannem sig saaledes at anstille, at al videre Forargelse forekommes, saafremt den skyldige ikke i sin Tid særdeles derfor vil være straffet. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 14 Januar 1656. T. IX. 370. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Erik Iverssøn [Leganger] over [ɔ: af] Bergenhuus Len fik Confirmation paa tvende Mageskifter.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Hr Erik Iverssøn, Sogneprest til Legangers Prestegjeld i Bergenhuus Len i Sogn og Provst sammesteds, hos os underdanigst lader ansøge og begjere vores naadigste Confirmation paa tvende paa vores naadigste Ratification gjorte Mageskifter, hvilke lyder Ord efter andet, som følger, det første saaledes formeldende:

Jeg, Henrik Thott til Boltinggaard etc. gjør vitterligt, at eftersom Hs Kgl. Maj., min allernaadigste Herre, ved sin udgangne Missive, dateret den 22 Oktober 1629, naadigst haver befuldmægtiget sin Lensmand her i Norge at maa bortskifte Kronens Gods her sammesteds, naar Undersaatterne derimod vil give dobbelt og lige saa beleiligt Gods igjen, som det, de begjerer, og at det kan skee Kronen uden Skade, da efterdi hæderlig og vellærde Mand Hr. Erik Iverssøn, Sogneprest til Legangers Prestegjeld og Provst udi Sogn, nu underdanigst for evig Magelaug til Kgl. Maj. og Kronen har udlagt efter^{ne} hans Eiendom, Gaarde og Jordeparter, liggendes i be^{te} Sogn nemlig udi Aardal Aspren [ɔ: Asperheim], som Thomes paabor, skylder aarlig Smør 2 Løber 1 Pund, Huder 1, Korn 2 Meler, Jemnager [ɔ: Jævnaker], Ole paabor, skylder Smør ½ Løb, Korn 6 Meler, Legre [ɔ: Lægreid], Ole Robertssøn bruger, Smør ½ Løb, Korn 4 Meler, Herø [ɔ: Hæreid], Johannes paabor, Huder 1, udi Lærdal: Nederkvam [ɔ: Nedre Kvamme], Anders, Smør 1 Løb, Korn 3 Meler, nok udi Udland: Fretten [ɔ: Fretheim], Laurits Olssøn, Smør 1½ Løb, Huder 1, Stene, Omund Sivertssøn, Smør ½ Løb, Hembre [ɔ: Himre], Laur[it]s, Smør 2 Pund, og Sløen, Fin Jonssøn paabor, Smør 1 Løb, Korn 5 Meler. Thi haver jeg paa høibe^{te} Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne saa og naadigste Behag derimod skjødt, mageskift og nu med dette mit aabne Brev skjøder og mageskifter fra høibe^{te} Kgl. Maj. og Norges Krone til be^{te} Hr. Erik Iverssøn, hans Hustru og deres Arvinger disse efter^{ne} Gaarde og Jordeparter, som tilforne haver ligget og svaret her til Bergenhuus og er beliggendes i

be^te Sogn i Frøsvig, nemlig Bøtun, Anders Anfinssøn paabor, skylder aarlig Smør 1½ Løb, Huder 1, Korn 4 Meler, Bøtun, Jens paabor, Smør ½ Løb, Huder 1, nok Bøtun, Jens Madssøn bruger, Smør 1 Løb, Huder 1 og Korn 8 Meler, hvilke for^ne Gaarde og Jordeparter med Bygsel, Aabod, Landskyld, Arbeid og al anden Herlighed, som deraf til Landdrotten aarligen pleier at udgives, ved hvad Navn det nævnes eller være kan, desligeste med al des rette Tilligelse, Lotter og Lunder, være sig i Skov, Mark, Ager, Eng, Fiskevand, Skytteri, Veidestrand og Fægang, med Rydning og Bygning, lidet eller stort, Fosser, Sagsted, Kværn og Kværnsted, fra Fjelds til Fjære, vaadt og tørt, inden og udengjerdes, intet med alle undertagendes udi nogen Maader, saavidt til samme Gaarde og Jordeparter af Arilds Tid tilligget haver eller bør at tilligge med Rette, for^ne Hr. Erik Iverssøn og hans Arvinger skal have og nyde til evindelig Odel og Eie, og efter denne Dag at gjøre sig det saa nyttig, som han eller hans Arvinger bedst kan. Og kjendes jeg mig paa Kgl. Maj.s og Norges Krones Vegne aldeles ingen ydermere Lod, Del eller Rettighed at have udi eller til for^ne Gaarde og Jordeparter, saavidt Bergenhuus anlanger, efter denne Dag udi nogen Maader, mens bekjender derfor paa Kgl. Maj.s og Norges Krones Vegne at have bekommet fuld Værd og Vederlag efter min egen gode Villie og Nøie. Thi bepligter jeg mig paa Kgl. Maj.s Vegne at frifrelse, hjemle og fuldkommeligen tilstaa b^te Hr. Erik Iverssøn, hans Hustru og deres Arvinger for^ne Gaarde og Jordeparter for hver Mands Tiltale, som derpaa vil eller tale kan med Rette i nogen Maader. Og dersom saa kunde hænde eller skee, som jeg dog ikke formoder, at for^ne Jordeparter eller nogen des Rente og rette Tilliggelse blev Hr. Erik Iverssøn eller hans Arvinger udi nogen Dom eller Rettergang afvunden for denne Vanhjemmels Brøsts Skyld, da skal Kgl. Maj. forpligt være at vederlægge hannem eller hans Arvinger med saa godt Gods igjen, baade paa Landskyld og anden Herlighed, og saa vel beleiligt inden sex Maaneders Dag, efter saadant bliver tilkjendegivet, og holde Hr. Erik Iverssøn og hans Arvinger skadesløs i alle Maader. Des til videre Stadfæstelse haver jeg dette Brev med mit Signet og egen Haand her nedenfor bekræftiget. Actum Bergenhuus den 10 Martii Ao. 1648.

(L. S.) Henrik Thott. E. H.

Det andet indeholdendes: Jeg Ove Bjelke til Østeraat etc. gjør hermed for alle vitterligt, at eftersom hæderlig og vellærde Mand Hr. Erik Iverssøn, Sogneprest til Legangers Prestegjeld i Sogn og Provst sammesteds, haver til Magelaug og evindelig Odel og Eiendom bekommet og ved Mageskifte sig tilforhandlet af hæderlig og vellærde Mand Hr. Knud Christopherssøn Glad, Sogneprest til Viks Sogn, en Del af samme Prestebols Jordepart, kaldes Hofe liggendes i Frøsvig i forne Legangers Prestegjeld, som er en Løb Smør og 1 Hud med Bygsel over den hele Gaard, og eftersom samme Mageskifte skeede med forbete Hr. Knuds fri Villie og jeg befandt Viks Prestebol derved ikke at skee tilkort, mens mere paa Landskyld og Indkomme at forbedres, da haver jeg samme Mageskifte efter begge Parternes Begjering paa Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, naadigste Behag ved mit udgivne Pergamentes aabne Brevs Lydelse fuldbyrdet og confirmeret. Mens eftersom ikke alene Viks Prestebol imod forne Løb Smør og 1 Hud i Hofe er udlagt Vederlag og nøiagtig Værd og det af de Jorder, som tilhøre Leganger Prestebol og bedst for Sognepresten i Vik beleiligt, mens Hr. Erik Iverssøn endog ved Siden af sin egen Odel igjen haver tillagt Leganger Prestebol slig Vederlag og Betaling, som kan noksom agtes billigt imod hvis, derfra til Viks Prestebol imod forne Løb Smør og en Hud i Hofe magelagt er, hvorpaa Hr. Erik Iverssøn og hos mig derpaa om Confirmation haver ladet anholde, at alting herudinden udi sin Tid kunde være rigtigt og forsvarligt, hvilket jeg og atter paa høibete Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Ratification og Behag ved dette mit udgivne aabne Brev haver stadfæst, og lyder det underskrevne og forseglede Skjøde, som gedachte Hr. Erik Iverssøn paa samme Mageskifte har udgivet, saaledes Ord fra Ord: Kjendes jeg, Hr. Erik Iverssøn, Sogneprest til Leganger Prestegjeld i Sogn og Provst sammesteds, at eftersom jeg ved Mageskifte mig haver tilforhandlet en Part udi Viks Prestebols Jorder, kaldes Hofe i Frøsvig beliggendes, af Sognepresten sammesteds, hæderlig og vellærd Mand Knud Christopherssøn Glad, hvoraf gives 1 Løb Smør og en Hud aarlig Landskyld, efter hans derpaa til mig udgivne Mageskiftebrevs videre Formelding, saa haver jeg til Vederlag derimod igjen udlagt, afstaaet og opladt, saa og hermed afstaar og oplader fra mig og mine Efterkommere, Sogneprester til Legan-

ger Prestegjeld, til forne Hr. Knud Christopherssøn og de efter hannem kommendes Sogneprester i bete Viks Prestegjeld efterne Legangers Prestebols Jorder, nemlig: Brekke udi Vik, skylder aarlig en Løb Smør og 4 Meler Korn med Bygsel, og Følle ibidem, skyldendes aarlig en Løb Smør, 4 Meler Korn uden Bygsel, hvilke forne Jordeparter i forne Brekke og Følle bete Hr. Knud Christopherssøn og hans Efterkommere, Sogneprester til forne Viks Prestegjeld, skal følge, nyde, bruge og beholde med al deres tilliggende Herligheder, Lotter og Lunder, som der nu tilligger og af Arilds Tid tilligget haver, intet i nogen Maader undertagendes, og de herefter at maa gjøre sig samme Jordeparter saa nyttig og gavnlig, som bedst skee kan. Og eftersom forne udlagte Jordeparter ikke tilhøre min Person, mens Legangers Prestebol vedkommende, og jeg, min Hustru og Børn dog skal nyde den ene Løb Smør og 1 Hud i Hofe for evindelig Odel og Eiendom, derfor haver jeg og hermed af fri Villie og velberaad Hu og Sind, saa og med min kjære Hustrues Lene Splidsdatters Samtykke af vores egen rette tilhørende fælles Gods magelagt, afstanden og fuldkommeligen hermed afstaar, skjøder og afhænder fra os, vores Børn og alles vores Arvinger til forne Leganger Prestebol samt itsige og efterkommende Prester istedetfor forne Brekke og Følli, som Viks Prestebol tillagt og følgagtigt er vorden, disse efterne Jordeparter, nemlig Holseter i Aardal, som giver i aarlig Landskyld Smør 1½ Løber, 1 Hud, 1 Bukkeskind med Bygsel over al Gaarden, Hambre paa Sjøstrand, giver aarlig Smør 1 Løb uden Bygsel, hvilke forne Jordeparter, bete Holseter og Hambre itsige og efterkommende Legangers Sogneprester med al deres tilliggende Lotter og Lunder, til Fjelds og Fjære, skal maa have, nyde, bruge og beholde, intet undertagendes, som nu tilligger eller dertil af Arilds Tid tilligget haver, saa at de herefter maa gjøre sig dennem saa nyttig og gavnlig, som bedst skee kan. Og kjendes jeg mig, min Hustru og vores Arvinger ingen ydermere Lod, Del, Ret eller Rettighed efter denne Dag der udi at have; desligeste kjendes jeg mig paa gedachte Legangers Prestebols Vegne ingen ydermere Lod, Del eller Anpart at have udi forne Brekke eller Følli efter denne Dag, mens de samme Gaarde at følge Viks Prestebol til evig fri Odel angerløs, eftersom jeg imod begge forne magelagte Jordeparter ved forne 1 Løb Smør og 1 Hud aarlig Landskyld med Bygsel i forne Hofe er skeet

fuldkommen Vederlag og nøiagtig Betaling i alle Maader. Thi tilbyder og bepligter jeg mig og mine Arvinger paa Leganger Prestebols Vegne fri at kjende og fuldkommeligen at tilstaa forne Hr. Knud Christopherssøn bete tvende Jordeparter og des Herlighed for hver Mands Tiltale, desligeste derforuden og i Særdeleshed bepligter jeg min Hustru, Børn og Arvinger at hjemle og tilstaa Leganger Prestebol for alle og hver Mands Paatale angerløs forne Odelsjordeparter med al deres medfølgende Herligheder, saa jeg, min Hustru, Børn, Arvinger og Efterkommere belover at gaa imellem Sagen og alle dennem, som derpaa noget med Rette kan have at prætendere. Og dersom saa skeede, hvilket ikke formodes, at noget af forne Jorder og Jordeparters tilliggende Herligheder blev enten forne Viks eller Legangers Prestebole ved nogen Dom eller Rettergang afvunden formedelst min egen eller og Legangers Prestebols Vanhjemmels Brøsts Skyld, da bepligter jeg mig særdeles for mig og mine Arvinger og især paa Leganger Prestebols Vegne mig og alle mine Efterkommere at forskaffe saa god og beleilig Jorder og Herligheder igjen, som mistes, med Bygsel og al andet des tilhørende inden sex Ugers Dag dernæst efter eller i det ringeste hver at vige til sit eget igjen og alle de vedkommende herudinden i alle optænkelige Maader skadesløs. Des til uryggelig Bekræftelse da haver jeg skrevet min egen Haand her neden under og Signete hostrykt. Actum Leganger Prestegaard den 9 Martii Ao. 1654 (L. S.) Erik Iverssøn. Egen Haand.

Hvilke forne Mageskifter jeg paa Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, naadigste Behag og Ratification fuldbyrder og stadfæster samt hermed fuldkommelig vil have fuldbyrd[et] og stadfæst og i alle Maader uryggelig at holdes og efterkommes efter den Maade, indgaaet og stadfæst er, som forskrevet staar, og Parterne samt alle de vedkommende at holde hverandre skadesløs i alle Maader. Des til Vidnesbyrd under mit Signet og egen Haand. Actum Bergenhuus den 7 Oktober Ao. 1654.

(L. S.) Ove Bjelke.

Da ville vi forne Mageskifter, eftersom de her oven findes indført, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter, som forskrevet staar, naadigst have confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 14 Januar 1656. R. IX. 535. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Jens Loss af Bergenhuus Len fik Confirmation paa Mageskifte.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst ansøges og begjeres vores naadigste Confirmation paa et Mageskifte, som os elskelige Ove Bjelke imellem os elskelige Hr. Jens Loss, residerende Kapellan til Ous Prestegjeld, og en Bonde ved Navn Thomes Thomessøn Øvstestue i samme Gjeld paa vores naadigste Ratification bevilget haver, lydendes Ord efter andet, som følger:

Jeg, Ove Bjelke til Østeraat etc. kjendes og for alle vitterligtgjør, at eftersom hæderlig og vellærde Mand Hr. Jens Loss, residerende Kapellan til Ous Prestegjeld, tillige med en Bonde, navnlig Thomes Thomessøn Øvstestue, udi be^te Gjeld mig supplicando haver besøgt belangende at jeg paa Kgl. Maj.s Vegne og naadigste Behag dennem vilde bevilge et Mageskifte med hverandre at maatte for sine vigtige Aarsagers Skyld indgaa, saaledes at velbe^te Hr. Jens Loss en af be^te Ous Prestebols Jorder, Gjerde kaldet, til for^ne Thomes Øvstestue maatte fra Prestebolet afstaa. Da haver jeg eragtet fornøden hæderlig og vellærde Mand Hr. Samuel Loss saasom Sogneprest til be^te Ous Prestegjeld først at tilskrive, sig imod mig at erklære, om samme Mageskifte kunde skee Prestebolet uden Skade og om Prestebolet bekommer nøiagtig og fyldest Vederlag i den Gaard, han igjen erbyder, og han sig derefter udførligen imod mig haver erklæret, at samme Mageskifte ikke alene bliver Prestebolet uden Skade, mens meget [mere] til Gavn, saa og at derved en langvarig og kjedsommelig Trætte, som baade i hans Formænds saavelsom i hans egen Tid imellem dennem paa be^te Øvstestue og dennem, paa Prestegaardens Huse residerende, været haver, afskaffes, da efter forberørte haver jeg paa høibe^te Kgl. Maj.s Vegne og naadigste Behag bevilget, at samme Mageskifte maa dennem imellem gjøres, og be^te Prester derfor deres Mageskiftebrev paa for^ne Ous Prestebols Vegne haver til for^ne Thomes Øvstestue uds[t]edt lydendes Ord fra Ord, som efter følger: Vi efterskrevne Samuel Loss, Sogneprest til Ous Prestegjeld i Søndhordlen, og Jens Samuelssøn, Medtjener i Guds Ord til for^ne Gjeld og residerendes paa Fuse, kjendes og hermed vitterligtgjør, at eftersom Thomes Thomessøn boende paa en Gaard udi forbe^te Gjeld i Fuse Sogn, kaldes

Øvstestue, er begierendes en af Ous Prestebols Jorder, kaldes Gjerde, liggendes i Sam[n]anger Sogn, til Mageskifte, som giver 1 Løb Smør i aarlig Landskyld med Bygsel, hvorimod han til Vederlag igjen erbyder hans paaboende Jord, forne Øvstestue, som er paa aarlig Landskyld tre Spand Smør og tre Gjedeskind med Bygsel, da efterdi det udi Guds Sandhed er vist, at Ous Prestebol ikke alene ved samme Mageskifte forbedres paa Landskyld, men derforuden ved bete Mageskifte neddæmpes en kjedsommelig Trætte, som en Tid lang saavel imellem mig, Jens Samuelssøn, som mine Formænd paa forne Fuse Prestegaards Vegne og bete Thomes Øvstestue haver hængt i Svang. Derfor have vi vor gunstige Hr. Slotsherres og siden fornemmelig paa Kgl. Maj.s, vores allernaadigste Herres, gode Behag og naadigste Ratification (efter den Bevilling os er given) af fri Villie og velberaad Hu afstaaet og nu hermed aldeles afstaar fra os og vore Efterkommere, Sogneprester og Kapellaner i Ous Gjeld, og til bete Thomes Thomessøn samt hans Arvinger forne Jord Gjerde med al sin Herlighed af Lotter og Lunder og alt andet, intet i nogen Maade undertagen af det, som der nu tilligger og af Arilds tilligget haver, undertagen Aldals Elv og Sagegrund paa Aldals Øen, som skal blive til Prestebolet og under den næste derhos liggendes Prestebols Jord, Haukenes kaldet, imod forbete Vederlag, som han til Ous Prestebol efter hans derpaa udgivne Gjenbrevs videre Indhold haver udlagt, hvilken Gaard forne Thomes Thomessøn og hans Arvinger herefter maa gjøre sig saa nyttig og gavnlig, som skee kan. Og bepligter vi os og vore Efterkommere fri at hjemle og fuldkommeligen at tilstaa nokbete Thomes Thomessøn til bete Gaard for hver Mands Tiltale, som derpaa noget tale ville eller kunde i nogen Maader; kjendes os ogsaa ingen ydermere Lod, Del, Ret eller Rettighed at have til eller udi forne Jord Gjerde efter denne Dag i nogen Maade. Og dersom saa imod Forhaabning skeede, at forne Gaard eller noget af des Tilliggende blev nokbete Thomes Thomessøn eller hans Arvinger ved nogen Dom eller Rettergang afvunden, da haver vi os og vore Efterkommere at forskaffe tidtbete Thomes Thomessøn saa god og beleilig en Gaard igjen inden sex Uger dernæst efter og holde hannem eller hans Arvinger herudinden i alle Maader skadesløs. Des til Vidnesbyrd haver vi dette Mageskiftebrev med

egne Hænder underskrevet og vores Signeter her nedenunder trykt. Af Ous Prestegaard den 20 Aprilis Ao. 1654.

Samuel Loss m. m. Jens Loss m. m.

Da eftersom velbe^{te} Hr. Samuel Loss og Hr. Jens Loss af mig haver været begjerende, at jeg samme Mageskifte paa Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne confirmere og stadfæste ville, saa haver jeg derfore paa høibe^{te} Kgl. Maj.s Vegne og naadigste Behag samme Mageskifte confirmeret og stadfæst og hermed i alle Maader fuldbyrder og stadfæster i alle sine Ord og Punkter, som forskrevet staar, dog have de herpaa om høistbe^{te} Kgl. Maj.s egen naadigste Ratification forderligst underdanigst at anholde. Til Vidnesbyrd under mit Signet og egen Haand. Actum Bergenhuus den 25 Mai Anno 1654. Ove Bjelke (L. S.)

Da ville vi for^{ne} Mageskifte udi alle des Ord, Clausuler og Punkter, eftersom det heroven findes indført, naadigst have confirmeret og stadfæst, saa og hermed confirmerer og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 14 Januar 1656. R. IX. 539. (Conc. i Rigsarkivet.)

Isak Davidssøn fik Confirmation paa et Ove Bjelkes med hannem gjorte Mageskifte.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Ove Bjelke etc. paa vores naadigste Ratification et Mageskifte med Isak Davidssøn, Indvaaner i vor Kjøbsted Bergen, gjort haver, hvorpaa nu vores naadigste Confirmation ansøges og begjeres, og ly'er samme Mageskifte Ord efter andet, som følger:

Jeg, Ove Bjelke til Østeraat etc. gjør herved alle vitterligt, at eftersom her til Bergenhuus er ankommen Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, aabne Brev og Mandat, som indeholder og tillader, at hvem noget Gods til Mageskifte fra Kgl. Maj. og Kronen underdanigst begjerer og dobbelt for enkelt erbyder, da maa saadanne Mageskifte[r] efter foregaaende rigtig Besigtelse af mig her udi Bergenhuus Len paa Kgl. Maj.s naadigste Ratification udstedes, derfor efterdi velagt Mand Isak Davidssøn, Borger udi Bergen, begjerer en af Kgl Maj.s og Kronens Gaarde af Apostelsgods, beliggende udi Ryfylke i Stavanger Len, kaldes Vibrantsø, skyldendes aarlig tre Vetter Korn med Bygsel, derimod erbyder han at ville igjen give til underdanigst Vederlag af hans eget Odelsgods, liggendes udi Ous Prestegjeld udi Søndhords Fogderi her i Bergenhuus Len

i en Gaard, kaldes Thysø, 1½ Løber Smørs Leie med Bygsel. Da efterdi efter foregaaende Besigtelse befindes, at bete Gaard, som forne Isak Davidssøn til Kgl. Maj. og Kronen til dobbelt Vederlag underdanigst erbyder, bedre end dobbelt saa god, fornemmelig paa Lotter og Lunder, som den han begjerer, Apostelgodsets Ombudsmand, ærlig og velforstandig Mand Herman Gaarman, Tolder og Raadmand udi Bergen, sig og imod mig skriftlig og udførlig om samme Mageskifte haver erklæret, lydendes Ord fra Ord, som følger: hvad dette forbete Mageskifte er anlangende, da eragtes det vel at kan skee, Apostels Len til Profit og ikke til Skade, imod forbete dobbelt Vederlag og des underliggende Lotter og Lunders Observation efter forbete Besigtelsens videre Formelding. Actum Bergen den 12 November 1654. Derfor haver jeg nu paa høistbete Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne og Hs Maj.s naadigste Ratification afstaaet og nu hermed aldeles afstaar fra Kgl. Maj. og Kronen samt Apostels Len forne Gaard med al sin Herlighed til merbete Isak Davidssøn og hans Arvinger imod bete Vederlag, som han til høistbete Kgl. Maj. og Kronen igjen udlagt haver efter hans Gjenbrevs videre Indhold og Formelding, og skal forne Isak Davidssøn hermed maa gjøre sig forne Gaard saa nyttig og gavnlig, som han bedst gjøre kan i alle Maader. Og bepligter jeg mig paa høistbete Kgl. Maj.s Vegne at frihjemle og fuldkommeligen tilstaa forne Isak Davidssøn og hans Arvinger forne Gaard for hver Mands Tiltale, som derpaa kunde hænde at ville tale, og Kgl. Maj. og Kronen nu ingen ydermere Lod, Del eller Rettighed at have til forne Gaard i nogen Maader. Og dersom saa skeede, som dog ikke formodes, at forne Gaard eller nogen des Tilliggende blev forne Isak Davidssøn eller hans Arvinger ved nogen Dom eller Rettergang afvunden, da belover jeg paa Kgl. Maj.s Vegne, at forskaffe bete Isak Davidssøn saa god en Gaard igjen inden sex Uger dernæst efter og holde hannem og hans Arvinger skadesløs i alle Maader. Dog haver oftbete Isak Davidssøn selver med forderligste om Kgl. Maj.s naadigste Ratification herpaa underdanigst at lade anholde. Des til Vidnesbyrd haver jeg dette Mageskiftebrev med egen Haand underskrevet og mit Signet her nedenfor trykt. Actum Bergenhuus den 22 December Ao. 1654.

(L. S.) Ove Bjelke.

Da ville vi forne Mageskifte, eftersom det her oven findes

indført, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter, som forskrevet staar, naadigst have confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 14 Januar 1656. R. IX. 541. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Reedtz fik Brev paa noget geistligt Gods i Throndhjems Kapitel efter Stalder Kaas.

F. III. G. a. v., at vi af vor synderlige Gunst og Naade have undt og forlenet, og nu med dette vort aabne Brev unde og forlene os elskelige Peder Reedtz til Tygestrup etc. med et Prælatur, som er Archediachonatus, og et Præbende, som kaldes Ædmundi Præbende, udi Throndhjems Domkirke, som afgangne Stalder Kaas hidindtil havt haver, og det med Bønder og Tjenere og al des Rente og rette Tilliggelse, aldeles intet undertagen i nogen Maader, at skulle have, nyde bruge og beholde, indtil saalænge vi anderledes derom tilsigendes vorder. Og skal han være den geistlige Ordinants, som om Religionen er udgangen, og Kapitels Statuter aldeles undergiven, saa og bygge og forbedre den Gaard og Residents, han dertil bekommendes vorder, og den ved god Hevd og Magt at holde. Skal han og holde Bønderne, paa Godset bosiddendes ere, ved Norges Lov, Skjel og Ret, og ingen af dennem forurette imod Loven, eller med nogen ny Indfæstning eller anden usedvanlig Paalæg besverge, og ikke forhugge eller forhugge lade nogen de Skove, som dertil ligge, til Upligt udi nogen Maader. Thi forbyde vi vore Fogder, Embedsmænd etc. Kjøbenhavn 15 Januar 1656. R. IX. 534. (Conc. i Rigsarkivet.)

Borgermester og Raad i Bergen fik Forpagtning paa Accisen.

F. III. G. a. v., at eftersom vi naadigst erfarer, Peder Jenssøn, forrige Raadmand i vor Kjøbsted Bergen, ved Døden at være afgangen, som Maltaccisen der sammesteds udi Forpagtning havt haver, da haver vi efter underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at Borgermester og Raad i be[te] Bergen maa paa tre Aars Tid, beregnet fra førstkommende Philippi Jacobi 1656 til Aarsdagen 1659, udi Forpagtning nyde og bekomme den specificerede Maltaccise der i Byen, dog skal de deraf aarligen til hver Philippi Jacobi, som forskrevet staar, udgive 650 enkende Rigsdaler in specie og dennem til Lensmanden der sammesteds levere, saa og over samme Accise holde rigtig Bog ved Dag og

Datum under denne vores Forpagtnings Forbrydelse. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 22 Januar 1656. R. IX. 542. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Henning Walkendorf fik Brev om et Ridehuus at lade hugge.

F. III. V. s. G. t. Vi tilskikke eder herhos en Afrids med Alen og Maade paa et Ridehuus, som vi af Boltræer vil have forferdiget. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I med en Tømmermand, ved Navn Bernt Bremer, boendes i vor Kjøbsted Christiania, om samme Bolhuus fortinger, som skal indentil være 150 sjælandske Alen lange og 32 sjælandske Alen bred, Væggene skal være dobbelt og paa den Maner afbunden, som hosføiede Afrids videre udviser, og skal det være 10 Alen høi, førend Bjelkene lægges, og med saa mange Vinduer efter des Storlighed, som paa Afridsen findes, med en Port i den ene Ende saavelsom en Port midt paa hver Side. Der maa ingen Opstander eller Sviller være inden i be^{te} Huus, mens Bjelkene skal i Sper[re]verket hænges med dobbelt læggendes Staal efter Afridsningens Udvisning. Be^{te} Bygning skal maales med den forseglede Alen, som herhos følger, eftersom Grunden der paa Steden, som be^{te} Huus skal staa, skal opmures efter den samme Alen. Tømmeret, som til be^{te} Huus behøves, haver I ved Lenens Bønder at lade hugge, saa at Tømmermanden for Bekostnings Skyld ingen anden Folk hos sig haver, mens at I med hannem alene for hans egen Person fortinger og betaler, som og skal følge hid med Huset, naar det saaledes, som forskrevet staar, forferdiget er, paa det at han det selv her kan samle og reise, hvortil hannem og her skal forskaffes fornøden Folk. Hosfølgende Afrids skal han og føre med sig her neder igjen, at man deraf kan see, om han det rigtigen forferdiget haver, eftersom formenes, at han det derefter vel kan forstaa og med en Vinkel at afmaale, hvor stor det skal være. Og haver I strax derpaa at lade begynde, paa det at det paa forestaaende Aar kan her neder føres. I haver ogsaa at lade hugge 2500 otte Alen lange Stenlægter saavelsom 400 Tylvter Deler, som kan være dygtige til Loft og lange over tre Fag, som tillige med for^{ne} Huus kan her neder skikkes; og naar al Ting saaledes, som forskrevet staar, forferdiget er, da haver I det strax at tilkjendegive, paa det at fornøden Skiberum kan did opskikkes, det at afhente. Dersom og be^{te} Tømmermand ei sig imod Forhaabning paa hos-

følgende Afridsning og Bygning kan forstaa, da haver I eder om en anden at erkyndige, som det forrette kan, men dersom ingen deroppe findes, som sig det ville paatage, da haver I eders underdanigste Relation derom med forderligste i vores Kantselli at nederskikke og imidlertid Tømmeret, som dertil behøves, at hugge lade og vores Villie videre derom at forvente. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 22 Januar 1656. T. IX. 371. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle, Statholder, fik Brev anl. B[orgermester] og R[aad] i Rudkjøbing og Boel Po[v]els af Svinesund.

F. III. V. s. G. t. Hvad Borgermester og Raad udi vor Kjøbsted Rudkjøbing paa vort Land Langeland mod en Kvinde, ved Navn Bodel Povels, som nu formenes at skal være udi Svinesund, hos os underdanigst supplicando haver ladet andrage, kan I af hosføiede Supplication videre see og erfare. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I dennem, saavidt Lov og Ret tilsteder, til Rette forhjælper. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 23 Januar 1656. T. IX. 372. (Conc. i Rigsarkivet.)

Stavanger By om Hestemarked.

F. III. G. a. v., at vi efter menige Borgerskabs underdanigste Anmodning og Begjering udi vor Kjøbsted Stavanger naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at der en Gang om Aaret, nemlig om Sommeren ved St. Hansdags Tider, udi nogle Dage maa holdes Hestemarked udi forne vor Kjøbsted Stavanger. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 24 Januar 1656. R. IX. 543. (Conc. i Rigsarkivet.)

Sigbjørn Aslakssøn fik Brev om Benaading til hans Hustru og sig selv anlangende tvende Børn, hos dennem er døde blevne.

F. III. G. a. v., at eftersom Sigbjørn Aslakssøn, boendes udi vort Rige Norge paa Sjoende paa en Ødeplads udi Østre Robyggelaget, for os underdanigst klageligen haver ladet andrage, hvorledes tvende af hans og hans Hustrues Børn af ulykkelig Hændelse tvende adskillige Gange skal være bleven funden døde i Sengen hos dennem, og de for den første Forseelse skal have udstaaet Kirkens Disciplin og aabenbare Skrifte, med underdanigst Begjering at vi naadigst dennem ville denne deres sidste Forseelse efterlade, da have vi efter ovenbete Sigbjørn Aslakssøns underdanigste Ansøgning og Be-

gjering samme hans og hans Hustrues Forseelse denne Gang naadigst tilgivet og efterladt, saa og hermed tilgiver og efterlader, dog skal de efter Lensmandens Sigelse noget til det næste Hospital af deres Formue udgive, saafremt de denne vores Benaading agter at nyde. Kjøbenhavn 24 Januar 1656. R. IX. 543. (Conc. i Rigsarkivet.)

Christianssand fik Brev paa trende Markeder at holdes.

F. III. G. a. v., at vi efter menige Borgerskabets underdanigste Anmodning og Begjering i vor Kjøbsted Christianssand naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at der trende Gange om Aaret maa holdes Markeder i forne Christianssand, nemlig den 25 Juni Hestemarked, den 20 Augusti Bukkemarked og den 30 September Kvægmarked, og at samme Markedsdage udi Almanakerne maa blive indførte. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 24 Januar 1656. R. IX. 543. (Conc. i Rigsarkivet.)

Christianssand fik Brev og Benaading paa nogle Penges Opbørsel til deres Havn og Broers Reparation.

F. III. G. a. v., at eftersom Borgermester og Raad i vor Kjøbsted Christianssand paa menige Borgerskabets og Byens Vegne der sammesteds for os underdanigst haver ladet andrage, at Tolderne der udi Byen en Tid lang af Misforstand skal have forbigaaet, efter Privilegierne af fremmede at opberge den bevilgede Skilling af hver Lestes Drægtighed til Bropenge, som skulde forbruges til Sandens Igjennemskjærelse og andre Havners [og Broers[1] Opbyggelse der for Byen. Da eftersom sligt kommer de Trafikerende, ikke aleneste Indvaanerne, men endogsaa fremmede der for Byen til Gavn og Bedste, ville vi naadigst have bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at bete Christianssands Indbyggere maa herefter af alle indlændiske og udlændiske, som losser og lader under forne deres Byes Privilegier, opberge en Skilling danske af hver Lestes Drægtighed, hvorfor aarligen skal gjøres Rede og Regnskab, og til den Brug alene anvendes, som bete deres Privilegier ommelder, saafremt de denne vores naadigste Bevilling agte at nyde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 24 Januar 1656. R. IX. 544. (Conc. i Rigsarkivet.)

[1] Fra [mangler i »Registre«.

Jørgen Bjelke fik Brev om, den Rigsdalers Bygnings-Skat til Christiansøes Fæstnings Reparation at anvende.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at du maa til Fæstningens fornøden Reparation anvende den ene Rigsdalers paabuden Bygnings-Skat udi dit Len for forleden Aar 1655. Vi haver og naadigst anbefalet os elskelige Hr. Henning Walkendorf saavelsom Henrik Belov etc. til dig at fremskikke be^te^ Rigsdalers Skat, enhver af sit Len for be^to^ Aar, hvilke du og tillige med de udi dit eget Len, som forskrevet staar, til be^te^ Fæstnings Reparation haver at forbruge lade, hvilket dig og saaledes udi dine Regnskaber paa vores Renteri skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 24 Januar 1656. T. IX. 372. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Henning Walkendorf og Henning [ɔ: Henrik] Belov fik Breve om den Rigsdalers Bygnings-Skat at levere Jørgen Bjelke.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I med forderligste fremskikker og leverer lade til os elskelige Jørgen Bjelke etc. den Rigsdaler paabuden Bygnings Skat, saavidt det sig bedrage kan af eders Len for forledne Aar 1655, at han det efter naadigst Befaling til vor Fæstning Christiansøes fornøden Reparation kan anvende, tagendes derpaa hans Beviis, hvorefter det og siden paa behørige Steder skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 24 Januar[1] 1656. T. IX. 372. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lige saadan Brev fik Henrik Belov om den Rigsdalers Bygningsskat af Stavanger Len forleden Aar 1655.

Christianssand fik Brev anlangende den 4de Part Confiscation[s] Penge.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at Fjerdeparten af alt Confiscationsbøder, som udi vor Kjøbsted Christianssand falde kan, maa til de fattige Skolebørn og nødtørftige Menneskers Ophold opberges og bruges, beregnet fra Philippi Jacobi 1655 og indtil vi derom anderledes forordnendes vorder, nemlig den halve Part af be^to^ Fjerdepart til fattige Skolebørns og den anden halve Part til andre Byens fattige der sammesteds. Cum inhib.

[1] Conceptet har 26 Januar 1656.

sol. Kjøbenhavn 25 Januar[1] 1656. R. IX. 543. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Bjelke, anl. 50 Mand at udskrive til Christiansøes Fæstning.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at du udi Fredstid der udi Lenet maa udskrive og udi vor Fæstning Christiansø indlægge 50 Mand, som og til Fæstningens Arbeid og Bygning kan hjælpe, gjørendes derhos den Anordning, at det ene Fogderies Folk den anden Tid efter anden afløser, hvilke imidlertid der paa Fæstningen med Tog og Vagt tilbørligen kan exerceres. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 26 Januar 1656. T. IX. 372. (Conc. Rigsarkivet.)

Jørgen Bjelke fik Brev anl. de unge Karle, som bygsle Gaarde.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst erfarer den store Uskikkelighed, som begaaes af de unge Karle i dine Lene, [der] bygsle Gaarde af Frygt for at tjene os og Kronen, da ville vi naadigst at du paa vore Vegne skal gjøre den Anordning, at ingen ung Karl maa nogen Gaard antage, førend han paa tre Aars Tid haver været i vores og Kronens Tjeneste under Førstefæstets Forbrydelse og enda alligevel være forpligt, paa tre Aars Tid udi Tjenesten at lade sig bruge. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 26 Januar 1656. T. IX. 372. (Conc. i Rigsarkivet.)

Brostrup Gedde anlangende nogle Capitalspenge ved Mynt[en] til det Gudbrandsdals[ke] Verk.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at du, indtil paa videre naadigst Anordning, maa bruge nogle af det Capitalspenge ved Mynten til det Gudbrandsdals Verkets Fortsættelse. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 26 Januar 1656. T. IX. 373. (Conc. i Rigsarkivet.)

Søren Jenssøn, Borgermester i Bergen, fik Confirmation paa Sem og Sandvigs Forpagtning,

F. III. G. a. v., at eftersom afgangne Hr. Gregers Krabbe, forrige Statholder i vort Rige Norge, paa vores naadigste Behag til os elskelige Søren Jenssøn, Borgermester i vor Kjøbsted Bergen, de tvende Hovedgaarde af Hr. Hannibal Sehesteds afstandne Gods, Sem og Sandvig kaldet, haver bortforpagtet, hvorpaa vores naadigste Confirmation ansøges og begjeres, saa at han samme Forpagtning en Tid lang

[1] I »Registre« staar Brevet mellem to Breve af 24 Januar.

fremdeles maa nyde, og lyder samme Forpagtningsbrev Ord efter andet, som følger:

Jeg, Gregers Krabbe til Torstedlund, Ridder, Danmarks Riges Raad, Statholder udi Norge og Høvedsmand paa Akershuus, gjør vitterligt, at eftersom mig af Kgl. Maj., min allernaadigste Herre, naadigst er befalet til visse Folk at forpagte alt Hr. Hannibal Sehesteds afstandne Gods her udi Norge, da haver jeg nu paa Hs Maj.s Vegne og naadigste Behag forpagtet til ærlig, vis og velforstandig Mand Søren Jenssøn, Borgermester udi Bergen, de tvende Hovedgaarde ved be^te. Bergen, kaldet Sem og Sandvig, med alle dessen til og under liggende Bønder og Tjenere efter Jordebogens Formelding at nyde og forvalte med efterskrevne lige Vilkaar, som forrige Forpagter Povel Leth og Herman Gaarman samme for^ne. tvende Gaarde og Gods hidindtil nydt og fulgt haver, nemlig at han for samme Gaardes Jordebogs visse og uvisse Indkomst og Oppebørsel af Landskyld, Ledingskat, Arbeids- og Fornøds-Penge, desligeste første og tredie Aars Bygsel med Sigt og Sagefald skal underdanigst aarligen give udi Afgift til høistbe^te. Kgl. Maj., beregnet fra nu tilstundende Philippi Jacobi Dag 1654, Penge et Tusinde et Hundrede fyrgetyve og en Rigsdaler, hvoraf han efter Hs Maj.s naadigste Ordre skal erlægge og betale til efterskrevne gode Mænd eller deres Fuldmægtige, nemlig Hr. Hofmarskalk velbaarne Adam Henrik von Pentz 500 Rigsdaler og til velbaarne Tyge Sandberg 500 Rigsdaler og saa Resten, som er 141 Rigsdaler skal han clarere og erlægge udi Kgl. Maj.s eget Kammers eller hvor Hs Maj. det naadigst behager og befalendes vorder. Derforuden skal han gjøre særdeles Regnskab for hvis Vrag og strandet Gods, som kan hændes paa for^ne Gaardes Grunde at falde efter Søretten og Adelens Privilegiers Formelding. I lige Maade skal han og være forpligt at holde Hovedgaardens Bygning og Indhegning ved god Magt og Lige, saasom de nu forfindes, og intet i Skovene til Upligt lade hugge uden hvis, til Gaardenes egen nødvendig Bygning og Brænden fornøden er, og Bønderne maa han ei heller med nogen Arbeid til Gaardenes Avling eller anden Upligt imod Jordebogen besverge, men være forpligt at holde dem, saa og selv i alle Tilfald rette sig efter Norges Lov samt kongelige Forordninger og Adelens Privilegier, og derimod intet af nogen, hvo det og være kan, lade skee eller tilstede, og

med Rettens Administration have saadan Inspection og Direction, som det sig bør og han vil svare til. Til Vidnesbyrd under mit Signet og egen Haand. Actum Akershuus den 28 April Anno 1654. (L. S.) Gregers Krabbe, m. m. p.

Da ville vi forne Forpagtningsbrev udi alle des Ord, Clausuler og Punkter, eftersom det heroven findes indført, naadigst have confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster, saa at bete Søren Jenssøn maa efter des Indhold paa efterfølgende trende Aar, beregnet fra Philippi Jacobi førstkommendes 1656, udi Forpagtning nyde og beholde bete Sem og Sandvig, som forskrevet staar, med saa Skjel ingen anden Forandring om Pengenes Levering deraf imidlertid skeer. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 30 Januar 1656. R. IX. 544. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Jørgenssøn fik Confirmation paa Drøbak og des Gjæsteri.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Jens Bjelke til Østeraat paa vores naadigste Ratification og Behag haver sted og fæst Ove Jørgenssøn en Plads af Marie Kirkes Provstigods, kaldes Drøbak i From [ɔ: Frons] Sogn, hvorpaa nu vores naadigste Confirmation ansøges og begjeres, som skylder aarlig 15 Lispund Salt, med tilliggende Provsti-Holme, hvoraf gives aarlig en Rigsort, hvilken forne Plads og Holme han skal beholde og nyde hans Livstid og hans Hustru, Maren Nilsdatter, om hun hannem overlever, at nyde Enkers Ret efter Loven, og han nyde saa Gjæstgiveriet paa forne Sted, ligesom hans salig Formand for hannem haver nydt, og ingen hannem derpaa nogen Forhindring i nogen Maade at skal gjøre; dog med slige Vilkaar, at forne Ove Jørgenssøn skal holde et billigt og ustraffeligt Herberge i forne Drøbak for de Reisende, som der kan hænde Logemente at behøve, saa ingen med Billighed kan have sig over hannem at beklage. Desligeste skal de aarligen i rette Tide yde og udgive til Befalingsmanden over berøke [ɔ: berørte] Provstigods, itsige eller tilkommende, forne sedvanlig Rettighed, og ikke at maa forhugge eller lade forhugge tilliggende Skov til Upligt, samt være forne sin Landdrot hørig og lydig efter Loven. Da have vi naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at bete Ove Jørgenssøn maa forne Drøbak hans Livstid beholde og der et ustraffe-

ligt Gastgiveri vedligeholde og hans Hustru efter hans Død at nyde Norges Lov, dog alt med de Conditioner, som forskrevet staar. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 30 Januar 1656. R. IX. 545. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lensmændene i Norge, undtagen Preben von Ahn og Jørgen Friis, at levere 2 af Hundrede til Johan Gaarman af Tolden.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du gjører den Anordning, naar Toldkisterne udi dit Len vorder aabnet, at deraf da udtages aarligen, beregnet fra Philippi Jacobi sidstforleden 1655, indtil paa videre naadigst Anordning, 2 af hvert Hundrede, saavidt Tolden sig Aaret igjennem kan bedrage, hvilket til os elskelige Johan Gaarman etc. leveres skal, som derom haver bekommet vores naadigste Befaling, hvorledes han sig dermed skal forholde. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 30 Januar 1656. T. IX. 373. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Johan Gaarman, om 2 Daler af Hundrede af Tolden aarligen til videre Ordre at annamme.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst haver anbefalet Lensmændene i vort Rige Norge, til dig at lade levere de to af hvert Hundrede, saavidt Tolden sig aarligen herefter Aaret igjennem bedrage kan, beregnet fra Philippi Jacobi sidstforleden 1655. Thi haver du samme to pro cento, indtil paa videre naadigst Anordning, aarligen til dig at annamme og tillige med de andre Toldpenge at nederføre med en rigtig Fortegnelse, hvor høit det sig bedrage kan, hvorefter du siden vores naadigste Villie og Anordning derom videre haver at ervarte. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 30 Januar 1656. T. IX. 373. (Conc. i Rigsarkivet.)

Toldforvalterne i Norge nordenfjelds fik Brev om B[orgermester] og R[aads] Fjerdepart Confiscation i Bergen.

F. III. V. G. t. Vider, at vi naadigst tilfreds er, at Borgermester og Raad i vor Kjøbsted Bergen maa efter underdanigst Anmodning og Begjering herefter som tilforne, indtil paa videre naadigst Anordning, nyde den fjerde Part af hvis Confiscation, som udi deres By falder og efter Toldrullen dømmes at være forbrudt. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 30 Januar 1656. T. IX. 373. (Conc. i Rigsarkivet.)

Anne Thorsdatter [ɔ: Tuesdatter] af Bergenhuus Len fik Fred.

F. III. G. a. v., at eftersom Anne Tuesdatter af Solem[1] i Indvigs Prestegjeld udi Bergenhuus Len, som sig med en Person ved Navn Rønnik Olssøn, som hendes afgangne Husbond udi tredie Led skal have været beslægtet, udi Leiermaal haver forseet, underdanigst haver ladet anholde og begjere, at samme Forseelse hende naadigst maatte efterlades, saa hun maatte nyde sin Fred og blive i Landet, da haver vi paa be^{te} hendes underdanigste Ansøgning og Begjering naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at be^{te} Forseelse hende denne Gang maa efterlades, dog skal hun tiltænkt være, noget efter sin Formue og Lensmandens billig Sigelse til de fattige i næstliggende Hospital at udgive og derforuden paa tilbørlig Steder beviisliggjøre, at for^{ne} Rønnik Olssøn hendes afgangne Husbond ikke nærmere end udi be^{te} tredie Led er beslægtet og paarører, saafremt hun denne vores Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 5 Februar 1656. R. IX. 546. (Conc. i Rigsarkivet.)

Vincents Bildt anl. Laur[it]s Christensssøns Forordning [ɔ: Fordring] hos Fru Merte Gedde.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst erfarer, at os elskelige Fru Merte Gedde nu anden Gang med forderligste agter at opbyde sit Gods til Creditorerne[2], da bede vi dig og naadigst ville, at du paa vore Vegne hjælper Laurits Christenssøn eller hans Fuldmægtige til sin Betaling hos hende for 4184 og en halv Rigsdaler 14 Skilling, som hannem er gjort Indvisning udi for hvis, hendes afgangne Husbonde Nils Lange er bleven os og Kronen skyldig paa Brunla Lens Regnskaber og Skatter, saa at han derfore paa vore Vegne bekommer sin Betaling. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 9 Februar 1656. T. IX. 373. (Conc. i Rigsarkivet.)

Vincents Bildt, at den Stevning, som Hr. Gregers Krabbe har taget over Nils Langes Frue og Børn, maa falde.

F. III. V. G. t. Eftersom vi af os elskelige Hr. Ove Gedde til Tommerup, Ridder, vor Mand, Raad, Rigens Admiral og Befalingsmand paa vort Slot Helsingborg, hans

[1] »Registre« har: Satem. [2] »Tegnelser« har: anden Gang at paabyde med forderligste agter sit Gods til Creditorerne etc.

Revers og Indlæg imod den Stevning, som af afgangne Hr. Gregers Krabbe over os elskelige Fru Merte Gedde og hendes Børn er tagen, naadigst erfarer, at han sig tilforpligter den forehavende Opbud, som skal gjøres paa afgangne Nils Langes Bo og Gods, ikke at skal komme os til Præjudice i nogen Maader paa hvis Prætension, som vi paa afgangne Nils Lange efter hans udgivet Revers kan have, da ere vi naadigst tilfreds, at samme Stevning igjen maa falde og uden videre Paatale forblive, hvilket du og dennem, som vedkommer, paa vore Vegne til Efterretning haver at forstendige lade. Kjøbenhavn 9 Februar 1656. T. IX. 374. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Aabne Breve anlangende Herredage i Norge.

F. III. Hilse eder alle vore kjære, troe Undersaatter, Riddersmænds-Mænd, Fruer og Jomfruer, Provster, Prester, Kjøbstedmænd, Bønder og menige Almue, som bygge og bo over alt vort Rige Norge, kjærligen og evindeligen med Gud og vor Naade. Vider, at eftersom vi eder alle og enhver, som vore kjære troe Undersaatter, af Øvrigheds Pligt og naadigste Bevaagenhed billigen er til geneget og naadigst villige at hjælpe, befordre og haandhæve med Norges Lov, Skjel og Ret, og derudinden som i alle Maader eders Gavn og Bedste at vide, ramme og betænke, da paa det alle og enhver vore Undersaatter der udi Riget, som nogen Sager haver med Retten at udføre eller udi andre Maader dennem kunde have at beklage med Uret at være besverget, kunde blive til Rette forhjulpen, have vi naadigst betænkt og ere tilsinds udi nærværende Aar at sidde Retterthing og høre Sager der udi vor Kjøbsted Christiania den 21 Juli førstkommendes; der sammesteds skal indføres alle de Sager, som vore Undersaatter der udi forne vort Rige Norge, baade søndenfjelds og nordenfjelds, kunde have at forrette, hvor til samme Tid hvis Sager og Klagemaal, som indkommendes vorder, imellem begge Parterne skulle forhøres, udi Rette fororddeles og enhver hjælpes saa meget, Norges Lov og Ret er. Og paa det nogen af eder ikke med lang Vandring, stor Omkostning og anden Møisommelighed skulle besverges at søge om Stevning, da haver vi tilskrevet os elskelige Vincents Bildt til Nes, liggendes i Slotsloven paa vort Slot Akershuus, Hr. Henning Walkendorf til Glorup, Ridder, Hr. Iver Krabbe til Jordberg, Ridder, og bete Vincents Bildt, vore Mænd, Tjenere og Befalingsmænd over Brats-

berg, Baahuus og Tønsberg Lene, at skulle meddele alle dennem, som dem derom besøger og søndenfjelds ere boendes, Stevning over deres Vederparter; sammeledes tilskrevet og befalet os elskelige Fredrik Urne til Brentved, Preben von Ahn til Fosnes, Ove Bjelke til Østeraat, Henrik Belov til Hvidstedgaard, Jørgen Friis til Lindholm, Jørgen Bjelke til Hovindsholm, vore Mænd, Tjenere og Befalingsmænd over Throndhjems Gaard, Nordlandene, Bergenhuus, Stavanger, Vardøhuus og Agdesidens Lene, at skulle meddele dennem, som nordenfjelds ere boendes, Stevning over deres Vederparter til forne Tid at møde der udi vor Kjøbsted Christiania, dog derudinden forbeholdet, at aldeles ingen Stevninger skal udgives i de Sager, som ikke tilforne haver været orddelet af Lagmændene og Lagrettet til Hjemthinget, som det sig bør og der sammesteds bør et kjendes og dømmes paa, det vi eder alle og enhver naadigst hermed ville vide lade, at sig enhver kunde og skulle have herefter at forholde. Og hvilke nogen Sager haver at indføre for Retten og tilforne til Hjemthinget er orddelet, som forskrevet staar, da betiden hos hvilken vore Lensmænd, hannem er bedst beleiligt, at fordre om Stevning og siden til forne bestemte Tid og Sted eders Sager og Anliggende at andrage, hvor eder derudinden skal hændes og vederfares, hvis Norges Lov og Ret er. Belangendes hvis Supplicationer og Klagemaal paa Almuens Vegne, da skulle de, eftersom tilforne befalet er, af den Sorenskriver eller en anden troværdig Mand, om den Sorenskriver ikke tilstede er, eller Klagemaalet hannem ikke selv angaar, være conciperet og under hans og tolv af de villeste Lagrettesmænd udi hvert Fogderi deres Hænder og Signeter overleveres, om Almuen sammesteds og udi ens Mening sig besverger eller og i hvert Gjeld om Undersked paa deres Klagemaal kan være, hvilke Supplicationer ikke, som hidindtil, skulle fremskikkes ved nogle letferdige Companer af hvert Gjeld, som intet andet derved søge end deres egen Fordel og stor Penges Udgift af den fattige Almue, men aleneste ved en af Lensmændene og tvende af de villeste Lagrettesmænd i hvert Fogderi eller Gjeld, som for deres Fortæring og Umag af Almuen skulle tilfredsstilles, efterdi eragtes saadant bekvemmeligt og Almuen uden for stor Omkostning kan og bør at skee, dog ville vi ikke hermed naadigst have forment enhver, som for sin egen Person

alene haver noget at angive og sig underdanigst haver at beklage, hans Supplication selv at overlevere, og ville ogsaa at der skal haves iagt med alle Supplicationer, førend de os naadigst forekommer, efter vores naadigst derom udgangen Forordning aldeles forholdet, nemlig vores Lensmænd dermed først besøges, medmindre de sig over Lensmændene haver at besverge. Desligeste ville vi, at der ikke nogen utilbørlig Klagemaal andrages over vore Skatter eller andre vores Rettigheder. Ladendes det ingenlunde. Kjøbenhavn 12 Februar 1656. T. IX. 374. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Lensmændene i Norge fik Breve om Herredage.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst er tilsinds udi nærværende Aar udi vort Rige Norge udi vor Kjøbsted Christiania at holde Retterthing, forhøre Sager og forhjælpe enhver saavidt Norges Lov og Ret kan medgive, hvilke Herredage skal begynde og angaa den 21 Juli førstkommendes, der at forhøre hvis Sager, vore Undersaatter over alt forne vort Rige Norge, baade søndenfjelds og nordenfjelds, kunde have at forrette, hvorfore de udi Tide om Stevninger haver at lade fordre. Sammeledes bede vi dig og ville, at du meddeler hvem af Kronens Undersaatter, △ som paaæsker, Stevning over deres Vederparter, dog at du derudinden haver grangiveligen Agt og Indseende, at aldeles ingen Stevninger bliver udgivet udi de Sager, som ikke tilforne haver været orddelet til Hjemthing og der sammesteds af Lagmanden og Lagretten bør at kjendes og dømmes paa, og at du samme Stevninger siden lader registrere og os og vores Raad og gode Mænd underdanigst tilstiller, at vi os naadigst derefter kunde have at rette. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 12 Februar 1656. T. IX. 376. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Lensmændene i Norge, som finge forne Breve: Hr. Iver Krabbe, Hr. Henning Walkendorf, Vincents Bildt, Ove Bjelke, Fredrik Urne, Henrik Belov, Jørgen Bjelke, Preben von Ahn, Jørgen Friis. Vincents Bildt fik Brev her for uden paa Akershuus Lens Vegne, hvorudi ved dette Tegn △ blev indført saaledes (i Akershuus Len.)

Nogle af Rigens Raad fik Brev anl. den norske Herredag.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom vi naadigst haver forordnet almindelig Herredag at skulle stande udi vor Kjøb-

sted Christiania, da bede vi eder og naadigst ville, at I retter eder efter at følge os op til forne Tid og der med os og andre vore gode Mænd og Raad at sidde Retterthing og forskaffe enhver Lov og Ret. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 12 Februar 1656. T. IX. 376. (Conc. i Rigsarkivet.)

Anders Madssøn, Stigtskriver over Bergenhuus Len, fik Brev paa Halvparten af Kirkens Korn der i Lenet.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, indtil paa videre naadigstAnordning, at os elskelige Anders Madssøn, Stigtskriver over Bergenhuus Len, maa for samme hans Stigtskrivers Bestilling aarligen, som forskrevet staar, nyde Halvparten af Kirkens Korn der i Lenet for Kapitels Taxt og efter det Kjøb, som de andre Kirkers Korn der i Lenet aarligen bliver solgt for. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 14 Februar 1656. R. IX. 546. (Conc. i Rigsarkivet.)

Johan Everhart Speckhan at være Commandant i Marstrand og aarligen 500 Rigsdaler.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver antaget og bestillet, saa og hermed antage og bestille, indtil videre naadigst Anordning, nærværende Johan Everhart Speckhan til at være Commandant udi Marstrand, og skal han imidlertid rette sig efter hvis, os elskelige Hr. Iver Krabbe eller hans Efterkommere-Lensmænd paa Baahuus, hannem paa vore Vegne befalendes vorder, og ellers i samme Bestilling være os, vore Riger og Lande huld og tro, dessen Gavn og Bedste vide og ramme, Skade og Fordærv derimod hindre og afverge, for hvilken hans Bestilling vi saa vidt hans Besolding forbedret haver, saa at hannem aarligen, som forskrevet staar, skal gives 500 Rigsdaler, de 360 Rdl. derudi med beregnet, som han aarlig hidindtil paa Stykhopmands Bestilling nydt og havt haver, hvilken bete hans Aars Besolding paa 500 Rigsdaler, som forskrevet staar, skal begynde og angaa fra den 20 Augusti sidstforleden og siden continuere, saalænge han i samme Bestilling forbliver og som forskrevet staar; herforuden haver vi og naadigst bevilget, at han ligesom hans Formænd skal have fri Huusværelse og tilbørlig Service, ligesom det øvrige af Garnisonen der sammesteds nyde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 14 Februar 1656. R. IX. 547.

Fredrik Urne anl.; Bønderne ved det af Nicolaus Po[ve]lssøn funden Verk maa gjøre hannem Bistand dertil.

F. III. V. G. t. Eftersom os elskelige Nicolaus Povelssøn, vores Lagmand til Throndhjems Lagstol, af os underdanigst haver været begjerendes, at vore og Kronens omkring liggende Bønder og Tjenere ved det af hannem nyligen opfundne Kobberverk maatte bevilges hannem ved samme Verk nogen Tjeneste at gjøre, da ere vi naadigst tilfreds, at be^te^ vore og Kronens Bønder maa, indtil paa videre naadigst Anordning, gjøre hannem for billig og god Betaling hvis Villighed til samme Verkets Fortsættelse, som han med dennem forenes kan. Thi haver du den Anordning at gjøre, at hannem ingen Indpas, enten af Fogderne eller andre der i Lenet, derimod skeer. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 14 Februar 1656. T. IX. 376. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne, at lade gjøre Nicolaus Povelssøn Forbud anl. Sagtømmer[s] Udførsel fra Høland og Orkedal.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du paa vore Vegne lader gjøre alvorlig Forbud, at intet Sagtømmer udi vore og Kronens Skove paa Høland saavelsom i Orkedal Fogderi, indtil paa videre naadigst Anordning, vorder hugget eller udført under hvad Prætext, det og være kan, saafremt at de, som dermed betrædes, ikke derfore ville stande til Rette og straffes, som vedbør. Herforuden haver du med forderligste i vores Kantselli at nederskikke en rigtig Fortegnelse paa alle dem, som nogen Sag der udi Lenet haver, med en rigtig Copi af hvis Adkomst, som enhver paa for^ne^ Sager kan have at fremvise. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 14 Februar 1656. T. IX. 377. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hylding i Norge anl., nemlig aabent Brev til Stænderne.

F. III. Hilse eder vore kjære, troe Undersaatter, Riddermændsmænd og alle, som fri og frelse kjendes, samt Superintendenter, Lagmænd, Prælater, Kanniker, Provster, Prester, Borgermester, Raadmænd, Borgere, Sorenskrivere, Lagrettesmænd, Bønder og menige Almue, ihvosomhelst I tjene eller tilhøre, som bygge og bo over alt vort Rige Norge, kjærligen og evindeligen med Gud og vor Naade. Vider, at eftersom menige Danmarks Riges

Stænder nu nogen rum Tid forleden af høivigtige Betænkende haver samtligen keist, kaaret og udvalgt den høibaarne Fyrste og Herre, Hertug Christian, Arving til Norge, Hertug til Slesvig, Holsten etc., vores elskelige kjære Søn, til Danmarkes, Norges og des underliggende Lande og Provinciers Konning at være, om Gud allernaadigste det saaledes havde forseet, at Hs Kjærlighed vores Død overlevendes vorder, og høistbe^{te} vores kjære Søn nu af vore troe Undersaatter her udi vort Rige Danmark efter foregaaende Samtykke til disse Rigers udvalgte Prinds solemniter er hyldet. Da haver vi nu for raadeligt og godt anseet, at ville lade høibe^{te} vores elskelige kjære Søn hylde af alle vore Undersaatter over alt vort Rige Norge og det udi vor Kjøbsted Christiania den 21 Juli i nærværende Aar. Thi bede vi eder alle og enhver særdeles byde, at I retter eders Leilighed efter hver af Adel, hver Lagmand og Superintendent udi egen Person og to Kanniker med Fuldmagt af hver Kapitel, Provsten og to Prester af hver Skibrede med Fuldmagt af de andre Prester og af hver Kjøbsted en Borgermester med to Raadmænd og to andre fornemme Borgere med deres Stads Segl og alle deres Fuldmagt, to Lagrettesmænd med tvende Embedsmænd af hvert Prestegjeld med nøiagtig Fuldmagt, visseligen tre Dage før Hyldingsdagen udi for^{ne} Christiania at være tilstede, da alle ydermere at forfare, hvis til samme Tid om høibe^{te} vores kjære Søns Hylding bliver foregivet, og derudinden at gjøre og samtykke, hvis alle vore Undersaatter til samme Tid for godt anseendes, gjørendes og bevilgendes vorder, hvortil I alle, som vore kjære troe Undersaatter, eder godvilligen ville lade befinde. Vi ville saadan eders tro underdanig Hørsomhed med al Gunst og Naade forskylde og bekjende, og igjen være eder alle og enhver en naadig Herre og Konning og eders Gavn og Bedste vide og ramme, som vi vore kjære troe Undersaatter pligtig ere. Thi tager her ingen Forsømmelse fore. Kjøbenhavn 16 Februar 1656. T. IX. 377. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Lensmændene i Norge fik Breve om Hyldingen.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom menige Danmarks Riges Stænder nu nogen rum Tid forleden af høivigtige Betænkende haver samtligen keist, kaaret og udvalgt den høibaarne Fyrste og Herre, Hertug Christian, Arving til Norge, Hertug til Slesvig, Holsten etc., vores elskelige kjære Søn, til Danmarks,

Norges og des underliggende Lande og Provinciers Konning at være, om Gud allermægtigste det saaledes havde forseet, at Hs Kjærlighed vores Død overlevendes vorder, og høistbete vores elskelige kjære Søn nu af bete vore troe Undersaatter her i vort Rige Danmark efter foregaaende Samtykke til disse Rigers udvalgte Prinds solemniter er hyldet. Da haver vi nu for raadeligt og godt anseet, at ville lade høibete vores elskelige kjære Søn hylde af alle vore Undersaatter der udi vort Rige Norge udi vor Kjøbsted Christiania udi nærværende Aar, den Leilighed du af medfølgende vort aabne Brev ydermere haver at forfare. Thi bede vi dig og ville, at du retter din Leilighed efter selv udi egen Person tre Dage før Hyldingsdagen udi forne Christiania at møde tilstede, saavelsom forne vort aabne Brev for alle Stænder der udi dit Len og des underliggendes Lene lader læse og forkynde, saa at alle vore Undersaatter baade edel og uedel, der sammesteds boendes, dennem underdanigst derefter kunde vide at rette og forholde. Kjøbenhavn 16 Februar 1656. T. IX. 378. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Lensmændene, som finge forne Breve:

Hr. Iver Krabbe	Baahuus.
Ove Bjelke	Bergenhuus.
Hr Henning Walkendorf	Bratsberg.
Preben von Ahn	Nordlandene.
Jørgen Friis	Vardøhuus.
Fredrik Urne	Throndhjem.
Henrik Belov	Stavanger.
Jørgen Bjelke	Agdesiden.
Vincents Bildt	Akershuus. Tønsberg.

NB. Eftersom Vincents Bildt laa i Slotslov paa Akershuus, fik han Brev paa Akershuus og sit eget Lens Vegne, Ord fra Ord, som de andre, uden aleneste at isteden imellem disse Tegn blev sat i forne Vincents Bildts Brev saaledes (udi Akershuus saavelsom i dit).

Vincents Bildt fik Brev anl. at være tilstede, naar Fru Merte Geddes Opbud skeer, og affordre nogle Documenter.

F. III. V. G. t. Eftersom du nyligen haver bekommet vores naadigste Befaling, at lade falde den Stevning, som over os elskelige Fru Merte Gedde og hendes Børn af forrige Stat-

holder, afgangne Hr. Gregers Krabbe, tagen var, eftersom os elskelige Hr. Ove Gedde etc. havde sig tilforpligtet, at den forehavende Opbud ikke skulde være os paa vores Prætension skadelig, saa haver du dog paa vore Vegne efter be[te] Hr. Ove Geddes Forpligt udi Boen, naar Opbudet skeer, at affordre hvis Documenter og andet, som der vedkommer, hvorefter Godset igjen kan være os følgagtig, og hvis du herudinden af Boen til Efterretning bekommendes vorder, det haver du med forderligste udi vores Kantselli at nedskikke tilligemed for[ne] Hr. Ove Geddes Forpligt eller rigtig og af dig underskrevne Copier, hvorefter vi os siden naadigst videre ville vide at resolvere. Kjøbenhavn 16 Februar 1656. T. IX. 379. (Conc. i Rigsarkivet.)

Vincents Bildt fik B[rev] anl., Almuen at maa give Penge istedenfor Stokketømmer til Hovedstangens [ɔ: Hovedtangens] Fortification.

F. III. V. G. t. Eftersom vi af din underdanigste Beretning naadigst erfarer, at Almuen udi Oplandene og Solør udi vort Rige Norge underdanigst haver anholdet og begjeret, at dennem maatte bevilges at udgive en lidelig Penge istedenfor de Stokkebygningstømmer, som dennem af afgangne Statsholder efter vores naadigste Befaling er paalagt at udgive til Hovedstangens Fortification der ved Slottet. Da ere vi naadigst tilfreds, at Almuen af de oplandske Fogderier, nemlig af Solør og Odalen, item Hedemarken og over al Gudbrandsdalen samt al Hadeland og Valders Fogderier, saa og af Heggens og Frølands Fogderi, maa af hver fuld Gaard give en Ort otte Skilling, halve og øde a l'advenant, eller og saa meget for hver Tømmerstok, dennem er paalagt at udgive, som en anden lige saa god Tømmerstok til be[te] Fortification kan kjøbes for, saa at Verket paa be[te] Hovedstange uden Ophold eller Forsømmelse kan vorde fortsat. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 20 Februar 1656. T. IX. 379. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Bjelke fik Brev anl. Christiansøes Fæstnings Forflyttelse.

F. III. V. G. t. Eftersom vi af os elskelige Hans Jacobssøn Schort etc. saavelsom Ingenieuren Geelkerck, deres underdanigste Betænkende naadigst erfarer, at Christiansøes Fæstning ikke skal ligge paa en bekvem Sted og meget brøstfældig, saa at des Reparation uden nogen synderlig Nytte skal

koste mange Penge, da ere vi naadigst tilfreds, at du efter underdanigst Forslag af de dertil deputerede Middel, nemlig den femte Rigsdalers Skat af Bratsberg, Stavanger og Agdesidens Lene, paa den tvert over liggende Ø ved Havnen, som Ringene ligger paa, maa anvende og den bekvemmeligste og høieste Sted udsøger, hvor en fast Redoute af Kampesten kan opbygges og siden paa bekvemmeligste Steder med Batteri mod Søen og Havnen forsørges og alle Pladser paa be^te^ Øer, saavidt muligt er, inaccessibel gjøres, hvorimod du af det store Huus paa be^te^ Christiansø haver at lade gjøre en Redoute med Stykker paa og der omkring en Brystverk med en Batteri og det øvrige siden af Fæstningen at lade demolere og til anden nødvendig Brug at anvende, havendes Indseende at vores og Kronens Gavn og Bedste i alle Maader dermed søges og rammes. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 21 Februar 1656. T. IX. 379. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne fik B[rev] anl. Doctor Witzleben paa Sorø og Samuel Meyer i Kjøbenhavn, deres Supplication mod Doctor Johan Jørgen [ɔ: Irgens] og Christian Arniseum.

F. III. V. G. t. Hvad os elskelige, hæderlig og høilærd Doctor Georg Witzleben, Theologus og Professor paa det kongelige adelige Academi Sorø, saavelsom Samuel Meyer for os underdanigst haver ladet andrage, kan du af hosføiede deres underdanigste Supplication videre see og erfare. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du endnu fremdeles Doctor Jürgens og Christian Arniseum alvorligen tilholder, at de sig paa samme deres Supplication skriftlig erklærer og deres Mening fra sig giver beskreven, paa det at de andre deres Medarvinger ikke billigen sig over dennem med Rette kan have at besverge, hvilket du siden med forderligste haver be^te^ Samuel Meyer til Efterretning at tilstille lade. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 22 Februar 1656. T. IX. 380. (Conc. i Rigsarkivet.)

Daniel Knoffes Instruction om Skibsmaalning.

F. III. Instruction, hvorefter os elskelige Daniel Knoff, Toldforvalter søndenfjelds i vort Rige Norge, sig udi Skibe Maaling herefter skal have at rette og forholde, og fornemmeligen skal han igjen eftersee alle de Skibe, som paa be^te^ Norge seile, Trælast at afhente, paa 50 Lester og derover drægtige, enten de vores egne Undersaatter eller Hollænder tilhøre, som

til Dato enten udi Holland eller Norge kan være maalte og brændte, hvad heller de kan være af den nye Fabrica eller de, som efter første Maaling i Holland igjen haver ladet sig ommaale eller forbygge, eller og hos hvilke nogen Suspicion i andre Maader kunde findes ikke at være rigtig, og saa mange af dennem, som urigtige befindes, skal han igjen ommaale og dermed først udi Flekkerøen begynde fra den 31 Martii førstkommendes udi nærværendes Aar 1656 og til den 1 Mai dernæstefter og siden udi Laurkul[len] fra den 10 Mai Aaret igjennem, hvor alle de Skibe, som der efterhaanden ankomme, af be^{te} vores Toldforvalter haver at lade sig maale, taxere og brænde paa efterfølgende Maade, nemlig:

1. Skal han alle de Skibe eftersee og efter Tractaternes egentlige Indhold og rette Mening corrigere, som befindes ikke at have et oprigtigt Maalebrev hos Skibet, hvorudi alting efter Tractaterne ikke findes rigtig indført og i alle Maader ikke stemmer overens med Skibets rette Længde, Vidde, Dyb[d]e og Bygning af Fordæk saavelsom af Navn, Façon og Drægtighed, samt Brænding paa Seil, Bjelke for og agter Stavnen, og siden derpaa meddele Skipperen et oprigtigt, fuldkommen og ret Maalebrev, hvorudi skal specificeres og indføres Skipperens og Skibets Navn, Façon, Længde, Vidde, Dybde og fordækte Bygning, hvor det hjemme hører, saa og dets Alder og om det er af den nye Fabrica eller ei, hvor dybt det stikker, naar det af Trælast haver sin fulde Ladning, af hvem det tilforn haver været maalt, taxeret og brændt, desligeste om det og siden første Maaling er noget fortømret og hvad Skipperens Navn er, som Skibet tilforn haver ført, og alt det, som fornøden gjøres, omstændelig og rigtig observeret, i Maalebrevet indføre, hvilket Brev han siden med sine Underhavende paa vores Side saavelsom de andre, som paa den anden Side er med at maale, skal undertegne.
2. Skal samme Maalebrev strax indføres udi en dertil forseglet Bog og af Skipperen undertegnes, saadant et ligelydende Maalebrev at have bekommet, hvilken Bog aarlig in originali udi vores Kantselli skal nederskikkes og en Copi deraf beholdes, hvoraf erfares kan, hvor mange Skibe aarligen, som forskrevet staar, maales og brændes.
3. Om Skibet findes ikke rettelig at være taxeret, skal det efter

nøie Besigtelse og Ommaaling efter Certernes og andre forfattede Observationes calculeres, taxeres og brændes og derhos Kronen paa Seilbjelken sættes, mens paa For- og Agterstavnen dets Drægtighed alene trykkes, at det bliver kjendeligt, og siden Maalebrev meddeles. Mens befindes al Ting, eftersom før er meldt, med Skibet rigtigt og udi Maalebrevet des rette Længde, Vidde og Dybde indført, som det sig bør, da skal be^{te} vores Toldforvalter aleneste det paa Maalebrevet antegne og det siden tilbage føre lade.

4. Skal han og saavidt muligt erfare, hvor mange Reiser saadanne Skibe paa vort Rige Norge tilforne gaaet haver, saa og paa hvad Steder og Havner de deres meste Fart haver havt, hvilket han og særdeles til Efterretning skal antegne.

5. Skal be^{te} vores Toldforvalter efter Tractaternes egentlige og rette Mening maale, taxere og brænde alle de Skibe, som ikke tilforne have været maalet og brændt, være sig af vore egne Undersaatter, engelske' eller hollandske Nation, som er paa 50 Lester og derover drægtige, naar de, som før er meldt, ankommer, hvilket paa efterfølgende Maade skal skee. Først udi Længde, naar Linien staar stiv og vel udstrakt fra Forstavnens yderste og til Bagstavnens sidste Ende, og siden maales langs Snoren med en ret Amsterdammer Fod, imedens den staar fast og stiv udstrakt, og strax opsætte hvis, da Stokken ret giver. For det andet skal videre tages for den store Mast, hvor Skibet udi Slauget eller paa Baffuen [ɔ: Boven] er videst, og siden lægge dertil saa meget, som Foringen og Indholtet paa begge Sider rækker til den yderste Planke eller Barkholt inden til, og det i lige Maade antegne. For det tredie skal Hulheden maales imellem Store- og Fokke-Masten, hvor Skibet er videst og udybest at finde, tæt med Borde paa sit Vandløb eller Spigaf [ɔ: Spygat] fra den ene Side eller Kant lige Snor ret til paa den anden Kant, strækkendes siden fra samme fastgjorte og stilstaaende Linie midt neder igjennem Kjølsvinet forbi Barkholtet indtil paa Kjølen, som ogsaa strax skal antegnes. Er det og et durchgaaende Fordæk og haver en Knæbruk eller Bovenet, da tages Høiden deraf paa samme Sted, som Skibet i Hulheden blev maalet. Er det Skib af den gammel Fabrica eller Bygning, som er skarp agter og for saavelsom langs Overløbet fast

lige udbygget, kan det efter sit Façon og det nærmeste Exempel udi Certerne findes, sættes. Mens er det af den ny Fabrica eller Bygning, da skal tages i Agt, hvor meget Skibet springer agter og for saavelsom og om det er fladt eller skarpt udi Bunden bebygget, desligeste om det er vel udlagt paa Laaringen eller paa Boven, da kan derefter regnes Skibet at være drægtig enten paa en Fjerde, Femte eller Sjette-Part end, som Regelen ellers giver, ligesom Skibet efter Billighed er proportioneret og det af Salt eller Hvede bære kan, Lesten efter Amsterdammer Maal beregnet.

6. Naar og noget Skib efter Certernes Regler ikke lige udfalder, skal udi Længden for hver Fod regnes to Lester og udi Vidden og Dybden for hver Fod 16 Lester og i Fordækket ligesaa, om det er en Lastdrager, som er aaben mellem Bjelkerne, mens dersom det er med Overløb imellem, da skal en Fod ikkun regnes for Halvparten, og er det et Skib, som fører Stykker, da en Trediepart for hver Fod, mens er det med halvt Fordæk noget udtømret og føres noget Last udi, da regnes hver Fod ikkun for en Fjerdepart, hvilket og udi Maalebrevet skal considereres og omstændelig, som forskrevet staar, indføres.

7. Dersom og nogen enten af vores egen eller de allierede Nationer, være sig engelske eller nederlandske Undersaatter, sig viderlig ville anstille imod denne vores naadigste velmente Anordning med sit Skib at lade eftersee, saa at, hvis Uret var, kunde corrigeres, da skulde den samme efter vores naadigste derom udgivne Placat som en fremmed tracteres og medhandles og specialiter fortolde, saa som Tractaterne hannem ikke angik, udi Betragtning at denne vores naadigste Anordning ikke til anden Ende skeer end hvis misligt, som imod Tractaterne passerer, ved saadan nødvendig Correction kunde vorde rettet og forbedret; men hvilken Skipper, som paastaar eller formener sit Skib for høit paa Lesten at være sat, naar det udi Flekkerøen, som forskrevet staar, rigtigen er bleven eftermaalt, taxeret og paa Lester sat, som det efter Tractaten og des rette Drægtighed mest kan bære, da skal det saadan en være tilladt og frit fore, til vor Kjøbsted Christianssand at opløbe, det der med Salt at lade forslaa, atten smale Tønder paa

Lesten beregnet; befindes det da paa Lesten for høit at være taxeret, skal det derefter decorteres og Ind- og Udskibningen paa vores Bekostning at skee, mens dersom Skibet rettelig befindes at være sat eller høiere paa Lester at kan udfalde, da mere at tillægges og Skipperen selv al Bekostningen at udstaa. Dersom og i lige Tilfælde vederfares paa nogle af de Skibe, som udi Laurkullen maales, da Skipperen at løbe op til vor Kjøbsted Christiania, hvor de med Salt i lige Maade kan forsøges, og siden dermed forholdes, ligesom udi Flekkerøen ommeldt er. Thi ligesaa lidet som vi ville, at vore kjære Undersaatter eller Confødererede noget skulde forurettes, saa ugjerne ville vi ogsaa, at nogen os i vores tilbørlig Intrader og kongelige Rettighed skulde gjøre Indpas.

8. Bemeldte vores Toldforvalter maa nyde de Maalepenge, som for Lesten sedvanlig udgives til dem, som holder rigtig Bog herover, saavelsom den, der Maalebrevene forferdiger og Skibene brænder, saa og til at underholde sig selv en Jagt med Seil og Redskab, desligeste til Brændejern og andet des tilhørige ved lige at holde, mens de tvende Mænd, som han paa vor Side dertil antager, ville vi selv aarlig lønne, efter som han med dennem paa vore Vegne billigen kan accordere.

9. Og paa det at de Seilende og Trafikerende, som til Laurkullen ankommer, sit Skib der at lade maale og brænde, des snarere og uden Ophold kan expederes, skal be^te^ vores Toldforvalter være bevilget at have otte Strandsidder, der paa Strømsøen omkring hannem boende, som for al anden Skyds skulle være fri og forskaanet, paa det at de altid ved Dag og Nat skal være til rede til at ro frem og tilbage, og til hver af be^te^ otte Strandsiddere skal aarligen gives 4 Rigsdaler til at betale deres Grundleie og Skatter med. Herforuden maa hannem og aarligen godtgjøres paa en Styrmand for Kost og Løn 40 Rigsdaler, hvilke Penge han aarligen, indtil paa videre naadigst Anordning, maa af Tolden indebeholde og os det saaledes til Regnskab føre.

10. De Skibe, som forleden Aar paa Caution seilet haver, og høiere befindes at udfalde, naar de vorder eftermaalt, end de af dennem selv taxeret ere, skal tilholdes derfore tilbørligen at clarere og ellers udi andre Maader samme

Skibsmaaling angaaende sig troligen og flittigen anstille, som en oprigtig og tro Toldforvalter egner og vel anstaar. Kjøbenhavn 23 Februar 1656. R. IX. 547. (Conc. i Rigsarkivet.)

Brostrup Gedde fik B[rev] om Forlov og forleden Aars Penge paa Mynten at medtage.

F. III. V. G. t. Vid, at vi efter din underdanigste Anmodning og Begjering naadigst tilfreds er, at du maa forloves her neder til vort Rige Danmark, der paa en otte Dages Tid at forblive, og hvis Penge, som paa Mynten for forleden Aar er til avlet, dennem haver du med dig at herneder føre, saa de, naar du her neder kommer, paa de anbefalede Steder kan vorde leveret. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 23 Februar 1656. T. IX. 380. (Conc. i Rigsarkivet.)

M. Henning Stockfleth fik Brev, en Studiosus ved Navn Bastian Claussøn Stabel at maa lade kalde, som ei er stor [ɔ: sine] 25 Aar.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom os elskelige Bastian Claussøn Stabel for os underdanigst haver ladet andrage, sig ved et lovligt Kaldsmaal efter Forordningen til Skedsmo og[1] Prestegjeld[s] Sogne at være til Sogneprest efter Hr. Laurits Povelssøns, forrige Sogneprestes, Død kaldet og ikke at have turdet sig understaa at lade sig med Collats ordinere, eftersom hannem 7 Uger haver fattes udi hans 25 Aar. Da ere vi naadigst tilfreds, saafremt det ellers befindes sig efter hans Angivende med sig saa at forholde, at han til Prest der sammesteds maa blive ordineret lige saa fuldt, som han allerede sine 25 Aar completeret havde. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 25 Februar 1656. T. IX. 380. (Conc. i Rigsarkivet.)

Laurits Christenssøn fik Confirmation paa Ulvelands Gaarde og Sage med mere paa Eker.

F. III. G. a. v., at eftersom afgangne Hr. Gregers Krabbe, forrige Statholder udi vort Rige Norge, paa vores naadigste Behag til Laurits Christenssøn, Foged paa Bragernes, de tvende Ulvelands Hovedgaarde paa Eker med des underliggendes syv Sage og et Kværnehuus udi Skotselven, item Koperups [ɔ: Kopperuds] Ødegaard og de tvende Skotgaarder til Brugelighed til St. Hansdag 1657 haver forpagtet, hvilken Forpagtning af os naadigst efter underdanigst

[1] Her mangler formodentlig: Nittedal.

Anmodning og Begjering ogsaa til samme Tid er bleven confirmeret og stadfæst. Mens eftersom be^{te} Laurits Christenssøn fremdeles er begjerendes, samme Gods og Sager paa nogle Aars Tid efter be^{te} Aars Forløb at maatte forundes i Forpagtning, da haver vi efter hans, be^{te} Laurits Christenssøns, underdanigste Anmodning og Begjering naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at han fremdeles paa tre Aars Tid, beregnet fra be^{te} Johannes 1657 til Aarsdagen 1660, maa udi Forpagtning beholde for^{ne} Ulvelands Hovedgaarde og des underliggende Sage og Gods for den samme aarlig Forpagtning, som forskrevet staar, nemlig 500 Rigsdaler og tusinde gode firskaarne Furudeler, paa hans egen Bekostning udi Drammen at leveres eller med Penge at betale, nemlig 8 Rigsdaler for hver hundrede, og dersom de mere kan gjelde, da han og mere at give, og sig efter den forrige hannem given Forpagtningsbrev med samme Gods og Afgifter deraf udi varende trende Aar at rette forholde, saafremt han det ellers agter at nyde og beholde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 26 Februar 1656. R. IX. 551. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lensmændene fik Breve om Skibes Maaling i Norge; item Almuen at lade vide Toldrullens Indhold om Fedevarers Førsel til Kjøbstæderne saa om Fremmedes Skuder og Kjøbmænd.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst haver anbefalet os elskelige Daniel Knoff etc. at eftersee alle de Skibe, som paa be^{te} Norge seile, Trælast at afhente, paa 50 Lester og derover drægtige, enten de ere vores egne Undersaatter eller hollandske, som til Datum enten udi Holland eller Norge kan være maalte eller brændte, hvad heller de kan være af den nye Fabrica eller de, som efter første Maaling i Holland igjen haver ladet sig ommaale eller forbygge, eller hos hvilken nogen Suspicion i andre Maader kunde findes ikke at være rigtigen, og saa mange af dennem, som urigtigen befindes, igjen at ommaale og dermed først at begynde udi Flekkerøen fra den første og tredivte Marts førstkommendes udi nærværende Aar og til den 1 Mai dernæst efter, og siden udi Laurkullen fra den 10 Mai Aaret igjennem, hvor alle de Skibe, som der efterhaanden ankommer, af be^{te} vores Toldforvalter skal lade sig maale, taxere og brænde efter den Maade, som hannem naadigst videre er anbefalet, hvilket og siden aarligen saaledes skal continuere

med dennem, som enten i nærværende Aar ikke til Norge ankommer eller herefter sin Fart did agter at sætte, Trælast at afhente. Thi bede vi dig (eder) og naadigst ville, at du (I) sligt til alles Efterretning udi Akershuus saavelsom dit eget Len Tønsberg og des underliggende Lene paa behørige Steder lader forkynde, paa det at enhver vores egne Undersaatter saavelsom fremmede af engelske og hollandske Nation Tiden og Steden kan være beviist, hvor og naar de deres Skibe efter Skibes Drægtighed og Tractaternes Indhold, naar de did ankommer, kan lade maale og brænde. I lige Maader haver du og Tolderne udi be^{te} Lene at advare, at de ikke tilsteder noget Skib at passere eller annammes, som efter den terminerede Tid paa nogen Toldsted kunde henkomme, der nogen Ladning at indtage, anderledes end som en fremmed, som ikke udi Tractaterne er ment eller indsluttet, medmindre den sig først paa de forordnede Tider og Steder, som forskrevet staar, haver præsenteret sig at lade eftersee, maale og brænde, saafremt Tolderne, som sig herimod forseer, ei selv dertil ville svare og, som vedbør, til Rette stande. Ellers haver du dennem, som paa vore Vegne med samme Maal og Brænde[n] haver at bestille, al tilbørlig Hjælp og Assistentse paa Anfordring at beviise saavelsom med nødtørftig Skyds og anden Befordring, saavidt muligt er, behjælpelig være. Dersom og for Almuen paa Landet i be^{te} Lene ikke allerede var publiceret og forkyndet vores naadigste Villie om de Fedevarers Førsel til de næste Kjøbstæder, efter Toldrullens Indhold, og ikke til nogen Ladeplads, da haver du dette med forderligste at lade skee, paa det at ingen sig formedelst des Uvidenskab kunde have at undskylde, og alvorligen derhos lade overholde, at aldeles ingen fremmede Skuder eller Kjøbmænd herefter tilstedes, under hvad Prætext det og være kan, imod vores forrige naadigste Forbud sig fra Toldstedet og Ladepladsen, som de ankommer, op i Landet at begive, nogen Last, Borgerne udi deres Handel til Præjudice og Skade, der at kjøbe og sig tilforhandle. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 26 Februar 1656. T. IX. 381. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Lige saadant Brev fik Hr. Iver Krabbe udi Baahuus og des underliggende Lene, Ove Bjelke i Bergenhuus og des underliggende Lene, Fredrik Urne i

Throndhjem, Hr. Henrik Walkendorf i Bratsberg, Henrik Belov i Stavanger og Jørgen Bjelke i Agdesiden.

Akershuus Lens Bønder at svare Hr. Nils Trolle.

F. III. Hilse eder alle vore og Norges Krones Bønder og Tjenere over al Akershuus Len, som afgangne Hr. Gregers Krabbe til Torstedlund udi Verge og Forsvar hidindtil havt haver, evindeligen med Gud og hans Naade. Vi bede eder alle og enhver særdeles strengeligen byde og befale, at I retter eder efter fra Philippi Jacobi førstkommende i nærværende Aar at svare os elskelige Hr. Nils Trolle til Trolholm, Ridder, vor Mand, Raad og Statholder udi vort Rige Norge. givendes og gjørendes hannem og ingen anden paa vore Vegne eders aarlig Landskyld og al anden Rente og Herlighed og som I pleier og pligtig er at gjøre og give og I af Arilds Tid til os og Norges Krone givet haver, indtil saalænge vi derom anderledes tilsigendes vorder. Han skal igjen holde eder alle og enhver særdeles ved Norges Lov og Ret og ingen af eder tilstede at forurettes imod Loven i nogen Maader. Kjøbenhavn 1 Marts 1656. R. IX. 552. (Conc. i Rigsarkivet.)

Befaling om Akershuus at leveres Hr. Nils Trolle.

F. III. Hilse eder os elskelige Daniel Bildt og Vincents Bildt etc., vore Mænd og Tjenere, kjærligen med Gud og vor Naade. Vider, at eftersom vi naadigst haver forlenet os elskelige Hr. Nils Trolle etc. med vort og Norges Krones Slot og Len Akershuus, da bede vi eder, befale og hermed Fuldmagt giver, at naar os elskelige Fru Dorothe Daa, afgangne Hr. Gregers Krabbes til Torstedlund, det fra sig leverer, I da ere overværendes tilstede og til be^te. Hr. Nils Trolle overantvorder hvis Inventarium, Jordebøger, Mandtaller, Registre, Breve og Forordninger og den af os elskelige Hr. Christopher Urne etc. underskrevne Jordebog samt alt andet, som hos for^ne. Len findes og bør at lades og overantvordes. Desligeste at I og besigter Bygningen paa forbe^te. Slot og underliggendes Ladegaard, hvorledes det nu forefindes og er ved Magt holden. Saa og begiver eder til vore og Kronens Skove, til for^ne. Len liggendes ere, granskendes og forfarendes, hvorledes de ere frede[de] og ved Magt holden, og dersom det ikke muligt er, at I kunne selv alle Skove besøge, I da lade opkræve uvillige Mænd i hver Thingsted, som kan besigte for^ne. Skove og optegne, hvad nu derudinden kan findes at være hug-

gen og Stubberne til Efterretning udmærker, hvilket samt alt andet I klarligen under eders Hænder og Signeter haver fra eder at give beskreven, som I ville ansvare og være bekjendt, og det siden til be^{te} Hr. Nils Trolle overantvorder. Ladendes det ingenlunde. Kjøbenhavn 1 Marts 1656. R. IX. 553. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolles Instruction at være Statholder i Norge.

Instruction, hvorefter Statholderen i vort Rige Norge, os elskelige Hr. Nils Trolle til Trolholm, Ridder, vor Mand, Raad og nu Befalingsmand paa vort Slot Akershuus, sig haver at rette og forholde:

1. Han skal altid beflitte sig udi alle forefaldende Occasion[er] at holde og disponere Stænderne udi vort Rige Norge til vores Tjeneste og yderste Assistents til vore Rigers Velstand og Conservation, saa og at have flittig Indseende, at alle og enhver holdes ved Lov og Ret, ei nogen imod Norges Lov og gammel vedtagen Skik graveres,
2. Hvis han formærker nogen, være sig hvo det være kan, med Raad eller Daad at tragte efter eller gjøre noget, som os eller vore Riger paa nogen af vores Interesse kan være præjudicerlig og skadelig, [skal han uden Dyl og Efterladelse os strax tilkjendegive [1].
3. De, han formærker med Hu, Sind og Gjerning til vores Tjeneste sig at anstille tro og flittig, dennem skal han os til Befordring recommandere.
4. Alt, hvad han eragter at kunne geraade til nogen Nytte, det være sig med Indkomsten eller anden Landsens Polities Forbedring, det skal han efter flittig Deliberation med sine Omstændigheder og Fundamenter advisere og tilkjendegive til vores naadigste Resolution.
5. Hvad Ordinantser allerede gjort ere eller herefter gjort vorder, skal han have udi Agt, at de udi tilbørlig Observants bliver holden.
6. Alt hvad kan komme til Bergverkernes Befordring og Fortsættelse i hans Len os til Nytte, skal han med største Flid forfremme og os om des Tilstand flittig advisere.

[1] Fra [er i »Registre« henført til følgende Punkt 3.

7. Han skal altid beflitte sig paa, [at have[1] god Kundskab inden Grændserne i Sverig, at observere og tage deres Actioner[2] i Consideration og os dennem flittig advisere.
8. Denne vores Instruction ville vi have med Flid observeret, saa og efter Tidernes Tilstand og, som vi gavnlig befinder, at kunne forandres og formeres. Kjøbenhavn 1 Marts 1656. R. IX. 353. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Oluf Parsberg, at erklære sig om noget Sølv, Bergenhuus Bønder i Nordfjord søger Betaling for.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vor og Kronens Bønder og Tjenere udi Nordfjord udi Bergenhuus Len for os underdanigst haver ladet andrage og berette, at de nogle Aar forleden til vores elskelige kjære Hr. Fader, salig og høilovlig Ihukommelse, og Kronen skal have forstrakt en Andel Sølv, nemlig 2017 Lod efter deres derpaa givne Bevises videre Indhold, da efterdi samme Bønder nu om Betaling derfor hos os underdanigst lader anholde og ei kan erfares, hvortil samme Forstrækning skal være gjort, da bede vi eder og naadigst ville, at I eder mod os med forderligste om des Beskaffenhed udførligen erklærer, baade hvortil samme Forstrækning er skeet, paa hvilke Tider og Steder saavelsom til hvem samme Sølvforstrækning af eder leveret er, og samme eders Erklæring herom med forderligste i vort Kantselli til videre Efterretning indskikker. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 1 Marts 1656. T. IX. 382. (Conc. i Rigsarkivet.)

Mathias Bjørn, Tolder i Svinesund og Spanvig [ɔ: Sponvigen], fik Brev paa 400 Rdl. aarlig Løn.

F. III. G. a. v., at eftersom vi naadigst haver antaget og bestillet Mathias Bjørn til at være Tolder i Svinesund og Sponvig, saa haver vi hannem for saadan hans Tolders Bestilling naadigst undt og bevilget, saa og hermed, indtil paa videre naadigst Anordning, under og bevilger til aarlig Løn 400 Rigsdaler, som skal begynde og angaa fra den Tid, han samme Tolders Bestilling bekommet haver, og saaledes aarlig continuere, som forskrevet staar, indtil vi derom anderledes tilsigendes vorder. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 3 Marts 1656. R. IX. 554. (Conc. i Rigsarkivet.)

[1] Fra [mangler i »Registre«. [2] »Registre« har Observationer.

Hr. Nils Trolle med flere Lensmænd søndenfjelds om Tiendeler ved Odelssage ved Daniel Knoff at opberges med videre des Omstændigheder.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi aarligen en stor Andel gode Furudeler til vores Flaades og anden Bygnings Fornødenhed behøver, som vi hidindtil paa det dyreste have maattet indkjøbe, og endda dennem ei betimeligen bekommet, hvorover vi er bleven til Sinds selv herefter at lade opberge vores med Rette tilhørige Tiendedeler ved alle Odelssage søndenfjelds, enten samme Sage Borger eller Bønder kan tilhøre eller af dennem bruges, og som pligtig ere Tiendedeler eller Skat i des Sted at give, saa samme Deler ved bekvemme Ladesteder altid kunde findes udi Forraad, hvorfra de til vores og Kronens Fornødenhed efter Haanden kunde afhentes. Og til den Ende haver vi naadigst anbefalet os elskelige Daniel Knoff, Toldforvalter søndenfjelds i vort Rige Norge og Tolder udi Drammen, alle saadanne Tiendedeler, som over al søndenfjelds falde kan, paa vore Vegne at opberge eller ved sine dertil betroede opberge lade og os siden derfore tilbørligen at svare og til Rette stande, efter den vores hannem derpaa givne Instructions videre Indhold. Thi haver I saadan vores naadigste Anordning, Villie og Mening alle dennem, som dette vedkommer eller nogen Odels-Sagbrug, som forskrevet staar, udi eders Len haver, at lade forstendige, at de retter sig efter fra Philippi Jacobi førstkommendes den tilbørlig Tiende af hvis Sage, som de udi Brug haver, til be^{te} Daniel Knoff eller hans Fuldmægtige at levere og det saaledes aarligen, indtil anden Anordning derom skeer, hvorimod de fra for^{ne} Tid for al videre Afgift af saadanne Sage skal være forskaanet, men derimod skal be^{te} Daniel Knoff til eder aarligen fra for^{ne} Tid imod tilbørlig Kvittering levere af Akershuus Len 1581½ Rigsdaler 31⅓ [1] Skilling, af Numedal og Sandshverv 125 Rigsdaler 32 Skilling, nok af Mossedal og Rakkestad 69 Rigsdaler, hvoraf den halve Part aarligen til Johannes og den anden halve Part til Martini dernæstefter betales skal, dog haver I herhos at agte, at dersom flere Odelssage opbygges end, som der nu findes, skulle de proportionaliter efter de andre sættes og taxeres, og det, som de sættes for, siden fordres af be^{te} Daniel Knoff og os tilbørligen til Regnskab føres. Men dersom en eller flere Sage,

[1] »Tegnelser« har 35½.

som for Afgift ere satte, blev øde eller ubrugelige, da skal saadanne Sages[1] Afgift kortes og be^{te} Daniel Knoff godtgjøres, dog er ikke vores Mening, at de Skatter, som af Sagmesterne eller Sagdrengene udgives, jo af Fogderne herefter som tilforne skal annammes og til Regnskab føres, eftersom saadant Mandtallen alene angaar og a part derfor skal Regnskab gjøres; ei heller skal saadanne Tiendedeler gives af vore egne Sage, som stander under visse Forpagtning eller nogen af os kan være forlenet med, ei heller af de Sage, som ei tilforne nogen Tiendedeler eller Skat givet haver, mens alene skal hermed forstaaes Borgeres og Bønders Sage samt de, som af dennem i lige Tilfælde bruges, og de, som til os og vore Forfædre af Arilds Tid tiende og skatskyldig haver været. Thi haver I eders underhavende Fogder at tilholde, at de be^{te} Daniel Knoff, saavidt som billigt er, værer behjælpelig, om nogen her imod befindes at gjøre, eftersom ingen, som forskrevet staar, skal være tilladt, Delerne fra Sagene at afføre, førend be^{te} Daniel Knoff eller hans Fuldmægtige derom betimeligen vorder advaret, hvorom al videre og fornøden Underretning hos Tolderne paa enhver Sted, hvor saadanne Deler udskibes, skal kunne erfares, saa at Tiende, som forskrevet staar, deraf erlagt vorder, medmindre at det tilforne ved Sagene skeet er, og det uden nogen Undskyldning under Straf, som vedbør. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 3 Marts 1656. T. IX 382. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Lige saadant Brev fik Hr. Iver Krabbe om 52½ Rdl. 8 Skill. Vincents Bildt af Tønsberg Len 494 Rdl. 4 Skill. Jørgen Bjelke af Mandal, Nedenes og Robyggelaget 255 Rdl. 32 Skill. Hr. Henning Walkendorf af Bratsberg Len 709 Rdl. 28 Skill. Holger Vind 148½ Rdl. 16 Skill. Nok Kørbitz af Ide og Marker Len 148 Rdl. Nok Sivert Gabrielssøn [Akeleye] af Verne Kloster 116½ Rdl.

Johan Gaarman anl. Toldpengenes Annammelse paa hver Sted for den hannem forrige forundte Besolding.

F. III. V. G. t. Eftersom en Del af Tolderne søndenfjelds i vort Rige Norge for os underdanigst haver ladet andrage, at

[1] Mangler i »Registre«.

de paa deres egen Omkostning skal maa reise 10, 20 og 25 Mile hen med Toldpengene til dig at levere, hvorfor dennem intet som tilforne nu godtgjøres, eftersom du derfor aarligen haver en vis Løn og Deputat, da eragter vi billigt, at du herefter enten selv eller med din Fuldmægtige paa enhver Toldsted af Tolderne imod nøiagtig Beviis Toldpengene annammer eller og, dersom Tolderne med dennem dig at levere foraarsages nogen Reise eller Omkostning at gjøre, da haver du selv saadan Omkostning, som i saa Maader gjøres, at erstatte og betale, saa at os aldeles herefter intet videre for samme Toldpenges Nederførsel end den dig derfor bevilgede Besolding tilskrives. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 3 Marts 1656. T. IX. 384. (Conc. i Rigsarkivet.)

Daniel Knoff fik Instruction anlangende Tiendedelers Annammelse søndenfjelds.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver antaget og tilforordnet, saa og hermed antager og tilforordner os elskelige Daniel Knoff etc. paa vore Vegne at annamme og oppeberge paa sex efterfølgende Aarstid, beregnet fra Philippi Jacobi førstkommendes, de Tiendedeler, som søndenfjelds paa alle Borgernes og Bøndernes Odelssage skjæres, saavidt be^{te} Sage enten kan staa paa deres egne Grunde eller og af dennem kan haves udi Brug, og Tiendedeler eller Skat aarlig skyldig er at udgive. Og skal han sig derudinden til vores og Kronens Gavn og Bedste i alle Maader tro og flittig anstille efter den Løfte og Forpligt, som han derpaa os gjort og givet haver. Thi byde vi og befale alle og enhver, som nogen Odelssage haver, at I retter eder efter de Tiendedeler herefter, beregnet fra Philippi Jacobi førstkommendes, som forskrevet staar, rigtigen til be^{te} Daniel Knoff eller hans Fuldmægtige at erlægge af alle hvis Deler, som paa eders Odelssage sages og skjæres. Ladendes det ingenlunde under Straf, som vedbør. Kjøbenhavn 4 Marts 1656. R. IX. 554. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle anl. Johan Herfort.

F. III. V. s. G. t. Hvad Johan Herfort for os underdanigst haver ladet andrage, kan I af hosføiede hans underdanigste Supplication videre see og erfare. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I eder om des egentlige Beskaffenhed erkyndiger og Supplicanten, saavidt Billighed og Retten gemes er,

til Rette forhjælper. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 4 Marts 1656. T. IX. 384. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Johan Gaarman om Toldbøger at annamme og nederskikke beseglet.

F. III. V. G. t. Eftersom du for nogen Tid siden haver bekommet vores naadigste Befaling, Toldernes Regnskaber i vort Rige Norge til dig at annamme og dennem paa vores Renteri at indlevere, saa er vores naadigste Mening, at samme Regnskaber skal dig beseglet og ikke aaben leveres, efter at Toldbøgerne af vores Toldforvalter med Maaneds Extracterne confereret er, hvilket du og saaledes forseglede saa, som de af dig annammet er, paa vores Renteri haver at indlevere. Kjøbenhavn 4 Marts 1656. T. IX. 384. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle, om Fogden paa Buskerud, ved Navn David Sinclair at have Indseende med Hængsel-Fogden ved Aamot Sage anl. Master, [som forbi passerer[1].

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I anbefaler Fogden paa Buskerud, ved Navn David Sinclair, at have flittig Indseende med Hængsel-Fogden ved Aamots Sage og hannem tilholder, at han aldeles ingen Master der lader forbi passere, førend de først af be^te David Sinclair er rigtig optegnede, mærket, palmet og derhos angivet, hvem de tilhøre, hvorover for^ne David hver Uge haver en Memorial til Drammens Toldbod at nederskikke. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 6 Marts 1656. T. IX. 384. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Johan Gaarman om Toldkisternes aarlig Aabning i Daniel Knoffs Nærværelse.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du aarligen herefter, indtil paa videre naadigst Anordning, strax efter Philippi Jacobi lader aabne Toldkisterne i vort Rige Norge, og først begynder udi Agdesidens Lene og saa fremdeles indtil Marstrand udi os elskelige Daniel Knoff etc., hans Nærværelse, og hvis Penge du deraf indsamler, haver du saa strax derefter og ufortøvet til vor Kjøbsted Kjøbenhavn at neder føre og paa vores Renteri levere. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 6 Marts 1656. T. IX. 385. (Conc. i Rigsarkivet.)

[1] Fra [er tilføiet med en anden Haand.

Daniel Knoff fik Brev om Toldpengenes Indsamling aarlig af Johan Gaarman.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst haver anbefalet os elskelige Johan Gaarman etc. aarligen herefter, indtil paa videre naadigst Anordning, strax efter Philippi Jacobi udi din Nærværelse Pengene af Toldkisterne udi vort Rige Norge at indsamle og dermed først at begynde udi Agd.esidens Lene og saa fremdeles langs neder indtil Marstrand, det vi dig til Efterretning ville vide lade. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 6 Marts 1656. T. IX. (Conc. i Rigsarkivet.)

Herman Müller, at være Apotheker i Bergen.

F. III. G. a. v., at eftersom erfares, forrige Apotheker i vor Kjøbsted Bergen, ved Navn Cornelius de Lange, som der haver været priviligeret, ved Døden at være afgangen, da haver vi efter underdanigst Anmodning og Begjering naadigst undt og bevilget, saa og med dette vort aabne Brev under og bevilger, at Herman Müller udi be[te] Bergen udi den afgangne Apothekers Sted maa anrette og holde et fuldkommen og godt Apothek, saa som et priviligeret Apothek bør at være, og derudi til forefaldende Nødtørft og Leilighed at præparere og falholde Medicamenta composita, opiata, purgantia [og andre saadanne[1], desligeste de Siruper, conserva, condita, olea, ungventa og emplastra, som eneste præpareres og henhører in usum medicum og alle for[ne] Species saa ferske og gode, at de kunne passere, naar de af Medicis blive visiterede, havendes derhos udi Agt, at han udaf alle Slags til rede haver, som paa et velbestilt Apotheke bør at findes, naar hannem noget af Medicis at componere eller præparere bliver befalet og paalagt. Dog skal det ikke hermed være forment Materialisterne, Krudkræmmere, destillatoribus og andre at destillere og gjøre de Slags destillata, sirupus, conserva og condita udaf Ribs, Kirsebær, Pomerants og andet saadant, som til daglig Spisning og andre gemene Brug henhører, ei heller Badskjæren være forbudet jo at maa gjøre hvis Plaster og ungventa, som de til deres Haandverk kunne behøve, mens det at være dennem enhver frit fore, dog derhos be[te] Apotheker uforment sligt at præparere og gjøre og siden falholde for dennem, derefter kunne spørge. Skal det og være ham frit fore og ubehindret tilladt derhos at maa

[1] Fra [mangler i »Registre«.

holde alt, hvis de andre Krudkræmmere der sammesteds fører ex simplicibus adskillige Slags banquet, confect, candiceret og andet saadant, som bør at være og findes hos et fuldkommen Apotheke, saa at vore Undersaatter der kunne bekomme tilkjøbs, hvis de til deres Nødtørft og Leilighed kunne behøve, og det selge og afhænde til enhver, som det Behov haver og kjøbendes vorder, for et godt og billigt Kjøb, og haver vi bete Apotheker til bete Apothekes Fornødenhed aarligen, indtil videre anderledes tilsigendes vorder, naadigst forundt toldfri at maa lade indføre tre Ahmer Rinskviin, to Piber Spanskviin og sex Oxehoveder Franskviin, hvorimod bete Apotheker sig i alle Maader skal forholde, at ingen Klagemaal over hannem med Billighed kommer og som en god Apotheker egner og bør. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 7 Marts 1656. R. IX. 555. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Lucas Jacobssøn paa Færø fik Bevilling paa tvende Marker Jord.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige, hæderlig og vellærde Hr. Lucas Jacobssøn, Guds Ords Tjener i Thorshavn paa vort Land Færø, hos os underdanigst haver ladet anholde og begjere, vi naadigst vilde bevilge og tillade, at han og hans Efterkommere, Prester sammesteds, tvende Marker Jord, kaldes Sandegjerd, beliggendes strax hos Havnen, til Fæste maatte bekomme, da have vi naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at forne Hr. Lucas Jacobssøn og hans Efterkommere, Prester sammesteds, maa herefter, indtil paa videre naadigst Anordning, forne tvende Marker Jord til Fæste bekomme, dog at de deraf den sedvanlige Afgift aarligen udi rette Tid yder og leverer, under denne vores Benaadnings Forbrydelse. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 7 Marts 1656. R. IX. 555. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jon Heinessøn at være gild og gjæv.

F. III. G. a. v., at eftersom Jon Heinessøn paa vort Land Færø for os underdanigst haver ladet andrage, at hannem skal kastes udi Næsen, at han Ao. 1647 ti Mark til Voldsbøder skal have betalt efter den over hannem derom afsagte Dom for et Huus, som han udi sit egen Mark[1] skal have nederbrudt, og endog at han udi samme Sag ville tage Opreisning, saa beret-

[1] »Rigistre« har: Huus.

ter han dog, en Part af hans Vederparter at skal være døde. Da haver vi efter hans underdanigste Anmodning og Begjering naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at hannem samme Sag ei af nogen maa forekastes, men at han derfor skal være gild og gjæv, staa i Laug og Toug saa og søge Laug og Gildehuus med gilde Mænd og gjæve og ikke være Mand desværre for den Sag i nogen Maader. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 8 Marts 1656. R. IX. 556. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jens Gjordssøn i Guserød i Baahuuslen Leiermaal efterladt.

F. III. G. a. v., at eftersom Jens Gjordssøn af Guserød for os underdanigst haver ladet andrage, hvorledes han med en Kvindesperson, ved Navn Anne Andersdatter, som hverandre i andet og tredie [Led] haver været beslægtet, udi Leiermaal skal have forseet, underdanigst derfor begjerendes samme Forseelse hannem naadigst denne Gang maatte efterlades, saa at han ei efter Mandaten skulde lide. Da have vi for^ne Jens Gjordssøns underdanigste Ansøgning og Begjering af kongelig Gunst og Naade naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at for^ne Jens Gjordssøns begangne Forseelse maa være hannem denne Gang efterladt, saa at han i Landet maa tilstede forblive, dog skal for^ne Jens Gjordssøn for for^ne Benaadning tiltænkt være, noget efter hans Formue og Lensmandens Sigelse til næste Hospital at udgive og derforuden beviislig at gjøre, at de hinanden ikke nærmere end, som forbemeldt er, ere beslægtiget, saafremt han ellers denne vores Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 8 Marts 1656. R. IX. 556.

Hr Iver Krabbe anl. Rasmus Alfssøn i Kosta i Nordvigen.

F. III. V. s. G. t. Hvad Rasmus Alfssøn i Kolsta [1] i Nordvigen for os underdanigst haver ladet andrage mod Povel Nilssøn, kan I af hosføiede hans Supplication og Documenter videre see og erfare. Thi haver I eder om des Beskaffenhed med Flid at erkynde og hannem mod hans Vederpart, saavidt billigt og Ret er, til Rette forhjælpe, saa vi for videre hans Overløb kan vorde fri og forskaanet. Kjøbenhavn 8 Marts 1656. T. IX. 385. (Conc. i Rigsarkivet.)

[1] »Tegnelser« har: Kosta.

Jens Knudssøn Gadbjerg at maa have Gønnit Madsdatter.[1]

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Ansøgning og Begjering af kongelig Gunst og Naade naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at Jens Knudssøn Gadbjerg maa til Egte bekomme det Kvindfolk, ved Navn Gønnit Madsdatter, med hvilken han tilforne i hans afgangne Hustrues, Anne Mortensdatter paa Aarup Gaard, hendes levendes Live haver avlet et Pigebarn ved. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 10 Marts 1656. R. IX. 556. (Conc. i Rigsarkivet.)

Colben Bendikssøn at maa stevne en Soreskrivers Dom.

G. a. v., at eftersom Colben Bendikssøn, boendes paa Sør-Ekerhovde[2] i Nordhordlen paa Alle Helgens Gods under Utsteins Klosters Len, for os underdanigst haver ladet andrage og sig besverge over en Sorenskrivers Dom, afsagt den 23 Januar 1652, imellem hannem og hans Grander anlangende en Trætte om et Stykke Mark og Skov, som hannem ved samme Sorenskrivers Dom er bleven frakjendt, og paa det at han samme Dom for sine tilbørlige Overdommere til videre Paakjendelse kan lade indstevne, eftersom den er ældre end Recessen omformelder, da have vi ved denne vores naadigste Opreisning naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at forne Colben Bendikssøn maa samme Sorenskrivers Dom om bete Mark og Skov for sine behørige Overdommere til videre Paakjendelse indstevne[3], ligesom det udi tilbørlig Tid skeet var, dog at Sagen uden videre Ophold for sine tilbørlige Dommere, som forskrevet staar, vorder indstevnet og siden ved Retten lovlig udført, saafremt han denne vores naadigste Benaadning agter at nyde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 11 Marts 1656. R. IX. 557. (Conc. i Rigsarkivet.)

Dominicus Braunmann fik Bestalling for Proviantskriver ved Akershuus.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver antaget og tilforordnet, saa og hermed antager og tilforordner Dominicus Braunmann til at være Proviantskriver paa vort Slot Akershuus, og skal han i samme Bestilling være os, vore Riger og Lande huld og tro, dessen Gavn og Bedste vide og ramme, Skade og For-

[1] Dette Brev er formentlig feilagtigt indført i »Norske Registre«.
[2] Gaard i Fjelds Prestegjeld. [3] »Registre« har: for sine behørige Overdommere indstevne til videre Paakjendelse saa, ligesom det udi etc.

dærv derimod hindre og afverge og ellers rette sig efter hvis Ordre, som os elskelige Hr. Nils Trolle paa vore Vegne hannem om Proviantet givendes vorder, og derforuden i alle Maader sig saaledes anstille, som en tro og flittig Proviantskriver egner og vel anstaar. Og have vi hannem til aarlig Besolding, saa længe han i samme Bestilling forbliver, lovet og tilsagt 300 Rigsdaler, som skal tages af Contributionerne i be^te^ Akershuus Len, og begynde og angaa fra Philippi Jacobi førstkommende 1656, hvorimod hand aarlig paa vores Renteri paa hans egen Bekostning skal gjøre rigtig Regnskab og tilbørligen svare til hvis, han Aaret igjennem af Proviant under Hænder havt haver. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 13 Marts 1656. R. IX. 557. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik v. Gersdorff og Reinhold von Hoven at levere Peder Vibe Throndhjem.

F. III. Hilse eder os elskelige Fredrik v. Gersdorff, bestalter Oberste, og Reinhold von Hoven, Øverstelieutenant over det Throndhjemske Regimente[1], vore Mænd og Tjenere, kjærligen med Gud og vor Naade. Vider, at eftersom vi naadigst haver nu til Philippi Jacobi Dag førstkommendes forlenet os elskelige Peder Vibe til Gjerdrup etc. med Throndhjem og des underliggende Lene. Da bede vi eder og naadigst ville, at I retter eders Leilighed efter til samme Tid eder til for^ne^ vor Gaard udi Throndhjem at begive og hannem eller hans Fuldmægtig Gaarden saavelsom Lenet overleverer, givendes fra eder under eders Hænder og Signeter beskrevet, hvorledes Bygningen findes at være vedligeholden som og hvad Inventarium, der paa Stedet findes, desligeste ogsaa Skovene, til Lenet liggendes, med Flid besigter, hvorledes de ere fredede, og det altsammen, som forskrevet staar, skrifteligen til for^ne^ Peder Vibe overleverer. Ladendes det ingenlunde. Kjøbenhavn 14 Marts 1656. R. IX. 557. (Conc. i Rigsarkivet.)

Befaling til Bønderne i Throndhems Len at svare Peder Vibe.

F. III. Hilse eder alle vore og Norges Krones Bønder og Tjenere, som ligge og tjene til vor Gaard udi Throndhjem, evindeligen med Gud og vor Naade. Vi bede eder alle og enhver særdeles strengeligen byde, at I retter eder efter nu til Philippi Jacobi førstkommendes, at svare os elskelige Peder

[1] »Registre« har: Throndhjems Lens Regimente.

Vibe til Gjerdrup etc., givendes og gjørendes hannem og ingen anden paa vore Vegne eders aarlig Landskyld og Rettighed, som I hans Formænd hidindtil gjort haver og som I pleier og pligtig ere at gjøre og give og af Arilds Tid til os og Norges Krone gjort og givet haver, saalænge vi anderledes derom tilsigendes vorder. Han skal igjen holde eder alle og enhver særdeles med Lov, Skjel og Ret og ingen af eder tilstede at forurettes imod Loven i nogen Maader. Ladendes det ingenlunde. Kjøbenhavn 14 Marts 1656. R. IX. 558. (Conc. i Rigsarkivet.)

Henrik Müller fik Brev paa halv Told af det Østerdalske Verk.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver bevilget og forundt, saa og hermed formedelst sær og synderlig Consideration naadigst bevilger og forunder, at os elskelige Henrik Müller etc. maa paa ni Aars Tid nyde hvis Kobber, som han ved det Østerdalske Kobberverk forhverver og tilveiebringer, fri for halv Told, saa at han af samme Kobber, som han fra be^{te} Kobberverk udi varende ni Aar udførendes vorder, skal give den halve Told, som allerede paa Kobberet nu sat er eller herefter i be^{te} Aaringer paasættes kan, og skal samme Frihed for halv Told begynde og angaa fra sidstforleden Nytaarsdag 1656 og endes Aarsdagen 1665, mens naar be^{te} ni Aars Maal er ude, ville vi os siden videre resolvere, hvad Told af samme Verk siden gives skal. Hvorefter alle og enhver, som vedkommer, sig kan vide at rette. Ladendes etc. Kjøbenhavn 14 Marts 1656. R. IX. 558.

Christopher[1] Fredrik Gersdorff at ligge i Slotslov paa Throndhjem.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du retter din Leilighed efter at ligge udi Slotsloven [paa vor Gaard Throndhjem[2], naar os elskelige Fredrik Urne etc. det aftrædendes vorder, og efter at du samme Len efter naadigst Befaling tillige med os elskelige Reinhold von Hoven etc til os elskelige Peder Vibe etc. eller hans Fuldmægtige afleveret haver, havendes tilbørlig Indseende, at intet der paa Stedet i be^{te} Peder Vibes Fraværelse forsømmet vorder. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 14 Marts 1656. T. IX. 385. (Conc. i Rigsarkivet.)

[1] Er i »Tegnelser« tilføiet senere med en anden Haand. [2] Fra [mangler i »Tegnelser«.

Holger Vind om noget Vrag, hannem er foræret.

F. III. V. G. t. Vid, at vi dig efter din underdanigste Anmodning og Begjering naadigst ville have forundt og givet det Vrag, som udi dit Len paa Nesset udi Vervaag og Nevlungstrand [ɔ: Nevlunghavn] udi sidst forleden Efterhøst omkommen og strandet er, som sig efter den derpaa gjorte Vurdering kan beløbe til halvfemsindstyve og halvanden Daler 1 ℔ 4 Skilling, saa at du det maa dig saa nyttig gjøre, som du bedst ved og kan. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 14 Marts 1656. T. IX. 385. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jens Bjelke om hans Hustrues Begravelses Opsættelse.

F. III. G. a. v., at vi efter [os elskelige Jens Bjelke etc., hans[1] underdanigste Anmodning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at hans afgangne Hustrues Sophie Brockenhuus's Begravelse maa opsættes, indtil den 18 Aprilis førstkommendes. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 15 Marts 1656. R. IX. 558. (Conc. i Rigsarkivet.)

Vincents Bildt og Bispen i Oslo, for dennem at indstevne en Provstes-Dom imellem salig Hr. Gregers Krabbe og Hr. Jacob [ɔ: Jonas] Pederssøn [Avling].

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I med forderligste for eder stevner den Provstes-Dom imod Hr. Jonas Pederssøn, forrige Sogneprest i Vardal og[2] Hadelands Provsti, afsagt den 3 December sidstforleden, udi den Sag, som afgangne Hr. Gregers Krabbe angaar, og derpaa videre kjender og dømmer, som I ville ansvare og bekjendt være. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 15 Marts 1656. T. IX. 386. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Henrik Bjelke, Ove og Jørgen Bjelke, at maa forløves til deres Moders Begravelse.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at du maa forløves til din afgangne Moders Begravelse, som den 18 Aprilis førstkommendes holdes skal. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 15 Marts 1656. T. IX. 386. (Conc. i Rigsarkivet.)

[1] Fra [staar i »Registre« feilagtig efter: og tillader.
[2] Her er formentlig udfalden nogle Ord, maaske: Provst i.

Lige saadan Brev fik Ove Bjelke og Hr. Henrik Bjelke.

Hr. Henrik Bjelke fik Pas paa sit Skib til Island med Tømmer.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Hr. Henrik Bjelke til Ellingaard etc. haver befragtet nærværende Skipper ved Navn Hans Gertssøn med et sit Skib, St. Maria kaldet, drægtig 60 Lester, herfra og til vort Rige Norge paa de Steder, Gud og Vinden hannem føie vil, der en Andel Tømmer, Deler og Lægter at indtage, som til Bærstads [ɔ: Bessestads] Fornødenhed og des Kirkes Opbyggelse paa vort Land Island skal forbruges, og siden efter Leilighed med Ladning af Indkomsten derfra Landet tilbage til vort Rige Norge igjen at henløbe og forlosse og derefter sig hid til vor Kjøbsted Kjøbenhavn at begive. Thi haver vores Toldforvaltere og Toldere paa de Steder, han forskrevne Tømmerlast paa Henreisen bekommendes og af for^ne. vort Land Islands Indkomst igjen paa Hjemreisen i Norge forlossendes vorder, det ubehindret at lade indtage og forlosse, saa og paa hvis os elskelige Henrik Bjelke hans Certification og Beviis paafindes af hvis Tømmer, som paa be^te. Island skal forbruges eller og hvis Fisk af Islands Vare, som derfra igjen ført vorder og hannem selv tilhører, det haver de toldfri at passere lade. Og bede vi vore kjære Venner og Naboer, saa og strengeligen vore egne Undersaatter samt Admiraler, Capitainer og Udligger i Søen, som for^ne. Hans Gertssøn med forbe^te. Folk, Skib og Gods paa for^ne. Frem- eller Tilbagereise hænder fore at komme, at I fordrer og fremmer hannem til det Bedste, saa og fri og ubehindret passere og repassere lade; dersom han og af Storm eller Uveir indtrænges i nogen Havn, at han da for billig Betaling undsættes med Anker, Toug, Folk, Fetallie og hvis andet, han kan behøve, det ville vi mod forbe^te. vores kjære Venner og Naboer udi slige eller andre Maader igjen forskylde og i slige Tilfælde igjen erkjende, men af vore egne Undersaatter det saaledes have. Kjøbenhavn 18 Marts 1656. R. IX. 559.

Hr. Herik Bjelke nok Pas paa et Skib til Island med Tømmer.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Hr. Henrik Bjelke til Ellingaard etc. haver befragtet nærværende Skipper ved Navn Peder Munch med et sit Skib, Det forgyldte Viin-

fad kaldet, drægtig 100 Lester, herfra og til vort Rige Norge paa de Steder, Gud og Vinden hannem føie vil, der en Andel Tømmer, Deler og Lægter at indtage, som til Bessestads Fornødenhed og des Kirkes Opbyggelse paa vort Land Island skal forbruges. Thi haver vores Toldforvalter og Tolder paa de Steder, han det bekommendes vorder, saadant Tømmer saavidt, som rigtig bevises, paa be[te] Island at skal forbruges, ubehindret hannem at lade indtage og følgagtig være, paa det han dermed til for[ne] Island kan henløbe og siden efter Leiligheden med Ladning af vores Indkomst der fra Landet igjen sig hid til vor Kjøbsted Kjøbenhavn begive. Og bede vi vore kjære Venner og Naboer, saa og strengeligen vore egne Undersaatter samt Admiraler, Capitainer og Udligger i Søen, som for[ne] Peder Munch med forbe[te] Skib, Folk og Gods paa for[ne] Frem- eller Tilbagereise hænder for at komme, hannem til det Bedste saa og fri og ubehindret passere og repassere lade; dersom han og af Storm eller Uveir indtrænges i nogen Havn, at han da for billig Betaling undsættes med Anker, Toug, Folk, Fetallie og hvis andet, han kan behøve, det ville vi mod forbe[te] vore kjære Venner og Naboer udi slige eller andre Maader igjen forskylde og i slige Tilfælde igjen erkjende, mens af vore egne Undersaatter det saaledes have. Kjøbenhavn 18 Marts 1656. R. IX. 559. (Conc. i Rigsarkivet.)

Brostrup Gedde, at levere til Henrik Müllers Fuldmægtige de 6500 Rigsdaler, som findes hos Mynten i Christiania.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du med forderligste lader levere til os elskelige Henrik Müller etc. ved det Østerdalske Kobberverk de 6500 Rigsdaler, som ved Mynten i Christiania findes os at tilkomme, eftersom han samme Penge til os her igjen skal erlægge, imod hans Fuldmægtiges Beviis, at han dennem ved be[te] Kobberverk haver annammet, hvilken du og med forderligste efter be[te] Penges Overlevering haver hid at nedskikke. Kjøbenhavn 20 Marts 1656. T. IX. 386. (Conc. i Rigsarkivet.)

Confirmation paa et Mageskifte, som Hr. Sivert Urne haver gjort med tvende Bønder om en Plads til en Toldbod.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Hr. Sivert Urne til Raarup etc. efter naadigst Befaling paa vore Vegne haver

gjort et Mageskifte med tvende Bønder udi Bratsbergs Len anlangendes en bekvem Plads, hvorpaa en Toldbod kunde opsættes, hvilket er lydendes Ord efter andet, som følger:

Jeg, Sivert Urne til Raarup etc. kjendes og gjør vitterligt, at eftersom jeg paa høistbete Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne efter Hs Maj.s naadigste Befaling om en bekvemme Plads til en Toldbod at paa sætte ved Porsgrund, ingen bedre og bekvemmere dertil at have kunnet befundet end den øde Porsgrund liggendes under Jønholt i Eidangers Prestegjeld, som Nils Gunderssøn paa Bolvig og Thore Gunderssøn paa forne Jønholt for Odel og Eiendom tilhører, hvorpaa jeg og allerede haver ladet begynde med samme Toldbods Bebyggelse, saa efterdi bete tvende Dannemænd sig besverget, ingenlunde at kunne miste samme Ø fra Gaarden, som skylder tilsammen 6 Huder med Skrammersund, der og underliggendes, formedelst den Herlighed dermed følger baade med Landtold af Skibene, som paa des Grund ligger og lader, samt anden Nytte og Fordel, deraf kan haves, saa Gaarden i sig selv, den foruden, intet var at regne, men derfor endelig at skulle følges og forblive tilsammen, som de dog nødig vilde afstaaet, mens ellers for Hs Kgl. Maj. til Hs Maj.s og Rigets Tjeneste som lydige Undersaatter sig derudinden underdanigst haver ladet befinde og derimod til Vederlag underdanigst været begjerendes en af Kronens Gaarde, ved Navn Omdal i Mellem [ɔ: Mælum] Sogn liggendes, som Rasmus paabor, skylder aarlig til Hs Maj. og Kronen med en liden Plads, der under liggendes, kaldes Majer, ti Huder og tre Skind, da eftersom jeg haver bekommet Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, naadigste Missive, dateret Kjøbenhavn Slot den 14 Martii 1652, at Hs Kgl. Maj. naadigst samme Mageskifte haver bevilget og consenteret med Formelding, at jeg paa Hs. Maj.s videre naadigste Ratification Bonden, som forne Porsgrund og Jønholt tilhøre, derfor til Vederlag maa forunde den begjerede Gaard Omdal og det med forderligste at til Ende gjøre etc. Hvorfor jeg nu hermed paa allerhøistbete Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne efter samme Hs Maj.s Missives Indhold fra Hs Kgl. Maj. og Kronen kjøber og aldeles afhænder forne Gaard Omdal med des underliggendes Ødegaard Majer, som skylder aarlig til Hs Maj. og Kronen ti Huder og tre Skind med Bygsel og Herlighed, og det til forne Nils Gunderssøn og forne Thore

Gunderssøn samt deres Arvinger, fødte og ufødter bekomme maa have, nyde, bruge og beholde til evindelig Odb. 2144 dom og at maa gjøre sig saa nyttig og gavnlig, som u Maader bedst kan, med al des rette Tilliggelse udi Hus os el- Jord, Ager og Eng, Skov og Mark, Fiskevand og Fægang, smer velsom det underliggendes Fiskend og Fos ved Skotfossen. samt Røraasen og ellers alle andre Lotter og Lunder, til Fjelds og Fjære, som der nu tilligger og af Arilds Tid tilligget haver, aldeles intet undertaget i nogen Maader, og Hs Maj. og Kronen aldeles ingen videre Lod, Del, Ret eller Rettighed dertil eller derudi at have efter denne Dag, medens at have bekommet nøiagtig Vederlag, Skjel og Fyldest for samme for.ne Gaard Omdal med be.te Jønholt og Porsgrund. Thi vil jeg ogsaa fordi paa allerhøistbe.te Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne efter forberørte Hs Maj.s Missives Formelding, være deres fuldkommen fri Hjemmel og Tilstand dertil for hver Mands Hinder og Tiltale, som det i nogen Maader aamage eller paatale vil, skadesløs at holdes i alle Maader, dog haver de selver med allerforderligste udi Kgl. Maj.s Kantselli at anholde og herom fordre Hs Maj.s egen naadigste Confirmation. Des til Vidnesbyrd og Bekræftelse haver jeg trykt mit Signete hernedenfore og med egen Haand underskrevet. Actum Kgl Maj.s Gaard for Skien den 3 Juli Ao. 1652.

(L. S.) Sivert Urne, m. p. p.

Da have vi for.ne Hr. Sivert Urnes Forretning, eftersom den heroven findes indført, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 21 Marts 1656. R. IX. 560. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne, at tilholde Christen Anderssøn at clarere sine Bergregnskaber for det Østerdalske Verk.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du tilholder Christen Anderssøn, at han med forderligste værer tiltænkt at hid nedkomme til at clarere sine Bergregnskaber paa vores Renteri af det Østerdalske Kobberverk, saavidt deraf uclareret kan restere indtil den Tid, at be.te Kobberverk til os elskelige Henrik Müller er cederet og afstaaet. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 22 Marts 1656. T. IX. 386. (Conc. i Rigsarkivet.)

gjort et Ma... ...ev anl. Mette Rasmusdatter,
anlangen... ...fjords [ɔ: Bringsjords], om en
sættes... ...haver Kgl. Maj.s Brev paa.

...Mette Rasmusdatter, afgangne Stalle ...igst haver ladet andrage, kan du af ...ste Supplication videre see og er...nssøn efter os elskelige Mogens ...nigste Erklæring haver bekommet ...aa den specificerte Gaard, naar han ...Brevs Lydelse igjengav, saa er dog ...Enken derfra imod hendes Villie fra ...st efterdi hun beretter, at hun den paa egen Bekostning skal have opbygt. Thi haver du hende, saavidt billigt og Ret er, at behjælpelig være, saa at hende ingen Uret vederfares, men at enten be^{te} Povel Hanssøn haver det udi hendes Minde, om han nu Gaarden strax begjerer at besidde, eller og saa længe fortøver, indtil den lovlig ledig bliver, saa at han den da efter be^{te} hannem derpaa naadigst givne Bevilling uden videre Paaklage kan tiltræde. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 22 Marts 1656. T. IX. 386. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe, at give Soldaterne Krud til Skarpskydning samt om Gevær at renholde lade.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst tilfreds er, at I maa lade give enhver af Soldaterne under det Baahuske Regimente saameget Krud, som til to eller tre skarpe Skud kan fornøden gjøres, hver Gang naar de skal exerceres, saa at de kan vænnes til at skyde skarpt og sig ei derved undsætte, men Geværet haver I at lade reparere eller vedligeholde af enhver Soldats Lægd, saa som de selv agter at svare til, eftersom det sig en ringe Ting kan beløbe, naar det udi rette Tide i Agt tages, derefter I eder kan vide at rette. Befalendes etc. Kjøbenhavn 22 Marts 1656. T. IX. 387. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Henning Walkendorf Forlov.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi efter eders underdanigste Anmodning og Begjering naadigst tilfreds er, at I for eders Svagheds Skyld maa forløves at forreise til vort Rige Danmark og derfor eder at lade curere. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 24 Marts 1656. T. IX. 387. (Conc. i Rigsarkivet.)

Herman Gaarman, at lade Henrik Würger bekomme af Toldkisten i Bergen, naar den aabnes, 2144 Rigsdaler.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at os elskelige Henrik Würger, vores Factor til Lübeck, bekommer 2144 Rigsdaler 3½ Ort af Toldkisten i vor Kjøbsted Bergen. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du be^te Würger til første Toldkistes Aaabning for^no Sum af Toldpengene lader erlægge og betale, tagendes derpaa hans Beviis, derefter det og saaledes udi be^te Toldregnskaber paa behørige Steder skal vorde godtgjort. Kjøbenhavn 31 Marts 1656. T. IX. 387. (Conc. i Rigsarkivet.)

Vincents Bildt anl. Fredrik Boyessøn, at arrestere hans Besolding for nogle Materialier, han til Soer skulde levere efter en Contract med Jørgen Rosenkrands.

F. III. V. G t. Eftersom os elskelige Jørgen Rosenkrands etc. for os underdanigst haver ladet andrage, at os elskelige Fredrik Boyessøn, Inspecteur over vore og Kronens Skove søndenfjelds i vort Rige Norge, ei skal have efterkommet hans Contract, som han med hannem haver oprettet om nogle Materialier til Sorø at levere. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du lader arrestere hvis Penge, som hannem af hans Besoldning udi Toldkisten i vor Kjøbsted Christiania kan tilkomme til Philippi Jacobi førstkommendes, medmindre han inden den Tid contenterer og fornøier be^te Jørgen Rosenkrands for hvis, han paa be^te Soers Vegne kan skyldig blive efter oprettede Contracts Formelding, som han næsten for to Aar siden bekommet haver. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 2 April 1656. T. IX. 388. (Conc. i Rigsarkivet.)

Bjørn Kaas fik Brev paa 500 Rigsdaler aarligen af Throndhjems Lens Skatter.

F. III. G. a. v., at vi af kongelig Gunst og Naade, saa og for tro og villig Tjeneste, som os elskelige Bjørn Kaas etc. os og Riget hidindtil gjort og beviist haver og herefter troligen gjøre og bevise maa og skal, naadigst haver undt og bevilget aarligen, beregnet fra Philippi Jacobi førstkommendes, indtil han anderledes af os kan vorde aflagt og betænkt, 500 Rigsdaler, som hannem aarligen, som forskrevet staar, indtil paa videre naadigst Anordning, skal erlægges og betales af Throndhjems Lens

Skatter i vort Rige Norge. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 3 April 1656. R. IX. 561. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Vibe fik Brev om 500 Rigsdaler, Bjørn Kaas af Throndhjems Lens Skatter forundt er aarligen.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst haver bevilget os elskelige Bjørn Kaas etc. aarligen fra Philippi Jacobi førstkommendes, indtil anden Anordning derom skeer, af Throndhjems Lens Skatter at maa bekomme 500 Rigsdaler. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du hannem aarligen, som forskrevet staar, samme 500 Rigsdaler af be^{te} Lens Skatter paa Ansøgning lader erlægge og betale, tagendes derpaa hans Beviis, hvorefter det og saaledes paa behørige Steder skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 3 April 1656. T. IX. 388. (Conc. i Rigsarkivet.)

Henrik Müller fik Toldfrihed paa det Øresunds Bergkobber, indtil den tvistige Sag i Herredag er paakjendt.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst anholdes og begjeres, at det Kobber, som ved det Øresundiske Kobberverk kan vindes, førend den tvistige Sag om be^{te} Kobberverk til Herredagene i vort Rige Norge endeligen vorder paakjendt, maatte tiende- og toldfri deraf Riget udføres. Da efterdi os elskelige Henrik Müller etc. til os haver caveret for hvis Tiende og Told, som af be^{te} Verk inden den Tid, som forskrevet staar, med Rette kan prætenderes, have vi naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at hvis Kobber, som inden den Tid, som forskrevet staar, ved be^{te} Øresundske Verk vindes kan, maa tiende- og toldfri, indtil paa videre naadigst Anordning, udføres, dog skal samme Tiende og Told af hvis Kobber, som i saa Maader udført vorder, paa behørige Steder angives og til desto bedre Rigtighed antegnes. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 5 April 1656. R. IX. 562. (Conc. i Rigsarkivet.)

Sl. Fru Marete Geddes Begravelses Opsættelse.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Anmodning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at afgangne Fru Marete Geddes Begravelse maa opsættes, saalænge som hendes Arvinger og Venner det

selv er begjerendes. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 7 April[1] 1656. R. IX. 562. (Conc. i Rigsarkivet.)

Mester Nils Friis fik Bestalling at være Lagmand i Skien.

F. III. G. a. v., at vi naadigst have forordnet og tilskikket, saa og hermed forordner og tilskikker os elskelige, hæderlig og høilærde Mand Mester Nils Hanssøn [ɔ: Jenssøn] Friis at være fuldmægtige Lagmand ved Skiens Lagstol i vort Rige Norge, til saalænge vi derom anderledes tilsigendes vorder, og der at skulle skikke hver Mand, fattige og rige, Lov, Skjel og Ret efter Norges Lov, for hvilken hans Tjeneste han maa og skal opberge alt hvis, til Lagstolen ved for^{ne} Skien tillagt er og som hans Formand, som samme Lagmands Bestilling hertildags forestaaet haver, for hannem havt haver. Bedendes og bydendes derfor alle vore Undersaatter, som bygge og bo under vor Lagstol, at I retter eder efter at annamme forne M. Nils Hanssøn Friis for eders rette Lagmand, gjørendes og givendes hannem hvis Rettighed, som I hans Formand for hannem gjort og givet haver og eders Lagmand med Rette pligtig er. Han skal igjen skikke eder alle og hver særdeles Lov, Skjel og Ret efter Norges Lov. Thi lader det ingenlunde. Kjøbenhavn 7 April 1656. R. IX. 562. (Conc. i Rigsarkivet.)

M. Nils Friis, Lagmand i Skien, fik Brev paa Fossesholms Gaard paa Eker med fire underliggendes Vestfosses Sage.

F. III. G. a. v., at vi naadigst udi Forpagtning paa ni Aars Tid, beregnet fra Johannes 1656 førstkommendes, haver forundt os elskelige, hæderlig og høilærde Mand M. Nils Hanssøn Friis, Lagmand udi Skien, Fossesholm Gaard paa Eker med des underliggendes fire Vestfosses Sage med fri Tømmerkjøb, tilliggendes Mølle, Ødegaarder, Ager og Eng, Skov, Mark og Fiskevand, ligesom Anders Michelssøn det tilforne nydt og havt haver, intet aldeles undertaget i nogen Maader. Og skal han aarligen udi varende ni Aar til Forpagtning af samme Gaard og Sage udgive 1000 Rigsdaler og Pengene[2] til vores Statholder i vort Rige Norge eller andetsteds, hvor det hannem befalet vorder, hver Johannes fra den Tid, som forskrevet

[1] »Registre« har 3 April. Conceptet er, saavidt skjønnes, derimod dateret 7 April, hvilken Datum ogsaa er anført paa sammes Bagside.
[2] Mangler i »Registre«.

staar, udi varende ni Aar rigtigen erlægge og betale; derimod maa hannem for rede Penge forundes hvis Tømmer, som nu ved Stedet findes eller dertil kunde destineret være, eftersom det af uvillige Mænd forsvarlig kan vurderes, og skal han i be[te] ni Aar, som forskrevet staar, være fri for Deleskat og anden Paalæg af be[te] Sage at udgive ligesom andre vores egne Sage; desligeste skal og de, som hannem ved samme Brug tjener [1], være fri for Udskrivning og Skat. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 8 April 1656. R. IX. 563. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Vibe, af hans Lens Skatter i nærværende Aar at betale Selius Marselius udi Albert Baltzers Enke og Leonhard Marselius Sted 7778 Rigsdaler af de Penge til Rendsburg[s] Garnison.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst haver anbefalet os elskelige Ove Bjelke etc. at erlægge til os elskelige afgangne Albert Baltzer Bernts Enke og Arvinger og Leonhard Marselius 13778 Rigsdaler med 3 pro cento af Bergenhuus Lens Skatter, hvilken Capital til Garnisonens Underholdning i vor Fæstning Rendsburg af dennem igjen skulle erlægges. Da efterdi os elskelige Selius Marselius, Indvaaner i vor Kjøbsted Christiania, sig udi deres Sted haver paataget samme Capital til be[te] Rendsburgske Garnison udi rette Tider at erlægge og dennem, som forskrevet staar, derfor entlediget, saa og dennem contenteret for hvis, de allerede af be[te] Capitals Summa forstrakt haver, og vi derforuden naadigst erfarer, at be[te] Bergenhuus Lens Skatter ikke skal kunne tilstrække til den ganske Sums Afbetaling, som forskrevet staar, med saa Skjel at de forrige til be[te] Selius Marselius gjorte Assignationer skulle ved Magt blive og efter des Indhold betales, ere vi naadigst tilfreds, at du af de første indkommende nærværende Aars Skattepenge udi dit [2] Len til be[te] Selius Marselius eller hans Fuldmægtige erlægger og betaler 7778 Rigsdaler af ovenbe[te] 13778 Rdl.s Capital med 3 pro cento imod tilbørlig Kvittants, hvorimod de forrige til be[te] Selius Marselius gjorte Assignationer udi be[te] dit Lens Skatter og Contributioner skal blive ved sin fulde Magt, og hvis be[te] Contributioner og Skatter ei fuldkommeligen kan tilstrække til de derudi gjorte Assignationer, det skal udi det næste Aar derefter derudi betales og godtgjøres, indtil saalænge at samme Assignationer fuldkommeligen ere afbetalte,

[1] »Registre« har: betjener. [2] Mangler i »Tegnelser«.

hvilket og saaledes paa vores Rentekammer udi Regnskaberne imod tilbørlig Kvittering skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 8 April 1656. T. IX. 388. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke, af hans Lens Skatter i nærværende Aar at betale Selius Marselius udi Albert Baltzers Enkes og Leonhard Marselii Sted 6000 Rigsdaler af de Penge til Rendsburg[s] Garnison.

F. III. V. G. t. Eftersom du tilforne haver bekommet vores naadigste Befalinger, sub dato den 18 October og 28 December sidstforleden, at erlægge og betale til os elskelige afgangne Albert Baltzer Bernts Enke og Arvinger og Leonhard Marselis 13778 Rigsdaler med tre pro cento af dit Lens Skatter, alle andre Assignationer uagtet, hvilken Capital til Garnisonens Underholdning i vor Fæstning Rendsburg af dennem igjen skulle erlægges, eftersom den til samme Brug forordnet er. Da efterdi os elskelige Selius Marselius, Indvaaner i vor Kjøbsted Christiania, sig udi deres Sted haver paataget samme Capital til be^te^ Rendsburg Garnison udi rette Tide at erlægge og dennem, som forskrevet staar, derfor entlediget, saa og dennem contenteret for hvis [etc. mutat. mutand. overensstemmende med forrige Brev.] Cum claus. consv. Kjøbenhavn 8 April 1656. T. IX. 389. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke anl. Hansestændernes [ɔ: Hansestædernes] Exclusion fra Contoiret, item om deres Maaletønde efter Lübeck, Bremen og Hamburgs Anfordring.

F. III. V. G. t. Eftersom Borgermester og Raad af Lübeck, Bremen og Hamburg hos os underdanigst haver ladet anholde og begjere, om de Hansestæders Exclusion fra Contoiret, som deres Principaler paa be^te^ Contoir ikke tilhøre, at maatte afskaffes, saavelsom de paa Contoiret deres egen Maaletønde at maatte beholde, som hidindtil sedvanligt haver været. Da er vores naadigste Villie, at det dermed maa forblive, indtil vi selv til vort Rige Norge opkommer, saa, som det tilforne været haver. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 9 April 1656. T. IX. 390. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe aarligen af det uvisse at erlægge 700 Rigsdaler til den norske Postmester.

F. III. V. s. G. t. Eftersom I tilforne haver bekommet vores naadigste Befaling eders Lens Indkomst til hver Philippi Jacobidag paa vores Rentekammer, alle andre Assignationer

uagtet, at lade erlægge, og vores Postmester i vort Rige Norge os elskelige Jan [ɔ: Isak] von Geelkerck for os underdanigst sig haver ladet beklage, at han derover formener sig at komme tilkort, saa han ei de 700 Rigsdaler hos eder skulle bekomme, som han hidindtil kvartalsvis der af Lenet havt haver. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I til be^{te} Postmester herefter saavelsom hidindtil aarligen, indtil paa videre naadigst Anordning, til god Rede kvartalsvis af det uvisse der i Lenet lader erlægge og betale be^{te} 700 Rigsdaler, saa at Posten ei derover bliver opholden eller forhindret. Kjøbenhavn 9 April 1656. T. IX. 390. (Conc. i Rigsarkivet.)

Holger Vind, at Ener Moe sin confiskerte Skude igjen maa bekomme.

F. III. V. G. t. Vid, at vi eftersom Ener Moe for os underdanigst haver ladet andrage, hvorledes han med sin Skude skal have været fragtet til England og der han til Tjømø igjen skal være hjemkommen, skal han være befunden udi nogen Forseelse, idet at han sin Føring skal have oplosset og sig ei paa vores Toldbod anmeldet eller sit Indehavende angivet, hvorfore hannem hans Skude og Indehavende skal være fradømt og confiskeret, underdanigst derfor begjerendes, at den af hannem begangne Forseelse maa efterlades, da haver vi paa hans underdanigste Ansøgning og Begjering hannem samme hans Forseelse af synderlig Gunst og Naade denne Gang efterladt og naadigst bevilget, at han for ovenbe^{te} hans Forseelse maa utiltalt forblive, saa og at han denne Gang hans fradømte Skude igjen maa bekomme, efterdi han denne ene Gang tilforne igjen haver betalt, dog at han værer tiltænkt sig herefter ikke mere udi saadanne Forseelser at lade finde, saafremt han ikke derfor vil straffes, som vedbør. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 9 April 1656. T. IX. 390. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle, om adskilligt af Fru Dorthe Daa at annamme.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I af os elskelige Fru Dorthe Daa, afgangne Hr. Gregers Krabbes til Torstedlund, lader annamme Tøihusets Forraad paa vort Slot Akershuus, item Bygningsmaterialier og Proviante[n]s Beholdning der i Lenet, desligeste ogsaa alle Inventarier paa det afstanden Hr. Hannibal Sehesteds Gaarder og Bergverker og hende derfor tilbørligen kvitterer. Cum claus. consv.

Kjøbenhavn 9 April[1] 1656. T. IX. 391. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Vibe, at fordre Betaling hos Knud von Hadelen for 2000 Bord af Fiskumgaard til Fru Dorthe Daa.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst erfarer, at os elskelige Knud von Hadelen, vores bestalter Capitaine til Fods under det Throndhjemske Regimente, endnu skal restere med 2000 Bord af Fiskumgaard, som han haver havt i Forpagtning. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du be^te^ Bords Betaling hos hannem søger eller og hannem dessen Betaling udi hans Capitaines Besolding decorterer og afkørter, og Pengene siden til os elskelige Fru Dorthe Daa etc. eller hendes Fuldmægtige lader levere, som derfor paa tilbørlige Steder haver at lade gjøre os tilbørlig Rigtighed og Regnskab. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 10 April 1656. T. IX. 391. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fru Dorthe Daa anl. Knud von Hadelen, at Peder Vibe har faaet Befaling at fordre Betaling for nogle Bord.

F. III. V. G. t. Vider, at vi naadigst haver anbefalet os elskelige Peder Vibe etc. at indkræve af os elskelige Knud von Hadelen etc. Betaling for de 2000 Bord, som han resterer med af Fiskumgaards Forpagtning eller og udi hans Capitaines Besolding dessen Betaling at decortere og afkorte, og Pengene til eder siden at levere, at derfor tillige med det andet af det afstanden Hr. Hannibal Sehesteds etc. Gods paa behørige Steder kan vorde gjort Rigtighed og Regnskab. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 10 April 1656. T. IX. 391. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fru Dorthe Daa fik Brev anl. nogle resterende Bord hos Hr. Hannibal Sehesteds Forpagtere.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst erfarer, hos en Del af Forpagterne paa det afstanden Hr. Hannibal Sehesteds Gods at skal restere og findes i Beholding 6000 Bord og til næstkommende Philippi Jacobi Dag at skal blive 2000 Bord mere. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I samme Bord med forderligste lader selge for den Pris, som de efter Markenskab kan gjelde, saa at derfor paa behørige Steder kan vorde

[1] Conceptet og »Tegnelser« har 10 April.

gjort tilbørlig Rigtighed. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 10 April 1656. T. IX. 391. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Bjelke anl. Stallemogen [ɔ: Stallemo] Gaard at mageskifte til Kronen og Thomas Rasmussøn der at bo.

F. III. V. G. t. Eftersom vi tilsinds er, at tilskifte os og Kronen den Gaard Staldemog, som skal skylde aarlig 3½ Huder, udi dit Len liggendes, da bede vi dig og naadigst ville, at du gjører dit Bedste til at skifte samme Gaards Landgilde med dennem, som det eier, mod lige meget paa et andet Sted af vort og Kronens Gods, hvormed de billigen kan være tilfreds, og din Forretning siden herom i vort Kantselli til videre naadigst Ratification nedskikker, og efter at samme Bytte skeet er, ere vi naadigst tilfreds, at Thomas Rasmussøn paa samme Gaard, indtil paa videre naadigst Anordning, maa bo, eftersom han haver tilsagt at forskaffe os fra det Berg, som der er funden, saa meget Erts, som vi er begjerendes, og det for vor Kjøbsted Christianssand at levere. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 11 April 1656. T. IX. 392. (Conc. i Rigsarkivet.)

Contract med Thomas Rasmussøn om Erts at hidskikke, formeldendes iblandt andet at bo paa Staldemog [ɔ: Stallemo] Gaard.

F. III. G. a. v., at eftersom Thomas Rasmussøn haver lovet paa sin egen Omkostning at ville holde Heste og Folk, til at kjøre Brændeved til det Berg, som skal være funden 2 Mile fra vor Kjøbsted Christianssand, saa og at rense Gruben, desligeste ogsaa at holde Bergfolk og skaffe Ertsen fra Berget og til Skibet for be^te^ Christianssand, da have vi naadigst bevilget, saa og hermed, indtil paa videre naadigst Anordning, bevilger, at han maa bo paa den Gaard Staldemog, efter at vi os den haver tilskift, saa og at hannem aarlig til Løn og Kost paa tvende Drenge skal gives 50 Rigsdaler. Derforuden ville vi lade give hannem for hver Tønde Erts, som han i saa Maader, som forskrevet staar, til Skibet leverer, 1 Rigsdaler. Og skal han derimod have flittig Indseende, at han af det bedste og dygtigste Erts, efter som hannem tilsiges, forskaffer. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 12 April 1656. R. IX. 563. (Conc. i Rigsarkivet.)

Vincents Bildt, at hjælpe Laur[it]s Olssøn Grue imod Laur[it]s [ɔ: Christen] Jenssøn.

F. III. V. G. t. Hvad os elskelige, hæderlig og vellærd Hr. Laurits Olssøn Grue for os underdanigst mod Christen Jenssøn haver ladet andrage, haver du af hosføiede hans underdanigste Supplication videre at see og erfare. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du dig om des Beskaffenhed med Flid erkyndiger og din udførlige Relation derom med forderligste i vort Kantselli indskikker, havendes imidlertid Indseende at Presten ingen Uret eller Overlast af be^{te} Christen Jenssøn vederfares. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 12 April 1656. T. IX. 392. (Conc. i Rigsarkivet.)

Daniel Bildt, at være Nils Langes Datters Verge paa Skifte.

F. III. V. G. t. Eftersom os elskelige Vincents Bildt etc. tilforne haver bekommet vores naadigste Befaling, at være afgangne Nils Langes Datters Verge paa Skifte efter hendes afgangne Fader, og be^{te} Vincents Bildt siden naadigst er anbefalet paa samme Skifte at tage vores Interesse udi Agt, saa at os ingen Skade paa vores Prætension tilføies. Da bede vi dig og naadigst ville, at du retter din Leilighed efter i be^{te} Vincents Bildts Sted at være for^{ne} Nils Langes Datters Verge paa be^{te} Skifte, havendes Indseende at hende vederfares hvis, billigt og Ret er. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 12 April 1656. T. IX. 392. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lensmændene i Norge om Toldkisternes Aabning søndenfjelds.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du til den 1 Juni førstkommendes lader aabne alle Toldkisterne udi dit Len og Pengene, som derudi findes, til os elskelige Johan Gaarman, vores Contributionsforvalter i vort Rige Norge, eller hans Fuldmægtige at leveres, som dennem med forderligste hid til vor Kjøbsted Kjøbenhhavn kan nedføre. Kjøbenhavn 14 April 1656. T. IX. 393. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle. Jørgen Bjelke. Hr. Iver Krabbe. Vincents Bildt. Hr. Henning Walkendorf.

Johan Gaarman, om Toldkisternes Aabning og Pengenes Nedførsel søndenfjelds.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst haver anbefalet vore Lensmænd i vort Rige Norge søndenfjelds til dig at levere

Toldpengene, som i Toldkisterne findes til den 1 Juni førstkommendes. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du samme Penge til dig annammer og dennem med forderligste hid ned til vor Kjøbsted Kjøbenhavn til Vands nederskikker. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 14 April 1656. T. IX. 393. (Conc. i Rigsarkivet.)

Daniel Knoff, om Toldkisternes Aabning søndenfjelds.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst haver anbefalet vore Lensmænd søndenfjelds i vort Rige Norge, alle Toldkisterne udi deres Len til den 1 Juni førstkommendes at lade aabne og Pengene, som derudi findes, til os elskelige Johan Gaarman eller hans Fuldmægtige at levere, saa at de med forderligste hid til vor Kjøbsted Kjøbenhavn kan blive nedskikket, det vi dig til Efterretning ville vide lade. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 14 April 1656. T. IX. 393. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Friis, at maa endnu nogen Tid blive fra sit Len.

F. III. V. G. t. Vid, at vi efter din underdanigste Anmodning og Begjering naadigst tilfreds er, at du endnu paa nogen Tid og, indtil paa videre naadigst Anordning, maa være forløvet fra Vardøhuus her neder i vort Rige Danmark at forblive, dine magtpaaliggende Erinder at bestille, dog haver du imidlertid den Anordning at gjøre lade, at intet udi din Fraværelse vorder forsømmet, som du selv agter at forsvare og bekjendt være. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 14 April 1656[1]. T. IX. 393. (Conc. i Rigsarkivet.)

Nils Mortenssøn fik Confirmation paa Vestnes Hovedgaards Forpagtning.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst søges og begjeres vores naadigste Confirmation paa et afgangne Hr. Gregers Krabbe til Torstedlund, forrige Statholder i vort Rige Norge, hans udgivne Forpagtningsbrev paa Vestnes Gaard, hvilket lyder Ord efter andet, som følger:

Jeg, Gregers Krabbe til Torstedlund, Danmarks Riges Raad, Statholder udi Norge, Høvedsmand over Akershuus Slot og underliggende Lene, gjør vitterligt at have paa Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne undt og forpagtet ærlig og velagt Nils Mortenssøn Vestnes Hovedgaard med des underlig-

[1] I »Tegnelser« er Brevet dateret 18 April 1656.

gende Tjenere og Bønder, som velbaarne Hr. Hannibal Sehested til Kgl Maj. og Kronen underdanigst haver afstanden, efter den hannem derover forfattede og forrige Forpagtere tilstillede Jordebogs Formelding, at forvalte og nyde udi tre næstfølgende Aar, at[1] angaa fra Philippi Jacobi Dag [1655 til Aarsdagen[2] 1658, med efterskrevne Vilkaar: At han for Jordebogens visse og uvisse Indkomst og Oppebørsel af Leding, Landskyld, Skat, Arbeide og Fornødspenge, item Førstebygsel, Tredieaarstage samt Sigt- og Sagefald skal give aarlig 950 Rigsdaler, og deraf erlægge og betale udi Kjøbenhavn til ærlig og velbaarne Mand Nils Banner eller efter hans Ordre de hannem naadigst assignerede 900 Rigsdaler, Halvparten præcise til den 11 December, Resten til Philippi næstefter, og de 50 Rigsdaler aarligen til hver Philippi paa Kgl. Maj.s Rentekammer at erlægge og betale. Og skal han Bønderne ikke med nogen Upligt mod Jordebogen besverge, mens dennem haandhæve og ved Magt holde saa, som han vil svare til, og ellers være forpligt, at holde dennem ved Norges Lov og Ret samt kongelige Forordninger og de af Hs. Kgl. Maj. naadigst derpaa givne Privilegier, og derimod intet af nogen, hvo det og være kan, lade skee eller tilstede, saa og med Rettens Administration have saadan Inspection og Direction, som det sig bør og han vil svare til. Skovene, som dertil findes, skal han ei heller til Upligt lade forhugge, mens dem frede, som det sig bør og forsvarligt er; hvis Vrag og strandet Gods, som hændes paa samme Gaards Grund at falde, dermed skal forholdes efter ovenbe^te^ Privilegier, saavidt at Vrag efter Søretten følger Adelen i Danmark, og særdeles gjøres Regnskab fore, efterdi det ikke udinden ovenbe^te^ Summa kan indberegnes. Tiender over samme Gods, som udi for^ne^ Summa ikke heller er beregnet, skal han ved rigtig Mandtal og Regnskab her paa Akershuus clarere og betale efter Kapitels Taxt og det i rette Tide, saasnart den tilfulde er opbaaren. Befalendes derfore hermed paa høistbe^te^ Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne alle be^te^ Gaards underliggende Tjenere og Bønder, at I retter eder efter be^te^ Nils Mortenssøn for eders rette Foged at kjende, givendes og gjørendes ham og ingen anden inden forbe^te^ Tid al den Skat, Landskyld, Hørsomhed og Rigtighed, I høistbe^te^ Kgl. Maj., eders rette Landherre, pligtig ere. Han skal igjen holde eder

[1] »Registre« har: og. [2] Fra [mangler i »Registre«.

enhver særdeles ved Lov og Ret. Ladendes det ingenlunde. Til Vitterlighed [under] min Haand og Segl. Actum Akershuus den 8 Augusti 1655. Gregers Krabbe.
m. p. p.

Da have vi forne Forpagtnings Brev, eftersom det her oven findes indført, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib sol. Kjøbenhavn 17 April 1656. R. IX. 564. (Conc. i Rigsarkivet.)

Johan v. d. Feldtz [ɔ: Veldes] Hustru i Bergen fik Confirmation paa en Plads.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst ansøges og begjeres vores naadigste Confirmation paa et Volkvart Broderssøns [Riisbrich] udgivne Leie og Grundebrev, lydendes Ord efter andet, som følger:

Hr. Christian Friis til Kragerup, Ridder, Kgl. Maj.s Kanstler, tro Mand, Raad og Befalingsmand over St. Hans Kloster i Odense samt Munkeliv og St. Hans Kirkes Gods og Grunder i Norge, hans velbaarne Strengheds betroede Fuldmægtig over Munkeliv og St. Hans Kirkegods, jeg Volkvart Broderssøn gjør hermed vitterligt, at eftersom ærlig og velagt Mand Johan v. d. Velde, Borger udi Bergen, haver været begjerende for tilbørlig aarlig Grundleie at maatte bekomme en øde Plads og ubebygget Grund, liggendes paa Stranden i Nykirke Sogn paa den nedre Side Gaden i salig Laurits Hanssøns Gaard med Halvveiten paa nordre Side udenfor Maren salig Anders Lauritssøns Søbode ud paa Søen mod Morbakken, strækkendes sig i Længden fra forne Søbod udi Morbakken 41 Alen i Længden, og i Bredden med sin tilbehørende Omgang 11½ Alen, efter hvilken forne Jan v. d. Velds flittig Anlangende [ɔ: Andragende] og Begjering, saa og efter den Ed og Forpligt, jeg Kgl. Maj. og min gunstige Herre og Husbonds Grunder og Eiendom udi alle lovlige og retfærdige Maader at forbedre skyldig er, haver jeg derfore paa velbete min gunstige Herres og Husbonds Vegne (udi hvis Befaling jeg tilbetroet er) undt, bygt og til Leie ladet, og nu med dette mit aabne Brev under, bygger og til Leie lader forne Jan v. d. Veldt, hans Hustru Anne Lauritsdatter, deres Børn, Arvinger og Efterkommere forne øde Plads og ubebygte Grund i sin Længde og Bredde, som tilforne er nævnet, at skal

herefter have, nyde, bruge og beholde saa som andre Kgl. Maj.s Grunder, der for aarlig Leie til nogen bliver hedenbygt, dog saa, at forgedachte Jan v. d. Veldt, hans Hustru og Efterkommere skal paa forne øde Plads lade opsætte saa lovlig Kjøbstedbygninger og Søboder, som det sig bør, og aarligen deraf udgive i Grundleie til høistbe. Kgl. Maj. ½ Rigsdaler til hver Michaeli, selv paamindt og ukrævet, til mig og efterkommende Forvalter over Munkeliv og St. Hans Kirkes Gods og Grunder, saafremt samme Grundebrev ikke skal være forbrudt til Ombudsmanden over samme Gods og Grunder. Des til Vidnesbyrd under mit Signete og egen Haand. Actum Gravdal den 18 August Ao. Chr. 1639. (L. S.) Volkvart Broderssøn m. p. pria.

Da ville vi forne Volkvart Broderssøns udgivne Leie og Grundebrev udi alle des Ord, Clausuler og Punkter, eftersom forskrevet staar, naadigst have confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 18 April 1656. R. IX. 565. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Henrik Rantzau, Erik Juel og Hr. Axel Urup fik Brev om den norske Herredag.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom vi naadigst haver forordnet almindelig Herredag at skal stande udi vor Kjøbsted Christiania den 21 Juli førstkommendes. Da bede vi eder og naadigst ville, at I retter eder efter at følge os did op til forne Tid og der med os og andre vore gode Mænd og Raad at sidde Retterthing og forskaffe enhver Lov og Ret. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 18 April 1656. T. IX. 393. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lige saadant Brev fik Erik Juel og Hr. Axel Urup.

Peder Vibe anl. Forbud om Skovhug og Sage paa Høland og andetsteds; item om Hjælp og Kjørsel til det Meldalske Kobberverk efter Nicolaus Povelssøns Anfordring.

F. III. V. G. t. Eftersom vi kommer udi Forfaring, at Sagtømmer endnu i lige saa stor Mængde, som tilforne førend vores naadigste Forbud og Missive derom til os elskelige Fredrik Urne etc., sub dato Kjøbenhavn den 14 Februar 1656, udgik, paa Høland og andensteds i Throndhjems Len bliver

hugget, det nyfundne Kobberverk i Meldalen ikke til ringe Skade og Afbræk. Da bede vi dig og naadigst ville, at du efter vores forrige Befaling til be[te] Fredrik Urne gjører den Anordning, at Kobberverket imod den af Bergamtet givne Muthing i saa Maader ingen Indpas skeer, saa at intet udi vores og Kronens Skove, indtil paa videre naadigst Anordning, bliver hugget og henført eller til particulaire Sager forbrugt. I lige Maader og at Bergverket skeer tilbørlig Hjælp og Undsætning af Bønderne der i Lenet med Kul, Sætte- og Røstved og anden nødvendig Tilførsel for billig Betaling, eftersom udi sig selv billigt og Ret er, saadanne Verker ved al mulig Assistentse at hjælpe paa Fode til vores og Kronens Bedste og Toldens Formerelse, havendes Indseende, at al Ting hermed, som det sig bør, tilgaar uden nogen Persons Anseelse og at de, som herimod betrædes at gjøre, derfor tilbørligen vorder til Rette sat, saasom de, der vores naadigste Befaling og Forbud ikke agte ville. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 19 April 1656. T. IX. 394. (Conc. i Rigsarkivet.)

Oluf Brockenhuus fik Brev paa 1000 Rigsdaler af Færø.

F. III. G. a. v., at vi af kongelig Gunst og Naade, saa og for tro og villig Tjeneste, som os elskelige Oluf Brockenhuus etc. os og Riget hidindtil gjort og beviist haver, og herefter troligen gjøre og bevise maa og skal, naadigst haver undt og bevilget aarligen, beregnet fra Philippi Jacobi førstkommendes, indtil han anderledes af os kan vorde aflagt og betænkt, 1000 Rigsdaler, som hannem aarlig, som forskrevet staar, indtil paa videre naadigst Anordning, skal erlægges og betales af vort Land Færøs Afgift af os elskelig Christopher Gabel, som samme Land nu haver. Kjøbenhavn 20 April 1656. R. IX. 566.

Johan Barth fik Bestalling at være Overbergmester.

F. III. G. a. v., at vi for lang og tro Tjeneste haver antaget og bestillet, saa og hermed antager og bestiller os elskelige Johan Barth til en Overbergmester i vort Rige Norge. Thi skal han være og blive os, vore Riger og Lande huld og tro, dessen Gavn og Bedste af yderste Magt og Formue vide og ramme, Skade og Forderv derimod hindre og afverge og vores Bergordning i alle des Punkter og Artikler, saavidt hannem vedkommer, fast og ubrødelig at holde og efterkomme. I

Synderlighed skal han forpligt være, hos Sølvbergverket paa Kongsberg at blive og hver Aar engang tillige med vores Oberberghauptmand, os elskelige Brostrup Gedde etc., paa de andre Bergverker der i Riget at reise, dennem besee, erforske, hvis Mangel, som derhos findes [1], remedere og i Synderlighed Indseende have, at tro og forstandig Amtsleute og Under-Officerer paa vores Bergverker vorder beskikkede og forordnede, saa at der tilbørlig vorder bygt og smeltet, ved Retfærdighed og vores kongelige Bergordning bliver ubrødeligen holden, al Bedrageri, Utroskab, Uret afskaffet og, dersom det findes, at det da alvorligen vorder straffet, saa at alle deres Gavn og Bedste kan vorde søgt og befordret, som Bergverkerne nyder, men hvis som be^te^ Oberbergmester tillige med be^te^ vores Oberberghauptmand ikke alene kan remedere, det skal for Oberbergamtet indkomme og der med de andre tilstedeværende Collegis beraadslaaes, resolveres og ordentlig forafskedes, til hvilken Ende vi en sær Instruction i be^te^ Bergamt haver ladet udgive og herefter videre til Fornødenhed udgive ville. Og skal ellers be^te^ vores Oberbergmester af hans yderste Forstand og Formue uden al Argelist søge, fordre og forfremme alt hvis, som til Bergverkets Fortgang og Fremgang kan gelinge og til vores Tiendes og Indkomstes Formerelse geraade, saa som det en tro Oberbergmester egner og vel anstaar efter den Ed og Pligt, som han os derpaa gjort og aflagt haver. Derimod og for saadan hans tro Tjeneste have vi naadigst aarligen lovet og tilsagt, at ville lade give hannem til Besolding 600 Rigsdaler, som hannem af vores Tiendeskriver, den som nu er eller kommendes vorder, aarligen skal erlægges og betales, og begynde og angaa fra dette vort Brevs Dato og siden aarligen continuere saa længe, han samme Oberbergmesters Bestilling betjenendes vorder. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 20 April 1656. R. IX. 566. (Conc. i Rigsarkivet.)

Johan Bøchmann at være Bergamtskriver i Norge.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver antaget og bestillet, saa og hermed antager og bestiller os elskelige Johan Bøchmann til at være Bergamtskriver i vort Rige Norge. Thi skal han være og blive os, vore Riger og Lande huld og tro, dessen Gavn og Bedste af yderste Magt og Formue vide og ramme, Skade og Forderv derimod hindre og afverge og vores Berg-

[1] »Registre« har: hvis Mangel hos dennem findes, remedere etc.

ordning i alle des Ord, Punkter og Artikler, saavidt hannem vedkommer, fast og ubrødeligen holde; særdeles skal han altid være tilstede hos Oberbergamtet med hans anbetroede og nødvendig forordnede Bergbøger og derudi udi Oberbergofficererne, deres Nærværelse eller og efter deres Befaling rigtig og trolig registrere og indskrive alle muthede gamle og nye Gruber, saa og ved, hvorledes og hvad Maner, paa hvilken Tid, paa hvilke Berge, paa hvad Gang, Kløft og Geschicht, i lige Maader med hvad Forandring og Omstændighed, hvorlænge, naar, ved hvem og paa hvilken Tid samme Muthing, Forlening og Stadfæstelse er bleven given, desligeste og hvorledes alle Verckschaft befindes og er paa enhver Verk, hvad for Privilegier de haver og bekommer; alle Bergparter, naar de bliver forhandlet, skal han og rigtig cassere og indskrive, saavelsom og alle Forligelsesmaal og Fordrage og ellers alt hvis, som i Amtet passerer og hannem af hans Øvrighed bliver anbefalet, rigtig at protokollere og i Pennen forfatte, hvilke be^te hans Øvrighed og Oberbergamtofficerer han i alle forefaldende Amtens Bestillinger, saavidt muligt er, haver at secundere og tilhjælpe, at vores Bergordning ubrødeligen bliver holdet og Bedrageri, Utroskab og Uret afskaffet uden al Argelist i nogen Maader, eftersom det en tro Bergskriver egner og anstaar efter den Ed og Pligt, han os derpaa gjort og aflagt haver. Derimod og for saadan hans tro Tjeneste haver vi aarligen lovet og tilsagt, at ville lade give hannem til Besolding 250 Rigsdaler, som hannem af vor Tiendeskriver, den som nu er eller efter kommendes vorder, aarligen skal erlægges og betales, og begynde og angaa fra dette vort Brevs Dato og siden aarligen continuere, saalænge han samme vor Bergamtsbestilling betjenendes vorder. Kjøbenhavn 20 April 1656. R. IX. 567. (Conc. i Rigsarkivet.)

Henrik Sigismundus Hassius fik Bestalling at være Guardein paa Mynten i Christiania.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver antaget og bestillet, og hermed antager og bestiller os elskelige Henrik Sigismundus Hassius til at være Guardeïn paa Mynten i vor Kjøbsted Christiania. Thi skal han tilforpligt være, at være os, vore Riger og Lande huld og tro, dessen Gavn og Bedste af yderste Magt og Formue vide og ramme, Skade og Forderv derimod hindre og afverge og i alle Maader trolig og flittig Myntordningen iagttage, saasom den nu holdes eller herefter forandret vorder,

hvoraf hannem altid en vidimerte Copi skal tilstilles udi alle de Punkter, saavidt hannem eller samme hans Bestilling kan angaa. I Synderlighed skal han flittig probere alt hvis Guld og Sølv, som paa Mynten bliver ført, og førend han de myntede Penge lader udgaa, skal han dennem i Ild og Vand examinere, veie og flittig tilsee, at de udi Skrot og Korn ret befindes, mens dersom det befindes at overgaa, da det at advare og tilsige, og at af enhver Verk myntes hele og halve Daler og Ortsdaler, ikke mere at tage end et Stykke, det samme at sønderslaa og den ene Del deraf probere, men det andet udi et Stykke Papir forvare og derpaa egentlig skrive Dagen, naar saadant Verk er gjort og udgangen, hvad det haver veiet og holdet, hvilken Prøve, som forskrevet staar, udi Papiret indviklet, han udi Farbøssen skal indlægge og forvare. Udi det øvrige skal han sig rette og forholde efter Forordningen og andre lovlige Mynteverkers Brug og Sedvane, mens dersom han fornemmer, at et Verk ikke skal findes rigtig, som det sig bør, skal han det ikke uden vores Statholders i vort Rige Norge, den som nu er eller herefter kommendes vorder, hans Befaling af Mynten lade udgaa, dog skal han tilforne staa og urgere paa de ordnet Middel og Remedium. Desligeste skal han og ikke have nogen hemmelig Correspondentse eller synderlig Fortrolighed med Myntmesteren og Myntamen og ingen Skjenk eller Foræring, ved hvad Navn det nævnes kan, ved ham selv eller nogen anden paa hans Vegne annamme eller annamme lade. Kvartalregnskaberne, som han billigen bør at holde, skal han flittig og dobbelt forferdige og en deraf til Oberberghauptmanden i Bergamtet indlevere. Han skal og endelig efter hans bedste Forstand, Magt og Formue uden al Argelist haandhæve, fordre og forfremme alt hvis, som hannem af vores Statholder og Oberberghauptmand anbefalet bliver, eftersom det sig efter denne hans Bestalling egne og bekvemme vil, saasom det en oprigtig, redelig og tro Guardein sømmer og vel anstaar efter den Ed og Pligt, som han derpaa gjort og aflagt haver. Derimod og for saadan hans tro Tjeneste have vi aarligen lovet og tilsagt, at ville lade give hannem til Besolding 300 Rigsdaler, som hannem af vores Tiendeskriver, den som nu er eller herefter kommendes vorder, aarlig skal erlægges og betales, og begynde og angaa fra dette vort Brevs Dato og siden aarlig continuere, saalænge han samme

Guardeins Bestilling betjenendes vorder. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 20 April 1656. R. IX. 568. (Conc. i Rigsarkivet.)

Oluf Brockenhuus fik Brev at maa have Vembe, Tune og Aabygge Lene fri.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at du maa nyde Vembe, Tune og Aabygge Skibreder fri uden Afgift fra den Tid, du dermed er bleven forlenet, indtil vi anderledes derom tilsigendes vorder. Kjøbenhavn 20 April 1656. T. IX. 394. (Conc. i Rigsarkivet.)

Christopher Gabel fik Brev om de 1000 Rigsdaler, Oluf Brockenhuus af Færø er forundt.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst haver bevilget os elskelige Oluf Brockenhuus etc. aarligen fra Philippi Jacobi førstkommendes, indtil anden Anordning derom skeer, af vort Land Færøs Afgift at maa bekomme 1000 Rigsdaler. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du hannem aarligen, som forskrevet staar, samme 1000 Rigsdaler lader erlægge og betale, tagendes derpaa hans Beviis, hvorefter det dig og saaledes paa behørige Steder skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 20 April 1656. T. IX. 395. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lensmændene i Norge anl., Stevnings Copier til Jens Bjelke at fremsende inden Herredag.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I betimeligen tilstiller os elskelige Jens Bjelke etc. rigtig Copi af alle de Stevninger, som af vores Undersaatter eller andre udi eders Len til forestaaende Herredage i nærværende Aar udi vort Rige Norge allerede tagen er eller og herefter i lovlige Tid tagendes vorder. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 21 April 1656. T. IX. 395. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Brostrup Gedde anl. Bergverkerne paa Papir at lade lægge.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du tilholder dennem, som paa Markscheiden Forstand haver, at de lægger Sølvbergverket og de andre Bergverk i vort Rige Norge paa Papir, hvoraf du med forderligste en Original til os haver at nedskikke. Cum claus consv. Kjøbenhavn 21 April 1656. T. IX. 395. (Conc. i Rigsarkivet.)

Brostrup Gedde anl. Mathias Taxe at være Bergmester og Hytteforvalter nordenfjelds.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at Mathias

Taxe, forrige Schichtmester ved det Lilliendalske [ɔ: Lilledalske] Kobberverk i vort Rige Norge, maa, indtil paa videre naadigst Anordning, være Bergmester og Hytteforvalter nordenfjelds. Thi haver du hannem derfore tilbørligen i Ed at tage og siden hans aarlige Tractament, som han for samme Bestilling have skal, nemlig fem Hundrede Rigsdaler, af vores Tiende af Sølvberget at lade være følgagtig til aarlig Løn, det og saaledes paa tilbørlig Steder skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 21 April 1656. T. IX. 395. (Conc. i Rigsarkivet.)

Brostrup Gedde anl. Daniel Barths Forslag om en Bergordning at lade revidere af Oberbergamtet.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du paa vore Vegne lader Oberbergamtet i vort Rige Norge forstendige vores naadigste Villie at være, at de inden de norske Herredage sig forsamler, til at revidere den afgangne Oberbergmesters Daniel Barths Forslag om en Bergordning, saa at til samme Tid kan andrages, hvis Bergverkerne til god og gavnlig Fortsættelse kan gelinge. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 21 April 1656. T. IX. 396. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke anl. to Gaarder ved Lilliendals [ɔ: Lilledals] Verk, som Axel Mo[ua]t tilhøre.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst erfarer, at os elskelige Axel Mo[ua]t etc. skal have tvende Gaarde, som skal ligge det Lilledalske Kobberverk beleiligt. Da bede vi dig og naadigst ville, at du hans Mening fornemmer, om han tilsinds er, samme tvende Gaarde os og Kronen mod billig Vederlag til Mageskifte at ville forunde, og hvad han derimod begjerer, derom haver du dig med Flid at erkyndige og om des egentlige Beskaffenhed din underdanigste Erklæring i vort Kantselli indskikke og siden vores naadigste Resolution derpaa videre ervarte. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 22 April 1656. T. IX. 396. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke anl. to Ladesteders Afskaffelse i Bergen[huus] Len efter Brostrup Geddes Ansøgning [formedelst Lilliendals Verk[1].

F. III. V. G. t. Eftersom vi af os elskelige Brostrup Gedde, hans underdanigste Angivende naadigst erfarer tvende

[1] Fra [er senere tilføiet i ›Tegnelser‹ med en anden Haand.

smaa Ladesteder i Bergenhuus Len at skal findes, hvilke at afskaffe skulle være gavnlig til det Lilledalske Kobberverkes desto bedre Fortsættelse, saa og vores Tolds Formerelse. Da efterdi vi af din underdanigste Erklæring naadigst erfarer, at du i lige Maade formener, samme Ladesteders Afskaffelse at skulle forøge vores og Kronens Told, ere vi naadigst tilfreds, at be^te^ tvende Ladesteder, indtil paa videre naadigst Anordning, maa afskaffes og herefter forbydes at beseile[s], hvorefter du dig kan vide at rette. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 22 April 1656. T. IX. 396. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Vibe, at betale M. Vitus Biering [ɔ: Bering] sin Besolding af Romsdals Ledings og Tiendes Afgift, item af Lenens uvisse Indkomst.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du aarligen herefter, indtil paa videre naadigst Anordning, lader os elskelige, hæderlig og høilærd M. Vitus Biering, vores Historicus, paa Ansøgning bekomme hans aarlige Besolding efter hans Bestallingsbrevs Indhold, beregnet fra Philippi Jacobi førstkommendes 1656, af Ledingens og Tiendens Afgift af det Gods i Romsdalen, som til andre Creditorer end os elskelige Hr. Hannibal Sehested etc. haver været udlagt, saavidt det tilstrække kan, mens det øvrige haver du hannem af Lenens uvisse Indkomst at lade være følgagtig, indtil hans fulde aarlige Besolding efter Bestallingsbrevet, som forskrevet staar, ganske vorder fyldestgjort, tagendes derpaa hans Beviis, derefter det dig udi Regnskaberne paa vores Renteri skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 22 April 1656. T. IX. 396. (Conc. i Rigsarkivet).

Peder Vibe, at maa beholde Ledingen og Kgl. Maj.s Tiende i Romsdalen for 450 Rigsdaler aarlig.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at du Ledingen og Kronens Anpart af Tienden af det Gods, i Romsdalen liggende, som til andre Creditorer end os elskelige Hr. Hannibal Sehested etc. haver været udlagt, maa beholde for 450 Rigsdaler aarligen Afgift, beregnet fra Philippi Jacobi førstkommendes, indtil anden Anordning skeer. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 22 April 1656. T. IX. 397. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Vibe, at lade Nils Aagessøn og Claus Hünecken enhver bekomme 2000 Rigsdaler af den 5 Dalers Skat i det Aar fra [16]56 til 1657.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at I [ɔ: du] lader os elskelige Claus Hünecken bekomme udi Betaling paa hans Fordring to Tusinde Rigsdaler af den femte Dalers paabuden Skat udi Throndhjems Len for dette Aar, beregnet fra 1656 til Aarsdagen 1657, hvilket hannem og saaledes paa hans Fordring skal decorteres og afkortes, det og saaledes udi be^te^ Skatter, som forskrevet staar, paa behørige Steder imod hans Beviis skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 22 April 1656. T. IX. 397. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lige saadan Brev fik Peder Vibe, at betale Nils Aagessøn lige mange Penge, nemlig 2000 Rigsdaler af be^te^ Skat udi Throndhjems Len for samme Aar, nemlig 1655 [sic].

Vincents Bildt anl. J[omfru] Anne Margrethe Langes Vergemaal. Item om Kgl. Maj.s Interesse efter Nils Lange at i Agt tage og Laur[it]s Christenssøns Fordring.

F. III. V. G. t. Eftersom du for nogen Tid siden haver bekommet vores naadigste Befaling, at have vores Interesse udi Agt, naar afgangne Nils Langes Godses Opbud og Gjælds Likvidering skulle foretages, hvorfore du haver været begjerendes, at være entlediget for at være os elskelige Jomfru Anne Margrethe Langes Verge, hvorom du og tilforne haver bekommet vores naadigste Befaling. Da efterdi os elskelige Hr. Ove Gedde til Tommerup, Ridder, vor Mand, Raad, Rigens Admiral og Befalingsmand paa vort Slot Helsingborg, os underdanigst haver ladet forsikre, at samme Opbud intet skal præjudicere vores Prætention paa det Gods, som afgangne Nils Lange sig haver tilforpligtet at fra sig lægge, mens samme Gods os efter be^te^ Nils Langes Revers at skal overleveres, da synes vores Interesse ikke at kan hindre, at du jo kan være be^te^ Jomfru Anne Margrethe Langes Verge og vores forrige naadigste Befaling tillige efterkomme om hvis, os kan tilkomme efter de paa vores Renteri gjorte Antegnelser, hvorudinden Laurits Christenssøn, Borger og Indvaaner i vor Kjøbsted Kjøbenhavn, til hans Fordringers Betaling haver bekommet Indvisning. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du retter din Leilighed efter, for^ne^ vores Befalinger underdanigst at efterkomme.

Cum claus. consv. Kjøbenhavn 22 April 1656. T. IX. 397. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe og Jørgen Bjelke anl., at handle imellem s[alig] Fru Merte Geddes Børn og Creditorerne.

F. III. Hilse eder Hr. Iver Krabbe og Jørgen Bjelke etc. Eftersom I tilforne haver bekommet vores naadigste Befaling, afgangne Nils Langes Arvinger og Creditorer for eder paa en visse Tid i Laurvigen at indstevne og dennem at imellem midle og sige efter be[to] Befalings videre Indhold. Da efterdi at hans Hustru Merte Gedde siden den Tid ved Døden er afgangen og Creditorerne til førstkommendes 1 Mai for eder ere indstevnet, bede vi eder og naadigst ville, at I retter eders Leilighed efter, vores forrige til eder udgangne naadigste Befaling efter des Indhold at efterkomme, gjørendes eder Flid med Creditorerne paa Børnenes Vegne, det bedste muligt er, at handle, om de sig godvilligen skulle ville bekvemme, ligesom en Part allerede gjort haver, noget af Fordringen at afstaa imod Forsikring, for det øvrige af Brug og Løsøre paa visse Aaringer at betales og fornøies, saa at Børnenes Odel, saavidt med Føie og Creditorernes Bevilling skee kan, kan blive dennem beholden. Hvis I og i saa Maader gjørendes, forrettendes og paa Børnenes Vegne med Creditorerne, som forskrevet staar, accorderendes vorder, det haver I til de derudinden interesserede under eders Hænder og Signeter forsvarligen at give beskreven. Dersom og en af eder for lovlig Forfalds Skyld til den bestemte Tid udebliver, da skal den af eder, som tilstede kommendes vorder, Fuldmagt have, en anden god Mand i den udeblivendes Sted til sig at tage, og denne vores naadigste Befaling, som forskrevet staar, fyldestgjøre og efterkomme. Ladendes det ingenlunde. Kjøbenhavn 22 April 1656. T. IX. 398. (Conc. i Rigsarkivet.)

Herman Gaarman fik Brev paa Vangs og Evangers Kirkes Indkomst at opberge.

F. III. G. a. v., at vi paa os elskelige Herman Gaarman etc., hans underdanigste Ansøgning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at han Vangs og Evangers Kirkes Indkomst maa opberge og derfor aarlig gjøre Regnskab, dog saa at Kirkerne deres aarlige

Indkomst beholder. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 23 April 1656. R. IX. 569. (Conc. i Rigsarkivet.)

Herman Gaarman fik Brev anl., Ringe at lade isætte og hvad han, hans Hustru eller Børn derfor maa nyde.

F. III. G. a. v., at eftersom for os underdanigst er bleven andraget, at en Del fremmede Skippere, som Søndhordlens Tolderies Ladesteder udi Bergenhuus Len beseiler, underdanigst haver været begjerendes, at der nogle Ringe udi Klipperne maatte indsættes, hvorved de deres Skibe kunde belægge og fastgjøre, hvorimod forne fremmede Skippere erbyde sig at udgive Ringepenge til samme Ringes Vedligeholdelse. Da have vi paa underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at os elskelige Herman Gaarman etc. maa forne Ringe paa hans egen Bekostning udi Klipperne lade indsætte og dennem siden aarligen vedligeholde, hvorimod vi naadigst haver bevilget, at forne Herman Gaarman, hans Hustru og Børn paa 20 Aars Tid maa opberge 3 Skilling af Lesten af fremmede eller andre, som forne Ringe bruger, dog at det skeer med deres Villie, saa at ingen retmæssig Klage derover foraarsages. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 23 April 1656. R. IX. 569. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Vibe fik Brev anl. Reins Klosters Tiende.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at os elskelige Peder Vibe etc. maa kvit og fri beholde Reins Klosters Tiende uden al Afgift, siden os elskelige Fredrik Urne etc. den er kvit bleven og indtil vi anderledes derom lader tilsige, dog at han skal underholde Hørerne i Throndhjems Skole med tolv Personer af Skolen der sammesteds, [saaledes at ingen Klage derover kommer[1]. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 23 April 1656. R. IX. 569. (Conc. i Rigsarkivet.)

Brostrup Gedde, at tilholde Directeuren over Verket Sebastian Span, en Fortegnelse at indlægge paa hvis Forraad, udi Penge anslagen, hos det Gudbrandsdalske Verk findes, efter Selius Marselius det har kvitteret, med videre om Ertsen og Smelt[e] Omkostning.

F. III. V. G. t. Vid, at hos os underdanigst haver ladet andrage os elskelige Selius Marselius, hvorledes hans Forpagt-

[1] Fra [mangler i »Registre«.

ningstid af det Gudbrandsdalske Kobberverk forgangen 17 Januari skal have været ude, underdanigst derfor begjerendes, at han for hvis Forraad af Erts, Kul, Sætteved og andet, hvad ellers der er bleven ved Verket, samt Materialia og Redskab maatte vorde betalt, ligesom han tilforne gjort haver den Tid, han det udi Forpagtning antog. Da bede vi dig og naadigst ville, at du Directeuren Sebastian Span tilholder, at han en rigtig Fortegnelse derpaa under sin Haand baade til Oberbergamtet saavelsom til for^{ne} Selium Marselium overgiver, hvorudi al Ting udi Penge er anslagen, ligesom skeede den Tid, han Verket antog, men efterdi Ertsen skal befindes saa different, at den ei vel kan taxeres, ville vi naadigst, at for^{ne} Sebastian Span i lige Maader tilholdes, Ertsen med det første udi ren Kobber at lade gjøre, og derpaa under sin Haand en Fortegnelse baade udi Oberbergamtet saavelsom til Marselium leverer med hosføiede Regnskab paa Smelteomkostning, som derpaa er gangen, derefter vi os videre ville vide at resolvere, enten for^{ne} Marselius Kobberet imod Betaling for Smeltsomkostningen skal beholde eller og vi Kobberet med den anden Forraad og Inventario for billig Verd selv ville lade hannem betale med Renten deraf fra forleden 17 Januari, han Forpagtningen afstod, da han burde derfor at have været betalt, indtil den fuldkommen Betaling skeer. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 23 April 1656. T. IX. 399. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke anl. Fjøsa[n]ger Gaard, som Herman Gaarman begjer[er] til Mageskifte.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom os elskelige Herman Gaarman etc. underdanigst haver ladet anholde og begjere, vi hannem naadigst til Magelaug vilde forunde en Gaard, som han nu udi Brug haver, kaldes Fjøsanger, imod 4 eller 4½ Løber Smørs Leie udi tvende Gaarde paa Vors, som skal være udi samme Fogderi. Da dersom for$_{ne}$ Mageskifte kan skee os og Kronen uden Skade, ere vi naadigst tilfreds, at du dermed paa vores naadigste Behag og Ratification med for^{ne} Herman Gaarman maa til Ende gjøre. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 23 April 1656. T. IX. 400. (Conc. i Rigsarkivet.)

Thorkil Arngrim at opsøge Erts i Norge.

F. III. G. a. v., at eftersom vi naadigst haver tilforordnet, nærværende Thorkil Arngrim at skal opsøge Metal og Mineral paa vort Land Island, saa at han med den medfølgende Berg-

gesel, som skal være en Ruttengjængere, paa alle Steder fri skulle skurfe og efter Erts siunke, da byde vi og befale vore Fogder, Sysselmænd og alle andre paa forne vort Land Island, at I lader dennem fri og ubehindret passere og repassere, ei gjørendes dennem herudi nogen Hinder eller Forfang i nogen Maader. Kjøbenhavn 24 April 1656. R. IX. 569. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jacob Hulebak i Tønsberg Len fik Confirmation paa et Mageskifte.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst søges og begjeres vores naadigste Confirmation paa et Mageskifte, som os elskelige Vincents Bildt til Nes, vor Mand, Tjener og Befalingsmand over Tønsbergs Len, paa vores naadigste Ratification gjort haver, hvilket lyder Ord efter andet, som følger:

Eftersom Jacob Hulebak i Hof Sogn underdanigst til Mageskifte af Hofs Prestebols Gods er begjerendes fire Lispund Korn med Bygsel udi en øde Gaard, kaldes Kleppen, hvorimod han til underdanigst dobbelt Vederlag erbyder Prestebolet at igjen give en øde Gaard, kaldes Lille Hof, som skylder aarligen 1/2 Skippund Mel med Bygsel, liggendes i bete Hof Sogn, da er samme hans Begjering paa Kgl. Maj.s naadigste Behag hannem hermed bevilget, hvorefter samtlig de vedkommende sig haver at rette, og Presten paa Prestebolets Vegne og Jacob Hulebak paa sine egne Vegne at gjøre sig hver sin tilskifte Part saa nyttig og gavnlig, som de bedst vide og kunne efter Norges Lov, og det indtil de videre derpaa bekommer Hs Kgl. Maj.s Ratification eller og anderledes tilsigendes vorder. Actum Kgl. Maj.s Gaard Sem for Tønsberg den 11 April 1654. Vincents Bildt, egen Haand.

Da have vi forne Mageskifte, eftersom det heroven findes indført, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 24 1656. R. IX 470. (Conc. i Rigsarkivet.)

Vincents Bildt fik Kvittants og Forsikring for 595 Rigsdaler 3 Ort 17 Skilling 9 Penge.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Vincents Bildt etc. til os og Kronen haver paa efterfølgende tre Aars Tid, nemlig Ao. 1650, 1651, 1652, hvert Aar den tredie Part, erlagt

595 enkende[1] Rigsdaler 3 Ort 17 Skilling 9 Penge, som er et Aars visse Indkomst, som han af for^{ne} Tønsberg Len, han nu er naadigst medforlenet, nyder efter Jordebogens Formelding og Renteritaxt anslagen, som os og Kronen ere bevilgede til Rigens Gjælds Aflæggelse til Omslag; da ville vi hannem for for^{ne} 595 Rigsdaler 3 Ort 17 Skilling 9 Penge naadigst have kvitteret, saa og bevilget og lovet, og hermed naadigst bevilger og lover, at han, hans Hustru og Arvinger eller og Arving alene, om ei Hustru lever, skal nyde lige saa meget af hans Efterkommere udi Lenet igjen, om dermed Forandring skeede i hans levendes Live, og efter hans dødelige Afgang; da skal hans Hustru og Arvinger eller Arving alene, om ei Hustru lever, ubehindret nyde et Naadsensaar af for^{ne} Tønsberg Len foruden det, som sedvanligt pleier at skee, med lige saadan Condition, som han det havt haver og udi Naadsens Aar ellers pleier at skee. Givet etc. Kjøbenhavn 24 April 1656. R. IX. 570. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Vibes Kvittantiarum for Apostels Gods.

F. III. G. a. v., at os elskelige Peder Vibe etc. haver nu endeligen gjort os god Rede og Regnskab for den paabudne Rostjenestes Contribution af vort og Norges Krones Len Apostelsgods, som han nogen Tid af vores elskelige kjære Hr. Fader, høilovlig Ihukommelse, og siden af os naadigst i Befaling og Forsvar haver havt, beregnet fra Philippi Jacobi Dag 1640, til hvilken Dag og Tid han først med samme Len naadigst blev forlenet næstefter afgangne Nils Friis, og til Philippi Jacobi Dag 1652, han dermed igjen er kvit bleven og os elskelige Oluf Rosenkrands til Egholm, vor Mand og Tjener, det igjen er befalet udi Forsvar at annamme. Sammeledes og indleveret hans Forleningsbreve, som han af høibe^{te} vores kjære Hr. Fader og os bekommet haver. Og eftersom han sig intet haver befattet med Skatterne og Contributionerne af samme Gods, men ere alle forklarede af Lensmændene paa Bergenhuus, ei heller noget Inventarium af forbe^{te} Nils Friis haver annammet, derfor ei heller noget haver kunnet fra sig levere, da er for^{ne} Peder Vibe os nu aldeles intet skyldig bleven efter de Register, Beviiser og Forleningsbreve, som han fra sig ind udi vort Rentekammer til os elskelige Jørgen Rosenkrands til Kjeldgaard, vores forrige Rentemester, og Peder Reedtz

[1] Mangler i »Registre«.

til Tygestrup, vores nuværende Rentemester, vore Mænd og Tjenere, paa vore Vegne leveret og overantvordet haver. Thi lade vi nu hermed forne Peder Vibe eller hans Arvinger kvit, fri og kravesløs af os og vore efterkommende Konninger udi Danmark for al ydermere Krav, Tiltale og Eftermaning for al Indtægt og Udgift af forne Apostelsgods fra den Dag og Tid, bete Peder Vibe dermed er bleven forlenet, og til Philippi Jacobi Dag 1652, han dermed igjen er kvit bleven, eftersom forskrevet staar, i alle Maader. Givet etc. Kjøbenhavn 24 April 1656. R. IX. 570. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke anl. Henrik Skombader [ɔ: Schum, Bader] i Bergen.

F. III. V. G. t. Vi tilskikke dig herhos Henrik Skom, Bader i vor Kjøbsted Bergen, hans underdanigste Supplication, som os underdanigst er forebragt, hvorfore du Borgermester og Raad der i Byen paa vore Vegne haver at forstendige, vores naadigste Villie at være, at de saadan Anordning udi deres By med Bønderne gjører, som de eragter til bete deres Byes Fornødenhed at være, saa at vi for videre Supplication udi denne Post kan vorde fri og forskaanet. Kjøbenhavn 24 April 1656. T. IX. 400. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Vibe anl. M. Hieronymo Weitzio Indvisning i Throndhjems Skatter i to Aar for 2000 Rdl.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at os elskelige, hæderlig og høilærd M. Hieronymus Weitzius maa bekomme paa hans Fordring 2000 Rdl. af efterfølgende tvende Aars Skatter udi Throndhjems Len, nemlig aarligen 1000 Rdl., hvilke hannem og saaledes paa hans Fordring skal afskrives og i bete Lens Skatter paa behørige Steder godtgjøres. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 26 April 1656. T. IX. 400. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke fik Brev anl. Bergen[s] Borgere om nogen Salttold imod Caution for Skibes Udredelse efter Saltconsumtionens Proportion med videre.

F. III. V. G. t. Eftersom paa Borgerskabets Vegne i vor Kjøbsted Bergen for os underdanigst andrages og begjeres, dennem naadigst maa bevilges, trende Skibsladninger Salt, som der for Bergen skal være ankommen og de før Saltcompagniens Anrettelse skal have befragtet, under egen Direction at losse

for $1^1/_2$ Rdl.s Told af Lesten efter de be[te] Saltcompagniets givne Privilegier. Da dersom Borgermester og Raad der i Byen vil udgive deres Revers, nøiagtig at cavere for saamange Orlogsskibe at holde, som dennem efter Saltconsumtionens Proportion kan tilkomme, da ere vi naadigst tilfreds, at samme tre Skibe der for Bergen maa losses paa samme deres Revers og Forsikring, at Tolden deraf, naar begjeres, skal vorde erlagt, nemlig den priviligerte Told, med saa Skjel at Bergens Byes Fuldmægtige kan komme til nogen endelig Resolution om Handelens Direction i Compagniet hos dennem selv der i Byen. Men dersom ei derudinden kan træffes nogen Endelighed, da af samme Salt at skal erlægges den anden paabuden Told efter Toldrullens Indhold, hvilket du dennem, som vedkommer, paa vore Vegne haver at forstendige og den specificerte Revers, som forskrevet staar, af Borgermester og Raad at annamme. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 26 April 1656. T. IX. 400. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke og Bispen i Bergen anl. en Prest, Hr. Anders Grytken [ɔ: Grytten], efter B[orgermester] Søren Jenssøns Anfordring.

F. III. V. G. t. Hvad os elskelige Søren Jenssøn, Borgermester i vor Kjøbsted Bergen, for os underdanigst haver ladet andrage imod en Prest, ved Navn Hr. Anders Grytken, kan du [ɔ: I] af hosføiede hans underdanigste Supplication videre see og erfare. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I eder om des Beskaffenhed med Flid erkyndiger og eders underdanigste Erklæring med forderligste i vores Kantselli nederskikker, om be[te] Prest ikke saa lovlig efter Recessen og Ordinantsen befindes at være kaldet, som det sig bør. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 27 April 1656. T. IX. 401. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle anl., Jacob Ulfeldt at maa nyde af Kirkernes Behold og Tienderne afstaa.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst haver bevilget os elskelige Jacob Ulfeldt til Karstofte etc. formedelst hans Fraværelse fra vort Rige Norge og Afstaaelse af de hannem naadigst bevilgede Tiender, aarligen at maa nyde uden nogen Bekostning paa Kirkerne 400 Rigsdaler af samtlige Kirkernes Beholding i Akershuus Len, og Kirkerne selv at beholde deres Tiende, det vi eder til Efterretning ville vide lade. Cum

claus. consv. Kjøbenhavn 29 April 1656[1]. T. IX. 399. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Bartholomæus Roland anl. at fange Falke paa Island.

F. III. G. a. v., at eftersom nærværende Bartholomæus Roland, vores Falkefænger, er afferdiget til vort Land Island, for at fange Falke der paa Landet, da bede vi og byde det Islandske Compagnies Forvaltere, at de lader samme vores Falkefængere frem og tilbage føre med hos sig havende Falke til og fra den Havn, som han samme Falke agter at fange. Desligeste befaler vi alvorligen vore Fogder, Sysselmænd og andre der paa Landet, som samme vores Falkefængere forekommer, at de gjører hannem [al] mulig Hjælp og Assistentse til samme Falke at fange, saa at hannem derudinden ingen Indpas eller Forhindring skeer under Straf, som vedbør. Kjøbenhavn 2 Mai 1656. R. IX. 571.

Vincents Bilde [ɔ: Bildt], at hjælpe Ingvold Carstenssøn til Rette[2].

F. III. V. G. t. Hvad Ingvold Carstenssøn for os underdanigst haver ladet andrage og sig beklage over den hannem gjorte Ophold, kan du af hosføiede hans underdanigste Supplication videre see og erfare. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du hannem paa behørige Steder til Rette værer beforderlig, saa at han sig ei videre billigen derover skal kunne have at besverge. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 4 Mai 1656. T. IX. 401. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jost von Hoven at være Oberstelieutenant [ved det Bahusiske Regimente[3].

F. III. G. a. v., at vi for tro og villig Tjeneste, som os elskelige Jost von Hoven os og Riget hidindtil gjort og beviist haver, og herefter maa og gjøre skal, naadigst haver antaget og bestillet, saa og hermed antager og bestiller forn. Jost for en Oberstelieutenant til Fods for det Akershusiske Regimente i afgangne Esaias Fleischer, hans Sted, saa at han os, vore Riger og Lande underdanigst skal være huld og tro, vores og deres Gavn og Bedste i alle mulige Maader vide, ramme og befordre, dessen Skade og Forderv efter yderste Evne og Formue

[1] Conceptet er dateret 23 April.
[2] »Tegnelser« har i Margen: Envold Bildes Skrift, d. 8 Mai 1647.
[3] Conceptet har: under det Akershusiske Regiment.

hindre og forekomme[1]. Og for saadan hans Tjeneste have vi hannem til Gage og Tractament naadigst forundt og bevilget, saa og hermed under og bevilger aarligen lige saa meget som hans Formand, som hannem herefter fra underskrevne Dato og saa længe, han er udi samme Tjeneste, af de Middel, som til Militiens Underholdning udi vort Rige Norge forordnet ere, rigtigen skal gives og betales. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 5 Mai 1656. R. IX. 571. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Vibe, at erkyndige sig om Skovenes Beskaffenhed, item om Sagene og des Skovhug imod Grundleie og Skat med des videre Omstændigheder.

F. III. V. G. t. Eftersom vi kommer udi Erfaring[2], at Skovene udi Throndhjems Len meget til Upligt skal forhugges af dennem, som bruger Sage imod den ringe aarlig Afgift udi Skat og Grundleie, hvorover skal være at befrygte, at Skovene i Længden til største Skade og Fordervelse ganske skal blive udhugget. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du til din Opkomst der i Lenet dig med Flid erkyndiger om Skovenes egentlig Beskaffenhed, saa og hvorledes du eragter, være sig vor og Kronens, Prestebolers eller Odels-Skove, de af os priviligerede Sage med maadelig Skovhugst uden Skovenes for store Skade at kan ved Magt blive, og hvor meget Tømmer enhver billigen aarligen at kan forundes uden Skovenes Skade imod den Grundleie og Skat, som deraf gives. Men om de Sage, som ikke af os bevilgede eller priviligerede ere, haver du dig udførligen at erklære, om du eragter, [dennem saavelsom Bergverkerne, som der i Lenet opkommer, Skovene uden Skade noget at kan forundes,[3] med rigtig Specification paa hvilke Steder Tømmeret dertil bør at hugges, om hvilke forn͏̊ᵉ Poster du din underdanigst og udførlige Erklæring til videre naadigst Resolution med forderligste haver i vores Kantselli at indskikke. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 5 Mai 1656. T. IX. 402. (Conc. i Rigsarkivet.)

Bertel Lange fik Bestalling at være Capitaine ved Akershuus.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver antaget og bestillet, saa og hermed antager og bestiller nærværende Bertel Lange

[1] »Registre« har: afverge. [2] »Tegnelser« har: Erfarenhed.
[3] »Tegnelser« har: dennem Skovene uden Skade noget at kan forundes, saavelsom Bergverkerne, som der i Lenet opkommer, etc.

til en Capitaine under det Akershusiske[1] Regimente. Thi skal han i samme sin Tjeneste pligtig være, udi alle andre forefaldende Occasioner til vores og Rigens Tjeneste, til Lands og Vands, hvor vi det behøve kan, sig at lade bruge og udi al Ting være os, vore Riger og Lande huld og tro, vores og deres Gavn og Bedste i alle Maader vide at søge og ramme, dessen Skade og Forderv af yderste Formue og Forstand forekomme, hindre og afverge, som det en æreelskende Capitaine sømmer, egner og vel anstaar og han agter at forsvare for os og bekjendt være. For saadan hans tro og villig Tjeneste have vi naadigst lovet og tilsagt, at ville lade give hannem til aarlig Løn og Pension, ligesom en anden Capitaine under be^te^ Akershusiske Regimente nyder, som hannem, indtil anden Anordning skeer, af de Middel, som til Militiens Underholdning der sammesteds forordnet ere, fra dette vort Brevs Dato beregnet, aarligen skal contenteres og betales uden al Forhindring i nogen Maader. Givet etc. Kjøbenhavn 6 Mai 1656. R. IX. 572. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle, at efterkomme en Befaling, som tilforne til salig Hr. Gregers Krabbe og Vincents Bille [ɔ: Bildt] anl. Tønsberg Borgere udgivet er.

F. III. V. G. t. Eftersom afgangne Hr. Gregers Krabbe, forrige Statholder i vort Rige Norge, saa og os elskelige Vincents Bildt til Nes etc. den 18 Augusti næstforleden Aar 1655 vores naadigste Befaling med hosføiede os elskelige Borgermester og Raad i vor Kjøbsted Tønsberg, deres underdanigste Supplication haver bekommet, om hvis Indhold og Beskaffenhed, nemlig paa enhver Post særdeles, de deres udførlig Erklæring skal gjøre, hvilket dog ei før for^ne^ Hr. Gregers Krabbes dødelig Afgang skal være efterkommet. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I eder om samme tilforne fremskikkede Supplication erkyndiger, og derefter tillige med for^ne^ Vincents Bildt efter be^te^ forrige Befalings Indhold paa alle hvis Poster, der omformeldes, eders underdanigste og udførlig Erklæring med forderligste i vores Kantselli indskikker, hvorefter vi siden os naadigst videre ville vide at resolvere. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 6 Mai 1656. T. IX. 402. (Conc. i Rigsarkivet.)

[1] »Registre« har: Baahusiske.

Hr. Nils Trolle med flere fik Befaling anlangende Tvistighed mellem Tønsberg og Skien paa den ene og Christianssand paa den anden Side.

F. III. Hilse eder os elskelige Hr. Nils Trolle til Trolholm, Ridder, vor Mand, Raad, Statholder i vort Rige Norge, Hr. Henning Walkendorf til Glorup, Ridder, Vincents Bildt til Nes og Jørgen Bjelke til Hovindsholm, vore Mænd, Tjenere og Befalingsmænd over Akershuus, Bratsberg, Tønsberg og Agdesidens Lene, kjærligen med Gud og vor Naade. Vider, at eftersom Borgermester og Raad udi vore Kjøbstæder Tønsberg og Skien sig underdanigst beklager, at dennem imod deres Privilegier skal skee nogen Indpas udi deres Handel og Næring af Borgerskabet udi vor Kjøbsted Christianssand, da bede vi eder og naadigst ville, at I med forderligste paa en beleilig Tid og Sted forne Borgermester og Raad saavel af bete Tønsberg og Skien som Christianssand for eder fordrer med deres Privilegier, og dennem der paa alle Sider herom med Flid forhører og siden efter forne Byers Privilegiers Indhold udi forbete tvistige Poster, som dennem om deres Handel og Trafik imellem er, træffer saadan Lighed, at den ene saavelsom den anden By kan blive ved Magt. Hvis I og herudinden forrettendes vorder, derom ville vi naadigst, at I udi vores Kantselli eders underdanigste Relation skal indskikke, at vi derefter siden herudinden kan lade gjøre saadan Anordning, som tjenstlig og bedst kan eragtes. Ladendes det ingenlunde. Kjøbenhavn 6 Mai 1656[1]. T. IX. 402. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Bjelke, om nogen Erts at indskikke.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du med forderligste til Skibs hid nedskikker til vor Kjøbsted Kjøbenhavn alt det Erts, som udi det Huus findes af det Arendalske Verk, hvortil du fornøden Skiberum af Lenens Indkomst for ringeste Pris, muligt er, haver at befragte. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 7 Mai 1656. T. IX. 402. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Vibe anl. Kirsten, salig Peder Grums Gaard og nogle Sage, nemlig nedre Indal, item Enge og Todals Sage kaldet, at maatte Hans Jenssøn forundes efter hendes Afgang.

F. III. V. G. t. Eftersom Hans Jenssøn hos os underda-

[1] »Tegnelser« og Conceptet har: 8 Mai 1656.

nigst haver ladet anholde og begjere, at hannem og hans Hustru, som han nu haver, naadigst maatte bevilges den Gaard, Nedre Indal kaldet, liggendes i vort Rige Norge udi Throndhjems Len i Fosens Fogderi, for Fæste og des underliggendes Sage for Skat og [til]børlig Afgift efter Kirsten Nilsdatter, salig Peder Grums Efterleverske, hendes dødelige Afgang, som nu samme Gaard og Sage haver, eftersom at Mathias Holst og hans Hustru, som paa samme Gaard og Sage tilforn haver havt vores elskelige, kjære Hr. Faders, salig og høilovlig Ihukommelse, Benaadingsbrev, saaledes ere komne til Agters og Alderdom, at de ikke samme Gaard eller Sage skal kunne bruge, mens samme Benaadingsbrev til hannem godvilligen afstaaet. Thi ere vi naadigst tilfreds, at bete Hans Jenssøn og hans Hustru, som han nu haver, begge deres Livstid maa nyde og bekomme bete Gaard og Sage efter forne Kirsten Nilsdatters Død og Afgang eller og om hun desforinden den til dennem godvilligen vil afstaa, dog for sin tilbørlig Bygsel, Leding og Landskyld samt andre paabudne Skatter, saa og aarlig Afgift af [de] Sage, som dertil ligger, efter den Anordning, som vi derom gjørendes vorder, hvorfor du haver at lade forne Hans Jenssøn og hans Hustru, som forskrevet staar, bekomme bete Gaard og Sage efter bete Kirsten Nilsdatters Død med de Conditioner, som forskrevet staar, og for saadan aarlig Afgift af de underliggendes[1] Sage, som du til vores og Kronens Bedste billigt og forsvarligt eragter efter den Skovhugst udi vores og Kronens Skove[1] som dertil behøves. I lige Maader ere vi ogsaa naadigst tilfreds, at bete Hans Jenssøn og hans Hustru maa efter underdanigst Ansøgning og Begjering bekomme efter forne Kirsten Nilsdatters Død tvende Sage, liggendes i Nordmøre Fogderi, Enge og Todals Sage kaldet, med saa Skjel det befindes, at kan være os og Kronen til Gavn paa vores Indkomst og Bergverkerne der i Lenet uden Skade, dog haver du ogsaa med dennem at handle om den aarlig Afgift af bete Sage efter Tømmerets Kvantitet, som derpaa kan sages og af vore og Kronens Skove dertil behøves, hvorpaa du siden vores naadigste Confirmation videre haver at søge. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 9 Mai 1656. T. IX. 403. (Conc. i Rigsarkivet.)

[1] »Tegnelser« har: undertagendes.

Vincents Bildt anl. Arrest paa Fredrik Boyessøns Løn for Jørgen Rosenkrands.

F. III. V. G. t. Eftersom du tilforn haver bekommet vores naadigste Befaling at lade arrestere hvis Penge, som os elskelige Fredrik Boyessøn, Inspecteur over vore og Kronens Skove søndenfjelds udi vort Rige Norge, udi Toldkisten i vor Kjøbsted Christiania af hans Besolding tilkommer til Philippi Jacobi sidstforleden, da efterdi vi af din underdanigste Angivende naadigst erfarer, at os elskelige Fru Dorthe Daa etc. udi samme Penge af hannem haver gjort sig betalt, førend samme vores Arrest did er opkommen, da ere vi naadigst tilfreds, at det hermed maa forblive, dog haver du fremdeles lader [ɔ: at lade] arrestere hans Løn, saa at han intet deraf bekommer, førend han be[te] Jørgen Rosenkrands etc. haver fornøiet og afbetalt hvis, han paa be[te] Sorøes Vegne hos hannem med Rette kan have at prætendere. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 10 Mai 1656. T. IX. 404. (Conc. i Rigsarkivet.)

Vincents Bildt anl. Resolution om Caution gives de holla[n]dske Skippe[re].

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er med den Resolution, som du haver givet de hollandske Skippere til os elskelige Daniel Knoff etc., at han af dennem skal tage nøiagtig Caution og Forsikring, til førstkommendes Reise i vort Rige Norge at lade sig eftermaale, det vi dig til Efterretning ville vide lade. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 10 Mai 1656. T. IX. 404. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne, at levere nogen beholdne Magasin- og Tiende-Penge til Hr Nils Trolle.

F. III. V. G. t. Eftersom vi af din underdanigste Angivende naadigst erfarer, en Andel Penge til Magasin og af Tienderne udi Throndhjems Len at være i Beholding. Thi bede vi dig og naadigst ville, at [du] samme Magasinpenge saavelsom dennem af Tienderne lade erlægge til os elskelige Hr. Nils Trolle etc., tagendes derpaa hans Beviis, hvorefter det og paa behørige Steder udi Lenens Regnskaber skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 10 Mai 1656. T. IX. 404. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne, at levere Commissari[e] Tolden til Johan Gaarman.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst erfarer, Commis-

sarie Tolden til den første Mai sidstforleden af Toldkisten i Throndhjems Len at være udtagen og, indtil paa videre naadigst Anordning, til hvem de skal leveres, at være hensat, da bede vi dig og naadigst ville, at du samme Commissarie Told til os elskelige Johan Gaarman etc. eller hans Fuldmægtige levere lader, saa det siden til Landcommissarierne i vort Land Skaane kan nedføres og overleveres. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 10 Mai 1656. T. IX. 404. (Conc. i Rigsarkivet.)

Johan Gaarman anl. Commissarie-Toldens Annammelse[1].

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst haver anbefalet os elskelige Fredrik Urne etc., til dig at overlevere Commissarietolden, som af Toldkisten i Throndhjems Len til den 1 Mai er udtagen. Thi haver du samme Commissarietold til dig at annamme eller annamme lade, og det siden til Landcommissarierne i vort Land Skaane imod tilbørlig Kvittering at levere, hvorefter det dig og siden saaledes paa behørige Steder skal vorde godtgjort. Kjøbenhavn 10 Mai 1656. R. IX. 404. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Vibe, at lade betjene Retten udi Hr. Hannibal Sehesteds Gods i Romsdalen ved den ordinarie Sorenskriver.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at du, indtil paa videre naadigst Anordning, maa lade betjene Retten udi det til os af os elskelige Hr. Hannibal Sehested etc. afstaaede Gods udi Romsdalen ved den ordinarie Sorenskriver og andre Rettens Betjente udi Landsloven, hvorefter du dig derudinden kan vide at rette. Befalendes etc. Kjøbenhavn 12 Mai 1656. T. IX. 405. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Daniel Hanssøn Bugge fik Brev efter tre Aars Forløb at maa kaldes.

F. III. G. a. v., at eftersom Hr Daniel Hanssøn Bugge af Bergenhuus Len hos os underdanigst haver ladet andrage og berette, at han sig med Leiermaal i sit forrige Prestekald haver forseet, hvorfor han er bleven dømt fra be^{te} sit Kald, med underdanigst Begjering, vi hannem vores naadigste Opreisning igjen vilde forunde. Da efterdi vi af os elskelige Ove Bjelke saavelsom Superintendenten, hæderlig og høilærde M. Jens Schjelderup, deres underdanigste Erklæring naadigst erfarer,

[1] »Tegnelser« har i Margen: Erik Rodstens Skrift.

at han ellers sig vel og skikkeligen haver forholdet og for denne hans Forseelse udstaaet Kirkens Disciplin, have vi paa forne hans underdanigste Ansøgning og Begjering naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at han igjen efter tre Aars Forløb fra dette vort Brevs Dato maa det hellige Ministerii Embede betjene, hvor han lovligen efter Ordinantsen og andre kongelige om Kald udgangne Forordninger kan blive kaldet og voceret. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 13 Mai 1656. R. IX. 572. (Conc. i Rigsarkivet.)

Iver Jenssøn Band[s]bil fik Confirmation paa Lensmandens og Bispens i Throndhjem Forpagtningsbrev.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst søges og begjeres vores naadigste Confirmation paa et af os elskelige Fredrik Urne til Brentved etc. saavelsom hæderlig og høilærde Mand M. Erik Bredal, Superintendent over Throndhjems Stift, deres udgivne Forpagtningsbrev til Iver Jenssøn Bandsbil paa Hørernes Vegne udi Throndhjems Skole, hvilket lyder Ord efter andet, som følger:

Fredrik Urne til Brentved, Kgl. Maj.s Befalingsmand over Throndhjems Len, og Erik Bredal, Superintendent sammesteds, gjøre vitterligt, at eftersom Inger, salig Anders Iverssøns paa Vestnes, nogen Tid lang Halvlodden af Kirkernes Tiende i Romsdals Provsti, som af Kgl. Maj. er perpetueret til Hørernes Løn udi Throndhjems Skole, haver havt udi Forpagtning for 180 Rdl., og Hørerne i Skolen for tre Aars Tid noget mere deraf haver været begjerendes. Da haver forne Inger, salig Anders Iverssøns, siden 1650 hvert Aar forbedret Forpagtningen paa 16 Rdl. og endnu erbyder over alt 4 Rdl., saa at Forpagtningen skal være 200 Speciedaler hvert Aar efter denne Dags Dato at regne, og eftersom ingen af forbete Halvlod høiere haver bødet at ville give, saa haver vi paa Hørernes Vegne hermed forpagtet og bevilget hendes itsige Mand, Iver Jenssøn Bandsbil og hende selv forbete Halvlod altid herefter deres Livstid at nyde og opberge for forne 200 Rdl.s aarlige Afgift, hvilke 200 Rdl. altid til tvende Terminer, nemlig 100 Rdl. til Paaske og 100 Rdl. til Mikkelsdag, her udi Throndhjem til Hørerne skulle erlægges og betales. Throndhjems Gaard den 19 Marts 1653.

Fredrik Urne, egen Haand. Erik Bredal, egen Haand.

Da have vi forne Forpagtningsbrev, eftersom den heroven findes indført, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 13 Mai 1656. R. IX. 573. (Conc. i Rigsarkivet.)

Daniel Bildt, at være Ove Langes Verge, om Henrik Belov ei kom tilstede.

F. III. V. G. t. Eftersom vi for nogen Tid siden naadigst haver anbefalet os elskelige Henrik Belov etc. at være os elskelige Ove Langes Verge paa Skifte og Likvidering efter afgangne Nils Lange og hans Creditorer, saa efterdi ikke vides, om forne Henrik Belov for Sygdom eller anden Tilfald til den berammede Tid kan komme tilstede, bede vi dig og naadigst ville, at du retter din Leilighed efter, til samme Tid og Sted at møde tilstede, til at være bete Ove Langes Verge og hans Gavn og Bedste forsvarligen at søge, saafremt bete Henrik Belov, som forskrevet staar, ikke tilstede kommer. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 13 Mai 1656. T. IX. 405. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle fik Brev, at annamme nogen Magasinpenge og Tiendepenge af Fredrik Urne.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst haver anbefalet os elskelige Fredrik Urne til Brentved, vor Mand, Tjener og Befalingsmand paa vor Gaard udi Roskilde, til eder at levere hvis Beholding, som findes af Magasin og Tienderne udi Throndhjems Len. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I samme Beholding, som forskrevet staar, af hannem til eder annammer. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 13 Mai 1656. T. IX. 405. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Jacob Corneli[u]ssøn fik Pas til Norge og derfra med Tømmer toldfri til Færø.

F. III. G. a. v., at eftersom nærværende Jacob Cornelissøn med sit medhavende Skib agter sig, næst Guds Hjælp, først til vort Rige Norge at begive og der at indkjøbe fornøden Tømmer til vores Huusbygning paa vort Land Færø, dernæst til vort Land Færø og derefter til Holland og ellers fremdeles paa andre Steder, hvor Gud og Vinden hannem føie vil, sin Handel og Næring at søge. Thi bede vi kjærligen vore Venner og Naboer, saa og strengeligen vore Undersaatter befale, som forne Jacob Cornelissøn med forbete Skib, Folk og Gods paa samme Hen eller Hjemreise hænder fore at komme, at

I fordrer og forfremmer hannem til det Bedste, saa og lader hannem med det Tømmer, som han indkjøbendes vorder, toldfri passere. Og dersom han af Storm og Uveir indtrænges i nogen Havn, at han da maatte for billig Betaling undsættes med Anker, Toug, Folk, Fetallie og hvis andet, han kan behøve, det ville vi mod forbete vores kjære Venner og Naboer udi slige eller andre Maader igjen forskylde og erkjende, og af vores egne Undersaatter det saa alvorligen have. Kjøbenhavn 14 Mai 1656. R. IX. 573. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Kaas fik Kvittantiarum for Vembe, Tune, Hvaløer og Aabygge Skibreder.

F. III. G. a. v., at os elskelige Jørgen Kaas til Gudumlund, vor Mand, Tjener og Befalingsmand over Rugaard Len, haver nu endelig gjort os god Rede og Regnskab for den visse Afgift af vore og Kronens Lene Vembe, Tune, Aabygge og Hvaløer Skibreders Lenes visse og uvisse Indkomst samt for hvis Contributions Penge Skatter, af os udi forne Lene haver været paabudne, hvormed han af os naadigst haver været medforlenet udi to Aar, beregnet fra Philippi Jacobi Dag 1651, han først bekom samme Len udi Forsvar og Befaling næstefter os elskelige Ove Skade, og til Philippi Jacobi Dag 1653, han forne Lene er kvit bleven og os elskelige Ole Brockenhuus dermed igjen er bleven forlenet. Sammeledes haver han indleveret hans Forleningsbrev, han paa samme Len havt haver, og er han os deraf aldeles intet skyldig bleven efter de indleverede Regnskaber, Mandtaller, Kvittantser og Bevisers Lydelse, som han nu her udi vort Rentekammer til os elskelige Peder Reedtz til Tygestrup, Peder Juel til Hundsbek og Sten Hondorf til Rønneholm, vore Mænd, Tjenere og Rentemestere, paa vore Vegne leveret og overantvordet haver. Thi lade vi nu hermed forne Jørgen Kaas og hans Arvinger aldeles kvit, fri og kravesløs af os og vore Efterkommere, Konninger i Danmark, for al ydermere Krav, Tiltale og Eftermaning for forne Regnskaber, Skatter, Mandtaller samt al Indtægt og Udgift af forne Vembe, Tune, Aabygge og Hvaløers Skibreders Lene fra den Dag og Tid, han først dermed er bleven forlenet, og til Philippi Jacobi 1653, han samme Len er kvit bleven, eftersom forskrevet staar, udi alle Maader. Givet etc. Kjøbenhavn 14 Mai 1656. R. IX. 574. (Orig. i Rigsarkivet.)

Eggert Bjørnssøn, Sysselmand [for Vesten] paa Island, fik Brev til en af hans Sønner [for Afgift og tilbørlig Fæste] paa nogle Jorder [nemlig: 1. Ulftandsfjeld. 2. Ortogstad. 3. Karestad. 4. Langedal. 5. Hangebrekke. 6. Ossum. 7. Refgerding. 8. Brakø. 9. Setberg. 10. og 11. Hals. 12. Olufsø. 13. Gunderø. 14. Oxeø. 15. Arneø. 16. Langeø. 17. Rafnsey og 18. Kydøy]. Kjøbenhavn 17 Mai 1656. R. IX. 574.

Mogens Bjørnssøn, Lagmand [for Norden] paa Island fik Brev, at en af hans Sønner ved Navn Bjørn Magnussøn maa efter hans Død nyde Munkelthuer [ɔ: Munkethveraa] Kloster. Kjøbenhavn 17 Mai 1656. R. IX. 575.

Hr. Iver Krabbe anl. Povel Buchner, Stykjunker, at bruges for Archelimester ved Baahuus i Michel Carstens Sted.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi nærværende Povel Buchner, Stykjunker, til at bruges for en Archelimester der ved vort Slot Baahuus forordnet og fremskikket haver. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I Archelimesteren, ved Navn Michel Carstens, igjen hid ned skikker, saa og den Anordning gjører, at forne Povel Buchner lige saadan Besolding, som forne Archelimester der paa Stedet hidindtil nydt og havt haver, herefter igjen bekommendes vorder. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 17 Mai 1656. T. IX. 405. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke anl., Bernt Nagel at være fri for Skrifte.

F. III. V. G. t. Vid, at vi efter underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst tilfreds er, at Bernt Nagel af vor Kjøbsted Bergen, hvis Hustru skal være kommet noget for tidlig med hendes Barnefødsel, saavelsom hun maa for aabenbare Skriftemaal denne Gang være fri og forskaanet og til hemmelig Skrifte tillades, dog skal han derimod tiltænkt være efter egen Erbydelse, til Hospitalet i bete Bergen 2 Lester Rugmel at udgive. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 17 Mai 1651. T. IX. 406. (Conc. i Rigsarkivet.)

Henrik Belov, at lade den Stevning falde anl. Rasmus Svendssøn.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at du maa lade den Stevning falde, som dig tilforn naadigst anbefalet er, til Herredagen i vort Rige Norge at tage over Rasmus

Svendssøn, saa at han for den Sag maa blive fri og utiltalt. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 17 Mai 1656. T. IX. 406. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Bergens Borgeres Revers.

Eftersom vi underskrevne den 13 Mai sidstforleden efter Kgl. Maj.s naadigste Anordning udi en Del de høivise, gestrenge Hr. Rigens Raads Nærværelse, nemlig Rigens Hofmester Hr. Jochum Gersdorff, Kgl. Maj.s Kantsler Hr. Christian Thomessøn [Sehested], Christen Skeel, Hr. Axel Ugerup og tilligemed Saltcompagniens Bewindhebbere udi Raadstuen haver været forsamlet, da ere vi efter de høivise Herrers gode Betænkende og Underhandling med Kjøbenhavns Bewindhebbere forenet og dennem paa Bergens Compagnies Vegne afkjøbt hvis Salt, de nu uforhandlet udi Bergen haver beliggende, og giver for hver Lest St. Ybes Salt 39 Rdl. og for Lesten Lissabons og St. Lucas Salt 36 Rdl., Daleren til 96 Skilling beregnet. Hvilket vi paa be^{te} Bergens Compagnies Vegne lover at betale efter god Leverants, Halvparten til Michaeli førstkommende og den anden halve Part til Fastelavn næstefter; herforuden have vi dennem afkjøbt tvende Skibsladninger St. Ybes Salt, den ene befragtet udi Bergen af Borgermester Ove Jenssøn den 12 Februari 1656, Skipperens Navn Didrik Janssøn Melespot, den anden er befragtet den 23 dito udi nærværende Aar af Philip Pelt udi Amsterdam, Skipperens Navn Liutges Bastianssøn, Skibens Navn Admiral Tromp, samme tvende Skibsladinger skal betales til Bewindhebberne eller til deres tilforordnede Fuldmægtige tre Maaneder efter god Leverants enten med Vexel i Holland eller rede Penge, for hver Lest 35 Rdl., Daleren til 96 Skilling beregnet. Alt forbe^{te} Salt skal maales med den tilforordnede store Salttønde, som nu udi Bergen brugelig er, og regnes 18 Tønder for Lesten, og Kjøbenhavns Bewindhebbere selv at betale Fragt, Told, Maale, Prim, og Tøndepenge, som udi Bergen brugeligt er. Dette forskrevne lover vi paa Bergens Compagnies Vegne ufeilbarligen at efterkomme og holde Kjøbenhavns Directores herudinden skadesløs i alle Maader og derpaa, efter to Maaneders Forløb efter vores Hjemkomst, at skaffe Bewindhebberne fra Bergens Borgermester og Raad nøiagtig Forsikring, at alt dette skulle ubrødeligen holdes, saafremt vi ellers denne Benaading, Hs Kgl. Maj. os paa det Berge[n]ske Com-

pagni givet haver, skulle nyde. Des til Vitterlighed haver vi dette med egne Hænder undertegnet. Kjøbenhavn 20 Mai 1656.

Stats Osterich. Johan Nagel. Ja. Anderssøn Dischingtoune.

R. IX. 576. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke fik Bud [ɔ: Brev] anl., Didrik Busch at blive Byfoged i Bergen.

F. III. V. G. t. Hvad Didrik Busch for os underdanigst haver ladet andrage, kan du af hosføiede underdanigste Supplication videre see og erfare. Da dersom saa er, at den nuværende Byfoged efter hans Angivende bliver til Raadmand der i Byen befordret, ere vi naadigst tilfreds, at han til Byfogeds Bestilling igjen maa blive forfremmet, med saa Skjel du hannem dertil dygtig og bekvem eragter. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 21 Mai 1656. T. IX. 406. (Conc. i Rigsarkivet.)

Daniel Knoff, at han Vincents Bildtes Skib skal maale, før det udløber.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du retter din Leilighed efter, forsvarligen at maale og brænde det Skib, som os elskelige Vincents Bildt etc. ved hans Gaard Nes haver udi Bygning, naar du derom af hannem advares og førend det derfra Byggepladsen udseiler[1]. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 23 Mai 1656. T. IX. 406. (Conc. i Rigsarkivet.)

Anders Mortenssøn Byrholt, at maa give sig i Egteskab.

F. III. G. a. v., at eftersom Anders Mortenssøn Byrholt underdanigst for os haver ladet andrage, hvorledes han nu paa femten Aars Tid haver været forskudt af hans Egtehustru Mette i Gribsvold i Baahuuslen, udi Romeland Sogn beliggendes, og imidlertid sig tvende Gange med Leiermaal forseet haver, hvorudover han ved Oslo Kapitels Dom er bleven adskildt fra hende, underdanigst nu derfor begjerendes, at vi naadigst ville bevilge, at han sig i Egteskab igjen maa begive, da have vi naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at forne Anders Mortenssøn Byrholt maa sig igjen i Egteskab indlade med en anden Kvindesperson, som Gud hannem tilføie vil. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 27 Mai 1656. R. IX. 575. (Conc. i Rigsarkivet.)

[1] »Tegnelser« har: udløber.

Contract med Bergens Borger[e] om deres Saltcompagni.

F. III. G. a. v., at eftersom vi forgangen Aar haver naadigst for godt anseet, et Saltcompagni over begge vore Riger Danmark og Norge at lade fundere, og til den Ende et Hovedcontoir her udi vor Kjøbsted Kjøbenhavn forordinere, som derover skulde have Directionen, og vi nu af Borgermester og Raad saavelsom menige Borgerskab i vor Kjøbsted Bergen, deres underdanigste Supplication erfarer, hvorledes de for mange Aarsager underdanigst begjerer, at maatte fra samme Direction separeres og selv deres Salthandel forvalte med Erbydelse, at de ligesaa vel deraf som andre Orlogsskibe til Landsens Tjeneste at ville forskaffe. Da efterdi vores eneste Henseen med samme Compagnies Anrettelse alene har været, til vore egne Undersaatters Trafik og Næring med at forbedre og Rigens Defension i Nødsfald med Orlogsskibe at formere, og vi gjerne see, at alting dermed efter Undersaatternes egen Bekemmelighed paa bedste Maner, skee kan, indrettes, saa have vi naadigst bevilget ikke Bergens By alene deres Salthandel under egen Direction at maa beholde, mens for den Communication, som Handelen i Throndhjem og Nordlandene med Bergen haver, naadigst for godt anseet, at al Salthandel, som i Bergen, Throndhjem, Stavanger, Listerlen og paa alle Steder nordenfjelds, fra Lindesnes beregnet, drives, maa dependere af et Compagni af dennem til Bergen anrettet, og saa vidt fra dette i be[te] Kjøbenhavn formeret Contoir at skilles, saavelsom og at nyde den Toldfrihed med 1½ Rigsdaler af hver Lest og anden Frihed, som vores om Saltcompagniet udgangen Forordning omformelder, hvorimod samme Compagni skulle være forpligtet, saaledes at forsyne alle Steder nordenfjelds med fornøden Salt og for saadan billig Pris, at Undersaatterne ikke skulle have billig Aarsage at klage eller vi andre at bruge og anden Anordning at gjøre. Derforuden skulle samme Compagni være forpligtet, at rette sig efter den 11 Artikel udi for[ne] om Saltcompagniet udgangen Forordning med Orlogsskibe til deres Salthandel at bruge og det efter den Proportion, at Bergens Compagni de 5 Orlogsskibe saadan, som forsvarlig kan være og Artiklen omformelder, skulle pligtig være at bringe til Veie; skulle og imellem begge Kjøbenhavns og Bergens Compagnier med Salthandel saaledes forholdes, at de af Kjøbenhavn aldeles

ingen Salthandel nordenfjelds skulle bruge, ikke heller de af Bergen nogensteds i Danmark eller søndenfjelds i Norge, medens enhver alene at handle paa de Steder og med dem, som til deres Compagni hører, medmindre enhver, som sig herimod forseer, 18 Rdl. af Lesten af Saltet i Told vil betale. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 29 Mai 1656. R. IX. 575. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke, at tage Caution af Bergens Borgere om Saltcompagniets Privilegier at holde.

F. III. V. G. t. Vid, at eftersom vi naadigst haver bevilget Borgermester og Raad samt menige Borgerskab i vor Kjøbsted Bergen, at de fra Saltcompagniet, som i vor Kjøbsted Kjøbenhavn var anrettet, maa separeres, og til desto bedre Efterretning skikkes dig en Copi af den derom gjorte Forordning. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du efter de Deputeredes egen Erbydelse tager nøiagtig Caution af Borgermester og Raad i beᵗᵉ Bergen, at de under deres Privilegiers Fortabelse sig efter samme dennem forundte Bevilling tilbørligen forholde. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 29 Mai 1656. T. IX. 406. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe fik Kvittantiarum for Baahuus.

F. III. G. v., at os elskelige [ærlig og velbyrdig[1] Hr. Iver Krabbe til Jordberg, Ridder, vor Mand, Tjener og Høvedsmand over vort og Norges Krones Slot og Len Baahuus, haver nu endelig gjort os god Rede og Regnskab for hans aarlig Afgifter for al Jordebogens visse Rente og Indkomst til samme Len, hvormed han af vores elskelige, kjære Hr. Fader, salig og høilovlig Ihukommelse, og os naadigst haver været og endnu forlent er, beregnet fra Philippi Jacobi Dag Anno 1646, han først bekom samme Len udi Befaling og Forsvar næst efter os elskelige Hr. Oluf Parsberg til Jernet, Ridder, vor Mand, Raad og Befalingsmand udi Vestervig Kloster, og til Philippi Jacobi Dag Anno 1656. Sammeledes gjort Rede og Regnskab for noget Gods, som afgangne Anders Green, Norges Riges forrige Kantsler, haver været medforlenet og nu er lagt under forⁿᵉ Baahuus Len. Sammeledes for afgangne Fru Gyrvhild Faddersdatters Gods samt Mageskiftegods og hvis Gods, som er skattelagt og Jordebogen med forbedret. Desligeste gjort Regnskab for den uvisse Rente og Indkomst, der udi Lenet

[1] Mangler i »Registre«.

falden og oppebaaren er, som er Stedsmaal og Gaardfæstning, Sagefald, forbrudt og Rømnings-Gods, Hovedtiende og Biskopstiende og for hvis Tiendefisk, han af Bønderne der udi Lenet haver ladet annamme, tilmed Regnskab gjort for Afgifterne af Aabygaard og Vremb Gods, saavelsom for Afgifterne af en Del Sagfosser, som der udi Lenet ere bortfæstet, item Afgifterne af Laxefiskeriet udi Gullmaren, desligeste for Marstrands Borgeres aarlige Byskatter og for hvis Pendinge, han af Kronens forbeholden Told, Tredieparten af Commissarie Tolden og af den til St. Anna og Baadsmænds Vaaningers Bygnings Fornødenhed deputerede Told, han af Toldstederne der udi Lenet annammet haver. Endogsaa herforuden gjort Regnskab for hvis Unions og andre Pendinge Skatter, Garnison og Baadsmands Skatter, Officers Skatter, Bygnings Skatter, Odels og Rostjenestes Skatter, saa og Kirkernes halve Indkomst, som der udi Lenet og des underliggende Kjøbstæder haver været paabuden og udgiven og ellers fra andre Lene og Kjøbstæder i Norge er bleven did forskikket og han paa vore Vegne haver ladet annamme. Saa og forklaret og afbetalt alle hvis Antegnelser, som i forne hans Regnskaber og Skatte-Mandtaller haver været gjort og anslagen og paa vore Vegne ikke haver kunnet passere eller godtgjøres, imidlertid forskrevet staar, og er han os deraf aldeles intet skyldig bleven efter de Regnskaber, Mandtals og Inventarii Register samt Kvittantser og Bevisers Lydelse, som han nu fra sig ind i vort Rentekammer til os elskelige Peder Reedtz til Tygestrup, Peder Juel til Hundsbek og Sten Hondorf til Rønneholm, vore Mænd, Tjenere og Rentemestere, paa vore Vegne leveret og overantvordet have. Thi lade vi hermed forne Hr. Iver Krabbe og hans Arvinger aldeles kvit, fri og kravesløs af os og vore Efterkommere, Konninger i Danmark, for al ydermere Krav, Tiltale eller Eftermaning for al Indtægt og Udgift af forne vort og Kronens Slot og Len Baahuus fra den Dag og Tid, han først dermed er bleven forlenet, og indtil forbete Philippi Jacobi Dag 1656, eftersom forskrevet staar udi alle Maader, dog hvis Inventarium er enten bleven medforringet eller medforbedret, imidlertid forskrevet staar, det haver bete H. Iver Krabbe fremdeles at gjøre Rede og Regnskab fore, naar han fra Lenet aftræder. Kjøbenhavn 4 Juni 1656. R. IX. 577 (Orig. i Rigsarkivet.)

Borgermester og Raad i Bergen fik Brev anl. Saltcompagniet.

F. III. V. G. t. Eftersom det bergenske Saltcompagni er tillagt og pligtig, fem Orlogsskibe til Landsens Defension og Bedste at forskaffe, og de her paa be^te^ Bergens Byes Vegne værende Deputerede underdanigst haver ladet anholde, at dennem maatte med det ene af be^te^ fem Skibe gives Dilation paa fem Aars Tid at bringe til Veie, saa ere vi naadigst tilfreds, at naar de efter Saltcompagniets Artikler inden tre Aar bringer de fire Orlogsskibe i god Beredskab, de da maa bevilges paa det femte to Aar derefter at have Respit, det vi eder til Efterretning ville vide lade. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 6 Juni 1656. T. IX. 407. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke, at erklære sig paa Bernt Nagels Supplication.

F. III. V. G. t. Hvad Bernt Arentssøn Nagel for os underdanigst haver ladet andrage, kan du af hosføiede hans underdanigste Supplication videre see og erfare. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du dig om des Beskaffenhed med Flid erkyndiger og siden din underdanigste Erklæring med forderligste udi vort Kantselli indskikker, om du eragter, hans Begjering, uden vor og Kronens Skade, hannem at kan bevilges. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 10 Juni 1656. T. IX. 407. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Vibe fik Brev, kvartalsvis at afkorte Knud von Hadelens Besolding.

F. III. V. G. t. Eftersom du tilforne haver bekommet vores naadigste Befaling, at indholde saa meget af os elskelige Knud von Hadelens Besolding, indtil hans resterende Afgift, nemlig 2000 Daler, afbetalt bliver, da ere vi naadigst tilfreds, at du hannem hver Kvartal saa meget maa decortere og afkorte,saa det kan være hannem uden Skade, indtil saalænge at be^te^ resterende 2000 Daler efter den Taxt, som de haver kostet det Aar, som han dennem skulde have leveret, afbetalt vorder. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 14 Juni 1656. T. IX. 407. (Conc. i Rigsarkivet.)

Nicolaus von Merle fik Brev paa 500 Rdl. af Throndhjems Skatter aarligen.

F. III. G. a. v., at vi af kongelig Gunst og Naade, saa og for tro og villig Tjeneste, som os elskelige Nicolaus v. Merle,

vor Mand, Tjener og Staldmester, os og Riget hidindtil gjort og beviist haver, og herefter troligen gjøre og bevise maa og skal, naadigst haver undt og bevilget aarligen, beregnet fra Philippi Jacobi Dag næstforleden, indtil paa videre Anordning, 500 Rdl., som hannem aarligen, som forskrevet staar, skal erlægges og betales af Throndhjems Lens Skatter i vort Rige Norge. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 17 Juni 1656. R. IX. 578. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Vibe anl. Nicolai Merles Deputat af Throndhjems Lens Skatter.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst haver bevilget os elskelige Nicolaus von Merle etc. aarligen, fra Philippi Jacobi Dag sidstforleden og indtil anden Anordning derom skeer, af Throndhjems Lens Skatter at maa bekomme 500 Rigsdaler. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du hannem aarligen, som forskrevet staar, samme 500 Rdl. af be!e Lens Skatter paa Ansøgning lader erlægge og betale, tagendes derpaa hans Beviis, hvorefter det og saaledes paa behørige Steder skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 17 Juni 1656. T. IX. 407. (Conc. i Rigsarkivet.)

Selius Marselius fik Brev paa sine tolv Aars tilforn forundt Frihed.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Selius Marselius for os underdanigst haver ladet andrage og tilkjendegive, at de af vores elskelige, kjære Hr. Fader, salig og høilovlig Ihukommelse, hannem given og af os naadigst confirmerede tolv Aars Toldfrihed, skal blive hannem disputeret, saa er vores naadigste Villie, at han samme forundte Toldfrihed herefter som tilforne udi Christiania alene fuldkommeligen skal nyde, indtil de priviligerede Aar ere ude. I lige Maader skal hans Broder, os elskelige Gabriel Marselius, vores Factor i Amsterdam, og han nyde de samme Privilegier paa deres egne Jernverker, og efter at Toldfriheden efter de dennem givne Privilegier er til Ende, ville vi os siden videre naadigst resolvere, hvorledes med Tolden og Afgiften af be!e Verker forholdes skal. Med Proviant til hans egne Verker eller andre, som han allerede i Forpagtning haver eller herefter bekomme kan, skal forholdes efter Privilegiernes Indhold, dog at ingen anden Kjøbmandskab eller Underslæb derunder drives, saafremt han be!e Privilegier agter at nyde, hvorefter alle og enhver,

som vedkommer, sig kan vide at rette og forholde. Ladendes det ingenlunde. Kjøbenhavn 18 Juni 1656. R. IX. 578. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hans Bjelke fik Confirmation paa et Mageskifte.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst søges og begjeres vores naadigste Confirmation paa et afgangne Hr. Gregers Krabbes, forrige Statholder i vort Rige Norge, hans udgivne Mageskiftebrev til os elskelige Hans Bjelke til Saxlund, vor Mand og Tjener, hvilket lyder Ord efter andet, som følger:

Jeg, Gregers Krabbe til Torstedlund [Ridder, Danmarks Riges Raad, Statholder i Norge og Høvedsmand paa Akershuus [1], kjendes og gjør hermed vitterligt, at eftersom jeg underdanigst haver bekommet Hs Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres og Konges, naadigste Missive og Befaling, dateret Kjøbenhavns Slot den 9 August 1653, formelde[nde]s: Eftersom Hans Bjelke til Saxlund underdanigst til Mageskifte haver været begjerendes en Hs Kgl. Maj.s og Kronens Gaard og Gods, liggendes til Ottestads Annex her udi Akershuus Len, kaldes Guthuus, som skylder aarligen 3 Huder, hvorimod han underdanigst erbyder til fyldeste Vederlag igjen at ville udlægge efterne hans Odelsgaard, Middelby [ɔ: Melby] udi Romedals Sogn paa Hedemarken, som skylder aarligen 4 Huder, hvoraf Hs Kgl. Maj. og Kronen den ene og de andre tre forne Hans Bjelke tilhørende Odel med Bygsel over al Gaarden skal tilkomme, hvorfor jeg med forderligste imod høistbete Hs Maj. mig underdanigst skulde erklære, om bete Gods, forne Hans Bjelke til Magelaug er begjerendes, for Beleilighed og anden Herligheds Skyld fra forne Annexkirke mistes kunde imod det, han underdanigst erbyder derfor at vil igjen give, da haver jeg efter samme naadigste Befaling ladet forne tvende Gaarde (Guthuus og Middelby) af Sorenskriveren og Lagrettesmændene udi Stigtskriverens Fuldmægtiges Overværelse besigte, og da efter samme Besigtelses Formelding befindes, samme Gaarde paa Landskyld lige gode, mens ellers paa Sæden og Høavlingen forne Guthuus at være noget bedre end forberørte Middelby efter min derpaa underdanigste Erklæring til merhøistbete Hs Kgl. Maj., dateret her paa Akershuus den 24 Oktober 1653, dessen videre Formelding. Saa er mig siden derom atter igjen

[1] Fra [mangler i »Registre«.

tilstillet Hs Kgl. Maj.s naadigste Missive og Befaling, dateret Kjøbenhavns Slot den 21 November 1653, formeldende, at naar bete Hans Bjelke lige saa meget Eiendom udlægger, som det han underdanigst er begjerendes, paa det at forne Annex baade i Landgilde og Eiendom bekommer fuldkommelig Skjel og Fyldeste, jeg da med samme Mageskifte paa videre Hs Maj.s naadigste Ratification skulle til Ende gjøre. Da efterat velbete velbyrdige Hans Bjelke nu haver i Steden for ovenbete Mangelhaftighed udlagt til forne Kirkes fyldeste Vederlag af hans Odelsgods ti Kalvskind udi en Gaard, kaldes Gryling, foruden Bygsel og derforuden en Ødegaard udi Snertingsdalen, kaldes Bratli, skylder aarlig en halv Hud, som han nu haver tilstillet mig hans fuldkommelig Skjødebrev oppaa, saavelsom ogsaa paa forne Middelby, som er dateret Saxlundgaard den 24 Juni sidstforleden. Saa efter at bete Gryling og Bratli, efter Sorenskriverens og Lagrettesmændenes Besigtelse og Stigtskriverens Tilstand befindes, at være god for samme bete afgaaende Landskyld, saa at Kirkens Indkomst ved dette Mageskifte bliver forbedret en Hud og fire Skind aarligen, derfor paa atter høistbete Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne efter Hs Maj.s før indførte Befalings Formelding og Tilhold vil jeg hermed paa Hs Kgl. Maj.s naadigste Behag og videre Ratification have skjødet og aldeles fra Hs Kgl. Maj. og Kronen samt forne Ottestads Kirke afhændet ovenskrevne Gaard Guthuus og til atter velbete Hans Bjelke og hans Arvinger med al des underliggende Lotter og Lunder, til Fjelds og Fjære, som der nu tilligger og af Arilds Tid tilligget haver og dertil bør at ligge med Rette, aldeles intet undertagendes i nogen Maader, til evindelig Odel og Eiendom, eftersom Hs Maj. og Kronen samt oftbete Ottestad Kirke nu derfor haver bekommet fuld Værd i alle Maader. Thi paa atter høistbete Kgl. Maj.s Vegne fuldkommeligen hjemler og tilstaar jeg velbyrdige Hans Bjelke og hans Arvinger atterbete Guthuus for alle og enhver Mands Tiltale, som derpaa kan tale med Rette udi nogen Maader. Dog haver han med første Leilighed underdanigst at anholde om Hs Kgl. Maj.s naadigste Ratification og fuldkommen Skjøde. Til Vitterlighed under mit Signet og egen Haand. Actum Akershuus den 5 Juli 1654.

(L. S.) Gregers Krabbe m. p. p.

Da have vi forne Mageskiftebrev, eftersom heroven findes

indført, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 21 Juni 1656. R. IX. 579. (Conc. i Rigsarkivet.)

Daniel Knoff fik Brev anl. Skibsmaalingen i Norge.

F. III. V. G. t. Dersom nogen Skipper sig besverger over den Skibsmaaling, som du efter vores naadigste Befaling skal have forrettet, formenendes det ikke efter de rette Certer at være skeet, og i Synderlighed de Skibe af den nye Fabrik, hvorpaa de Certer, som udi Tractaten ommeldes, ikke skal kvadrere, da haver du saadanne, indtil paa videre naadigst Anordning, at lade passere imod Toldens Erlæggelse paa samme Certer paa deres Revers, at de ville svare os for det øvrige, eftersom vi og de Herrer Stater General derom vorder forenede, og imidlertid haver du ingen speciel Told, førend videre naadigst Befaling, at opberge lade. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 21 Juni 1656. T. IX. 408. (Conc. i Rigsarkivet.)

Bergens Borgere fik Svar og Beskeden anl. nogle Poster om Tolden etc.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Borgermestere og Raad samt menige Borgerskab i vor Kjøbsted Bergen for os underdanigst i nogle Poster sig haver ladet beklage, hvorved de formener, dennem udi deres Handel og Næring at forhindres, da haver vi efter saadan deres underdanigste Ansøgning og Begjering, indtil paa videre naadigst Anordning, udi efterne Poster dennem saadan Forlindring naadigst forundt, som efter følger: Først, at efterdi vi komme udi Forfaring, at den tørre Fisk skal i disse Tider være udi ringe Pris, ere vi naadigst tilfreds, at paa hver Vog af forne tørre Fisk maa nu den paabuden Told afslaaes en Skilling af Kronens og en Skilling af Commissarii Tolden, saa at af Vogen skal gives over Hovedet udi Told syv Skilling Danske. For det andet, at af al Korn, som fra fremmede Steder did ankommer og der udi Byen selges, maa gives tolv Skilling for Tønden deraf udi Told. For det tredie, at med Tøndegods, som udi Lester selges eller udføres, maa forholdes, ligesom udi vort Rige Danmark nu skeer eller herefter forordnet vorder. For det fjerde, at dersom nogen der for Byen med Vare at selge ankommer, som ei kunde strax have rede Penge, til at clarere Tolden for de ind- eller udskibende Varer der sammesteds, da maa samme Told saadanne

crediteres, indtil Skibene ere lossede og med andre Varer igjen tillastede, med saa Skjel at Skibene ei Vinteren over der bliver liggendes og Eiermændene ere saa vederheftige, at den dennem betroes kan eller og at de saadan Caution sætte, hvormed vores Lensmænd og Toldere, de som nu ere eller herefter kommendes vorder, ville være benøiede. I lige Maader ere vi og naadigst tilfreds, at be^te Bergens Borgere herefter og paa lige Condition som tilforne, til deres Handels desto bedre Fortsættelse aarligen af Tolden maa laanes ti Tusinde Rdl., som igjen her i vor Kjøbsted Kjøbenhavn erlægges skal, naar de øvrige Toldpenge nedskikkes og leveres. For det femte, at med den Rigsorts Erlæggelse, som nu fordres mere til Lestpenge af hver Lest Skibs Drægtighed end tilforne, maa herefter forblive, saa at intet videre i saa Maader, end som tilforne skeet, af dennem fordres. Thi byde og befale vi vore Toldforvaltere, Toldere og alle andre, som dette vedkommer, sig herefter, som forskrevet staar, at rette og forholde. Ladendes det ingenlunde. Kjøbenhavn 25 Juni 1656. R. IX. 581. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke fik Brev anl. Toldforvalternes Handel og Kjøbmandsskab og Handel i Bergen [og at svare for Borgermester og Raad[1].

F. III. V. G. t. Eftersom Borgerskabet i vor Kjøbsted Bergen for os underdanigst haver ladet andrage og sig beklage over den store Handel, som vores Toldforvalter Peter de Bloch der i Bergen skal drive, dennem til Præjudice og Nachdel udi deres Handel og Næring. Da bede vi dig og naadigst ville, at du begge Toldforvaltere der nordenfjelds for dig fordrer og dennem i Borgermester og Raads Nærværelse forhører, hvorudi samme Klager bestaar med Advarsel paa vore Vegne, at de med deres Handel og Trafik retter dennem efter Recessen, saafremt de ikke selv tilbørligen vil svare til, om herefter videre derpaa vorder klaget, til hvilken Ende du og din underdanigste Erklæring i vort Kantselli med forderligste haver at indskikke, hvad de hertil svarer, og os siden underdanigst at forstendige, naar du fornemmer, nogen af dennem herimod, som forskrevet staar, at handle. Og paa det ingen sig med Rette over dennem skal have at besverge, som sig kunde formene, af dennem at forurettes, da haver du dennem paa vore Vegne at ansige, vores naadigste Villie at være, at de herefter skal svare

[1] Fra [er i »Tegnelser« tilføiet med en anden Haand.

for Borgermester og Raad der i Byen, som til deres rette Vernething, for hvis nogen dennem tiltale kan, og siden ordentlig derfra for Lagmanden og saa til Herredage ligesom andre borgerlige Standspersoner der i Riget, og der svare til hvis dennem noget kan have at beskylde, hvilket du og paa behørige Steder til alles Efterretning kan lade forkynde. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 25 Juni 1656. T. IX. 408. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle anl. nogle, som har Pension udi Hr Hannibal Sehesteds Gods.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi naadigst haver forundt og bevilget, efterskrevne vore gode Mænd at maa bekomme af vor og Norges Krones Godses Forpagtning aarligen, indtil anden Anordning skeer, beregnet fra Philippi Jacobi Dag 1656, nemlig Iver Krabbe Mogenssøn af Strøms Gods 400 Rdl., Tønne Reedtz af Hammers Gods 800 Rdl., Mogens Rosenkrands af Finde Gaards Gods 600 Rdl. og Palle Urne af samme Gods 300 Rdl., det vi eder til Efterretning ville vide lade, at I dennem, som forne Gods udi Forpagtning haver, kan tilholde, at de dennem aarligen, indtil anden Anordning skeer, forne Penge i rette Tider lader erlægge og fornøie. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 26 Juni 1656. T. IX. 409. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Malte Sehested fik Kvittantiarum for Stavanger Len.

F. III. G. a. v., at os elskelige, ærlig og velbyrdig Mand Malte Sehested til Ryhave, Befalingsmand over Aastrup Len, haver nu endeligen gjort os god Rede og Regnskab for Afgiften af den visse Rente og Indkomst af Stavanger Len i Norge, hvormed han en Tid lang af os og vor kjære Hr. Fader, salig og høilovlig Ihukommelse, naadigst haver været forlenet, desligeste gjort Regnskab for Grundleie af Sagene og en Del smaa Huse der udi Lenet, sammeledes for den uvisse Rente og Indkomst, udi samme Len falden og opbaaren er, som er Sagefald, Førstebygsel og Tredieaarstage, og for hvis Vrag der under Lenet strandet og bjerget er. Desligeste haver han og gjort Regnskab for alle hvis Unionspenge og Odelsskatter, udi forne Len haver været paabuden at udgives til Rigens Defension og udi andre Maader, beregnet fra Philippi Jacobi Dag Anno 1648, han da først bekom samme Len udi Befaling og Forsvar næst

efter os elskelige Holger Rosenkrands til Frølinge, og til Philippi Jacobi Dag Ao. 1653, han det igjen er kvit bleven og velbyrdige Henrik Belov naadigst dermed er bleven forlenet. Haver han og gjort Rede for hvis Inventarium, hannem med Lenet er bleven leveret, hvilket han og ligesaa igjen til forne Henrik Belov haver ladet levere, saa ogsaa fra sig leveret hans Forleningsbrev, han paa samme Len havt haver. Og er han os deraf intet skyldig bleven efter de Regnskaber, Mandtal og Inventarie Registere samt Kvittantser og Bevisers Lydelse, som han nu fra sig ind udi vort Rentekammer til os elskelige Peder Reedtz til Tygestrup, Peder Juel til Hundsbek og Sten Hondorf til Rønneholm, vore Mænd, Tjenere og Rentemestere, paa vore Vegne leveret og overantvordet haver. Thi lade vi nu hermed forne Malte Sehested og hans Arvinger aldeles kvit, fri og kravesløs af os og vore Efterkommere, Konninger i Danmark, for al ydermere Krav, Tiltale og Eftermaning for al Indtægt og Udgift af forne Stavanger Len fra den Dag og Tid, han først dermed er bleven forlenet, og til den Dag og Tid, han det igjen kvit er bleven, eftersom forskrevet staar, i alle Maader. Kjøbenhavn 27 Juni 1656. R. IX. 582. (Orig. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle anl. Vincents Billes Genant af Sems Godses Forpagtning.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi naadigst haver forundt og bevilget os elskelige Vincents Bille til Valdbygaard, vor Mand og Tjener, at maa aarlig, indtil anden Anordning skeer, bekomme af Sems Godses Forpagtning 400 Rdl., beregnet fra Philippi Jacobi Dag 1656, det vi eder til Efterretning ville vide lade, og at I den, som forne Sems Gods udi Forpagtning haver, tilholder, at han hannem aarligen, indtil anden Anordning skeer, forne Penge i rette Tide ufeilbarligen lader erlægge og fornøie. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 28 Juni 1656. T. IX. 409. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle, om Klæder til 120 Mand til Hyldingen i Norge. Item om 400 Mand at opvarte til Hyldingen.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst tilfreds er, at de 120 Mand af Garnisonen paa vort Slot Akershuus maa til forestaaende vores elskelige, kjære Søns, Prindsens Hylding udi vort Rige Norge tillige med Underofficererne der sammesteds be-

komme noget til Klæder, Hat, Sko og Strømper, eftersom I det selv til vores og Kronens ringeste Omkostning tjenligt eragter. I haver og til forestaaende Hylding i vor Kjøbsted Christiania at lade indkomme 400 Mand af det Akershusiske Regimente, som der imidlertid, indtil paa videre Anordning, kan opvarte. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 28 Juni 1656. T. IX. 409. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Henning Walkendorfs Forleningsbrev paa Bratsberg Len.

F. III. G. a. v., at vi af vor synderlig Gunst og Naade, saa og for Troskab og villig Tjeneste, som os elskelige, ærlig og velbyrdige Hr. Henning Walkendorf til Glorup, Ridder, vor Mand og Tjener, os og Riget hertil gjort og beviist haver, og herefter troligen gjøre og bevise maa og skal, have undt og forlenet, og nu med dette vort aabne Brev unde og forlene forne Hr. Henning Walkendorf med vort og Norges Krones Len Bratsberg Gaard og Gimsø Kloster samt des tilliggende Bønder og Tjenere, vist og uvist, intet undertaget, at skal have, nyde, bruge og beholde, indtil saalænge vi anderledes derom tilsigendes vorder, dog at han skal give os og Kronen for forne Lens visse Rente og Indkomst efter Jordebogen, item for vores Anpart af Tienden samt Grundleie af Sagene saavel for den Fordel og Genet af Sagenes Brug og Tømmers Indkjøb der udi Lenet, sammeledes for Mølleskyld og Laxefiskeri og hvis Falkefængere aarlig gives til aarlig Afgift 545½ gode enkende Rdl. udi rede Penge og ingen anden Mynt eller Vare uden al Afkortning udi nogen Maader. Og skal han forne Penge aarlig paa hans egen Bekostning og Eventyr nedsende og til hver Philippi Jacobi Dag lade levere herind udi vort Rentekammer vore Rentemestere tilhænde. Og maa han under samAfgift nyde og beholde al Avling med Fordelen af samme Lens tilliggende Ladegaarder, kvit og fri, sig selv til Bedste, og derimod paa samme Ladegaard og Avl os aldeles ingen Omkostning tilskrive udi nogen Maader. Hvad den uvisse Indkomst er anbelangende, som er Gaardbygsel, Landbygsel og Sagefald, og al anden uvisse Rente og Indkomst, som der udi Lenet falde og sig tildrage kan, aldeles intet undertaget, skal forne Hr. Henning Walkendorf aarlig gjøre os god Rede og Regnskab fore, hvoraf vi naadigst haver bevilget hannem den femte Part; de øvrige Parter af samme uvisse Rente samt al

Told, Sise, Vrag og Sagefald af Prester og Degne, som udi for^{ne} Len falder og sig tildrager, ville vi efter godt og klart Regnskab os alene til Bedste forbeholdet have. Og om saa kunde hændes, at under for^{ne} Len nogen fremmed Skipper og Kjøbmand med deres Skib og Gods indkom og dennem forseer og falder udi nogen Straf eller andre slige Maader, som ikke er hjemme udi for^{ne} Len, da hvis Bøder og Sagefald anlanger, som udi saa Maader af fremmede, som ikke er hjemme der udi Lenet, forbrydes, ville vi udi lige Maade efter godt og klart Regnskab os alene til Bedste have forbeholdet. Desligeste skal for^{ne} Hr. Henning Walkendorf holde den sedvanlige Rostjeneste af for^{ne} Len, ligesom hans Formænd for hannem holdt haver. Skal og for^{ne} Hr. Henning Walkendorf have god Opsyn til vor og Kronens Jord der udi Lenet, at den ikke ved Uret derfra hevdes eller forvendes. Og dersom han kan formærke eller opspørge nogen Jord og Eiendom, lidet eller meget, at være kommet derfra med Uret, da skal han være forpligt, at tale det ind igjen med Lov, Dom og Ret, saafremt han ikke selv vil stande os derfor til Rette. Skal han aldeles og ingen Bygning foretage der paa Gaarden, Klostret eller Ladegaarden uden vor egen synderlig Bevilling og Befaling, saavelsom os ei heller udi Regnskabet tilskrive eller anmode nogen Flikkeri med Tag, Døre, Laase, Vinduer eller andet sligt mere at holde ferdigt. Belangende hvis Tømmer, som efter de gamle Forleningsbreve haver været paasat aarlig at udgives og formedelst Skovenes Afhuggelse samt andre Paalæg og Almuens store Besvær udi lang Tid ikke haver kunnet udbringes og bringes tilveie, ere vi naadigst tilfreds, at Almuen herefter, hvor saadanne Skoves Forhuggelse efter rigtig Besigtelse og 12 Mænds Breve af Lensmanden selv paaskrevet eller anden besværlig Vilkaar beviislig kan befindes, de derfor maa være forskaanet, hvilket Almuen ogsaa til Thinge bør at forstendiges og Fogderne tilholdes, dennem ikke videre med noget saadant eller andet udi Steden at gravere. Mens dersom noget herefter særdeles kan behøves, da skal han derom udi Tide advares, hvorefter han sig med des Indkjøb og Nederskikkelse uden al Forsømmelse have at rette, som han vil vide at svare. Belangendes øde Jorder, som herefter optages udi for^{ne} Len for Leding og Landskyld, eller hvis Gods herefter Lenet kan tillægges og ikke endnu er udi Jordebogen indskreven for Leding og

Landskyld, desligeste hvis som udi næstforleden Feide er pantsat, naar det igjen kommer under Lenet, skal forne Hr. Henning Walkendorf gjøre os god Rede og Regnskab fore. Sammeledes skal han have den geistlige Jurisdiction og Presterne der udi Lenet udi Befaling og Forsvar, og med Superintendenten al Ting efter Ordinantsen skikke og forordne, og Presterne der udi Lenet til Rette haandhæve og forsvare og have flittig Indseende med Kirkernes Anpart af Tienderne, at den aarlig bliver solgt og afhændet Kirken til Gavn og Fordel og hvis, som kan erøfres at være i Beholding, efter at Kirkerne er bygt og forbedret og ellers til Nødtørft forsørget, skal Lensmanden med Superintendenten aarlig hos godt, visse og vederheftige Folk sætte paa Rente, Kirkerne alene til Gavn og Bedste, saa de kunde være beredt igjen at erlægges, naar de til Kirkernes Nødtørft igjen behøves, og aarlig paa vort Rentekammer med rigtig Regnskab forklares. Og skal forne Afgift, Regnskab og Forretning begyndes og angaa fra Philippi Jacobi Dag 1655 og endes til Philippi Jacobi Dag derefter 1656 og siden fremdeles aarlig forfølges, imeden og al den Stund vi hannem med samme Len naadigst forlene ville. Og have vi naadigst for godt anseet, at [vi] det saaledes herefter med Udgiften udi vore Regnskaber vil forholdet have, at Skriveren paa al Udgiften skal tage rigtig Kvittants og Beviser af dennem, som samme Udgift paalyder, hvilke Kvittantser forne Hr. Henning Walkendorf skal med egen Haand til ydermere Bevisning undertegne, at samme Udgift og Kjøb hannem vitterlig er og af hannem paa vore Vegne samtykt, saafremt samme Udgift og Kjøb udi Regnskabet ellers skal passere og godtgjøres. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 29 Juni 1656. R. IX. 582. (Conc. i Rigsarkivet.)

Vittekind Huus, at dømme udi en Sag imellem Daniel Weinholt i Slagelse og Dr. Peder Olessøn [ɔ: Alfssøn].

F. III. V. G. t. Eftersom os elskelige Daniel Weinholt, Indvaaner i vor Kjøbsted Slagelse, for os underdanigst haver ladet andrage, hvorledes han skal være foraarsaget, en os elskelige Borgermester og Raad i vor Kjøbsted Throndhjem, deres Dom for Lagmanden at indstevne anlangende nogen Gjælds Fordring, han hos Doctor Peder Olessøn, forrige Lagmand der sammesteds, efter nogle Haandskrifter paa nogen

Gjæld, som han udi afgangne M. Jacob [Wolf], forrige Læsemester i vor Kjøbsted Odense, hans Bo skal være skyldig, og forne Daniel Weinholt paa Skifte efter M. Jacobs Hustru af hendes Verge leveret udi Betaling for sin Hustrues Vergemaal, som forne M. Jacob under Hænder havt haver og Weinholts Børn nu berettiget er, og itsige Lagmand i forne Throndhjem med Dr. Peder Olessøn at være besvogret, som derfor formenes i Sagen ei bør at kjende. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du samme Sag efter foregaaende lovlig Indstevning for dig tager og derudi efter Loven kjender og dømmer, som du vil ansvare og være bekjendt. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 1 Juli 1656. T. IX. 409. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle, om Kalk i Akershuuslen at betinge og ved Skuder nedføre lade[1].

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I udi Akershuus Len lader betinge og med fornøden Skuder nedskaffe hvis Kalk, som os elskelige Stephen Tien, vores bestalter Oberstelieutenant til Fods, til Strandmuren for vores Fæstning Helsingborg fornøden eragter, hvilket han af Commissari-Pengene haver at betale efter de Fragtebreve, som I Skipperne, som Kalken did nedfører, lader medgive. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 2 Juli 1656. T. IX. 410. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle anl. Sage-Skattens Levering udi Eker Len.

F. III. V. s. G. t. Eftersom I tilforne haver bekommet vores naadigste Befaling, at annamme af os elskelige Daniel Knoff, Toldforvalter søndenfjelds i vort Rige Norge og Tolder udi Drammen, Sageskatten af de Sage, som findes udi Akershuus og des underliggendes Lene, og derudinden ei var specificeret Sageskatten af Eker Lens underliggende Sage, som skal bedrage sig 311¾ Rdl. foruden de Sage, som udi samme Len af os til andre forlenet eller forpagtet ere. Da bede vi eder og naadigst ville, at I samme 311¾ Rdl. til de tvende Tider om Aaret, som samme vores naadigste Befaling ommelder, tilligemed de andre Sagskat[ter] der udi Lenet annammer imod den 10 Deles Erlæggelse af forne Sage til bete Daniel Knoff, og udi det øvrige forholder eder imod dem, som de andre eders Lenes underliggende Sage efter samme vores naadigste Befalings videre

[1] »Tegnelser« har i Margen · Joachim Fredrik Vinds Skrift.

og udførligere Indhold, sub dato Kjøbenhavn den 3 Marts sidstforleden. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 4 Juli 1656. T. IX. 410. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolles Forleningsbrev paa Akershuus.

F. III. G. a. v., at vi af synderlig Gunst og Naade, saa og for tro og villig Tjeneste, som os elskelige Hr. Nils Trolle til Trolholm etc. os og Riget hertil gjort og beviist haver, og os og Riget herefter troligen gjøre og beviise maa og skal, have undt og forlenet, og nu med dette vort aabne Brev unde og forlene forne Hr. Nils Trolle med vort og Norges Krones Slot og Len Akershuus, og det med Bønder og Tjenere og al des Rente og rette Tilliggelse, at skulle have, nyde, bruge og beholde saalænge, [indtil] vi anderledes derom tilsigendes vorder. Og skal han holde forne Slot udi en tryg og fast Slotslov, os og Danmarks Riges Raad til troer Hænde, som en ærlig, oprigtig Riddersmandsmand vel bør og egner og han med Æren forsvare vil, dog skal forne Hr. Nils Trolle give os og Kronen af forne Akershuus Slot og Lens visse Rente og Indkomst efter Jordebogens Lydelse, desligeste af afgangne Fru Gyrvhild Faddersdatters [Gyldensparres] Gods, der under Slottet liggendes er (og istedenfor hvis deraf kan være afhændt og tilforn under Slottet haver været, skal af os andet Gods til Jordebogens Fyldestgjørelse igjen vederlægges), item af Frølands Skibrede og Eskebergs Gods, saa og for vor Anpart af Tienden og den geistlige Rente, som til forne Akershuus opberges, 4000 gode enkende Rdl. in specie til aarlig visse Afgift uden al Afkortelse i nogen Maader, og dennem aarligen udi rette Tide til hver Philippi Jacobi Dag fremskikke og lade levere udi vort Rentekammer, vore Rentemestere til Hænde der sammesteds, og hvis Jordebogen paa forne Gods og Len samt forne Tiende og geistlig Rente ydermere der af Lenet kan inddrage, saa og Slottens underliggendes Ladegaards Avl med Afføding og hvis Fordel, deraf komme kan, skal han sig selv til Bedste nyde, bruge og beholde og derimod ingen Omkostning os paa forne Avl tilskrive, medens hvad den uvisse Rente og Indkomst anlanger, som sig der udi Lenet aarlig tildrage kan, som er Sagefald, Stedsmaal, Jordebygsel og Rømningsgods, deraf haver vi naadigst bevilget hannem den femte Part, det øvrige saavelsom og de Laxefiskende, der udi Lenet er og os og Kronen tilhører, og al Told, Sise, Vrag eller anden Rettig-

hed saavel af det, som indføres, som af det, der udføres, og der sammesteds falde kan, ville vi os selv efter godt og klart Regnskab forbeholden have, os alene til Bedste. Desligeste skal han tjene og holde os og Riget der af Lenet tolv gerust Heste og ikke tilskrive os nogen Omkostning og Fortæring paa sig selv, hans Folk, Fogder, Skrivere, Slottens Tjenere eller andre, saavidt som Slottens eller Lenens Sager vedkommer, mens skal foruden forne hans Afgift underholde, lønne, klæde og besolde baade sig selv, hans egne og alle Slottens og Ladegaardens Folk, saa og aarlig til rette Tide lade fornøie Bispen udi Oslo 300 Dl., deres aarlig Deputat og Besolding, saa og holde altid Aaret igjennem der af Slottet en Vagtmester, to Bøsseskytter, hvoraf den ene skal have Opsyn med Archeliet, og to duelige værheftige Knegte, og skal give dennem den Løn og Underholdning, dennem forordnet er og til des sedvanlig været haver, og intet deraf os tilskrive eller afkorte udi Regnskabet udi nogen Maade. Og dersom nogen Forandring skeer herefter paa hvis Gods, Besolding eller udi andre Maader, som er afkortet med forne Hr. Nils Trolle udi hans Afgift, da skal det, naar sligt tildrager, saavelsom af en Del Fru Gyrvhilds Gods særdeles føres os til Indtægt og Regnskab. Skal han ikke heller tilstede, forne hans Fogder, Skrivere eller nogen anden Slottens Folk at bruge nogen Handel og Vandel der udi Lenet, medens Fogderne sig med deres Besolding, Tiendepenge og Rettighed at lade benøie, og om nogen af dennem er gifte, skulle de ikke maa kjøbe videre end til deres Huses Ophold og aldeles intet til Forprang at selge og kjøbe imod Loven og Borgernes Privilegier, saafremt de ikke skulle straffes og stande til Rette. Belangende vor og Kronens Sagmøller udi bete Akershuus Len, som for lang Tid siden er bortforpagtet fra Lenet, dermed skal forholdes efter vores, salig og høilovlig Ihukommelse, Hr. Faders samt vores derom udgivne Forpagtningsbrevs Indhold, hvilke Sage, som findes at være bygt med Kronen tilfællet, de skulle til paa videre Besked blive staaendes. Skal ogsaa ikke tilstedes nogen af Fogderne der udi Lenet eller nogen andre der paa Slottet enten hemmelig eller aabenbarlig udi nogen Maader at have Samkvern eller Sage til Flod og fællet med nogen andre der udi Lenet, ikke heller nogen Prester maa paa Kirkernes eller geistlig Gods Skove holde Sagkværne, findes det ogsaa at nogen er forlenet med nogen geist-

lig Lene, Prælatur, Kannikdømme, Vicarier eller andet sligt geistligt Gods og hugger udi Skoven Sagtømmer eller andet Tømmer, til at selge, hvorover Skovene kunde forderves, da skal forne Hr. Nils Trolle alvorligen forbyde, at det ikke skeer, saafremt han selv derfor ikke vil stande til Rette. Dersom og nogen findes, som dette allerede gjort haver, skal han det lade tilkjendegive, hver særdeles ved sit Navn, hvem sligt gjort haver. Dersom vi noget Tømmer, Deler eller andet saadanne Vare fra forne Len behøver, ville vi særdeles derom lade give special Befaling. Skal og forne Hr. Nils Trolle have Befaling over Provster og Prester[s] Sage der udi Stiftet og Lenet og med dennem efter Ordinantsens Lydelse, som om Religionen er udgangen, og med Superintendentens Raad at lade handle, og hvis Sagefald af Prester og Degne, der oppeberges og sig tildrager, skal gjøres aarligen, os alene til Bedste, Regnskab fore, mens hvad angaar Kirkernes Beholding samt des Anpart Tiender og anden deres Indkomst aarligen sig bedrage kan, derfor haver Stigtskriveren aarligen udi Rentekammeret at gjøre os god Rede og Regnskab. Dog skal forne Hr. Nils Trolle pligtig være, dermed at have tilbørlig Indseende, at den aarligen udkommer og anvendes til Kirkernes Nytte, Fremtarv og Bedste og ikke af Kirkevergerne forvendes eller formindskes. Skal ikke heller forne Hr. Nils Trolle kjøbe eller maa bytte sig til Odelsgods af Bønderne, som udi Akershuus Len bestaaendes ere, og af alle de smaa Lene, som ligger under Akershuus Len, i hvem dennem have og medforlenet ere, skulle de ikke have uden visse Rente, Leding, Gjesteri og Gaardbygselen, medens Sagefald skulle de gjøre Hr. Nils Trolle paa vore Vegne Rede og Regnskab fore, undertagendes hvilke synderlig dermed ere forlente, og deraf skulle de beholde den Tiendepenge, og al Tienden skal forne Hr. Nils Trolle lade opberge og annamme, og Bønderne der udi Lenet skulle hannem det henføre, hvor de tilsigendes, eftersom sedvanligt og af Arilds Tid haver været. Han skal og for et skjelligt Kjøb og Værd tilforhandle og lade kjøbe os til Bedste Loss og Maar, derudi Lenet falder. Af vore, Stigtens, Klostere, Presternes og Kirkerne, deres Bønder maa Adelen ingen Sagtømmer kjøbe. Og skal ingen, som haver geistlig Len, bruge mere af Kronens Skove end til deres Huses Behov uden vores synderlig Bevillinger. Sammeledes skal han

være forpligt alt, hvis hannem bliver befalet fra Lenet at skulle fremskikkes, kjøbes eller udi andre Maader bestilles, til sin rette Tid at lade fremkomme, saafremt vi ikke skulle foraarsages, at befale dennem, som er sligt forordnet at annamme, det strax for rede Penge her sammesteds saa dyre, som det her gjelder, at skulle kjøbe og det forne Hr. Nils Trolle selv at betale og tilregne og ei Bønderne der udi Lenet, efterdi han paa vore Vegne over Bønderne har at byde og befale udi hvis, de ere pligtige at gjøre, yde og levere til vores Behov. Hvilken forne Hr. Nils Trolles Afgift, Regnskab og Forretning skal begynde og angaa fra Philippi Jacobi Dag næstforleden udi nærværende Aar 1656 og endes til Aarsdagen 1657, og siden Aar fra Aar forfølges, saa længe vi hannem med samme Len naadigst forlene ville. Han skal og holde Slottet ved god Hevd og Magt, og Bønderne, dertil liggendes, ved Lov, Skjel og Ret, og ingen af dennem tilstede imod Jordebogen og Loven at forurettes eller med nogen ny Indfæstning eller usedvanlig Tynge og Paalæg at besverge, saa og ikke heller forhugge eller forhugge lade nogen de Skove, dertil ligger, til Upligt i nogen Maader. Og dersom han kan formærke, nogen Jord og Eiendom der udi Lenet at være kommen fra Kronen med Uret, da skal forne Hr. Nils Trolle være forpligtet, samme Eiendom med Lov, Dom og Ret igjen under Kronen at indtale, saafremt han ikke selv vil stande derfor til Rette. Og haver vi det for godt anseet, det saaledes med Udgiften udi vore Regnskaber saaledes forholdet have [sic.], at Skriveren paa al Udgiften skal tage nøiagtig Kvittanser og Beviser af den, som samme Afgift paalyder, hvilke Kvittantser forne Hr. Nils Trolle til ydermere Beviis skal med egen Haand undertegne, at samme Udgift og Kjøb hannem vitterligt er og af hannem paa vore Vegne samtykt, saafremt samme Udgift i Regnskabet paa vore Vegne bliver godtgjort eller skal passere. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 5 Juli 1656. R. IX. 587. (Conc. i Rigsarkivet.)

Sivert Brockenhuus's Forleningsbrev samt Peder Vibes Administration over Romsdals Len.

F. III. G. a. v., at vi af vor synderlig Gunst og Naade, saa og for Troskab og villig Tjeneste, som os elskelige Sivert Brockenhuus til Ullerup etc. den stormægtige og høibaarne Fyrste og Herre, Hr. Christian den Fjerde etc., vor kjære Hr. Fader, salig og høilovlig Ihukommelse, saa og os og Riget

hertil gjort og beviist haver, og herefter os og Riget troligen gjøre og bevise maa og skal, have undt og forlenet, og nu med dette vort aabne Brev unde og forlene forne Sivert Brockenhuus med vort og Norges Krones Len Romsdalen samt des tilliggende Bønder og Tjenere, eftersom han det hidindtil udi Verge og Forsvar havt haver, dog efterdi forne Sivert Brockenhuus er forhindret, at han ikke kan bo og residere ved forne Len og der sammesteds bestille og forrette, hvis Fornødenhed udkræver, da have vi naadigst befalet, os elskelige Peder Vibe etc. at skal have fuldkommen Administration over forne Romsdalens Len og der sammesteds bestille og forrette alt, hvis Behov og fornøden gjøres, intet undertagen, i nogen Maader, eftersom han underdanigst for os forsvare vil. Og skal forne Peder Vibe deraf aarligen til hver Philippi Jacobi Dag lade levere og tilstille forne Sivert Brockenhuus eller hans Fuldmægtig her udi Kjøbenhavn 800 gode enkende Rigsdaler udi rede Penge og ingen anden Vare uden al Afkortning i nogen Maader, som skal begynde og angaa Philippi Jacobi Dag 1656 og endes til Aarsdagen Ao. 1657, og siden dermed aarligen saaledes forfølges imeden og al den Stund, vi hannem med forne Len naadigst forlene vil. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 6 Juli 1656. R. IX. 588. (Conc. i Rigsarkivet.)

Borgermester Anders Olssøn i Fredriksstad fik Benaading anl. nogle Sage.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Anmodning og Begjering for sær og synderlig Aarsagers Skyld naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at os elskelige Anders Olufssøn, Borgermester i vor Kjøbsted Fredriksstad, og hans Hustru, som han nu haver, maa være fri og forskaanet for Tiendedeler at udgive af de Sage i Kammerselv i Bratsberg Len, hvorpaa de begge deres Livstid haver vores elskelige, kjære Hr. Faders, salig og høilovlig Ihukommelse, Benaadingsbrev, dog skal de deraf herefter som hidindtil den aarlige Grundleie og paalagte Skat paa behørige Steder udgive. I lige Maader haver vi ogsaa naadigst bevilget, at bete Anders Olssøn maa, indtil paa videre naadigst Anordning, nyde de tvende Flomsage, som han i Ide Len inden Svinesund haver ladet opbygge, saa og den ene Sag i Theistedalen [ɔ: Tistedalen] fri for Tiendedeler, dog skal han efter egen Erbydelse tiltænkt være, for hver af trende Sage

aarligen at udgive til vores Lensmand i be^{te} Bratsberg Len, den som nu er eller herefter kommendes vorder, at erlægge 30 Rdl, saafremt han denne vores Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 7 Juli 1656[1]. R. IX. 588. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle fik Brev Christopher Olssøn udi Fredriksstad anlangende.

F. III. V. s. G. t. Hvad nærværende Christopher Olssøn for os underdanigst haver ladet andrage og berette, kan I af hosføiede hans underdanigste Supplication videre see og erfare. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I Borgermester og Raad udi vores Kjøbsted Fredriksstad tilholder, at de hannem uden videre Ophold til Rette forhjælper, at han ei med Aarsag skal have sig videre at beklage. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 7 Juli 1656. T. IX. 410. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Daniel Knoff anlangende de Sage, Borgermester Anders Olufssøn i Fredriksstad haver.

F. III. V. G. t. Vid, at vi for sær og synderlig Aarsagers Skyld naadigst haver bevilget og tilladt, at os elskelige Anders Olufssøn etc. og hans Hustru, som han nu haver, maa være fri og forskaanet for Tiendedeler at udgive af de Sage i Kammerselv udi Bratsberg Len, hvorpaa de begge deres Livstid haver vores elskelige, kjære Hr. Faders, salig og høilovlig Ihukommelse, Benaadingsbrev, dog skal de deraf herefter som hidindtil den aarlige Grundleie og paalagte Skat paa behørige Steder udgive. I lige Maader haver vi ogsaa saadant bevilget, at be^{te} Anders Olufssøn maa, indtil paa videre naadigst Anordning, nyde de tvende Flomsage, som han udi Ide Len inden Svinesund haver ladet opbygge, saa og den Sag udi Tistedalen fri for Tiendedeler, dog skal han efter egen Erbydelse tiltænkt være, for hver af for^{ne} trende Sage aarligen at udgive og til vores Lensmand udi be^{te} Bratsberg Len, den som nu er eller herefter kommendes vorder, at erlægge 30[2] Rdl., saafremt at han denne vores Benaading agter at nyde, det vi dig til Efterretning ville vide lade, hvorimod dig ogsaa udi din Afgift til os af Deler saameget skal afkortes, som det sig pro Kvota med Rette bedrage kan. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 7 Juli 1656. T. IX. 411. (Conc. i Rigsarkivet.)

[1] »Registre« har 6 Juli 1656.
[2] »Tegnelser« har: 90 Rdl.'

Peder Vibe, at lade forhøre Peder Erlandssøn, Iver Prippes Foged over Reins Kloster, hans Regnskaber efter Hr. Oluf Parsbergs Anfordring.

F. III. V. G. t. Eftersom for os underdanigst andrages, at salig Iver Prip [os elskelige[1] Hr. Oluf Parsberg en Andel Penge skyldig skal være, hvorfor han ingen Betaling haver kunnet bekomme, og nu befindes en hans Foged over Reins Kloster, ved Navn Peder Erlandssøn, med sine Regnskaber paa nogle Aars Tid at restere, da bede vi og naadigst befale, at du gjører den Anordning, at be^te Peder Erlandssøn strax møder med sine Regnskaber udi Throndhjem, og siden tilforordner Otto Lorck, Berghauptmand og Borgermester udi Throndhjem, og Jørgen Nilssøn, forrige Skriver paa Throndhjems Gaard, dennem at forhøre, og siden haver du dennem at revidere og om deres Beskaffenhed os elskelige Hr. Oluf Parsberg med forderligste at forstendige. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 7 Juli 1656. T. IX. 411. (Conc. i Rigsarkivet)

Peder Vibe, at lade Sivert Brockenhuus aarligen af Romsdal bekomme 800 Rdl. efter sit Forleningsbrev.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du lader os elskelige Sivert Brockenhuus etc. aarlig[2] af Romsdals Indkomst, beregnet fra Philippi Jacobi 1656, indtil vi anderledes derom forordnendes vorder, bekomme og følgagtig være 800 Rdl. efter den hannem derpaa givne Forleningsbrevs videre Indhold, det dig og saaledes udi dine Regnskaber paa behørige Steder skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 7 Juli 1656. T. IX. 411. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Bjelkes Kvittantiarum for Ide og Marker Lene.

F. III. G. v, at os elskelige, ærlig og velbyrdig Mand Jørgen Bjelke til Sandegaard, Befalingsmand over Mandal og Nedenes Lene, haver nu endeligen gjort os god Rede og Regnskab for hvis adskillige Contributioner og Pengeskatter, udi Ide og Marker Lene udi Norge haver været paabuden at udgives til Rigens Defension og anden Nødvendighed, hvormed han en Tid lang af os naadigst kvit og fri var forlenet, beregnet fra Philippi Jacobi Dag Anno 1648, han først bekom samme

[1] Fra [mangler i »Tegnelser«.
[2] »Tegnelser« har: naadig.

Len udi Befaling og Forsvar næstefter os elskelige Hr. Henrik Bjelke til Ellingaard, Ridder, og til Philippi Jacobi Dag 1654, han det igjen kvit er bleven og os elskelige Johan Christopher v. Kørbitz naadigst dermed er bleven forlenet. Saa og fra sig leveret det Forleningsbrev, han paa samme Len havt haver, desligeste og afbetalt alle hvis Antegnelser, udi forne Mandtalsregister haver været gjort og ikke passere kunde, og er han os deraf aldeles intet skyldig bleven efter de Mandtalsregister samt Kvittantsers og Bevisers Lydelse, som han nu fra sig ind udi vort Rentekammer til os elskelige Peder Reedtz til Tygestrup, Peder Juel til Hundsbek og Sten Hondorf til Rønneholm, vore Mænd, Tjenere og Rentemestere, paa vore Vegne leveret og overantvordet have. Thi lade vi nu hermed [etc. mutat. mutand. overensstemmende med Malte Sehesteds Kvittantiarum, dat. 27 Juni 1656, trykt ovenfor S. 553 f.]. Kjøbenhavn 8 Juli 1656. R. IX. 589. (Orig. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle at føre sig aarligen til Afkortning saa meget, som Fru Gyrvhild Faddersdatters [Gyldensparres] Gods bedrager, som han under sit Len skulde have; item Kirkernes Inspection anl.

F. III. V. s. G. t. Eftersom udi eders Forleningsbrev findes indført, at udi Steden for hvis af afgangne Fru Gyrvhild Faddersdatters Gods, som I under de 4000 Rdl.s Afgift der af Lenet skulde have, andet Gods til Jordebogens Fyldestgjørelse eder at skulle vederlægges, da efterdi slig Vederlag endnu ikke skeet er, ere vi naadigst tilfreds, at I lige saadan som eders Formand, afgangne Hr. Gregers Krabbe, maa føre eder aarligen saa meget til Afkortning, som samme Gods sig kan bedrage, indtil saalænge, at enten det samme eller andet ligesaa godt til des Fyldestgjørelse vorder vederlagt. Hvad Inspectionen med Kirkerne sig anbelanger, som udi eders Forleningsbrev udi lige Maader omformeldes, da efterdi os elskelige Johan Gaarman haver vores naadigste Befaling paa Stigtskriveriet der udi Lenet, da haver I det dermed at lade forblive, dog kunde I saavidt med bete Kirker have Tilsyn, at naar I noget fornam, som Kirkerne kunde være til Skade, I det da lod remedere, saavidt I det selv for godt og forsvarligt eragte kunde, dog maa I for bete Kirkers Regnskab at gjøre eller des Indkomst eller Beholdning at svare til med alt, hvis deraf depen-

derer, være fri og forskaanet. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 8 Juli 1656. T. IX. 411. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle fik Brev, om 100 Tønder Svovelkis at lade nedskikke med det Skib, hannem opfører til Norge.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I med forderligste med det Skib, som eder opfører, nedskikker hid til vores Kjøbsted Kjøbenhavn 100 Tønder Svovelkis eller saa meget, som Skibet føre kan. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 9 Juli 1656. T. IX. 412. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Mogens Friis fik Brev paa Tønsberg Provsti.

F. III. G. a. v., at vi af synderlig Gunst og Naade, saa og for tro og villig Tjeneste, som os elskelige Mogens Friis etc. os og Riget hidindtil gjort og beviist haver, og herefter troligen gjøre og beviise maa og skal, [have] undt og bevilget, og nu med dette vort aabne Brev under og bevilger, at be^{te} Mogens Friis maa efter Kapitels Statuter bekomme og nyde Tønsbergs Provsti udaf Oslo Kapitel, og det med Bønder og Tjenere saavelsom al des Rente og rette Tilliggelse, bruge og beholde ad gratiam, dog saa at naar han ikke er udi vores daglig Tjeneste og Bestilling forhindret, da skal han bo og residere hos for^{ne} Oslo Domkirke og gjøre slig Tynge og Tjeneste inden Kirken og uden, som andre residerende Kanniker der sammesteds, og være den geistlig Ordinantse, som om Religionen er udgangen, og Kapitels Statuter aldeles undergiven. Han skal og holde hvis Gaarde og Residents, han dertil bekommendes vorder, ved god Hevd og Bygning, saa og Bønderne, dertil liggendes, ved Lov, Skjel og Ret, og ingen af dennem forurette imod Loven eller med nogen usedvanlig Paalæg besverge, og ei heller forhugge eller forhugge lade nogen de Skove, dertil ligger, til Upligt i nogen Maader. Herimod skal be^{te} Mogens Friis af samme Provsti aarlig erlægge og betale til os elskelige Vincents Stenssøn etc. 800 Rdl., saalænge han lever, men efter Vincents dødelige Afgang maa for^{ne} Mogens Friis be^{te} Provsti, som forskrevet staar, kvit og fri uden al Afgift til nogen at give, nyde og beholde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 10 Juli 1656. R. IX. 589. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hans Davidssøn paa Ed i Baahuus Len fik Confirmation paa et Mageskifte.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst søges og begjeres vores naadigste Confirmation paa et Mageskifte, som os elskelige Hr. Iver Krabbe til Jordberg etc. paa vore Vegne og vores naadigste Ratification gjort haver, hvilket lyder Ord efter andet, som følger:

Jeg, Iver Krabbe til Jordberg etc., gjør vitterligt, at jeg paa Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne og paa Hs Kgl. Maj.s naadigste Ratification haver skjødt og afhændt, saa og hermed skjøder og afhænder fra Hs Kgl. Maj. og Norges Krone en Ødegaards Plads, kaldes Neverkjær, liggendes i Bro Sogn, til Hans Davidssøn paa Ed, som skylder aarligen til Baahuus 10 Skilling 1½ Album Landskyld; derimod haver han givet igjen til høistbe.te Kgl. Maj. og Kronen en Tønde Skyld i Melby i forn.e Bro Sogn, udi hvilken Gaard Kronen havde tilforn en Tønde Skyld uden Bygsel, og bliver nu i saa Maader udi samme Gaard Bedstemand og bekommer Bygselen over al Gaarden, hvilken forn.e Ødegaards Plads, Neverkjær forn.e Hans Davidssøn og hans Arvinger herefter skal frelseligen følge, nyde, bruge og beholde med Bygsel og anden Herlighed udi Ager, Eng, Skov og Mark, og den nyde, bruge og beholde med den Ret, som en anden Odelsbonde sin Eiendom nyder og bruger, som nu tilligger eller med Rette bør at tilligge, til evindelig Odelseiendom, hvilken be.te Hans Davidssøn og hans Arvinger skal og maa gjøre sig den saa nyttig, som de bedst kan. Og om saa skeede, som dog ei formodes, at forn.e Neverkjær blev forn.e Hans Davidssøn eller hans Arvinger i nogen Lov eller Rettergang afvunden, da haver høistbe.te Kgl. Maj. ogsaa at forskaffe Hans Davidssøn eller hans Arvinger ligesaa god en Ødegaard igjen inden 6 Uger dernæst efter, saa at Hans Davidssøn og hans Arvinger skal være og blive af Kgl. Maj. og Kronen herudinden skadesløs holden. Til Vidnesbyrd under mit Signet og egen Haand. Datum Baahuus den 22 Aug. 1651. (L. S.)

Iver Krabbe. E. Haand.

Da have vi forn.e Mageskiftebrev, eftersom det heroven findes indført, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer,

fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 10 Juli 1656. R. IX. 590. (Conc. i Rigsarkivet.)

Vincents Bildt, at fra sig levere Tønberg Provsti til Mogens Friis.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du med forderligste udi gode Mænds Nærværelse fra dig leverer til os elskelige Mogens Friis etc. eller hans Fuldmægtige Tønsbergs Provsti med des rigtige Jordebøger, saavelsom Provstiers og Kapellaners Gaard, Skolen og de Fattiges Vaaninger, og at du dig dermed herefter, beregnet fra Philippi Jacobi sidstforleden, intet videre befatter. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 10 Juli 1656. T. IX. 412. (Conc. i Rigsarkivet.)

Villum Mechlenburg og Johan Gaarman anl. hvis de Oberster Wackerbart formeget haver tilregnet.

F. III. V. G. t. Eftersom af hosfølgende udi vores Rentekammer gjorte Overslag erfares, ikke saa meget at skal tilkomme os elskelige Oberster Jochum Ibo von Wackerbart etc. paa sin egen og underhavende Officerers Vegne, som eders udgivne Afregning omformelder, dateret den 5 Decembris 1650, beregnet fra 1 Mai 1647 til Aarsdagen 1649. Thi haver I enten nøiagtig Forklaring derom at gjøre eller og saa meget igjen at erlægge og betale udi vores Rentekammer, som det sig kan bedrage, hvis I be[te] von Wackerbart formeget haver tilregnet, derefter I eder kan vide at rette og forholde. Ladendes det ingenlunde. Kjøbenhavn 10 Juli 1656. T. IX. 412. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Bjelkes Forleningsbrev paa Agdesidens Lene.

F. III. G. a. v., at vi af vor synderlig Gunst og Naade, saa og for Troskab og villig Tjeneste, som os elskelige Jørgen Bjelke til Hovindsholm, vor Mand og Tjener, os og Riget hertil gjort og beviist haver, og herefter troligen gjøre og beviise maa og skal, have undt og forlenet, og nu med dette vort aabne Brev unde og forlene for[ne] Jørgen Bjelke med vore og Norges Krones Len Mandal, Nedenes og Robyggelaget samt Erik Munkes Gods og Lister Len med des tilliggendes Bønder og Tjenere, vist og uvist, intet undertaget, at skulle have, nyde, bruge og beholde, indtil saalænge vi anderledes derom tilsigendes vorder, dog saa at han aarlig skal give os af Nedenes, Robyggelaget, Mandals Lene og Erik Munkes Godses

aarlige visse Indkomst 500 gode enkende Rdl. til Afgift uden al Afkortelse i nogen Maader, og samme Afgift paa sine egne Eventyr og Bekostning aarligen her udi vort Rentekammer levere vore Rentemestere her sammesteds paa vore Vegne til Hænde. Desligeste skal han til Philippi Jacobi Dag foruden forne Afgift erlægge paa vort Slot Akershuus 240 enkende Rdl. uden nogen Afkortning og derimod være fri for Rostjenesten, som skal holdes af forne Lene og Gods. Under forne Afgift maa han nyde og beholde al Avlen og Fordelen af samme tilliggendes Ladegaarde, kvit og fri, og os derimod paa samme Avl og Ladegaard aldeles ingen Omkostning udi nogen Maader tilskrive, medens hvis Lister Lens visse Indkomst sig belanger, derfor skal forne Jørgen Bjelke gjøre os aarlig god Rede og Regnskab, os alene til Bedste, saavelsom og for den uvisse Rente og Indkomst, som sig der i alle forne Lene og af forne Gods aarlig tildrage kan, som er Gaardbygsel, Landbohold og Sagefald, hvoraf vi naadigst haver bevilget hannem den femte Part, de øvrige Parter af samme uvisse Rente samt al hvis Told, Sise, Vrag, Laxe- og Makrelfiskende, item Jordebøgernes Formering eller anden Rettighed, sig der udi forne Lene kan tildrage og os aarligen pleier til Regnskab at føres, ville vi efter godt og klart Regnskab, os selv alene til Bedste, fri forbeholden have og derimod hvis billig Omkostning, paa samme Fiskende kan opgange, os udi Regnskabet tilskrives. Desligeste skal forne Jørgen Bjelke aarlig til hver Philippi Jacobi Dag levere til os elskelige Jørgen Kaas eller hans Fuldmægtig her udi Kjøbenhavn af forne Lister Len 600 gode enkende Rdl. udi rede Pending og ingen anden Vare uden al Afkortning udi nogen Maader. Og dersom forne Jørgen Bjelke kan fornemme eller udspørge, nogen Kronens Jord og Eiendom at være kommen fra Kronen med Urette, da skal han være forpligt, at tale det ind igjen med Lov og Ret, saafremt han ikke selv vil stande os derfor til Rette. Og saafremt der bruges nogen Sage udi Lenet paa vor og Kronens Grund og Eiendom, da hvis Fordel af dennem komme kan, bruges os til Bedste, dog paa vor Omkostning, som forne Jørgen Bjelke med rigtig Regnskab haver at forklare. Dersom og nogen fremmed Skipper eller Kjøbmand med deres Skib og Gods der under Lenen indkommer og forseer sig eller falder udi nogen Straf, da skal hvis Bøder og Sagefald, som af fremmede, der ikke haver hjemme

udi for^{ne} Lene, forbrydes, efter godt og klart Regnskab komme os alene til Bedste. Og maa han ikke tilskrive os nogen Omkostning og Fortæring paa sig selv, sine egne eller Gaardsens Folk og Tjenere, hvor han eller de her udi Riget eller udi vort Rige Norge med Regnskaber, Skatter eller udi andre vores Hverv og Bestilling forreisendes vorder. Desligeste skal for^{ne} Jørgen Bjelke for den geistlige Rente og Stigtens Indkomst saavelsom for Sagefald af Prester og Degne, som os aarligen der i Lenene kan tilkomme, gjøre os aarligen god Rede og Regnskab, os alene til Bedste. Skal han og have Presterne der i Lenene i Befaling og Forsvar, og dennem til al Rette fordedige, haandhæve og forsvare, og have flittig Indseende med Kirkernes Indkomst, at den Kirkerne alene til Bedste og til des Nytte og Fremtarv anvendt og anlagt bliver, og derfor aarligen særdeles gjøre god Rede og Regnskab udi vort Rentekammer, hvoraf kan erfares, hvad enhver Kirkes aarlig Indkomst og Fordel er, og at dermed retfærdeligen omgaaes. Han skal og forbedre Hovedgaardene til samme Lene, som han selv holder Hus paa, og dennem udi god Hevd og Magt holde, og os ingen Omkostning udi Regnskabet derfor tilskrive, ei heller for Vinduer, Tag, Døre, Laase eller anden slig Flikkeri mere, mens det selver vedligeholde, og ingen ny Bygning derpaa foretage uden vor egen naadigste Befaling. Han skal og ei heller maa lade bygge Skibe der i Lenet, smaa eller store, ikke heller tilstede andre det at maa lade gjøre uden vores naadigste Bevilling. Og maa han aldeles intet hugge eller hugge lade der udi Skovene, enten for sig selv eller andre, uden alene hvis, som vi lader hos hannem bestille til vores Skibsflaade og andre vor Behov, og hvis til Ildebrand og Bygningstømmer paa Gaarden nødtørftig kan behøves. Og skal for^{ne} Jørgen Bjelke have god og rigtig Indseende og Paaagt, naar vore Breve kommer til hannem om Tømmer at lade hugge og bestille, at samme Tømmer vorder uden Forsømmelse betimeligen til rette Tid hugget og nederført paa Ladesteden, som det bedst kan indtages, saa at, naar Skibe derefter kommer, de da uden Fare det kunde indtage, og skal han ikke tilstede, Skipperen eller Skibsfolket at drage fra Skibet og udi Landet, enten at bruge deres Kjøbmandshandel eller tage anden Forsømmelse derfore, og give hver Skipper en Beviis med tilbage, paa hvad Dag han ankom der til Lenet, paa hvad Dag han indtog sin Ladning og hvor-

ledes Skipperen med Skibsfolket haver skikket dennem den Stund, de laa der i Havnen, paa det vi altid kunne vide Beskeden, om noget for deres Forsømmelse bliver efterladt. Og skal forne Jørgen Bjelke ikke tilstede, noget Egetømmer at lade udskibes eller udføres der af Lenet, lidet eller meget, uden det skeer med vores egen naadigste Bevilling, undtagen hvis her i Riget indføres. Skal han og holde Bønderne der i Lenet ved Norges Lov, Skjel og Ret, og ingen af dennem forurette imod Loven og Jordebogen eller med nogen ny Indfæstning eller anden usedvanlig Paalæg besverge i nogen Maader. Og haver vi naadigst for godt anseet, at Skriveren herefter paa al Udgiften udi vore Regnskaber skal tage nøiagtig Kvittantser af dennem, som samme Udgift paalyder, hvilke Kvittantser forne Jørgen Bjelke til ydermere Bevisning med egen Haand skal undertegne, at samme Udgift og Kjøb hannem vitterligt er og af hannem paa vore Vegne samtykt, saafremt samme Udgift i Regnskaberne paa vore Vegne ellers skal passere og blive godtgjort, hvilken forne Jørgen Bjelkes Afgift, Regnskab og Forretning skal begynde og angaa fra Philippi Jacobi Dag Ao. 1654 og endes til Philippi Jacobi Dag Ao. 1655, og siden saaledes Aar efter Aar forfølges, imeden og al den Stund vi hannem med samme Lene naadigst ville forlene. Og eftersom vi med vores elskelige Rigets Raad haver for godt anseet, at enhver, som Lenene[1] haver, skulde paa tre Aars Tid forstrække os og Kronen et Aars Indkomst af sin Genant efter Jordebogens Formelding og Renteritaxt, hvorimod vi naadigst haver bevilget, at deres Hustruer og Arvinger [eller Arving[2] alene, om ei Hustruen lever, maatte nyde et Naadsensaar, foruden det, som sedvanligt pleier at skee, med lige saadan Condition, som udi Naadsensaar er bevilget; dersom ogsaa inden tre Aars Forløb den fulde Aars Indkomst, som forskrevet staar, formedelst nogen Tilfald ikke blev erlagt, da skulle dog deres Efterkommere, deres Hustruer eller Arvinger saa meget igjen give, som udlagt er. Thi ville vi, at du efter samme vores naadigste Anordning igjen giver din Formand hvis, som han i saa Maader til os og Kronen haver betalt, saa skal din Hustru eller Arvinger det igjen godtgjøres med et fuldt Naadsensaar over det sedvanlige efter din dødelige Afgang. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 12 Juli 1656. R. IX. 591. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

[1] »Rigistre« har: samme Len. [2] Fra [mangler i »Registre«.

Herman Gaarman og Peder de Bloch fik Brev, at betale Borgermester Peder Pederssøn udi Kjøbenhavn 1798 Rdl. 4 Ort 9 Skill. af Confiscationen nordenfjelds.

F. III. V. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I af Confiscationen nordenfjelds afbetaler os elskelige Peder Pederssøn, Borgermester udi vores Kjøbsted Kjøbenhavn, 1798 Rdl. 4 Ort 9 Skill., tagendes derpaa hans Beviis, det eder og saaledes paa behørige Steder udi Regnskaberne skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 14 Juli 1656. T. IX. 412. (Conc. i Rigsarkivet.)

Georg Hopmand [Hoffmann] fik 400 Rdl.s Forbedring paa sin Løn.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Anmodning og Begjering naadigst haver forbedret os elskelige Georg Hoffmann hans Oberstelieutenants Bestalling paa 400 Rdl., saa han herefter, beregnet fra Philippi Jacobi sidstforleden, aarligen maa bekomme 1000 Rdl., de 600 herudi beregnet, som hans forrige Bestalling omformelder, hvilke forne 1000 Rdl. hannem aarligen fra den Tid, som forskrevet staar, indtil vi anderledes derom forordnendes vorder, skal erlægges og betales af Throndhjems Lens uvisse Indkomst. Thi bede vi og byde vores Lensmand, den som nu er eller herefter kommendes vorder, at de lader bete Georg Hoffmann forne 1000 Rdl. aarligen, som forskrevet staar, indtil paa videre naadigst Anordning, bekomme og følgagtig være, ei gjørendes hannem derpaa Forhindring i nogen Maader. Kjøbenhavn 15 Juli 1656. R. IX. 594. (Conc. i Rigsarkivet.)

Oluf Brockenhuus fik Brev om de 3 Aars Afgift, Jørgen Kaas af Vembe, Tune Lene haver udgivet, hannem at erlægge.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du erlægger og betaler til os elskelige Jørgen Kaas etc., hvis dig med Rette tilkomme kan af de trende Aars Udgift for et fuldt Aars bevilget Indkomst af Vembe, Tune, Aabygge og [Hvaløer][1] Skibrede[r], hvilke dig igjen af din Efterkommer der udi Lenet skal betales, dersom udi din levendes Live Forandring dermed skeer. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 15 Juli 1656. T. IX. 413. (Conc. i Rigsarkivet.)

[1] Mangler baade i Conceptet og i »Tegnelser«.

Mogens Arenfeldt, at betale Ove Skade sine 3 Aars udlagte Afgift af Agdesidens Len og det igjen hos Jørgen Bjelke at søge.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du med forderligste erlægger og betaler til os elskelige Ove Skade etc., hvis han af de 3 Aars Afgift for et fuldt Aars bevilget Indkomst af Agdesidens Len befindes at have udlagt, hvorfor du din Betaling igjen haver at søge hos os elskelige Jørgen Bjelke til Hovindsholm etc. som din Efterkommere der udi Lenet. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 15 Juli 1656. T. IX. 413. (Conc. i Rigsarkivet.)

Aabent Brev anlang. Tvistighed, som har været imellem M. Erik Bredal, Superintendent over Throndhjems Stigt, og Geistligheden der sammesteds.

F. III. G. a. v., at eftersom vi kommer i Forfaring, at der skal have været nogen Misforstand og Tvistighed imellem os elskelige, hæderlig og høilærde Mand M. Erik Bredal, Superintendent over Throndhjems Len, paa den ene og en Del af Geistligheden paa den anden Side, da eftersom samme Uenighed udi os elskelige Fredrik Urne etc., da Befalingsmand over be^te^ Throndhjems Len, saavelsom Preben von Ahn etc., deres Nærværelse er bleven bilagt og i Venlighed aftalt, saa ere vi med samme Forlig naadigst vel tilfreds og ville vi naadigst med efter^ne^ Punkter saaledes, som efterfølger, forholdet have, nemlig at med Kapellanernes Kald der i Stiftet skal herefter forholdes efter Ordinantsen. I lige Maader skal ingen Kapellan, som engang er examineret og ordineret, videre examineres, naar han til et andet Sted vorder kaldet eller til Collats-henskikket. Udi det øvrige skal be^te^ Superintendent sig imod Geistligheden der i Stiftet saavel i Visitatser som andre Forsamlinger eller Omgjængelser rette og forholde efter Ordinantsen, Recessen og andre kongelige Forordninger eller Befalinger, som allerede udgangen er eller herefter udgaaendes vorder, og ikke noget andet befale eller anordne end hvis, dermed overens kommer, og Superintendenten saavelsom hans underhavende Geistlighed med Finhed, Sagtmodighed og andre exemplariske Dyder hverandre omgaaes, som det deres Stand egner og vel anstaar under Straf, som vedbør, hvo som anderledes befindes at gjøre. Men derimod skal alt hvis, som Parterne imellem hidindtil kan

være passeret, være sig i Ord eller Skrifter, være død og magtesløs og ingen af Parterne i nogen Maader komme til Skade. Og ville saa herefter begge Parterne, Superintendenten saavelsom Geistligheden med kongelig Gunst og Naade blive velbevaagen. Akershuus 19 Juli 1656. R. IX. 594. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle fik Brev, at uddele de gamle Klæder, som findes udi Tøihuset paa Akershuus, udi blandt Landfolket.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst tilfreds er, at I maa uddele de gamle Klæder, som findes paa Tøihuset her for vort Slot Akershuus, i blandt[1] Landfolket under det Akershusiske Regimente, hvilket og eder paa tilbørlige Steder udi Regnskaberne skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Akershuus 19 Juli 1656. T. IX. 413. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Igel Igelssøns Leiermaals Forseelse efterladt.

F. III. G. a. v., at eftersom vores Undersaatter af Hvidesø Prestegjeld i Øster Thelemarken for os klageligen haver ladet andrage, hvorledes en Dreng ved Navn Igel Igelssøn for syv Aar siden, der hans Alder var paa 13 Aar og i sin Børnelærdom lidet kyndig, sig desværre udi Leiermaal haver forseet med sin Faders Stifmoders Datter ved Navn Sigrid, for hvilken Sag de til Lagthinget[2] i vor Naade og Unaade skal være dømt, underdanigst derfor begjerendes paa forne Igel Igelssøns Vegne, at vi af kongelig Gunst og Naade for forne deres Forbøns[3] Skyld hannem saadan sin Forseelse dennegang naadigst efterlade og tilgive[4] ville og sin Fred at maatte nyde. Da haver vi efter saadan underdanigst Ansøgning og Begjering forne Igel Igelssøn forbete sin Forseelse dennegang naadigst tilgivet og efterladt, saa og den hannem hermed tilgiver og efterlader, saa han igjen sin Fred maa have, og være og forblive, hvor hannem lyster, dog skal han tiltænkt være, sig ei oftere i saadan grove Forseelse[r] at finde lade, saafremt han ei denne vores Benaading vil forbrudt have. Cum inhib. sol. Akershuus 20 Juli 1656. R. IX. 595. (Conc. i Rigsarkivet.)

Christopher Rasmussøn paa Vik fik Bevilling, at maa have Liv Andersdatter.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Ansøgning og

[1] »Tegnelser« har: udi blandt. [2] »Registre« har: Landsthinget. [3] »Registre« har: Bøns. [4] »Registre« har: forlade og eftergive etc.

Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at Christopher Rasmussøn paa Vik i Hjelmelands Skibrede i Stavanger Len sig udi Egteskab med en Pige, ved Navn Live Andersdatter, som hans forrige afgangne Hustru udi tredie Led skal have været beslægtet, maa indlade, dog skal paa tilbørlig Steder først beviisliggjøres, at forne Live Andersdatter hans afgangne Hustru ei nærmere end, som forskrevet staar, haver paarørt, saa og noget efter deres Formue og Lensmandens billig Sigelse til næste Hospital at udgive, saafremt de denne vores Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Akershuus 20 Juli 1656. R. IX. 595. (Conc. i Rigsarkivet.)

Gyllik Evenssøn fik Confirmation paa et salig Hr. Gregers Krabbes med hannem gjort Mageskifte.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst søges og begjeres vores naadigste Confirmation paa et afgangne Hr. Gregers Krabbes, forrige Statholder i vort Rige Norge, hans udgivne Skjøde og Mageskiftebrev, som han paa vores naadigste Ratification gjort haver, hvilket lyder Ord efter andet, som følger:

Stormægtigste og høibaarne Fyrste, Hr. Fredrik den Tredie etc., Danmarkes, Norges, Vendes og Gothes Konnings tilforordnede Statholder i Norge og Høvedsmand paa Akershuus, jeg Gregers Krabbe etc. kjendes og gjør hermed vitterligt, at eftersom Kgl. Maj.s naadigste udgangne Forordning og Befaling, dateret her paa Akershuus den 31 Augusti Ao. 1648, formelder, at Hs Kgl. Maj. naadigst for godt haver anseet og tilladt, om nogen her udi Norge begjerer af Hs Kgl. Maj. Mageskifte, det dennem da formedelst lang Reise til Danmark og stor Bekostning paa Hs Kgl. Maj.s naadigste Ratification af Lensherren maa bevilges imod dobbelt Vederlag af Indkomst og Herlighed i alle Maader. Saa efter at Gyllik Evenssøn, boendes paa Høimyr i Flesberg Sogn i Numedals Len, nu hos mig haver anholdt og begjeret, at hannem maatte bevilges og forundes ½ Hud Kronegods uden Bygsel udi bete hans paaboende Gaard Høimyr, og derfor erbyder sig underdanigst til høistbete Hs Kgl. Maj. og Kronen til Vederlag og Mageskifte igjen at ville udlægge efterne hans Odelsgods, nemlig 7½ Pund Korn Landskyld udi en Gaard, kaldes Reen [ɔ: Reine], i Sands-

hverv beliggendes, og 1/2 Lispund Korn udi Evje, liggendes udi Sigdals Prestegjeld i Buskeruds Fogderi, som beløber tilsammen 8 Lispund Tunge, som han imod forne begjerte Kronegods underdanigst haver igjen udlagt til Hs Kgl. Maj. og Kronen og derpaa leveret mig sit fuldkommen Skjødebrev, hvilke Mageskiftebrev af Kgl Maj. og Sølvparticipanternes Foged samt Sorenskriver og sex Lagrettesmænder efter min Befaling paa det flittigste er bleven forfaret og erkyndiget om dessen Beskaffenhed, som sig derpaa skriftligen under deres Hænder og Segl haver erklæret, dat. den 21 Februar 1654, at høistbete Hs Kgl. Maj. og Kronen baade udi Jord, Herlighed og aarlig Landskyld udinden dette Mageskifte skeer god, nøiagtig og mere end dobbelt Vederlag efter Landkjøbet paa bete begge Siders Landskyld, medens efter sedvanlig Taxering og Beregning om Hartkorn da befindes det ikkun lige fuldt dobbelt Vederlag, som til Hs Kgl. Maj. og Kronen nu udlagt er, hvorfor jeg hermed paa merhøistbete Hs Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne og naadigste Behag fra høistbete Kgl. Maj. og Kronen skjøder og aldeles afhænder forbete 1/2 Huds aarlig Landskyld uden Bygsel udi forne Gaard Høimyr imod forre erbydende Vederlag, og til forne Gullik Evenssøn, boendes paa bete Gaard Høimyr, og hans Arvinger med al des underliggendes Eiendom og Herlighed, til Fjelds og Fjære, som der nu tilligger og af Arilds Tid tilligget haver og dertil bør at ligge med Rette, aldeles intet undertagen i nogen Maader, til evindelig Odel og Eiendom, og Hs Maj. udi samme forne 1/2 Huds Landskyld ingen videre Lod, Del, Ret eller Rettighed at have, mens jeg paa Hs Maj.s Vegne at have bekommet nøiagtig Vederlag, Fyldest og fuld Værd i alle Maader. Thi paa høistbete Kgl. Maj., min allernaadigste Herres, Vegne fuldkommeligen hjemler og tilstaar jeg forne Gullik Evenssøn og hans Arvinger atterbete 1/2 Huds Landskyld udi forne Gaard Høimyr for hver Mands Tiltale, som derpaa kan tale med Rette i nogen Maader, dog skal han ved første Leilighed underdanigst anholde om Hs Kgl. Maj.s naadigste Ratification paa dette mit Skjøde naadigst at erlange. Til Vidnesbyrd under mit Signet og egen Haand. Actum Akershuus den 25 Mai 1655.

(L. S.) Gregers Krabbe
m. p. pria.

Da have vi forne Skjøde og Mageskiftebrev, eftersom det

heroven findes indført, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Akershuus 21 Juli 1656. R. IX. 595. (Conc. i Rigsarkivet.)

Søren Pederssøn, Borg[er]m[ester] udi Stavanger, fik Confirmation paa et Mageskifte.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst søges og begjeres vores naadigste Confirmation paa et os elskelige Henrik Belovs etc., hans udgivne og paa vor naadigste Ratification gjorte Mageskifte, hvilket lyder Ord efter andet, som følger:

Jeg, Henrik Belov etc., gjør hermed vitterligt, at eftersom Hs Kgl. Maj., min allernaadigste Herres, udstedte Missive, som findes her paa Kongsgaarden, dat. Akershuus den 31 August 1648, naadigst bevilger og tillader, paa Hs Maj.s naadigste Ratification med hans Undersaatter her udi Lenet, som Gods til Mageskifte begjerer, at maa handles, dog at de give til Hs Maj. og Kronen mod det, som de bekommer, dobbelt igjen og at Hs Maj. ellers i alle Maader skeer nøiagtig Skjel og Fyldest, da efterdi af høistbe^te^ Hs Kgl. Maj. og Kronen til Mageskifte haver været begjerendes ærlig, vis og velfornemme Mand Severin Pederssøn, Borgermester her i Stavanger, en Gaard ved Navn Oberstad, liggendes paa Jæderen i Kvie Skibrede, som skylder aarlig foruden Bygselen, som Hs Maj. raader, 4½ Pund Korn, derimod han underdanigst sig erbyder, til Vederlag igjen at ville udgive en hans Odelsgaard og Gods, liggendes i Egersunds Skibrede kaldes Fodland, og skylder aarligen 3½ Tønde og 1 Kvarter saltet Lax med Bygsel til al Gaarden. Da haver jeg efter ovenbe^te^ kongelige Missives Tilladelse paa ofthøistbe^te^ min allernaadigste Herres Vegne og paa Hs Maj.s naadigste Behag og Ratification efter foregaaende Fogdens med den Sorenskrivers og sex Mænds lovlige Besigtelse (hvoraf befindes, samme Gaard Fodland at være saavel paa Landskyld høiere end dobbelt over 2 Pund Skyld som paa Bygsel end for^ne^ Gaard Oberstad) skjødt og magelagt, og nu med dette mit aabne Brev afstaar, skjøder og mageskifter fra høistbe^te^ Hs Maj. og Norges Krone til ærlig, vis og velfornemme Mand Søren Pederssøn, hans Hustru og Arvinger be^te^ Gaard Oberstad med Bygsel, Landskyld og al sin tilliggende Eiendom, Lotter og Lunder, være sig Ager, Eng, Skov og Mark, inden-

gjerdes og uden, Stølemark og Fæbrøde, Fiskevand, Veidestrand, Kværne og Kværnestød, fra Fjelds til Fjære, vaadt og tørt, intet med alle undertagendes af alt hvis, der med Rette tilligger og af Arilds Tid tilligget haver, hvilket alt sammen forbete Severin Pederssøn, hans Hustru, Børn og Arvinger skal have, nyde, bruge og beholde til evindelig Odel og Eie, og efter denne Dag at gjøre sig det saa nyttigt, som han eller hans Arvinger bedst ved og kan, alene undtagen hvis Forstrand, dertil kan være, den alene Kgl. Maj. og Kronen at tilhøre. Og kjendes jeg mig paa Kgl. Maj. og Kronens Vegne aldeles ingen ydermere Lod, Del eller Rettighed at have udi eller til samme Gaard og Jordepart, mens derfor udi den Gaard Fodland, som til Vederlag til Hs Maj. og Kronen underdanigst igjen er udlagt, at have bekommet fuld Værd og Vederlag paa Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne. Thi bepligter jeg mig, at frihjemle og fuldkommeligen tilstaa velbete Severin Pederssøn, hans Hustru og deres Arvinger forne Gaard Oberstad for hver Mands Tiltale, som derpaa kan tale med Rette i nogen Maader. Og dersom saa skeede, hvilket dog ikke formodes, at forne Gaard eller nogen des tilliggende Eiendom eller Herlighed, som her tilforn ommeldt er, blev bete Severin Pederssøn eller hans Arvinger ved nogen Dom eller Rettergang afvunden for Kronens Vanhjemmels Brøst Skyld, da lover jeg paa Kgl. Maj.s og Kronens Vegne saa god og velbeleilig er Gaard igjen inden sex Ugers Dag, efter at saadant bliver tilkjendegivet, hannem eller hans Arvinger igjen at skal forskaffes, saa at de i alle Maader skal holdes og blive skadesløs. Des til Vitterlighed og videre Stadfæstelse haver jeg dette med mit Signet og egen Haands Undertegnelse bekræftiget. Actum Stavangers Kongsgaard den 24 Juli 1655.

(L. S.) Henrik Belov.

Da haver vi forne Mageskifte, eftersom det heroven findes indført, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Akershuus 22 Juli 1656. R. IX. 597. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Lauritssøn, Lagmand i Tønsberg, fik Confirmation paa et Vincents Bildtes Mageskifte.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst søges og begjeres vores naadigste Confirmation paa et os elskelige Vin-

cents Bildts til Nes etc., hans paa vore Vegne og vores naadigste Ratification udgivne Skjøde og Mageskiftebrev til os elskelige Peder Lauritssøn, Lagmand udi vor Kjøbsted Tønsberg, hvilket lyder Ord efter andet, som følger:

Eftersom den stormægtige, høibaarne Fyrste og Herre, Hr. Fredrik den Tredie etc., min allernaadigste Herre og Konning, haver ladet sit naadigste Missive til Lensmændene her udi Norge udgaa, sub dato Akershuus den 31 Augusti 1648, som befuldmægtiger og tillader Lensmændene at handle med Hs Maj.s Undersaatter udi Lenene, som Gods til Mageskifte underdanigst ere begjerendes, at de formedelst stor Bekostning til Danmark og tilbage igjen, som de ellers skulde anvende, skulle give dobbelt Vederlag til Hs Maj. og Kronen imod det, de bekomme, dog paa Hs Maj.s naadigste Ratification efter høistbe^{te} Kgl. Maj.s naadigste Missives videre Indhold. Da eftersom ærlig og velforstandig Mand Peder Lauritssøn, Lagmand i Tønsberg, efter høistgedachte Kgl. Maj.s Tilladelse underdanigst haver begjert eftermeldte Mageskifte imod dobbelt Vederlag, hvorfor jeg, Vincents Bildt til Nes etc. og naadigst udi Slotsloven paa Akershuus committeret, haver efter^{ne} Gods, som til Mageskifte begjeres og derimod til Vederlag erbydes, alt sammen udi Tønsberg Len liggendes, undertagen tvende Pladser af Vederlags-Godset, som ligger udi Brunla Len, paa baade Sider med Flid ladet granske og besigte, nemligen først af Kronens Gods til Tønsberg Len: Geldstad [ɔ: Jælstad] Ødegaard i Hof Sogn, skyldende med underliggende Skovplads Gunnerød en Fjerdings Tunge og 3 Høns med Bygsel, Øvre Skaarebo [ɔ: Skarebo] udi Hillestad Sogn, skyldende syv Lispund Tunge med Bygsel og af en Damstok til en Sag, som udi gammel Tid, dog ikke udi Mandsminde, haver ligget paa des Land, hvilket dog ingen nu bruger eller Gavn af haver, en Tylvt huggen Bord, dets Vederlags-Gods udi Basteuald [ɔ: Bagstvold] i Valle [ɔ: Vaale] Sogn 13½ Lispund Tunge med Bygsel, udi Røraas i Slagen et halvt Pund Smør, udi Veiskiøl [ɔ: Viskjøl] i Botne Sogn 1 Hud og udi Lillebø [ɔ: Lislebø] i Foden Sogn 7½ Lispund Tunge uden Bygsel.
2. Af Tønsbergs Provstigods: Ende i Foden sogn ½ Skippund Tunge med Bygsel, Barchost [ɔ: Barkost] Ødegaard i Hillestads Sogn, skyldende et Pund Smør med Bygsel og af en Damstok til en Sag paa des Land 1 Daler, item udi Øde Heg

[ɔ: Hæg] sammesteds 2 Høns uden Bygsel, dets Vederlagsgods Solum udi Skovbygde [ɔ: Skouger], skyldende 1 Skippund Tunge med Bygsel, udi Røneberg i Hof Sogn en Fjerding Tunge, udi Røraas i Slagen 1 Pund Smør og udi Østerrud [ɔ: Østre Rød] i Sandherred udi Brunla Len 3 Pund Smør uden Bygsel. 3. Af Tønsbergs Lagstols Gods: udi store Sivi [ɔ: Siuve] i Foden Sogn tre Pund Smør og udi underliggende sønderste Sivi og Bratssivi en Fjerding Tunge med Bygsel over alt, udi lille Sivi en Fjerding Tunge med Bygsel og udi lille Foden ibidem et Pund Smør med Bygsel, dets Vederlagsgods: Horre [ɔ: Horn] i Ramnes Prestegjeld, skyldende et Skippund Tunge med Bygsel, Hasle ibidem, skyldende 18 Marker Smør med Bygsel, udi Borge i Vaale Sogn et Skippund Tunge og udi Siglestads [ɔ: Sjuvestad?]' Ødegaard med Stensholt i Laurdal en Hud uden Bygsel samt udi Fristad i Tjølling Sogn i Brunla Len 2 Huder med Bygsel. 4. Herforuden haver be^te^ Peder Lauritssøn af salig Hr. Statholder Hr. Gregers Krabbe været begjerendes til Mageskifte en liden Plads af Oslo Hospitals Gods, kaldes Teien, liggende i for^ne^ Tønsberg Len i Foden Sogn ved ovenbe^te^ Gaard Sivi, imod dobbelt Vederlag udi Akershuus Len, nemlig for ½ Skippund Tunge med Bygsel udi en Gaard ved Navn Sander i Ski Sogn paa Follo liggendes, hvilket Gods udi for^ne^ Sander velbe^te^ salig Hr. Statholder selv haver ladet besigte, efter Besigtelsens Udvisning, og til des videre Vederlag haver be^te^ Peder Lauritssøn endnu udlagt 4 Lispund Tunge uden Bygsel udi en Gaard ved Navn Brunstad [ɔ: Brønstad], i Hedenstad Sogn udi Sandshverv liggende, og eftersom for^ne^ Plads Teien er liggende hos og iblandt det andet for^ne^ Gods og ei derfra kan afsondres, er jeg om det tilligemed det andet bleven anmodet, hvorover jeg skriftligen haver befalet be^te^ Hospitals Forstandere, ærlig og velagt Mand Jacob Brandt, at han sig udførligen skulle erklære, om samme Mageskifte kunde komme Hospitalet til Gavn eller ikke og hvad Rettighed deraf gaves til Hospitalet med mere etc., det han og gjort haver og nemlig saaledes, at ombe^te^ Plads, som kaldes Teien eller Sønder Moe øde, skylder til Hospitalet 2 Lispund Malt med Bygsel, og af Barekost faaes Penge en Daler, som regnes tilsammen for 1½ Daler aarligen, og for^ne^ Vederlagsgods at bedrage aarligen til 3½

Daler, Og efter at han med Bispen, den hæderlig og høilærde Mand M. Henning Stockfleth, sig derom raadført haver, eragter han, at Hospitalet derved fuldkommen dobbelt Vederlag at have og dertil med des Vederlagsgods at ligge Hospitalet beleiligere og nærmere ved Haanden end det andet Gods, samt og fuld dygtigere at være til de Fattiges Udspisning, det jeg og selver befinder. Og endog for^{ne} Forstander be^{te} Hospitalsgodsets Leilighed vel er beviist, saa haver jeg det dog ladet besigte, og befindes for^{ne} Plads Teien at være en liden smal Skovteige, som er hverken Ager eller Eng paa, ei heller dygtig Skov, og findes paa des Land $^1/_2$ Sagstød, eftersom Provstiet tilkommer det andet Land paa den anden Side, som forhen omtalt er, hvorudi tilforne stod en Kværn, mens merbe^{te} Peder Lauritssøn haver in Ao. 1649 med Øvrighedens Bevilling ladet der udi Steden igjen en Flomsag opbygge etc.

Og eftersom jeg alt for^{ne} Gods paa baade Sider haver ladet besigtige, som før er meldt, befindes at det Gods, som til Mageskifte begjeres, overalt at bedrage udi Tunge beregnet fire Skippund med Bygsel og uden Bygsel, saa som forhen findes specificeret, gjør udi Hartkorn 10 Tønder, item des Kornsæd at opløbe til 35 Tønder $1^1/_2$ Kvarter og $1^1/_2$ Setting, og Høavlingen til 110 Lispund; derimod findes til Vederlag udi Tunge beregnet $8^1/_2$ Skippund og 5 Lispund med Bygsel og uden Bygsel, ut supra gjør udi Hartkorn $21^1/_2$ Tønde og $1^1/_2$ Kvarter, item des Kornsæd at løbe til $84^1/_2$ Tønde 2 Settinger og Høavlingen til $268^1/_2$ Lispund. Og efter rigtig Likvidation findes for det begjerte Gods fuldkommen dobbelt Vederlag at være baade paa Indkomsten, Bygselen, Kornsæden og Høavlingen og end derover, eftersom der findes vis Landskyld isteden imod hvis, som paa Bygselen fattes kunde etc. Saa eftérdi for^{ne} Peder Lauritssøn nu haver bebrevet og skjødet høistbe^{te} Kgl. Maj. og Norges Krone for^{ne} Gaarde og Gaardparter, nemlig Bastevold, Veiskiøl, Lillebø, Solum, Ronberg, Røraas, Østerrud, Horn, Hasle, Borgen, Siglestad og Fristad, item skjødt og bebrevet for^{ne} Oslo Hospital ovenbe^{te} Vederlagsgods i Sander og Brunstad med saadan Landskyld og Bygsel, som her forhen findes specificeret, efter hans derpaa overleverede Skjødebrevs videre Indhold, da haver jeg derimod efter forbe^{te} Hs Kgl. Maj.s Missives Tillhold og paa Hs Maj.s naadigste Ratification skjødet og bortskiftet, og nu med dette mit aabne Brev skjøder og bortskifter fra høistbe^{te} Kgl. Maj. og Norges

Krone og til gedachte Peder Lauritssøn, hans Hustru og deres Arvinger forne Gaarde og Gaardeparter, nemlig Gelstad Ødegaard, Øvre Skaarebo, Ende, Barhost Ødegaard, to Høns udi Ødeheg, Lille Foden, Store og Lille Sivi med underliggende Sønderste og Brat-Sivi samt forne Hospitals Plads Teien med saadan Landskyld og Bygsel, som forskrevet staar, og med des Herlighed, Rente og rette Tilliggelse, som er Ager, Eng, Skov, Mark, Fiskevand, Fægang, Sagstød og Kværn, vaadt og tørt, inden Markeskjel eller uden, med Lotter, Lunder, intet aldeles undertagendes udi Land og Vand, ved hvad Navn det helst nævnes kan, som der tilligger og af Arilds Tid tilligget haver og bør dertil at ligge med Rette, forgedachte Peder Lauritssøn, hans Hustru og deres Arvinger skal have, nyde, bruge og beholde for et evigt og ugjenkaldeligt Eiendoms Mageskifte, og derfor Hs Kgl. Maj. og Norges Krone og Oslo Hospital ingen ydermere Lod, Del eller Rettighed udi forne specificerede Omstænde at have til forne Gaarde og Gaardeparter i nogen Maader. Thi paa høistbete Kgl. Maj.s og Kronens Vegne bepligter jeg mig efter før omrørte Hs Kgl. Maj.s Missives Medfør at hjemle og fuldkommeligen tilstaa forne Peder Lauritssøn, hans Hustru og deres Arvinger før omtalte Hs Maj.s og Kronens Gaarde og Gods ligesom Tønsberg Len, des Provsti og Lagstol samt Oslo Hospital, det til des fulgt haver med Landskyld, Bygsel og anden Herlighed saa, som tilforne benævnt er, for hver Mands Tiltale, som derpaa i nogen Maade kunne tale med Rette. Og om imod Forhaabning skeede, at noget af forne Gods eller des Tilliggelse blev atterbete Peder Lauritssøn, hans Hustru eller Arvinger ved nogen Lov [eller] Dom fravunden, da af Tønsberg Lens Provsti, Lagstolens eller Hospitalens Gods saa godt velbeleiligt Gods (saavidt hver Slags vedkommende er) at skal vederlægges inden sex Ugers lovlig Varsel derom eller og hver Part sit forrige Gods, saavidt fravindes og derimod til Vederlag givet er, uden Hinder eller Forfang igjen at tilvige, saa det aldeles paa baade Sider skal blive hverandre skadesløs i alle Maader. Des til Vidnesbyrd, at saalunde fast og uryggeligen holdes skal, som forskrevet staar, saafremt høistbete Kgl. Maj. ombete Mageskifte naadigst ratificerendes vorder, da haver jeg trykt mit Signet her nedenunder og mit Navn med egen Haand hosskrevet. Actum Kgl. Maj.s Gaard Sem for Tønsberg den 3 Juni 1656. (L. S.) Vincents Bildt. E. Haand.

Da have vi forne Mageskifte, eftersom det heroven findes indført, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Akershuus 22 Juli 1656. R. IX. 598. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jens Friis, forrige Borgerm[ester] fik Brev anl. Skattefrihed.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at os elskelige Jens Friis, forrige Borgermester i vor Kjøbsted Trondhjem og nu Stigtskriver i bete Throndhjems Len, maa være fri og forskaanet for Skat og anden borgerlig Udgift der udi Byen, saalænge Borgerskabet dermed tilfreds ere og ei derpaa klage, dog skal han tiltænkt være efter egen Erbydelse og den Forhandling, som han med Borgermester og Raad der sammesteds gjort haver, for sine Gaarder og Grunder der udi Byen aarligen at udgive 15 slette Daler, hvorimod os ingen Afkortning paa bete Byens Skat for denne vores Benaading skal til Regnskab føres, saafremt han den ellers agter at nyde. Cum inhib. sol. Akershuus 22 Juli 1656. R. IX. 601. (Conc. i Rigsarkivet.)

Sigrid Knudsdatter af Thronhjems Len om sine trende Leiermaals Forseelser at være efterladt.

F. III. G. a. v., at vi nærværende Sigrid Knudsdatter af Throndhjems Len efter underdanigst Ansøgning og Begjering sine trende Gange Leiermaalsforseelser naadigst haver tilgivet og efterladt, saa og dennem hermed tilgiver og efterlader, saa hun sig i Egteskab med, hvem Gud og Lykken hende tilføie vil, maa indlade, eftersom vi naadigst erfarer, hun for samme sin Forseelse Kirkedisciplin haver udstaaet og sine Bøder alle tre Gange udgivet, saavelsom sig, siden Forseelserne ere begaaet, skikkelig og vel haver forholdet. Cum inhib. sol. Akershuus 22 Juli 1656. R. IX. 602. (Conc. i Rigsarkivet.)

Nils Jenssøn Friis, Studiosus, af Throndhjem, at maa komme til Kald.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at nærværende Studiosus Nils Jenssøn Friis, som sig for nogle Aar siden udi Leiermaal haver forseet og derfor Kirkens Disciplin og Straf udstaaet, maa samme For-

seelse denne Gang naadigst være efterladt, saa han maa komme til Kald, hvor han lovlig efter Ordinantsen og andre kongelige om Kald udgangne Forordninger kan blive voceret og kaldet. Cum inhib. sol. Akershuus 22 Juli 1656. R. IX. 602. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Knud Rasmussøn Falster, at maa komme til Kald igjen.

F. III. G. a. v., at eftersom nærværende Hr. Knud Rasmussøn Falster, forrige Prest til Dverbergs Kald under Throndhjems Stift, for os klageligen haver ladet andrage, hvorledes han, imidlertid han samme Kald betjente, af Kjøds og Blods Skrøbelighed (desværre) sig udi Leiermaal (dog uden Egteskab) forseet haver og derfore Kaldet fradømt, underdanigst derfor begjerendes, vi hannem samme Forseelse denne Gang efterlade ville, saa at han igjen til Kald maatte komme, da eftersom vi af os elskelige Preben von Ahn etc. saavelsom hæderlige og høilærde M. Erik Bredal, deres underdanigste Erklæring erfarer, at forne Hr. Knud Rasmussøn sig foruden denne Forseelse ei anderledes end tilbørligen haver skikket og forholdet, haver vi hannem forne Forseelse denne Gang naadigst tilgivet og efterladt, saa og den hannem hermed tilgiver og efterlader, saa han igjen maa kaldes, hvor han lovligen efter Ordinantsen og andre om Kald udgangne Forordninger kan vorde kaldet. Cum inhib. sol. Akershuus 22 Juli 1656. R. IX. 602. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jens Olssøn og Søren Nøtterø om en Skude at lade bygge.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at Jens Olssøn og Søren Nøtterø maa lade bygge en Skude af nogle Planker og Tømmer, som de udi deres egen Odelsskove skal have ladet hugge, dog skal samme Tømmer og Planker af os elskelige Fredrik Boyessøn etc. først besigtiges, om det ikke til vores og Kronens Tjeneste kan være tjenlig, saafremt de denne vores Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 22 Juli 1656. R. IX. 602. (Conc. i Rigsarkivet.)

Kgl. Maj.[s] Bundtmager fik Ordre om Toldfrihed paa nogen Foderverk ved Christiania.

[F. III. V. G. t.] Vores naadigste Villie er, at Tolderen

her udi vor Kjøbsted Christiania lader vores Bundtmager med hvis hannem selv tilhørig Foderverk, som han hid med sig ført haver, toldfri indføre og hvis, ei deraf forhandlet vorder her udi vores Kjøbsted, udi lige Maader toldfri igjen udføre. Akershuus 22 Juli 1656. T. IX. 413. (Conc. i Rigsarkivet.)

Thorger Rasmussøn fik Brev paa en Gaard, kaldes Sole under Stavanger Len, til sin Søn [Oluf Thorgerssøn[1].

F. III. G. a. v., at eftersom Thorger Rasmussøn, boendes paa Sole under Stavanger Len, for os underdanigst haver ladet andrage, hvorledes forne Sole paa en alfare Vei er beliggendes og imod den reisende Mand paa alle Sider maa tage, endog Gaarden selv ladet opbygge og den bedste Del af sin Formue derpaa sat, hvormed han sig i sin Alderdom opholde skulde, underdanigst derfor begjerendes vores naadigste Tilladelse, at hans eneste Søn, ved Navn Oluf Thorgerssøn, samme Gaard og des tilliggende Jordepart efter hans Død sin Livstid for Fæste imod sedvanlig Landskyld og anden Rettighed maatte nyde. Da eftersom vi naadigst erfarer, forbete Angivende sig saaledes, som forskrevet staar, at befinde, haver vi naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at forne Oluf Thorgerssøn forne Gaard Sole og des Jordepart efter sin Faders Død for sin sedvanlig billig Fæste sin Livstid maa nyde, dog skal han tiltænkt være, Gaarden med Bygning og i andre tilbørlige Maader vedlige og Magt at holde, saavelsom den sedvanlig Landskyld, Leding, Skat og al anden vores og Kronens Rettighed som andre Leilændinger udgive, saafremt han denne vores Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Akershuus 23 Juli 1656. R. IX. 603. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke anl. Laurits Jacobssøn at maa have Eidsvaags Mølle for 80 Rdl.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at Laurits Jacobssøn maa bekomme den halve Eidsvaags Mølle der under Lenet for 80 Rdl., eftersom vi af din underdanigste Erklæring naadigst erfarer, at der ikke kan gives mere af den halve bete Eidsvaags Mølle, som han udi Brug haver end, som forskrevet staar, eftersom udi disse Tider fremfor i forrige Tider bliver ringe malet, hvilket dig og saaledes udi dine Regnskaber paa

[1] Fra [er i »Registre« senere tilføiet med en anden Haand.

vores Renteri skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Akershuus 23 Juli 1656. T. IX. 413. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke anl. forrige Apothekers Kvinde og itsige Apotheker udi Bergen om Apotheket sammesteds.

F. III. V. G. t. Eftersom forrige Apothekers udi vor Kjøbsted Bergen, hans Efterleverske sig besverger over den nyligen forordnede Apotheker der udi Byen, at han hende ikke Apotheket vil afkjøbe ei heller tilstede, at hun imod hans Privilegier Apotheket maa holde, hende og hendes Børn til største Skade og Fordervelse. Da bede vi dig og naadigst ville, at du gjører dit Bedste til, at forhandle dennem imellem, saa at Apothekeren for curant Pris afkjøber hende hvis Gevurtz af Sukker og andet, som der findes, saa og Instrumenterne for saadan en Pris, som de udaf uvillige Mænd, som derpaa Forstand haver, kan vorde taxeret, men hvis Materialier af Medicamenter og andet deslige, som der udi Apotheket kan findes og de ei om des Pris selv forenes kan, dennem haver be^te^ Apothekers Enke udi Hamburg eller Lübeck af forstandige Apothekere efter dessen Alder og befunden Dygtighed at lade vurdere og derpaa til den Ende en rigtig Fortegnelse og Specification at forfatte og did henskikke, hvorefter og be^te^ Apotheker hende siden Medicamenterne og andet, som forskrevet staar, kan betale, saa hun ei sig med Rette over hannem skal kunde have at besverge. Cum claus. consv. Akershuus 23 Juli 1656. T. IX. 413. (Conc. i Rigsarkivet.)

Willum Mechlenburg anl. Eker og Sems Forpagtning.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Anmodning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at os elskelige Willum Mechlenburg, vor Tjener og Commissarius, maa udi Forpagtning beholde Eker Len med Sems Hovedgaard og des underliggende Sem Sage fem Aar, efter at den forrige hannem givne Forpagtning er forløben, for de 1330 Rdl., som hans nu ihændehavende Forpagtningsbrev omformelder, som han aarligen paa behørige Steder udi rette Tid efter samme hans Forpagtning udi varende Tid rigtig skal levere, og udi det øvrige sig efter forrige hannem givne Forpagtningsbrev rette og forholde. Cum inhib. sol. Akershuus 24 Juli 1656. R. IX. 603. (Conc. i Rigsarkivet.)

Karen, Peder Jenssøns i Bergen, fik Opreisning en Sag at stevne.

F. III. G. a. v., at eftersom Karen, afgangne Peder Jenssøns, af vor Kjøbsted Bergen, for os underdanigst haver ladet andrage, hvorledes forne hendes afgangne Husbond for os elskelige Borgermester og Raad i vor Kjøbsted Bergen skal have hændet Dom anlangende tvende Mænd, som for en bete hendes Husbonds Tjenere, som Maltaccisen for hannem haver havt at dirigere, haver sat Borgen. Og samme Sag ei for beto Peder Jenssøns store Svaghed og adskillig andre Forhindringer for Lagmanden i rette Tid skal have kundet bleven indstevnet, underdanigst derfor begjerendes, den videre for sine tilbørlige Overdommere, ligesom i lovlig Tid skeet var, maatte indstevnes. Da haver vi naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at bete Karen, afgangne Peder Jenssøns, forne Sag for sine tilbørlige Overdommere maa lade indstevne og ved Landsloven og ordentlig Proces udføre, ligesom det i rette Tide kunde have skeet været, dog skal dermed straks anfanges og til Ende drives, saafremt denne vores Benaading skal nogen Kraft have. Cum inhib. sol. Akershuus 24 Juli 1656. R. IX. 603. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Reichwein fik Brev paa Thanemb [ɔ: Tanum] og Kvidde [ɔ: Kville] Tiender for sig og sin Hustru.

F. III. G. a. v., at eftersom vi for nogen rum Tid siden ved vores aabne Brev haver undt og bevilget os elskelige Jørgen Reichwein etc. at maa nyde, bruge og beholde hans Livstid alle vore og Kronens Anpart Tiender af Thanem og Kvidde Sogner, udi Viken under Baahuus Len liggende, kvit og fri uden al Afgift, da haver vi fremdeles efter underdanigst Anmodning og Begjering af vor synderlig Gunst og Naade naadigst undt og bevilget, saa og hermed under og bevilger, at han saavelsom hans Hustru, F[ru] Enge [ɔ: Inger] Rytter, maa begge deres Livstid nyde, bruge og beholde forne vores og Kronens Anpart af beto Tanum og Kvidde Sogner kvit og fri, som forskrevet staar. Cum inhib. sol. Akershuus 24 Juli 1656. R. IX. 604. (Conc.i Rigsarkivet.)

B[orgermester] og R[aad] i Marstrand fik Bevilling paa nogen Genet til deres Broers og Ringes Opbyggelse etc.

F. III. G. a. v., at eftersom Borgermester og Raad i vor

Kjøbsted Marstrand for os underdanigst haver ladet andrage, at alle Bryggerne i vor Kjøbsted Marstrand i sidste Ildebrand skal ganske være afbrændt og nu siden igjen nogenledes opbygt, og Jernringe ladet indstøbe udi Berget paa den ene Side, hvorpaa stor Bekostning er bleven anvendt, underdanigst derfor begjerendes, at dennem nogen Hjælp til samme Bryggers og Ringes Vedligeholdelse naadigst maatte bevilges, da have vi efter saadan deres underdanigste Anmodning og Begjering naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at af hver Skib, som samme Ringe bruger eller sig der ved Bryggerne vil fortove, skal gives 1 Rdl. og af en Skude 1 Rigsort til samme Bryggers og Almindingers Forbedring og fuldkommen Opbyggelse, hvorefter alle og enhver, som vedkommer, sig kan rette. Cum inhib. sol. Akershuus 24 Juli 1656. R. IX. 604.

Henning Hanssøn [Smidt] fik Brev paa Giske Gaard og Gods.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Henning Hanssøn af os underdanigst haver været begjerendes, at han maa beholde det Giske Gods udi Forpagtning Aar efter andet, al den Stund han i rette Tide udgiver den Afgift, som hans Forpagtningsbrev omformelder, hvilken er forfalden til Philippi Jacobi 1658 førstkommendes, da haver vi naadigst undt, bevilget og tilladt, saa og hermed under, bevilger og tillader, at be^te Henning Hanssøn maa fra be^te Philippi Jacobi 1658 Aar efter andet, indtil paa videre naadigst Anordning eller vi tilsinds ere, samme Gods at ville forpagte, og maa han i varende Tid annamme og opberge al for^ne Giske Gaards tilliggende Bønders og Tjeneres visse Leding og Landskyld, samt de aarlige Skatter, Arbeids og Fornødspenge paa den samme Vis, som han det hidindtil udi Forpagtning havt haver efter den forfattede og forseglede Jordebogs Lydelse, som Hr. Hannibal Sehested derom til os overleveret haver, sammeledes den uvisse Indkomst, som er Første- og Tredie-Aars Bygsel, Sigt og Sagefald, som aarligen tildrage kan; desligeste maa han bruge og beholde sig selv til Bedste al den Fordel, som af Gaardens Avling falde kan, og os derimod ingen Omkostning tilskrive udi nogen Maader. I lige Maader[1] maa og skal Bønderne drive og forrette al Gaardsens Avl og Høst, item Gjerder at lukke og ved-

[1] Mangler i »Registre«.

lige at holde, sammeledes deres Landgilde og Rettighed paa sedvanlige Pladser i rette Tide at fremføre og levere med hvis andet Bondearbeid, som de efter Jordebogen pligtig ere og hidindtil gjort haver, hvorimod forne Henning Hanssøn eller hans Arvinger skulle forpligt være, for saadan vores Benaading og Bevilling til hver Philippi Jacobi Dag paa hans Bekostning at erlægge paa vort Slot Bergenhuus 1160 Rdl., dog dersom vi naadigst tilsinds vorder, at gjøre nogen Forandring udi des tilliggende Tjeneres Skatter, Arbeids- og Fornødspenge, da skal det komme forne Henning Hanssøn til god Afkortning i forne Afgift, saavidt billigt og ret kan eragtes, hannem uden Skade i alle Maader; men hvad vor og Kronens Tiende sig belanger udi forne Giske Gaards Hovedsogn og tilliggende Annex, som Hr. Hannibal Sehested haver havt jus patronatus til, og der paa Giske Gaard aarlig ydes og leveres, samt alt Vrag og strandet Gods, som paa des Grunder og Eiendom falde kan, dette ville vi os efter godt og klart Regnskab forbeholdet have. Han skal ogsaa være forpligt, at holde Hovedgaarden, dens Bygning og Indhegning ved god Magt, saa som det nu forefindes, og intet udi Skovene til Upligt lade hugge. Bønderne skal og maa han ei heller med nogen Arbeid eller Upligt imod Jordebogen besverge, mens dennem haandhæve og ved Magt holde og i alle Maader rette sig efter Norges Lov og Ret samt kongelige Forordninger. Cum inhib sol. Akershuus 24 Juli 1656. R. IX. 605. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Bjelke, at følge Prindsen til Karlsund [ɔ: Kalvsund].

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du retter din Leilighed efter, at følge vores elskelige, kjære Søn Prindsen herfra og til Karlsund indenskjærs og forskaffer hannem med hoshavende Suite hvis, de paa Veien kan behøve og fornøden have, og hvis i saa Maader paa dennem annammes og af dig kvitteres, skal paa vores Renteri udi Regnskaberne godtgjøres. Cum claus. consv. Akershuus 24 Juli 1656. T. IX. 414. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke fik Brev anl. B[orgermester] Ove Jenssøn og Herman Gaarman om Vangs og Evangers Kirkers Indkomst.

F. III. V. G. t. Eftersom os elskelige Herman Gaarman etc. haver bekommet vores naadigste Bevilling at maa opberge

Vangs og Evangers Kirkers Indkomst og derfor aarligen tilbørlig gjøre Regnskab, som samme vores Bevillingsbrev udviser, og os elskelige Ove Jenssøn etc. tilforne haver bekommet vores naadigste Confirmation paa be^te^ Vangs Kirkes visse og uvisse Indkomst for sig og hans Hustru for Kapitels almindelige Kjøb, som Kirkernes Indkomst der udi Lenet taxeres fore, efter samme vores naadigst udgivne Breves videre Indhold, saa er vores naadigste Villie og Mening herom, at be^te^ Ove Jenssøn be^te^ Kirkes Indkomst, som forskrevet staar, efter Kapitels Kjøb skal nyde og Pengene derfor efter samme Kapitels Kjøb til os elskelige Herman Gaarman levere, hvorfor han siden paa tilbørlige Steder skal gjøre tilbørlig Rigtighed og Regnskab, hvilket du og dennem begge saaledes til Efterretning paa vore Vegne haver at forstendige. Cum claus. consv. Akershuus 24 Juli 1656. T. IX. 414. (Conc. i Rigsarkivet.)

Christopher Lindenow, at begive sig med Flaaden til Kansund [ɔ: Kalvsund] og Hannibal her at lade blive liggendes.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du dig saa snart, muligt er og Vinden vil føie, begiver dig med Flaaden til Kansund, hvor du til vores Ankomst haver at forblive, dog haver du det Skib Hannibal her at lade blive liggendes, til at lade bortføre os elskelige Hr. Christian Thomessøn [Sehested] etc. her fra tilbage igjen til vor Kjøbsted Kjøbenhavn. Cum claus. consv. Akershuus 24 Juli 1656. T. IX. 414. (Conc. i Rigsarkivet.)

M. Jens Dolmer fik Brev paa 300 Rdl. aarligen.

F. III. G. a. v., at vi af synderlig Gunst og Naade haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at os elskelige M. Jens Dolmer maa aarligen af Stigtskriveren i Akershuus Len leveres 300 Rdl. af Kirkernes Beholdingspenge her udi Akershuus og des underliggende Lene, indtil saalænge et Præbende eller Canonikat kan vacere og ledig vorde herudi Oslo Kapitel, dog skal be^te^ M. Jens Dolmer derimod tiltænkt være, sin Flid at anvende til hvis, han udi antiquitatibus Danicis haver at forferdige, saafremt han denne vores Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Akershuus 25 Juli 1656. R. IX. 605. (Conc. i Rigsarkivet.)

Thorsten Alfssøn Visted [ɔ: Viste] fik Brev, at maa have en Pige, hannem i tredie Led beslægtet.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at Thorsten Alfssøn Visted udi Gudbrandsdalen i Vaage Prestegjeld sig med en Pige, ved Navn Gertrud Ellingsdatter, hannem udi tredie Led beslægtiget, udi Egteskab maa indlade, saafremt de hverandre ikke nærmere end, som forbemeldt er, paarører, hvilket dog tilforne paa tilbørlig Steder skal nøiagtig beviisliggjøres, om de denne vores Benaadning ellers agter at nyde. Cum inhib. sol. Akershuus 25 Juli 1656. R. IX. 605. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Bendt Bendtssøn fik Brev paa en Gaard, kaldes Fæøen, til et af sine Børn.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at os elskelige, hæderlige og vellærde Mand Hr. Bendt Bendtssøn, Sogneprest til Haulands [ɔ: Høilands] Prestegjeld i Karmsund, for aarlig og sedvanlig Rettighed og Landskyld til et af sine Børn maa nyde, bruge og beholde en Gaard, kaldes Fæøen, liggendes udi Tor[v]estad Prestegjeld i Agvoldsnes [ɔ: Avaldsnes] Skibrede udi Stavanger Len, naar de derpaa boendes bedagede Egtefolk enten ved Døden afgaar eller de den godvilligen selv afstaa vil. Cum inhib. sol. Akershuus 25 Juli 1656. R. IX. 606.

Laurits Gunderssøn, hans Hustru og Børn fik Brev paa en Gaard, Hesteland kaldet.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at nærværende Laurits Gunderssøn samt hans Hustru Gro Bjøresdatter og deres Børn, en efter anden, maa nyde og beholde en vor og Kronens Gaard Hesteland kaldet, liggendes i Lister Len i Spangereid Sogn saavelsom en Ødegaard ved Navn Hægland, som hans Forældre skal have optaget og ryddet og ligge inden Gaardens fire Haandstaver. Dog skal de tiltænkt være, herefter saa, som hidindtil skeet er, den sedvanlig Landskyld, Leding, Skat samt Bygsel og al anden Rettighed, som os og Kronen bør, at udrede, saafremt denne vores Benaading skal nogen Kraft have. Cum

inhib. sol. Akershuus 25 Juli 1656. R. IX. 606. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Lauritssøn i Baahuus Len fik Brev paa en Gaard kaldet Haarskaa etc.

F. III. G. a. v., at eftersom nærværende Jørgen Lauritssøn Rug af Baahuus Len for os underdanigst haver ladet andrage, saavelsom vi [af] os elskelige Hr. Iver Krabbe til Jordberg etc. hans underdanigste Erklæring og naadigst erfaret, hvorledes han haver sted og fæst og af ny ladet opbygge samt med Rydningsverk og stor Bekostning forbedret en vor og Kronens Gaard, kaldet Haarschaar, liggendes i forn.e Len, som til des af en Bonde med sine underliggendes øde Jorder og Rydningsplads Semb og Sundtsrød haver været besiddendes, da haver vi efter underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at forn.e Jørgen Lauritssøn samt hans Hustru og et deres Børn forn.e Gaard med des tilliggende Jorder og Rydningsverk deres Livstid maa nyde, dog skal de tiltænkt være, Gaarden med Bygning og andet ved god Lige og Magt at holde, saavelsom den sedvanlige Landskyld, Skat og anden Rettighed, som os og Kronen deraf bør, udrede, saafremt de denne vores Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Akershuus 25 Juli 1656. R. IX. 606.

Hans Hanssøn [Smidt], Lagmand i Bergen, fik Confirmation paa et Mageskifte.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst søges og begjeres vores naadigste Confirmation paa et os elskelige Ove Bjelkes etc. udgivne og paa vores naadigste Ratification gjorte Mageskifte, hvilket lyder Ord efter andet, som følger:

Jeg, Ove Bjelke til Østeraat etc., gjør hermed vitterligt, at eftersom her til Bergenhuus er ankommet Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres Brev og aabne Mandat, dateret Akershuus den 31 August 1648, som indeholder og tillader, at hvem noget Gods til Mageskifte fra Kgl. Maj. og Kronen underdanigst begjerer og dobbelt for enkelt erbyder, da maa saadanne Mageskifter efter foregaaende rigtig Besigtelse af mig udi Bergenhuus Len paa Kgl. Maj.s naadigste Ratification udstedes, da efterdi ærlig og velagt Mand Hans Hanssøn, Bergens og Gulathings Lagmand, begjerer underdanigst til Mageskifte en af Kgl. Maj.s og Kronens Jorder imod dobbelt Vederlag, under

Apostels Len liggendes udi Søndfjords Fogderi i Førde Skibrede, kaldes Hafstad, skylder aarlig 5 Pund Smør med Bygsel; derimod erbyder forne Lagmand Hans Hanssøn at vil igjen give til Apostels Len dobbelt Vederlag, saa som 2 Løber og 1 Pund Smør og 2 Huder med Bygsel udi en hans Odelsjorder, liggendes i Indre Sogn i Sogndals Skibrede, kaldes Nedre Slinde, som Elling paabor, med tilliggende Herlighed, som der nu tilligger og af Arilds Tid tilligget haver, efter derom hans Gjenbrevs videre Indhold. Da efterdi Forvalteren over Apostels Len, ærlig og velforstandig Mand Ove Jenssøn, Borgermester udi Bergen, sig om dette Mageskifte haver erklæret, at det vel kan bevilges, eftersom Apostels Jordebog derved paa aarlig Landskyld forbedres, derfor haver jeg paa høistbete Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne og paa Hs Maj.s naadigste Ratification afstaaet, og nu hermed afstaar fra Apostels Len forne Gaard Hafstad med al den underliggendes Herlighed, Ager, Eng, Skov, Mark, Fiskevand og Fægang, vaadt og tørt, til Fjelds og Fjære, intet med alle undertagendes af hvad Navn, det med nævnes kan, til bete Lagmand Hans Hanssøn og hans Arvinger imod bete Vederlag, som han til Apostels Len haver udlagt, og han herefter maa tiltræde, nyde, bruge og beholde til evindelig Odel og Eie og i alle Maader gjøre sig saa nyttig og gavnlig, som bedst skee kan. Og bepligter jeg mig paa høistbete Kgl. Maj.s Vegne at frihjemle og fuldkommeligen tilstaa forne Lagmand Hans Hanssøn og hans Arvinger forne Gaard Hafstad for alle og hver Mands Paatale, som derpaa kan og ville tale med Rette, saa bete Apostels Len ingen ydermere Lod, Del, Ret eller Rettighed skal følge eller have i forne Gaard eller noget af dens rette Tilliggende efter denne Dag i nogen Maader. Og dersom saa skeede, hvilket dog ikke formodes, at forne Gaard eller nogen dens tilliggende Herlighed blev forne Lagmand Hans Hanssøn eller hans Arvinger ved nogen Dom eller Rettergang afvunden, da belover jeg paa høistbete Kgl Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne, at forskaffe lige saa godt Gods igjen inden sex Uger derefter, som det, der mistes, saa at han og hans Arvinger i alle Maader skal være skadesløs holden. Til Vidnesbyrd under mit Signet og egen Haand. Actum Østeraat den 25 Juni 1656.

(L. S.) Ove Bjelke.

Da have vi forne Mageskifte, eftersom det heroven findes

indført, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Akershuus 25 Juli 1656. R. IX. 607. (Conc. i Rigsarkivet.)

Thorsten Pederssøn fik Brev paa sin Gaard Vedal tyngefri sin Livstid.

F. III. G. a. v., at eftersom Thorsten Pederssøn underdanigst haver ladet andrage, hvorledes han i forrige Feidetid i Rigens Tjeneste er bleven ilde kvæst og derover geraadet i stor Armod, med underdanigst Begjering, hannem hans Gaard Vedal, som han nu paabor, maatte bevilges fri for kongelig Tynge, da eftersom vi af os elskelige Jens Bjelke etc., hans underdanigste Erklæring erfarer, saadan hans Angivende sandferdig at være, have vi naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at for^{ne} Thorsten Pederssøn samme Gaard Vedal udi Rakkestad Sogn herefter hans Livstid maa nyde uden al kongelig Tynge, saavidt os og Kronen deraf tilkommer. Cum inhib. sol. Akershuus 25 Juli 1656. T. IX. 607. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Daniel Hanssøn Bugge, at maa efter et Aars Forløb betjene Ministerum.

F. III. G. a. v., at eftersom Hr. Daniel Hanssøn Bugge af Bergenhuus Len underdanigst haver ladet anmode om naadigst Forkortning paa de tre Aars Tid, som i vores forrige hannem naadigst forundte Opreisningsbrev, dateret den 13 Mai 1656 paa Kjøbenhavs Slot, hannem var paalagt, fra det hellige Ministerio sig at entholde, da efterdi vi af os elskelige Ove Bjelke til Østeraat etc. saavelsom Superintendenten, hæderlig og høilærde Mag. Jens Schjelderup, deres underdanigste Erklæring naadigst erfarer, at han sig ellers vel og skikkeligen haver forholdet og for denne hans Forseelse udstaaet Kirkens Disciplin, haver vi paa be^{te} hans underdanigste Ansøgning af kongelig Gunst og Naade bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at han igjen efter et Aars Forløb, beregnet fra be^{te} vores naadigst udgivne Brevs Dato, maa det hellige Ministerii Embede betjene, hvor han lovligen efter Ordinantsen og andre kongelige om Kald udgangne Forordninger kan blive kaldet og voceret. Cum inhib. sol. Akershuus 25 Juli 1656. R. IX. 608. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Anders Hammer, at betjene Hr. Bernt Gaarmans Kald.

F. III. G. a. v., at eftersom vi naadigst kommer udi Forfaring, at os elskelige, hæderlig og vellærde Hr. Bernt Gaarman med saa stor Svaghed og langvarig Sygdom skal være beheftet, at han ei paa nogle Aars Tid sit Embede haver kunnet forrette og betjene, hvorfor os elskelige, hæderlig og vellærde Hr. Anders Hammer til samme Menighed at betjene er vorden kaldet og ordineret, og det efter os elskelige, hæderlig og høilærde M. Henning Stockfleth etc, hans underdanigste Erklæring hidindtil forsvarligen, ærligen og vel baade inden og uden Kirken haver forestaaet, hvorfor han saavelsom Almuen underdanigst haver været begjerendes, at han efter bete. Hr. Bernt Gaarmans dødelige Afgang maatte blive Sogneprest til forne. Gjeld. Da efterdi ingen Sogneprest udi den andens levende Live kan kaldes, ere vi dog naadigst tilfreds, at bete. Hr. Anders Hammer maa strax kaldes til Sogneprest med saa Skjel, at han udi bete. Hr. Bernt Gaarmans levendes Live vil nøies med hvis, han nu haver, og ei videre førend hans Død prætendere, være sig at han enten kom igjen til sin Førlighed eller ikke, mens dersom bete. Hr. Anders Hammer førend forne. Hr. Bernt Gaarman ved Døden skulle afgaa, da skal dog dette Exempel [ei] være Aarsag til, at nogen Sogneprest udi Hr. Bernt Gaarmans levendes Live skulde kaldes, medmindre han sig i lige Maader ville obligere og tilforpligte, at han ligesaavelsom denne vilde nøies med hvis, bete. Hr. Anders Hammer nu haver, og udi Hr. Bernt Gaarmans levendes Live sig aldeles som hans Kapellan imod hannem forholde. Cum inhib. sol. Akershuus 25 Juli 1656. R. IX. 608. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jacob Due fik Oberstelieutenants Bestalling ved Bergenhuus.

F. III. G. a. v., at vi haver antaget og bestillet, saa og hermed antager og bestiller os elskelige Jacob Due til at være Oberstelieutenant til Fods paa vort Slot Bergenhuus Len og By, hvor han haver alle Officererne at commandere og, som det sig bør, dennem flittigen paa bete. Slot, Len og By at lade exercere, udi hvilken Tjeneste han skal forpligt være, af yderste Formue at søge vores og vores Rigers Gavn og Bedste, des Skade og Forderv derimod hindre og afverge, og ellers der paa Slottet, Lenet og Byen saavelsom alle andre Steder til Lands

og Vands, hvor vi hans Tjeneste behøve kan, i alle Occasioner sin Skyldighed efterkomme, som en oprigtig Oberstelieutenant og tro Undersaat vel egner og anstaar. Thi haver vi for saadan hans Tjeneste til aarlig Besolding hannem naadigst forundt og bevilget lige saa meget, som andre Oberstelieutenanter til Fods her i vort Rige Norge nu bekommer, som hannem af de Middel skal gives, som til Militiens Underholding i be^te Bergenhuus Len forordnet er, og begynde fra den 20 September 1654, der han først for Oberstelieutenant er antagen, og saaledes aarligen continuere, indtil vi anderledes derom tilsigendes vorder. Cum inhib. sol. Akershuus 25 Juli 1656. R. IX. 609. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Jern, at exercere Almuen i Nedenes Len.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver antaget og forordnet, saa og hermed antager og forordner nærværende Jørgen Jern til at exercere Almuen og de unge Karle i Nedenes Len, og skal hannem derfor, indtil paa videre naadigst Anordning, aarligen gives af hver hel Gaard udi be^te Len 12 Skilling danske og hver halv og øde Gaard a l'advenant og ei derover i nogen Maader besverges. Cum inhib. sol. Akershuus 25 Juli 1656. R. IX. 609. (Conc. i Rigsarkivet.)

Brynold Lauritssøn, Lieutenant, om nogen Erts at føre fra Flekkerøen.

[F. III. V. G. t.] Lieutenanten paa vores Galiot Søbladet, ved Navn Brynold Lauritssøn, haver sig herfra at begive til Flekkerøen, der at indtage saa meget af det Erts, som Skibet kan føre eller der udi Forraad findes. Cum claus. consv. Akershuus 25 Juli 1656. T. IX.414. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Bjelke, om nogen Erts at nedskikke ved Søbladet.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du lader levere til Lieutenanten paa vores Galiot Søbladet, ved Navn Brynold Lauritssøn, saa meget af det Erts, som det kan føre eller der udi Forraad findes, til at nedføre til vor Kjøbsted Kjøbenhavn. Cum claus. consv. Akershuus 25 Juli 1656. T. IX. 415. (Conc. i Rigsarkivet)

Jørgen Bjelke, at betale Bagge Vandal sin resterende Besolding af hans Len i nærværende Aar.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du af dit Lens Indkomst betaler vores Skibslieutenant Bagge Vandal,

hvis hannem udi nærværende og paafølgende Aar til Løn og Kostpenge med Rette kan tilkomme, tagendes derpaa hans Beviis, derefter det dig udi dine Regnskaber paa vores Renteri skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Akershuus 25 Juli 1656. T. IX. 415. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Vincents Bilde [o: Bildt], at forhjælpe Jacob Jørgenssøn til Rette hos [Borgermester] og Raad udi Tønsberg.

F. III. V. G. t. Vi erfarer naadigst af hosfølgende Jacob Jørgenssøns underdanigste Supplication og din derpaa skrevne Erklæring be.te Jacob Jørgenssøns underdanigste Begjering og Foregivende. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du hannem, saavidt Landslov og Ret gemes er, derudinden til Rette forhjælper og Borgermester og Raad udi vor Kjøbsted Tønsberg tilholder, at de forskaffer hannem Ret, saafremt de ei selv vil svare til, hvis de Umyndige sig udi Fremtiden med Rette kan have at beklage. Cum claus. consv. Akershuus 25 Juli 1656. T. IX. 415. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke fik Brev, at forskaffe Jacob Due en Gaard til Pant.

F. III. V. G. t. Eftersom os elskelige Jacob Due, vores bestalter Oberstelieutenant til Fods, for os underdanigst haver ladet andrage, at han ingen Gaard skal have bekommet for de 200 Rdl.s Forstrækning, som han til os og Kronen gjort haver. Da bede vi dig og naadigst ville, at du hannem, saasnart muligt er, en Gaard der udi Lenet til Pant lader bekomme for for.ne Forstrækning, som du agter Pantet at være værd og andre uden Præjudice eller Skade. Cum claus. consv. Akershuus 25 Juli 1656. T. IX. 415. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle anl., naar et af de Kald paa Hr. Hannibal Sehesteds Gods bliver ledig, Hs Maj. det at forstendige.

F. III. V. s. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at naar nogen af de Kald ledig bliver, som vi have jus patronatus iblandt det til os af os elskelige Hr. Hannibal Sehested etc. afstanden Gods, da dertil ingen paa vore Vegne kaldes, førend I os derom underdanigst forstendiget haver. Cum claus. consv. Akershuus 25 Juli 1656. T. IX. 415. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Nicol[aus] Helt og Capitaine .... Adler fik Brev anl. Skipper Aske Hennis Skibsladning af Salt.

F. III. V. G. t. Vider, at eftersom hos os underdanigst anholdes af Skipper Aske Hennis, at hans Skib De Hop af Gorkum, som ligger her for Byen, lad med Salt, maatte herefter maales, da bede vi eder og naadigst befale, at I retter eders Leilighed efter udi Dag at være overværendes, naar os elskelige Daniel Knoff etc. samme Skib retteligen forslaar og siden at give hannem eders Censur om dets Façon og anden Beskaffenhed tilkjende saa, som Ret og forsvarligt kan være. Cum claus. consv. Akershuus 25 Juli 1656. T. IX. 415. (Conc. i Rigsarkivet.)

Daniel Knoff anl. nogle hollandske Skippere, som deres Penge haver nedsat.

F. III. V. G. t. Eftersom du tilforne haver bekommet vores naadigste Befaling anlangendes Last og Tømmer Skibe paa sine tilbørlige Steder at lade maale, og en Del Skippere, som sig ikke til den anordnede Tid og Sted til samme Maaling haver indstillet og derfor erlagt speciel Told, andre sig paa Reverser haver forpligtet at ville erlægge saavidt udi Told, som deres Skibe efter Maalingen kunde udfalde, da ere vi naadigst tilfreds med, at de Skippere, som tilforne befindes specialiter at have fortoldet og sig siden at have ladet maale eller eftermaale, desligeste de, som Reverser have udgivet, maa saa meget igjen godtgjøres, som det de haver udlagt sig kan bedrage over de Lester, deres Skibe siden ere blevne taxerede. Cum claus. consv. Akershuus 25 Juli 1656.[1] T. IX. 416. (Conc. i Rigsarkivet.)

Christian Andreas Kremberg at være Auditeur i Norge.

F. III. G. a. v., at vi haver antaget og bestillet, saa og hermed antager og bestiller nærværende Christian Andreas Kremberg til at være General-Auditeur her i vort Rige Norge, og skal han i samme sin Tjeneste være os, vore Riger og Lande, huld og tro, dessen Gavn og Bedste vide og ramme, Skade og Forderv derimod hindre og afverge, og sig ellers udi andre Maader anstille som en tro og flittig Generalauditeur egner og vel anstaar. Og for samme hans Bestilling haver [vi] lovet og tilsagt, i Fredstid at ville lade give hannem aarligen 300 Rdl.

[1] Brevet er i »Tegnelser« indført mellem to Breve af 26 Juli 1656.

af de Middel, som til Militien her i vort Rige Norge forordnet er, som skal begynde og angaa fra Philippi Jacobi sidstforleden og saaledes, indtil vi anderledes derom tilsigendes vorder, continuere, men udi Ufredstid skal særdeles med hannem handles og tracteres, hvad hannem da for hans Tjeneste gives skal. Thi bede vi og byde vores Statholder, som nu er eller efter kommendes vorder, at de hannem samme 300 Rdl., som forskrevet staar, lader bekomme og følgagtig være, ei gjørendes hannem derpaa Forhindring i nogen Maader. Akershuus 26 Juli 1656. R. IX. 609. (Conc. i Rigsarkivet.)

Johan Christenssøn og Seyer Christenssøn fik Bestalling for Capitainer under det Throndhjemske Regimente.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver antaget og bestillet, saa og hermed antager og bestiller nærværende Johan Christenssøn for en Capitaine over et Compagni Fodfolk under det Throndhjemske Regimente udi saa Maader, at han skal være os, vore Riger og Lande huld og tro, des Gavn og Bedste vide, ramme og befordre, Skade og Forderv af yderste Forstand hindre og afverge og ellers sig saaledes, som det en ærlig, oprigtig Capitaine i alle Maader egner og vel anstaar, skikke og forholde, for hvilken hans tro og villig Tjeneste vi hannem til aarlig Besolding naadigst haver bevilget, ligesom andre Capitainer under for$^{n}_{\cdot}{}^{e}$ Regiment gives, som hannem af de Middel, til Militien under samme Regiment er forordnet, skal erlægges og betales, og skal begynde angaa fra den 18 Oktober Ao. 1644 og siden aarligen forfølges, saalænge han udi for$^{n}_{\cdot}{}^{e}$ vores Tjeneste forbliver. Cum inhib. sol. Akershuus 26 Juli 1656. R. IX. 610. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lige saadan Bestalling fik Seyer Christenssøn og hans Bestalling at angaa fra den 7 Martii 1652.

Nils Pederssøn at være Medicus i Christianssand.

F. III. G. a. v. Eftersom os elskelige Borgermester og Raad i vor Kjøbsted Christianssand haver antaget os elskelige, hæderlig og høilærde Nils Pederssøn til at være Medicus der sammesteds, da haver vi efter underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst bevilget og forundt, saa og hermed bevilger og forunder, at for$^{n}_{\cdot}{}^{e}$ Nils Pederssøn efter for$^{n}_{\cdot}{}^{e}$ Borgermester og Raads Samtykke og derpaa følgende os elskelige Jørgen Bjelke[s] etc. Anordning Viinhandelen der sammesteds alene at

maa forvalte, nyde og beholde, desligeste alle Slags Speceri og hvis, udi et Apothek bør at findes, uden nogen Indpas at falholde saavelsom for al borgerlig Tynge fri være. Cum inhib. sol. Akershuus 26 Juli 1656. R. IX. 610. (Conc. i Rigsarkivet.)

Willum Mechlenburg fik Brev paa 300 Rdl. aarlig Pension.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver bevilget og forundt, saa og hermed bevilger og forunder os elskelige Willum Mechlenburg etc., vores Tjener og Commissarius, til aarlig Pension 300 Rdl. af de Middel, som til Militien her i vort Rige Norge forordnet ere, som skal begynde og angaa fra Philippi Jacobi sidstforleden og saaledes, indtil paa videre naadigst Anordning, continuere. Thi bede vi og byde vores Statholder, som nu er eller herefter kommendes vorder, at de hannem samme 300 Rdl., som forskrevet staar, lader bekomme og følgagtig være, ei gjørendes hannem derpaa Forhindring i nogen Maader. Akershuus 26 Juli 1656.[1] R. IX. 610. (Conc. i Rigsarkivet.)

Gjest Knudssøn fik Brev, at maa have en Kvinde til Egte.

F. III. G. a. v., at eftersom Gjest Knudssøn for os underdanigst haver ladet andrage og berette, hvorledes han for nogle Aar siden sig udi Leiermaal skal have forseet med et Kvindfolk, ved Navn Aase Slevig, hvis forrige Mand hannem udi tredie Led skal være beslægtiget, for hvilken sin Forseelse han beretter, sig at have forhvervet vores naadigste Benaadingsbrev, dateret Kjøbenhavn den 9 Juli 1655, med underdanigst Begjering, at han sig nu udi Egteskab med forne Kvindfolk maatte indlade, da have vi paa forn Gjest Knudssøns underdanigste Ansøgning og Begjering naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at han sig udi Egteskab maa indlade med forne Aase Slevig. Cum inhib. sol. Akershuus 26 Juli 656. R. IX. 611. (Conc. i Rigsarkivet.)

Oluf Staalessøns Leiermaalsforseelse efterladt.

F. III. G. a. v. Eftersom hos os underdanigst andrages og begjeres, hvorledes en ung Person, ved Navn Oluf Staalessøn Snartved, sig udi Leiermaal skal have forseet med et Kvindfolk, ved Navn Thorborg Eyelsdatter, som hverandre udi tredie Led skal være beslægtet, med underdanigst Begjering,

[1] »Registre« har 27 Juli 1656.

samme deres Forseelse dennem denne Gang maatte efterlades, desligeste og at [de maa komme udi Egteskab sammen, da have vi af kongelig Gunst og Naade samme deres Forseelse denne Gang efterladt,[1] desligeste og bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at for^{ne} Oluf Staalessøn og Torborg Eyelsdatter maa komme udi Egteskab sammen, dog saa at de paa tilbørlige Steder beviisliggjøre, at de hinanden ikke nærmere end udi for^{ne} tredie Led paarører, og for for^{ne} vores naadigste Benaading noget efter deres Formue til de Fattige eller Kirken at udgive, saafremt de ellers denne vores Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Akershuus 26 Juli 1656. R. IX. 611. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lige saadan Brev fik Christen Olssøn Helset af Hedemarken, som sig med et Kvindfolk, hannem udi tredie Led beslægtiget, skal have i Leiermaal forseet, dog derudi intet specificeret noget for sin Forseelse at udgive. Akershuus 26 Juli 1656.[2]

F. III. G. a. v., at eftersom nærværende Christen Olssøn Helset af Nes paa Hedemarken for os underdanigst haver ladet andrage, hvorledes han ungefehr for over 11 Aar siden i sin Ungdoms Uforstandighed haver begaaet Leiermaal med et Kvindfolk, hannem udi tredie Led (dog uafvidendes) beslægtet, og for samme Sag med Fogden skal have afsonet, saa og Skriftemaal udstaaet. Da efterdi vi underdanigst erfarer, at for^{ne} Christen Olssøn, siden for^{ne} Forseelse begaaet er, sig skikkeligen og vel baade paa Eidsvolds Bergverk, hvor han moxen paa to Aars Tid haver været, saavelsom andre Steder haver skikket og forholdet, haver vi hannem efter sin underdanigste Ansøgning og Begjering sin Forseelse denne Gang naadigst tilgivet og efterladt, saa og den hannem hermed tilgiver og efterlader, saa han sin Fred maa nyde, dog skal han tiltænkt være, sig herefter skikkelig og vel at forholde, saafremt han ikke denne vores Benaading vil have forbrudt. Cum inhib. sol. Akershuus 26 Juli 1656. R. IX. 611. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lige saadant Brev fik Knud Rasmussøn og Synneve Eriksdatter Brendefur, som hverandre udi tredie Led vare beslægtiget, saa at de begge maatte nyde deres Fred, som de vare fradømte, mens derimod noget

[1] Fra [mangler i »Registre«. [2] Kun Overskriften, ikke Brevet, findes indført i »Registre«.

efter deres Formue til næste Hospital at udgive. Loco et die ut supra.[1]

F. III. G. a. v., at eftersom Knud Rasmussøn Bachen [ɔ: Bakke] og Synneve Eriksdatter Brendefur af Nordfjord i Bergenhuus Len for os underdanigst klageligen haver ladet andrage, hvorledes de (udi tredie Led beslægtet) og for nogen Tid siden sig udi Leiermaal med hverandre haver forseet og derfor begge skal være dømt landflygtig og fra deres Fred, underdanigst derfor begjerendes, at vi af kongelig Gunst og Naade dennem saadan deres Forseelse denne Gang naadigst efterlade ville og deres Fred at nyde maatte. Da eftersom samme Forseelse, førend vores seneste om Leiermaal udgangne Forordning befindes at skal være skeet, haver vi efter forne underdanigste Ansøgning og Begjering forne Knud Rasmussøn og Synneve Eriksdatter Brendefur forne deres Forseelse denne Gang naadigst tilgivet og efterladt, saa og den dennem hermed tilgiver og efterlader, saa de igjen deres Fred maa have, dog skal de tiltænkt være, efter Erbydelse noget efter deres Formue og Lensmandens billig Sigelse til næste Hospital at udgive, saafremt de denne vores Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Akershuus 26 Juli 1656. R. IX. 611. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lige saadanne Breve fik efterskrevne nemlig:

Jon Knudssøn Haugen, forseet sig med Kirsten Størkelsdatter Haugen og

Knud Rasmussøn Brendfur med Berete Lassesdatter Solim [ɔ: Soleim]

[Laurits Olssøn Bereseter [ɔ: Bærset] med Sønnøve Jacobsdatter Bereseter[2].

Nok en Studiosus af Fredriksstad, som sig udi Leiermaal med sin egen nu Egtekvinde havde forseet, med Bevilling at han, hvor det lovligen skee kan, til Kald maa komme. Dat. ut supra.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Ansøgning og Begjering nærværende Laurits Sørenssøn, Studiosus i Fredriksstad, sin Forseelse med Leiermaal for to Aar siden med sin Hustru begaaet, som skal være kommen sexten Uger for tidlig i Barselseng, naadigst denne Gang haver tilgivet og efter-

[1] Kun Overskriften findes i »Registre«.
[2] Fra [mangler i »Registre«.

ladt, saa og hermed tilgiver og efterlader, saa han til Kald, hvor det lovligen efter Ordinantsen og andre kongelige om Kald udgangne Forordninger skee kan, maa komme, og det efterdi vi naadigst erfarer, han sig ellers foruden denne Forseelse skikkelig og vel haver forholdet, saavelsom sin Flittighed udi Ungdommens Information udi forne Fredriksstad Skole haver belovet. Cum inhib. sol. Akershuus 26 Juli 1656. R. IX. 611.[1] (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Peder Sørenssøn, at maa komme til Kald igjen.

F. III. G. a. v., at eftersom nærværende Hr. Peder Sørenssøn Aalborg, forrige Residerende Kapellan udi Astadfjord[2] i Senjen Len i Nordlandene, for os underdanigst klageligen haver ladet andrage og beklage, hvorledes Kirketjenesten udi en eller to Kirker der sammesteds nogen Gange skal være forsømt og derover fra sin Bestilling dømt, underdanigst begjerendes, vi hannem saadan sin Forseelse naadigst ville efterlade og igjen til Kald at maatte komme, da eftersom vi af os elskelige M. Erik Bredal etc., hans underdanigste Erklæring naadigst erfarer, forne Hr. Peder Sørenssøn sig ellers i andre Maader skikkelig og vel har forholdt, haver vi hannem sin Forseelse denne Gang naadigst tilgivet og efterladt, saa og den hannem hermed tilgiver og efterlader, saa han igjen maa komme til Kald, hvor det lovligen efter Ordinantsen og andre kongelige om Kald udgangne Forordninger skee kan. Cum inhib. sol. Akershuus 26 Juli 1656. R. IX. 611. (Conc. i Rigsarkivet.)

Margrethe Ostersdatter, salig Christian Mathissøns, at søge om Hjælp til sin Søns Rantion.

F. III. G. a. v., at eftersom nærværende Margrethe Ostersdatter, afgangne Christian Mathissøns, for os underdanigst klageligen haver ladet andrage, hvorledes en hendes Søn, som med nogle Hollænder skal have seilet, af Tyrken udi Søen med flere skal være fangen, hvilket nu skal være paa tredie Aar siden, og nu for hans Rantion 500 Rdl. skal fordres, underdanigst begjerendes, vi naadigst ville bevilge, at hun til forne sin Søns Rantion Godtfolk her udi vort Rige Norge om Hjælp maatte besøge, hvilket vi hende ogsaa naadigst bevilget haver. Cum inhib.

[1] Kun Overskriften findes indført i »Registre«.
[2] Astadfjord eller Ibestad Prestegjeld.

sol. Akershuus 26 Juli 1656. R. IX. 612. (Conc. i Rigsarkivet.)

Mogens Friis fik Bevilling, at maa hugge nogen Tømmer i Tønsbergs Provsties Skove til Aarsbjerggaard [ɔ: Aarhuus Bispegaards] Reparation.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at os elskelige Mogens Friis etc. maa til den sig tilforhandlede Aarhuus Bispegaards Reparation lade hugge udi Tønsbergs Provsties Skove 100 Tylvter store og lang Tømmer, saa og 200 Tylvter Sagedeler og 5000 Stenlægter efter den Størrelse, som til samme Bygning kan behøves, og det paa de Steder lade udføre, hvor bedst og bekvemmeligst kan være, dog skal denne vores naadigste Bevilling ei mere gjelde end denne ene Gang, og hvor Tømmeret udføres, Tolderen leveres. Cum inhib. sol. Akershuus 26 Juli 1656. R. IX. 612. (Conc. i Rigsarkivet.)

Michel Tømmer [ɔ: Thomessøn] at være Bogtrykker i Christiania.

F. III. G. a. v., at eftersom nærværende Michel Thommessøn sig underdanigst erbyder, udi vor Kjøbsted Christiania at ville holde et almindeligt Trykkeri, da haver vi naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, forne Michel Thommessøn at maa i forne Christiania holde et almindeligt Trykkeri, dog maa han ei sig understaa, nogen Materie paa Prenten at lade udgaa, som i nogen Maade imod vores christelige Religion, Ordinantsen eller udgangne Forordninger kan imod være. Forbydende alle og enhver forne Michel Thommessøn herudinden at hindre eller i nogen Maader Forfang at gjøre (imeden og al den Stund han efter denne vor Benaading sig forholder). Under vor Hyldest og Naade. Akershuus 26 Juli 1656. R. IX. 612. (Conc. i Rigsarkivet.)

Karen, afgangne Simen Nilssøn, fik Brev paa Skattefrihed af 12 Løber Smørs Landgilde.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Anmodning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at Karen, afgangne Simen Nilssøns, maa nyde Skatfrihed hendes Livstid paa 12 Løber Smørs Landgilde af hendes Odel og Pante-Gods, dog skal hun derimod tiltænkt være, efter egen Erbydelse uden videre Betaling forsikre, at det

Kronens Pantegods, som hun for 335 Rdl. i Pant haver, efter hendes Død igjen skal hjemfalde og derforuden tilbørligen fornøie, om det ikke allerede skeet er, hendes afgangne Mands Arvinger, for hvis dennem udi be^{te} 12 Løber Smørs Leie arvelig er tilfalden. Cum inhib. sol. Akershuus 26 Juli 1656. R. IX. 613. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hans Hanssøn [Smidt], Lagmand, fik Confirmation paa nogen Odelsskats Frihed.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst søges og begjeres vores naadigste Confirmation paa tvende vores tilforne udgivne Benaadingsbreve, nemlig det første til os elskelige Anna Jensdatter, lydendes Ord efter andet, som følger [dateret Kjøbenhavn 31 Mai 1649, trykt i B. IX. S. 344]. Det andet til os elskelige Hans Hanssøn, Lagmand udi vor Kjøbsted Bergen, lydendes Ord fra Ord, som efterfølger [dateret Kjøbenhavn 10 Oktober 1652, trykt i B. X. S. 496 f.].

Da ville vi for^{ne} tvende aabne Breve naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst have, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæst[er], dog saa at for^{ne} Anne Jensdatters Jordegods, som hun fri for Odelsskatten nyder, sig ikke høiere skal beløbe end til 123 Løber. Cum inhib. sol. Akershuus 26 Juli 1656. R. IX. 613. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Christenssøn i Throndhjem fik B[rev], at maa bo paa Landet og dog bruge sin Næring i Throndhjem.

F. III. G. a. v., at eftersom Peder Christenssøn, Borger og Indvaaner i vor Kjøbsted Throndhjem, for os underdanigst haver ladet andrage hans store Huskors, som han nu paa en sex Aars Tid lidt og udstaaet haver, idet at hans Hustru skal have været fra hendes Forstand, hvorover han hende med hans umyndige Børn maa have paa Landet hos fremmede Folk, hvorover han nogen Tid paa sex Steder haver maattet gjøre Bekostning, underdanigst derfor begjerendes, hannem naadigst maatte bevilges, hans Husholdning paa Landet at sanke, saalænge samme hans Hustru hendes Forstand berøvet er, og dog i Byen og udenfore at maatte nyde hans borgerlige Næring, erbydende sig derimod en aarlig Pension til Byen at ville udgive. Da efterdi vi af Borgermester og Raad i be^{te} Throndhjem, deres underdanigste Erklæring naadigst erfarer, at be^{te} Peder Christenssøn haver førend Branden og efter forfaldene Taxter

været ved 10 Rdl. og siden Branden aarlig 5 Rdl., da ere vi naadigst tilfreds, at han, indtil paa videre naadigst Anordning og saa længe, Borgerskabet selv dermed tilfreds er, maa have sin Husholdning paa Landet og dog hans borgerlige Næring i Byen nyde under den aarlig Rettighed, som forskrevet staar. Cum inhib. sol. Akershuus 26 Juli 1656. R. IX. 614. (Conc. i Rigsarkivet.)

Michel Jørgenssøn i Morsund [ↄ: Maarsund] i Nordlandene fik Confirmation paa et Preben von Ahns gjorte Mageskifte.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst ansøges og begjeres vores naadigste Confirmation paa et os elskelige Preben von Ahns til Fosnes etc., hans udgivne og paa vores naadigste Ratification gjorte Mageskifte, hvilket lyder Ord efter andet, som følger:

Kgl. Maj.s Befalingsmand over Nordlandene, jeg Preben von Ahn til Fosnes, kjendes og gjør vitterligt, at jeg paa høistbete. Kgl. Maj., min allernaadigste Herres, Vegne og paa høistbete. Kgl. Maj.s naadigste Behag og videre Ratification, Kronen til Gavn og Bedste, efter Kgl. Maj.s naadigste udgangne Brev og Bevilling, som her ved Lenet findes om Mageskifter, haver hedenskiftet og hermed hedenskifter fra Kgl. Maj. og Kronen til ærlig og velagt Mand Michel Jørgenssøn en Gaard, ved Navn Morsund, som han selv paabor, liggendes i Venje Fjerding i Vesteraalen, og skylder aarligen til Landgilde 1½ Vog Fiskes-Leie, derimod han haver givet til Vederlag tvende Jorder, liggendes i forne. Vesteraalen i Barkestad Fjerding og skylder aarligen til Landgilde, nemlig Steenland to Voger og Guldvigen 1 Vog Fisk med Bygsel og Herlighed, hvorfore forne. Michel Jørgenssøn, hans Hustru og deres Arvinger samme Gaard Morsund med deres Landgilde, Bygsel og Herlighed i Huse og Bygning, Skov og Mark, Fiskevand og Fægang, vaadt og tørt, og al anden Lotter og Lunder, fra Fjelds og til Fjære, som der nu tilligger og af Arilds Tid tilligget haver og med Rette tilligge bør, intet i nogen Maade, ved hvad Navn det nævnes kan, undertagen, skal nyde, følge, bruge og beholde til et uryggeligt og ugjenkaldende Odel og Eiendom, efterdi han Kronen med dobbelt saa godt og velbeleiligt Gods efter hans udgivne Brevs Lydelse og Beskikkelsens videre Indhold haver fornøiet. Mens dersom saa skeede, at høistbete. Hs Maj. og

Kronen, de Jorder eller noget des Tilliggende, som Michel Jørgenssøn til Magelaug givet haver, ved Lov og Dom blev ifravunden, da skal han eller hans Arvinger inden sex Uger derefter, det vorder en af dem tilkjendegivet, det udi andet velbeleiligt Jordegods igjengive og erstatte med des paagaaende Bekostning, eller og Kronen at vige til Morsund igjen og forne Michel Jørgenssøn til sit, saa at atter høistbete Hs Maj. og Kronen ingen Skade lide skal. Des til Bekræftelse haver jeg trykt mit Signete her nedenfore og med egen Haand underskrevet. Actum Bodøgaard den 26 Januar Ao. 1656.

(L. S.) Preben von Ahn.

Da have vi forne Mageskifte, eftersom det heroven findes indført, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Akershuus 26 Juli 1656. R. IX. 614. (Conc. i Rigsarkivet.)

Nicolaus Helt, at begive sig til Laurkullen med Hannibal.

F. III. V. s. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du dig med forderligste og saa snart, Vinden sig føier, begiver dig herfra med vores Orlogs-Skib Hannibal til Laurkullen, hvor du os elskelige Hr. Christian Thomessøn [Sehested] etc. med hos sig havende Suite haver at forvente og siden derfra videre fremføre. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 26 Juli 1656. T. IX. 416. (Conc. i Rigsarkivet.)

Daniel Knoff anl. nogle hollandske Skippere, som deres Penge haver nedsat.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst erfarer, en Del hollandske Skippere udi Holmestrand at have nedsat deres Told med Erbydelse, at dersom bete deres Told efter Maaling og Brænding høiere kunde udløbe, ville de den anden Reise samme Told gjerne erstatte. Da ere vi naadigst tilfreds, at de Skippere, som udi saa Maader deres Told befindes at have deponeret og nedsat, og siden haver ladet sig maale eller eftermaale, maa saa meget igjen bekomme af de Penge, som de i saa Maader haver nedersat, som det sig høiere kan bedrage over de Lester, som deres Skibe siden er bleven taxerede for. Cum claus. consv. Akershuus 26 Juli 1656. T. IX. 415. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke anlangende Iver Pederssøn om en Gaard.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst er tilfreds, at Iver Pederssøn, boendes i Ullensvangs Sogn udi Hardanger Len, maa igjen bekomme den Gaard, som hannem skal være fradømt af den Aarsag, han ikke fyldest Leding udi rette Tid deraf givet haver. Cum claus. consv. Akershuus 26 Juli 1656. T. IX. 416. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke anl. nogle af Ladvig Skibrede udi Ytre [Sogns] Fogderi om deres Tiende.

F. III. V. G. t. Hvad de sex Mænd af Lading [ɔ: Ladvig] Skibrede i Ytre Sogns Fogderi paa deres egen og flere, nemlig tilsammen 38 Mand paa vores, Losne, Lagmandens og andre deres Jorder boende, for os underdanigst haver ladet andrage, kan af hosfølgende deres Supplication erfares. Da ere vi naadigst tilfreds, at denne deres Forseelse anlangende deres Tiender denne Gang maa efterlades, dog haver du dennem at foreholde, herefter deres Tiende retfærdeligen efter egen Erbydelse af al deres Udsæd og Jords Avling at yde og udgive, saafremt de ikke ville stande til Rette derfore, som vedbør. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 26 Juli 1656. T. IX. 417. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke og Bispen udi Bergen om den Fjerdepart Confiskation til Hospitalets Gjæld; item om Peder Nilssøn [Hiermand], Hospitalsforstanders Regnskab og Nordfjords Tiende.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at den fjerde Part af Confiskationen udi vor Kjøbsted Bergen, som vi til de Fattige haver forordnet, maa alene opberges og anvendes til at betale de 3000 Rdl.s Gjæld, som Hospitalet der sammesteds er geraaden udi, indtil for^te^ Sum ganske vorder afbetalt, og dersom det godt og raadeligt befindes, er vi naadigst tilfreds, at Forstanderen, os elskelige Peder Nilssøn, maa for Hospitalets Indkomst gjøre Regnskab efter Kapitels eller aarlig Landtaxt. Og eftersom be^te^ Peder Nilssøn underdanigst er begjerendes, hannem for Kapitels Taxt maa forundes vores og Kronens Korntiende udi Nordfjord efter Anna Abelsdatters Død, som den nu nyder, erbydendes sig underdanigst derimod, det paa Bergenhuus aarligen og udi rettte Tide at ville betale, da efterdi vi ingen Exspectance Brev derpaa ville udgive, ville vi dog naadigst, at be^te^ Tiende til ingen anden efter hen-

des Død skal forundes, førend vi derom underdanigst forstendiget bliver. Cum claus. consv. Akershuus 26 Juli 1656. T. IX. 417. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Bjelke, at afbetale Mogens Arenfeldt hvis, han til Ove Skade af Agdesidens Len haver udgivet.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du contenterer og afbetaler os elskelige Mogens Arenfeldt etc. hvis, han befindes at have udgivet til hans Formand, os elskelige Ove Skade etc. af det hele Aars bevilgede Indkomst af Agdesidens Len. Cum claus. consv. Akershuus 26 Juli 1656. T. IX. 417. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Bjelke af Lenets Contribution at betale Jens Bay.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at du, indtil paa videre naadigst Anordning, maa betale Majoren Jens Bay af dit Lens Contributioner saavidt, som hannem efter hans Bestallingsbrev kan tilkomme. Cum claus. consv. Akershuus 26 Juli 1656. T. IX. 417. (Conc. i Rigsarkivet.)

Bisperne i Norge, at bede for Dronningen.

F. III. V. s. G. t. Eftersom den allerhøieste Gud haver velsignet vores elskelige, kjære Gemahl Dronningen med Livsfrugt, da bede vi eder og naadigst ville, at I gjører den Anordning, at udi eders Stift af Prædikestolen efter Prædiken vorder gjort Forbøn for hendes Kgl. Maj., at den samme gode Gud, som høibete hendes Kgl. Maj. velsignet haver, hende ogsaa naadeligen en god og lykkelig Forløsning og udi rette Tide vil forlene. Cum claus. consv. Akershuus 26[1] Juli 1656. T. IX. 417. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lige saadant Brev fik Superintendenten udi Bergen, Throndhjem og Stavanger hver i[2] sær.

Hr. Nils Trolle, Hr. Henning Walkendorf og Vincents Bildt fik Befaling anl. Tvistighed imellem Tønsberg, Skien og Christianssand.

F. III. Hilse eder os elskelige Hr. Nils Trolle til Trolholm, Ridder, vor Mand, Raad, Statholder i vort Rige Norge, Hr. Henning Walkendorf til Glorup, Ridder, og Vincents Bildt til Nes, vores Mænd, Tjenere og Befalingsmænd over Akershuus, Bratsberg og Tønsberg Lene, kjærligen med

[1] Mangler i »Tegnelser«.
[2] »Tegnelser« har: udi.

Gud og vor Naade. Vider, at eftersom Borgermestere og Raad udi vore Kjøbstæder Tønsberg og Skien sig underdanigst beklager, at dennem imod deres Privilegier skal skee nogen Indpas i deres Handel og Næring af Borgerskabet udi vor Kjøbsted Christianssand, da bede vi eder og naadigst ville, at I med forderligste paa en beleilig Tid og Sted for^te Borgermestere og Raad saavel af be^te Tønsberg og Skien som Christianssand for eder fordrer med deres Privilegier og dennem der paa alle Sider herom med Flid forhører og siden efter for^ne Byers Privilegiers Indhold udi forbe^te tvistige Poster, som dennem om deres Handel og Trafik imellem er, træffer saadan Lighed, at den ene saavelsom den anden By kan blive ved Magt. Hvis I og herudinden forrettendes vorder, derom ville vi naadigst, at I udi vores Kantselli eders underdanigste Relation skal indskikke, at vi derefter siden herudinden kan lade gjøre saadan Anordning, som tjenligt og bedst kan eragtes. Og dersom en af eder for lovlig Forfalds Skyld til den Tid og Sted, som dertil berammet vorder, ikke kan møde tilstede, da skal de tilstedekommendes Fuldmagt have, en anden god Mand i den udeblivendes Sted til sig at tage og alligevel denne vores naadigste Befaling at fyldestgjøre og efterkomme. Ladendes det ingenlunde. Cum claus. consv. Akershuus 26 Juli 1656. T. IX. 418. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Vibe anl. Borgermester og Raad udi Throndhjem at erklære sig, hvorledes Ove Bjelke kan bekomme hvis, han haver at prætendere.

F. III. V. G. t. Hvad os elskelige Ove Bjelke etc. for os underdanigst haver ladet andrage, kan du af hosføiede hans underdanigste Supplication videre see og erfare. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du Borgermester og Raad udi vor Kjøbsted Throndhjem derom forstendiger, paa det de sig tilbørligen kan erklære, hvorledes de formener, hannem aarligen bedst at kunne bekomme hvis, han med Rette haver at prætendere. Cum claus. consv. Akershuus 26 Juli 1656. T. IX. 418. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle fik Brev anl. Willum Mecklenburg, at maa beholde Eker Len og Sem Gaard 5 Aar over den forrige Forpagtning.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst haver forundt og bevilget os elskelige Willum Mecklenburg etc., vores Tjener og

Commissarius, Eker Len med Sem Hovedgaard og dets underliggende Sage paa fem Aars Tid, efter at den forrige Forpagtning er forløben. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I hannem udi varende Tid værer behjælpelig udi alt, hvis billigt og Ret er, og efter den hannem given Forpagtnings og Følgebrevs videre Indhold, dersom han eders Hjælp udi noget kan behøve, og ellers udi alt hvis, forefalde kan, hannem favorabel og beforderlig paa vore Vegne værer. Cum claus. consv. Akershuus 26 Juli 1656. T. IX. 418. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Mag. Johannes Orsius fik Bestalling for Medicus paa Bergverkerne i Norge.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver antaget og bestillet, og hermed antager og bestiller nærværende, hæderlig og høilærde Mag. Johannem Orsium til at være Medicus paa vore Bergverker her i vort Rige Norge, og skal han i samme sin Bestilling være os, vore Riger og Lande huld og tro, dessen Gavn og Bedste vide og ramme, Skade og Forderv derimod hindre og afverge og i alle Maader sig saaledes anstille, som en ærlig og velforfaren Bergmedicus egner og vel anstaar. For saadan hans Tjeneste have vi naadigst lovet, at ville lade give hannem til aarlig Pension 200 Rdl., som hannem af vores Tiendeskriver, den som nu er eller efterkommendes vorder, skal erlægges og betales, og begynde og angaa fra dette vort Brevs Dato og saaledes continuere, indtil vi anderledes derom tilsigendes vorder. Cum inhib. sol. Akershuus 27 Juli 1656. R. IX. 615. (Conc. i Rigsarkivet.)

Johannes Schoppius, at maa udføre sit Gods fra Bergen uden nogen Rettighed til Kronen at udgive.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at Johannes Schoppius maa fra vor Kjøbsted Bergen udføre eller bortføre lade hans Formue, som han der udi Byen haver, uden nogen Rettighed til os og Kronen deraf at udgive, dog skal han til Byen og andre erlægge hvis, han deraf med Rette bør. Cum inhib. sol. Akershuus 27 Juli 1656. R. IX. 616. (Conc i Rigsarkivet.)

Brostrup Gedde, at nedskikke nogen Kis med første Skib, saa og Rodgyldig og Glas imod Betaling af Tiendeskriveren.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du med

forderligste forskaffer os 24 Tønder Kis med første Skib, som til vor Kjøbsted Kjøbenhavn nedseiler. I lige Maader haver du ogsaa al den Rodgyldig og Glas Erts, som efterhaanden ved vores Sølvverk falde eller gevindes kan, til vores egen Fornødenhed til be[te] Kjøbenhavn at nedskikke og det samtlig af vores Tiendeskriver for ringeste Pris, muligt er, at betale lade, hvilket og hannem saaledes paa behørige Steder udi Regnskaberne skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Akershuus 27 Juli 1656. T. IX. 419. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle, at betale Theodorus Lente og Petrus Bylchius og flere Hofbetjente deres Fortæring til Hyldingen udi Christiania.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst tilfreds er, at af Lenens Indkomst maa betales, hvis os elskelige, hæderlig og høilærde Theodorus Lente etc. saavelsom vores Livmedicus Petrus Bülichius og andre vores Hofbetjente befindes udi deres Logementer her udi vor Kjøbsted Christiania til vores elskelige kjære Søns, Prindsens Hylding at have fortæret efter den af os elskelige Adam Henrik Pentz etc. underskrevne Fortegnelse, det og saaledes paa behørige Steder udi Regnskaberne skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Akershuus 27 Juli 1656. T. IX. 419. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle, at betale Christian von Lepine hans Besolding fra den Tid, han er aftakket.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst tilfreds er, at forrige Berghauptmand Christian von Lepine maa godtgjøres hans Berghauptmands Besolding til den Tid, han er bleven aftakket, hvilket I og hannem efterhaanden haver at afbetale. Cum claus. consv. Akershuus[1] 27 Juli 1656. T. IX. 419. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle fik Brev anl. Bertel Lange, at maa nyde sin Besolding efter sin Besolding [ɔ: Bestalling] af Skatterne udi Norge.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst tilfreds er, at Bertel Lange maa, indtil paa videre naadigst Anordning, nyde hans Besolding heroppe af Skatterne i vort Rige Norge fra den Tid, som hans Bestallingsbrev ommelder, derefter det eder og saaledes udi Regnskaberne paa behørige Steder skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Akershuus[1] 27 Juli 1656. T. IX 419. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

[1] »Tegnelser« har: Kjøbenhavn.

Hr. Nils Trolle, at Capitainelieutenanten Eskild Jørgenssøn maa bekomme Capitaines Tractament, nemlig 200 Rdl. aarligen.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst tilfreds er, at Capitainelieutenanten under det Akershusiske Regimente, ved Navn Eskild Jørgenssøn, maa aarligen fra dette vort Brevs Dato, indtil paa videre naadigst Anordning, bekomme Capitaines Tractament, nemlig 200 Rdl., hvilket og saaledes paa behørige Steder skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Akershuus 27 Juli 1656. T. IX. 420. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle fik Brev, at Margrethe salig Just Makestens [ↄ: Machense] maa af Skatterne udi Norge aarligen bekomme 50 Rdl.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst tilfreds er, at Margrethe, afgangne Just Makestens, maa af Skatterne her udi vort Rige Norge aarligen bekomme 50 Rdl., indtil paa videre naadigst Anordning, det og saaledes udi Regnskaberne paa behørige Steder skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Akershuus 27 Juli 1656. T. IX. 420. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Jessøn, at levere til Kammertjeneren Jacob Petterssøn nogle ny myntede Rigsdaler.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du leverer til vores Kammertjenere Jacob Petterssøn hundrede nylig myntede Rdl. her paa Mynten for vort Slot Akershuus, tagendes derpaa hans Beviis, derefter det dig og saaledes udi dine Regnskaber paa behørige Steder skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Akershuus 27 Juli 1656. T. IX. 420. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle, at den 5te Dalers Skat af Akershuus og underliggendes Lene maa anvendes til Fæstningens Reparation.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst tilfreds er, at den 5te Dalers paabuden Skat af Akershuus og des underliggendes Lene, nemlig Rakkestad og Onsø, Verne Kloster, Tune, Aabygge og Vembe Skibreder, Ide og Marker, Brunla, Numedal og Sandshverv saavelsom Eker Lene maa forbruges til Fæstningens Fornødenhed og Reparation, hvorimod vi anden Anmodning vil lade gjøre til det, som be^{te}

femte Daler tilforne er anordnet. Cum claus. consv. Akershuus 27 Juli[1] 1656. T. IX. 420. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Bjelke anl. noget confiskeret Egetømmer til Glückstad at forskikke.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du med forderligste lader henskikke det confiskerede Egetømmer, som udi dit Len findes, til vor Fæstning Glückstad og Fragten derfor af Lenets Indkomst betaler, hvilket dig og saaledes udi dine Regnskaber paa vores Renteri skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Akershuus .. Juli[2] 1656. T. IX. 420. (Conc. i Rigsarkivet.)

Daniel Knoff fik Brev om noget confiskeret Tømmer, Jørgen Bjelke er befalet at skikke til Glückstad.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst erfarer, en Del confiskeret Tømmer at være udi Forraad, da haver vi naadigst befalet os elskelige Jørgen Bjelke etc. samme Egetømmer med forderligste til vor Fæstning Glückstad at lade fremskikke, det vi dig til Efterretning ville vide lade. Cum claus. consv. .....[3] 1656. T. IX. 421. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Boyessøn fik Brev om Vragmaster at indkjøbe.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadiget ville, at du efterhaanden os til Bedste indkjøber alle de Vragmaster for ringeste Pris, muligt er, som her udi vort Rige Norge bekommes kan, hvortil vi og naadigst haver befalet, os elskelige Daniel Knoff etc. at levere dig 1000 Rdl. af Drammens Toldkiste, og din underdanigste Relation siden i vores Kantselli fremskikker, hvor samme Vragmaster kan være at finde og afhente. Cum claus. consv. ...... 1656. T. IX. 421. (Conc. i Rigsarkivet.)

Daniel Knoff, at levere Fredrik Boyessøn 1000 Rdl. af Drammens Toldkiste, til at kjøbe Vragmaster for.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst haver anbefalet os elskelige Fredrik Boyessøn til vores Fornødenhed at indkjøbe

[1] »Tegnelser« og Conceptet have ingen Datum.
[2] Hverken »Tegnelser« eller Conceptet have Datum, men Brevet er indført mellem Breve af 27 og 29 Juli.
[3] Dette og de følgende to Breve mangle Udstedelsesdag og Sted, men er i »Tegnelser« indført mellem Breve af 27 og 29 Juli.

alle de Vragmaster, som bekommes kan, hvorfore du hannem til des Indkjøb haver at lade levere 1000 Rdl. af Drammens Toldkiste, hvilket og saaledes imod hans Beviis paa behørige Steder skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. ...... 1656. T. XI. 421. (Conc. i Rigsarkivet.)

Brostrup Gedde, at tale med Participanterne i Sølvverket, Kobber saavelsom Jernverkerne anlangende M. Johannem Orsium.

F. III. V. G. t. Eftersom vi haver antaget os elskelige, hæderlig og høilærd M. Johannem Orsium til at være Bergmedicus og hannem for vores Anpart aarligen bevilget 200 Rdl., da bede vi dig og naadigst ville, at du gjører dit Bedste til, at overtale de andre Participanter udi Sølvverket, Kobberverker saavelsom Jernverkerne, at de hannem ogsaa noget enhver pro Kvota aarligen bevilger og samtykker. Cum claus. consv. Moss 29 Juli 1656. T. IX. 421. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle anlangende hvis, som til Hyldingen i Christiania er indkjøbt og forbrugt.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I af de dertil forordnede Middel lader afbetale hvis, som til vores elskelige, kjære Søns Hylding i vor Kjøbsted Christiania befindes at være indkjøbt og forbrugt efter den Fortegnelse, som af os elskelige Adam Henrik Pentz etc. derpaa findes underskreven. Moss 29 Juli 1656. T. IX. 421 (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle anl. Hr. Laurits Olufssøn at maa sit Kald igjen betjene.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi af synderlig kongelig Gunst og Naade, saa og for vores elskelige kjære Søns, Prindsens Intercessions Skyld naadigst haver pardoneret os elskelige, hæderlig og vellærd Hr. Laurits Olufssøn, Sogneprest til Grue Prestegjeld, saa at han igjen samme sit Prestekald herefter som tilforn uforment maa betjene og for al videre Tiltale være fri og forskaanet, saa og at han og Christen Jenssøn sig ei videre med hverandre skal have at befatte, men være hverandre herefter uden videre Trættes Paaførsel ubevaret, dog skal han derimod sig stille og fredsommelig herefter anstille og sig ei med videre Trætte og Proces i fremmede Sager befatte, saafremt at han denne vores Benaading agter at nyde, det vi eder til Efterretning ville vide lade. Cum claus. consv. Fre-

drikssstad 30 Juli 1656. T. IX. 421. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Nils Hanssøn Meng og hans Hustru saavelsom et af deres Børn, at maa nyde den Gaard Dyne i Baahuus Len fri deres Livstid for Skat og al kongl. Paalæg.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Ansøgning og Begjering for sær og synderlig Aarsager naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at Nils Hanssøn Meng saavelsom hans Hustru, som han nu haver, og et af deres Børn, hvilken den Gaard Dyne i Baahuus Len i Haufdal [ɔ: Hogdals] Sogn arveligen efter begge deres dødelige Afgang kan tilfalde, maa nyde samme Gaard udi alle deres Livstid, som forskrevet staar, fri for Skat og andre kongelige Paalæg. Cum inhib. sol. Halden 31 Juli 1656. R. IX. 616.

Povel Nilssøn og hans Hustru fik Bevilling at opberge Kronens Part Biskopstiende af Foss Prestegjeld og Ytterby Annex.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Anmodning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at os elskelige Povel Nilssøn, boendes paa Kleffue [ɔ: Klefva] i Baahuus Len og hans Hustru Vivike Clausdatter maa begge deres Livstid nyde, beholde og aarlig opberge lade vor og Kronens Anpart Biskopstiendekorn af Foss Prestegjeld udi Sønderviken samt vor og Kronens Anpart Biskopstiendekorn af den Annex Ytterby Sogn, liggendes paa Indland, dog med den Condition, at de deraf aarlig, som forskrevet staar, udi rette Tide skal yde og levere paa Skriverstuen paa vort Slot Baahuus af for^ne^ Foss Prestegjelds Tiende 37 Rdl., saa og af Ytterby Sogn[s] Tiende otte Rdl., saafremt de ikke samme Tiender vil have forbrudt. Thi bede vi og byde menige Sognemænd udi for^ne^ Sogne, at I retter eder efter retferdigen at tiende af alle Slags Sæd efter Recessen under den Straf, som vedbør. Cum inhib. sol. Brolands Gaard 1 August 1656. R. IX. 616.

Jacob Nilssøn og hans Hustru fik Livsbrev paa Melkerød [ɔ: Mjølkerød] udi Baahuus Len.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst have bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at Jacob Nilssøn og hans Hustru, som han

nu haver, maa begge deres Livstid nyde, bruge og beholde den Gaard Melkerød udi vort Rige Norge i Baahuus Len, dog skal de derimod tiltænkt være, den tilbørlig aarlige Rettighed deraf udi rette Tide paa behørige Steder at erlægge og betale og sig ellers efter Landsloven at forholde, saafremt de denne vores Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Brolands Gaard 2 August 1656. R. IX. 616.

Ove Skade fik Brev anl. Prindsen at blive i Marstrand, indtil Kongen did ankommer.

F. III. V. G. t. Vid, at vores naadigste Villie er, at vores elskelige kjære Søn Prindsen forbliver med hos sig havende Suite i vor Kjøbsted Marstrand, indtil vi selv did kommer, derefter du dig kan vide at rette. Cum claus. consv. Baahuus 2 August 1656. T. IX. 422. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Skade, at Prindsen maa begive sig til Baahuus.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at vores elskelige kjære Søn Prindsen maa med hos sig havende Suite begive sig imorgen hid til vort Slot Baahuus, derefter du dig kan vide at rette. Cum claus. consv. Baahuus 3 August 1656. T. IX. 422. (Conc. i Rigsarkivet.)

Svenning Jørgenssøn fik Brev paa Dryb i Viken.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at Svenning Jørgenssøn hans Livstid maa nyde og beholde den Plads Dryb, liggendes i Baahuus Len i Viken i Sorteborrig [ɔ: Svarteborg] Sogn, som han selv af øde Jord haver opryddet og nu paabor, dog skal han derimod tiltænkt være, aarlig og paa behørige Steder den sedvanlige Skat og Rettighed deraf at levere, saafremt de denne vores Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Baahuus 4 August 1656. R. IX. 617.

Rasmus Jenssøn, hans Hustru og Arvinger fik Brev paa Nordtagne [ɔ: Nord Tagene] paa Hisingen.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at Rasmus Jenssøn saavelsom hans Hustru, Børn og Arvinger, deres Livstid maa nyde, bruge og beholde, foruden al Arbeid og Tynge, den halve Gaard Nordtagne, liggendes paa Hisinge her under Baahuus Len, som han selv af øde haver ladet opryddet og bebygget, dog skal de derimod til-

tænkt være, aarligen og udi rette Tide den aarlig Jordebogs Skat, som samme halve Gaard udi Jordebogen findes indført fore, paa behørige Steder og anden tilbørlig Rettighed efter Norges Lov at yde og levere, saafremt de denne vores Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Baahuus 4 August 1656. R. IX. 617.

Sønnich Pederssøn, Vagtm[ester] ved Baahuus, og hans Hustru og Arvinger fik Brev paa en Plads inden Kongelfs By.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Anmodning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at Sønnich Pederssøn, Vagtmester paa vort Slot Baahuus, saavelsom hans Hustru og Arvinger til arvelig Eie maa nyde og beholde den Plads, som han nu paabor, liggendes her udenfor Kongelfs By. Cum inhib. sol. Baahuus 4 August 1656. R. IX. 617.

Fredrik Christopherssøn, Borgermester i Kongelf, hans Hustru og Børn fik B[rev] paa Høst og Vaararbeidet til Tyrholm [ɔ: Tjurholmen].

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Anmodning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at os elskelige Fredrik Christopherssøn, Borgermester i vor Kjøbsted Kongelf, saavelsom hans Hustru og Børn maa nyde Høst- og Vaararbeidet til vor og Kronens Gaard Tyrholm, som han udi Fæste haver og hidindtil nydt og havt haver, dog skal de derimod tiltænkt være, den anden tilbørlig Rettighed deraf aarligen i rette Tide at levere, saafremt de denne vores Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Baahuus 4 August 1656. R. IX. 617.

Ove Skade anl. Prindsen, at begive sig med forderligste i Nat til Trefoldighed.

F. III. V. G. t. Vid, at vor naadigste Villie er, at vores elskelige kjære Søn, Prindsen, sig med forderligste i Nat hid begiver med hos sig havende Suite til vores Skib Trefoldighed, eftersom vi efter hannem her fortøver. Trefoldighed 4 August 1656. T. IX. 422. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jochum Ivo von Wackerbart, at maa være forløvet fra Commandants Bestilling paa Baahuus.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at du efter din underdanigste Ansøgning og Begjering fra Comman-

dants Bestilling paa vort Slot Baahuus maa i Naade være forløvet og bliver dig ellers med kongelig Gunst velbevaagen. Cum claus. consv. Trefoldighed 4 August 1656. T. IX. 422. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe fik Brev, at Hisinge Bønder i Baahuus Len maa nyde Skatfrihed som andre Ugedagstjenere i Norge.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vor og Kronens Bønder og Ugedagstjenere udi Kongelf Sogn paa vort Land Hisinge for os underdanigst haver ladet andrage, at de for nogen Tid siden lige saa fuldkommeligen, som andre vore og Kronens Bønder her under Lenet, den fulde Skat aarligen haver udgivet, uanseet de udi forrige Tider ligesom andre Ugedagstjenere for halv Skat haver været forskaanet, underdanigst derfor begjerendes, at de fremdeles herefter for halv Skat at udgive som andre Ugedagstjenere maatte benaades, da ere vi naadigst tilfreds, at be^te^ Ugedagstjenere udi for^ne^ Kongelfs Sogn paa Hisinge maa herefter nyde den samme Frihed paa Skatten, som andre Ugedagstjenere her i vort Rige Norge nyder og haver, hvilket og saaledes udi Regnskaberne paa vort Renteri skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Baahuus 4 August 1656. T. IX. 422. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe fik Brev, at lade Wilhelm Nettelhorst af Baahuus Lens uvisse aarlig bekomme 200 Rdl.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I aarligen herefter, indtil paa videre naadigst Anordning, lader os elskelige Wilhelm Nettelhorst af Baahuus Lens uvisse Indkomst bekomme 200 Rdl., hvilket og eder saaledes udi Regnskaberne paa vort Renteri mod hans Beviis skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Baahuus 4 August 1656. T. IX. 422. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe anl. Officererne af det Baahusiske Regimente, deres Besolding saa og Karen Thrane, salig Søren Svales, at afbetale af hvis, som kan overblive af de tilforordnede Middel efter de ordinaire Udgifter.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst tilfreds er, at I maa efterhaanden afbetale lade, hvis Officererne over det Baahusiske Regimente af deres Besolding kan restere, af hvis, som kan overblive af de dertil forordnede Middel, efterat de ordi-

narie Udgifter, hvortil samme Middel deputerede ere, først ere clarerede. I lige Maader haver I ogsaa af samme Middel at afbetale Karen Thrane, afgangne Søren Svales, hvis hende med Rette af be[te] hendes afgangne Husbondes resterende Besolding kan tilkomme, hvilket og saaledes paa behørige Steder skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Baahuus 4 August 1656. T. IX. 423. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbes Forlov, at maa nedreise fra Baahuus til Danmark paa fire Ugers Tid.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst tilfreds er, at I efter underdanigst Anmodning og Begjering maa paa fire Ugers Tid forløves fra vor Fæstning Baahuus ned til vort Rige Danmark, der eders magtpaaliggende Erinder at bestille. Vi haver imidlertid anbefalet os elskelige Johan Vitberg etc. udi eders Sted der at ligge i Slotsloven. Cum claus. consv. Trefoldighed 4 August 1656. T. IX. 423. (Conc. i Rigsarkivet.)

Johan Vitberg at ligge udi Slotsloven paa Baahuus i Hr. Iver Krabbes Fraværelse.

F. III. V. G. t. Eftersom vi haver forløvet os elskelige Hr. Iver Krabbe etc., paa fire Ugers Tid ned til vort Rige Danmark fra vor Fæstning Baahuus at forreise. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du retter din Leilighed efter, i hans Fraværelse at ligge i Slotsloven, havendes Indseende, at intet imidlertid til vor og Kronens Tjeneste forsømt vorder. Cum claus. consv. Trefoldighed 4 August 1656. T. IX. 423. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke og Hr. Bernt Brunsmand fik Opreisning i en Sag anl. en Gaard, Evje kaldet, i Throndhjems Len, dessen Besiddere paa den ene og en anden Gaard Marslet, dessen Bevaanere paa den anden Side.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Ove Bjelke etc., saavelsom hæderlig og vellærde Bernhardus Brunsmand for os underdanigst haver ladet andrage, hvorledes nogen Irring og Tvist skal være indfalden imellem en vor og Kronens Gaard, Evje kaldet, i Throndhjems Len liggendes, dessen Besidder paa den ene og en Gaard der sammesteds ved Navn Marslet og des Bevaaner, som dennem til Odel og Eie tilhører, paa den anden Side, belangende en Ø, som af Arilds Tid skal have ligget til for[ne] Marslet og kaldes Hesteøen, hvilken Ø, der be[te] Evje

Besiddere ved Proces ville indvinde, skal den af den Sorenskriver og sex Lagrettesmænd Ao. 1650 være dømt under for^{ne} Gaard Marslet med al sin Herlighed, saa at Evje Besidder i ingen Maader dermed skulle have at skaffe, hvilken be^{te} Sorenskrivers Dom forrige Lagmand i be^{te} Throndhjem, os elskelige, hæderlig og høilærde Dr. Peder Alfssøn tre Aar derefter skal have underkjendt, som formenes at skal være imod Recessens Indhold. Siden skal de Ao. 1654 have stevnet andre Vidnesbyrd ind for Sorenskriveren i Størdalen, deres Sandhed om samme Sag til Sagens Oplysning at faa beskrevet, mens eftersom Lagmanden i Sagen allerede dømt havde, haver be^{te} Sorenskriver samme Vidnesbyrd ikke ville[t] agte eller anhøre, hvorfore de siden videre samme Sag for den nu værende Lagmand i be^{te} Throndhjem, os elskelige Nicolaus Povelssøn til nogen endelig Endskab haver indstevnet, hvorpaa han dog intet haver kunnet dømme, saalænge forrige Lagmands Dom stod ved Magt. Da efterdi be^{te} Lagmands Dom af dennem formenes at skal være uendelig, idet den alene fælder Skriverens Dom for tvende Vidnesbyrds Skyld og dog ei forklarer, enten be^{te} Hesteø skal følge Marslet eller og være tilfælles for begge Jorder, mens forhindrer deres Vidnesbyrds Beskrivelse, hvormed de formener deres Sag at forsvare, da haver vi efter saadan deres underdanigste Ansøgning og Begjering naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader vores naadigste Opreisning til samme Sag paany igjen at optage og til Hjemthingene ved Lands Lov og ordentlig Proces at udføre, saa at alt hvis, til Sagens sande Oplysning tjener, kan billigen komme for Dagen og begge Parter uden billig Klagemaal derpaa kan bekomme en endelig Ende. Cum inhib. sol. Trefoldighed 5 August 1656. R. IX. 618. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Bjelke, at maa være fri for Rostjeneste af Agdesidens Lene.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at du, indtil paa videre naadigst Anordning, maa være fri og forskaanet for Rostjeneste af dit Len, som du nu haver, beregnet fra den Tid, du dermed est bleven forlenet, hvilket dig og saaledes, som forskrevet staar, paa behørige Steder skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Trefoldighed 5 August 1656. T. IX. 423. (Conc. i Rigsarkivet.)

Daniel Knoff, at lade Jens Povelssøn bekomme et Tolderi, naar noget søndenfjelds vacerer.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du lader Jens Povelssøn bekomme et Tolderi, naar noget søndenfjelds kan vacere. Cum claus. consv. Trefoldighed 7 August 1656. T. IX. 423. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jochum Ivo v. Wackerbart fik Pas paa Toldfrihed af sit Gods.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Jochum Ivo von Wackerbart, vor Mand og Tjener, agter at begive sig fra vor Fæstning Baahuus og ned til vor Fyrstendom Holsten. Thi bede vi og byde vore Toldforvaltere, Toldere og alle andre, som han hænder fore at komme, at de hvis Gods og Bagage, som han med sig fører og hannem selv tilhører, lader toldfri denne ene Gang passere, ei gjørendes hannem derpaa Forhindring i nogen Maader. Desligeste byde og befale vi vore Fogder, Embedsmænd og alle andre, som paa vore Vegne nogen Befaling haver og han hermed besøgendes vorder, at de forskaffer hannem i vort Rige Danmark tvende Bøndervogne med tilbehørige Heste, saa han vel befordret kan afsted komme. Ladendes det ingenlunde. Trefoldighed 8 August 1656. R. IX. 618. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe fik Brev, at Kirsten Jacobssøn [ɔ: Jacobsdatter] i Bakke Sogn paa Hising hendes Søn maa for Soldats Tjeneste løslades.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi efter underdanigst Anmodning og Begjering naadigst tilfreds er, at Kirsten Jacobsdatters i Bakke Sogn paa vort Land Hising, hendes Søn, ved Navn Jon Bendtssøn, som til Soldat under det Baahusiske Regimente berettes at være udskreven, maa af samme Soldats Tjeneste løslades, til at hjælpe be^te hans Moder ved hendes Gaard, eftersom hun foregiver at være en Enke og tvende andre hendes Sønner udi vores og Kronens Tjeneste til Skibs udskrevne, hvorfore I hannem af Soldatsrullen haver at lade udslette. Cum claus. consv. Trefoldighed 8 August 1656. T. IX. 423. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jomfru Helle Krabbes Begravelse at maa opsættes udi sex Uger.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Anmodning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed be-

vilger og tillader, at afgangne Jomfru Helle Krabbe hendes Begravelse maa udi sex Uger opsættes. Cum inhib. sol. Trefoldighed i Kalvsund 9 August 1656. R. IX. 619. (Conc. i Rigsarkivet.)

Johan Christopher von Kørbitz fik Brev, at betale Jørgen Bjelke hvis, han af Ide og Marker Lene haver udgivet anl. det tre Aars bevilgede Hjælp.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du retter din Leilighed efter, igjen at betale til os elskelige Jørgen Bjelke etc. hvis, han udi trende Aar for et helt Aars bevilgede Indkomst af Ide og Marker Lene befindes at have udgivet, Cum claus. consv. Trefoldighed 9 August 1656. T. IX. 424. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Bjelke, at anvende de Penge til Flekkerøens Fæstning, som paa Vrag er vundet, men Voxet at nedskikke.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at du maa lade bruge de Penge til Fæstningens Opbyggelse i Flekkerøen, som du haver vundet paa det Vrag, hvilket du os til Bedste kjøbt haver, men det Vox, som iblandt samme Vrag været haver, haver du med første Leilighed til vor Kjøbsted Kjøbenhavn at nedskikke, hvilket dig og saaledes udi dine Regnskaber paa vores Renteri skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Trefoldighed [udi Kalvsund[1] 11 August 1656. T. IX. 424. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke, at Jacob Hanssøn Vallentin maa nyde Soldats Tractament og have Indseende med Skjøttebaadene.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at Jacob Hanssøn Vallentin maa herefter aarligen, indtil paa videre naadigst Anordning, nyde en Soldats Tractament der ved Stedet, hvorimod han skal være tiltænkt, at have tilbørlig Indseende med Skjøttebaadene der udi Lenet, saafremt han denne vores Benaading agter at nyde. Cum claus. consv. Trefoldighed udi Kalvsund 11 August 1656. T. IX. 424. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hans von Stenvinkel at maa brænde Salt i Norge.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Anmodning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at Hans von Stenvinkel maa udi vort Rige

[1] Fra [mangler i »Tegnelser«.

Norge søndenfjelds, indtil paa videre naadigst Anordning, uforment brænde eller brænde lade Salt af Søvand og sig det saa nyttigt gjøre, som han bedst kan, mens dersom han Salt af Salt begjerer at syde, skal han sig derudinden rette og forholde efter den vores udgangen Forordning og Saltcompagniet givne Privilegier, dog vores og Kronens Tolds Rettighed i alle Maader uforkrænket, med saa Skjel at samme Salt, som han i saa Maader brændendes vorder, af Riget udføres, under denne vores naadigste Bevillings Fortabelse. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 15 August 1656. R. IX. 619. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Boyessøn, om et Skib at maa selge.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Anmodning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at os elskelige Fredrik Boyessøn etc. maa selge og afhænde det af hannem nybygte Skib, hvor han kan og vil, eftersom vi det ei selver behøver eller have ville. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 15 August 1656. R. IX. 619. (Conc. i Rigsarkivet.)

Mogens Arenfeldt, at betale Ove Skade sin Afgift af Agdesidens Lene udi tre Aar.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du retter din Leilighed efter, at erlægge og betale til os elskelige Ove Skade etc., hvis han befindes af det hele Aars bevilgede Indkomst til Kronens Gjælds Aflæggelse af Agdesidens Lene udi trende Aar at have udgivet, førend du med be^te Len er bleven forlenet, hvilket dig og af din Efterkommer der til Lenet, os elskelige Jørgen Bjelke etc., skal igjen gives og betales efter den vores til hannem derom udgangne kongelige Befaling. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 15 August 1656. T. IX. 424. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Skade, at betale Jørgen Seefeldt et Aars Afgift af Agdesidens Len.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du retter din Leilighed efter, med forderligste at erlægge og betale til os elskelige Jørgen Seefeldt etc. det ene Aars Genant, som han af Agdesidens Len til Kronens Gjælds Aflæggelse erlagt haver, førend du med be^te Len naadigst er bleven forlenet, hvilket dig og af din Efterkommere der udi Lenet igjen skal erlægges og betales efter den Anordning, som derom gjort er. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 15 August 1656. T. IX. 424. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Bjelke, at afskaffe Fyringen paa Lindesnes.

F. III. V. G. t. Eftersom Hollænderne sig meget besverger over den Fyring paa Lindesnes, da bede vi dig og naadigst ville, at du gjører den Anordning, at samme Fyring, indtil paa videre naadigst Anordning, vorder afskaffet. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 16 August 1656. T. IX. 424. (Conc. i Rigsarkivet.)

Daniel Knoff: 1. Om Fyringens Afskaffelse paa Lindesnes. 2. Defension eller Compagniskibenes Toldfriheds Afskaffelse. 3. Om Bekostning til nogle Toldboder og Pakhuses Opbyggelse.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst haver anbefalet den Fyring paa Lindesnes, indtil paa videre naadigst Anordning, at skal afskaffes, eftersom Hollænderne sig derover meget besverger. Hvad Compagniskibene er anlangendes, derom haver vi gjort fornøden Anordning, at de ei videre der udi Riget skal nyde den halve Toldfrihed. Hvad Bekostningen er anlangendes til de Toldbode eller Pakhuse paa de Toldsteder at bygge lade, hvor der allerede ingen findes, ville vi naadigst, at den skal tages af Toldens Indkomst paa hvert Sted, hvorom og videre fornøden Anordning skal gjøres, naar os underdanigst vorder forstendiget, paa hvilke Steder saadanne Toldboder eller Pakhuse behøves, det vi dig til Efterretnieg ville vide lade. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 16 August 1656 T. IX. 425. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lensmændene, at opkyndige den Frihed paa Defensionsskibene i Norge.

F. III. V. G. t. Eftersom de Defensionsskibe, som i vort Rige Norge hidindtil haver været anordnet, ei synes for vores og Kronens Interesse gavnlig at være imod den Toldfrihed, som de derimod nydt haver, da bede vi dig og naadigst ville, at du alle og enhver udi dit Len, som saadanne Skibe haver, med forderligste forstendiger, at vi ikke tilsinds er, saadan Frihed dennem paa den halve Told at ville forunde eller nyde lade, hvorefter de sig kan vide at rette og forholde. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 16 August 1656. T. IX. 425. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Fortegnelse paa dennem, som fik foreskrevne Breve.

Hr. Nils Trolle.	Peder Vibe.
Hr. Henning Walkendorf.	Preben von Ahn.
Hr. Iver Krabbe.	Jørgen Friis.

J[ohan] Christopher v. Kørbitz.
Vincents Bildt.
Jørgen Bjelke.
Henrik Belov.
Ove Bjelke.

Hr. Nils Trolle, at erklære sig paa Bragernes, Strømsøen, Moss og Haldens Indbyggeres Begjering om nogle Fedevare at selge til Skibsreparation.

F. III. V. s. G. t. Eftersom Indbyggerne paa Bragernes, Strømsøen, Moss og Halden hos os underdanigst haver ladet anholde, at naar de Fedevare der paa Stederne fortoldet haver, at de da maa tilstedes en ringe Parti der at selge til Skibenes fornøden Reparation, naar de ankommer, saa og til vort Riges Danmarkes Undersaatter, naar de vil betale Tolden, eftersom de sig beklager, at de ellers ikke uden deres største Besværing undertiden, naar ond Føre er, kunde føre saadanne Vare til Kjøbstæderne. Da bede vi eder og naadigst ville, at I eder om des Beskaffenhed erkyndiger og eders underdanigste Betænkning siden herom i vores Kantselli til videre Efterretning med forderligste fremskikker. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 16 August 1656. T. IX. 425. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Vibes Forleningsbrev paa Throndhjem.

F. III. G. a. v., at vi af vor synderlig Gunst og Naade, saa og for Troskab og villig Tjeneste, som os elskelige Peder Vibe til Gjerdrup, vor Mand og Tjener, os og Riget hertil gjort og beviist haver, og herefter troligen beviise maa og skal, have undt og forlenet, saa og hermed unde og forlene for^{ne} Peder Vibe med vort og Kronens Gaard og Len Throndhjem samt des tilliggendes Bønder og Tjenere, vist og uvist, aldeles intet undertagen, at skulle have, nyde, bruge og beholde indtil, saalænge vi anderledes derom tilsigendes vorder, dog saa, at for^{ne} Peder Vibe for den aarlig visse Rente og Indkomst, udi Throndhjems Len falde kan efter Jordebogen, som er Leding og Landskyld, saa og for Tienderne, som udi for^{ne} Len opberges, skal give os og Kronen til aarlig Afgift 5373 gamle enkende Rdl. fri Pendinge uden al Afkortning udi nogen Maader. Desligeste maa for^{ne} Peder Vibe, sig selv til Bedste, under samme for^{ne} Afgift, kvit og fri, nyde og beholde al Avlen og Affødningen af Ladegaarden, der til for^{ne} Throndhjems Gaard liggendes er, saa og hvis Selespek, som kan bekommes paa Øerne der udi Lenet, dog med denne Besked, at han os derimod paa for^{ne} Ladegaard, Avl og Selespek aldeles ingen Omkostning

udi Regnskabet skal tilskrive udi nogen Maader. Mens hvis den uvisse Rente udi for^{ne} Throndhjems Gaards Len aarligen inddrager og sig beløbe kan, som er Gaardebygsel, Holding, Sagefald og andet sligt mere, som der udi Lenet regnes for uvisse Indkomst, derfor skal han aarligen gjøre os god Rede og Regnskab, hvoraf vi naadigst haver bevilget hannem for hans Umage den femte Part at maa nyde og beholde. De øvrige Parter af samme uvisse Rente og Indkomst saavelsom for^{ne} hans Afgift med hvis andet, os elskelige Fredrik Urne gjorde os særdeles Regnskab fore, og al hvis Told, Sise, Vrag og Tiendesild, som sig der udi Lenet aarligen kan tildrage, skal alt sammen efter godt og klart Regnskab komme os alene til Bedste. Og skal for^{ne} Peder Vibe aarlig med hans Regnskab og Afgift lade indlægge og indlevere i vort Rentekammer en klar og vis underskreven og forseglet Jordebog paa Throndhjems Gaards aarlig visse Rente og Indkomst, saavelsom og klare underskrevne og forseglede Tiende Register paa hvis Kronens Anpart af Tiende, udi for^{ne} Len, særdeles af hvert Fogderi, sig aarligen beløbe kan. Skal og for^{ne} Peder Vibe have den geistlige[1] Jurisdiction over al for^{ne} Throndhjems Stift udi Befaling og Forsvar, saavelsom og have god Agt og Opseende med Kirkernes Indkomst og Rente, at den aarligen Kirkerne til Gavn og Bedste bliver anvendt og ikke unyttigen udi andre Maader forvendt og forødt. Og eftersom en Part Kirkerne kan være paa Bygningen brøstholden og med samme Kirkers Indkomst ikke kan hjælpes, da skulle de andre Kirker, som ved god Hevd og Magt ere, komme de brøstfældige Kirker efter Leiligheden og Evne til Hjælp og Forbedring. Skal og for^{ne} Peder Vibe aarlig kjøbe os til Bedste der udi Lenet alt hvis Loss og Maarskind, der sammesteds falde kan, og derfor betale Almuen eftersom Kjøbmændene dennem kjøbe. Desligeste skal han paa vore Vegne lade oppeberge Toldene af alle fremmede Skibe, som seile paa Throndhjem, efter den Forordning, som udi seneste derom over alt Norge er udgangen. Skal for^{ne} Peder Vibe ikke tilstede, fremmede eller udlændiske at bygge nogen Skibe der udi Lenet, saavelsom ei heller Indbyggerne, medmindre at Indbyggerne tilforne paa vore Vegne sætte hannem nøiagtig Loven og Vissen, at de ikke skulle selge samme Skibe til fremmede eller udlændiske, førend ti samfelde Aar derefter ere for-

[1] »Registre« har: christelige.

løbne. Mens dersom Undersaatterne samme Skibe ville kjøbe og dennem af hverandre sig tilforhandle, maa det være dennem frit fore og tilladt, dog skulle de, som samme Skibe kjøbendes vorder, forno Peder Vibe paa vore Vegne lige saadan Forsikring gjøre, som forskrevet staar. Og skal han holde Bønderne og Almuen der udi Lenet ved Norges Lov, Skjel og Ret, og ingen af dennem forurette eller tilstede at forurettes imod Loven og Jordebogen eller med nogen ny Indfæstning eller usedvanlig Paalæg besverge i nogen Maader. Skal han og tilholde Lagmændene der udi Lenet, at de endeligen dømmer Almuen imellem om hvis Sager, for dennem bliver indstevnet, saa ingen Sager til Oslo bliver indstevnet, fattige Folk til stor Skade, Tæring og Forsømmelse, som dennem af Rette bør at dømme udi. Ikke heller skal forne Peder Vibe dømme udi nogen Sager der udi Lenet, som Almuen kan være anrørende, mens begge Parter som en Lensmand til al Rette haandhæve og forsvare. Skal han og befale Lagmanden, at han udi hvis Domme og Vidnesbyrd eller andre deres Breve, de udgive, lade indskrive og sætte deres Navn først i samme Brev. Dersom nogen af Adelen eller andre slige Breve ville forsegle med dennem, maa det vel skee, dog næstefter Lagmandens Forsegling, efterdi Lagmanden, som dømmer, besynderlig bør til samme Brev at svare. Skal og forno Peder Vibe bygge og forbedre Throndhjems Gaard og den paa hans egen Omkostning med Vinduer, Laase, Døre, Tag og al anden slig Bygning ved god Hevd og Magt holde, og os derfor aldeles intet tilskrive eller afkorte i nogen Maader. Mens dersom der nogen besynderlig Bygning skal der sammesteds foretages, ville vi naadigst det selv lade bekoste og betale. Skal og forne Peder Vibe paa vore Vegne have god Opseende til vor og Kronens Jord og Eiendom der udi Lenet, at de ikke med Uret derfra hevdes eller bortvendes, men dersom han kan formærke nogen Jord og Eiendom, lidet eller meget, at være derfra kommen med Uret, da skal han være forpligt, at tale det ind igjen med Lov, Dom og Ret, saafremt han ikke selv vil stande os derfor til Rette. Skal han og ei heller afkorte eller tilskrive os nogen Bekostning eller Fortæring, hvor han selver, Fogderne, Skriverne eller andre hans Folk og Tjenere her udi Riget eller udi vort Rige Norge med Regnskaber, Skatter eller i andre vores Erinder og Bestillinger forreiser. Han skal og aarlig, imeden og al den Stund han forne Throndhjems Gaard

udi Forlening haver, af Gaardens Indkomst levere Superintendenten og Skolemesteren der udi Byen 144 Rdl., at underholde 12 Skolepersoner med, som tilforne haver bekommet deres Underholdning paa Throndhjems Gaard, hvilke Pendinge dog ikke skulle os[1] til Udgift skrives[2] eller udi hans Afgift afkortes, medens af[3], hvis hannem til Deputat og Underholdning er tillagt, skal tages og opberges, og skal han[3] med Superintendenten og Skolemesteren udi Throndhjem have flittig Agt og Opseende med, at skikkelige og duelige Personer udi Skolen findes, som skulle være god Forhaabning om, samme Penge bekommer, at den samme Almisse ikke skulle være forgjæveligt, i lige Maader skal han ogsaa aarlig lade betale og give af Reins Klostertiende til forne Skole samt til Verkhuset udi Trondhjem, som hidindtil haver været sedvanligt. Skal han og frede Skovene der udi Lenet og ikke dennem til Upligt eller Skovskade forhugge eller forhugge lade udi nogen Maade. Skal og forne Peder Vibe agte, vide og ramme vort Gavn og Bedste udi disse saavelsom andre Maader, eftersom vi hannem naadigst tiltror, og have vi naadigst for godt anseet, at Skriveren herefter paa al Udgiften udi vore Regnskaber skal tage nøiagtig Kvittantser af dennem, som samme Udgift paalyder, hvilke Kvittantser forne Peder Vibe til ydermere Bevisning med egen Haand skal underskrive, at samme Udgift og Kjøb hannem vitterligt er og af hannem paa vore Vegne samtykt, saafremt samme Udgift i Regnskabet paa vore Vegne ellers skal passere og blive godt gjort, hvorefter han sig underdanigst kan have at rette og for Skade at tage vare. Hvilken forne Peder Vibes Afgift, Regnskab og Forretning skal begynde og angaa fra Philippi Jacobi Dag udi nærværende Aar og endes til Aarsdagen dernæst efter 1657, og siden fremdeles Aar fra Aar forfølges, imeden og al den Stund vi hannem med samme Len naadigst forlene ville. Og eftersom vi med vores elskelige Rigens Raad haver for godt anseet, at enhver, som Lene have, skulle paa tre Aars Tid forstrække os og Kronen et Aars Indkomst af sin Genant efter Jordebogens Formelding og Renteritaxt, hvorimod vi naadigst og have bevilget, at deres Hustruer og Arvinger eller Arving alene (om ei Hustru lever) maatte nyde et Naadsensaar foruden

[1] »Registre« har: og. [2] »Registre« har: udskrives. [3] Mangler i »Registre«.

det, som sedvanligt pleier at skee, med lige saadan Condition, som udi Naadsensaar er bevilget. Ti ville vi, at du efter samme vores naadigste Anordning igjengiver din Formand den Trediepart af din Genant udi tre Aar angaaende, som forskrevet staar, saa skal du, din Hustru eller dine Arvinger det igjen restitueres af din Eftermand til forne Len eller og godtgjøres ved et fuldt Naadsensaar over det sedvanlige efter din dødelige Afgang. Cum inhib sol. Kjøbenhavn 20 August 1656. R. IX. 619. (Conc. i Rigsarkivet.)

Oluf Christopherssøn af Throndhjems Len, at være gild og gjæv.

F. III. G. a. v., at eftersom for os underdanigst andrages, hvorledes Oluf Christenssøn af Lagmanden i vor Kjøbsted Throndhjem skal være dømt til 4 Mark Bøder for usømmelig Skjælden imellem hannem og Oluf Halvorssøn, hvilken Tvistighed siden er bleven componeret og bilagt, hvorfor bete Oluf Christopherssøn vores naadigste Opreisning haver været begjerendes, saa at samme Sag hannem af ingen efter denne Dag maa bebreides og forevides, da have vi af kongelig Magt og Myndighed naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tilader bete Oluf Christopherssøn vores naadigste Opreisning i forne Sag, saa han maa være gild og gjæv og ei være Mand desværre for den Sag i nogen Maader, dog skal han derimod tiltænkt være, at være forne hans Vederpart ubevaret eller Dommen at stande hannem aaben fore. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 23 August 1656. R. IX. 622. (Conc. i Rigsarkivet.)

Henrik Müller, at maa lade den Malm ved det Øresundske Verk opsmelte.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst haver bevilget, saa og hermed bevilger og tillader, at os elskelige Henrik Müller, vores Admiralitetsraad og Indvaaner i vor Kjøbsted Kjøbenhavn, maa, indtil paa videre naadigst Anordning derom, den Malm, som allerede ved det Øresundske Verk i Forraad er, at maa lade opsmelte, i Gahrkobber forarbeide og fri for Tiende og Told udføre. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 23 August 1656. R. IX. 623. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle, at nogle Bøsseskytter der ved Stedet lige ved de andre af Garnisonen maa nyde Klæder til Hyldingen.

F. III. V. s. G. t. Eftersom I tilforne haver bekommet vores naadigste Befaling, at lade Garnisonen paa vort Slot Akershuus til vor elskelige, kjære Søns Hylding bekomme Klæder, og vi nu af eders underdanigste Angivende naadigst erfarer, otte[1] Bøsseskyttere at skal findes mere der i Garnisonen end, som be^{te} vores naadigste Missive til eder omformeldte, da er vi naadigst tilfreds, at enhver af be^{te} 8 Bøsseskyttere maa ogsaa lige med de andre nyde en Klædning, hvilket og saaledes paa behørige Steder skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 23 August 1656. T. IX. 425. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle, at hugge nogle Fyr- og Gran-Spirer til Hals Skibsbroes, Kanals og anden Fornødenhed der sammesteds.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom vi haver anbefalet os elskelige Erik Juel til Hundsbek, vor Mand, Raad og Befalingsmand paa vort Slot Aalborghuus, Skibsbroen, Kanal og andet ved Hals at lade forferdige, da haver I udi eders Len en Skibslading Fyr- og Granspirer, 5, 6 eller 7 Alen lange, strax at lade hugge og til en bekvem Havn, hvor de indskibes kan, lade nederføre og hannem siden derom at a[d]visere, paa det han til dennem at afhente eder fornøden Skiberum kan tilskikke. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 25 August 1656. T. IX. 426. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle, at erklære sig paa Fredriksstads Fortification efter fremskikkede Afrids.

F. III. V. s. G. t. Vi tilskikker eder herhos en Afrids paa Fortificationen om vores Kjøbsted Fredriksstad, som vi naadigst tilsinds er, saaledes at ville lade anlægge. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I os eders underdanigste Betænkende med forderligste nedskikker, ved hvad Middel I eragter, samme Fortification der bedst at kunde i Verk stilles og forferdiges. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 27 August 1656. T. IX. 426. (Conc. i Rigsarkivet.)

[1] Mangler i »Tegnelser«.

Hr. Nils Trolle, at sætte Akershuus og Christiania Fæstning i Verk efter Hr. Axel Urupes Betænkende.

F. III. V. s. G. t. Vi tilskikker eder herhos os elskelige Hr. Axel Urupes, hans Betænkende om Akershuses og Christiania Fæstning, hvorefter I, indtil videre naadigst Anordning, be^to Verker haver udi Defension at sætte. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 27 August 1656. T. IX. 426. (Conc. i Rigsarkivet.)

Henrik Villumssøn [Rosenvinge], at maa bortfæste Dragsmark, saa og nyde Lenets uvisse fri.

F. III. V. G. t. Vid, at vi efter din underdanigste Ansøgning og Begjering naadigst tilfreds er, at du maa bortfæste Dragsmark Gaard til Hans Hammer, dog at han deraf til Fæste giver saa meget som en anden og at det bliver din Efterkommere der udi Lenet upræjudicerligt, og hvis du derfor til Fæste bekommendes vorder, maa du selv beholde, uden os noget deraf til Regnskab at føre. Vi ville ogsaa af synderlig kongelig Gunst og Naade, indtil vi derom anderledes tilsigendes vorder, have dig forundt, hvis uvist i be^to Dragsmark Klosters Len falde kan fra den Tid, du dermed naadigst er bleven forlenet, uden nogen Regnskab derfor til os og Kronen at gjøre. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 27 August 1656. T. IX. 426. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle anl. en Del Tømmer til Akershuus Fæstnings og Hovedstangs [ɔ: Hovedtangens] Fortification, hvorledes det forskaffes skal.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi af eders underdanigste Foregivende naadigst erfarer, en Del Tømmer til vor Fæstning Akershuses og be^te Hovedstanges Fortification endnu at behøves, da ere vi efter eders underdanigste Forslag naadigst tilfreds, at alle Bønder udi de oplandske og næst hosliggende Fogderier, som er Gudbrandsdalen, Solør og Østerdalen med Odalen, Hedemarken, Hadeland og Valders, Ringerike og Hallingdalen, Modum og Sigdalen, Øvre og Nedre Romerike, Akers, Hurum og Røken Sogne, Follo, item Heggen og Frøland samt Moss Fogderi, maa samtligen contribuere og hver fuld Gaard en fuldkommen Huse-Tømmerstok af Fyr, femten eller sexten Alen lang, eller udi Steden for hver Stok en Rigsort. Vi ville og herforuden, at de næste anliggende Fogderier, som pleier aarligen at levere, foruden

den ene Stok, dennem af hver Gaard bliver paalagt, skulle være forpligt for Betalning, nemlig en Ort for hver Stok, at forskaffe hvis andet Tømmer, dennem for de andre Fogderier bliver paalagt, hvilket Tømmer de og, som forskreven staar, udi næst tilstaaende Høst og paa Vinterføret inden Kyndelmisse førstkommendes haver tilfulde at levere. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 29 August 1656. T. IX. 426. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Oluf Brockenhuus, at erlægge til Jørgen Kaas, hvis han af det hele Aars Indkomst af Vembe, Tune og Aabygge Skibrede til Omslagsgjæld udlagt haver.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du med forderligste erlægger og betaler til os elskelige Jørgen Kaas til Gudumlund etc., hvis han befindes, af det hele Aars bevilgede Indkomst til Kronens Gjælds Aflæggelse af Vembe, Tune og Aabygge Skibrede i vort Rige Norge udi trende Aar haver [ɔ: at have] udgivet, førend du med be^te Len er bleven forlenet, hvilket dig af din Efterkommere der til Lenet skal igjen gives, om[1] dermed Forandring skeer udi din levendes Live, eller og et extraordinarie Naadsens Aar efter de[n] derom gjorte Anordning, hvorpaa du siden vores naadigste Confirmation videre haver at søge. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 29 August 1656. T. IX. 427. (Conc. i Rigsarkivet.)

Brostrup Gedde forløves paa en 8 Dages Tid til sin Søsters Bryllup.

F. III. V. G. t. Vid, at vi efter din underdanigste Anmodning og Begjering naadigst tilfreds er, at du maa forløves hid neder til vort Rige Danmark, der paa otte Dages Tid til din Søsters Bryllup at forblive, dog haver du tilforne derimod Anordning at gjøre, at intet der ved Bergverkerne formedelst din Fraværelse vorder forsømt. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 29 August 1656. T. IX. 427. (Conc. i Rigsarkivet.)

Anna Catharina Nettelhorst, at maa være sin egen Verge.

F. III. G. a. v., at vi os elskelige Jomfru Anna Catharina Nettelhorst paa os elskelige Daniel Bildtes etc., som hendes Verge hidindtil været haver, hans underdanigste Anmodning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at hun maa være hendes egen Verge og

[1] »Tegnelser« har: og.

selv Indkomsten af hendes Gods opberge og derfor raade, dog med saadan Condition og Vilkaar, at hun uden hendes rette Verges Samtykke intet af hendes forne Gods maa selge eller afhænde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 1 September 1656. R. IX. 623. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jens Bjelke anl. Isak Klipper, som Anno 1641 var dømt paa Holmen.

F. III. V. G. t. Eftersom du vores naadigste Villie og Mening underdanigst begjerendes er, hvorledes du dig forholde skal imod en ved Navn Isak Klipper, som Anno 1641 skal være dømt paa Bremerholm og aldrig mere til Norge at maatte komme, og han dog nu igjen skal sig der lade finde, da bede vi dig og naadigst ville, at du dig imod hannem efter den forne over hannem forhvervede Herredagsdom underdanigst forholder. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 1 September 1656. T. IX. 427. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Bjelke anl. Evert Nettelhorstes Godses Forpagtning og Vergemaals Afstaaelse til Peder Bagge.

F. III. V. G. t. Eftersom os elskelige Peder Bagge underdanigst lader anholde og begjere, at han af sin Svoger Evert Nettelhorstes Gaard og Gods for nogen anden udi Forpagtning tillades maatte, da bede vi dig, at du dig derom med forderligste erklærer, saafremt du nogen billig Betænkende haver, hans Begjering at efterkomme. Desligeste eftersom bete Peder Bagge underdanigst foregiver, at du fra samme Gods skal være langt bosiddendes og han mener sig som nærmere derhos bedre Inspection dermed at kunne have, ville vi og naadigst, at du dig mod os med forderligste underdanigst erklærer, om du ikke derfor samme Vergemaal til forne Peder Bagge vil afstaa. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 1 September 1656. T. IX. 427. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Bjelke og Peder Bagge Befal[ing] anlangende Jomfru Anne Catharina Nettelhorstes Vergemaals Levering.

F. III. V. G. t. Eftersom for os underdanigst andrages, at os elskelige Daniel Bildt nogle Aar os elskelige Jomfru Anne Catharina Nettelhorstes Vergemaal efter vores naadigste Befaling skal have forestaaet, det han og nu til hende selv vil overlevere, eftersom hun skal være kommen til Aar og Alder,

at hun det selv kan forestaa. Thi bede vi eder og naadigst ville, saa og hermed Fuldmagt giver, at I retter eders Leilighed efter, til den Tid og den Sted, som samme Vergemaals Overlevering berammet vorder, at møde tilstede og da for^{ne} Daniel Bildtes Vergeregnskaber paa for^{ne} Vergemaal, den Stund han det forestaaet haver, at igjennemsee og overslaa, og efter des befunden Beskaffenhed den Kvittants, som for^{ne} Jomfru Anne Catharina Nettelhorst [derpaa give skal, med hende[1] til Vitterlighed at forsegle og underskrive. Hvis I og herudinden gjørendes og forrettendes vorder, det ville vi og at I til de interesserede under eders Hænder og Signeter fra eder skal give beskreven, som I det agter at forsvare og være bekjendt. Dersom og en af eder for lovligt Forfald, naar dette skee og forrettes skal, ikke kan møde tilstede, da skal den, som tilstede kommendes vorder, hermed Fuldmagt have, en anden god Mand i den udeblivendes Sted til sig at tage og alligevel denne vores naadigste Befaling at fyldestgjøre og efterkomme. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 1 September 1656. T. IX. 428. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle fik Brev anl. nogle Kirketiender, som Hr. Povel Nilssøn begjerer for den samme Pris, Kirkernes Korn sættes fore.

F. III. V. s. G. t. Eftersom os elskelige, hæderlig og vellærde Hr. Povel Nilssøn, Sogneprest, hos os underdanigst haver ladet anholde og begjere, at hannem og hans Hustru efter hans Død naadigst maatte bevilges og forundes, hvis Kirkerne udi hans Gjeld kan have at vedligeholdes af, for den samme Pris og Taxt, som Kirkernes Korn aarligen sættes fore. Da efterdi vi af eders underdanigste Erklæring naadigst erfarer, saadan hans Begjering nok at kunne efterkommes, dersom han saaledes med Kirkevergerne, som Kirkernes Tiendekorn pleier at have, kan handle, at de det godvilligen for hannem ville afstaa, ere vi naadigst tilfreds, at han og hans Hustru efter hans Død maa nyde samme Tiende for den Taxt, som andre Kirkers Indkomst og Tiendekorn udi eders Len aarligen taxeres uden Forhøielse og som sedvanligt, dog skal han have det udi Kirkevergernes Minde, og Pengene siden udi rette Tide til be^{te} Kirkeverger aarligen levere, at de siden til Kirkernes Reparation, Fremtarv og Gavn kan anvendes, saafremt de denne vores

[1] Fra [mangler i »Tegnelser«.

Benaading agter at nyde. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 4 September 1656. T. IX. 428. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Bjørn Thorkildssøn af Christiania fik Opreisning.

F. III. G. a. v., at eftersom Bjørn Thorkildssøn udi vor Kjøbsted Christiania underdanigst haver ladet andrage, hvorledes han sig over Lagmanden i vor Kjøbsted Tønsberg skal have at besverge for en Dom, han imellem hannem, os og os elskelige Borgermester og Raad i forne vor Kjøbsted Christiania udi en ærerørig Sag afsagt haver. Og samme Dom ei udi rette Tide formedelst Forsømmelse til Herredage er bleven indstevnet, hvorfor han nu derom vores naadigste Opreisning og Tilladelse underdanigst ansøger og begjerer, da haver vi naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at forne Bjørn Thorkildssøn forne Lagmands Dom paa sine tilbørlige Steder maa indstevne, ligesom det i rette Tide kunde have skeet været, dog skal han tilfortænkt være, dermed strax at anfange og det første, muligt er, Sagen til Ende føre, saafremt han denne vores Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 8 September 1656. R. IX. 623.

Hr. Iver Krabbes Forlov.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst tilfreds er, at I efter eders afgangne Datters Begravelse maa forløves fra Fæstningen her neder til vort Rige Danmark, der eders magtpaaliggende Erinde at bestille, derefter I eder kan vide at rette. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 9 September 1656. T. IX. 429. (Conc. i Rigsarkivet.)

Mester Henning Stockfleth, at Ernestus Ernesti maa være Hr. Henrik Baads Capellan til Gjerpen udi Nedre Thelemarken.

F. III. V. s. G. t. Eftersom Ernestus Ernesti for os underdanigst haver ladet andrage, at han af Hr. Henrik Baad, Sogneprest til Gjerpen udi nedre Thelemarken, er kaldet til Capellan, underdanigst derfor begjerendes, at han til samme Capellani maatte examineres og ordineres, da endog os elskelige Hr. Henning Walkendorf til Glorup, Ridder, vor Mand, Tjener og Befalingsmand over Bratsberg Len, for sine sær Aarsagers Skyld ikke ubilligen haver gjort Forhold paa samme hans Ordination, indtil han sig derom hos os underdanigst forespurgt havde, saa ere vi dog naadigst tilfreds, at han til Capellan saalænge, som Presten lever, maa blive ordineret, saa-

fremt I hannem dygtig og bekvem dertil eragter og han sine rigtige Testimonia for eder kan fremvise og hans Liv og Levnets Forhold saa, at intet utilbørligt om hannem bekjendt er, som hannem derfra kan forhindre. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 9 September 1656. T. IX. 429. (Conc. i Rigsarkivet.)

Henrik Müller fik Bevilling, at være fri for Told og Tiende af det Østerdalske Verk.

F. III. G. a. v., at eftersom vi naadigst haver anbefalet samtlig Bergamtets Betjente i vort Rige Norge, at erkyndige sig om det Østerdalske Bergverkes Tilstand og deres Betænkende med forderligste udi vores Kantselli indskikke, hvad Frihed og Forskaansel derpaa behøves, da haver vi naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed efter underdanigst Anmodning og Begjering naadigst bevilger og tillader, at os elskelige Henrik Müller etc. imidlertid og indtil saalænge samme Erklæring, som forskrevet staar, indkommer, maa være forskaanet for Told eller Tiende at udgive, hvorefter alle og enhver, som vedkommer, sig kan vide at rette og forholde, ei gjørendes hannem eller hans Fuldmægtig derpaa Forhindring i nogen Maader. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 10 September 1656. R. IX. 623. (Conc. i Rigsarkivet.)

Henrik Müller fik Brev, at maatte paa tre Aars Tid drive det Øresundske Verk.

F. III. G. a. v., at eftersom det Øresundske Verk er til forleden norske Herredage ved Dom tilkjendt, ikke herefter at skal drives, da efterdi os elskelige Henrik Müller samme Øresundske Verk efter vores naadigste egen Tilladelse haver optaget og drevet, og Skovene, for hvis Aarsag samme Verk fornemmelig er underkjendt, udi saa kort en Tid ikke kan lide saa stor Skade, haver vi dog efter underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at os elskelige Henrik Müller etc. maa paa to eller tre Aars Tid herefter til hans Skades Restitution be[te] Øresundske Verk drive, om han imidlertid eller efter be[te] Aaringers Forløb kan komme til nogen Accord med det Røraske Verks Participanter, om hans Indskud, Bygnings billig Betaling og andet, hvis derhos i Forraad findes, paa det at han sin Skade nogenledes kan efterkomme for hvis Omkostning, som han til samme Verks Fortsættelse gjort og anvendt haver. Cum

inhib. sol. Kjøbenhavn 10 September 1656. R. IX. 624. (Conc. i Rigsarkivet.)

Reinhold von Hoven fik Forbedring paa 100 Rdl. over, hvis han før havde.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Anmodning og Begjering naadigst haver bevilget og forundt, saa og hermed bevilger og forunder os elskelige Reinhold von Hoven, vores bestalter Oberstelieutenant til Fods over det Throndhjemske Regimente, til hans Underholdnings Forbedring 100 Rdl. over, hvis han hidindtil nydt og havt haver, som skal begynde og angaa fra dette vort Brevs Dato og siden aarlig, indtil paa videre naadigst Anordning, continuere, og skal hannem be^te. 100 Rdl. erlægges af de Middel, som til Militien udi Throndhjems Len deputeret og forordnet er. Thi bede vi og byde vore Lensmænd, dem som nu er eller efter kommendes vorder, at de hannem samme 100 Rdl., som forskrevet staar, lader erlægge og følgagtig være, ei gjørendes hannem derpaa Forhindring i nogen Maader, hvilket og saaledes udi Regnskaberne paa behørige Steder skal vorde godtgjort. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 10 September 1656. T. IX. 624. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Vibe, at accordere Henrik Müller og det Øresundiske Verks Participanter imellem om Satisfaction for den af hannem gjorte Bekostning.

F. III. V. G. t. Eftersom vi efter os elskelige Henrik Müller etc., hans underdanigste Anmodning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, at han herefter paa to eller tre Aars Tid til hans Skades Restitution maa drive det Øresundiske Verk efter den vores hannem derpaa givne Bevillingsbrevs videre Indhold, da bede vi dig og naadigst ville, at du imidlertid gjør din Flid til, at accordere hannem og det Røroske Verks Participanter imellem, eftersom det udi sig selv billigt er, at han paa en eller anden Manier kan bekomme nogen Satisfaction for hvis Omkostning, som han til samme Verkes Fortsættelse gjort og anvendt haver, saa at vi ei skulle derover foraarsages, anden Anordning i Fremtiden at lade gjøre. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 10 September 1656. T. IX. 429. (Conc. i Rigsarkivet.)

Bergamtet, at erklære sig om det Østerdals Verkes Aftagelses Beskaffenhed og om den Tiende og Tolds Frihed, Henrik Müller begjerer; item om hvad han til dets Fortsættelse kan behøve.

F. III. V. G. t. Eftersom os elskelige Henrik Müller etc. for os underdanigst haver ladet andrage, det Østerdalske Verkes Ringhed og daglig Aftagelse, underdanigst derfor begjerendes Forskaansel og Frihed paa Tiende og Told af samme Verk. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I eder om bete Østerdalske Verkes Beskaffenhed med Flid erkyndiger og siden eders udførlige Erklæring om dets Tilstand det første, muligt er, udi vores Kantselli indskikker med eders underdanigste Betænkende, om han af Verket herefter ikke kan taale at udgive den forordnede Tiende og Told eller hvad Frihed og Forskaansel, som I eragter hannem til Verkets fornøden Fortsættelse uforbigjængeligen at behøve, saa han ei skal være foraarsaget, som han sig beklager, Verket at forlade og uarbeidet lade ligge. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 10 September 1656. T. IX. 429. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Tørres Ingebretssøn, at maa have Gudborrig Olsdatter, som efter Recessen skulde straffes til Kagen.

F. III. G. a. v., at eftersom Tørres Ingebretssøn Krogshuus af Throndhjems Len i vort Rige Norge, for os underdanigst haver ladet andrage, hvorledes han sig i Leiermaal med et Kvindfolk ved Navn Gudborrig Olsdatter haver forseet og avlet tvende Børn med hende, hvilket Kvindfolk og af en tilforn er besovet, saa hendes Forseelse nu trende Gange i saa Maade befunden er, og derfor efter Recessen med Rette søges at straffes til Kaget, hvorfor forne Tørres Ingebretssøn paa forne Kvindfolks Vegne underdanigst lader anholde og begjere, at hun af Naade for slig hendes Forseelse maa forskaanet være og han hende til Egte maatte bekomme. Da haver vi efter saadan underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at forne Gudborg Olsdatter maa for den Straf, som hun efter Recessen havde at udstaa, denne Gang være forskaanet, saafremt forne Tørres Ingebretssøn hende efter hans Angivende vil til Egte tage, som hannem og hermed skal være tilladt. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 11 September 1656. R. IX. 624. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lensmændene i Norge, at handle om vist Baadsfolk af Undersaatterne i Steden for Udskrivning at holdes i Beredskab.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst til Sinds er, at lade taxere hvert Lens underliggende Byer og Stæder for en vis Antal Baadsfolk, ligesom her i vort Rige Danmark, at holdes og naar paafordres fremskaffe, hvorimod de Bygdelag for Soldaters Udskrivning skal forskaanes, hvor Baadsmænd udtages. Thi haver I med efter[no] Stæder paa vores naadigste Ratification at handle, at enhver af dennem holder efter[ne] Baadsfolk udi Beredskab, nemlig Christiania 40, Bragernes 20, Moss 10, Fredriksstad 20, Hallen [ɔ: Halden] 10. I lige Maader haver [I] ogsaa med eders Lens underliggende Sogner imod Strandsiden paa vore Vegne at accordere og handle, at de indgaar, nogle visse gode Baadsmænd i Nødstid at fremskaffe, hvorimod de, som forskrevet staar, for Soldaters og Baadsmænds Udskrivelse skal være fri og forskaanet. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 11 September 1656. T. IX. 430. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Lige saadan Brev fik Hr. Iver Krabbe om 64 Mand af Baahuus Lens Fiskeleier, 12 af Kongelf, 12 af Oddevald og 12 af Marstrand.

Vincents Bildt om 28 af Tønsberg By og 130 af Tønsberg Len.

Holger Vind om 40 af Brunla Len.

Hr. Henning Walkendorf om 50 af Bratsberg Len og 20 af Skiens By.

Jørgen Bjelke om 200 af Lister, Nedenes og Mandals Len.

Ove Bjelke om 20 af Bergens By, 800 af Bergens Len.

Peder Vibe om 50 af Throndhjems By og 100 af Lenet.

Preben von Ahn om 500 af Nordlandene.

Jørgen Bjelke, at have Indseende efter Isak Lauritssøns Anfordring, at en Herredagsdom anl. Skjødes Fremlæggelse paa Buvig bliver efterkommet.

F. III. V. G. t. Eftersom udi den Sag om Markegang imellem Bugvig og Randvig til sidste Herredag, i vor Kjøbsted Christiania er gangen Dom, at det udgivne Skjøde paa be[te] Bugvig til afgangne Christopher Gjøe, for den Soren-

skriver, Mænder samt Vederparterne paa Aastederne skal fremlægges, da bede vi dig og naadigst ville, at du haver Indseende med, at samme Herredagsdom tilbørligen efterkommes, saa at Sagen engang kan komme til endelig Ende og ingen af Parterne sig over Ophold med Rette skal have at besverge. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 12 September 1656. T. IX. 430. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hans Jacobssøn at være Tolder paa Moss.

F. III. G. a. v., at eftersom vi naadigst haver antaget og bestillet, saa og hermed antager og bestiller Hans Jacobssøn til at være Tolder paa Moss [og Sogn[1] [ɔ: Son], og skal han i samme hans Bestilling være os, vore Riger og Lande huld og tro, dessen Gavn og Bedste vide og ramme, Skade og Forderv derimod hindre og afverge og i alle Maader sig anstille, som en tro Tolder egner og anstaar. Saa have vi hannem for saadan hans Bestilling naadigst undt og bevilget, saa og hermed, indtil[2] paa videre naadigst Anordning, under og bevilger til aarlig Løn 300 Rdl., [hvorimod hannem intet til Fortæring eller anden Omkostning, hans Regnskaber at clarere, skal godtgjøres,[3] som skal begynde og angaa fra den 16 Juni sidstforleden, da han af os elskelige Daniel Knoff etc. til samme Tolders Bestilling er tilforordnet, og saaledes aarligen, som forskrevet staar, continuere, indtil vi anderledes tilsigendes vorder. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 13 September 1656. R. IX. 625. (Conc. i Rigsarkivet.)

Toldforvalterne nordenfjelds fik Brev, at de Contorske skal være delagtig i den Benaading, Ber[g]en Borger[e] fik paa nogen Told.

F. III. V. G. t. Vider, at vores naadigste Villie er, at de Contorske udi vor Kjøbsted Bergen skal efter deres Privilegier være delagtig udi den Bevilling paa Tolden af Korn og Fisk, som be^te Borgere den 25 Juni sidstforleden naadigst forundt og bevilget er efter be^te Benaadings videre Indhold, hvorefter I eder med dennem uden videre Caution kan vide at rette. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 15 September 1656. T. IX. 430. (Conc. i Rigsarkivet.)

[1] Fra [mangler i »Registre«.
[2] »Registre« har hidtil istedetfor hermed indtil.
[3] I »Registre« staar dette Passus fra [i Slutningen af Brevet.

Ove Bjelke og Bispen udi Bergen anl. Hr. Anders Grytten at ordinere til Holmedals Kald.

F. III. V. s. G. t. Eftersom os elskelige, hæderlig og vellærd Hr. Anders Johanssøn Grytte[n] for os underdanigst klageligen haver ladet andrage den store Forfølgelse, som hannem af os elskelige Søren Jenssøn, Borgermester i vor Kjøbsted Bergen, tilføies, hvorover han Collation og Ordination til det Kald Holmedal forhindres, hvortil han formener sig lovligen at være kaldet. Da efterdi be^te^ Hr. Anders Grytten for os haver fremvist et af Provsten og syv Sognemænd underskreven Kaldsbrev, som berettes af menige Sognemænd til at kalde haver været befuldmægtiget, kan vi ikke forstaa, af hvad Aarsag han fra Kaldet saa længe er forholdet, helst efterdi ikke af eder paa Kaldsbrevet, som billigen burde, er bleven kjendt og dømt og eders i vores Kantselli indskikkede Erklæring ei heller noget derom formelder. Derforuden formener vi ikke, at Borgermester be^te^ Søren Jenssøn langt mindre hans Hustru eller Prestekvinden i Sognet bør at befatte sig noget med Kaldet eller deres Tiltale og Beskyldninger den Magt at have, at de hannem fra Kaldet imod et lovligt Kaldsbrev at hindre, eftersom dennem ikke vedkommer paa Kaldet eller Kaldsbrevet at tale. Thi ville vi naadigst, at han med forderligste til be^te^ Kald vorder collationeret og ordineret, eftersom ingen af dennem, som det med Rette tilkommer, paa be^te^ Kald haver anket eller Kaldsbrevet lovligen til Paakjendelse stevnet.[1] Cum claus. consv. Kjøbenhavn 15 September 1656. T. IX. 431. (Conc. i Rigsarkivet.)

Borgermester og Raad i Christiania fik Brev om 2 Skilling af hver Tønde Gods, saa og en Accise-Bo[d]s og en Contra-Bogs Anrettelse.

F. III. G. a. v., at vi efter os elskelige Borgermesteres i vor Kjøbsted Christiania, deres underdanigste Anmodning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at de herefter, indtil paa videre naadigst Anordning, for deres Bestilling og Umage der udi Byen maa nyde to Skilling Danske af hver Tønde Gods af alle Slags indførende Vare ved be^te^ Christiania By og Ladesteder, som under des Privilegier og Frihed ligger. I lige Maader ere vi og naadigst tilfreds, at der udi Byen maa anrettes en Accise Bod,

[1] Mangler i »Tegnelser«.

hvorpaa alle ind- og udførende Varer skal angives, førend det enten losses eller lades, og derpaa at skal holdes Contrabog imod Toldbogen af dem, som Borgermester og Raad der i Byen selv dertil forordnendes vorder, og til des Anrettelse, Vedligeholdelse og Betjentes aarlig Løn til Indkomst at maa opberges en Skilling Danske af hver Dalers Værd af alle hvis Vare, som i be.te Christiania og paa des underliggende Pladser ind- og udføres, dog ikke hermed ment Trælaster eller de Skibe, som med Trælast tilladte ere og efter de oprettede Tractater bevilgede over samme fulde Lading af Trælast andre Vare at føre, hvilke og efter be.te Tractaters Indhold for denne ovenbe.te Udgift bør fri at være, under denne vores naadigste Bevillings Forbrydelse. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 18 September 1656. R. IX. 625. (Conc. i Rigsarkivet.)

Anders Madssøn, Stigtskriver i Bergen, fik Confirmation paa et Mageskifte anl. sex Jorder i Søndfjord Fogderi i Bergens Len.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst søges og begjeres vores naadigste Confirmation paa et os elskelige Ove Bjelkes til Østeraat etc., hans udgivne og paa vores naadigste Ratification gjorte Mageskifte, hvilket lyder Ord efter andet, som følger:

Jeg, Ove Bjelke til Østeraat etc., gjør hermed vitterligt, at eftersom her til Bergenhuus er ankommen Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, aabne Brev og Mandat, dateret Akershuus den 31 August 1648, som indeholder og tillader, at hvem noget Gods til Mageskifte fra Kgl. Maj. og Kronen underdanigst begjerer og dobbelt for enkelt erbyder, da maa saadanne Mageskifter efter foregaaende rigtig Besigtelse af mig her udi Bergenhuus Len paa Kgl. Maj.s naadigste Ratification udstedes, da efterdi ærlig og velforstandig Mand, Anders Madssøn, Indvaaner i Bergen og Stigtskriver over Bergenhuus Len, begjerer sex smaa Jorder og Jordeparter af Kgl. Maj.s Gods, svarende her til Slottet, liggendes i Søndfjords Fogderi udi Bro Sogn og i Brandsø Skibrede, nemlig Kvalstad, skylder aarlig 1 Løb, ni Marker Smør og en Hud med Bygsel, [Tyvaag, skylder aarligen Smør fire Pund med Bygsel, Gripland, Fisk1 Pund med Bygsel[1] Flogenes [ɔ: Flokenes], Smør 2 Pund med Bygsel; Rabben, Smør 18 Mark med Bygsel og Træ, Smør 1 Pund 6 Marker med

[1] Fra [mangler i »Registre«.

Bygsel, derimod erbyder forne Anders Madssøn at vil igjen give af hans eget tilforhandlede Jordegods og Eiendom efterne fulde Bygselgaarde, som befindes dobbelt saa godt paa Landskyld, Bygsel og anden Herlighed, som det, han begjerer, liggendes merendels udi Sogns Fogderi i Viks Prestegjeld, nemlig Vange, skylder aarligen Smør 1 Løb, 1 Hud med Bygsel, Stadem [ɔ: Stadheim], som Anders Numedal bruger, skylder aarligen Smør 1 Løb med Bygsel, Aase, Smør 1 Løb med Bygsel, Søem [ɔ: Sæim], Smør en halv Løb, Korn 2 Meler med Bygsel, Mittun paa Vangsnes, Smør 1/2 Løb med Bygsel, Niøst paa Sjøstrand, Smør 1 Løb, Korn 8 Meler med Bygsel, Stene i Udland [ɔ: Urland], Smør en halv Løb, Korn syv Meler med Bygsel, Ekrim ved Øren, Penge 1 1/2 Rdl. med Bygsel, Koldingsnes, Smør 2 Pund med Bygsel, Brekke, Smør 1/2 Løb med Bygsel, og Hougland [ɔ: Hauglum] paa Sjøstrand, Korn 2 Meler, med videre des tilliggende Herlighed, som der nu tilligger og af Arilds Tid tilligget haver efter derom forbete Anders Madssøns Gjenbrevs videre Indhold. Derfor haver jeg nu paa høistbete Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne og paa Hs Maj.s naadigste Ratification og efter foregaaende rigtig Besigtelse afstaaet, og nu hermed aldeles afstaar fra Kgl. Maj. og Kronen forne Gaarde i Søndfjord med al sin Herlighed til merbete Anders Madssøn, hans Hustru, Susanne Christophersdatter, og deres Arvinger imod bete Vederlag, som han til Kgl. Maj. og Kronen haver udlagt, og skal forne Anders Madssøn, hans Hustru og Arvinger herefter tiltræde, følge, nyde, bruge og beholde forne sex Gaarde i Bro Sogn og Brandsø Skibrede i Søndfjords Fogderi beliggendes, med Ager, Eng, Skov og Mark, Fiskevand og Fægang, vaadt og tørt, aldeles intet undertaget, ved hvad Navn det helst er eller være kan, som der nu tilligger og af Arilds Tid tilligget haver, og gjøre sig samme saa nyttig og gavnlig, som bedst skee kan i alle Maader, og bepligter jeg mig paa høistbete Kgl. Maj.s Vegne at frihjemle og fuldkommeligen tilstaa forne Anders Madssøn og hans Arvinger forne Gaarde for hver Mands Tiltale, som derpaa kunde hænde at ville tale, og Kgl. Maj. og Kronen nu ingen ydermere Lod, Del eller Rettighed at have til forne Gaarde i nogen Maader. Og dersom saa skeede, som dog ikke formodes, at forne Gaarde eller noget des tilliggende Herlighed blev forne Anders Madssøn eller hans Arvin-

ger ved nogen Dom eller Rettergang afvunden, da belover jeg paa Kgl. Maj.s Vegne at forskaffe be^{te} Anders Madssøn saa god en Gaard inden sex Uger dernæst efter og holde hannem og hans Arvinger skadesløs i alle Maader. Des til Vidnesbyrd haver jeg dette Brev med min egen Haand underskrevet og mit Signet hostrykt. Actum Molde i Romsdalen den 2 April Ao. 1656.

(L. S.) Ove Bjelke.

Da have vi for^{ne} Mageskifte, eftersom det heroven findes indført, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 18 September 1656. R. IX. 626. (Conc i Rigsarkivet.)

Anders Madssøn i Bergen fik Confirmation paa et Mageskifte anl. 2 Jordeparter af Kirkegods.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst søges og begjeres vores naadigste Confirmation paa et os elskelige Ove Bjelkes til Østeraat, hans udgivne og paa vores naadigste Ratification gjorte Mageskifte, hvilket lyder Ord efter andet, som følger:

Jeg, Ove Bjelke til Østeraat etc., gjør hermed alle vitterligt, at eftersom her til Bergenhuus [etc. ordlydende som foregaaende Brev, indtil:] da efterdi [ærlig og velfornemme Mand Anders Madssøn, Stigtskriver over Bergenhuus Len, begjerer underdanigst til Mageskifte to smaa Jordeparter af Kirkegods her i Bergenhuus Len i Søndfjord Fogderi imod dobbelt Vederlag, nemlig Kvalvig i Brandsø Skibrede, til hvilken Plads intet saaes, men skylder dog aarligen formedelst underliggende Nerøerne og Aarøen en Vog Fisk til Kinds Kirke med Bygsel, og Ytre Vaage i samme Skibrede, som skylder aarlig 1/2 Løb Smør med Bygsel til Bro Kirke, derimod erbyder for^{ne} Anders Madssøn at vil igjen give dobbelt, saa som til Kinds Kirke Lefdalsnes, i Nordfjords Fogderi i Davigs Sogn beliggendes, skylder aarligen Smør 1/2 Løb og 1/2 Hud med Bygsel, Lefdal ibidem, skylder aarligen 1 Pund sex Marker Fisk uden Bygsel, og til Bro Kirke Tunold i Opstryns Skibrede, skylder aarligen 1/2 Løb og 4 Marker Smør med Bygsel, og Nedre Klev [ɔ: Kløve] paa Vors, skylder aarlig 1/2 Løb Smør uden Bygsel, med des tilliggende Herlighed, som der nu tilligger og af Arilds Tid dertil ligget haver,

efter derom Anders Madssøns Gjenbrevs videre Indhold. Da efterdi dette begjerte Mageskifte befindes være Kirkerne gavnlig, idet de tilsammen bekommer 2 Løber og en Mark Smør og to Bygseljorder for en Løb Smør, derfor haver jeg paa høistbe^{te} Kgl. Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne og paa Hs Maj.s naadigste Ratification afstaaet, og nu hermed afstaar for^{ne} tvende smaa Jorder, Vaage og Kvalvig fra for^{ne} Kirker med underliggende Viger og Vaager, samt de tilliggende Øer, nemlig Nerøerne, Aarøerne og andre Holmer med samt Eng, Skov, Mark, Fiskevand og Fægang, vaadt og tørt, til Fjelds og Fjære, intet med alle undertagendes af hvad Navn, det med nævnes kan, til be^{te} Anders Madssøn, hans Hustru, Susanne Christophersdatter, og deres Arvinger imod be^{te} Vederlag, som han til for^{ne} Kirker haver udlagt, og han herefter skal tiltræde, følge, nyde, bruge og beholde til evindelig Odel og Eie og i alle Maader gjøre sig saa nyttig og gavnlig, som bedst skee kan. Og bepligter jeg mig paa høistbe^{te} Kgl. Maj.s Vegne at frihjemle og fuldkommeligen tilstaa for^{ne} Anders Madssøn, hans Hustru, Børn og Arvinger for^{ne} Gods for alle og hver Mands Paatale, som derpaa kunde hænde at tale med Rette, saa be^{te} Kirker ingen ydermere Lod, Del, Ret eller Rettighed skal følge eller have[1] i for^{ne} Gaarder eller noget af deres rette Tilliggende efter denne Dag i nogen Maader. Og dersom saa skeede, hvilket dog ikke formodes, at for^{ne} Gaarder eller nogen des tilliggende Herlighed blev for^{ne} Anders Madssøn eller hans Arvinger ved nogen Dom eller Rettergang afvunden, da belover jeg paa høistbe^{te} Kgl Maj.s, min allernaadigste Herres, Vegne, at forskaffe be^{te} Anders Madssøn saa godt Gods igjen inden sex Uger derefter, som det han mister, saa at han og hans Arvinger i alle Maader skal vorde skadesløs holden. Des til Vidnesbyrd under mit Signet og egen Haand. Actum Bergenhuus den 10 Mai 1656.

(L. S.) Ove Bjelke.

Da have vi for^{ne} Mageskifte, eftersom det heroven findes indført, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 18 September 1656. R. IX. 627. (Conc. i Rigsarkivet.)

[1] Mangler i »Registre«.

Henrik Skum, Bader, fik Confrmation paa Borgermester og Raads Skjøde i Bergen.

F. III. G. a. v., at eftersom hos os underdanigst søges og begjeres vores naadigste Confirmation paa et os elskelige Borgermester og Raads udi vor Kjøbsted Bergen, deres udgivne Skjøde og Grundleie Brev til Henrik Skum, Bader, Borger ibidem, hvilket lyder Ord efter andet, som følger:

Vi, Borgermester og Raad udi Bergen, gjøre vitterligt, at vi have undt, bygt og til Leie ladt, saa og nu med dette vort aabne Brevs Kraft under, bygger og til Leie lader ærlig og velagt Mand Henrik Skum, Bader, vohnhaftig Borger her i Byen, saavelsom hans kjære Hustru, ærlig og gudfrygtig Kvinde Anna Svendsdatter, og begge deres Arvinger en af Byens Grunde ved Sandvig, som ligger strax neder under Svartsborg [ɔ: Sverres Borg], saa som tredive sjælandske Alne synder fra Peder Jenssøns sammesteds beliggende Grund, strækkende sig udi Længden langs Søen fra bete tredive Alen Grund og henimod Svartsborg 15 sjælandske Alen samt udi Bredden er bete Grund ud paa Søen tredive sjælandske Alen, hvilken Grund udi sin rette Længde og Bredde, som forskrevet staar, gedacte Henrik Skum, hans Hustru og Arvinger herefter skal maa fri frelseligen have, nyde, bruge og beholde med al hvis billig Bygning, de derpaa herefter lader anrette, eller og i andre Maader at maa gjøre dennem saa nyttig og gavnlig, som bedst skee kan, inden og al den Stund han, hans Hustru og Arvinger aarlig betaler og udgiver til Bergens Byes Kæmner, som nu er eller herefter kommendes vorder, paa Byens Vegne til alle og hver St. Michaels Dag, dog selv paamindet, af forne Grund i Grundleie ½ Rdl. Og dersom Grundleien paa tre Aars Tid efter hverandre ubetalt bliver bestaaende, da skal samme Grund med hvis Bygning, derpaa herefter vorder opsat, til Byen igjen være hjemfalden. Derhos maa hans Hustru eller Arvinger ikke nogen tilstede sig paa ovenbete Maal at indtrænge under Vide, som vedbør. Og saafremt samme Grund herefter vorder fal, da skal de vedkommende den Byens Kæmner først tilbyde, vil han den ikke paa Byens Vegne sig tilforhandle, da selge den til hvo de lyster. Des til Vidnesbyrd haver vi med Villie og Vidskab ladet vores sedvanlig Stadssecret her neden hængendes undertrykke. Actum Bergen den 4 November Ao. 1656. (L. S.)

Da have vi forne Brev, eftersom det heroven findes indført, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 18 September 1656. R. IX. 628. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke, at tilholde Borgerskabet i Bergen at udføre deres Sag imod Peder Finde.

F. III. V. G. t. Hvad Peder Finde imod trende af Bergens Borgere for os underdanigst haver ladet andrage, kan du af hosføiede hans underderdanigste Supplication videre see og erfare. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du de interesserede tilholder, at de Sagen med forderligste imod hannem ved Landslov og Ret paa behørige Steder lader udføre, saa han sig ikke over Ophold med Rette kan have at beklage. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 18 September 1656. T. IX. 431. (Conc. i Rigsarkivet.)

Nils Trane fik Bestalling at være Tolder udi Arnedalen [ɔ: Arendal].

F. III. G. a. v., at eftersom vi naadigst haver antaget og bestillet, saa og hermed antager og bestiller Nils Trane til at være Tolder udi Arnedalen i vort Rige Norge, og skal han i samme hans Bestilling være os, vore Riger og Lande huld og tro, dessen Gavn og Bedste vide og ramme, Skade og Forderv derimod hindre og afverge og i alle Maader sig anstille, som en tro Tolder egner og anstaar, saa haver vi hannem for saadan hans Tolders Bestilling naadigst undt og bevilget, saa og hermed, indtil paa videre naadigst Anordning, til aarlig Løn 300 Rdl., hvorimod hannem intet til Fortæring eller anden Omkostning, hans Regnskab at clarere, skal godtgjøres, som skal begynde og angaa fra den 5 Mai sidstforleden, da han af os elskelige Daniel Knoff etc. til samme Tolders Bestilling er tilforordnet, og saaledes aarligen, som forskrevet staar, continuere, indtil vi anderledes derom tilsigendes vorder. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 19 September 1656. R. IX. 629. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle, at erklære sig videre om de fire Ladesteders Begjering under Christiania og Fredriksstad anl. Bevilling, nogle Fedevare at selge til Skibsreparation.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi af eders underdanigste udi

vores Kantselli indskikkede Erklæring og Betænkende naadigst erfarer, at I formener, de fire Ladesteder, under vore Kjøbstæder Christiania og Fredriksstad beliggendes, vel at kunne bevilges, at selge saa mange af de fede Vare, som til Skibenes fornøden Reparation der paa Stedet, naar de did ankommer, kan behøves. Da bede vi eder og naadigst ville, at I eder endnu fremdeles og udførligere imod os underdanigst erklærer, hvorledes I eragter, saadant bedst udi Verk at kan stilles, uden nogen af Kjøbstædernes Ruin og Undergang, og hvormeget af saadan Vare uden nogen billig Klagemaal paa be^te Ladesteder billigen selges bør; desligeste ogsaa hvorvidt den fornøden Skibenes Reparation bør at agtes og ved hvad Middel ellers formenes, al Underslæb til vores og Kronens saavelsom Byernes Skade og Nachdel at kan forekommes med alle andre Omstændigheder, som I derhos eragte kan, at bør i Agt at haves, og samme eders udførlige Erklæring med forderligste herom til videre naadigst Resolution udi vores Kantselli indskikker. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 20 September 1656. T. IX. 431. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke fik Brev anl. Store Rasmussøn af Søndmør.

F. III. V. G. t. Eftersom du hos os underdanigst lader fornemme, hvorledes forholdes skal med en Person, ved Navn Store Rasmussøn af Søndmør, som adskillige Løgn og store Ord iblandt Almuen spargeret haver samt til Klagter og Urolighed ophidset, da eftersom betænkeligt er, hannem til Hjemthinget i Søndmør at lade henføre, ere vi naadigst tilfreds, at du ved en Sorenskriver og tolv Mænd udi Lensmandens Overværelse der i vor Kjøbsted Bergen over hannem Dom maa lade hænde, dog haver du tilforne nogle af de fornemste Vidner, som Hovedsagen mest angaar, tilligemed hannem til Bergen samme Tid for Retten udi egen Person at lade fremkomme, deres Vidner videre at aflægge, om fornøden gjøres. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 25 September 1656. T. IX. 432. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle anl. den Skibslading Fyr- og Granspirer, som hannem tilforn er befalet at lade hugge [til] Hals.

F. III. V. s. G. t. Eftersom I for kort Tid siden haver bekommet vores naadigste Befaling, udi eders Len at lade hugge

en Skibslading Fyr- og Granspirer, over 5, 6 eller 7 Alen lang, og dennem til en bekvem Havn, hvor de indskibes kan, nederføre, da efterdi vi af eders underdanigste Erklæring naadigst erfarer, samme Spirer [1] bekvemmeligt at kan hugges udi Ide og Marker, Onsøen og Rakkestad saa og Verne Klosters Lene, ere vi naadigst tilfreds, at I dennem udi be^te^ Lene maa lade befale at hugges og til vor Kjøbsted Fredriksstad nederføres, hvor de siden inden Vinteren kan afhentes. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 27 September 1656. T. IX. 432. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Vibe anlangende Nils Kloby, Sorenskriver.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at den Sorenskriver udi dit Len, ved Navn Nils Kloby, maa efter hans udgivne Revers med dig aftinge sin Forseelse. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 1 Oktober 1656. T. IX. 432. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Claus Mogenssøn [ɔ: Blix] fik Brev paa Buksnes Prestebols Indkomst i Nordlandene.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at os elskelige, hæderlig og vellærde Hr. Claus Mogenssøn for hans Kalds og Løns Ringhed maa nyde Buksnes Gjelds Prestebols Indkomst for en billig Afgift fremfor nogen anden, paa hvilken Afgift Capitulares i vor Kjøbsted Throndhjem haver at sætte en billig og lidelig Taxt, saa at Presten derover kan ved Magt blive. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 2 Oktober 1656. R. IX. 630. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Vibe, at maa participere i det Meldalske Verk.

F. III. V. G. t. Vid, at vi efter din underdanigste Anmodning og Begjering naadigst tilfreds er, at du maa participere udi det nylig opfunden Meldalske Kobberverk, dog at du derhos vores og Kronens Interesse paa Lenets Vegne i Agt haver, som du agter at ansvare og bekjendt være. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 2 Oktober 1656. T. IX. 432. (Conc. i Rigsarkivet.)

Toldforvalterne nordenfjelds fik Brev om Last og Rortold Frihed paa nordlandske Jægter.

F. III. V. G. t. Vider, at vi efter vore Undersaatters un-

[1] ›Tegnelser‹ har: Skippere.

derdanigste Anmodning og Begjering udi Nordlandene naadigst tilfreds er, at de maa, indtil paa videre naadigst Anordning, være fri for Last og Ror-Told af de nordlandske Jægter, derefter I eder kan vide at rette. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 2 Oktober 1656. T. IX. 432. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe anlangende at hjælpe Anna [ɔ: Amund] Iverssøn til Rette.

F. III. V. s. G. t. Hvad Anna Iverssøn for os underdanigst haver ladet andrage, kan I af hosføiede hans underdanigste Supplication videre see og erfare. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I hannem, saavidt billigt og Landslov og Ret gemes er, efter Sagens befunden Beskaffenhed til Rette forhjælper. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 2 Oktober 1656. T. IX. 433. (Conc. i Rigsarkivet.)

Knud von Hadelen Forlov at reise til Tydskland.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst ere tilfreds, at du efter din underdanigste Anmodning og Begjering maa forreise til Tydskland i Hs Kjærlighed, Churfyrsten af Sachsens Lande, der paa din Kones Vegne dig tilfalden Arv at søge. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 4 Oktober 1656. T. IX 433. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke, at erklære sig om von Beuningens, Ambassadeurs, Supplication.

F. III. V. G. t. Hvad von Beuningens,' Ambassadeur fra de Herrer Stater Generaler over det forenigte Nederland, for os underdanigst haver ladet andrage, kan du af hosføiede hans Supplication videre see og erfare. Da bede vi dig og naadigst ville, at du dig om samme Sags Beskaffenhed erkyndiger og din underdanigste Erklæring med forderligste i vort Kantselli indskikker. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 4 Oktober 1656. T. IX. 433. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle fik Brev anl. Thomas Bertelssøn Hagedor[n]s Forseelse med nogen Sperlagen paa sin Brudeseng at være efterladt.

F. III. V. s. G. t. Eftersom Thomas Bertelssøn Hagendor[n], Indvaaner i vor Kjøbsted Christiania, for os underdanigst haver ladet andrage, at han af vores Byfoged der sammesteds skal søges og tiltales for en gemen Taftes Sperlagen, som paa hans Brudeseng skal være brugt, underdanigst derfor begjerendes, at han for samme Tiltale maa være fri og forskaa-

net, eftersom han det ikke modvilligen imod Recessen skal have gjort, men brugt det af Misforstand, som han efter sine Forældre arvet haver. Da[1] ere vi naadigst tilfreds, at samme Forseelse hannem denne Gang maa efterlades, saa at han derfor utiltalt maa forblive, hvilket I ogsaa Byfogden der sammesteds haver at forstendige lade. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 5 Oktober 1656. T. IX. 433. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle, at forunde Jacob Madssøn den første Bestilling, som der i Lenet ledig vorder.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst tilfreds er, at I maa forunde Jacob Madssøn den første Bestilling, som der i Lenet kan vacere, hvortil I hannem dygtig kan eragte. Kjøbenhavn 6 Oktober 1656. T. IX. 433. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fru Dorthe Bjelke, afgangne Daniel Bildtes, fik Kvittantiarum for Bakke Kloster.

F. III. G. a. v., at os elskelige, ærlig og velbyrdige Fru Dorthe Bjelke, afgangne Daniel Bildt Knudssøn til Morlandgaard, haver nu endeligen gjort os god Rede og Regnskab for be^te^ hendes salig Husbondes aarlige Afgift for den visse og uvisse Rente og Indkomst af vort og Kronens Len paa Bakke Kloster udi Norge, som han nogen Tid af os naadigst haver været medforlenet, beregnet fra Philippi Jacobi Ao. 1648, til hvilken Dag og Tid han først med samme Len næstefter os elskelige Ove Bjelke til Østeraat, vor Mand og Tjener, naadigst er bleven forlenet, og til Philippi Jacobi Dag Ao. 1652, da for^ne^ Fru Dorthe Bjelke efter for^ne^ hendes salig Husbonds dødelige Afgang samme Len igjen er kvit bleven og det til os elskelige Mathias Budde til Tølløse [ɔ: Tøllist], vor Mand og Tjener, igjen leveret haver, som dermed igjen af os naadigst er bleven forlenet. Sammeledes med Things og Raadstue Vidner beviist, ingen Told, Sise eller Vrag der i Lenet, imidlertid forskrevet staar, at være opbaaren, men at følge Hovedlenen i Throndelagen og Nordlandene, som vores Lensmænd der sammesteds, os elskelige Fredrik Urne og Preben von Ahn vedkommer at lade annamme og forklare. I lige Maader gjort Regnskab for de trende første Terminers to Tredieparter af samme Lens visse Indkomst udi et Aar, forfalden Ao. 1650 og 1651, samt for de tvende Aars Rostjenestepenge deraf Lenet forfalden fra Philippi 1651 til

[1] Mangler i »Tegnelser«

1652. Og eftersom be^{te} Mathias Budde med Rette tilkommer den tredie og sidste Termins en Trediepart af for^{ne} Aars Indkomst for det Aar 1652 at erlægge, da er nu be^{te} Fru Dorthe Bjelke samme Trediepart Indkomst saavelsom de resterende tvende Aars Rostjenestepenge fra Ao. 1649 til 1651 af os naadigst efterladt og godtgjort, og haver hun nu fra sig leveret hendes salig Husbondes Forleningsbrev, han paa samme Len havt haver, og er hun os derpaa aldeles intet skyldig bleven efter de Kvittantsers og Bevisers Lydelse [o. s. v. mut. mutand. overensstemmende med Jørgen Bjelkes Kvittantiarum, dat. Kjøbenhavn 8 Juli 1656, trykt foran S. 565 f., indtil] for al Indtægt og Udgift af for^{ne} Bakke Klosters Len med des tilliggende Gods, og ellers udi andre Maader, fra den Dag og Tid, forbe^{te} afgangne Daniel Bildt dermed er bleven forlenet, og til Philippi Jacobi Dag Ao. 1652, be^{te} Fru Dorthe Bjelke det igjen er kvit bleven, eftersom forskrevet staar, i alle Maader. Kjøbenhavn 8 Oktober 1656. R. IX. 530. (Orig. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle anl. Michel Claussøn, som klager over Fogden David Sinclair.

F. III. V. s. G. t. Hvad Michel Claussøn af Kolsrud mod Fogden David Sinclair for os underdanigst klageligen haver ladet andrage, kan I af hosføiede hans underdanigste Supplication og andet medfølgende videre see og erfare. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I eder om dets Beskaffenhed med Flid erkyndiger og hannem saavelsom hans Broder udi hvis, som efter Landslovens gemes er, til Rette forhjælper. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 9 Oktober 1656. T. IX. 433. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke anl. Peder de Bloch at maa bruge nogen Handel.

F. III. V. G. t. Eftersom vi af din udi vores Kantselli indskikkede Erklæring naadigst erfarer de Klagemaals Beskaffenhed, som Borgerskabet i vor Kjøbsted Bergen over vores Toldforvalter Peder de Blochført haver. Da eragter vi billigt, at den ene ligesaavel som den anden tilstedes at handle og vandle, saalænge det skeer uden vores, Kronens eller andres Præjudice eller Skade, og efterdi sligt be^{te} de Bloch endnu ikke overbevist er, ere vi naadigst tilfreds, at han, indtil paa videre naadigst Anordning, ligesaavelsom den anden vores Toldforvalter, Herman Gaarman, en billig Handel maa bruge, som

ingen kan præjudicere eller skade, saalænge han deraf vores og Kronens Rettighed tilbørligen erlægger, hvilket du enhver, som det vedkommer, til[1] Efterretning haver at forkyndige lade. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 10 Oktober 1656. T. IX. 434. (Conc. i Rigsarkivet.)

Oluf Asbjørnssøn af Throndhjems Len, at maa have Ingeborg Svendsdatter.

F. III. G. a. v., at eftersom Oluf Asbjørnssøn af Sogendals [ɔ: Soknedalens] Annex udi Størens Prestegjeld i Throndhjems Len hos os underdanigst haver ladet begjere og anholde, at han sig udi Egteskab maatte indlade med Ingeborg Svendsdatter, som hans afgangne Hustru udi tredie Led skal være beslægtiget. Da haver vi paa saadan underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at de sig udi Egteskab med hverandre maa indlade, dog skal paa tilbørlig Steder først bevisliggjøres, at be^te^ Ingeborg Svendsdatter for^ne^ hans afgangne Hustru ikke nærmere end som forbemeldt haver paarørt, saa og for denne vores naadigste Bevilling noget af deres Formue efter Lensmandens billig Sigelse til deres Sognekirke eller de Arme at udgive, saafremt de denne vores Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 11 Oktober 1656. R. IX. 631. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jon Olssøn af Throndhjems Len, at maa have Kirsten Povelsdatter.

F. III. G. a. v., at eftersom Jon Olssøn af Throndhjems Len hos os underdanigst haver ladet anholde og begjere, at han sig udi Egteskab maatte indlade med Kirsten Povelsdatter, boendes paa Axnes i Lexvigen i be^to^ Throndhjems Len, hvis afgangne Husbonde be^te^ Jon Olssøn udi tredie Led skal have været beslægtiget, da haver vi [o. s. v. mutat. mutand. overensstemmende med forrige Brev indtil] paarørt. Saa og Jon Olssøn for denne vores naadigste Bevilling noget af sin Formue [o. s. v. som ovennævnte Brev]. Kjøbenhavn 11 Oktober 1656. R. IX. 631. (Conc. i Rigsarkivet.)

Knud Olssøn i Throndhjems Len fik Benaading for tre Leiermaals Forseelser og at maatte have den ene.

F. III. G. a. v., at eftersom nærværende Knud Olssøn

[1] Mangler i »Tegnelser«.

for os underdanigst haver ladet andrage og beklage, hvorledes han sig med et Kvindfolk, ved Navn Ingri Jonsdatter, tvende Gange i Leiermaal forseet haver, foruden at han tilforn et andet Kvindfolk i lige Maader har besovet, saa hans Forseelse nu trende Gange i saa Maader er befunden, med underdanigst Ansøgning og Begjering, vi hannem naadigst samme Forseelse tilgive ville og sin Fred at maatte nyde, eftersom han den Kvindesperson, nemlig forno Ingri Jonsdatter, som han tvende Gange har besovet, efter begge deres Begjering til Egte vil have. Da haver vi naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at forno Knud Olssøn sin Forseelse denne Gang maa være efterladt og sin Fred at nyde, saafremt han sig med forne Ingri Jonsdatter efter hans Angivende i Egteskab vil indlade, dog skal han tiltænkt være, noget efter sin Formue og Lensmandens billig Sigelse til sin Sognekirke eller de Arme at udgive, saafremt han denne vores Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 11 Oktober 1656. R. IX. 631. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jon Halstenssøn Lychel, at maa have en Kvinde, trende Gange beliggen, og hun fra Straf at forskaanes.

F. III. G. a. v., at eftersom Jon Halstenssøn Løchel af Throndhjems Len paa en Kvindespersons, ved Navn Dorethe Olsdatters, Vegne for os underdanigst haver ladet andrage, hvorledes han med samme Kvindesperson (efterat hun engang tilforn var besovet) haver Leiermaal tvende Gange beganget, og derefter underdanigst er begjerendes, vi hende af Naade samme Forseelse tilgive ville og for den tilbørlig Straf forskaanes, og han[1] hende til Egte at maatte bekomme. Da haver vi efter saadan underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at forne Dorethe Olsdatter maa fra den Straf, som hun efter Recessen burde at udstaa, denne Gang være forskaanet, saafremt forne Jon Halstenssøn Løchel hende efter hans Angivende vil til Egte tage, som og hannem hermed skal være tilladt, dog skal de derimod tiltænkt være, noget af deres Formue efter Lensmandens billig Sigelse til deres Sognekirke eller de Arme at udgive, saafremt denne vores Benaading skal nogen Kraft have.

[1] Mangler i »Registre».

Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 11 Oktober 1656. R. IX. 632. (Conc. i Rigsarkivet.)

Aabent Brev anl. Tolds Afslag paa Tørfisk, som fra Throndhjems Len eller By udføres.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Ansøgning og Begjering, indtil paa videre naadigst Anordning, naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at af hver Vog Tørfisk, som af Throndhjems Len eller By paa fremmede Steder udføres, maa paa den paabudne Told afslages 1 Skill. af Kronens og 1 Skill. af Commissarietolden, saa at af Vogen skal gives overhovedet i Told 7 Skill. Danske, hvorefter alle og enhver etc. Ladendes det ingenlunde. Kjøbenhavn 11 Oktober 1656. R. IX. 632. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Vibe anl. confiskerede Vare[r] at maa selges dennem, som det mister.

F. III. V. G. t. Vid, at vores naadigste Villie er, at hvis Vare, som udi Throndhjem enten allerede ved Dom confiskeret er eller herefter confiskeret vorder, maa igjen forundes dennem, fra hvilke de confiskeres, for det, som be^te^ Vare taxeres fore, dog med den Condition at af samme confiskerede Vare erlægges og betales den ordinarie Told. Siden kan Pengene, som Varerne taxeres fore, deles iblandt dennem, som Confiscationen tilkommer. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 11 Oktober 1656. T. IX. 434. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Vibe anl. Ulrik Christians Pension af Skatterne fremdeles at continuere.

F. III. V. G. t. Eftersom os elskelige Ulrik Christian med vor og Kronens Slot og Len Hald forleden Philippi Jacobi naadigst er bleven forlenet, saa haver du den forrige hannem forundte Pension af dit Lens Skatter paa 2000 Rdl. fra for^ne^ Tid at indbeholde, saa at de hannem ikke følgagtig bliver. Cum claus. consv. Kjobenhavn 11 Oktober 1656. T. IX. 434. (Conc. i Rigsarkivet.)

Daniel Knoff, at komme ned [til] Danmark og med sig tage nogle Underretninger anl. Skibsmaalen og andet.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du retter din Leilighed efter, med forderligste at begive dig her ned til vor Kjøbsted Kjøbenhavn, hvor du videre om vores naadigste Villie skal vorde forstendiget, tagendes med dig hvis Efterret-

ning og Documenter, som du haver om Skibsmaalingen, saa og hvad Underretning du haver paa, hvor mange Skibe der haver været bygt paa de Tider, da Tractaterne imellem os og de Herrer Stater General er bleven sluttet efter den Façon, som de nu bygges. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 11 Oktober 1656.[1] T. IX. 434. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke anl. Henrik Villumssøn om s[alig] B[orgermester] Søren Jenssøn [sic], Chrin Hoffts og Consorter, deres Arvinger.

F. III. V. G. t. Eftersom os elskelige Henrik Villumssøn Rosenvinge til Lysaker etc. søges og tiltales af Rasmus Lauritssøn [Stoud], forrige Borgermester i vor Kjøbsted Bergen, Chrin Hoffts og Consorter, deres Arvinger og Børn og Børnebørns Lagverger for en Capital, som sig bedrager til 2378 Stykker von Achten af en gammel og fäst forloren Gjæld, som forne Rasmus Lauritssøn og andre Participanter udi et Skib, kaldet Den forlorne Søn, haver havt at kræve hos en Kjøbmand til St. Lucas, ved Navn Carlos de Lille, hvilken Capital og dets Betaling bete Henrik Villumssøn, som den Tid var Resident udi Spanien, paa samtlig Interessenters Vegne endelig med stor Umage og stor Omkostning haver soliciteret og tilveiebragt, og efter hans Beretning det samme anvendt udi vores og Kronens Tjeneste udi en Tid og Tilstand, som hannem ingen Securs af hans tilsagte Løn og Besolding kunde tilskikkes, hvilken Capital efter som forne Henrik Villumssøn sig erbyder at ville betale til forne Rasmus Lauritssøn og de andre Interessenter udi forne Skib, saavidt hannem deraf kan tilkomme, som skal være to Tredieparter og bedrage sig ungefähr 1578 Stykker von Achten af de første Penge, som han i Hænde kommendes vorder af den hannem givne Assignation til hans Fordrings Afbetaling hos os og Kronen, dog uden noget Rente fra den Tid, samme Capital af hannem er bleven annammet og, som forskrevet staar, af hannem forbrugt. Da bede vi dig og naadigst ville, at du gjører dit Bedste til, paa billigste Manér at handle bete Henrik Villumssøn og de andre Interessenter imellem, at de for forberørte Aarsagers Skyld lader sig nøie med deres Anpart af Capitalet uden nogen Rente, ligesom afgangne Jens Juels, forrige Befalingsmand paa Ber-

[1] »Tegnelser« har: 21 Oktober 1656.

genhuus, og hans Arvinger som Interessenter udi den resterende 1/3 Part ogsaa berettes at have gjort, naar de af be^te Rosenvinge derfor bliver forsikret udi den Assignation, hannem af os naadigst er bevilget af de først indkomne Penge deraf at blive betalt, uden hannem videre derom at molestere, udi Betragtning det haver været en gammel Gjæld og Kjøbmanden, hos hvem den skulle kræves, efter at man paa ti Aars Tid tilforne til forgjæves haver anholdt om Betaling, faa Uger efter Accorden ved ovenbe^te Henrik Villumssøn er bleven sluttet, bankerot skal være hendød, uden hvis Hjælp og Assistentse Participanterne selv skal bekjende, intet derudi at have kundet forrette; tilmed skal de have lovet og tilsagt hannem 400 Styk von Achten til Recompans for saadan hans Umage og Besværing, hvilken han og overbødig imod Rente at lade falde. Herforuden eftersom merbe^te Henrik Villumssøn for os underdanigst haver ladet andrage, hvorledes hannem hos nogle af Indbyggerne der paa Stedet skal restere ungefähr 250 Rdl. af en Del Skibe, som udi Anno 1642 og 1643 til St. Lucas og Cadix skal være med Salt afladen, og deraf efter vores, salig høilovlig Ihukommelse, Hr. Faders naadigste Forordning ikke betalt den Rettighed af Consulspenge, som til hannem til Consulens Underholding der sammesteds skulle erlægges, da haver du i lige Maader baade udi denne saavelsom i den forrige Post hannem at til Rette forhjælpe, saavidt billigt og Ret er. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 13 Oktober 1656. T. IX. 435. (Conc. i Rigsarkivet.)

Fredrik Urne fik Kvittantiarum for Throndhjems Len.

F. III. G. v., at os elskelige, ærlig og velbyrdig Mand Fredrik Urne til Brentved, vor Mand, Tjener og Befalingsmand over Roskilde Gaards Len, haver nu endeligen gjort os god, fuldkommen og nøiagtig Rede, Regnskab og Rigtighed for alle hans Afgifter og Forretninger for den visse og uvisse Rente og Indkomst af Throndhjems Gaards Len udi Norge, hvormed han tilforne af vores kjære Hr. Fader, salig og høilovlig Ihukommelse, og os naadigst haver været medforlenet, samt des underlagte Lene, være sig Jemteland, Herdalen, Romsdalen og Reins Kloster, i lige Maader for hvis han efter naadigst Ordre af Tolden og andre Steder paa vores og Kronens Vegne haver annammet. Desligeste ogsaa forklaret

alle hvis underskedlige Skatter og Contributioner, der sammesteds haver været paabuden og oppebaaren, som Unionspendinge Skatter, item Baadsmænds Verbung, Garnison, Officerer, Rostjeneste og Hovedskatter, saavelsom for Skatterne den halve Part af Kirkernes Tiende og Indkomst, Skatten til Rigens særdeles Nødtørft, den godvillige Contribution, Knegteskatten, Geværskatten, Fornødsskatten, Skydsferdskatten, Skatten for Udskrivnings Forskaanelse, item den Contribution til Skjærbaadenes Oprettelse og paa Fode Bringelse samt til Fæstningernes Reparation, saa og for Inventarium, Ammution, Materialier, Antegnelser og alt andet, han af for^ne^ Lene haver pligtig været udi fjorten samfelde Aar, beregnet fra Philippi Jacobi Dag Anno 1642, til hvilken Dag og Tid han først bekom for^ne^ norske Lene udi Befaling og Forsvar næstefter os elskelige Hr. Oluf Parsberg til Jernet, og til Philippi Jacobi Dag sidstforleden udi nærværende Aar Anno 1656, vi hannem derfra haver entlediget og os elskelige Peder Vibe dermed igjen forlenet, og bliver velbe^te^ Fredrik Urne os derpaa aldeles intet skyldig efter de Regnskaber, Mandtal, Registre, Extracter, Ordre, Beviser og Kvittantsers Lydelse, som han nu fra sig ind udi vort Rentekammer til os elskelige Peder Reedtz til Tygestrup, Danmarkes Riges Raad, Peder Juel til Hundsbek og Sten Hondorf til Rønneholm, vore Mænd, Tjenere og Rentemestere, paa vore Vegne leveret og overantvordet haver. Thi lade vi nu hermed velbe^te^ Fredrik Urne, hans Hustru og deres rette, sande Arvinger aldeles kvit, fri, ledig og kravesløs af os og vore Efterkommere, Konninger udi Danmark, for al ydermere Krav, Tiltale eller Eftermaning for for^ne^ Regnskaber, Indtægt og Udgift, vist og uvist fra den Dag og Tid, han dermed er bleven forlenet, og til den Dag og Tid, han derfra kvit blev, eftersom forskrevet staar, udi alle Maader. Kjøbenhavn 14 Oktober 1656. R. IX. 632. (Orig. i Rigsarkivet.)

Bergamtet anl. det Barboske Verk.

F. III. V. G. t. Eftersom den halve Part af det Barboske Jernverk udi vort Rige Norge, som afgangne Anders Svendssøn havt haver, til forgangen norske Herredage os er tildømt, da bede vi eder og naadigst ville, at I med forderligste eders underdanigste og udførlige Betænkende i vort Kantselli indskikker om samme Verkes egentlige Beskaffenhed, om I eragter

samme Verk af os med Profit at[1] kan drives og paa hvad Maner det bedst udi Verk stilles kan eller og for hvad Pris I formener, samme halve Part at kan afhændes, om nogen findes, som os det afkjøbe ville, havendes udi al Ting efter eders Ed og Pligt vores Interesse udi Agt. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 16 Oktober 1656. T. IX. 436. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle anl. at igjennemsee Bergordningen og siden nedskikke.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I reviderer og igjennemseer den af Overbergamtet efter naadigst Befaling forfattede Bergordning, naar den eder af dennem forferdiget overleveres, hvilket I siden tilligemed eders Betænkende til videre vores naadigste Ratification udi vores Kantselli haver at nedskikke. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 16 Oktober 1656. T. IX. 436. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle anl. Hr Hannibal Sehesteds Kald, item om en Studiosus Jens Nilssøn.

F. III. V. s. G. t. Eftersom I tilforne haver bekommet vores naadigste Befaling at forstendige os, naar nogen af de Kalde ledig bliver, til hvilke vi haver jus patronatus iblandt det til os afstaaede Hr. Hannibal Sehesteds Gods, og os elskelige, vellærd Jens Nilssøn, hvis Gaver paa Prædikestolen os selv bekant er, hos os underdanigst haver ladet anholde, at han til et af samme Kald maatte forfremmes, saa haver I eder efter vores forrige naadigste Befaling at rette, saa at ingen af for^no^ Kald, naar nogen kan vacere, nogen vorder tilsagt eller dertil hørt, mens at Kaldet saa længe opholdes, indtil I derom vores naadigste Villie haver bekommet at vide, anseendes vi ingen anden Exspectancebrev derpaa ville udgive. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 16 Oktober 1656. T. IX. 436. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Vibe, at afbetale Didrik Kløcker og Stephen Kinckel af Kgl. Maj.s Part af Confiscationen.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er, at du af vor og Kronens Anpart Toldconfiscation, som i vor Kjøbsted Throndhjem falder, maa afbetale Didrik Kløcker og Stephen Kunckel 408 Rdl. paa den Afregning, som af vores elskelige kjære Hr. Faders, salig og høilovlig Ihukommelse, er underskreven, dateret Kjøbenhavn den 7 Martii Ao. 1644, det og saaledes

[1] Mangler i »Teguelser«.

udi Regnskaberne paa behørige Steder skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 16 Oktober 1656. T. IX. 436. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Peder Rasmussøns Leiermaalsforseelse efterladt.

F. III. G. a. v., at eftersom nærværende Hr. Peder Rasmussøn, forrige Capellan hos Hr. Christopher Pederssøn af Bergens Stift, for os underdanigst haver ladet andrage og beklage, hvorledes han (desværre) forleden Aar er geraaden udi Fald og Forseelse med en Pige, forne Hr. Christophers Hustru beslægtiget, og med hende Leiermaal begaaet, med underdanigst Begjering, vi hannem af Naade samme Forseelse denne Gang vilde tilgive og efterlade og igjen til Kald, hvor det lovligen skee kan, tilstedes at maatte komme. Da eftersom vi af os elskelige Ove Bjelke etc., saa og hæderlig og høilærde Mand M. Jens Schjelderup etc., deres underdanigste Erklæring naadigst erfare, at forne Hr. Peder Rasmussøn sig ellers foruden forne Forseelse skikkelig og vel har forholdt og for hans Lærdom og Tjeneste at have været Menigheden behagelig, have vi formedelst saadan deres Testification[s] Skyld af kongelig Naade hannem denne Gang forne Forseelse tilgivet og efterladt, saa og derhos bevilget og tilladt, at han sig til Kald, hvor det lovligen efter Ordinantsen, Recessen og andre om Kald udgangne Kgl. Forordninger og Breve skee kan, igjen at maa lade kalde, dog skal han herefter tiltænkt være, sig skikkelig og vel, som en Prestemand vel egner og anstaar, at forholde, saafremt han denne vores Benaading agter at nyde. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 20 Oktober 1656. R. IX. 633. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Jenssøn i Skien at sidde Lagthing i Mester Nils Friises Sted.

[F. III. V. G. t.] Vores naadigste Villie er, at os elskelige Peder Jenssøn, Raadmand i vor Kjøbsted Skien, retter sin Leilighed efter at sidde Skiens Lagthing, som til Martini førstkommendes holdes skal, eftersom os elskelige, hæderlig og høilærd M. Nils Friis etc. naadigst er forløvet her i vort Rige Danmark, sine magtpaaliggende Erinder at bestille. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 20 Oktober 1656. T. IX. 437. (Conc. i Rigsarkivet.)

Henrik Müllers Indvisning i Mandal og Nedenes Toldsteder for 105596 Rdl., 2 ℔ 6 ß. 11 d.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Henrik Müller etc. udi vores Rentekammer haver indleveret og gjort Rigtighed for adskillige Fordringer, han til vores og Kronens Fornødenhed, en Del udi rede Penge og en Del udi adskillige Slags Vare, som han forstrakt og leveret haver, hvorfor vi hannem udi en Sum efter den af vore Rentemestere gjorte Afregning endelig er skyldig bleven 105596 Rdl. 2 ℔ 6 ß. 11 d. beregnet til Michaelis sidstforleden udi nærværende Aar. Da haver vi naadigst bevilget og forundt, saa og hermed bevilger og forunder be^te^ Henrik Müller og hans Arvinger Assignation og Indvisning til Betaling udi Mandals og Nedenes Lenes underliggende Toldsteder, saavidt han hidindtil der sammesteds haver været assigneret udi, saa at han eller hans Arvinger af for^ne^ Toldsteder aarligen, naar dennem lyster, maa opberge lade alle hvis Penge, som i be^te^ Toldsteder falde kan, saavidt os og Kronen deraf tilkommer, indtil saalænge at for^ne^ Sum paa 105596 Rdl. 2 ℔ 6 ß. 11 d. fuldkommeligen vorder erlagt og afbetalt, med des paaløbende Rente 6 pro cento fra Michaelis sidstforleden, som forskrevet staar, og til ovenbe^te^ Summes endelige Afbetaling. Thi byde og befale vi hermed alle vore Lensmænd over for^ne^ Mandal og Nedenes Lene, saa og Toldforvalteren, Tolder og andre, som nu er eller efter kommendes vorder og som det vedkommer, at de lader for^ne^ Henrik Müller, hans Arvinger eller deres Fuldmægtige samme Toldpenge, som forskrevet staar, paa Ansøgning imod tilbørlig Kvittering bekomme og følgagtig være lade, ei gjørendes derpaa Forhindring i nogen Maader. Og hvis i saa Maader paa for^ne^ Sum af be^te^ Toldkister Aaret igjennem betalt bliver, det skal for^ne^ Henrik Müller eller hans Arvinger hver Nytaarsdag paa vores Renteri angive og derpaa en rigtig Fortegnelse under hans eller deres Haand indlevere, hvorefter det paa be^te^ vores Renteri til Afkortning kan vorde afskrevet, indtil den fulde Sum med des paaløbende Rente, som forskrevet staar, ganske vorder erlagt og afbetalt, da denne vores Obligation in Originali igjen at indleveres. Kjøbenhavn 21 Oktober 1656. R. IX. 634. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Bjelke anl. Henrik Müllers Indvisning i Mandals og Nedenes Toldsteder.

F. III. V. G. t. Eftersom vi haver gjort os elskelige Henrik Müller etc. eller hans Arvinger aarlig Indvisning udi Mandal og Nedenes Lenes underliggendes Toldsteder, saavidt han hidindtil der sammesteds haver været assigneret udi for et Hundrede fem Tusinde fem Hundrede og halvfemsindstyve og 6 Rigsdaler 2 ℔ 6 ß. 11 d. fra Michaelis sidstforleden, indtil de for forne Capital og paaløbende Rente ganske bliver afbetalt. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du aarligen efter samme Indvisning lader forne Henrik Müller, hans Arvinger eller deres Fuldmægtige bekomme og følgagtig være hvis Toldpenge, som i bete Toldkister, som forskrevet staar, falder, saavidt os og Kronen deraf kan tilkomme fra bete Michaelis sidstforleden, saavelsom hvis Penge siden forleden Philippi Jacobi derudinden allerede befindes at være indkommen, imod nøiagtig Kvittering, derefter det og saaledes paa behorige Steder kan vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 21 Oktober 1656. T. IX. 437. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Vibe anlangende Sagefald, som Participanterne i det Røroske Verk sig vil tilholde.

F. III. V. G. t. Eftersom for os underdanigst er bleven berettet, at Participanterne udi det Røroske Verk udi vort Rige Norge sig skal tilholde den Sagefald, som os og Kronen monne tilhøre at opberge, da bede vi dig og naadigst ville, at du dig med Flid erkyndiger, af hvad Aarsag de det gjøre eller og om de nogen Privilegie derpaa haver, saa og hvor meget de af saadan Sagefald, som os skulle tilhøre, befindes at have oppebaaret, hvorom du og med forderligste din udførlige underdanigste Relation i vores Kantselli haver at indskikke. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 6 November 1656. T. IX. 437. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lensmændene søndenfjelds om Toldkisternes Aabning.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I med forderligste lader aabne alle Toldkisterne udi eders Lene og Pengene, som derudi findes, til os elskelige Johan Gaarman etc. eller hans Fuldmægtige leverer, som dennem med forderligste hid til vores Kjøbsted Kjøbenhavn kan nedføre. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 8 November 1656. T. IX. 437. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Lensmændene søndenfjelds udi Norge fik ovenstaaende Brev:
Hr. Nils Trolle. Jørgen Bjelke.
Hr. Iver Krabbe. Vincents Bildt.
Hr. Henning Walkendorf.

Daniel Knoff om Toldkisternes Aabning.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst haver anbefalet vore Lensmænd søndenfjelds i vort Rige Norge, alle Toldkisterne udi deres Lene med forderligste at lade aabne og Pengene, som derudi findes, til os elskelige Johan Gaarman etc. eller hans Fuldmægtige at levere, saa at de med forderligste hid til vor Kjøbsted Kjøbenhavn kan blive nedskikket, det vi dig til Efterretning ville vide lade. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 8 November 1656. T. IX. 438. (Conc. i Rigsarkivet.)

Johan Gaarman, om Toldkisternes Aabning.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst haver anbefalet vore Lensmænd i vort Rige Norge søndenfjelds, til dig med forderligste at levere alle Toldpengene, som udi Toldkisterne findes. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du samme Penge til dig annammer og dennem med forderligste hid neder til vor Kjøbsted Kjøbenhavn til Vands nederskikker. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 8 November 1656. T. IX. 438. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Vibe, at erkyndige sig om Oberste Kradtzes [ɔ: Cretzes] Breve.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du dig med Flid erkyndiger om afgangne Oberste Kradtzes Breve og Documenter, som han sig haver efterladt, og os derom med forderligste udførlig Relation og Underretning forskaffer, saa og saa mange af samme Breve, som muligt er, at tilveiebringe. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 8 November 1656. T. IX. 438. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Ove Gedde, at erklære sig imod Ide Lange om Skifte efter Nils Lange og efter hendes Forældre.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi af os elskelige Jomfru Ide Langes underdanigste Adragning naadigst erfarer, efter afgangne Nils Lange ingen Skifte eller Rigtighed endnu at være skeet[1] ei heller med hendes eget Skifte efter hendes afgangne Forældre at være kommen til nogen Endelighed. Da bede vi eder og naadigst ville, at I eder med forderligste mod hende erklærer,

[1] Mangler i »Tegnelser«.

hvorledes I det med dennem bedst efter Norges Riges Love agter at handle, saa at det de faderløse Børn saavelsom hende uden Skade og Nachdel skee kan. Kjøbenhavn 8 November 1656. R. IX. 438. (Conc. i Rigsarkivet.)

Bergamtet, at erklære sig om nogle Bønder, som Hr. Ove Gedde og Preben von Ahn begjerer til et nyt Jernverk om Fossen [ɔ: Fossum] i Bratsberg Len.

F. III. V. s. G. t. Eftersom os elskelige Hr. Ove Gedde etc. og Preben von Ahn for os underdanigst haver ladet andrage en ny Jernmalm om Fossen udi Bratsberg Len at være opfunden, hvortil en Del Bønder og Tjenere skal være fornøden, samme Jernberg udi Verk at stille, underdanigst derfore begjerendes, dennem naadigst maatte forundes nogle af de næste ved Verket beliggende vore og Kronens Bøndergaarde. Thi bede vi og naadigst ville, at I dets egentlige Beskaffenhed med Flid erfarer og siden eder underdanigst erklærer, hvor mange Gaarde I uforbigjængelig til samme Verkes Fortsættelse fornøden eragter af næst omliggende Bøndergaarde, hvilke I ogsaa udi samme eders Erklæring specificeret haver at indføre, og det siden med forderligste til os elskelige Hr. Henning Walkendorf etc. at forskikke, som naadigst anbefalet er, sig om samme Gaardes Leilighed videre at erklære og om de uden Lenets Skade derfra kan mistes. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 10 November 1656. T. IX. 438. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Henning Walkendorf, at erklære sig om nogle Bønder, som til et nye Jernverk om Fossen behøves.

F. III. V. s. G. t. Eftersom os elskelige Hr. Ove Gedde etc. og Preben von Ahn for os underdanigst haver ladet andrage, en ny Jernmalm om Fossen i Bratsberg Len at være opfunden, hvortil en Del Bønder og Tjenere skal være fornøden, samme Jernberg i Verk at stille, underdanigst derfore begjerendes, dem naadigst maatte forundes nogle af de næst [ved Verket beliggende[1] vore og Kronens Bøndergaarder, hvorfore vi naadigst haver anbefalet[2] Bergamtet i vort Rige Norge sig at erklære om de Gaarde, som dertil fornøden eragtes, og samme deres Erklæring til eder at fremskikke. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I, naar samme Bergamtets Erklæring eder vorder leveret, dets Beskaffenhed med Flid erfarer og siden eder mod os underdanigst erklærer, om de af be^te^ Berg-

[1] »Tegnelser« har: vedliggende Verket. [2] »Tegnelser« har: ombedet.

amts til forne Jernverkes Brug specificerte Bøndergaarde uden Lenets Skade kan mistes og Participanterne til dets Fortsættelse forundes, og samme eders tillige med Oberbergamtets undanigste Erklæring med forderligste udi vort Kantselli indskikker. Kjøbenhavn 10 November 1656. T. IX. 439. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe med flere fik Befaling anl. Tvistighed imellem Jens Bjelke og Knud Skinkel.

F. III. Hilse eder os elskelige [Hr. Iver Krabbe etc.] Eftersom I til seneste Herredage, som holdtes udi vor Kjøbsted Christiania, ere blevne tiltagne at kjende udi en Sag imellem os elskelige Jens Bjelke og Knud Skinkel etc. Thi bede vi eder og naadigst ville og med dette vort aabne Brev Fuldmagt giver, at I retter eders Leilighed efter, med det første eder at begive paa de omtvistede Aasteder og for eder indstevner de interesserede, hvor I og siden efter hvis, for eder udi Rette lægges, haver at granske og grangiveligen at forfare al dets Leilighed og Parterne siden om alle hvis Irringer og Trætte, dennem derom imellem er eller indfalde kan, enten til Endelighed mellem at forhandle eller ved endelig Dom og Sentents at adskille hvilken eders Forretning I siden under eders Hænder og Segle fra eder til dem haver at give beskreven, som I ville ansvare og være bekjendt. Og dersom nogen af eder for lovlig Forfalds Skyld ikke kan møde til forordnede Tid og Sted, da skulle dog de, som tilstede kommendes vorder, Fuldmagt have, andre gode Mænd udi de udeblivendes Sted til dennem at tage og alligevel denne vores naadigste Befaling fyldestgjøre og efterkomme. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 10 November 1656. T. IX. 439. (Conc. i Rigsarkivet.)

Forskrevne Brev bekom: Hr. Iver Krabbe, Vincents Bildt, Brostrup Gedde, Oberste Reichwein.

Fredrik von Ahlefeldt at være Commandant paa Baahuus.

F. III. G. a. v., at vi naadigst haver antaget og bestilt, saa og hermed antager og bestiller os elskelige Oberstelieutenant Fredrik von Ahlefeldt etc. til at være Commandant udi vor Fæstning Baahuus, og eftersom han udi forbete Bestilling sig tro, flittig og ufortrøden skal lade finde, hvis hans Bestilling vedkommer, udi Fæstningen vel udi Agt tage, altid der være tilstede og ellers udi al Ting søge vores og Rigens Tjeneste,

Gavn og Bedste, saa og dessen Skade og Afbræk af yderste Formue hindre og forekomme, som det en ærlig Adelsmand og oprigtig Obristelieutenant og Commandant sømmer, egner og vel anstaar efter den Revers, han os underdanigst derpaa givet haver, da ville vi hannem for forbe^te^ hans Tjeneste, fra dette vort Brevs Dato beregnet, indtil anderledes forordnet vorder, naadigst have bevilget og forundt, saa og hermed bevilger og forunder 1000 Rdl., som hannem aarligen til gode Rede af vores Lensmand paa be^te^ Baahuus, den som nu er eller efter kommendes vorder, skal erlægges og betales af de Middel, som til Fæstningens Underholdning er eller vorder deputeret. Desimidlertid han og forbe^te^ Commandants Charge betjenendes vorder, skal han ingens Commando uden vores egen og forbe^te^ vores Lensmands være undergiven. Kjøbenhavn 13 November 1656. R. IX. 634.

Hr. Nils Trolle om Tøihuset paa Akershuus at flytte.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst tilfreds er, at I efter eders underdanigste Forslag maa lade forflytte Tøihuset paa Akershuus, som I selv dertil bedst og bekvemmeligst eragter, eftersom det Sted, som dertil forordnet er, befindes at være sidt og vedschagtig. Kjøbenhavn 13 November 1656. T. IX. 440. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle anlangende en Skat, som Christiania er efterladt.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom paa samtlig Borgerskabets Vegne i vor Kjøbsted Christiania hos os underdanigst anholdes og begjeres, vi dennem nogle af deres resterende Skatter formedelst den store Afgang paa Borgerskabet der sammestedes i forleden Pest Tid skeet er, naadigst ville efterlade og forskaane, da ere vi naadigst tilfreds, at de for hvis Skat, som dennem paabudet var at udgive udi forleden Pesttid efter Skattebrevets Indhold, dateret den 4 November 1654, maa være fri og forskaanet, dog skal de derimod tiltænkt være, efter egen Erbydelse for de øvrige resterende Skatter med forderligste at clarere og Rigtighed gjøre. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 13 November 1656. T. IX. 440. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe anl. Fredrik von Ahlefeldt at være Commandant, saa og hans Logement.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst haver antaget os

elskelige Fredrik von Ahlefeldt etc. at være Commandant paa vort Slot Baahuus. Thi haver I hannem med forderligste at forestille og der paa Slottet fornøden Logement at forskaffe, enten det Kammers, hvorudi os elskelige Ulrik Christian Güldenløve etc. var logeret, da vi selv der paa Slottet var, eller et andet ligesaa bekvemt og som han kan nøies med. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 14 November 1656. R. IX. 440. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle og Peder Vibe, om hvad Mandskab i deres Len til Offension eller Defension findes og paa hvad Maner de kunde bruges.

F. III. V. s G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I med forderligste eders underdanigste og udførlige Erklæring i vort Kantselli nedskikker paa hvor stor Mandskab I eragter udi Akershuus og des underliggendes Smaalene, saavidt deraf under det Akershusiske Regimente regnes, kan findes, som kan være dygtige saavel til Offension som Defension at bruges, om nogen uformodentlig fiendtlig Anfald skulle være at formode, og paa hvad Maade, saa og paa hvilke mest magtpaaliggende Steder de bedst til Rigens Tjeneste kunde være at bruge og med ringeste Bekostning der holdes, med hvis andet, som I formener betimeligen erindres bør, paa det vi nogen Efterretning, om Fornødenhed det udkrævede, deraf kunde have. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 14 November 1656. T. IX. 440. (Conc. i Rigsarkivet.)

[Lige saadant Brev fik Peder Vibe om Mandskabet udi Throndhjems Len[1].

Jens Pederssøn af Throndhjems Len fik Benaading for Leiermaal i forbuden Led.

F. III. G. a. v., at eftersom Jens Pederssøn af Holtaalens Prestegjeld i Throndhjems Len for os underdanigst haver ladet andrage og beklage, hvorledes han for 12 Aar forleden sig med Leiermaal med en Kvindesperson, ved Navn Birgitte Halvorsdatter, forseet haver, som er befunden hannem udi andet og tredie Led at være beslægtiget, hvorfore han siden udi Landflygtighed været haver, underdanigst derfor begjerendes, vi hannem saadan Forseelse denne Gang naadigst efterlade ville, saa at han sin Fred igjen maatte nyde, da haver vi paa saadan underdanigst Ansøgning og Begjering forne Jens Peders-

[1] Fra [er i »Tegnelser« indført efter følgende Brev.

søn forbe!e Forseelse denne Gang naadigst tilgivet og efterladt, saa og den hannem hermed tilgiver og efterlader, saa han igjen sin Fred maa nyde og være og blive i vore Riger og Lande, hvor hannem lyster, saafremt han sig herefter uden videre Forargelse skikker og forholder. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 15 November 1656. R. IX. 635. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe, at Marthe Eriksdatters Forseelse om et Barn er efterladt.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst tilfreds er, at Martha Eriksdatter, som skal have ihjælligget Slotsfogdens Barn paa vort Slot Baahuus, maa for dets Tiltale være fri, eftersom vi af eders underdanigste Beretning naadigst erfarer, saadan ulykkelig Hændelse af Vaade og ikke af Forsæt at være skeet. Kjøbenhavn 15 November 1656. T. IX. 441. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Vibe, om noget confiskeret Tobak anl. nogle Hollænder.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst tilfreds er med den Forhandling, som af dig er gjort med nogle Hollænder om noget deres confiskeret Tobak, som du dennem efter Vurdering for halv Told igjen forundt haver, eftersom samme Tobak skal have været ringe og ikke mere været værd end det var taxeret fore, dog haver du dig herefter med saadan confiskerede Vare at rette efter vores forrige til dig derom udgangne naadigste Befaling. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 17 November 1656. T. IX. 441. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Vibe fik Brev om Udskrivning i Sølenene, item udi Aalen og Holtaalen, som de Røroske Participantere vil holde fri, saa og hos Prester, Fogder, Toldere og Toldbetjente.

F. III. V. G. t Eftersom du vores naadigste Villie er begjerendes at vide om Udskrivning i Sølenene, saa og hvorledes du dig skal forholde med de tvende Thinglage Aalen og Holtaalen, som de Røroske Participanter vil holde fri for Udskrivning, saa haver du dig dermed at forholde efter forrige derom udgangne kongl. Befalinger og efter det Røroske Verkes Privilegier, men med Presters, Fogdernes og Sorenskriveres, Tolderes og Toldbetjenters Drenge haver du dig herefter at forholde, som hidindtil haver været brugeligt, saa at de ei flere fri for Udskrivning bliver bevilget end, som hidindtil skeet er,

derefter du dig kan vide at rette. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 17 November 1656. T. IX. 441. (Conc. i Rigsarkivet.)

Oluf Olufssøn af Baahuus Len at maa have Maret Thoresdatter.

F. III. G. a. v., at eftersom Ole Olessøn i Veigsten udi Hjertum Sogn i Baahuuslen for os underdanigst haver ladet andrage, hvorledes han sig med tvende Kvindespersoner ved Navn Maret Olsdatter og Maret Thoresdatter, som hverandre udi tredie Led, dog uafvidendes, skal være beslægtet, udi Leiermaal skal have forseet, underdanigst derfor begjerendes, at samme Forseelse maatte hannem efterlades og at han den ene af forte Kvindfolk, nemlig Maret Thoresdatter til Egte maatte bekomme. Da have vi efter forne Ole Olessøns underdanigste Ansøgning og Begjering af kongelig Gunst og Naade naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at forne Ole Olessøn maa forne Maret Thoresdatter til Egte bekomme, dog skal han tiltænkt være, noget efter hans Formue og Lensmandens billig Sigelse til næste Hospital at udgive og desforuden bevisliggjøre, at forne Kvindfolk hinanden ikke nærmere, end som forskrevet staar, ere beslægtiget, saafremt han ellers denne vores Benaading agter at nyde Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 20 November 1656. R. IX. 635.

Peder Vibe, at skikke Fredrik Urne Jens Friises Kirkeregnskaber at igjennemsee.

F. III. V. G. t. Eftersom os elskelige Fredrik Urne etc. for os underdanigst haver ladet andrage, at du af hannem er begjerendes at vide, hvorledes han vil have forholdet med Jens Friises uclarerede Regnskaber, hvorfore bete Fredrik Urne underdanigst er begjerendes denne vores naadigste Befaling til dig, at du samme uclarerede Kirkeregnskaber til hannem at gjennemsee maatte nederskikke. Thi haver du samme Regnskaber med forderligste bete Fredrik Urne at tilskikke og hans Mening derover videre at fornemme. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 20 November 1656. T. IX. 441. (Conc. i Rigsarkivet.)

Brostrup Gedde anl. Baltzer Trepsdorffs Berginkvisiteurs Bestillings Afstaaelse.

F. III. V. G. t. Eftersom vi ikke tilsinds er, længere at bruge Baltzer Trepsdorff til at være Bergverksinkvisitor efter den hannem given Bestalling, da bede vi dig og naadigst ville, at du samme hans Bestalling og havende Generalpas igjen af

hannem fordrer, og dennem med forderligste hid i vort Kantselli nederskikker. Vi haver og naadigst anbefalet os elskelige Daniel Knoff ingen videre Besolding end til Michaelis sidstforleden hannem at lade være følgagtig, hvilket du hannem til Efterretning kan forstendige. Befalendes etc. Kjøbenhavn 20 November 1656. T. IX. 442. (Conc. i Rigsarkivet.)

Daniel Knoff anlangende Baltzer Trepsdorffs Besoldings Opsigelse.

F. III. V. G. t. Vid, at vi haver ladet opsige Baltzer Trepsdorff den hannem af os givne Bestalling, eftersom vi hannem ei videre i vores Tjeneste behøver, hvorfore du hannem intet videre af hans Besolding haver at lade være følgagtig end til Michaelis sidstforleden, derefter du dig kan vide at rette. Befalendes etc. Kjøbenhavn 20 November 1656. T. IX. 442. (Conc. i Rigsarkivet.)

Daniel Knoff, om 500 Tylvter Deler at lade være i Beredskab til Nils Banner.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du først udi forestaaende Foraar udi Langesund lader være udi Beredskab 500 Tylvter gode tykke Langesundske Deler, som til Lofte tjenlig ere af dennem, som du til os at udgive pligtig er, hvorfra de siden, naar paafordres, bekvemmeligen kan vorde afhentet. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 20 November 1656. T. IX. 442. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Henning Walkendorf om noget Tømmer og Lægter at lade hugge til Nils Banner.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I udi varende Vinter udi vore og Kronens Skove der udi Lenet lader hugge 6 Tylvter tyve sjælandske Alen Tømmer, desligeste ogsaa 74 Tylvter 17 sjælandske Alen Tømmer, alt sammen af begge Deler 16 Tommer tykke udi Firkant; herforuden ogsaa 1500 gode Lægter, hvormed Hans Stenvinkel er befalet at have tilbørlig Opsyn, at det ovenfor nævnte Maal og ikke videre hugget eller bestillet bliver, saa at det først udi Foraaret udi Langesund kan være i Beredskab, hvorfra det siden kan vorde afhentet. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 20 November 1656. T. IX. 442. (Conc. i Rigsarkivet.)

Borgermester og Raad i Throndhjem fik Brev paa ¼ Part Confiscation.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Anmodning og

Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at os elskelige Borgermester og Raad i vor Kjøbsted Throndhjem maa nyde den fjerde Part af alle Toldfiscationer, som herefter efter forhvervede Dom sammesteds fålde kan. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 25 November 1656. R. IX. 636. (Conc. i Rigsarkivet.)

Mogens Friis fik Kgl. Maj.s Brev paa Sigt og Sagefald af Tønsbergs Provsti.

F. III. G. a. v., at eftersom vi naadigst haver medforlenet os elskelige Mogens Friis etc. med Tønsberg Provsti og Kannikegods og han nu underdanigst hos os haver ladet anholde, at vi naadigst ville bevilge hannem, selv at maa lade opberge og nyde alle hvis Sigt og Sagefald, som af samme Provstigods falde kan. Da haver vi naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed, indtil paa videre naadigst Anordning, efter saadan hans underdanigste Anmodning og Begjering bevilger og tillader, at forne Mogens Friis maa selv opberge eller opberge lade og nyde al Sigt og Sagefald med al visse og uvisse Indkomst, saa og Egt og Arbeide, som af alt samme Tønsberg Provsties tilliggendes Gods falde kan, og det sig saa nyttig gjøre, som han bedst kan. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 25 November 1656. R. X. 636. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke, at erklære sig om Preben von Ahns Begjering anl. Vare at selge, som han til og fra Bergen vil føre og opskibe, og om en Prestes Residents.

F. III. V. G. t. Eftersom os elskelige Preben von Ahn hos os underdanigst haver været begjerendes vores naadigste Bevilling, at maatte opskibe og selge hvis Vare[1], han til og fra vor Kjøbsted Bergen ville føre, til indlændiske og udlændiske, hvem hannem lyster, samt og at han sig Prestens Residentse ved den nye Kirke i forne Bergen maatte tilforhandle, da bede vi dig og naadigst ville, at du dig imod os erklærer paa det underdanigste, om samme hans Begjering befindes at være imod bete Bergens Byes Privilegier eller dennem præjudicerligt, saa og om forne Prestens Residentse Kirken uden Skade hannem kan forundes, eftersom foregives, at Presten dermed skal være tilfreds, hvorom du med forderligste din ud-

[1] Mangler i »Tegnelser«.

førlige Erklæring[1] haver udi vores Kantselli at nedskikke. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 25 November 1656. T. IX. 443. (Conc. i Rigsarkivet.)

Morten Lauritssøn, Tolder paa Sand, fik Confirmation paa en Mølle paa Strømseie [ɔ: Strømsø].

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Morten Lauritssøn, Tolder paa Sand, hos os underdanigst haver ladet ansøge og begjere vores naadigste Confirmation paa et os elskelige Vincents Bildt til Nes, vor Mand, Tjener og Befalingsmand over Tønsberg Len, paa vores naadigste Ratification til hannem udgivne Brev paa en Mølle paa Strømseie ved Bragernes i Elvestryd [ɔ: Elvens Stryk] liggendes, og lyder Ord efter andet, som følger:

Jeg, Vincents Bildt til Nes, Kgl. Maj.s Befalingsmand over Tønsberg Len og Provsti og nu udi Hr. Statholders dødelige Affald udi Slotsloven paa Akershuus naadigst commanderet, kjendes, at eftersom ærlig og forstandig Mand Morten Lauritssøn, Kgl. Maj.s Tolder paa Sand, underdanigst haver forhvervet Hs Kgl. Maj.s naadigste Missive til salig afgangne Hr. Statholder, Hr. Gregers Krabbe, anlangende at han sig skulde erkyndige om den Mølle paa Strømseie ved Bragernes i Elvestryd, som be^te^ Morten Lauritssøn skal være bevilget og tilladt af forrige Hr. Statholder Hr. Christopher Urne at opbygge etc. Og dersom ei mere af samme Mølle til aarlig Landskyld kan udgives, end den tilforn af Skriveren og sex Mænd skal befindes at være taxeret fore, nemlig aarlig sex Ort, tillades naadigst velbe^te^ Morten Lauritssøn samme for^ne^ Mølle derfor at forunde paa atter høibe^te^ Kgl. Maj.s naadigste Ratification, eftersom samme Kgl. Maj.s naadigste Missive videre indeholder og udviser. Da haver jeg efter mere høibe^te^ Hs Kgl. Maj.s naadigste Missives Tilhold mig om samme Mølle underdanigst erkyndiget og Fogden over for^ne^ Bragernes Søren Pederssøn befalet, des Beskaffenhed grangiveligen og med Flid at skulle erfare og sig siden derom mod mig erklære, som og af hannem skeet er. Og da befindes efter Erklæring, at samme Mølle ei høiere Afgift skal kan taale, end den tilforne af for^ne^ Skriver og Mænder findes sat fore, nemlig en Fjerding aarlig Landskyld, eftersom Flommen Høst og Vaar, saa og Is om Vinteren

[1] »Tegnelser« har: hvorom du din udførlige Erklæring med forderligste etc.

skal ofte kan foraarsage, at be^te^ Mølle lang Tid uden Brugelse[1] maa staa stille. Hvorfore jeg efter Hs Kgl. Maj.s naadigste Befaling og paa høibe^te^ Kgl. Maj.s Vegne og naadigste Behag og efter ovenbe^te^ Skrivers og sex Mænds Taxering og derpaa Kgl. Maj. Fogeds Erklæring hermed forunder ovenbe^te^ Morten Lauritssøn for^ne^ Mølle, som han selv haver bekostet og ladet opbygge, for for^ne^ Landskyld, nemlig 1 Fjerding Mel eller sex Rigsort aarlig udi rette Tid til Hs Kgl. Maj.s Foged at betale. Dog haver Morten Lauritssøn herpaa Kgl. Maj.s naadigste Ratification underdanigst at søge. Til Vitterlighed under mit Signet og egen Haand. Actum Akershuus den 6 April Anno 1656.

Da haver vi for^ne^ Vincents Bildts udgivne Brev, eftersom det heroven findes indført, udi alle des Ord, Clausuler og Punkter naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæstet, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 27 November 1656. R. IX. 637. (Conc i Rigsarkivet.)

Lensmændene i Norge fik Missive om Skattebreve at forkynde, nemlig:

Akershuus	Hr. Nils Trolle.
Baahuus	Hr. Iver Krabbe.
Tønsberg.	Vincents Bildt.
Bergenhuus . . .	Ove Bjelke.
Throndhjem . . .	Peder Vibe.
Stavanger	Henrik Belov.
Vardøhuus	Jørgen Friis.
Agdesiden	Jørgen Bjelke.
Bratsberg	Hr. Henning Walkendorf.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi herhos tilskikke eder vort aabne Brev [etc. ordlydende overensstemmende med Missive til Lensmændene i Norge om Skat, dat. 20 December 1655, trykt ovenfor S. 422 ff., indtil] skulle lægge Skatten saaledes over alt vort Rige Norge, at hver fuld Gaard skulle skatte[2] sex Rigsdaler, halve og øde a l'advenant (og det udi Gudbrandsdalen [etc. mut. mutand. som anførte Brev]. Kjøbenhavn 27 November 1656. T. IX. 443. (Orig. i Rigsarkivet.)

[1] Mangler i »Registre«.
[2] »Tegnelser« har i Margen: Udi Vardøhuus Len gives 3 Rdl.

43*

Aabne Skattebreve til Bønderne i Norge.

F. III. Hilse eder alle vore kjære, troe Undersaatter [etc. ordlydende overensstemmende med aabne Breve til menige Almue om Skatten, dat. 20 December 1655, trykt foran S. 427 ff., indtil] lægger Skatten saaledes, at hver fuld Gaard skatter sex[1] Rdl., halve og øde a l'advenant (og det udi Gudbrandsdalen [etc. mutat. mutand. som ovennævnte Brev]. Kjøbenhavn 27 November 1656. T. IX. 447. (Orig. i Rigsarkivet.)

Preben von Ahn fik Missive om Skatten af Nordlandene.

F. III. V. G. t. Vid, at vi herhos tilskikker dig [o. s. v. ordlydende overensstemmende med Missive anl. Skatterne i Nordlandene, dat. 20 December 1655, trykt foran S. 433 ff., indtil] nemlig, at Fogden med Sorenskriveren samt de sedvanlige Lægsmænd udi ethvert Prestegjeld lægger den saaledes, at enhver, som bruger og besidder fulde, halve eller Fjerdingsgaarde efter den Benaading udi Hyldingen paa Gaardenes Reduction skatter udi Contributionen af hver Vog Fisk en slet Daler og udi Fæstningens Reparations Skat tolv Skilling, og dersom nogen besidder ringere Jordepart end som en Vogs Leie, de skal dog skatte lige ved en Husmand og Strandsidder, og eftersom en Del Odelsgaarder, som besiddes af Odelsmændene selv, skylder meget ringe efter samme Gaardes Brug og Eiendom, da vil det ogsaa haves udi Agt, at samme Odelsgaarde forhøies og sættes paa Landskyld og Skat som de ere gode til, lige ved andre Leilændinger, og derefter give deres Leilændingsskat, dog Odelsmanden derimod at være fri for sin Odelsskat, som er den halve Indkomst af den Gaard, han selv besidder, og ikke flere, om han den end brugte, mens med andre Odelsjorder, som besiddes og bruges af Leilændinger, at forholdes efter vores forrige Breve, saa at Odelsmanden giver sin halve Indkomst i Odelsskat og Leilændingen den aarlig Skat, som hannem vorder (som før er meldt) paalagt, paa det at os og Kronen ikke udi disse besværlige og vidtudseende Tider skal formeget afgaa og Almuen ikke komme udi en vrang Mening, ligesom dennem vederfortes Uret imod vores forrige Resolution og Benaading udi Hyldingen. Skal og hver Husmand og Strandsidder give os en Rdl., hver fuld Løns Dreng, som

[1] »Tegnelser« har i Margen: Vardøhuusbreve ikkun halv Skat, nemlig 3 Rdl.

ikke er udskreven, lige saameget og hver halv Løns Dreng en halv Rdl., mens Bøndersønner og Fosterbørn skal give udi denne Skat, de fuldvoxen en halv Rdl. og de halvvoxen en Ort, dog saa at fattige Enker, som ringe Middel haver at skatte af, nyder en af hendes Sønner, Fosterbørn eller Drenge, som tjener og er hos hende selv, skatfri; hver Haandverksmand paa Landet skal give os 4 eller 2 Rdl. ligesom hans Middel og Haandverkene ere gode til, end bruger han Jord, give derforuden af sin Jord ligesom en anden Bonde, hver ledig Karl, som ikke er Bonde eller tjener Bønder og bruger ringe Handel, ligesaa meget, Borgerne og Udliggerne, deres Tjenere og Drenge skal give lige Skat med andre Drenger, som forskrevet staar, naar de ikke kan bevise med Kæmners Seddel fra Kjøbstæderne, at de der haver givet deres Skat. Desligeste skal de, som boer ved Søsiden og bruger Fiskeri, give os to Rdl., hvor Fiskeriet er udi sin fulde Gang, men hvor det er slap, halvanden eller en Rigsdaler. Alle Jagter, i hvo de og tilhøre, (en Jagt hos hver Prest efter vores forrige Benaadinger undertagende) skal en Gang af den soren Skriver og sex uvillige Mænd taxeres, hvad de udi Lester drægtige er, og derefter give efter Lesternes Drægtighed for hver Reise de gjører, ligesom seneste udgangen Toldrulle videre forklarer. Og hver Styrmand skal skatte halv saa meget, som af Jagten gives, han seiler paa, hver Udroerskarl, som ror for fuld Lod, skal give to Rdl., og hver, som ror for halv Lod, en Rdl. Og skal forne Skat af alle og enhver til tvende Terminer erlægges og betales [etc. som forannævnte Brev]. Kjøbenhavn 27 November 1656. T. IX. 451.

Aabent Skattebrev til Nordlandene.

F. III. Hilse eder [etc. ordlydende overensstemmende med aabne Breve til Nordlandene om Skatten, dat. 20 December 1655, trykt foran S. 435—438, indtil] hvorfor vi med vores elskelige Danmarkes Riges Raads Raad haver for godt og rigtigt anseet, Skatten udi vort Rige Norge saaledes udi Aar at lade paabyde og opberge udi Nordlandene, nemlig at Fogden med Sorenskriveren samt de sedvanlige Lægsmænd udi ethvert Prestegjeld lægger den saaledes [etc. ordlydende med det umiddelbart foran aftrykte Brev til Preben von Ahn, indtil] og enhver, som roer for halv Lod, en Rdl. Og naar Skattebrevene ere læste og til Thinge forkyndede [etc. ordlydende overens-

stemmende med førstnævnte Brev, indtil] og til os elskelige Preben von Ahn etc. leveres med rigtig Extract af Mandtallet, hvorefter den er lagt og oppebaaret. Udinden for^{ne} Skat skal aldeles ingen forskaanes undertagende hos hver Sogneprest fire Drenge, residerende Capellaner tre, Fogden og Stigtskriveren hver fire, Sorenskriveren en og hver Bondelensmand to Drenge, naar de dem selv hos sig og udi Aarstjeneste haver og ikke ellers. Og eftersom vi naadigst haver erfaret, hvorledes udi for^{ne} vort Rige Norge stor Underslæb begaaes [etc. ordlydende med førstnævnte Brev.] Kjøbenhavn 27 November 1656. T. IX. 454.

Bisperne i Norge fik Breve om Presteskatten.

F. III. V. s. G. t. Eftersom disse besværlige Tider [etc. ordlydende overensstemmende med Brev til Bisperne i Norge om Presteskatten, dat. 20 December 1654, trykt foran S. 438 f.] Kjøbenhavn 27 November 1656. T. IX. 457.

Bisperne i Norge: M. Jens Schjelderup i Bergen.
M. Henning Stockfleth i Oslo.
M. Erik Bredal i Throndhjem.
M. Marcus Christenssøn [Humble] i Stavanger.

Aabent Brev til Kapitlerne i Norge om Skat.

F. III. Hilse eder [etc. ordlydende overensstemmende med aabne Breve til Kapitlerne i Norge om Skatten, dat. 20 December 1655, trykt foran S. 439 f.] Kjøbenhavn 27 November 1656. T. IX. 458.

Oslo	350 Rdl.
Bergen	300 Rdl.
Stavanger.	150 Rdl.
Throndhjem	300 Rdl.

Aabne Breve om Presteskatten i Norge.

F. III. Hilse eder [etc. ordlydende overensstemmende med aabne Breve om Presteskatten i Norge, dat. 20 December 1655, trykt foran S. 440 f.] Kjøbenhavn 27 November 1656. T. IX. 459. (Orig. i Rigsarkivet.)

Aabne Breve til Kjøbstæderne i Norge om Skat.

F. III. Hilse eder [etc. ordlydende overensstemmende med aabne Breve til Kjøbstæderne i Norge om Skat, dat. 20 December 1655, trykt foran S. 441]. Kjøbenhavn 27 November 1656. T. IX. 459.

Bergen	2000 Rdl.	at levere til	Ove Bjelke.
Stavanger	300 Rdl.	. . . . .	Henrik Belov.
Fredriksstad	300 Rdl.	. . . . .	Hr. Nils Trolle.
Skien	300 Rdl.	. . . . .	Hr. Henning Walkendorf.
Tønsberg	225 Rdl.	. . . . .	Vincents Bildt.
Christiania	800 Rdl.	. . . . .	Hr. Nils Trolle.
Oddevald	75 Rdl.	}	Hr. Iver Krabbe.
Kongelf	150 Rdl.		
Throndbjem	900 Rdl.	. . . . .	Peder Vibe.

Christianssand fik ingen Brev, eftersom de ei endnu er taxeret for Skat, uanseet deres Friaar var ude Ao. 16..

Marstrand fri den 21 Juni 1651 10 Aar; nok et Brev den 5 December 1656 paa 5 Aar forud[en] de forne 10 Aar.

Borgermester og Raad i Christiania fik Privilegier om Sager at afhandles til Bythinget, før de kommer til Raadstuen, saa og at dømme paa Bythingssager.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Borgermester og Raad i vor Kjøbsted Christiania for os underdanigst haver ladet andrage, hvorledes der ofte for dennem adskillige Sager til deres Raadstue skal indkomme, som til Bythinget der sammesteds vel kunde paakjendes, med underdanigst Begjering derfor, vi naadigst [tillade og forordne[1] ville, at ingen Sager herefter for dennem indstevnes skulde, som ei til Bythinget [tilforne[1] er dømt, medmindre det saadan Forretning angaar, som til Raadstuen alene bør at indkomme, saa og at Borgermester og Raad forundes maatte, paa alle de Sager, som til Bythinget falder og nogen paaskader, at kjende og dømme. Da haver vi paa saadan underdanigst Ansøgning og Begjering naadigst bevilget, tilladt og forordnet[2], saa og hermed naadigst bevilger[3], tillader og forordner, at paa alle hvis Sager, som for[4] forne Borgermester og Raad herefter indstevnet bliver, skal tilforne til Bythinget der sammesteds være dømt, saavidt ikke til Raadstuen at handles særdeles vedkommer, og at alle andre Sager og Lovmaal, som til forbete Bything falder, om nogen sig haver derover at besverge, skal herefter for Borgermester og Raad i forbete vor Kjøbsted Christiania først indstevnes, hvorefter sig

[1] Fra [mangler i »Registre«. [2] »Registre« har: bevilget og tilladt. [3] »Registre« har: bevilger og etc. [4] Mangler i »Registre«.

alle og enhver haver at rette. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 1 December 1656. R. IX. 638. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle, at til Christiania Skoles Reparation maa af Kirkernes Beholdning anvendes.[1]

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom hos os underdanigst andrages, hvorledes Skolen udi vor Kjøbsted Christiania skal være meget brøstfældig, saa at Børnene sammesteds den ei kan søge, mens derover meget forsømmes, saa ere vi naadigst tilfreds, at I af Kirkens Beholding i Akershuus Len saa mange Penge, som til forne Skoles Reparation og Opbyggelse behøves, maa lade anvende, dog derhos tilbørlig Indseende haver, at ei videre Bekostning derpaa gjøres, end som Fornødenhed uforbigjængeligen udkræver, saa at dertil det mindste, muligt er, af forne Kirkers Beholdning optages og bruges. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 1 December 1656. T. IX. 460. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle, at til Oslo gammel Kirkes Reparation maa anvendes af Kirkernes Penge.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi naadigst tilfreds er, at I af Kirkernes Beholding i Akershuus Len, til Hjælp at lade den forderste Del af den gamle Oslo Kirke nogenledes reparere fore, maa anvende 300 Rdl. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 1 December 1656. T. IX. 461. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Marstrand fik 5 Aars Prolongation paa deres Skattefrihed over forrige Friheders Benaading.

F. III. G. a. v., at eftersom vi den 19 Juni Anno 1651 naadigst haver bevilget os elskelige Borgermester og Raad samt menige Borgerskab i vor Kjøbsted Marstrand, paa det deres By desto bedre igjen kunde komme paa Fode, at maatte paa 10 Aars Tid fra forbete Dato være fri og forskaanet for Skat, og nu underdanigst for os ansøges og begjeres, at samme vores Benaading maatte prolongeres og forlænges, da haver vi paa saadan underdanigst Anmodning og Begjering naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at de fra den Tid, forne vores forrige Benaading endes, maa fremdeles i fem Aar forne Skattefrihed nyde, saa at de fra dette vores Brevs Dato beregnet maa nyde tilhobe 10 Aars Skattefrihed, dog skal de efter forrige Benaadingsbrevs Indhold forpligt være, af yderste

[1] I »Tegnelser« er ved dette og følgende Breve efter Overskriften tilføiet Brevets Datum, hvilken her udelades.

Formue at tilhjælpe, at deres Kirke, Raadhuus og anden fornøden Byes Bygning, saavidt ikke allerede skeet er, kan vorde forferdiget og fuldendt. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 3 December 1656. R. IX. 639.

Hr. Nils Trolle, om Kalk til i Foraaret at nedskikke.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I til vores egen Fornødenhed først udi Foraaret hid til vor Kjøbsted Kjøbenhavn nedskikker 40 Lester god Kalk. hvortil I haver at fragte fornøden Skiberum, og Fragten af eders Lens Indkomst betale, det eder og saaledes udi Regnskaberne paa behørige Steder skal vorde godtgjort. Kjøbenhavn 4 December 1656. T. IX. 461. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Daniel Knoff, at lade 50 Tylvter Deler være i Beredskab i Langesund udi Foraaret.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du først udi forestaaende Foraar udi Langesund lader være udi Beredskab 50 Tylvter gode norske Deler af dennem, som du til os at udgive pligtig er, hvorfra de siden, naar paafordres, bekvemmeligen kan vorde afhentet. Kjøbenhavn 4 December 1656. T. IX. 461. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Hennning Walkendorf, om nogle Tømmer og Lægter at lade hugge til i Foraaret.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I udi nærværende Vinter udi vor og Kronens Skove der udi Lenet lader hugge 20 Tylvter 20 Alen Tømmer og 400 Lægter, saa at det først udi forestaaende Foraar kan være udi Beredskab, og os siden underdanigst forstendiger, paa hvad Sted det findes, paa det at det siden derfra kan afhentes. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 4 December 1656. T. IX. 461. (Conc. i Rigsarkivet)

Marstrand fik Brev paa halv Toldfrihed.

F. III. G. a. v., at vi til vor Kjøbsted Marstrands des bedre Opkomst og Tiltagelse naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at alle Varer, som til og fra vor Kjøbsted Marstrand ind eller udskibes, maa herefter, indtil paa videre naadigst Anordning, være fri for halv Told, Salt, Vin og Specerier undertagen, hvoraf den ordinaire Told efter Toldrullen skal erlægges. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 5 December 1656. R. IX. 639.

Hellik[1] Stenersssøn Thved og hans Hustrues Forseelse med et Barn efterladt.

F. III. G. a. v., at eftersom Hellik Stenerssøn Thved, boendes i Wedald [ɔ: Undal] udi Listerlen i Norge, klageligen haver ladet andrage, hvorledes han og hans Hustru nu anden Gang skal være kommen i Ulykke, at et deres Drengebarn, 12 Uger gammel, haver ligget hos dennem i Sengen og om Morgenen funden død, underdanigst derfor begjerendes, at de for den Straf, som Forordningen omformelder, maa forskaanes, da haver vi naadigst bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at de denne Gang maa forskaanes for den Straf, som paa samme Forseelse burde at følge, dog skal de være tiltænkt, efter egen Erbydelse og Lensmandens billig Sigelse noget til Stavangers Hospital at udgive og derforuden Kirkens Disciplin at udstande. Kjøbenhavn 5 December 1656. R. IX. 639. (Conc. i Rigsarkivet.)

Knud Thorgenssøn at maa have Maren Knudsdatter.

F. III. G. a. v. Eftersom Knud Knudssøn af Laugnelrotten i Robyggelaget underdanigst hos os haver ladet anholde og begjere, at hans Datter, ved Navn Maren Knudsdatter, sig udi Egteskab med en Karl, ved Navn Knud Thorgenssøn, som hende udi tredie Led skal være beslægtet, maa indlade, da haver vi paa saadan hans underdanigste Anmodning bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at be[?] tvende Personer sig udi Egteskab tilsammen maa indlade, dog at de paa tilbørlige Steder først bevisliggjøre, at de hverandre ikke nærmere end, som forskrevet staar, paarører, og at de herforuden udgiver noget til næste Hospital efter deres Formue og Lensmandens Sigelse. Kjøbenhavn 5 December 1656. R. IX. 640. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jørgen Bjelke, om Lindenes Fyringspenge at anvendes til Fæstningen i Flekkerøen.

F. III. V. G. t. Vid, at vi efter dit underdanigste Forslag naadigst tilfreds er, at til Fortificationen udi Flekkerøen maa anvendes de Penge, som kan skyde over af hvis, til Fyringen paa Lindesnes, naar Afregning bliver gjort for hvis Bekostning, som paa samme Fyrings Anrettelse er gjort og anvendt, kan være af Skibenes Drægtighed paa Lest udgiven, hvilket ogsaa paa behørige Steder udi Regnskaberne skal blive godt-

[1] »Registre« har: Helvig.

gjort. Kjøbenhavn 5 December 1656. T. IX. 462. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ove Bjelke, at erlægge til Hr. Nils Trolle Renten af 6000 Rdl. efter Hr. Hannibal Sehesteds Obligation paa Kirke- og Capellanpenge.

F. III. V. G. t. Vi bede dig og naadigst ville, at du af os elskelige Hr. Hannibal Sehesteds tilstaaende Rentepenge aarligen lader erlægge og betale til os elskelige Hr. Nils Trolle etc. den aarlige Rente af de 6000 Rdl. Kirke- og Capellanpenge efter be^{to} Hr. Hannibal Sehesteds tvende udgivne Obligationers Lydelse, som tilforne efter vores naadigste Ordre udi afgangne Hr. Gregers Krabbes Tid skeet er. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 5 December 1656. T. IX. 462. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle anl. tvende Hr. Hannibal Sehesteds Obligationer paa Kirke- og Kapellanpenge.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I de tvende Obligationer paa 6000 Rdl. Kirke- og Capellanpenge, som os elskelige[1] Hr. Hannibal Sehested haver udgivet, som tilforne til afgangne Hr. Gregers Krabbe til Inventarium paa vort Slot Akershuus er bleven leveret, nu fremdeles til Inventarium til eder annammer og hans efterladte Enke derfor tilbørligen kvitterer. Vi haver og naadigst anbefalet os elskelige Ove Bjelke, til eder at levere den aarlige Rente af forne 6000 Rdl. af forne Hr. Hannibal Sehesteds tilstaaende Rentepenge ligesom hidindtil skeet. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 5 December 1656. T. IX. 462. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle, at gjøre Regnskab for Hr. Hannibal Sehesteds Gods søndenfjelds.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I aarligen paa vort Rentekammer lader os gjøre Rede og Regnskab for alt Indkomsten af det Gods baade søndenfjelds og nordenfjelds, som os elskelige Hr. Hannibal Sehested til os og Kronen haver afstaaet efter den Forpagtning, som det nu til adskillige befindes at være forundt. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 5 December 1656. T. IX. 462. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle, at opberge Indkomsten af Hr. Corfits Ulfeldts Gods.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom afgangne Hr. Gre-

[1] Mangler i »Tegnelser«.

gers Krabbe haver tilforne bekommet vores naadigste Befaling, Indkomsten af Hr. Corfits Ulfeldts Gods i vort Rige Norge at oppeberge, da bede vi eder og naadigst ville, at I, indtil paa videre naadigst Anordning, Indkomsten af forne Gods aarligen fra Philippi Jacobi Dag sidstforleden lader opberge og derfor aarligen paa vores Rentekammer lader gjøre os Rede og Regnskab. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 5 December 1656. T. IX. 463. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Preben von Ahns Kvittantiarum for Nordlandene.

F. III. G. a. v., at os elskelige Preben von Ahn til Fosnes etc. haver nu endeligen gjort os god Rede og Regnskab for den visse Afgift og al anden uvisse Indtægt og Udgifter af vor og Norges Krones Lene Helgeland, Salten, Senjen, Lofoten, Vesteraalen, Andenes og Tromsøen, hvormed han af vores elskelige, kjære Hr. Fader, høilovlig Ihukommelse, Kgl. Maj. og os naadigst er forlenet fra St. Hans Dag Midtsommers Anno 1646, til hvilken Dag og Tid os elskelige Preben von Ahn samme Lene først i Befaling og Forsvar bekom, desligeste og gjort Regnskab for alle hvis Pendingeskatter, som der udi forne Helgeland, Salten, Senjen, Lofoten, Vesteraalen, Andenes og Tromsøens Lene haver været paabuden og han der sammesteds oppebaaret haver, bedaget at udgives til Johannes og Michaeli Anno 1646 og saa fremdeles, imidlertid forskrevet staar, saavelsom lige Terminer Johannes og Michaeli nærværende Aar Anno 1656. Og er bete Preben von Ahn os derpaa overalt aldeles intet skyldig bleven efter sine Forleningsbreve og de Regnskaber, Kvittantser og Bevisers Lydelse, som han nu fra sig ind i vort Rentekammer til os elskelige Peder Reedtz til Tygestrup, Danmarkes Riges Raad, og Sten Hondorf til Rønnovholm, vore tro Mænd, Tjenere og Rentemestere, paa vore Vegne leveret og overantvordet haver. Thi lade vi nu hermed forne Preben von Ahn og hans Arvinger aldeles kvit, fri og kravesløs af os og vore Efterkommere, Konninger i Danmark, for al ydermere Krav, Tiltale og Eftermaning for forne hans Regnskaber, Kvittantser, Beviser, Indtægt og Udgift af forbete Nordlands Lene fra den Dag og Tid, til hvilken han først med forne Lene naadigst er forlenet, og til den Dag og Tid, som forskrevet staar, udi alle Maader. Dog at bete Preben von Ahn svarer til indlagte Revers og gjør Rede for Kirkernes Beholdning, som det sig bør, inden han fra forne

Lene aftræder. Kjøbenhavn 10 December 1656. R. IX. 640. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle, at erklære sig om Almuen paa Thoten efter Selio Marselio Begjering kan føre Sætteved til Skrels [ɔ: Skreis?] Jernverk.

F. III. V. s. G. t. Eftersom os elskelige Selius Marselius etc. hos os underdanigst haver ladet anholde og begjere, at Almuen paa Thoten for billig Betaling maatte fremføre til Skrels Jernverk 2000 Favne Sætteved. Da bede vi eder og naadigst ville, at I eder med Flid om des Beskaffenhed erkyndiger, om Almuen paa forne Thoten samme Sætteved for Betaling uden deres Fordærvelse kan afstedkomme, og eders udførlige underdanigste Erklæring derom med forderligste i vores Kantselli indskikker. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 10 December 1656. T. IX. 463. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe med flere Lensmænd i Norge, at levere den 5te Part Skat til Johan Gaarman.

F. III. V. s. G. Vi bede eder og naadigst ville, at I med forderligste til os elskelige Johan Gaarman etc. leverer den 5te Dalers paabuden Skat af eders eget og underliggendes Lene for forleden Aar, beregnet fra 1655 til Aarsdagen 1656, som den siden her neder til vores Renteri efter Befaling kan nedføre, tagendes derpaa hans Beviis, det og paa behørige Steder udi Regnskaberne skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 13 December 1656. T. IX. 426. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Lige saadant Brev fik Hr. Henning Walkendorf, Holger Vind, Jørgen Bjelke, Henrik Belov, Ove Bjelke og Vincents Bildt.

Johan Gaarman fik Brev anlangendes den femte Dalers Skat.

F. III. V. G. t. Vid, at vi naadigst haver anbefalet vore Lensmænd i vort Rige Norge, med forderligste til dig at levere den 5te Dalers paabuden Skat af deres eget og underliggendes Lene for forleden Aar, beregnet fra 1655 til Aarsdagen 1656. Thi bede vi dig og naadigst ville, at du samme Penge, naar de dig dennem overleverendes vorder, til dig annammer og dennem med forderligste derefter paa vores Renteri til vore Rentemestere leverer. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 13 December 1656. T. IX. 463. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle, at betale Michel Opitz paa Antoni Frøli[ng]s Vegne nogle Restsedler.

F. III. V. s. G. t. Vider, at vi paa os elskelige Michel Opitz, hans underdanigste Ansøgning og Begjering naadigst tilfreds er, at I hannem af eders Lens uvisse Indkomst maa betale de tvende Restsedler, som hans Corporal Anthoni Frøling resteret og forne Michael Opitz beretter, sig til hannem at have betalt, den ene paa 64 Rdl., den anden paa 24 Rdl., det og eder saaledes paa behørige Steder skal blive godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 15 December 1656. T. IX. 464. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Preben von Ahn fik Forleningsbrev paa Nordlandene.

F. III. G. a. v., at vi af synderlig Gunst og Naade, saa og for tro og villig Tjeneste, som os elskelige Preben von Ahn til Fosnes, vor Mand og Tjener, os og Riget hertil gjort og beviist haver, og herefter os og Riget troligen gjøre og bevise maa og skal, haver undt og forlenet, og nu med dette vort aabne Brev unde og forlene forne Preben von Ahn med vor og Norges Krones Lene, Salten, Senjen, Lofoten, Vesteraalen, Andenes og Tromsøens Lene, samt des tilliggendes Bønder og Tjenere, vist og uvist, aldeles intet undertagen i nogen Maader, at skulle have, nyde, bruge og beholde, indtil saalænge vi anderledes derom tilsigendes vorder, dog saa at han aarligen til god Rede for forne Lenes visse Indkomst efter Jordebøgerne, saa og for den uvisse Indkomst, i forne Lene falde kan, som er Førstebygsel, Tredieaarstage og Sagefald, item Søfinneskat, Søfinneleding, Landvare, Husfrelse og Finnetiende, Finneleding, Laxeskat og Jagte-Reisningen, saavel for Afgiften af Bodø og Lødinge[n] Prestegjelds Tiender, desligeste for Afgiften af Indyr Gaard og Gods, som efter os elskelige Frants Kaases dødelige Afgang er lagt under forne Lene, samt for alt andet, sig udi forne Lene tildrager, falder og oppeberges og udi forne Lensmænds Tider særdeles er gjort Regnskab for, skal give os og Kronen til aarlig Afgift to Tusinde fem Hundrede halvfjerdesindstyve og to enkende Rdl.[1] uden al Afkortning udi nogen Maader, og dennem paa hans egen Eventyr og Bekostning lade levere udi vort Rentekammer til St. Hans Midsommerdag vore Rentemestere tilhænde.

[1] »Registre« har: 2552 enkende Rdl.

I lige Maader skal han til samme Tid, foruden forne Afgift, erlægge paa vort Slot Akershuus 120 enkende Rdl. og derimod for Rostjenesten af Salten, Senjen, Andenes og Tromsøens Lene være forskaanet, men belangende Told, Sise og Vrag, saavelsom og Sagefald af Prester og Degne, som sig udi forne Lene kan tildrage, ville vi efter godt og klart Regnskab os selv alene til Bedste forbeholdet have. Sammeledes skal han hvis Pendingeskatter, naar de til Rigens Nødtørft bliver paabuden og oppebaaren, paa anordnede Steder til rette Tide lade levere. Og skal forne Preben von Ahn foruden forne Afgift aarligen til hver St. Hans Midsommersdag erlægge til os elskelige Achim v. Breda til Aggersvold af Lofoten og Vesteraalen Lene 796 enkende Rdl., hvoraf Achim von Breda selver aarligen til St. Hans Midsommersdag skulle lade erlægge paa forne Akershuus 120 enkende Rdl. og derimod for Rostjenesten af forne Lofoten og Vesteraalens Lene være fri og forskaanet. Skal forne Preben von Ahnen hermed have fuldkommen Direction over alle disse forne benævnte Lene og ellers være forpligt, at have god Tilsyn til vor og Kronens Jord og Eiendom der udi Lenet, at den ikke med Uret derfra hevdes eller forvendes, og dersom han kan formærke nogen Jord eller Eiendom, lidet eller meget, at være kommen derfra med Uret, da skal han tale det ind igjen med Lov, Dom og Ret, saafremt han ikke selv vil stande os derfor til Rette. Skal han og have Indseende med Kirkernes Rente og Indkomst, at den Kirkerne til Bedste bliver anvendt, og derfor hver tredie Aar efter Recessen udi vort Rentekammer gjøre god Rede og Regnskab; desligeste skal han være forpligt, for et billigt Værd og Kjøb paa vore Vegne at tilforhandle sig hvis Loss og Maarskind, sorte og Kryds-Ræveskind, der udi Lenene falde kan, og dennem til vort Behov hid nederskikke, og ikke tilstede fremmede eller nogen anden dennem at opkjøbe nogensteds der udi Lenene. Og skal han ikke maa tilskrive eller afkorte os nogen Fortæring paa sig selv, hans Folk og Tjenere, hvor han eller de herudi Riget og udi vort Rige Norge med Regnskaber, Afgifter, Skatter eller andre vores Erinde og Bestillinger forreisendes vorder, saavelsom og frede Skovene der udi Lenene og dennem ikke forhugge eller forhugge lade til Upligt eller Skovskade i nogen Maader. Skal han og holde Godset ved god Hevd og Magt og Bønderne, til samme Lene liggendes ere, med Norges Lov,

Skjel og Ret, og ingen af dennem uforrette eller tilstede at vorde uforrettet imod Loven og Jordebogen eller dennem med nogen ny Infæstning eller usedvanlig Paalæg eller Paafund besverge i nogen Maader. Hvilken for^ne Preben von Ahnens Afgift, Regnskab og Forretning skal begynde og angaa St. Hans Midtsommersdag sidstforleden udi nærværende Aar Anno 1656 og endes St. Hans Dag igjen dernæst efter Anno 1657, og siden fremdeles Aar fra Aar forfølges, imeden og al den Stund vi hannem med samme Lene naadigst forlene ville. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 17 December 1656. (Conc. i Rigsarkivet.)

Nils Trolle, om Christian Lepine at gjøre Rigtighed for Bergverkets Inventarium og Gahrkobberets Beholdning med mere.

F. III. V. s. G. t. Vider, at eftersom vi naadigst erfarer, at Inventarium ved Kobberverket udi afgangne Iver Prips Tid mærkeligen skal være forbedret, da bede vi eder og naadigst ville, at I Christian Lepine tilholder at gjøre Rigtighed for hvis Beholdning og Inventarium, hos for^ne Bergverk fandtes; desligeste og for Gahrkobberets Beholdning, som sig skal bedrage 15 Skippund 3 Pund Kobber foruden 1321 Rdl., som et Regnskab Anno 1652 udviser. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 18 December 1656. T. IX. 464. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Preben von Ahn fik aaben Befaling til Almuen udi Nordlandene om ½ Ort af hver Vogs Fisk for Fæstningens Reparation.

F. III. Hilse eder vore og Kronens Bønder og Tjenere, som bygge og bo udi Nordlandene, evindeligen med Gud og vor Naade. Eftersom os elskelige Preben von Ahn paa vores Rentekammer haver betalt og clareret en Halvpart af hver Vog Fisk over al be^te Nordlandene til Fæstningernes Reparations Skat, som til Johannes og Michaelis sidstforleden af eder skulle have været udgivet, da bede vi eder og naadigst ville, at I retter eders Leilighed efter, samme ½ Ort af hver Vog Fisk, som forskreven staar, til hannem igjen at erlægge og betale, ei gjørendes hannem derpaa Forhindring i nogen Maader. Kjøbenhavn 18 December 1656. T. IX. 464. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Iver Krabbe anl. to Fanger ved Navn Peder Laumark og Anne Nilsdatter.[1]

F. III. V. s. G. t. Eftersom I underdanigst er begjerendes at vide, hvorledes I eder med de tvende Fanger, ved Navn Peder Løuemark og Anne Nilsdatter[1] skal forholde, da haver I hannem med forderligste velforvaret til Bremerholm at fremskikke og der fængseligen levere lade, men hende haver I til Fiskeleierne udi Nordlandene efter den derom udgangne Forordning at opskikke. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 18 December 1656. T. IX. 464. (Conc. i Rigsarkivet.)

Ingelbret Hanssøn af Christianssand, at maa oprette et Krudhus [ɔ: Krohus] ved Nerie [ɔ: Njerve] Havn.

F. III. G. a. v., at eftersom Engelbret Hanssøn, Borger og Indvaaner i vor Kjøbsted Christianssand i vort Rige Norge, for os underdanigst haver ladet andrage, hvorledes hannem en Odelsgaard arveligen skulle være tilfalden udi be^te vort Rige Norge, liggendes udi Ondalslen [ɔ: Undalslen] ved en Havn heder Nergaard, hvor han underdanigst er begjerendes et fri Krudhus at maatte opsætte og der for søfarende Folk hvis, de til Livens Ophold behøver, falholde. Da eftersom vi af os elskelige Jørgen Bjelkes etc., hans underdanigste Erklæring naadigst erfarer, samme hans Begjering ingen at være til Præjudice, haver vi naadigst bevilget og tilladt, saa og med dette vort aabne Brev bevilge og tillade, at for^ne Engelbret Hanssøn ved for^ne Neriehavn maa, indtil paa videre naadigst Anordning, paa den hannem tilhørende Grund Kruerhus oprette og hvad, som dertil hører, falholde og selge, dog skal han sig saaledes imod den Søfarende og andre, som did søger, forholde, som tilbørligt, og ingen Forprang eller Underslæb med Toldsvig eller i andre Maader bruge under denne vores Bevillings Fortabelse, om paaklages. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 19 December 1656[2] R. IX. 643. (Conc. i Rigsarkivet.)

Selio Marselio, at gjøre Forstrækning til Regensburg [ɔ: Rendsburg] Garnison.

F. III. V. G. t. Eftersom vi tilsinds er, endnu et Aar at continuere Garnisonen i vor Fæstning Rendsburg, thi bede vi dig og naadigst ville, at du til samme Garnisons Fornødenhed

[1] »Tegnelser« har: Michelsdatter. [2] »Registre« har: 10 December 1656.

efterhaanden udi forestaaende Aar 1657 lader erlægge til os elskelige Hr. Henrik Blume etc. 13778 Rdl. Vi haver naadigst anbefalet os elskelige Ove Bjelke til dig dertil at erlægge af Bergenhuus Lens førstindkommende Skatter 6000 Rdl., saa og Peder Vibe af Throndhjems Lens Skatter 7778 Rdl. med 3 pro cento, hvilket vi dig til Efterretning ville vide lade og saaledes paa tilbørlige Steder imod tilbørlig Kvittering skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 19 December 1656. T. IX. 465. (Conc. i Rigsarkivet.)

Peder Vibe og Ove Bjelke anl. Selii Marselii Indvisning i Skatter for Forstrækning til Rendsburgs Garnison.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst tilfreds er, endnu et Aar at continuere Garnisonen i vor Fæstning Rendsburg, og derfor anbefalet os elskelige Selio Marselio etc. de dertil deputerede Penge at erlægge, da bede vi dig og naadigst ville, at du af de først indkommende Skattepenge udi dit Len, beregnet fra 1657 til Aarsdagen 1658[1], til be^to^ Selium Marselium eller hans Fuldmægtige erlægger og betaler 7778 Rdl. med 3 pro cento imod tilbørlig Kvittering, og hvis be^te^ Contributioner og Skatter ei fuldkommeligen kan tilstrække til de andre hannem gjorte Assignationer, det skal udi det næste Aar derefter betales og godtgjøres, indtil saalænge samme Assignationer fuldkommeligen er afbetalt, hvilket og saaledes paa vores Rentekammer udi Regnskaberne imod tilbørlig Kvittering skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 19 December 1656. T. IX. 465. (Conc. i Rigsarkivet.)

Lige saadan Brev fik Ove Bjelke om 6000 Rdl. af Bergenhuus Lens Skatter udi nærværende Aar.

Henrik Belov, at erlægge til Preben von Ahn hvis Penge, Gabriel Henrik de Medina tilforn haver faaet Assignation paa.

F. III. V. G. t. Eftersom du tilforne haver bekommet vores naadigste Befaling, at lade Gabriel Henricus de Medina af dit Lens Skatter aarligen, indtil paa videre naadigst Anordning, bekomme 2600 Rdl., og vi nu naadigst erfarer, at os elskelige Preben von Ahn etc. samme hans Fordring haver paa sig taget, da bede vi dig og naadigst ville, at du samme 2600 Rdl. efter forrige Assignation herefter lader erlægge til be^te^

[1] »Tegnelser« har i Margen: Dette Brev kom tilbage igjen udi Kantselliet.

Preben von Ahn tillige med dette Aars Contribution, som nu allerede forfalden er, indtil han for Capital og Rente efter derom rigtig gjorte Afregning ganske afbetalt vorder, tagendes derpaa hans Beviis, derefter det dig ogsaa paa behørige Steder skal vorde godtgjort. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 19 December 1656. T. IX. 465. (Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle og[1] Christiania Kapitel at erklære dennem om Peder Bagges Mageskifte om nogen gammel Kirkemur.

F. III. V. s. G. t. Eftersom os elskelige Peder Bagge etc. til Mageskifte og evig Eiendom underdanigst er begjerendes efterskrevne Løkker og Eiendeler, liggendes udi gammel By ovenfor Fredriksstad, hvor samme By før haver staaet, hvoraf en Del skal følge Bispen i vor Kjøbsted Christiania og Oslo Kapitel, som dog altid for sedvanlig Landskyld skal have været brugt under forne Peder Bagges Gaard Borregaard mens uden Bygsel, som er først en Løkke[2], kaldes Bersgaard, skylder aarligen 1 Hud, nok 1 Hud Skyld, som skal være 24 Stenger Eng, liggende iblandt Fredriksstad Borgeres Eiendom paa adskillige Steder, og den tredie Hud Skyld skal ligge ved Høbakken ved Vasgaarden, og en Del af samme Eiedeler Fredriksstads Kirke tilhørige, nemlig de Løkker, som Jacob Pederssøn i gammel By bruger ved Bararnen og uden for beliggende, skylder aarligen 2 Huder, nok tvende andre smaa Løkker, som Kirkevergerne for deres Umage bruger, dog alt sammen uden nogen Fæste eller anden Herlighed videre end den sedvanlig aarlig Leie, hvorimod forne Peder Bagge til fyldest Vederlag til Kapitlet og Fredriksstads Kirke sig erbyder, igjen at ville gjøre Udlæg udi efterne Maade, først tvende hans Gaarde paa Hvaler [ɔ: Hvaløer] beliggendes, nemlig Ref, skylder aarligen 1 Hud og 1 Bismerpund Smør med Bygsel, samt Skibstad sammesteds, skylder aarligen tre Huder med Bygsel, saa og Lysebrot i Rakkestad Sogn, skylder aarligen Skind 6, Havre ½ Tønde, Gutu i Eidsberg Sogn, Skind 6, Havre ½ Tønde, Løken ibidem, Skind 6, Nes i Thrygstad Sogn, Smør 1 Spand, Richustad paa Rasøen, Smør 1½ Bismerpund, Skind 15, dog er disse fem Gaardeparter uden Bygsel. Thi bede vi eder og naadigst ville, at I med forderligste eder imod os underdanigst erklærer, om samme Gods, som

[1] »Tegnelser« har: af. [2] »Tegnelser« har: Laache.

han underdanigst begjerer, for Beleilighed og anden Herligheds Skyld uden Skade kan mistes og om den Vederlag, som igjen underdanigst erbydes, kan agtes nøiagtig at være; desligeste eftersom forne Peder Bagge og er begjerendes, at hannem nogen Mur af tvende Kirker, som udi forne gammel By tilforne har været og nu ganske forfalden og Stenen ikke at skal kunne bruges til nogen anden Byes Nytte, naadigst at maatte forundes, om han nogen Nytte deraf til Bygning paa sin Gaard Borregaard kan have, da ville vi og naadigst, at I eder imod os erklærer, om forne Sten uden nogens Skade hannem forundes kan, og om alt dette forskrevne eders underdanigste Erklæring med forderligste udi vort Kantselli indskikker. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 19 December 1656. T. IX. 466. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle, om den Mandat anl. fede Vares Selgende til Skibsreparation paa Christiania og Fredriksstads 4 underliggende Toldsteder.

F. III. V. s. G. t. Vi tilskikke eder herhos et vores aabent Mandat, som I paa behørige Steder udi eders Len haver at læse og forkyndige, og siden derover holde, som vedbør. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 19 December 1656. T. IX. 467. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle, at tilskrive Lensmændene at erklære dennem om hvilke af de smaa Havne, der kan afskaffes, og hvor Lasten igjen kan henføres formedelst Told Underslæb, der er begaaet.

F. III. V. s. G. t. Eftersom vi kommer udi Forfaring, stor Underslæb os og Kronen paa vores Toldrettighed saavelsom Kjøbstæderne i mange Maader til Skade og Nachdel at begaaes og bruges paa de mange smaa Havne, hvor ingen Tolder for Toldens Ringhed kan holdes, da bede vi eder og naadigst ville, at I tilskriver enhver af vore Lensmænd i vort Rige Norge, at de sig imod eder paa vore Vegne erklærer, hvilke af saadanne smaa Havne udi enhvers Len fornøden synes at kan afskaffes og til hvilke store Havne Lasten igjen udi dets Sted uden al for stor Besværing kunde henføres, hvilken deres Erklæring I tillige med eders egen i lige Maader udi vort Kantselli med forderligste haver at indskikke. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 19 December 1656. T. IX. 467. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Forord[ning] anl. med hvad Vilkaar Fedevare paa de fire Ladesteder, under Christiania og Fredriksstad liggende, saavidt til deres Skibes Reparation gjøres fornøden, maa selges og afhændes.

F. III. G. a. v., at vi efter underdanigst Anmodning og Begjering naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at Fedevare maa paa de fire Ladesteder der, under vore Kjøbstæder Christiania og Fredriksstad beliggende, selges og afhændes, saavidt til Skibenes fornøden Reparation der paa Steden, naar de did ankommer, kunde behøves' dog med efterskrevne Conditioner:

1. At ingen, som bor paa forne fire Ladesteder maa handle med nogen fede Vare, mens med Trælasten alene, uden de, som haver Borgerskab udi bete Christiania og Fredriksstad og udi en af bete Byer ville tage nye Pladser at opbygge med god Kjøbstedbygning, inden og uden, som det sig bør, eftersom det af vores Statholder enhver i saa Maader efter Formuen vorder anordnet og befalet.
2. Og paa det saadanne fede Vare uden billig Klagemaal paa forne Ladesteder tilbørligen kan selges, da ville vi naadigst, at Lier, Eker, Modum, Sigdal Numedal, Sandshverv, Røken, Hurum med deres Annekser skal være tillagt til Bragernes og Strømsøen Ladesteder, mens Rygge, Valle [ɔ: Hvaløer], Svindal med deres Annekser og Jeløen til Moss, i lige Maade og Ide og Marker med deres Annekser til Haldens Ladesteder, hvilke forne visse Sogne, som dog ikke vel deres fede Vare til Kjøbstæderne kunde føre, skal tiltænkt være, herefter enhver til sin Ladested, som forskrevet staar, at selge, og ingen anden uden samme Prestegjelds Indbyggere at føre samme deres Vare til bete Ladesteder, ei heller maa de samme enten handle sig saadanne Vare til af andre, til at forhandle igjen til Ladestederne, eller indføre og selge Vare af andre Prestegjeld, under et Skin at være deres eget, under samme Vares Forbrydelse og anden vilkaarlig Straf. Dog skal derhos i Agt tages, at saadanne Priviligerede paa Ladestederne saaledes igjen skulle betale og oprigtigen handle med Bonden og den Selgende, saa han ikke derover bliver forarmet eller haver billig Aarsag til at klage, saafremt de denne vores Benaading agter at nyde. Og paa

det al Underslæb herimod kunde forekommes og, saavidt muligt er, afskaffes, da skal enhver af forne tvende Byers Øvrighed eller deres Fuldmægtige saavelsom Toldbetjentene, saavidt muligt er, have flittigt Tilsyn, at hermed oprigtigen omgaåes, hvorfor og de, som til saadanne Varers Forhandling priviligeret vorder, saavelsom alle andre, som nogen befinde, betræde eller antaste kunde, noget herimod, som forskrevet staar, at gjøre, skulle den Magt have, det paa tilbørlige Steder at tilkjendegive og derfor nyde den fjerde Part af det, som ved Dom konfiskeret og forbrudt vorder, hvorefter alle og enhver, som vedkommer, sig herefter kan have at rette og for Skade at tage Vare. Ladendes det ingenlunde. Kjøbenhavn 20 December 1656. R. IX. 643. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hr. Nils Trolle om noget Gevær at nedskikkes.

F. III. V. s. G. t. Vi bede eder og naadigst ville, at I med første aaben Vand hid nedskikker og paa vores Tøihus her for vor Kjøbsted Kjøbenhavn leverer hvis gammel og ubrugeligt Gevær, som paa Tøihuset paa vort Slot Akershuus findes. Cum claus. consv. Kjøbenhavn 20 December 1656. T. IX. 467. (Orig. og Conc. i Rigsarkivet.)

Hans Tidemand, Ridefoged over Thelemarkens Fogderi, fik Confirmation paa en Søbod.

F. III. G. a. v., at eftersom os elskelige Hr. Henning Walkendorf til Glorup etc. haver paa vore Vegne og paa vores naadigste Ratification gjort et Kjøb med os elskelige Hans Tidemand etc., hvorpaa nu søges vores naadigste Ratification, og lyder samme Hr. Henning Walkendorfs Brev paa samme Kjøb Ord efter andet, som følger:

Jeg, Henning Walkendorf etc., gjør hermed vitterligt, at efter Kgl. Maj., min allernaadigste Herres og Konges, Tilladelse, dat. Kjøbenhavn den 21 Oktober 1655, haver jeg skjødt og afhændt, og nu hermed fuldkommeligen selger, skjøder og afhænder fra Hs. Kgl. Maj. og til velagt Hans Tidemand, Kgl. Maj.s Ridefoged over Thelemarkens Fogderi, den gamle, forfalden og af Vandflommen fordervede Søbod paa Eid, som forrige Lensherrer residerede, her for Skien liggendes imellem Kgl. Maj.s Lange Sage og de Sage, som nu Jørgen Henrikssøn, Anders Gjermundssøn og Jacob Pederssøn bruger, med des tilbehørige Stolpebod og Pladser udi Længde og Bredde,

som der nu forefindes og saavidt der med Rette tilligger og bør og af Arilds Tid tilligget haver, at maa nyde, bruge og beholde til evindelig Odel og Eie, saa Hs. Kgl. Maj. der udi ikke nogen ydermere Lod, Del, Ret eller Rettighed dertil videre haver i nogen Maader, medens han, be^{te} Hans Tidemand, haver sig den saa nyttig at gjøre, som han bedst kan og ved. Thi vil jeg paa Hs. Kgl. Maj.s Vegne være hans fri Hjemmelsmand for hver Mands Tiltale, som derpaa billigen bør eller kan tale i nogen Maader. For hvilken Søbod jeg og nu haver paa Kgl. Maj.s Vegne annammet efter den Taxering, som sex uvillige Mænd i Skien den 12 November 1655 gjort haver og af tolv Lagrettesmænd siden derefter den 25 April confirmeret er, oppebaaren og annammet Penge 250 Rdl., som han og nu hermed for kvitteres. Og dersom saa skeede, at samme Søbod med des Tilliggende blev hannem fravunden for min Vanhjemmels Brøsts Skyld, da haver jeg at igjen skaffe hannem lige saa god en Gaard og saa vel beleiligt i alle Maader inden sex samfelde Uger dernæst efter. Til Vitterlighed under mit Signet og egen Haand. Ex Skien den 30 April 1656.

(L. S.) Henning Walkendorf.

Da haver vi for^{ne} Kjøbebrev udi alle des Ord, Clausuler og Punkter naadigst confirmeret, fuldbyrdet og stadfæst, saa og hermed confirmerer, fuldbyrder og stadfæster. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 22 December 1656. R. IX. 644. (Conc. i Rigsarkivet.)

Salig Peder Juels Frue og Arvinger fik Brev om hans Len i to Aar at beholde.

F. III. G. a. v., at vi af synderlig kongelig Gunst og Naade, saa og for villig og tro Tjeneste, som afgangne Peder Juel os og Kronen i adskillige Maader beviist haver, haver benaadet hans sande Arvinger, nemlig hans Fader, os elskelige Erik Juel etc., saa og be^{te} Peder Juels Hustru, os elskelige Fru Dorethe Sehested til Gjældens og anden Besværings Afbetaling, som der udi Boen findes og han sig i be^{te} vor og Kronens Tjeneste forhvervet haver, med vore og Norges Riges Lene, Harringer [ɔ: Hardanger] Len og Halsnø Kloster, som afgangne Peder Juel tilforn medforlenet var, saa at de samme Lenes Indkomst maa nyde og beholde udi efterfølgende Aaringer, beregnet fra Philippi Jacobi 1657 og endes Aarsdagen 1659, og ellers have be^{te} Lene med lige saadan Conditioner,

som be^{te} afgangne Juel dermed forlenet var, intet aldeles undertaget i nogen Maader. Cum inhib. sol. Kjøbenhavn 22 December 1656. R. IX. 645. (Conc. i Rigsarkivet.)

Jacob Ulfeldt, at være godtgjort en Antegnelse i hans Commissari Regnskab.

F. III. V. G. t. Eftersom vi naadigst erfarer 400 Rdl., som du paa fire Maaneder forud haver opbaaret; beregnet fra 1 Januarii 1646 til den 1 Mai i samme Aar, at være gjort dig til Antegnelse udi de norske Commissarii Regnskaber af vores elskelige Rigens Raad, som til dennem at forhøre haver været forordnet. Da ere vi efter din underdanigste Anmodning og Begjering naadigst tilfreds, at samme 400 Rdl., som er oppebaaren, maa dig være efterladt, hvorfor de og dig udi be^{te} Commissarii Regnskaber saaledes skal vorde decorteret og godtgjort, derefter du dig kan vide at rette. Befalendes etc. Kjøbenhavn 24 December 1656. T. IX. 468. (Conc. i Rigsarkivet.)

Register.

Aaby, Gaard i Baahus Len. 197. 319 f. 546.
Aabygge Skibrede. 23. 140. 284. 423. 428. 520. 540. 573. 614. 634.
Aaker (Aager), Gaard i Baahus Len. 124.
Aalborg, Peder Sørenssøn, Kapellan i Ibestad. 604.
Aalen, Anneks til Holtaalen. 67 f. 670.
Aamot Sagbrug paa Modum. 490.
Aamund Baardssøn, se Rosensværd.
Aardal, Prestegjeld i Sogn. 449. 452.
Aaretræer. 44.
Aarhus Bispegaard. 605.
Aarlien, Gaard i Børsen. 37 f.
Aarup, Gaard i Jylland. 494.
Aas, Prestegjeld paa Follo. 199.
Aase, Gaard i Vik. 645.
Aase Slevig. 334. 601.
Aaseby, Gaard i Baahus Len. 196.
Aasen, Gaard i Borre. 410.
Abildsø, Gaard i Aker. 383.
Absolution, hemmelig. 355.
Accise, se Told.
Accisebog, se Toldbog.
Accord. 2. 122 f. 128. 381. 639. 641. — jfr. Contract.
Adelen. 54 f. 119. 124. 513. — 's Privilegier. 464. — 's Tjenere. 407.
Adelsbrev. 403 f.
Adelsgods. 124 f.
Adler, Capitaine. 599.
Administration. 53. 562 f.
Admiral Tromp, Skibet. 542.
Afgift. 92. 101 f. 108. 124. 175. 234. 270. 461. 464. 482. 487. 520 f. 538. 541. 546. 564 f. 567. 570. 606 f. 610. 627. — af Barbo Jernverk. 316. 376. 378. — af det geistlige Gods. 359. — af Lenene. 15. 17 f. 81 f. 174 ff. 415. 520. 552 f. 555. 559. 563. 573 f. 625. 634. 654. 686 f. — af Tienden. 131 ff. 525.
Afkortning. 547. 566.
Afregning. 63 ff. 74. 90 f. 128 ff. 136 f. 169 f. 364 f. 569. 663.
Afrids. 632.
Afskaffelse af Ladesteder. 521 f.
Afskedspas. 116.
Afsnes, Gaard i Sogn. 339.
Afsoning, Sorenskriver Rasmus Svendssøns. 272.
Afsættelse. 387 f.
Agdesidens Len. 11. 18—21. 139. 143. 146 f. 151. 220. 245. 257. 262. 269. 275. 282 f. 287. 289. 303. 305. 309. 349. 422. 427. 433. 469. 474. 476. 484. 490 f. 534. 569—72. 574. 610. 622. 625. 675. — Almuen i. 190. — Generalstrandfoged i. 257. — Hoved- og Ladegaard i. 18. 20. 570. — Lagmanden i. 11. 409. — Skatter (Indkomst). 2. 15. 21. 109. 220. (369). 381. (597 f.).
Agerø, Gaard i Baahus Len. 382.
Agvaldsnes Skibrede. 592.
Ahlefeldt. Fredrik von, Oberstelieute-

nant og Commandant paa Baahus Fæstning. 667 ff.
Ahnen, Preben von, til Fosnes, Befalingsmand over Nordlandenes Len. 55. 73 f. 80 f. 90. 95. 102 f. 132 144. 154. 185. 192. 225. 263. 265. 274. 281. 289. 308. 320. 345. 398. 433. 466. 469 f. 474. 574. 585. 607 f. 626. 641. 653. 666. 673. 676 f. 684. 686 ff. 690 f.
Akeleye, Sigvard Gabrielssøn, til Kambo, Befalingsmand over Verne Klosters Len. 29 f. 111 f. 301. 303. 488.
Akers Herred. 140. 147. 284. 423. 428. 633. — Herredsthing. 217. — Kirke 211.
Akershus, Archeliet paa. 560. — Fæstning. 3. 91. 110. 115. 175. 194. 249 f. 407. 414. 443. 508. 532. 614. 633. 669. — Garnison. 3. 84. 175—177. 260. 554. 632. — Ladegaard. 484. 559. — Len. 71. 107. 119. 139 f. 146 f. 149. 177. 199. 219. 249. 283 f. 303 f. 422 f. 427. 430. 470. 474. 483 f. 495. 530. 534. 549. 558—61. 581. 591. 610. 614. 675. 680. — Kirkers Indkomst. 530. 591. — Magasinhuse. 132 f. — Regiment. 3. 32. 104. 266 f. 531. 533. 555. 575. 614. 669. — Slot. 3. 15. 17 f. 66 f. 84. 90. 110 f. 115. 119 f. 133. 175. 177. 203 f. 268 f. 414 f. 420. 443. 468. 475. 484 f. 494. 513. 554. 559 f. 570 614. 632. 683. 687. 694. — Skatter (Indkomst). 21 f. 90 f. 93. 111. 120 f. 180. 225. 367—70. 383. 410. 614. — Tøihus. 177. 508. 575. 668. 694.
Aldalselv. 455.
Aldalsø. 455.
Allehelgens Gods. 387. 494.
Alms Præbende. 373 f.
Almuen i Norge. 146. 427. 482.
Alsloe, Jens Hanssøn, Prest og Rector i Christianssand. 11.
Alterens Sacramente. 22. 179.
Alversunds Kirke. 339.
Amdal, Bendt Pederssøn, Sogneprest i Gjerestad. 323.
Ammunition. 2. 64. 120 f. 199. 340.
Amsterdam. 542.
Amund Iverssøn, se Arnulf Iverssøn.
Andabelø. 245.
Andenes Len. 684. 686 f. — jfr. Nordlandene.
Anders Anfinssøn paa Bøtun. 450. — Christenssøn. 183. — Erikssøn. 178. — Finssøn paa Tjørsvaag. 300. — Gjermundssøn. 694. — Iverssøn. 538. — Jacobssøn. 385. — Karlssøn, forrige Lagthingsskriver. 62. — paa Kvamme. 449. — Lauritssøn, Borger i Bergen. 514. — Madssøn, Byskriver i Bergen. 112 ff. 471. 644—47. — —, Borgermester i Tønsberg. 359 f. 361 f. 419 f. — Michelssøn. 505. — Mortenssøn Byrholt. 543. — Nilssøn, Konstabel. 99. — Numedal. 645. — Olufssøn, Borgermester i Fredrikstad. 49. 563 f. — Pederssøn. 116. — —, Kulbrænder. 316. — Svendssøn, Borgermester i Christianshavn. 5. 660. — Sørenssøn, Renteskriver. 65. 123. 130. 137. 169 f. 365.
Andreas Christopherssøn, Foged over Bakke Klosters Gods. 341.
Anfin Thorgrimssøn. 328.
Anna Abelsdatter. 609. — Andersdatter. 493. — Jensdatter. 606. — Lauritsdatter, Johan v. d. Veldes Hustru. 514. — Mortensdatter. 494. — Nilsdatter. 689. — Olsdatter Fister. 334. — Ras- musdatter, Kay Kruses Enke. 381. 387. — Svendsdatter, Henrik Skums Hustru. 648. — Thuesdatter Soleim. 467.
Antegnelser. 696.
Apostels Gods. 456 f. 528 f. 594.
Apothek. 268. 491 f. 587. 600 f.
Appel. 8. 59. 272. 281. 344. 352. 384. 445. 494.
Arbeide. 3. 110. 179. 233. 264. 464. 472. 673. — Frihed for. 163. 419. — i Jern. 62. 126. 229.
Arbeidsfolk, Oslo Hospitals. 210.
Arbeidsløn. 119.
Arbeidspenge. 5. 25 f. 251. 384 f. 464. 573. — Frihed for. 92.
Archediaconatus Præbende. 458.
Archeliet paa Akershus. 560.
Archelimester i Marstrand. 162.
Arendal. 316. 387. 649. — 's Jernverk. 5. 534. — jfr. Barbo Jernverk.

Arenfeldt, Axel, til Basnes, Ridder. 327. — Mogens, til Rugaard, Befalingsmand over Agdesidens Lene. 2. 10. 15. 18—21. 43. 55. 77. 80. 86. 92. 109. 114 f. 132. 134. 137 ff. 149 f. 220. 269. 309. 340. 400. 574. 610. 625.
Arent Hanssøn, Borgermester i Christiania. 310. — Nilssøn, Finne. 66.
Arithmetik, Information i. 162.
Arken, Orlogsskibet. 191.
Arneø paa Island. 541.
Arngrim, Thorkil, se Vidalin.
Arnisæus. Christian. 375. 476. — Henning, Dr. 375.
Arnulf (Anno) Iverssøn. 652.
Arrest. 42. 51. 116 ff. 166 f. 178. 356. 417 f. 421. 446. 503. 536. — Løsladelse af. 51. 178. 185 f. 216.
Artilleriet, Inspection over. 162.
Ary. 119. 173. 178 f.
Asperheim (Aspren), Gaard i Aardal. 449.
Assessor i Bergamtet. 275 f. 282 f.
Assignationer. 21. 30. 33. 41 f. 45 f. 48. 51 f. 56. 63. 71. 74. 90 f. 120 f. 126. 129 f. 135 ff. 161 f. 170. 180. 182. 225. 228. 293 f. 321. 352 f. 365 f. 370 f. 377 f. 399 f. 408. 417. 419 f. 442. 467. 506 f. 523. 529. 659. 663 f. 690.
Astafjord (Ibestad) Prestegjeld i Nordlandene. 604.
Astrid Halvorsdatter Møglebust. 333.
Atlethveit, Gaard i Nerstrand. 334.
Audal, Gaard i Sem. 410.
Augustinus Olssøn, se Wroe.
Avling, Jonas Pederssøn, Sogneprest til Vardal. 355. 497.
Axnes, Gaard i Leksviken. 655.

Baad, Henrik, Sogneprest til Gjerpen. 637.
Baadshagstager. 44.
Baadsmænd. 86. 93. 272. 303. 416. 641. 660.
Baahus Fæstning. 64. 66. 91. 99. 110. 120. 162. 199. 228 f. 619 ff. — Garnison. 110. 228. 260. 369 — Len. 22 ff. 139. 142. 146 f. 150. 277. 283. 287 f. 303. 305. 319. 322. 335. 349. 414. 416. 422. 426 f. 431. 469. 471. 474. 483. 493. 543. 545 f. 568. 593. 617 f. 641. 671. 675. — Regiment. 109. 228. 260 f. 369. 385. 416. 444. 502. 531. 533. 620. 667. — Skatter. 21. 99. 228. 369. 508. 620. — Slot. 12. 14. 23 f. 66. 204. 261 f. 325 f. 358. 444. 541. 588. 617—20. 623. 669. — Slotsfogden paa. 670.
Bagge, Peder, til Holme- og Borregaard. 12 f. 336. 342 f. 410 f. 635. 691 f.
Baglast. 191. — -Jern. 185
Bagstvold, Gaard i Vaale. 580. 582.
Bakke, Gaard i Fuse. 118. 160. —, Gaard paa Kalvøen. 118. 160. —, Gaard i Nordfjord. 603. —, Sogn i Baahus Len. 623.
Bakke Kloster Len. 39 f. 341. 653 f.
Baltasar Jacobssøn, Lagmand paa Færø 280.
Bamble Fogderi. 84.
Bandolæder. 2. 249.
Bandsbil, Iver Jenssøn. 538.
Bang, Jens Jacobssøn, Foged over Solør og Østerdalen. 341.
Banner, Erik, til Boserup. 352. — Nils. 513. 672.
Barbara Andersdatter. 176 f.
Barbo Jernverk. 376. 378. 660 f.
Barkestad Fjerding i Vesteraalen. 607.
Barkost, Gaard i Hillestad. 580 f. 583.
Barkve, Gaard i Strand. 337.
Barn. 460. 682. — Slotsfogdens paa Baahus Slot. 670.
Barnedaab. 211.
Barnefader. 354.
Barnefødsel. 261 f. 541. — i Dølgsmaal. 33.
Barth, Daniel, Bergmester. 193. 239. 317. 319. 521. — Johan, Oberbergmester. 240. 296 f. 313. 516.
Bay, Jens, Major. 10. 15. 245. 610.
Beg. 138 f.
Begravelse. 336. 342 f. 443. 497. 504. 623 f.
Bekensteen, Hans. 31.
Beklædning. 54.
Belov, Henrik, til Spøtterup og Hvid-

stedgaard, Befalingsmand over Stavanger Len. 15 f. 55. 72. 80. 92. 125. 132. 139. 149 f. 155—58. 167. 225. 263. 265 272 f. 283. 288. 291 f. 303. 307. 322. 331. 336. 338. 345. 370. 380. 384. 390. 401. 422. 430 f. 438 ff. 442 462. 469 f. 474. 484. 539. 541 554. 578 f. 627. 675. 679. 685. 690.
Benaadning. 4. 43. 66. 176 f. 199 f. 217. 233. 323. 334 f. 373. 460 f. 493. 508. 584 f. 601—4. 609. 616. 640. 652. f. 656. 662. 669—71. 682.
Bendt Pederssøn, se Amdal. — Bendtssøn, Sogneprest til Høiland. 592.
Berg, Gaard i Sem. 410
Bergamtet. 58—61. 194. 239 ff. 245. 660. 666 f. — jfr. Oberbergamtet.
Bergamts Ordning. 242 f. 245. 516. — Bøger. 240 ff. — Assessor. 275 f. 282 f. — Skriver. 517 f.
Bergen. 3. 52. 54. 56 f. 72. 76. 85. 149. 158. 225. 254 f. 279. 293. 303. 321. 340. 345. 349. 356. 387 ff. 430. 442. 463. 514. 529. 541. 543 f. 610. 612. 641. 650. 658. 673. 679. — Apothek. 491 f. 587. — Borgermester og Raad. 22. 138. 170. 234 ff. 239. 345. 350. 358. 458 466. 530. 542. 545. 547. 551 ff. 588. 648. — Borgerskabet. 104. 106. 264 f. 273. 311. 345. 529. 542. 544 f. 551 f. 649. 654. — Handel. 345 f. — Havn. 22. — Hospital. 103. 609. — Kapitel. 135. 156. 440. — Kjældere og Boder. 320. — Kontor. 181. 235—39. 350. 507. 642. — Lastepenge. 325. — Laurits Hanssøns Gaard. 514. — Maren, Anders Lauritssøns Søbod. 514. — Nykirkens Sogn. 514. — — 's Presteresidents. 673. — Privilegier. 273 345 f. 350. — Stift. 291 f. 662. 678. — Stranden. 514. — Sverres Borg (Svartsborg). 648. — Told. 129 ff. 321. 396 f. 503. — Vaag. 350. — Vestindiske Compagni i. 52.
Bergenhus Fæstning. 74. 168. — Garnison. 54. 104 ff. 168. — Len. 54. 88. 104 f. 139. 142. 146 f. 150. 168. 254 f. 283. 287 f. 303. 305. 338. 422. 426 f. 432. 449 f. 456. 467. 469. 474. 483. 486. 525. 537. 595 ff. 603. 641. 644. 646. 675. — Regiment. 104. — Skatter (Indkomst). 11. 21. 54. 74. 106. 121. 123. 125. 400. 408. 442. 690. — Slot. 2 f. 10. 56 f. 103—106. 194. 221. 225. 234. 590. 596. 609. 644.
Bergfolk. 1. 58—61. 239 ff.
Berginkvisiteur, Afskaffelse af. 671 f.
Bergmedicus. 612. 616.
Bergordning. 62. 193. 239—243. 302. 517 f. 521. 661.
Bergregnskab. 501.
Bergverk. 57—61. 67—70. 239 ff. 242 f. 485. 510. 517 f. 520. 532. 535. 638 f. 688. — 's Sager. 242. 517 f.
Bering, Vitus, kgl. Historiographus 522.
Berns, Albert Baltasar. 128 f. 370 f. 378. 408. 417. 442. 506 f.
Bernt Petersøns Enke. 192.
Bernts, Grethe. 41. 323 f.
Bersgaard. 691.
Bertel Nilssøn. 78. 116 f. — — 's Enke Kirsten. 78. — Pederssøn, se Normann.
Bervendal Sogn i Baahus Len. 196.
Besigtelse. 35. 37. 39. 67. 98. 163. 410 ff. 484 f. 495. 549 f. 577 f. 580 f.
Beskjærmelsesbreve. 5. 72. 116.
Bessestad Kirke paa Island. 321. 498 f.
Bestallinger 5. 14 f. 24. 57 f. 66 f. 75. 83 f. 96. 99. 115 f. 121 f. 158. 177. 200. 220 f. 231. 239 f. 275 f. 280. 282 f. 296 ff. 317. 348 f. 353 f. 357. 395 ff. 402 f. 409 f. 444. 471. 494 f. 505. 516—21. 531 f. 596 f. 599 f. 667 f. 671 f.
Betaling. 2. 10 f. 14 f. 21. 33. 42 f. 45 f. 48. 52. 90 f. 93 109. 123. 130 f. 135 ff. 161. 175. 225. 228 f. 251 f. 260. 300. 331. 352. 363 f. 366 ff 369 f. 377—81. 383 f. 408. 410. 417. 419 f. 442. 499. 503 f. 508. 513. 520. 522 f. 548. 573. 597 f. 610. 613 f. 620 f. 661. 663 f.
Beuningen, von, hollandsk Ambassadeur. 652.
Bildt, Daniel Knudssøn, til Morland. 653 f. — — Ottessøn, til Hafslund. 6. 188. 297. 484. 511. 539. 634 f. — Mette. 148. — Vincents, til Nes, Be-

falingsmand over Tønsberg Len. 21. 29. 33. 46. 55. 80. 95. 98. 112. 132. 139. 149 f. 158. 201. 203 f. 223. 225. 255. 263. 265. 283. 288. 301. 303. 306 f. 330. 351. 359. 361. 369. 399. 401. 411. 418. 422. 430 f. 442 f. 446. 467 f. 470. 474 f. 484. 488. 497. 503. 511. 523. 527. 531. 533 f. 536. 543. 569. 579 f. 583. 598. 610. 627. 641. 665. 667. 674 f. 679. 685.
Bille (Bilde), Enevold. 531. — Vincents, til Valdbygaard. 554.
Bingen. 405
Birch, Povel, Capitaine. 121 f. 126.
Birgitte (Berete, Birte, Børte) Clausdatter, se Mylting. — Clemensdatter. 402. — Grisegaard. 215. — Halvorsdatter. 669. — Lassesdatter Soleim. 603. — Nilsdatter. 184. — Thorbensdatter. 138.
Biskop, Henrik. 71.
Bismark, Christian, Archelimester. 158.
Bispegods, Jens Bjelkes. 159.
Bisperne. 155. 438. 610. 678.
Bispetienden af Hisinge. 330. — af Stangenes. 322 f.
Bjelke, Dorthe, Daniel Bildts Enke. 276 ff. 653 f. — Hans, til Saxlund. 25. 108. 549 f — Henrik, til Ellingaard, Ridder, Befalingsmand over Island. 198. 201. 258. 319 ff. 497 ff. 566. — Jens, til Østeraat, N. R. Kantsler og Befalingsmand over Marie Kirkes Provsti Gods. 6. 27. 29. 31. 53. 55. 85. 98. 111 f. 159. 163. 165 f. 174. 176. 181. 188. 226. 250. 252. 295. 297. 418. 433. 465. 497. 520. 595. 635. 667. — Jørgen, til Østeraat og Sande, Befalingsmand over Agdesidens Lene. 174. 189 f. 194. 200. 220. 225. 233. 245 f. 254. 256 f. 262. 265. 272—76. 283. 288. 300. 302 f. 306 f. 309 f. 313. 326. 351. 361. 366. 369. 380 ff. 386 f. 390. 398 ff. 422. 430 f. 462 f. 469 f. 474 f. 484. 488. 497. 502. 510 f. 524. 534. 565 f. 569—72. 574. 590. 597. 600. 610. 615. 622. 624—27. 635. 641. 654. 664 f. 675. 682. 685. 689. — Ove, til Østeraat, Befalingsmand over Bergenhus Len. 2 f. 7. 11. 21 f. 41. 49. 54 ff. 64. 72. 74. 80. 85. 88. 103 f. 106 f. 112. 114. 118. 120 f. 125. 130. 132. 138 f. 149 f. 155 ff. 158 ff. 161. 168. 170. 173 f. 178. 181. 194 f. 221 f. 224 f. 238 f. 255. 258. 261 ff. 265. 272. 283. 288. 303. 307. 321. 323 f. 338 f. 345. 356. 358. 366. 389 f. 396. 400 f. 408. 422. 430 f. 438 ff. 442. 444. 451. 453 f. 456. 469 f. 474. 483. 497 f. 506 f. 521. 526. 529 f. 537. 541. 543. 545. 547. 552. 586 f. 590. 593 f. 595. 598. 609 f. 621. 624. 627. 641. 643 f. 646 f. 649 f. 652 ff. 658 662. 673. 675. 679. 683. 685. 690.
Bjelker. 73.
Bjørn Magnussøn. 541. — Povelssøn. 321. — Thorkildssøn. 637.
Bjørn, Mathias, Tolder i Svinesund. 486.
Blaasmo, Gaard i Orkedal. 37 f.
Blandts, Gaard i Slesvig. 197.
Blix, Claus Mogenssøn, Sogneprest til Buksnes. 651. — Hans Lauritssøn, Sogneprest til Skjerstad. 95. — Mogens, Magister. 368.
Bloch, Peder de, Toldforvalter nordenfjelds. 232. 258. 279 f. 309. 311. 344 398 f. 403. (466). 552. 573. (642) (651). 654.
Blume, Henrik, Ridder. 690.
Bly. 105.
Bodø Prestegaard. 102. — Residents. 102. — Sognepresten til. 102. — Tiende. 686.
Boel Povels i Svinesund. 460.
Bogerud, Gaard i Aker. 213.
Bogtrykkeri. 605.
Bolte. 74. — Jern. 365.
Bolvig, Gaard i Solum. 500.
Bona communia. 247.
Bondegaarde i Baahus Len. 421 f.
Bonden, Gaard i Sande. 382.
Bord. 509.
Bordholdsjorder i Nordlandene. 80.
Borge, Gaard i Vaale. 581 f.
Borgerskab. 94 f. 145. 154. 285.
Borgerstand. 54.
Borre Prestegjeld. 410.
Borregaard. 691 f.

Bortfæstning, Tilladelse til. 55 f.
Boslod. 126.
Botne Prestegjeld. 580.
Boyessøn, Fredrik, Generalinspecteur over Skovene. 223.
Bräem, Gotthard (Gødert), Borger i Kjøbenhavn. 419. — — 's Enke Dorthe. 419. — Johan, Borger i Kjøbenhavn. 419.
Bragernes 71. 117. 318. 356. 395. 405 f. 641. 674. 693. — Tolderen paa. 314 f.
Brakø paa Island. 541.
Brandebo Fjerding i Grans Prestegjeld. 149. 430.
Brandskuder. 11 f.
Brandstorp, Gaard i Skjeberg. 49.
Brandsø Skibrede i Søndfjord. 644 fl.
Brandt, Jacob, Hospitalsforstander i Oslo. 214. 217. 581.
Bratli, Gaard i Snertingsdalen. 550.
Bratsberg, Almuen i. 75. — Len. 84. 139. 142. 146 f. 150. 249. 271. 283. 288 f. 303 f. 356 f. 422. 427. 433. 462. 468 f. 474. 476. 484. 488. 500. 534. 555 ff. 563 f. 610. 637. 641. 666. 675. — Ladegaard. 555. — Residents. 408 f. — Skatter. 21. 125. 419 f.
Braunmann, Dominicus, Proviantskriver paa Akershus. 494.
Breda, Achim von, til Aggersvold. 104. 687.
Bredal, Erik, Mag., Superintendent over Trondhjems Stift. (43). 110. 155. 157. 185. 192. 227. 291. 368. 439 f. 448. 538. 574. 585. 604. 678.
Breden Bygdelag i Gudbrandsdalen. 149. 430.
Brekke, Gaard i Sogn. 645. —, Gaard i Viks Prestegjeld. 452.
Brekketorp, Gaard i Baahus Len. 277.
Bremen. 507.
Bremer, Bernt, Tømmermand i Christiania. 459. — Fredrik, Tolder i Christiania. 253.
Bremerholm. 109. 227. 363 ff. 635. 689.
Brendefur, Gaard i Nordfjord. 602 f.
Breve, Oberstelieutnant Credtzes. 665. — Daniel Knoffs. 396. — Oberbergamtets. 318.
Bringsjord, Gaard i Lyngdals Prestegjeld. 134. 300. 502.
Bro Kirke i Søndfjord. 646.
Bro, Sogn i Baahus Len. 568. —, Sogn i Søndfjord. 644 f.
Brochmann, Jørgen Anderssøn, Lieutenant. 238. 444 f.
Brockenhus, Oluf, til Hjuleberg, Befalingsmand over Tune, Vembe, Aabygge og Hvaløer Skibreder. 17 f. 516. 520. 540. 573. 634. — Sigvard, til Ullerup, Befalingsmand over Romsdals Len. 562 f. 565. — Sophie, Jens Bjelkes Hustru. 497.
Brokar. 164.
Broland, Gaard i Baahus Len. 329.
Bropenge. 461.
Brudeseng. 652.
Brudevielse. 211.
Brunla Len. 83. 86. 198. 202. 233 254. 269. 301. 360. 363. 415 f. 467. 580 f. 614. 641.
Brunlanes (Nesset). 497.
Brunsmand, Bernt, Prest og Hospitalsforstander i Trondhjem. 182 f. 621.
Bryllup. 634. — Forseelse mod Recessen om. 133 f.
Bryn, Gaard i Romedal. 25. 109.
Brynold Lauritssøn, Lieutnant. 597.
Brænden, Skibes. 225. 394.
Brændeved. 20. 210. 212.
Brændevin. 363.
Brød. 210.
Brønstad, Gaard i Sandshverv. 581 f.
Buchner, Povel, Archelimester paa Baahus. 541.
Budde, Mathias, til Tøllist 653 f.
Buer, Sirak Janssøn de, Skipper af Emden. 417 f. 421
Bugge, Daniel Hanssøn, Sogneprest. 537. 595.
Bukkemarked. 461.
Buksnes Prestegjeld i Nordlandene. 328. 651.
Bülche, Peter, kgl. Livmedicus. 613
Bundtmager, Kongens. 585.
Busch, Diderik, Byfoged i Bergen. 221 ff. 262 f. 543.
Buskeruds Fogderi. 140. 147. 284. 423.

427. 577. — Gaard. 186–89. — Sagbrug. 71. 186—89.
Buvig, Gaard i Søndeløv. 114 641 f.
Byens Bestillinger, Fritagelse for. 28.
Byg. 51. 121..209. 229
Byggryn. 209.
Bygningsskat, se Skat.
Bygningstømmer, se Tømmer.
Bygsel. 15. 19. 47. 81. 97 f. 108. 145. 234. 281. 415. 463 f. 513. 535 553. 555. 559. 561. 570 628. 686.
Byrholt, Anders Mortenssøn. 543.
Bythinget, Sager at føres for. 679.
Bærset, Gaard i Nordfjord. 603.
Bøchmann, Johan, Bergamtskriver. 76. 517.
Bøder. 4. 19. 272. 316. 389. — til Hospital eller Kirke. 66. 103. 177 184. 217. 233. 333 ff. 373. 402. 461. 467. 493. 541. 576. 584. 602 f. 655 f. 671. 682.
Bødker. 210.
Bøler, Gaard i Aker. 213.
Bøn for Dronningen. 610.
Børge Anderssøn. 191.
Børn, ihjelliggede. 460. 670. 682.
Bøsseskyttere. 250. 560. 632.
Bøtun, Gaard i Frøsvik. 459.

Cadix. 659.
Capitalspenge. 463.
Carisius, Peder, dansk Resident i Holland. 305 f. 372.
Caspar Henrikssøn. 78 f. 117.
Caution. 7. 33. 41. 51. 56. 82. 168. 251. 323 f. 327 f. 344. 355. 368. 379. 445 f. 529 f. 536. 545. 552. 588.
Cautionister. 393.
Christen Anderssøn. 307. 501. — Jens søn. 511. 616. — Madssøn, Byskriver i Bergen. 113. — paa Nordtorp. 410. — Olssøn paa Helset. 602. — Svenningssøn, Prest. 379. — Sørenssøn, Foged over Listers Fogderi 200.
Christian, Hertug til Slesvig og Holsten. 473 f. 590. 616. 618 f.
Christian Mathissøn. 604.
Christiania. 3. 27. 59. 85. 158. 225. 241. 243. 253. 268. 293. 313. 359. 442. 468—71. 473 f. 480. 506 f. 515 548. 555. 585 f. 605. 613. 616. 633. 637. 641. 649—52. 667 f. 679. 692 f. — Biskoppen i. 691. — Borgermester og Raad. 133. 637. 643 f. 679. — Borgerskabet. 668. — Byfogden. 94. — Fortification. 3. 633. — Gymnasiet. 385. — Hovedtangen. 407. 475. 633. — Hospital. 212—16. Kapitel 65. 247. 253. 691. — Kirken. 233. — Lagstol. 348. — Mynten. 57. 59. 128. 201. 499. 518. — Skolen. 215. 680. — Told. 30. 130. 135. 503. — Voldene. 3.
Christianopels Len. 335 f.
Christiansborg. 419.
Christianssand. 246. 271. 274. 293. 350 f. 442. 461 f. 479. 510. 534. 600. 610. 679. 689. — Borgermester og Raad. 274. 351. 461. 534. 610. — Borgerskabet. 461. 534. — Broer. 461. — Havn. 461. — Marked. 461. — Privilegier. 461. 610.
Christiansø Fæstning. 2. 5. 96. 131. 158. 164. 189 f. 194. 275. 282 f. 326. 340. 462 f. 475 f. — — 's Bygning og Inventarium. 2. — — 's Flytning. 475 f. — — Commandantskab. 131. 246. 282. f. — — Garnison. 86. 275. 340. — — Officerer. 10. 190. — — Reparation. 326.
Christopher paa Holm. 410. — Iverssøn. 166 f. — Jacobssøn, Strandfoged paa Lister. 194. f 256 f. 301. — Olssøn, Borger i Fredriksstad. 564. — Pederssøn, Kapellan. 662. — Rasmussøn paa Vik. 575 f. — Thorssøn paa Holm i Baahus Len. 402.
Claus Anderssøn, Stiftskriver i Bratsberg Len. 356 f. — Licht i Mandal. 79. — Mogenssøn, se Blix. — Rasmussøn, Bergskriver. 67 f. 266. 341. 351. — Simonssøn, Hertug Hanses Factor i Lübeck. 192 f.
Colben Bendikssøn. 494.
Collats. 481.
Commandant i Herjedalen, den svenske. 31 f. — i Marstrand. 471.
Commercien, se Handel.

Commissarier, dømmende. 50. 77 ff. 111 164 ff. 181. 188. 273. 327 f. 524. 667.
Commissarieregnskab. 345. 413 f. 417. 420. 696. — jfr. Regnskab.
Commissarietold, se Told.
Commissioner, Frihed for kongelige 297.
Compagni, Hvalfisk-. 419. —, det islandske. 259 531. —, det ostindiske. 421 f. 442. — Sølv-. 312 f. —, det vestindiske. 52.
Compagniers Anrettelse, Fritagelse for. 281.
Compagniskibe, se Skibe.
Confectür. 169.
Confirmation. 8 f. 13 f. 30 f. 63 ff. 100 f. 112 f. 122 f. 128 ff. 136 ff. 159. 169—71. 182 ff 212 ff. 227 f. 253. 263 f. 322. 324 f. 327—31. 356 ff. 364 f. 367. 395 ff. 402 f. 445. 447 f. 463 ff. 465 f. 481 f. 512 ff. 514 f. 527. 538. 606. 648 f. 674 f. 694 f. — paa Mageskifter. 12 f. 34—41. 159 f. 196 f. 201 ff. 336—39. 342 f. 346 ff. 359—62. 399. 404 ff. 449—58. 499—501. 549—51. 568 f. 576—84. 593—95. 607 f. 644—47.
Confiscation. 28. 69. 170. 213. 216. 462. 466. 508. 573. 609. 615. 657. 661. 670. 672 f.
Confiscationssager. 71.
Conrectors Løn. 184.
Consulatpenge. 659.
Contract. 45. 48. 52. 136 f. 227 f. 253. 364 f. 503. 544 f. — Opsigelse af. 217 f. — jfr. Accord.
Contrabog. 643.
Contribution, se Skat.
Convoi. 42.
Copie. 420.
Crausbach, Hans. 44. 51.
Cretz, Bendix, Oberst. 665.
Daa, Dorthe, afg. Hr. Gregers Krabbes Enke. 443. 484. 508 f. 536.
Dahl Sagbrug i Vittingfossen. 312 f.
Dal (Lyster) Prestegjeld i Sogn. 168.
Daniel Christenssøn, Konstabel. 99.
Danmark. 348.
Davikens Prestegjeld i Nordfjord. 646.
Defension, Landets. 131.
Defensionsskibe 28. 106. 626. — jfr. Skibe.
Degne. 19.
De Hop, Skibet. 599.
Deler, se Tømmer.
Depositum. 8. 25 384.
Den forlorne Søn, Skibet. 658.
Den hvide Løve, Skibet. 44.
Det forgyldte Vinfad, Skibet. 498 f.
Dischington, Ja. Anderssøn. 543.
Disciplin, se Kirkens Disciplin.
Ditlev Boyessøn, Borger i Skien. 417 f. 421.
Documenter. 474 f.
Dolmer, Jens, Magister. 385. 591.
Dom. 5. 8 ff. 22. 26 32. 41. 50 f. 53. 62. 119 f. 126. 133. 138. 165. 167. 170. 176. 229 f. 234 f. 248. 250. 258 f. 272. 323 f. 352. 354 f. 368. 384 f. 446. 492. 494. 497. 508. 537. 543. 557. 575. 588. 604. 622. 631. 635. 637. 641. 650. 660. — Throndhjems geistlige Landemodes. 281. — 's Forsegling. 629.
Dorothe Olsdatter. 656.
Dovrefjeld. 149. 430.
Dragsmarks Klosters Len. 26 f. 81. 397. 633. — Gaard. 55. 633.
Drammen. 406. 482. 487. — Told (Toldsted). 71. 136 f. 139. 252. 365. 615 f. — Toldbod. 490.
Drukning. 162.
Dryp (Dryb), Gaard i Baahus Len. 618.
Drøbak. 465. — Told. 48.
Due, Iver, Major. 104. 231. — Jacob, Oberstelieutenant. 254 f. 596. 598.
Dueskov, Gaard i Baahus Len. 197.
Dürell, Magnus, svensk Resident i Helsingør. 51.
Dverbergs Prestegjeld i Nordlandene. 585.
Dybsølien. 342.
Dyne, Gaard i Baahus Len. 617.
Dyre. Thomas, til Sundsby, Befalingsmand over Dragsmarks Klosters Len. 329.
Dæmning. 164.
Dør. 119. 556. 571. 629.

Ebbe Pederssøn, Hytteskriver. 316.
Ed, Gaard i Baahus Len. 568.
Edsaflæggelse. 22. 82. 349. 521.
Eg, Hans Thorstenssøn 200. — Oluf Hanssøn. 200.
Egernet, hollandsk Skib. 259.
Egersunds Skibrede. 578.
Egetømmer. 20. 109. 117. 246. 572. 615. — Planker. 363 f.
Eggert Bjørnssøn, Sysselmand paa Island. 541.
Egt og Arbeide. 673.
Egteskab. 176 f. 543. 584. 640. 655 f. — i forbudne Led. 66. 125. 184. 216 f. 232 f. 273. 321. 333 f. 402. 494. 575 f. 592. 601 ff. 655. 671. 682.
Eidanger Prestegjeld i Bamble. 500.
Eid i Skien. 694.
Eide, Gaard i Hammers Prestegjeld. 112 ff.
Eidsbergs Prestegjeld i Smaalenene. 691.
Eidsvaag Mølle. 586.
Eidsvolds Jernverk. 120. 314. 602. — Provianthus. 119. 375. 404 f.
Eilers, Jan. 138.
Ekeberg, Gaard i Sem. 410.
Eker. 83. 140. 146. 284. 317. 423. 427. 481. 505. 558. 587. 611 f. 614. 593.
Ekerhovde, Gaard i Fjeld. 494.
Ekrim, Gaard i Sogn. 645.
Elene Christensdatter. 323.
Elgestad, Gaard i Nøtterø Prestegjeld. 202.
Elisabet (Lisbeth) Davidsdatter. 225.
Elling paa Slinde. 594.
Embede, Bestilling, Afskaffelse af. 257. — fradømt. 604. — Entledigelse fra, 99. 222. 294. 358. 619 f. — Gjenindsættelse i. 257.
Embedsed. 29. 61 f. 75. 313. 316. 318.
Emden. 418. 421.
Ende, Gaard i Fodens Anneks. 580. 583.
Ener Moe. 508.
Enge Sagbrug. 534 f.
Engebret (Ingelbret) Hanssøn. 689.
Engelstrup, Mads Olssøn, Kapellan til Sande Prestegjeld. 382.
England, Englændere. 251. 297 f. 306. 361. 366 f. 483. 508. — Kongen af. 93.
Engøen, Gaard paa Tjømø. 360.
Enhjørningen, Skibet. 63.
Erik Munks Gods. 18.
Erik paa Aasen. 410. — Anderssøn, Sogneprest til Gadstrup og Syv Prestegjeld. 116. — Iverssøn, se Leganger. — Olssøn. 6. — Ottessøn, se Orning. — Pederssøn, Foged i Ekers Fogderi. 172.
Erklæring, Afgivelse af. 3. 6. 25. 32. 44. 51. 53 f. 76. 85. 98. 110. 114. 163. 174. 194. 201. 230. 252. 264 f. 272 f. 276. 313 f. 336. 342. 345 f. 351. 356. 368 f. 372. 376. 381. 383. 385 f. 388. 400. 420 f. 476. 486. 511. 521. 530. 533 f. 547. 552. 627. 632. 635. 640. 649. 652. 660 f. 664. 666 f. 669. 674. 692.
Erlien. 342.
Ernestus Ernesti, Kapellan i Gjerpens Prestegjeld. 637.
Ernst Gynther, Hertug til Slesvig-Holsten. 126 f. 352.
Erter. 209.
Erstatning. 167 f.
Erts. 120. 266. 381. 510. 525 f. 534. 597.
Eskeberg Gods. 559.
Eskild Jørgenssøn, Capitainelieutenant. 614.
Evanger Kirkes Indkomst. 524 f. 590.
Evje, Gaard i Sigdals Prestegjeld. 577. —, Gaard i Størdals Prestegjeld. 621.
Examination. 66. 574.
Exclusion, Hansestædernes. 507.
Execution. 32.
Exercitie. 83 f. 90. 94. 275 f. 281. 502. 596 f.
Exspectancebrev. 191 f.

Faarekjød. 209.
Falck, Isak Lauritssøn, Borger i Øster-Risør. 43. 641.
Falk Olssøn, Borgermester i Slangerup. 178.
Falkefangst, Falkefængere. 257. 264 f. 320. 531. 555.
Falkonetter. 11 f.
Falster. 340.

Falster, Knud Rasmussøn, Sogneprest til Dverbergs Prestegjeld. 585.
Farenholtz, Christian. 383.
Fedevarer. 482 f. 627. 649 f. 692 f.
Feide, den sidste svenske. 63 f. 182. 221 f.
Festbudmes Laug. 371.
Filefjeld. 149. 390. 430.
Fin Jonssøn paa Sløen. 449.
Finde Gods. 553.
Finde, Peder. 649.
Finlapper. 31.
Finneleding, Finneskat o. s. v., se Leding, Skat o. s. v.
Finmarken. 157. 273. 441.
Finvik, Gaard paa Ryfylke. 337.
Fircks, Johan, til Aabygaard, Oberst. 77. 109. 186. 196 ff. 204. 261 f. 319 f. 322 f. — Jomfru. 322 f.
Fischer, Christian. 30. 130. 135.
Fisk, Fiskeri. 148. 153. 175. 210. 259. 429. 436. 498. 677.
Fiskeleier. 141. 145. 149. 154. 285. 373. 424. 430. 434. 437. 641. 689.
Fiskerholmen i Marstrands Havn. 199.
Fiskum, Gaard paa Eker. 509.
Fister, Gaard i Hjelmelands Prestegjeld. 334.
Fjelds Prestegjeld i Søndhordland. 494.
Fjære Herred i Christianopels Len. 335.
Fjøsanger, Gaard i Fanø Prestegjeld. 526.
Flaaden. 44. 54 f. 71. 124. 138. 175. 185. 591.
Flake, Gaard i Throndhjems Len. 385.
Fleischer, Esaias, Oberstelieutenant. 531.
Flekkerø. 225. 282. 300. 395 f. 477. 479. 482 597. 624. 682.
Flesberg Prestegjeld i Sandshverv. 149. 430. 576.
Flesk. 209.
Flokenes, Gaard i Brandsø Skibrede. 644.
Fløtningsbaade. 387. 397.
Foden, Anneks til Ramnes Prestegjeld. 580 f. —, Gaard i Fodens Sogn. 581. 583.
Foderverk. 585 f.
Fodland, Gaard ved Egersund. 578 f.
Fogder i Throndhjems Len. 334.
Follo Fogderi. 140. 147. 284. 423. 428. 581. 633.
Forbud, de hollandske. 63. — mod Tømmerhugst. 308.
Fordringer. 1. 84. 92. 119 f. 129. 136. f. 192. 215. 313. 523. 611.
Fordringskab, Frihed for. 92.
Forhør i geistlige Sager. 185.
Forkjøbsret. 70.
Forlov. 56. 86. 110. 186. 192. 198. 203 f. 248. 253. 262. 265. 295. 297 ff. 302. 308 f. 322. 325 f. 344 f. 351. 385. 481. 502. 512. 621. 634. 637. 652.
Forlovspenge. 8. 25 f.
Formo, Gaard i Sels Anneks. 101 f.
Formue og Gjæld paa Kontoret i Bergen. 181.
Fornødspenge. 8. 25 f. 384 f. 464. 513. — Skat. 660.
Forpagtning. 7 f. 25 f. 30 ff. 42. 56. 187. 189. 217 f. 224. 233 f. 270. 294. 339 f. 458. 463 ff. 481 f. 505 f. 509. 512 ff. 525 f. 538. 554. 587. 589 f. 611 f. 635.
Forprang. 87. 560.
Forraad ved Gudbrandsdalens Kobberverk. 525 f.
Forseelse. 164.
Forstrækning til Kongen af England. 93. 413. — til Kronen. 64. 84. 113. 120 ff. 129. 136. 173 ff. 182. 335. 486. 506 f. 572. 598. 624. 630. 689 f.
Forsvar af Skibe i Bergens Havn. 22.
Foræring. 497. 519.
Fortæring ved Hyldingen. 613.
Fosens Fogderi. 143. 151. 287 289. 345. 426. 432. 535.
Fosnes Prestegjeld i Numedal. 346.
Foss Kirke i Baahus Len. 12. 336. 342 f. — Sogn i Baahus Len. 329. 617.
Foss, Mathias. 94.
Fossesholm, Gaard i Ekers Prestegjeld. 505.
Fossum Jernverk. 666.
Fosum, Gaard i Orkedals Prestegjeld. 39 f.

Fragt. 251 f.
Frännerød, Gaard i Baahus Len. 12.
Frants Svendssøn i Molde. 372.
Fred, dømt fra sin. 355. 368. 385. — Tilladelse til at nyde sin. 467. 575. 602.
Fredrik Boyessøn, Generalinspekteur over Skovene. 6. 27. 33. 48. 225 f. 332. 503. 536. 585. 615. 625.
Fredrik Christopherssøn, Borgermester i Kongelf. 619. — —, Ridefoged over Indlands Fogderi. 8 f. — Timmermand, Borger i Christiania. 27 f.
Fredrikshald (Halden). 163 f. 216. 627. 641. 693.
Fredriksstad. 94. 119. 293. 406. 442. 563 f. 603. 641. 649—51. 679. — Borgermester og Raad. 564. — Borgerskabet. 691. — «Baranen». 691. — Fortification. 632. — Kirke. 691. — Privilegier. 62. — Provianthus. 119. 375. 404 f. — Skole. 604. — Told. 228.
Fremlæggelse af Skjøde. 641 f.
Fretheim (Frette), Gaard i Urlands Prestegjeld. 449.
Friis, Christian, til Vor, Felttøimester. 63. 180. 254. — —, til Kragerup, Ridder og D. R. Kantsler. 514. — Gregers, til Aalstrup, Befalingsmand over Brunla Len. 46. 55. 269. 301. — — 's Arvinger. 254. 269. — — s' Enke Lisbeth Sophie Urne. 301. — Jørgen, til Lindholm, Befalingsmand over Vardøhus Len. 55 f. 80. 102. 132. 139. 149 f. 225. 263 ff. 273. 283. 288. 308. 398. 422. 430 f. 466. 469 f. 474. 512. 626. 675. — Nils, til Krastrup, Øverste Secretaire, Befalingsmand over Apostelsgods. 528.
Friis, Mogens, til Farskov, Befalingsmand over Helgelands Len. 402 f. 567. 569. 605. 673.
Friis, Jens, Stiftsskriver. 584. 671. — Jens Jenssøn, Hører. 226 f. 403. — Nils Jenssøn, Magister, Lagmand over Skiens Lagdømme. 505. 584 f. 662.
Fristad, Gaard i Tjøllings Prestegjeld. 581 f.
Fritsø, Gaard i Sems Prestegjeld. 111. 410.
From. Jørgen, Magister, hans Enke Else. 28.
Fron Sogn paa Follo. 465.
Frøkorn. 165.
Frøland Skibrede. 140. 284. 423. 427. 559. 633. — Almuen i. 475.
Frøling, Antoni. 686.
Frøsvik i Sogn. 450 f.
Fundats, Oslo Hospitals. 205.
Funt, Morten. 225.
Furudeler. 73.
Furø Prælatur. 47.
Fuse, Anneks til Os Prestegjeld. 454 f.
Fyr paa Lindesnes 349 f. 626.
Fyrpenge. 682.
Fyrrør. 249.
Fængsel, Løsladelse af. 358 f.
Færø. 270. 294. 319. 331. 492. 516. 520. 539. — Almuen. 299. — Fogden. 294 f. — Lagmanden. 280.
Fæste. 9. 124. 492. 502. 541. 546. 586. 633.
Fæstningerne i Norge. 143. 146. 151. 286. 288. 290.
Fæøen, Gaard i Torvestad Prestegjeld. 592.
Fætorp i Baahus Len. 12 f.
Følgebrev paa Len. 301 f. 304 309 f. 319. 495 f.
Følle, Gaard i Viks Prestegjeld. 452.
Førde Prestegjeld i Søndfjord. 594.
Førstebygsel og Holding i Nordlandene. 281.
Førstebygsel, se Bygsel.
Førstetage. 9.

Gaard, fradømt. 609.
Gaardbygsel, se Bygsel.
Gaardfæstning, se Fæste.
Gaarman, Bernt, Sogneprest til Grans Prestegjeld. 596. — Herman, Inspecteur over Toldvæsenet nordenfjelds. 220 f. 225. 232. 258. 279 f. 309. 311. 396 398 f. 403 457. 464. (466). 503. 524 ff. 573. 590 f. (642). (651). 654. — Johan, Contributionsforvalter. 20. 45. 85. 185. 263. 278 f.

307. 309. 321. 363. 381. 393. 395. 398 f. 400 f. 466. 488. 490 f. 511 f. 536 f. 566. 569. 664 f. 685.
Gaasekjød. 209.
Gabel, Christopher, Kammerskriver. 270. 294 f. 319. 331. 364. 381. 401. 516. 520,
Gadbjerg, Jens Knudssøn. 494.
Gahrkobber, se Kobber.
Galiot, Marselii. 258
Gautestad Præbende. 24.
Gave til Kongen. 173.
Gedde, Brostrup, til Tommerup, Oberberghauptmand. 57 f. 61. 76. 99. 193 f. 218. 238 f. 245. 259. 266. 278. 302. 313 f. 316—19. 376. 378. 381. 463. 481. 499. 517. 520 f. 525. 612. 616. 634. 667. 671. — Margrethe, Enke efter Nils Lange, til Fritsø. 72. 111 f. 181. 248. 295 311. 313. 351. 380. 467 f. 474. 504. 524. — Ove, til Tommerup, D. R. Admiral og Befalingsmand paa Helsingborg Slot. 111. 467. 475. 523. 665 f.
Geelkerck, Isak von, Ingenieur. 13 f. 175. 244. 326. 387 f. 396. 475. 507 f.
Geisler, Henrik, Fiskal. 317 f.
Geistligheden. 54. 80 f. 119. 175. 448 f. 574.
Generalstaterne. 77. 372. 394. 551. 652. 658.
Gersdorff, Caspar von, til Restrup. 370. — Christopher Fredrik von, Oberstelieutnant. 126. 495 f.—Jokum von, til Turebyholm, D. R. Hofmester. 198. 259 f. 364. 542.
Gertrud Ellingsdatter. 592. — Rasmusdatter, Byskriver Christen Madssøns Hustru. 113.
Gesandter, danske. 251 f.
Gevürtz. 169.
Gevær. 2. 106. 249. 502. 694. — Skat. 660.
Gimsø Kloster. 409. 555.
Giske Gods og Len. 174 f. 233 f. 352. 589 f.
Gjenbreve. 278
Gjerde, Gaard i Os Prestegjeld. 454 f.
Gjerde. 234. — -Folk. 210.
Gjerpens Prestegjeld. 167. 637.
Gjest Knudssøn. 334. 601.
Gjestgiveri. 271 f. 302. 398. 465 f. 689
Gjæld. 178. 235 ff. 274. 385 f. 523. 557 f. 658 f. — Rigets. 43. 47.
Gjøde Gjødessøn. 262.
Gjøe, Christopher, til Assendrup. 641.
Glad, Karen Christophersdatter, Enke efter Simon Nilssøn i Bergen. 173. — Knud Christopherssøn, Sogneprest til Vik Prestegjeld i Sogn. 451—53.
Glas. 612 f.
Glasmester. 210.
Glommen. 342.
Glostrup, Nils Simonssøn, Magister. Superintendent over Oslo Stift. 214 f.
Glückstads Fæstning. 371. 615.
Glør paa Vegge. 410.
Gods. 129. 222. 234. 363 f. 458. 464. 553. 557. 561. 569.
Graaboe, se Grabow.
Graad, Oluf Thomessøn, Archelimester. 14.
Graasei. 209.
Grabow, Jokum Ernst, Capitaine. 298.
Grand Arnessøn paa øvre Mæsel. 233.
Gravrok, Gaard i Melhus Prestegjeld. 385.
Green, Anders, til Sundsby, N. R. Kantsler. 545.
Gribsvold i Baahus Len. 543.
Gribsvold, Michel Carstenssøn. Archelimester. 14.
Gripland, Gaard i Kins Prestegjeld. 644.
Gro Bjøresdatter. 592.
Grove, Anders, Stykhauptmand. 109. 297 f.
Grubben, Carsten, af Hamburg, hans Enke Catharina. 10
Grue, Laurits Olssøn, Prest. 511
Grum, Peder. 534. — — 's Enke Kirsten Nilsdatter. 535.
Grundbrev. 514 f. 648.
Grundleie. 553. 555. 648.
Gryling (ɔ: Grytting?), Gaard. 550.
Gryn. 405 f.
Grytten, Anders Johannessøn, Sogneprest til Holmedals Prestegjeld. 530. 643.

Grændsen mod Sverig. 78. 80 f. 486.
Grændseskjel. 102 f. 115.
Grændsetvist. 115
Grønland. 419.
Grønneraasen. 342.
Guardein ved Mynten. 518 f.
Gudborg Olsdatter. 640.
Gudbrandsdalens Fogderi. 140. 147. 253. 284. 354. 407 f. 423. 427 f. 592. 633. 675 f. — Almuen. 475. — Kobberverk. 1. 90. 101 f. 120. 371. 463. 525 f.
Gudrun Henriksdatter paa Island. 273.
Guld. 519.
Guldalens Fogderi. 143. 151. 287. 289 327. 426. 482.
Guldviken, Gaard i Vesteraalen. 607.
Gullbringa, Gaard i Baahus Len. 8 f.
Gullik paa Vik. 410. — Evenssøn paa Høimyr. 576 f.
Gullmaren i Baahus Len. 23. 546.
Gumdal, Gaard i Orkedals Prestegjeld. 37 f.
Gunderø paa Island. 541.
Gunnerö, Gaard i Hofs Prestegjeld. 580.
Gusserød, Gaard i Baahus Len. 493.
Guthus, Gaard i Stange Prestegjeld. 25. 108. 549 f.
Gutterød, Gaard i Sems Prestegjeld. 362.
Gutu, Gaard i Eidsbergs Prestegjeld. 691.
Gyldenløve, Ulrik Christian, til Ulriksholm, Generalmajor. 379. 383. 657. 669.
Gyldensparre, Gyrvhild Fadersdatter. 415 f. 545. 559 f. 566.
Gønnit Madsdatter. 494.
Haadalen. 342.
Haag. 305.
Haakenvik, Gaard i Vikedals Prestegjeld. 232.
Haandskrifter. 375.
Haandverkere. 148. 153. 429. 436. 677.
Haarskaar (Harska), Gaard i Baahus Len. 593.
Hadelands Fogderi. 140. 147. 284. 423. 427. 633. — Almuen. 475. — Provsti. 497.
Hadelen, Knud von, Capitaine. 298. 509. 247. 652.
Hafstad, Gaard i Førde Prestegjeld. 594.
Hagedorn, Thomas Bertelssøn, Borger i Christiania. 652.
Hald Slot og Len. 657.
Hallan, Gaard i Verdalens Prestegjeld. 35.
Halleby, Gaard i Baahus Len. 124.
Hallingdals Fogderi. 140. 147. 284. 423. 427. 633.
Hals paa Island. 541. — i Jylland. 632. 650.
Halsnø Klosters Gods og Len. 47. 179. 695.
Halvor paa Jnset i Kvikne. 39.
Hamar Gods paa Hedemarken. 8. 25 f. 56. 251. 384. — Bønder. 8. 25 f. 251. — Stift. 373.
Hambre, Gaard paa Sjøstrand. 452.
Hamburg. 10. 181. 507 587.
Hammer, Prestegaard i Bergens Stift. 339.
Hammer Gods. 553.
Hammer, Anders, Prest. 596. — Hans. 633. — Nils 26.
Handel. 27. 87 f. 106. 145. 154. 345 f. 351. 367. 375 f. 483. 534. 544. 551 f. 560 654. 693.
Hangebrekke paa Island. 541.
Hannibal, Skibet. 591. 608.
Hans, Hertug af Gottorp, Biskop i Lübeck. 192.
Hans, Bundtmager i Throndhjem. 445. — Carstenssøn, se Tank. — Davidssøn paa Ed. 568. — Erikssøn, Kapellan i Brønø Prestegjeld. 43. — Frantssøn, Lagmand i Viken. 330 376. 378. — Gertssøn, Skipper. 498. — Gjødessøn (Ægidius), Rector i Aalborg. 24. — Jacobssøn, Tolder paa Moss. 642. — Jenssøn. 534 f. — Justssøn. 420. — Hanssøn, se Smidt. — Lauritssøn, Prest. 24. — Mandixsøn, Materialskriver paa Bremerholm. 365. — Nilssøn. 417. 421. — —, Lagmand over Fredriksstads Lagdømme. 50. 53. 67. 88. 165. — Pederssøn. 78. — —, Sorenskriver i Ide og Marker Sorenskriveri. 53. 165. — —, Toldbetjent i Bergen. 116 ff. — (Rasmussøn), Sogneprest til Solberg i Baahus Len. 9. — Thorstenssøn paa Eg. 200. — paa Thørklep. 410.

Hansestædernes Exclusion. 507.
Haraker, Gaard i Landskrona Len. 114.
Hardanger Len. 47. 179. 609. 695.
Harlingen i Friesland. 259.
Hasle, Gaard i Ramnes Prestegjeld. 581 f.
Hassels Jernverk. 185.
Hassius, Henrik Sigismund, Guardein ved Mynten. 316. 518.
Hat. 555.
Haugen, Gaard i Nordfjord. 603.
Hauglum, Gaard i Sogn. 645.
Haukenes, Gaard i Os Prestegjeld. 455.
Haukerød, Gaard i Sandeherred Prestegjeld. 202.
Havn, Afskaffelse af. 692.
Havnefoged. 392.
Havregryn. 209.
Hedemarkens Fogderi. 140. 147. 284. 423. 427. 549. 602. 633. — Almuen. 475.
Hedenstad Anneks til Sandshverv Prestegjeld. 581.
Heg, Gaard i Hillestad Anneks. 580. 583.
Heggen og Frølands Skibrede. 140. 147. 284. 423. 428. 633. — Almuen. 475.
Heigeren Fos. 367.
Helge paa Holm. 410. — paa Nordtorp 410.
Helgelands Fogderi. 402 f. 684.
Hellef Aslakssøn paa Ørud. 199. f.
Hellekande, Anders Jenssøn, Borgermester i Throndhjem. 355.
Hellik Stenerssøn paa Thved. 682.
Helmenich, Herman, Konstabel. 99.
Helset, Gaard i Nes Prestegjeld paa Hedemarken. 602.
Helsingborg Fæstning. 558.
Helt, Nicolaus, Capitaine. 599. 608.
Hem, Gaard i Sems Prestegjeld. 410.
Hembre, se Himre.
Henni, Aske, Skipper. 599.
Henning Hanssøn, se Smidt. — Peters af Slesvig. 190.
Hennings, Johan, Raadmand i Rendsburg. 230.
Henrik Claussøn, Raadmand i Tønsberg. 362. — Henrikssøn, se Viborg. — Jørgenssøn paa Gullbringa. 9. — Rasmussøn, Sorenskriver i Indland. 231. — Stephenssøn, i Christianssand. 274. — paa Vegge. 410. — Villumssøn, se Rosenvinge.
Henrettelse. 33. f.
Herfort, Johan. 489.
Herjedalens (Herdalens) Len. 659 f.
Herkomst, adelig. 49 f.
Herman Christopherssøn. 394 f.
Hermundsdal, Gaard i Vors Prestegjeld 176.
Herrebrøden, Gaard i Bergs Prestegjeld i Smaalenene. 418
Herredag. 5. 8 f. 26. 41. 53. 82. 120. 138. 250 f. 272. 297. 324. 344. 355. 366. 368. 445 f. 448. 468—70. 504. 515. 520 f. 541. 638. 641. 660. 667.
Herrevads Kloster. 413.
Herø, se Hæreid.
Heste, Hestetøi. 210.
Hesteland, Gaard paa Lister. 592.
Hestemarked. 460 f.
Hesteøen. 261 f.
Hillestad, Anneks til Botne Prestegjeld. 580.
Himre, Gaard i Urlands Prestegjeld. 449.
Hisingen. 178. 330. 382. 618. 620. 623.
Hittebarn. 184.
Hitterdalen. 342.
Hjelmelands Prestegjeld. 576.
Hjelmvik, Gaard i Baahus Len. 342 f.
Hjermand, Peder Nilssøn, Hospitalsforstander i Bergen. 609.
Hjertum Sogn i Baahus Len. 671.
Hjælp til Fanger i Tyrkiet. 348. 604.
Hof, Gaard i Hofs Prestegjeld 527. — Prestegjeld i Jarlsberg. 202. 527. 580.
Hofe, Gaard i Legangers Prestegjeld. 451 f.
Hofholdning. 135.
Hoffmann (Hauptmand), Georg, Oberstelieutenant. 369. 573.
Hofft, Chrin, i Bergen. 658.
Hogdals Sogn i Baahus Len. 617.
Holberg, Christian, Lieutenant. 258.
Holck, Henrik Zachariassøn, Sognepræst til Veø Prestegjeld. 108 f.

Holding. 628. — og Førstebygsel i Nordlandene. 281.
Holland, Hollændere. 305. 331. 350. 361. 367. 476 f. 482 f. 536. 539. 542. 599. 604. 608. 626. 670.
Holm, Gaard i Baahus Len. 402. —, Gaard i Vaale Prestegjeld. 410.
Holmedals Prestekald i Søndfjord. 643.
Holmene, Gaard i Baahus Len. 13.
Holmestrand. 608.
Holseter, Gaard i Aardals Prestegjeld. 452.
Holst, Mathias. 535.
Holsten, Hertugdømmet. 186. 623.
Holtaalens Prestegjeld i Trondhjems Stift. 67 f. 669.
Hondorf, Sten, til Rønneholm, Rentemester. 540. 546. 554. 566. 660. 684.
Horn, Gaard i Ramnes Prestegjeld. 581 f.
Hospital for Spedalske paa Island. 319. — Fundats for Oslo. 205.
Hougfoselven. 401.
Hovedbrev. 377.
Hoven, Just von, Oberstelieutenant. 266 f. 581 f. — Reinhold von, til Köikou, Oberstelieutenant. 46. 96 f. 107 f. 267. 495 f. 639.
Hübe, Jacob von, Falkefænger. 320.
Huitfeldt, Margrethe, Thomas Dyres Enke. 26. 55. — Tønne, Capitaine. 259.
Hulebak, Gaard i Hofs Prestegjeld. 527.
Humble. Marcus Christenssøn, Superintendent over Stavanger Stift. 353 f. 439 f. 678.
Humle. 209. 229.
Hünecken, Claus, Borger i Kjøbenhavn. 71. 523.—Christopher, Assessor i Bergamtet. 99. 128. 190. 194. 275 f. 282 f.
Hurum Prestegjeld. 140. 147. 284. 423. 427. 633. 693.
Hus til Skjæraaadene. 56 f. — paa Väderø. 230.
Husfrelse. 686.
Husleie. 307 f.
Husmænd. 148. 153. 429. 436. 676.
Huus, Vittekind, Lagmand over Christiania Lagdømme. 348 f. 373. 557.
Hvalfiskcompagni. 419.
Hvaløer Prestegjeld. 283. 691. 693. — Skibrede. 540. 573.
Hvalsjøfos og Sag i Meldals Prestegjeld. 182 f.
Hvid, Hans, i Tønsberg. 374.
Hvidesø Prestegjeld i Thelemarken. 575.
Hylding, Hertug Christians. 344 f. 351. 472 ff. 554 f. 613. 616. 632.
Hægland, Gaard paa Lister. 592.
Hængsel. 119.
Hængselfogden ved Aamot Sagbrug. 490.
Hæreid, Gaard i Aardals Prestegjeld. 449.
Hø. 210.
Høiland Prestegjeld paa Jæderen. 592.
Høitidsfisk. 209.
Høland, Anneks til Melhus Prestegjeld. 472. 515.
Hønsehøge. 257.
Hørerne i Trondhjems Skole. 525. 538.
Høstfolk. 210.
Høstmakrel. 209.
Høimyr, Gaard i Flesberg Prestegjeld. 576 f.

Ibestad Prestegjeld. 604.
Ide og Marker Len. 110. 140. 147. 284. 310. 332 f. 423. 428. 488. 563 ff. 614. 624. 651. 693.
Igel Igelssøn. 575.
Imsland Sogn paa Ryfylke. 337.
Indal, Gaard i Fosen. 534 f.
Inderøens Fogderi. 143. 151. 287. 289. 426. 432.
Indførsel. 33. 50 ff. 53. 88 f. 165.
Indkomst. 79 f. 268 f.
Indkvartering. 54.
Indland Fogderi i Baahus Len. 617.
Indløsning af Krongods. 222 f.
Indyr, Gaard i Gildeskaal Prestegjeld. 686.
Information. 162.
Indvikens Prestegjeld i Nordfjord. 467.
Ingeborg Hansdatter. 33 f. — Svendsdatter. 655.
Inger, sal. Anders Iverssøns. 538.
Ingri Jonsdatter. 656.
Ingvold Carstenssøn. 84. 175. 531.
Inkvisition. 106 f. 215.

Inset, Gaard i Kvikne Prestegjeld. 39 f. 163. 219.
Inspection. 6. 91 f. 162. 561. 566. 571.
Instrux. 58—62. 391 - 94. 476—81. 485 f.
Inventarium. 294 f. 526. 554. 688.
Irgens, Jokum, af Amsterdam. 445 f. Johan[nes], Doctor. 374 f. 476.
Isak Davidssøn, Borger i Bergen. 456 f. — Lauritssøn, se Falck.
Iserberg, Herman. 228.
Island. 198. 201. 258 f. 317—21. 498 f. 526 f. 531. 541.
Itsø Skibrede. 337.
Itzen, Albert, Indvaaner i Kjøbenhavn. 136 f.
Iver Endressøn. 176. — Jenssøn, Borger i Skien. 100. — Nilssøn, Borger i Stavanger. 336 ff. — Pederssøn. 609.

Jacob Boyessen. 307. — Christenssøn, Raadmand i Tønsberg. 362. — Corneliussøn, Skipper. 539. — Hulebak. 527. — Jacobssøn, se Wolf. — Janus, Hofmedicus. 367. — Jørgenssøn, Tolder i Tønsberg. 374. 598. — Madssøn. 653. — Nilssøn. 617. — Pederssøn. 691. — — 694. — Petterssøn, Kammertjener. 614. — Rasmussøn, Verksmester. 96.
Jacobsrød, Gaard i Nøtterø Prestegjeld. 360.
Jagt (Skib). 153. 436. 651 f. 677.
Jagtreisning. 686.
Jeløen. 693.
Jemnager, se Jevnaker.
Jemtelands Len. 659 f.
Jens paa Bøtun. 450. — Christenssøn, Renteskriver. 65. 123. 130. 137. 169 f. — Gjordssøn paa Gusserød. 498. — Gunderssøn. 170 f. — Hanssøn, Byfoged i Bergen. 41. 323 f. — —, Major. 266 f. — Ibssøn, Borger i Bergen. 327. — Knudssøn Gadbjerg. 494. — Madssøn paa Bøtun. 450. — Nilssøn, Student. 661. — Olssøn. 585. — Pederssøn. 669 f. — Pederssøn, Toldbetjent. 344. 395 f. — Povelssøn. 623. — Villumssøn, Kapellan i Sparbo Prestegjeld. 191.
Jeremias Boyessøn, Skovinspecteur. 6.
Jern, Jørgen. 596.
Jern, Jernmalm. 74. 119. 316. 365. 378. 666.
Jernverk. 105. 233. 314. 316. 548. 616. 666 f. 685. — jfr. Bergverk.
Jernbolte. 227.
Jernskovler. 2.
Jernvarer. 64.
Jesper Hanssøn, Foged over Helgelands Fogderi. 402 f.
Johan (Jan) Christenssøn, Capitaine. 600. — Hermandssøn, Messingslager. 358. — Lorentz, af Christiania. 260. — Michelssøn, Indvaaner i Kjøbenhavn. 364. — Nilssøn. 83.
Johannes paa Hæreid. 449.
Jokum Pederssøn, Skipper. 259.
Jomfruland. 399.
Jon Aagessøn paa Haakenvik. 232. — Anderssøn. 328. — Bendtssøn. 623. — Erikssøn, Sogneprest til Fosnes Prestegjeld. 346 f. — Heinessøn paa Færø. 492. — Halstenssøn Lychel. 656. — Jonssøn paa Island. 273. — Knudssøn Haugen. 603. — Nilssøn paa Osstad. 300. — Olssøn. 655.
Jonas Pederssøn, se Avling.
Jordebog. 8. 65. 79 f. 125. 212 ff. 294 f. 513. 555 f. 559. 628.
Jordegods, Johan Firckses. 319 f. — Oslo Hospitals. 212 f.
Jordland, Gaard i Baahus Len. 124.
Judelsbach, Johannes, Oberstelieutenant. 131. 164.
Juel, Claus. 64. — Erik, til Hundsbek, D. R. R. og Befalingsmand paa Aalborg Slot. 345. 515. 632. 695. — Jens, til Lindberg, Befalingsmand over Bergenhus Len. 433 658 f. — Peder, til Hundsbek, Rentemester og Befalingsmand over Halsnø Kloster og Hardanger Len. 179. 540. 546. 554. 566. 660. 695 f. — — 's Enke, Dorothea Sehested. 695.
Juel, Christen Nilssøn, Proviantforvalter. 375. 404 ff.
Julsruds Jernverk. 314.
Jurisdiction, den geistlige. 185. 557. 571. 628.
Jürgens, se Irgens.
Jus vocandi. 109. 395.

Jæderen og Dalernes Fogderi. 272. 578.
Jæger, Jørgen. 445.
Jælstad, Gaard i Hofs Prestegjeld. 580. 583.
Jærpstad, Gaard i Meldalens Prestegjeld. 37.
Jævnaker, Gaard i Aardals Prestegjeld. 449.
Jønholt, Gaard i Eidanger. 500 f.
Jørgen Bjørnssøn, Viceadmiral paa Bremerholm. 57. — Carstenssøn. 365. — Hanssøn, Sogneprest til Sparbo Prestegjeld. 192. — Henrikssøn 694. — Jacobssøn, Major. 164. — Lauritssøn. 598. — Nilssøn, Foged over Inderøens Fogderi. 35. — —, Skriver paa Trondhjems Gaard 565. — —, forrige Toldskriver. 250. — paa Tørklep. 410.

Kaas, Bjørn. 508 f. — Frants. 686. — Jørgen, til Hastrup, Befalingsmand over Lister Len. 19. 43. 570. — —, til Gudumlund, Befalingsmand over Rugaard. 540. 573. 634. — Stalder. 458.
Kagen, Straf til. 640.
Kald. 328. 328. 358. 379. 403. 537. 584 f. 595. 598. 603 f 616. 661.
Kaldsbrev 77. 481. — -ret. 185.
Kalk. 199. 558. 681.
Kalvsund (Karlsund), Havn i Baahus Len. 118.590 f.
Kammerselv ved Skien. 563 f.
Kanonikat. 295.
Kapellaner. 185. 249. 574.
Kaper, engelsk. 118.
Kapitlerne. 156. 185. 292. 439. 458.
Kapitelsgjeld. 80.
Karen Olufsdatter, se Stranger. — afg. Peder Jenssøns. 588. — afg. Simon Nilssøns. 605.
Karestad paa Island. 541.
Karmsund. 336 f. 592.
Kinckel (Kunckel), Stephen. 661.
Kins Kirke. 646 f.
Kirkegang, Kvinders. 211.
Kirkens Disciplin. 211. 354. 460. 538. 541. 584. 595. 602.
Kirkerne. 4. 19 f. 80 f. 250 f. 326. 471. 530.
Kirkemur. 691 f.
Kirkeregnskab, Jens Friises. 671.
Kirsebær. 491.
Kirsten Jacobsdatter. 628. — —, Gjøde Pederssøns Enke. 222. 262. — Nilsdatter, Peder Grums Enke. 534 f. — Povelsdatter. 655. — Størkelsdatter Haugen. 603.
Kis. 612 f.
Kjærrebeslag. 210.
Kjældere og Boder i Bergen. 320.
Kjøbenhavn. 7. 16. 19. 23. 52. 73. (82). 264. 303 f. 309. 321. 344. 375. 419. 490. 498 f. 511 ff. 534. 542. 544 f. 552. 563. 567. 570. 573. 597. 613. 624. 631. 657. 664 f. 681. (685). 694. — Slots Vinkjelder. 122. — Proviant-hus. 138. 175.
Kjøbmand, Kjøbmandskab. 19 f. 77. 271. 482 f.
Kjøbsvend. 157. 235 f. 441.
Kjøbstæderne. 157. 441. 678.
Kjød. 209.
Klaaby (Kloby), Nils Anderssøn, Sorenskriver i Guldalen. 35.
Klage. 552. 654.
Klarering. 377.
Klefva, Gaard i Baahus Len. 617.
Kleppen, Gaard i Hofs Prestegjeld. 527.
Klingenberg, Povel. 45 f. 128 f.
Klipper, Isak. 635.
Klostersagene ved Skien. 100 f.
Klosterøen ved Skien. 256.
Klæder. 554 f. 575. 632.
Klævolds Skibrede. 339.
Kløcker, Didrik. 661.
Kløve, Gaard i Vors Prestegjeld. 646.
Knag, Jørgen. Lieutenant. 444 f.
Knapholt. 16.
Knegteskat. 660.
Knip, Antoni, Generaltoldforvalter i Norge. 46. 48. 57. 116. (118). 170. 216. 222. 262. 278 ff. 308. 321. 381. 396. 400 f.
Knipjern. 365.
Knoff, Daniel, Generaltoldforvalter og Tolder i Drammen. 171 f. 220 f. 225. 251. 258. 279. 305—9. 322. 331. 391. 394—98. 403. 476. 482. 487—91. 512.

536. 543. 551. 558. 599. 608 615. 623. 626. 642. 649. 657. 665. 672. 681. — Jacob, Konstabel. 229. 358 f.
Knud Anderssøn, Forpagter af Hammar Gods. 25. 384. — Frantssøn, Proviantforvalter. 110. — Hanssøn paa Hermundsdal. 176 f. — Jenssøn (Olufssøn). 125. — Knudssøn. 682. — Olssøn. 655 f. — — paa Atlethveit. 334. — Rasmussn paa Bakke. 602 f. — — paa Brendefur. 603. — Stephenssøn. 216. — Thorgenssøn. 682.
Kobber. 1. 74. 210. 370 f. 378. 445 f. 496. 504. 526. 631. 688.
Kobberkjørsel. 219.
Kobbertold. 417.
Kobberverk. 1. 4. 39. 58. 67—70. 73 f. 103. 163. 217—20. 259. 264. 266. 316. 341 f. 352. 446. 472. 496. 499. 501. 504. 515 f. 521 f. 525 f. 616. 638 ff. 651. 664. 670. — jfr. Bergverk.
Koch, Jørgen, Borger i Bergen. 22. 272 f.
Kolberg, Gaard i Ekers Prestegjeld. 317.
Kolbo, Anneks til Thotens Prestegjeld. 149. 430.
Koldingsnes, Gaard i Sogn. 645.
Kolkind, Gaard i Akershus Len. 9.
Kolsrud, Gaard i Ekers Prestegjeld. 654.
Kolsta, se Kosta.
Kong David, Skibet. 417 f.
Kongelf. 230. 293. 442 f. 619. 641. 679. — Sogn. 620.
Kongen af England. 413.
Kongsbak Gaard. 37 f.
Kongsberg. 249. 312. 318. 517. — Prestekald. 76 f. — Sølvverk. 59 f. 201. 239. 312—15. 517. 577.
Kongsmark, Gaard i Baahus Len. 329.
Konstabel. 99. 162. 250.
Kopanger, Gaard i Sogndals Prestegjeld. 279. 311 f.
Kopperud, Gaard i Ekers Prestegjeld. 481.
Korn. 45. 48 f. 119. 175. 210. 228. 249. 405. 551.
Kort over Berverkerne. 520.
Korterød, Gaard i Borre Prestegjeld. 410
Kost og Tæring. 250.
Kosta (Kolsta) i Baahus Len. 493.
Koster, Ditlev. 200. 245.
Kosterø i Baahus Len. 216.
Kostholdspenge, Frihed for. 334.
Kostpenge. 162.
Kraakdal, Gaard i Orkedal. 37 f.
Kraakerø i Baahus Len. 9.
Krabbe, Gregers, til Torstedlund, Ridder, N. R. Statholder og Befalingsmand over Akershus Len. 2 f. 6 ff. 9. 21. 25 f. 28 ff. 32. 41 ff. 46. 48 f. 51. 55 ff. 62. 65. 70 f. 73. 75 f. 80. 82—85. 90 f. 98. 101. 107 f. 110 ff. 119 f. 124. 128. 130. 132 f. 135 f. 139. 149 f. 155 ff. 161. 163. 171 ff. 175. 180 f. 185. 188. 190 f. 193 f. 201. 203 f. 212. 214 f. 217. 223. 225 f. 244 f. 247—52. 260. 263 ff. 267 f. 283. 288. 293 f. 297 f. 302 f. 306 f. 311. 314 ff. 332. 349—52. 354 ff. 359. 361. 367. 369. 375. 377. 381.—85. 387. 389. 395. 401. 404. 406 f. 410. 412. 414. 420. 422. 430 f. 438 ff. 442 f. 446. f. 463 ff. 467 f. 475. 481. 484. 497. 512 ff. 533. 549 f. 566. 576 f. 581. 674. 683 f. — — s' Enke Dorthe Daa. 443. 484. — Helle, Jomfru. 623 f. — Iver, til Jordberg, Ridder, Befalingsmand over Baahus Len. 8 f. 11 ff. 21. 23. 45. 48. 55. 66 f. 80. 99. 109 f. 118. 124. 132. 139. 149 f. 162. 164. 166. 178. 192. 194. 196 f. 199. 204. 216. 225. 228—31. 255. 259. 261 ff. 265. 283. 288. 295. 297. 306 f. 313. 322. 325 f. 329 f. 335 f. 342 ff. 358. 361. 369. 375. 380. 389. 401. 410 f. 414. 416. 420. 422. 430 f. 442. 468. 470 f. 474. 483. 488. 493. 502. 507. 511. 524. 541. 545 f. 568. 593. 620 f. 623. 626. 637. 641. 652. 665. 667 f. 670. 675. 679. 685. 689. — Mette. 446 f. 463 f.
Krag, Erik, til Bramminge, Secretaire. 178. 278. — Otto, til Voldberg, Befalingsmand paa Ribe Slot. 345. 413. 417.
Kragerø. 84.
Kramvarer. 260.
Kreier. 216.

Kremberg, Christian Andreas, Generalauditeur. 599.
Krohus, se Gjestgiveri.
Kroghus, Gaard i Throndhjems Len. 640.
Krud. 502.
Kruse, Cornelius, Capitaine. 303 f. — Kay. 381. — Nils. 35.
Krut, Jens Pederssøn, Stykhauptmand. 66 f.
Kugler. 74. 105.
Kul. 120. 163. 381. 516. 526. — Leverantse. 1.
Kulhængsel. 315.
Kulhugster. 219.
Kupfer, Tobias, Bergmester. 317.
Kurøen, Gaard i Nordlandene. 274.
Kvalstad, Gaard i Brandsø Skibrede. 644.
Kvalvik, Gaard i Brandsø Skibrede. 646 f.
Kvamme, Gaard i Lærdal. 449.
Kvie Skibrede. 578.
Kvikne. 38 f. 219. — Kirke. 4. — Kobberverk. 264.
Kville Sogn i Baahus Len. 373. 588.
Kvistrumbroelv i Baahus Len. 329.
Kvittantser. 22 ff. 26 f. 43—45. 47—49. 81 f. 88. 94. 104. 107. 168 f. 174 ff. 295 f. 340 f. 527—30. 540. 545 f. 553 f. 565 f. 653 f. 659 f. 684.
Kvægmarked. 461.
Kværn. 213. 328 f. 405 f. 481. 560.
Kydøy paa Island. 541.
Kykkelvik, Gaard i Nordhordland. 387.
Køperød, Gaard i Baahus Len. 277.
Kørbitz, Johan Christopher, til Hellerup, Befalingsmand over Ide og Marker Len. 310. 332. 488. 566. 624. 627.

Laan af Tolden. 552.
Laase. 119. 556. 571. 629.
Ladesteder. 521 f. 649 f. 693.
Ladvig Skibrede i Sogn. 609.
Lagmand. 98. 409 f.
Lagthing i Skien. 662.
Landbohold. 15. 19. 415. 570.
Landcommissarierne i Skaane. 412 f. 537.
Landgilde. 98. 234.
Landkort over Lister Len. 276.
Landskyld. 81. 92. 97 f. 101. 125. 145. 356. 464. 518. 535. 627.
Landvare. 686.
Lang, Jørgen, Borger paa Bragernes. 251.
Lange, Cornelius de, Apotheker i Bergen. 491.
Lange, Bertel, Capitaine. 532. 613. — Wilhelm, Magister og Professor ved Kjøbenhavns Universitet. 195 f.
Lange, Anne Margrethe. 112. 255. 511. 523. — Ide Gundesdatter. 410 ff. 665. — Karen, Enke efter Christopher Gjøe til Oxholt. 114 f. 117. 254. — Nils, til Fritsø. 467 f. 523. 539. 665. — — 's Børn. 29. 181. 188. 311. 313. 345. 524. — — 's Gods og Gjæld. 111 f. 181. 248. 313. 380. 523 f. — Ove. 111 f. 255. 380. 539.
Lange Sagbrug ved Skien. 694.
Langedal paa Island. 541.
Langeland. 460.
Langesund. 84. 672. 681. — Told og Toldskiste. 42. 126 f. 229. 352. 363.
Langeø paa Island. 541.
Lapper, svenske. 78. 80 f.
Lappersøm. 365.
Lassen, Jens, Renteskriver. 298.
Last, Lastepenge. 170 f. 325. 552. 692.
Laugvelrotten i Robyggelagets Fogderi. 682.
Laumark (Løuemark), Peder. 689.
Laurdals Prestegjeld i Jarlsberg. 581.
Laurits Anderssøn, se Undal. — Christenssøn, Borger i Bergen. 113 f. — —, Borger i Kjøbenhavn. 467. 523. — —, Foged over Bragernes Fogderi. 481 f. — Eskildssøn, Borger i Kjøbenhavn. 166 f. — Gunderssøn. 592. — Hanssøn. 514. — paa Hembre. 449. — Jacobssøn. 586. — Jonssøn paa Kolkind. 9 f. — Jørgenssøn af Koster. 216. — Knudssøn. 367. 410. — Olufssøn, se Grue. — Olssøn paa Bærset. 603. — — paa Fretheim. 449. — Peterssøn, Capitaine. 303. 305. — Povelssøn, Sogneprest til Skedsmo Prestegjeld. 481. — Sørenssøn, Student. 603 f.

Laurkullen. 477. 480. 482. 608.
Laurvig. 94 f. 313. 524. — Jernverk. 233. 316. — Told og Toldkiste. 45 f.
Lavstrøm ved Kongsberg. 315.
Lax, Laxefiskeri. 19. 23. 138. 328 f. 546. 556. 559. 570.
Laxeskat. 686.
Leding. 97. 125. 174. 464. 513. 522. 535. 627. 686.
Lefdal, Gaard i Davikens Prestegjeld. 646.
Lefdalsnes, Gaard i Davikens Prestegjeld. 646.
Leganger, Erik Iverssøn, Sogneprest til Legangers Prestegjeld. 449—51. 453.
Leganger Prestebol. 452 f. — Prestegjeld i Sogn. 449. 451 f.
Legre, se Læegreid.
Leie. 134.
Leiermaal. 4. 43 66. 176. 199. 211. 216. 233. 323. 328. 334 f. 354 f. 338. 373. 379. 467. 593. 537. 543. 575. 584 f. 601 ff. 640. 655 f. 662. 669 ff. — Forordning om. 179 f. 186. — Bøder. 354.
Leinebak, Jacob, Minerer. 238.
Leksvikens Prestegjeld. 655.
Lem, Peder Nilssøn, Magister og Læsemester i Bergen. 135.
Lene Splidsdatter, Sogneprest Erik Iverssøn Legangers Hustru. 452.
Lensbreve. 15—21. 309 f. 332 f. 415 f. 555 ff. 559—63. 569—72. 627—31. 686 ff. 695 f.
Lensmænd. 54. 79. 131. 139. 186. 225. 228. 278. 283. 303. 307 f. 312. 422. 442. 466. 482. 511. 520. 626. 641. 664. 675.
Lens Overlevering. 301. 303 f. 309 f. 484 f. 495. 569.
Lente, Hugo, af Lübeck. 274. 363. — Theodorus, Kammersecretaire. 73. 613.
Lepine, Johan Christopher (Christian) von, Berghauptmand. 99. 163. 171. 185 f. 613. 688.
Ler. 219.
Leth, Anders. 302. 398. — Mette. 302. 398. — Povel, Forpagter af Sems Gods. 7. 33. 464.
Leverantser. 51. 74. 91.
Lier Fogderi. 140. 147. 284. 428 — Prestegjeld. 395. 693.
Likvidation. 111 f.
Lille, Carlos de. 658.
Lilledals Kobberverk. 521 f.
Linde, Major von der. 373.
Lindenow, Christopher. 591.
Lindesnes. 544. — Fyr. 349 f. 626. 682.
Lislebø, Gaard i Fodens Anneks. 580. 582.
Lissabon. 542.
Lister Len. 18 f. 43 f. 94. 256 f. 276. 309. 340 f. 544 569 f. 592. 641. 682. — Fogderi. 275. — Tiende. 11.
Liv Andersdatter 575 f.
Livstraf, Fritagelse for. 33 f. 126. 229.
Lodsen. 191.
Lofoten. 104. 684. 686 f.
Loft. 119.
Loftstue Sagbrug. 312 f.
Logi for Reisende. 124. — jfr. Gjestgiveri.
Lorck, Otto, Berghauptmand og Borgermester i Trondhjem. 4. 368. 445 f. 565.
Lorents Boyessøn, Lagmand i Skien. 75. 377.
Losne, Gaard i Sogn. 609.
Loss. 561. 628. 687.
Loss, Jens Samuelssøn, Kapellan i Os Prestegjeld. 454. 456. — Samuel, Sogneprest til Os Prestegjeld. 454. 456.
Lov, den norske. 98.
Lucas Jacobssøn, Prest i Thorshavn. 492.
Ludevig, Jonas, Stykhauptmand i Bergen. 103 258.
Luitges Bastianssøn, Skipper. 542.
Lund, Gaard i Oddernes Prestegjeld. 271.
Lunder Fjerding, Anneks til Jevnakers Prestegjeld. 149. 430.
Lunke, Gaard i Øiers Prestegjeld. 253.
Lunter. 2 f. 90.
Lübeck. 235. 274. 503. 507. 587.
Lüneberg, Johan Jaque de, Commandant paa Christiansø. 282 f.

Lychel, Jon Halstenssøn. 656.
Lyse Sogn i Baahus Len. 197.
Lyse Kloster. 160.
Lysebrot, Gaard i Rakkestad. 691.
Lægreid, Gaard i Aardal. 449.
Lægter. 73. 498. 672. 681.
Lærdals Prestegjeld i Sogn. 449.
Lærred. 210.
Lødingens Tiende. 686.
Løken, Gaard i Eidsberg. 691.
Lønning. 5. 10. 14 f. 24. 32. 54. 57. 63. 67. 75. 83 ff. 93 f. 96. 99. 104 f. 115. 121. 158. 162. 171. 177. 185. 199. 210. 231 f. 238. 240 ff. 255. 259 ff. 266. 275 f. 282 f. 297 ff. 308. 313. 316—20. 373. 445. 471. 486. 495. 503. 505. 517 ff. 521. 532 f. 541. 547. 573. 591. 597—600. 612 ff. 616. 620 f. 624. 639. 642. 649. 657. 668. — Arrest paa. 536. — jfr. Pension.
Løs, Gaard i Borre Prestegjeld. 410.

Maal paa Tømmer. 223 f. 228.
Maalen og Brænden, Skibes. 225. 306. 331. 394. 476—81. 543. 599. 608.
Maalere. 392.
Maaletønde. 507.
Maanedsextract. 394.
Maaneskjold, Peder, Capitaine. 444.
Maar, Maarskind. 628. 687.
Maarsund, Gaard i Vesteraalen. 607 f.
Machensee, Jacob Jørgen. 83. — Jost. 614.
Mads Bastianssøn, Borger i Skien. 100. — Hanssøn. 6.
Magasin 54 f. 85. 131 f. 175. 181. 249. — Korn. 119. — Penge. 536. 539.
Magdalene, Henning Peters Enke af Slesvig. 190.
Mageskifte. 12 f. 25. 34—41. 85. 108. 114 f. 118 f. 159 f. 196 f. 201 ff. 213. 276 ff. 335—39. 359—62. 410 f. 449—58. 499—501. 510. 521. 526 f. 549—51. 568 f. 576—84. 593. 595. 606 f. 644—47. 691 f. — af Odelsgods mod frit Adelsgods. 124 f.
Majer, Gaard ved Porsgrund. 500.
Makrel, Makrelfiskeri. 19. 209. 570.
Malm, Malmkjørsel. 219. 264. 631.
Malmøhus Len. 186.
Malt. 51. 121. 209. 229. 405 f.
Maltaccisen i Bergen. 30 f. 339. 458. 588.
Mandal. 302. 396. 398. — Len. 18. 309. 340 f. 488. 569. 641. — Skatter. 123. 125. — Told. 663 f.
Manderup Pederssøn, se Schønnebølle.
Mandix, Just. 77.
Mandskab til Regimenterne. 669.
Mandtal. 141.
Marcus Christenssøn, se Humble. — Lauritssøn, Ridefoged. 335.
Maren, Anders Lauritssøns i Bergen. 514. — Daniels. 214 f. — Hr. Jens Jenssøns Enke. 329. — Knudsdatter. 682. —, Knud Anderssøns paa Hamar Gaard. 384. — Nilsdatter, Ove Jørgenssens Hustru. 465. — Olufsdatter. 66.
Margrethe (Marit, Marthe, Merete), afg. Christen Sørenssøns. 245. — Eriksdatter. 670. — Just Machensees. 614. — Mogensdatter, Hr. Bernt Brunsmands Hustru. 183. — Olsdatter. 671. — Olufsdatter. 66. — — 125. — —, Peder Jenssøns paa Øie. 327. — Ostersdatter. 604. — Thomasdatter. 348. — Thoresdatter. 671. — Thorgersdatter, Lagmand Hans Frantssøns. 330.
Mariette, Guillaume. 344. 356.
Marike Lauritsdatter paa Haakenvik. 232.
Mariæ Kirkes Provstigods. 176. 295. 465.
Mariæ virginis Præbende. 195 f.
Marked. 78. 460 f.
Markegang. 115. 254. 641.
Markeskjel, se Grændseskjel.
Marker, se Ide og Marker.
Marschalck, Johan Fredrik, til Hatlohe. 10 f.
Marselii Goliot. 258.
Marselius, Gabriel, kgl. Commissarius i Amsterdam. 64. 93. 126—30. 293 f. 306. 319. 377. 399. 413. 548. — — Seliussøn. 390 f. — Leonhard, kgl. Commissarius i Hamburg. 128 f. 370 f. 378 f. 408. 442. 506 f. — Selius, Directeur over Postvæsenet i Norge. 2 f. 21. 45 f. 48. 51 f. 63 ff. 74. 90 f. 93. 100 ff. 120—23. 125—31. 227—30. 244. 249. 267. 318 f.

352 f. 363 ff. 381. 383 388 ff. 413. 506 f. 525 f. 548. 685. 689.
Marstrand. 45. 48 f. 121. 162. 192. 194. 199. 293. 442. 471. 490 f. 546. 618. 641. 679 f. 681. — Artilleriet i. 162. — Blokhus. 216. — Borgermester og Raad. 49. 588. 680. — Borgerskabet. 375. 680. — Brygger. 588 f. — Fæstning. 11 f. 194. 228. — Garnison. 51. 228. — Officerer. 228. — Privilegier. 375 f. — Proviantering. 48. 229. — Skat. 23. 546.
Marslet, Gaard i Størdalen. 621 f.
Master. 44. 100. 189. 230 f. 412. 615 f. — Mærkning af. 490. — Udførsel af. 298 f.
Mastehandel. 27.
Materialier. 381.
Mechlenburg, Villum, Landcommissarius. 64. 569. 587. 601. 611.
Medicus ved Bergverkerne. 612. 616.
Medina, Gabriel Henrik de. 378. 384. 690.
Mel. 209. 405 f.
Melby, Gaard i Bro Sogn. 568. — Gaard i Romedal. 549 f.
Meldals Kobberverk. (472). 515 f. 651.
Mellespot, Didrik Janssøn, Skipper. 542.
Melhus Prestegjeld. 327.
Meng, Nils Hanssøn. 617.
Merle, Nicolaus von, Staldmester. 547 f.
Matalstykker, se Stykker.
Mette i Gribsvold. 543. — Rasmusdatter, Stalle Bringsjords Enke. 502.
Meyer, Samuel, Hofapotheker. 161. 169 f. 374 f. 476.
Michel Carstens. 541. — Claussøn. 654. — Jørgenssøn i Maarsund. 607 f. — Pederssøn. 191. — Thomassøn, Bogtrykker. 605.
Middelby, se Melby.
Middelspiger, Middelsøm. 227. 365.
Mineralier paa Island. 318.
Mittun, Gaard i Sogn. 645.
Mjølkerød, Gaard i Baahus Len. 617 f.
Modum. 633. 693.
Moe, Gaard i Foden Anneks. 581.
Mogens Bjørnssøn, Lagmand paa Island. 541. — Henrikssøn, se Stoltenberg.
Molde. 106 f. 372. — Kirken i. 372.
Moldvik, Gaard i Fosnes. 347.
Mord. 31 f. 188.
Morian, Henrik, Postmester i Norge. 13 f. 244. 390.
Morten Anderssøn, Bygningsskriver. 2. — Lauritssøn paa Sand. 256. 367. 674 f. — —, Borger i Trondhjem. 36—40. — Mathiassøn i Halleby. 124.
Mortensrud, Gaard i Aker. 213.
Moss. 87. 627. 641 f. 693. — Fogderi. 140. 147. 284. 423. 428. 487. 633. — Told. 45 f. 161. 170.
Moth, Philip, Apotheker i Christiania. 268.
Mouat, Axel, til Hovland. 118. 159 ff. 521.
Müller, Henrik, Admiralitetsraad. 218 ff. 259. 264. 300. 366. 496. 499. 501. 504. 631. 638 ff. 663 f. — Herman, Apotheker i Bergen. 491. — Peder, Sogneprest paa Kongsberg. 76.
Munch, Peder, Skibscapitaine. 498.
Munk, Erik, til Hjørne. 569.
Munkeby, Gaard i Baahus Len. 55 f.
Munkehagen, Gaard i Aker. 213.
Munkeliv Kloster. 514 f. — Bønder. 281.
Munkethveraa Kloster paa Island. 541.
Murmester. 210.
Murstad, Gaard i Nordfjord. 97 f.
Musket, se Gevær.
Musketkugler, se Kugler.
Muthing. 240. 243.
Mutination, se Mytteri.
Muus, Laurits Henningssøn. 94.
Mylting, Birgitte Clausdatter, Christian Schnitters Hustru. 50 f. 53. 88 f. 164 f.
Mynt, Myntning. 57. 60. 128. 135. 481. 518 ff.
Mynten i Christiania. 201. 296. 317. 463. 499. 518. 614.
Myntguardein. 296. 313. 518.
Myntordning. 296. 518.
Myntregnskab. 128. 377.
Mytteri i det Throndhjemske Regiment. 125.

Mægling. 524. 658 f.
Mælum Sogn ved Porsgrund. 500.
Mære, Gaard i Sparbo. 46. 96. 107.
Mæsel, Gaard i Froland. 48. 233.
Møglebust, Gaard i Stavanger Len. 333.
Mølle, Møllebrug. 54. 255 f. 355. 405. f. 674 f.
Mølleskyld. 555.

Naadsensaar. 44. 47 f. 65. 107. 173 f. 295 f. 528. 572. 630 f. 634.
Nagel, Bernt Arntssøn. 541. 547. — Johan. 543.
Nardalen (Nierdalen). 342.
Natholdspenge, Frihed for. 334.
Navigation, Information i. 162.
Nedenes Len. 18. 94. 309. 340 f. 422. 488. 569. 641. — Almuen. 190. 597. — Skatter. 123. 125. 182. — Told. 663 f.
Nergaard i Undal. 689.
Nervik, Gaard i Bynesset. 39 f.
Nermand, Erhard. 180.
Nerøerne. 646 f.
Nes, Gaard i Thrygstad. 691. —, Herregaard i Smaalenene. 543. — Prestegjeld paa Hedemarken. 602.
Nesset, se Brunlanes.
Nettelhorst, Anna Catharina. 634 ff. — Christian. 77. — Evert. 635. — Wilhelm. 620.
Nevekjær (Näfverkärr), Gaard i Bro Sogn. 568.
Nevlunghavn. 497.
Nicolaus Povelssøn, Lagmand over Throndhjems Lagdømme. 24. 29. 217. 341. 472. 515. 622.
Nils Aagessøn. 523. — Ebbessøn, Lagmand over Stavanger Lagdømme. 200. 327. 331. — paa Ekeberg. 410. — Gunderssøn paa Bolvik. 500. — Hanssøn, Lagmand over Christiania Lagdømme. 327. 349. 373. — —, Foged i Ide og Marker. 50. 53. 88. 116. — —, Skibsprest. 72. — Jenssøn, Raadmand i Christianssand. 246 f. — —, Tolder i Drammen. 79. 116. — Jørgenssøn, Sogneprest paa Kongsberg. 76 f. — Lauritssøn, Landfoged. 6. — Mathissøn, Sogneprest i Tønsberg. 201 ff. — Mortenssøn paa Vestnes. 512 f. — Nilssøn. 66. — —, Foged i Mandal. 271. — Pederssøn, Medicus i Christianssand. 600 f. — Thomessøn Vorns. 366.
Nittedals Prestegjeld paa Romerike. 481.
Niøst, Gaard paa Sjøstrand. 645.
Njervehavn i Undal. 689.
Nordfjords Fogderi 168. 486. 603. 609. 646.
Nordhordlands Fogderi. 168. 494.
Nordlandene, 73 f. 102 f. 144. 152. 157. 185. 289 f. 328. 379. 402. 422. 433. 435. 441. 469. 474. 544. 604. 607. 641. 651. 653. 676 f. 684. 686. 688 f.
Nordmøre Fogderi. 143. 287. 289. 345. 370. 377. 426. 432. 535.
Normann, Bertel Pederssøn, Sogneprest til Sande. 382.
Norum Sogn i Baahus Len. 402.
Numedals Fogderi i Buskerud. 140. 147. 284. 315. 423. 428. 487. 576. 614. 693. — i Throndhjems Len. 143. 151. 287 ff. 335. 345 f. 426. 432.
Nunneklosters Gods. 176. 295.
Nykirke, Anneks til Borre Prestegjeld. 410.
Nykjøbing Len. 340. — Skole. 192.
Næper. 209.
Nødkjød. 209.
Nørens Hytte. 342.
Nørhassel, Gaard i Listers Len. 194 f. 256 f.
Nørring, Jacob Hanssøn, Ridefoged. 342 f.
Nøtterø Prestegjeld. 202. 360.
Nøtterø, Søren. 585.

Oberbergamtet. 312. 317 f. 521. 526 640. 661.
Oberbergmester. 516 f.
Obligationer, de tydske Kjøbsvendes. 236 f.
Obrestad, Gaard paa Jæderen. 578 f.
Odalen. 475. 633.
Oddevald. 293. 326. 376. 442. 641. 679. — Kirken. 326 f.
Oddernes Prestegjeld. 271.
Odelsgods, Forbud mod Kjøb af. 561.
Odelsskat, Frihed for. 173. 231. 605 f.

Odense. 514.
Offe, Cort, Borger i Marstrand. 192.
Officer. 275. — Frihed for Løn til. 281 f.
Olaf (Ole, Oluf) Anderssøn paa Stordal. 342. — Asbjørnssøn. 655. — Baardsøn Storesund. 333. — Christopherssøn. 631. — — paa Hjelmvik. 342 — Erikssøn i Baahus Len. 178. — paa Flake. 385. — paa Fosum. 39. — paa Fritsø. 410. — Halvorssøn. 631. — Hanssøn paa Eg. 200. — paa Hem. 410. — Henrikssøn. 378. — — paa Jævnaker. 449. — Jørgenssøn paa Mæsel. 48. — Knudssøn paa Inset. 39. — — paa Rolfstad. 354. — Olufssøn. 671. — — paa Udeng. 342. — Pederssøn, Stadsmedicus i Bergen. 195 f. — Rasmussøn, Capitaine. 303. 305. — Reerssøn paa Hjelmvik. 342. — Robertssøn paa Lægreid. 449. — paa Sande. 410. — Staalessøn Snartved. 601 f. — Thorgerssøn paa Sole. 586. — Thorstenssøn paa Skougsfjord. 386.
Olstad, Gaard i Sels Anneks. 101 f.
Olufsø paa Island. 541.
Ombs, Hübert, Falkefænger. 264 f.
Omdal, Gaard i Melum Sogn. 500 f.
Omslagsgjæld. 65. 81 f. 88. 94. 104. 107. 176.
Omund Sivertssøn paa Stene. 449.
Onsø. 140. 147. — Len 176. 284. 295. 423. 428. 614. 651.
Opbud. 313. 467 f. 474 f. 523.
Opdalskov. 219.
Ophidselse af Almuen. 650.
Opitz, Michael. 686.
Oplandene, Almuen paa. 407. 475.
Opreisning. 250. 261. 368. 492 ff. 537. 588. 595. 621 f. 631.
Opstryens Skibrede. 646.
Ordination. 574. 637 f. 643.
Orkedals Fogderi. 143. 151. 287. 289 426. 432. 472.
Orlogsplanker. 71.
Orlogsskibe, se Skibe.
Orning, Bernt. 366. — Erik Ottesøn, til Vatne. 327.
Oroust i Baahus Len. 342.
Orse, Georg. 54. 255.
Orsius, Johannes, Bergmedicus. 612. 616.
Ortogstad paa Island. 541.
Os Prestebol og Prestegjeld. 454 ff.
Oslo, Bispen i. 497. 560. — Domkirke. 211. 247 f. 567. 680. — Fjord. 223. — Hospital. 205—14. 581 ff. — Kapitel. 85. 156. 173 f. 310 f. 440. 543. 567. 678. 691. — Lagthing. 629. — Stift. 250 f. 291 f. 385. 678.
Osstad, Gaard paa Lister. 92. 300.
Ossum paa Island. 541.
Osterich, Stats. 543
Ottestad Anneks og Kirke. 549 f. — Præbende. 310 f.
Ove Jenssøn, Borgermester i Bergen. 324 f. 387. 542. 590 f. 594. — Jørgenssøn, Gjestgiver i Drøbak. 465.
Overløbspiger. 227.
Oxekjød. 209.
Oxeø paa Island. 541.

Paasche, Jørgen, Hører i Bergens Skole. 261.
Pakhus. 391. 626.
Palissader. 3.
Pant, Pantsættelse. 89. 113 ff. 186. 235. 267. 335 f. 598. 606.
Pantebrev. 89.
Parsberg, Oluf, til Jernet, Befalingsmand over Vestervig Klosters Len. 22 f. 38. 174. 486. 545. 565. 660.
Pas. 198. 201. 304 f. 317. 319. 386. 397. 498 f. 539 f. 623. 671.
Pas mod Sverig. 248 f.
Paus, Povel Hanssøn, Magister og Sogneprest til Lier. 70. 109. 395.
Peder (Peter) Alfssøn, Lagmand over Trondhjems Lagdømme. 24. 29. 119 f. 557 f. 622. — paa Audal. 410. — Christenssøn, Borger i Throndhjem. 234. 368. 379. 386. 606. — Erikssøn, Prest i Buksnes. 328. — Erlandssøn, Iver Prips, Foged. 366. 565. — Haagenssøn. 172. — Hanssøn, Borger i Kjøbenhavn. 119. — Jacobssøn, Borger i Christianssand. 10. — Jenssøn, Borger i Bergen. 263. 588. 648. — —, Byfoged i Bergen. 103. — —, Raadmand i Bergen. 31 f. 338 ff. 458. — —, Borger i Skien. 662. —

— paa Øie. 327. — Jessøn, Mynt og Tiendeskriver. 135. 173 f. 310 f. 369 f. 614. — Laumark. 689. — Lauritssøn, Lagmand over Tønsbergs Lagdømme. 77 f. 117. 579—83. — — paa Murstad. 97 f. — Nilssøn, se Hjermand. — —, Ridefoged. 328 ff. — Pederssøn, Borgermester i Kjøbenhavn. 573. — —, Renteskriver. 65. 123. 130. 137. 169 f. — Rasmussøn, Kapellan. 662. — — paa Udeng. 342. — Stephenssøn, Foged i Lister. 275 f. — Sørenssøn, se Strøm.
Pelikanen, Skibet. 201.
Pelt, Philip, i Amsterdam. 542.
Penges Nedsendelse. 8. 32 f. 41 f.
Pension. 7. 10 f. 32. 41. 72. 110 f. 195. 199. 270. 331. 352. 369. 379. 444. 503 f. 516. 547 f. 553. 601. — jfr. Lønninger.
Pentz, Adam Henrik, til Varlitz, Hofmarskalk. 7. 33. 464. 613. 616.
Piker. 2.
Pistoler. 249.
Plate, Johan, Borger i Marstrand. 192.
Plyndring. 372.
Pomerants. 491.
Porsgrund. 500 f.
Porto. 14. 244 397.
Post, Postvæsen. 13 f. 91 f. 244. 318. 387—90.
Postbud, hallandske. 14.
Postbønder. 407.
Posthus. 387.
Postsæk. 149 389 f.
Povel (Paul) paa Berg. 410. — Hanssøn, Borger i Christianssand. 349 f. 502. — —, Conrector i Christiania, se Paus. — —, Strandfoged i Lister. 134. 256. 300. — Nilssøn i Baahus Len. 493. 617. — —, Prest. 636.
Prestegaarde i Nordlandene. 80 f.
Prestegjeld paa Regnskab. 224.
Prester. 19. 95. 141. 155 ff. 438 ff.
Presteskat, se Skat.
Prip, Iver, Berghauptmand. 1 f. 565. 688.
Prise. 258 f.
Privilegier. 13 f. 27 f. 52. 54. 59. 67—70. 76. 82 f. 100 f. 163. 212 f. 257. 259. 264 f. 268. 273. 319 f. 419. 534. 545. 547.
Proces. 78. 616.
Proclama. 421 f. 442.
Procurator. 62.
Profos ved det Trondhjemske Regiment. 126.
Proviant. 69. 110. 508. 548. — -Hus. 119. 404 ff.
Proviantmester. 375. 404 ff.
Proviantskriver. 494 f.
Provsteretsdom. 497.
Provstiholmen. 465.
Præbender. 65. 173 f. 195 f. 295. 309 f. 373 f. 385. 458.

Rabben, Gaard i Brandsø Skibrede. 644.
Rafnsey paa Island. 541.
Ragnhild Magnusdatter paa Island. 321. — Stiansdatter. 233.
Rakkestad. 140. 147. 176. 284. 295. 423. 428. 487. 614. 651. — Sogn. 595. 691.
Rannes Prestegjeld. 581.
Randvig, Gaard i Søndeløv. 115. 641.
Rantzau, Frants, til Søholm, hans Enke, Anna Rosenkrands. 447 f. — Henrik, Ridder. 345. 515.
Rasch, Jacob, Lagmand over Stavanger Lagdømme. 9. 200. 327.
Rasmus Alfssøn i Kosta. 493. — Christenssøn paa Bragernes. 79. — Jenssøn. 618. — Lauritssøn, se Stoud. — paa Omdal. 500. — Svendssøn, Foged. 92. 167. 272. — —. 541.
Rassou, Nicolaus, Styklieutenant. 5.
Rasøen. 691.
Rector i Christiania Skole. 359.
Redstad, Gaard i Skogn. 35 f.
Reedtz, Peder, til Tygestrup, Rentemester. 23. 31. 123. 130. 137. 168 ff. 227. 251 f. 341. 365. 458. 528 f. 540. 546. 554. 566. 660. 684. — Tønne. 553.
Reer Baardsøn, se Rosensværd.
Ref, Gaard i Hvaløer Prestegjeld. 691.
Refgerding paa Island. 541.
Registrering. 274. — efter Mag. Nils Glostrup. 215.

Regnekunsten, Information i. 162.
Regnskab. 5 f. 9. 11. 15 ff. 18 ff. 22 f. 26. 42. 78 f. 103. 111. 116. 168. 235 ff. 307. 340. 374. 377. 395. 501. 533 f. 555 ff. 560 ff. 565. 570 f. 572. 627—30. 653 f. 659 f. 683.
Reichwein, Georg, Oberst. 221. 403 f. 410. 588. 667.
Reine, Gaard i Sandshverv. 576.
Reins Kloster. 565. — Len. 35. 525. 659 f. — Tiende. 630.
Reisetilladelse. 245.
Reisepas, se Pas
Rendsburg. 506 f. 689 f.
Renliden, Anneks til Aurdals Prestegjeld. 149. 430.
Rennebu Prestegjeld. 219.
Renter. 129. 137.
Reparation. 3. 20. 98. 132 f. 321. 326. 462. 556. 605. 614. 680.
Restantser. 72—75. 268 f. 271.
Restsedler. 686.
Rettens Betjening i Romsdalen 537.
Revers. 542 f. 651.
Ribs. 491.
Richustad, Gaard paa Rasøen. 691.
Ridehus. 459.
Rigets Raad. 129. 139. 146. 152. 155 ff.
Riisbrich, Volkvart Broderssøn. 281. 514 f.
Ringe (Fortøiningsringe). 525. 588 f.
Ringepenge. 525.
Ringerike. 140. 147. 284. 423. 427. 633.
Ringkjøbing, Nicolaus, Capitaine. 84.
Ringsaker, Haakon Olssøn, Sogneprest til Tønset. 358.
Ritter, Jørgen, Capitaine. 303. 305.
Robyggelaget. 18. 309. 340 f. 460. 488. 569. 682.
Roderhager. 365.
Rodgyldig. 612 f.
Rodsten, Erik. 275. — Jacob, kgl. Secretaire. 278. — Jens. 270.
Roertold, Frihed for. 651 f.
Roland, Bartholomæus, Falkefænger. 531.
Rolfstad, Gaard i Gudbrandsdalen. 354.
Romedals Prestegjeld. 549.
Romeland Sogn i Baahus Len. 543.
Romerike. 140. 147. 284. 407. 423. 427 f. 633.
Romsdalen. 106 f. 143. 151. 184. 267. 287. 289. 345. 426. 432. 522. 537 f. 562 f. 565. 659 f. — Told. 370. 378.
Rosenkrands, Anna, til Søholm, Frants Rantzaus Enke. 447 f. — Erik. 251. — Holger, til Frølinge. 554. — Jørgen, til Kjeldgaard, Rentemester. 23. 30 f. 47. 503. 528. 536. — Mogens. 553. — Oluf, til Egholm, Befalingsmand over Apostelsgods 528. — Palle, til Vesløsgaard, Befalingsmand over Agdesidens Lene. 307.
Rosensværd, Aamund Baardssøn. 6. — Reer Baardssøn. 6. 297.
Rosenvinge, Fredrik Villumssøn. 270. 331. — Henrik Villumsøn, til Lysaker, Befalingsmand over Dragsmarks Kloters Len. 26. 49 ff. 53. 55. 81 f. 88 f. 164 ff. 397. 633. 658 f. — Sten Villumssøn, til Those. (49 f.) 53. 89. 166.
Rostjeneste. 15. 17 f. 397. 415. 556 560. 570. 622. 660. 687.
Rostved. 219.
Rosøen (Risøen ?). 216.
Rudkjøbing. 460.
Rug. 51. 121. 209. 229. — -brød. 209.
Rug (Ryk ?), Gaard i Baahus Len. 593.
Rulle. 261.
Rustan, Gaard i Hof. 202.
Rydning, 17 f.
Ryfylke. 336. 456.
Rygene Fiskeri. 137 f.
Rygge. 253. 693.
Ryren i Baahus Len. 277.
Rytter, Inger, Georg Reichweins Hustru. 588.
Ræv. 687.
Rød, Gaard i Sandeherred. 581 f.
Rødhammers Verk. 266. 341. 351 f.
Rødstad, Gaard i Skogn. 37.
Røken. 140. 147. 284. 423. 428. 633. 693.
Rømningsgods. 546, 559.
Røneberg, Gaard i Hof. 581 f.
Rønnik Olssøn. 467.
Røraas, Gaard i Slagens Anneks. 580 ff.
Røraasen. 501.

Røros Kobberverk. 163. 266. 316. 341 f. 352. 446. 638. 664. 670. — Tiendekobber. 370 f. 378.
Rørtved, Gaard i Vikedal. 337.

Sachsen, Churfyrsten af. 652
Sacristi Præbende. 173 f.
Sagbrug. 17. 19. 71. 100 f. 148. 153. 182 f. 212 f. 246 f. 312 f. 367. 401 f. 406. 429 f. 437. 472. 481 f. 487 ff. 505. 515. 532. 534 f. 553. 555. 560. 563 f. 694.
Sagefald. 15. 19. 80 f. 93. 234. 415. 464. 513. 546. 553. 555 f. 559. 561. 570 f. 628.664. 673. 686 f.
Sagfos. 546.
Sagførsel, Forbud mod. 62.
Sagmølle. 247. 560.
Sagskat. 148. 153. 429 f. 437. 558. — jfr. Skat.
Sagshaugs Kirkes Indkomst. 445.
Sagt, Hans, i Bergen. 138.
Salg, 89. 448. 625. 627. 649 f. 657. 673. 692 f.
Salpeter. 3.
Salt. 209 f. 529 f. 542. 544 f. 599. 624 f. 659. 681. — Compagni. 529 f. 542. 544 ff. 625. — Consumtion. 529 f. — Handel. 545. — Told. 259 f. 625 f. — Tønde. 542.
Saltdalens Prestegjeld. 95.
Salten. 684. 686 f.
Samnanger Sogn. 455.
Sand paa Hurum. 674. — Told. 45 f. 48. 161. 170. —
Sand, Morten Lauritssøn, se Morten.
Sandberg, Tyge. 7. 464.
Sande, Gaard i Borre. 410. —, Gaard i Børsen. 37 f. — Prestegjeld og Kapellanresidents i Jarlsberg. 382.
Sandegjerd paa Færø. 492.
Sandeherreds Prestegjeld. 202. 581.
Sander, Gaard paa Follo. 581 f.
Sandow, David, Bergskriver. 76.
Sandshverv Fogderi. 140. 147. 284. 423. 428. 487. 576 f. 581. 614. 693.
Sandvig Gods ved Bergen. 7. 33. 463 ff. 648. — Mølle. 447. f.
Sangesland, Gaard i Øvrebø Sogn. 114.
Sarch, Samuel von. 186.
Sarpsfossen. 406.
Schjelderup, Jens, Mag., Superintendent over Bergens Stift. 155. 157. 261. 291. 308. 366. 439 f. (530). 537 f. 595. (609). (643). 662. 678. — Jørgen Pederssøn. Sogneprest til Skogn. 34 ff.
Schnitter, Christian. 49 f. 82. 89. 164 ff.
Schoppius (Skøpping), Johannes. 162. 612.
Schort, Hans Jacobssøn, Commandant paa Akershus Fæstning. 93. 115. 177. 260. 275 f. 282 f. 381. 475.
Schønnebøl, Manderup Pederssøn. 102.
Seefeldt, Jørgen, til Visborg. 340. 625.
Segl, Bergamtets. 245 f.
Sehested, Axel. 281. — Christian Thomessøn, Ridder og D. R. Kantsler. 542. 591. 608. — Hannibal, til Nøraggergaard, N. R. Statholder og Befalingsmand over Akershus Len. 21 f. 23. 25. 32. 64. 98. 172. 213. 233 f. 247. 253. 260. 399 f. 420. 463 f. 513. 522. 537. 589 f. — — 's Gods. 41. 247 f. 293 f. 508 f. 552. 589. 598. 661. 682 f. — Malte, til Ryhave, Befalingsmand over Aastrup Len. 72. 553 f.
Seilads. 28. 76.
Sekvestration. 138. 151. 385.
Sel, Anneks til Vaage. 149. 430.
Selespek. 627.
Sem, Gaard i Baahus Len. 593. —, Sædegaard i Bergens Stift. 7. 33. 463 ff. 554. —, Sædegaard paa Eker. 587. 611 f. — Prestegjeld i Jarlsberg. 410.
Senjen. 604. 684. 686 f.
Setberg paa Island. 541.
Seyer Christenssøn, Capitaine. 600.
Sidegevær. 249.
Sidsel Christensdatter. 107 f.
Sigbjørn Aslakssøn paa Sjoende. 460.
Sigdal. 572. 633.
Sigersvold, Gaard i Vanse. 114.
Siglestad (Sjuvestad), Gaard i Laurdal. 581 f.
Sigrid (Siri) Hansdatter. 216. — i Hvidesø. 575. — Knudsdatter. 584.
Sigt. 80 f. 234. 464. 513. 673.

Sild. 209.
Simon Christenssøn, Raadmand i Tønsberg. 362. — Nilssøn, Borger i Bergen. 173. 178.
Simson, William. 332.
Sinclair, David, Foged i Buskerud 490. 654. — Jacob. 90. 274.
Sirak Janssøn, se de Buer.
Sivert paa Skamfær. 37.
Sjoende, Gaard i Robyggelaget. 460.
Sjuve, Gaard i Fodens Anneks. 581. 583.
Sjuvestad, Gaard i Laurdal. 581 f.
Sjøbol, Gaard i Baahus Len. 197.
Sjøstrand i Sogn. 452. 645.
Skaane. 186.
Skaaren, Gaard i Meldalen. 182.
Skade, Ove, til Kjærbygaard, Befalingsmand over Agdesidens Lene. 246. 340 f. 540. 574. 610. 618 f.
Skain, Gaard i Soknedalen. 37.
Skamfær, Gaard i Rennebu. 37.
Skandse ved Marstrand. 199.
Skarebo, Gaard i Hillestad Anneks. 580. 583.
Skarpskydning. 502.
Skat. 3. 23. 87. 92. 102. 104 f. 139—58 168. 176. 248. 260. 263—93. 364. 407. 422—42. 462. 513. 523. 546. 553 f. 685 f. 688. — Frihed for. 28. 49. 69. 97. 101. 139 f. 145. 162. 212. 231 f. 247. 285 f. 293. 425. 430. 440. 442. 506. 584. 605 f. 617. 620. 660. 668. 677 ff. 680. — halv. 140 ff. 149. 289. 335. 425. 430. — Ulighed i. 407 f.
Skattebreve. 139—58. 283—93. 422—42. 675—79.
Skatteregister. 141. 145. 149. 154. 285. 425. 431. 434. 438.
Skavli, Gaard i Borre. 410.
Skedsmo Prestegjeld paa Romerike. 481.
Skee, Prestegjeld i Baahus Len. 216. — Kirke og Tiende. 67.
Skeel, Christen, D. R. R. 542.
Ski Sogn. 581.
Skibe. 19 f. 22. 63 f. 87 f. 106. f. 225. 259. 331. 350. 356. 361. 366 f. 372. 443. 482 f. 498 f. 508. 529 f. 543 f. 547. 552. 571 f. 625 f.
Skibsbord. 73.
Skibsbygning. 20. 529 f. 585. 628 f.
Skibsflaaden. 416.
Skibsfolk. 571 f.
Skibsmaalen. 394. 476—81. 482 f. 551. 657 f.
Skibsmøller, se Møller.
Skibsreparation. 627. 649 f. 692 f.
Skibstad, Gaard i Hvaløer Prestegjeld. 691.
Skibstjeneste. 182.
Skien. 94. 100. 255. 293. 350 f. 442. 534. 610. 641. 662. 679. 694. — Borgermester og Raad. 119. 351. 534. 611. — Brofos. 54. 255. — Kongsgaard. 134. — Lagstol. 75. 505. — Privilegier. 351. 611.
Skifte. 29 f. 50. 53. 72 f. 77. 166. 188. 313. 374. 380. 539. 665 f. — Anordning om. 252.
Skiftecommissarier. 29. 77. 380.
Skinkel, Knud. 667.
Skippere. 19 f. 86 f. 525. 536.
Skjerstad Kirke. 95.
Skjoldborg, Iver Pederssøn, Stadsmajor i Bergen. 85.
Skjældsord. 631.
Skjærbaade. 11 f. 56. 624. 660.
Skjøder. 89. 96 f. 171 f. 218 ff. 399. 641. 648.
Sko. 555.
Skoden, Gaard i Øier. 253.
Skorstensfeier. 210.
Skot Gaard og Elv paa Eker. 481.
Skotfos ved Skien. 501.
Skouger Prestegjeld. 581.
Skogsfjord, Gaard i Mandals Len. 386.
Skov. 16 f. 20. 25. 163. 222 f. 333. 341 f. 401 f. 484 f. 513. 515. 532. 535. 556. 561. 571. 686. — Inspection over. 6.
Skrammersund, Gaard. 500.
Skreifjeldet. 314.
Skudsmaal. 20.
Skreis (Skrols) Jernverk. 684.
Skusmaal. 20.
Skum, Henrik, Bader i Bergen. 529. 648.
Skyds, Skydsferd. 387. 397. 623. 660. — Frihed for. 200. 274. 480.
Skøpping, Johannes, se Schoppius.

Slagens Anneks til SemPrestegjeld. 362. 580 f.
Slagsmaal. 211.
Slagtere. 210.
Slesvig, Hertugdømmet 186. 197 f.
Slevig, Aase. 334.
Slinde, Gaard i Sogndal. 594.
Slotslov. 56 203 f. 261 f. 325 f. 443. 496. 621.
Sløen, Gaard i Urland. 449.
Smaalenene. 260. 414. 669.
Smeltning. 525 f. 681.
Smidt, Hans Hanssøn, Lagmand over Bergens Lagdømme. 110. 327. 593 f. 606. — Henning Hanssøn, Foged over Giske. 174. 195. 233 f. 447 f. 589 f.
Smør. 209.
Snaphaner. 249.
Snartved, Oluf Staalessøn. 601.
Snedker. 210.
Snertingsdalen. 550.
Sogndals Skibrede. 594.
Sogns Fogderi. 168. 221 ff. 339. 450. 594. 609. 645.
Soknedalen, Anneks til Størens Prestegjeld. 655.
Soldat. 34. 98. 141. — Frihed for at tjene som. 623.
Sole, Gaard i Haalands Prestegjeld. 586.
Soleim, Gaard i Indviken. 467. 603.
Solum, Gaard i Skouger. 581 f.
Solør. 140. 147. 149. 284. 341. 407. 423. 427. 430. 475. 633.
Son 642.
Sorenskrivere. 140.144.147.152 f.284.537.
Sorø. 374. 503. 536.
Sotenes i Baahus Len. 196.
Sova, Gaard i Borre. 410.
Span, Sebastian, Bergamtsforvalter. 241 f. 525 f.
Spangereid Sogn paa Lister. 592.
Spanien. 350, 443. 658.
Sparlagen, Taftes-. 652 f.
Speckhan, Johan Eberhart, Commandant i Marstrand. 162. 199. 471.
Speceri. 209. 681.
Spedalske, Hospital for. 319.
Spek. 419.
Spekerød Sogn i Baahus Len. 277.
Spirer. 44. 632. 650 f.
Sponviken. 486.
St. Anna, Skibet. 63. 417 f.
St. Catharina, Skibet. 63.
St. Catharina Alters Rente. 373 f
St. Hans Klosters Len. 271.
St. Hans Kloster og Kirkegods i Odense. 514 f.
St. Lucas. 542. 658.
St. Maria, Skibet. 498.
St. Oluf, Skibet. 63.
St. Sophia, Skibet. 420.
St. Ybes. 542.
Stabel, Bastian Claussøn, Studiosus. 481.
Stadesburg, Lisse. 5.
Stadheim, Gaard i Vik. 645.
Stakle Sogn i Baahus Len. 342.
Stalle Bringsjord. 502.
Stallemo, Gaard i Øvrebø Sogn. 510.
Stalsberg i Skedsmo Prestegjeld. 406 f.
Stangeland, Gaard i Ryfylke. 336 ff. — Skibrede. 336 f.
Stangjern. 527. 363. 365.
Stangenes i Baahus Len. 197. 322 f.
Stavanger 158. 293. 442. 610. 679. — Borgerskabet. 460. — Hospital. 682. — Kapitel. 156. 440. 678. — Kirke. 333 f. — Lagstol. 200. — Marked. 460. — Stift. 291 f. 353 f. 678,
Stavanger Len. 15 f. 72. 94. 139. 143. 146 f. 151. 249. 283. 287. 289. 303. 305. 422. 427. 432. 456. 462. 469. 474. 476. 484. 544. 553 f. 576. 586. 592. 675. — Skatter (Indkomst). 72. 123. 125. 370. 384.
Stedsmaal. 92. 109. 546. 559.
Sten. 199. 219.
Stenlægter. 73.
Stene, Gaard i Urland. 449. 645.
Stenkirke Sogn i Baahus Len. 342.
Stenland. Gaard i Vesteraalen. 607.
Stensholt, Gaard i Laurdals Prestegjeld. 581.
Stenssøn, Vincents. 567.
Stenvinkel, Hans von. 624. 672.
Sterche, Christian. 115.
Stevning. 41. 78. 82. 138. 217. 254. 297. 324. 355. 366. 368. 384. 467—70. 474. 520. 541 f. 588. 637. — i geistlige Sager. 185. 494.
Stiftsskriveri, Bratsberg Lens. 357.

Stipendium. 385.
Stobæus, Johan Martinus, Medicus paa Baahus Slot. 363.
Stockfleth, Eggert. 28. — Hans Eggertssøn, Borgermester i Christiania. 71. 78 f. 172. 187. 189. 253. — Henning, Mag., Superintendent over Oslo Stift 155. 157. 212. 291. 439 f. 481. (497). 582. 596. 637. 678.
Stoltenberg, Mogens Henrikssøn, Raadmand i Tønsberg. 362.
Stordal, Gaard i Baahus Len. 342.
Store Rasmussøn. 650.
Storesund, Gaard i Stavanger Len. 333.
Stoud, Rasmus Lauritssøn, Borgermester i Bergen. 447. 658.
Stousland, Gaard i Søgne. 114.
Straf. 19. 28. 126.
Strai, Gaard i Oddernes Prestegjeld. 114.
Strand, Sogn i Ryfylke. 337.
Strandfogderi. 194 f. 257. 300 f.
Strandsiddere. 87. 141. 145. 148 f. 153. 285. 424. 429 f. 434 f. 437 f. 676. — 's Handel. 375 f.
Strandvagt. 105.
Stranger, Karen Olufsdatter, Borgermester Anders MadssønsHustru. 360.
Strie. 210.
Strinde Fogderi. 143. 151. 287. 289. 426. 432.
Strokerck, Mathias. 230.
Struckmeyer, Helmike. 94.
Strøm, Hovedgaard i Baahus Len 277.
Strøm, Peder Sørenssøn, Sogneprest i Kongelf. 382
Strømmen. 191.
Strømper. 555.
Strøms Gods i Lier Prestegjeld. 553.
Strømsø. 116 f. 171. 307 f. 356. 480. 627. 674. 693.
Stub, Kjeld, Mag., Sogneprest til Ullensaker. 214.
Stykker. 2. 11. 105. 199. 228 f. 250. 371.
Stykkugler. 105.
Styrmænd. 87. 106 f. 153. 419. 436. 677.
Styrtegods. 350.
Stænderne. 472 ff. 485.
Størdals Fogderi. 143. 151. 287. 289. 426. 432. 622.
Størens Prestegjeld. 655
Subsidiepenge. 228.
Suldals Skibrede i Ryfylke. 337.
Sundsrød, Gaard i Baahus Len. 593.
Supplicationer. 4. 6. 22. 28. 43 f. 49. 108. 190. 200. 235. 254. 264 f. 272 f. 332. 355. 358. 366. 369. 372. 379. 383. 420. 445 f. 460. 470. 476. 489. 493. 502. 511. 529 ff. 533. 543. 547. 564. 598. 609 f. 649. 652 654.
Susanne Christophersdatter, Stiftsskriver Anders Madssøns Hustru. 645. 647. —, Thomas Pederssøns Hustru. 307.
Sutlere. 88.
Svaghed. 502.
Svale, Peder, Capitaine. 444. — Søren, Capitaine. 620 f.
Svarteborg Sogn i Baahus Len. 618.
Svenning Jørgenssøn. 618.
Svindal, Anneks til Vaaler Prestegjeld i Smaalenene. 693.
Svinesund. 57. 228. 365. 460. 486. 563 f.
Svinsøyen, Gaard i Orkedals (?) Prestegjeld. 37.
Svitser, Hans, Mester paa Bremerholm. 227.
Svovel, Svovelverk. 68 f. 567.
Sygdom. 253. 268
Synneve Eriksdatter Brendefur. 602 f. — Jacobsdatter Bærset. 603.
Sæde i Kapitlet. 135.
Sæim, Gaard i Sogn. 645.
Sætteved. 219. 314 526. 685.
Søbladet, Galioten. 597.
Søbod. 212. 694 f.
Søboden, en Plads. 409.
Sødal, Gaard i Oddernes Prestegjeld. 114.
Søe, Morten, Borger i Bergen. 22.
Sølenene. 76. 670.
Sølv. 135. 519.
Sølvberget, Sølvbergets Len. 57. 149. 193. 241. 430.
Sølvcompagniet. 312 f.
Sølvverket. 59 f. 201. 239. 312—15. 517. 577. — 's Participantere. 193. 315. 577. 616.
Søm. 365.
Søndfjords Fogderi. 168. 594. 644 ff.

Søndhordlands Fogderi. 168 456. 525.
Søndmøre Fogeri. 106 f. 168. 238. 444. 650.
Sønnik Pederssøn, Vagtmester paa Baahus Slot. 619.
Søren Christenssøn. 1 f. — Jenssøn, Borgermester i Bergen. 463 f. 530. 643. 658 — —, Borgermester i Stavanger. 578 f. — Nøtterø. 585. — Pederssøn, Foged paa Bragernes. 674.

Taasene Sogn i Baahus Len, 319.
Tag. 119. 556. 571. 629.
Tagene, Gaard i Baahus Len. 618.
Taleraas, Gaard i Orkedalen. 37 f.
Tanke, Hans Carstenssøn, Sorenskriver i Solør. 341.
Tanum Sogn i Baahus Len. 588.
Tarald Pedersen paa Jørumb. 4.
Taxt. 111. 144. 163—66. 433.
Taxt, Mathias, Bergmester. 520 f.
Teien, Gaard i Fodens Anneks. 581 ff.
Teiste, Trond, til Hananger og Lunde. 309.
Tegn i Strømmen (Indseilingsmærke). 191.
Thelemarken. 84. 575. 637. 694.
Thingholdspenge. 334.
Thingsvidne. 272. 284.
Thomas paa Asperheim. 449. — Cortssøn, se Wegner. — Evertssøn. 56. — Hanssøn paa Asdal. 137 f. — Jenssøn, forhv. Lagmand over Skiens Lagstol. 75. 78. 117. — Pederssøn. 307. — Rasmussøn i Christianssand. 92. 510. — —, Gjestgiver i Mandal. 302. 398. — Thomassøn. 365. — — paa Øvstestue. 454 f.
Thombal, Jens Hanssøn, Major paa Akershus Fæstning. 115.
Thoran Hellesdatter. 199.
Thorborg Eyelsdatter. 601 f.
Thord paa Audal. 410.
Thore Gunderssøn paa Jønholt. 500.
Thorger Rasmussøn paa Sole. 586.
Thorshavn paa Færø. 492.
Thorshof (Those), Gaard i Borge Prestgjeld. 50 f. 53. 82. 164 ff.
Thorslanda Sogn i Baahus Len. 178.
Thorsten Alfssøn paa Viste. 592. — Pederssøn paa Vedal. 595.
Thoten. 314. 685.
Thott, Henrik, til Boltinggaard, Befalingsmand over Dronningborg Len. 168. 449 f.
Threppe, Peter, se Trip.
Throndhjem. 76. 175. 217. 281. 293. 345 f. 355 379. 388 f. 442. 445. 496. 544. 565. 584 606. 610 641. 651. 657. 661. 679. — Borgermester og Raad. 557. 606. 610. 672 f. — Borgerskabet. 76. 345. 584 607. — Domkirke. 458. — Hospitalet (Verkhuset). 183 f. 630. — Kapitel. 185. 440. 458. 678. — Regiment. 121. 126. 373. 639. — Skole. 184. 525. 538. 630. — Stift. 291 f. 585. 678. — Told. 370. 378. 417.
Throndhjems Len. 94. 139. 143. 146 f. 151. 185. 219. 253. 283. 287 ff. 303. 305. 327. 334. 385. 413. 417. 422. 426 f. 432. 441. 474. 484. 495 f. 515. 532. 535 ff. 539. 584. 621 f. 627 ff. 631. 640 f. 653. 655 ff. 659 f. 669. 675. 686. — Gaard. 64. 469. — Geistligheden. 185. 448 f. 574. — Skatter (Indkomst). 21. 51 f. 63. 121. 123. 125. 364. 370. 377. 383. 503 f. 506 f. 523 529. 547 f 573. 690.
Thrygstad Prestegjeld. 691.
Thurmand, Laurits, Raadmand i Tønsberg. 362.
Thved, Gaard i Undals Prestegjeld. 682.
Tveiter, Gaard i Skjeberg Prestegjeld. 297.
Thysø, Gaard i Søndhordland. 457.
Thørklep, Gaard i Vaale Prestegjeld. 410.
Tidemand, Hans. Foged over Thelemarken 694 f.
Tien, Stephen, Oberstelieutenant. 558.
Tiende. 11. 66 f. 167. 219. 234. 239. 253. 322—25. 370 f. 378. 513. 521. 525. 530. 536. 538 f. 546. 555. 557. 561. 588. 590 609. 617. 627. 636. 660. 686. — Afgift af. 181 ff. 247. — -Frihed. 68. 81. 101. 324 f. 330. 504. 522. 631. 638. 640.

Tiendebord (Tiendedeler). 148. 153. 429. 437. 487 ff. — Frihed for. 563 f.
Tiendefisk (Tiendesild). 546. 628.
Tiendekobber. 1. 90. 370 f. 378. 504.
Tiendepenge. 334.
Tiltale. 81. 167. 307. 366. —, Frihed for. 63. 119. 231. 316. 652 f.
Tin. 210.
Tistedal, Tistedalselven. 163 f. 563 f.
Tjenestefolk. 141 f. 145. 148. 153. 155. 158. 210 ff. 285 f. 429. 434. 437. 441.
Tjernø Kirke og Tiende i Baahus Len. 67.
Tjurholmen i Baahus Len. 619.
Tjære, Tjærebrænden. 27. 138. 210. 225 f. 311 f.
Tjølling Prestegjeld i Jarlsberg. 581.
Tjømø. 87. 360. 508.
Tjørn i Baahus Len. 342.
Tjørsvaag, Gaard paa Lister. 92. 300.
Tjøstel paa Korterød. 410.
Tobak, confiskeret. 670.
Tobias Sørenssøn, Forpagter af Hamar Gods. 8. 251.
Todal Sagbrug. 534 f.
Told, Toldvæsen. 16 f. 19. 23. 68 f. 106. 216. 219. 278 ff. 311 f. 331 f. 361. 396. 415. 417. 458. 529 f. 536 f. 544. 546. 551 f. 556. 559. 570. 628. 642. 653. 657. 687. —, deponeret. 599. 608. —, Fritagelse for. 52. 69. 100. 106. 117 f. 230 f. 314 f. 492. 504. 548. 585 f. 623. 631. 638. 640. 651 f. — halv. 28. 496. 681. — Inspection. 220 f. 232. — Instrux. 391—94. — 's Modtagelse af Tolderne. 488 f. — 's Nedførelse til Kjøbenhavn. 309. 321. 381. 395. 398 f. 466. 490 f. 511 f. 665. — Nedsættelse af. 657.
Toldbetjente. 139. 170. 232. 366. 392. 461. 483. 488. 498. 552 f.
Toldbod. 387. 391. 499 f. 626. 643 f.
Toldbog. 393. 490. 642 f.
Toldconfiscation. 661.
Toldfriheds Afskaffelse. 626.
Toldkiste. 130 f. 135 ff. 161 f. 180. 185. 258. 307. 363. 366. 370. 394. 398 f 490 f. 511 f. 664 f.
Toldordinants. 171. 391.
Toldregnskab. 395. 400 f. 490.
Toldrulle. 393. 402 f. 482 f.
Toldsvig. 106. 322. 692.
Topdal. 246.
Torp, Gaard i Sems Prestegjeld. 410.
Torreby, Sædegaard i Baahus Len. 336. 343.
Torsk. 209.
Torvestad Prestegjeld. 592.
Tourefos, Gaard i Meldalen. 183.
Tractater. 305 f. 367.
Tran. 419.
Trane, Karen, Søren Svales Enke. 620 f. — Nils, Foged i Nedenes. 182 — —, Tolder i Arendal. 649.
Tredieaarstage. 513. 553. 686.
Trefoldighed, Skibet. 619.
Trepsdorff, Baltasar, Berginkvisiteur. 671 f.
Treubler, Johan Fredrik. 72.
Trip (Threppe), Peter, Kjøbmand i Amsterdam. 129. 377.
Trolle, Nils. til Trolholm, Ridder, Statholder i Norge og Befalingsmand over Akershus Len. 345. 413. 417. 460. 484 f. 487. 489 f. 495. 508. 511. 530. 533 f. 536. 539. 553 f. 558 —62. 564. 566 f. 598. 610 f. 613 f. 616. 626 f. 632 f. 636. 649 f. 652 ff. 661. 665. 668 f. 675. 679 ff. 683 685 f. 688. 691 f. 694.
Trommeslager. 104.
Truels (Trugels, Troels) Asmundssøn. 216. — Nilssøn, Mag., Sogneprest i Christiania. 359.
Tromsø Len. 684. 686 f.
Træ, Gaard i Brandsø Skibrede. 644.
Trælast. 322. 476. 482 f. 693.
Trætte. 454 f. 616. 667.
Tune, Vembe, Aabygge og Hvaløer Skibreders Len. 17 f. 140. 147. 284. 423. 428. 520. 540. 573. 614. 634.
Tunold, Gaard i Opstryn. 646
Tvist. 78. 82. 95. 115 f. 135. 164 f. 273. 327. 350 f. 368. 393. 418. 448. 504. 534. 574. 610 f. 667.
Tydskland. 652.
Tynge, Frihed for borgerlig. 81. 97. 162. 601.
Tyrkiet. 348. 604.

Tyvaag, Gaard i Brandsø Skibrede. 644.
Tærskere. 210.
Tømmer. 20. 44. 73. 109. 119. 197. 212. 216. 219. 221. 311 f. 315. 391. 407. 409. 412. 443. 459 f. 475. 482. 487. 489. 498 f. 515. 532. 535. 539. 555 f. 561. 571. 585. 605. 615 f. 633 f. 672. 681. — 's Længde. 223 f. 228.
Tømmerhugst, Forbud mod. 308. 472. 515 f.
Tømmerkjøb. 505.
Tømmermænd. 419.
Tømmerskov. 401 f.
Tøndegods. 551.
Tøndelgaard paa Ørlandet. 174.
Tønsberg. 85 ff. 94 f. 142. 158. 293. 350 f. 359. 369. 419 f. 442. 533 f. 610. 641. 679. — Borgermester og Raad. 86. 93. 361. 369. 372. 533 f. 598. 611. — Borgerskabet. 86 f. 331. 351. 372. — Bryggen. 88. — Byfogden. 93. — Frue Kirke. 99. — Hospitalet. 85 f. — Kirkeløkken. 362. — Privilegier. 86 ff. 351. 611. — St. Laurentii Kirke. 95 f. 98 f. — St. Peders Kirkegaard. 362. — Told. 45 f. 48. — Tønde. 88.
Tønsberg Len. 71. 83. 86 f. 139. 146 f. 150. 202. 223. 249. 283. 287 f. 303 f. 360. 410. 422. 426 f. 432, 474. 483. 488. 528. 534. 580 f. 583. 641. 675. — Lagmanden i. 637. — Skatter (Indkomst). 21. 33.
Tønsberg Provstigods. 410 ff. 567. 569. 580. 583. 605. 673. — Lagstols Gods. 581. 583.
Tønset Prestegjeld. 341. 358.
Tørfisk. 209. 259. 551. 657.
Tørres Engebretssøn Krogshus. 640.
Tørresaker, Gaard i Mandals Len. 386.

Udeng, Gaard i Baahus Len. 342 f.
Udførsel. 52. 74. 100. 117 f. 139. 219. 230 f. 298 f. 322. 472, 612.
Udland, se Urland.
Udliggere. 677.
Udroerskarl. 148. 153. 429. 436 f. 677.
Udrustning, Flaadens. 416.
Udskibning. 20.
Udskjenkning. 103.
Udskrivning. 69. 92. 141. 149 f. 167 f. 212. 272. 286. 303 f. 431. 425. 463. 506. 641. 670. — Penge.288 f. 335.
Udvisning. 211.
Uld, pomersk. 71.
Ulfeldt, Jacob, til Karstofte. 33. 345. 530. 696. — Korfits. 4 2. 224. 247. 412. 683 f.
Ulftandsfjeld paa Island. 541.
Ullensvangs Prestegjeld. 609.
Ulveland, Gaard og Sagbrug paa Eker. 481 f.
Ulydighed, Munkeliv Bønders. 281.
Undal, Laurits Anderssøn, Lagmand over Agdesidens Lene. 409.
Undals Len. 682. 689.
Undergevær. 106.
Underofficer. 104. 275.
Underslæb. 92 f. 106. 139. 141. 145. 149. 154. 272. 285. 305 f. 322. 424. 430. 434.437 f. 518. 692.
Ungfæ. 197.
Unionspenge. 553. 660.
Unneland, Gaard i Haus Sogn. 263.
Unnulf paa Viulsrød. 410.
Urland Prestegjeld i Sogn. 449. 645.
Urne, Christopher, til Aasmark, Ridder, D. R. Kantsler. 356. 484. 674. — Fredrik, til Brentved, Befalingsmand over Throndhjems Len. 1. 4. 21. 31. 34. 36. 46. 51. 55. 63. 73. 76. 80. 94. 103. 106 ff. 119 ff. 125 f. 132. 139. 149 f. 155. 157. 163. 175. 182—85. 217 f. 227. 259. 263. 265. 283. 288 ff. 299. 302 f. 307. 335. 344—47. 351 f. 364. 366. 368. 370. 372 ff. (377). 378 f. 383. 389 f. 398 f. 413. 445 f. 448. 469 f. 472. 474. 476. 483. 501. 515 f. 525. 536—39. 574. 653. 659 f. 671. — Johan, Capitaine. 32. — Lisbeth Sophie, Enke efter Gregers Friis til Aalstrup. 301. — Palle.553. — Sigvard, til Raarup, Ridder, Befalingsmand over Bratsberg Len. 21. 42. 54 f. 71. 80. 100 f. 111 f. 119. 125 ff. 132. 134. 139. 149 f. 164. 166. 198. 225. 229. 255. 263. 268. 271. 304. 352. 357. 400. 419. 499 ff.
Urter. 209.
Urup, Axel, til Belteberg, Ridder og

D. R. R., Befalingsmand over Møen. 413. 417. 515. 542. 633.
Utsteins Kloster. 494.

Vaage Gaard i Brandsø Skibrede. 646 f. — Prestegjeld i Gudbrandsdalen. 592.
Vaale Prestegjeld i Jarlsberg. 410. 580 f.
Wackerbart, Jochum Ivo von, Oberstelieutenant. 261 f. 325 f. 369. 569. 619. 623.
Vadeimsfjord i Sogn. 339.
Wechmann, Jørgen. 49.
Väderø i Baahus Len. 230.
Vagtmester. 560.
Vagtpenge. 409.
Valders Fogderi. 140. 147. 284. 423. 427. 475. 633.
Walkendorf, Henning, til Glorup, Befalingsmand over Bratsberg Len. 271. 283. 288. 303 f. 306 f. 311. 351. 361. 363. 380. 390. 400. 408 f. 419. 422. 430 f. 442. 459. 462. 468. 470. 474. 484. 488. 502. 511. 534. 555 ff. 610. 626. 637. 641. 665 f. 672. 675. 679. 681. 685. 694 f.
Vallentin, Jacob Hanssøn. 624.
Vallum, Gaard i Forr Anneks. 37.
Vandal, Bagge, Skibslieutenant. 597.
Vandflod. 111. 134. 409.
Vange, Gaard i Vik. 645.
Vangens Kirke. 324 f. 524 f. 590 f.
Vangs Prestegjeld i Valders. 149. 430.
Vangsnes i Sogn. 645.
Vardals Prestegjeld. 497.
Vardøhus Len. 139—43. 146—49. 151. 273. 283 ff. 286 f. 289. 422—25 f. 427. 429—32. 469. 474. 512. 675 f. — Fæstning. 56.
Vasgaard. 691.
Vatsaas, Anneks til Hofs Prestegjeld. 410.
Vatshus, Gaard i Suldal. 337.
Ved. 69. 163. 219. 264. 516.
Vedal, Gaard i Rakkestad. 595.
Vegge, Gaard i Borre. 410.
Wegner, Thomas Cortssøn, Mag., Superintendent over Stavanger Stift. 155. 157. 291. 353 f.
Veigsten, Gaard i Baahus Len. 671.
Veinholt, Daniel, Borger i Slagelse. 120. 557 f.
Weits, Hieronnymus, Mag. 529.
Velde, Helmiche, Postmester i Bergen. 387 f. — Johan v. d. 514.
Vembe Skibrede. 23. 140. 284. 423. 428. 520. 540. 573. 614. 634.
Vencke Simonsdatter. 250.
Venia etatis. 226 f. 481.
Venje Fjerding i Vesteraalen. 607.
Verge, Vergemaal. 29 f. 72. 111 f. 222. 255. 262 f. 311. 313. 380. 418. 446 f. 511. 523. 539. 558. 634 ff.
Verne Klosters Len. 140. 147. 284. 423. 428. 488. 614. 651.
Vervaag. 497.
Vesteraalen. 104. 607. 684. 686 f.
Vestfossens Sagbrug. 505.
Vestnes, Gaard i Romsdalen. 512 f. 538.
Veterhus, Gaard i Fosnes Prestegjeld. 347.
Vetteland, Gaard i Vanse Sogn. 114.
Veø Prestekald. 108 f.
Vibe, Johan, Tolder. 396. — Peder, til Gjerdrup, Rentemester, Befalingsmand over Trondhjems Len. 23. 30 f. 65. 123. 130. 137. 168 ff. 186—89. 227 f. 258. 341. 345. 365. 413. 417. 420. 422. 430 f. 438 ff. 495. 504. 506. 509. 515. 522 f. 525. 528 f. 532. 534. 537 f. 547 f. 562 f. 565. 611. 626 f. 639. 641. 651. 657. 660 f. 664 f. 669 ff. 675. 679. 690.
Viborg, Henrik Henrikssøn. 83.
Vibrantsø, Gaard paa Ryfylke. 456.
Victualier. 212. 314 f.
Vidalin, Torkil Arngrim. 317 ff. 526.
Vidneførsel. 366. 622. 650.
Vigeland, Gaard i Vennesland Sogn. 114.
Vik, Gaard i Borre Prestegjeld. 410. —, Gaard i Hjelmelands Prestegjeld. 575 f. —, Prestegjeld i Sogn. 451 f. 645.
Vikedals Skibrede. 337.
Viken i Baahus Len. 196 f. 319. 329. 336. 242. 493. 588. 617 f.
Viks Jernverk. 314.

Vin. 27 f. 103. 122. 135. 210. 363 f. 492. 600. 681.
Vind, Holger, til Gundestrup, Befalingsmand over Brunla Len. 195. 198 f. 301. 306. 361. 363. 415 f. 488. 497. 508. 641. 685. — Iver, til Nørholm, Ridder, D. R. R. og Øverste Secretaire. 279. 311 f. — Joachim Fredrik, til Gundestrup. 558.
Vindebommer 44.
Vinduer. 556. 571. 629.
Vinedike. 122. 363.
Vinger Fogderi. 149. 430. 633.
Visborg, Eiler Jenssøn, Major. 231.
Visitering. 52. 311 f.
Viskjøl, Gaard i Botne. 580. 582.
Viste, Gaard i Vaage Prestegjeld. 592.
Vit Janssøn, Capitaine. 303. 305.
Vitberg, Christopher, Lieutenant. 385. — Johan, Oberstelieutenant. 295. 420. 621.
With, de, Pensionarius. 306.
Vitriol, Vitriolverk. 68 f.
Vittingfossen i Sandshverv. 312 f.
Witzleben, Georg, Dr., Professor i Sorø. 374. 476.
Viulsrød, Gaard i Borre. 410.
Vivestad Kirke i Ramnes Prestegjeld. 95 f. 98.
Vivike Clausdatter, Povel Nilssøns Hustru. 617.
Vogne. 210.
Vold. 5 f.
Voldgift. 43.
Voldsbøder. 492
Wolf, Jacob Jacobssøn, Mag., Læsemester i Odense. 119 f. 558.
Volkvart Broderssøn, se Riisbrich
Vorns, Nils Thomessøn. 366.
Vors. 167. 324. 526 646.
Vox. 624.
Voxlys. 210.
Vrag. 16 f. 19. 134. 234. 254. 332. 415. 464. 497 513. 553. 556. 559. 570. 624. 628. 653. 687. — Deler, Master, Tømmer, se d. O.
Vragere. 392.
Vremb Gods. 546.
Wroe, Augustinus Olssøn, Lagmand over Agdesidens Lagdømme. (11) 310. 409.
Vurdering. 497.
Würger, Henrik, Borger i Lübeck. 42. 321. 503.

Ytterby Anneks i Baahus Len. 617.

Ædmundi Præbende. 458.

Øer, de karibiske. 52.
Øl. 209.
Øren i Sogn. 645.
Øresund (Aursund) Kobberverk. 163. 266. 341 f. 351 f. 504. 631. 638.
Ørlandet. 174.
Ørsnes, Gaard i Nøtterø Prestegjeld. 202 f.
Ørud, Gaard i Aas Prestegjeld. 199.
Øsel. 295.
Østeraat Sædegaard. 174.
Østerdalens Fogderi. 140. 147. 219. 284. 341. 358. 423. 427. 633. — Kobberverk. 1. 4. 39. 58. 73 f. 103. 217—20. 259. 264. 370 f. 378. 496. 499. 501. 638. 640.
Østerrud, se Rød.
Østmarken. 149. 420.
Øvstestue, Gaard i Os Prestegjeld. 454 f.
Øye, Gaard i Melhus Prestegjeld. 327.

Rettelser og Trykfeil.

S. 63. L. 7. f. o. Enhjøringen, læs Enhjørningen.
» 95. — 2, 3 og 9 f. n. } Vive[l]stad, læs Vivestad.
» 98. — 1 f. n. }
» 104. — 13 f. o. 1654, læs 1653.
» 119. — 3 f. n. [Wulf], læs [Wolf].
» 296. — 10 f. n. slaa, læs staa.
» 319. — 20 f. o. B. IX., læs R. IX.
» 332. — 11 f. n. allene, læs alene.
» 336. — 2 f. n. sevig, læs evig.
» 383. — 19 f. n. Suplication, læs Supplication.
» 396. — 8. f. o. Misive, læs Missive.
» 399. — 7 f. o. Pegene, læs Pengene.
» 423. — 10 f. o. Gulbrandsdalen, læs Gudbrandsdalen.
» 428. — 12 f. o. Hegen, læs Heggen.
» 447. — 13 f. o. Ranzaus, læs Rantzaus.
» 631. — 13 f. o. Christenssøn, læs Christopherssøn.
» 648. — 1 f. o. Confrmation, læs Confirmation.
» 652. — 7 f. o. Anna [ɔ: Amund], læs Anno [ɔ: Arnulf].
» » — 8 f. Anna, læs Anno.

Derhos er Pagineringen Side 345—52 feilagtigen anført som 445—52.

